ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ

שלשלת האור

היכל שביעי

שער ששי

ספר המאמרים-תר״ס
תרס״א-תרס״ב

מ א ת

כ״ק אדמו״ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש״ת

מוהר״ר שלום דובער

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מליובאוויטש

הוצאה שני׳ עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פאַרקווייַ ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה
הי׳ תהא שנת אראנו נפלאות

מפתח כללי:

פתח דבר (להוצאה ראשונה) III
פתח דבר V
מפתח המאמרים VII
ספר המאמרים – תר"ס . . . . . א–קנז
ספר המאמרים – תרס"א . . . . . קס–רכב
ספר המאמרים – תרס"ב . . . . . רכה–שסח

הוספות:

ד"ה והי' הנשאר בציון – תרל"א . . . . . שעא
הנחות . . . . . שעח
ליקוט שיחות רשימות מכ"ק אדמו"ר (מוהריי"צ) נ"ע . . . . . תלז
מפתח ענינים – ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א . . . . . תמג
פאקסימיליות מגוכי"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע . . . . . תנג
מפתח ענינים . . . . . תנז

SEFER HAMAAMORIM 5660-5661-5662
Second Edition

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000 • (718) 778-0226
Printed in the U.S.A.
5751 • 1991

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Shalom Dov Baer, 1860-1920
Sefer ha-ma'amarim 5660–5661–5662.
(Sifriy. Otsar ha-ḥasidim, Lyubavitsh) (Ḳovets shalshelet ha-or; hekhal 7., sha'ar 6.)
Hebrew and Yiddish.
Title on t.p. versos: Sefer hamaamorim 5660–5661–5662.
Includes other editions of some volumes.
Includes bibliographical references and index in some volumes.
Contents: -- 654 -- 655-655 -- 660-661-662 -- 678 (Hotsa'ah 3., 1984) -- 679-680.
1. Jewish sermons 2. Sermons, Hebrew. 3. Sermons, Yiddish. 4. Hasidism--Sermons.. I. Title. II. Title: Sefer hamaamorim. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Ḥasidim, Lyubavitsh. IV. Series: Ḳovets Shalshelet ha-or; hekhal 7., sha'ar 6.
BM740.S3629 1979 296.8'33 86-21049
ISBN 0-8266-5660-9 (v. 660-61-62)

נדפס בדפוס „עזרא", ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה
נדפס בדפוס שמחה ובנו גרשון גלוקאָוו
Bookmart Press, Inc N. Bergen, N.J. 07047

ב"ה.

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה את „ספר המאמרים — תר"ס־תרס"א־תרס"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

ספר זה כולל המאמרים שאמרם (או כתבם) במשך שנות תר"ס־ס"ב[1], ונדפסו כעת — בפעם הראשונה (לבד מכו"כ מאמרים שנתפרסמו בקופיר וכיו"ב) — מבוך (מס. 905) גוף כתב יד קדשו[2].

* * *

בראש הספר בא מפתח מאמרים — נעתק מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע[3].

בסוף הספור באו: א) ד"ה והי' הנשאר בציון — תרל"א[4]. ב) הנחות[5]. ג) ליקוט שיחות ורשימות מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע — אודות מאמרי שנים אלו. ד) מפתח ענינים, הגהות והערות על סש"ב (אשר במאמרים

---

1) „קונטרס התפלה — תר"ס" נדפס בקונטרס בפ"ע.

2) הקטעים שכתב עליהם „אצ"ל" [= אין צריך להעתיק] — נדפסו כאן בשולי הגליון. וראה שיחת ש"פ האזינו ש"ש (התוועדות ב') תשמ"ה.
מכתבי שנים אלו נדפסו ב„אגרות־קודש" שלו ע' ריא־רפת.

3) נעתק מ„רשימת מאמרי דא"ח" (ברוקלין, תשמ"א) ע' עג־עו — בעריכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בתוספת הערות מהמו"ל הבאות בחצאי ריבוע. ברשימה שם נזכרו עוד מאמרים, נסמנו לקמן במפתח המאמרים [ולקמן ע' תמו נזכר ד"ה מצה זו תר"ס], ולע"ע לא מצאנום. — ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו מאמרים אלו (וכן מהמאמרים שלע"ע הגיע לידינו רק הנחה) שיואיל להמציאם לנו ע"מ שנוכל להדפיסם, וזכות הרבים תלוי בו.

4) נדפס כאן, כי ד"ה ויהי כל הארץ — תרס"ב, שהוא ד"ה זה עם הגהות, לא נגמר בגוכי"ק.

5) לע"ע, לא מצאנו (העתקה מ)גוכי"ק מאמרים אלו.

הנ"ל) — ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א[5]. ה) פאקסימיליות מגוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. ו) מפתח ענינים, נערך ע"י הרה"ת ר' מיכאל אהרן שי' זעליגזאן.

* * *

עריכת הספר לדפוס, ההערות בשוה"ג[7] וההגהה — ע"י הת' משה מנחם מענדל שי' איידעלמאן והת' ברוך (ברמ"א) שי' וילהלם.

מערכת „אוצר החסידים"

עש"ק נשא יב סיון השנה תהא שנת מלך המשיח
ברוקלין נ. י.

---

6) נעתק מ„מפתח ענינים למאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע", שנדפס ב„ספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד" (ברוקלין, תשכ"ו). ה„הגהות והערות על סש"ב" נעתקו מספר המפתחות הנ"ל (כא, א — כו, א).

7) במקומות שנראה לכאורה שחסרה תיבה (או שהתיבה חסירה אותיות וכיו"ב), וכן (באיזה) מקומות שנעתק לשון הפסוק או המארז"ל בנוסח שונה מהמקור — הערנו ע"ז בשוה"ג בדרך אפשר [מסיבות טכניות נכנסו תיקונים אחדים בפנים הספר, מבלי להעיר על כך].

בס"ד.

פתח דבר

– להוצאה החדשה –

באשר ההוצאה הראשונה[1] של „סה"מ – תר"ס־תרס"א־תרס"ב" אזלה מן השוק, מדפיסים אנו בזה הוצאה שני' ומתוקנת[2].

בהוצאה זו הוספנו ד"ה מצה זו (הנחה)[3].

מערכת „אוצר החסידים"

ב' אייר ת"ת שבת"ת, שנת ה'תנש"א (הי' תהא שנת אראנו נפלאות),
ברוקלין, נ.י.

---

1) ברוקלין, ה'תשמ"ה.

2) בהוצאה זו הוגהו ד"ה ראשב"נ כו' הקים על – תרס"א, והמשך חה"ש תרס"ב, בהשוואה לגוכי"ק. שלא היו תח"י בעת ההוצאה הראשונה של סה"מ זה.

3) ד"ה זה לא הי' תח"י בעת ההוצאה הראשונה של סה"מ זה.

מפתח*

תר״ס

דבור המתחיל	תוכן התחלת המאמר		זמן אמירתו	עמוד
מן המיצר כו׳ בחירה שייך באדם		א	ר״ה	א
כבוד מלכותך כו׳ מלוכה וממשלה		ב	יום ב׳ דר״ה	י
זה היום תחלת כו׳ מלוכה בנש״י להיותם חלק אלקה		ג	ש״ת	יז
אמנם במה מעוררים				כז
לבאר ההפרש בין שבת ור״ח				כט
דרש ר׳ שמלאי כו׳ ב״ן בי״ע. מ״ה אצי׳ אדם			ח״ש	כט
הקל קול יעקב כו׳ תפלה יה״ר, המשכה חדשה		א	תולדות	מא
תפלה למשה כו׳ תפלת עשיר ותפלת עני מדעת		ב	ויצא	מט
פדה בשלום			י״ט כסלו	
כי ישרים דרכי			וישב	
בכ״ה בכסלו כו׳ מעלת מספר ח׳. כח אור			שבת חנוכה	סב
ויגש אליו			ויגש	
החודש הזה			פ׳ החודש	
מי יתן מציון			מצורע, שה״ג	
מצה זו			ליל ב׳ דחה״פ	

---

*) בעריכת כ״ק אדמו״ר שליט״א — בתוספת הערות מהמו״ל הבאות בחצאי ריבוע.

[מן המיצר . . . אמנם במה מעוררים: ההמשך לא נגמר בגוכי״ק].

לבאר ההפרש: לע״ע, לא מצאתי אלא ההתחלה.

דרש ר׳ שמלאי: ראה ד״ה זה בס׳ בש״ו [(=בראשית שמות ויקרא) אשר לכ״ק אדמו״ר הצ״צ (מס. 1063) נז, א ואילך. תרל״ט].

פדה בשלום: ממאמר זה אין, לע״ע, אלא הנחת התמים ר׳ אברהם דוד ז״ל פויזנער מקלימאָוויטש. — וכן מהמאמרים: כי ישרים, ויגש אליו, ואיש כי ימרט, מי יתן, וידבר גו׳ אחרי, וקדשתם את שנת, תחת אשר. [לע״ע, לא נמצאים מאמרים אלו תח״י, לבד מד״ה פדה בשלום (כת״י מס. 506) וד״ה וקדשתם את שנת (כת״י מס. 1290) ונדפסו לקמן בהוספות].

החודש הזה: ע״פ דברי ר״ש הלוי (שי׳) [ז״ל] לעוויטין, ולא ראיתיו. [לע״ע, לא נמצא תח״י מאמר זה].

מצה זו: נזכר לקמן ע׳ תנד (בפאקסימיליא מגוכי״ק). לע״ע לא מצאנו אלא הנחה, ונדפסה לקמן בהוספות.

מאמר זה הוא ג״כ חלקו הראשון מד״ה מצה זו תרס״ד.

מפתח

דבור המתחיל	תוכן התחלת המאמר	זמן אמירתו	עמוד
וידבר גו׳ אחרי		אחרי	
ואיש כי ימרט			
סמכוני באשישות כו׳ אה׳ בתענוגים. אור ישר ואור			
חוזר. חולה ברוחניות. ב׳ מדריגות בתורה		קדושים	עז
רפאות תהי לשרך		אמור	פב
רפאות תהי לשרך		ל״ג בעומר	פז
גדולה תורה שהיא נותנת חיים			צח
וקדשתם את שנת		בהר	
צאינה וראינה כו׳ ע״ס נק׳ מדות שהם לבושים		במדבר, ערב חה״ש	קו
כי אראה שמיך כו׳ הדיוט מורה על צמצום והעלם		ליל ב׳ חה״ש	קכ
ועתה אם שמוע כו׳ עולם וג״ע		נשא	קל
ואתם תהיו לי ממלכת כו׳ מצות ומעלת ד״ס וקדש עצמך		לא נאמר	קמה
כי מי נח		תצא	
תחת אשר לא עבדת			

תרס״א

תקעו כו׳ בנין המל׳ התחברות יחו״ע ויחו״ת	א	ליל ב׳ דר״ה	קסא
כבוד מלכותך כו׳ בריאה יש מאין	ב	יום ב׳ דר״ה	קעא
מן המיצר כו׳ שטח ושטח עצמי	ג	ש״ת	קפא
ולקחתם לכם כו׳ במעלת הביטול דבי״ע לגבי העולמות שלמעלה	ד	ליל ב׳ דחה״ס	קצא

סמכוני באשישות: נאמר בכמה ענינים באופן אחר [„להו״ע״ (= לא הועתק, וכנראה הכוונה שמאמר זה לא נתפרסם בשעתו)] (רשימת כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע בראש המאמר).

סמכוני — גדולה תורה: המשך של ד׳ מאמרים [ההמשך לא נגמר בגוכי״ק].

רפאות — גדולה תורה: ע״פ דברי הרב ר״ש הלוי (שי׳) [ז״ל] לעוויטין, ולא ראיתים.

[בגוכי״ק נרשם המאמר בהמשך אחד בלי ההתחלות וסיומים. ובכת״י 830, 1296 נמצא הנחה מד״ה סמכוני, רפאות (הא׳), וסיום המאמר דל״ג בעומר (ונדפסו לקמן בהוספות).

רפאות: כנראה, מתחיל מקטע וביאור הענין כו׳.

רפאות: כנראה, מתחיל מקטע וע״פ הנ״ל כו׳.

גדולה תורה: כנראה, מתחיל מקטע וביאור הענין כו׳.

צאינה . . . ואתם: דרושים אלו הם המשך אחד.

כי מי נח: לע״ע, לא מצאנו אלא הנחה (כת״י מס. 506). נדפסה לקמן בהוספות].

מפתח

דבור המתחיל		תוכן התחלת המאמר	זמן אמירתו	עמוד
רושמים לד״ה הנ״ל				רה
בראשית			בראשית	
ויאמר אלקים זאת אות הברית כו׳ ב׳ מדרי׳				
במלאכים א) דשימ״ב ב) שמתהוים בכ״י			נח	רו
מי העיר ממזרח			לך	
והוא עומד			וירא	
והאיש משתאה			חיי שרה	
כמגדל דוד			תולדות	
מצותה משתשקע				
והי׳ כי תבוא			תבוא	ריא
ארשב״נ כו׳ הקים על			נצו״י	רטו
תרס״ב				
זה היום כו׳ מעלת הנשמות		א	ליל ב׳ דר״ה	רכה
אתה זוכר כו׳ בריאה יש מאין ומעלת המלכות		ב	יום ב׳ דר״ה	רלג
שבת שבתון			ש״ת	
ויהי כל הארץ			נח	רמא
ויאמר גו׳ לך כו׳ התענוג בהסתכלות		א	לך	רמא
הראני את מראיך כו׳ ראי׳ שמיעה		ב	וירא	רנא
אתה אחד			יו״ד כסלו	

בראשית: ממאמר זה אין, לע״ע, אלא הנחת התמים ראו״ד ז״ל פויזנער מקלימאָוויטש. וכן מהמאמרים: מי העיר, והוא עומד, והאיש משתאה, כמגדל דוד, מצותה משתשקע. [לע״ע, לא נמצאים מאמרים אלו תח״י. לבד מד״ה והוא עומד (כת״י מס. 182), ונדפס לקמן בהוספות].

ויאמר אלקים: לא נגמר בגכתי״ק [וראה ד״ה את קשתי באוה״ת בראשית (כרך ג) ע׳ תרנח ואילך.

והי׳ כי תבוא: לע״ע, לא מצאנו אלא העתקה (כת״י מס. 533). וראה ד״ה זה דשנת תר״ל (סה״מ תר״ל ע׳ רפה ואילך). תרמ״ב.

ארשב״נ: ראה ד״ה זה תרמ״ב.

זה היום . . . אתה זוכר: ראה ד״ה אלו דשנת תרפ״ו (סה״מ תרפ״ו ע׳ א ואילך). המשך ר״ה תש״ד (סה״מ תש״ד ע׳ 3 ואילך)].

שבת שבתון: ממאמר זה אין, לע״ע, אלא הנחת הרב רמ״מ ז״ל חז. [לע״ע, לא נמצא מאמר זה תח״י].

ויהי כל הארץ: ראה ד״ה והי׳ כל הנשאר תרל״א [והוא הגהות לד״ה והי׳ כל הנשאר בציון תרל״א (בס׳ בש״ו (מס. 1063) טז, א ואילך). ההגהות הם רק להתחלת המאמר, ולשלימות הענין הדפסנו המאמר דתרל״א לקמן בהוספות.

הראיני: לא נגמר בגוכי״ק. וראה אוה״ת בראשית (כרך ז) ע׳ 2354 ואילך].

אתה אחד: נזכר במבוא לקונ׳ ומעין ע׳ 14 [ונעתק לקמן בהוספות].

דבור המתחיל	תוכן התחלת המאמר		זמן אמירתו	עמוד
אתי מלבנון כלה כו' מצרים בעבודה			בא	רסא
וכל העם רואים כו' ב' אופנים בעלית הנשמה				
הנעשה ע"י ירידה בגוף			יתרו	רסד
ועבדתם את הוי' כו' מהות ומציאות			משפטים	ערב
ועשו ארון כו' נשמה ושרשה תורה			תרומה	רפד
כה"ג משמש בח' בגדים כו' ענין הבגדים			תצוה	רצה
אלה פקודי			פקודי	
אור ליי"ד			מצורע, שה"ג	
וידבר וגו' ושבתה כו' תערובת טו"ר במדות בנ"א			בהר	רצו
וידבר גו' במדבר סיני				שי
והר סיני עשן כו' התהוות העולמות בבחינת עשי'		א	חה"ש	שטז
מי מדד בשעלו כו' תכלית ההתהוות להיות לו דירה		ב	"	שכה
וירד וגו' הר סיני כו' היחוד וההמשכה שע"י תורה ומצות ועבודה		ג	"	שלד
וראיתי וגו' יתרון לחכמה כו' יחו"ע ויחו"ת			מטו"מ	שנ
ציום במשפט כו' ב' מדרי' בנשמה				
א) טהורה ב) בראת כו'			דברים	שנו
ראה אנכי נותן			נא' על הדאציע	

אתי מלבנון: לע"ע, לא מצאתי אלא ההתחלה.

וכל העם רואים: ראה ד"ה זה דשנת תרל"א.

ועבדתם את הוי' אלקיכם: ראה ד"ה זה דשנת תרמ"א.

ועשו ארון: ראה ד"ה זה דשנת תרל"א.

כה"ג משמש: לא נגמר בגכתי"ק [וראה ד"ה ולבני אהרן תעשה כתנת תרל"ב (גוכי"ק מס. 1176 מז, א). ד"ה להבין ענין חג הסוכות באוה"ת דברים (כרך ד) ע' א'תשטו ואילך. ד"ה להבין שרש ענין חג הסוכות לאדהא"מ (גוכי"ק מס. 1194 קכה, א). ד"ה המצנפת של כה"ג תקע"ב (גוכי"ק מס. 1116 יא, א)].

אלה פקודי: לע"ע, לא מצאתי אלא הנחה [ונדפס לקמן בהוספות (מכת"י מס' 709)].

אור ליי"ד: נזכר ביומן (נדפס בהתמים ח"ג ע' כד [נעתק לקמן בהוספות]). ולא ראיתיו.

וירד הוי': במבוא לקונ' ומעין ע' 33 [נעתק לקמן בהוספות] נזכר שנאמר בש"פ נשא.

[וראיתי: ראה ד"ה עוטה אור תרצ"ט (סה"מ תרצ"ט ע' 208 ואילך).

ציון במשפט: ראה ד"ה שובה ישראל, ולקחתם תרפ"ץ (סה"מ תרפ"ו ע' כז ואילך), ד"ה צעקו והוי' שמע תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' קסה ואילך). וד"ה אלקי נשמה. אתה הוא הוי' לבדך, וזרחה לכם תרצ"ט (סה"מ תרצ"ט ע' 221 ואילך).

ראה: לע"ע, לא מצאנו אלא הנחה (כת"י מס. 506). ונדפס לקמן בהוספות.

דבור המתחיל	עמוד
והי׳ הנשאר בציון — תרל״א	שעא
פדה בשלום — תר״ס	שעח
מצה זו — תר״ס	שפ
סמכוני — תר״ס	שפח
רפאות — תר״ס	שצה
ועיקר הרפואה — תר״ס	תב
וקדשתם — תר״ס	תג
כי מי נח — תר״ס	תט
והוא עומד — תרס״א	תיד

הוספות

דבור המתחיל	עמוד
פסל לך — תרס״ב	תכ
אלה פקודי — תרס״ב	תכד
ראה — תרס״ב	תכט
ליקוט שיחות ורשימות מכ״ק	
אדמו״ר (מהוריי״צ) נ״ע	תלז
מפתח ענינים	תמג
פאקסימיליות מגוכי״ק כ״ק	
אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע	תנג
מפתח ענינים	תנז

פדה בשלום: ראה ד״ה זה דשנת תר״ל (סה״מ תר״ל ע׳ לז).

פסל לך: לע״ע, לא מצאנו אלא הנחה (כת״י מס. 830). חסר הסיום].

ספר המאמרים

— תר"ס —

בס"ד

מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה וצ"ל מה"ע ב"פ י"ה, והול"ל מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב, ומהו עוד הפעם י"ה. וגם למה לא נא' הוי', דלכאו' הול"ל מן המיצר קראתי הוי' דהלא ש' י"ה הוא רק חצי השם, והי' צ"ל הוי' שם שלם כו'. ובפרט כאשר ידוע דהעיקר הוא שיהי' ההמשכה באותיות ו"ה דוקא שיהי' השם שלם ואז מאיר הגילוי למטה ג"כ שזהו תכלית הכוונה בהרצון לבריאת והתהוות העולמות שיהי' גילוי אור למטה דוקא, וכדאי' במד"ר ע"פ שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם כו' הרי יש רצון ועונג בבריאת העולמות, והעונג הוא מה שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'. וזהו שאמרז"ל במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים דהיינו שעלה במח' לפניו שיהי' צדיקי' שיקיימו תו"מ וימשיכו גילוי אלקות למטה עי"ז נחלט הרצון דברה"ע כו'. וכל גילוי למטה הוא ע"י אותיות ו"ה דוקא דהיינו כאשר נמשך מבחי' י"ה בו"ה, כי לפעמים כתיב כי יד על כס י"ה והיינו שיש בחי' כיסוי והפסק בין בחי' י"ה לו"ה ואז נעשה ההעלם וההסתר למטה כו', ולזאת צריכים להמשיך הגילוי בו"ה שיהי' השם שלם ואז נמשך גילוי אור למטה כו'. ובפרט בר"ה שהוא זמן בנין המל' דכל העבודה דר"ה ובפרט תקיעת שופר הוא להמשיך בנין המל' והיינו ע"י גילוי אור העליון שמאיר במל' עי"ז נעשה בנין המל' להיות בבחי' פרצוף שלם, דענינו הוא דכאשר המל' היא בבחי' פרצוף שלם אז מאיר האור מבחי' מל' לבי"ע כו'. וכמ"ש בזח"א דמ"ט סע"א ע"פ ויבן את הצלע, דענין הצלע הו"ע שחורה אני ונאוה ופי' בסה"מ סי' קל"ז בשם הרמ"ז דבהיות המל' בסוד נקודה א' אזי נק' צלע ואז היא שחורה ממש כו', נמצא כשהיא בבחי' נקודה בלבד היא בבחי' שחורה שהיא בחי' חושך והעדר הגילוי ואינו מאירה אז בבי"ע כו', וכמ"ש מזה בבה"ז פ' בלק במאה"ז ע"פ זה וכמשל התינוק כו', וכשנבנית בבחי' פרצוף שלם אז נמשך הגילוי בבי"ע כו'. ובנין המל' הוא ע"י גילוי אור עליון שממשיכים בבחי' מל' וכמ"ש בזהר או"א בנו לה כו' דבנין המל' הוא מחו"ב, ושרש ההמשכה היא מבחי' הכתר דלכן נא' בבנין המל' שם מלא ויבן ה' אלקים את הצלע ואי' באד"ר דקל"ח ע"ב דבכ"מ

שנאמר שם מלא הוי' אלקים הוא בבחי' עתיק. דש' אלקי' שנאמר אצל ש' הוי' הוא בחי' ע"ס דאצי' והיינו מה שהוי' דסדר השתל' כאלקי' יחשב, והש' הוי' הוא בבחי' עתיק כו'. וזהו ג"כ ענין שם מלא דכתי' בבנין המל'. וי"ל שהו"ע המשכת התענוג בענין המלוכה שעי"ז יתעורר בבחי' רצון למלוכה כו' כמ"ש במ"א, וע"י המשכת התענוג והרצון בבחי' מל' נבנית בבחי' פרצוף שלם להאיר לבי"ע כו'. וכ"ז נעשה ע"י תקיעת שופר בפרט וע"י עבודה דר"ה בכלל דכללות העבודה בר"ה הוא בתשובה ובקבלת עול מל' שעי"ז מעוררי' הרצון למלוכה להיות בנין המל' כו', וכידוע דקודם תק"ש האור מסולק מבחי' מל' שזהו מ"ש תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו דמיכסא סיהרא כו'. ובהכיסוי יש ב' ענינים, הא' בחי' עליית המל' שהמל' עולה למעלה בבחי' בינה שז"ע בכסה כס ה' שהוא בחי' בינה. ויש עלי' עוד מה שהמל' עולה בבחי' א"א שז"ע מה שמפרשים בכסה בה' כמו בכסא בא' כמו שפרש"י בכסה ל' זמן יום מועד קבוע לכך וכמו ליום הכסא יבא ביתו כו', וכסא הוא כס א' והיינו שהעלי' היא בבחי' אלף שהוא בחי' א"א כו'. והב' דבכסה הוא ל' כיסוי שהוא בחי' העלם והסתר שאינו מאיר בחי' מל' למטה, והיינו לפי שנסתלק האור מבחי' מל' וכמ"ש באגה"ק סי' י"ד בענין מראשית השנה מרשית חסר א' רומז על הסתלקות האור שמסתלק בליל ר"ה עד אחר התקיעות שיורד אור חדש עליון יותר כו'. וב' העניני' אחד הם. דהנה ידוע שיש ב' מיני עליות הא' כשהעלי' היא בהאור וגם בהכלי שאז מאיר בהכלי גילוי אור עליון יותר שזהו מעלת שבת ויוה"כ דחיצוניות העולמות עולים במדרי' עליונה יותר ומקבלים האור והחיות מבחי' מח' כו' כמ"ש במ"א, ונמצא בעלי' זו מאיר גילוי אור עליון יותר בעולם וכמו בשבת שגם בחיצוניות העולמות מאיר האור בגילוי הרבה יותר מימות החול כו'. ואופן העלי' הב' הוא כשהעלי' היא בבחי' האורות לבד והיינו שהאורות לבד עולים למע' ונשאר הכלי למטה בבחי' חשך כו'. וכמו עד"מ בעת השינה דאז הוא עליית הנשמה כמ"ש בידך אפקיד רוחי שהנשמה עולה למעלה ושואבת לה חיים מלמעלה כו', דלגבי הנשמה היא עלי' באמת, אבל לגבי הגוף הוא בחי' חשך שהרי אינו מאיר בו גילוי אור הנשמה כמו בעת שהוא ער שהנשמה אינה מתעלה ומאירה בגוף, משא"כ בשינה כשהנשמה מתעלה נשאר בגוף רק קיסטא דחיותא שאינו בגילוי כלל כ"א בהעלם כו'. וכמו"כ הוא ענין העלי' דר"ה שהוא בחי' עליית האור לבד, דלכן נק' דורמיטא כמ"ש בפע"ח דז"א הוא בבחי' דורמיטא ומתעורר ע"י השופר כו', והיינו כענין השינה הנ"ל שהנשמה עולה למע' וה"ז חשך לגבי הגוף כו', וכמו"כ הו"ע הדורמיטא דז"א שעולים ומסתלקים האורות מבחי' ז"א ומאיר רק אור מועט כו'. וכמ"ש בזח"ג דצ"ט סע"א ת"ח כד האי שופר עילאה (היינו בינה) דנהירא דכולא בי' (ר"ל שבו מאיר חכ' שהרי הן תרין ריעין, וגם התגלות עתיק הוא בבינה) אסתלק ולא נהיר לבנין כו', ופי' המק"מ דהיינו שאינו מאיר בכלים דז"א כו'. וכמו"כ הוא בבחי' מל' דמיכסא סיהרא והיינו שהאורות עולים ומסתלקי' למעלה בבחי' בינה וא"א, שלגבי האור הוא עלי' אבל לגבי הכלים הוא בחי' הסתלקות וחשך

שאינו מאיר רק קיסתא דחיותא בחי' אור מועט כו'. וע"י דתקעו בחדש שופר נעשה בכסה ליום חגינו, דיום חגינו הוא בחי' גילוי והיינו שנעשה מבחי' בכסה להיות יום חגינו כו', לפי שע"י תקיעת שופר מעוררים בחי' שרש ומקור הראשון דבחי' מל' כמו שהוא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', שעי"ז נמשך הגילוי בבחי' מל' להיות בנין המל' בבחי' פרצוף שלם ויאיר בחי' האור הפנימי והעצמי בבחי' גילוי למטה כו', שז"ע ליום חגינו כו'. ומכל הנ"ל מובן דהעיקר הוא ההמשכה בז"א ומל' שהוא בחי' ו"ה, ולפי"ז ביותר אינו מובן מ"ש קראתי י"ה דלכאו' הול"ל קראתי הוי' וכמו ממעמקים קראתיך הוי' ולמה דוקא בתקיעת שופר שאז עיקר ההמשכה בבחי' בנין המל' אומר קראתי י"ה דוקא כו'. והנה בשל"ה ד' קנ"ה ע"א פי' מ"ש מן המיצר קראתי י"ה היינו הקריאה שגם בחי' ו"ה יהי' בבחי' י"ה וע"ד ביום ההוא יהי' ה' אחד שיהי' ב"פ י"ה והו"ע גילוי אור הגנוז באוא"ס עצומ"ה כו', דש' הוי' שבעצמות אוא"ס הוא ב"פ י"ה שזהו משארז"ל בפרד"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, דבחי' היה הן הג' אותיות דשם ה' י"ה והאור הזה נגנז באות יו"ד שהוא עיקר השם הכולל הכל, ואחר הגניזה נעשה מן י"ה האחרונים ו"ה. ועז"א קראתי י"ה שקוראין בחי' י"ה-הנעלם ונגנז בעצמותו שיומשך ויאיר בגילוי וזהו ענני במרחב י"ה שבחי' ו"ה נעשה י"ה כו'. ולפי"ז מובן מ"ש קראתי י"ה ולא נא' קראתי הוי' הוא לפי שעיקר ההמשכה היא בבחי' ו"ה, דאותי' ו"ה היו קודם הבריאה ג"כ בבחי' י"ה ואותה אנו מבקשים שיומשך בחי' האור הגנוז והנעלם היינו בחי' י"ה הב'. ועז"א ענני במרחב י"ה שהוא בחי' ההמשכה בבחי' ו"ה שנעשה י"ה כו'. ולהבין ענין בחי' המשכת י"ה הנעלם בעצמותו להיות גם ו"ה בבחי' י"ה, ומה שייך זה לתק"ש שעי"ז ממשיכי' המשכה הנ"ל. הענין בכללות הוא דהנה ידוע הטעם מה שאומרים פסוק זה קודם תק"ש הוא להיות שבזה מרומז כללו' ענין כוונת התקיעות. דהנה הכוונה הפנימיות בענין תק"ש הוא בחי' הצעקה בקול פשוט מעומקא דליבא היוצא מן המיצר אל המרחב. וענין היציאה מן המיצר הוא מן בחי' פנימיות ועצמות הנפש שזהו הנק' מיצר, כי כל או"פ ועצמי הוא בבחי' נקודה בלי התפשטו' דההתפשטות בכל דבר הוא גילוי הדבר ההוא, והעצם ה"ה למע' מבחי' גילוי דכל עצם בלתי מתגלה לכן הוא בבחי' נקודה בבחי' העדר ההתפשטו' כו'. ועש"ז נק' מיצר להיותה בבחי' נקודה א' לבד כו'. וז"ע היציאה מן המיצר שהו"ע יציאת והתגלות הקול היוצא מפנימיות ועצמו' הנפש. וע"ז מורה ג"כ צורת השופר מה שצדו הא' קצר והשני רחב שמורה ג"כ על היציאה מן המיצר אל המרחב כו'. וע"י התקיעה והצעקה שלמטה עי"ז מעוררים ג"כ בחי' התקיעה מלמע' וכמ"ש ואד' הוי' בשופר יתקע. והוא ג"כ גילוי בחי' קול פשוט היוצא ומתגלה מן המיצר אל המרחב, והיינו הגילוי מבחי' פנימיות ועצמו' בחי' ההעלם העצמי דא"ס שלמע' מבחי' גילוי והתפשטו', דעש"ז נק' מיצר דהיינו בחי' הנקודה העצמי' דא"ס ומשם יומשך מן המיצר אל המרחב דהיינו שבחי' העצמו' יומשך בבחי' גילוי והתפשטו' שז"ע המרחב כו'. וכמו לע"ל שיהי' גילוי בחי' העצמו' ממש, וכמ"ש ונחי' לפניו

דכל חיות הוא בחי' גילוי אור וקאמר ונחי' לפניו שהחיות יהי' בבחי' פנימיות ועצמו' דא"ס כו'. וזהו מן המיצר קראתי י"ה דהקריאה הוא להמשיך בחי' י"ה הנעלם בעצמותו די"ל שזהו בחי' העלם העצמי דא"ס שלמע' מבחי' גילוי, דלכן הוא בבחי' י"ה ולא ו"ה כמשי"ת. והקריאה היא מן המיצר, ויש בזה ב' ענינים, הא' בחי' המיצר שבאדם והיא הצעקה בקול פשוט שהוא הזות בחי' פנימיות ועצמו' נפשו שז"ע המיצר שבנפש כנ"ל. והב' דהקריאה היא מבחי' מיצר העליון שהוא בחי' הנקודה העצמי' דא"ס כו'. ושניהם אמת, דבכדי להמשיך בחי' מיצר העליון זהו דוקא ע"י בחי' המיצר שבנפש, וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש שע"י בקשו פני שהוא בחי' ההתעוררו' בבחי' פנימיות ועצמו' הנפש, עי"ז את פניך הוי' אבקש שמעוררי' בחי' הפנימיות דהוי' שהוא בחי' העצמו' דא"ס כו'. וזהו מן המיצר פי' ע"י הצעקה מבחי' המיצר שבנפש עי"ז קראתי מן המיצר העליון בחי' י"ה הנעלם בעצמותו כו' להיות ענני במרחב י"ה שגם בבחי' המרחב שהוא בחי' הגילוי יהי' בחי' י"ה שהוא גילוי בחי' העצמו' כו'. וזהו ג"כ כללו' ענין בנין המל' שבר"ה דנת"ל דענין בנין המל' הוא להיות בבחי' פרצוף שלם שיהי' גילוי המל' למטה כו', והנה עיקר התגלות המלוכה הוא שיהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס למטה, דשרש המל' באמת הוא בבחי' פנימיות ועצמו' א"ס כמא' מראש ומקדם נסוכה כו' כמ"ש במ"א, וזהו תכלית הכוונה שיומשך בחי' המל' כמו שהוא בבחי' העצמו' שאז יהי' אמיתי' התגלות בחי' המלוכה למטה דהיינו גילוי בחי' העצמו' כו'. וז"ע מה שמצינו ענין מלוכה בתו' גבי קרי"ס כמ"ש ה' ימלוך לע"ו וכמו שאומ' מלכותך ראו בניך בוקע ים כו', ובקרי"ס הי' הגילוי מבחי' עתיקא כמ"ש בזהר בעתיקא תלי' מלתא שהוא בחי' פנימיות הכתר ובשרש הראשון הוא בחי' הפנימי' דא"ס כו'. וזהו ג"כ ענין קריעת הים דידוע דים הוא בחי' העלם וקריעת הים הוא שההעלם נמשך בבחי' גילוי כו', ובשרש שרשו הוא בחי' גילוי ההעלם העצמי דא"ס כו' כמ"ש במ"א. ועז"א מלכותך ראו בניך ה' ימלוך לע"ו כו'. הרי דאמיתת גילוי המלוכה הוא בחי' גילוי העצמו' כו'. ואותה אנו מבקשי' בר"ה ג"כ ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו לבדך על כל מעשיך כו' מלוך על העולם כולו בכבודיך העצמי והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארציך כו', שיהי' גילוי בחי' עצמו' א"ס למטה כו'. וממילא ידע כל פעול כי אתה פעלתו שזהו כענין וראו כל בשר כי פי ה' דבר כו', דכאשר יהי' גילוי המלוכה בבחי' גילוי עצמו' א"ס ידע וירגיש כאו"א את הכח הפועל האלקי שהוא בחי' מל' הפועל מציאו' הנבראי'. וכידוע דשרש ההתהוות הוא מבחי' עצמו' דוקא, כי הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו'. וכאשר יאיר בחי' זו בגילוי אז ידע וירגיש כל פעול כי אתה ממש פעלתו כו' עד כל אשר נשמה רק באפו יאמר ה' אלקי ישראל מלך כו'. ובחי' זו היא ג"כ בבחי' יציאה מן המיצר אל המרחב, דעיקר המרחב וההתפשטו' הוא בבחי' מל' דוקא, דכל עיקר ענין המל' הוא בחי' הגילוי, וכידוע בענין המל' שבכל ספי' שהוא הגילוי של הספי' ההיא כו' כמ"ש במ"א. וא"כ ההמשכה דבחי' עצמו' א"ס בבחי' מל'

להיות בבחי' מלך כו' זהו היציאה מן המיצר אל המרחב דהיינו ההמשכה מבחי' מיצר העליון בחי' הנקודה העצמי' דא"ס אל המרחב בבחי' גילוי והתפשטו' המלוכה למטה כו'. וכ"ז נעשה ע"י תק"ש למטה שהוא בחי' הזזה והתפעלות עצם הנפש שבא בבחי' קול בגילוי כו', עי"ז ממשיכי' למע' ג"כ בחי' עצמו' א"ס שיאיר בגילוי למטה כו'.

וביאור הענין ילה"ק מה שא"א זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון וקאי על ר"ה, דיום זה דר"ה שהוא יום ברוא אדה"ר הוא תחלת מעשיך, ולכאו' אין זה מובן והלא העולם נברא קודם שנברא אדה"ר דבכ"ה באלול נבה"ע ור"ה שהוא יום שנברא אדה"ר הוא יום ו' למע"ב ולמה נק' היום הזה תחלת מעשיך כו'. אך הענין הוא דהנה כתי' כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כבודי הוא בחי' מל' כי כבוד שייך למלוכה וכמשארז"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וגם כבוד הוא בחי' לבוש וכמשארז"ל ר"י קארי למאני מכבדותא, ובחי' מל' הוא בחי' לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש כו', ועש"ז נק' המל' כבוד. ופי' כבודי הוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפה"צ והוא בחי' מחה"ק דאנא אמלוך כו', ועז"א ולכבודי בראתיו כו', דכל ענין התהוות העולמו' הוא מפני שעלה במח' אנא אמלוך ואין מלך בלא עם כו', עם קאי על נבראי דבי"ע, דפי' עם הוא מל' גחלים עוממות ואי' בגמ' שבת דע"ז ע"ב שהוא כמו ארזים לא עממוהו ופרש"י לא החשיכו אותו, ובפסחים דע"ה ע"ב פרש"י לא הכהו מראיתו, ובפסוק איכה יועם זהב פרש"י יועם יכהה, דתרגום כהה עמיא, נמצא דעוממות הוא מל' חשך וכהות והיינו כמו ותכהין עיניו מראות וכמו ולא כהתה עינו. ולפ"ז יובן בפי' עם שהוא ל' עוממות ועמיא היינו על עולמו' בי"ע (והעיקר על עולם עשי') שהוא מקום החשך והכהות שאין אלקו' מאיר שם בבחי' גילוי ולכן עיקר ענין הכהות נא' על העינים, כי ראי' זהו גילוי אלקו', וכמ"ש אשר עין בעין נראה אתה ה' כו', ולע"ל כתי' עין בעין יראו, וענין כהות העינים היינו שאינו מאיר גילוי אלקו' כו'. והוא ג"כ ענין שאינו דומה שמיעה לראי' שהן בחי' חכ' בינה, דחכ' הוא בחי' ראי' ראיית המהות דאלקו' והו"ע ראי' מקרוב דאוא"ס מאיר בחכ' בבחי' קירוב ומבואר במ"א דהיינו בחי' גילוי המהות דאלקות כו'. משא"כ בינה הוא בבחי' שמיעה מרחוק שאינו מאיר שם בחי' המהות דאלקו' רק מה שמשיג את אלקו' שהוא בחי' דמות והארה לבד דכל השגה הוא בריחוק מן העצם כו'. וזהו ההפרש בין אצי' לעולמו' בי"ע, דבאצי' הרי אבא עילאה מקננא באצי' שהוא בחי' ראי' והו"ע גילוי הקו שמאיר באצי' בבחי' גילוי ממש כו', משא"כ בבריאה אינו מאיר בחי' החכ' שהוא בחי' ראי', וכמארז"ל ע"פ כי לא יראני האדם וחי שאפי' החיות הנושאות את הכסא אינם רואים את הכבוד, כ"א אימא עילאה מקננא בכורסיא שהוא בחי' שמיעה מרחוק כו'. וזהו שהבריאה נק' בורא חושך שהוא בחי' חושך לגבי אצי' שאין מאיר שם בחי' גילוי אור כמו באצי' כו'. וזהו"ע הכהות שבעולם בי"ע שאינו מאיר שם גילוי אור כו'. וזהו סבת היש והפירוד דבי"ע דמשם יפרד כו', דבכל מקום שמאיר גילוי אור הוא בבחי'

הביטל משא"כ העדר האור הוא סבת הישות כו' כמ"ש במ"א. וזהו ג"כ מה שפי' כהה הוא ל' עכירות והיינו בחי' הישות שהו"ע עפרורית ועכירות כו' כמ"ש במ"א. ועש"ז נק' עולמו' בי"ע בשם עם. ויובן זה ג"כ מענין גחלים עוממות דקאי על עולמות בי"ע, דהנה ע"ס דאצי' נקראי' בס"י כשלהבת הקשורה בגחלת בחי' גחלים לוחשות. וי"ל דשלהבת הוא בחי' האורות דאצי' וכמ"ש כי ה' אלקיך אש אכלה והיינו בחי' האור שמאיר בע"ס דאצי' כו' כמ"ש במ"א, וגחלים לוחשות הן בחי' הכלים דע"ס דאצי' שהם ג"כ בבחי' אש לפי שהאורות דאצי' מאירים ממש בהכלים ומתייחדים עמהם בבחי' יחוד גמור. ובפרט כאשר ידוע ומבואר במ"א דהכלים דאצי' הם בחי' אלקות ממש אלא ששרשם הוא מבחי' הרשימה כו' כמ"ש במ"א, ומשו"ז הם בחי' כלים להאור שהאור מאיר בהם ומתייחד עמהם בבחי' יחוד גמור עד שנעשים ג"כ בבחי' אש בבחי' גילוי אור כו'. וזהו"ע גחלים לוחשות שהן בחי' אש (וע"ש בגמ' דפסחים הנ"ל), וכמו שהשלהבת עולה תמיד למע' וכן גחלי אש ה"ה בעלי' למע' כמו"כ הע"ס דאצי' הם תמיד בבחי' עלי' וביטל ובבחי' דביקות בא"ס המאצילן כו'. משא"כ עולמו' בי"ע אינן בבחי' לוחשות כ"א בבחי' גחלים עוממות שאינו מאיר שם הגילוי אור והם בבחי' ישות ופירוד כו', ולכן נק' בבחי' עם. ועז"א אין מלך בלא עם בבחי' נבראי' נפרדי' דוקא כו'. וכמו במלכותא דארעא שעל בנים אינו שייך ענין המלוכה להיותם בבחי' עצם א' ודבוקים ובטלים אליו ממילא כו', כ"א על עבדים דוקא שהן נפרדי' מן המלך במהות בפ"ע רק שהם בטלים אליו כו'. וכמו"כ יובן ענין המלוכה למע' ששייך רק על נבראי' דבי"ע שהן בבחי' נבראי' נפרדי' רק שהן בטלי' לאלקו'. וזהו ג"כ ענין כהה מל' וכהתה כל רוח (יחזקאל כ"א י"ב) ופי' במצ"ד שהוא ל' שפלות והו"ע הכנעה וביטל, וכענין כ"ע אע"ג דאיהו אור צח כו' אוכם * אוכם הוא קדם עה"ע דאוכם הו"ע שחרות וביטל כו', ועד"ז הוא ג"כ ענין וכהתה ל' שפלות וביטל כו'. וכמו"כ הוא בנבראי' דבי"ע שנק' עם ל' כהה היינו שיש בהם בחי' הביטל לאלקו', אבל הוא בבחי' ביטל היש שהן בבחי' יש ומציאו' ובטלים כו', וע"ז שייך ענין המלוכה כו', ונמצא מובן דסבת ההתהוות דבי"ע הוא מהמח' והרצון דאנא אמלוך כו'. ובזה יובן ג"כ דקדוק הל' שעלה ברצונו אנא אמלוך ל' להבא שעתיד למלוך כבי' כו'. דהנה בבחי' מדת מל' למע' יש בחי' מדת המלוכה כמו שהיא כלולה בעצמותו וכמו בחי' החכ' והחסד דא"ס, וכידוע במשל כחות הנפש הכלולי' בעצם הנפש וכמו כח השכל הנטוע ומושרש בעצם הנפש וכן כח החסד והטוב שבעצם הנפש שהוא למע' עדיין מבחי' גילוי כו', וכמו"כ יש בחי' המלוכה הנטוע ומושרש בעצם הנפש כו' כמ"ש במ"א. ובדוגמא כזאת למע' הוא בחי' כח המלוכה שבעצמו' א"ס שהוא בבחי' התנשאו' שמצ"ע שלמע' מבחי' ההתנשאו' על עם כו'. ומה שעלה ברצונו אנא אמלוך הוא בחי' הגילוי וההתפשטות שבא מבחי' ההתנשאו' שמצ"ע להיות בבחי' ההתנשאו' על עם כו', אמנם להיות כי ההתנשאו' על עם

אוכם אוכם הוא : כ"ה בגוכי"ק (ובלקו"ת חקת נט, ג : אוכם אוכם קדם כו').

ממש שייך רק לאחר שנתהוו עולמו' ונבראי' ממש והיינו לאחר הצמצום כו' ולזאת בבחי' מח' דאנא אמלוך שהוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום אומר אנא אמלוך ל' להבא כו'. הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתי', דלמע' תיכף שעלה במח' ורצון אנא אמלוך מיד נתהווה, והיינו גם בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום הרי מיד שעלה ברצונו אנא אמלוך הרי מיד נתהוו בבחי' השערה בכח שז"ע מה ששיעור בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל כו'. וז"ש בזהר בריש הורמניתא דמלכא גליף גליפו בטה"ע פי' הורמניתא דמלכא רשות ורצון המלך ית', וי"ל דהיינו בחי' המח' והרצון דאנא אמלוך כו', ובריש הורמניתא י"ל דקאי על בחי' מדת המלוכה כמו שהיא בעצמותו שמשם בחי' מח' זו דאנא אמלוך כו' כנ"ל, וכשעלה ברצונו אנא אמלוך גליף גליפו בטה"ע שזהו בחי' החקיקה והשיעור ששיעור בעצמו בכח כל העולמו' והנבראי' שיהיו אח"כ בפועל כו'. ומ"ש גליף גליפו שהן ב' חקיקות הוא לפי שהעולמו' בכלל נכללים בד"כ בב' מדרי', בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין ובחי' עלמין דאתגליין שהן עוה"ז ועוה"ב כו', לכן אמר גם בהחקיקה והשיעור גליף גליפו ב' חקיקות על ב' מדרי' הנ"ל, והיינו שהשיעור הי' על כל העולמו' מרוכ"ד עד סוכ"ד כו', וכ"ז נעשה ע"י בחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. מ"מ הרי נת"ל דבחי' עם הם בחי' עולמו' בי"ע דוקא, וע"ז דוקא שייך ענין המלוכה, אבל על עולם האצי' אינו שייך ענין המלוכה עדיין כו'. והנה בחי' ההשערה בכח הנ"ל הוא בחי' אצי' דכללית וכידוע בענין ד' עולמו' אבי"ע הכללים, דא"ק הוא בחי' אדם דבריאה דכללית ועקודים נקודים או ע"י וא"א בחי' אדם דיצי', ואצי' הפרטי' הוא בחי' עשי' דכללית ואצילות דכללית הוא בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום מה ששיעור בעצמו בכח כו' (וי"ל דההשערה בכח היא בחי' מל' דאצי' דכללית כמו שהוא באצי' עדיין כו') דשם אינו שייך עדיין שום מציאו' ח"ו, דכל ענין ובחי' מציאו' אפי' במדרי' היותר דק והיותר נעלה אינו שייך כלל בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו', והתחלת המציאו' הוא לאחר הצמצום שאז נמצא בחי' מציאות כלי שזהו בחי' בריאה כו', ועש"ז נק' א"ק אדם דבריאה ע"ש בחי' הכלים דשם כו' כמ"ש במ"א. ולפ"ז מובן דכמו שהוא לפני הצמצום שם אינו שייך עדיין ענין ובחי' מלוכה ממש כ"א לאחר הצמצום שנתהווה איזה מציאו' כו'. וזהו שאמר אנא אמלוך שעתיד למלוך כבי' כשיתהוו בחי' עולמו' ונבראי' כו', והיינו משום דממח' ורצון זה דאנא אמלוך נעשה בחי' הצמצום ונתהוו העולמו' ואז הוא בבחי' מלוכה כו'. וז"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו כו', דסיבת התהוות עולמו' בי"ע הוא לכבודי בחי' מל' דלהיות שעלה ברצונו ית' אנא אמלוך ואין מלך בלא עם לזאת ממח' זו נתהוו בחי' עולמו' בי"ע שז"ע בראתיו כו'.

והנה הגם דהתהוות העולמו' הוא מבחי' הרצון דאנא אמלוך כו' כנ"ל, מ"מ לא נשלם עדיין הרצון למלוכה עד שנבראו האדם דוקא, ולא נמשך גילוי המלוכה למע' ולמטה עד שנבראו האדם כו'. והראי' שהרי ביום ו' למע"ב כשנברא אדה"ר אמר ה' מלך גאות לבש שקיבל עליו עול מלכותו ית' וע"ז נמשך גילוי המלוכה, משא"כ בהימים שקודם בריאת אדה"ר

לא נמשך עדיין ענין המלוכה כ"א בחי' ממשלה לבד כו'. וכידוע ההפרש בין מלוכה לממשלה דמלוכה הוא שמקבלים מלכותו ברצון ובחירה שבוחרים אותו להיות מלך עליהם והוא בדעת שלמה ובהסכם גמור להיות בטל אליו לכל אשר יצוה לעשות כו'. משא"כ ענין הממשלה הוא שמושל עליהם בע"כ שלא ברצונם, וכמו המושל על הבהמה שאין לה דעת ובחירה שתבחר בהממשלה עלי' ברצון ודעת כו', ומ"מ האדם מושל עלי' ובטילה אליו רק שהוא בהכרח שלא ברצון ודעת כ"א למטה מן הדעת כו', משא"כ באדם הוא בבחי' בחירה ברצון ודעת, וע"ז שייך ענין המלוכה כו'. וכמו"כ יובן למע' שיש ב' מדרי' אלו דמלוכה וממשלה, דמלוכה הוא ברצון דוקא וכמ"ש ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו', והוא באדם שהוא בעל בחירה ובבחי' דעת חזק באלקות שמקבל עליו עול מל' ית' בבחי' הסכם חזק להיות בטל לרצונו כו'. משא"כ מלאכים שנק' בשם בהמות וחיות אינו שייך עליהם ענין המלוכה כ"א בחי' ממשלה לבד, דהגם שהם בטלים לאלקו', הרי הביטל הוא ממילא בלי שום בחירה ורצון ודעת כלל כו'. והגם שהמלאכים הם ג"כ בעלי שכליים ובפרט במלאכים דבריאה דאימא עילאה מקננא בכורסי' שמשיגים אלקו' וכמ"ש במ"א דהשרפים שאו' קדוש הייגו שמשיגים איך שאוא"ס קדוש ומובדל מגדר עולמו' וחפצם ורצונם ליכלל באוא"ס כו'. הענין הוא שבמלאכי' לא השכל והדעת הוא עיקר עבודתם, דעיקר עבודתם הוא בבחי' אהוי"ר טבעית שלא ע"פ שכל ודעת, והשכל והדעת שלהם הוא רק סיבה לעורר את אהבתם שלמע' מן השכל כו'. ולכן אהבתם ורצונם הוא בתוקף גדול עד שנק' שרפים שנשרפו בבחי' ביטל ורצון זה כו' כמ"ש במ"א, וכידוע בענין שרפים עומדים ממעל לו שזהו מפני שכל מהותם הוא הרצון הזה שרוצים ליכלל באוא"ס כו'. ואם הי' עיקרם בבחי' השכל והדעת הרי לא הי' בהם תוקף הרצון כ"כ כו', אלא מובן מזה שעיקרם הוא אהבתם הטבעי', והשכל הוא רק לעורר את האהבה בלבד כו', והייגו כמו בהבהמה דעיקרה הוא מדות לבד כו'. משא"כ האדם עיקרו הוא השכל, בזה מעלת האדם על בע"ח שהוא בעל שכל וכמ"ש ויהי האדם לנפש חי' בחי' והחכ' תחי' כו'. והגם כי זה כל האדם שיהי' בחי' המדות בהתגלו' הלב וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כו', דהידיעה לבד אינו מספיק כ"א צ"ל ההשבה אל הלב דוקא בבחי' אהוי"ר בהתגלות לבו דוקא כו', מ"מ מעלת האדם הוא בבחי' השכל והוא שיהיו המדות ע"פ השכל להיות המדה בהתיישבות דוקא, ואז היא בבחי' פנימי ונמשך ממנה פעולה טובה בעשי' בפועל בסו"מ וע"ט, וגם הארת השכל בהמדות. וגם לאחר שכבר נולדו ונתגלו המדות יאיר בהם אור השכל שפועל הביטל בהמדות עצמן בכדי שלא יהי' מהם יניקת החיצונים כו', דהמדות מצ"ע אפשר להיות בהם יניקת החיצוני' וכמ"ש לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו, דאת זלעו"ז עשה אלקי' דכשם שיש מדות בקדושה כמו"כ יש מדות בלעו"ז, דהמדות דלעו"ז יונקי' מהמדות דקדושה כמו אברהם יצא ממנו ישמעאל כו', והייגו כשהמדות הן בפ"ע שאינו מאיר בהם אור השכל אז אפשר להיות יניקה כו'. וסיבת הדבר הוא מצד הישות של המדות

וכמו בתוקף התפעלות האהבה כשהיא בבחי' יש הנה מצד הפתיחות הלב שבה יכול להיות שיבוא אח"כ לידי אהבה וחמדה זרה ח"ו, וכמו"כ ביראה מצד עוצם הרתיחה או מצד הכיווץ ביותר יוכל לבוא לידי כעס ח"ו כו', אבל כשמאיר בהם אור השכל ה"ז פועל ביטל בהמדות דגם בהתפעלות האה' הוא בבחי' ביטל ולא יבוא לידי אהבה זרה ח"ו, וכן ביראה הוא בבחי' הנחת עצמותו כו', ואז לא יהי' מהם שום יניקה להמדות דלעו"ז, אדרבה הם מתבררים ומתהפכים ג"כ לאלקו' כו'. וזהו דבמלאכים עליוני' דד' חיות המרכבה הגם שהם בבחי' עוצם הביטל לאלקו' באהוי"ר מ"מ בריבוי ההשתל' הרי מפני ארי' אל הימין נשתלשל הארי' שלמטה שהוא חי' טמאה שטורף ודורס כו', ומפני שור שבמרכבה בריבוי ההשתל' נתהווה הנה"ב שבאדם כו', הרי הגם שהם בבחי' תוקף ההתפעלו' והביטל באלקו' מ"מ מהפסולת שלהם משתלשל מהם בריבוי ההשתל' מציאות הנוגה כו'. וכמא' מזיעתם של החיות נה"ד יוצא כו', דהחיות הם בבחי' תוקף התפעלו' היראה ומהפסולת שלהם משתלשל בחי' גבורות קשות כו', והיינו מפני שמהמדות יכול להיות יניקה כו'. אבל עבודת הנשמות הוא שגם בהמדות יאיר אור השכל ויהיו בבחי' ביטל ולא יהי' מהם יניקה לחיצוני' כו'. וזהו מעלת האדם שהוא בבחי' השכל דוקא עד שגם בהתפעלות שלמעלה מהטו"ד הנק' רעו"ד בבחי' פנימיות הלב יש בזה ג"כ בהעלם בחי' שכל ודעת, והראי' לזה מענין העקשות כאשר אדם מתעקש באיזה ענין שרוצה כך וכך דוקא וכמה שיסבירו לו ע"פ השכל שצריך להיות באופן אחר לא יועיל כלל וירצה דוקא באופן זה ולא באו"א. ולכאו' זהו רק מצד תוקף הרצון לבד אמנם בהכרח לומר שיש בזה ג"כ טעם והו"ע טעם כמוס לרצון שהרי אנו רואין שיכול להיות שבמשך זמן יוחלף רצונו, ואם נא' שבתחלה הי' הדבר אצלו בבחי' רצון לבד היינו מצד המדות טבעיים א"כ איך יתחלף במשך הזמן, כי הרי הדבר האהוב והשנאו' מצד הטבע ממש לא יתחלף לעולם כו'. אלא בהכרח לומר שגם מתחלה הי' בזה איזה טעם אלא שהוא טעם כמוס ונעלם שאינו בגילוי גם לעצמו, היינו שאינו בבחי' גילוי טעם ושכל אצלו כ"א וואס ער האט א גישמאק אין דער זאך כשיהי' באופן כך וכך דוקא, ומשו"ז הוא רוצה באופן כך וכך דוקא. הרי שגם בהרצון שלמע' מטו"ד יש בזה בחי' השכל וטעם כמוס בהעלם כו'. והו"ע מה שיכול להיות מוח שליט על הלב גם על פנימיות הלב, שגם בבחי' תוקף ההתפעלו' דרעו"ד יהי' בבחי' התיישבו' כו'. ויש בזה יתרון מעלה דכל שהוא בבחי' התיישבו' הוא בבחי' פנימי יותר כו', וגם מה שיכול להיות השוב לאחר הרצוא, דבבחי' הרצוא דרעו"ד אפשר להיות בבחי' כלות הנפש לגמרי כו'. אבל כאשר המוח שליט על הלב יבא אח"כ לבחי' שוב וכמו ר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום כו', דתכלית הכוונה הוא השוב שאחר הרצוא כו' כמ"ש במ"א. ונמצא מכ"ז מובן דעיקר העבודה בבחי' שכל הוא באדם דוקא כו',

יום ב' דר"ה

כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, ופי' אבן יחייא דהנה יש מלוכה וממשלה, וההפרש ביניהם הוא דמלוכה הוא ברצון וממשלה בע"כ, וזה נק' גבורה להיות שהוא בדרך ממשלה ובע"כ, אבל כבוד מלכותך קאי על נש"י שהם ממליכים אותו ית' עליהם ומקבלים עול מל' ית' ברצון, ויובן זה בהקדם משנת"ל דענין הבחירה שייך באדם דוקא, להיות כי הבחירה הוא ע"פ שכל ודעת וזה שייך דוקא באדם.

אמנם לבד זה דעיקר ענין העבודה ע"פ השכל הוא באדם דוקא, יובן שכל ענין הבחירה ברצון שייך דוקא באדם, ומשו"ז שייך ענין המלוכה על האדם דוקא, כי הנה ידוע דהאדם חלוק מכל הנבראי' במה שהוא כלול מכל המדות ומכל המדרי', דכל הנבראי' כאו"א הוא במדרי' אחת פרטי' וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שכל הנבראי' יש להם פעל א' או ב' פעלים כו', אבל האדם יעשה מעשים רבים משתנים זמ"ז כו'. וכמו בבע"ח שהעורב הוא אכזרי ולא יש בו ענין הרחמים, ולהיפך הנשר הוא רחמני ולא יש בו ענין האכזרות כלל כו', שכ"א נברא בטבעו במדה א' לבד. משא"כ האדם יש בו התכללות כל המדות וכמו שמצינו באברהם שהי' איש החסד ביותר ומ"מ כבש רחמיו מעל בנו יחידו כו'. והגם שהי' מצד ציווי ה' שציווה אותו לעקדו ע"ג המזבח כו', מ"מ הרי בהכרח לומר שהי' בו מדת הגבו' והאכזריות דאל"כ לא הי' באפשרו לקיים את הציווי כלל כו', אלא בהכרח לומר שהי' בו מדת הגבו' ג"כ ולכן הגם שעיקרו הי' במדת האהבה ובפרט על בנו יחידו, ומ"מ מחמת ציווי ה' כבש את רחמיו מעל בנו יחידו כו', וכמו"כ מי שהוא בטבע הגבורות יש בו ג"כ ממדת האה' והרחמים כו', וכמו שבעה"ח למטה המה כאו"א במדה פרטית דוקא, כמו"כ הוא בדוגמא כזאת במלאכים עליונים דמלאך מיכאל הוא בבחי' אה' וחסד ומלאך גבריאל בבחי' גבו' ויראה כו', שכ"א הוא במדה מיוחדת ולכן אין מלאך א' עושה ב' שליחות לפי שהוא במדרי' פרטי' דוקא כו', משא"כ האדם כלול מכל המדות שיש בו בחי' אה' וגם בחי' יראה כו'. ולכן נא' בבריאת האדם נעשה אדם ל' רבים, דבכל הנבראי' כתי' יהי אור יהי רקיע ויעש את הרקיע כו' ל' יחיד משא"כ באדם נא' ל' רבים לפי שכלול מכל המדרי' כו'. ומשו"ז יש בו ג"כ ענין הבחירה לבחור במה שירצה, ויש בו היכולת על שני הפכיים שאם יבחור בטוב יכול להיות במעלת ומדרי' צ"ג בחי' צדיק וטוב לו, וגם ח"ו יכול לבחור ההיפך כו', מה שלא יש כח בחירה זו בשאר הנבראי' לבד האדם, שכל הנבראי' הרי כמו שנבראו כן הם תמיד ואינן יכולים לעבור את פי ה' כו', וגם במלאכים עליוני' כתי' ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור שאינם משנים את תפקידם כו', ורק האדם לבד יש בו כח הבחירה לבחור במה שירצה כו', והיינו לפי שיש בו בחי' ההתכללו' שכלול מכל המדרי' ומבחי' חו"ג, וידוע דמב' המדות חו"ג בריבוי ההשתל' משתלשל מזה בחי' טו"ר כו' כמ"ש במ"א, והאדם שכלול מכל המדרי'

יש בו התכללו' הרע ג"כ, והו"ע היצה"ר שבו שהוא מק"ג כו'. ומשו"ז יש בו ענין הבחירה לבחור במה שירצה מה שלא נמצא כזאת בשארי נבראי' מפני שלא יש בהם ההתכללו' כ"א הם במדה פרטיות וכמו שנבראו בתחלה כן הם תמיד כו'. וכמו"כ מלאכים עליוני' שנבראו כאו"א במדה ובמדרי' א' פרטית אם בחסד או בגבו' (והיינו בבחי' הטוב שבגבו' והוא בחי' הגבו' כמו שהיא למע' בבחי' הקדושה כו' (ויש מלאכי' שנבראו מהשתל' הגבו' כמו שנעשה בבחי' גבורות קשות ונק' בני אלקי' כו' וכמ"ש במ"א)) ואינם כלולי' מרע כלל ולכן אינו שייך בהם ענין הבחירה לבחור ברע ח"ו שאין בהם ענין הרע כלל וכמא' כלום יצה"ר יש בכם כו'. והגם דכתי' והייתם כאלקי' יודעי טו"ר, ידיעה זאת היא בדרך מקיף לבד דמאחר שאין בהם בחי' זו ממילא אין הידיעה פועלת בהם שום התפעלות ונטי' כלל אל הרע ח"ו כו'. משא"כ באדם שהוא כלול מהרע ג"כ הרי ידיעת הרע פועל בו התפעלות ויכול לנטות ח"ו כו', וז"ע ענין * חפשית הבחירה שיכול לבחור במה שירצה כו'. ואחר כ"ז כשבוחר בטוב דוקא הוא שבוחר בזה מצ"ע בלי שום דבר המכריחו שהרי יש ביכולתו לבחור באחרת ח"ו, ורק מצ"ע הוא בוחר בטוב, ממילא הבחירה היא בבחי' הרגש פנימי בנפשו ופועל בו ההכנעה והביטל במדותיו ובכל כחות נפשו שכולם יהיו מוכנעים ובטלים לאלקות כו'. וכ"ז יקר מאד הדבר בעיני ה' וממשיך עי"ז גילוי מלכותו ית', ומשו"ז שייך על האדם דוקא ענין המלוכה להיות שהקבלה היא בבחי' בחירה ורצון כו'. אמנם שייכות ענין הבחירה לשכל ודעת יובן ע"פ מה דאי' במד"ר איכה ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי משל למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין ואיפרכין כו', ח"א אנא נסיב דוכסין וח"א אנא נסיב איפרכין כו', הי' פקח א' לשם אמר אנא נסיב מלכא דכולהו מתחלפין ומלכא אינו מתחלף כו'. דלכאו' א"מ מה צריכי' פקחות בזה לבחור בהמלך בעצמו יותר מהדוכסין שלו שלכאו' יבין זה גם תינוק קטן. אך הענין הוא דדוכסין ואיפרכין הם ע"ש דנוגה. והנה ידוע ההפרש בין קדושה לס"א דבקדושה יש ע"ס עשר ולא תשע ולא י"א, ובסט"א הן י"א כתרין דמסאבותא. וידוע הטעם מה שבסט"א יש יותר מבקדושה הוא דכל המוסיף גורע, והיינו דבקדושה מאיר החיות בפנימיות בהכלים ומתאחד עמהם, ולכן אין החיות נחשב למדרי' בפ"ע, ובכללותם הוא עשר היינו הכלים עם האור והחיות שבהם כו' אבל בסט"א אין האור והחיות מתלבש בתוכם בפנימיות לפי שאינם כלים לאלקו', כי בכדי להיות כלי להאור האלקי צ"ל בטל דוקא וכידוע דאין אוא"ס שורה אלא במי שבטל דוקא, אבל מי שהוא בבחי' ישות אין אני והוא יכולים לדור כו'. ולכן בסט' דקדושה שהכלים בטלי' בתכלית באלקות ה"ה כלי להאור והחיות דאוא"ס שמתלבש בתוכם ממש ומתאחד עמהם, אבל בסט"א שהם בתכלית הישות ואין בהם בחי' הביטל הרי אינם כלי' להאור האלקי שיתלבש בתוכם כ"א מאיר עליהם בבחי' מקיף ומזה הם מקבלים חיותם כו'. וזהו"ע מה שבסט"א הן י"א כתרין היינו המקיף דלבונה

וז"ע ענין : כ"ה בגוכי"ק.

זכה שהוא החיות שלהם שעומד בפ"ע ומקיף עליהם מלמע' כו'. וזהו שא' במד"ר הנ"ל ח"א אנא נסיב דוכסין כו', היינו שבחרו בהע"ש ורצו לקבל מע"ס דנוגה דוקא הנק' ספרים החיצונים ר"ל ספי' דנוגה שהם חיצונים כו', וכוונתם בזה הוא לפי שלשם נמשך בלי חשבון ובלי דכיותא דגרמי' שלא ע"י ביטל כמ"ש בזהר תרומה דקכ"ח ע"א, וזהו כל חפצם ורצונם להיות בבחי' תכלית הישות ושלא להיות בטל לאלקו' כלל כ"א בבחי' הישות והפירוד ומ"מ יומשך להם שפע חיות גשמי ע"י המקיף כו'. אך הפקח הבין מ"ש אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה, נדיבים המה הקלי' והסט"א שנק' נדיבים כמ"ש בזהר תרומה הנ"ל דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא ובריקנייא כו', דמע"ס דקדושה אינו בנקל כ"כ להמשיך בחי' גילוי אור בנפש כ"א באשתדלותא רב ובמס"נ ובהזדככות החומר כו', ובהיפך בסט"א הן ע"ס דקלי' שנמשך מהם השפע בלי עמל ויגיעה כו'. ועז"א אל תבטחו בנדיבים לקבל מהם השפעה גשמי' כי הם ב"א שאין לו תשועה, כי הושיעה ימינך כתי' ימינך דוקא דישועה הוא מבחי' ימין וחסד דוקא, ושרש הישועה הוא מבחי' ע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא ומשם נמשך להיות הושיעה ימינך דוקא. וידוע דישועה הם בחי' ש"ע נהורין, ואי' ברמ"ז בראשית ד' ד' ע"ב שהם בחי' דעת דעתיק שכולל בו ג"כ חו"ב והוא שרש לז"ת. וזהו המספר ש"ע נהורין דהשי"ן הוא כנגד חב"ד הכלולי' בו ועי"ן כנגד חג"ת נהי"ם שהוא שרש להם כו', וא"כ הש"ע נהורין הם ע"ס דעתיק. ובמאו"א מע' צ' אות י"ד כ' צחצחות הם ע"ס דעתיק כו' וצח בגימ' ע"ב כו' בסוד חסד עכ"ל, וי"ל דז"ע דבחי' ישועה נמשך בבחי' ימין דוקא כי שרש הישועה הוא מבחי' ע"ס דעתיק הנק' צחצחות והוא בחי' חסד דלית שמאלא בהאי עתיקא ולזאת ההמשכה משם הוא בבחי' ימין דוקא כו', משא"כ בקלי' וסט"א שהם מפסולת דשמאל בחי' סיגי הזהב לכן אין להם תשועה כו'. והענין י"ל דהנה ידוע דעתיק הוא בחי' פנימיות הכתר דמשם נמשך למקום הראוי דוקא, דזה שמבחי' המקיף דכתר יכולים הכל לקבל דכחשיכא כאורה כו' היינו מבחי' חיצוניות המקיף שהוא בחי' חיצוניות הכתר, אבל מבחי' פנימיות המקיף שהוא בחי' פנימיות הכתר אינם יכולים לקבל כ"א הראוים לקבל בלבד, והטעם מבו' במ"א דמחיצוני' הכתר נמשך האור בבחי' מקיף לבד ובדרך מקיף יכולים הכל לקבל גם שהוא בבחי' ישות ופירוד כו' כנ"ל, אבל מבחי' פנימיות הכתר נמשך האור בבחי' פנימי' דוקא, ולכן נמשך במי שבטל דוקא, אבל מי שהוא בבחי' יש אינו כלי כלל לאור זה, אדרבה משם נמשך ענין ולמלשינים אל תהי תקוה כו' וכל אויביך יכרתון כו'. ועל בחי' זו נא' הלא אח כו' ואוהב את יעקב דוקא ואת עשו שנאתי, שז"ע מה שכתר אותיות כרת כו'. וממילא מובן שהקלי' והסט"א אין להם תשועה, דענין התשועה הוא מבחי' עתיק בחי' פנימיות הכתר כנ"ל, דכל ענין הישועה הוא הישועה מן ההיפך וכמו ומכל צרותיו הושיעו, וידוע דהישועה מן ההיפך צ"ל ע"י הגבורות דוקא. ולכן אי' במ"א דישועה הוא מבחי' הגבו', אמנם זהו מבחי' גבו' שבחסד או חסד שבגבו' כמ"ש בסדור בד"ה אל תבטחו בנדיבים כו', והיינו בחי' תגבורת החסדים

כו'. וזהו דשרש הישועה הוא מבחי' עתיק דמשם נמשך בחי' תגבורת העצמית להושיע, וכמ"ש במ"א דבחי' כח ותגבורת העצמית הוא מבחי' פנימי' הכתר כו'. ולכן הקלי' והסט"א אין להם תשועה לפי שאינם יכולים לקבל מבחי' זו, אדרבה משם נמשך להיות וכל אויביך יכרתו כו'. ומאחר שהן עצמן אין להם תשועה כ"ש הבוטחים בהם כו'. וז"ש כולהו מתחלפין פי' מתבטלין, דמאחר שאין להם תשועה ממילא סוף כל סוף הם מתבטלין ומתאבדין כו', וכמ"ש בגאולת מצרים כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף והלך לו. דהנה בימות הגשמים שהוא זמן הצמיחה אז אינו ניכר מי הוא העיקר אם הקש והתבן או החטה, אדרבה הקש והתבן נראים יותר והחטה היא בהעלם בהקש ואינה נראית כו', אבל כאשר הסתיו עבר כו' אז נראה שהעיקר הוא החטה וכמ"ש במד"ר ס"פ וישלח התבן והקש והמוץ מדיינין זע"ז אלו אומרי' בשבילי נזרעה השדה כו' אמרו החטים המתינו עד שתבוא הגורן כו', בא לגורן זורק את התבן והקש והמוץ וגוטל את החטים ועושן כרי כו'. כך בגלות מצרים הי' נראה הקש והתבן וישראל היו בהעלם ובשפלות בג' בתוכם, ואח"כ בחדש האביב הי' אז גאולת ישראל ובנ"י יוצאים ביד רמה שהן העיקר ומצרים נאבדו כו', והיינו ע"י וינצלו את מצרים שביררו הניצוצו' שבהם עי"ז ממילא נתבטלו כו'. ושרש הענין הוא כנ"ל דמפני שהם בבחי' תכלית הישות והפירוד אינן כלים להאור האלקי וכל חיותם הוא מבחי' המקיף והניצוץ שבתוכם הוא בבחי' בליעה בהם לא בבחי' התלבשו' והתאחדו' כלל, דלכן גם בקיומן נק' מתים וכמ"ש את המות ואת הרע שהרע הוא בבחי' מות, מפני שהן עצמן אינם חיים כלל מאחר שאין החיות מתאחד עמהם להיות הם נק' חיים מצד החיות שבהם, ואינו דומה גם לחיות הנפש שבגוף שבעת חיותו נק' הגוף חי מפני שהנפש מתלבש בבחי' התלבשו' בהגוף ומתאחד עמו ולכן הדם והגוף הוא חי מחיות הנפש כו' משא"כ בקלי' וסט"א אין החיות מתאחד עמהם כלל, דגם הניצוץ שבתוכם אינו בבחי' התלבשות כ"א בבחי' גלות שהוא ג"כ רק מקיף שאינו מתערב עמהם. וכ"ש המקיף דלבונה זכה שהוא בבחי' מקיף לבד כו'. ולכן נק' מתים גם בעת קיומן לפי שאין קיומן מצ"ע כ"א מצד המקיף, וכשמבררי' אותם היינו שלוקחין החיות שבתוכן מתבטלים ומתאבדים לגמרי כו'. וזהו דכולהו מתחלפין שהע"ש כולם מתחלפין ומתבטלין שגם בעת קיומן הן בבחי' מות בעצם וכשמתבררי' מתאבדי' לגמרי כו'. אבל מלכא אינו מתחלף מלכא הוא בחי' ז"א דאצי' וכמו"כ כללו' סט' דקדושה אין בזה שום חילוף וביטל ח"ו, וכמ"ש וה' אלקי' אמת הוא אלקי' חיים, אמת הוא שיש לו קיום נצחי להיות קיומו מצ"ע ונק' בחי' חי בעצם וזהו אלקי' חיים כו' וכמ"ש במ"א דהאור ה"ה בבחי' חיות ובפרט שהאור מעין המאור כו'. וגם בחי' הכלים הרי האור מאוא"ס ב"ה מתלבש בהכלים ומתייחד עמהם ביחוד גמור הרבה יותר מיחוד והתחברו' דהנשמה בגוף וכמא' התיקונים דאיהו וגרמוהי חד כו' ועמ"ש מזה בהגהות דראה ריח בני, ובפרט דהכלים דאצי' ה"ה ג"כ בחי' אלקו' ממש כו', ולכן ה"ה בבחי' חיים ממש ואינו שייך בהם שום חילוף וביטל ח"ו כו' (ועמ"ש מזה באורך בד"ה וביום שמחתכם

ובמועדיכם, רנ"ו). והגם דלע"ל יהי' גילוי בחי' עצמו' אוא"ס שלמע' מבחי' ז"א ומבחי' ס' השתל' בכלל ולכן נא' והי' הוי' לי לאלקים דבחי' הוי' יהי' נחשב בבחי' ש' אלקי', הרי אדרבה יהי' גילוי זה ע"י ש' הוי' דוקא שיהי' בבחי' אלקי' לגבי ע"ק כו', וכידוע דכל השמות יהיו לע"ל ג"כ גם בחי' שם אד' שהוא בחי' ומדרי' האחרונה שנעשה מקור לעולמו' יהי' לעתיד ג"כ, ואדרבה יהי' במדרי' עליונה יותר כו', וכמ"ש מזה במ"א בד"ה והי' אור הלבנה רנ"ד, דבקדושה אינו שייך שום חילוף וביטל ח"ו כ"א הכל הוא בבחי' קיום ובבחי' חיות עצמי כו'. רק שבכדי לקבל האור והחיות מבחי' סט' דקדושה צ"ל בבחי' ביטל דוקא שיהי' בטל לאלקו' ויקיים תומ"צ שאז הוא כלי הראוי לקבל האור והחיות כו'. וז"ע חכמת הפקח שא' אנא נסיב מלכא, דהגם דמהע"ש דנוגה נמשך ריבוי שפע גשמי במגנא ובלי דכיותא דגרמי' כו', דגם שהוא בבחי' הישות והפירוד לגמרי מ"מ נמשך שפע גשמיות, אבל בסט' דקדושה צ"ל בבחי' ביטל דוקא ולקיים תו"מ ואז הוא כלי להאור והחיות האלקי וצריך לזה עבודה ויגיעה ביגיעת נפש ויגיעת בשר להיות נזהר בכל דבר שאסרה תורה אף שנפשו של אדם מתאווה עליהם ומחמדתן צריך לכבוש רוח תאוותו שלא להימשך אח"ז כלל וכלל, ולהיות נזהר בוע"ט לקיים כל המצות שנצטוה עליהם ולעסוק בתורה כפי החיוב שמחויב בזה ולא יהי' לו שום מניעה ועיכוב ע"ז כו', ובכללו' נפשו להיות בטל לאלקו' בכל כחות נפשו ובמחדו"מ שלו כו', שכ"ז הוא בחי' עבודה רבה כו', ומ"מ ה"ה בוחר באלקו' דוקא ובו הוא חפץ כו'. והיינו מצד חכמתו שמבין דכולהו מתחלפין דהע"ש דנוגה סכ"ס יתבטלו ויאבדו מפני שאין להם קיום מצ"ע כלל וגם בקיומן ה"ה בבחי' מתים מצ"ע כו' כנ"ל. ולכן גם כל התאוות גופניים דעוה"ז תחלתן מתוק וסופן מר שהעונג שבהם אינו בבחי' קיום כ"א נעשה מר שכ"ה בשרשם שהן בבחי' מות, ולכן גם הדברים המסתעפים מהם הם ג"כ בבחי' מר ומות כו'. אבל מלכא אינו מתחלף שאינו שייך בזה שום ביטל ח"ו אדרבה הולך ועולה ממדרי' למדרי' היותר עליונה כו'. ולזאת כל חפצו ורצונו הוא באלקו' ובזה דוקא הוא רוצה לחיות כו'. ולא יפול לבו כלל ממה שדרך רשעים צלחה ונמשך להם ריבוי שפע מהע"ש כו', אינו מתפעל מזה ואינו נופל לבו ח"ו כלל מזה מפני שיודע היטיב שהוא בבחי' מות ומר ממש גם באותה שעה ממש ובסוף יתגלה קלונם ויראו הכל איך שהם בחי' מות ממש כו', וטוב לו הרבה יותר המעט אור מסט' דקדושה מריבוי השפע דמסט"א כו'. ומה שנמשך ריבוי שפע גשמי בסט"א ה"ה מבין היטיב שזהו רק בכדי לנסותו שהגם שרואה שדרך רשעים צלחה כו' ומ"מ לא יאבה ולא ישמע אליו ולא ירצה בחיות ובטוב המדומה הזה כ"א כל חפצו ורצונו יהי' לחיות חיי אמיתים המשתלשלי' מאלקי' חיים כו', וע"י שעומד בנסיון באמת נמשך לו בחי' ריבוי אור וחיות מאלקו' בבחי' ריבוי השפע הן ברוחניות והן בגשמיות כו'. ומכ"ז יובן שייכות ענין הבחירה לבחי' השכל והדעת שצריכים לזה חכ' ופקחות לבחור בחיים וטוב דוקא דהגם שמהע"ש נמשך ריבוי שפע ובמגנא שבנקל מאד להשיג, ובקדושה צריכים השתדלו' ויגיעה להיות כלי

להאור כו', ומ"מ יבין דהשפע דע"ש הוא בבחי' מות ורע ולא ירצה בזה כלל ולא יעשה בו התפעלו' כלל כו', כ"א יבחר בטוב שכל חפצו ורצונו הוא בהחיים האמיתים המשתלשלי' מאלקי' חיים כו'. ועוי"ל שייכות ענין הבחירה לשכל ודעת, דהנה באמת שרש כח הבחירה שיש בנש"י לבחור באלקו' הוא מצד שרש נשמתם, דבשרש נשמתם ה"ה דבקים ומיוחדי' באלקו' וכמ"ש ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים כולכם היום דאתם מצד שרש נשמתכם אתם דבקים ממש באלקי' חיים וכמא' חבוקה ודבוקה בך דעצמו' הנשמה היא חבוקה ודבוקה בעצמו' אוא"ס, ולכן נש"י נק' חיים וכדאי' באדר"נ עשרה נק' חיים הקב"ה תורה וישראל כו' דכתי' ואתם הדבקים כו' חיים כולכם היום כו', דלהיותם דבקים באלקי' חיים ה"ה ג"כ בבחי' חיים, וכמו שהע"ס העליוני' נק' חיים מצד היחוד והדביקות באוא"ס דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' כנ"ל, כמו"כ נש"י הם ג"כ בבחי' חיים ממש מצד הדביקות באוא"ס כו'. ובפרט שהרי הנשמה היא ג"כ בבחי' אלקו' וכמ"ש כי חלק הוי' עמו והיא חלק אלוק' ממעל ממש כו', ומשו"ז יש בה כח הבחירה לבחור באלקו' מצד הדביקו' והיחוד דהנשמה באלקו' כו'. אמנם בעצם ושרש הנשמה מה שהיא רוצה ונמשכת לאלקו' הוא בדרך ממילא בלי בחירה ורצון והיינו מצד הדביקות הנ"ל ממילא רצונה וחפצה באלקו' ואינו שייך רצון אחר כלל כו', אך בבחי' כחות הנפש דשכל ומדות שם הוא עיקר ענין הבחירה, והענין הוא דמשנת"ל דהנשמה היא בבחי' דביקות באוא"ס ב"ה היינו בבחי' עצמות הנשמה, אבל בחי' חכ' ומדות שבנפש הם בבחי' ריחוק מאוא"ס, ולכן הם בבחי' חכ' והשגה, וידוע דאוא"ס לית מח' תפיסא בי' כלל דשם אינו שייך ענין החכ' וההשגה, וכ"ה בעצם הנפש שהוא למע' מטו"ד, והחכ' שבנפש שהוא בבחי' שכל והשגה הוא מפני שהוא בבחי' ריחוק מאוא"ס כו'. ולכן התחלת ההתחלקו' הוא מהחכ' כמ"ש בתו"א סד"ה וקבל היהודים. והתחלקות ופירוד הם דבר א' ותלוי' זב"ז דבמקום ששייך ענין הפירוד שם שייך התחלקו' כו'. ומשו"ז בחכ' ושכל שייך ענין הבחירה דאפשר לבחור גם בההיפך ח"ו, דהרי האדם הוא כלול מטו"ר ולהיות דהשכל הוא בבחי' ריחוק מאוא"ס לכן ביכולתו לבחור ח"ו בההיפך כו', ומ"מ הרי בוחר בשכלו באלקו' דוקא כנ"ל, הנה באמת הוא מצד שרש ומקור הנשמה שהיא דבוקה באוא"ס לכן השכל יש לו ג"כ הנטי' לאלקו' דוקא כו'. והענין הוא דהנה השכל נק' טעם, וידוע דבטעם יש ב' פי', א' טעם ל' טעם ועצה כמו מטעם המלך וזקיניו, והב' מל' טעם יעונג כמו טעמו וראו כי טוב ה' כו'. והנה הטעם והעונג הוא בחי' כח התענוג שבנפש שהוא בחי' עצם הנפש כו', וטעם ועצה הוא בחי' כח החכ' שבנפש. אמנם מה שהחכ' נק' טעם הוא שיש בו ב' הבחי' הנ"ל דהיינו טעם ועצה וגם טעם ועונג, והוא כי הארה מכח התענוג מאיר בכח החכ', וזהו שההשכלה של השכל הוא כפי העונג והטעם שבנפש בהדבר ההוא. ולכן אנו רואין שהתענוג תלוי בחכ' דכאשר הדבר נעשה מכוון ע"פ חיוב שכלו וחכמתו אז הוא מתענג בעצם נפשו מהדבר ההוא כו', והיינו לפי שבתחלה מה ששכלו מחייב שיהי' הדבר כך וכך דוקא זהו מצד העונג והטעם (דער גישמאק) שבנפשו בזה, ולכן כאשר נעשה הדבר

כפי חיוב שכלו אז הוא מתענג בזה כו' וכמ"ש במ"א. וזהו ג"כ מה שמבין בשכלו באלקו' שהוא הטוב האמיתי ובוחר בשכלו לחפץ בזה דוקא הוא מצד ההתקשרו' והדביקות שבעצם נפשו באלקו' כו', אלא שבעצם הנפש אינו שייך ענין הבחירה שהרי א"א להיות באופן אחר כלל כ"א בהשכל להיותו בבחי' ריחוק הרי אין שם בחי' הדביקות בדרך ממילא שהרי יכול להשכיל באופן אחר ח"ו כו' *. לכן כאן דוקא שייך ענין הבחירה לבחור במה שירצה כו', ומ"מ הוא בוחר בטוב מצד הדביקות שבעצם הנפש והעונג הזה שבעצם נפשו ה"ה נמצא בהעלם בכח החכ' לכן יש לו הנטי' בכח חכמתו להבין את הטוב דאלקו' ולבחור בטוב דוקא כו'. וע"פ כל הנ"ל יובן מה שענין הבחירה היא באדם דוקא לפי שהאדם כלול מכל המדרי' גם מבחי' טו"ר ומשו"ז יכול לבחור ח"ו בההיפך, ומ"מ הוא בוחר באלקו' מצד החכ' ודעת שבו שמבין בשכלו שאלקו' הוא בחי' תכלית הטוב והוא בחי' חיים האמיתים ובזה דוקא צריך לחפוץ כו' ומשו"ז בוחר בתו"מ ולהיות בטל בכדי לחיות בבחי' חיים האמיתים המשתלשלים מאלקים חיים כו', ושרש כח הבחירה בעצם היא משרש ומקור הנשמה שדבוקה באלקים חיים כו', דבחי' זו נמצא בכח החכ' אבל הוא בהעלם, ולזאת הבחירה היא בכח החכ' דוקא מפני שנמצא בה בהעלם מבחי' הכח התענוג שבעצם הנפש כו', ולכן מהמדות בלי בחי' החכ' יכול להיות שיפול ברע ח"ו כו' כנ"ל, כ"א דוקא ע"י החכ' עי"ז הוא עיקר הבחירה ושיהי' בקיום כו'. וזהו במעלת האדם שיש בו שכל כו'. אך להיות שהשכל הוא בבחי' ריחוק ופירוד (עד שביכולתו להשכיל ג"כ להיפך ח"ו כו') וכח התענוג שבו הוא בהעלם, לזאת הבחירה שמצד השכל הוא שמכח עצמו בוחר בלי שום דבר המכריח, דבאמת לא יש שום דבר המכריחו בגילוי מאחר שהשכל כבר הוא בבחי' פירוד וא"כ הבחירה היא חפשית ובלי הכרח רק שמעצמו הוא בוחר בזה ע"פ השכל והדעת וממילא הוא בהסכם חזק בנפשו ופועל הביטל בכל כחות נפשו (ער גיט זעך אוועק אין גאנצין צוא אלקות), וגם יכול להיות הבחירה אח"כ בבחי' תוקף ההמשכה מאד (מיט א שטארקין ציא) לאלקו' כמו מצד הרצון הפשוט שלמע' מטו"ד והיינו שנתעורר בו בחי' כח הבחירה שמצד עצמות נפשו כו', אבל כ"ז בא ע"י השכל והחכ' דוקא בתחלה, וגם בתוקף ההתפעלות שלמע' מטו"ד יש בזה ג"כ טעם כמוס כנ"ל, והוא העונג שבנפש שיש לו טעם ועונג באלקו' וממילא ההמשכה והביטל הוא באו"א לגמרי כו'. ומשו"ז שייך ענין המלוכה על האדם דוקא לפי שהאדם יש בו ענין הבחירה שיכול לבחור ח"ו בההיפך ומ"מ הוא בוחר בטוב והיינו מצד השכל שבו וא"כ הוא בכח עצמו בלי שום דבר המכריח, וממילא עצם הבחירה היא בהסכם גמור ובדעת חזק כו', לכן שייך עליו דוקא ענין המלוכה שבא ע"י בחירה ורצון דוקא כו'. וזהו

---

*) (וי"ל שזהו במי שעצם נפשו הוא בתוך הקלי' ר"ל אז גם שכלו מראה לו באו"א כו'. וע"פ פשוט י"ל שזהו מצד תוקף הג' דנה"א שמוסתר ונעלם בהנה"ב שאינו מאיר בגילוי כלל וכל השכלתו הוא מהשכל הטבעי דנה"ב כו').

כבוד מלכותך יאמרו דענין המלוכה שייך על נש"י דוקא להיות בהם דוקא יש ענין הבחירה שבוחרים באלקו' כמא' אנא נסיב מלכא והיינו מצד הידיעה וההשגה שזהו בחי' חיים האמיתי' כו'. ובעצם הוא מצד עצם שרש נשמתם הדבק באלקי' חיים ומשו"ז יבינו בשכלם שצריכים לבחור באלקו' כו'. משא"כ בהשאר שבחרו בהע"ש אינו שייך בהם כ"א בחי' ממשלה לבד, אבל ענין המלוכה הוא על נש"י דוקא.

ש"ת

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וקאי על היום דר"ה שהוא תחלת מעשיך. ולכאו' א"מ והלא הוא יום וא"ו לבריאה למה נק' תחלת מעשיך. ויובן בהקדם משנת"ל בענין כבוד מל' יאמרו שיש ב' בחי' והם מלוכה וממשלה, וענין המלוכה שייך על נש"י דוקא להיות שבהם דוקא יש ענין הבחירה לכן בהם דוקא שייך ענין המלוכה ברצון כו'.

ועו"ל מה שבחי' המלוכה היא על האדם דוקא. דהנה בענין המלוכה צ"ל שהעם יהי' בערך אל המלך והיינו שהם אנשים כמותו ומתייחסים אליו בערך מה רק שהם פחותים במעלה ממנו והוא גבוה מעליהם לכן הוא מלך עליהם, משא"כ לגבי הקב"ה הרי אין ערוך אליו כלל וכמשל אילו נא' שמלך על עצים ואבנים או שמלך על זבובים שאינם מן המין והסוג שיתייחסו איליו ותפול עליהם שם המלך להיות מלכותו נק' עליהם, וביותר מזה אין ערוך הנבראי' לגבי אוא"ס ב"ה וא"כ איך שייך ענין המלוכה על הנבראים כו'. אך הענין הוא דזהו מה שבחי' המלוכה הוא על נש"י דוקא, דבאמת כל הנבראים אין להם ערוך לגבי אוא"ס כלל וכלל, ולא זו שהעולמות בי"ע שהם נבראי' בע"ג אין להם ערוך לגבי אוא"ס אלא שגם עולם האצי' וגם העולמות שלמע' מאצי' וכמו בחי' עתיק ואריך ובחי' פרצוף דא"ק שהוא המדרי' היותר עליונה אין להם ערוך כלל לגבי אוא"ס. דהגם דאצי' נק' אדם ע"ש אדמה לעליון והיינו מצד אור הקו שמאיר באצי' שהאור מעין המאור כו' כמ"ש במ"א, ומכ"ש בעולמות הא"ס שלמע' מאצי' שמאיר בהם גילוי אוא"ס כו'. מ"מ הרי האור אין ערוך לגבי העצמו' כלל שה"ה בחי' אור לבד שהוא הארה שאין בו מבחי' העצם כלל, והארה ועצם ה"ה רחוקים זמ"ז באין ערוך ממש. ואפ"ל ע"ז שאינו מסוג זה ר"ל שאינו דבר זה (בל"א ניט דיא זאך כלל) שזה עצם וזה אינו עצם כלל כו'. ולכן גם על עולמות העליונים אינו שייך ענין המלוכה מאחר שאינם מערך העצם כלל כו'. וגם מצד היחוד שבהם דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בלי שום

פירוד משו"ז ג"כ אינו שייך ענין המלוכה מאחר שלא שייך בהם ענין הבחירה כו'. וכמו"כ בנבראי' דבי"ע אינו שייך בהם בחירה כנ"ל, ואינם בערך הא"ס כלל. משא"כ בנש"י הרי כתי' בנים אתם לה' אלקיכם בני בכורי ישראל דכמו הבן שרשו מעצמות מוח האב כמו"כ נש"י שרשם מעצמו' אוא"ס ב"ה, וכמ"ש במ"א דנש"י מושרשים בא"ס עצומ"ה ממש דכמו הבן הוא מעצמות האב ממש כמו"כ נש"י הם מעצמות א"ס ממש כו', ועמ"ש בד"ה שמח תשמח רנ"ז קרוב לסופו בענין יפה כח הבן כו'. וז"ש כי חלק ה' עמו והוא חלק אלוק' ממעל, דפי' ממעל הוא בחי' עתיק כמ"ש בזהר ע"פ הרעיפו שמים ממעל לעת"י אתמר, ועתיק הוא בחי' פנימיות הכתר ובשרשו היינו בחי' פנימיות ועצמו' א"ס, דנש"י שרשם בבחי' העצמו' והם חלק אלוק' ממעל ממש כו'. ולכן נש"י הם בדומה לו לבחי' העצמו' וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותינו שהם בצלם ודמות שלמע' ממש וכמ"ש ואנשי קדש תהיון לי דכשם שא"ס הוא בבחי' קדש כמו"כ נש"י הם ג"כ בבחי' קדש וכמארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקדב"ה, דקדוש הוא המשכה מקדש ויהי' המשכה זו מנש"י לעתיד שיתעלו בבחי' שרשם ומקורם האמיתי. ולכן על נש"י דוקא שייך ענין המלוכה להיות שהן חלק אלוק' ממעל ממש ה"ה בדומה לו, ולכן עליהם דוקא יתייחס ענין המלוכה. אך נש"י כמו שהן בשרשם ה"ה בבחי' יחוד ודביקות באלקו', ומלוכה הוא דוקא על עם שהם נבראי' נפרדים כו', ולזאת בחי' המלוכה היא דוקא על הנשמו' כמו שירדו לבי"ע שאז נק' עבדים, וכידוע מענין אם כבנים אם כעבדים דנשמו' דאצי' נק' בנים, ונשמו' דבי"ע נק' עבדים כו'. ובד"פ כל נשמה שרשה תחלה באצי' וירדה לבי"ע (לבד שיש נשמו' פרטיות שגם כמו שירדו למטה היו בבחי' אצי' כמו נשמת יוסף ומשה ושלמה ורשב"י כו') שז"ע מ"ש נשמה שנתת בי טהורה והיינו כמו שהיא באצי' שהיא בבחי' טהורה ואח"כ אתה בראת היינו כמו שירדה לבי"ע כו'. אמנם ידוע דנשמו' גם כמו שירדו לבי"ע לא נשתנו מעצם מהותם והם בבחי' אלקו' ממש כו', וגם הם בבחי' יש שז"ע ירידתן לבי"ע שנעשו בבחי' יש מאין עד שאפשר שיתחברו עם הגוף ונה"ב כו'. ועל הנשמו' כמו שירדו לבי"ע שייך ענין המלוכה להיות שהם בבחי' עם ל' עוממות וגם הם בדומה לו שה"ה בבחי' אלקו' ממש שלא נשתנו בעצם מהותן כו'. והעיקר הוא בהתלבשו' הנשמה בגוף ונה"ב דמצד הנשמה עצמה ה"ה בדומה לו ומצד התלבשותה בגוף ה"ה בבחי' עם ועוממות שהו"ע הישות והפירוד עד שאפשר שיומשך ח"ו אחר הנה"ב כו', ומ"מ יש בו בחי' הביטל לאלקו' ופועל הביטל בנה"ב ג"כ, ומשו"ז שייך עליהם ענין המלוכה כו'. וזהו דכל ענין המלוכה הוא על נש"י דוקא משום דבהם דוקא שייך ענין הבחירה ובבחי' דעת והסכם חזק והן בדומה לו ממש כו'. וזהו מ"ש כבוד מל' יאמרו וגבורתך ידברו, ופי' אבן יחייא ע"פ ההפרש בין מלוכה לממשלה דמלוכה הוא ברצון והיינו בנש"י, ועז"א כבוד מלכותך יאמרו דבהם דוקא שייך ענין המלוכה בבחירה ורצון כו'.

אמנם מ"ש כבוד מל' יאמרו ענין אמירה זו י"ל שהוא כענין אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו', שצ"ל אמרו לפני מלכיות בר"ה בכדי להמשיך בחי' המלוכה כו'. דהנה המשכת המלוכה בכל השנה היא ע"י קיום תו"מ וכמו שמברכין על המצוה בא"י אלקינו מלך העולם שע"י המצות ממשיכים בחי' המלוכה, וכמו במלכותא דארעא העיקר הוא להיות בטל לרצון המלך ולקיים ציוויו ופקודיו כו', כמו"כ הוא בענין המלוכה למעלה שיהי' בטל לרצה"ע ויקיים המצות כדבעי למהוי כו'. אמנם גם בכל השנה צ"ל קודם לזה קבעומ"ש בכלל וכמארז"ל קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי כו', דעיקר הכוונה במעה"צ הוא שיהי' בדרך עבודת עבד דוקא והיינו שלא לילך אחר הטעם של המצוה ולא יעשה את המצוה מצד ההמשכה פרטי' שבה כ"א רק מצד הציווי שנצטווה לעשות את המצוה כו'. ובאמת המצות מצ"ע הם רק גזירת המקום שלמע' מטו"ד דמשום* נק' גזירותי דענין הגזירה הוא מה שלא נודע ע"ז טעם וכמו גזירת המלך שגוזר אומר שיהי' כך וכך הרי אינו ידוע הטעם למה יהי' הדבר כך רק הוא גילוי הרצון לבד. וכמו"כ הו"ע המצות שהן רק גילוי רצה"ע שעלה ברצונו ית' שזה יהי' מצוה והוא למע' מטו"ד, דרוב המצות אין להם טעם כלל וכמו מצות ציצית למה הוא מצוה, ומה שצ"ל על כנפי בגדיהם דוקא, וגם למה דוקא טלית בת ד' כנפות חייבת בציצית כו'. וכמו"כ במצות תפילין שכותבים הד' פרשיות בדיו ע"ג קלף וכשמניחם על זרועו ועל ראשו ה"ז מצות תפילין כו', ובפרטיות באופן כתיבתן והנחתן ומה שתש"ר צ"ל בד' בתים דוקא ותש"י בבית אחד כ"ז א"מ כלל כו'. וכמו"כ כל איסורי התו' אינם ע"פ דרכי השכל כלל וכמו איסור בשר בחלב שכ"א בפ"ע הוא היתר וכשמתערבים יחד הוא איסור גמור עד שאסור בהנאה, וכמו איסור שעטנז שהוא מצו"פ שהן דברים מותרים כ"א לפ"ע ובהתחברות שניהם הם אסורים כו' וכן אפי' באיסורים הפשוטי' כמו איסור דם וחלב וכדומה שא"מ בזה הטעם כלל. והגם כי באמת יש טעם לכל מצוה, אמנם טעמי מצות לא נתגלו פי' שהן למע' מבחי' גילוי כי הטעם שבהם הוא בחי' טעם כמוס שלמע' מע' מבחי' שכל גלוי כו', וכמו אין טעם לרצון דאין הכוונה שאין טעם כלל לרצון אלא שלא יש טעם גלוי לרצון כ"א טעם כמוס וסתום שא"א להתגלות והגילוי הוא רק הרצון לבד כו', וכמו"כ במצות הטעם הוא למע' מבחי' טעם ושכל ולמע' מבחי' גילוי כו', והגילוי הוא רק הרצון והן רק גזירת המקום שכך עלה ברצונו שזה מצוה ותהי' באופן כך וכך דוקא כו'. וכמו"כ עשייתן צ"ל ג"כ רק לקיים גזירת המלך היינו מצד הציווי שנצטווה דמצות לאו ליהנות ניתנו דהנאה ותענוג הוא מצד השכל והשגה כו' אבל מצות לאו ליהנות ניתנו שהרי לא נתגלה בהם הטעם והשכל כ"א צריך לעשות רק מצד הציווי שנצטווה לעשות כו' ואילו הי' מצוים אותו לחטוב עצים הי' חוטב עצים והי' זה מצוה כו'. אמנם בכדי להיות קבלו גזירותי צ"ל תחלה קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי כו',

---

* משום נק': כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דמשום זה נק'.

וענין קבלו מלכותי הו"ע קבעומ"ש כו'. והענין הוא דהנה המצות הם בחי' גילוי רצה"ע שגילה רצונו ית' במצות ציצית ובמצות תפילין וכן בשארי מצות כו', וממילא ענין קבלו גזירותי הוא ביטל האדם לבחי' הרצה"ע כו'. אמנם ענין קבלו מלכותי הוא הביטל לאוא"ס בעל הרצון שלמע' מבחי' גילוי הרצון כו', וה"ז כענין הקדימו נעשה לנשמע, דפי' נשמע קאי על גילויי הרצוניות שז"ע השמיעה ששומע מה שמצווים לו, אמנם נעשה קודם לנשמע היינו קודם שנתגלו הרצוניות פרטים ה"ה מקבל על עצמו לעשות כל מה שיצטווה כו', וה"ז ביטל גדול מאד דאינו דומה כשאומרים לאדם שיעשה איזה דבר ומקבל עליו לעשותה הרי כבר הוא יודע את הדבר שיהי' ביכולתו לעשותה, ומ"מ יש בזה ג"כ ביטל גדול כשאינו יודע טעם הדבר דכאשר יודע את הטעם הרי יש לו טוב טעם ותענוג בהדבר משא"כ כשאינו יודע את הטעם ה"ה עושה מצד שנצטווה כו', אבל מ"מ ה"ה יודע עכ"פ שביכולתו לעשות. משא"כ כשמקבל עליו לעשות כל מה שיצטווה לו קודם שנצטווה עדיין הרי אינו יודע אם יהי' ביכולתו לעשות ומ"מ מקבל עליו לעשות הכל ה"ז ביטול לבעהר"צ שכל מה שיצטווה יעשה הכל גם אם לא יהי' ביכולתו כו'. וזהו"ע הקדמת נעשה לנשמע שזהו ביטל גדול יותר הרבה מהביטל דנשמע. והגם דהביטל דנשמע מאחר שאינו יודע הטעם ועושה רק משום מה שנצטווה ה"ה ג"כ הביטל לבעהר"צ לעשות רצונותיו ית' כו', מ"מ זהו הביטל לבעהר"צ עם גילוי רצונותיו היינו לאחר שכבר גילה רצונו ויודע שיש ביכולתו לעשות, משא"כ הביטל דנעשה הוא הביטל קודם שגילה רצונו כו'. וה"ז אמיתי' הביטל לבעהר"צ לבדו כמו שהוא למע' עדיין מבחי' גילוי הרצונות וע"י ביטל זה מעורר את בחי' בעהר"צ שיומשך גילוי רצונותיו כו'. וזהו"ע קבעומ"ש דלכאו' א"מ מהו"ע מל' שמים דוקא, אך הענין הוא דהנה השמים מקיפים את הארץ עם הד' יסודות שבה, דהד' יסודות הם למטה מהשמים וכידוע דיסוד האש שהוא למעלה מכל היסודות ה"ה תחת גלגל הירח כמ"ש הרמב"ם ז"ל, ונמצא השמים מקיפים כל הד'. והנה ידוע דהד"י הם נגד ד' אותיות הוי' והם ד' עולמות אבי"ע כמ"ש בע"ח דבד"כ הד' עולמות הם הוי' א' יו"ד באצי' ה' בבריאה וא"ו ביצי' ה' אחרונה בעשי' והם ד' בחי' ארמ"ע כסדר המדרי', ועמ"ש בע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א ופ"ג ושער קיצור אבי"ע פ"י. דהנה יסוד האש הוא גבוה במעלה מכל היסודות וע"כ אנו רואין שיש בטבע האש לעלות למע' מע' מכל היסודות שהרי טבע הרוח שאינו עולה למע' לגמרי אלא מתפשט לצדדים בשטח רחב ולא כן האש שעולה רק למע' מע' כו', ובזה ניכר מעלתו שהוא למעלה מכל היסודות, ולמטה ממנו הרוח שהוא בהתפשטות כנ"ל. וכ"ה מקומם ומעמדם בעולם דאש היסודי הוא היותר דק ורוחני ועומד תחת גלגל הירח למעלה מכל היסודות, ויסוד הרוח למטה ממנו, ויסוד המים למטה מיסוד הרוח ומקיף על הארץ שהארץ הוא יסוד העפר שהוא היותר תחתון מכולם, והם נגד ד' עולמו' אבי"ע, אש הוא בחי' האצי' וכמשנת"ל דבאצי' הוא בחי' גחלים לוחשות וכמ"ש בס"י דע"ס דאצי' הם כשלהבת הקשורה בגחלת, ונת"ל דהיינו דבאצי' מאיר גילוי

אוא"ס דאבא עילאה מקננא באצי', ובחכ' מאיר אוא"ס בקירוב מקום, וידוע דענין קירוב מקום הוא שהאור מאיר בגילוי כו', דראשית גילוי הקו הוא בחכ' שעז"נ ה' קנני ראשית דרכו כו' כו' * כמ"ש במ"א. וי"ל דזהו מה שהחכ' נק' אש כמ"ש במאו"א מע' א' אות קכ"ה לפי שבחכ' מאיר גילוי אוא"ס שזהו בחי' אש גילוי אור כו', ולהיות דאבא עילאה מקננא באצי' דבכללות אצי' מאיר גילוי אוא"ס לכן נק' אצי' אש כו'. ובמ"א מבואר שיש ב' מיני אש, וכמו בנר יש נהורא תכלא והוא הסמוך לפתילה שהפתילה נשרפת ונכלה באש זה, ומשו"ז הוא בגוון ירוק משום שדבר אחר שלא ממינו נכלל באש זה, ולמעלה ממנו הוא נהורא חיוורא שאין בו שום תערובות ממין אחר כ"א האש כמו שהוא מצ"ע כו'. והוא ההפרש בין הביטל דמל' להביטל דחכ', דבחי' מל' נק' נהורא תכלא שהוא בחי' הביטל והכליון דעולמות ונבראים דבי"ע שעולים ונכללים בה כו', והו"ע התערובות מדבר זר היינו נבראים נפרדים שלא ממין האלקות דאצי' כו', וממילא הביטל הוא בבחי' ביטל היש לבד כו'. משא"כ הביטל דחכ' הוא בחי' נהורא חיוורא, שהוא מראה האש בעצם שלא בא מדבר שאינו מינו היינו מכליון וביטל הנבראים דבי"ע כ"א בבחי' ביטל עצמי ודביקות האמיתי באוא"ס שהנאצל קשור ודבוק באוא"ס המאציל שבד"כ הו"ע ביטל ודביקות האור בהמאור כו', שהוא בבחי' חכ' בפרט וכן באצי' בכלל דכללות האצי' הוא אלקות ממש והביטל הוא בבחי' ביטל עצמי ממש כו'. ולכן נק' אש בחי' נהורא חיוורא כו' * עצם בחי' האש כו', וזהו שאצי' נק' אש כו'. ולכן אנו רואים שהאש מובדל מכל היסודות ואינו מתאחד עמהם, וכמו"כ אצי' מובדל מבי"ע דעולמות בי"ע הם בבחי' פירוד משא"כ אצי' הוא בחי' אלקו' ממש כו' (ונק' קדש בכלל כו'). ורוח הוא עולם הבריאה. וי"ל דהנה טבע * הוא להתפשט לצדדין ברוחב כו' כנ"ל. וכ"ה ענין הבינה שהוא בבחי' * באורך ורוחב דוקא, ולכן נק' נהר דחכ' מעין שנמשך רק טיפין טיפין אבל הנהר הוא בהתפשטות כו', והוא הבינה שהוא בבחי' התפשטות * ורוחב כו'. וההתפשטות הוא בחי' הישות

---

*) (וי"ל שזהו כענין ההפרש בין טהרה לקדושה המבואר במ"א שזהו ההפרש בין ביטל האורות לביטל הכלים כו', וחכ' נק' חיותי שהוא בחי' אור כו', וכן אצי' בכלל עיקרו הוא בחי' אור, שהרי גם הכלים דאצי' הם בחי' אלקות ממש כו' כמ"ש במ"א, ולכן הכלים נעשים בחי' אור לבי"ע דל' כלים דזו"נ נעשים נר"ן לבי"ע שזהו בחי' האורות דע"ס דבי"ע כו' כידוע ומבואר במ"א, ועיקר הכלים הוא בבי"ע כו', ולכן נק' בחי' מל' המתפשטת בבי"ע אשא תכלא, משא"כ אצי' הוא בחי' אשא חיוורא כו').

כו' כו' : כ"ה בגוכי"ק.

טבע הוא : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : טבע הרוח הוא.

בבחי' באורך : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : בבחי' התפשטות באורך.

התפשטות ורוחב : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : התפשטות באורך ורוחב.

והיינו לפי שבבינה אינו מאיר האור בגילוי כמו בחכ' שמאיר שם גילוי אור, ומשו"ז הוא בבחי' נקודה ובבחי' ביטל בתכלית כו', אבל בבינה שאינו מאיר גילוי האור לכן הוא בבחי' התפשטות וישות כו', ומשו"ז נק' הבינה רוח והו"ע רוח אלקי' בחי' בינה וכידוע דבינה הוא בחי' אלקי' חיים כו'. וי"ל דהנה רוח הוא מגדל ומרבה את האש דניצוץ קטן ע"י שנופחים עליו במפוח מתגדל ומתרבה ונעשה שלהבת אש כו', ומבו' במ"א דהיינו מצד מעלת הרוח דאם היותו למטה מיסוד האש, מ"מ שרשו הוא למעלה מיסוד האש, והיינו דשרשו בכתר שלמע' מהחכ', דרוח ואויר הם דבר א' ואויר הוא אור יו"ד בחי' כתר מקור החכ' כו', ומצד מעלת הרוח בשרשו ביכולתו להגדל* את האש ולהוציאו מהעלם אל הגילוי כו'. וכמו"כ י"ל בבחי' הבינה שמגדל ומרחיב בחי' החכ' דהרי חכ' היא נקודה א' לבד והיא נקודה כללית שאינו ניכרים בה הפרטים כלל, ובינה מפרט את נקודת החכ' ומוציאה מהעלם אל הגילוי, וכמו תושב"כ ותושבע"פ דתושבע"פ הוא פי' וביאור תושב"כ, דמה שנא' בתושב"כ בקצרה ה"ז מתבאר בתושבע"פ באריכות ובפרטיות, וידוע דתושב"כ הוא חכ' ותושבע"פ בינה, והיינו ג"כ מצד יתרון המעלה שיש בבינה על החכ' דהתגלו' עתיק הוא בבינה דוקא, ומשו"ז יש בכח הבינה לגלות הנקודה דחכ' כו' וכמ"ש מזה בתו"א פ' לך לך ד"ה הנה אברם, ולהיות דאימא עילאה מקננא בכורסיא לכן נק' עולם הבריאה בחי' רוח מצד גילוי בחי' הבינה שבבריאה כו'. וידוע דעיקר בחי' ההתפשטות והישות דבחי' בינה הוא בהארתה בבריאה דוקא, דבאצי' היא בבחי' תכלית הביטל והדביקות כו', וכמ"ש בלקו"ת שה"ש בד"ה ששים המה מלכות. ומשנת"ל שיש מעלה בבינה שמגלה בחי' הנקודה דחכ' י"ל דהנה מבו' ע"ז בתו"א ד"ה הנ"ל שזהו כענין המשל אל נמשל דשרשו למעלה יותר מהנמשל אם היותו לבוש בלבד אל הנמשל מ"מ הוא גבוה בשרשו ומגלה את הנמשל כו'. ובד"ה פתח אלי' בפ' וירא מבואר דמשל הו"ע הפרסא שבין אצי' לבי"ע (וע' בהגהות בתו"א פ' לך הנ"ל) דבי"ע בכלל זהו בחי' משל לגבי אצי' שמדבר מענין זר שלא מענין אצי' כו' (ועמ"ש במ"א בהגהות לד"ה פתח אלי' הנ"ל). אמנם ידוע דע"י המשל דוקא עי"ז יכולים לבא לבחי' ראי' במוחש בבחי' האלקות, דהמשל אם היותו דבר זר מהנמשל מ"מ הרי יש לו שייכות אל הנמשל דשרש התהוותו הוא מבחי' זו ולכן ה"ה משל איליו כו'. ולכן כאשר מבין היטיב את הנמשל הרי יכול לבוא אח"כ על ידי המשל לבחי' ראי' במוחש ממש כו' כמ"ש במ"א. וידוע דחכ' הוא בחי' ראי' והו"ע ראיית עין השכל, וע"י המשל דבי"ע בא לבחי' ראי' במוחש באלקות כו'. ומים הוא עולם היצי', דטבע המים שיורדים מגבוה לנמוך והו"ע המשכה מלמעלמ"ט והיינו בחי' וא"ו דש' הוי' שהוא בחי' המשכה, וז"א מקננא ביצי' לכן נק' עולם היצי' בחי' מים. ומבואר במ"א דהים וכל אשר בהם הוא עולם היצי', והמלאכים דעולם היצי' נק' נוני ימא כו'. ועפר הוא עולם העשי' דיסוד העפר הוא היסוד

להגדל : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : להגדיל.

היותר תחתון והוא בבחי' תכלית הישות והעביות דכמו"כ עולם העשי' הוא העולם היותר תחתון ובבחי' הישות ביותר כו'. והנה השמים שמקיף על הד"י היינו בחי' אוא"ס שלמע' מהגילויים דד' עולמות אבי"ע וכמ"ש ותתפלל חנה על ה' שיש בחי' מקיף שמקיף על הד' אותיות דש' הוי'. דהנה האותיות דש' הוי' מבואר במ"א שזהו אופן ההבאה וההמשכה דהאור האלקי הן בהע"ס שבעולם האצי', והן בד' עולמו' אבי"ע בכלל, דבאצי' מאיר האור באופן כזה ובבריאה באופן כזה כו', דכ"ז הוא בחי' ממכ"ע. אבל בחי' על הוי' היינו בחי' אוא"ס הסובב ומקיף כולם, וזהו בחי' שמים שמקיף על הד"י, ומלכות שמים היינו בחי' מל' דא"ס מקור הראשון שנעשה מקור על עולם אצי'. וזהו בחי' המח' דאנא אמלוך שהוא בחי' הרצון הראשון על בחי' המלוכה כו', דכל הגילוים וההמשכות בעולמות הוא משום דעלה במחשבתו ורצונו ית' אנא אמלוך כו' כנ"ל, ונמצא דבחי' מלוכה זו היא המקור הראשון לכל הגילוים וזהו בחי' מלכות שמים כו'. וזהו"ע קבלת עול מלכות שמים שקדום לקבלת עול מצות, דהנה המצות תלוים ג"כ בהד' אותיות הוי' דהמצות נק' מצות הוי' ותורה היא תורת הוי'. ובד"פ מצות ק"ש היא באות יו"ד דש' הוי' ומצות תפילין באות ה' ראשונה וציצית באות ו' ותפלה באות ה', וכן כל מצוה ומצוה היא באות פרטי דש' הוי' שע"י נמשך הגילוי מש' הוי' בכלים ובעולמות כו'. וזהו"ע קבלת עול מצות שע"י עשיית המצות נמשך הגילוי בעולמות דכ"ז הוא בחי' גילוי הרצונות פרטים מבחי' הרצון דאנא אמלוך, דענין המצות הן פקודי וציווי המלך כו', דתכלית הכוונה הוא ההמשכה דתומ"צ ועי"ז נמשך הגילוי בעולמות דבראשית בשביל התורה שנק' ראשית כו', וצ"ל תחלה קבלת עומ"ש, והיינו מה שאנחנו מקבלים על עצמינו לעשות כל אשר יצווה עלינו ולא על דבר שאנחנו יודעים כבר כ"א בכלל כל מה שיצווה אותנו נעשה בכל אות נפשינו כו'. וזהו"ע הביטל לאוא"ס בעהר"צ היינו בחי' מל' דא"ס שלמעלה מהגילוים והרצונות פרטים דמצות כו'. ועי"ז מעוררי' בחי' הרצון הראשון דאנא אמלוך שיומשכו משם גילוי הרצונות פרטים ע"י מעשה המצות כו'. וקיום המצות שאחר הקבעומ"ש הוא בבחי' עבודה תמה ושלימה דלהיותו דבוק לאוא"ס בעהר"צ לכן הוא עושה פרטי רצונותיו כו'. והנה כ"ז הוא העבודה דכל השנה אבל בר"ה אינו מספיק העבודה דתומ"צ לבד, דהנה העבודה דתומ"צ בבחי' קבלת עומ"ש ועו"מ הוא לעורר מבחי' הרצון דאנא אמלוך שיומשך בבחי' הרצונות והגילוים פרטים כו'. אבל בר"ה צ"ל ההמשכה שיהי' הרצון דאנא אמלוך, וכידוע דבר"ה חוזר כל דבר לקדמותו כמו בתחלת הבריאה דז"ע מ"ש זכרון ליום הראשון דכשם שביום הראשון היינו בתחלת הבריאה הרי נמשך מבחי' עצמות א"ס להיות הרצון דאנא אמלוך כו', כמו"כ הוא בר"ה שצריכין לעורר בחי' רצון זה ממקורו הראשון כו'. דז"ע מה שממשיכים בחי' כתר מל' בר"ה, וידוע דכתר הוא בחי' הרצון, וכמו המלך שמכתירין אותו הרי ענין ההכתרה היא שמעוררין אותו ברצון שירצה למלוך, דודאי כח המלוכה יש בעצם נפשו כו', אבל הוא מוסתר ונעלם מאד מאד שאינו בגדר גילוי כלל, וההכתרה היא שמעוררים בו רצון שירצה למלוך כו',

וכמו"כ הו"ע ההכתרה למעלה שנש"י מכתירין אותו ית' בר"ה בבחי' כתר מל' הוא שמעוררים אותו ית' שיהי' בחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. ונמצא צ"ל ההתעוררות בבחי' א"ס עצומ"ה כו' שלמעלה מעלה מבחי' המחשבה והרצון דאנא אמלוך להיות נמשך בחי' מח' זאת כו'.

וביאור הענין הוא דהנה כתי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם, הרי גא' מחשבותי ל' רבים וכן כתי' מאד עמקו מחשבותיך, וכן נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו' דנא' הכל ל' רבים שיש כמה מדרי' במח' כו', וכמ"ש בזהר כמה מחשבתין אינון דאית מח' ואית מח' למח' כו', ובכללות הוא בחי' מח' וכח המח' כו'. עד"מ באדם יש כח המח' שיוכל לחשוב לכל דבר מה שירצה שזהו בחי' כח היולי של כל מח' שכלולה בעצם הנפש ואינה באה בבחי' גילוי המח' ממש רק כשעלה ברצונו לחשוב איזה ענין אז נפרד מכח המח' הזאת ובא לידי גילוי מההעלם העצמי, אבל קודם שעלה ברצונו לחשוב דבר מה הרי כח המח' כלולה בעצם הנפש ומיוחדת בו בתכלית ולא נמצא שום דבר מה בפרט לא רצון ולא שכל כי כלול בה גם כח הרצון וכח השכל הכלולים בנפש כו', אמנם כח המח' הזאת העצמי נעשה מקור עכ"פ להביא כל רצון ושכל בגילוי המח' מההעלם העצמי כו'. אבל יש עוד מח' למע' גם מזו והוא כמו מה שהאדם יודע את עצמו בכלל בלי חילוק מדרי' בפרט כלל רק שמרגיש ויודע את כל עצם נפשו בבת אחת עם כל הכחות הכלולים בה ככח המח' והרצון כו', שלא יתכן לומר בידיעת עצמו זה שיבוא ממנה בבחי' גילוי מן ההעלם בדבר מה אלא מתאחדת בכלל עם כללות עצם הנפש בתמידות ונק' ידיעה זו ידיעת עצמו לבד ולא ידיעה שחוץ ממנו כלל כו'. ומה שנמשך מהכחות הפשוטים שבנפש בידיעה שחוץ ממנו דהיינו כמו שכח המח' והרצון שכלולים בעצמו יבואו לידי גילוי מן ההעלם על דבר שחוץ להעצם כמו שיעלה במחשבתו ורצונו לבנות בנין וכה"ג שמח' ורצון הוא אשר מתפשט ונמשך מעצם הנפש בדבר מה כמו מחשבת הבנין שהוא דבר הזולת שחוץ להעצם כו', זהו מה שנמשך מן ההעלם דכח המח' והרצון הנ"ל הכלול בעצם הנפש בכללות לכל מה שירצה לחשוב ולרצות כו', דכח מח' זאת היא כח היולי ומקור שממנה נמשכים המח' בדבר מה כו'. אבל גם כח מח' זו אין ערוך כלל לגבי ענין ובחי' המח' שבידיעת עצמו ממש הנ"ל שמיוחד בבחי' העצמות ואינו נבדל מן העצם כלל כו'. והראי' שהרי אנו רואין כאשר אדם נטרד בידיעת כל פנימיות עצמו ממש, והוא כאשר לפעמים אדם מוטרד מאד מאד ולא מדבר פרטי שאינו יודע בעת מעשה שום דבר כלל וכלל שהטרדא הזאת הוא טרדת עצם נפשו ממש בבחי' ידיעת עצמו ממש שאינו שייך לשום פרט כלל כו', הרי אנו רואין שא"א שיתצמצם אז בעצמו להיות מתעורר ברצון ומח' לאיזה דבר מה אף שיש בו תענוג נפלא ביותר אף גם במה שנוגע לעצמו ממש כנפש בנו יחידו שהוא כמו עצמות נפשו ממש לא יתעורר גם בזה כו'. והיינו מפני שענין ידיעת עצמו היא מיוחדת ממש בעצם נפשו והיא כמו העצם ממש דכשם שהעצם אינו בגדר המשכה ואינו בגדר מקור לדבר מה

כו', כמו"כ הוא הידיעות עצמו שאינו בגדר מקור כלל כו', עד שגם כח המח' הנ"ל לחשוב כל מה שירצה אין ערוך כלל לידיעה זו כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה שיש ב' מדרי' במח' בחי' מח' וכח המח' כו'. דהנה בחי' המח' למעלה הוא מה שעלה במחשבתו ורצונו אנא אמלוך, דמח' זו בעצמותו כבי' היא כמו הידיעה שחוץ ממנו כו', הגם שאין לך דבר חוץ ממנו כלל גם בעולמות ונבראי' שאחר הצמצום שהרי גם הנבראים דעולמות בי"ע גם הנברא היותר תחתון שבעולם העשי' התחתונה באמת כולם בטלים ומיוחדים באלקות בתכלית כו'. שז"ע הוי' אחד שהוא יחיד ומיוחד גם מצד העולמות (דלכן נא' אחד ולא נא' יחיד כו' כמ"ש במ"א) שאם היות שנבראו ונתהוו עולמות ונבראים מוגבלים שנראים ליש ודבר נפרד מ"מ באמת ה"ה מיוחדים בתכלית היחוד עד שאינם נחשבים למציאות נחלקים כלל שיפול עליהם ענין אחדות הפרטים כ"א הם בבחי' יחיד ממש (כמ"ש במ"א דאחד זה דפסוק ראשון דק"ש הוא כמו יחיד וכמ"ש יש אחד ואין שני לו כו') וכמבואר כ"ז באריכות במ"א, מ"מ הרי נבראו באופן כזה שיהיו נראים לדבר הזולת דוקא דכן היתה הכוונה העליונה שיהיו מציאות התחתונים שירגיש א"ע למציאת יש ודבר בפ"ע כו'. וא"כ המח' העליונה דאנא אמלוך שהוא מקור כל העולמות והנבראים דאין מלך בלא עם כו' כנ"ל, ונת"ל דבמח' זו כבר יש שם בחי' התכללות כל העולמות שז"ע מה שגליף גליפו בטה"ע שהוא בחי' חקיקת העולמות מרוכ"ד עד סוכ"ד שהן ב' מדרי' דעלדאת"כ ועלדאת"ג כמו שהיו בהשערה בבחי' מח' הנ"ל ששיעור בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל אחר הצמצום כו', א"כ הרי הידיעה דמח' זו שהוא מה ששיעור בעצמו בכח כו' ה"ה בחי' ידיעה בדבר שחוץ ממנו דהיינו העולמות והנבראים שיהיו בבחי' יש ודבר נפרד כו'. ולמע' מזה הוא בחי' כח המח' והיינו בחי' מדת המל' כמו שהיא כלולה ומיוחדת בעצמות שלמעלה עדיין מבחי' המח' דאנא אמלוך שזהו מה שבא לכלל בחי' רצון בגילוי, אבל בחי' כח המח' הוא מה שיכול לבא לכלל בחי' מח' ורצון ולא בא עדיין כו'. וי"ל זה בב' אופנים, הא' דהנה ידוע דבכל אור יש בחי' עצם האור ובחי' התפשטות האור, דעצם האור ה"ה ג"כ בבחי' גילוי אור אלא שהוא כמו שהאור מאיר לעצמו עדיין ואינו שייך עדיין אל הזולת כו', ובחי' התפשטות האור הוא האור השייך אל הזולת כו', וזהו בחי' המח' דאנא אמלוך שהוא בחי' האור השייך אל הזולת היינו אל העולמות כו' כנ"ל. ובחי' עצם האור הוא בחי' כח המח' שאינה בבחי' מח' פרטית עדיין להפרט דעולמות כ"א הוא בחי' האור המאיר לעצמו עדיין שמשם נמשך בחי' התפשטות האור דמח' פרטית דאנא אמלוך כו'. ואופן הב' י"ל דבחי' כח המח' הוא בחי' כח המדה דמל' כמו שהוא בעצמות שלמעלה מבחי' גילוי אור עדיין כו', והוא כמו עד"מ כח המלוכה הנטוע ומושרש בעצם הנפש, דמדה זו כלולה בעצם הנפש כמו כל המדות כמו כח החכ' וכח החסד כו', כמו"כ מדת המלוכה כלולה ג"כ בעצם הנפש והוא הכח ההיולי על ענין המלוכה דכל הגילוים והרצונות במדת המלוכה בפרט נמצאים ונמשכים מהכח ההיולי הזה כו'. וכמו"כ יובן למע' דהנה בבחי' מל' דא"ס

כמו שהוא לפני הצמצום יש בה ג"כ עשר מדרי' מן הכתר עד המל', דבחי' הרצון דאנא אמלוך י"ל שהוא בחי' מל' דמל' דא"ס כמו שהוא לפה"צ עדיין כו' (וכמ"ש בפי' האדרא להאריז"ל שהצמצום ומקו"פ הי' תוך בחי' האחרונה שבא"ס וכאילו נא' בחי' מל' דמל' כו', וכמ"ש בהוספות לקו"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ד), ובחי' כתר מל' הוא העצמות דמדת המל' כמו שהיא מושרשת בעצמות כמו כל הספי' הכלולי' בעצמות ככח החכ' דא"ס וכח החסד כו', ובחי' זו היא בחי' כח המח' שמשם נמצא ונמשך בחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. וי"ל דבחי' הרצון דאנא אמלוך הוא בחי' המלוכה היינו מה שכבר עלה ברצונו להיות בבחי' מלך כו', ובחי' כתר מל' הוא בחי' הרצון והתענוג במדת המלוכה דמשו"ז נתעורר כבי' בבחי' רצון למלוך כו'. ועל ב' בחי' אלו אומר כי לא מחשבותי מחשבותיכם מחשבותי ל' רבים שהן ב' בחי' מח' הנ"ל, והעיקר משום שיש בהם בחי' התכללות הפרטים, דהמח' דאנא אמלוך הרי יש בה ההשערה בכח על כל מה שעתיד להיות בפועל בעולמות דמח' זו כוללת כולם כו', ובחי' כח המח' ה"ה כוללת ג"כ כל בחי' המח' שיומשך ממנה דהיינו בחי' המח' פרטית על כל פרט ופרט שבעולמות ונבראים הכל כלולים בהעלם בבחי' כח המח' ומתאחדים שם כו', ומשו"ז נק' מחשבותי ל' רבים כו'. אמנם אמיתית בחי' המח' א' הוא בחי' מדת המל' כמו שהיא בעצמות א"ס ממש שלמעלה גם מבחי' עצמית הע"ס הכלולי' בו כו', וכמו הידיעה עצמית הנ"ל שיודע א"ע המיוחדת בעצמותו ואינו נבדל מן העצם כלל כו'. וכמו"כ יובן למע' במדת המל', דהנה ידוע דמדת המל' בשרשה למעלה מכל המדות, וכמו בנפש האדם הרי מדות המלוכה מגיע בעומק הנפש ביותר, הרבה יותר מכל המדות והכחות, והראי' שהרי משום נצחון המלוכה יפקיר א"ע ממש וימסור נפשו בפו"מ ומכ"ש שיבזבז כל הון יקר שלו כו', ה"ז הוראה דמדת המלוכה מגיע בעצם נפשו ממש שלמעלה מכל הכחות דמשו"ז מפקיר א"ע לגמרי על נצחון המל' כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה דמדת המל' היא כלולה ומיוחדת בעצמות א"ס ממש שלמעלה מבחי' כח ומדה הכלול בעצמות כו', ואינו נבדל מן העצם כלל ר"ל שהוא דבר א' ממש עם בחי' העצמית כו'. ועז"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד דהוא ר"ת הוא ושמו אחד היינו שהוא בחי' דבר א' ממש שאינו נבדל מן העצם כלל כו'. וז"ש כל הנק' בשמי ולכבודי דכבודי הוא בחי' מל' דא"ס והיינו בחי' הרצון דאנא אמלוך כו' כנ"ל, אמנם כל הנק' בשמי הוא בחי' שמי העצמי שמי המיוחד בי שמיוחד וכלול במהות ועצמות א"ס שלמעלה הרבה גם מבחי' כח המח' עד שגם כח המח' אין ערוך כלל לגבי בחי' שמו העצמי המיוחד בו כו' וזהו שרש האמיתי דמדת המל' בחי' שמו העצמי המיוחד בעצמו ממש כו'. וזהו שרש ענין ההמשכה דר"ה שממשיכים בחי' כתר מל' שנת"ל שהוא בחי' הרצון והתענוג במדת המלוכה דמשו"ז יתעורר בבחי' הרצון דאנא אמלוך כו' דשרש המשכה זאת הוא מבחי' עצמות א"ס ממש שמעוררים אותו ית' להיות לו רצון ותענוג במדת המלוכה כו'. והנה התעוררות זו הוא ע"י נש"י דוקא וכמו אמרו לפני מלכיות כדי

שתמליכוני עליכם דדוקא ע"י שנש"י אומרים י"פ מלכיות הכתובים בתורה מעוררים להיות בחי' הרצון למלוכה כו'. דהנה ישראל עלו במח' היינו בבחי' מח' אחת הנ"ל, וזהו שת"י ע"פ כל הנק' בשמי כל דא בגין אבהתכון צדיקייא דאתקרי שמי עליהון כו', ונת"ל דכל הנק' בשמי הוא בחי' שמי המיוחד בי דשם הוא השרש דנש"י כו', דלכן במי נמלך בנשמותיהן של צדיקי', פי' במי נמלך על כללות המשכת הרצון דברה"ע דהיינו בחי' הרצון דאנא אמלוך כו', בנשמותיהן של צדיקי' דוקא שהן מושרשין בבחי' העצמית ממש ומשו"ז ע"י דוקא נמשך הרצון דאנא אמלוך כו'. וכמו"כ הוא עכשיו בכל ר"ה שצריכים לעורר מדת המל' משרשו ומקורו הראשון הוא ע"י נש"י דוקא דשרשן הוא בבחי' העצמי וכמו שירדו למטה הרי בהם הוא עיקר ענין הבחירה כנ"ל ולכן הם דוקא ממשיכים ומעוררים בחי' הרצון למלוכה כו'. ומשו"ז נק' היום דר"ה תחלת מעשיך דהגם דבכ"ה באלול נבה"ע מ"מ הרי בריאת והתהוות העולם הוא מבחי' הרצון דאנא אמלוך כו', ובתחלת ההתהוות הי' זה מצד כי חפץ חסד הוא דאם היות דגם בתחלת ההתהוות נמלך בנשמותיהן של צדיקי', מ"מ הרי הי' כ"ז מיני' ובי' עצמו שלא היו נש"י לעורר בחי' הרצון כ"א הי' מצ"ע בבחי' חפץ חסד והי' זה בראשית ההתהוות כו'. אבל אח"כ באתעדל"ת תלי' מילתא שנש"י מעוררי' בחי' הרצון הנ"ל מעצמות א"ס, והיינו בר"ה יום ברוא אדה"ר כו', ולכן נק' נש"י והיום הזה דר"ה תחלת מעשיך כו'.

———●———

אמנם במה מעוררי' בחי' הרצון למלוכה משרשו הקדום בבחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל, ע"ז אמרו ובמה בשופר, דענין תקיעת שופר הוא בחי' צעקה פנימיות בקול פשוט היוצא מעומק ופנימיות הלב דוקא. והענין דהנה ידוע שיש ב' מיני קול, קול מורכב וקול פשוט. קול מורכב הוא הקול היוצא מחיצוניות הלב ומורכב באותיות הדיבור, דאם היות שהקול בעצם הוא ג"כ קול פשוט בלי התחלקות חלקים בגילוי, מ"מ להיותו נמשך מחיצוניות הלב דהיינו מהמדות שבלב שנמשכים ע"פ השכל לכן הוא מתלבש באותיות הדיבור שנמשכים ג"כ מן החכ', וכידוע דאבא יסד ברתא כו' (ועמ"ש מזה בד"ה צאינה וראינה, רנ"ט), ונמצא דקול זה הוא מהכחות הגלוים שבנפש שבאים בבחי' או"פ והם בחי' שכל ומדות כו'. אך בחי' קול פשוט הוא הקול היוצא מהבל הפנימי שבעומקא דליבא שהוא למעלה מהשכל והטעם, והיינו מבחי' הרצון פשוט שבנפש שלמעלה מן השכל כו', וממילא קול זה א"א להיות מורכב בדיבור שמן החכ' מאחר שבא מבחי' המקיף שבנפש שלמעלה מהחכ' כו', כ"א מתגלה בקול פשוט דוקא, וכמו בצעקה פתאומית שבאה מנקודת עומק הלב להיות ההתפעלות בעצם הנפש ממש כמו צעק לבם אל ה' כו'. וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דיש ה' מדרי' בנפש נר"ן וח"י, דנר"ן הן בחי' כחות

פנימיים שכל ומדות בכלל, וחי' יחידה הן בחי' מקיפים שבנפש. וידוע דמקיף דחי' הוא בחי' הרצון שלמעלה מן השכל שאין טעם לרצון כו'. ואם היות שאין טעם לרצון, מ"מ הרי יש לו אחיזה בשכל וטעם והוא מוסיף אור וחיות בשכל, וכמו ענין השוחד שמעוור עיני פקחים הרי ידוע ענינו שמפני רצונו בו מצד הקירוב הדעת שאיליו מחייב שכלו לזכותו, דבאמת זהו רק מצד הרצון שרוצה בטובו ה"ז מטה שכלו שימצא טעם ושכל לזכותו כו'. וכמו באהבת האב לבנו או לאוהבו האמיתי, שמצד האהבה האמיתית איליו שהאהבה בעצם היא למעלה מהטעם ואינו תלוי' בדבר ומשו"ז הוא מוצא עליו זכות תמיד לזכותו כו'. וכן בלימוד התורה אמרז"ל ע"פ כ"א בתורת ה' חפצו שלעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ, דהחפץ והרצון הוא למעלה מהשכל ומ"מ עי"ז מתוסף אור בשכל כו'. וכן הוא בעבודה בהגלות נגלית בחי' הרצון פשוט שבנפש שלמעלה מטו"ד, עי"ז דוקא יבוא לבחי' השגה והתבוננות להבין את הענין האלקי בטוב ביותר ויוקלט במוחו בבחי' חיות פנימי כו' כמ"ש במ"א. וכ"ז הוא מפני שהרצון הזה יש לו אחיזה בשכל ומתלבש בו קצת שע"י נתוסף אור בשכל כו'. אך יש עוד מדרי' שלמעלה מזה והוא בחי' יחידה שבנפש, והוא בחי' הרצון פשוט ועצמי שלעולם בלתי בא בהתלבשות שכל וטעם, ואין לו שום אחיזה כלל בשכל, כי לא יוכל השכל והטעם להכילו כלל, להיותו נוגע בעצם הנפש ממש, שמצד זה יוכל לבוא למס"נ ממש כמו למס"נ על קדה"ש כו'. וידוע דמס"נ אין השכל מחייב כלל, דהאהבה שע"פ השכל היא כמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך כו' כמ"ש במ"א, אבל למס"נ בפו"מ אין השכל מחייב זה כלל. וא"כ מובן דרצון זה אין לו שום אחיזה בשכל כלל, כ"א הוא בבחי' הנקודה העצמית שבנפשו כו'. וכמו שמצינו גם במילי דעלמא שלפעמים נוגע לאדם איזה ענין לעצם נקודת חיותו כמו כאשר דנין אותו בנפשו או לבנו יחידו או לאוהבו כנפשו כו', ה"י, שפועל בו הזות כל עצם נפשו כו'. וכמו"כ נמצא בבע"ת אמיתים כראב"ד שיצאה נשמתו בבכי' שהרצוא וההמשכה הזאת לאלקות עד כלותה ממש אין זה רצון הנולד ולא רצון המורכב בשכל וטעם (דהיינו הרצון דמקיף דחי' שיש לו אחיזה בשכל כו' כנ"ל) כ"א בחי' עצם הרצון דבחי' יחידה שבנפש כו'. והוא כי המיצר דהחטאים ועוונות ואיך רע ומר עזבו את ה' ועוצם ריחוקו מאלקות נגע עד פנימית עצם נקודת נפשו ממש, ונעשה בחי' מרוצת כל הנפש עד כלותה ממש כו'. וממילא מובן דאמיתת בחי' קול פשוט שאינו מורכב כלל הוא בהקול היוצא מפנימיות נקודת הלב ממש, והוא בהתפעלות והזות עצם הנפש בבחי' יחידה שבה כו'. ועפ"ז יובן ענין ובמה בשופר *.

---

*) ע"כ נמצא בגוכי"ק.

בס"ד

לבאר ההפרש בין שבת לר"ח, דלכאו' אינו מובן למה אין שבת נק' ראש כמו ר"ח שנק' ראש ע"ש שכולל חיות כללי מכללות החודש, וכן ראש השנה נק' ראש לפי שכולל כללית החיות של השנה, וכמו ראש האדם שכולל כללית חיות הגוף הרי כמו"כ הי' צ"ל שבת ג"כ נק' בשם ראש שבוע וכמ"ש בזהר דמני' מתברכין כולא יומין, דכל הו' יומין מקבלים מיום השבת, דהמן אף שלא ירד למטה בשבת מ"מ עיקר המשכתו למעלה הי' בשבת דוקא ומני' מתברכין כולהו יומין. ובמדרש אמרו על שבת משל לזאב שטורף מלפניו ומאחריו כו' והם ג' ימים דקמא שבתא וג' ימים דבתר שבתא דשייכים ליום השבת כו'. וא"כ צ"ל למה אינו נק' ראש השבוע. ולהבין זה ילה"ק תחלה מ"ש ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד וכן שני ושלישי כו'. והנה ערב ובקר הם חשך ואור וכמ"ש ויקרא אלקי' לאור יום כו'. ואור הוא בחי' חסד וכמ"ש וירא אלקי' את האור כי טוב וכתי' כי טוב חסדך מחיים כו', דאור וטוב וחסד הכל ענין א'. וכן ואהבת בגי' ב"פ אור, דחסד הוא בחי' אהבה כידוע. והנה ענין האור שייך דוקא כשהוא רחוק מהמאור דוקא, דכשהוא קרוב אל המאור אז אינו נופל עליו שם אור שהרי הוא בבחי' ביטל והעדר המציאות וכמו אור וזיו השמש כמו שהוא בגוף כדור* אינו עולה בשם אור וזיו כלל, כ"א כשמתרחק מגוף המאור, והיינו כמו שהוא למטה, הוא בבחי' אור וזיו המאיר כו'. וכן יובן באור הלבנה שמקבלת אורה מהשמש, הנה בתחלת החודש שהיא בקירוב אל השמש שאז הוא מולד הלבנה*.

דרש ר' שמלאי שש מאות ושלש עשרה מצות ניתנו למשה, בא דוד והעמידן על אחת עשרה שנא' מזמור לדוד ה' מי יגור באהליך כו' הולך תמים ופועל צדק כו', בא ישעי' והעמידן על שש, בא חבקוק והעמידן על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחי' כו', ופירש"י לפי שראה דוד שהדורות נתמעטו וקשה להם לקיים תרי"ג מצות ולכך העמידן על אחת עשרה. והקשו כל המפרשים שהרי התורה היא ניצחית וא"א להוסיף ולגרוע אפי' אות אחת, ואפי' נביא אסור לחדש דבר ואיך שייך לומר העמידן על אחת עשרה מפני שהדורות נתמעטו. ויש ע"ז הרבה פי'. אך הפי' האמיתי, לא שעקר שאר המצות, רק הפי' הוא שהעמידן על אחת עשרה דהיינו שהעמיד כל התרי"ג מצות על אחת עשרה אלו שע"י אחת עשרה אלו בקל הוא לקיים שאר המצות, וזהו שהעמידן שיהי' להם עמידה וקימה, וזהו ע"ד מ"ש ועתה מה הוי'

כדור: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כדור השמש.
*) ע"כ נמצא בגוכי"ק.

אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה דמשמע מזה שאין מבקש רק יראה, ואח"כ כתי' וללכת בדרכיו ולשמור מצותיו ומשפטיו כל הימים, והיינו שהבקשה היא רק יראה, וע"י יראה ממילא יהי' מ"ש אח"כ וללכת בדרכיו כו', כי ע"י יראה יוכל לקיים את המצות כו'. וזהו מ"ש בדוד ג"כ אחת שאלתי מאת ה' כו' שבתי בבית ה' כל ימי חיי, ואח"כ כתי' לחזות בנועם ה' כו' שאלות הרבה וא' לו הקדב"ה לדוד דוד שאלה אחת אתה מבקש ואח"כ אתה מבקש הרבה א"ל דוד ממך למדתי דכתי' ועתה מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' ואח"כ כתי' ללכת בכל דרכיו כו', והיינו ששאלה של דוד הי' ג"כ כנ"ל שהשאלה הי' שאלה כללית שע"י השאלה הזו ששבתי בבית ה' ממילא יהי' השאלות האחרים לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. וכך הוא הענין שהעמידן על אחת עשרה, שאחת עשרה אלו הוא מצוה כללית שע"י יוכלו לקיים כל המצות, וזהו שפירש"י לפי שהדורות נתמעטו וקשה לקיים את התרי"ג מצות ע"כ העמידן על אחת עשרה שע"י יהי' בנקל לקיים את המצות כו', אבל לא שעקר ח"ו מצוה אחת מן התורה. ולהבין ענין זה מהו המעלה של כללות שע"ז שהם כללות ע"ז בנקל לקיים את המצות, י"ל ענין פרשתו של אליעזר עבד אברהם שנא' הנה אנכי נצב על עין המים כו' והי' הנערה אשר אומר אלי' הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה כו' אותה הוכחת כו' שמאריך בזה הפ' הרבה והוכפלה פרשתו, וכדאיתא ברבות א"ר אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים שהרי הרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה, שהרי דם השרץ שאינו כבשרו למדו זה מדכתי' וזה לכם הטמא שהויו הוא מיותר מזה למדו שדם השרץ אינו כבשרו וכאן הוכפלה פרשתו שנים או ג' דפין כו' וי"ל זה באמת למה הוכפלה כאן פרשתו ומאריך בה הכ' מאד. אך הענין הוא דהנה ארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח. והנה ג' אבות הוא כנגד ג' דברים אלו, אברהם הוא כנגד גמ"ח כי אברהם הי' גומל חסד עם הבריות וכמ"ש ויטע אשל בבאר שבע ויקרא בשם ה' אל עולם, אשל ח"א פונדק וח"א פרדס גם אשל ר"ת אכילה שתי' לוי' שהי' מאכיל ומשקה לכל, וזהו הי' גמ"ח בגשמי', וגם ברוחני' כתי' ויקרא בשם ה' אל עולם שהמשיך אלקותו בעולם למטה והשגיר ש"ש בפי כל כו' שהוא נכלל בכלל גמ"ח, ויעקב הוא בחי' עמוד התורה וכמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ויצחק הוא בחי' עבודה כי עבודה הוא בחי' עבודת הקרבנות, והנה מקור ושרש הקרבנות הוא יצחק שהרי יצחק עצמו הי' קרבן שהקריבו אותו לעולה ע"ג המזבח, וזהו ענין השליחות של אליעזר שהלך לקחת את רבקה לאשה ליצחק, שזהו ג"כ ע"ד ענין הקרבנות. והענין הוא דהנה מתחלה י"ל ענין הקרבנות שמקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח, והענין הוא דהנה כמו שיש שלשה שותפין באדם אב ואם והקדב"ה נותן בו נשמה וכך בבהמה יש ג"כ שלשה שותפין אלא שבאדם הקב"ה ממש נותן בו נשמה שהיא חלק אלוקה ממעל ממש, משא"כ בבהמה הנשמה שבה היא מבחי' פני שור שבמרכבה, וכידוע דחיות המרכבה הם שרש ומקור כל הנבראים שלמטה דפני ארי' הוא מקור כל החיות ופני שור מקור כל הבהמות ופני נשר מקור כל העופות כו', אלא

שהבהמות והחיות שלמטה המה גשמיים מפני שהם מהשמרים ופסולת דהחיות שלמעלה, וע"י שמקריבים הבהמה ע"ג המזבח מתברר ומזדכך החיות שבה ועולה בשרשו בחי' פני שור שבמרכבה כו' (ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דלבבתני, והנראה כאן דגם חיות הגוף של הבהמה הוא מפני שור, דא"א לומר דהכוונה היא על חיות הנפש שבה (כמ"ש במ"א בענין שהנפש ממכ"ע והגוף מסוכ"ע כמ"ש מזה בד"ה * ביום השמע"צ דתקע"ב ובהגהו' לשם בס' במדבר) שהרי החיות יוצא מהבהמה בשחיטתה (ונשאר רק קסטא דחיותא כו') ומה שעולה ונכלל באש שלמעלה בהקרבתה ע"ג המזבח הוא חיות הגוף שזהו מה שבא משבה"כ דתהו, והו"ע מוצא פי ה' שבמאכל שלמעלה מהמוצא פי ה' שבאדם כמ"ש במ"א, ועמ"ש מזה בלקו"ת בהביאור דראשי המטות, ולפ"ז צ"ל שגם חיות הגוף הוא מבחי' פני שור. והענין י"ל דהנה ידוע דשברי הכלים דתהו נפלו במקום עולם הבריאה, וממה שנתברר מהם נתהוו חיות המרכבה דבריאה והפסולת נפלו לעולם היצי' כו' והפסולת דיצירה נפלו בעשי' שמזה נתהוו נבראים שלמטה, ולמטה הבירור מלמטלמ"ע (עמ"ש במ"א בד"ה ארדה נא רנ"ח) שמבררים הניצוצות דתהו כ"ה למעלה וה"ה עולים למעלה ונכללים בחיות המרכבה שמשם ירדו ונפלו כו' כנ"ל, והגם שהכלים דאצי' ג"כ נעשו מברורי הכלים דתהו וכמ"ש בע"ח דמהיותר * נעשו הכלים דאצי' והשאר ירדו לבריאה כו', אמנם אינו דומה אופן הבירור דאצי' להבירור דבריאה, דבאצי' נעשה הבירור בשלימות שהם טוב לגמרי עד שהן אלקות ממש ולא יש בהם שום תערובות ישות ח"ו כלל וכלל, וכידוע דכלים דאצי' נק' טהורים שאין בהם שום עכרורית וישות ח"ו שהן אלקות ממש כו', משא"כ הנבראים דבריאה אם היות שנתבררו ג"כ מ"מ אין הבירור בהם בשלימות ויש בהם תערובות יש עדיין, עד שגם במלאכים שייך חטא ועון וכמו אפקוהו למט"ט כו' ומזיעתן של החיות נהר דנור יוצא כו', והיינו לפי שעבודתם הוא בבחי' הרגש כו', וכן הוא במלאכים דבריאה דאם היות שהן בבחי' ביטל יותר וכידוע שנק' נבראים דעלדאת"כ וכמשל דגים שבים שמובלעים במים כמ"ש במ"א מ"מ אינן בבחי' ביטל במציאות ממש כו' וכמשי"ת, ועיקר שלימות תיקונן הוא ע"י עבודת הבירורים שלמטה שעי"ז נעשה והחיות נושאות לעלות בבחי' ביטל דאצי' כו' כמשי"ת, ולכן שייך לומר על העלאת בירורי הנצוצות שלמטה שעולים רק בבחי' חיות המרכבה שיש להם ערך ושייכות לזה והמה מקורם בערך שמשתלשלים מהם והמה ג"כ מתבררים ומתתקנים על ידם כו') ונעשה ריח ניחוח לה'. והענין כי בהמה בגימ' ב"ן והיינו ששם ב"ן נפל בשבה"כ דתהו, והאותיות דתהו שז"ע שם ב"ן נפלו בעולם הבריאה ונעשו מהם החיות דעולם הבריאה, ומשם ירדו למטה מטה עד שנפלו בק"נ להחיות הבהמה הגשמיות, וזהו"ע רוח הבהמה היורדת למטה שירדה כ"כ להחיות הבהמה שמק"נ כו', וצריכים להעלאות האותיות דש' ב"ן והיינו ע"י שמקריבים הבהמה ע"ג המזבח מעלים

בד"ה . . . במדבר) : נדפס באוה"ת דברים (כרך ד') ע' א'תשעט ואילך.

*) יש כאן תיבה אחת שאינה ברורה, ואוצ"ל : מובחר.

את האותיות דב"ן שעולים ונכללים במקורם בפני שור שבמרכבה כו', ועי"ז והחיות נושאות שנושאים את הכסא והאדם שעל הכסא, אדם בגימ' מ"ה והיינו בחי' שם מ"ה דתיקון וכמא' שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח האצי' כו', וענין והחיות נושאות הו"ע עלייתן שעולים ליכלל בבחי' אדם כו', והיינו מה שפועלים בהם הבירורים שלמטה דבעליית הניצוצות שלמטה נעשה עלי' ג"כ בבחי' המרכבה שעולים ליכלל בבחי' מ"ה כו', ועי"ז נעשה המשכה מבחי' שם מ"ה לברר את הב"ן, דשם מ"ה הוא בבחי' ביטל בתכלית וכמ"ש גבי משה ואנחנו מה שהוא בחי' ביטל במציאות ממש ולכן מ"ה מברר ב"ן להיותו בבחי' ביטל בתכלית (ועמ"ש מזה בלקו"ת בהביאור דמי מנה) וע"י המשכת ש' מ"ה בשם ב"ן עי"ז נכלל השם ב"ן ג"כ בבחי' ביטל דמ"ה ועוד למעלה מזה כו'. וביאור הענין הוא דהנה חיות המרכבה הן בעולם הבריאה ובבריאה כתי' ומשם יפרד כו', ולכאו' אינו מובן איך נק' עולם הבריאה עולם הפירוד והלא עולם הבריאה עדיין בטל לאלקות וכידוע דנבראים דעולם הברי' נק' נבראים דעלדאתכ"ס שהן בטלים לאלקות וכמשל דגים שבים שמהותן מים ומובלעים במי הים שאינן יכולים לפרוש ממנו וכמא' דגים הפורשים מן הים כו', וכמו"כ נבראים דבריאה אינן בבחי' יש עדיין ובטלים ומיוחדים במקורן שאינם נפרדים כלל כי להיות שעולם הבריאה הוא היש הראשון שנברא מהאין האלקי הרי מאיר שם עדיין גילוי האין האלקי ומשו"ז אינן בבחי' יש ממש ובטלים לאלקות כו' ועמ"ש מזה בד"ה והי' אמונת עתך רנ"ב, ואיך נא' ע"ז ומשם יפרד כו'. אך הענין דמה שעולם הבריאה נק' עולם הפירוד הוא לפי שבהשתל' ישתלשל מזה בחי' הפירוד דהגם דעולם הבריאה בעצם הוא בבחי' ביטל עדיין מ"מ ישתלשל מזה בחי' הפירוד כו' לפי שהביטל דשם הוא בחי' ביטל היש לבד, דהגם דבריאה אינו מציאות יש ממש מ"מ אינו ג"כ בבחי' העדר המציאות וכמ"ש בס' שזהו מה שיצא מכלל אפיסת המציאות והעדרו לכלל אפשרי המציאות כו', הרי יצא מכל* אפיסת המציאות וממילא הביטל דשם הוא בחי' ביטל היש לבד, ולכן יכול להיות מזה בהשתל' בחי' פירוד ממש כו', משא"כ באצי' שם הביטל בבחי' ביטל במציאות ממש דאצי' הוא ל' ואצלתי מן הרוח כו' שהוא הפרשת הארה מאלקות והוא ל' אצלו וסמוך שדבוק ומיוחד באלקות בתכלית כו', וזהו הטעם מה שאצי' נק' אדם ומלאכים דבריאה נק' בשם בהמות וחיות, דההפרש בין אדם לבהמה עיקרו הוא בדעת שאדם יש לו דעת ובהמה אין לה דעת, דהנה כתי' אל דעות ה' שיש ב' דעות ד"ע וד"ת, ד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין והיינו שהנברא מורגש למציאות והאין האלקי אינו מושג ומורגש בנבראים כו', והיינו שאין מהותו מושג כ"א מציאותו לבד כו', וד"ע הוא שלמעלה יש ולמטה אין והיינו שא"ס הוא יש האמיתי ולמטה אין שכולא קמי' כלא חשיב כו', ובאצי' שמאיר שם מהות האלקות לכן יש שם בחי' הדעת היינו בחי' ד"ע שמושג ומורגש שם איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו', משא"כ בבי"ע שאינו מאיר בחי' מהות האלקות דגם בעולם הבריאה שמאיר שם גילוי האין

מכל : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מכלל.

הוא בחי' מציאות לבד ולא מהות ממש כו' כמ"ש במ"א דמהות אלקות אינו נראה ונגלה בנבראים כלל ולכן הדעת דנבראים הוא בחי' ד"ת לבד שהו"ע ביטל היש לבד כו', ולכן מהשתל' יכול להיות מזה בחי' פירוד כו', אמנם ענין והחיות נושאות הוא עליית חיות המרכבה מברי' לאצי' שיהיו ג"כ בבחי' ביטל במציאות ממש, וזה א"א בנבראים מצ"ע מאחר שכל אופן התהוותם הוא מאין ליש כו', כ"א זהו ע"י שנמשך מבחי' שם מ"ה דאצי' בהחיות דבריאה עי"ז באים לבחי' ביטל במציאות שנכללי' בבחי' האלקות דאצי' כו', אמנם תחלה צ"ל העלאת הניצוצות שלמטה שהן בבחי' פירוד ממש והן משתלשלי' מבחי' הברי' כנ"ל, צ"ל בירור ועליית הנצוצות שלמטה להיות בבחי' ביטל היש, ועי"ז והחיות נושאות ונמשך המשכה מש' מ"ה שגם הב"ן יבוא להביטל דמ"ה כו' ונעשה חיבור דאצי' ובריאה וז"ע יחוד מ"ה וב"ן שנעשה ע"י הקרבנות כו', ועד"ז הי' ענין השליחות של אליעזר שהלך לקחת את רבקה ליצחק, דהנה רבקה הוא מל' רבקה של שלש בקר או של ארבע כו' שפי' רבקה הוא קישור ג' או ד' בקר יחד, וזהו מ"ש בים של שלמה שהי' עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים נגבה כו' שהוא ענין שם ב"ן אמנם רבקה היתה בפדן ארם אצל בתואל ולבן שהו"ע הירידה בק"נ, ושלח אברהם את עבדו זקן ביתו שהוא בחי' מט"ט לבררה ולהעלותה משם, כי הבירור מק"נ צ"ל ג"כ ע"י הארת שם מ"ה וז"ע שליחות אברהם שהוא בחי' חסד דז"א דאצי' לבררה ולהעלותה שתתחבר עם יצחק שהו"ע יחוד מ"ה וב"ן ששם מ"ה יברר את ש' ב"ן, כי עיקר המשכת שם מ"ה בפנימיות הוא ע"י יצחק דוקא לפי שיצחק הוא בחי' הגבורה וכל המשכה פנימיות הוא ע"י הגבורה דוקא וכמו גבורת גשמים דמיטרא בעלא דארעא והוא בבחי' גבו' דוקא, וכן כי הדם הוא הנפש דהמשכת חיות הנפש להיות בבחי' חיות פנימי הוא ע"י הדם דוקא, וכמו"כ יובן דהמשכת שם מ"ה בפנימיות הוא ע"י יצחק דוקא וכמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני דמבחי' ימין נמשך בבחי' מקיף לבד, וז"ע יחוד אברהם ושרה שהוא ג"כ יחוד מ"ה וב"ן אמנם הוא בבחי' מקיף לבד, אמנם ע"י יצחק דוקא נמשך המשכת שם מ"ה בבחי' פנימיות לברר את הב"ן כו', ונמצא דענין לקיחת רבקה לאשה ליצחק הו"ע יחוד מ"ה וב"ן שהו"ע יחוד אצי' ובריאה כו', שהוא ע"ד ענין העלאת הקרבן ממש שהוא בחי' העלאת שם ב"ן לשם מ"ה, וכך הוא ענין יצחק ורבקה הוא בחי' יחוד מ"ה וב"ן, וזהו מ"ש לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני כ"א אל ארצי ואל משפחתי תלך, והיינו לפי שהוא ענין העלאה ליכלל בבחי' ביטול דשם מ"ה, והנה נודע שיש ג' קליפות הטמאות לגמרי שאין יכולים להתעלות, והנה כנעני הוא בחי' שלש גקה"ט כי שלשה בני נח שם חם ויפת אי' בזהר שהן ג' גווני הקשת והן בחי' נה"י, ושם הוא בחי' קו הימין שאפי' בריבוי השתל' אינו יורד כ"א בבחי' ק"נ, משא"כ חם הוא בחי' הוד שבהשתל' נעשה מזה דוה שהן גקה"ט לגמרי שאין בהם טוב כלל, וע"כ ציווה לו לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני כי להיות שתכלית הכוונה הוא עליות ובירור הנצוצות דשם ב"ן ובגקה"ט אין בהם טוב ואינו שייך בהם בירור ועלי' כו' כ"א אל ארצי ומשפחתי תלך דבמשפחתו הגם

שהי' בהם ג"כ רשעים אמנם אינם דומים כלל לכנען שגם הרשעים שבמשפחתו היו מבחי' ק"נ, והנה ק"נ הוא מעורב טו"ר ויכול להתהפך לקדושה ע"כ צוה אל משפחתי תלך שמשפחתי תוכל להתברר ולעלות בבחי' ביטול דשם מ"ה אבל לא בנות חם, וכדוגמת הקרבן שאין יכולים להביא קרבן כ"א דוקא מבהמה טהורה אבל לא טמאה לפי שבהמה טמאה נמשכה משלש קה"ט לגמרי שאינם יכולים להתברר כו' אך בהמה טהורה שהיא מק"נ יכולה להתעלות וליכלל באש של מעלה, וכך הוא ענין יצחק ורבקה שהוא ע"ד דוגמת הקרבן שהוא יחוד מ"ה וב"ן, א"א להיות העלאה וביטול כ"א דוקא מבחי' ק"נ. ועפי"ז יובן ג"כ מ"ש והי' הנערה אשר אומר אלי' הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם לגמליך אשקה אותה הוכחת כו', שעשה סימן מענין ההשפעה והנדיבות כו'. והענין דהנה אמרז"ל גמירי משמים מיהב יהבי משקל לא שקלי דבצד הקדושה העיקר הוא ההשפעה אל הזולת דוקא, דמצד אוא"ס הרי הוא שלימותא דכולא וא"צ לעצמו כ"א להשפיע לברואיו, וכן הוא בכל סט' דקדושה להשפיע אל הזולת דוקא ומבו' במ"א שזהו מצד הביטל וכמ"ש באברהם ואנכי עפר ואפר שלא הי' תופס מקום לעצמו כלל וממילא א"צ דבר לעצמו וכל אשר לו יתן לזולתו שהוא טוב ממנו, וכן הוא למעלה שהוא בחי' חסד דמ"ה חסד שמצד הביטל כו', משא"כ בקלי' אין בהם השפעה אל הזולת כ"א לעצמו וכמו הלעיטני נא, לעלוקה שתי בנות הב הב שצריכים הכל לעצמם ואינם משפיעים כלל לזולתם, וכידוע דסימן על גסות הקלי' הוא שמכניס ואינו מוציא כו' (ומה שנק' נדיבים היינו דיהבין בכדי בלי אתדכותא דרוחא כו' כמ"ש מזה ע"פ אל תבטחו בנדיבים, וכוונת נתינתם הוא לגרמי' בכדי שינקו תוס' חיות אבל בלעדו* זאת לא היו נותנים כלל כו'), ולכן עשה סימן מענין ההשפעה דמאחר שיש בה כח ההשפעה מזה ניכר שיש בה כח אלקי, ולכן תיכף נתן הצמידים על ידי' ולא שאלה מקודם בת מי את, כי ידע מזה שהיא ממשפחת אברהם אחרי שיש בה כח אלקי דמשו"ז יש בה כח ההשפעה כו' כנ"ל, וגם שהיא בקליפות היא בבחי' ק"נ לבד שאפשר להתברר ולעלות אל הקדושה כו'. ולפי שכל ענין לקיחת רבקה ליצחק הו"ע יחוד מ"ה וב"ן לכן מאריך בזה הרבה מפני מעלת הענין כו'. אך עדיין צ"ל שהרי כל המצות הוא בחי' יחוד מ"ה וב"ן שהדברים הגשמים שבה עושים המצוה היא בחי' העלאה מבחי' ק"נ בחי' שם ב"ן וע"י עשי' המצוה נתברר בחי' ק"נ ועולה ונכלל בבחי' ביטול שם מ"ה וכמו למשל אתרוג ולולב ציצית ותפילין שהוא בחי' ק"נ ועי"ז נתברר ועולה בבחי' שם מ"ה נמצא שע"י כל המצות נעשה יחוד מ"ה וב"ן, ומהו המעלה של הפרשה של אליעזר שמאריך בה הכתוב, ומהו שא' יפה שיחתן כו' לפי שהוא בחי' יחוד מ"ה וב"ן והלא ע"י כל המצות נעשה יחוד זה כו'. אך הענין הוא דמה שע"י כל המצות נעשה בחי' יחוד מ"ה וב"ן זהו רק בחי' יחוד פרטי, אבל ענין יחוד דמ"ה וב"ן דיצחק ורבקה הוא בחי' יחוד כללי שהוא למעלה הרבה מבחי' יחוד פרטי שאין ערך ביניהם כלל, וכמו שאין ערך בין ר"ה לשאר ימות השנה

בלעדו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : בלעדי.

שהמעלה של ר"ה היינו לפי שבר"ה נמשך החיות בדרך כלל על כל השנה ואח"כ נמשך בדרך פרט, ולפי שבר"ה נמשך בדרך כלל ע"כ הוא יו"ט והוא מובדל בערך מכל שאר הימים וכמו שאו' זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון שנתחדש אז החיות עד רוכ"ד במעלות ומדריגות גבוהות מאד כו' כידוע ומבו' במ"א, וכ"ז הוא מפני שאז נמשך כללית החיות על כל השנה, הרי מובן מזה מעלת הכללית כו'. וכן בנפש אנו רואין שהחיות שנמשך בדרך כלל הוא למעלה הרבה מבחי' החיות שנמשך בדרך פרט, דהנה כל האברים מקבלים חיות מהנפש אך מתחלה נמשך החיות בדרך כלל שהם אברים הפנימי' כמו מוח ולב וריאה וכבד, ואח"כ נתחלק החיות בדרך פרט, כי ליבא פליג לכל שייפין, ולפי שבאברים הפנימי' נמשך החיות בדרך כלל ע"כ עיקר החיות תלוי בהם ואם ניקב במשהו טריפה שאינה יכולה לחיות משא"כ שאר אברים אף שמקבלים חיות ג"כ מהנפש רק לפי שהוא חיות פרטי ע"כ אף אם נחתך האבר כולו יכול ג"כ לחיות כו', ועד"ז הוא ההפרש בין יחוד דמ"ה וב"ן דיצחק ורבקה ובין יחוד דמ"ה וב"ן שנעשה ע"י כל המצות שהוא רק בחי' יחוד פרטי. ושרש הענין הוא, דהנה אורייתא מח"ע נפקת, והנה חכ' היא בחי' יוד של שם הוי' יוד הוא בחי' נקודה שהוא בחי' צמצום, והיינו לפי שכדי שיתהווה בחי' חכ' מעצמות אא"ס שלמעלה מן החכ' אנת הוא חכים כו' הוצרך להיות צמצום באא"ס, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' רק שאין זה צמצום אמיתי אלא שהוא ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, לפי ששכל הרב הוא עמוק מאד ואין יכול המקבל לקבל את שכלו כמו שהוא, ע"כ הוא מצמצם את שכלו לפ"ע שכל של התלמיד, אעפי"כ בצמצום הזה ישנו כל השכל רק שהוא בדרך קצרה, וכך הוא ענין הצמצום של בחי' יוד אינו צמצום גמור אלא רק שהוא רק בדרך קצרה וכמו משנה וגמ' הלא כל מה שיוצא מאריכות הפלפול שבגמ' ישנה במשנה וכמא' אילפא מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא לה ממתניתין, שמי שהוא חכם גדול ה"ה מבין בהמשנה הכל, אלא שנמצא שם בקצרה ובהעלם שזה שאינו חכם גדול אינו מבין כו', והנה אורייתא מחכ' נפקת לכן הרבה גופי תורה נאמרו בקצרה אם היות שיש בהם הכל וכמו בתושב"כ שיש בה כל מה שבתושבע"פ וגם כל הסודות ורזין דאוריי' מ"מ הוא בקצרה ובהעלם והיינו לפי שהיא נמשכה מח"ע שהיא בחי' יוד בחי' צמצום כו', משא"כ פרשתו של אליעזר שהיא בחי' כללית, וכמו שארז"ל ואהבת לרעך כמוך הוא כללא דאורייתא והיינו לפי שבצלם אלקי' עשה את האדם, והנה בחי' כללית הוא למעלה מבחי' חכ' דהיינו ששרש של בחי' זו הוא בחי' א"א דהנה מה שהמצות הן בחי' יחודים פרטים הענין הוא דהנה רמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא שכל אבר הוא המשכת חיות פרטי וכמו הראי' בעין ושמיעה באוזן והילוך ברגל שכל אחד הוא אור וחיות פרטי, ואם היות שכלול כ"א גם מחיות אבר זולתו וכמו ברגל יש בו גם מהתכללות שארי הכחות כח הראי' וכח השמיעה כו' והראי' שלפעמים נרפא העין ע"י הקזת דם מהרגל וכדומה הרי כלול מכולם, מ"מ הוא בהעלם לבד אבל בהתגלות אינו מתגלה בו רק הכח פרטי שבו לבד כו', וכמו"כ הוא במצות שיש לכל מצוה אור והמשכה פרטיות הגם

שבאמת כאו"א מהמצות כלולה מכולם וכמו"כ מצות צדקה שכוללת כל המצות וכן מצות תפילין וק"ש ושבת כו' וכן בכלל כל המצות כוללים בהעלם גם שארי המצות אבל הוא בהעלם לבד ובגילוי היא בחי' המשכה פרטיות לבד, והיינו לפי ששרש ההמשכה היא מבחי' החכ' דאורייתא מחכ' נפקת שהיא בחי' צמצום והעלם ונמשך רק בבחי' נקודה א' בדרך קצרה כו' כנ"ל לכן ההמשכות והגילוים מזה הם בבחי' פרטיות לבד שמתגלה רק בבחי' פרט א' לבד והיינו שהיחוד מ"ה וב"ן בזה הוא רק בהפרט של המצוה לבד כו', לפי שכללות האור אינו נמשך להאיר כמו שהוא בעצם כ"א בבחי' צמצום לכן גם הגילוים המה הארות פרטיות לבד כו', אבל ענין יחוד מ"ה וב"ן דיצחק ורבקה הוא בחי' יחוד כללי והיינו דשרש ההמשכה היא מבחי' א"א קודם שנתצמצם בבחי' חכ', והיינו שנמשך האוא"ס כמו שהוא ולזאת לא בא בבחי' צמצום והתחלקות להיות בבחי' המשכה פרטיות כ"א הוא בחי' המשכה כללית כו', ולכך נמשכה למטה ג"כ באריכות וכמו קרבן שהוא בגי' ארך אפים והיינו לפי שע"י עלי' הקרבן נמשך מבחי' א"א, וי"ל דזהו הטעם מה שבמצות קרבנות יש ג"כ אריכות בתורה יותר מבשארי מצות לפי ששרש ההמשכה היא מבחי' א"א כו', וכך פרשתו של אליעזר שהוא ע"ד דוגמת הקרבן ע"כ הוא ג"כ נמשך מבחי' ארך אפים, ולכך היא באריכות שנים וג' דפין, וכמו לע"ל שנק' יום שכולו ארוך לפי שלע"ל יהי' גילוי בחי' א"א כו', וזהו המעלה של פרשתו של אליעזר על שאר המצות, אף שכל המצות הוא ענין יחוד מ"ה וב"ן אך לפי שכל המצות הוא רק בדרך פרט, אך פרשתו של אליעזר היא בחי' יחוד כללי שהיא למעלה הרבה מבחי' יחוד פרטי.

אך עדיין י"ל מהו יפה שיחתן למה נק' שיחתן כו' אך להבין זה י"ל מ"ש אדם לעמל יולד, ואיתא ברבות ע"ז אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל תורה או לעמל שיחה, וי"ל מהו ענין עמל שיחה, הענין הוא דהנה עשרה מאמרות נק' בשם שיחה וכמו שיסד הפייט הוא שח ויהי שקאי על ע"מ, והנה שיחה הוא דבור בעלמא, וכמ"ש ומגיד לאדם מה שיחו, שהוא ענין שיחת חולין ולכאור' אינו מובן למה נק' ע"מ בשם שיחה שהרי ע"מ הם דברים עליונים מאד כמו יהי אור יהי רקיע ולמה נק' בשם שיחה כו', אך הענין הוא דהנה איתא בזוהר שע"מ נק' בשם מלין דהדיוטא וכמו שאמרו לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא, והיינו לפי שע"מ אף שהם בחי' גבוהות מ"מ לגבי אא"ס נק' בשם מילין דהדיוטא, והיינו לפי שע"מ הוא בחי' מקור לגבול ומדה כו' כמו מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, ואא"ס הוא בחי' בלי גבול ממש ע"כ נק' בשם מילין דהדיוטא בחי' שיחה הוא שח ויהי וכמ"ש כי הוא צוה ונבראו שנעשו ממילא ע"י צווי לבד כו', וזהו מ"ש במדרש אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל תורה או לעמל שיחה, והיינו שצריך בחי' עמל שיחה דהיינו להמשיך את בחי' שיחה בחי' ע"מ צריך לזה עמל, כי מתחילה בשעת בריה"ע הי' מצד עצמו כי חפץ חסד הוא אך עכשיו באתדל"ת תלי' מילתא, וכמ"ש את ה' האמרת היום דהיינו להמשיך אותו בע"מ כו' וכן כתיב ורב שלום בניך ת"ח עוסקים בבנינו ש"ע כי אמרתי עולם חסד יבנה, דהיינו שצריך לבנות את

החסד שהיא בחי׳ כי חפץ חסד שהי׳ בתחלת ברה״ע מצ״ע, ועכשיו צריך להמשיך אותו בבחי׳ יבנה שהוא בחי׳ אותיות כי בנין היא מאבנים שתי אבנים בונות שתי בתים כו׳ ואבנים הוא בחי׳ אותיות, וצריך לבנות ולהמשיך אותו באותי׳ של ע״מ כו׳, וזהו עמל שיחה שצריך לזה עמל להמשיך אותו בבחי׳ שיחה כו׳, והנה עמל שיחה הוא בחי׳ תפלה, כי תפלה היא ג״כ מענין ע״מ כמו רפאנו ברך עלינו, וזהו שהתפלה נק׳ חיי שעה, והיינו לפי שהתפלה היא המשכ׳ בבחי׳ ע״מ שהוא נק׳ שעה, שרש ומקור לזמן ומקום, והתפלה שהוא הממשיך בבחי׳ שעה נק׳ חיי שעה וזהו עמל שיחה, אך באמת אדם לעמל יולד הוא לעמל תורה וכמ״ש ברבות שם, והיינו לפי שהתורה היא למעלה הרבה מבחי׳ תפלה שנק׳ חיי שעה משא״כ התורה נק׳ חיי עולם שהיא בחי׳ נצחי׳ ממש בלי גבול, והיינו לפי ששרש של ע״מ הוא מבחי׳ מדות, דהנה מדות אינו שייך רק לעולמות כי כמו שהוא בעצמו אינו שייך כלל בחי׳ מדות חסד וגבורה או רחום וחנון כי על מי יתחסד או ירחם וכמ״ש זכור רחמיך ה׳ וחסדיך כי מעולם המה שהמדות אינו שייך רק לעולם, משא״כ התורה היא נמשכה מבחי׳ ח״ע, והנה חכ׳ היא שייך גם כמו שהוא בעצמו, וזהו מ״ש בתורה ואהי׳ אצלו שעשועי׳ יום יום שנק׳ שעשועים עצמי התורה אלפיים שנה קדמה לעולם שהיא למעלה מבחי׳ עולם אאלפך חכ׳ אאלפך בינה ע״כ עמל הורה היא למעלה מבחי׳ עמל שיחה כו׳. וז״ש על התורה ויהי קול מעל לרקיע שהיא למעלה מהרקיע ופרסא המפסקת, דהנה כתי׳ ועל ראשי החיות רקיע שיש רקיע ופרסא ע״ג חיוון עילאין שמפסקת בין המוחין למדות, וההמשכה דתפלה שהיא מבחי׳ מדות עליונות ה״ז למטה מהפרסא, וכמו שנמשכים הע״מ להוות ולהחיות העולמות הוא ג״כ ע״י פרסא המפסקת בין אצי׳ לבריאה כו׳, אבל הקול דתורה היא למעלה מהרקיע היינו למעלה מהפרסא והוא גילוי בחי׳ החכ׳ כו׳. וזהו״ע עמל תורה דשאני עמלא דאורייתא שלעילא משמשא, בחי׳ שמש ה׳ הוא בחי׳ המדות ועז״נ שמש ומגן ה׳ אלקי׳ דאופן ההמשכה דבחי׳ שמש ה׳ הוא ע״י המגן וגרתק שהיא הפרסא שבין אצי׳ לברי׳, אבל עמלא דאורייתא היא לעילא משמשא למעלה מבחי׳ המדות והפרסא כו׳, וע״כ מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה, והיינו לפי שיש בכלל מאתים מנה, היוצא מזה שתורה היא למעלה מבחי׳ תפלה, ולכאורה אינו מובן זה שהרי ארז״ל יש קונה עולמו בשעה א׳, שעה א׳ היא תפלה וכן כתיב ששים המה מלכות כו׳ אחת היא יונתי, ששים המה מלכות הם ס׳ מסכתות וכתי׳ אחת היא יונתי אחת היא בחי׳ שעה אחת שמשמע שאחת שהיא בחי׳ תפלה היא למעלה מס׳ מסכתות כו׳ וכן ארז״ל חסידים הראשונים היו שוהין ט׳ שעות ביום בתפלה ומקשינן תורתן איך משתמרת ומשני מתוך שחסידים היו תורתן משתמרת, שמשמע מזה שתפלה היא למעלה מבחי׳ תורה, אך העניין הוא ששניהם אמת שיש שני בחי׳ תפלה שיש בחי׳ תפלה שהיא למטה מבחי׳ תורה ויש בחי׳ בתפלה שהיא למעלה מבחי׳ תורה, והענין הוא דהנה ארז״ל על ר״י בן זכאי שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול זה מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא, ולכאור׳ אינו מובן זה איך נק׳ הויות דאביי ורבא שהוא בחי׳ תורה דבר קטן ומעשה מרכבה שהוא בחי׳ מרכבה

של חיות הקודש דבר גדול, אך הענין הוא דהנה מבואר לעיל שהתורה היא בחי' יעקב וכמ"ש ויקם עדות ביעקב כו', והנה יעקב נק' קטן וכמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא יעקב הוא הקטן והיינו לפי שיעקב הוא בחי' קו האמצעי בריח התיכון המבריח מן הקצה כו', והנה כיון שיש בחי' קצה וקצה קצה עליון וקצה תחתון נק' בחי' קטן כי בעצמות אא"ס אינו שייך לומר קצה וקצה שאין לו תחלה ואין לו תכלה שבחי' קצה וקצה אינו שייך רק בהשתל' של ע"ס שיש שם בחי' ראשית ואחרית, ראשית נק' חכ' ומל' נק' אחרית, ויעקב שהוא מבריח מן הקצה אל הקצה היינו שהוא ממשיך מבחי' ראשית בבחי' אחרית, אבל באא"ס עצמו ולגדולתו אין חקר ממש שאינו שייך כלל לומר בחי' ראשית ואחרית ע"כ נק' בחי' זו קטן כי קטן הוא, והנה תורה היא בחי' יעקב ג"כ כי אוריית' מח"ע נפקת שנק' ראשית ה' קנני ראשית דרכו וכיון שנק' ראשית ממילא יש אחרית ע"כ נק' הויות דאבי' ורבא דבר קטן כו', ודבר גדול הוא מעשה מרכבה, והיינו לפי שבמרכבה של חיות הקודש כתי' והחיות נושאות את הכסא דהיינו שנושאות את בחי' אדם שעל הכסא וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, אדם הוא בחי' ג' קוין בחי' תורה ועבודה וגמ"ח וכמ"ש זאת התורה אדם כו' והחיות הם נושאים את בחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא דהיינו לעצמות אא"ס ממש שלגדולתו אין חקר בחי' לאו מכל אינון מדות איהו כלל וע"כ נק' דבר גדול כו', והיינו לפי שממשיכי' מעצמות אא"ס ממש שלמעלה מבחי' מדות שלגדולתו אין חקר, וזהו ע"י שאומרי' קדוש בבחי' רשפי אש ממש שלמעלה מן הכלי, ע"ז הם יכולי' לנשאות את הכסא כו'. והנה האבות הם ג"כ בחי' מרכבה, ואדרבה שהאבות הם בחי' מרכבתא עילאה שהמרכבה של החיות הוא רק בחי' מרכבתא תתאה כו')*, ויש להם ג"כ הכח הנ"ל לנשאות את בחי' אדם שעל הכסא שהוא בחי' תורה לבחי' כי לא אדם הוא, ואפ"ל שלזה נק' אברהם אדם הגדול בענקים לפי שהוא הי' מרכבה והמרכבה נק' דבר גדול כו'. והנה בחי' האבות ישנו בכל אחד, והיינו שכל א' מישראל יכול להיות בחי' מרכבה, והיינו ע"י התפלה הוא נעשה מרכבה כו' ואף שנת"ל שהתפלה היא למטה מבחי' תורה אך הנה כתי' ולעבדו בכל לבבכם איזה עבודה שבלב זו תפלה, דתפלה נק' עבודה שבלב, ובלב יש ב' לבבות חיצוניות הלב ופנימיות הלב, חיצוניות הלב היא האוי"ר שבאים ע"י השגה והתבוננות בענייני העולם וכמו לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך כו' שזהו מבחי' האלקות שנעשה מקור לעולמות כו' דבחי' ומדרי' זו היא למטה מתורה וכנ"ל דהמשכת החיות בעולמות היא מהמדות ותורה היא בחי' חכ' כו' כנ"ל, אך בחי' פנימיות הלב היא בחי' אה"ר שבאה מצד ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס איך שהוא קדוש ומובדל מעולמות כו' שעי"ז בא לבחי' רשפי אש התשוקה והצמאון ליכלל בעצמותו כו', ולהיות שאהבה זו היא למעלה מטו"ד ומגיע בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהחכ' ה"ה למעלה מהתורה והו"ע שנעשה בבחי' מרכבה שנק' דבר גדול שהתורה נק' דבר קטן לגבי זה כו'. ושרש הענין הוא

כו') : בכת"י חסר התחלת החצע"ג, ואוצ"ל קודם תיבת „ואדרבה".

דהנה גת"ל דגבי תורה כתי' ויהי קול מעל לרקיע שלמעלה מהפרסא דההמשכה שע"י תפלה שהיא בחי' חיי שעה היא למטה מהפרסא ונמשך ע"י המגן ונרתק דוקא כו' כנ"ל אבל תורה היא המשכה שלמעלה מפרסא כו'. והענין הוא דהנה עיקר הפרסאות הן מאצי' לבי"ע ששם יש פרסא המפסקת וכמו"כ יש פרסאות ג"כ באצי' וכמו בין המוחין למדות כו', אבל למעלה מאצי' לא יש פרסאות המפסיקות וההמשכת האור מלמעלה מאצי' בחכ' דאצי' הוא שלא ע"י פרסא כו' (והגם שיש ג"כ פרסא בין כתר לחכ', י"ל דהפרסא דשם אינה מפסקת ומעלמת והיא כמו אותיות החקיקה כו' כמ"ש במ"א) ומ"מ גת"ל דאופן ההמשכה בחכ' הוא ע"י צמצום דוקא שאם היות שאינו נמשך ע"י פרסא מ"מ המשכתו ע"י בחי' צמצום כו', וידוע דשרש כל הצמצומים המה מבחי' צמצום הראשון שהי' באוא"ס כו', ומבואר בתו"א פ' וירא ד"ה פתח אלי' דצמצום הוא בחי' הפסק והעלם יותר מפרסא, דהנה ענין הפרסא הוא שהאור מתעלם בלבוש זר שאינו בערך האצי' כלל וממילא מתעלם ומסתתר האור מאד, אבל מ"מ הרי האור מלובש עכ"פ בהלבוש, וכמו המשל שהוא דבר זר לגמרי מהשכל מ"מ הרי השכל מלובש בהמשל, אלא שלהיותו לבוש זר לכן הוא מעלים ומסתיר מאד עד שיכול להיות שאינו מבין את הנמשל מתוך המשל, אבל מ"מ הרי הנמשל מלובש בו כו', וכמו"כ הוא ענין הפרסא למעלה דהיינו שמדבר שלא מענין אצי' וממילא ה"ה מעלים ומסתיר מאד על האור דאצי', אבל מ"מ הרי האור דאצי' מלובש ממש בהפרסא כו', משא"כ ענין הצמצום הוא בחי' הפסק אור הראשון לגמרי שמשו"ז נק' בשם מקום פנוי שפנוי מגילוי אור כו' כידוע ומבו' במ"א, וא"כ ה"ה הפסק יותר הרבה מפרסא, דלכן בחי' אור הנשמה דע"ס דבי"ע הוא ממש מבחי' הכלים ואורות דאצי' כמ"ש במ"א, משא"כ בחי' הקו שנמשך אחר הצמצום הוא באין ערוך כלל לגבי האוא"ס שלפני הצמצום כו' עד שיותר שאין ערוך עשי' לגבי אצי' אין ערוך אצי' לגבי אוא"ס כו', וע"י תפלה בבחי' פנימיות הלב ממשיכים בחי' אוא"ס שלפני הצמצום וכמ"ש לך אמר לבי בקשו * פניך את פניך ה' אבקש שע"י בחי' פנימיות הלב ממשיכים מלמעלה בחי' פנימיות ועצמות א"ס, וכמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' שממשיכים בחי' העומק והפנימיות דש' הוי', דהוי' הוא בחי' האורות וכידוע דכללות הקו נכלל בש' הוי' כו' כמ"ש במ"א, וע"י העבודה בבחי' פנימיות הלב ממשיכים בחי' העומק והפנימיות דש' הוי' כו', ולזאת בחי' זו דתפלה למעלה מתורה דהמשכה דתורה היא מבחי' הקו וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו, שהו"ע המשכת הקו שנמשך בחכ' שהוא ע"י צמצום, וע"י תפלה בבחי' פנימיות הלב ממשיכים תוס' אורות בהקו מבחי' פנימיות ועצמיות אוא"ס שלמעלה מהצמצום כו'. והנה בחי' תפלה זו נק' ג"כ בחי' שיחה, והיינו לפי שיש עוד פי' בשיחה שהוא בחי' הטי' וכמ"ש כאשר יפרש השוחה לשחות, ולכך נק' תפלה צלותא שהוא לשון הטי' וכמ"ש לא תטה משפט ות"א לא תצלי דינא והיינו לפי שתפלה היא בחי' הטי' בחי' יהי רצון המשכת רצון חדש וכמו רפאנו ברך עלינו סלח

בקשו פניך : כ"ה בגוכי"ק.

לנו, שזהו בקשה להמשיך רצון חדש שאינו עפ"י חכ', כי עפ"י חכ' אין מיתה בלא חטא ואין יסורי' בלי עון, וע"י התפלה ממשיכי' רצון חדש שלמעלה מבחי' חכ' כו', ומ"מ ההמשכה היא ע"י חכ' שהרי עי"ז משתנה ההנהגה למטה לרפאות החולים ולברך השנים כו' והיינו לפי שנמשך ע"י סדר השתל' ולכן משתנה עי"ז ההנהגה שע"פ סדר השתל' כו', אבל שרש ההמשכה היא מבחי' אוא"ס שלמעלה מהחכ' שנמשך בחכ', והיינו ע"י התפלה שהיא בבחי' פנימית הלב כי תפלה בבחי' זו היא למעלה מבחי' התורה, וע"כ חסידים שהי' שוהין ט' שעות ביום בתפלה היינו שהי' התפלה שלהם בבחי' פנימית הלב ע"ד זו, ע"כ הי' תורתן משתמרת לפי שבתפלה שלהם הי' גדול מהתורה כו', שהמשיכו בחי' אוא"ס שלמעלה מהחכ' דתורה, ובפרט שההמשכה היא בחכ' ולכן עי"ז תורתן משתמרת כו', וזהו ג"כ יש קונה עולמו בשעה אחת דעולמו דתורה שהיא בחי' חיי עולם קונה ע"י שעה א' דתפלה בבחי' פנימיות הלב לפי שהיא למעלה מתורה כו' כנ"ל. וזהו יפה שיחתן של עבדי אבות, והיינו ששיחתן של עבדי אבות שהיא בחי' תפלה שהיא למעלה מן התורה, והיינו לפי שהי' עבדי אבות, אבות הן המרכבה בחי' דבר גדול שזהו ע"י תפלה בחי' רעו"ד בחי' פנימיות הלב כו' וע"כ היא יפה מתורתן של בנים כי תפלה בבחי' זו היא למעלה מבחי' תורה, וזהו שהוכפלה פרשתו, והיינו כי ענין הוכפלה זהו ע"ד מ"ש בשבת שכל עיסקי דשבתא הם כפולין עומרו כפול שני עומרין לגולגלת שירו כפול מזמור שיר קרבנו כפול שני כבשים כו' זכור ושמור אלמלא שמרו ישראל שני שבתות כהלכתן שהוא מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, והיינו שלכך הוא כפול שבשבת הוא בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע וכך פרשתו של אליעזר הוכפלה בתורה דהיינו לפי שהיא בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע כו' והיינו שממשיך בחי' אוא"ס שלמעלה מהחכ' בחכ' כו', ועפ"ז י"ל מה שפרשתו של אליעזר נאמרה באריכות שנת"ל לפי שהיא מבחי' א"א והמצות נאמרו בקצרה לפי שהיא המשכה מחכ' שנמשך בצמצום ובקצרה כו', ולכאו' אינו מובן והלא פרשת אליעזר נאמרה ג"כ בתורה ואיך באה בתורה באריכות, אך לפי הנ"ל שהמשיכו בחי' אוא"ס שלמע' מהחכ' בחכ' אז נמשך בחכ' ג"כ באריכות, דדוקא ע"פ סדר השתל' ההמשכה בחכ' היא ע"י הצמצום ולכן הוא בקיצור והעלם כו', אבל כשממשיכי' תוס' אורות מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום אז גם בחכ' מאיר האור בגילוי ממש כו', ולכן נאמרה גם בתורה באריכות כו'. וע"פ כל הנ"ל יובן ענין מה שדרש ר' שמלאי שתרי"ג מצות ניתנו ובא דוד והעמידן על אחת עשרה, והיינו לפי שאחת עשרה אלו הם בחי' כללות, לפי שאינם מצות פרטים רק שהם בחי' כללים דהיינו בחי' כללו' מדות טובות וע"י שיתדבק בבחי' כללות המדות טובות עי"ז יהי' בנקל לקיים את כל המצות כו' ולכך העמיד על מדות אלו לפי שהמדות אלו נמצאים גם למעלה הולך תמים, למעלה הצור תמים פעלו, ופועל צדק כי צדיק ה' כו' לא עשה לריעהו רעה וינחם ה' על הרעה כו' ולכך כשיתדבק במדות אלו יהי' ביכלתו לקיים כל התרי"ג מצות, וכספו לא נתן בנשך אף שלכאורה היא מצוה פרטי' כו' אך באמת גם מצוה זו כללית היא, והענין הוא דהנה ביו"כ אנו אומרי' ע"ח שחטאנו לפניך

בנשך ובמרבית ולכאו׳ שהרי יש הרבה ענינים שאין להם כלום ואיך שייך אצלם חטא זה בנשך ומרבית כיון שאין להם מה ליתן בנשך כו׳, אך הענין הוא דהנה ארז״ל אין נשך בלא תרבית ולא תרבית בלא נשך, והיינו כי נשך קאי על נחש הקדמוני שנשך ועי״ז נעשה יניקת החיצוני׳ ונמשך האור בקליפה ונעשה רבית בקליפה וזהו אין נשך בלא תרבית שע״י שנשך בקדושה עי״ז נעשה תרבית בקליפה, והנה עי״ז שאדם הולך אחר תאוות לבו שנמשך מסט״א בחי׳ נחש הקדמוני הן באיסור והן בהיתר עי״ז נעשה ג״כ בחי׳ נשך ותרבית נשך בקדושה ותרבית בקליפה, ולזה אומרי׳ כולם ע״ח שחטאנו לפניך בנשך ותרבית אף מי שאין לו כלום, והיינו לפי שעי״ז שהולך אחר תאוות לבו ואפי׳ בהיתר עי״ז נעשה בחי׳ נשך ותרבית כו׳. ונמצא שמ״ש וכספו לא נתן בנשך הוא ג״כ ענין כללי שלא יומשך אחרי תאוות הלב כו׳. ולפי שמדות אלו הם בבחי׳ כללית שרשן נמשך למעלה ממצות פרטיות ע״כ עי״ז יהי׳ בנקל לקיים את כל המצות, וכמו בחסידים הראשונים שע״י תפלתם גם תורתן משתמרת לפי שהמשיכו בחי׳ אוא״ס שלמעלה מהחכ׳ וההמשכה היא בחכ׳ עי״ז תורתן משתמרת כו׳ כמו״כ ע״י שמתדבק במדות טובות אלו שעי״ז ממשיך תוס׳ אורות בסדר השתל׳ מבחי׳ אוא״ס שלמעלה מהשתל׳ לכן יהי׳ עי״ז בנקל לקיים כל המצות כו׳, וזהו העמידן על אחת עשרה שהעמיד את תרי״ג מצות שיהי׳ להם עמידה וקיום הוא ע״י אחת עשרה מצות אלו כללים כו׳.

בס״ד, תר״ס

הקל קול יעקב, הנה קלא קדמאה חסר וא״ו וקלא בתראה מלא וא״ו, קלא קדמאה חסר ו׳ הוא קול דתפלה וקלא בתראה מלא ו׳ הוא קול התורה וכמ״ש בזהר. ולהבין ענין קול דתפלה וקול דתורה, צ״ל תחלה מה דאי׳ בהקדמת פע״ח דתפלה היא בבחי׳ מל׳ וכמ״ש ואני תפלה דאני הוא בחי׳ מל׳ כידוע ואני תפלה היינו דהמל׳ היא בחי׳ תפלה, דעש״ז נק׳ התפלה שפיכת הנפש וכמ״ש ואשפוך את נפשי לפני ה׳ דנפש הוא בחי׳ מל׳ והתפלה היא שפיכת הנפש שהמל׳ מתפללת ומבקשת מז״א בעלה כו׳. וידוע שבכל עולם יש בחי׳ מל׳ מן מל׳ דאצי׳ עד מל׳ דעשי׳ ובכל עולם התפלה היא בבחי׳ מל׳ שבעולם ההוא כו׳. וצ״ל מה״ע התפלה בבחי׳ מל׳ הרי תפלה שייך כשחסר באיזה דבר שזהו עיקר מצות התפלה מן התורה שכשחסר באיזה דבר יתפלל להשי״ת שימלא חסרונו כמ״ש הרמב״ם ז״ל, וזה שייך באדם למטה שיש בו חסר * ושייך ענין התפלה למלאות החסרון, אבל למעלה איך שייך

חסר : כ״ה בגוכי״ק, ואוצ״ל : חסרון.

ענין זה. אך הענין הוא דהנה כתי' תפלה לעני כי יעטוף ואי' בזהר דקאי על בחי' מל' והו"ע תפלה לדוד, דיש תפלה למשה ותפלה לדוד, תפלה למשה הוא תפלת עשיר ותפלה לדוד הוא תפלת עני, ומאחר דתפלה דמל' הוא תפלת עני הרי צ"ל שהוא בקשת מילוי החסרון וכמו העני שהוא חסר ותפלה שלו היא למלאות מחסורו כו'. ויובן זה ע"פ הידוע דבחי' מל' נק' סיהרא ואי' בזהר דסיהרא נק' עני', דסיהרא לית לה מגרמי' כלום שהיא עצם חשוך רק שמקבלת אור השמש, ולכן היא פעמים מלאה ופעמים חסירה לפי אופן הקירוב והריחוק שלה מהשמש דכשהיא קריבה אל השמש אז היא מלאה וכשמתרחקת מהשמש היא חסירה, וז"ע שיש כ"ח עתים, י"ד עתים לטובה וי"ד כו' ובתחלת החודש הוא מולד הלבנה דאז הוא תחלת קירובה אל השמש והולכת ומתקרבת ועי"ז היא מתגדלת ומאירה יותר עד אמצע החודש דאז היא בתכלית הקירוב וקיימא סיהרא באשלמותא כו'. ומאמצע* ה"ה מתרחקת מהשמש ומתמעט אורה וכן היא תמיד בקירוב וריחוק לפי אופן כזה הוא האור שבה כו', ולפי אופן זה הוא גילוי אור הלבנה למטה שהיא מאירה למטה מהאור שקבלה מהשמש ולפי אופן האור שבה מהשמש לפי אופן כזה נמשך אורה למטה, דבתחלת החודש היא מאירה מעט והולכת ומאירה יותר עד אמצע החודש ומשם ואילך מתמעט אורה למטה עד סוף חודש שהיא חסירה אינה מאירה למטה כו'. ובדוגמא כזאת יובן בבחי' מל' שיש בה שינוים דפעם היא מקבלת גילוי אוא"ס ונק' אז מל' שמים דשמים הוא בחי' מדות עליונות אש ומים כידוע, וכשמקבלת בחי' גילוי אוא"ס שבמדות נק' מל' שמים, ופעם היא חסירה שאינו מאיר בה גילוי אוא"ס ב"ה. וזהו מ"ש מל' מלכות כ"ע וממשלתך בכל דור ודור שיש בחי' מלוכה ובחי' ממשלה וההפרש ביניהם ידוע דמלוכה הוא ברצון וממשלה הוא בע"כ. והנה כאשר הוא ברצון אז יש גילוי מהמלך אל העם שמתגלה עליהם ברצונו כו', משא"כ כשהוא בע"כ אז* גילוי מהמלך אל העם. וכמו ההפרש בכלל בין מלוכה על האדם שהם אנשים כמותו שהוא בבחי' גילוי אליהם משא"כ בממשלה על בהמות וחיות שאינו שייך גילוי המושל עליהם, כמו"כ הוא באדם גופא ההפרש בין מלוכה דהיינו כשמקבלים מלכותו ברצון אז הוא מתגלה עליהם ברצונו, משא"כ כשהוא בע"כ אינו מתגלה עליהם כו'. ובאמת שרש הדבר בהגילוי בהמלך עצמו, וכידוע דענין מדת המלוכה הגם שישנה בנפש מ"מ גילוי' הוא ע"י העם דוקא שהם מעוררי' וממשיכי' בחי' מדת המלוכה אל הגילוי. וכידוע שז"ע ההכתרה מה שמכתירין את המלך בכתר מל' הוא שמעוררי' בו הרצון למלוכה והיינו ע"י קבלת מלכותו עליהם ומתבטלים איליו בתכלית עי"ז מתעורר בו הרצון למלוכה שמאיר בו ענין המלוכה בהתגלות וממילא נמשך ג"כ גילוי המלך על העם, משא"כ כשהוא בע"כ אז אינו מאיר בו גילוי בחי' המלוכה וממילא אין גילוי המלך אל העם ג"כ כו'. וה"ז ממש כמו בהלבנה דכשמקבלת האור

ומאמצע ה"ה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ומאמצע החודש ה"ה.

אז גילוי : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : אז אין גילוי.

מהשמש שמאיר בה האור אז היא מאירה למטה, משא"כ כשאינה מקבלת כו' כמו"כ הוא בענין המלוכה כו' והמשכת האור בהמלך הוא ע"י העם כו' כנ"ל. ובדוגמא כזאת למעלה דכאשר נש"י למטה מקבלים עליהם עול מלכותו ית' אז נמשך גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' מל' ונמשך הגילוי מבחי' מל' למטה וז"ע מלכותך מלכות כ"ע שהוא בחי' מלוכה ברצון כו' אבל בכל דור ודור שיש דור דלא אכשרי כ"כ ומ"מ יש ענין בחי' המלוכה אלא שהוא בבחי' ממשלה לבד שאינו מאיר גילוי אוא"ס במל' וממילא אינו נמשך גילוי למטה כו'. וז"ע החסרון דבחי' מל' שאינו מאיר בה גילוי אוא"ס כו' וממילא נמשך החסרון למטה ג"כ. וכידוע דבזה"ב כשהי' מאיר גילוי אוא"ס בבחי' מל' נמשך האור למטה ג"כ והי' ריבוי השפעה למטה הן ברוחניות שהי' אז העבודה במוח ולב במדרי' עליונה והן בגשמיות שהי' איש תחת גפנו ותחת תאנתו כו', משא"כ בזה"ג שאינו מאיר האור במל' ממילא יש ג"כ חסרון למטה כו'. וע"ז הו"ע התפלה דמל' למלאות החסרון בבחי' מל' שיומשך בה גילוי אוא"ס וע"ז ממילא יושלם החסרון שלמטה ג"כ כו'. והנה כללות ענין התפלה הוא יהי רצון שיומשך רצון חדש לרפאות החולים ולברך השנים, ולכאו' אינו מובן והלא אני ה' לא שניתי שלא יש שינוים כלל וא"כ איך שייך שיהי' המשכת רצון חדש שה"ז שינוי ח"ו. ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה ממ"ש אתה הוא הוי' לבדיך אתה עשית את השמים כו', אתה הראשון מלא ה' ואתה השני חסר ה', דהנה פי' אתה הוא הוי' לבדיך אתה הוא בחי' עצמות א"ס שנק' עצמות המאור, ואומר ע"ז אתה ל' נוכח לפי שעצמות הוא בכ"מ בשמים ובארץ ולמטה מטה כו' וע"ז אי' בתו"א ואדרבא המאור הוא בהתגלות דשם שמים שגור בפי כל אף בפי נשים ותינוקות וע"ה כו', וענין ההתגלות הוא שנמצא כמו שהוא בהעלמו, כי בעצמות אינו שייך ענין העלם וגילוי כלל, כי כל ענין העלם וגילוי שייך רק בדבר שבגדר גילוי והיינו בבחי' אור שהוא בגדר גילוי שייך בו ג"כ ענין בחי' העלם והיינו בחי' עצם האור שלמעלה מהתגלות הוא בחי' העלם כו', אבל עצם שאינו בגדר גילוי כלל ממילא אינו שייך בו ענין העלם וגילוי כלל, ולכן ה"ה בבחי' התגלות בכ"מ ואופן ההתגלות (אינו ענין גילוי ממש שיהי' נתפס ח"ו כו', כ"א) מה שנמצא כמו שהוא בעצמותו כו', והיינו מה ש"ש שגור בפי כל אפי' במדרי' הפחותי' שבישראל, ועצם הענין מה הוא אינו מובן ומושג אפי' בהיותר גדולים כו', וזהו בחי' אתה, הוא היינו בחי' אוא"ס, דבאוא"ס שייך בחי' העלם להיות דאור בכלל הוא בגדר גילוי שה"ה התגלות מן המאור כו', לכן על בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' גילוי שייך לומר הוא שהוא בחי' העלם כו', ושמו הוא בחי' התפשטות האור דבאור העצמות הוא בחי' גילוי השייך אל העולמות כו', ועז"א בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וידוע דעד שלא נבה"ע היינו לפני הצמצום, כי שם הבריאה שייך על התהוות חדשה כמ"ש הרמב"ן בפי' התורה, ובשרשו הוא בחי' התהוות הכלים, דהכלים ה"ה מציאות מה בחי' חכ' וחסד כו' ונופל ע"ז שם בריאה, דמשו"ז נק' א"ק אדם דבריאה לפי ששם שייך ענין הכלים, אם היות שאינם בחי' כלים ממש כ"א רק שרש נשמות דגופות כו' כמ"ש בע"ח, מ"מ הרי שייך שם ענין הכלים דלגבי אוא"ס

הם בחי' כלים, לכן נק' אדם דבריאה, והתחלת התהוות הכלים אי' בע"ח שהי' ע"י הצמצום כמ"ש בע"ח בתחלתו שע"י הצמצום נתגלה ונתהווה מציאת הכלי כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ ה"ז בחי' בריאה ומ"ש עד שלא נברא העולם היינו לפני הצמצום, והוא בחי' דכללית, וכידוע דג' בחי' בי"ע הכללים הנה א"ק הוא בחי' בריאה דכללית ועקודים נקודים או עתיק ואריך יצי' דכללית ואצי' עשי' דכללית, ואצי' דכללית הוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו', ועז"א עד שלא נבה"ע היינו בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שהוא בחי' אצי' דכללות כו', הי' הוא ושמו לבד שיש בזה ב' מדרי' הוא ושמו, דכשם שבאצי' הפרטית יש בד"כ ב' מדרי' היינו מה שלעצמו ומה ששייך אל העולמות בי"ע, דחו"ב הוא למעלה מהיות מקור לעולמות וכמא' אלפים שנה קדמה תורה לעולם בחי' אלפך חכ' ואלפך בינה הוא קדום למעלת ומדרי' העולם ועז"נ הנסתרות לה' אלקינו שהוא בחי' נסתר ונעלם באוא"ס עדיין שלמעלה מלהיות מקור לעולמות, ובחי' ז"א ומל' הם הנגלות לנו ולבנינו שהן בחי' מקור לעולמות כו', וכמו"כ הוא בבחי' אצי' דכללות שיש ב' בחי' הוא ושמו היינו בחי' עצם האור שלמעלה מגדר מקור לעולמות ובחי' שמו התפשטות האור שבעצמות גופא הוא בחי' האור השייך אל העולמות כו', ובחי' ומדרי' זו נק' שמו, דהנה החיות אלקות שמחי' עולמות אינו כמו למטה באדם שעושה פעולה כמו אומן שעושה כלי שמתלבש ממש כח הפועל בהנפעל ויש בו שינוי בין קודם הפעולה לאח"כ כו', אבל למעלה אינו כן שהרי לא בעמל וביגיעה ברא הקב"ה את עולמו ואני ה' לא שניתי שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כו', מפני שהחיות של כל העולמות הוא בחי' שם לבד וכמו שם האדם שאינו נוגע לעצם האדם שאינו צריך לו לעצמו כ"א לזולתו ואין לו קירוב ושייכות אל העצם כו', ואינו דומה לשכל ומדות דמ"מ יש להם איזה קירוב ושייכות אל העצם עד שהנפש נק' ע"ש השכל שנק' נפש המשכלת כו' (ועמ"ש מזה בד"ה בכ"ה בכסלו, סת"ר). וכמו"כ יובן למעלה דמה שאפשר להיות שייכות ומקור לעולמות אינו בחי' עצם כ"א בחי' שם שהוא בחי' הארה לבד, ולכן נק' ג"כ אור, וכידוע דאור ושם הם ענין א' והוא בחי' הארה לבד וכמו אור וזיו השמש שהוא רק הארה לבד מהשמש שאין בו בחי' העצם ולכן אינו פועל שום שינוי בהעצם כו' וכמו"כ יובן למעלה ענין אוא"ס שהוא בחי' הארה לבד כו' יכמ"ש במ"א באורך. ובד"כ בחי' שמו הוא בחי' מל' דא"ס וכידוע דהעיקר מה שנעשה מקור לעולמות הוא בחי' המל' וכמו מל' דאצי' שנעשה מקור להתהוו' עולמות בי"ע כו' וכמו"כ בבחי' אצי' דכללית מה ששייך אל העולמות להיות מקור להם הוא בחי' מל' דא"ס וזהו בחי' שמו כו'. אמנם פי' הי' הוא ושמו לבד היינו כמי שהאור כלול בעצמותו וכמו אור וזיו השמש כשהוא כלול בעצם השמש דשם האור והזיו הוא ביתר שאת וביתר עז מהארתו בחלל העולם כו' כמ"ש בסש"ב, ועם כ"ז הוא בטל במציאות בתכלית שהוא כאין ואפס ממש לגבי המאור עד שאינו עולה בשם אור וזיו כלל כו', כמו"כ הוא למעלה בהאור הכלול בעצמותו שהוא בבחי' תוקף האור והגילוי באין ערוך כלל לגבי הגילוי שמאיר בעולמות לאחר הצמצום כו', ומ"מ הוא בטל שם בתכלית והוא בבחי'

אין ואפס ממש עד שאינו בבחי' מציאות אור וזיו כלל כו' (דבאמת הא בהא תלי' דענין תוקף האור הוא שמאיר בלי שום צמצום והעלם כו' וכל שהאור מאיר בבחי' מיעוט הצמצומי' (וכ"ש בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו') ה"ה יותר בבחי' דביקות במקורו והיינו שנרגש שם ביותר המקור הוא עצמו' המאור איך שהוא לבדו הוא ואפס זולתו כו' וזהו"ע הביטל שאין שום מציאות לבדו ית' כו') וזהו הי' הוא ושמו לבד שהשם והזיו נכלל בבחי' לבדו שאינו שייך לומר עליו שם זיו כלל כו'. וזהו אתה הוא הוי' לבדיך, דבחי' הוא והוי' הכל הוא בבחי' לבדיך כו'. אתה עשית את השמים כו' נא' כאן את חסר ה'. והענין דבכדי שיהי' התהוות העולמות צ"ל התגלות האור והזיו כי כל פעולה צ"ל ע"י התגלות הפועל כו'. אמנם אם הי' מתגלה האור כמו שהוא בעצמותו לא הי' אפ"ל מקור לעולמות, הא' שהרי האור הוא שם בתוקף מאד שאינו בערך להיות מקור אל העולמות, ורק בעצמותו הוא בחי' האור השייך אל העולמות אבל אינו בערך העולמות ממש עדיין, הב' להיות שהוא בטל במציאות שם עד שאינו אור וזיו כלל א"כ אינו בגדר מקור, דכל מקור ה"ה מציאות דבר מה שנעשה בחי' מקור כו' ומה שאינו מציאות אינו בגדר מקור כו', ולזאת בכדי שיהי' מקור לעולמות הוצרך להיות צמצום באור זה והוא שיתצמצם ויתעלם עצמות האור והזיו היינו גם בבחי' התפשטות האור יתעלם בחי' העצמיות שבו ונמשך בחי' החיצוניות שבו והו"ע הקו וחוט שהוא בחי' קו קצר ומצומצם שבערך להיות מקור לעולמות כו', וזהו את חסר ה' שכאן נחסר ונתמעט האור בכדי שיהי' אפשר להיות מקור לעולמות כו'. אמנם מה שחסר ה' דוקא, הענין דהנה אנו רואים באדם למטה שיש בו ה' מדרי' והן רצון ושכל ובינה ומדות ודיבור, ובדוגמא כזאת למעלה יש גם ה' מדרי' אלו והן כתר חו"ב וז"א ומל', דה' מדרי' אלו יש גם בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום דהגם שאינו שייך מדרי' ממש מ"מ כל אור בהכרח שיהי' בו מדרי' איזה מדרי' שיהיו והיינו לפ"ע מעלת ומדרי' האור כו', אבל מ"מ בהכרח שיש בו איזה מדרי', והיינו לפי שכל אור בהכרח שיהי' בו איזה ציור דמאחר שהוא בבחי' המשכה וגילוי הרי בהכרח לומר באיזה אופן נמשך ונתגלה, מאחר שיש ציור בכללות המשכתו ממילא יש ג"כ ציור בהפרטים שבו (אלא שהם בהעלם יותר ואינם מתגלים עדיין בכללות המשכתו כו' כמ"ש במ"א) דכמו"כ הוא גם באוא"ס שלפני הצמצום מאחר שהוא בחי' אור וגילוי עכ"פ בהכרח שיש ציור בכללות המשכתו ויש בו מדריגות, ומובן שאין זה בחי' מדרי' מחולקי' כמו לאחר הצמצום מ"מ ה"ה איזה מדרי' שיהי' כו', וענין הצמצום הוא שנתעלמו הה' מדרי' הנ"ל והיינו שנתעלם בחי' הכח"ב וז"א ולא נשאר כ"א בחי' המל' וגם בבחי' מל' נתעלם בחי' הפנימיות ונשאר בחי' מל' דמל' לבד והוא בחי' חיצוניות האור שאינו בבחי' תוקף כ"כ ונעשה בבחי' מציאות אור להיות בבחי' מקור כו', וה"ה מדרי' הם בבחי' מקיף שהו"ע בחי' סובב ומקיף הכללי כו'. והנה מצד שחסר ה' בחי' הנ"ל למעלה מזה נתהווה בחי' החסרון למטה דהיינו מה שבבחי' מל' יכול להיות מיעוט וחסרון אור שהו"ע מיעוט הירח כו', כי ענין אתה חסר ה' העיקר הוא בבחי' מל' וכנ"ל שנחסר האור ונשאר רק בחי' מל' דמל'. ומובן ע"פ הנ"ל דעיקר המקור

לעולמות הוא בחי' המל', ובחי' האוא"ס כמו שהוא קודם הצמצום שהי' מאיר כל הה' מדרי' שהי' אז בחי' תוקף האור הרי גם בחי' המל' דמל' לא הי' בגדר מקור ממש לעולמות (מב' טעמים הנ"ל) וע"י הצמצום נחסר ונתמעט האור מבחי' המל' שנשאר בחי' החיצוניות לבד וגם נעשה בבחי' מציאות אור להיות מקור כו', ומפני בחי' החסרון שנעשה למעלה ע"י הצמצום יכול להיות אח"כ החסרון בבחי' מל' שהו"ע בחי' מיעוט הירח כו'. ולהבין ענין החסרון למעלה בבחי' מל' יובן עד"מ למטה בנפש האדם שיש בו ע"ס שכל ומדות, והנה כשהשכל ומדות מאירים בו בגילוי דהיינו כשמתבונן בכח שכלו וביגתו בהתבוננות באלקות ומתעורר בבחי' אהוי"ר כו' אז הוא בבחי' הגדלות כו', משא"כ כשטרוד בעסקיו ומניח שכלו ומדותיו בעניני העולם, ומ"מ הרי יש בחי' אלקות בנפשו אלא שהוא בבחי' אמונה לבד ה"ה בבחי' קטנות, דהגם דגילוי אמיתית אלקות הוא בבחי' אמונה דוקא, מ"מ ה"ה בבחי' מקיף לבד ואינו מאיר בגילוי בפנימיות ומשו"ז נק' בחי' זו בשם קטנות כו'. וז"ש אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה כו', דהנה במצרים היו בבחי' אמונה לבד כידוע ומבואר במ"א וה"ז נק' עני מצרים שהוא בחי' עוני וקטנות כו' ועז"א אעלה כו' אל ארץ טובה ורחבה שהו"ע גילוי בחי' המוחין ומדות כו'. ובדוגמא זאת יובן למעלה בבחי' המל', דכאשר בחי' המל' היא בבחי' פרצוף שלם דהיינו כשמאיר גילוי אוא"ס בבחי' המל' (ועמ"ש מזה בד"ה מן המיצר קראתי סת"ר) אז היא בבחי' הגדלות, והו"ע מילוי הלבנה שמאיר בה גילוי אור כו', אבל כשאינו מאיר הגילוי אוא"ס בבחי' מל' אז הוא בבחי' קטנות והו"ע המיעוט והחסרון ונק' אז בחי' נפש, וכידוע שיש ה' מדרי' נר"ן ח"י שהן ה' מדרי' הנ"ל, וכשחסר ה' מדרי' הנ"ל ה"ה בבחי' נפש לבד, וע"ז הו"ע התפלה ואשפוך את נפשי לפני ה' שע"י התפלה ורעו"ד שלמטה ממשיכים למעלה הה' בחי' שיאיר בגילוי בבחי' מל' וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף שמאיר בחי' רוח ונשמה שלמעלה מבחי' נפש כו', וכשממשיכין את האור בבחי' מל' להיות בחי' מילוי החסרון היינו שיאיר בה גילוי אוא"ס עי"ז ממילא מתמלאים החסרונות שלמטה ג"כ כו'. והנה בחי' מילוי החסרון בבחי' מל' נמשך מבחי' אתה הוא הוי' לבדך דוקא, שהרי מילוי החסרון צ"ל מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום והעיקר מבחי' העצמות דוקא, כי בבחי' האור והזיו הי' הצמצום שנתעלם האור וא"כ ההמשכה צ"ל מלמעלה מבחי' האור שנתעלם והיינו מבחי' העצמות כו'. וזהו ע"י התפלה ורעו"ד ממשיכים מבחי' אתה הוא הוי' לבדיך בבחי' אתה עשית את השמים כו' הארץ כו', שגם בחי' אתה (בחי' המל') שנעשה מקור לעולמו' יהי' מלא ה' שיאירו ה' בחי' בגילוי בבחי' מל' ועי"ז נמשך גילוי האור למטה למלאות כל החסרונות שלמטה ג"כ כו'. אמנם בחי' המשכת וגילוי אוא"ס שנמשך במל' צ"ל ע"י חכ' ומדות. והענין דהנה אמרז"ל דדוד לא הוה לו שנין רק אדה"ר נתן לו ע' שנה שהי' צריך לחיות אלף שנה כמ"ש ביום אכלך כו' ויומו של הקב"ה אלף שנה וחי תתק"ל שנה והע' שנה נתן לדוד, ומשו"ז נק' מב"ד בר נפלא כו'. והטעם הוא כי ידוע דאוא"ס שורה במקום הביטל דוקא ולכן חכ' ה"ה כלי לאוא"ס להיות שחכ' היא בחי' כח מה שהוא בבחי'

תכלית * לאוא"ס ה"ה כלי לגילוי אוא"ס אבל מל' היא בבחי' יש, דזהו"ע שאין מלך בלא עם שהן נבראים נפרדים דוקא ועל בנים אינו שייך מלוכה מפני שאינם נפרדים מאתו ועיקר המלוכה הוא על נפרדים דוקא, והגם שהכוונה הוא שיהי' ביטל היש מ"מ הרי צ"ל תחלה מציאות יש ויהי' בטל כו', וזהו מה שהתהוות * מבחי' מל' להיות בבחי' יש שע"ז שייך ענין המלוכה שיהי' ביטל היש לאין כו', וע"כ בחי' מל' אינו כלי לגילוי אוא"ס דאין אוא"ס שורה אלא במקום ביטל דוקא וזהו דדוד לא * הוה שנין כ"א אדה"ר נתן לו ע' שנה דאדה"ר הוא בחי' חכ', וחכ' ה"ה כלי לאוא"ס כנ"ל לכן ע"י החכ' נמשך האור במל' ג"כ כו'. וזהו מה שבתפלה צריכים תחלה לסדר שבחו ש"מ ואח"כ יתפלל, וסידור שבחו ש"מ היינו ג' ברכות הראשונות והן בחי' ג' קוין חח"ן בג"ה דת"י והו"ע בחי' המוחין ומדות שע"י נמשך האור במל' וזהו מה שבברכת אתה קדוש אומרי' ושמך קדוש דהיינו בחי' מל' ואח"כ בי"ב ברכות האמצעית אדם שואל צרכיו בהם למלאות החסרונות שלמטה כו'. אמנם בכדי שתהי' ההמשכה דתפלה צ"ל תחלה העלאה מלמטלמ"ע והיינו בק"ש שקודם שומ"ע * והוא בההתבוננות דשמע ישראל הוי' אלקינו איך שהוי' הוא אלקים כולא חד, דהגם שבמל' הוא בחי' ההסתר וההעלם בכדי שיתהוו העולמות בבחי' יש שז"ע אתה חסר ה' כנ"ל, הנה באמת לגבי אוא"ס אין שום צמצום והעלם והסתר כלל ומאיר האור לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום ממש לפי שאתה אל מסתתר שגם כח ההסתר הוא אלקות ממש וממילא אינו הסתר אמיתי ח"ו רק שלגבי הנבראים נראה להסתר עד שאינם מרגישים את האור ונעשו עי"ז בבחי' יש אבל לגבי אוא"ס אין שום צמצום והסתר כלל כמ"ש במ"א בד"ה וידעת היום באורך, ונמצא דבאמת אין שום חסרון בבחי' מל' כלל שגם לאחר הצמצום הרי אוא"ס מאיר בה באמת כמו קודם הצמצום, וזהו ההעלאה מלמטלמ"ע שמעלים בחי' המל' לשרשה דהיינו כמו בשרשה שהי' מאיר בה גילוי אוא"ס, ועי"ז נמתקים ההעלמות וההסתרים דבחי' מל' ע"י התבוננות האמיתי' איך שבאמת אין כאן שום העלם והסתר כלל כו', ואח"כ בשמו"ע ברוך אתה ה' הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט מבחי' אתה הוא הוי' לבדיך בבחי' אתה עשית כו'. ואופן ההמשכה היא תחלה בג' קוין דמוחין ומדות בג' ברכות הראשונות ובברכת אתה קדוש ושמך קדוש נמשך הגילוי במל' ואח"כ בי"ב ברכות האמצעות נמשך הגילוי למטה למלאות גם החסרונות שלמטה והיינו לרפאות החולים ולברך השנים כו'. וע"פ הנ"ל יובן ג"כ ענין מה שהתפלה היא יהי רצון שיומשך * דלכאו' ה"ז שינוי הרצון ח"ו. אך הענין הוא דהנה ענין הרצון למעלה אינו דומה כלל למהות ענין הרצון למטה, דלמטה באדם ה"ה מוכרח

תכלית לאוא"ס : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : תכלית הביטל לאוא"ס.

שהתהוות מבחי' : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שהתהוות הנבראים הוא מבחי'.

לא הוה שנין : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : לא הוה לי' שנין.

שומ"ע : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שמו"ע.

שיומשך : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שיומשך הרצון.

בהרצון שהרי הוא חסר ע"כ הוא רוצה מה שחסר לו, משא"כ למעלה אין הרצון הכרחי ח"ו שהרי אנת הוא שלימותו דכולא ואין שום חסרון ח"ו, א"כ אין הרצון שייך לעצמו כלל כ"א הוא בחי' הארה לבד שאינו נוגע לעצמותו כלל, וזה ששמו בגימ' רצון שהרצון הוא בבחי' שם ואור לבד שאינו נוגע לעצמו וממילא אינו פועל שום שינוי ח"ו, וגם בהאור אין שינוי מצד הרצון שהרי האור נמצא לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום ממש כנ"ל, וא"כ באמת אינו חסר כלל, רק לגבי המקבלי' נראה שחסרים מהאור וע"י הרצון נמשך בהם גילוי אור הרי השינוי רק לגבי המקבלים אבל לגבי האור וכ"ש לגבי העצמות אין שום שינוי כלל שהרי האוא"ס נמצא לאחר הצמצום ממש כמו לפני הצמצום אלא שהוא בהעלם לגבי הנבראים וע"י התפלה נמשך בגילוי, והעלם וגילוי אינו שינוי כידוע ומבואר במ"א. והנה ההפרש בעבודה בין תפלה שבמל' דאצי' למל' דעשי' הוא כשמתפלל בכדי לתקן נפשו היינו מה שחסר לו התפלה היא בבחי' מל' דעשי' לפי שהיא רק לגרמי' כו', אבל כאשר עיקר כוונתו בתפלה הוא שיהי' עי"ז גילוי אלקות למעלה ולמטה בעולם כי כל הענינים די"ב ברכות האמצעות ישנם ג"כ למעלה וכמו ענין הרפואה הוא מ"ש סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה אני דקאי על בחי' מל' שהיא בבחי' חולת אהבה כו' כמ"ש במ"א והרפואה היא שנמשך גילוי אלקות בבחי' מל' וכמו"כ בכל הענינים, וע"ז עיקר כוונתו בתפלה לפי שע"י שהוא רופא חולים ומברך השנים למטה נמשך גילוי אלקות בעולם כו', אז התפלה היא בבחי' מל' דאצי' כו'. ומעתה צ"ל ענין התורה, דהנה ע"י התורה ממשיכים ג"כ בחי' מילוי החסרון דבחי' מל' וזהו מה שהתורה ניתנה בה' קולות היינו בחי' ה' מדרי' הנ"ל מה שאתה עשית חסר ה' הנה ע"י התורה נמשכים ה' מדרי' הנ"ל. וז"ש ולא תחללו שם קדשי ויש בזה ב' פי' הא' ל' חילול וקאי על מל"ת, והב' ל' חלל ומקו"פ, והיינו שע"י הצמצום ומקו"פ חסר ה', וע"י התורה נעשה מילוי החסרון כו'. אמנם ע"י התורה ה"ז בבחי' המשכה מלמעלמ"ט ושרש ההמשכה היא ממדרי' עליונה מע"י התפלה. דהנה נת"ל דדוד לא הוה לי' שנין כ"א מה שנתן לו אדה"ר ע' שנה והמספר ע' שנה הוא נגד ז' מדות דחכ' שכ"א כלול מעשר, וא"כ ההמשכה הוא מבחי' המדות דחכ' לבד, שבד"כ בחי' המדות שייכים לעולמות והיינו שבבחי' העלאה מלמטלמ"ע ממשיכים מבחי' השייכה לעולמות לבד, אמנם ע"י התורה שהיא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט ממשיכים מבחי' עצמיות החכ' בחי' חב"ד שבחכ' שלמעלה משרש ומקור העולמות וכמא' אלפיים שנה קדמה תורה לעולם כו'. ומ"מ כל האומר אין לו אלא תורה כו' וצ"ל תפלה ג"כ דבכדי להמשיך ע"י התורה הוא כשלימוד התורה הוא בבחי' ביטל בתכלית וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך שהדיבור שלו הוא בבחי' דבר ה' וכמו משה שאמר ונתתי מטר ארצך לפי שהי' בבחי' ביטל במציאות לגמרי, וכשלימוד התורה באופן כזה ה"ה ממשיך את האור כמו שהוא למעלה שיאיר למטה, והיינו ע"י הקדמת התפלה כו' כמ"ש במ"א. וזהו הקל קול יעקב קלא קדמאה חסר ו' הוא בחי' קול התפלה והיינו בחי' ההמשכה והגילוי שנמשך ע"י התפלה שהוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע וזהו"ע חסר ו' לפי שהוא בבחי' העלאה כו' וההמשכה

היא מבחי' ומדרי' השייכה לעולמות, וקלא בתראה מלא ו' הוא בחי' קול התורה שעי"ז נמשך ג"כ מילוי החסרון דאתה עשית כו' מאתה הוא הוי' לבדיך אמנם בבחי' המשכה מלמעלמ"ט ושרש ההמשכה היא ממדרי' עליונה יותר כו' כנ"ל.

———●———

בס"ד, תר"ס

תפלה למשה איש האלקים אד' מעון אתה היית לנו כו'. ואי' בזהר דתפלה למשה היא תפלת עשיר דזהו ההפרש בין תפלה לדוד לתפלה דמשה דתפלה לדוד הוא תפלת עני ותפלה למשה הוא תפלת עשיר. וצ"ל מה"ע תפלת עשיר והלא כל ענין התפלה הוא על החסרון שזהו עיקר מצות התפלה כשחסר איזה דבר יתפלל להקב"ה שימלא מחסורו כו', והעשיר הרי אינו חסר בשום דבר וא"כ מה שייך בו ענין התפלה. וצ"ל תחלה מה"ע עשיר דהנה כתי' והעשיר לא ירבה ואי' בזהר העשיר דא עמודא דאמצעיתא, ולכאו' צ"ל והלא ידוע דיעקב הוא בבחי' קו האמצעי ומצינו גם ביעקב שהתפלל וכמ"ש ויפגע במקום ואמרז"ל אין פגיעה אלא תפלה כו', ולמה לא נק' תפלת יעקב בשם תפלת עשיר. אך הענין הוא דעיקר בחי' עשיר הוא בחי' הדעת וכמא' אין עשיר אלא בדעת כו'. והנה יעקב ומשה שניהם בבחי' קו האמצעי אלא שיעקב מלבר ומשה מלגאו שהוא בחי' הדעת כידוע. ומשו"ז נק' תפלת משה דוקא תפלת עשיר לפי שהוא בבחי' הדעת כו', ולפ"ז מובן דמ"ש בזהר דהעשיר הוא עמודא דאמצעיתא היינו מצד הדעת שבו כו'. ולהבין זה ילה"ק תחלה ביאור ענין סדר השתל' הע"ס דאצי' שיש בזה בסה"ק ב' אופנים. האופן הא' שהן משתלשלים זה מזה מעילה לעלול שהכתר היא הספי' הראשונה שנאצלה תחלה ובה היו כלולים הכל וממנה נאצל ספי' החכ' ובינה נאצלה מהחכ' ודעת מהבינה והן ג"ר ומהם נאצלו המדות חג"ת כו', דבאופן כזה בהכרח שסדר עמידתן הוא זה תחת זה שהעליון עומד למעלה מכולם והמקבל ממנו עומד למטה ממנו וכן מעילה לעילה עד העילה האחרונה והיינו דספי' הכתר שהיא הספירה הראשונה עומדת למעלה מכל הספי' וספי' החכ' עומדת למטה מהכתר ומקבלת ממנה וכן בינה למטה מן החכ' כו', דבאופן כזה אי' בע"ח בכ"מ ובפרד"ס ונמצא ג"כ בזהר וכמ"ש עביד מאנא זעירא וקרי בי' גרמי' חכים לבתר עביד מאנא רברבא וקרי בי' גרמי' מבין כו' שהוא כמשל החפירה שנמשך בה מים מהנהר ומחפירה זו נמשך לחפירה שאחרי' כו'. וציור ההשתל' באופן כזה מבשרי אחזה אלוקה עד"מ בכחות הנפש המתלבשים באברי הגוף דכח החכ' הוא הכח הראשון מהכחות הגלוים והוא בבחי' גילוי נקודה כללית עדיין, דלכן נק' החכ' אין לפי שהוא בבחי' נקודה א' שאינו בא עדיין בהשגה להיות מושג ומובן במוחו, וכמו ברק המבריק

שאינו בא בתפיסא כמו"כ כח החכ' הוא רק שמבריק במוחו ואינו בבחי' תפיסא עד שיכול להתעלם אם לא יביאו לידי השגה בכח הבינה ולכן נק' חכ' יו"ד לפי שהיא נקודה כללית עדיין, ומ"מ ה"ה שכל גלוי שהרי נתגלה לו איזה שכל שמתחלה לא ידע מאומה ועתה ה"ה יודע מ"מ את כללות הענין, דזהו ההפרש בין נקודה דיו"ד לנקודה סתם דנקודה סתם אין לה שום ציור והנקודה דיו"ד יש לה ציור עכ"פ והוא החילוק בין כתר לחכ' דבנקודת החכ' יש בה איזה ציור עכ"פ שה"ה שכל גלוי אלא שאינו יודע עדיין איך ומה הוא ונק' אין לגבי כח הבינה כו' ומ"מ יש בחי' כח הבינה בחכ' שהו"ע הבן בחכ' דאף שהחכ' היא בבחי' נקודה לבד מ"מ תבוא לידי השגה והבנה והיינו מצד התכללות הבינה בחכ' ולכן מן החכ' נמשך בחי' הבינה דכח הבינה הוא שבא בבחי' השגה והבנה ממש באורך ורוחב שזהו ציור אות ה' שהוא באורך וריחב דוקא, ולכן נק' הבינה בשם רחובות הנהר שהוא בבחי' התפשטות באו"ר כו', וכשם שא"א להיות נהר בלי מעין שהמעין נובע טיפין טיפין וממנו נעשה הנהר בהתפשטות, כמו"כ א"א להיות אורך ורוחב דבינה בלי נקודת החכ', דהשגה דבינה הוא בנקודת ההשכלה שמפרט אותה לריבוי פרטים עד שבא לידי השגה ותפיסה כו', הרי בהכרח שיהי' תחלה כח החכ' ומזה נמשך כח הבינה, ומחכ' ובינה נולדים המדות דכאשר מבין בשכלו שהדבר טוב לו ה"ה מתעורר באהבה וכמו"כ כשמבין שלא טוב הוא או שהוא דבר המזיק מתעורר במדת היראה כו'. וכן הוא בעבודה דלידת והתפעלות המדות הוא מהתבוננות דוקא ויש התבוננות פרטית לעורר מדת האהבה והתבוננות פרטיות לעורר מדת היראה כו'. דכאשר מתבונן בגדולת אוא"ס בענין התהוות העולמות ובענין בריאה יש מאין שהוא בחי' הקירוב דאלקות שבא בבחי' התפשטות והתלבשות בעולמות להוותן ולהחיותן מאין ליש כו' ה"ה מתעורר בבחי' אהבה שהוא בחי' הקירוב והדביקות באלקות כו', וכן כשמתבונן בגדולת ורוממות א"ס איך שהוא מופלא ומרומם מעולמות עי"ז בא ג"כ לבחי' אהבה אלא שהוא בחי' אהבה פנימיות יותר כו' כמ"ש במ"א, וכשמתבונן איך שהעולמות אינן תופסין מקום כלל לגבי אוא"ס דכולא קמי' כלא חשיב וכל נהוראין מתחשכאין קמי' כו' מתעורר בבחי' מדת היראה שהו"ע הביטל בנפשו, וכן כשמתבונן איך שאוא"ס נמצא למטה כמו למעלה וה' נצב עליו כו' ובכל מקום ה"ה עומד לפני ה' כו' מתעורר ג"כ במדת היראה והיא יראה עליונה יותר כו' כמ"ש במ"א (ובמ"א מתבאר פרטי ההתבוננות הנ"ל באורך) נמצא דעשר כוחות הנפש הם נמשכים זה מזה כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה בע"ס דאצי' שהן משתלשלים זה מזה, דחכ' דאצי' היא בחי' ראשית הגילוי מאוא"ס והיא אות יו"ד דש' הוי' שהיא בבחי' נקודה כללית עדיין, דראשית הגילוי אינו בבחי' גילוי ממש עדיין כ"א בבחי' נקודה והיא בבחי' אין ואינו מציאות ממש כו', ולכן אוא"ס שורה בבחי' החכ' דוקא לפי שהיא בבחי' אין וביטל כו', ומבחי' החכ' נמשכה בחי' הבינה דאצי' שהוא בחי' גילוי ההתפשטות באורך ורוחב הנק' ה', ואי' באדר"ז דבינה היא התפשטות החכ' כמש"ש והאי חכמתא אתפשטא כו', דכאשר נאצלה ספי' החכ' הי' כלול בה גם בחי' הבינה והיינו כנ"ל שיש בחי' הבן בחכ' שהוא כח הבינה

שבחכ' כו' ומהתפשטות החכ' נאצלה הבינה כו' (ועמ"ש בד"ה ועשו לי מקדש רנ"א וד"ה וביום הביכורים רנ"ג) ובינה היא אם הבנים שממנה לידת המדות חג"ת כו'. והאופן הב' בסדר השתל' הע"ס הוא שאינם עומדים זת"ז כ"א דסדר עמידתן הוא בג' קוין חח"ן מימין בג"ה משמאל דת"י באמצע, ובסדר הזה אין הבינה מקבלת מהחכ' שהרי עומדים בקוין מיוחדים חכ' בקו הימין ובינה בקו השמאל, וכן המדו' אינם מקבלים מן המוחין דחו"ג לפי סדר זה עומדים ג"כ בב' קוין חסד בקו הימין חח"ן וגבו' בקו השמאל בג"ה כו' ומה שהחסד עומד תחת החכ' אין זה שמקבל מבחי' החכ' היינו שלידת החסד היא מהחכ', אינו כן דבכ"מ שהמדות מקבלים מהמוחין ה"ה מקבלי' מהבינה לא מהחכ', דמחכ' א"א שיהי' לידת המדות לפי שהיא בבחי' נקודה כללית לבד ולמעלה מבחי' השגה עדיין כנ"ל וממילא א"א שיהי' מזה לידת המדות, כ"א לידת המדות הוא מהבינה דוקא ולכן נק' הבינה אם הבנים וכמ"ש ולאה ילדה ששה בנים דלאה היא בחי' בינה ה' גדולה לאה כידוע נמשך ממנה בחי' הששה מדות, וא"כ מה שהחסד עומד תחת החכ' אין זה שלידת החסד הוא מהחכ' כ"א מפני שחסד שייך לקו הזה, דקו הימין כללותו הוא בחי' החסד שזהו הכלל שכולל כללות הג' בחי' חח"ן ולכן הם עומדין בקו אחד כו', ומובן שבקו זה גופא החכ' היא למעלה במדרי' מהחסד אבל לא שלידת החסד הוא מהחכ' כו', ומאחר שהחסד אינו מקבל מהחכ' כמו"כ יובן דבחבי' הגבורה שעומד תחת הבינה ג"כ אינה מקבלת מהבינה, דחסד וגבו' שניהם שוים וכשם שהחסד לפי סדר הזה אינו מקבל מהמוחין כמו"כ הגבו' ג"כ אינה מקבלת מהמוחין כו'. אמנם עיקר ההפרש בין ב' האופנים בסדר ההשתל' הנ"ל הוא בבחי' הדעת ובב' ענינים, הא' במדריגת עצמו והב' בהמדות הנמשכים מן הדעת. דהנה לפי אופן הא' הרי הדעת עומד תחת חו"ב ומקבל מהם, דידוע דהדעת אין ענינו בחי' הידיעה וההשגה שזהו בחי' הבינה, אלא ענינו הוא בחי' ההרגשה הבאה ע"י ההתקשרות דכאשר מקשר א"ע ותוקע דעתו בחוזק בהענין המושג ה"ה בא אצלו בבחי' הרגשה שנרגש הענין היטב במוחו ולבו כו', וזהו שייך לאחר חו"ב דכשיש שכל מושג אז בכח הדעת ה"ה מקשר א"ע בזה ומרגיש את הענין כו'. אמנם לפי אופן הב' אין הדעת עומד תחת חו"ב אלא בניהם ועומד תחת הכתר בקו האמצעי כו', דלפי סדר הזה הרי חו"ב אינן עומדין תחת הכתר כ"א הדעת עומד תחתיו וצ"ל לפ"ז דההמשכה מבחי' הכתר אל החו"ב לפי הסדר הזה הוא ע"י הדעת דוקא כו', וזהו ההפרש הא' במדרי' עצמו. והב' בהמדות הנמשכים מן הדעת וכידוע דבכ"מ לידת המדות הוא מן הדעת דוקא, הנה לפי סדר הא' הדעת עומד תחת חו"ב והוא ממוצע בין המוחין אל המדות שממשיך מבחי' המוחין אל המדות כו', ובאופן הב' שהדעת עומד תחת הכתר הרי הדעת ממשיך מבחי' הכתר אל המדות ג"כ שע"י נמשך אור הכתר בחו"ב ובמדות כו'. אך הענין הוא דשני האופנים שניהם אמת. דהנה כתי' אל דעות ה' שיש ב' דיעות ד"ת וד"ע, ד"ת הוא דעת המקבלים שלמטה יש ולמעלה אין והיינו שהנברא מרגיש א"ע למציאות יש, ואת מקורו המהווה אותו אינו משיג ומרגיש ולכן נק' אין שאינו מושג אצלו וכאילו אינו כו', וד"ע הוא דעת המשפיע שלמעלה יש ולמטה אין והיא הדיעה

האמיתית שלמעלה יש היינו בחי' אמיתת המצאו שהוא בחי' אמיתת המציאות שנמצא בלתי מציאות נמצא כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש בד"ה ועשית ח"ש רנ"ה) ומה שלמטה הוא אין שאינו מציאות אמיתי וכולא קמי' כלא חשיב כו'. והנה ב' הדיעות בד"כ בחי' ד"ע הוא מאו"ס המאציל אל הנאצלים דבאצי' מורגש הענין איך שהוא לבדו הוא ומבלעדו אין שום מציאות כלל כו' כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, וד"ת הוא מאצי' אל הנבראים דבי"ע שהן בדרך בריאה יש מאין שאינם משיגים את מקורם כו' כמ"ש במ"א, אמנם בפרטיות יותר גם מאו"ס המאציל אל הנאצלים הוא בבחי' ד"ת, שהרי גם החכ' היא בחי' יש וכתי' והחכ' מאין תמצא דבחי' הכתר מקור החכ' נק' אין לגבי החכ' לפי שהחכ' אינה משגת את המקור המהוה אותה, ומציאותה היא בדרך בריאה יש מאין שזהו בחי' ד"ת כו', והדעה האמיתית דד"ע הוא בבחי' עצמות המאציל שלמעלה גם משרש ומקור הנאצלים והיינו בבחי' פנימיות הכתר, דבחי' חיצוניות הכתר שהוא ריש ומקור לנאצלים ה"ה בחי' האין דד"ת שהוא מקור החכ' כו' כנ"ל, והדיעה האמיתית היא בבחי' פנימיות הכתר דהיינו בחי' עצמות המאציל שהוא בחי' יש האמיתי ומה שלמטה הוא אין דכולא קמי' כלא כו' כנ"ל. והנה גם דיעה זו יש בנאצלים אמנם הוא בבחי' הדעת שלמעלה מחו"ב והוא בחי' ד"ע, דהגם שנת"ל שהדעת שייך אחר חו"ב דלאחר שיודע ומשיג את הענין אז ע"י מוח הדעת בא לידי הכרה והרגשה בהענין כו', אך באמת הרי תכלית הידיעה הוא שלא נודע והיינו דתכלית הידיעה דבחי' הדעת הוא בבחי' או"ס שלא נודע והוא בחי' או"ס שלמעלה מהשתל', והיינו בחי' הכרה והרגשה באמיתת מציאותו ית' ואיך שמבלעדו אין שום מציאות כלל וכולא קמי' כלא חשיב כו', והוא בחי' הדעת שעומד תחת הכתר היינו בחי' פנימיות הכתר שהוא בחי' עצמות המאציל בחי' יש האמיתי (ועמ"ש מענין בחי' עתיק בד"ה ויעמוד העם מרחוק רנ"ח) ודעת עליון מקבל מבחי' פנימיות הכתר דד"ע היא הדיעה האמיתית איך שלמעלה יש האמיתי ולמטה אין כו', ומבחי' הדעת נמשך לחו"ב, דמה שבחכ' ידוע איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו' כמ"ש בסש"ב בהג"ה פל"ה וכמו"כ הוא בבינה כמ"ש במ"א דלכן נק' הבינה שכינתא עילאה כלה עילאה, הוא שנמשך להם ע"י הדעת עליון שמקבל מהכתר וממשיך האור בבחי' פנימיות חו"ב כו'. וכ"ז הוא בחי' ד"ע, אבל בחי' ד"ת הוא למטה מחו"ב, כי ד"ת הוא דעת המקבלים שלמטה יש ולמעלה אין והיא הדיעה שע"פ סדר ההשתל' דחכ' היא ראשית ההשתל' והחכ' מאין תמצא כו' כנ"ל, ולזאת בחי' הדעת הזה א"א שיעמוד תחת הכתר שהרי האין דכתר אינו מושג ומורגש בדיעה זו כ"א בחי' האור שכבר בא בסדר ההשתל' ואיך שיש בחי' אין מקור היש כו', ולזאת עמידתו תחת חו"ב דוקא דזהו כמו שבא האור במושג בבחי' יש שע"י הדעת הוא בא בבחי' הרגשה כו'. והנה במדות יש ג"כ ב' מדרי' הא' מדות הנולדים מן השכל שכל מציאות התגלות המדות הוא רק מצד השכל והסברה שמחייבם וכמו לפי שכלו יהולל איש דכאשר מבין בשכלו שהדבר טוב לפניו מתעורר באהבה, ולהיפך כשמבין שלא טוב הוא מתעורר במדת השנאה כו', ולולא השכל המחייב לא היתה המדה כלל כו', והב' הם מדות שלמעלה מהשכל, וכידוע שהרצון הוא למעלה מטו"ד שהגם שאין השכל

מחייב כלל לרצות בהדבר וא"ל שהוא מנגד לזה ומ"מ הוא רוצה ברצון חזק בלי גבול ממש עד שיכול להיות כלות הנפש ממש כו', וכמו"כ יש במדות שבלב הנמשכים מן הרצון והן למעלה מטו"ד וכמו האהבה עצמית מהאב אל הבן וכדומה, וכמו"כ בעבודה בחי' רעו"ד ותעלומות לב שלמעלה מטו"ד כו' כמ"ש במ"א. והנה המדות שע"פ טעם ודעת הן מבחי' ד"ת שהדעת הזה הוא ממוצע בין המוחין אל המדות, והיינו דמה שמשיג ומתבונן בשכלו יומשך אל המדות להוליד אהוי"ר כו', אמנם המדות שלמעלה * טו"ד שהן מבחי' הרצון שלמעלה מהחו"ב שה"ה נמשכין מבחי' ד"ע שממשיך מבחי' הכתר אל המדות כו'. וזהו האופן הב' בסדר השתל' הע"ס שהמדות אינן מקבלי' מחו"ב כ"א מהכתר ע"י ד"ע כו'. ונמצא בד"כ ההפרש בין ב' אופני ההשתל' הוא בין בחי' חיצוניות לפנימיות, דהסדר הא' הוא בבחי' חיצוניות ההשתל' והיינו בהאור הנמשך מבחי' חיצוניות הכתר שזהו בחי' האור הבא בבחי' השתל' שנמשך בבחי' חכ' ראשית ההשתל' ומהחכ' אל הבינה וע"י הדעת נמשך להמדות כו', והאופן הב' הוא בבחי' פנימיות האור מבחי' פנימיות הכתר שלמעלה מהשתל' שנמשך בבחי' דעת עליון שהוא בחי' דיעה האמיתית שמקבל מבחי' עצמות המאציל בחי' פנימיות הכתר וע"י נמשך האור הפנימי בחו"ב ובמדות כו'. וע"פ הנ"ל יובן מה דאי' בכתהאריז"ל דכשהכתר נמנה אין הדעת נמנה וכשאין הכתר * הדעת נמנה, דהכוונה היא על בחי' ד"ע ועז"א כשהכתר נמנה כו', דהנה כתר לפעמים נמנה במנין הע"ס ולפעמים אינו נמנה, והיינו דבחי' חיצוניות הכתר שהוא בחי' ריש ומקור לנאצלים נמנה במנין הע"ס, אבל בחי' פנימיות הכתר שלמעלה ממקור הנאצלים אינו נמנה, ועז"א אנת הוא חד ולא בחושבן שאינו במנין עמהם כו'. וזהו כשהכתר נמנה והיינו בבחי' חיצוניות האור הנמשך מבחי' חיצוניות הכתר אז אין הדעת נמנה להיות שמקבל מבחי' פנימיות הכתר כו', אבל כשאין הכתר נמנה והיינו מצד בחי' פנימיות האור דע"ס כמו שמקבלי' מבחי' פנימיות הכתר שאין הכתר עצמו במנין עמהם להיותו למעלה מעלה מבחי' חשבון ע"ס אז הדעת נמנה שמקבל מבחי' פנימיות הכתר וממשיך האור בהע"ס כו', ואם היות שפנימיות הכתר אינו נמנה במנין הע"ס ומ"מ הדעת נמנה עמהם הגם שמקבל ג"כ מבחי' פנימיות הכתר, היינו לפי שמ"מ ה"ה נמצא בין הנאצלים שזהו מה שנמשך מבחי' פנימיות להיות נמצא בין הנאצלים לכן ה"ה נמנה עמהם שע"י נמשך בהם האור מבחי' פנימיות הכתר כו'. ועמ"ש בתו"א ד"ה ארדה נא דרוה"ר ובד"ה וככה הגדול בענין מ"ה דחכ', ובד"ה וירד העיט, רנ"ח.

ומעתה צ"ל מה שהדעת נק' עשיר. והענין דהנה עשיר הוא שאינו חסר בשום דבר, אמנם באמת אין זה אמיתית העשירות כ"א העדר

בגוכי"ק בשוה"ג: נר' דד"ע מקור הפנימיות כמו א"א מקור החיצוניות.

שלמעלה טו"ד: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שלמעלה מטו"ד.

הכתר: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הכתר נמנה.

העוני לבד שאינו חסר בשום דבר כו', אבל אמיתות העשירות הוא שמושפע ברבוי השפע. והנה במילוי החסרון יש ג"כ ב' ענינים וכמ"ש די מחסורו אשר יחסר לו הרי כפל הענין שיש ב' ענינים במילוי החסרון, ובגמ' א' ע"ז די מחסורו אי אתה מצווה לעשרו אשר יחסר לו אפי' סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו שהוא מילוי כל מה שיחסר לו ומ"מ אין זה עדיין עשירות שהרי אי אתה מצווה כו', ועשירות הוא שמושפע בריבוי השפע כו'. ולהבין זה ילה"ק תחלה דהנה ידוע שיש ג' מדרי', בחי' ממכ"ע וסוכ"ע שהן ב' שמות דהוי' ואלקים, והג' בחי' מהות ועצמות אוא"ס שלמעלה מהב' בחי' דממכ"ע וסוכ"ע. ובג' מדרי' אלו הן ג' אהבות שבפסוק ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך דבכל לבבך הוא בש' אלקי' ובחי' ממכ"ע ובכל נפשך בש' הוי' שהוא בחי' סוכ"ע, ובכל מאדך הוא מס"נ באח"פ במהות ועצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' ממכ"ע וסוכ"ע כו' וע"ז הוא עיקר ירידת הנשמה בגוף בכדי לבוא לאהבה דבכל מאדיך כו'. וביאור הענין הוא דהנה ידוע דבחי' מל' דאצי' שנעשה בחי' כתר ועתיק לבריאה הוא בחי' ש' אלקי' שהוא מקור כל העולמות המהוה אותן מאין ליש בתמידות כו' ונק' מקור החיים וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' ונק' ג"כ חי העולמים שזהו מקור המהוה ומחיה עולמות ונבראים מאין ליש ומתלבש בתוך כל נברא להחיותו כו' ועז"א מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם וכשם שהנשמה ממלא את הגוף ה"ה מתלבש בתוך הגוף בפנימיותו כו' כמו"כ מה שהקב"ה ממלא את העולם ה"ה מתלבש בתוך כל נברא להחיותו ע"י ריבוי האותיות והצירופים דבחי' מל' שלכל נברא יש צירוף מיוחד בפ"ע לפי אופן הנברא ההוא כו' כידוע ומבואר במ"א. והנה בחי' זו דממכ"ע היא באה בבחי' השגה ותפיסא ממש בשכל האדם וגם השכל הטבעי דנה"ב אפשר לו ג"כ להבין זאת שעז"נ ומבשרי אחזה אלוקה וכמו שהאדם מרגיש בעצמו שיש לו חיות המחי' אותו ויודע בטוב בלי שום ספק כלל שכל חיותו וכל הכחות והחושים המה מהנפש שבו והראי' בצאת הנפש מן הגוף ה"ה כאבן דומם ונמצא יודע היטיב שכל חיותו הוא מהנפש שבו כו', וכמו"כ יבין בעולם שהוא ג"כ גוף גדול ויש בו חיות המחי' אותו שהעיקר הוא החיות האלקי שבתוכו ולולא זאת הי' אין ואפס כו', דהנה בגוף ונפש הרי אין מציאות הגוף מן הנפש רק מה שהנפש מחי' את הגוף, ולכן בצאת הנפש מהגוף נשאר הגוף בקיומו אלא שאינו חי, אבל בנבראים הרי כל מציאותן הוא מהחיות האלקי כו', והחיות האלקי מחדשם תמיד מאין ליש וכמא' המחדש בטובו בכ"י תמיד כו' כמ"ש במ"א, ולכן אם הי' מסתלק ח"ו כרגע הי' אין ואפס ממש ולא הי' מציאות הנבראים כלל כו', ונמצא הרי העיקר הוא החיות האלקי שמחי' את העולם והנבראים כו', וכ"ז יוכל להבין בראי' חושיות ממש וכמ"ש שאו מרום וראו כו' דבבחי' ממכ"ע יכול להיות ההשגה בבחי' ראי' ממש כו', וע"י ההתבוננות בזה יהי' האהבה דבכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר יבוא לאהבה את ה' שהרי גם הוא מבין שהעיקר הוא החיות האלקי שה"ה מרגיש זה בעצמו שהעיקר הוא החיות כו' כנ"ל, וכשם שמה שאוהב את עצמו ה"ה שאוהב את החיות ורוצה בהתפשטות החיות להיות שהוא

העיקר כו', וכמו"כ כשמבין שהעיקר הוא החיות האלקי יתפעל בלבו גם בלב החומרי ויתלהב בלהב אש התשוקה לאהוב את ה' והוא שכל חפצו ורצונו יהי' באלקות ובהתפשטות וגילוי אלקות בעולם כו', ולא ירצה בהדברים הגשמים מצ"ע שהן טפילים לגמרי ואינן מציאות אמיתי מצ"ע וכמ"ש במ"א באורך, כ"א שירצה באלקות ושיהי' גילוי אלקות בעולם כו'. אמנם בחי' סוכ"ע הוא למעלה גם מהיות מקור חיים דעולמות וכמ"ש כי עמך מקו"ח דמקוה"ח דממכ"ע הוא טפל ובטל לך ונק' חיי החיים או חי * עולמים ולא חי עולמים, דחי עולמים בצירי תי' חי דבוק לעולמים והיינו בחי' החיות של העולמות, אבל חי עולמים בפתח אין תי' חי דבוק לעולמים והיינו שהוא בחי' חי ולא בחיים, שהוא חי בעצם ולא בבחי' חיות להחיות כו'. והענין דבחי' מל' נק' אלקים חיים ומלך עולם, דפי' חיים הוא בחי' התפשטות החיות להחיות העולמות וכמו גילוי והתפשטות אור וחיות הנפש להחיות אברי הגוף כו', אבל בחי' סוכ"ע הוא למעלה מבחי' התפשטות וגילוי להחיות עולמות ונבראים וכמו עצם חיות הנפש טרם שנמשך בבחי' אור וחיות בגילוי דמה שנמשך להחיות בגילוי הוא בחי' הגשמיות שברוחניות הנפש, ולכן בא בגוף בבחי' חיי בשרי שמתלבש בדם ובשר הגשמי, דעצם החיות הרוחני של הנפש מושלל ומובדל בערך מחיים גשמיים כו', ולכן פרטי התפשטות והסתלקות החיות הגלוי אין עושין בו שינוי כלל וכמו סומא שמוליד שלם כו' וכמ"ש במ"א, וכשם שאין ערוך החיות המתפשט באברי הגוף לגבי עצם החיות טרם שמתפשט כו', כן ויותר מכן אין ערוך בחי' החיות דממכ"ע שנק' חי העולמים שמתלבש בכל הנבראים לגבי בחי' חיי החיים שהוא בחי' עצמות האור דע"ס דאצי' (וכידוע דאצי' נק' סובב לגבי בי"ע וכמו"כ יובן בבחי' אוא"ס שלמעלה מאצי' כו') טרם שבא בבחי' גילוי להיות בבחי' אור וחיות לעולמות בי"ע כו', ונק' חי עולמים שהוא חי בעצם פי' בעצמות האוא"ס שבאצי' ולא בחיים דהיינו התפשטות החיות בעולמות כו', ובחי' סוכ"ע הוא בחי' ש' הוי', וכידוע דהתהוות העולמות לא הי' אפשר להיות מש' הוי' כ"א ע"י ש' אלקים והיינו בחי' ממכ"ע כו' אבל ש' הוי' הוא למעלה מבחי' מקור לעולמות והוא בחי' סוכ"ע כו'. אמנם בחי' זו א"א להיות רק בהשגת הנשמות, דשכל הטבעי דנה"ב א"א לו להשיג בחי' אוא"ס שהוא קדוש ומובדל מעולמות, דמה שאפשר לו להשיג הוא רק בבחי' האוא"ס השייך אל העולמות והיינו בבחי' ממכ"ע אבל לא בבחי' סוכ"ע, ורק הנשמה דשרשה מבחי' סוכ"ע דזהו ההפרש בכלל בין נשמות לכל הנבראים וגם למלאכים דשרשן מש' אלקי' ושרש הנשמות מש' הוי' כמ"ש במ"א, ולכן יכולים הנשמות להשיג בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו'. וזהו"ע אהבת בכל נפשך שהיא עבודת הנשמות שתתעלה בשרשה ומקורה הראשון בחי' סוכ"ע וכמ"ש אליך הוי' נפשי אשא דכל מס"נ באה"ר בנשמה האלקית היא שתעלה ותוכלל בבחי' הוי' שהוא צור חיינו ממש שמשם מקור הנשמות כו', וההמשכה ע"י העלאה זו הוא בתומ"צ שהוא בחי' המשכה מש' הוי' דתומ"צ הן תורת הוי' ומצות הוי' כו', ולכן בקיום התו"מ שאחר האהבה

---

* חי עולמים . . . חי עולמים: בגוכי"ק „חי" הא' נקוד בפתח, והב' בצירה.

דבכל נפשך ממשיכים גילוי בחי' ש' הוי' שהוא גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו'. אמנם מה שירדו הנשמות להתלבש בגוף ונה"ב אין זה בשביל האהבה דבכל נפשך שהיא העלי' לשרשן לבד כו', כ"א תכלית הכוונה הוא לבוא להאהבה דבכל מאדיך הבאה מצד א"ס עצומ"ה כו'. והענין הוא דהנה בחי' סוכ"ע הנ"ל הגם שהוא למעלה ממקור לעולמות ונק' חי בעצם טרם שנמשך בבחי' חיות להחיות כו', מ"מ ה"ה מקור למקור שמשם נמשך בחי' החיות של העולמות וכידוע דממכ"ע נמשך מבחי' סוכ"ע כו', ולכן נק' חיי החיים מפני שבחי' החיים של העולמות נמשכים משם אלא שמקור החיים בטל וטפל לגבי מדרי' זו מפני שהוא למעלה עדיין מבחי' חיות בגילוי אבל מ"מ כל בחי' חיות בגילוי נמשך משם כו'. וזהו שאמרז"ל מחי' החיים יתן לך חיים הרי גם בחי' חיי החיים יש לו שייכות לבחי' חיים כו'. אמנם מדרי' הג' הוא בחי' א"ס עצומ"ה שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע, והוא למעלה מעלה מבחי' חיי החיים מפני שאינו בגדר שייכות אל העולמות כלל כו', וכמא' לית מח' תפיסא בך כלל אפי' בחי' מחה"ק דא"ק שהיא בחי' מח' כללית דסוכ"ע שהוא כמו שעלו כללית העולמות בבחי' מחה"ק טרם שבאו עדיין בבחי' גילוי בפרטיות כו', דמ"מ ה"ה רק כמו כלל לגבי פרט דכל מה שבכלל בא אח"כ לידי פרט, וכמו עד"מ אדם שעלה ברצונו לעצמו לבנות בנין דברצונו הוא בהעלם בבחי' כללית עדיין שעתיד הוא לבוא בגילוי הרצון בפרט כו' כידוע ומבואר במ"א, וכמו"כ מבחי' מחה"ק שבכלל נמשך אח"כ כל הרצונות והגילוים פרטים הרי שיש להם שייכות זל"ז כו', והגם שהכלל הוא למעלה מעלה מהפרט כמ"ש במ"א מ"מ יש להם שייכות זל"ז כו', אבל בחי' עצמות שלמעלה גם מבחי' הרצון הכללי דמחה"ק ה"ה מובדל לגמרי מכל בחי' מקור למקור להשפעה בכלל ובפרט כו', ולכן בחי' מחה"ק שהוא בחי' כלל לפרט אין לו ערוך כלל לגבי העצמות ואין לו שום תפיסא בבחי' העצמות כו'. וזהו שאמרז"ל ע"פ מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לע"ל ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים (וע"ש בתוי"ט שצ"ל חי בפתח) דלע"ל יהי' מנוחה גם מבחי' חי העולמים שהוא בחי' סוכ"ע כו' כי גם סוכ"ע ה"ה בחי' מקור לבחי' מקור החיים, ולכן נק' סוכ"ע שיש לו שייכות לעולמות, להיות שהוא ג"כ בחי' גילוי אור אלא שהוא בבחי' אור כללי אבל הוא בחי' גילוי אור ולכן יש לו ג"כ שייכות אל העולמות כו', ולזאת לע"ל ליום שכולו שבת יהי' שביתה ומנוחה גם מבחי' זו, דאז יהי' גילוי בחי' העצמות ממש שלמעלה מבחי' סובב וממלא וכמ"ש יחיינו מיומים וביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו דיחיינו מיומיים הם ב' בחי' דסוכ"ע וממכ"ע וביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו ממש בבחי' עצמות א"ס כו' וכמ"ש במ"א, וז"ש על לע"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד דלגבי בחי' עצמות א"ס הרי ב' הבחי' דסוכ"ע * שהן הוי' ואלקי' שניהם שוין ומתאחדים שניהם בבחי' זו כו'. והנה ע"י ההתבוננות בבחי' עצמות א"ס איך שהוא קדוש ומובדל לגמרי ואינו בגדר עולמות כלל עי"ז יבוא לאה"ר דבכל מאדך שהוא המס"נ והכליון במהו"ע

דסוכ"ע : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : דסוכ"ע וממכ"ע.

א"ס ממש דזהו עיקר המס"נ דק"ש למס"נ באחד בבחי' יחיד שהוא בחי' א"ס עצומ"ה ממש כו', וכמ"ש מי לי בשמים בחי' סובב הכללי ועמך לא חפצתי בארץ שהוא בחי' ממכ"ע כ"א כל חפצו ורצונו הוא בבחי' א"ס עצומ"ה ממש, וזהו בכל מאדך בחי' בלי גבול ממש. דהנה בחי' סוכ"ע אין זה בחי' בלי גבול האמיתי עדיין להיות שהוא ג"כ בחי' גילוי אור ומבואר במ"א דכל בחי' גילוי אור בהכרח שיהי' בו איזה ציור שיהי' כו', ולכן גם האהבה שמתעורר בנפשו בזה ג"כ אינו עדיין בבחי' בלי גבול דנפש כ"א אמתת הבלי גבול הוא בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' גילוי לגמרי כו' וכמו"כ בנפש בא עי"ז לאהבה דבכל מאדך שהוא בחי' הבלי גבול האמיתי שבנפש כו' וע"ז הי' תכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה בכדי לבוא לבחי' אה"ר דבכל מאדך כו'. נמצא מובן מכל הנ"ל שיש ג' מדרי' בכלל, בחי' ממכ"ע שהוא בחי' האור שבא בהתלבשות ממש בעולמות, ובחי' סוכ"ע שאינו מתלבש ממש ומ"מ יש לו שייכות אל עולמות, ובחי' עצמות א"ס שאינו בגדר עולמות כלל כו'. ועפ"ז יובן ג' ענינים הנ"ל דהנה גילוי בחי' ממכ"ע ודאי הוא בחי' מילוי החסרון דהרי בהעדר גילוי בחי' זו הוא בחי' חסר ממש (שזהו"ע בחי' מיעוט הירח כו' כמ"ש בד"ה הקל קול יעקב תר"ס, וכידוע בענין קוב"ה סליק כו') וממילא הגילוי דמדרי' זו הו"ע מילוי החסרון לבד כו' ואפי' גילוי בחי' סוכ"ע הוא ג"כ רק בחי' מילוי החסרון, דהנה רש"י פי' בשם המדרש ע"פ ויכל אלקי' ביום השביעי מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה וידוע דמנוחה הוא בבחי' סוכ"ע דהרי ממכ"ע הוא האור שבא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל כו' וענין השביתה ומנוחה הוא בבחי' סוכ"ע כידוע, ואומר ע"ז מה הי' העולם חסר מנוחה, הרי דהעדר גילוי הסובב העולם חסר דכשם שהעולם צריך לאו"פ כמו"כ צריך ג"כ לאו"מ, ובשבת שמאיר גילוי בחי' סוכ"ע שז"ע שבת להוי' כו' נתמלא החסרון כו', וכ"ז הוא בחי' מילוי החסרון לבד, וזהו מה דאי' במד"ר בפי' שם שדי ב' פי' א' שאמר לעולמו די והב' שדי באלקותו לכל ברי', דמה שאמר לעולמו די הוא בחי' ממכ"ע ומה שדיו באלקותו לכל ברי' הוא בחי' סוכ"ע דבהעדר הגילוי דבחי' זו ה"ה חסרון וכשמאיר בחי' זו אז דיו באלקותו כו' שנתמלא כל מה שנצרך אל העולמות כו', אמנם ענין העשירות הוא גילוי בחי' עצמות א"ס ממש, דבבחי' זו אינו שייך לומר שהעולם חסר מאחר שאינו בגדר אל העולמות ואין לו שום שייכות אל העולמות כלל כו' כנ"ל, וזהו מה שיש פי' ג' במד"ר בשם שדי שאין העולם ומלואו כדאי לאלקותו והיינו מצד בחי' עצמות א"ס שאין העולם כדאי כו' לפי שאינו בגדר העולמו' כלל, וא"כ בהעדר גילוי בחי' ומדרי' זו אין זה חסרון בעולם מאחר שאינו שייך כלל לזה כו', וכשמאיר גילוי בחי' העצמות הו"ע ריבוי השפע מה שלמעלה מבחי' ומדרי' הצריכה ושייכה אל העולמות כו'. וזהו"ע ג' ענינים הנ"ל דב' ענייני מילוי החסרון הו"ע גילוי בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, אמנם ענין העשירות הוא גילוי בחי' עצמות א"ס שזהו בחי' ההשפעה בתוס' מרובה ביותר כו'. וזהו שאו' בנוסח הברכה בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי, דבורא נפשות רבות וחסרונן או' חסרונן ל' רבים הוא ב' ענייני מילוי החסרון מצד גילוי

בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, אמנם מ"ש על כל מה שבראת להחיות בהם פי' בטור שזהו מה שבא לעידון ולתענוג דהיינו בחי' ריבוי השפע מצד גילוי בחי' עצמות א"ס שזהו"ע העשירות כו'. וע"פ הנ"ל יובן מה שהדעת נק' עשיר דהנה נת"ל דד"ע מקבל מבחי' פנימיות הכתר דהיינו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וכידוע דאריך הוא בחי' סוכ"ע אבל בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' עצמות א"ס שלמעלה מעלה מבחי' מקור למקור לעולמות כו', ונת"ל דענין העשירות הוא מצד בחי' א"ס עצומ"ה ולכן בחי' ד"ע ששם מאיר גילוי בחי' זו נק' עשיר כו'. וז"ש בזהר העשיר לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא שהוא בחי' הדעת שנק' בשם עשיר כו'. וזהו מה שמשה נק' עשיר כי משה הוא בחי' ד"ע ולכן המשיך בחי' הדעת בנש"י וכמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך עשב הוא ע"ב שי"ן שהוא בחי' הדעת שהמשיך גם בנשמות דזרע בהמה כו' והיינו לפי שהי' בחי' ד"ע לכן הי' ביכולתו להמשיך בחי' הדעת כמ"ש בתו"א ד"ה ואלה המשפטים, ומשו"ז נק' עשיר להיותו בבחי' ד"ע ולכן תפלת משה הוא בחי' תפלת עשיר כו'.

ומעתה צ"ל מה"ע תפלת עשיר דהלא ענין התפלה היא למלאות החסרון ובבחי' עשיר אינו שייך זה דלבד שאינו חסר בשום דבר הרי יש בו ריבוי השפע כו' כנ"ל וא"כ מה"ע התפלה דעשיר. וגם צ"ל מ"ש אד' מעון אתה כו' דשם אד' הוא בבחי' מל' ומאחר דתפלה למשה הו"ע תפלת עשיר למה מתחיל תפלתו בש' אד'. אך הענין דהנה אי' במד"ת ובילקוט ע"פ תפלה למשה משל לג' שבקשו דורי' של מלך (דורי' ל' דרור והנחת עון, ז"ר) בא א' ובקש א"ל המלך מה אתה מבקש אמר בשביל החטא שחטאתי לפניך (י"ל שהו"ע מיעוט הירח כו') הריני מבקש דורי' שלך, בא ב' ובקש כו' בא הג' ובקש א"ל המלך מה אתה מבקש אמר איני מבקש בשביל עצמי אלא מדינה פלונית היא שלך והיא חריבה גזור שתבנה, כך בא דוד והתפלל א"ל הקב"ה מה אתה מבקש אמר הריני מבקש שתשמע תפלתי כו' (י"ל כמשנ"ת בד"ה הקל קול יעקב דתפלה לדוד הוא למלאות החסרון דבחי' מל' כו') בא חבקוק והתפלל כו' בא משה והתפלל א"ל הקב"ה מה אתה מבקש אמר הריני מבקש בשביל ישראל כו'. ונמצא מובן מזה דתפלה למשה שהו"ע תפלת עשיר אינו בשביל עצמו כ"א בשביל כנס"י שהוא בחי' המל' כו'. והענין הוא* כל ההשפעות והגילוים שבמל' הוא מבחי' ז"א, דתחלת התהוות המל' הוא ג"כ מבחי' ז"א וכמ"ש ויקח אחת מצלעותיו כו' וכן כל ההמשכות שבמל' הוא מבחי' ז"א כו' כמ"ש במ"א, וממילא דהעלי' דמל' שמצ"ע שהו"ע התפלה דמל' הוא רק בבחי' ז"א וכן בחכ' הוא רק במדות שבחכ' וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל בענין מה שאדה"ר נתן לדוד ע' שנה כו', אמנם בכדי שיהי' עליית המל' בבחי' עצמות א"ס (וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל דמילוי החסרון הוא מבחי' אתה הוא הוי' לבדיך והיינו ע"י תפלה דמל' שהוא בחי' עליית המל' בבחי' ומדרי' זו כו') צ"ל עי"ז המשכה מלמעלה לעורר בחי' המל' וליתן

הוא כל : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : הוא דהנה כל.

כח שתוכל לעלות כו', וכידוע דכל עלי' הוא ע"י המשכה מלמעלה וכענין לכה דודי לקראת כלה שאו' בקבלת שבת שהוא המשכה מבחי' ז"א למל' שיהי' עליית המל' כו', ובכדי שיהי' עליית המל' בבחי' עצמות צ"ל המשכה לזה מבחי' עצמות א"ס כו', והגם שיש מבחי' העצמות בבחי' מל' דנעוץ תחלתן בסופן כו' וכידוע דשרש המל' באמת הוא בבחי' העצמות ממש ויש בבחי' מל' נעיצת התחלה שהוא בחי' שרשה הקדום כו', מ"מ זהו רק בהעלם בבחי' מל' (שעי"ז נעשה ירידת המל' להוות מאין ליש שהוא בבחי' העלם והסתר הבורא מהנברא כו') אבל בכדי שיהי' עליית המל' צ"ל ע"י גילוי הארה מבחי' זו כו', וע"ז הוא ענין תפלה למשה בכדי להעלות בחי' המל' והיינו ע"י שמדבר בשבחי של בחי' המל' איך שהיא גבוה מאד מצד שרשה ומקורה ואיך שהוא בחי' עליית המל' למעלה מעלה מאד שזה מרומז בתפלה זו כמשי"ת, וע"י שמרומם בחי' המל' מצד שרשה נמשך גילוי הארה מעצמות א"ס בבחי' מל' בכדי שיהי' עליית המל' כו', וז"ש אד' מעון אתה היית לנו, הנה ש' אד' הוא בחי' המל' כמו שנעשה מקור לבי"ע בחי' אנת אשתמודע אדון על כולא כו', ומעון הוא בהיפך אתוון נועם, ופי' מעון הוא ל' דירה והיינו דבחי' המל' שהיא עתה סוף מעשה בחי' כח הפועל בנפעלים והיא בבחי' מעון ודירה לבד וכמא' ביתו זו אשתו כו', היא בשרשה בבחי' נועם עילאה בחי' עתיק דאצי' כו', והוא שממשיך אח"כ בסוף התפלה ויהי נועם ה' עלינו כו'. ופי' בכל דור ודור הו"ע עוצם הפלאת הירידה מאלקות שיהי' התהוות הזמן שית אלפי שנין כו', דהגם שבשרשה היא גבוה במעלה מאד ומ"מ ירדה כ"כ להוות בחי' הזמן כו', אבל אין הירידה אמיתית כמו מים שיורדים מגבוה לנמוך שא"א להם לעלות למעלה כו' ולא כן בהתהוות הזמן מלמעלה מהזמן שתמיד עולה בחי' הזמן לקבל מלמעלה מהזמן כו' (והגם שמבואר במ"א בענין המים שיכולים ג"כ לעלות עד מקור המשכתם והראי' ממעין עין עיטם כו', זהו בנמשל העלי' לשרשה ומקורו שבסדר השתל' שהוא בקרכו כו' כמ"ש במ"א אבל זמן לגבי למעלה מהזמן הוא שלא בערך כו') וזהו בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ כו' היינו בטרם שנתחוללה ארץ והוא בחי' למעלה מהזמן כו', או הפי' שמטרם הרים יולדו היינו מלמעלה מהזמן משם נמשך להיות ותחולל ארץ כו' שהוא בחי' הזמן כו', מן העולם ועד העולם היינו ב' מדרי' דסוכ"ע וממכ"ע אתה אל אל אחד בראם ששניהם שוין כו'. ואח"כ מבאר ענין עליית המל' במ"ש תשב אנוש כו', דהנה תשב אותיות שבת וידוע שיש שבתא דמעלי שבתא ושבתא דיומא דהיינו שבתא דעתיקא, ופי' שבתא דמעלי שבתא היא בחי' המנוחה שבאה אחר המלאכה, דמלאכה הוא התפשטות החיות והמנוחה הוא החזרת החיות למקורו כו', ולפ"ע המלאכה וההתפשטות כן יהי' ערך הנייחא דרוחא והמנוחא מזאת המלאכה, וכמו מי שעבודתו לחטוב עצים הוא התפשטות כח הגוף הגשמי לבד יהי' מנוחתו עריבה לו כשבא כח הגוף לעצמותו ואם לא הי' עובד בכח לא הי' נק' מנוחה אח"כ וכמו קודם שיחטוב עצים שיהי' הכח בעצמו לא נק' נייחא כלל כו', וכן התפשטות היותר דק ורוחני כמו הדבור היוצא מן הרוח חיים שבלב וה' מוצאות הפה הנה כששותק ינוח הרוח ויהי' ערב לו יותר מנוחה זו מפני

שכח זה הוא רוחני ודק יותר וכשבא לעצמיות שלו יותר יתענג בו כו', ובהתפשטות השפעה שכליות שהוא תכלית הדק והרוחני כשינוח מלהשפיע לתלמידיו יהי' התענוג ממנוחה זו יותר נפלאה כו', והטעם הוא לפי שכל שהעצם יותר דק ורוחני תהי' ירידת השפעתו שהוא בחי' נה"י שבו ירידה גדולה ביותר אבל ירידת נה"י מן העצם שאינו דק ורוחני אין השפלתו כ"כ ולכן לא יהי' התענוג כ"כ כשבא להעצמות כו', וכמו"כ יובן למשכיל למעלה שיש בחי' שבת ונייחא דרוחא בכל פרצופי אצי' ובי"ע בכל עולם לפ"ע עבודתו וירידת נה"י שבו לתחתון המקבל ממנו כמו נה"י דאו"א להיות מוחין לז"א, ונה"י דז"א להיות מוחין לנוק' כו' וכל א' כשישבות מהשפעתו הו"ע השבת כו', ובחי' זו נק' שבתא דמעלי שבתא מפני שכל ענין מנוחה זו הוא מצד הירידה וההתפשטות שאם לא הי' יורד למטה והי' בעצמותו הרי לא הי' בחי' הנייחא כלל כ"א מפני שירד למטה להשפיע להתחתון ממנו הנה העלי' אח"כ הוא בבחי' נייחא ושביתה כו', ולכן נק' שבתא דמעלי שבתא דענין שבת זה הוא מה שעולה דוקא ממדרי' שלמטה ממנו למדרי' שלמעלה ממנו דהיינו המנוחה שאחר המלאכה וההתפשטו' כו', ועכ"ז יש הפרש גדול בין שבת ונייחא דהשפעת מוחין דאו"א לז"א ובין שבת ונייחא דהשפעת ז"א לנוק' כו', והוא כמשל נייחא דרוח חיים שבלב להנייחא דהשפעת השכל כו', וכן השבת דנוק' הוא כמשל המלאכה לחטוב עצים שהמנוחה היא בכח הגוף הגשמי כו' כמו"כ ירידת והשפעת המל' בבי"ע שהו"ע עשרה מאמרות שנק' מילי דהדיוטא כו' ה"ז כמשל הנ"ל, אך זהו כלל בכל שבת שהוא בבחי' המוחין וג"ר של אותו הפרצוף כו', כי בזאת יתרון מעלת בחי' חב"ד על בחי' חג"ת ונה"י שיש בו בחי' הביטל לעצמות הנפש יותר ולכן בו עיקר השביתה שהוא בבחי' העדר הירידה וההתפשטות כו', דהנה בבחי' חג"ת ונה"י גם בבחי' חב"ד שבהם (כי בכל פרצוף יש בחי' חב"ד חג"ת כו') אינו בבחי' שביתה שהוא בחי' העדר ההתפשטות לגמרי, וכמו כשהמדות נחים מבחי' נה"י שלהם ואז נשאר רק הטעם והשכל של המדה למה יאהב, הנה אע"פ שיטרד בהטעם של המדה לא תבוטל המדה מפני זה אדרבה יתוסף בה כח ועוז בשעה שיחשוב טעמה ושכלה כו', משא"כ בחב"ד הרי כשמעמיק באיזה ענין בסברות עמוקות ובהרחבת פלפול כו', ויש בענין זה ג"כ ענין המדות והוא הפסק דין שבא מחמת הפלפול והסברות כו', הנה כשטרוד מאד בעומק עצם ההשגה אינו שייך אז להמדות שבו ולא יוכל להולי"ד הפסק מההשגה ותבוטל המדה לגמרי מפני עומק ההשגה וכ"ש שאינו יכול להשפיע בדיבור לזולתו בעת ההיא כו', והיינו משום דאיידי דטרוד למבלע את עומק המושג מלמעלה מהשכל לא פליט אז כו', שזהו דוקא בבחי' חב"ד לבד ולא בבחי' חג"ת כנ"ל, דבחב"ד דוקא שם תכלית הביטל יותר מבכל הכחות הגלוי' וכמו שנראה בחוש שהנטרד מאד בעומק החכ' הוא כאלו נסתלקו כל כחות נפשו כו', ובזה יובן מה דאי' בפע"ח דפנימית אבא הוא פנימית עתיק ולעולם אינו נמשך מבחי' פנימיות החכ' כ"א מבחי' חיצוניות שלו לבד כו', ואין כלל זה אלא בבחי' החכ' לבד ולא בבחי' חג"ת שיוכל להיות אהבה גם כשיהי' הטעם והשכל של האהבה בבחי' פנימיות ואדרבא אז יגדל האהבה כו' כנ"ל, אבל בחי' חכ' מה שיכול

להוריד למטה להוליד הוא בבחי' חיצוניות החכ' אבל בחי' פנימיות החכ' הוא למעלה לגמרי מבחי' המדות, והוא בבחי' העדר ההתפשטו' לגמרי כו'. והנה בבחי' פנימיות החכ' נמשך בחי' פנימיות עתיק (דפנימיות עתיק הוא הממשיך בחי' פנימיות חכ' שהוא בחי' המ"ה דחכ' כו') ואין המשכת בחי' המ"ה והאין דחכ' מבחי' חיצוניות עתיק (כמו מן החכ' ולמטה כו' כנ"ל) והטעם הוא מפני שבבחי' עתיק אין שייך לומר בו איידי דטריד למבלע לא פליט כו', דזה שייך רק בהשתל' שיש שם בחי' משפיע ומקבל, שזהו"ע עילה ועלול וכמו בחי' החכ' שהוא בחי' עלול לגבי מה שלמעלה ממנה ובחי' עילה למדרי' שלמטה ממנה דבחי' הפנימית שבה שהיא בחי' עלול לגבי מדרי' שלמעלה ממנה ה"ה בבחי' טריד למבלע ואינו יורד ומתפשט למדרי' שלמטה הימנה ומה שיורד למדרי' שלמטה הימנו הוא בחי' חיצוניות שבו לבד כו', משא"כ בעתיק שהוא בחי' העצמות כו' כנ"ל הרי אינו בבחי' מקבל מלמעלה מאחר שהוא בחי' תחתונה שבמאציל והמשכתו מן העצמות הוא שעצמותו נעתק ונמשך כו' כמ"ש במ"א (ונרשם לעיל) וגם אינו בבחי' משפיע דכל עצם בלתי מתפשט כו' מאחר שאינו ערוך המדרי' שלמטה ממנו לגבי' כו', וכשנמשך אופן המשכתו הוא שנמשך ונתגלה כמו שהוא בעצמותו שזהו בחי' פנימיותו כו', ולכן הכלל בו דפנימיות עתיק הוא פנימיות אבא והיינו לפי שהוא בחי' עצמות וממילא אינו שייך בו ענין דטריד למיבלע וגם אינו בגדר המשכה והשפעה וממילא המשכתו הוא שנמשך בחי' עצמותו ופנימיותו כו'. ומ"מ יש בעתיק בחי' פנימיות וחיצוניות, וחיצוניות החכ' מקבל מבחי' חיצוניות עתיק דהרי דוקא פנימיות אבא הוא פנימיות עתיק אבל בחי' חיצוניות החכ' שבסדר השתל' הוא מבחי' חיצוניות עתיק כו'. הענין הוא דבחי' חיצוניות עתיק אין זה בחי' התגלות עתיק כ"א מה שמתגלה בכח זה בחי' החכ' שאין ערוך לגבי עתיק כו'. ויובן זה עד"מ מי שמתענג לבנות איזה בנין ורוצה לעשותו בפועל ומחמת התענוג שיש לו בזה המציא כח המשכיל השכלות נפלאות באופני ציור חדרי הבנין ואבנים נאות כו' וכדומה, והנה בכח התענוג לא הי' כל פרטי הפלאות ההמצאות בציורים הנאים וסדר הבנין כו', ואעפ"כ לא הי' כח המשכיל ממציא כל השכלייית רק לפי שקיבל מכח התענוג, והנה לאחר שנבנה כל הבנין והוא הולך ומטייל בו ומתענג מגודל עוצם תפארתו הרי זהו עיקר התענוג ופנימיותו ובתחלה בעת עסקו בבנין שהי' מדמה איך שיהי' מתענג בו לאחר גמרו זה הי' תענוג קצת שהוליד השכלות רבות כו', ונמצא שהי' רק חיצוניות ואחורי' של עיקר התענוג לאחר שנגמר הבנין כו', עכ"ז אף שיש כאן פנימיות התענוג וחיצוניות התענוג ויש הפרש גדול ביניהם, מ"מ אין ההפרש בדבר הנשפע מחמת התענוג מאחר שלא נגלה כלל התענוג בדבר הנשפע מחמתו, כמו ציורי הבנין וההשכלות בזה שזהו רק גילוי החכ' הבא מצד התענוג ולא התגלות התענוג, והחכ' אין ערוך כלל לעצם התענוג כו', ואימתי מתגלה התענוג הוא לאחר גמר הבנין שאז התגלות בחי' עצמות התענוג ופנימיותו כו', משא"כ בבחי' שמשתלשל ונעשה מזה מדה הרי המשכת בחי' חיצוניות החכ' הוא התגלות החכ' ממש כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה דבחי' חכ' שנמשך בסדר השתל' הוא בחי' חיצוניות החכ' אבל הפנימיות

אינו נמשך משום דטריד למיבלע כו', אבל בעתיק נמשך בחי' פנימיות עתיק בפנימיות אבא כו', דעיקר הגילוי הזה יהי' לע"ל כמ"ש בפע"ח ומעין זה מאיר בכל שבת ושבת כו', והו"ע שבתא דיומא שבתא דעתיקא שהוא בחי' עליית המל' שעולה עד בחי' פנימיות עתיק ומאיר אז בחי' פנימיות עתיק שהוא בחי' מנוחה בעצם, כי במדרי' זו אינו שייך ענין המנוחה לאחר המלאכה וההתפשטות מאחר שאינו בגדר מקור ואינו בגדר השפעה כו' כנ"ל כ"א הוא בחי' מנוחה בעצם מפני שאינו שייך להירידה והתפשטות כלל (למעלה מעלה מבחי' השביתה והמנוחה דסדר השתל' דאיידי דטריד למיבלע כו') וכמו שלמה שהי' איש מנוחה בעצם כו' כמ"ש במ"א, ובחי' זו הו"ע מנוחה לחי עולמים שהוא בחי' המשכת והתגלות העצמות כו'. וזהו תשב אנוש דאנוש הוא בחי' קטנות המדות דז"א שמתלבשים בבחי' מל' ויורדים לעבוד עבודתם בששת ימי החול ימי המעשה דכל יומא ויומא עביד עבידתי' כו' ובשבת הוא בחי' העלי' שעולה בבחי' פנימיות עתיק בחי' מנוחה לחי עולמים שהוא בחי' עצמות א"ס כו'. וכ"ז הוא משבחי המל' שמרומים בבחי' המל' מצד עצם שרשה ואיך שאחר ירידתה ה"ה עולה למעלה בבחי' העצמות כו' וכ"ז נותן הכח בבחי' המל' שתוכל לעלות לבחי' אתה הוא הוי' לבדיך כו'. וז"ש במד"ת בענין תפלה דמשה שאינו מתפלל על עצמו כ"א מדינה פלונית היא חריבה והיא שלך גזור שתבנה, דמדינה הוא בחי' מל' כמ"ש בקה"י, והיא חריבה י"ל דהו"ע החסרון שבבחי' מל' והו"ע מיעוט הירח שמיעטה א"ע להיות ראש לשועלים כו' והיא שלך י"ל דהיינו שבשרשה היא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס, גזור שתבנה שיהי' מילוי החסרון דבחי' מל' ע"י ההמשכה מבחי' אתה הוא הוי' לבדיך שהו"ע התגלות בחי' עצמות א"ס במל' ואז תבנה בבחי' בנין עדי עד כו', וכ"ז ממשיך משה דוקא להיותו בחי' עשיר בחי' ד"ע שמקבל מבחי' העצמות ממש כו' כנ"ל לכן ביכולתו להמשיך בחי' העצמות א"ס בבחי' המל', והיינו הן בחי' המשכת הארה בכדי שיהי' עליית המל' והוא מה שתפלה למשה מסייע לבחי' תפלה לדוד כו' שי"ל שז"ע מה שהתורה מסייע לתפלה כו' והן בחי' המשכת העצמות בבחי' המל' להיות בנין המל' בבחי' בנין עדי עד כו'.

בס"ד

בכ"ה בכסלו יומא דחנוכה תמניא אינון כו' דכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שהיו בהיכל כו' וכשגברו מל' בית חשמונאי ונצחום מצאו פך א' של שמן חתום בחותמו של כה"ג ולא* הי' בו כדי להדליק פעם א'

ולא הי' בו כדי : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ולא הי' בו אלא כדי.

ונעשה נס והדליקו בו שמונה ימים כו' לשנה אחרת קבעום ועשאום יו"ט להודות ולהלל כו'. והקשה הב"י למה קבעו את היו"ט שמונה ימים והלא הי' בהפך בכדי להדליק יום א', וא"כ הרי הי' הנס רק בז' הימים והי' צ"ל היו"ט ג"כ ז' ימים. ותירוץ ע"ז ג' תי', הא' שמתחלה חלקו את השמן על ח' ימים כי יש מדה קבועה כמה שמן צריכים בכ"י וחלקו את השמן שבפך ונתחלק על ח' ימים. הב' שאחר שמלאו את המנורה נשאר הפך מלא. הג' שבבוקר מצאו את המנורה מלאה. והנושא מכל התי' הוא שהי' הנס ניכר גם בלילה הראשונה וביום הראשון ולכן עשאו יו"ט ח' ימים. אמנם צ"ל בעצם הענין למה הי' הנס בשמונה ימים דוקא והיינו גם לתי' הב"י שהי' הנס ניכר בהח' ימים מ"מ צ"ל מפני מה הי' הנס מלמעלה על ח' ימים דוקא לא פחות ולא יותר. וי"ל עפמ"ש בתשו' הרשב"א ח"א סי' * ההפרש בין ז' לח' דז' הם שבעת ימי ההיקף וח' הוא שומר ההיקף ואומר דז' ימי בראשית הן שבעת ימי ההיקף (ונק' ימי ההיקף מפני שמקיפים וחוזרים ומקיפי' דאם היות שמזמן ברה"ע הרי כבר עברו כמה רבבות ימים ומ"מ מונים ראשון שני שלישי כו') ומצינו שלפעמים מונה הכתוב ששה ועושה את השביעי מקודש כמו ששת ימי החול ויום השביעי שבת לה'. וכן בכלים פנימים דביהמ"ק שבעה נרות המנורה (צל"ע בענין נר המערבי) ובמועדים בפסח ביום השביעי עצרת לה', ובשנים שמיטה שש שנים תזרע כו' ובשנה השביעית הוא שמיטה. ולכן משמטת בסופה דוקא לפי ששנת השמיטה היא ג"כ בכלל שבעת ההיקף. ולפעמים מונים שבעה ועושים את השמיני מקודש וכמו במועדים בסוכות ביום השמיני עצרת, וכן שבעה שבועות תספר לך כו' ויום החמישים הוא חג השבועות, ובשנים יובל דתחלה צ"ל שבע שבתות שנים שהן מ"ט שנים ושנת החמישים הוא יובל ולכן היא מקודשת מתחלתה ועוד סופה לפי ששנת היובל הוא לבד שבעת ההיקף. ונמצא ההפרש בין ז' לח' הוא דז' הם שבעת ימי ההיקף וח' הם שבעת ימי ההיקף ושומר ההיקף. ועפי"ז י"ל ג"כ מה שהנס דחנוכה הי' שמונה ימים להורות על הפלאת הנס דשרשו מבחי' שומר ההיקף. ולהבין זה יש להקדים תחלה משאמרז"ל מצותה משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק ועד כמה ארבב"ח עד דכלייא רגלא דתרמודאי, ופרש"י שם אומה מלקטי עצים דקים. וצ"ל מהו השיעור דכלי' רגלא דתרמודאי שהוא שיעור א' עם שתכלה רגל מן השוק שמבאר הכוונה דתכלה רגל כו' הוא עד דכלי' כו'. גם צ"ל התחלת הזמן שהוא משתשקע החמה ואי' ע"ז בטו"ב שהוא ע"ש הפסוק ועמוד האש לילה. וצ"ל והלא אמרז"ל בפ' ב"מ דביתהו דרב יוסף הוה מאחרא ומדלקת (וצ"ל שהי' קודם ספק חשיכה דבספק חשיכה א' במשנה ואין מדליקין את הנר) א"ל ר"י כתי' לא ימוש עמוד הענן יומם ועמוד האש כו' מלמד שהי' עמוד הענן משלים לעמוד האש, ופרש"י שהי' עמוד האש בא קודם שנשקע עמוד הענן אלמא אורח ארעא בהכי ולזאת צ"ל הדלקת נר של שבת ג"כ קודם שקיעת החמה וכן נרות המנורה בבהמק"ד היו מדליקין בעוד היום גדול והיינו מפלג המנחה שהוא שעה ורביע

*) בגוכי"ק יש כאן מקום חלק. וראה תשו' הרשב"א ח"א סי' ט.

קודם שקיעת החמה (וכ"פ המג"א לענין נר של שבת שמותר להדליק מפלג המנחה) ולפ"ז מאחר דנ"ח הוא ג"כ ע"ש ועמוד האש לילה כמ"ש בטו"ב הי' צריכי' להדליק ג"כ קודם שקיעת החמה, ובפרט דכל מה דתקנו רבנן כעין דאורייתא תקנו וא"כ כמו נר של שבת שצריכי' להדליק קודם שקיעת החמה ונרות המנורה מפלג המנחה כמו"כ הי' צ"ל נ"ח ג"כ קודם שקיעת החמה ולמה התחלת זמן ההדלקה משתשקע החמה דוקא. ולהבין זה יש להבין תחלה שרש ההפרש בין נר שבת ונרות המנורה לנ"ח. דהנה ידוע שיש ב' בחי' יחודים הא' מלמעלמ"ט והב' מלמטלמ"ע והו"ע שילוב הוי' באד' ושילוב אד' בהוי', דשילוב הוי' באד' הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט להמשיך אור הוי' שיאיר בש' אד' ושילוב אד' בהוי' הוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע ששם אד' ועולה ונכלל בש' הוי'. וזהו שורש ההפרש בין נר שבת ונרות המנורה לנ"ח דנר שבת ונרות המנורה הם בחי' שילוב אד' בהוי' ונ"ח שילוב הוי' באד'. וביאור הענין הוא דהנה כתי' ארוממך אלקי המלך ויש בזה ב' פי' הא' ארוממך מלמטלמ"ע שצריכים לרומם בחי' אלקי המלך, דהנה אלקי הוא ל' כח ויכולת מל' ואת אילי הארץ לקח, ופי' אלקי המלך הוא שאמר דוד המע"ה על כללות העולם דכללות בחי' הכח והיכולת דהעולם דהיינו בחי' הכח והחיות האלקי שמחי' ומהווה עולמות הוא מבחי' המלך לבד בחי' מל', דענין המלוכה הוא רק בחי' התפשטות שמו וכמו מלך שמו נקרא עליהם, דהרי עצם המלך אינו מתפשט במדינה כ"א שמו לבד הוא שמתפשט במדינה. וידוע דשם הוא הארה חיצוניות לבד שאין לו קירוב אל העצם, ואינו דומה לשכל ומדות שג"כ אינם עצם הנפש ומ"מ ה"ה כוחות הנפש שהנפש מתגלה בהם דגילוי הנפש הוא הכוחות נפשיים כמו מי שהוא חכם שמשכיל השכלות או שהוא חסדן ונדבן כו' הרי בזה מתגלה גילוי הנפש שנראה וניכר הגילוי בהכוחות (י"ל הכוונה הא' מה שבהכוחות נראה לכל גילוי הנפש ופעולותיו שמשכיל השכלות ומשפיע חסד כו'. משא"כ בהשם אם היות שהכל רואין שהוא חי, מ"מ אינו ניכר שהוא מהשם ובפרט שהשם הוא רק כמו ממוצע שע"י נמשך החיות להחיות הגוף כו' כמ"ש במ"א. והב' י"ל שע"י הכוחות יכולים לידע גם את הנפש בשרשו, וכמו ב"ש וב"ה שהיו מבחי' חו"ג כידוע דלכן הי' בב"ש תמיד הנטי' לגבו' ובב"ה הי' תמיד הנטי' לחסד (לבד בפרטים אחדים כידוע) ואם היות שכל הנפשות מתאימות כו' מ"מ ה"ה בשרשים מיוחדים בהמדות עליונות דז"א דאצי' שז"ע ז' קני המנורה כמ"ש במ"א ומהכחות הגלוים יכולים לידע שרש הנפש כו') ויש להם קירוב אל העצמיות שהרי הנפש תתענג בהכוחות וכמו החכם כשמשכיל איזה השכלה ה"ה מתענג בנפשו בזה וכמו צבהו פניו של ר"א שמצא תוספתא חדתא ובהשגת השכל שמשיג יש בזה תענוג גדול. וכמו"כ איש הטוב והחסד יש לו תענוג בהשפעת החסד וכמו אאע"ה שהי' לו תענוג גדול מאד בהשפעת חסדו והראי' מהצער שהי' לו מההעדר כו' כידוע. וזהו הוראה שיש להכוחות קירוב אל העצמיות כו'. משא"כ בענין השם אם היות דחיות הנפש להחיות הגוף הוא ע"י השם מ"מ אין זה נראה ונגלה גם לעצמו דע"י אותיות

אלו דוקא נמשך החיות להחיותו, ומכ"ש שאינו נגלה לזולתו, וא"כ א"ז גילוי כו' (והראי' מזה שנמשך החיות להחיותו גם קודם שקוראין אותו בשמו והיינו ע"י שהשם נמצא בו בהעלם נמשך ע"י החיות כו') ואינו מרגיש כלל ההפרש אם קוראין אותו אברהם או יצחק כו', וגם אינו שייך שמתענג בזה שקוראין אותו בשם אברהם כו'. והיינו לפי שהוא הארה לבד שאין לה קירוב אל העצמיות כו'. וכ"ש ענין השם למעלה ובפרט התפשטות שמו ית' ה"ה רק הארה חיצוניות לבד שאינו נוגע לעצמותו כלל ולכן אני הוי' לא שניתי שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כו', שהגם שנבראו עולמות כ"ז הוא רק הארה לבד שאינו נוגע לעצמותו כלל, ולכן אינו פועל שום שינוי ח"ו כו'. וז"ש מלכותך מכ"ע דכל העולמים שרש התהוותן הוא מבחי' מל' לבד, ופי' כל עולמים הוא דכל בגימ' חמישים, והיינו בחי' נו"ן אלפים יובלות הוא ג"כ מבחי' מל' וכמ"ש לכו חזו כו' אשר שם שמות בארץ א"ת שמות * אלא שמות, דגם בחי' וחד חרוב הוא בחי' שמות בלבד, והו"ע בחי' אלקי המלך כו' וביאור ענין בחי' אלקי שהוא ל' כח וגם ל' אלקות, הנה ידוע בענין ג' בחי' כח ואור וחיות הנז' בס' קבלה ובסש"ב שאינן כפל לשונות כ"א הן ענינים מחולקים המורים על פרטי' מיוחדים באלקות. דהנה כח מורה על גילוי מן ההעלם וכמו עד"מ כח היד הזורק את האבן מלמטלמ"ע שהאבן הולך למעלה היפך טבעו דטבע האבן לירד למטה אבל ההליכה למעלה היא היפך טבעו, ובזה נגלה כח היד הזורק, דבתחלה הי' ג"כ הכח בהיד אלא שהי' בהעלם ולא הי' נראה ונגלה, אמנם בזריקה זו נגלה כח היד דכשזורק את האבן מלמטלמ"ע בהכרח הוא שיש בו כח הזורק שנושאו למעלה דאל"כ הי' ירד * למטה. ובזריקה מלמעלמ"ט אינו נגלה כח היד כ"כ שהרי גם בטבעו הוא ירד למטה, רק שע"י הזריקה הולך במרוצה יותר, אבל אין זה נגלה כ"כ. משא"כ בזריקה מלמטלמ"ע הוא נראה ונגלה שבהכרח לומר שיש בזה כח היד הזורק כו'. וכן בכל פעולה כשבא כח הפועל בהנפעל כמו אומן שעושה איזה כלי או מצייר איזה ציור הרי בהתחדשו' הזאת נראה ונגלה כח הפועל שחידוש * אותו כו'. אמנם גילוי הכח הזה אינו הכרחי שאינו מוכרח לזרוק או לפעול ותלוי ברצונו אם רוצה ה"ה זורק ומגלה את כח היד ואם אינו רוצה אינו מגלה אותו ונשאר בהעלם כו'. משא"כ באור מן המאור הוא הכרחי, וכמו אור וזיו השמש מן השמש הרי בהכרח שיומשך האור ואין זה תלוי ברצון השמש, דכן הוא באור ומאור כשיש המאור ממילא נמשך האור כו'. וכמו"כ למעלה על ענין בריאת והתהוות העולמות נא' ג"כ ל' כח וכמ"ש אתה עשית את השמים ואת הארץ בכוחך הגדול, על כל שבח מעשי ידיך כו' שנמשל ג"כ לכח היד עד"מ (ובפדר"א אי' נטל עפר וצרורות וזרקן ומהן נעשה

שמות . . . שמות : בגוכי"ק „שמות" הא' נקוד בפתח, והב' בצירוי.

ירד : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : יורד.

שחידוש אותו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שחידש אותו.

הארץ כו') והיינו דבבריאת והתהוות העולמות נתגלה הכח האלקי מן ההעלם אל הגילוי, דמאחר שנעשו עולמות מאין ואפס המוחלט דבר מלא דבר ונתחדש כאן מציאת דבר שלא הי' קודם כלל דמציאת היש לא הי' קודם שנתהווה. הגם דברה"ע לא הי' מקרה ח"ו כ"א בכוונת המכוון וא"כ היו העולמות תחלה גם קודם שנתהוו וכמ"ש בזהר כד סליק בריעותא למברא עלמא כו' ובע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' הרי היו העולמות כלולים תחלה ברצונו ית'. וכמו באדם למטה עד"מ כשעולה ברצונו לבנות בית הרי כל פרטי הבנין ישנם ברצונו ומחשבתו קודם שבא הבנין בפועל וע"פ רצונו בהבנין כן יהי' אח"כ הבנין בפועל. וכמו"כ יובן למעלה דכל פרטי העולמות היו כלולים תחלה ברצונו ית'. מ"מ כ"ז הוא רוחניות העולמות שהיו כלולי' ברצונו ומחשבתו ית'. וכמו עד"מ ציור הבנין במחשבת האדם שאינו נמצא שם גשמיות הבנין כ"א ציור הרוחני כו' ובדוגמא כזאת הוא למעלה כו', אלא שלמטה באדם הרי ממחשבתו לא נעשה דבר ולמעלה תיכף שעלה במח' נתהוו העולמות (והן בחי' עלמין סתימין כו') אבל כ"ז הוא בבחי' הרוחניות אבל גשמיות העולם לא הי' קודם שנתהוות וכשנתהוות נתחדש דבר שלא הי' קודם, ואדרבא הוא הפכי לגמרי מכמו שהי' קודם שהי' בבחי' רוחני ועכשיו הוא גשמי, דרוחני וגשמי היינו דבר ולא דבר הם הפכים זמ"ז לגמרי כו'. א"כ בבריאת והתהוות העולמות נראה ונגלה כח האלקי המהווה את העולם ומחדש את מציאות הישות הזאת, מה שאין כח זה נגלה כ"כ בעולם האצי' דאם היות שמאיר שם גילוי אלקות מ"מ כח ההתהוות אינו נראה ונגלה כ"כ בעולם האצי' מפני שלא יש שם עדיין ענין הישות כלל, כ"א בעולם הבריאה שנתחדש בו ענין הישות ובפרט בעולם העשי' הגשמית שכאן עיקר מציאת היש כמ"ש במ"א. הרי כאן דוקא נראה ונגלה כח ההתהוות שבהכרח לומר שיש אלקות המהווה ומחדש את העולם כו'. וזהו"ע בחי' כח שהוא בחי' גילוי מן ההעלם שהוא בכח הפועל בנפעל דוקא. ומ"מ הגילוי הוא ברצון דוקא ולא הכרחי ח"ו, דמה שנתהוו העולמות זהו מפני שכך עלה ברצונו ית'. ואם הי' ברצונו שלא להוות לא היו העולמות במציאות כו'. וע"ז מורה ל' כח שהגילוי הוא ברצון דוקא שאין זה מובן מל' אור כ"א בל' כח. עוד זאת דכח הפועל בא בריבוי התחלקות וכמו כח היד שבא בריבוי התחלקו' ע"י האצבעות וכמה פעולות שונות כמו כתיבה וציור כו', ובפעולה אחת יש ג"כ כמה תנועות כמו בכתיבה יש בכל אות כמה תנועות דבאות אל"ף יש בו ג' תנועות כו'. גם יש בו פנימיות וחיצוניות והיינו מה שלפעמים מתלבש בכח המעשה כח עליון ממנו כמו בכתיבה וציור שמתלבש בו כח השכל משא"כ בזריקה שאין בו התלבשות השכל הוא בחי' חיצוניות לבד כו'. משא"כ באור שהוא פשוט שאין בו התחלקות וגם באור אינו שייך כ"כ פנימיות וחיצוניות דלפי אופן המאור כך הוא האור, ויש אור גדול ואור קטן וכמו אור השמש ואור הלבנה ואור הנר שחלוקים זמ"ז אבל הכל לפי אופן המאור כו' (ובכל גילוי אור יש בחי' עצם והתפשטות שאין העצם נמשך בההתפשטות כו', וכמו גילוי כללות החיות שבמוח שאינו נמשך באברי הגוף והתפשטות החיות הוא

שנמשך ומתלבש בהאברים כו׳) ובדוגמא כזאת יובן למעלה שיש ריבוי התחלקות בנבראים שבד״כ מתחלקי׳ לדצח״מ, ובד״פ יש ריבוי עד אין שיעור וכמ״ש מה רבו מעשיך ה׳ כו׳, שבכאו״א מתלבש אור וחיות אלקי בפ״ע להוותו ולהחיותו שז״ע מה שנא׳ באלקי׳ ל׳ רבים אלקים קדושים המה שהו״ע ריבוי כחות האלקית שמתלבש בכל נברא ונברא כו׳. גם יש בזה פנימיות וחיצוניות, וכמו להתהוות נפש השכלי מתלבש בחי׳ החכ׳ בכח העשי׳ וההתהוות בפועל, וכידוע דשרש החכמה שלמטה הוא מחכ׳ עליונה עד חכ׳ דאצי׳ כו׳. משא״כ להתהוות נפש הצומחת ונפש הדוממת אין בזה התלבשות בחי׳ החכ׳ כו׳. וכ״ז מרומז בענין כח כו׳ כנ״ל. וע״ש * נק׳ אלקי ל׳ כח ויכולת ומ״מ נק׳ ג״כ אלקי ל׳ אלקות דהיינו שאינו דומה ענין כח למעלה לכח למטה, דלמטה הרי כח היד הזורק את האבן נפרד מן האדם, משא״כ למעלה הרי כח ההתהוות בפועל אינו נפרד ח״ו דבאמת למעלה אינו שייך ענין הפירוד כלל שהרי אין לך דבר שחוץ ממנו וגם הנברא אינו נפרד ומכ״ש כח האלקי המהווה אותו. ועוד שהרי מחדש בטובו בכ״י תמיד שתמיד מתחדש הכח הזה ממקורו בלי שום הפסק כלל, וכמ״ש בסש״ב ח״ב דענין ההתהוות אינו דומה כאשר יוצא לצורף כלי שיכול להיות הכלי בלי האומן היינו גם כשידיו מסולקות ממנו והיינו מפני שהאומן לא חידוש דבר בעצם ישות הכלי כ״א מה שעשה בה הציור לבד, משא״כ בהתהוות העולמות דהתהוות היש הוא התחדשות גמורה וממילא שיהי׳ בו כח המחדש תמיד כמשנת״ל וכמ״ש במ״א באורך. וכח המחדש הזה שהוא כח התהוות מוכרח להתחדש תמיד ממקורו בלי שום הפסק ופירוד כלל, דאם הי׳ נפרד ממקורו לא הי׳ אפשר להיות התמדת קיומו והי׳ מתבטל הכח שיש בהנברא ובכדי שיהי׳ התמדת קיומו תמיד בהכרח שיהי׳ דבוק במקורו ויתחדש תמיד ממקורו כו׳. וה״ז כמו האומן שעושה כלי הרי בעת העשי׳ והפעולה דבוק כח הפועל שבהנפעל עם כח המעשה שביד בדוגמא כזאת הוא בבריאת והתהוות העולמות תמיד באופן כזה כו׳ (והגם דלכאו׳ הי׳ מקום לומר שאפשר להיות התמדת קיום החיות על שית אלפי שנין גם אם נא׳ שהוא נפרד ממקורו ח״ו. דכמו עד״מ בזריקה למטה הרי נמשך הכח זמן מה גם כשנפרד מכח היד ונושא את האבן למעלה, כמו״כ הי׳ אפ״ל בכח האלקי המהווה את העולם (שנא׳ ע״ז בפדר״א ג״כ ל׳ זריקה כנ״ל) שנמשך על זמן שית אלפי שנין כו׳, אך הענין יובן בהקדם מ״ש במ״א בענין שאו כו׳ וראו מי ברא אלה כו׳ מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר, שאנו רואין בעולמות ב׳ הפכים דאם היות שהן הווים ונפסדים מצד עצמן (וכמבואר שם באריכות ההכרחיים ע״ז) ומ״מ איש לא נעדר דאישי השמים המה קיימים באיש שהן חזקים כיום הבראם כמ״ש בירושלמי ומד״ר וטבע הנפסד הוא שעומד תמיד בהפסידות ונפסד מעט מעט כמ״ש הבחיי, אבל צבא השמים המה חזקים כיום הבראם בלי שום הפסידות כלל. וכמו״כ אישי הארץ קיימים במין שלא נעדר מין א׳ לגמרי, אם היות דבמין זה בהפרטים שבו יש הפסידות מ״מ כללות המין קיים תמיד, וכ״ז היפך טבע

וע״ש נק׳ : כ״ה בגוכי״ק, ואוצ״ל : וע״ש זה נק׳.

מציאות הנבראים מצד עצמן, והוא רק מצד הכח האלקי המהווה ומחדש את הנבראים שהאלקות הוא בלתי הווה ובלתי נפסד (ועמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיוהי חד) ודבר אלקינו יקום לעולם גם בהנבראים מה שהם קיימים בלתי הפסידות שהוא בחי' הנצחית היינו מצד הכח האלקי שבהם שהוא בחי' נצחי מצד עצמו כו'. ומה שאחר שית אלפי שנין יחרב העולם זהו רק מצד שכך יהי' רצון הבורא ית' אבל באמת היו צ"ל קיים אז כמו עתה מצד הכח המהווה שבהם. אלא מפני שיהי' רצון הבורא שיתבטלו משו"ז יתבטלו כו'. ונמצא מובן מזה דהכח האלקי שבהנבראים הוא בחי' כח נצחי בעצם ומשו"ז הוא קיום הנבראים ולולא זאת היו הנבראים נפסדים כמו טבע הנפסד שעומד תמיד בהפסידות כמו"כ היו הנבראים נפסדים תמיד במעט מעט ולא היו קיימים במין וכ"ש שלא היו קיימים באיש. והקיום שבהם במשך השית אלפי שנין שהן קיימים במין ובאיש היפך טבע עצמן מצד עצמן הוא מצד הכח האלקי שבהם שהוא נצחי והוא המתמיד קיום הנבראים שאינם נפסדים. ומצד זה הכח הי' באמת יכול להיות קיום העולם תמיד אלא שרצון הבורא הוא שיהי' חד חרוב. א"כ מובן מזה שבהכרח לומר שהכח האלקי שבהנבראים הוא דבוק במקורו ואינו נפרד כלל, שאם הי' נפרד ח"ו ממקורו ואז לא הי' כח נצחי הרי הי' נפסד העולם גם במשך השית אלפי שנין במעט מעט ומכ"ש שלא היו קיימים באיש, כמו טבע הנפסד כו' כנ"ל, וא"כ מאחר שאיש לא נעדר הן באישי הארץ והן באישי השמים שהן קיימין במין ובאיש שזהו בהכרח מצד הכח האלקי שבהם, א"כ בהכרח לומר שהכח האלקי שבהם אינו נפרד כלל ממקורו והוא מחובר תמיד. וז"ע המחדש בטובו בכ"י תמיד וכמא' עושה בראשית שהכח האלקי הזה מתחדש תמיד ממקורו בלי שום הפסק כלל שהוא נצחי, ולכן הוא התמדת הקיום של העולם כו'. ועוד יש להכריח שהכח האלקי שבנבראים אינו נפרד ממקורו כלל עפמ"ש במ"א דכל דבר שעתיד להיות נפסק ומתבטל באיזה זמן הנה גם בהיותו אינו מציאות אמיתי, וכמובן ממארז"ל במשנה מים המכזבין אחת לשבוע (היינו אחת לשמטה) פסולין לקידוש מי חטאת, דלקידוש מ"ח צריכים מים חיים דוקא ואלו מאחר שעתידים להפסק אינן מים חיים אדרבא נק' כזב ושקר היפך האמת, דהאמת הוא שיש לו קיום תמיד ואז הוא נק' חי, דכן הוא למעלה דכתי' וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים דלהיותו אלקי אמת הוא אלקים חיים בעצם כו' כמ"ש הרמב"ם בהל' יסוה"ת בפ"א, משא"כ נהרות המכזבין שאין להם קיום הנה גם בהיותן אינן מים חיים כו', ואם נא' שהכח האלקי שבהנבראי' הוא רק על זמן שית אלפי שנין כמו באדם כח הזורק את האבן הוא על רגעים אחדי' כמו"כ נא' בהכח עליון שהוא רק על זמן מוגבל ח"ו א"כ גם בזמן היותו אינו אמיתי ח"ו, וא"כ איך הוא מהווה ומחי' את הנבראים (ויובן ע"פ הנ"ל בענין נהרות כו' ועמ"ש במ"א בד"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם רנ"ה) ואם אנו אומרים על העולם עצמו שאינו אמיתי מפני שעתיד ליחרב כו' הוא אמת שהעולם מצד עצמו אינו אמיתי שהרי מצ"ע ה"ה עלול להפסד ועתיד להפסד וקיומו רק מצד הכח האלקי שבו כו' כנ"ל. אבל אם נא' כן ח"ו על הכח האלקי א"כ איך הוא מחי' את הנבראים גם במשך

השית אלפי שנין ולא הי' צ"ל בבחי' חיות כלל ומכ"ש להוות דבר כו'. אלא בהכרח לומר שהכח האלקי שבנבראי' אינו נפרד כלל ממקורו וממילא הוא בבחי' חי וקיים בעצם ולכן בכחו ויכולתו להוות ולהחיות הנבראים ועוד להתמיד קיומם שיהיו ג"כ בבחי' קיום מה שהם קיימים במין ובאיש כו'). אמנם ע"ז מורה יותר ל' אור, דאור הוא דבוק במקורו תמיד וכמו אור וזיו השמש כשיש עננים המסתירים על השמש אין האור מאיר כו'. ונמצא דענין הדביקות בהכח האלקי שבנבראים שאינו נפרד כלל ממקורו מובן יותר מל' אור (ומ"מ אינו דומה ממש לאור, דאור א"צ להתחדש תמיד ממקורו כ"א שהוא בחי' גילוי מהמאור שדבוק בו תמיד והכח האלקי צריך להתחדש תמיד כמא' המחדש כו' תמיד כו', מזה נראה שאינו בבחי' דביקות כ"כ כמו האור, ובאמת בהכרח לומר שהוא דבוק תמיד כנ"ל. וי"ל שהוא ע"ד ההפרש בין יחוד האור ליחוד הכלים שהו"ע איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד, דהכלים דע"ס דאצי' הם ג"כ אצי' כמ"ש במ"א וממילא ה"ה דבוקים תמיד במקורם שזהו"ע אצי' כו' כמ"ש במ"א. ומ"מ היחוד דחיוהי הוא בבחי' יחוד עצמי משא"כ היחוד דגרמוהי הוא כמו דבר עוד שמיוחד כו' ומ"מ הוא ג"כ יחוד גמור, ובדוגמא יחוד הגוף עם הנפש כו', אלא שהיחוד דחיוהי הוא יחוד נפלא יותר כו' ועמ"ש בסש"ב פכ"ג בענין תומ"צ ובפל"ה שגם המצות הן בבחי' יחוד גמור כו' והוא כענין אורות וכלים. ושרש ההפרש הוא בשרש אצילותן, דמקור האורות הן מהקו שהוא בחי' גילוי ומקור הכלים מהרשימה שהיא בחי' העלם כו' וכמ"ש במ"א ואכמ"ל). גם ענין כח באדם פועל בו שינוי שמתייגע ע"י הפעולה שפועל וצריכים לנוח להבריא א"ע, משא"כ למעלה הרי אני ה' לא שניתי שאין הבריאה פועל בו שום שינוי ח"ו. והיינו לפי שהוא הארה שאינו פועל שינוי כלל כו' כנ"ל. וזה ג"כ מובן מענין אור שאינו פועל שינוי בהמאור כו'. וזהו"ע אלקי ל' כח ול' אלקות, דהיינו שבהתהוות העולמות נגלה כח ההתהוות מן ההעלם אל הגילוי ממש ומ"מ הוא ברצון ובא בריבוי התחלקות ובריבוי מדרגות כו' והוא בחי' אלקות שאינו נפרד ממקורו כלל והוא בחי' הארה שאינו פועל שינוי כלל כו'. והנה בכדי שיהי' בחי' אלקי המלך צ"ל ע"י רבוי צמצומים וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו להודיע לבנה"א גבורותיו וכבוד כו', דלהיות מלכותך מכ"ע שיהי' מקור על מציאות יש צ"ל ע"י ריבוי גבורות וצמצומים להסתיר ולהעלים את האור כו', דכשמאיר גילוי אור כמו באצי' הרי א"א להיות מקור ליש כ"א ע"י גבורו' וצמצומים שמסתיר את האור אז אפ"ל בבחי' אלקי המלך להוות בחי' מציאות יש כו' (וכמ"ש בכ"ד בענין הוי' ואלקי' כו'), ועז"נ ארוממך אלקי המלך שצריכים לרומם בחי' אלקי המלך ולהעלותו למעלה מהצמצומים שהו"ע התכללות האור והכח בהמאור כו'. ולכאו' ה"ז כמו ענין הצמצום ומקו"פ שהו"ע התכללות האור במאור, וא"כ מה המעלה בזה שה"ה בחי' הסתלקות כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מיני עליות, א' עליית האור לבד שהוא בחי' חשך לגבי הכלי, והב' בחי' עליית הכלים שזהו מעלה עליונה לגבי הכלי שמזדככה ועולה לקבל אור עליון יותר כו' (ועמ"ש מזה בד"ה מן המיצר קראתי תר"ס) וכאן הכוונה על עליית הכלים. דהנה בחי'

כח ואור הן בחי' אורות וכלים וזהו מה שכח הוא בבחי' ריבוי התחלקות להיות שהכלים מחלקי' וכמו אצבעות היד שמחלקים כח התנועה שהוא פשוט בעצם ונתחלק ע"י האצבעות. כמו"כ האור הפשוט מתחלק ע"י הכלים, וז"ש בס"י ע"ס בלי מה מספר עשר אצבעות והיינו הכלי' דאצי' שהן מחלקי' כו' וזהו בחי' כח, ועיקר הכלים הן בבחי' מל' והו"ע אלקי המלך כו'. ומה שמרוממים בחי' אלקי המלך היינו עליית הכלים שהיא עלי' גדולה ומעלה יתירה כו' (ומבואר במ"א דלהיות ארוממך אלקי המלך הוא ע"י אתכפי' דשס"ה ל"ת והיינו שעי"ז נעשה בחי' ביטל וזיכוך הכלי' וה"ה עולה לקבל אור עליון יותר כו').

וז"ע הדלקת נרות המנורה שהו"ע עליית נש"י וכמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות כו'. דהנה נשמות ישראל נק' נרות וידוע דשרש הנשמות הוא מבחי' הכלים אלא דשרשן הוא מבחי' פנימיות הכלים ובזה מעלת הנשמות על המלאכים דהמלאכים שרשן מבחי' חיצוניות הכלים שלבר מעצמותן, ושרש הנשמות מבחי' פנימיות הכלים שהוא בחי' עצמיות הכלים המיוחדים עם האור כו'. אבל מ"מ הרי הנשמות ירדו למטה בבחי' יש מאין וגם אפי' הנשמות דאצי' כמו שנעשו בבחי' נשמה הרי יצאו ונפרדו מהכלים דע"ס דאצי' כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד ומכ"ש שהן מרוחקין מהקו כו'. ולזאת צ"ל עליית הנשמו' דאהרן כה"ג מעלה את הנשמות למעלה שז"ע ובהעלות אהרן את הנרות כו'. דהנה הנשמו' נק' נרות מפני שיש בהם בחי' הרצוא בעצם וכמו טבע הנר לעלות למעלה מפני שהאש היסודי הוא למעלה מכל היסודות שהוא תחת גלגל הירח לזאת טבע האש למטה לעלות אל שרשו כו'. כמו"כ הנשמות להיות שרשן מבחי' פנימיות הכלים לכן יש בהם בעצם הרצוא לעלות למעלה. וגם י"ל שהרי הכלים היו כלולים תחלה בהאור דהרי מהתעבות האור נעשה הכלי וכמו אותיות שבשכל שנמשכים מן השכל שהיו כלולי' תחלה בהשכל אלא שלא היו ניכרים ואח"כ נתגלו, וכמו"כ הכלים והנשמות היו כלולים תחלה בהאור, ומשו"ז יש בנשמות בחי' הרצוא דעש"ז נק' נרות כו'. וגם הנה"ב להיות דשרשו מבחי' התהו שעוד קדום אל התיקון נק' ג"כ בשם נר מצד שרשו הקדום רק שנפל למטה אבל לאחר שמתברר נמשל ג"כ לנרות שיש בו בחי' הרצוא לעלות למעלה. הגם דכתי' בו רוח הבהמה היורדת למטה זהו מחמת שבה"כ שנעשה בחי' שינוי המהות כו', וכמו שמצינו שנעשה בחי' שינוי המהות בשברי הכלי' דתהו מצד השבירה, שהרי ידוע דספירות דתהו היו בבחי' ביטל ביותר הרבה מבחי' התיקון וכמ"ש במ"א בענין בהמה בה מה, ואדם בגימ' מ"ה דבתיקון הביטל הוא בבחי' העלם בגימ' אבל בתהו בה מ"ה בבחי' ביטל בתכלית, וכמו שנפלו למטה הם בבחי' תכלית הישות כו'. וכמו"כ יובן דמה שהנה"ב הוא בבחי' רוח הבהמה היורדת זה מצד השבירה, אבל בעצם יש בו בחי' הרצוא מצד שרשו, וכידוע דלאחר הבירור ה"ה בבחי' תוקף הרצוא יותר מהנה"א וכמ"ש ורב תבואות בכח שור דוקא כו' וכמ"ש במ"א אלא שנפל למטה בבחי' נפילה ושבירה

כו'. וכמו"כ הנה"א הרי ירד למטה שנעשה הנשמה בבחי' יש (אם היות שאינו דומה כלל היש דנשמה ליש דנבראים כמ"ש במ"א מ"מ ה"ה בבחי' יש מאין כו') וגם נתלבשה בגוף ונה"ב שעי"ז נתעלמה ונסתתרה הרצוא והאהבה שבה, ולזה הי' צריך אהרן כה"ר להעלות הנשמות לעורר בהם בחי' הרצוא מההעלם אל הגילוי להיות עליות הנשמות למעלה כו'. ובעבודה הו"ע ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר שהנה"א והנה"ב יהיו בבחי' אהבה ורצוא לאלקות והיינו ע"י ההתבוננות שקודם לזה בפסוד"ז בבחי' ביטל דחיצוניות העולמות ובהילול ושבח דנבראים דצח"מ, ואח"כ בברכת ק"ש בביטל דמלאכים עליונים שגם הנה"א צריך סיוע מהמלאכים דההתבוננות בביטל דמלאכים פועל הביטל בנה"א. וי"ל דהיינו בנשמות דבי"ע דוקא. דהנה עד"מ למטה מי שאין לו חוש בעצם להבין ענין רוממות גדולת המלך כ"א ממה שרואה שרים רבים ונכבדים (שהמה בערכו שמבין גדולתם כו') איך שבטלים בתכלית לפני המלך ה"ה מבין מזה שהמלך מרומם ומנושא מאד כו'. וכמו"כ יובן בנשמות דהנה נשמות דאצי' יש להם חוש בעצם להבין גדולת ורוממות הא"ס בעצמו, משא"כ נשמות דבי"ע אינם מבינים גדולתו ורוממותו ית' כ"א מהביטל דמלאכים ה"ה מבין שהא"ס גדול ומרומם מאד ומתפעל ע"ז כו'. ומכ"ש הנה"ב שצריך ההתבוננות דביטל המלאכי' וכמ"ש במ"א דמה שאפשר להשכל הטבעי להבין באלקות הוא רק בבחי' ההארה שמתלבשת בעולמות והוא בחי' ממכ"ע בכלל. אבל הרוממות דא"ס א"א להשכל הטבעי להבין זה כו', ורק מביטל המלאכים מתפעל גם הוא מגדולתו ורוממותו ית' כו' כנ"ל. וגם דהרי הנה"ב שרשו משמרי האופנים וכשמתבונן איך שרשו ומקורו בטל לאלקות ה"ז פועל הזזה גם בהנה"ב, דכאשר מתבונן דשרשו ומקורו בטל לגמרי לאלקות א"כ איך יהי' הוא בבחי' פירוד וירצה מה שהוא מנגד לאלקות כו', וממילא נעשה בו ג"כ הזזה להיות בטל כו'. ואח"כ בפסוק שמע ישראל בההתבוננות באחדות ה' איך שז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם בטלים ומיוחדים בא"ס אלופי* ש"ע כו' ובבשכמל"ו איך שכללות ההתהוות הוא מבחי' שם והארה בלבד שאינו בערך עצמותו כו' כנ"ל בענין אלקי המלך כו'. ועי"ז מתפעל ברצוא להכלל בעצמות אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' כל מה שעמך לא חפצתי אפי' בחי' כי עמך מקו"ח מקור החיים ומקור התענוגים דעולמות לא חפצתי להיות בחי' הארה לבד ולמה יחפוץ בההארה כ"א כל חפצו ורצונו הוא בבחי' העצמות. וז"ע ובהעלות אהרן את הנרות שפועל בחי' הרצוא בנשמות שיעלו ויוכללו באוא"ס ב"ה. וזהו"ע שילוב אד' בהוי', דש' אד' הוא מל' אנת אשתמודעא אדון על כולא והוא בחי' כח אלקי שנעשה מקור לעולמות בחי' אלקי המלך כו' ועליית בחי' כח וחיות העולמות למעלה וכמו"כ עליית הנשמות להכלל באוא"ס ב"ה ז"ע שילוב אד' בהוי', ובד"כ הוא העלי' מבי"ע לאצי' (דאצי' נק' עצמות לגבי בי"ע כו') דבאצי' מאיר

אלופי : כ"ה בגוכי"ק.

ש' הוי' ועליית בי"ע באצי' הו"ע שילוב אד' בהוי'. וז"ע הדלקת נרות המנורה שהו"ע העלי' הנ"ל כנ"ל. ולכן הי' צ"ל הדלקת נרות המנורה בעוד שהשמש זורחת, דהנה שמש נמשל לש' הוי' כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' ולהיות כי שילוב זה הו"ע שילוב אד' בהוי' לכן הי' צ"ל העלות הנרות בעוד שהשמש זורחת להורות על עלייתם בבחי' ש' הוי' שם העצם כו'. וכן הוא בנר שבת, דהנה שבת הוא עליית העולמות וכמ"ש ויכולו השמים והארץ שהוא ג"כ ל' כליון שהו"ע עליית העולמות למעלה דהתחלת העלי' הוא בע"ש עם חשיכה, וזהו מה שאו' בקבלת שבת מזמור לדוד הבו כו' דג"פ הבו הם נגד ג' עולמות בי"ע והשתחוו לה' בהדרת קדש ר"ת קבלה בחי' האצי' והיינו עליית בי"ע לאצי' כו' כידוע. ולכן צ"ל הדלקת נר של שבת קודם שקיעת החמה להורות על עלי' זו שהו"ע שילוב אד' בהוי' עליית בי"ע לאצי' כו'.

אמנם ענין נר חנוכה סובב והולך על כוונה אחרת והו"ע שילוב הוי' באד' דהיינו המשכת האור לבי"ע להאיר גם החשך דבי"ע שגם שם יאיר אורו ית'. והענין הוא דהנה פעם אומרים יחיד חי העולמים מלך והיינו דאוא"ס הוא יחיד ומיוחד וחי העולמים הוא מבחי' מלך לבד בחי' אלקי המלך ולזאת צ"ל ארוממך אלקי המלך לרומם בחי' אלקי המלך כו' כנ"ל. ופעם אומרי' מלך יחיד חי העולמים, מלך הוא בחי' מל' דאצי' דלהיות שהוא בחי' אחרונה שבאצי' מ"מ ה"ה בחי' יחיד בנבראים דמל' דאצי' נעשה בחי' כתר ועתיק לבריאה דעתיק הוא בחי' חד ולא בחושבן כו'. וזהו מלך יחיד דבחי' מל' דאצי' שהוא בחי' סוכ"ד דאצי' היא בחי' יחיד דנבראי'. אמנם ידוע הוא דבחי' כתר ועתיק דבריאה יש לו שייכות לכתר ועתיק דאצי' יותר ממה שיש לחכ' דאצי' לגבי כתר ועתיק דאצי', דחכ' לגבי הכתר הרי והחכ' מאין תמצא בדרך מציאה לבד וכמו אדם המוציא מציאה הרי אינו יודע מאין בא לו וכמו"כ חכ' דאצי' אינו משיג בחי' הכתר דלית מח' תפיסא בך, מח' הוא בחי' חכ' כמ"ש בזהר מח' ויובלא לא אתפרש לעלמין דמח' הוא חכ' ואין לו תפיסא באוא"ס ב"ה כו'. משא"כ בחי' כתר ועתיק דבריאה יש לו שייכות לכתר ועתיק דאצי', דהשתל' הכתרים זמ"ז וכמ"ש בלקו"ת ד"ה ויקח קרח דכל העיגולים אם היות שנמשכים ע"י הקו שרשן הוא מבחי' העגול הגדול שלפני הקו, וא"כ בחי' מל' דאצי' שנעשה כתר ועתיק לבריאה שרשה מבחי' עיגול הגדול שלפני הקו שהוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום. וידוע דמל' דא"ס שלפני הצמצום הוא מ"ש בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד דבחי' שמו הוא מה שיש בכוחו ויכולתו להוות כו' כמ"ש במ"א. אלא שזהו בכח ויכולת בהעלם עדיין ובא לידי גילוי בבחי' מל' דאצי' שנעשה כתר ועתיק לבריאה בבחי' התהוות בפועל שכאן נגלה כח ההתהוות כו' כנ"ל. ומ"מ בחי' מל' דאצי' כמו שהיא בבריאה ה"ה בחי' ש' אד' וכמ"ש במק"מ בראשית בשם כתהאריז"ל דש' אד' הוא כמו שמסתתרת בראש הבריאה. והיינו לפי שבבריאה הוא

בחי' העלם, דבאצי' מאיר גילוי אוא"ס משא"כ * אינו מאיר בגילוי כו'. וזהו"ע שילוב הוי' באד' להמשיך בחי' שם הוי' בש' אד' להאיר גם בעולמות בי"ע, והוא הפי' הב' בארוממך אלקי המלך להמשיך בחי' הרוממות דא"ס בבחי' אלקי המלך מקור דבי"ע שיאיר גם בבי"ע. וז"ע נר חנוכה בחי' המשכה מלמעלמ"ט להמשיך בחי' אור האצי' בבי"ע, ולכן מצותה משתשקע החמה דוקא, דגם כשנשקע בחי' שמש הוי' והיינו בעולמות בי"ע שאינו מאיר שם הגילוי דאוא"ס הנה ע"י נס הנרות נמשך הגילוי שם ג"כ שגם בבי"ע מאיר אור האצי' כו'. ובאמת שרש ההמשכה היא מלמעלה מאצי', דהרי מצד הגילוי אור שמאיר באצי' הרי אינו נמשך האור לבי"ע, ובכדי שיהי' הגילוי גם בבי"ע צ"ל שרש ההמשכה מלמעלה יותר, וע"ד דאי' באדר' תלת עלמין דנפקין מתיקונא קדמאה, דתלת עלמין הן ג' עולמות בי"ע ונפקין מתיקונא קדמאה דיגת"ד. דלכאו' אין זה מובן דעולמות בי"ע שלמטה מאצי' שרשן דוקא מתי' הראשון דיגת"ד. אך הענין הוא דהיא הנותנת דבכדי שיהי' המשכה למטה צ"ל שרש ההמשכה מלמעלה יותר, וזהו מי אל כמוך שבכוחו להאיר גם בבי"ע כו'. וכמו"כ הוא בנרות דחנוכה דשרש ההמשכה היא מלמעלה מאצי' ומשם נמשך האור לבי"ע ג"כ כו'. וזהו שנ"ח מצותה משתשקע החמה דוקא דהיינו שגם בבי"ע ששם נשקע בחי' שמש הוי' נמשך ג"כ האור לשם ע"י נרות דחנוכה כו'. ועתה צ"ל מה שסוף השיעור הוא עד דכלי' רגלא דתרמודאי. דהנה כשם שיש בחי' שמש בקדושה כמו"כ יש בחי' חמה בלעו"ז. דהנה אי' במד"ר ע"פ יפה כלבנה וברה כחמה דברה כחמה זו מל' יון אנדראוס אם אוליאוס חמה שמה, ושמש נק' גבור כמ"ש ישיש כגיבור לרוץ אורח דבתקופת תמוז מי יכול לעמוד נגדה והכל בורחין ממנה כו' כך מל' אנטיוכס מי הי' יכול לעמד נגדה והכל ברחו ממנו. מתתי' ובניו נתחזקו באמונתו של הקב"ה והבריחו את אנטיוכוס וחיילותיו לקיים מה שנא' וברה כחמה כו'. והענין הוא דהנה במדרש ע"פ את המאור הגדול כו' ד"א הגדול מונה לגדול והקטן לקטן יעקב בנה הקטן מונה ללבנה עשו בנה הגדול מונה לחמה ואי' בזהר דהאי שמשא תחות ההיא סיהרא ופי' הרמ"ז דמה שישראל מונים ללבנה היינו בחי' מל' דאצי', אמנם מה שאוה"ע מונים לחמה הוא כמו שירדה למטה בעשי', והיינו כמ"ש השל"ה שהוי"ע חמה בסיבובה שזהו גלגל החמה ואי' במד"ר דגלגל חמה הוא נרתק השמש, וידוע דנרתק השמש נמשך מש' אלקי' כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקי' ונודע דבש' אלקי' יש ק"כ צירופים כמ"ש בס"י דה' אבנים בונות ק"כ בתים וע"ב צירופים הראשונים הם גבורות קדושות ואין משם יניקה כלל. וממ"ח צירופים האחרוני' נמשך יניקת החיצונים אדמת בני חם ומשם הוא בחי' חמה דלעו"ז כו'. וביאור הענין הוא דהנה כתי' רם על כל גוים ה' על השמים כבודו שהם אומרים דעל השמים משגיח בעצמו אבל שישגיח בעצמו על עלולים השפלים שבארץ הוא ירידה והשפלה לגבי' כ"א עזב ה' את הארץ בידי הכו"מ ולכן הם עובדים לשמש וירח, מי שרואים

---

* משא"כ אינו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : משא"כ בבי"ע אינו.

כמה השפעות שנמשך ע״י כמו ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים דגידול התבואה מחום השמש וגידול הירקות מקור הירח, ה״ה מחשבים אותם למציאות לפי דעתם הכוזבת שמשפיעים בכח עצמן ולכן הם עובדים ומשתחוים להם שז״ע מה שמונים לחמה כו׳. אמנם באמת טח מראות עיניהם וכוזבות טענתם מובן מדבריהם בעצמם דהרי השמים הוא בערך הארץ שהרי כל ההשפעות נמשכים מן השמים אל הארץ וכמ״ש אני אענה את השמי׳ והם יענו את הארץ כו׳. וא״כ אם השמים הוא בערך הרי הארץ ג״כ בערך, ואם אין הארץ בערך הרי גם השמים אינו בערך. וכן הוא באמת דשניהם אינם בערך כלל כמ״ש והקדוש בשמים ובארץ כו׳. וכשם שעל השמים הם מודים שמשגיח בעצמו כמו״כ בארץ הוא משגיח בעצמו וכמ״ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כו׳. ומה שנמשך ההשפעה ע״י שמש וירח ה״ה רק כגרזן ביד החוצב בו כמו האומן שעושה כלי או בונה בנין ע״י הגרזן הרי מי הוא הבונה הוא האומן אלא שבונה ע״י הגרזן, והיתפאר הגרזן על החוצב בו שאינו שייך שיפארו את הגרזן שבנה בנין נפלא כ״א מפארים ומהללי׳ את האומן, כי הגרזן אין בכחו לבנות בכח עצמו כלל כ״א בכח האומן. וכמו״כ השמש והירח אין להם שום בחירה בההשפעה ואין זה בכח עצמן כ״א האלקות הוא משפיע על ידם שהשפע היא מאתו ית׳ שזן ומפרנס מקרני ראימים עד ביצי כינים והוא בעצמו משגיח על כל פרט ופרט דדצח״מ שלמטה וממשיך שפע מזון וחיות לכאו״א בפרט כו׳. והנה ברוחניות ענין השתחוה לשמש וירח הוא כשהאדם נותן א״ע בעניני העולם בהבלי עוה״ז בעסק מו״מ ושוכח על ה׳ שהוא סיבות הסיבות והוא הנותן לו כח לעשות חיל, שאם הי׳ חזק בזה שהמו״מ הוא רק בדרך כלי לבד וכמ״ש וברכך ה׳ אלקיך בכל אשר תעשה שצ״ל איזה עשי׳ וכלי לברכת ה׳ אבל העיקר הוא הברכה מלמעלה דברכת ה׳ היא תעשיר כו׳ ואז לא הי׳ טרוד ומוטרד בזה כ״כ ולא הי׳ מונע ומעכב אותו מתורה ועבודה. ומה שהוא טרוד בעניני העולם כ״כ זהו מפני שמחשיב את העסק מו״מ לעיקר, וה״ז כעוע״ז דמה לי אם מחשב את השמש והירח עצמן או דברים הנשפעים מהם, ומה שנותן מוחו ולבו בזה ה״ז כענין השתחוה שמרכין ראשו כו׳. והעונש ע״ז הוא סקילה, וברוחניות הו״ע טמטום המוח והלב שנתטמטם מוחו ולבו עד שאינו כלי לאור ה׳ שגם אם רוצה להתבונן ולהעמיק בענין אלקי כאו״א כפי אשר יד שכלו מגעת אינו יכול כו׳. וגם מפני שהוא מלא מרצונות זרות וגופניות הרי כלי מלא אינו מחזיק וכמ״ש כי בועליך עושיך כו׳ אמרז״ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי דכנס״י למעלה נק׳ כוס ישועות שהוא בחי׳ כוס וכלי לישועות וחסדים העליונים וכמו״כ נש״י למטה הם כלים לבחי׳ ישועות וחסדים העליונים, אבל צ״ל כלי ריקן ואז * כלי המחזיק ברכה, אבל כשהוא כלי מלא מרצונו׳ גופניים אם היות שזהו דבר נוסף על נש״י דבעצם ה״ה כלי לקבל בחי׳ חסדים העליונים רק מצד הנה״ב מ״מ כשהוא מלא מרצונות שזה רוצה וזה אינו רוצה (ער און ויל

ואז כלי : כ״ה בגוכי״ק, ואוצ״ל : ואז הוא כלי.

און ויל ניט) שזה יכול למצוא כאו"א בעצמו הן בעלי עסקים והן יושבי אהל כו' ומשו"ז אינו כלי לאלקות כו'. והעצה לזה הוא כמו האומן כשעושה כלי ה"ה מכה בקורנס תחלה על החתיכת כסף או זהב עד שעושה בה תוך כו' כך כתי' לב נשבר ונדכה נדכה הוא שמדכה את עצמו והיינו שמבטש א"ע ואומר לעצמו אחרי שהוא מתועב כ"כ ברצונות גופניים איך ירצה שה' ימלא רצונו, שאם הי' עובד את ה' הי' מקום לומר שה' ימלא רצונו אחרי שעושה רצון קונו אבל כאשר הוא מלא רצונות זרות איך ירצה שימלא לו רצונותיו הזרות והגופניים כו'. אמנם באמת אם הי' מקורב לאלקות לא הי' רוצה כלל בדברים הנבזים והשפלים, והסיבה שרוצה בהם הוא מפני שמרוחק כו'. וזה הי' כל ענין מלחמת אנטיוכוס שאז הי' התגברות החמה דלעו"ז בתוקף ורצו להתגבר עי"ז על נש"י להרחיקם ח"ו מאלקות, וכידוע דהמלחמה הי' מלחמה רוחניית שלא רצו בשיעבוד גופם כ"א בשיעבוד נפשם וכמו שא' כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל כו'. וזהו מה שרצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך דתומ"צ הם בחי' זו"נ דקדושה ורצו להגביר שמש וירח דלעו"ז על בחי' זו"נ דקדושה כו'. וזהו ג"כ מה שטמאו כל השמנים שהיו בהיכל, שמן הוא בחי' חכ' וטמאו כל השמנים היינו בחי' חכמות חיצוניות שמטמאים בחי' חכ' דקדושה וכמ"ש בסש"ב שמטמאים מוחין כו'. וכשגברו מל' בית חשמונאי ונצחום והיינו ע"י שנתחזקו באמונתו של הקב"ה דכאשר התגברות החמה דלעו"ז הוא בתוקף אז העצה לעמוד כנגדה רק בכח מס"נ. דע"פ השכל א"א לילך מפני שיש מנגדים לשכל דקדושה ובפרט כשטמאו כל השמנים, דריח מינות דחכמות חיצוניות טמאו חכ' דקדושה ממילא יש נטי' בשכל להמנגד, כ"א צ"ל ההתגברות רק בכח האמונה במס"נ, דלהיות שהוא יודע שזה היפך ומנגד לאלקות לזאת צריך לעמוד בחוזק שלא להימשך אח"ז בלי שום טענה ומענה כלל כו'. וע"י כח המס"נ שלהם מצאו פך א' של שמן חתום בחותמו של כה"ג, כה"ג הוא בחי' א"א וחותמו של כה"ג הוא בחי' יסוד דאריך שע"י נמשך בחי' שפע הפנימי דשמן הטוב שלמעלה מבחי' חכ' דאצי' שעז"נ שמן משחת קדש, קדש הוא בחי' חכ' ושמן משחת קדש הוא שמושח את הקדש בחי' חכ' דאצי', ושם אין אחיזה לחיצונים כלל, דדוקא בבחי' חכ' שהוא ראשית ההשתל' אפ"ל טמאו כל השמנים כו' אבל בבחי' שמן הטוב אין שום אחיזה לחיצונים אדרבה משם נמשך להיות וכל אויביך יכרתו כו' כמ"ש במ"א. וע"י המס"נ שלהם המשיכו בחי' שמן הטוב בגילוי למטה בבי"ע. וזהו והדליקו נרות בחצרות קדשיך חצר הן עולמות בי"ע ועולם העשי' הוא בחי' חצר החיצונה, והדליקו נרות מבחי' שמן הטוב בחצרות קדשיך שהמשיכו את האור בעשי' למטה, ועי"ז כלי' רגלא דתרמודא, תרמודא ל' מורדת והוא מענין המורדת על בעלה היפך בחי' כלי ריקן המחזיק והוא כאשר מלא מרצונות זרות וגופני' שהוא בבחי' כלי מלא יהי' כליון הרצונות זרות וגם הנה"ב יהי' בבחי' כליון לאלקות, וזהו עד דכלי' שיהי' בחי' כליון והפסד דרצונות הזרות, וגם כלי ל' כליון ותשוקה והו"ע ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר יבוא לאהבה את ה' כו' דבהעלאת הנרות

דמנורה הוא בבחי' מלמטלמ"ע וע"י נר חנוכה הוא בבחי' מלמעלמ"ט ע"י הגילוי אור מלמעלה כו'. וזהו ג"כ עד שתכלה רגל מן השוק, רגל הוא היצה"ר וכמשארז"ל ע"פ משלחי רגל השור והחמור כל מי שעוסק בתורה ובגמ"ח יצרו מסור בידו ופרש"י ובתוס' שלמדו זה ממ"ש משלחי רגל דהיצה"ר נק' רגל כמ"ש ובא הולך לאיש עשיר שנק' תחלה הולך ואח"כ אורח ואח"כ איש כמ"ש במ"א, ועד שתכלה רגל הו"ע כליון הנה"ב כנ"ל ונמצא הוא שיעור א' ממש עם דכלי' רגלא דתרמודא והוא ביאור על ענין שתכלה רגל דהיינו עד דכלי' רגלא דתרמודאי שגם המורדים יכלו ויבואו לבחי' כליון ותשוקה לאלקות כו'. וזהו דתחלת זמן הדלקת נ"ח הוא משתשקע החמה דוקא היינו במקום שנשקע שמש ה' והן עולמות בי"ע דזהו עיקר הכוונה בהדלקת נ"ח להמשיך האור להאיר בבי"ע דוקא ושרש ההמשכה היא מבחי' שלמעלה מאצי' והו"ע שמן הטוב ולכן משם יכול להיות הגילוי בבי"ע ג"כ. וסוף השיעור הוא עד דכלי' רגלא דתרמודאי והיינו דפעולת האור למטה הוא שפועל הכליון גם בהמורדים כו' דלהיות דשרשו הוא מבחי' אוא"ס שלמעלה מאצי' שאין שם אחיזת החיצונים כלל לכן ביכולתו לפעול להיות שגם המורדים יבואו לבחי' כליון כו' כנ"ל. ועפ"ז יובן ג"כ מה שהנס דנרות הי' בשמונה ימים דוקא וכמ"ש הב"י, דלהיות שההמשכה הי' מבחי' אוא"ס שלמעלה מאצי' שז"ע שומר ההיקף, דשבעת ימי ההיקף (שמקיפים וחוזרים ומקיפים כנ"ל) הן בחי' ז' מדות דאצי' וי"ל שאצי' בכלל נק' סובב לגבי בי"ע וכמ"ש במ"א בקונט' * ד"ה הנה הטעם שאדם דאצי' כו' לכן נק' ימי ההיקף, והאוא"ס שלמעלה מאצי' הוא בחי' שומר ההיקף ולכן נמשך הנס למטה בח' ימים דוקא, ובד"כ הוא בחי' גילוי ש' הוי' דלעילא, דז' נרות הן ז' פעמים הוי' והו"ע יעקב בגימ' ז"פ הוי' ויעקב הוא בעל עולם האצי' והיינו בחי' ז' מדות דאצי', וח"פ הוי' הוא בחי' ש' הוי' דאריך כמ"ש במ"א והיינו בחי' ש' הוי' דלעילא שזהו הגילוי שיהי' לעתיד דיצחק בגימ' ח"פ הוי' ולעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, ולכן לעתיד יהי' הגילוי למטה דוקא ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' ואת רוה"ט אעביר כו' ואז אהפוך כו' לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו כו', והיינו לפי שיהי' הגילוי מבחי' ש' הוי' דלעילא ומעין זה הוא הגילוי דנ"ח שע"י שגברו מל' בית חשמונאי שנתחזקו באמונתם במס"נ ונצחו בחי' חמה דלעו"ז והמשיכו עי"ז בחי' גילוי ש' הוי' דלעילא שיאיר למטה ממש שז"ע שיעור ההדלקה כו' כנ"ל ולכן הי' הנס למטה בשמונה ימים כו'.

בקונט' . . . דאצי' כו' : נדפס באוה"ת על ענינים ע' רא ואילך.

בס"ד, ש"פ קדושים, תר"ס

סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני. וידוע שזהו מאמר כנס"י להקב"ה בזה"ג שמבקשת סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה אני שהיא בבחי' חולת אהבה להקב"ה כו'. ולהבין מהו ענין חולת אהבה, הנה ידוע דבתענוג יש ב' מיני תענוג והן ב' בחי' חו"ג שעז"נ אהבה בתענוגים ל' רבים, והם בחי' תענוג דאו"י ותענוג דאו"ח, תענוג דאו"י הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, ותענוג דאו"ח הוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע והו"ע הכוסף והתשוקה, דידוע דתשוקה וחשק הוא רצון שיש בו תענוג גדול ועצום, והכוסף והתשוקה הזאת גורמי' כליון הנפש וכמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי שנכלה נפשו מחמת עוצם התענוג, וענין הכליון הוא שכחות נפשו המתלבשים באברי הגוף בבחי' התיישבות אור בכלי נזזים ממקומם ועולים ונכללים בעצם הנפש שלמעלה מגדר כלים שז"ע כליון והסתלקות כחות הנפש, וממילא כל עצמות נפשו עולה ונסתלק למעלה, כי אחיזת עצם הנפש בהגוף הוא ע"י הכחות, כי מצ"ע אינו בגדר שייכות אל הגוף כו', והגם שמבואר במ"א דכללות הקישור דהנפש בגוף הוא רק מכח המפליא לעשות המקשר רוחניות בגשמיות כו', מ"מ הוא ע"י הכחות שהן מתלבשים באברי הגוף בבחי' התיישבות ממש מפני שהם מצומצמים לפי אופן האברים כו' כמ"ש במ"א, ובהם נאחז עצם הנפש כו', ומה שאנו רואין בחולי הנק' מאניע ר"ל והוא ששוכב כאבן דומם ומתבטלים כל החושים לגמרי והוא חי רק מן כללות חיות הנפש המחי' את הגוף שלמעלה מכחות פרטים כו', הרי ידוע דגם כללות החיות אינו עצם הנפש כ"א הארתו בלבד, והוא ג"כ בא בבחי' התלבשות בגוף בדם שבו, אלא שאינו מתחלק לפי אופן אברי הגוף כ"א נמצא בכולם בשווה, אבל מ"מ ה"ה נאחז ממש בדם האדם כו', מה שא"א לומר כן בעצם הנפש שאין לו שום צד אחיזה בהגוף בעצם כ"א מצד כח המפליא לעשות כו' והוא ע"י ההארה שלו כו', ולזאת בעליית והסתלקות הכחות שנכללים בעצם הנפש מסתלק גם עצם כללות הנפש ועולה למעלה כו', וכ"ש באופן תענוג הנ"ל שהנפש עומד בבחי' העלאה כו'. והנה התענוג דאו"ח שבבחי' העלאה מלמטלמ"ע עיקרו הוא בהעדר השגת הדבר דוקא, והיינו כשמשתוקק וחשק לאיזה דבר שנמשך בבחי' תענוג הנפש אילו ולא השיג עדיין אותו הדבר, אז עולים ומסתלקים כל חושיו וכחותיו ומתקשרי' באותו הדבר עד שיכול להיות כלות הנפש כו' כנ"ל, כי להיות שהתענוג הוא עצם הנפש הנק' יחידה לזאת נוגע הדבר בכל חלקי נפשו, וכל כחות נפשו נמשכים אחר כח התענוג, ובהעדר מילוי התענוג יסתלקו כל הכחות ויהיו נכללים בעצם כח התענוג שהוא עצם הנפש בחי' יחידה עד שיבוא לידי כליון כו' כנ"ל, וכמו בא' שהעלה בלבו טינא כו', והיינו מצד חמדת הלב בעוצם התענוג ואינו יכול להשיג את הדבר האהוב נעשה מזה הכיווץ וההעלאה בכחות הנפש ועצם הנפש שעומדים בבחי' הסתלקות למעלה, וזהו סיבת החולי שיחלה מהעדר השגת הדבר מפני שהכחות אינם בבחי' התיישבות באברי הגוף אדרבא הם בבחי' הסתלקות עד שאפשר שיסתלק לגמרי שזה"ע כלות הנפש כו', אבל כאשר כבר השיג הדבר ומתענג

בו אין בזה בחי' הסתלקות, כ"א אדיקות והתקשרות נפלא באותו הדבר עד שהדבר מחי' ומשיב נפשו להיות שבא התענוג בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. והנה גם בהתענוג דאו"י יכול להיות ג"כ ענין כלות הנפש והיינו מחמת עוצם גילוי התענוג שאין הכחות יכולים לקבל רוב טוב כזה. והענין הוא דהנה נת"ל שהתענוג הוא עצם הנפש והוא בחי' יחידה שבנפש כו', ומ"מ יש בזה בחי' או"פ ואו"מ, ואו"פ הוא בחי' התענוג המתצמצם ומתלבש בכחות הנפש בפנימיות וכמו בכח החכ' שמלובש בו הארת התענוג וכמו שאנו רואין בחוש שכשנופל לו המצאה חדשה מתמלא תענוג וכמו חכמת אדם תאיר פניו וכמו צהבו פניו של ר"א שמצא תוספתא חדתא דצהיבת והארת הפנים מורה על גילוי הארת התענוג שמאיר בו, וכמו"כ בהשגת איזה שכל שמתענג מההשגה שכלית שז"ע מה שהתגלות עתיק הוא בבינה כו' כידוע ומבואר במ"א, שבזה בא התענוג ומתלבש בפנימיות ממש להיות שנתצמצם התענוג לפי אופן הכחות הפנימים עד שבא בבחי' או"פ כו', וכמו"כ בתענוג שבאכילה כשאוכל מאכל ערב ומתענג בו שהתענוג בא בבחי' התיישבות ממש בהכחות וגורם התיישבות הכחות, והיינו התגלותן והתאחדותם באברי הגוף בהתיישבות כדבעי למהוי, וכמו ונשבע לחם ונהי' טובים שזהו מצד התיישבות בכחות הנפש וכ"ש ע"י הארת התענוג בהם כשאוכל מאכל ערב עד"מ שמתיישבים יותר כו'. וכ"ז הוא בחי' או"פ שהוא הארה מצומצמת מהתענוג. אבל לפעמים מאיר הארת כח התענוג כמו שהוא בלתי מצומצם שלמעלה מגדר התיישבות בכחות הנפש ואברי הגוף, וכמו ר"ע שזלגו עיניו דמעות מפני ריבוי רזין דאורייתא שגילה לו, וידוע דדמעות באים מסיבת כיווץ כלי המוחין, והיינו כשמאיר אור הנפש כ"כ שאין השכל וכלי המוח יכולים לסבול עי"ז באים הדמעות, וזהו מה שר"ע זלגו עיניו דמעות מפני שלא הי' ביכולת שכלו לקבל גילוי אור זה כו', וכמו תלתא סבא שנסתלקו באדרא דהיינו מצד עוצם גילוי האור שלא הי' ביכולתם לקבל כו' וכמו לעתיד דכתיב בבכי יבואו מצד עוצם התענוג שיהי' אז כו', דכאשר מאיר גילוי התענוג ביותר א"א להתקבל בהכחות עד שיכול להיות הסתלקות הנפש לגמרי וכמו בהתענוג דשיר וזמרה שיכול להיות כלות הנפש ממש כו', אבל כ"ז אינו מפני שהנפש וכחותי' הם בבחי' עלי' והסתלקות למעלה, כ"א אדרבא הנפש הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט שמאיר גילוי אור התענוג ביותר (בל"א ער דער הערט זייער טיף און זייער גוט דעם גישמאק אין דער זאך) והמשכת הנפש בזה הוא האדיקות והתקשרות הנפש בהטוב טעם דהשיר והזמרה כו' ומפני שהכחות המה מוגבלים ומצומצמים ולזאת בהגלות נגלות עליהם אור התענוג ביותר ה"ה מתבטלים ונכללים באור עצם הנפש שמאיר עליהם כו', ונמצא דכ"ז הוא בבחי' המשכה ולכן אנו רואין דבעת התענוג אין בו שום היפך התענוג והצער כלל, דבעת ההיא הוא רק בבחי' תענוג עד שנכלה נפשו כו' והיינו כי העדר התענוג והצער הוא הכיווץ בנפש, ובתענוג הנ"ל אדרבא הוא בהתפשטות גדולה ביותר כו' ואנו מוצאים העלאת הכחות גם בהמשכת התענוג וכמו התענוג בדבר הקיוהא והוא המעורב מהחמיצות ומתיקות יחד (הנק' ויינדיק) שנעשה עריבות לנפש (בל"א קויקונג ובלה"ק עריבות ומתיקות) וכמו"כ בריח

חזק שמכווץ את הלב ועולם* הכחות למעלה כו', אבל מ"מ הם משיבים את הנפש כמו בריח חזק שאחר הכיווץ נעשה התפשטות וגילוי הכחות ביותר שטוב לו יותר מכמו שהי' קודם וכמו"כ בדבר הקיוהא ה"ה נעשה עריבות לנפש שהתענוג מתפשט אח"כ בכל אברי גופו שמתפשט ומתיישב ביותר ומחי' נפשו בזה כו', והיינו לפי שהתענוג הוא בבחי' המשכה אלא שלהיותו בא מדבר שיש בו חמיצות בעצם לכן הוא גורם ההעלאה וההסתלקות אבל זהו דוקא סיבת ההתפשטות ביותר אח"כ כו', וגם פעולת דבר הקיוהא וריח חזק שמסירים האידים והקיטורים המונעים ומעכבים גילוי הכחות באברי הגוף, וכמו כשמריח ריח חזק נעשה מוחו זך יותר, והיינו לפי שמסיר את האידים המסתירים כו', וגם ממשיך תוס' אור וחיות מהנפש כו' כנ"ל. והנמשל מזה בעבודה י"ל שהו"ע החיות והתענוג שיש במרירות שמתמרמר על ריחוקו מה', וידוע דהמרירות צ"ל עם חיות דוקא שזהו ההפרש בין עצב למרירות כמ"ש במ"א, והוא כי המרירות האמיתי הוא דוקא כאשר מרגיש טוב טעם באלקות, וכמ"ש בסש"ב שצריך לזה ישוב הדעת להתבונן בגדולת ה' אשר חטא לו כו', וכל מה שמתבונן ביותר בגדולת ה' ומרגיש טוב טעם באלקות יתמרמר ביותר על ריחוקו מה' ומכ"ש על החטאים והעונות כו' שנוגע לו בפנימיו' נפשו, ואז תהי' המרירות עם חיות עצמי מצד ההרגש האלקי שנרגש בנפשו ומעורב ממתיקות וחמיצות יחד כו', ומרירו' זו פועל שמסיר את הדברים המעלימים והמסתירים ומאיר אור וחיות חדש בנפשו בעבודת ה' בתפלה ותורה ומעהמ"צ כו', והיינו להיות אח"כ העבודה בשמחה וכדבעי למהוי בלי שום תערובת עוצב ומרירות כלל, וכנ"ל בתענוג שבבחי' המשכה שאין בו שום העדר התענוג כלל, וכמו"כ בהתענוג מדבר החריף דבתחלה יעשה כיווץ וצמצום הנפש שהוא בבחי' העלאה כו' מ"מ אח"כ כשמשיב את הנפש שנעשה בבחי' התפשטות והתיישבות ביותר אז אין בזה שום כיוץ וצמצום כלל כ"א אדרבא התרחבות התענוג והתפשטות כו', וכמו"כ הוא בעבודה בענין המרירות הנ"ל שהוא ההרגש בטוב טעם האלקות ובעוצם רחוקו איך שהוא מרוחק מזה כו', שהוא הגורם כיוץ וצמצום בנפשו בבחי' צער ולב דואג מאד שבד"כ הוא בחי' ההעלאה מלמטלמ"ע כו', הנה אח"כ הוא משיב את הנפש שמוסיף לו חיות ואור בקיום התומ"צ שהאור האלקי מאיר ומתפשט בנפשו בהתרחבות ובהתפשטות בגילוי ומתענוג* ושמח מאד על האור האלקי המאיר בנפשו, ואין בזה מבחי' העוצב כלל, כ"א בבחי' עבודה בשמחה וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה כו' שבאה לאחר המרירות דתיקון חצות שאח"כ העבודה היא בשמחה דוקא כו' וכמ"ש במ"א. ולמעלה בבחי' כנס"י דלעילא ענין התענוג מדבר הקיוהא י"ל שהוא התענוג הבא מעבודת הבירורים וכמ"ש בסש"ב פכ"ז בפי' ועשה לי מטעמים ל' רבים שיש ב' מיני מעדנים הא' ממאכלים ערבים ומתוקים, והב' מדברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים

ועולם: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ועולים.

ומתענוג: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ומתענג.

היטיב עד שנעשים מעדנים להשיב הנפש, והנמשל מזה הוא התענוג ונח״ר שנעשה מהאתכפי׳ דסט״א דכד אתכפי׳ סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה בכולהו עלמין כו׳ כמש״ש, וידוע דהעבודה למטה בבחי׳ אתכפי׳ הוא הגורם העלאת בחי׳ מל׳ שהיא בבחי׳ רצוא לעלות למעלה כידוע בענין והחיות נושאות כו׳, וכמ״ש ארוממך אלקי המלך דאלקי המלך הוא בחי׳ מל׳ שהוא הכח והחיות שלנו דכנס״י הוא מקור נש״י, וארוממך אלקי המלך הוא שעושים בחי׳ הרוממות והעלאה בבחי׳ מל׳ והו״ע * ע״י עבודת הבירורים למטה שע״י האתכפי׳ דסט״א כו׳ כמ״ש מזה בתו״א ד״ה כי אתה נרי, אמנם עי״ז אסתלק יקרא דקוב״ה בכולהו עלמין שמאיר עי״ז גילוי אור עליון ובד״כ הוא בחי׳ גילוי אוא״ס הסוכ״ע שמאיר בכולהו עלמין בשוה כו׳, ומאיר האור גם בנפש האדם לסייעו סיוע רב ועצום לעבודתו ית׳ כו׳ כמ״ש בסש״ב שם. וכ״ז הוא בתענוג דאו״י שהתענוג בא בבחי׳ המשכה כו׳ אבל בתענוג דאו״ח הוא בבחי׳ העלאה מלמטלמ״ע שהנפש נמשך ועולה אחר הדבר ההוא וכל הכחות הם בבחי׳ עלי׳ והסתלקות כו׳, וסיבתו הוא בהעדר השגת הדבר דוקא שא״א לו למלאות חפצו ורצונו במילוי התענוג שזהו הגורם בחי׳ הכיוץ והעלי׳ עד שיחלה מזה ויכול לבוא לכלות הנפש כו׳, וזהו״ע חולת אהבה שעז״נ כי חולת אהבה דהיינו החולי הבא מצד האהבה דמצד עוצם האהבה והתשוקה דכנס״י להתענג על ה׳, וא״א לה בזה״ג למלאות חפצה ותשוקתה להיות מילוי התענוג כו׳ מזה בא החולי שהו״ע חולת אהבה כו׳, דהנה ידוע מ״ש בת״ז דשכינתא איהי מרעא בגלותא, שכינתא הוא בחי׳ כנס״י דבזה״ג היא בבחי׳ חולה וכמו עד״מ בחולי הגוף המבדיל בין קדש כו׳ יש חולי גמור הבאה מקלקול אברי הגוף שמחמת זה נופל למשכב ר״ל ומתגבר אצלו חום הטבעי ואובד חוש הטעם מהמאכל עד שטועם מתוק למר ומר למתוק ויוכל להתאות למאכלים רעים ודברים המזיקים כו׳, ויש חולת אהבה כענין הנ״ל בא׳ שהעלה בלבו טינא כו׳ שאינו בא מצד קלקול אברי הגוף רק מצד שאינו יכול למלאות חפצו ורצונו כו׳, וכך עד״מ בנפש יש ב׳ מיני חולאים הנ״ל, הא׳ שבא מצד קלקול הגוף והחומריות שבו שנתעבה ונתגשם ביותר ומעמיק א״ע בעניני עוה״ז וכל חפצו ורצונו שקוע בזה, ומד׳ שכוח לבו וכמ״ש כי פנו אלי עורף כו׳ דגם מה שפנו אלי הוא בבחי׳ עורף ואחוריים לבד בבחי׳ חיצוניות לגמרי, אבל כל פנימיותו והתענוג שלו הוא בעניני עוה״ז כו׳, ומורד * וממשיך את הנפש ג״כ בהדברים הגשמיים והתענוגים גופנים כו׳ והעיקר בנשמות הנמוכות שנמשכת ממדרי׳ התחתונות דאלקות שהיא מתלבשת ומושרשת בטבע הנה״ב ומשוך אחר צרכי גופו וקשה לה ליפרד ממנו, מחמת שהיא בבחי׳ ישות וגסות הרוח דהיינו שהרוחניות היא בבחי׳ גסות ועביות, ולזאת נמשכת אחר דברים גסים ועבים ואינה מתפעלת מדברים דקים ורוחנים, כי גסות וחומריות הגוף הם המלבישים את הנפש מראשה ועד רגלה כו׳, ובאמת גם בנשמות שאינם נמוכות הנה ריבוי התאות ותענוגים גשמיים מורידים את הנפש כו׳,

---

והו״ע ע״י : כ״ה בגוכי״ק, ואוצ״ל : והו״ע התענוג ע״י.

ומורד : כ״ה בגוכי״ק, ואוצ״ל : ומוריד.

דאם היות שהנה"א הוא למעלה מעלה באין ערוך מהנה"ב, דהנה"ב מק"נ והנה"א הוא חלק אלקה ממעל כו', מ"מ הרי הנה"א מתלבש בהנה"ב, וידוע דהתלבשות הנה"א בהנה"ב אינו כמו ההתלבשות בלבוש לבד שאין לו שום שייכות אל הלבוש כו', כ"א אופן התלבשותו הוא כמו התלבשות הנפש החיונית בהגוף, שמתלבש ומתאחד באברי הגוף לפי מזג ותכונת הגוף עד שמרגישי' זה את זה כו', וכמו"כ בהתלבשות הנה"א בהנה"ב שמתלבש ממש בתוכו ומתאחד אתו עד שמרגישים זא"ז כו', ולכן בכח הנה"א לפעול הביטל והבירור בנה"ב כו' כמ"ש מזה במ"א בד"ה כה אמר ה' פקדתי את אשר עשה לך עמלק רנ"ח, אבל כמו"כ הוא להיפך ח"ו שהנה"ב יכול להוריד את הנה"א, והוא שהנה"א נקשר ונדבק בהנה"ב ונמשך אחרי צרכי גופו והתענוגים הגשמי' והאור האלקי אינו נרגש בנפשו שנטמטם מוחו ולבו שאינו כלי לקבל אור אלקי להתבונן בהתבוננות אלקי שיוקלט ויורגש בנפשו כו' וכ"ש שלא יתפעל באהוי"ר כו', וכמא' תוקפא דגופא חולשא דנשמתא דתוקף החומריות של הגוף והנה"ב גורמי' חלישות הנשמות, וכמ"ש כשל בעוני כוחי היינו הכח האלקי נחלש ע"י העונות ר"ל וכמו"כ ע"י ריבוי תאוות היתר וכמארז"ל חמרא דפרגותא ומיא דיומסות קפחו עשרת השבטים ר"א בן ערך איקלע להתם אימשך אבתרייהו בעי למקרי בספרא החודש הזה לכם וקרא החרש הי' לבם, והיינו שהראו לו מה שגרמו ענין התאות והתענוגים, דהנה ידוע דזה הוא בחי' גילוי ופי' החדש הזה לכם הוא שיהי' הגילוי לכם בבחי' פנימיות שיאיר האור האלקי בפנימיות נפשם כו' ותמורת זה קרא החרש הי' לבם היינו שנחרש לבם עד שאינו כלי לקבל את האור האלקי בפנימיות כו', וי"ל דהנה ידוע דעיקר הגילוי בפנימיות הוא כשמאיר בלב דוקא כמ"ש וידעת היום והשבת אל לבבך דהעיקר הוא שיהי' ההשבה אל הלב דוקא, שהלב ירגיש בהענין האלקי, דכן צ"ל בכל ידיעה והתבוננות שיהי' נרגש בלבו דוקא וזהו עיקר הקליטה בפנימיות והוא דוקא המועיל לקיום המצות בפו"מ בסו"מ וע"ט כו' כמ"ש במ"א, וזהו החדש הזה לכם שיוקלט בפנימיות והיינו בלב דוקא ולכן טעה בזה שא' החרש הי' לבם שהלב נעשה כחרש שאינו מאיר בפנימיות בלב כלל כו' והסיבה לזה הוא ריבוי התענוגי' גשמים כו', וה"ז בחי' חולי ממש שטועם מתוק למר ומר למתוק והיינו שאינו מרגיש המתיקות והטוב טעם דאלקות כו' אדרבא נרגש אצלו למר היינו שאינו רוצה בזה והוא לו למשא כו' ולהיפך את המר הם כל התענוגים הגשמים מרגיש למתוק ומתאוה לדברים הרעים ומזיקי' לנפש כו', הנה בזה גופא יש ג"כ ב' מדרי' והוא חולה שיש בו סכנה וחולה שאין בו סכנה, דחולה שיש בו סכנה הוא כאשר נפל בתאות איסור ר"ל בא' משס"ה ל"ת או גם בביטל מ"ע ח"ו, שבזה מסכן נפשו למיתה ממש ר"ל שהרי בזה נפסק נפשו מאלקות וכמ"ש בסש"ב באגה"ת פ"ה בפי' יעקב חבל נחלתו שהנשמה היא חבל המשכה שנמשכה מאות ה' תתאה דש' הוי' וכמו עד"מ חבל עב שזור מתרי"ג חבלים דקים ככה חבל המשכה הנ"ל כלול מתרי"ג מצות וכשעובר ח"ו על א' מהנה נפסק חבל הדק כו', וזהו"ע פגימת הנפש שנפגם ע"י שנפסק החבל הדק המקשר כו' וכ"ש באיסור כרת ומיתה ר"ל שנכרת הנפש לגמרי כו', ויש חולי שאין בו

סכנה היינו היותו משוקע בתאוות היתר שאינו מסכן נפשו ממש בזה מאחר שאינו דבר איסור, אבל מ"מ הוא חולה גמור שנחלש נפשו מאד ע"ז ואינו טועם כלל טוב טעם באלקות אדרבא כל אוכל דקדושה תתעב נפשו וכל חפצו ורצונו הוא בתענוגים גשמים כו', ועז"נ האמונים עלי תולע חבקו אשפתות שהם כל תענוגי עה"ז ששרשן והתהוותן הוא מבחי' הפסולת של ההשפעה האלקית ולכן ר"ע כשראה כרך גדול של רומי שחק אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ כו' כמ"ש במ"א, וזהו חבקו אשפתות שמחבק בלב ונפש התענוגים הגשמיים שנק' אשפה וכידוע מענין פעור כו', וזהו בחי' חולה גמור עד שמתאוה למאכלים המזיקים כו' לפי רוב החולי כו', וזה נק' ג"כ חולת אהבה פי' שנחלשו חושי האהבה ואומר דוקא על מר מתוק, והיינו מפני שאין לו טעם וריח דכתי' טעמו וראו כי טוב ה', טועמי' חיים זכו כו', והוא אינו טועם הטוב טעם דאלקות אדרבה טועם הטעם דתענוגים ויש לו אהבה אליהם כו', נמצא שהחולי הנ"ל הוא מצד העדר הרגש אור האלקי בנפשו כו'.

וביאור הענין הוא דהנה כתי' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ופי' וראו הוא בחי' השגה כאילו רואה שצריך לראות תמיד איך שמי ברא אלה, אלה הוא בחי' מה שנראה ונגלה לעין כל, והיינו העולם והנבראים שנבראו שהן בבחי' גילוי וכמ"ש במ"א דעלדאת"ג נק' זה לפי שהוא בבחי' גילוי כו', אבל מי פירושו שאינו ידוע ומושג וכמו השאלה ששואל אחד מחבירו מי הוא היינו שאינו יודע מי הוא ולכן שואל עליו, וא"כ שם דבר מי הוא שאינו מושג, ומ"מ הרי מציאותו ידוע ויכול לבוא לידי השגה דאם לא הי' מציאותו ידוע כלל הרי אינו שייך שישאל עליו, וגם ע"י שאומרים לו ה"ה יודע אותו, ואם היות כי אחר הידיעה הוא ג"כ רק השגת המציאות ולא ראיית המהות (וז"ש בזהר דמי הוא דקיימא לשאלה ולא למינדע שאינו בבחי' ידיעת המהות כו') מ"מ מציאותו ידוע ומושג כו', ובענין הבריאה זהו בחי' האין המהווה מציאות היש, שהאין אינו מושג בנבראים ואדרבא הוא מתעלם ומסתתר מהם דאופן הבריאה יש מאין הוא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא דאל"כ לא הי' מתהווה בבחי' מציאת יש כו' כידוע ומבואר במ"א, ומשו"ז נק' אין לפי שאינו מושג בנבראים וה"ה כאילו אינו (ועמ"ש מזה בד"ה ואתה כו' עמדת להם רנ"ח) אבל מ"מ ידוע מציאותו היינו שיודעים שיש בחי' אין המהווה את היש כי הרי אין הדבר עושה א"ע ובהכרח הרי יש לו מקור המהווה אותו כו', וכשיתן דעתו ולבו ע"ז יכול להבין זאת בבחי' ראי' חושיות ממש, דעז"נ ומבשרי אחזה אלוקה דכמו שהאדם מרגיש בעצמו שיש בו חיות המחי' אותו והגם שלא ראה את הנשמה מעולם ואינו יודע מהותה איך ומה היא אבל מ"מ בלתי ספק אצלו שיש בו נשמה המחי' אותו והיא העיקר שכל החושים והכחות והתנועה הם מהנפש המחי' אותו דהרי בצאת הנפש מן הגוף הרי הגוף הוא כאבן דומם כו', וכמו"כ יובן בעולם שיש לו חיות אלקי המחי' ומהווה אותו והעיקר הוא החיות האלקי ואם הי' מסתלק ממנו כרגע ח"ו הי' נעשה אין ואפס ממש כו' דהנה בגוף ונפש הרי אין התהוות הגוף מהנפש שהרי הנפש הוא ג"כ נברא מאין ליש אלא שהוא בחי' יש רוחני ולכן ה"ה מחי' את הגוף

אבל לא מהווה אותו, ומשו"ז יש קיום לגוף גם בצאת הנפש ממנו כו', אבל בעולם הרי התהוותו הוא מהכח האלקי וכנ"ל דאין דבר עושה א"ע ובהכרח יש לו מקור המהווה. וזה מובן מהעולם והנבראים עצמן שאין התהוותן מעצמותן שהרי הם מורכבים מד' יסודות ואין לך חומר שלא יהי' מורכב גם החומר הראשון שפשוט עדיין מציור הד"י כמ"ש הרמב"ן בפי' עה"ת בפסוק בראשית ה"ה מורכב ג"כ בהעלם מהם אלא שאינם בו בבחי' צורה נגלית, אבל בהעלם ישנם בו ויצאו אח"כ ממנו מהעלם אל הגילוי והיינו שמה שהי' בו בכח יצא אל הפועל כו', וא"כ א"א לומר שמציאותן מעצמותן מאחר שמציאותן הוא מהרכבתן ובהכרח יש מי שבורא ומרכיב כו', והוא הכח האלקי המחי' את הנבראים הוא המהווה אותן מאין ליש כו' (ובד"פ הן ב' מדרי' בהכח האלקי והוא מה שבבחי' מל' יש ב' מדרי' בחי' השפעה בריחוק ובחי' השפעה בקירוב, דהנה מדת המל' מחולקת מכל המדות שכולם הם בבחי' השפעה בקירוב שהו"ע עילה ועלול כו', משא"כ בחי' המל' עיקרה הוא בבחי' רוממות והתנשאות וכמא' המלך המרומם לבדו כו', וכמו ענין המלוכה למטה שהוא בבחי' רוממות דוקא וכמשארז"ל המלך אין רוכבין על סוסו ואין יושבין כו' מפני שצ"ל מרומם ומובדל מן העם כו', ומ"מ יש ג"כ בחי' השפעה בקירוב והו"ע חוקי המלך שהן לטובת המדינה שעי"ז הם קיימים כו', וכמו"כ למעלה דכתי' ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך כו' דארוממך הוא בחי' המל' כמו שהוא בחי' רוממות והתנשאות על הנבראים שמזה נתהוה גוף מציאות הנבראים שזהו דוקא ע"י בחי' הריחוק וההתנשאות דבחי' מל', ואברכה שמך הוא בחי' השפעה בקירוב שמתלבש בתוך כל נברא להחיותו בבחי' חיות פנימי ממש כו', ומ"מ גם חיות זה הוא בבחי' הסתר שהרי הנברא אינו מרגיש שהוא חיות אלקי כו', והיינו לפני שנמשך ע"י בחי' הרוממות וההתנשאות דמבואר במ"א שעי"ז נעשה בחי' פרסא המפסקת, והמשכת האור נמשך ע"י הפרסא לכן הוא ג"כ בבחי' ריחוק דהיינו בחי' ההסתר כו', ועיקר ההשפעה בקירוב הוא מה שמאיר גילוי אלקות בעולמו' וכמו הגלוים דג"ע דצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה הוא בחי' השפעה בקירוב כו'). וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שהוא בחי' האין המהווה את היש שהוא למעלה מהשגת הנבראים מפני שמתעלם ומסתתר מהם וא"א לנבראים לידע מהותו ממש דמשו"ז נק' אין כו' כנ"ל, אבל מ"מ מציאותו ידוע וע"י התבוננות בהעמקת הדעת יכול לידע ולהרגיש ממש את מציאות האין האלקי המהווה ומחי' את הנבראים ושהוא העיקר וגשמיות וחומריות העולם הוא מצ"ע אין ואפס ממש כו' (וגם יכול להיות בבחי' ראי' ממש בעין השכל וכמא' איזה חכם הרואה את הנולד שרואה את הנולד מאין ליש והיינו שבכל נברא הוא רואה את האין המהווה אותו מאין ליש כו'), וע"י התבוננות זו יבוא לבחי' ביטל היש לאין דמאחר שמבין בשכלו היטיב שיש בחי' כח אלקי המחי' ומהוה את הנבראים והוא העיקר והנבראים והעולם מצ"ע הם אפס ממש א"כ הרי אינו שייך שירצה בחי' חומריות וגשמיות העולם כ"א כל חפצו ורצונו יהי' באלקות ושיהי' התגלות האור האלקי בעולם, וכמו שהאדם אוהב חיי נפשו ורוצה בהתפשטות וגילוי החיות לפי שיודע שהוא העיקר כו' כנ"ל כמו"כ יהי' כל חפצו ורצונו

באלקות ושיהי' התפשטות וגילוי אלקות כו' וגם בעניני העולם שמוכרח בהם יהי' כוונתו בהאלקות שבהם והיינו כמ"ש כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם והיינו בחי' מוצא פי ה' שבהמאכל שהוא המחי' אותו ובזה יהי' כוונתו בהאכילה לקבל חיות מהאלקות המחי' את המאכל ההוא, והיינו לפי שיש יתרון מעלה בהכח האלקי שמחי' את המאכל שהוא בשרשו גבוה יותר מנפש האדם דמשו"ז ירד למטה יותר שידוע הכלל דכל הגבוה גבוה ביותר ה"ה יורד למטה מטה ביותר ונעוץ תחלתן בסופן דוקא כו' (ועמ"ש מזה בסידור בדרוש שאחר עלינו) (אלא שהחיות שבמאכל נמשך ע"י הפרסא משא"כ בנשמת האדם כו' כמ"ש במ"א, וי"ל דמשו"ז צריך החיות שבמאכל אל האדם דוקא דכאשר האדם אוכל אותו בכוונה לש"ש כנ"ל ה"ה מעלה אותו לשרשו ומקבל האדם חיות משרשו הקדום של המאכל כו') ולכן ע"ז נתוסף לו כח וחיות בתורה ועבודה כו', והגם דבתו"א פ' בראשית ד"ה להבין הטעם שנשתנה כו' מבואר שגוף האדם למטה במדרי' מגופי הבע"ח שהן בבחי' צומח וגוף האדם הוא דומם כו', מ"מ הרי מצד הנפש הרי הנפש המדברת היא גבוה הרבה מנפש החי ונפש הצומחת כו' וכמ"ש במ"א דדצח"מ הן נגד ד' עולמות אבי"ע א"כ לגבי דצ"ח הוא כמו אצי' לגבי בי"ע כו' וממילא המוצא פי ה' שבנפשות הצו"ח הוא למעלה מהמוצא פי' ה' שבאדם כו', אמנם עיקר קבלת החיות שהאדם מקבל מצו"ח הוא מגוף הצו"ח לא מנפשם שהרי הבע"ח טעונין שחיטה קודם שבזה יצא מהם הנפש החי וכן הצומח ע"י שתולשים אותו הרי נפסק ממנו הנפש הצומחת כו' ועמ"ש מזה בד"ה אלה תולדות נח רל"ז, אך הגוף דצו"ח הרי הם ודאי למטה הרבה במדרי' מנפש האדם, וממילא המוצא פי הוי' שבהם הוא במדרי' עליונה יותר והיינו דשרשם הוא מבחי' סוכ"ע, דנפש האדם הוא מבחי' ממכ"ע וגופי צו"ח הם מבחי' סוכ"ע וכמ"ש מזה באריכות בד"ה הנ"ל, ולכן ה"ה מחי' את האדם שנתוסף לו ע"ז תוס' אור וחיות כו' (והגם שגוף האדם ג"כ שרשו מבחי' סוכ"ע, אמנם בחי' כח הסוכ"ע שבגוף הוא בהעלם וא"א להיות החיות מבחי' זו כי חיות צ"ל מבחי' גילוי אור דוקא (וי"ל דמכח הסובב שבהעלם יכול להיות קיום הדבר ולא חיותו כו', וגם זה צ"ל ע"י הארת ממכ"ע וכמ"ש במ"א שאין הסובב נמשך בעצמו כ"א ע"י ממלא כו') ולכן חיות האדם הוא מהנפש שהוא הנשמה וכמ"ש בסש"ב דחיות האדם הוא מהנה"א דוקא כו', והנשמה היא בחי' ממכ"ע כו', משא"כ בחי' מוצא פי ה' שהוא בחי' כח הסובב שבגופי צו"ח הגם שהוא בהם בהעלם הרי ע"י שהאדם אוכל אותן בכוונה לש"ש שרוצה בהאלקות שבהמאכל מאיר בנפשו בגילוי בחי' כח הסובב (ועמ"ש בד"ה לרוקע הארץ בענין אור וכלי כו') ולכן ה"ה חי ממנו שנתוסף לו ריבוי אור וחיות כו'), וגם משום דשרש הצו"ח הוא מבחי' התהו שקדום לתיקון וכמ"ש במ"א דהע"מ הן מבחי' הכלי' דע"ס דאצי', אמנם הכלים דע"ס הן בחי' אלקות ממש כו' כידוע ומבואר במ"א, ואיך נעשה מהם נבראים דבי"ע שהן בע"ג ויש ודבר נפרד מאלקות, אך הענין הוא שהע"ס דאצי' שהן ע"ס דתיקון נתלבשו בע"ס דב"ן שהוא בחי' מל' שנק' ב"ן לפי שנפל בה מבחי' שם ס"ג דתהו כו', וז"ע הע"מ שהן בחי' הכלים והאותיות דבחי' מל' שם ב"ן ששרשן מהאותיות דס"ג

שנפלו בשבה"כ ונעשו בבחי' יש כו' כמ"ש במ"א, ולכן נעשה מזה נבראים בבחי' יש ודבר גפרד כו' וידוע דתהו קדם אל התיקון לכן ע"י שהאדם אוכל את המאכל בכוונה לש"ש ומברר את הניצוץ דתהו שמאיר בגילוי בנפשו ה"ה מחי' אותו שנתוסף בו ריבוי אור וחיות מצד השרש הקדום דתהו כו' והיינו כשמתבונן בענין מי ברא אלה שיש בחי' כח אלקי המהווה ומחי' את הצו"ח והעיקר היא האלקות שבו וגם זאת יבין מעלת הכח האלקי איך שהוא גבוה ונעלה בשרשו כו', כנ"ל ולזאת חפצו בהאלקות, והיינו שאינו רוצה חיות החיצוני מחיצוניות וגשמיות הצו"ח מהעריבות והתענוג שבו כ"א חפצו לחיות מהכח האלקי שהוא בחי' מוצא פי ה' שבו אז מאיר בו הכח האלקי בגילוי ונתוסף לו ריבוי אור וחיות בתורה ועבודה כו'.

והנה בשרש שרשו ענין מי ברא אלה, הנה אלה הוא בחי' ו"ק רוחניים כי ופ"ו בגימ' אלה שהן בחי' ז' מדות עליונות שנק' ז' ימי הבנין וז' ימי בראשית לפי שהן מקורי' לבחי' ו"ק גשמיים וכידוע דהעולם מוגבל בו"ק מזרח מערב כו' ושרשן מבחי' מדות עליונות כמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה כו' וע"ז אמרז"ל מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן דהיינו בבחי' מדות העליונות כו' והן בחי' ו"ק הרוחניים כו', ובחי' מי הוא בחי' הבינה ברא בחי' אלה שהן ו"ק דז"א כו' (ומ"מ שם צ"ל פי' ברא ל' גילוי כמו חיישינן שמא הבריא פי' שמא נתגלה ויצא לחוץ כו'), וכנודע מענין לאה שהיא בחי' מח' שכינתא עילאה ילדה ששה בנים הם ו"ק דז"א, וכמו שאנו רואין שהמדות נולדים מן השכל שכאשר יתבונן היטיב בשכלו שטוב לפניו הדבר ההוא ה"ה מתאווה תאות הלב לדבר ההוא כו', והוא גם ע"י מח' שהוא לבוש השכל, שהרי א"א להתבונן איך שטוב לפניו כ"א ע"י אותיות המח' שחושב שכלו ומגלה העצמי של בריקת וסקירת השכל לגבי עצמי ואז יתמלא תאות לבו לדבר המתאווה שחשב תחלה כו', וכמו"כ יובן הענין בהתבוננות אלקות אשר ע"י שיתבונן היטיב איך שמי ברא אלה, ומ"מ אני הוי' לא שניתי כלל וכלל, כי מת"ת דאימא נעשה כתר לז"א, ופי' וענין הת"ת הוא עד"מ ענין התפארת של האדם שהוא מזיו זהר תואר פניו עד"מ או ריבוי התכללו' הגוונין שבחי' הארה זו הגם שהיא מעצמיות הנפש וכמו חכמת אדם תאיר פניו שהוא מגילוי עצם כח חכמתו שמאיר בפניו שיש בזה גילוי התענוג כמ"ש במ"א, וגם זיו זהר פניו מורים על עצם חיותו שהוא איש חי כו', עכ"ז אין זה המשכה עצמית כ"א בחי' הארה לבד, ולכן אינו כלה כלל שאינו נעשה שום גרעון וחסרון בהמשכתו גם בהאור וכ"ש בהמאור כו', ולא כמו השפעת המים עד"מ שיורדים מגבוה לנמוך שמה שיורד למטה חסר ממקום היותו במקום המעלה כו', אבל זיו זהר תפארת האדם או הגוונין אינו חסר כלל מהארתן כו', והיינו לפי שהשפעה זו היא בחי' הארה לבד לכן אין מזה שום שינוי כלל כו' כמו"כ יובן למעלה דמאחר שת"ת דאימה נעשה כתר לז"א שהוא בחי' הארה לבד לכן אין מזה שום שינוי כלל גם בבחי' הארה ומכ"ש שאין שום שינוי כלל בהעצם, וזהו דהגם דמי ברא אלה מ"מ אני ה' לא שניתי כלל וכלל, וכמו שהוא בבחי' מי שבורא הו"ק רוחנים כמו"כ הוא בבחי' האין שבורא ומהווה את היש דנבראים שהוא בחי' הארה לבד דמשו"ז נק' שמו מלך שמו

נקרא עליהם כמו השם שהוא הארה חיצוניות שאינו בערך העצמיות כו' וממילא אינו פועל שום שינו בהעצם דאתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע שאין שום שינוי כלל מצד הבריאה וההתהוות כו', וכשיתבונן בכ"ז היטיב עי"ז יבוא לידי תוקף חום האהבה בבחי' רשפי אש התשוקה ליכלל ולהבטל באוא"ס לאשתאבא בגופא דמלכא כו', והיינו שלא יהי' פנימיות חפצו ורצונו גם בבחי' הכח האלקי המהווה ומחי' העולמות מאחר שהוא בחי' הארה לבד שאינו בערך עצמותו כו', כ"א זאת תהי' כל חפצו ומגמתו ליכלל בעצמות אוא"ס שז"ע לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כו'.

אמנם כ"ז הוא כשמתבונן בענין מי ברא אלה הנ"ל ונרגש אצלו הענין היטיב בטוב טעם ודעת שיש לו חיות ותענוג בזה ואז מתעורר בבחי' אהבה ותשוקה כנ"ל, אך כשאינו מתבונן בכ"ז ונמשך אחרי חומריות וגשמיות העולם והנה תחלת הסיבה לזה הוא ההסתר דש' אלקים דכתי' כי שמש ומגן הוי' אלקי' דש' אלקי' הוא בחי' מגן ונרתק שמכסה ומעלים על האור כו' בכדי שיהי' התהוות היש שזה דוקא ע"י הסתר והעלם הבורא מהנברא כו', וזהו דאלקים הוא אותיות מי אלה אלא שצירופן הוא אלה ים ומוקדם תי' אלה לתי' ים להורות על התגברות התגלות היש על האין שהיש הוא נגלה ונרגש, והאין המקור המהווה הוא נעלם ונסתר כו', אשר עי"ז נדמה שהעולם על מנהגו נוהג, ובכ"י השמש זורח ממזרח ושוקע במערב בכ"י בשוה, ואם כי באמת סיבוב והילוך זה שהשמש סובב והולך ממזרח למערב הו"ע ההשתחוואה של השמש שמשתחווה כלפי השכינה דשכינה במערב כו' רק מפני ריבוי ההעלם וההסתר אינו נראה כלל וחושב הכל להנהגת הטבע. ופי' וענין טבע הוא מל' טובעו בים סוף, שענין הטביעה הוא שהמים מכסים על הנטבע עד שנאבד זכרו ר"ל, כן ל' טבע הוא שדבר זה משוקע שאינו נראה ונגלה כלל כו'. אמנם באמת ההסתר דש' אלקים אינו הסתר אמיתי ח"ו וכמ"ש במ"א דהרי ש' אלקים הוא ג"כ אלקות וכמ"ש אכן אתה אל מסתתר שהכח ההסתר הוא ג"כ אלקות ממש כמו כח הגילוי, ומאחר שהוא אלקות הרי אינו שייך שיסתיר באמת על אלקות דאין עצם מסתיר על עצם כו', ואדרבא ההסתר הזה הוא סיבת הגילוי שעי"ז נמשך בחי' גילוי אור הוי' גם בנבראים בע"ג שמהווה אותן מאין ליש ומחי' אותם בבחי' חיות פנימי כו', והגם שהוא בבחי' העלם והסתר הבורא מהנברא, מ"מ ה"ה נמצא בו האור האלקי וע"י התבוננות והעמקת הדעת יכול להיות אצלו בבחי' השגה והרגשה ממש כו' כנ"ל (וגם בצ"ג יכול להיות בבחי' ראי' ממש כו' כנ"ל) וכשעוסק בעניני העולם בכוונה לש"ש שחפץ באלקות הרי נתוסף לו עי"ז ריבוי אור וחיות בנפשו בעבודה בהרגש אלקות כו', רק כשהוא בחומריותו וגשמיותו ואינו נותן דעתו על אלקות אז הש' אלקי' מסתיר לגבי', כי לולא ההסתר דש' אלקי' הי' האור בגילוי ממש וממילא הי' נגלה לפניו כו' (אך אז לא הי' במציאות שהוא עכשיו כו') וע"י ההסתר דש' אלקי' אין האור בגילוי ממש וצריך ליתן דעתו ע"ז לידע ולהבין את הענין, וכשאינו נותן דעתו ע"ז ממילא אינו יודע מהענין האלקות ומוחו פנוי לחשוב מח' זרות מעניני עוה"ז ועי"ז

מתאוה תאוה להיות תאב לכל הדברים הגשמיים, אשר ע"ז מוסיף עוד גסות לבו עד שהשמן לב העם הזה ועיניו השע לבלתי ראות איך שמי ברא אלה כו', כ"א תמיד כל היום וכל הלילה לא יחשה מלרדוף אחר תאות לבו כו' הבאה ממחשבות האדם הגשמי השוכן בתי חומר הגשמי ותחבולותיו כו', ולאום מלאום יאמץ שכאשר מגביר תאות לבו ע"י הרהורים רעים וגשמיים מזה נמשך עוד יותר הסתר והעלם לבלי ישיג כלל ענין ההתבוננות בחי' מי ברא אלה ובענין בחי' אני ה' לא שניתי, דהסתר זה הוא הסתר ממש כי עוונותיכם מבדילים שנעשה בחי' מסך ומחיצה המפסקת כו' כמ"ש באג"ת פ"ה ופי' עוונותיכם אין הכוונה על חטא ועון ממש, כי פי' עון הוא ל' עיוות ועיקום והיינו כשמעקם דרכו ונמשך אחר תאות לבו הגס ה"ז נעשה מסך מבדיל כו', וה"ה בבחי' חולי ממש דכמו החולי אין לו טעם ותענוג בשום דבר כך מי שהולך אחר תאות לבו הוא חולי שאין לו שום טוב טעם ותענוג באלקות שגם אם יתבונן בענין מי ברא אלה ואיך שאני ה' לא שניתי לא יבין הענין היטב ומכ"ש שלא יהי' לו שום טעם וחיות ועונג בזה להתפעל בבחי' אהבה וצמאון לאלקות כו'. וז"ש ואומר חלותי היא שנות ימין עליון ופי' שנות הוא ל' שינוי, ולכאו' והלא אני ה' לא שניתי, אך הענין דהשינוי נעשה ע"י המקבלים שלמטה שע"י החולי שלמטה שנמשך אחר תאות לבו עד שאין לו שום טעם וחיות באלקות ע"ז נעשה שינוי בימין וגורם להיות השיב ימינו אחור כבי', ואינו נמשך לו בחי' הימין להיות מזה גילוי האהבה ואינו נמשך לו שום גילוי אלקות בנפשו כו'. והעצה לזה הוא סמכוני באשישו' שהוא בחי' התורה שהתורה נק' רפואה כמ"ש רפאות תהי לשרך, ולכל בשרו מרפא כו' וכמשי"ת בעזה"י.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש בת"ז דשכינתא מרעא בגלותא, דהנה שכינתא נק' בשם לב וכמ"ש צור לבבי וכידוע דלב הוא בחי' מל', והנה עד"מ באדם התחתון הרי הלב שולח חיות לכל האברים ע"י הדם והרוח חיים שבו, וכידוע שבלב יש ב' חללים חלל הימני שהוא מלא רוח חיים שנמשך מן המוח אל הלב, דהשראת כללות חיות הנשמה הוא במוח כידוע ומשם נמשך לחלל הימני שבלב ומתאחד עם הדם שבחלל השמאלי שבלב שהדם בא מהמאכלים שהאדם אוכל ומתבררים בקיבה והדם הנעשה מהם נכלל בכבד ומתברר שם ומזדכך והמובחר עולה ללב לחלל השמאלי ומתאחד עם הרוח חיים שבחלל הימני ואז לבא פליג לכל שייפין שנמשך הדם עם הרוח חיים שבו לכל האברים לכל אבר ואבר כפי המצטרך לו, וסובב סובב הולך הרוח חיים עם הדם תוך כל האברים והגידים המובלעים מהם וחוזר ללב כו' ואם סיבוב והילוך הרוח חיים הלז הוא כהלכתו והוא כשהאברים המה כלים לקבלת הדם והרוח חיים והסבוב בהן הוא תמידין כסדרן המסודר להם מחיי החיים ב"ה אזי האדם בריא בתכלית כי כל האברים מקושרים יחד וכולם מקושרים ומיוחדים עם הלב ומקבלים חיותם מהלב כאו"א כפי הראוי לו כו', וגם הלב מקבל תמיד הרוח חיים מהמוח מפני שאין הדם נעצר בתוכה ונמשך תמיד אל האברים שפועלת פעולתה כדבעי ממילא נמשך ג"כ מהמוח

אל הלב וגם הרי נתוסף בה תמיד דם בריא מבירורי המאכלי׳ ע״י האברים ועי״ז מתוסף רוח חיים בלב מהמוח ומהלב בכל האברים כו׳, אך אם יש איזה קלקול באיזה אבר שאינו כלי לקבלת הדם והרוח חיים ה״ה מונע ומעכב או ממעט סיבוב והילוך הדם עם הרוח חיים המלובש בו, הרי עי״ז נפסק או מתמעט הקשר הלז המקשר כל האברים אל הלב ואינם מקבלים חיותם כ״כ מהלב, ומתמעט ג״כ ההתקשרות שבהאברים זע״ז וה״ה נעשה חולה ר״ל, ועוד זאת שגם הלב מתקלקל ואינה מקבלת מהמוח כדבעי כי לפי שאינו נמשך מהלב אל האברים כדבעי ונעצר בה הדם מתגבר הדם והחום בהלב וממילא אינו נמשך בה ג״כ הרוח חיים שבמוח כדבעי, וגם הדם שמתוסף בה אינו מבורר ומזוכך היטיב מחמת קלקול האברים ואינו כלי כ״כ לקבלת האור והחיות מהמוח כו׳ ועיכ״ז מתקלקל כללות פעולת הלב ר״ל. והדוגמא מכ״ז יובן למעלה הנה בחי׳ מל׳ שהיא בחי׳ שכינה נק׳ בשם לב וכמ״ש ושכנתי בתוכם דזהו ל׳ שכינה שהיא שוכנות* ומתלבשת להחיות עולמות ונבראים כו׳, והמקבלים החיות מבחי׳ לב העליון העיקר הם נש״י שנק׳ אברין דשכינתא דעיקר התלבשות החיות הוא בנש״י וע״י נמשך החיות בעולם, וכמו שאנו מברכים אלקינו מלך העולם דפי׳ אלקינו הוא כחינו וחיותינו וע״י שהוא אלקינו עי״ז הוא מלך העולם, כי מלבד זאת שנש״י הם תכלית כוונת הבריאה שבשבילם נברא העולם וכמא׳ בראשית בשביל ישראל שנק׳ ראשית ובשביל התורה שנק׳ ראשית וכמ״ש אנכי עשיתי ואדם עלי׳ בראתי דמה שאנכי עשיתי ארץ הוא בשביל האדם שיקיים תו״מ שז״ע בראתי בגימ׳ תרי״ג, ולכן במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים דתחלת התעוררות הרצון שנתעורר כבי׳ ברצון להתהוות העולמות הוא בשביל נשמותיהן של צדיקים שיהיו נשמות בגופים ויקיימו תו״מ כו׳, ומשו״ז התלבשות החיות הוא תחלה בנש״י דוקא ואח״כ מתלבש בעולמות ונבראים כו׳, הנה מלבד זאת להיות שכל הנבראים אין להם ערוך לגבי הבורא כלל שה״ה נבראים בע״ג ובבחי׳ יש ממש ואיך יקבלו חיות מאוא״ס הבבע״ג כ״א זהו ע״י הנשמות שעלו במח׳, שקדמו במעלה לבריאת והתהוות העולמות והנבראים שהתהוותם מבחי׳ הדיבור משא״כ הנשמות התהוותם מבחי׳ המח׳ כו׳ כמ״ש במ״א, ולכן התלבשות החיות מאוא״ס ב״ה הוא בנש״י תחלה ואח״כ נמשך בעולמות ונבראים כו׳, ולכן נק׳ הם אברים דשכינתא שמקבלי׳ מבחי׳ לב העליון שהוא בחי׳ המל׳ שנק׳ כנס״י דלעילא מקור דנש״י למטה כו׳, וכמו שנת״ל במשל שהלב מקבל הרוח חיים מהמוח ומתאחד עם הדם שבלב ולבא פליג לכל שייפין כו׳, כמו״כ הוא בנמשל דחכ׳ הוא בחי׳ רוח חיים כמ״ש בע״ח שער מוחין דצלם פ״ה בשם ס׳ יצירה דחכ׳ נק׳ רוח אלקים חיים, וכן י״ל ממ״ש והחכ׳ תחי׳ שכל בחי׳ חיות הוא מבחי׳ החכ׳ ומשם נמשך לבחי׳ לב העליון כו׳, אך הנבראים דבי״ע אינם מקבלים חיותם מבחי׳ הרוח חיים שבחלל הימני שבלב העליון שנמשך בה מבחי׳ החכ׳ כ״א כשמתחבר עם הדם שבחלל השמאלי, והיינו כמ״ש הרמ״ז בזח״ג דצ״ג ע״ב דבחלל השמאלי מאיר בחי׳ הבינה שהוא סוד הדם ואימא עילאה מקננא בכורסי׳

שוכנות : כ״ה בגוכי״ק, ואוצ״ל : שוכנת.

שמשם נמשך החיות לבי"ע (ויש בזה גם הארת החכ' כו'), ולפמשנ"ת לעיל במשל שהדם הוא מברורי המאכלים כו' כמו"כ הוא בנמשל שהן בחי' בירורי הנצוצות שמתבררי' למטה ועולים ונכללים בבחי' מל' וכידוע ממ"ש בזהר בהמה רבא דרביע על אלף טורין ואכלה לון בגמיעה חדא שהן בירורי הנצוצות שמתבררים בעולם הבריאה ונכללי' בבחי' מל' ועמ"ש בע"ח שער החשמל פ"ג וזהו ג"כ מ"ש מצמיח חציר לבהמה דחציר הם מלאכים שנבראים בכ"י מהנצוצים שנתבררו ונק' יוצר משרתים שעולים בבחי' מל' ועי"ז נמשך במל' בחי' רוח חיים הנ"ל ומבחי' המל' נמשך בבחי' אברין דשכינתא שהן נש"י ובכללות העולמות והנבראים כו'. והנה עיקר החיות דהעולם בכלל ונש"י בפרט הוא בחי' האור דתומ"צ וכמא' בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה כו' הרי העיקר הן התומ"צ שבהן וע"י נמשך החיות לנש"י ולעולם, ולכן המצות נק' ג"כ אברים וכמא' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כו' (וי"ל שהן בחי' אברי הנפש ונש"י הם עד"מ אברי הגוף שהן כלים לאברי הנפש כו') אך פי' מלכא הוא בחי' ז"א דאצי' והיינו מה שהמצות תלוים בש' הוי' וכידוע דכל מצוה פרטית היא באות פרטי דש' הוי', ותי' מצוה יש בה ו"ה מפורש ומ"צ הוא בא"ת ב"ש י"ה, וא"כ הרי המצוה היא ש' הוי' והיינו שנקראו המצות רמ"ח אברין דמלכא שהן בחי' כלים לאוא"ס ממש וכמ"ש במ"א בפי' בי נשבעתי נאום הוי' דפי' בי נשבעתי היינו במה שמלובש בי שהוא בחי' אוא"ס ממש שמלובש בש' הוי' כו', וזהו"ע המצות שהן אברין דמלכא שהן כלים לאוא"ס ב"ה, וי"ל שזהו כמ"ש כי נר מצוה ותו"א דהתורה היא בחי' אור שהוא בחי' כללות האור שלמעלה עדיין מבחי' המשכות אורות פרטיים וכמו כללות החיות השורה במוח שבראש כו', ובמצות נמשך האור בבחי' המשכה פרטיות דזהו"ע נר מצוה שהן בחי' כלים לאור התורה שנמשך בדרך פרט בכל מצוה ומצוה כו' שזהו בד"כ ההמשכה מבחי' החכ' לבחי' ז"א דבחכ' הוא בבחי' אור כללי עדיין ובז"א הוא בבחי' התחלקות פרטים כו', גם י"ל כמ"ש במ"א בפי' ותורה אור שהוא בחי' האור העצמי דא"ס שלמע' מעלה מבחי' השתל', דעל התורה נא' מגלה עמוקות מני חשך שהוא בחי' החשך והעלם דא"ס בחי' ישת חשך סתרו כמו שהוא לפני הצמצום נמשך ע"י התורה בבחי' גילוי לאחר הצמצום כו' והמצות הם בחי' נר שהוא בחי' הכלי שבה נאחז האור דתורה וע"י המצות מתעלים ומתקשרים בבחי' האור דתורה כו', אמנם לפעמים נק' המצות מצות המלך בחי' ציווי המלך שהוא בחי' מל' דאצי', והיינו המצות כמו שנמשכו למטה הן בבחי' מצות המלך שזהו ג"כ מה שהמצות נק' לפעמים שלוחים וכמ"ש במד"ת פ' ויגש כבדו את המצות שהן שלוחי ושלוחו של אדם כמותו כו', ושליח הוא בחי' מל' דלכן נק' המל' ג"כ מלאך שהוא ל' שליח כו', וי"ל דהנה נת"ל במשל שהרוח חיים עם הדם סובב ותולך בכל האברים וחוזר ועולה אל הלב כו', וכ"ה הענין ברוחניות שהוא בחי' העלי' דנש"י שעולים להתקשר בבחי' אלקות כו', והעלי' הזאת היא בתפלה שהיא בחי' העלאה מלמטלמ"ע וכמ"ש סולם מוצב ארצה שא' ע"ז בזהר סולם דא צלותא כידוע שבתפלה עולים נש"י להתקשר ולהיכלל באלקות וכל עבודת האדם כל היום בקיום התומ"צ ובעבודת הבירורים כולם עולים

בתפלה למעלה כו', אמנם ידוע דכל עלי' צ"ל ע"י המשכה תחלה מלמעלה בכדי שיוכל לעלות וכענין לכה דודי לקראת כלה כו', ולזאת בכדי שיהי' העלי' דנש"י זהו ע"י המצות בבחי' מצות המלך שהן שלוחים מלמעלה ליתן כח על העלי', וזהו בחי' החיות שנמשך מבחי' המל' בנש"י שנק' אברין דשכינתא והחיות הן בחי' המצות שנותנין כח על העלי' בתפלה כו', וגם בענין הבירורים הרי המצוה יש לה סגולה פרטית להעלות את הנה"ב ולקשרה באוא"ס ב"ה כו' כמ"ש בתו"א ד"ה המגביהי לשבת (ובעליית נש"י מתעלים המצות עצמן ג"כ כו') וע"י אתעדל"ת של האדם ממשיך להיות המצות בבחי' אברין דמלכא, והיינו שממשיך שבהמצות שלמטה יאיר בהם בחי' המצות כמו שהן בבחי' ז"א שנק' מצות ה' כו', ובע"ח שער המוחין פ"ד כי הכבד שולח דם הממשיך אל כל אבר ואבר והיותר מובחר שולח אל הלב ואז הלב חוזר ומזככו ונעשה בו בחי' רוחניות זכים ומשלחו אל כלי האמצעי אשר בכל אבר ואבר ואח"כ הלב שולח רוחניות היותר זך אל המוח ושם חוזר ומזדכך פעם ג' ואז שולחו המוח אל הכלי הפנימי של כל אבר כו' ואותו הרוחניות הזך נק' כח ההרגשה כו' והנה בתוך ג' שרשים אלו שהן מוח לב כבד כו' הנה בתוכם הוא נר"ן כו' עכ"ל, וביאור ענינם בעבודה י"ל דבחי' נפש הן בחי' המצות כשהן בבחי' מצות המלך והיינו כשעושה את המצוה בבחי' קב"ע בלבד ולא יש בזה בחי' אהוי"ר, והגם דקבעומ"ש הוא מדרי' גבוה ועיקר העבודה היא בבחי' קבעומ"ש כו' כמ"ש במ"א, מ"מ הרי אין בזה בחי' גילוי אור כמו בבחי' אהוי"ר כו', וגם שיש בזה כמה מדרי' שיש מי שהוא עובד בדרך עבודת עבד היינו לא מצד הטעם והכוונה שיודע בהדבר כ"א מצד הציווי לבד ומ"מ יש לו בזה חשק ותשוקה ותענוג בהעבודה כו', ויש עבד שאין לו שום רצון וחשק בהעבודה וממילא אין לו תענוג בזה ואדרבא מצד עצמו בהפקירא ניחא לי' ועושה רק מצד ההכרח שהעול של האדון שעליו מכריחו לעבוד עבודתו כו', ובחי' זו בכלל זהו עיקר מדרי' הנפש, וי"ל דהיינו בחי' המל' כמו שמקבלת מבחי' נה"י לבד, ובעבודה הוא רק מה שמכריח א"ע לסו"מ וע"ט, ולא שחפץ בזה בעצם, אדרבא בהפקירא ניחא לי' שהן כל התאוות דעוה"ז אפי' תאות היתר וכ"ש תאות איסור ח"ו שהוע"ע ההפקירות כו', ומ"מ הוא מכריח א"ע להיות סו"מ וע"ט בפו"מ ולכבוש רוח תאוותו לגמרי מפני רצון ה' כו', וכ"ז הוא מצד בחי' נה"י לבד דההוד הו"ע ההודאה והיינו כשלא יש לו שום התבוננות בענין אלקות בגדולתו ורוממותו להיות מתעורר בבחי' אהוי"ר כנ' כ"א בבחי' הודאה לבד שמודה שאתה הוא ה' אלקינו כמו שאו' מודים אנחנו לך כו' אבל לא נגע ללבו להיות מתפעל באהוי"ר כו', והנצח הו"ע הנצחון שמנצח א"ע בקיום התומ"צ להיות סו"מ וע"ט והוא רק מצד ההסכם החזק אצלו לקבל עליו עומ"ש כל היום ולמשול ברוחו ותאות לבו ולעשות כל מה שמצווה ע"פ הרצון העליון ב"ה כו', וממילא בקיום המצות האלו אין בהם חיות גדול והן בבחי' עשי' לבד, והיינו

בגוכי"ק בשוה"ג: לולי תורתך שעשועי מועדי ס"ח.

שהעיקר הוא כאן רק עשיית המצוה בפועל ממש מאחר שאין כאן בחי' התפעלות הלב באהוי"ר כו', וזהו"ע נה"י שהן כלי המעשה לבד כו' כידוע, ומ"מ עי"ז נעשה ג"כ עליית הנפש וכמ"ש וצדקה תרומם גוי דענין הצדקה היא בבחי' עשי' בפו"מ דוקא ונק' מעשה הצדקה שהוא בבחי' כפי' והכרח דוקא ועיקר מצות צדקה הוא מה ששופט א"ע מן המותרות ונותן לעני כמ"ש משפט וצדקה ביעקב אתה עשית שצ"ל משפט בצדקה כו' כמ"ש במ"א, ולכן נק' הצדקה רגל כידוע לפי שהיא בחי' אחרונה בחי' עשי' דוקא ונק' צדקה צדק ה' בחי' מל', וידוע דכללות המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כו' את כל המצוה כו', והיינו שכללות המצות כולם הן בבחי' עשי' דוקא ועי"ז תרומם גוי שנעשה עליית הנפש עי"ז שיעלה ויגיע לבחי' המצות שנק' איברין דמלכא בחי' ז"א כו' כנ"ל, והיינו שיהיו עשיית המצות בבחי' התפעלות אהוי"ר ולא בבחי' הודאה לבד, וז"ע רוח שהוא בחי' המדות שבאים מצד ההשגה וההתבוננות כשמתבונן ומשיג בגדולת ורוממות הא"ס שמתפעל בלבו באהוי"ר בהתגלות וממילא יש לו בחי' חיות רב בקיום המצות וכמ"ש בסש"ב שאהוי"ר הן מקור מ"ע ומל"ת דמ"ע המקיימן באמת הוא האוהב את ה' וחפץ לדבקה בו כו' וא"א לדבקה בו באמת כ"א בקיום רמ"ח פקודין שהם רמ"ח אברין דמלכא כבי' והיראה היא שרש שס"ה ל"ת שירא למרוד או בחי' יראה בושת כו', וכן בענין הכפי' דנה"ב הנה ע"י התפעלות והתגברות האוי"ר דנה"א נעשה הנה"ב כפוף ובטל להנה"א וא"צ לכבוש רוח תאוותו כי אינו מתאוה כלל בהתאוות זרות הגשמיים והגופניים כו', והגם שלא נהפך כאן עדיין מהות ועצמות המדות דנה"ב מרע לטוב שבכדי לברר את הרע ולהפכו לטוב הוא ע"י חכ' ובינה דוקא ולא ע"י המדות בלבד, דהגם שהמדות באים ג"כ ע"י השגה והתבוננות מ"מ הרי ידוע שאינו דומה בחי' השכל וההתבוננות שבשביל הולדת המדות להתבוננות שמצד עצם המוחין כו', כי הנה"א יש בה בעצם אהבה טבעית לה' כי הוא אבינו וכתי' בנים אתם לה' אלקיכם וכמו הבן שמוטבע בו האהבה לאביו כמו"כ בנה"א יש בטבע האהבה לה', ולכן בכדי לעורר האהבה הטבעית שזהו בחי' רוח צריך שכל והתבוננות מעט כמו הבן כשיודע שהוא אביו מיד הוא אוהבו ומגעגע אליו כו', אבל ההתבוננות שמצד בחי' המוחין היא בחי' הבנה גדולה באלקות לידע ריבוי השתל' עולמות העליונים והתחתונים בפרטיות ואיך שכולם בטלים נגד דיבורו ית' וכאין ואפס חשיבא כו' וכ"ז יהי' בהתרחבו' ההשגה ובעומק הענינים שיתקשר ויוקלט הענין היטיב בשכלו כו', ומזה נמשך דו"ר שכליים שהוא בחי' אהבה ברשפי אש שיש בזה בחי' אור וחיות רב יותר הרבה מבהאהבה הטבעית כו', ובכדי שיהי' בחי' אתהפכא דנה"ב שיהפך מרע לטוב זהו דוקא ע"י בחי' המוחין דמקום הבירור הוא בבינה דוקא בכח בחי' החכ' שמאיר בבינה כו' (ואז בא לבחי' ביטל האמיתי דבחי' חכ' כו' ועמ"ש בתו"א ד"ה ובבואה לפני המלך) דכאשר מתבונן בעומק תבונתו באלקות בבחי' הגדלות אז תתפעל הנה"ב ג"כ ויתהפכו מדותיו מרע לטוב כו' (ענין אתהפכא זו שהוא מה שהטוב שבנה"ב נהפך לאלקות שזהו ג"כ אתהפכא מרע לטוב, כי גם הטוב שבנה"ב הוא רע שז"ע ק"נ בעצם כו' כמ"ש במ"א וכשנהפך להיות בבחי' ביטל באלקות הו"ע

אהתפכא כו', אבל הרע בעצם אינו מתהפך כ"א שנדחה כו' אבל אתהפכא דרע דנה"ב הוא ע"י תשובה ובד"כ ע"י בחי' אהבה דבכל מאדך שלמעלה מטו"ד כו' כמ"ש במ"א), וזהו משארז"ל אם אין בינה אין דעת והענין הוא כמ"ש למען דעת כל עמי הארץ ור"ל עמי הארץ הם הגוף ונה"ב, ודעת הוא מל' ויודע בהם את אנשי סוכות ותרגומו ותבר בהון, וזהו למען דעת כל עמי הארץ שיהי' הגוף ונה"ב נשברים ובטלים לאלקות להיות אתהפכא חשוכא לנהורא כו', וגם פי' דעת ממש שע"י הדעת נעשה בירור המדות לפי שממשיך בחי' פנימיות המדות כמ"ש בתו"א פ' תולדו' בהביאור דמים רבים, והיינו בחי' דו"ר שכליים כו' כמש"ש פ' בראשית סד"ה להבין ע' הברכות, וכ"ז הוא ע"י הבינה שהוא בחי' התרחבו' ההשגה כו' כנ"ל, ועז"א אם אין בינה אין דעת דבכדי שיהי' בחי' הדעת ויהיו המדות דנה"ב נשברים ובטלים לאלקות זהו ע"י הבינה דוקא כו' דבינה היא בחי' אם הבנים והיא מבררת בחי' המדות כו', וכמו בגשמיות שהולד מתברר ומתגדל בבטן האם והוא מבירורי המאכלים והדמים שמתבררים ונכללים בגוף הולד ואח"כ בההולדה הפסולת יוצא לחוץ והולד נולד מזוכך ומנוקה כו', וכ"ז נעשה בבטן האם דוקא כו', כמו"כ יובן בבחי' בינה שהיא מבררת את המדות שגם הטוב שבנה"ב נכלל בהמדו' דנה"א (ועי"ז נעשה הגדלה בהמדות דנה"א כו') והרע נדחה לחוץ כו' ועמ"ש בע"ח שער המוחין פ"ד ומבררתן אימא כו' וכ"ז נעשה ע"י הבינה דוקא דהיינו בחי' נשמה כו', אבל בבחי' רוח שהן בחי' המדות טבעים דנה"א אם היות שבאים ג"כ ע"י התבוננות מ"מ אין בהם כח להפך את המדות דנה"ב כו' (לפי שהן בחי' חיצוניות המדות לבד שאינם בבחי' ביטל בתכלית, ועמ"ש בהביאור דמים רבים ועמ"ש באגה"ק סי' י"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה בסופו בחי' תערובת רע שבנפשו כו', ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דמי מנה, אלא דשם כ' שזהו בבחי' ד"ת כו' ומשו"ז אין בכוחם להפוך כו') כ"א המדות דנה"ב נכפפים ובטלים לנה"א וכמ"ש בסש"ב פי"ג שזהו עד"מ כאדם שישן כו' כן הם המדות דנה"ב ע"י התעוררות האהוי"ר בתפלה ה"ה בבחי' שינה שאינו מתעורר להתאוות תאוה כו' מצד התגברות דאהוי"ר דנה"א שמאירים עליו כו', וע"י העוסק בתורה ובמצות כל היום בבחי' חיות פנימי אפשר להיות כבינוני המתפלל כל היום כו'. והנה ע"י קיום המצות בבחי' אהוי"ר ע"ז נעשה עליית הנפש והוא שעולה בבחי' המוחין שהוא בחי' נשמה ובמצות הו"ע כוונת המצות שעל ידי המצות ממשיך בחי' אורות עליונים בכלים דז"א וגם בכלים דע"ס דאצי' בכלל כו', והיינו כמשנת"ל שהמצות הן בחי' נר וכלי לבחי' האור דתורה שע"י נמשך האור בע"ס דאצי' כו'.

וביאור הענין יובן בהקדים להבין תירוץ למה שהקשה הרמב"ן בפי' עה"ת למה כל התושב"כ אינו אלא כמו סיפור מעשה ולא באה דרך ציווי והזהרה כמו שצ"ל ספר המורה איסור והיתר וכמו בתושבע"פ בגמ' וכ"ש בפוסקים שהן בדרך ציווי והזהרה בעניני או"ה כו' אבל תושב"כ אינו עד"ז כלל כ"א ענינה רק כסיפור מעשה לבד ואגב יבואר המצוה ויהי' אריכות הרבה בסיפור מעשה מבמצות עד שהרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה משא"כ שיחתן של עבדי אבות

הוכפלה בתורה כו'. אך הענין הוא כי התורה היא חכמתו ית' שבה מלובש ושורה אוא"ס ב"ה ושרש שרשה היא בחי' ואהי' אצלו שעשועים שהוא בחי' התענוג העצמי דא"ס שלמעלה מעלה מבחי' החכ' כו', וענין הסיפורי מעשיות דתורה הם הסיפור בסדר ההמשכה של האורות העליונים שלמעלה מאצי' ואצי' ובפרט סדר ההמשכה מח"ע למשה, וכמו וידבר הוי' אל משה אדם כי יקריב כו' הנה שם הוי' הוא בחי' ח"ע כמ"ש הוי' בחכ' כו', ומח"ע נמשך הגילוי למשה שהוא בחי' יסוד אבא פי' ההשפעה מחכ' עילאה, דבר אל בני ישראל הם נשמות דאצי' שהם נק' כרעא דאבוהו כו' לאמר לבחי' נשמות דבי"ע ענין המצוה ההוא היינו שיומשך האור גם בבי"ע כו', אך מי הוא המספר הספור מעשה הזאת של ענין וידבר ה' אל משה, דאין לומר שמשה הוא המספר דא"כ הל"ל וידבר ה' אלי וגם אין לומר שש' הוי' הוא המספר דהל"ל ודברתי אל משה כו', הענין הוא דזהו בחי' עצמות אוא"ס ב"ה (י"ל בחי' השעשועים העצמים כו') שלמעלה מעלה מבחי' ההארה ממנו המלובשת בח"ע הנק' ש' הוי' שהוא ית' עצמו הוא האומר והמספר מעשה זו של אריכות ההשתל' והגעת הגילוי של התורה מח"ע למשה וממשה לבנ"י לאמר לבי"ע כו'. ושרש הענין הוא כי התורה מושרשת בבחי' חכ' העצמית שבעצמות המאציל שלמעלה מעלה מחכ' דאצי' שז"ש ה' קנני ראשית דרכו שהוא בחי' ראשית המשכת הקו כמו שהוא בבחי' עצמות א"ק שהוא בחי' חכ' הקדומה שבעצמותו וכמו"כ למעלה מעלה בבחי' עצמות א"ס שלפני הצמצום כו', שז"ע מ"ש ואהי' אצלו שעשועים בחי' שעשועים העצמים שבעצמות א"ס כו' ולכן התורה כמו שירדה למטה ה"ה למעלה מזמן ומקום, שזהו ההפרש בין תורה למצות דמצות הן בבחי' זמן ומקום דוקא וכמו מצות מצה בפסח ושופר בר"ה ומצות סוכה בחג הסוכות דוקא ובזמן אחר אין זה מצוה כלל וכן קרבנות במקום המקדש דוקא וביום ולא בלילה כו', משא"כ בתורה הרי כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה כו' גם שאינו בזמן הקרבה ולא במקום ההקרבה והלומד הל' פסח בסוכו' יצא י"ח כו', והיינו לפי ששרשה בעצמות המאציל שלמעלה משרש ומקור דזמן ומקום כו', כי ידוע דשרש הזמן יש בע"ס דאצי' הגם דענין סדר זמנים הוא בבחי' ז"א שנק' יוצר בראשית כו' כמ"ש במ"א מ"מ גם בכללות ע"ס דאצי' יש בחי' זמן והו"ע הקדימה ואיחור בסדר אצילותן דבתחלה נאצלה ספי' החכ' ואח"כ נאצלה ספי' הבינה כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש מזה בד"ה וביום הביכורים רנ"ד), אבל התורה שהיא למעלה מאצי' ה"ה למעלה מהזמן כו', והגם דמצות שרשן ג"כ למעלה מאצי' דתרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין דגולגלתא דא"א כו', י"ל משום דא"א הוא ריש ומקור לנאצלים הרי יש לו שייכות לבחי' הזמן דאצי' לכן באו המצות באצי' ובי"ע בבחי' זמן כו' אבל התורה שרשה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס שלמעלה גם מבחי' מקור לנאצלים הרי אין לה שייכות כלל לבחי' הזמן לכן נמשכה למטה ג"כ למעלה מהזמן, ובבחי' התורה כמו שהיא בעצמותו ית' שם הוחלט הענין איך שיהי' אופן ההמשכה מעצמות המאציל באצי' ובבי"ע, כי להיותה בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מעלה מבחי' מקור לנאצלים לכן בכוחה להחליט ולגזור אומר שבכך וכך דוקא יהי' אופן ההמשכה באורות וכלים

דאצי' ובאופן כזה דוקא יהי' סיבת היחודים בפרצופים העליונים בהעלאת מ"ן והמשכת מ"ד כו', והן כללות ענין המצות דרמ"ח מ"ע שהן בחי' המשכת אורות בכלים ויחודים עליונים כו' והיינו שכך גזרה חכ' הקדומה שבמאציל שבאופן מעשה כזו יומשך ויתחבר אור המאציל בנאצלי' ויאיר האור בכלי או יהי' יחוד העליון בחיבור מ"ן ומ"ד כו', וכן במל"ת שבמניעת אכילת חלב ודם יבדל יניקת החיצונים מחיצוניות הכלים כו', והכל כאשר לכל הוחלט בחכמתו הקדומה ית' לפי שיש בכח חכ' הקדומה שבעצמות המאציל לגזור אומר שבאופן כך וכך יהי' המשכת אור המאציל בנאצלים כו', והגם דבתחלת בריאת והתהוות העולמות קודם שניתנה התורה נמשכו האורות העליונים בכלים דאצי' ונמשכו בבי"ע להוות ולהחיות העולמות כו' וכן היו יחודים עליונים לצורך הבריאה שהו"ע יחוד הוי' ואלקי' כו' וכמ"ש ביום עשות הוי' אלקי' וכתי' ויצר ה' אלקים כו' וכמ"ש בזהר בענין ויאמר אלקי' אבא אמר לאימא כו' והוא ג"כ ע"פ החכ' העליונה באופן ההמשכה כו', אמנם זהו בחי' חיצוניות החכ' השייכה לבנין העולמות כו', וכמו עד"מ באדם מה שממציא בשכלו וחכמתו באופן בנין הבית שיהי' באופן כך וכך כו' ה"ה בחי' חיצוניות החכ' שבו שבד"כ הוא בחי' חכ' שבעשי' כו', ובדוגמא כזאת יובן למעלה דבחי' חכ' השייכה לעולמות היא בחי' חיצוניות החכ' (ועמ"ש בלקו"ת פ' בהעלותך בהביאור דוראיתי והנה מנורת זהב ספ"א דכללות המשכת הקו הוא מבחי' עשי' כו' והיינו בחי' חיצוניות הקו כו') אבל בחי' חכמה דתורה אינה מדברת בבחי' חיצוניות בנין העולמות הגם שהוא ג"כ ע"י התורה וכמ"ש במד"ר ע"פ ואהי' אצלו אמן * התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה כו' והע"מ ישנם בתורה כו', זהו בחי' חיצוניות החכ' שבה אבל עיקר בחי' פנימיות ועצמות החכ' דתורה (שז"ע העה"ד וכל התורה שהוא מה שנפרט מעה"ד כו') הוא בענין התוס' אורות שנמשכים ע"י המצות מאוא"ס המאציל בנאצלים וגם בבי"ע כו', ובזה היא מדברת באופן ההמשכה כו' כנ"ל, וזהו"ע הסיפור דתורה שבא בדרך סיפור דברים היינו שמספר מה שהוחלט בחכמתו הקדומה ית' שבאופן כך וכך דוקא היינו ע"י עשיית האלה כמו במצות תפילין ובמצות ציצית וכו' וכשיהיו באופן שגזרה חכמתו ית' יומשך ויתחבר ע"י בחי' אור המאציל בנאצלים כו' וע"י מל"ת יודחה ויבדל יניקת החיצונים מן הקדושה ויתפרדו כל פועלי און כו' ועי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין כו', וזהו שבא בדרך סיפר שמספר מה שהוחלט בחכמתו ית', והמספר הוא עצמות המאציל שמספר שכך הוחלט בחכמתו ית' שבאופן כזה דוקא יהי' המשכת אור העצמות בנאצלים וסדר ואופן ההמשכה דאור המאציל בבי"ע כו'. וז"ש אי' סופר אי' שוקל כו' פי' כי התורה נק' ספר (והיינו בחי' התורה כמו שהיא בח"ע דאצי' וכמו"כ י"ל גם בבחי' תורה הקדומה דהיינו מה שכבר הוחלט בחכמתו הקדומה כו') אבל בחי' סופר הוא המספר וכותב הסיפור של הספר, ומי הוא הסופר הוא בחי' אי' דהיינו שאינו מושג כלל דלית מחי' תפיסא בי' כמא' אי' מקום כבודו, הנה הוא המספר

אמן : כ"ה בגוכי"ק.

אופן ההמשכה וההשתל' של התורה כו', וזהו אי' סופר אי' שוקל דאי' בעצמו הוא השוקל ומודד בבחי' חכמתו הקדומה שבאופן כך וכך דוקא יהי' המשכת והשתל' אור המאציל כו', והוא המספר שכך הוחלט בחכמתו הקדומה שבאופן כזה דוקא יהי' המשכת אורו ית' ובאופן כזה יהי' בחי' ההשתל' מחכמתו הקדומה לנש"י למטה בבי"ע כו'. וזהו מה שנזכר תמיד בסוף הציווי של כל ענין אני הוי' דלכאו' אינו מובן פירושו כלל דכשהאדם אומר לזולתו אני ראובן כוונתו שעי"ז יכיר את אותו ראובן שהי' למשמע אזניו ולא הכירו עד עתה למראה עיניו, ועתה כשרואה אותו ואומר אליו אני ראובן הרי מעתה יכיר את ראובן הנודע לו, משא"כ למעלה א"א לומר עד"ז שהרי באומרו ית' אני הוי' לא השגנו מהותו ולית מח' תפיסא בי' כלל כמקדם וא"כ מהו אני כו', אך באמת הכוונה הוא בענין אחר והיינו כי אני הוא אותיות אין שהוא בחי' עצמות א"ס ב"ה שאינו מושג כלל ועד"נ והחכ' מאין תמצא שהוא בחי' האין דכתר כו' ולמעלה יותר בחי' אני הוא בחי' עצמות א"ס ממש שלמעלה מעלה מבחי' מקור לחכ' כו', והוי' הוא בחי' צמצום והמשכה להיות התהוות בחי' חו"ב כו', והנה ע"י המצות יומשך ממש גילוי בחי' עצמות א"ס ב"ה וזהו אני הוי' שבחי' אני יתלבש ממש בהוי' כשתעשו כך וכך כו', ולכן כל התורה משתעי כעין סיפור מעשה שהו"ע סיפור הדברים של עצמות א"ס ב"ה שאומר מה שהוחלט בחכמתו הקדומה שכאשר תעשו כך וכך אזי יהי' אני הוי' להיות איהו וחיוהי וגרמוהי חד באצי' ובבי"ע ועמ"ש בתו"א בד"ה בעצם היום הזה יצאו כו', ואופן ההמשכה היא שתחלה נמשך בש' הוי' שהוא המשכה בבחי' הכ' ומש' הוי' נמשך למשה בחי' יסוד אבא, וממשה נמשך לנשמות דאצי' וגם לנשמות דבי"ע כו', שזהו כל עיקר כוונת המצות כמו קרבנות ציצית ותפילין וצדקה וכן שארי המצות הוא בכדי להמשיך בחי' עצמות א"ס ב"ה שיתלבש בהכלים דאצי' (שהן בחי' רמ"ח אברין דמלכא בכלל כו') וגם בכלים דבי"ע כו', וזהו"ע בחי' נשמה שבמצות שהו"ע כוונת המצות להמשיך ע"י בחי' אוא"ס ב"ה בז"א דאצי' ובע"ס דאצי' בכלל מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מע' מאצי' ויומשך האור גם בבי"ע כו', שז"ע בחי' מצותיו וכידוע שיש בחי' מצות הוי' (שהן בחי' המצות שנמשכים מבחי' ז"א וכמו"כ הוא בד"פ בחי' ההמשכה מהמוחין לז"א כו') ובחי' מצותיו שהן המצות העליונות מה שהקב"ה מניח תפילין ומתעטף באצי'* כו', דמצות אלו ישנם באצי' ולמעלה מאצי' וכידוע בפי' הקב"ה מניח תפילין דהקב"ה הוא בחי' ז"א מניח תפילין הוא המשכת מוחין לז"א, ויש עוד פי' דהקב"ה הוא בחי' כתר ומניח תפילין הוא בחי' ההמשכה מעצמות א"ס בבחי' המוחין כו' (ועמ"ש מזה בד"ה להבין מארז"ל תפילין דמארי עלמא, רנ"ג). כמו"כ בענין מתעטף בציצית הנה הטלית הוא בחי' מקיף והציצית הם הגילוי מה שנמשך מן המקיף להאיר בבחי' תוס' גילוי בהפנימי וכמא' אין ציצית אלא ל' יוצא כו', ויש בחי' זו במקיפים שבאצי' גופא והעיקר הוא בבחי' המקיפים שלמעלה מאצי' כו' וכן הוא בכל מצוה, וע"י עשיית המצות ממשיכים בחי'

ומתעטף באצי': כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ומתעטף בציצי'.

תוס' אורות בז"א מבחי' המוחין ועוד זאת שע"י ממשיכים בחי' תוס' אורות מעצמות המאציל בכללות ע"ס ובבי"ע כו' שזהו מה שמברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו שע"י ממשיכים בחי' מצות העליונות כו', וזהו כוונת המצות להמשיך על ידן בחי' גילוי אוא"ס ב"ה באצי' ובבי"ע כו', ובכוונה זו הוא שמכוין במהות האורות העליונים ומקשר א"ע בבחי' דביקות ויחוד בהאורות העליונים ולהמשיכן ע"י עשיית המצוה שלו שיאירו בגילוי באצי' ובבי"ע כו' (ועמ"ש בד"ה ששת ימים הגדול בענין הב' דיעות בקרי"ס).

והנה כ"ז הוא כשנש"י שנק' אברין דשכינתא הן כלים להמצות שאז מקבלים חיותן מבחי' לב העליון ועולים ומתקשרין בבחי' שכינתא ובבחי' ז"א וגם בבחי' מוחין העליונים ובעצמות המאציל שלמעלה מאצי' שמקבלים האור והחיות משם כו' כנ"ל בענין ג' בחי' נר"ן שבמצות, וגם כל הנשמות קשורים ומיוחדים יחד כמו אברי הגוף שמקושרים יחד ע"י החיות שבהם ומקבלים כאו"א חיות הראוי לו כו' כנ"ל, כמו"כ נש"י שנק' אברין דשכינתא כולם מקושרים יחד ומקבלים חיותם כאו"א מבחי' לב העליון כפי הראוי לו ואופן הקבלה הוא שמקבלים זה מזה אם היות שכולם מקבלים מבחי' לב העליון מ"מ אופן ההמשכה היא מן העליון אל התחתון כו' וכן הוא ג"כ בקבלת החיות הגשמי באברי הגוף שמקבלים זמ"ז כו', וז"ש אתם נצבים היום כולכם ראשיכם שבטיכם כו' עד שואב מימיך וחוטב עציך כו' שיש כאן עשרה מדרי' מ"מ ה"ה מיוחדים וקשורים כולם זב"ז שמקבלים זמ"ז וכולם קשורים ומיוחדים ומקבלים מבחי' לב העליון כו', משא"כ כשלא אכשיר דרא שאינו מקיים תומ"צ הרי אין האברים מקבלים חיותן מבחי' לב העליון ואינם קשורים ומיוחדים בו, וגם כללות נש"י אינם קשורים ומיוחדים זב"ז כו' (דמ"ש חבור עצבים אפרים כו' דדורו של אחאב שהיו עוע"ז ומ"מ היו בבחי' אחדות כו', זהו האחדות מצד המקיף לבד ולא בבחי' אור פנימי דתומ"צ ואין זה התקשרות אמיתי זע"ז שהרי אינן מקבלים זמ"ז כו'), שעי"ז נעשו האברים שהן הנשמות בבחי' חולים מצד העדר החיות האלקי של המצות, ומתגבר בהם החום של אש זר דלעו"ז שהן חמימות התאוות גופניים ותענוגי עוה"ז עד שכל אוכל תתעב נפשם שאין להם שום חיות ועונג והרגש באלקות כו' כנ"ל באורך, ועי"ז כבי' שכינתא מרעא בגלותא כמו להבדיל הבדלות אין קץ בחולי' הגשמי שנת"ל שע"י שיש איזה אוטם באיזה אבר שאינו מקבל חיות מהלב ואינו מניח הילוך וסיבוב הדם מהלב נעשה הלב חולה שמתגבר בו החום ואינו מקבל הרוח חיים מהמוח כו', כן כבי' ע"י עונות ופגמים של נש"י כמ"ש מכף ראש עד רגל אין בו מתום פצע וחבורה כו' (וממשל יובן שחטא של יחיד נוגע אל הכלל כו') הנה לבד שגורמים בחי' סילוק השכינה הנה גורמים בזה שאינו מאיר האור בבחי' מל' ג"כ וכמארז"ל ע"פ צור ילדך תשי שבזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה וזהו יו"ד רבתי דועתה יגדל נא כח אד', ובזמן שאין עושין רצונו כבי' מתישין כח גבורה שלמע' וזהו יוד זעירא דתשי כו', וזהו"ע שכינתא מרעא בגלותא כו', וע"ז מבקשת נש"י בזה"ג סמכוני באשישות בשתי אישות

והיינו התורה שנתנה באש שחורה ע"ג אש לבינה * כו', כי תורה היא הרפואה לחולי הנ"ל כי בתורה כתי' רפאות תהי לשריך ולכאו' אינו מובן מהו לשרך דוקא, אך הענין הטבור הוא למטה מחצר הכבד שהוא הקרומא דפסיק במעוהי דב"נ, והנה נת"ל דתחלת סיבת החולי היא מצד הפרסא דש' אלקים שמעלים ומסתיר עד שאין האור נראה ונגלה ונראה שהכל ע"פ הטבע כו' ולכן כל יניקת החיצונים הוא לאחר הפרסא דוקא כי למעלה מהפרסא שמאיר שם גילוי אלקות שם לא יגורך רע כו' כ"א למטה מהפרסא מפני ההעלם וההסתר שם יכול להיות יניקת החיצונים כו' וזהו"ע שרש קבלתם מבחי' מ"ח צירופים האחרונים דש' אלקי' שהן בחי' גבורות קשות שמעלימים ומסתירים מאד לכן משם יונק אדמת בני חם כו' שבנפש הו"ע חמימות התאוה לתענוגים גשמיים שבא מצד ההסתר כו' כנ"ל, ועז"א רפאות תהי לשרך שהתורה היא רפואה לרפאות את החולה שלמטה מן הפרסא ע"י שנמשך שם ג"כ בחי' גילוי אור כו', והענין הוא כי התורה היא מלמעלה מהפרסא וכמ"ש ויהי קול מעל לרקיע שלמעלה מרקיע המבדיל וכמשנת"ל דהתורה מושרשת בחכ' הקדומה שבעצמות א"ס ממש שעל בחי' זו אין הפרסא מפסקת כלל כי מה שיכול להיות הסתר הפרסא הוא על חיצוניות האור השייך לעולמות, אבל על בחי' פנימיות האור א"א להפרסא להפסיק ולהעלים כלל כו' ועמ"ש מזה בד"ה וביום הביכורים הנ"ל בסופו, ולכן גם כמו שירדה למטה היא למעלה מהזמן ומקום כנ"ל לפי שאין הפרסא פועל בה שום שינוי כלל כו', ולכן ע"י התורה נמשך בחי' האור והגילוי גם לאחר הפרסא ועי"ז נעשה הרפואה כו' וכמ"ש הרמ"ז על מאה"ז ח"ז ד"פ ע"ב שע"י התורה נעשה רפואה פנימית להנפש ורפואה חיצוניות להגוף אם היות שהן הפכים שא' חמה וא' קרה (נר' שר"ל שרפואה הנפש הוא לחמום להיות בבחי' רשפי אש התשוקה לאלקות כו', ורפואת הגוף ונה"ב הוא לקררו שלא יהי' בחמימות התאוה וכן רפואת הגוף הגשמי הוא לקרר את החום כו') והיינו כמ"ש עוז ותושי' שהתורה נותנת כח ועוז לנה"א ומתשת כח הנה"ב כו', והיינו כנ"ל לפי שהתורה היא למעלה מבחי' הרקיע המבדיל ונמשך ע"י בחי' גילוי אור גם למטה מן הפרסא, לכן הנה"ב שכל מהותו הוא מצד הפרסא המפסקת כנ"ל לכן התורה מתשת כוחו כו' והנה"א שהוא בבחי' אלקות לכן ע"י גילוי התורה נתוסף בו כח ועוז להתבונן באלקות בענין מי ברא אלה כנ"ל שיוקלט בנפשו היטיב שעי"ז יתעורר בבחי' רשפי אש התשוקה לאלקות שזה יהי' כל חפצו ומגמתו בכל עשיותיו ולא ירצה בשום דבר זולתו ית' כו' כנ"ל אמנם מ"ש סמכוני באשישות באש שחורה ואש לבינה הנה באד"ר דקל"ב ע"א אי' דאש שחורה הוא ז"א ואש לבינה בחי' א"א, והענין הוא דהנה נת"ל שיש ב' מיני חולי הא' חולה שאב"ס והב' חולה שיב"ס, והנה החולה שאב"ס והיינו להסיר החום דתאות היתר די במה שנתנה באש שחורה וכמארז"ל אם פגע בך מנוול זה משכיהו לביהמ"ד פי' שבתחלת הפגיעה להסיתו להימשך אחרי תאות היתר להנאת גופו ולהרבות כבודו די בזה שימשכיהו לביהמ"ד ללמוד תורה עי"ז יסיר קשיות לבו עד

לבינה : כ"ה בגוכי"ק.

שגם אם לבו כלב האבן המס ימס כו' וכמשל מים שהולכים טיף טיף ע"ג אבן אם כי האבן הוא קשה והמים רכים עכ"ז מהתמדת הילוכם עושים בו רושם וכך נמשל ד"ת למים וכמ"ש הוי כל צמא לכו למים שע"י לימוד התורה גם אם לבו כלב האבן המס ימס כו', ומה שניתנה ע"ג אש לבנה בחי' א"א זהו כמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו כו' שזהו הרפואה גם לחולה שיב"ס שנכשל בתאות איסור ר"ל מ"מ ע"י גילוי בחי' יגת"ד שז"ע בחי' אש לבנה כמ"ש באד"ר שם עי"ז נמשך להיות נושא עון ועובר על פשע שיומשך מחילה וסליחה כו'.

וביאור הענין בב' ענינים הנ"ל בתורה, ילה"ק תחלה מ"ש תורה צוה לנו משה מורשה שהתורה ניתנה לנו בירושה שלשון מורשה הוא ג"כ ל' ירושה ולכאו' הלא אמרז"ל התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וה"ז היפך הדרש דמורשה ל' ירושה, אך הענין הוא דהנה כתי' יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי שיש בתורה ב' בחי' מטר וטל, ונודע כי הטל לא מיעצר משא"כ המטר תלוי לפ"ע העבודה והעלאת מ"ן שלמטה ולכן כשאמר אלי' חי ה' אם יהי' טל ומטר כ"א ע"פ דברי פעל על המטר ולא על הטל לפי שהטל לא מיעצר משא"כ המטר תלוי לפי העבודה והעלאת מ"ן של מעשה התחתונים וכמ"ש בפ' שני' דק"ש והי' אם שמוע כו' ונתתי מטר ארצכם כו' השמרו פן כו' ועצר כו' וכתי' אם בחקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו', וכתי' והוא מסבת מתהפך בתחבולתו לפעלם ופי' בזהר לפעלם דב"נ, וכן פרש"י במקומו לענין המטר שתלוי לפי פועל בנ"א. ושרש הענין הוא לפי שהמטר הוא דבר הבא מלמטלמ"ע כמ"ש ואיד יעלה מן הארץ והשקה וכמו שאנו רואים שהעננים באים מלחות הארץ שהם האידים העולים מן הארץ ומתקבצים זל"ז ומהם יורד הגשם כו', הרי שהתחלת ענין הגשם הוא מלמטה שהם האידים שעולים מן הארץ כו', משא"כ הטל אם היות שלראות עינים נראה כמו שיוצא מן הארץ, זהו רק מפני שהוא נרגש למטה יותר מצד האויר הקר, וגם מפני שא"א להתפשט יותר ה"ה נראה בסופו יותר כו', ואמנם עצם התהוותו הוא מלמעלה וכמ"ש וברדת הטל על המחנה לילה וכתי' מטל השמים מעל כו' הרי שהטל בא בדרך ירידה והמשכה מלמעלה כו', וכמו"כ יובן ב' מדרי' דמטר וטל בתורה, והענין דהנה מצינו כתובים רבים שמזהירים על לימוד התורה וכמ"ש בב' פרשיות דק"ש בפ' ראשונה והיו הדברים האלה דבד"ת הכתוב מדבר ושננתם לבניך ודברת בם ובפ' שני' ולמדתם אותם את בניכם וכתי' והגית בה יומם ולילה, ובדרז"ל הזהירו במקומות רבים ע"ז עד שאמרו ות"ת כנגד כולם, ואמרז"ל וויתר כו' ולא ויתר על מאסו של תורה הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו שהמאור שבה מחזירו למוטב כו', ועצם הלימוד והעוסק בתורה צ"ל ביגיעה דוקא, כמארז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' ואמרז"ל יגעת ומצאת תאמין לא יגעת ומצאת אל תאמין כי בלתי יגיעה א"א למצוא דברי תורה, וזהו ג"כ מה שאמרו במשנה דאבות התקן עצמך ללמוד שאינה ירושה לך שתאמר שתבוא בלתי יגיעה כלל וכמו האב שמכין לבנו שאינו עמל בכל הטוב אשר הניח לו אביו כו', כ"א מוכרח

להשתדל בעצמו ולייגע א"ע וכמ"ש אדם לעמל יולד ואמרז"ל לעמל תורה כו', וכן פרש"י ע"פ אם בחקתי תלכו אם תהיו עמלים בתורה כו', ולפ"ע היגיעה והעבודה שיעבוד בלימוד התורה לפ"ע זה יגדל בהבנת התורה, וכן בהמשכת אלקות שימשיך ע"י עסק תורתו וע"ז אמרז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שלפ"ע הקריאה והלימוד שלו לפ"ע זה הוא ממשיך בחי' המשכת האלקות כו' וזהו מה שניתנה התורה באש שחורה בחי' ז"א וכמ"ש בזח"ג ד"מ ע"ב דתורה בז"א וע' במק"מ שם ועמ"ש בזח"א דקמ"ה ע"א בענין ותורת חסד כו', וכ"ה בע"ח שער המוחין פ"ג ובכ"ד דתורה בז"א, וז"ע הקב"ה שונה כנגדו דהקב"ה הוא בחי' ת"ת דז"א, וזהו"ע בחי' מטר דתורה דכמו שהמטר בא* העלאת העננים מלמטה כו' כנ"ל כמו"כ בתורה בכדי להמשיך בחי' המשכת אלקות ע"י עסק תורתו הוא ע"י עבודה ויגיעה שלו שלפ"ע העבודה כן הוא ממשיך את האור והגילוי כו', והגם שמבואר במ"א דכללות ענין התורה היא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט והיינו לפי שהתורה שרש המשכתה מלמעלה משרש ומקור העולמות וכמא' אלפיים שנה קדמה תורה לעולם דאורייתא מחכ' נפקת ושרש העולמות הן מז"א אבל חו"ב הוא למעלה משרש העולמות כו' וכן באוא"ס שלמעלה מאצי' שרש התורה היא בבחי' פנימיות הכתר ולכן אופן המשכתה הוא בבחי' מלמעלמ"ט כו', הענין הוא דבבחי' פנימיות הכתר גופא יש ב' מדרי' בחי' ז"ת וג"ר, ואי' בזהר דרישא לא אתתקן פי' בחי' רישא דעתיק הן בחי' ג"ר שבו לא נתלבש במדרי' שלמטה מהם כי תיקונין הן לבושין כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי' ועז"א דרישא לא אתתקן שלא נתלבש בשום לבוש כו', משא"כ בחי' ז"ת שבו באים בבחי' התלבשות חסד דעתיק מתלבש בגולגלתא דאריך וגבורה דעתיק במו"ס כו', ומאחר שיש התלבשות בז"ת דעתיק ממילא שייך שם ענין העלאת מ"ן דהמשכתו הוא ע"י אתעדל"ת דוקא כו', וז"ש באדרא דז"א בעתיקא אחיד ותלי' היינו בבחי' ז"ת דעתיק, וכשם שבבחי' ז"א אמר כל הקורא בתורה דוקא הקב"ה קורא ושונה כנגדו שהוא בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע, כמו"כ בשרש שרשו בבחי' ז"ת דעתיק הוא ג"כ באתעדל"ת כו', ובבחי' זו הוא בחי' גשם דתורה והענין הוא כמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתי' כאור שבעת הימים ופי' רש"י בפסחים דס"ח ע"א דשבעתים הוא זפ"ז שהוא מ"ט ושבעתים כאור שבעת הימים הוא ז"פ מ"ט שעולה שמ"ג, וזהו בחי' גשם שהוא בחי' שבעתים כאור זה"י דהיינו בחי' ז"ת דעתיק שזהו"ע אור שבעת הימים כו', וכמו הגשם שהוא ע"י העלאה מלמטלמ"ע כנ"ל כן הוא בבחי' זו דתורה הוא ע"י העלאת מ"ן שע"י לימוד ועסק התורה ביגיעה עצומה נמשך בחי' האור והגילוי מבחי' ז"ת דעתיק כו'. והנה בחי' מטר דתורה זהו בחי' הרפואה לחולה שאב"ס, כי ע"י היגיעה בתורה ע"ז נעשה בחי' עוז ותושי' שנותן כח לנה"א ומתיש להנה"ב, וי"ל כמו המטר שפעולתו שמלחלח מרכך את הארץ כו' כמו"כ הוא בחי' מטר דתורה שמרכך את הנה"ב שלא יעלים ויסתיר על הנה"א עד שגם הנה"ב יוכל ג"כ לבוא לבחי' אהבה לאלקות

---

* בא העלאת: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בא ע"י העלאת.

שז"ע ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך כו' שיתהפך הנה"ב ג"כ מרע לטוב כו'. וכ"ז הוא כשלא נכשל בדברים האסורים ר"ל, אך מי שחטא והעביר את הדרך צריך להמשיך אור עליון יותר למלאות הפגמים כו' וזהו ע"י התורה שבבחי' ירושה כו'. והנה ענין ירושה הוא כמ"ש בזח"ג דצ"ז ע"ב גבי שבת ירותא דקדש הוא ירית כו', והיינו שז"א עולה בבחי' עצמות אבא כו', והענין הוא דהנה נת"ל בענין שהתורה נק' מטר שבבחי' העלאה מלמטלמ"ע דהיינו בבחי' שניתנה באש שחורה בחי' ז"א, ולהיות כי ז"א הוא מדרי' השייכה לעולמות לכן ההמשכה משם הוא בדרך אתעדל"ת אתעדל"ע כו', אבל בחי' החכ' ה"ה למעלה ממקור לעולמות כו' שז"ע מה שאלפים שנה קדמה תורה לעולם לכן משם נמשך האור בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו', והגם דמה שהתורה היא בז"א הוא ג"כ ודאי בחי' החכ' שמאיר בז"א, מ"מ זהו רק בחי' נובלות חכ' שלמעלה שאינו ממשות ועצמיות התורה ועז"נ ויקם עדות ביעקב שאינו אלא עדות בלבד דהיינו הארה בעלמא כמו העדות הדבר שאינו מהות הדבר ועצמיותו ממש, וי"ל דבתורה היינו מה שבחי' גלי' דתורה הוא עדות על בחי' סתים דתורה כמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה אלה פקודי ובהביאור הב' דוידעת, והיינו שע"י גלי' דתורה אנו יודעים מציאות הסתים דתורה וכמו שמהגוף אנו יודעים שיש בו נפש שאינו יודע מזה מהות ועצמות הנפש כ"א מציאותו לבד כו' כמו"כ מהגלי' אנו יודעים מציאות הסתים כו' דהשגת הנשמות בג"ע (וכן בענין עולמך תראה בחייך כו') מושג מהות הפנימיות והסתים דתורה כו', משא"כ למטה בעוה"ז מה שמאיר בגילוי המהות הוא בחי' הגלי' דתורה ומזה יודעים מציאות הסתים כו', וענין ידיעת המציאות ה"ה הארה לבד שהרי אינו יודע את עצם מהות הדבר כו', וזהו בחי' הארת חכ' לבד שמאיר בז"א, דז"א הוא בחי' והנגלות לנו ולבנינו, וחו"ב הוא בחי' הנסתרות לה' אלקינו כו', ומ"מ מאיר הארת החכ' בז"א (וצ"ל דהארה זו היא ג"כ למעלה מהארת המוחין למדות שנמשך ע"פ ההשתל' שהו"ע מוחין דז"א בכלל כו', וי"ל שהוא כדוגמת ענין המועדים לגבי תפלה דחול דבמועדים בחי' חג"ת זמין מקדש עילאה שמאיר הארת החכ' בז"א ע"י בחי' אימא עילאה כמ"ש בזהר שם ובסידור שער המועדים יעו"ש וצל"ע בפע"ח בהקדמה לשער מקראי קדש) והוא בבחי' עדות לבד על עצם מדרי' החכ' להיותו בחי' הארה לבד והוא בבחי' ידיעת המציאות כו' כנ"ל, וי"ל שגם ידיעת השלילה הוא בחי' עדות והארה לבד לפי שאינו ידיעת המהות עדיין וכ"מ בלקו"ת ד"ה פקודי הנ"ל, ועמ"ש מענין ידיעת השלילה בד"ה וככה הגדול (ולפ"ז אפ"ל ההפרש בין מוחין דז"א שנמשך ע"י תפלה דחול ובין ההמשכה דיו"ט דבחול המוחין נמשכין מבחי' אימא שנה"י דאימא נעשים מוחין לז"א והו"ע ידיעת החיוב בלבד שזהו מה שבא בהשגה ממש, וביו"ט שמאיר בהם הארת החכ' הו"ע ידיעת השלילה כו', אלא דבד"ה וככה משמע לכאו' דבשבת מאיר בחי' הנ"ל (ולפי"ז במועדים הגילוי הוא בחי' בינה וכדומה * שבפע"ח שם כ' דביו"ט בחי' נה"י דאבא בבחי' התלבשות בבינה ובשבת בדרך מעביר כו') אך בספכ"ה

וכדומה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : וכמדומה.

כ' דבשבת מאיר בחי' מוחין דאבא גם במ"ע א"כ הוא בחי' גילוי המהות, ועמ"ש בתו"ח ד"ה תולדות נח דרוה"ר ספ"ו משמע דעיקר יחוד פנימי דאו"א הוא בחי' הכרת המהות ובא לזה ע"י ידיעת השלילה כו', ועמ"ש בד"ה וככה ספל"ו בענין ג' מדרי' שביסו"א ומשמע דבשבת הוא גילוי מדרי' הג', והקרוב לומר דבשבת מאיר גילוי בחי' עצם החכ' (או עצם יסו"א) והו"ע ראיית המהות כו', אבל צע"ג אם אפשר לומר דביו"ט הו"ע ידיעת השלילה והנראה שעיקרו בחי' הבינה ולכן נק' מועדים לשמחה כו', אך בד"ה הנ"ל בפל"ד בדקדוק ל' מה שיו"ט נק' מקרא קדש (ולא קדוש) משמע הכוונה דהו"ע ידיעת השלילה שאחר ההשגה במה שאפשר להשיג צריכים לידע עכ"פ שיש מה שאינו מושג והוא נפלא והיינו לידע איך שהוא מופלא ומושלל כו', ועמ"ש בהקיצור שם, ועמ"ש בביאור מאה"ז אימתי זיווגא דכנס"י במלכא קדישא ושם בענין המשכת המוחין בתפלה דחול כו'), אך מ"ש ותורה שם בישראל הוא בחי' עצמיות התורה כמו שהיא בבחי' פנימיות ועצמיות החכ' (ונמשך בבחי' פנימיות ז"א ועמ"ש בסידור שער המועדים) והו"ע בחי' ראי' דחכ' שהוא בחי' ראיית המהות והעצם כו' והיינו ידיעת בחי' פנימיות התורה בבחי' ידיעת המהות כו' ועמ"ש מזה בד"ה לגוזר י"ס רל"ה, ובעבודה י"ל שזהו מה שהחכ' רואה איך שלמעלה הוא יש אמיתי והוא לבדו הוא ואין זולתו כו' שזהו בבחי' עצמיות החכ' כמ"ש במ"א, ועמ"ש בד"ה תפלה למשה, סת"ר, והו"ע מה שמוחין דאבא הן למעלה מהשתל' אלא שהוא בבחי' פנימי והו"ע הראי' (וכ"ה ענין ההתאמתות כו') במהות ועצמות א"ס ב"ה כו', וכמו"כ בשרש שרשם בבחי' הכתר נת"ל דבחי' מטר דתורה הוא בחי' אור ז' הימים שהן ז"ת שבאין בבחי' התלבשות והוא מה שז"א בעתיקא אחיד ותלי' כו', אמנם פנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש שאינו בבחי' התלבשות כלל כמא' רישא לא אתתקן כו' כנ"ל, ועז"א ג' שעות הראשונו' הקב"ה יושב ועוסק בתורה דלכאו' אינו מובן והלא כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו ובכללות העולם ודאי לומדים תורה תמיד וא"כ מה"ע הג"ש כו', אך הענין הוא דמה שהקב"ה קורא ושונה כו' זהו מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע והיינו בחי' מטר דתורה כו', אך ענין הג"ש ראשונות כו' הוא שבא בבחי' אתעדל"ע מעצמו, והיינו הגילוי מבחי' ג"ר דעתיק ששם אינו שייך העלאת מ"ן מאחר דלא אתתקן כו' והו"ע בחי' טל תורה, וכמארז"ל כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, ובילקוט הגיר' טל תורה מחייהו וכן הביא בסש"ב פל"ו, וטל לא מיעצר שאינו שייך שם העלאת מ"ן כלל כ"א נמשך מעצמו כו', והגם שאמר כל המשתמש באור תורה דוקא אז טל תורה מחייהו כו' י"ל דבאמת מלמעלה נמשך האור תמיד וזהו שג"ש כו' הקב"ה יושב ועוסק שהוא ההמשכה מבחי' ג"ר דעתיק כו', אמנם בכדי שיהי' האדם כלי לזה זהו ע"י שעוסק באור תורה כו', וביאור הענין הוא כמ"ש במ"א דבחי' פנימיות הכתר אם היות שהוא למעלה מבחי' השתל' מ"מ הוא בא בבחי' אור פנימי דוקא וממילא צ"ל כלי אל האור כו', ועמ"ש מזה באורך בד"ה ויעמדו מרחוק רנ"ח, ולכן דוקא כל המשתמש באור תורה הוא כלי להיות טל תורה מחייהו דענין החיות הוא בבחי' הרגש פנימי וכמו טל שעתיד להחיות בו את המתים שיהי' בבחי' אור פנימי כו'

והיינו דוקא כשהוא בבחי' כלי לזה כו' ומ"מ האור בעצם הוא למעלה מאתעדל"ת שאינו נמשך ע"י העלאת מ"ן שאינו בערכו כלל כ"א צ"ל בבחי' כלי ואז נמשך אור שאינו בערך כלל כו', וכענין תספרו חמישים יום כו' כמ"ש מזה בלקו"ת פ' במדבר בהביאור דוספרתם, ולכן בחי' זו נק' ירושה לפי שאינו בא ע"י עבודה ויגיעה בבחי' העלאת מ"ן והוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כו' (וענין בחי' אור תורה וטל תורה י"ל שזהו"ע בחי' רזין ורזין דרזין שיש בתורה והו"ע ב' בחי' סתים הא' מה שסתים לגבי המקבלים לבד והב' מה שהוא סתום מצ"ע כו' ועמ"ש מזה באמ"ב בענין ואספת דגנך כו' ובהוס' לאמ"ב שלא נדפס *, דבחי' סתים הב' אינו בערך בחי' סתים הא' כלל כו', וי"ל שזהו ג"כ ענין ידיעת השלילה והכרת המהות ממש שהו"ע בחי' הוא ואתה כו' עמ"ש בפה"מ ב"ש כו', אמנם בלק"א שם כ' כו', ולפי הנ"ל הוא שע"י העדות בא לבחי' עצם הדבר כו').

ועוד יובן מה שהתורה נק' ירושה דהנה התורה וכל מעהמ"צ נתלבשו בדברים גשמים והוא בכדי לברר נצוצות דתהו שנפלו בשבה"כ וע"י בירור זה עי"ז יורשים אורות כח"ב דתהו וכמ"ש במאו"א שז"ע ירושה מה שיורשים אורות דתהו כו', והטעם שנק' ירושה הוא מפני כי ההמשכה אינה לפ"ע הבירור, כי הנה ידוע דשבה"כ היו בבחי' ז"ת דשם ס"ג שהן בחי' המדות דתהו אבל בג"ר לא הי' שבירה ח"ו וכמ"ש ימותו ולא בחכ' כו', וא"כ כל בירורי הניצוצות הן מהמדות, וא"כ מה שנמשך עי"ז בחי' אורות דכח"ב דתהו ה"ז המשכה שלא בערך, כי הגם דמוחין ומדות יש להם שייכות זל"ז כו' זהו בבחי' התיקון שהוא בבחי' התכללות, ולידת והמשכות המדות הן ע"פ המוחין דוקא כו', משא"כ בתוהו הרי לא היו המדות ע"פ המוחין ולכן היו בבחי' תוקף האור כו' כידוע, והמוחין מובדלים בערך מבחי' המדות כו', וא"כ מה שע"י בירורי ניצוצות המדות נמשכים בחי' האורות דכח"ב זהו המשכה שבאין ערוך כו', ולכן נק' זה ירושה מה שיורשים אורות דתהו כו'. ולפי"ז צ"ל דהענין הוא בתורה שלומד בכוונה לברר בירורים וכמו ר"י כולה תנוי' בנזיקין הוה בכדי לברר ולהפריד את הרע כו', וכן מי שרגיל לקרות דף א' וקורא שני דפים פרק א' קורא שני פרקים יותר מטבעו ורגילותו כו', ואי' בתדב"א שזהו תשו"ע, וכן מ"ש בכתהאריז"ל שבלימודו ישתדל להקשות ולתרץ עד שיזיע שעי"ז מתברר הרע שבו ונדחה לחוץ כו', וע"י הבירור הזה נמשכים בחי' אורות כח"ב דתהו כו' ועי"ז נמשך רפואה גם לחולה שיב"ס כו'. וי"ל דכמו הקרבן שמכפר הרי מבואר הטעם בכ"ד שזהו ע"י בירור הניצוץ של הבהמה שעולה לשרשה ונמשכים בחי' אורות דתהו בכלים דתיקון ולהיות שהוא גילוי אור רב לכן מתמלאים כל הפגמים כו', כמו"כ הוא ע"י לימוד התורה בכוונה לברר בירורים ע"י שנמשך בחכ' גילוי אור רב מבחי' כח"ב דתהו מתמלאים עי"ז כל הפגמים כו', אמנם כשם שבקרבן הי' צ"ל תחלה תשובה דוקא כמו"כ הוא בתורה שצ"ל תחלה תשובה כי בלא תשובה אינו פועל

ובהוס' . . . נדפס : נדפס באמרי בינה ח"ג פ' קמב.

מאומה בלימוד התורה וה"ה כטובל ושרץ בידו כו' כ"א ע"י הקדמת התשובה דוקא, ובפרט שכללות ענין תשובה זו שבתורה בעצמו הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט וצ"ל תחילה ההעלאה מלמטלמ"ע כו', וזה גם בחולה שאב"ס והוא שנכשל בריבוי תאות היתר צ"ל התשובה לשבר את רוח לבו הקשה שלא ירצה ולא יומשך אחרי כל התאות והתענוגים ויהיו נמאסים בעיניו מאחר שהן היפוך אלקות כו', ואם כי המיאוס הזה הוא במקצת עדיין ואינו באמת לאמיתו מ"מ אח"כ ע"י לימוד התורה ביגיעה שמשים כל דעתו ועיונו בעסק התו' ה"ה פועל הכפי' ממש בנה"ב שאינו עולה להתאות תאוה כו' עד שיבוא לידי אתהפכא חשוכא לנהורא שגם הנה"ב ירצה באלקות כו' כנ"ל, ומכ"ש אם נכשל ח"ו בתאות איסור שצ"ל ענין התשובה להתמרמר מאד בנפשו על החטאים והעוונות ובפרט כשמתבונן במה שפעל ועשה בחטאו שגרם בזה בחי' גלות השכינה תוך היכלות הסט"א להחיותם כו', וגם גרם לעקור נשמתו ונפשו האלקית מחיי החיים ב"ה והורידה למקום הטומאה והמות הן היכלות הסט"א ונעשית בבחי' מרכבה אליהם (נר' הכוונה על הנה"א וי"ל כי הנה כל ישראל מקבלים חיות גופם מהנה"א דוקא, ולזאת ע"י הבחירה שבוחר ח"ו בחיי הגוים היינו לקבל חיותו מהיכלות הסט"א הרי נעשית הנשמה מרכבה אליהם) לקבל מהם שפע וחיות להשפיע לגופו כו' וכמ"ש באגה"ת פ"ז, וכשיתבונן בכ"ז היטיב בהעמקת הדעת יבקש באמת מעומקא דליבא כרוב רחמיך מחה פשעי כו', ואז ע"י התורה שלומד נמשך בחי' אור עליון למלאות כל הפגמים כו' שז"ע הרפואה שמתרפא מכל החולאים והעוונות ונעשה בריא להיות העבודה בתו"מ כדבעי למהוי שיקבל חיותו מבחי' לב העליון כו' כנ"ל, ובאגה"ת נר' שע"י תשובה הנ"ל עי"ז מתנקה מהפגמים וכמ"ש גושא עון ופשע כו' ונקה כו', והיינו שממשיך בחי' יגמה"ר לדחות את הרע ולא יוכלו לינק עוד מהקדושה כו', וכן בנפשו שמנקה אותה מכל הלבושים הצואים שהם החיצונים כו' והיינו מה שיוצא מהרע כו', ואזי ע"י התורה ה"ה עולה ומתקשר באוא"ס ב"ה לדבקה בו בבחי' יחוד נפלא כמו שהייתה מיוחדת קודם שירדה למטה כו', והו"ע התדבקות רוחא ברוחא שמתדבק במהות ועצמות א"ס ע"י התורה וכנ"ל שהתורה היא בבחי' עצמות אבא ופנימיות אבא פנימיות עתיק וע"י עסק התורה מתקשר בבחי' פנימיות ועצמות א"ס ב"ה כו'. ועפי"ז יובן משארז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם שגם התשובה היא רפואה והיינו שעי"ז הוא יוצא מהחולי והרע ונעשה נקי מכל הלבושים הצואים כו', ואמנם הרפואה ע"י התורה הוא שנעשה בריא ממש לחיות בבחי' חיים האמיתים המתשלשלים מאלקים חיים עד שיחי' מבחי' חיות העצמי דא"ס וכמו ונחי' לפניו דלע"ל שזהו בחי' טל תחי' שעתיד להחיות בו כו', כמו"כ מעין זה בעוה"ז בחי' טל תורה שהוא בחי' פנימיות התורה מחייהו בגוף למטה כו'.

אמנם יש עוד בחי' חולה והוא כמ"ש במאו"א מע' ח' אות ל"ה חולה בגי' מ"ט והיינו כשחסר לו שער הנו"ן דבינה ה"ה ג"כ חולה, כי שער הנו"ן הוא המחבר חו"ב כידוע, וההפרש בין חכ' ובינה ידוע שהוא כמו ההפרש שבין ראי' לשמיעה דחכ' הוא בחי' ראי' כמ"ש איזה חכם הרואה

את הנולד שרואה ממש את הנולד מאין ליש בבחי' ראי' במהות אלקות המהוה את היש כו', ובינה הוא בחי' שמיעה וכמ"ש אזן מילין תבחן והו"ע ההשגה והתבוננות שהוא בחי' ידיעת המציאות לבד דכל השגה הוא רק במציאות הדבר ואינו יודע בזה מהותו ממש כו', והשער הנו"ן דבינה הוא המחבר חו"ב שלאחר השגה והתבוננות טובה באלקות כשמשיג היטיב את הענין האלקי שמשיג ומתבונן בו, והיינו כשמשיג את עצם הענין האלקי כמו שהוא מופשט מלבושי ההשגה כו' יכול לבוא לבחי' הכרה וראי' במהות האלקות כו' וכמ"ש מזה בתו"ח בדרוש אלה תולדות נח בענין חו"ג מכוסים ומגולים כו', וכשחסר שער הנו"ן ואינו בא לבחי' הראי' במהות האלקות ה"ה בבחי' חולה, והו"ע חולת אהבה כפי' הא' שנת"ל שהחולי בא מצד תוקף האהבה כו' כמשי"ת. והנה בחי' חולי זו היא בתפלה מגודל עוצם ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה שבתפלה, ולכן נא' על תפלה חלו נא פני אל שהוא ל' חולי, וכן במשה כתי' ויחל משה ואי' בגמ' ברכות שאחזתו אחילו שהו"ע חולי וכן הוא במד"ר תשא פמ"ג, והיינו ע"י ההתבוננות איך שכח השופע ממנו ית' להוות ולהחיות עולמות בי"ע הוא בחי' א"ס ממש, דאף שהם בעצמם הם בבחי' גבול ותכלית אעפ"כ הכח השופע ממנו ית' שמחי' אותם הוא בבחי' א"ס ממש, וע"ז אמר הנביא שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר פי' שהנביא רצה להראותם איך שיש בחי' א"ס למטה בגבול, ולזה אמר להם שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שהראה להם שאף בהחיות שמחי' את השמים וארץ הגשמיים מלובש ג"כ בחי' א"ס ממש ושזה מובן מהנבראים עצמם שהאלקות המהוה ומחי' אותם הוא בחי' א"ס כו'. וביאור הדבר איך יכולים להשיג מציאות או"ס ממש ע"י נבראים בע"ג ותכלית צלה"ק תחלה איכות ההתהוות מאין ליש, דהנה ידוע דמל' דעשי' נתהוה מאין ליש כל צבא השמיים הגשמיים והארץ וכל אשר בה המורכב מד' יסודות ארמ"ע רוחניים וגשמיים, והיינו השמים שהן ז' רקיעים גשמיים והארץ הלזו הגשמי' וכל אשר בה כו' שנתהוה הכל מע"ס שבמל' דמל' דעשי', דמספי' החסד שבמל' דמל' נתהוה רקיע הראשון ומספי' גבו' רקיע השני כו' עד שהארץ נתהוה ממדרי' תחתונה שבמל' דמל' כידוע, וממא' תדשא הארץ דשא נתהוה כל הצומח בעוה"ז, והנה אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המיוחד אל אותו העשב המגדלו ומצמיחו א"כ יש לכל עשב כח רוחני והוא מזל עליון המגדלו כו', וכמו שאנו רואין רבוא רבבות מיני עשבים גשמיים כן יש רבוא רבבות כחות רוחניים המשפיעי' ומגדלים אותם וכאו"א כח מובדל בפ"ע ועד"ז המזלות לגבי העליונים מהם והעליונים לגבי העליונים מהם וכמ"ש וגבוה מעל גבוה שומר כו' וגבוהים עליהם כו', ולכן גם המלאכים נק' חציר ועשב וכידוע מענין מצמיח חציר לבהמה שהם מלאכים הנק' יוצר משרתים שנבראים בכל יום ונכללים בבחי' מל' כו' ובחי' עשב הם מלאכים עליונים יותר הנק' ואשר משרתיו כולם עומדים כו' וכמ"ש מזה בזהר פ' בראשית די"ח ע"ב, ובריבוי השתל' עו"ע הן שרש לבחי' המזלות המכים בהעשבים הגשמיים ואומרים להם גדל כו', וכן הוא ברום המעלות בבחי' אצי' דהיינו במל' דאצי' שיש

בה כל ריבוי הכחות דבי"ע המשפיעים בהעלם כו', וידוע דבאצי' איהו וגרמוהי חד וא"כ מדת המל' היא בחי' א"ס ממש, ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דשחורה אני ונאוה בענין בחי' מל' שהיא עמהם באחדות ואינה עמהם באצי' דקאי על בחי' מל' כמו שנעשית עתיק לבריאה דז"ע שכינה כו', שהיא בבחי' אחדות בע"ס דאצי' דאיהו וגרמוהי חד והיא בבחי' א"ס ממש כו', והיינו מה שאנו רואין דכח ההשפעה ממדה זו לכל העלולים ממנה מאין ליש הוא בלי שיעור וגבול כלל שהרי שיתא אלפי שנין דהוה עלמא לא נפסקה עדיין אור השפע האלקי להוות מאין ליש וכמ"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב פי' בכל יום מאינון יומין עילאין דאצי' מתחדשת בשפע אלקי שבבחי' א"ס במדת מלכותו להוות מאין ליש מוחין חדשים לגמרי לכל הנמצאים דבע"י * גע"ע וגעה"ת איש לא נעדר כו', וה"ז כמשל הנביעה ממעיין שאין לו הפסק לעולם ממקורו, הגם שמים הנובעים נמדדים בקצבה אח"כ בכלים מכלים שונים, אבל הנביעה אין לה הפסק לעולם מחמת שהמקור שמשם הנביעה אין לו תכלה בעצם, ולכן נק' הוא ית' מקור מים חיים את ה' מבוע דלא פסיק לעלמין דהיינו שאין קץ וגבול להשפעה האלקית של אור א"ס שבמדת מלכותו ית' לחדש בכ"י תמיד בחיות חדש זמן ומקום דבי"ע, לפי שהחיות הזה מתחדש ג"כ תמיד ממקורו בלי הפסק כלל בבחי' א"ס ולכן גם הוא מחדש תמיד את הנבראים בבחי' בל"ג כו', והיינו שאף מל' דמל' דעשי' (שמי"ס שלה נתהוו שמים וארץ הלזו הגשמיים כו') שהוא בחי' כח המשפיע חיות לעשי' הגשמיות, היא ג"כ בחי' בלתי בע"ג שאין גבול לכח השפע הנמשך ממנה תמיד נובע ולא פסיק כו', ותמיד מתחדש החיות כו', והוא מפני שבמל' דמל' דעשי' מלובשת מל' דמל' דיצי' ובתוכה מלובשת מל' דמל' דבריאה ובתוכה מל' דמל' דאצי' ובמל' דאצי' מלובשת מל' דא"ס כו', וכ"ז מובן מהנבראים עצמן ממה שאנו רואין שהן בבחי' בלי גבול מובן שהכח השופע בהם הוא בבחי' א"ס כו'. והגם שאמרז"ל שית אלפי שנין דהוה עלמא וחד חרוב דבאלף הז' יהי' העולם חרב וא"כ הרי יש גבול לקיום העולם כו', הנה זהו ג"כ רק מצד שרצון הבורא יהי' כן שיחרב העולם, והענין הוא דהנה ידוע דטבע הנפסד הוא שנפסד מעט מעט והיינו שיהי' בו ההפסידות תמיד וכמ"ש הבחיי דתינוק משעה שנולד מתחיל להתייבש מעט מעט כו' כי כן הוא טבע הנפסד להיות תמיד בהפסידות כו', וכמו"כ הי' צ"ל בשמים וארץ שהיו צריכים להיות נפסדים מעט מעט והיינו דמשך היותם יהיו נחלשים ויהי' תשות כח מעט מעט עד שיפסדו לגמרי וכמו בבע"ח ובאדם שנחלשים מעט מעט מפני ההפסידות התמידית שבהם עד שנפסדים לגמרי כו', וכמו"כ הי' צ"ל בשמים וצבא השמים ובארץ, ובאמת אינו כן כ"א בכל משך זמן היותם אין בהם שום חלישות ותשות כח כלל, וכדאי' בירושלמי פ"ג דברכות כתי' ויכולו השמים והארץ כו' ומה כתי' בתרי' אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות כו' וכי מה ענין זה אצל זה אלא יום נכנס ויום יוצא שבת נכנס ושבת יוצא כו' שנה נכנס שנה יוצאה וכתיב בתרי' אלה תולדות השמים והארץ

דבע"י : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : דבי"ע.

בהבראם כו', פי' אעפ"כ הם חזקים כיום הבראם וכיום עשות כו' וכמ"ש והארץ לעולם עומדת שהיא בבחי' קיום ואין בה שום חלישות ולא שום שינוי כלל וכמו"כ באישי השמים וכמו הגלגלים שהם מסבבים תמיד בכח וחוזק בלי שום שינוי כלל באיכות וכמות הסיבוב שכל גלגל עושה סיבובו בזמן אחד ובאופן אחד תמיד מתחלת התהוותו עד היום בלי שום שינוי כלל, ומזה מובן שלא נחלש כחו כלל דא"כ הי' מאחר בסיבובו, וגם לא נחסר מאומה מגוף הגלגל מתחלת ברייתו עד עתה דאל"כ הי' מקדים הילוכו כו' (וכאשר ראיתי בס' לא' מהתוכנים החדשים אשר הבל יפצה פיו לאמר שמגלגל השמש מזמן היותו נקרע ונפרד ממנו הרבה ונתקטן מדתו, והחלקים הנפרדים המה כוכבים כו', ולפי סברתו הכוזבת הי' צריך השמש להקדים סיבובו מצד הקלות שנעשה בו, וכמו אדם עב ושמן שההילוך כבד לו מצד הכבידות וכשמתמעט שומנו הרי הולך בקלות ובמהירות כו', וכמו"כ הי' צ"ל בהשמש שהי' צריך להקדים סיבובו, ומה שאנו רואין שהולך וסובב תמיד באופן אחד מובן שאין בו שום חסרון ומיעוט כלל מיום הבראו וכמו"כ הוא בכל הגלגלים כו'), וא"כ בזמן היותם אין בהם שום הפסידות כלל וזהו שאומר הכתוב מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר היינו שהן קיימים באיש בלי שום הפסידות בהם כו', וא"כ מה שאחר השית אלפי שנין יפסדו אין זה ענין ההפסידות כ"א שזהו מפני רצון הבורא שיהי' כן כו'.

בס"ד, ש"פ במדבר, ע"ש, תר"ס

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו', ואי' ע"ז במד"ר שה"ש שאל רשב"י את ר' אליעזר ב"ר יוסי אפשר ששמעת מאביך מהו שעטרה שעטרה לו אמו כו' א"ל למלך שהי' לו בת יחידה והי' מחבבה יותר מדאי והי' קורא אותה בתה כו' ולא זז מחבבה עד שקרא אותה אמי, כך הי' מחבב יותר מדאי הקב"ה לישראל וקראן בתי כו' ולא זז מחבבן עד שקראן אמי שנא' הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינה ולאמי כתי' כו'. וביום חתונתו מפרש שם במד"ר כמו בהמשנה דקאי על מ"ת, הרי מבואר מזה דבמ"ת עטרו נש"י עטרה להקב"ה, דמלך שלמה הוא מלך שהשלום שלו ואמי הם נש"י לפי המדרש הנ"ל, וביום חתונתו שהוא מ"ת עטרו נש"י עטרה להקב"ה. ולכאו' צ"ל והלא אמרז"ל (שבת דף"ח ע"א) בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו מה"ש וקשרו להם ב' כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, הרי במ"ת עטרו לכאו"א מישראל בב' כתרים ואיך נא' בעטרה שעטרה לו אמו דבמ"ת עטרו נש"י להקב"ה עטרה. אך באמת שניהם אמת דהנה במד"ר פ' קדושים ע"פ קדושים תהיו כו' כי קדוש אני אי' משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות מה עשה המלך נטל א' ונתן בראשו ושנים נתן בראש בניו כך

העליונים מכתירין ג' קדושות להקב"ה בכ"י כו' מה עושה הקב"ה נוטל קדוש א' לעצמו ההי"ד כי קדוש אני ושניים נותן בראש בניו (אלו נש"י כמ"ש בני בכורי ישראל וכתי' בנים אתם לה' אלקיכם) ההי"ד קדושים תהיו כו'. וא"כ יש כאן ג' עטרות, א' שנטל לעצמו ושניים בראש בניו כו'. ולפ"ז יש לתווך המדרש והגמ' הנ"ל דמה שא' בגמ' דמה"ש קשרו להם ב' כתרים זהו השניים שנותן בראש בניו, דהמשכת העטרות אלו הן ע"י אמצעית המלאכים כו', ומ"ש במדרש דעטרה שעטרה לו אמו הוא מה שנש"י מעטרים היא העטרה שנטל לעצמו כו'. והגם כי במד"ר א' העליונים מכתירים ג' קדושות והכוונה על מלאכים שאומרים ג"פ קדוש ואיך היא העטרה שעטרה לו אמו זו כנס"י. אך זה יובן ע"פ מארז"ל (חולין דצ"א סע"ב) שאין מה"ש אומרים שירה עד שיאמרו ישראל למטה תחלה שנא' ברן יחד כל כוכבי בקר והדר וירעו בני אלקים, שנמצא מה שהמלאכי' מכתירים הרי זה תלוי בישראל דוקא. וביאור הענין י"ל דהנה כתי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה דהמלאכים נק' עומדים וכמ"ש שרפים עומדים כו', ונש"י למטה נעשים בבחי' מהלכים כו' כידוע. ולכאו' א"ז מובן והלא בודאי יש בחי' הילוך ועלי' גם במלאכים שהרי הם תמיד בבחי' רצו"ש וכמ"ש והחיות רצו"ש, וידוע דכל רצו"ש ה"ה בחי' עלי' ממדרי' למדרי' וכמו הלוך ונסוע דאברהם הוא מה שהלך מדרגא לדרגא בדוגמא כזאת בחי' רצו"ש דמלאכים הוא ג"כ בחי' עלי' ולכן נק' בשם עופות. וכדאי' במדרש ועוף יעופף זה מיכאל וגבריאל וכמ"ש ובשתיים יעופף וכמו העוף בפריחתה ה"ה עולה למעלה כמו"כ מלאכים ע"י רצו"ש שלהם ה"ה עולים כו'. וכידוע ג"כ מענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר דקאי על מלאכים כו', הרי יש בהם ג"כ עלי' ולמה נק' עומדים. אך הענין הוא דבעלי' גופא יש ב' מיני עליות הא' העלי' בסדר והדרגה והב' עלי' שלא בסדר והדרגה כו', דהעלי' הא' היא העבודה שע"פ טו"ד דכשמתבונן באלקות ונתפעל מזה באהוי"ר הרי האהוי"ר היא מוגבלת לפי ערך ההשגה וההתבוננות כו', וגם ההשגה היא בבחי' גבול שזהו כל ענין ההשגה שמגביל ותופס הדבר בכלי מוחו והשגתו כו', כי בלי הגבלה א"א להיות השגה, ולכן נקודת ההשכלה דחכ' שהוא הברק המבריק אינו בהשגה עדיין לפי שהיא נקודה כללית עדיין ואינה מוגבלת בקצוות וכח* הוא שמפרט ומחלק הפרטים שבהנקודה שכל פרט הוא מוגבל בפ"ע, וממילא יש אז הגבלה בכללות השכל שהוא בציור כזה, ואז הוא נתפס בכלי שכלו שיודע שהענין שכלי הוא באופן כך וכך כו'. ולפ"ע הגבלת ההשגה כך הם המדות אהוי"ר כו'. ועבודה זו היא בבחי' ממכ"ע שהן בחי' אורות המתלבשים בכלים דבמדרי' זו שייך ענין השגה והתבוננות לפי שהוא האור כמו שנתצמצם ונגבל להאיר ולהתלבש בתוך הכלים והעולמות, לכן שייך בזה השגה, אמנם הכל הוא בבחי' גבול ומדה כו'. ומשו"ז יש בזה חילוקי' בעולמות, דבעולמות עליונים בכלל שם ההשגה והאהוי"ר יותר מלמטה, ובהם ג"כ יש חילוקי' בין המלאכי' דבריאה למלאכים דיצי' ועשי'

וכח הוא : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : וכח הבינה הוא.

דאימא עילאה מקננא בכורסי' ומשיגים יותר באלקות וממילא שם האהוי"ר ביותר כו'. וזה"ע העלי' מה שעולה מהשגה זו להשגה עליונה ממנה וכמו עליות הנשמות בג"ע דג"ע הו"ע השגת אלקות ויש בזה כמה עליות דבכ"י יש ג' עליות ובד"פ יש עליות עד אין קץ וכמארז"ל צדיקי' אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנא' ילכו מחיל אל חיל כו'. והוא העליות שעולים מהשגה א' להשגה עליונה יותר ממדרי' למדרי' כו'. וכ"ה בעליית המלאכים הוא שבאים להשגה עליונה יותר וממילא האהוי"ר היא ג"כ במדרי' עליונה יותר כו'. וכללו' העבודה הזאת נק' עמידה לפי שיש מדה וגבול לכל עלי' ועלי' מאחר דכללית עבודה זאת היא בבחי' אורות המוגבלים בכלים הרי גם כשעולה ממדרי' למדרי' שלמע' ה"ה ג"כ בבחי' גבול ומדה. והעלי' הוא שעולה מהתחתון אל העליון ובסדר והדרגה דוקא והיינו שעולה בהעליון שבמדריגת התחתון, כי א"א לו לעלות במדרי' שלא לפ"ע התחתון וכמו ד"מ העולה בשליבות הסולם הרי א"א לו לעלות אל השליבה העליונה קודם שעולה מקודם על השליבה התחתונה כו'. וכמו"כ הוא בעלי' ברוחני' שצ"ל העלי' בסדר והדרגה דוקא היינו שעולה מהתחתון אל העליון שלפ"ע התחתון ומאחר שהוא לפ"ע התחתון א"כ ה"ה במדריגת התחתון וגם הוא מוגבל כמוהו ונמצא כשעולה במדרי' זו לא יצא מגדר הגבלה. וגם י"ל שלא יצא בזה לגמרי מגדר הגבלת התחתון מאחר שגם העליון הוא בערך אל התחתון, וכידוע דבפרטי המדרי' שבסדר השתל' הרי גם המדרי' התחתונה יש לה ערך ושייכות להמדרי' העליונה יותר כו'. אמנם העלי' האמיתית דבחי' מהלכים הוא כשהולך ועולה בעילוי אחר עילוי עד אין קץ ושיעור והיינו בבחי' האהבה הבלתי מוגבלת דבכל מאדך שהוא למעלה מטו"ד ואינה באה ע"י השגה והתבוננות והיא בבחי' יציאה מגדר הגבלה שהרי באה"ר זו ה"ה יוצא מגדר הכלים והגבלת הכחות שבנפש כידוע ובכל מדרי' שהוא הוא בבחי' בלתי מוגבל כו', כי גם באה"ר דבכל מאדך יש כמה מדרי' וכמ"ש בסש"ב רפמ"ד דאה"ר ואה"ע כ"א מתחלקת לכמה בחי' ומדרי' עד אין קץ כו'. אבל כל מדרי' שבה היא בבחי' בלתי מוגבל כו', ויש בזה מדרי' עד אין קץ ושיעור מפני שהוא בבחי' בל"ג בעצם אפ"ל מדרי' עד אין שיעור לכן בא בהתחלקות עד אין שיעור כי עלות ועלולים אין תכלית להם, כ' הרמב"ם במר"נ בהקדמות שבח"ב שהוא נמנע, כ"א דוקא בדבר הבלי גבולי בעצם אפ"ל מדרי' אין שיעור וכל מדרי' שבה הוא בבחי' בלי גבול כו', ונמצא בעבודה זו הרי באיזה מדרי' שהוא הוא בבחי' בל"ג, וכן כשבא למדרי' מאד עליון יותר הוא עלי' באין ערוך לגבי המדרי' הקודמת מאחר שאינו שייך ענין ערך כלל כו', ומגיע עי"ז למע' בבחי' עצמות אוא"ס שלמע' מגדר הכלים כו'. דהגם ששם יש ג"כ מדרי' מ"מ הוא בבחי' מדרי' עד אין קץ ושיעור וכל מדרי' היא בבחי' א"ס ממש כו'. וכידוע מענין אנת הוא חד ולא בחושבן דבא"ס הוא באחת משתי פנים אם שהוא בבחי' חד שהוא יחיד ומיוחד, בתכלית אחדות הפשוטה כו', או ולא בחושבן דהיינו כשמתחלק הוא בבחי' התחלקו' עד אין קץ ושיעור כו'. והא בהא תלי' דמאחר שהוא בעצם בבחי' אחדות פשוטה בתכלית א"כ אינו שייך בו ענין ההגבלה

דמספר, ולזאת בהכרח כשמתחלק הוא במדרי' עד אין קץ, וכל מדרי' היא ג"כ בבחי' בל"ג ובבחי' פשיטות בתכלית, דמאחר שהפשיטות היא סבת ההתחלקות הזאת דלכן ה"ה בהתחלקות עד אין קץ ושיעור, א"כ הרי כל מדרי' היא ג"כ בבחי' פשיטות ובבחי' בל"ג כו'. וגם לפי המבואר במ"א שגם באוא"ס שלמע' מהשתל' יש ע"ס וכמו ע"ס שבכתר וכן למע' בבחי' עקודים וא"ק כו', מ"מ הכל הוא בבחי' פשיטות ובבחי' בלתי מוגבל כו', וכמ"ש במ"א דהע"ס דשם אינם בבחינת התחלקות ובבחי' ציור מוגבל כמו בהאורות המתלבשים בכלים דע"ס דאצי' כו', וכמו עד"מ בכחות עצמיים שבנפש שאינם בבחי' מהות ומציאות כחות ממש כו'. ולכן גם חיצוניות הכתר נק' בשם אריך אפין שהיא בבחי' אריכות ובבחי' בל"ג וכ"ש במדרי' שלמע' מזה דכל מדרי' דשם היא בבחי' בל"ג כו'. ולמדרי' אה"ר דבכל מאדך מגיעים נש"י ע"י התלבשותם בגוף דמצד העלם והסתר הגוף שמעלים ומסתיר על הנשמה עי"ז דוקא נעשה תוקף הרצוא בהנשמה בהתגברות יתירה לצאת מגדר הגבלה כו'. ומשו"ז דוקא כשירדו הנשמות למטה נעשים בבחי' מהלכים אבל מלאכים וכמו"כ נשמות כמו שהן למעלה הם בבחי' עומדים לפי שגם עלייתם הוא בבחי' מדה וגבול שהן בבחי' אורות המתלבשים בכלים כו'. אך מ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים הוא שע"י ההילוך דנש"י נעשה ההילוך במלאכים ג"כ כי הנה המלאכי' מסייעים בהעבודה דנש"י וכמא' מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל כו'. כי הגם שעבודת נש"י למטה היא במדרי' גבוה מאד כו' כנ"ל, מ"מ מצד התלבשותו בגוף גשמי שגם הדבור והמח' שלו הוא בבחי' גשמיות לזאת בכדי שיוכל לעלות למעלה צ"ל לזה סיוע מהמלאכים וכמ"ש בזהר דגפיף לון ומנשק לון שעי"ז מזדככים כו'. ולכן ע"י העלי' דנש"י נעשה עלי' והילוך במלאכים ג"כ כו'. ועוי"ל כי להיות שהאדם הוא כלול מהעליונים והתחתונים לכן בעבודתו ה"ה גורם העלי' בכל המדרי' כו'. ועפ"ז יובן דמ"ש במד"ר הנ"ל דהעליונים מכתירין אין זה בכח המלאכים עצמן, דהנה ידוע דהשתל' הכתרים זמ"ז ובחי' המקיף של התחתון הוא למעלה מהאו"פ של העליון דשרשו הוא מבחי' המקיף שלמעלה מהעליון וכמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה ויקח קרח, וא"כ כל בחי' הכתרים דסדר השתל', בחי' כתר דנוק' וכתר דז"א שרשם מבחי' כ"ע שלמעלה מסדר השתל' דע"ס דאצי' כו' ולכן הוא בא בבחי' כתר ומקיף לבד ולא בבחי' התלבשות בכלים לפי שהוא בחי' אור שלמעלה מגדר התלבשות כו'. וכבר נת"ל דעבודת המלאכים הוא בבחי' אורות המתלבשים בכלים לבד, וא"כ איך ביכולת המלאכים להמשיך בחי' הכתר כו'. אלא שזהו ע"י הנשמות דוקא כמו שירדו למטה שנעשים בבחי' מהלכים כו' כנ"ל, הנה עי"ז נעשה ההילוך והעלי' במלאכים ג"כ כו'. ולכן המלאכים ממתינים לומר שירה עד שישראל למטה אומרים שירה, כי הנה השירה דנש"י הוא שמע ישראל כו', וידוע דק"ש היא בחי' אייליו ולא למדותיו, מדותיו הן בחי' האורו' המתלבשים בכלים שנק' מדותיו ע"ש שבאים בבחי' מדה וגבול כו' וכמשי"ת לקמן הטעם שהע"ס נק' מדותיו, ובק"ש העלי' היא בבחי' אייליו שהוא בחי' עצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים כו' וכמ"ש בסידור שער ק"ש ד"ה אי' בספרי

ע"פ מי כה' אלקינו, ובעלי' זו ה"ה עושים העלי' גם במלאכים שיוכלו להכתיר בבחי' כתר ועטרה כו'. וז"ש בעטרה שעטרה לו אמו דכנס"י מעטרים עטרה להקב"ה כי עיקר המשכת העטרה גם מה שהעליונים מכתירים הוא ע"י נש"י דוקא כו'. ומ"ש ביום חתונתו זו מ"ת והלא בכ"י מכתירים נש"י ומה"ש עטרה להקב"ה בהשירה שלהם ולמה תלה זה במ"ת. הענין הוא כדאי' במד"ר פ' ואתחנן דמהיכן זכו ישראל לק"ש ממ"ת שפתח הקב"ה שמע ישראל אנכי ה' אלקיך נענו כולם ואמרו ה' אלקינו ה' אחד, והיינו כי ה' אלקינו הוא קיבול על הדבור אנכי ה' אלקיך, וה' אחד הוא קיבול על דיבור ולא יהי' לך. ונמצא מובן מזה שייכות העטרה למ"ת כי ק"ש הוא קבלה על מ"ת כי במ"ת הי' קבלת עומ"ש וקבלת עומ"צ שע"ז נצטווינו בהב' דברות דאנכי ולא יהי' לך וכמ"ש במכילתא ע"פ לא יהי' לך משל למלך כו' כשיקבלו מלכותי אגזור עליהם גזירות כך אמר הקב"ה אנכי ה' אלקיך אני הוא שקבלתם מלכותי קבלו גזרותי לא יהי' לך אלקים אחרים כו', דב' ענינים אלו הן יסוד כל התורה כו'. וידוע דקבעומ"ש הוא בחי' הביטל לעצמות אוא"ס בעל הרצון, ואח"כ בקבלת עומ"צ ממשיך משם בחי' גילוי הרצון שיומשך מבחי' בעל הרצון גילוי הרצון דתומ"צ כו'. וזהו ג"כ ענין ה' אלקינו ה' אחד וענין ובכל מאדך שהוא בחי' קבעומ"ש ואח"כ והיו הדברים האלה דבד"ת הכתוב מדבר וענין והי' אם שמוע כו' דפ' שני' הוא קבלת עומ"צ כו' כידוע ולכן זהו קבלה על מ"ת, וא"כ עיקר המשכת העטרה הי' במ"ת בקבלת עומ"ש ועומ"צ. וכמו"כ הוא בכ"י בק"ש כי יש מ"ת בכ"י שזהו שמברכין נותן התורה ל' הוה כו', וק"ש הוא קבלה על הב' דברות דאנכי ולא יהי' לך שהן קבלת עומ"ש ועומ"צ, וגם כוללים כל התרי"ג מצות שאנכי כולל רמ"ח מ"ע ולא יהי' לך כולל שס"ה ל"ת כמ"ש בסש"ב ר"פ כ', וזהו העטרה שנטל לעצמו. ומה שמה"ש קשרו לכאו"א מישראל ב' כתרים היינו השניים שנותן בראש בניו כו'. אמנם ממ"ש צאינה וראינה בנות ציון כו' בעטרה שעטרה לו אמו משמע שגם העטרה הא' שנתן בראשו נמשך ג"כ לנש"י. וכן משמע ממשארז"ל (ב"ב דע"ה סע"ב) ע"פ והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה, ופרש"י שלע"ל יאמרו המלאכים קדוש לפני הצדיקים כדרך שאומרים עתה לפני הקב"ה הרי הג"פ קדוש שאומרים עתה לפני הקב"ה יאמרו לעתיד לפני הצדיקים והיינו משום דכל הג' עטרות יאירו בגילוי בנש"י ולכן יאמרו קדוש לפני ישראל כו', וידוע דכל הגילוים דלעתיד הוא ע"י עבודה דעכשיו וממילא מעין זה מאיר עכשיו ג"כ ועיקר הגילוי יהי' לע"ל, וא"כ מובן מזה ג"כ דגם בחי' העטרה שעטרה לו אמו נמשך לנש"י כו'. ובפע"ח אי' דבשבועות נמשך כתר לז"א מא"א עצמו מיגת"ד שבו, וברמ"ז אי' שהיא מבחי' ת"ת דעתיק. וזהו בעטרה שעטרה לו אמו דאימא מעטרה עטרה לבנה ושרש העטרה היא למעלה מבינה כו'. ועטרה זו ממשיכים נש"י ע"י עבודתם שממשיכים העטרה למע' בז"א ונמשך

בגוכי"ק בשוה"ג: כהאי בוצינא.

אח"כ בבחי' מל' ובנש"י למטה כמ"ש בפע"ח שער חג השבועות. ולהבין מהו"ע העטרה שעטרה לו אמו שהרי תמיד יש בחי' כתר ועטרה לז"א והוא מה שת"ת דאימא נעשה כתר לז"א ומהו"ע העטרה שממשיכים נש"י ביום חתונתו זו מ"ת וע"י מה ממשיכים בחי' העטרה הנ"ל להיות מאיר בנש"י כו' ילה"ק תחלה מ"ש קודם מ"ת ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. ואי' במד"ר נשא פי"ד סוף קרבן ביום עשתי עשר יום דג' מיני שלמים נגד ג' גדולות שנתן להם הקב"ה בשכר שקבלו את התורה ואלו הן סגולה וממלכת כהנים וגוי קדוש וצ"ל מה"ע ג' גדולות אלו. והנה על והייתם לי סגולה פרש"י אוצר חביב כמו וסגולת מלכים כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גונזים אותם. ובמד"ר פ' בא ע"פ ולקחתם אגודת אזוב אי' אני עושה אתכם אגודה לעצמי אע"פ שאתם שפלים כאזוב שנא' והייתם לי סגולה מכל העמים. נשמע מזה דבחי' סגולה היינו בחי' אגודה. ולכאו' אינו מובן מה שייך סגולה לאגודה. וצלה"ק תחלה מ"ש הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה, ואמרז"ל בגמ' מנחות דכ"ז ע"א וכן ישראל בהרצאה עד שיהי' כולן אגודה א' (ופרש"י כשהן מתענין אין נענין עד שיהי' כולן באגודה א') שנא' הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו כו', משמע דדוקא כשיש אגודה למטה אז נמשך בחי' הבונה בשמים מעליותיו. וצ"ל מה"ע בנין העליות בשמים ושזה נעשה דוקא ע"י ואגודתו על ארץ כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע מה דאי' בזהר שע"מ נק' מילין דהדיוטא ולאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא. ולכאו' א"מ איך נק' הע"מ שהן מקור העולם בשם מילין דהדיוטא, והנה במאו"א פי' דז"א נק' לפעמים הדיוט ועיקר שם זה הוא במט"ט דהדיוט איהו לגבי מארי' כמ"ש בזהר. והטעם מה שמט"ט נק' הדיוט יובן ממ"ש נער הייתי וגם זקנתי שרו ש"ע אמרו דמט"ט נק' נער, והיינו לפי שכדי שיומשך ההשפעה אלקית למטה להוות ולהחיות עולמות ונבראים בע"ג וכמארז"ל מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה כו' שכ"ז הוא בחי' גבול, וגם שנעשה העולם בבחי' יש ודבר שנראה לנפרד לגמרי כו', ושרש ההשפעה והחיות שנמשך בעולמות גם בעולם שלמטה הרי שרשו מעולם האצי', וכידוע דאצי' הוא ממוצע בין א"ס המאציל אל הנבראים כי העיקר הוא התהוות בי"ע דתכלית הכוונה בהתהוות העולמות הוא* לו ית' דירה בתחתונים, וא"כ הרי עיקר כוונת המאציל הוא בהתהוות עולמות בי"ע, וא"א להיות התהוות זו מבחי' עצמות המאציל כי עצמות המאציל הרי אינו בגדר הנבראים כלל, ובכדי שיהי' התהוות הנבראים לזאת נאצל תחלה עולם האצי' בכדי שעי"ז יוכל להיות התהוות בי"ע כו'. וכמא' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן לון ע"ס לאנהגא בהון עלמין סתימין כו' ועלמין דאתגליין כו'. והענין דהנה ידוע דשם אצי' הוא מל' ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו', והטעם שהאציל הרוח מרוחו של משה על ע' הזקנים ידוע הוא דלהיות שהע"ר בקשו בשר

---

* הוא לו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : הוא להיות לו.

תאווה ולא הי' ביכולת משה להשפיל א"ע בשפלות וירידה גדולה כזאת להשפיע להם השפעה גשמיות כזאת מפני שהי' שרש נשמתו מבחי' האצי' דגם למטה הי' במדרי' אצי' ממש דמשה משה לא פסיק טעמא בגוויהו כו' ולא הי' אפשר שיתלבש בבחי' הלבשה חומריות כזו כו', ולכך הי' טענת משה מאין לי בשר כי לא הי' ביכולתו להשפיל א"ע כ"כ כו'. והשיב לו הקב"ה אספה לי שבעים איש כו', ואצלתי מהרוח שעליך ושמתי עליהם, ופי' ואצלתי הוא שאוריד ואמשיך בחי' שלך שיהי' למטה ממדריגתך כו' כמ"ש בתו"א פ' וירא ד"ה פתח אלי', והיינו במה שבא האור מהעלם רוחו של משה להיות בבחי' גילוי הנה בזה ירד ממדריגתו מכמו שהי' קודם כו'. דכל אור כמו שהוא במקורו הוא למעלה מעלה יותר מכמו שהוא אח"כ בגילוי וכידוע מהמשל דזיו השמש בשמש כו' כמ"ש בסש"ב. וכמו"כ רוחו של משה כמו שהי' כלול בהעלם בעצמו הי' במעלה עליונה הרבה יותר וכאשר נתגלה ירד ממדריגתו כו', ואז הי' אפשר שיומשך האור בהע' זקנים דהזקנים היו בערך העם. וראי' לזה ממה שאמר על אלדד ומידד כשהיו מתנבאים כו' ומי יתן והי' כל עם ה' נביאים כו' (וע' בפי' הרמב"ן ע"פ זה) הרי שהיו במדריגת העם רק בבחי' העליונה שבהם, אבל מ"מ הוא בערכם כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ נמשך האור והאיר בהם בבחי' התלבשות כפי כלי השגתם דלכן לא היו דומים בנבואה כמו משה ממש וכמ"ש ולא קם עוד נביא כמשה כו'. והיינו דהגם שהיו בבחי' רוחו של משה ומשו"ז היו גבוהים במעלה מכל הנביאים וכמא' וזקנים לנביאי' הרי היו הזקנים למעלה מכל הנביאים מפני רוחו של משה שנאצל עליהם כו', מ"מ לא היו במדריגת משה ממש מפני ב' טעמים, להיות שהי' רק בחי' הארה מרוחו של משה כמו שבא בגילוי מההעלם כו' כנ"ל, והב' מפני שנתלבש בכלי השגתם לפ"ע שהיו מצ"ע מובדלים הרבה ממדרי' משה ונתצמצם האור ונתלבש בהם לפי ערכם כו'. וי"ל דזהו מה שאצי' הוא ל' הבדלה והפרשה כמ"ש בס' השרשים דאם היות שהוא בחי' גילוי ההעלם וכל גילוי מההעלם הוא מעין ההעלם מפני שדבוק בההעלם כידוע, מ"מ כאשר מתלבש בדבר שאינו מערכו וכמו רוחו של משה כשנתלבש בהע' זקנים שמצ"ע אינם בערכו כו', אז הוא בבחי' הבדלה והפרשה לגבי מקורו שהוא בחי' חוץ להעצם כי העצם אינו בגדר התלבשות כזאת כו'. ונמצא דהאור מצ"ע הוא בבחי' ירידה והמשכה ממקורו, ומצד התלבשותו בכלי השגת הזקנים הוא בבחי' הבדלה והפרשה ממקורו כו'. אך זה גופא מה שבא בבחי' התלבשות בכלי השגתם הוא לפי שבא בבחי' ירידה והשפלה ממקורו כו', דדוקא כאשר ואצלתי מהרוח שעליך שאוריד ואמשיך כו' אז ושמתי עליהם שיקבלו מבחי' האור הזה כו'. ולטעם הירידה הזאת שירד האור מבחי' העלם רוחו של משה בבחי' הבדלה והפרשה שנתלבש בהע' זקנים בכלי השגתם ובבחי' התחלקות לע' חלקים כו', אזי יכלו הזקנים להשפיל א"ע להשפיע להם גם שפע גשמיות כבשר כו', כי כל ההשפעות בנש"י הי' צ"ל מבחי' משה דוקא ולהיות שלא הי' בערכו שישפיל א"ע בהשפעה זאת לזאת הי' אצילות רוחו על הע' זקנים שהאור ירד מלמעלמ"ט בבחי' הבדלה והפרשה

בבחי' ריחוק מקום ומעלה ומדרי' כו', אז הי' אפשר להיות השפעת הבשר כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' אצי' העליון שהוא מה שירד האור מאוא"ס המאציל בבחי' ירידה הרבה ממעלתו ומדריגתו הראשונה עד שבא בבחי' התלבשות בהכלים דהע"ס, דהכלים ה"ה בבחי' מציאות דבר מה וכידוע דשם חכ' וחסד הוא מצד הכלים שהן בבחי' מציאות חכ' כו', דמצד זה ה"ה שלא בערך האורות דמצ"ע אינו שייך בהם בחי' ומדרי' אלו כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ נתלבשו האורות בהכלים בבחי' התלבשות גמורה עד שהכלים מגבילים את האורות ועושים בהם בחי' ציור כפי אופן מדריגתם כו'. וכמו עד"מ בכחות הנפש המתלבשים באברי הגוף שהאברים עושים ציור מוגבל בהכחות וכמו כח השכל שבמוח וכח הראי' שבעין וכח השמיעה שבאוזן כו' שא"א לומר שכל אלו הכחות בהיותם כלולים בהנפש היו בבחי' מציאות ניכרת כמו שהן בבואם לגוף, שהרי הנפש הוא עצם פשוט וגם כחותיו הכלולי' בו הם ג"כ בבחי' אור פשוט בלתי התחלקות ניכרת כלל כו', ורק בבואם לגוף מתחלקים ונעשים מהות שכל במוח ומהות ראי' בעין וכיוצא, והיינו שע"י אברי הגוף נעשים בבחי' הגבלה ובבחי' הגשמה לפי ערך הכלים כו'. עד שפועלים על ידן בדברים נבדלים מהם וכמו בעין לראות דבר גשמי ובכח השכל להשכיל השכלות גשמיות כו'. דעצם כח הראי' וכח השכל כמו שהן בעצם הנפש אינן בגדר שייכות לפעולות אלו כלל, וגם האור הראי' ואור השכל ג"כ אינו שייך שיפעלו פעולות גשמיים כ"א ע"י התלבשותם בכלי הגוף דוקא, והיינו לפי שההתלבשות היא בבחי' התלבשות גמורה עד שהמלובש נעשה כפי אופן המלביש כו'. וכ"ז שייך רק בהכחות לפי שהן גילוי הארה לבד מהנפש כמו שבא בבחי' גילוי חוץ לעצם אז שייך בזה התלבשות כזאת כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה שהכלים מגבילים את האור וע"י נעשה בחי' תואר בהאור לפי אופן מהותם וכמו בכלי החכ' הרי האור הוא בבחי' חכ' כו'. ואם היות שאינו משתנה בעצם כו' כידוע ומבואר במ"א, אבל מ"מ ה"ה נראה במדרי' החכ' וגם פועל פעולת החכ' כו', והיינו לפי שהוא בבחי' התלבשות ממש בהכלים עד שהוא לפי אופן הכלים כו'. ושייך זה רק בבחי' האור והגילוי מאוא"ס המאציל כי להיות שהוא בבחי' ירידה והמשכה בבחי' ריחוק מעלה ומדרי' לגבי מקורו לכן באפשר לבוא בבחי' התלבשות כו'. וזהו הטעם מה שהע"ס דאצי' נק' בשם מדות וכמא' אבל לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולאו מכל אלין מדות כלל, וכמארז"ל אליו ולא למדותיו, וידוע דמדותיו קאי על הע"ס דאצי' שנק' מדות, כי פי' מדה הוא ל' לבוש כמו ולבש הכהן מדו בד וכמו וילבש מדיו כו'. ועש"ז נק' הע"ס מדות שהן בחי' לבושים לבד וכמא' בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה כו' דקאי על ע"ס דאצי' שזהו כמו שהאור בא בבחי' התלבשות שהוא באין ערוך לגבי בחי' עצם האור כמו שהוא למעלה מבחי' התלבשות כו'. והגם דבחי' הלבושים ה"ה הכלים ומפני מה נק' כללות הספי' בשם מדות היינו האורות והכלים כו' (וכידוע בפי' איליו ולא למדותיו דמדותיו הן בחי' האורות המתלבשים בהכלים כו' כמ"ש במ"א) י"ל להיות שע"י הכלים נעשה האור בבחי' ציור מוגבל לפי אופן מהות הכלים והיינו

שהמלובש הוא לפי אופן המלביש והוא לפי שהאור הוא כזה שאפ"ל בבחי' התלבשו' כו', לכן נק' בכלל בחי' מדות כו'. ובמ"א מבואר שגם האורות מצ"ע הן בחי' לבושים. והענין דהנה כתי' אני הוי' לא שניתי דבבחי' עצמות אוא"ס לא יש שום שינוי מזה שנתהוו עולמות וכמו שאנו או' אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנבה"ע בשוה ממש כו'. ולכאו' אינו מובן הלא נתהוו עולמות מכח אוא"ס ב"ה שהוא הבורא והמהווה כו', ואיך הוא שלא שניתי כו'. וביותר אינו מובן זה בהתהוות עולם האצי' מאוא"ס המאציל, דהנה התהוות עולמות בי"ע ידוע דאופן התהוותם הוא בדרך אין ערוך כו' כידוע ומבואר במ"א, ומאחר שההתהוות היא בבחי' ריחוק הערך לכן אין המתהווה פועל שינוי בהמהווה כו', אבל התהוות האצי' הוא בבחי' גילוי מההעלם שהוא בבחי' קירוב כידוע, וא"כ איך לא שניתי בין קודם שנתהוו הנאצלים לאחר שנתהוו מאחר שאופן ההתהוות הוא בבחי' קירוב הרי לכאו' צ"ל שינוי עי"ז בהמהווה וכמו כל פעולה שעושה שינוי בהפועל לפי שנתפס בהפעולה כו'. וגם באצי' גופא הנה מצד בחי' הכלים ג"כ אין להקשות איך שלא שניתי כי ידוע דהכלים ג"כ אין ערוך לגבי מקורם ואינן מעין מקורן, שהרי הכלים הם בבחי' מציאות חכ' וחסד וכדומה. ואם היות שהוא בחי' חכ' וחסד דאצי' שאינו דומה כלל לבחי' חכ' וחסד דבי"ע והן בבחי' חכים ולא בחכ' ידיעא כו', מ"מ ה"ה בבחי' חכ' כו' ונק' כח הגבול שבאצי' כמ"ש בעה"ק שהגבול הנמצא ממנו תחלה הם הכלים כו', דבאוא"ס אינו שייך כלל מדרי' אלו דגם כח הגבול שבא"ס הוא בחי' א"ס ממש כו', והתהוות הכלים שלא במעין מקורם לפי שאופן התהוותם הוא בבחי' ריחוק כו' כמ"ש במ"א, ומשו"ז לא שניתי כלל מהתהוות זו כו'. אבל ביותר יש להבין מצד בחי' האורות איך לא שניתי שהרי אורות הן מעין מקורם לפי שאופן התהוותן ואצילותן הוא בבחי' קירוב ומ"מ ה"ה בבחי' מציאות אור וכידוע שגם בהאורות יש בחי' ע"ס, דמה שנק' פשוטים היינו לגבי הכלים דבחי' מציאות ומהות חכ' וחסד כו' שבהכלים אינו שייך בהאור, אבל מ"מ יש בהאור ג"כ בחי' חכ' וחסד כו' וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה דפי' בלי מה הוא בלי מהות והיינו בחי' האורות שאינן בבחי' מהות ומציאות דבר מה כמו הכלים ומ"מ א' ע"ס בלי מה שהן בבחי' ע"ס עכ"פ כו'. ומאחר דאופן התהוותן הוא בבחי' קירוב וא"כ איך לא שניתי כו'. אך הענין הוא דזהו לפי שהאורות הן בחי' לבושין לבד לכן אינן פועלים שום שינוי באוא"ס המאציל כו'. וביאור הענין יובן בהקדם לזה משל א' והוא מה שאנו רואין שיש כמה אופנים שונים בענין חכמת בנ"א, שיש מי שהוא חכם בכמה מיני מלאכות ואומנות רבות כמו שהוא חכם במלאכת האריגה והריקום וגם חכם במלאכת חרשי עץ וברזל וכה"ג בכמה מיני מלאכות כמו לבנות בית ולעשות כלים כו' שכ"ז הוא חכ' שבעשי'. וכידוע שיש כמה מיני שכל וחכ' וכמו חכ' שבמלאכה כנ"ל ויש שכל וחכ' שבכתב ולשון ולכתוב ביופי ובהדור ובצחות הלשון, ויש שכל שבקול הן בשיר בפה ובקול זמרה בכלי, ויש שכל בהענינים הטבעים הנק' חכ' הטבע, עד החכ' וההשכלה בשכליים נבדלים וחכמת אלקית כו'. והנה אנו רואין בטבע השכל שבבנ"א

שיש מי ששכלו מסוגל לחכ' זו ולא לחכ' אחרת כמו ששכלו מסוגל להתחכם במלאכת אריגה ורקימה דוקא, ובחכ' זו יכול להתחכם בחכמות והמצאות מופלגות עד שיעשה את המלאכה עצהיו"ט לתכליתה כו', ובמלאכה אחרת זולתה כמו בחרשים וציורים אינו יודע מאומה וגם שמייגע א"ע אין שכלו בטבעו מסוגל לזה ולא יקבל היטיב ומכ"ש שלא ישכיל בזה כו', ויש שכל שטבעו להתחכם בחרשים וציורים דוקא ולא באריגה ורקימה כו', וכן יש מי שמתחכם בכתב ולשון ואין טבעו להתחכם במלאכת השיר כלל ויש להיפך, ויש שהוא חכם במילי דעלמא ובד"ת וחכמת אלקית אינו מתחכם כלל, ויש שהוא חכם גדול בתורה וחכ' אלקית ובמילי דעלמא אינו יודע מאומה כו'. ולכאו' צ"ל דהטעם לזה הוא מפני שיש כח שכל שמיוחד דוקא לפעולת אומנות זו ויש כח שכל אחר שמיוחד לאומנות אחרת דכמו שהאומנות מחולקות כך החכמות שבהם מחולקות, דהיינו שבשרשם בכח השכל יש כמה מיני כחות שכליים מחולקים במהותם שיש כח שכל שמהותו וטבעו כך ויש מהות כח שכל אחר שטבעו לדבר אחר כו', אלא שאין ההתחלקות בהשכל מצד התחלקות האומנות כי א"א שהגשם יפעול שינוי במהות כח הרוחני שלפי אופן הפעולה הגשמיות כך יהי' מהות אופן השכל כו', אלא נהפוך הוא דמצד התחלקות הכחות שכליים משו"ז הוא התחלקות הפעולות והאומנות, ולא שהתחלקות הפעולות הן סבת התחלקות מהות הכחות שכליים כ"א שהתחלקות הכחות שכליים הן סבת התחלקות הפעולות כו', שיש כח שכל שממנו בא ההתחכמות במלאכת אריגה עד"מ ויש כח שכל שממנו ההתחכמות במלאכת הכתב וכדומה, שמהות כחות אלו ישנם גם קודם שפעל לארוג ולכתוב כו', ומפני שכח שכלו הוא בחכמת אריגה לכן הוא מסוגל למלאכה זו דוקא ובה דוקא יתחכם הרבה, וזה שמהות כח שכלו הוא בחכמת הכתב יתחכם בזה דוקא כו'. אמנם באמת א"א לומר שיש מהות כחות שכליים מובדלים זמ"ז, דהנה אנו מוצאים איש חכם גדול שהוא חכם בכל המיני חכמות כמו לארוג ולבנות ולכתוב ולנגן בפה ובכלי והוא חכם ג"כ בחכמת הטבע והרפואה והתכונה ובחכמות האלקית כו', הרי לפי הנ"ל בהכרח לומר שיש בכח שכלו כמה מיני מהות כח שכליים הרבה דהיינו שיש בו כח ומהות שכל השייך למלאכת האריגה ומהות כח שכל למלאכת הכתב וכן כח שכל בענינים הנבדלים ובאלקות כו'. ולפי"ז האיש האחר זולתו שאינו מושלם בכל החכמות כ"א באחת או בשתיים כו', ה"ה חסר מכמה מיני מהות כחות שכליים שמיוחדים לשארי החכמות והמלאכות שאינו יודע בהם, ובהמושלם ישנם כולם כו'. ואין הענין כן לפי האמת, דבאמת הנה במהות ועצם כח השכל אין הפרש כלל בין זה לזה דגם בהאיש שהוא חכם רק בא' מהחכמות או בשתיים כח השכל שלו בשלימות כמו בהאיש המושלם בכל החכמות והיינו דבשעה שאינו עוסק בשום חכמה אז כח שכלו הוא בשוה לזולתו שאינו מושלם, רק כשעוסק בשכלו אז נמשך אצלו כמה מיני שכליים בכל החכמות והוא מחולק אז מזולתו שאינו נמשך אצלו רק מין שכל א' או ב', אבל בשעה שאינו עוסק בשכלו הוא בשוה לזולתו, והיינו לפי שלא יש רק מהות כח שכל אחד ולא הרבה כחות שכליים כו'. וראי' לזה

שהרי אם נא' שהן כחות שכלים מובדלים א"כ הי' צריך האיש המושלם להרגיש בעצמו שנמשך אצלו כח שכל מיוחד לאריגה בשעה שהוא אורג, ובשעה שכותב נמשך מהות כח שכל אחר שאינו דומה למהות כח השכל שנמשך באריגה כו'. וכמו בהכחות חכ' ובינה שהן מהות כחות מחולקי' ה"ה מרגיש כאו"א בפ"ע דכשנמשך כח החכ' ה"ה מרגיש שהוא חכ' ולא בינה וכשנמשך כח הבינה ה"ה מרגיש שהוא בינה. ואם נא' שעל כל מלאכה וחכ' יש מהות כח שכלי מיוחד בטבעו כו' הי' צריך להרגיש את כאו"א בפ"ע, והוא אינו מרגיש כן אדרבה נדמה לו שהכל נמשך מכח ומהות א' שבשכל דבאותו כח השכל שמתחכם באריגה בזה הכח עצמו הוא מתחכם בכתיבה כו', ואינו מרגיש כלל כחות מיוחדים ומובדלים זה מזה כו'. ואם היו מהות כחות מובדלים הי' צריך להרגיש כשעוסק באריגה שנמשך כח שכל כזה וכשעוסק בכתיבה שנמשך כח שכל כזה. וגם בשעה שאינו עוסק בשום מלאכה הי' צריך להרגיש את הכחות שכליים במוחו, וכמו שהאדם מרגיש שיש לו שכל גם בשעה שאינו עוסק במושכלות והיינו מפני שמהות השכל נמצא במוחו לכן הוא מרגיש תמיד שנמצא אצלו שכל, כמו"כ הי' צריך להרגיש את הכחות שכליים שבמוחו גם בשעה שאינו עוסק בהם, והוא אינו מרגיש אותם כלל כו', וא"כ צ"ל דהכל הוא כח שכל א'. וא"כ אינו מובן למה יתחכם זה בכל החכמות וזה יתחכם רק באחת או בשתיים כו'. אך הענין דבאמת מהות ועצם כח השכל א' הוא. אך כל זמן שאינו עוסק בשום דבר חכ' אז נק' כח שכלו שבמוחו להשכיל כל דבר חכ' בשם כח היולי שאין בו עדיין מציאות כחות שכליים מיוחדים כי הכל כלולים בעצם הכח הזה ואינם נתפסים בבחי' מהות ומציאות כלל. ואמנם בשעה שעוסק בכח שכלו ההיולי להשכיל באיזה חכמה אז נמשך אור שכל מהכח ההיולי להשכיל ולהתחכם בחכמה זו, אבל אינו בא בבחי' מהות דבר מה במציאות שא"כ הרי יש בכח שכלו כמה מיני מהות כחות שכליים במציאות, וזה אינו לפי המובן ממה שלא ירגיש האיש המושלם שנמשך כח מיוחד לכל מלאכה וחכמה כו' כנ"ל, אלא ההארה בא רק בבחי' גילוי אור כמו ענין המראה והגוון בלבד דאין ההארה הנק' מראה נחשב למהות ועצם כלל רק שהעצם מתגלה ונראה לעין במראה זו כו'. ויכול להיות בכמה שינוים גילוי מיני מראות וגוונים מן העצם ואין זה שינוי כלל בעצם הדבר כמו הזכוכית שגוונה לבן או גוונה אדום הרי אין הלובן והאודם רק בבחי' גילוי מראה לעין לבד ואינם נחשבים מעצם הזכוכית כלל רק שעצם הזכוכית מתגלה בגוונים שונים כו'. וכן מראות הפירות כמו התפוח בלובן ואודם שהמראה וגוון אינו עצם כלל רק מה שהעצם מתגלה במראות וגוונים אלו כו'. וכך הוא ענין התגלות האור מעצם ומהות כח ההיולי של השכל להתחכם באיזה חכ' ומלאכה שזהו רק כמו מראה וגוון מן העצם. וזה שאינו יכול רק מלאכה אחת הוא שנמשך בחי' האור וגילוי מן העצם רק בבחי' מראה וגוון זה השייך למלאכה זו בפרט ובמלאכה אחרת לא נמשך הארת גילוי עצם שכלו ולכן לא יתחכם בה. והאיש

המושלם הוא שמכח שכלו נמשך כמה מיני הארת * וגילוים בכמה מיני אופנים שונים ומשו"ז יתחכם בכל מין חכ' ומלאכה כו' (ואופן הגילוים י"ל שהוא מצד הכלים דמי שכלי שכלו מוכשר לקבל אור החכ' אז נמשך מכח השכל שלו כמה מיני אופני גילוים, וזה שכלי שכלו עבים וגסים אינו מתגלה כח שכלו רק בפרט א' ובמדרי' פחותה כו'). ונמצא לפ"ז הנה יש לכל מלאכה ולכל חכמה אור שכל מיוחד לפי אופן החכ' והמלאכה ומשו"ז יש חילוקי' באופני ההתחכמות כו'. אמנם אינם בבחי' כחות שכלים היינו בבחי' מהות ועצם דבר מה כ"א שהם רק אורות וגילוים לבד כמו הגוונים שאינם במציאות מהות דבר עצמי כו'. ולכן האיש המושלם אינו מרגיש המשכות מיוחדות לכל חכ' ומלאכה אדרבה נדמה לו שהכל בא מכח אחד ובאמת הרי יש שכליות מיוחדים לכל חכמה כו'. וזהו מפני שהן רק גילוי העצם לבד ולא מהות דבר מה, ומשו"ז אינו מרגיש רק גילוי אור כח שכלו שנמשך בהדבר להתחכם בה שזה שווה בכל חכמה ומלאכה. ואם היות שבאופן הגילוי המה מחולקים דלהתחכמות זו הגילוי באופן כזה ולהתחכמות אחרת הגילוי באופן אחר כו', מ"מ להיות שאינם מהותים עצמיים כ"א רק גילויים שזהו כמו גוונים ולכן אינו מרגיש כלל ההתחלקות בזה אדרבה נדמה לו כי הכל בא מכח א' כי באמת כח השכל העצמי הוא א' וההתחלקות הוא רק באופני הגילויים, ולהיות שהן רק גילוי הארות לבד כמו מראות וגוונים ולא עצמיים לכן אינן מורגשים אצלו כלל. ומשו"ז ג"כ האיש המושלם בעת שאינו עוסק באיזה חכמה ה"ה דומה להאיש שאינו מושלם כי עצם כח שכלו הוא בשוה אצלו לזולתו שגם בהאיש שאינו מושלם אינו חסר דבר בעצם כח שכלו, וכן גם בהאיש המושלם לא יש כ"א עצם מהות כח שכל א', וההפרש הוא רק בהגילוי אור כו'. אך עדיין אין זה מתיישב שהרי גם התגלות הגוון הוא שהעצם בעצמו ומהותו מתגלה כך, וא"כ לכאו' יש שינויים במהות העצם שבאיש זה הוא מתגלה כך ובאיש אחר בגילוי אחר, והרי יש לכאו' חסרון לזולתו בבחי' גילוי העצם במה שבחבירו יש אותו גילוי עצמות השכל ולו חסר גילוי העצם הזה כו'. אמנם הענין הוא דגם בחי' גילוי אור זה אין זה גילוי אור העצם שמתאחד בהעצם כמראה וגוון הזכוכית או כגוון התפוח שהעצם מצטייר בגוון זה (וכידוע ומבואר במ"א שהגוונים הן לפי אופן הטעם שתפוח המתוק הוא במראה וגוון לבן כו', וי"ל דמשל מראה וגוון הזכוכית או התפוח יצדק על הציור שהכלים עושים בהאור כי האור הרי יש בו ג"כ ע"ס והן רק פשוטים לגבי הכלים כו', ובהתלבשותן בהכלים עושים בהם ציור הנה אם היות שאינו נקנה הציור בהאור בבחי' גוון עצמי מ"מ י"ל שעצם ההארה מצטייר בציור וגוון זה להיותו שישנו גם בהעצם כו', ועמ"ש בד"ה וכל העם רואין *), אלא ה"ז כמו מראות וגוונים דלבושים, שהלבוש הוא דבר בפ"ע מן העצם, ואם ילביש

הארת : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : הארות.

*) בגוכי"ק יש כאן מקום חלק. וראה ד"ה וכל העם רואים רנ"ה (סה"מ תרנ"ה ע' רג ואילך).

האדם א"ע בבגד אדום עד"מ ויתראה גופו כאלו הוא אדום הרי אין זה גילוי ומראה עצמותו שמראה עצם גופו הוא אדום רק שבא בהתלבשות במראה זו ולא בבחי' מראה עצמו כלל שהרי מחליף הלבושים מלבוש אדום ללבוש לבן ואח"כ פושט בגדי לבן ולובש בגדי אדום וכ"ז אינו שינוי כלל בגופו גם לא במראה גופו רק שהמראות וגוונים הן בלבושים שמתלבש במראה לבן או אדום כו'. וזהו דמיון אמיתי להבין דוגמתו בבחי' המשכות מיני שכליים בכמה מיני מלאכות וחכמות הנמשכים מעצם כח השכל שאין זה גילוי אור עצם השכל היינו לומר שהעצם מתגלה באופן גילוי זה, כי העצם אין בו ממראות וגוונים אלו ואינו בגדר זה וממילא אינו משתנה מגוון לגוון כו', אלא שזהו כמו הגוון שבלבושים הנפרדים מן העצם כו', כך מתלבש עצם כח השכל בלבוש זה שהוא ההתחכמות במלאכה זו ולפעמים מתלבש בלבוש אחר להתחכם במלאכה אחרת כו'. וביאור הענין דמה שהאורות שכליים נק' לבושים נפרדים אין הכוונה שהן בחי' נפרדים לגמרי כמהות אחר כו', דזה א"א לומר שה"ה גילוי הארות וא"א לומר בהארה שהוא מהות אחר מן העצם אדרבה הוא מעין העצם כו'. אמנם מה שנק' לבושים נפרדים היינו להיותם הארה לבד ולא עצם כלל, וכל הארה הוא באין ערוך כלל לגבי העצם, וכמ"ש במ"א שזהו כמו אין (בל"א גאר נישט) לגבי מהות דבר מה, שאין לומר בזה איזה ערך מאחר שזה אין וזה מהות איזה דבר הרי אינם בערך זל"ז, וכמו"כ הארה ה"ה אין שאינו מהות דבר עצמי כלל וא"כ לגבי העצם הוא באין ערוך כו'. ומה שאפשר לומר בו שהוא בערך העצם היינו שהוא מעין העצם וכשם שהעצם הוא שכל וכן הגילוי שלו הוא אור שכל להשכיל ולהתחכם כו'. והיינו בכללות גילויי שכן הוא באמת שהוא מעין העצם אבל במה שהוא שכל במציאות ישות הרי בזה הוא באין ערוך לגבי מקורו, כי עצם כח השכל הוא רק כח היולי כנ"ל ואינו מציאות שכל ממש, והאור והגילוי נעשה במציאות שכל ממש הרי בזה אינו בערך העצם, ובפרט במה שיש בו כמה אופני שכליים ה"ה באין ערוך לגבי העצם. ומשו"ז נק' לבושים נפרדים מפני שהוא נבדל בערך מן העצם שאינו בערכו בכללותו מצד שהוא הארה לבד, ובפרט בהגוונים שבו הן בגווני הכללי שהוא במציאות שכל והן בפרטי הגוונים שבו, וכ"ז הוא כמו גווני הלבושים לבד לא גווני העצם כו'. ומאחר שהן לבושים נפרדים ממילא יובן דההתלבשות מה שהעצם מתלבש בהגילוים אין זה שהעצם נתפס ומתלבש ממש בו עד שיפעול בו איזה ציור ושינוי כו', וכמו התלבשות האדם בלבוש שאינו משתנה לפי אופן הלבוש, ואינו דומה להתלבשות הכחות באברי הגוף שנעשה הכח כפי אופן האבר שמתלבש בו, והיינו לפי שהוא בבחי' התלבשות ותפיסא ממש שמתאחדים זע"ז שנעשים כמו שהן בערך זל"ז (וזהו מצד כח המפליא לעשות שמקשר רוחניות בגשמיות כו') שמרגישים זא"ז כו' כמ"ש במ"א. ולכן נעשה הכח כפי אופן האבר והכלי (וזה שייך רק בהכחות לפי שיש בהם עצמן איזה ציור כו'), אבל הלבוש הרי אינו עושה שום ציור ושינוי בהאדם לפי שהוא לבוש הנפרד ממנו לזאת אין האדם נתפס בהלבוש בהתלבשות זאת כו'. וכמו"כ הוא בהתלבשות הכח העצמי בהגילוים

שאינו בבחי' תפיסא בהם ואינם פועלים שום שינוי בהעצם מאחר שהן כלבושים המובדלים ממנו כו'. ויותר יובן דענין התלבשות הזאת דהכח העצמי הוא מה שפועל ע"י הגילוים וכמו דכח העצמי של השכל מתחכם באיזה דבר חכ' ע"י הגילוי שלו, שהאור הבא לפעול הוא לבוש נבדל מן העצם וכידוע דכל פעולה הוא חוץ לעצם דהעצם אינו בגדר לפעול כו', וה"ה כמו כלי האומן שהן נבדלים ונפרדים מן האומן עצמו כ"א מה שפועל על ידן כו'. ואם היות כי העצם פועל ע"י האור שז"ע התלבשותו בו לפעול ע"י, מ"מ אין זה בבחי' התלבשות ממש שיפעול בו ג"כ איזה ציור ושינוי כמו שאין כלי האומן עושים שום ציור בהאומן שיצטייר ג"כ בציור הכלי כו', לפי שאינו מערכו ומהותו כלל. כמו"כ יובן בהעצם שאין הגילוי פועל בו שום ציור ושינוי לפי שהוא נבדל ממנו שאינו מערכו כלל שהאור כל עניגו לפעול שאין זה מערך העצם כלל וההתלבשות שבו אינו התלבשות ממש כ"א מה שפועל על ידו כו'. וככל הנ"ל במשל יובן בדוגמא כזאת למעלה בע"ס דאצי' שהן בבחי' לבושים לבד וכמא' וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופין לגבי לבושין דמכסיין עליהון כו', והיינו דלגבי לבושים דבי"ע אתקריאו גופין, אבל לגבי עצמות המאציל גם הם נקראים לבושין כו', והיינו גם בהאורות דע"ס שנק' ג"כ לבושים לגבי עצמות המאציל, וכמשנת"ל במשל דגילוי האור מכח השכל העצמי שהוא רק כמו מראה וגוון לבד ולא עצם כו'. ואף גם זאת הוא רק כמו גווני הלבוש ולא מראה וגוון העצם כו'. כמו"כ הוא בבחי' האורות שהן בבחי' גילוי אור לבד ולא עצם כו', דבחי' האורות דאצי' לא נמשכו מן העצמות בבחי' מהות מציאות דבר מה שנא' דעצמות המאציל נמשך באצי' כ"א בבחי' הארה לבד כמו הגוון כו'. וגם זה לא בבחי' גילוי אור עצמי כגוון העצמי, שאז הי' מקום להקשות איך לא שניתי שהרי העצם מתגלה בגילוי וגוון זה כו'. אמנם הם רק בבחי' גוונים דלבושים שהן בבחי' נבדל מהעצם, כי העצם אין בו אופני גוונים אלו כלל, והן שייכים רק בהאור המאיר מן המאציל אבל לא בעצמות המאציל כלל, כי האור הוא בבחי' לבוש לבד לגבי עצמות המאציל וכמו לבוש הנבדל והיינו לפי שהוא הארה לבד* והארה ה"ה באין ערוך כלל לגבי העצם כו' כנ"ל. ומה שהוא בערך העצם הוא בכללות גילויי שהוא מעין העצם, דכן הוא באמת דבכללות הגילוי הוא מעין העצם דכשם שהעצם הוא א"ס כמו"כ הגילוי הוא ג"כ א"ס כו'. אבל מה שהוא בבחי' מציאות אור ומכ"ש זה שיש בו ע"ט שזהו התחלקות הגוונים שבו הרי בזה הוא באין ערוך כו'. וז"ש והחכ' מאין תמצא, והיינו גם בבחי' אור החכ' כמ"ש במ"א (ועמ"ש בד"ה כל המשמח) שגם הוא נמצא מאין ליש כו', והיינו מה שהוא בבחי' מציאות חכ' (גם מצד האור) זהו מאין ליש כו', וכ"ז שייך רק בהאור לפי שבכללותו הוא הארה לבד דמשו"ז הוא באין ערוך לגבי העצם כו' והוא

---

*) (ועמ"ש בד"ה * את ה' האמרת היום בס' תרטו"ב).

בד"ה . . . תרטו"ב : נדפס באוה"ת דברים (כרך ב') ע' תתרנו ואילך.

כמו לבוש הנבדל כו'. ובפרט שכל ענין גילוי האור הוא לפעול ע"י איזה דבר מה, וכמ' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין כו', (ומבואר במ"א דתיקונין קאי גם על האור שגם הוא בחי' לבוש וכמו כלי לפעול ע"י כו') וכל פעולה ה"ה חוץ להעצם כו', וה"ה רק בחי' לבושים דעצמות המאציל מתלבש בתוכם וכמ' בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה כו'. וענין ההתלבשות אינו בבחי' התלבשות ותפיסא ממש, כ"א מה שעצמות פועל ע"י לאנהגא בהון עלמין כו', וה"ז כמו כלי האומן שפועל ע"י כו' (ועמ"ש במ"א בד"ה שלש שעות הראשונות כו'). ולכן לא שניתי כלל שלא יש שום שינוי בעצמות המאציל מהגילויי אורות להיות שאינם מערך העצם כלל כו' כנ"ל. וכמו בגילוי ההשכלות שאם היותם באופנים שונים אין מזה שום שינוי בעצם כח השכל שאינו בערך זה כלל כו', כמו"כ הוא בדוגמא כזאת בבחי' האורות דאם היות שבאין בבחי' ע"ס והוא ההתחלקות באופני ההמשכות כו', מ"מ אין מזה שום שינוי כלל בעצמות המאציל דלפני א' מה אתה סופר שזהו בבחי' עצמות ומהות המאציל דלאו מכל אילין מדות כלל שלא יש שם בחי' מדות וספירות כו', וכמו כח העצם של השכל כשאינו עוסק בשום חכמה ומלאכה שהוא מושלל מכל בחי' לבוש גילוי התחכמות כו'. ועש"ז נק' הע"ס מדות גם מצד האורות וכ"ש מצד הכלים לפי שהן בחי' לבושים לבד כו'.

כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, ואי' במד"ת לפי שהקב"ה אומר להם את השמים ואת הארץ אני מלא דעו כי העליונים והתחתונים אין בהם אלא מעשי אצבעותיך. וצ"ל מה"ע מעשה אצבעותיך שהעליונים כו' אלא מעשה אצבעותיך. וילה"ק תחלה משנת"ל שהע"ס נק' מדות מפני שהן בחי' לבושים לבד לגבי אוא"ס המאציל כו'.

והנה אם היות שהע"ס הם בחי' לבושים לבד מ"מ נק' מדותיו שהן בבחי' התייחסות אליו ית'. לא מבעי מצד האורות שהן בבחי' התייחסות אל אוא"ס המאציל אלא גם בבחי' הכלים שהן ג"כ בבחי' התייחסות אל האור, כי הגם שהכלים הם מלבישים את האור ועושין בו ציור מוגבל כנ"ל, והוא שהמלובש יהי' כאופן המלביש מ"מ המלביש בטל אל המלובש כו'. והענין הוא דהנה ידוע דיש ב' מיני התלבשות, הא' כמו התלבשות כחות הנפש באברי הגוף דאם היות שהאברים מגבילים את הכחות שנעשים על ידן במציאות כחות כנ"ל, מ"מ ה"ה בטלים ונטפלים אל הכחות ואין להאברים שום בחירה עצמית אלא הכחות מושלים ושולטים עליהם, וכמו בהלבוש הנפרד ממנו הרי ברצותו פושטו וברצותו מלבישו כו', כמו"כ בדוגמא כזאת

בכחות הנפש המתלבשים בהאברים אם היות דבכללות הלבשות* הנפש בגוף להחיותו וכן בהתלבשות עצמות הכחות (ואין הכוונה על הכחות עצמיים כ"א על העצם וההעלם של כל כח בפרט כו') א"א להנפש להתפשט מזה, מ"מ בהתגלות הכחות בהאברים תלוי ברצון הנפש שאם ירצה יתלבש בו בגילוי ואם ירצה יסלק את ההתגלות שלו ולא יתלבש בתוכו בגילוי. וכמו כח הראי' בחומר העין הרי ברצותו יסגור את העין ולא יביט דאז אינו מתלבש בו בגילוי וכמו בעת השינה כו', וכמו"כ בכל הכחות יש להכחות שליטה וממשלה על האברים כדוגמא הנ"ל. וגם עצם הפעולה הוא מה שהכחות פועלים ע"י האברי' שכח הראי' רואה ע"י חומר העין וכח השכל משכיל השכלות ע"י חומר המוח כו', ואם היות שזה שרואה ראי' גשמיות ומשכיל השכלות גשמיות זהו מה שהאברי' פועלים בכחות להיות כערכם כו', מ"מ הרי הכחות הם הפועלים לראות ולהשכיל כו', וגם כללות אופן הפעולה יפעלו האברי' כפי רצון הנפש דוקא, הרי שהמלובש מושל ושולט על המלבוש כו'. ויש אופן התלבשות שהמלביש מושל ושולט על המלובש וכמו בענין הגלגולים ר"ל שאין להנפש שום שליטה וממשלה על הבהמה שמגולגל בה כו' כמ"ש במ"א. וטעם ההפרש הוא לפי שבאופן הא' הרי הכלים המה מוכנים באופן כזה שיוכלו לקבל צורת הנפש דמשו"ז ה"ה עושים ציור בהכחות לפי אופן הכנתם כו'. אמנם מזה הטעם גופא כשמתלבשי' הכחות בהאברים ה"ה מתלבשים בפנימיותם ממש שמאירים להם בגילוי שנרגש הכח בהאבר כו', ומשו"ז האבר בטל וטפל אל הכח שפועל בו כרצונו דוקא, והפעולה היא לפי אופן האבר אבל מ"מ הרי הכח הוא הפועל, וכללות אופן הפעולה הוא כרצונו ולכל אשר יחפוץ יטנו כו'. משא"כ בענין הגלגולים שאין אברי הבהמה כלים לצורת נפש האדם והנפש מכווץ שם שאינו מתפשט ומתגלה כלל וה"ה בבחי' גלות בהבהמה כו', ולכן המלביש שולט עליו כו'. והדוגמא מזה יובן בע"ס דאצי' שהוא בדמיון התלבשות כחות הנפש באברי הגוף להיות שהאור מאיר בגילוי בכלים דאצי' לכן ע"י התלבשות הזאת הוא מושל ושליט על כולם וכמא' אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון שפועל היחוד וההתכללות בהע"ס שאם היותם מחולקי' ומובדלים זמ"ז מ"מ ה"ה מתכללים ומתייחדים זע"ז וכן מה שא' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין כו' שע"י הע"ס דאצי' יתהוו עולמות הנפרדים מאין ליש כו', דהאור הוא המהווה אלא שהוא ע"י הכלי, והיינו שההתהוות הוא לפי אופן הכלים להיות בחי' מציאות יש שאינו בערך האור כלל כו', אבל מ"מ הרי האור הוא המהווה ע"י הכלים כו'. ועש"ז נק' מדותיו שהן בטלים אליו ית' ומיוחדים בו שפועל על ידן דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהן וע"י מאין ליש כו', וכללות אופן הפעולה הוא דוקא כרצונו ית' כו'. אמנם כ"ז שייך דוקא כאשר ירד האור ונתלבש בהכלים דאצי', שאם לא הי' יורד האור מבחי' העלם דא"ס

הלבשות : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : התלבשות.

לידי גילוי שהן בחי' ע"ס דאצי' לא הי' אפ"ל * להיות בחי' ירידת השפע כ"כ למטה מטה כמו להיות בריאת עולמות נפרדים יש מאין מבחי' עצמות המאציל, אם לא באמצעות ירידת האור מהעלם עצמות המאציל שבא לידי גילוי שבזה ירד הרבה ממדריגתו כמו שהי' במקורו כו', וגם נתלבש בהכלים שהכלים מגבילים את האור לפי אופן מהותן כו', אז אפשר שירד האור למטה גם להיות בריאת יש מאין כו'. וכמובן ממשל הנ"ל בהשפעת שפע גשמיות דבשר שלא הי' ביכולת משה ליתן להם וכמ"ש הרגני נא הרוג כו', כי הי' דבר שפע זו כמו בחי' מיתה אצלו כי מאן דנפיל מדרגי' איקרי מית כו', אבל ע"י הזקנים יוכל להיות שפע יתירה כזו כו'. וכך מבחי' גילוי דע"ס הוא שיכול להיות התהוות של נבראים נפרדים כו', לא מבחי' עצמות המאציל שהוא אור פשוט בתכלית ההעלם למעלה גם מבחי' הע"ס כו'. ולכן אמר ע"ז ולאו מכל אלין מדות איהו כלל דלגבי עצמות המאציל אין הע"ס רק בחי' ירידת אור והארה בעלמא מן בחי' ההעלם לגילוי כו', דזהו שם אצי' שמורה על בחי' ירידת והמשכת האור ושהוא בבחי' הבדלה והפרשה מבחי' אוא"ס המאציל כו', אמנם ע"י ירידה זאת דוקא שירד האור בבחי' גילוי מההעלם ונתלבש בהכלים ע"ז דוקא יוכל להיות מקור להתהוות עולמות ונבראים שזהו תכלית הכוונה של הירידה הזאת כו'. ולכן נק' הע"ס בשם אורות שגם הכלים דאצי' נק' אורות וכידוע בענין ל' כלים דזו"נ שנעשי' גר"ן לבי"ע שזהו בחי' הנשמה דבי"ע כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד יעו"ש, דהגם שהם בחי' לבושים לבד מ"מ נק' בשם אורות ג"כ, והיינו דלגבי עצמות אוא"ס הן בחי' לבושים שבאין ערוך כלל לגבי עצמות, אבל לגבי ההשפעה הנמשכת מהם בעולמות בי"ע נק' אורות וכמו אור המאיר שענינו להאיר לזולתו כו'. וביאור ענין זה יובן בהקדם לזבין תחלה איך שאין לדמות בחי' המדות למעלה להמדות למטה שבנפש האדם כו', שהרי אין לו גוף ולא דמות הגוף וממילא אין לדמות המדות שלמעלה להמדות למטה. והגם דבצלם אלקי' עשה את האדם וע"כ אמר איוב מבשרי אחזה אלוקה כו' מ"מ זהו ו"ק כדוגמא שלמעלה ולא שהוא דומה ממש כו'. והוא מה שאנו רואין שיש הפרש גדול בין המדות שבנפש האדם ובין בחי' המדות העליונות כו', וכמו מדת החסד למטה מה שמטיב חסדו לזולתו שזה מסתעף מצד אור החסד שבלבו, הנה אנו רואין שבמדת החסד שבלב האדם גם שמתעוררת בכל כחה בהתעוררות החסד הרי לא ימצא שום אור ושפע כלל לזולתו מהתעוררות זאת בלבד בלתי אם יש ביכולתו להשפיע לו בידו ממש או בשכלו להשפיע לו חכמה וכיוצא. ונמצא שאין התעוררות הזה רק כמו גרמא בעלמא שע"י יצא אור השפע מן השכל או שמשפיע לו ממון משו"ז כו', אבל לא שמתהווה שכל או ממון מגוף המדות החסד הזה שנתעורר בלב. אבל למעלה באור חסדו ית' הרי ידוע שמגוף מדת החסד דאצי' נמשך התהוות בחי' החסד מאין ליש בבי"ע כמו מחנה מיכאל שנמשכו מאין ליש ממש מבחי' חסד דבריאה וחסד דבריאה

---

* אפ"ל להיות: כ"ה בגוכי"ק.

נמשך ונתהווה מבחי' אור החסד דאצי' כו', וכן כל מציאת חסד למטה הוא שנתהווה מאין ליש מבחי' אור החסד דז"א דאצי' כו'. אלא צ"ל בהכרח שאינו דומה זל"ז כלל כי המדות שבלב האדם הן הנה בבחי' הנפש שהיא ג"כ מוגבלת יש מאין ולכן אין בכחה להוות מהות ומציאות דבר מה, אבל בחי' מדותיו ית' כמו אור מדת חסד דאצי' אחר שנמשכו מעצמות אוא"ס המאציל אם היות דאופן המשכתן הוא בבחי' לבושים כו' כנ"ל, מ"מ ה"ה בחי' גילויי אורות הנמשכים מאוא"ס המאציל, ונת"ל דבכללות ההמשכה ה"ה מעין העצם והוא שהן בבחי' א"ס, וגם הכלים ה"ה אלקות ממש כו', ולזאת יש בכחם להוות מציאות דבר מאין ליש, ולכן מבחי' מדת החסד דאצי' מתהווה בחי' החסד דבי"ע מאין ליש ובהתהוות עד אין שיעור כו' והיינו לפי שגוף המדה נמשך להוות, דמאחר דההתהוות הוא בכח המדה מפני שהיא בבחי' א"ס וא"כ אם לא הי' גוף המדה נמשך איך הי' ההתהוות כו', אלא שזהו לפי שגוף המדה נמשך להוות כו'. ונמצא דבחי' המדות דאצי' הוא שמהן עצמן נעשה ההתהוות מאין ליש, משא"כ בהתפשטות אור וחיות הנפש שהיא מוגבלת במדותי' אינה פועלת עי"ז כלל שיוכלו המדות להשפיע דבר מה בעצמם כו'. ועפ"ז יובן מה שהע"ס נק' בשם אורות דודאי לגבי עצמות המאציל הן בבחי' לבושים כנ"ל, מפני שהן באין ערוך לגבי עצמות וכל ענינם הוא רק לפעול ע"י, והיינו פעולת ההתהוות מאין ליש, דמצ"ע הוא מובדל בערך מהשפעה זו כו'. וה"ז עד"מ כמו האדם שפועל פעולה בידו דוקא ובלי היד א"א לפעול להיות כי הנפש בעצמו מובדל בערך מפעולה זו כ"א פועל ע"י היד כו' (וכן האומן שעושה איזה כלי הוא בכלי אומנתו דוקא דאין אומן בלא כלים כו'), אמנם מה שהיד פועל אין זה מצד עצמו אלא שהוא כמו ממוצע בין הנפש עצמה ובין הדבר הנפעל כו'. כך עד"מ בחי' חסד עליון דאצי' הנק' חסד דרועא ימינא דקוב"ה שנמשך בו האור מבחי' אור החסד שבלב העליון שנק' ז"א, ה"ה כמו בחי' ממוצע בין בחי' האור הא"ס שמאיר במדות שבלב העליון לבחי' דבר המוגבל יש מאין המתהווה ממנו כו'. וכן כללות בחי' המדות דאצי' בבחי' אורות וכלים הן ממוצעים לבד בין אוא"ס המאציל אל הנבראי' לפעול ע"י ההתהוות דבי"ע כו' כנ"ל. ומשו"ז נק' לבושים לגבי המאציל ב"ה להיותם רק בבחי' אמצעים לפעול ע"י כו'. ומ"מ להיות שאינו דומה לפעולת האדם התחתון שהרי מידו וכן גם ממדותיו לא יתהווה מאומה רק גורמי' לבד להשפיע מה שכבר ישנו כו'. משא"כ למעלה נא' אף ידי יסדה ארץ כו', דמבחי' המדות דאצי' עצמן נמשך ההתהוות שהן בעצמם המהווים מציאות הנבראים דבי"ע כו', משו"ז נק' לגבי בי"ע הנשפע מהם בשם אורות דוקא כמו אור המאיר לזולתו דוקא כך הם נק' בחי' משפיעים ומהווים ממש לבי"ע כו'. וההתהוות הוא לפי שגוף המדות נמשכים להוות, ולהיותם בבחי' א"ס, וזה שגוף המדות נמשכים זהו לפי שהן בבחי' לבושים לבד לגבי אוא"ס המאציל לכן באפשר להיות נמשך להוות בי"ע. ולפי שמ"מ הרי בכללות ההמשכה הן מעין העצם שהן בבחי' א"ס לכן בכחם ויכולתם להוות כו'. וזהו שאצי' דוקא ממוצע בין א"ס המאציל אל הנבראים מחמת ב' הענינים שבו, והיינו

מה שהוא בבחי' ירידה לגבי א"ס המאציל לזאת אפשר לירד עוד להיות מקור לבי"ע, וכמובן ממשל אצילות רוחו של משה על הזקנים כו'. ולפי שמ"מ הוא בבחי' אצי' מא"ס המאציל דמשו"ז הוא ג"כ בבחי' א"ס לכן בכחו להוות כו'. וזהו דכל התהוות הוא מבחי' אצי' דוקא כו'. וז"ש כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך כו', וידוע דאצבעות הן בחי' ע"ס דאצי' וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה מספר עשר אצבעות כו' וכמ"ש במ"א. ונק' השמים מעשה אצבעותיך מפני שהתהוותם הוא מבחי' ע"ס דאצי', וזהו שא' במדרש שהעליוני' והתחתונים אין בהם אלא מעשה אצבעותיך דמבחי' עצמות המאציל א"א שיהי' התהוות העולמות כ"א מבחי' ע"ס דאצי' לפי שהן בבחי' ירידה לגבי עצמות כו'. ומ"מ בכח הע"ס דאצי' להוות לפי שהן בבחי' א"ס כו'. ומאחר שכן שההתהוות היא מבחי' ע"ס דאצי', והע"ס * בבחי' א"ס דאם היות דלגבי עצמות המאציל הן בבחי' לבושים לבד לפי שהן רק בחי' ממוצעים לפעול כו' אבל מ"מ ה"ה בבחי' א"ס עד שבכחם להוות כו', וענין הממוצע שלהם אינו דומה כמו במדות שבאדם שהן רק גורמים ההשפעה, משא"כ במדות שלמעלה הן עצמם נמשכים לפעול כו', ומשו"ז ביכולתם להוות מציאות דבר מה לפי שנמשכים בעצמן והן בבחי' אוא"ס כו', וא"כ איך תהי' התהוות הנבראים שהן בע"ג ממש מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עובי כל רקיע כו', דהשמים והארץ וכל צבאם הם בבחי' בע"ג, ובפרט בנבראים דעולם עשי' שהן במציאות יש ודבר ממש עד שנראה לנפרד לגמרי, ואיך תהי' התהוותם מע"ס דאצי' כו' *. לזאת הוצרך להתצמצם האור בבחי' מט"ט שנק' נער ואנפי זוטרי, כי הנה הנער הוא בציור האברים והכחות כמו הגדול, אלא שהכל הוא בבחי' קטנות וצמצום בתכלית, וכמו"כ יובן בענין מט"ט שרו ש"ע שנק' נער דהיינו שנתצמצם בו האור דאצי' והוא בבחי' תכלית הקטנות עד שאפ"ל מקור על עולמות ונבראים בע"ג. וזהו מה שמט"ט הוא בחי' ש' שדי וכמו שפרש"י ע"פ כי שמי בקרבו דמט"ט בגימט' שדי, וידוע משארז"ל בפי' ש' שדי שאמר לעולמו די שהוא בחי' הגבול, ובכדי שיהיו העולמות בבחי' גבול זהו ע"י התלבשות אור האצי' במט"ט ששם מתצמצם האור עד שיכול להיות מקור לגבול כו'. אמנם לכאו' צ"ל איך מאיר האור במט"ט מאחר דאור האצי' הוא בבחי' א"ס כו' כנ"ל וא"א לנבראים לקבל את אור האצי' וא"כ איך אפשר שיתלבש האור במט"ט. ואם נא' דמדרי' מט"ט חלוק מכללות הנבראים דבי"ע שאפשר לקבל את האור דאצי' א"כ אינו מובן האיך מתצמצם האור ע"י להיות מקור לבי"ע ובפרט לנבראים

---

*) (והגם שיש פרסה המפסקת בין אצי' לבי"ע שהפרסה מסתרת ומעלמת על האור דאצי' כו' כידוע. מ"מ הרי הכלים דע"ס בקעו את הפרסה ונמשכים גם למטה מהפרסה, וגם האור מאיר בהם וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד שגם הארת הקו שהי' מאיר בי"ס דמל' דאצי' בקע הפרסה עמהם ומאיר בהם בבי"ע כמו באצי' ממש כו').

והע"ס בבחי' : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : והע"ס הם בבחי'.

דעולם העשי' כו'. דהנה במקובלים יש דעות בענין מט"ט אם הוא מל' דאצי' או שהוא מלאך, ולפ"ז ממ"נ יקשה אם הוא בחי' מל' דאצי' איך הוא נעשה מקור ממש לעולמות שנק' שרו ש"ע והלא אצי' הוא בבחי' א"ס כו', ואם הוא מלאך איך ביכולתו לקבל את אור האצי' כו'. אך הענין הוא דהנה בגמ' יבמות דט"ז ע"ב שא' נער הייתי שרו ש"ע אמרו, פרש"י שר העולם מלאך, ובתוס' שם הקשו דבפייט אי' דנער הוא מט"ט, ובפייט אחר א' דמט"ט הוא שר הנהפך לאש מבשר והיינו חנוך, וא"א שיהי' חנוך שר העולם דבפ' א"ט ד"ס אי' דבשי"ב אמר שר העולם ישמח ה' במעשיו וחנוך לא הי' במע"ב כו'. ויש לתרץ זה ע"פ מה דאי' בספד"צ דקע"ט ע"א כתי' ויתהלך חנוך את האלקים וכתי' חנוך לנער ע"פ דרכו להההוא נער הידוע כו'. ונמצא מפרש דחנוך הוא מלשון חנוך לנער, וידוע שבחי' החינוך הוא ממדרי' עליונה מאד, וכמו עד"מ כשמחנכין את הנער לילך לבית הספר הרי זקנים וגדולים הם המחנכין אותו ונותנים לו מתנות גדולות כו'. ועד"ז יובן בענין חנוך לנער להההוא נער ידוע, דנער הוא מט"ט והוא בעולם היצי', אמנם החינוך להנער הוא מבחי' האצי' וכידוע דאצי' נק' זקן כו' כידוע ומבואר במ"א. וזהו בחי' חנוך בן ירד שהוא בחי' האצי' שבמט"ט. ולפי"ז יש לתרץ קושיית התוס' דשר העולם הי' משימ"ב והוא בחי' מט"ט בעצמו, אכן חנוך הוא בחי' הפנימיות שבמט"ט דהיינו בחי' חנוך לנער כו', די"ל שג"ז נמשך במט"ט בעת ברה"ע והו"ע נשמת חנוך שירד אח"כ למטה בעולם עשי' וחזר ונתעלה למעלה כו'. והיוצא מזה שיש במט"ט ב' מדרי' דחיצוניות מט"ט הוא בחי' מלאך והוא הנק' שר העולם כמו שפרש"י שהוא מלאך, והפנימיות שלו שהוא בחי' נשמה שז"ע חנוך כו'. והנה ידוע שיש הפרש בין שרש התהוות הנשמות לשרש התהוות המלאכים, דנשמות שרשן מבחי' פנימיות הכלים, וכמ"ש ויברא אלקי' את האדם בצלמו בצלם אלקי' ברא אותו דאלקי' הוא בחי' הכלים כידוע, אמנם צלם האלקי' הוא בחי' פנימיות הכלים כו', ומלאכים שרשן מבחי' חיצוניות הכלים. דהנה בכלים יש ב' מדרי' פנימיות וחיצוניות, פנימיות הכלי' הוא מה שהיא כלי לקבלה, ועד"מ בכלים גשמיים כמו הכוס שהוא כלי לקבל את היין בתוכו הנה העיקר הוא בית חללו דוקא ששם המשקה מתאחד בו שאין שום דבר המפסיק בינה ובין המשקה, משא"כ חיצוניות הכוס שאינו עשוי לקבלה כלל רק שיוקח ביד לבד זהו אינו עיקר רק טפל משמש לגוף הכלי והוא מה שיכול לשתות ע"י לקיחתו בחיצוניות הכלי כו'. וכמו"כ הוא בכלים ואברי הגוף שהן כלים לאור הנפש וכמו כלי העין שהוא כלי לאור הראי' הרוחניות וכלי היד כלי לכח התנועה כו', דגוף כלי העין וכלי היד נק' כלי' לקבלה שהעין הוא חומר מוכן לקבל בתוכו צורת אור הראי' הרוחניות שמתלבש בתוכו ומתאחד בו כחומר לצורה, וכן היד לתנועה החיונית שבה שמתאחד בה כאלו הן עצם א', משא"כ מה שהעין רואה והיד פועל איזה דבר זהו בחי' התפשטות שחוץ לעצם כו', דהגם שכל עיקר ענין העין הוא להביט והיד לפעול, מ"מ גדול מעלת עצמם ומהותם טרם שפועלים בחוץ מן עצמם, דעצם מהותם הוא מה שהן מוכנים לקבל הכחות הרוחניים שזהו

פנימיותם שמתאחדים שמה בעצם האור של הכח ההוא כמו שהוא למעלה עדיין מבחי' פעולה והתפשטות ממש, משא"כ חיצוניותם מה שהן פועלים איזה דבר שזהו בהכח הרוחני ג"כ רק בחי' חיצוניות האור מה שחוץ לעצמו כו'. וכמו שהוא בכלי העין והיד כמו"כ הוא בכלי המוח שיש בו ג"כ פנימיות וחיצוניות דפנימיות כלי המוח הוא לקבל עצם כח השכל הרוחני שבנפש וחיצוניות הכלי הוא להשכיל ולהתחכם בכל דבר שמתחכם בו, כי מה שמתחכם באיזה דבר מה זהו בחי' התפשטות ופעולה שחוץ לעצם והוא בחי' הארה לבד מעצם כח השכל וכנ"ל באורך דכל ענין גילויי ההשכלות הן כמו גווני הלבושים שבאין ערוך לגבי העצם כלל כו'. וזהו"ע חיצוניות הכלי לגלות בחי' חיצוניות האור שזהו בהכלי ג"כ חוץ לעצם מציאותה ומהותה כו'. אמנם עצם מהות הכלי הוא מה שהמוח הוא חומר מוכן לקבל כח השכל שזהו בהלחלוחית הרוחניות שבחומר המוח שמתלבש בו עצם כח השכל שהוא מה שבכחו ויכולתו להשכיל ולהתחכם באיזה דבר מה טרם שישכיל עדיין איזה השכלה בגילוי כו', דכח העצמי מתלבש ומתאחד בפנימיות ועצמיות הכלי כו'. וכשם שיש הפרש בין פנימיות הכלי שהוא מהות ועצמות הכלי שענינה הוא לקבל את עצם האור ובין חיצוניות הכלי שענינה להשפיע חוץ לעצם, כמו"כ יש הפרש בההשפעה הנמשכת מזה, וכידוע שיש באדם ב' מיני השפעות והוא השפעה חיצוניות והשפעה פנימיות. השפעה חיצוניות היא כמו השפעת השכל מהרב אל התלמיד, דאם היות שהיא השפעה רוחניות מ"מ ה"ה רק הארה לבד מכח השכל שאין בזה המשכת העצם, ולכן אינו מתהווה מזה מהות ומציאות חדשה, דדוקא כאשר המקבל הוא בר שכל בעצמו אז יבין את ההשפעה ויתוסף לו חכ' עי"ז, אבל אם אינו בר שכל בעצמו לא יתהווה עי"ז מהות שכל אצל המקבל, וגם זה שהוא בר שכל ומקבל השפעת הרב מ"מ אינו בדומה כלל אל הרב כו', והיינו לפי שכללית ההשפעה היא הארה לבד כו'. אמנם ההשפעה פנימיות היא ההשפעה להוליד בדומה לו שהטפה נמשכת ממהות ועצמות המוח וכן מכל האברים נמשך בהטפה מעצם פנימיותם, ולכן נעשה מזה מהות הולד במציאות חדש בבנין החומר ובבנין הצורה, והוא בדומה אל האב הן בהאברים החיצונים והן בהכחות פנימים בשכל ומדות כו'. ומזה ראי' דבפנימיות הכלי מתאחד בחי' פנימיות ועצמיות הכחות, ולכן בהשפעת הטפה נמשך בזה מעצמיות הכחות שלו שיהי' מהות הכחות האלו אצל הבן ובדומה ממש אל האב כו', משא"כ בהשפעה חיצוניות אין המקבל בדומה אל המשפיע כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה בכלים דע"ס דאצי' כמו חב' מוחא כו' חסד דרועא ימינא כו' שיש בזה בחי' פנימיות וחיצוניות. דבחי' פנימיות הכלי הוא בחי' מהות ועצמות הכלי שלמעלה עדיין מבחי' פעולה כו', דהגם דכל ענין הכלים הוא להמשיך את האור בגילוי ולפעול בבחי' פעולה שחוץ לעצם כו', מ"מ הרי אין ענין הכלי הוא רק שע"י עובר האור בדרך מעביר לבד כ"א שהאור בא בה בבחי' התלבשות ממש והיינו שהיא כלי לקבלה כו'. ולכן יש בה ב' מדרי' הא' מה שמקבלת האור בתוכה שזהו בחי' עצם מהותה שהיא כלי לקבלה, ושם היא מתאחדת בבחי' עצם האור כמו שהוא למעלה מבחי' השפעה וגילוי,

והוא בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא שאינו נמשך מזה עדיין להיות בחי' חכ' ידיעא בבריאה כו', והוא בחי' האור העצמי דחכ' כמו במשל מה שביכולתו להשכיל טרם שישכיל בגילוי כו'. והב' בחי' חיצוניות הכלי שהוא לצורך השפעה וגילוי להוות ולהחיות עולמות ונבראים דבי"ע, וכנ"ל שנק' אורות לגבי בי"ע לפי שמהווים ומחיים נבראים דבי"ע כו', והוא בחי' חיצוניות הכלי שע"י נמשך בחי' הארה לבד מן האור שהוא לפעול ההתהוות כו'. וב' מדרי' אלו נק' צלם ודמות. דהנה צלם הוא בחי' צורה עצמות* והיינו מה שחקוק ומצוייר בגוף ועצם הדבר, וכמו גוף האדם שהוא בציור האברים פרטים שבו הרי הציור הוא בגוף ועצמות גופו, והציור הוא לפי אופן אור הנפש שמתלבש בתוכו, ולכן יש חילוקים באופני ציור הגופים בין גוף האדם לגוף הבע"ח שזהו לפי אופן צורת הנפש, וכמ"ש במ"א דלהיות נפש האדם מבחי' היושר דתקון לכן ציור גופו הוא בקומה זקופה שיש בו התחלקות ראש ורגל מעלה ומטה כו', ובע"ח לפי ששרשם מבחי' העיגולי' דתהו לכן הם בקומה כפופה שהראש והרגל שוין כו', וגם יש בגופו של אדם ציור האותיות דש' הוי' לפי אופן הנפש שיש בו ד' אותיות הוי' כו' כידוע, וכ"ז הוא להיותו בחי' צורה עצמית להיות כלי אל האור שמתלבש ומתאחד בתוכו כו'. אמנם מה שמציירים את ציור האדם על הלוח בסממנים הגם שיש כאן כל ציור האדם בחומר גופו וגם מציירים את החיות שלו להיות נראה על הלוח כמו שהוא חי כו', מ"מ הרי אינו עצם כלל כ"א רק דמותו לבד שבא בדבר נבדל מן העצם לגמרי כו'. והדוגמא מזה יובן בבחי' הכלים דאצי' דבחי' פנימיות הכלים שזהו מהות ועצמות מה שהיא כלי לקבלה שהיא לפי אופן האור העצמי שהאור מתלבש ומתאחד בה ה"ז נק' צלם שהוא בחי' צורה עצמיות ונק' צלם אלקי' כו', אך בחי' חיצוניות הכלי שהוא להשפיע שזהו חוץ להעצם ובא בבחי' דבר נבדל מן העצם הוא בחי' דמות לבד כו'. אמנם באמת יש בחי' השפעה והתהוות הנמשך מבחי' פנימיות הכלים ג"כ אלא שהכל הוא בבחי' עצמי ואינו נבדל מן העצם כו', וכמשנת"ל במשל שיש בחי' השפעה פנימיות שנמשך מבחי' מהות ועצמות הכלים ומבחי' עצמות האור המלובש ומתאחד בה, והוא להוליד בדומה לו שהבן הוא מעצמות מוח האב ולכן הוא בדומה ממש אל האב כו', כמו"כ יובן למעלה שז"ע התהוות הנשמות דכתי' ויברא כו' בצלם אלקים ברא אותו, דשרש הנשמות הוא מבחי' מהות ועצמות הכלים שמיוחדים בבחי' עצמות האור כו', (ובזה י"ל מה שלפעמים אי' דשרש הנשמות הוא מבחי' הכלים מבחי' הפנימיות שלה, ופעמים אי' דשרש הנשמות הן מש' הוי' שהוא האור כו'. וע"פ הנ"ל י"ל שהוא ענין א' דבחי' פנימיות הכלים מיוחדים בבחי' פנימיות ועצמות האור, ובחי' עצמות האור נמשך ע"י פנימיות הכלים כו'), ולכן הם בדומה לו והיינו שהן בחי' אלקות ממש ולא נשתנו בעצם מהותם. ולא כמו הנבראים שנעשו בבחי' יש ממש שהוא בבחי' מציאות נבדל שבאין ערוך כלל לגבי הבורא, דכמו"כ הוא גם במלאכים שהן נבראים

עצמות : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : עצמית.

ממש בבחי' יש שנבראו מהכח האלקי שאינם בערך מקור המהוום, והיינו לפי ששרש התהוותם הוא מבחי' חיצוניות הכלי' שהוא לפעול איזה דבר מה שזהו חוץ לעצם ונמשך בזה רק מבחי' חיצוניות הארה מהאור כו'. אבל הנשמות להיותם מבחי' פנימיות הכלים ופנימיות האור אינם בבחי' מציאות נבדל כלל כ"א גם כמו שנעשו בבחי' נשמות דבי"ע הם בבחי' העצם דהיינו שהן בחי' אלקות ממש כו'. וע"פ הנ"ל יובן בענין מט"ט שמתלבש בתוכו אור האצי' ומתצמצם בתוכו עד שיוכל להיות מקור לעולם העשי', דלכאו' א"ז מובן איך ביכולתו לקבל אור האצי' ואם נא' שהוא חלוק במדרי' מכל הנבראי' שאפשר שיתלבש בתוכו אור האצי' א"כ איך מתצמצם בו כ"כ כו' כנ"ל. אך הענין הוא דזהו מצד הב' מדרי' שבו, בחי' פנימיות וחיצוניות דהפנימיות שלו הוא בחי' נשמה והחיצוניות הוא בבחי' מלאך. (ובזה הוא חלוק מכל המלאכים דבכל המלאכים גם הפנימיות שלהם שהוא בחי' הנפש שלהם הוא מבחי' האור החיצוני שמאיר ע"י חיצוניות הכלים, ועמ"ש בסי' שער הק"ש ד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה, ובמט"ט הפנימיות שלו הוא בחי' נשמה דחנוך. וי"ל דגם בבחי' החיצוניות שלו יש בחי' נפש כמו בכל המלאכים והוא מבחי' חיצוניות דע"ס דאצי', אמנם אמיתית הפנימיות שלו הוא בחי' נשמה דשרשה מבחי' פנימיות הכלים ופנימיות האור כו'), ולכן מצד הנשמה להיותה בבחי' אלקות ממש גם כמו שירדה בבי"ע יכולה לקבל את האור דאצי' ומצד בחי' החיצוניות שלו שהוא בבחי' מלאך מתצמצם ומתעלם האור עד שנעשה מקור לעשי' כו'. ונמצא מט"ט הוא כמו ממוצע שכלול מב' המדרי' דפנימיותו הוא מבחי' אצי', וחיצוניותו הוא מלאך דיצי' ובו וע"י בא האור דאצי' להיות מקור לעולם עשי' מפני שמתצמצם האור בבחי' החיצוניות שלו, ובחי' זו נק' שרו ש"ע כמו שפרש"י שהוא מלאך לפי שמתצמצם האור לפ"ע העולם כו'. וזהו נער הייתי שרו ש"ע אמרו שבחי' נער מורה על הצמצום ועי"ז הוא בחי' שרו ש"ע, ומ"מ דוקא מט"ט הוא שר העולם דמצד הפנימיות שלו הוא כלי לאור האצי' כו'. וזהו ג"כ מה שנק' הדיוט מפני שמצמצם ומעלים על האור עד שאינו בערך לגבי מקורו משו"ז נק' הדיוט, דהדיוט פי' נקלה וכמו שת"י ע"פ ואנכי איש רש ונקלה ואנא גבר מסכן והדיוט, והיינו שהוא בבחי' נקלה ואינו דבר מכובד כלל לגבי בחי' אמיתית האור כו'. ובגמ' חגיגה די"ד ע"א ע"פ ונקלה בנכבד דרש נקלה ל' קלות, והיינו ג"כ להורות על מיעוט האור והצמצום וכמו קלות וחמורות במצות שאמרז"ל ע"פ אורח חיים פן תפלס כו' אל תהי יושב ושוקל במצותי' של תורה שהקלות שבקלות וחמורות שבחמורות השווה אותן התורה, ומבואר במ"א דמה שיש קלות וחמורות היינו מצד הגילוי אור שנמשך ע"י המצוה שיש בזה חילוקי מדרי' בבחי' מעלה ומטה והיינו בכוונת המצות כו', אבל מצד עצם הציווי כולם שוין כו', ולכן אל תהי יושב ושוקל כו'. וכמו"כ הוא הענין כאן דענין הקלות מורה על מיעוט וצמצום האור כו', ומ"מ אמר בזהר שנק' הדיוט לגבי מארי' היינו לגבי האצי', אבל לגבי הנבראים הוא גבוה במדרי' הרבה מהם שהרי מתלבש בתוכו אור האצי' והוא בחי' שרו ש"ע כו'.

ובגמ' ב"מ דק"ד ע"א אי' ר"מ הי' דורש ל' הדיוט ופרש"י לשון שהרגילו ההדיוטות לכתוב שלא כתקנת חכמים, נמצא לשון הדיוט הוא מה שההדיוט כותב שאינו ע"פ אמתת החכמה דתורה, וכמו מעשי אומן ומעשה הדיוט, דמעשה אומן הוא שהאומן עושה את הדבר מכוון ע"פ החכ' שיש בזה, משא"כ ההדיוט עושה אינו מכוון ע"פ החכ' שיש במלאכה ההיא כו'. וי"ל דענין זה במלאך מט"ט הוא מה שמט"ט נק' נעלא דשכינתא לפי שנעשה בבחי' מכסה ולבוש לבחי' מל' דאצי', וכמו הנעל שעשוי מעור ומכסה על הרגל כמו"כ מט"ט מכסה ומסתיר כו', והו"ע הפרסא המפסקת ומעלמת על אור האצי' כו', ועמ"ש בלקו"ת ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים רפ"ב. והענין הוא דהנה ידוע מ"ש עד הגל הזה דהגל הוא בחי' הפרסא המפסקת בין אצי' לבי"ע בכלל, דיעקב הוא בעל עולם האצי' ולבן הוא בחי' נוגה דבי"ע, וע"ז לקטו אבנים ועשו גל ומחיצה המפסקת ביניהם כו'. וענין המחיצה הוא דהנה אבנים הם אותיות כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות כו', שנמשלו האותיות לאבנים לפי שהן בחי' דומם בלי התפשטות כלל, ואמנם אותיות הדבור אם היותן בחי' דומם, מ"מ יכול להאיר ע"י כל אור ושפע דחכ' שבמוח ומדות שבלב כו', והיינו להיותם מסודרים בסדר וצירופים מכוונים ע"פ אופן השכל שיוכל להתלבש בהם שכל וחכ' כו', אבל כאשר האותיות בלתי מסודרים ואין הפסק בין אות לאות כלל אזי האותיות מצ"ע הם בחי' דבר מפסיק ומבדיל ומעלים להאור הגנוז בהם, וכמו אותיות דחלומות שבלתי מסודרים וכמו אותיות הקמיעות שנעלם בהם השכל או הסוד כו'. וכן הוא בחי' הפרסא המפסקת הנק' גל ע"ד גל אבנים שהן בלתי מסודרים שאין סדר והפסק בין אבן לאבן כו', וכמו"כ אריגת הבגד שאורג חוטים זעג"ז עד שאין חלל הפסק בניהם כלל ולא יוכל האור להאיר ע"י כ"א בבחי' שינוי המהות, והוא הארה מצומצמת שדוחק ועובר בין דקות הנקבים שבאריגה שאינו בערך לגבי האור שלפני המסך כו'. ועד"ז הוא בענין הפרסא שהן אותיות בלתי מסודרים שהן מעלימים ומסתירים על האור לגמרי ונמשך רק הארה מצומצמת שבאין ערוך לגבי האור הקודם כו'. וזהו"ע לשון הדיוט שאינו נכתב ע"פ אמיתית כוונת חכמת התורה שזהו כענין אותיות הבלתי מסודרים ע"פ השכל ואז האותיות מצ"ע מעלימים ומסתירים כו'. וכן הוא במט"ט שהוא בבחי' נעל ופרסא המפסקת שמעלים על האור שנמשך בחי' הארה מצומצמת מאד שיוכל להיות מקור לנבראים ועש"ז נק' הדיוט לגבי מארי' כו'.

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה כו'.
וצ"ל שייכות ענין והייתם לי סגולה למ"ש קודם ועתה אם שמוע תשמעו דאז דוקא והייתם לי סגולה כו'. וצלה"ק משנת"ל דהדיוט מורה על צמצום והעלם האור.

ומעתה צ"ל מ"ש במאו"א שגם ז"א נק' לפעמים בחי' הדיוט. והענין הוא דהנה כתי' אין זה כ"א בית אלקי' ות"א לית דין אתר הדיוט אלהין אתרא דרעווא בי' מן קדם ה', ומפרש דמקום המקדש חלוק מכללות העולם דכללות העולם נק' אתר הדיוט אבל מקום המקדש לית דין אתר הדיוט כו'. וביאור ענין ההפרש בין ביהמק"ד לעולם יובן ע"ד ההפרש בין ג"ע לעולמות, דהנה אמרז"ל שבעה דברים קדמו לעולם וחשיב ג"ע וביהמק"ד שקדמו למעלת ומדרי' העולם, דעולם ל' העלם שהאלקות הוא בבחי' העלם והסתר, אבל בג"ע מאיר גילוי אלקות כו'. והענין דהנה אמרז"ל מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם שמדמין את אופן החיות האלקי שמחי' את העולם לחיות הנפש שמחי' את הגוף, דהאדם הוא עולם קטן וכמארז"ל באדר"נ פל"א כל מה שברא הקב"ה בעולמו ברא באדם ברא חורשים בעולם ברא חורשים באדם והן שערות האדם כו', והעולם הוא גוף גדול כו', ולכן מדמין אותן זל"ז דמה הנשמה ממלא כו'. והנה חיות הנפש שמתלבש בגוף הגם שהאדם מרגיש את נפשו ויודע היטיב שיש בו חיות המחי' אותו וממנו נמשכים כל הכחות כמו כח הראי' בעין וכח השמיעה באוזן ושכל ומדות כו' שהרי בצאת הנפש מהגוף ה"ה כאבן דומם כו', מ"מ זהו ידיעת המציאות לבד אבל מהות הנשמה אינו יודע כלל שאינו נראה ונגלה אליו כ"א הוא בבחי' העלם כו', וכמ"ש בכתהאריז"ל דגילוי הנשמה היא מדרי' גבוה מאד ולמעלה מגילוי אלי' ורוה"ק, והאריז"ל זכה לזה ע"י שמחה ש"מ כו'. וכמו"כ הוא בהחיות האלקי שמחי' את העולם שאנו יודעין שיש חיות אלקי בכל הנבראים שמחי' אותם, אבל הוא בחי' ידיעת המציאות לבד מה שאנו יודעין שיש חיות אלקי אבל מהות החיות האלקי אין אנו יודעים כלל. ועד"מ בהגלגלים יודעים אנו שיש נפש הגלגל המניע אותו וכל סיבוב והילוך הגלגל הוא מהנפש שבו כו', מ"מ מהות* הגלגל איך ומה הוא אין אנו יודעים כלל, וכשם שאינו שייך לומר שמזה שאנו רואין שהגלגל הוא כדורי נא' שהנפש שבו ג"כ כדורי שזה אינו שייך בדבר רוחני לומר שהוא כדורי או בעל קצוות כו', כמו"כ מפרטי סבוב והילוך הגלגל אין אנו יכולים לידע כלל מהות החיות כ"א מציאותו לבד כו'. וכן הוא גם בעולמות העליונים דשם ג"כ אינו מושג המהות וכמארז"ל ע"פ כי לא יראני

---

* מהות הגלגל : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מהות נפש הגלגל.

האדם וחי שגם החיות הנרשאות את הכסא אינם רואין את הכבוד, וכן הוא גם בשרפים דעולם הבריאה שאינם משיגים את המהות האלקות כו', דאופן התהוות הנבראים הוא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא שהכח האלקי מתעלם ומסתתר ממנו שלא ישיג מהותו כי אם ישיג מהות האלקות לא יהי' במציאות נברא כו', ולזאת בכל הנבראים דבי"ע אפי' במדרי' היותר עליונות אינו מושג המהות כ"א המציאות לבד כו'. ובידיעת המציאות יש בזה חילוקי' בעולמו' דבנבראים דעולם הבריאה העיקר הוא הרגש חיותן שמרגישים את החיות ואיך שהוא אלקות ולכן הן בטלים לגמרי להחיות האלקי כו' כמ"ש במ"א, ובעולם שלמטה אין ההרגש כ"כ עד שבעולם התחתון אם היות שמרגיש את החיות מ"מ אינו מרגיש שהוא אלקות כו', וכ"ז הוא מדרי' בידיעת המציאות אבל מהות האלקות אינו מושג בשום עולם מעולמות בי"ע כו', וזהו עולם ל' העלם כו'. אבל בג"ע מאיר גילוי מהות אלקות וכמארז"ל צדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה, ונהנין הוא ל' תענוג דתענוג הנשמות בג"ע הוא על השגת המהות דאלקו', וכמו תענוג שבשכל למטה שהוא דוקא כשמשיג את השכל בטוב אלא שלמטה הוא הכל בידיעת המציאות אבל דוקא בהשגה טובה שמאיר האור בגילוי בשכלו אז הוא מתענג ע"ז, וכמו"כ הוא בג"ע דתענוג הנשמות הוא על גילוי מהות אלקות שמשיגים כו'. ולכן אמרז"ל מוטב דלידיינא וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם מה שיסורי איוב ע' שנה אינם בערך שעה א' גיהנום ומ"מ כדאי כל יסורי גיהנום אפי' בשביל הגילוי דגעה"ת וכ"ש געה"ע, מפני שהתענוג דג"ע הוא תענוג נפלא עד אין קץ שלא יש בדוגמתו בעולם שהכל הוא ידיעת המציאות ובג"ע התענוג הוא מגילוי המהות כו'. וזהו קדימת המעלה דג"ע על העולם שמאיר שם גילוי המהות ובעולם רק ידיעת המציאות, דמציאות לגבי מהות הוא באין ערוך כלל כו'. ועוד טעם יש בקדימת המעלה דג"ע על העולמות דהגילוי דג"ע הוא ממדרי' גבוה הרבה משרש ומקור הגילוי דעולמות, דהנה מקור התהוות העולמות הוא מבחי' מל' וכמ"ש מלכותך מכ"ע בע"מ נבה"ע ויאמר אלקי' כו' שהוא בחי' מל', ושרש שרשן הוא מהמדות העליונות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה דבנין העולם הוא במדת החסד, זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה דרחמים וחסדים שייכים לעולם, ששת ימים עשה ה' שהן ששה מדות כו', אבל בג"ע מאיר גילוי המוחין וכמא' ביו"ד נברא עוה"ב דיו"ד הוא בחי' חכ' ואפי' אם נא' דביו"ד נברא עוה"ב ועוה"ב הוא בינה ה"ה בחי' ג"ר, ומעלת המוחין הוא למעלה הרבה מבחי' המדות, דמדות ה"ה שייכים אל הזולת דבלי זולת אינו שייך כלל פעולת המדה. ואם היות דעצם המדה שייכה גם בלי זולת אבל פעולתה הרי אינו שייך בלי זולת דכשלא יש על מי לרחם ועל מי להתחסד אינו שייך פעולת מדת החסד. וי"ל דגם התעוררות הטבה א"א בלי זולת, דהגם שמצינו באברהם שהי' תמיד בהתעוררות להיטיב גם כשלא הי' למי להשפיע חסד, זהו מפני שיש מציאות הזולת לקבל החסד, אבל אילו יצוייר שלא הי' מציאות מקבלי החסד לא הי' כלל גם התעוררות ההטבה וכ"ש פעולת החסד כו', אבל המוחין הן לעצמו שיכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות, וידוע

דמה שלעצמו ומה שלזולתו אינו דומה כלל, דכל מה שלעצמו* הוא הארה חיצוניות לבד אבל מה שלעצמו הוא בחי' אור פנימי כו', וכמו"כ בשרש ומקור העולמות שהוא מבחי' החסד, והגם שאינו דומה מדת החסד למעלה כמו למטה דלמטה החסד הוא גורם ההשפעה אבל למעלה מכלכל חיים בחסד שהחסד עצמו נמשך להוות ולהחיות כו' וכמשנת"ל דמשו"ז נק' אורות לגבי בי"ע כו', מ"מ הכל הוא מבחי' המדות שהן בחי' הארה לבד, אבל בג"ע מאיר בחי' המוחין שהוא בחי' אור פנימי. וזהו שאמרז"ל יושבין ונהנין מזיו השכינה, וזיו השכינה הוא בחי' אור וגילוי פנימי וכמ"ש יאר ה' פניו אליך ות"א ינהיר ה' שכינתא לוותך הרי דשכינה הוא בחי' אור פנימי, וכן זיו מורה על או"פ, וכמו שת"א ע"פ כי קרן עור פני משה ארי סגי זיו אפוהי דמשה וידוע דקירון אור דמשה הי' מאור התורה שהוא בחי' אור פנימי ועצמי, וכמו הארת פנים למטה משכל חדש דחכמת אדם תאיר פניו שהוא בחי' אור עצמי כו'. ולכן נק' חדש איר חדש זיו מחמת תוקף השמש שמאיר אז דמשו"ז כל גידול התבואה (בא"י) הוא בחדש איר דממגד תבואות שמש ואז הוא התגברות השמש, ורז"ל א' שבו נולדו זיוותני עולם הן האבות, ובאברהם כתי' מי העיר ממזרח וארז"ל א"ת העיר אלא האיר וידוע שז"ע גילוי הקו כמו שנמשך מבחי' ת"ת הנעלם כמ"ש במ"א שזהו בחי' אור פנימי ועצמי כו', ועד"ז הו"ע זיו השכינה דג"ע שהוא ג"כ בחי' אור פנימי ועצמי כו'. ונמצא דההפרש בין ג"ע לעולמות הוא בב' דברים הא' שבעולמות האלקו' מתעלם ומסתתר ואינו נגלה כ"א בבחי' ידיעת המציאות לבד, ובג"ע מאיר בחי' גילוי המהות, והב' דבעולמות ידיעת המציאות מבחי' ז"ת ובג"ע מאיר גילוי המהות מבחי' ג"ר. ובאמת ב' החילוקים הם הא בהא תליא, דלהיות דשרש ומקור העולמות הוא מבחי' ז"ת לכן הוא בבחי' העלם והסתר ובג"ע שהגילוי הוא מג"ר לכן הוא מבחי' גילוי. והענין הוא דאי' בע"ח בענין התלבשות הפרצופים זה בזה דמה שפרצוף התחתון מלביש את פרצוף העליון הוא רק בחי' ז"ת שבו ולא הג"ר, וכמו או"א שמלבישים זרועות דאריך שהן בחי' מדות חו"ג דאריך וכן ז"א מלביש לאו"א ג"כ בבחי' ז"ת לבד, ועד"מ למטה שהמדות נולדים מן השכל והשכל מתלבש בהמדה מ"מ אין עצם השכל מתלבש בהמדה כ"א הז"ת לבד, וכמו בעבודה בהתבוננות להוליד אהוי"ר וכמו באמרו שמע ישראל כו' ה' אחד שמתבונן איך שז' רקיעים וארץ וד"ר העולם בטלים לאוא"ס אלופו ש"ע וכמו קודם שנבה"ע שהיו העולמות בטלים במציאות בתכלית. דהנה התהוות העולמות לא הי' במקרה ח"ו כ"א בכוונת המכוון שהי' תחלה עליית הרצון ע"ז, וכדאי' בזהר כד סליק ברעותא למברי עלמא וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצונו לברוא את העולם כו', דברצון זה עלו כל העולמות שנתהוו אח"כ בכל פרטיהם הכל כאשר לכל עלה בבחי' הרצון הפשוט כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ הרי היו שם בבחי' ביטל ויחוד לגמרי, שהרי ענין המציאות בבחי' יש אינו שייך שם כלל וכלל, ומובן איך שאז הי' בבחי' אחדות פשוטה יחיד ומיוחד לגמרי שאינו

---

*שלעצמו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שלזולתו.

שייך לומר כלל עוד איזה דבר מה כו', כן הוא ממש גם לאחר שנבה"ע הוא בבחי' יחיד ומיוחד בבחי' אחדות פשוטה ממש כי העולמות הם בטלים במציאות ממש כו', כי כל סבת התהוות מציאת היש הוא ע"י הצמצום וכמ"ש בע"ח שמהצמצום שהוא מה שנתעלם האור מזה נתהווה מציאת הכלי', וכאשר באמת אני ה' אלקיכם דש' אלקים הוא אלקות ממש כמו שם הוי', ואלקות אינו מסתיר על אלקות, וא"כ הרי מאיר האור לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום, וכשם שקודם הצמצום לא היו העולמות בבחי' מציאות (דענין מציאות הישות נעשה ע"י הצמצום כו' כנ"ל) כמו"כ לאחר הצמצום אין שום מציאות כלל, ולכן גם לאחר שנבה"ע הוא יחיד ומיוחד בתכלית בבחי' אחדות פשוטה ממש כו'. וכשיתבונן בכ"ז באריכות יתעורר באהבה ורצוא שיהי' גילוי אלקות בעולם ויהי' נראה ונגלה הביטל, והיינו דכמו שהאמת הוא שאלקות מאיר במקום החלל לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום והעולמות בטלים במציאות כן יהי' נראה ונגלה בגילוי כו'. וזהו ואהבת את ה' אלקיך שה' יהי' בבחי' אלקיך אלוקה שלך שיאיר בגילוי בנפשו ובחלקו בעולם כו'. ונמצא דהתפעלות המדות הוא מן השכל וההתבוננות ומ"מ לא כל השכל מתלבש בהמדה, דבשעת שהוא עסוק בעומק ההתבוננות להבין אמיתיות ענין אחדות ה' כנ"ל, אז אינו שייך להתפעלות המדות גם לא להתפעלות שכלי, דכל התפעלות הוא בריחוק מן העצם ובעת ההתבוננות הוא בבחי' קירוב ואינו שייך ההתפעלות כ"א העיקר הוא בבחי' דביקות שנדבק ונכלל בהאור דאחדות ה' שמאיר בשכלו כו', וכשמתעלם אצלו האור כמו שהוא בפנימיות ועומק שכלו אז הוא בבחי' התפעלות שכלי שהו"ע בחי' המדות שבשכל, ומדות שבשכל נעשים בבחי' שכל אל המדות להיות מדה בהתגלות הלב כו' וכמ"ש מזה בהביאור דלכן אמר בתו"א. ועד"ז יובן למעלה דכל בחי' התלבשות הוא בבחי' ז"ת לא בג"ר וכמ"ש בזהר דרישא לא אתתקן, פי' תיקונין הן לבושים ורישא הן ג"ר לא נתלבשו בלבושים כ"א בחי' ז"ת, וכמו בגשמיו' דכל הלבושים הם על הגוף אבל על הפנים לא יש לבושים, וכמו"כ הוא ברוחניו' דבג"ר לא יש התלבשו' כ"א בז"ת. וזהו הטעם מה שבעולם האלקות הוא בבחי' העלם והסתר לפי שהוא מבחי' ז"א דאצי' דשייך שם התלבשות, אבל בג"ע שמאיר ג"ר אינו מתלבש בלבושים ומאיר שם בחי' גילוי המהות דאלקות כו'. וביאור הענין מה שההתלבשות וההתעלמות הוא בבחי' ז"א דאצי' לא בג"ר הענין הוא לפי שז"א הוא בחי' סוף עולמות הא"ס, וכידוע דאצי' נחשב מכלל עולמות הא"ס, ובחי' ז"א הוא סוף ובחי' האחרונה דעולמו' הא"ס, והיינו מה שהאוא"ס בא בבחי' גבול ומדה ובבחי' התחלקות, ולכן עיקר שם מדות הוא בבחי' ז"א דאצי' דאם היות דכללות הע"ס נק' מדות מ"מ עיקר שם זה הוא בבחי' ז"א שנק' מדות העליונות והיינו שהן בבחי' מדה וגבול ובהן עיקר ההתחלקות דבמוחין לא יש עדיין בחי' התחלקות ממש, הגם שהתחלת ההתחלקות הוא מן החכ' מ"מ אין בהם בחי' התחלקות ממש ועיקר ההתחלקות הוא בהמדות דחסד בחי' ומדרי' מיוחדת וגבו' מדרי' מיוחדת כו', ושם עיקר התחלקות האותיות וכמ"ש מזה בביאור מאה"ז פ' קדושים ע"פ אתם עדי בהוספות לבה"ז.

וכמו"כ עיקר הכלים הם בז"א שנק' גרמוהי דג"ר נק' חיוהי דהגם שיש שם ג"כ כלים מ"מ עיקרם הוא האור ובז"א העיקר הם הכלים לכן נק' גרמוהי והכלים הם מגבילים ומחלקי' את האורות כו', ועש"ז נק' זעיר אנפין שהוא בבחי' קטנות וצמצום שבא בבחי' מדה וגבול, וכמו עד"מ הציור שאדם מצייר עיר גדולה מאד ע"ג הלוח או כמו צייר המפה מכדור הארץ שכל ישוב כדור הארץ וימים ונהרות מצטיירי' בהמפה בתכלית קטנות הכמות ומה שמצוייר בו קו א' קצר כחוט השערה ה"ה בשטח הארץ ים או נהר ארוך ש' פרסאות וכיוצא, ועכ"ז יש בו ציור מכל מה שיש בכדור הארץ לא נעדר דבר א' אלא שהכל הוא בתכלית הקטנות מאד. וכמו"כ יובן דבחי' ז"א שהוא בחי' הקטנות שנתקטן ונתצמצם האור בבחי' גבול, והוא כדאי' במד"ר ע"פ ואהי' אצלו אמון והאומן אינו בונה מדעת עצמו אלא דיפתראות ופנקסאות יש לו לדעת איך הוא עושה חדרים ואיך הוא עושה פשפשין, וענין דיפתראות ופנקסאות הוא בחי' ז"א. וי"ל דאומן הוא בחי' מל' דההתהוות בפועל הוא מבחי' מל', והדיפתראות הוא בחי' ז"א שזהו מה שהאור הבלתי בעל גבול בא בבחי' גבול ומדה לפ"ע העולמו' ויש בזה כל המדרי' שבאוא"ס הבבע"ג מה שעלה ברצונו כו' הכל כאשר לכל יש בבחי' ז"א לא נעדר בו דבר, אלא שהכל הוא בבחי' תכלית הקטנות והצמצום שבא בבחי' מדה וגבול שיוכל להיות ע"ז * התהוות העולמות כו'. וזהו מה שז"א נק' נער וכמ"ש נער ישראל ואהבהו ואי' בזהר דקאי על ישראל זוטא והיינו בחי' ז"א כדפי' במק"מ, ונער מורה על קטנות וצמצום כו'. וזהו הטעם מה שבז"א שייך בחי' התלבשות לפי שהוא בבחי' קטנות שנתקטן ונתצמצם האור שבא בבחי' מדה וגבול, והמדידה הוא לפ"ע המדרי' שלמטה ממנו, לכן ה"ה בא בבחי' התלבשות והתעלמות. וי"ל דההתלבשות וההתעלמות הוא בבחי' מל', דמל' הוא בחי' דבור העליון ואותיות הדיבור מעלימים על האור כמ"ש במ"א, ובפרט בחי' תחתונה שבמל' אי' בפרדס שהיא בחי' פרוכת ופרסא כו'. אמנם זה שייך בבחי' אורות דז"א דוקא להיותם בבחי' מדה וגבול, אבל בבחי' ג"ר להיות שהן למעלה עדיין מבחי' גבול והתחלקות לכן אינם באים בבחי' התלבשות כו'. וזהו מה שבעולמות האור האלקי מתעלם ומסתתר לפי ששרשו הוא מבחי' ז"א דאצי' שהוא בבחי' קטנות וגבול, ולכן בא בבחי' התלבשות שמתעלם האור, אבל בג"ע שמאיר ג"ר שהן למעלה מבחי' גבול ומדה דמשו"ז אין בזה בחי' התלבשות ולכן מאיר שם האור בגילוי ממש כו'. וכמו ההפרש בין ג"ע לעולמות כן הוא ההפרש בין בהמק"ד לעולמות דבהמק"ד הוא כמו ג"ע וכדאי' במד"ר ע"פ באתי לגני דקאי על בהמק"ד, שהי' מאיר שם הגילוי אור כמו בג"ע ועוד למעלה מג"ע וכמ"ש אכן יש הוי' במקום הזה והלא אלקות יש בכל העולם דלית אתר פנוי מיניי', אמנם הכוונה יש ה' במקום הזה דבבהמק"ד הי' מאיר ש' הוי' בגילוי, והו"ע גילוי ה' עילאה שהי' בבהמק"ד כו', וכמא' צמצום שכינתו בין שני בדי ארון, וידוע דצמצום זה הוא שצמצום א"ע להתגלות בקדה"ק. וכידוע שיש ב' מיני

ע"ז : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ע"י.

צמצום הא' צמצום העלם העדר הגילוי, והב' מה שמצמצם א"ע להתגלות, וצמצום זה הוא בבחי' גילוי העצם, דהעצם אינו בגדר גילוי ובכדי שיתגלה בחי' העצם צ"ל צמצום ע"ז, וענין הצמצום הוא ענין ההתגברות שמגביר על עצמו כבי' שהגם שאינו בגדר גילוי ומ"מ הוא בא לידי גילוי כו'. ועוד זאת שהגילוי הי' בבחי' מקום, וצ"ל הצמצום שהוא ההתגברות להתגלות במקום שאינו בערך, והיינו לפי שהגילוי הוא ממדרי' שלמעלה מהאור השייך אל העולמות, והיינו שבבהמק"ד הי' גילוי אור פנימי ועצמי עד שמקום הארון אינו מן המדה, דהגם שהי' אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ובית קדה"ק הי' עשרים אמה על עשרי' אמה ומ"מ הי' עשר אמות מכל צד, והיינו לפי שהאיר שם בחי' אוא"ס שלמעלה מגדר מקום כו'. ועז"א לית דין אתר הדיוט דמקום העולם הוא אתר הדיוט שהאלקות הוא בבחי' העלם והסתר, אבל מקום המקדש אינו אתר הדיוט שהי' מאיר שם גילוי אלקו' כמו בג"ע ועוד למעלה יותר שזהו מ"ש אלהין אתר דרעווא בי' מקדם ה' והוא בחי' גילוי העצמות שהי' בבהמק"ד כנ"ל בענין צמצום שכינתו כו'. וע"פ הנ"ל יובן מה שז"א נק' הדיוט, דהנה נת"ל דהדיוט הוא ל' נקלה וקלות שהוא בחי' מיעוט וצמצום האור, ולפמשנת"ל דז"א הוא ג"כ מה שנתקטן ונתצמצם האור שבא בבחי' מדה וגבול לפ"ע העולמות שז"ע נער ישראל כו', עש"ז נק' ג"כ הדיוט כו'. וכמו"כ יובן מה שע"מ נק' מלין דהדיוטא והלא הן מקור העולם ואיך נק' מילין דהדיוטא, אך באמת להיות שהן מקור העולם הרי נתצמצם כאן האור ונתעלם (מאחר שהע"מ הן מקורי' להוות בפועל כו') עד שנעשה מקור להוות משו"ז נק' מילין דהדיוטא כו'. וי"ל דגם בחי' מל' נק' הדיוט, דהנה ע"פ ואנכי היום רך ומשוח מלך ת"י ואנא יומא דין הדיוט ומרבי למלכא מפרש רך הדיוט, ובגמ' ב"ב ד"ה ע"א אי' מאי רכא מלכותא שנא' ואנכי היום רך. לפ"ז י"ל דבחי' מל' נק' הדיוט. והענין י"ל דהנה נת"ל דבהדיוט יש ב' ענייני' הא' ל' נקלה וקלות שהוא בחי' מיעוט וצמצום האור, והב' ל' הדיוט שהן אותיות הבלתי מסודרים והו"ע הפרסא להעלים את האור כו'. וב' בחי' אלו באצי' י"ל שהן בחי' ז"א ומל', דז"א הוא בחי' מיעוט וצמצום ובחי' מל' מלבשת ומעלמת על האור עד שיוכל להיות מקור להוות עולמות בי"ע כו'. וזהו מ"ש הבונה בשמים מעליותיו דפי' מעליותיו הוא ע"ד מ"ש כי גדול מעל שמים חסדיך ופי' בזח"ג דט"ז ע"א דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים ודא אימא, והיינו שיהי' גילוי בחי' בינה בז"א ומל', דשמים הוא אש ומים והן מדות העליונות בחי' ז"א ומעל השמים הוא בחי' בינה כו'. וזהו הבונה בשמים מעליותיו דלהיות שרש והתהוות השמים וכן כל הנבראים הוא מבחי' ז"א ומל' שהוא בחי' צמצום והעלם האור ומתלבש עוד במט"ט שנתצמצם ונתעלם האור ביותר עד שנעשו נבראים בע"ג ובבחי' יש ודבר כו', לזאת צריכים להמשיך תוס' אורות בעולמות והיינו להמשיך בחי' המוחין שאין שם התלבשות והתעלמות ויהי' גילוי אלקות בעולם כו'. אמנם ממשמעות הזהר שם י"ל דשרש ההמשכה הוא מכתר, ועמ"ש בזח"ג דע"ט ע"ב בענין על הוי' ובמק"מ שם, והענין הוא דכשם שהשמים שלמטה מקבל מבחי' הארה לבד כמו"כ השמים שלמעלה

שהוא בחי' ז"א מקבל ג"כ מבחי' הארה לבד מבחי' חכ'. דהנה כתי' מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכון ואמרז"ל בעירובין דכ"א נמצא העולם כולו הוא א' מג' אלפים ומאתיים בתורה וצ"ל מהו המספר דג' אלפים ומאתיים, אך הענין דהנה אורייתא מחכ' נפקת ובחכ' יש ל"ב נתיבות חכ' והן ע"ס וכ"ב אותיות התורה, והל"ב נתיבות כ"א כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד, עולה ג' אלפי' ומאתיים, ועז"א שהעולם א' מג' אלפי' ומאתיים, שכללות הגילוי בעולם הוא רק מסוף ובחי' האחרונה מהל"ב נתיבות. וזהו ושמים בזרת תכון ופרש"י זרת חצי אמה ובת"ז אי' דחצי אמה הוא ה"א תתאה, והיינו בחי' מל' שבחכ', דהל"ב נת"ח הן בהע"ס שבחכ' כי מספר דל"ב הוא ע"ס וכ"ב אותיות התורה, והע"ס ה"ה בחכ' ואותיות ג"כ שרשן בחכ' דאבא יסד ברתא ובפרט אותיות התורה הן בחכ', וא"כ זה שהשמים בזרת תיכון הוא בחי' מל' שבחכ' דגם מה שנמשך בז"א מהחכ' הוא בחי' הארה לבד מחכ' כו'. ובאמת נת"ל דכללות האצי' הוא ג"כ בחי' הארה לבד שאין ערוך לגבי העצמות, דלכן נק' הע"ס בכלל בשם מדות שהוא ל' לבושין והוא גם בבחי' האורות, דאצי' האורות מאוא"ס המאציל הוא בבחי' גילוי אור לבד וגם זאת לא בבחי' אור וגילוי העצם כ"א ע"ד בחי' לבוש הנבדל והיינו שהאור הוא באין ערוך כלל לגבי המאציל כו'. וז"ש רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך כו', פי' רבות עשית הן ריבוי הנבראים שנתהוו, שרש התהוותם הוא מבחי' ה' אלקי די"ל שזהו בחי' ז"א ומל' דסתם שם הוי' הוא בז"א ואלקי הוא בחי' מל' ע"ד אלקי המלך, ושרש שרשן הוא מבחי' חו"ב כי חו"ב הן ראשית השתל', וממילא יש לעולמות שרש ומקור שם. וזהו נפלאותיך ומחשבותיך, נפלאותיך הו"ע ל"ב נתיבות פליאות חכ' ומחשבותיך הוא בחי' בינה דאותיות המח' הן בבחי' חיצוניות בינה, ועז"א דנפלאותיך ומחשבותיך הם רק אלינו דאנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין והוא מה שאצי' ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנאצלים, אבל לגבי עצמות אין ערוך אליך דאצי' הוא באין ערוך לגבי עצמות וכמ"ש כולם בחכ' עשית דגם החכ' אין לה ערוך לגבי עצמות המאציל. אגידה ואדברה עצמו מספר דבכדי שיהי' התהוות האצי' הי' צ"ל כמה צמצומים באוא"ס עד שיהי' התהוות הע"ס בבחי' אורות וכלים כו'. ונמצא גם אור האצי' בכללו הוא בבחי' אור מצומצם והוא בבחי' קטנות ומיעוט לגבי אוא"ס המאציל שבא בבחי' מדה וגבול כו'. וזהו הטעם מה שאור האצי' בא בבחי' הסתר והעלם דמאחר שהוא אוא"ס דמשו"ז ביכולתו להוות כו' וא"כ איך הוא מסתתר כ"כ שאינו נראה ונגלה בנבראים כו', אמנם זהו לפי שהוא ג"כ בבחי' קטנות וצמצום לגבי אוא"ס המאציל לזאת ה"ה בא בבחי' צמצום והעלם בבחי' ז"א ומל' ומתצמצם ומתעלם עוד בבחי' מט"ט עד שהוא בבחי' העלם והסתר לגמרי למטה כו'. וזהו הבונה בשמים מעליותיו שצריכים להמשיך תוס' אור מעל השמים והו"ע גילוי אור חדש מבחי' כתר שלמעלה מאצי' שיומשך תוס' אורות באצי' ויהי' גילוי אוא"ס ב"ה למטה כו'. וע"י מה ממשיכים בחי' האור דכתר זהו ע"י ואגודתו על ארץ כו', דהנה אגודה הוא התכללות והתכללות מורה על ביטל

שזהו סיבת ההתכללות, דישות הוא סיבת הפירוד וביטל הוא סיבת ההתכללות, וכמו ביעקב דכתי' ע' נפש ל' יחיד ובעשו כתי' ששה נפשות ל' רבים דהיינו מפני שעשו הוא בבחי' תכלית הישות לכן נא' נפשות ל' רבים, אבל יעקב שהוא בבחי' ביטל והו"ע יו"ד עקב שגם בעקביים יש בחי' הביטל דיו"ד לכן נא' ע' נפש שהוא בבחי' אחדות והתכללות כו'. ועיקר ההתכללות הוא מצד הביטל שלמעלה מטו"ד, דמחכ' ולמטה יש ענין ההתחלקו' וכמארז"ל דאין דיעותיהן שוות שזה משכיל ומשיג באופן כזה וזה משכיל ומשיג באופן כזה כו', דחכ' הוא ראשית ההשתל' ולכן משם מתחיל ההתחלקות כו', אבל בבחי' שלמעלה מהחכ' אין שם בחי' התחלקות כלל ולכן ע"י הביטל שלמע' מטו"ד עי"ז הוא עיקר ההתכללות כו'. וע"י ההתכללות ממשיכים בחי' האור דכתר וכמו במ"ת דכתי' ויחן ישראל נגד ההר כולם כאיש אחד ואז ניתנה להם התורה וכמו ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך דבכדי שיהי' המשכת אור פניך בחי' אור פנימי ועצמי הוא דוקא כאשר כולנו כאחד בבחי' התכללות, וכמו ברכת הזימון שהוא בשלשה דוקא וקדושה בעשרה, אבל א' גם שיהי' גדול בישראל אינו יכול לאמר קדושה או ברכת הזימון כ"א דוקא ע"י צירוף והתכללות עשרה או שלשה כו', וכמו"כ ע"י ואגודתו על ארץ בבחי' התכללות עי"ז דוקא ממשיכים להיות הבונה בשמים מעליותיו שהוא המשכת אור הכתר כו'. וענין ההתכללות בעבודה י"ל שהו"ע התכללות המדות וכמ"ש בזהר ע"פ ואהבת את ה' אלקיך דא הוא רזא לאכללא שמאלא בימינא, ימין הוא בחי' אהבה ושמאל יראה וצריכים לאכללא שמאלא בימינא שלא יהי' רק אהבה לבד כ"א תהי' האהבה כלולה מיראה ג"כ וכן היראה תהי' כלולה מאהבה. והענין הוא כי אהוי"ר יש בכ"א יתרון מעלה על זולתה כי עבודה מאהבה יש בה יתרון מעלה שהיא עבודה בשמחה, דכללות ההפרש בין עבודה מאהבה לעבודה מיראה הוא דבעבודה מאהבה הוא שחפץ בהגילוי אורות שזהו"ע האהבה מה שחפץ ומשתוקק בהגילוי אור שיאיר בנפשו, שע"י המצות נמשך ומאיר האור בנפשו וזו היא עבודתו בקיום המצות בכוונה להמשיך את האור השייך למצוה זו בפרט כו', ובעבודה זו יש בזה שמחה ותענוג הנפש שמתענג על הגילוים שנמשך לו כו'. משא"כ בעבודה מיראה הרי היראה הו"ע הביטל והנחת עצמותו וממילא בעבודתו בקיום המצות אינו בכוונה להמשיך גילויי אורות כ"א בדרך עבודת עבד, וכמו עבד שעושה דבר אין זה מצד הטעם שיודע הכוונה כ"א מצד ציווי האדון, וכמו"כ בעבודה מיראה הרי העבודה בקיום המצות הוא רק מצד שנצטווה כו', ולכן ביראה מצ"ע אין בזה שמחה ועונג, אדרבה הוא בבחי' כיווץ והעדר ההתפשטות שהוא היפך השמחה כו', ומשו"ז יש יתרון מעלה בעבודה מאהבה דעבודה צ"ל בשמחה וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב וכתי' עבדו את ה' בשמחה כו'. ומ"מ אהבה בלבד ג"כ אינה עבודה שלימה כי זהו אוהב א"ע שחפץ בהגילויי אורות והוא בבחי' מורגש, שמצד ההרגשה יכול להיות בזה יניקת החיצונים עד שמהשמחה והעונג של האהבה יכול ליפול ח"ו בהוללות וליצנות כו', דאם היות דהשמחה היא בקדושה מ"מ מצד ההתפשטות ופתיחות

הלב שבזה יכול להיות שיפול ח"ו בהוללות כו', שז"ע אברהם שיצא ממנו ישמעאל שהו"ע פלשתים מבוי המפולש שנפל בדרך נפילה ושבירה מאהבה דקדושה כו'. וגם בהעבודה מאהבה יכול לטעות וכמו שאול שהלך אחר הטעם והכוונה ומשו"ז לקח מצאן עמלק לעשות מזה קרבן וחשב שבזה ימשיך גילויי אורות עליונים מאד, וטעה בזה כי צאן עמלק אינם ראוים לקרבן כלל כו', וא"ל שמואל הלא שמוע מזבח טוב כו'. ובזה יש יתרון מעלה בעבודה מיראה שעושה מחמת שנצטווה ואינו הולך אחר הטעם ממילא ה"ה עושה כמו שנצטווה, ועצם היראה היא בחי' ביטל העדר הרגש עצמו כו'. אמנם יראה לבד ג"כ אינה עבודה שלימה מחמת העדר השמחה שבה, וגם בזה יכול להיות יניקת החיצונים כי מחמת ריבוי הכיווץ יכול ליפול בעצבות וגם במדת הכעס כו' כי טבע הכיווץ להיות בדינין וגבורות כו', וז"ע יצחק יצא ממנו עשו שהן גבורות קשות המשתלשלות מגבו' דקדושה כו'. ולזאת צ"ל התכללות דאהוי"ר וכמו וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך, דבהתגלות הוא בבחי' היראה ומ"מ בהעלם בפנימיות יש בחי' הזמרה והשמחה מצד האהבה כו', וכן באהבה יהי' התכללות היראה וכמ"ש וגילוי * ברעדה, דמקום גילה שם תהא רעדה דבהתגלות הוא בחי' השמחה והגילה מהאהבה ובהעלם בפנימיות יש בחי' רעדה שהוא בחי' הביטל והנחת עצמותו שלא יהי' במורגש כו', ואז הוא עבודה שלימה כו'. אמנם ע"י מה יהי' התכללות המדות אין זה ע"י השגה והתבוננות כי בהשגה והתבוננות הן מחולקים זו מזו שיש התבוננות מיוחדת להוליד מדת האהבה והתבוננות מיוחדת להוליד מדת היראה, כי אהבה בא מצד הריחוק דדוקא כאשר רחוק מהאהוב אז נעשה האהבה והרצוא אליו וכמו הבן כשרחוק מאביו אז משתוקק לראות פניו, דכל צמאון הוא דוקא כשרחוק מהדבר. וז"ש נפשי אויתיך בלילה דדוקא בלילה זמן החשך אז נפשי אויתיך כו' וכמ"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים דדוקא בארץ צי' שלא יש שם לחלוחית בחי' מים דקדושה שם הוא תוקף הצמאון כו'. וכמו"כ עיקר התעורר * האהבה מההתבוננות דריחוק העולמות מאלקות כשמתבונן איך שכללות העולמות הוא רק מהארה לבד וכמ"ש הודו על ארץ ושמים דגם שרש ומקור העולמות הוא רק הארה לבד, וג"ז בא בריבוי צמצומים והעלמות והסתרים שמתעלם ומסתתר האור עד שלמטה הוא בחי' העלם והסתר לגמרי כו', ע"י כ"ז הוא מתעורר ברצוא ותשוקה שיהי' בחי' גילוי אלקות בעולם כו'. והיראה היא מצד הקירוב, דכאשר מתבונן בהקירוב דאלקות איך שאוא"ס נמצא למטה כמו למעלה וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא דלית אתר פנוי מיני', ומ"ש הודו על ארץ ושמים וכן פרטי הצמצומים וההעלמות זהו בבחי' האור דממכ"ע, אבל בחי' אוא"ס הסוכ"ע ה"ה למטה כמו למעלה דהמגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ בשווה והיסתר איש במסתרים ואני לא אראנו דבכל מקום שהוא גם במקום חשך כפול ומכופל

וגילוי ברעדה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : וגילו ברעדה.
התעורר : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : התעוררות.

הנה ה' נצב עליו כו', ועי"ז תפול עליו אימה ופחד ויראה מה' ויתבושש מגדולתו ית' וכ"ש שירא למרוד כו', הרי שמצד ההתבוננות הן מחולקות זמ"ז. אך אמיתות ההתכללות דמדות אהוי"ר הוא ע"י הביטל שבנפשו, וכמו למעלה אמרז"ל ע"פ המשל ופחד עמו עושה שלו' כו' מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינן מכבים זא"ז מפני שהמשל ופחד עמו שמאיר גילוי אור שלמעלה משניהם עי"ז מתבטלים ממהותם ומתאחדים זע"ז כו'. כמו"כ בעבודה באהוי"ר הנה הביטל עצמי שבנפשו פועל את הביטל באהוי"ר שמתבטלים ממהותם העצמי, דאהבה אם היות שבעצם מהותם היא בבחי' מורגש ובבחי' התפשטות הישות תהי' בבחי' ביטל ובבחי' הנחת עצמותו שלא תהי' במורגש וההתפשטות לא יהי' בבחי' ישות ומורגש כו', והיראה שבעצם מהותה היא בבחי' כיוץ ובהעדר התפשטות לגמרי יהי' בה בהעלם בחי' השמחה וההתפשטות קצת והיינו מפני שמ"מ ה"ה קרוב לאוא"ס מזה תהי' השמחה בהעלם בנפשו כו'. כי הנה ההתבוננות להוליד היראה היא מהקירוב דאוא"ס כנ"ל שזהו פועל עליו היראה והכיוץ כנ"ל, אמנם מ"מ להיות שסוף כל סוף ה"ה בבחי' קירוב אל האוא"ס תהי' אצלו השמחה בהעלם בפנימיות כו'. אך מההתבוננות לבדה לא הי' כלל התכללות השמחה בהיראה, כי זה גופא מה שעולה בדעתו שמ"מ ה"ה קרוב זהו הגבהה בנפשו שהוא היפוך היראה מצ"ע ושייך רק מצד הביטל עצמי שבו, דההתבוננות הנ"ל מצ"ע פועל השפלות והביטל להיות בבחי' כיוץ לגמרי ואינו שייך כלל לשום הגבהה, אבל מצד הביטל העצמי שבנפשו שהוא בחי' ביטל אמיתי מצד זה דוקא שייך ענין ההגבהה, אלא שההגבהה היא כדבעי למהוי כו', וכמו הגבהה הנ"ל שהוא בבחי' קירוב עכ"פ לאוא"ס וישמח ויתענג בזה בהעלם בנפשו כו', והגבהה זו אינה היפך הביטל אדרבה הביטל העצמי הוא סיבת הגבהה זו כו'. ונמצא דעיקר ההתכללות הוא ע"י הביטל שלמע' מטו"ד כו', ועי"ז ממשיך ג"כ מלמעלה הגילוי דאוא"ס שלמעלה מהשתל' שז"ע סגולה, כי סגולה הוא דבר שלמעלה מהשגת השכל שזהו ההפרש בין סגולה לרפואה, דרפואה הוא שיש בזה ענין טבעי מה שמרפא אבל סגולה הוא שלא יש בזה טעם ע"פ חכמת הרפואה מפני מה הוא מרפא אלא שהוא בדרך רחוקה ונפלאה כו', וכמו"כ למעלה הוא בחי' גילוי אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' שלמעלה * למעלה מבחי' החכ' כו'. וגם סגולה הו"ע סגל שהם ג' נקודות והם ג' בחי' חג"ת והיינו התכללות חג"ת דעיקר ההתכללות הוא ע"י הגילוי מאוא"ס שלמעלה מהשתל', וכידוע מענין והנורא אל עליון דמה שת"ת עושה ההתכללות דחו"ג זהו מפני שנמשך בו מבחי' הכתר כו'. גם ענין הסגולה הוא זה שיהי' באתעדל"ת אתעדל"ע דבאמת אינו בערך כלל שע"י עבודת האדם למטה שהוא נברא ובע"ג יעורר עי"ז למעלה, וגם הבלי גבול שלמטה אין ערוך כלל לגבי למעלה אלא שזהו רק מפני שכך עלה ברצונו שהוא ענין שלמעלה מטו"ד, ועז"נ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, אבותינו הם בחי' אהוי"ר שבירושה לנו מהאבות כו', וזה

---

* למעלה למעלה : כ"ה בגוכי"ק.

שע"י אהוי"ר שלמטה מעוררי' למעלה זהו רק מצד השבועה שנשבעת לאבותינו, דענין השבועה הוא המשכת אור עליון להיות הדבר כן גם שאין השכל מחייב זה, וכמו השבועה בגשמיות הרי על דבר שהשכל מחייב שצ"ל כן א"צ שבועה, כ"א ענין השבועה הוא שגם אם השכל יחייב לשנות הדבר ה"ה נשבע שמ"מ לא ישנה כו'. וזהו ג"כ ענין השבועה למעלה שנשבע לא"א בברית בין הבתרים היינו שהתקשר א"ע כביכול לנש"י אף שהוא נגד החכ' והטעם, והוא ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' שנמשך האור שלא ע"פ החכ' וטעם כו', ושרש ההמשכה היא מבחי' ימי קדם שהוא בחי' קדמות הא"ס כו', והמשכה זו הוא הנותן כח ועוז להיות באתעדל"ת אתעדל"ע כו' כמ"ש בלקו"ת בד"ה ביום השמע"צ כתי' שמאלו תחת לראשי. וזהו"ע סגולה שע"י התכללות המדות למטה ממשיכים למעלה ג"כ התכללות הקוין שאין זה ע"פ הטעם כ"א למעלה מטו"ד, ועמ"ש מזה באורך בד"ה וידבר אלקי' את כה"ד רנ"א, ושרש ההמשכה הוא מבחי' ימי קדם כו'. ומ"מ צ"ל העבודה בדוגמא כזאת דבמדה שאדם* בה מודדין לו, והיינו ע"י הביטל שלמעלה מטו"ד שזהו"ע אגודה שהוא בחי' ההתכללות שמצד בחי' הביטל עצמי כו' כנ"ל, עי"ז והייתם לי סגולה שיומשך מלמעלה ההמשכה מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' להיות באתעדל"ת אתעדל"ע שיהי' עי"ז התכללות הקוין למעלה כו'. ולהבין ביאור ענין ואגודתו על ארץ יסדה דיסוד אגודה וסגולה הנ"ל להיות עי"ז הבונה בשמים מעליותיו הוא על ארץ דוקא, הנה כתי' כי תהיו אתם ארץ חפץ דנש"י נק' ארץ חפץ, פי' חפץ קאי על המצות וכמ"ש ה' חפץ למען צדקו, ובירושלמי אי' ע"פ וכל חפצים לא ישוו בה אפי' חפצי שמים שנק' המצות חפץ לפי שהן פנימיות רצה"ע, ונש"י נק' ארץ חפץ כו'. דהנה כתי' ויזרע יצחק בארץ ההוא ואמרז"ל אין זריעה אלא צדקה שנא' זרעו לכם צדקה, ואמרז"ל ע"פ אור זרוע לצדיק זרע הקב"ה את התומ"צ להנחילם לישראל לעוה"ב כו' שנק' המצות בשם זריעה כו'. והענין הוא דתכלית הכוונה בעשיית* הוא להמשיך גילוי אלקות למטה וכמ"ש ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, פי' דרך ה' היינו דרך ומבוא להיות גילוי ש' הוי' כי עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, פי' בלבד הוא שהי' בהעלם שהי' האור כלול בעצמותו כו' (דכללות האוא"ס שלפה"צ שהי' ממלא מקום החלל הוא בחי' אור הכלול בעצמותו כו') ודרך ה' הוא כמו הדרך שהולכין בה מעיר לעיר כן הוא ענין דרך הוי' שיהי' המשכת וגילוי ש' הוי' בעולם, וזהו ע"י צדקה ומשפט דכללות המצות נק' בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת כו', שע"י המצות ממשיכים גילוי ש' הוי' כו'. וזהו"ע ברכת המצות שחייב אדם לברך מאה ברכות בכ"י*, דברכה ל' בריכה והמשכה ומל' המבריך את הגפן כו',

*) (צ"ע דבהמאה ברכות יש בהם גם ברכת הנהנין שהן עניני רשות ולא מצוה כמ"ש במ"א).

שאדם בה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שאדם מודד בה.
בעשיית הוא : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : בעשיית המצות הוא.

דהיינו המשכת גילוי ש' הוי', וצ"ל מאה ברכות דיש יחידות עשירות מאות והם נגד בי"ע, וכשמברכין מאה ברכות נמשך בחי' א' בעשי' דכשנמשך מאה בבריאה נמשך עשרה ביצי' ואז נמשך בחי' א' דאצי' בעשי' כו'. אמנם מי המברך והממשיך המשכה זו, הנה כתי' בית ישראל ברכו את הוי' דנש"י דוקא יש בכחם לברך ולהמשיך את הש' הוי', והיינו מצד כח המס"נ והביטל שיש בנש"י לכן בכחם להמשיך את השם הוי' בגילוי כו', וזהו שלמדו המאה ברכות מפסוק ועתה ישראל מה ה' אלקיך כו' א"ת מה אלא מאה דע"י בחי' מה שבנש"י עי"ז ממשיכים המאה ברכות, וההפרש בין מה למאה הוא באות אלף שהוא בחי' הכתר ונש"י ע"י בחי' מה שבהם שהוא בחי' הביטל שלהם בכחם להמשיך בחי' אלף כו'. אמנם ברכות המצות הן בדיבור ועיקר ההמשכה בעשי' הוא ע"י מעשה המצות דוקא, דבכדי להמשיך האור למטה צ"ל שרש ההמשכה ממקום עליון יותר ולכן דוקא ע"י מעשה ממשיכי' האור בעשי' כי במעשה יש בזה דוקא מדרי' עליונה יותר כו'. וכמו ענין ודי לחכימא ברמיזה דהשכל שהוא עמוק ביותר וא"א לגלות אותו בדיבור ה"ה בא ברמיזה, דבהרמיזה מתגלה ובא עמקות השכל כו', וכמ"ש במ"א שזהו היתרון מעלה במה שעיניך רואות את מורייך* דעמקות השכל שא"א להתגלות בדיבור ה"ה מתגלה ברמיזות ותנועות כו', נמצא דבמעשה דוקא מתלבש אור עליון יותר מבדיבור כו'. וזהו ג"כ ענין מעשה המצות שהן רמיזות שמרמזים על המצות עליונות וכמו תפילין שלמטה שמרמזים על מה שהקב"ה* תפילין שהן ד' מוחין עליונים קדש חכ' והי' כי יביאך בינה שמע והא"ש דעת שנחלק לחו"ג, וגם ענין הקב"ה מניח תפילין הוא המשכת הכתר במוחין עליונים כמ"ש במ"א, והתפילין שלמטה שכותבין הד' פרשיות בדיו על הקלף הן רק רמיזה לתפילין שלמעלה, וכן ציצית של מטה מצמר גשמי רומז למעלה על בחי' ושער רישא כעמר נקי, וכמו"כ כל המצות הן רמיזות על מצות עליונות, אמנם ברמיזה זו יש בה דוקא בחי' אור עליון יותר שע"י נמשך הגילוי אור בעשי' ג"כ כו', וזהו ג"כ מה שהמצות נק' בשם זריעה, וכמו הזריעה בגשמיות הרי רוב זרעוני גינה אינן נאכלין וכשזורעין אותן בארץ ומתאחדים עם הכח הצומח שבארץ צומח מזה פרי מאכל שיש בה טעם וריח שאינו בערך הזריעה, ובפרט בנטיעת אילנות שהגרעין הנטוע אינו מערך האילן והפרי, וע"י הנטיעה בארץ צומח אילן ופירות שיש בהם טעם ותענוג גדול, ובהכרח לומר שבהגרעין יש מהאילן והפירות שהרי בלתי הגרעין לא יצמח, וא"כ בהכרח שיש בהגרעין בכח בהעלם מכל מהות האילן כו'. וכמו"כ במעהמ"צ דשרשן הוא מבחי' תר"ך עמודי אור דכתר ונתלבשו למטה בדברים גשמיים ציצית בצמר הגשמי ותפילין בקלף הגשמי כו' שאינם בערך התר"ך עמודי אור, אמנם כמו שאינו מערך האילן ומ"מ יש בו בהעלם ממהות האילן וע"י נטיעת הגרעין דוקא נעשה הצמיחה, כן הוא במעהמ"צ שיש בהם בהעלם

מורייך: כ"ה בגוכי"ק.

שהקב"ה תפילין: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שהקב"ה מניח תפילין.

בחי' שרשן הנ"ל וע"י עשיית המצות דוקא נמשך גילוי בחי' תר"ך עמודי אור כו'. אמנם כשם שצמיחת הגרעין צ"ל בארץ דוקא ואז צומח כו', כן הוא במעהמ"צ אימתי נמשך הגילוי דתר"ך עמודי אור דוקא כשאיש ישראל עושה את המצוה, דתפילין כשמונחין על השולחן אינו נמשך ע"י שום גילוי אור כ"א כשמניחים את התפילין על ראשו ובזרועו, ודוקא כשישראל מניח התפילין דאחר אינו ממשיך מאומה כ"א ישראל דוקא מפני שהן בחי' ארץ חפץ ארץ הראוי לזריעת המצות כו'. ובישראל ג"כ דוקא כשמניח התפילין על ראשו ועל זרועו ואם יניחם על בטנו עד"מ לא ימשיך מאומה, וכמו בארץ יש מקום מיוחד לנטיעת גפנים ומקום מיוחד לנטיעת זתים עד"מ כו', כמו"כ כל מצוה יש לה מקום מיוחד בגוף האדם כו' (וכמ"ש בספרים במצות התלוים באיברים ומצות התלוים בדיבור כו'). וכ"ז בישראל שהן בבחי' ארץ חפץ ארץ הראוי לזריעת המצות כו', ובישראל ג"כ דוקא כשמניח התפילין האור ע"י מעהמ"צ כו'. וזהו מ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ וקאי על מצות ק"ש, ולכאו' אינו מובן מה שייך ק"ש לארץ והלא היא חובת הגוף, אמנם הכוונה הוא שע"י ק"ש ע"ז נעשה בבחי' ארץ להיות ראוי לצמיחת האור שע"י המצות כו'. דהנה אמרז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש בכדי שיקבל עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עו"מ שצ"ל תחלה קבלת עומ"ש דבלא קבעומ"ש אינו ממשיך ע"י מעהמ"צ כ"א שיהי' קבעומ"ש שהו"ע ביטל הנפש לעצמות אוא"ס ב"ה כו', והו"ע למס"נ באחד ואהבה דבכל מאדך כו', ועי"ז נעשים בבחי' ארץ שראוים לזריעה וצמיחה דמעהמ"צ כו'. וזהו ג"כ ענין ואגודתו על ארץ יסדה דיסוד האגודה והסגולה הנ"ל, שהו"ע ההתכללות להמשיך ע"ז מלמעלה בחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' להיות הבונה בשמים מעליותיו שהוא בחי' תוס' אורות כו', זהו על ארץ דוקא, דדוקא בנש"י שהן בבחי' סגולה בעצם שיש בהם בחי' הביטל ומס"נ באחד שזהו האהבה והרצוא טבעית שבהם שלמעלה מהשכל כו', ע"ז ממשיכים מלמעלה בחי' סגולה הוא בחי' ההמשכה והגילוי שלמעלה מעלה מהחכ' והיינו להיות באתעדל"ת אתעדל"ע ששרש ההמשכה ע"ז הוא מבחי' ימי קדם כו'. ובד"כ ענין הסגולה שממשיכים בחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' דכח זה הוא בנש"י דוקא להיותם בבחי' ארץ שהוא בחי' הביטל וקבעומ"ש שלהם כו'. וזהו והייתם לי סגולה שתמשיכו בחי' גילוי אוא"ס שלמעלה מהחכ' ולמעלה מסדר השתל' להיות תוס' אורות בעולמות אבי"ע עד שיהי' הגילוי אור למטה והוא אור המצות גילוי בחי' כתר כו'. והיינו ע"י היותם בבחי' ארץ שהוא בחי' הביטל העצמי דנש"י שזהו מה צ"ל תחלה קבעומ"ש שהוא בחי' ביטל הנ"ל, וממילא בכל עבודתם יש בחי' ביטל הנ"ל שאז העבודה אמיתית, וכמו"כ העבודה במעהמ"צ היא כדבעי למהוי, ואז ממשיכים ע"י עבודתם תוס' גילויי אורות שז"ע הצמיחה שנעשה ע"י המצות כו'. ורש"י פי' סגולה ל' אוצר, והענין הוא דהנה יש עוד טעם מה שהמצות נתלבשו בדברים גשמיים שהוא בכדי לברר הדברים הגשמיים, דכל הדברים הגשמיים המה תחת ממשלת ק"נ שיש בהם ניצוצות דתהו שנפלו בשבה"כ, וע"י שעושה מצוה בהדבר הגשמי הרי מברר ע"ז את הניצוץ דתהו ומעלה

אותו לשרשו. וכמו"כ נעשה ע"ז בירור הנה"ב דלכן נק' המצות בשם מעשה שהוא ל' כפי' שיש בכל מצוה כפי' וביטל פרטי שפועל בהנה"ב וכמ"ש מזה במ"א, ועמ"ש בתו"א ד"ה מי כה' אלקינו המגביהי לשבת כו', והצמיחה הנעשה ע"ז הוא זה שמאירים אורות דתהו בכלים דתיקון כו'. אמנם כח הבירור הזה הוא בנש"י דוקא מפני שהן בחי' ארץ חפץ כו', וי"ל עפמ"ש במ"א בענין משביעין אותו תהי צדיק דלכאו' אינו מובן מה שמשביעין את הנה"א תהי צדיק והלא ענין החטא ועון הוא מצד הנה"ב וא"כ איך שייך להשביע את הנה"א על הנה"ב כו'. אך הענין הוא דהנה הנה"ב הרי שרשו מתהו שקדום לשרש הנה"א שהוא מבחי' התיקון כו', והנה"ב אקדמא טעניתא שבא אל הגוף קודם דלפתח חטאת רובץ, והנה"א בא לי"ג שנה שהנה"ב כבר מושרש בגוף כו', ולזאת בכדי שהנה"א יוכל לברר את הנה"ב זהו ע"י השבועה שמשביעין אותו. וענין השבועה הוא כי באמת בשרש שרשם דנה"א ונה"ב הנה הנה"א קדום בשרשו למעלה מהנה"ב וכמשל לשפופרת כו' דבשרש שרשם בחי' התיקון קדום אל התהו. ובנפש זהו"ע בחי' יחידה שבנפש שזהו בחי' שרש ומקור הנשמה כמו שהיא בשרשה הקדום כו', ולכן על בחי' יחידה לא יש העלמות והסתרים דנה"ב דנגד בחי' זו לא יש לעו"ז כלל ועיקר הלעומת דנה"ב הוא נגד נר"ן אבל במדרי' שלמעלה וכ"ש נגד בחי' יחידה לא יש לעו"ז וכמא' בבואה דבבואה לית להו כו', והיינו מפני שבחי' זו הוא שרש הנשמה שלמעלה משרש התהו כו', ובעבודה הו"ע בחי' הביטל דעצם הנפש שלמע' מטו"ד כו'. וע"ז הו"ע השבועה שמשביעין אותו, דהנה ענין השבועה הוא למעלה מטו"ד כו' כנ"ל, וזהו שמשביעין אותו היינו שנמשך הכח משרש ומקור הנשמה בהנשמה המלובשת בגוף דהיינו שיהי' בחי' ביטל זה גם בהנשמה המלובשת בגוף וע"י כח ביטל זה יש בכחו לברר את הנה"ב כו'. וזהו"ע ארץ חפץ דנת"ל דארץ הו"ע קבעומ"ש שהוא בחי' הביטל שלמעלה מטו"ד וע"י היותם בבחי' ארץ חפץ בחי' ארץ וביטל הנ"ל דתיקון ע"ז יש בכחם לברר את הנה"ב שהוא בחי' הארץ היתה תהו כו'. וזהו שפרש"י סגולה ל' אוצר וכמו סגולת מלכים כלים יקרים ואבנים טובות שהמלכים גונזים אותם, כי אבן הוא א' בן דהיינו בירור הנה"ב ששרשו משם ב"ן וכן בירור הרפ"ח ניצוצים מהדברים הגשמיים שכ"ז הוא בחי' הבירור דשם ב"ן וכשמתבררים נק' אבנים טובות ומאירות וכמו מעשים טובים ומאירים כו' כמ"ש במ"א, וכמו"כ ענין כלים יקרים י"ל שזהו מה שהדבר הגשמי נעשה כלי לאלקות ע"י המצוה כו'. והנה בירורי הניצוצות האלו נכללים בבחי' העלאת מ"ן דכנס"י שהנפש מבררת אותם ונכללים בהעלאת מ"ן דנה"א, וע"כ נק' אוצר חביב שבהם נכללים האבנים טובים שהן בירורי הניצוצות כו'. וגם י"ל שנק' אוצר ע"ש הגילוי אורות דתהו שנמשכים ע"י הבירורים האלו דגילוי זה הוא בנש"י עש"ז נק' אוצר שבהם נגנז האור כו'. ולפי פי' זה יובן ג"כ שייכות ענין סגולה לאגודה, דהנה אגודה הו"ע אסיפה וקיבוץ והו"ע האסיפה של הניצוצות דתהו שמתאספי' ע"י המצות מן הפירוד אל היחוד, דבתחלה ה"ה בק"נ שהן בבחי' הפירוד וע"י המצות נכללים באלקות, דזהו"ע מ"ש ואספת דגנך בפ' והא"ש, דלכאו'

מה שייכים ענינים הגשמיים בפ' זו שמדברת בעניני המצות, אך הענין הוא דפי' ואספת דגנך הוא האסיפה של הדברים הגשמיים ע"י המצות שעושה בהם, וכן בעסק מו"מ בהדברים הגשמיים כשהוא בכוונה לש"ש בכדי שירויח ויוכל לעשות מצות צדקה וכדומה ויוכל ללמוד ולהתפלל עי"ז מתבררים ומתאספים הדברים הגשמיים ונכללים באלקות כו', ולכן נא' ואספת דגנך בפ' והא"ש להיות שזה נעשה ע"י המצות דמשו"ז נתלבשו בדברים גשמיים כו' כנ"ל. ותחלה צ"ל קבעומ"ש דפ' ראשונה וכמשנת"ל דכח הבירור בנש"י הוא להיותם בבחי' ארץ חפץ שזהו"ע קבעומ"ש כו' כנ"ל, ואח"כ נעשה ע"י המצות הבירור הנ"ל, ונמצא דסגולה ואגודה הם ענין א'. וגם לפמשנת"ל דאגודה הו"ע התכללות המדות י"ל שזה שייך לענין הבירורים עפמ"ש בלקו"ת בהביאור דוידעת דבירור המדות דנה"ב א"א להיות ע"י מדה א' דקדושה מפני שיש המדה דלעו"ז שמנגדת למדה דקדושה, כ"א עיקר הבירור והתיקון הוא ע"י התכללות המדות דוקא כו' יעו"ש באורך. וגם אגודה הוא ענין א' עם בחי' אוצר הנ"ל שהוא בחי' אסיפה וקיבוץ דהניצוצות המתבררי' שנכללים בבחי' העלאת מ"ן דנש"י וכן מה שהאורות נמשכים בנש"י שעש"ז נק' אוצר שזהו ג"כ ענין אגודה וכמ"ש בפרד"ס ובמאו"א בערך אגודה דבחי' מל' נק' אגודה כי בה נאגדים האורות עליונים והיינו מלמעלמ"ט, וכמו"כ מלמטלמ"ע ידוע דכל הניצוצות המתבררים למטה נכללים בבחי' * וזהו"ע אגודה ואוצר שהוא בחי' סגולה כו'. והנה בחי' זו דוהייתם לי סגולה באה תחת הבחי' הראשונה שנא' לישראל היינו אם שמוע תשמעו בקולי, כי הנה נת"ל דהמשכת בחי' סגולה הוא ע"י היותם בבחי' ארץ שהו"ע קבעומ"ש, וזהו ג"כ ענין שמיעה וכמ"ש הלא שמע מזבח טוב שזהו"ע קבלת עומ"ש כו', וגם לפי פרש"י דסגולה הוא ל' אוצר שז"ע עבודת הבירורים ה"ז שייך ג"כ לשמיעה כי שמע הוא ל' אסיפה וכמו וישמע שאול כו' והו"ע ואספת דגנך שנת"ל, וגם נת"ל דעבודת הבירורים הוא בכח נש"י דוקא להיותם בבחי' ארץ חפץ שהו"ע קבעומ"ש כו' כנ"ל. וזהו מ"ש ועתה אם שמוע תשמעו בקולי שז"ע קבלת עומ"ש עי"ז והייתם לי סגולה להמשיך בעבודתם את האוא"ס שלמעלה מסדר השתל', וכן עי"ז בכחם לברר בירורים להיות בבחי' אוצר חביב שהאבנים טובות הן הניצוצות המתבררים נגנזים ונכללים בהם וכן כל האורות העליונים נמשכים ומאירים בנש"י כו'.

בבחי' : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : בבחי' מל'.

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, דהנה משנת"ל בענין והייתם לי סגולה זהו מעלת ומדריגת כנס"י מצד עצמה שהוא היותה בבחי' ארץ חפץ מחמת הביטל שיש בנש"י שהוא בחי' האהבה טבעית שבירושה לנו מאבותינו כו', ולכן בה דוקא יש כח הצומח להצמיח ישועות ע"י מעשה המצות ושיהי' באתעדל"ת שלהם אתעדל"ע, אשר האתעדל"ת הוא בבחי' סגול והוא התכללות ג' נקודות שהן התכללות המדות והו"ע בחי' אמר אש מים רוח כו' כמ"ש מזה במ"א (בד"ה וידבר אלקי' את כה"ד האלה הנ"ל), ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ את ה' האמרת כו', שז"ע והייתם לי סגולה שההמשכה היא ג"כ בבחי' אמר כו', אך על ההמשכה הנמשך בה אורות עליונים ע"י מעהמ"צ ע"ז נא' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. והענין הוא דהנה אי' במד"ר פ' פקודי פנ"א למלך שנטל אשה וחיבבה יותר מדאי כו' כך הקב"ה חיבב את ישראל כו' ונתן להם התורה וקראן מלכים שנא' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים כו', הרי מבואר דשבח דממלכת כהנים זהו דומה למלך שנטל אשה וחיבבה כו' היינו מה שנמשך בכנס"י ע"י יחודה עם המלך כו'. והו"ע היחוד הנעשה ע"י המצות וכמ"ש בסש"ב פמ"א וז"ל והיינו יחודו העליון שבאצי' הנעשה באתעדל"ת ע"י יחוד הנה"א והתכללותה באור ה' המלובש בתומ"צ שעוסקת בהן והיו לאחדים ממש כמש"ל, כי ע"ז מתייחדים ג"כ מקור התומ"צ שהוא הקב"ה עם מקור נפשו האלקית הנק' בשם שכינה שהן בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע כמ"ש במ"א באריכות עכ"ל, וקודם לזה כ' וז"ל ואף שלהיות כוונה זו אמיתית בלבו שיהי' לבו חפץ באמת יחוד העליון הזה צ"ל בלבו אה"ר לה' לבדו לעשות נח"ר לפניו לבד ולא לרוות נפשו הצמאה לה' כו', מ"מ יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו כו' מ"מ מעט מזעיר חפץ לבו בזה באמת מפני אהבה שבלב כל ישראל לעשות כל מה שהוא רצה"ע ב"ה כו' עכ"ל, ומשמע מזה דההמשכה שע"י המצות אינם לרוות צמאונו כו'. וגם משמע דהאהבה הטבעית היא בבחי' צמאון ולכן אמיתית היחוד העליון אינו ע"י האהבה הטבעית מאחר שהיא בבחי' צמאון, והיחוד הנ"ל אינו מרווה הצמאון כ"א אמיתית היח"ע הוא ע"י האה"ר הנ"ל, ומ"מ אהבה טבעית היא מסייעה להיות קצת בחי' אה"ר הנ"ל מפני שמצד האהבה טבעית הוא חפץ כל מה שהוא רצה"ע כו'. וביאור הענין הוא דהנה ידוע דתרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין דגולגלתא והן המשכות בחי' השערות דא"א כשמתפלגין בז"א כו', והענין דהנה א"א הוא בחי' רצון והתרי"ג ארחין הן בחי' המשכות. מרצה"ע, כי הנה הרצון העליון הפשוט בתכלית הפשיטות הוא בבחי' א"ס ממש כו', ועד"מ מבשרי אחזה כשהנפש רוצה לדבר נפרד זולתו הנה הרצון הוא התפשטות הארה שחוץ לעצם, אבל כשהוא מיוחד עדיין במהות הנפש דהיינו כח הרצון עצמו קודם שמתפשט להדבר שחוץ ממנה הנה כולל רצונות לכמה דברים אין מספר שיש בכחו להטות הארת הנפש לדבר זה ולדבר זה כו' בל"ג ממש, רק כשמתפשט הרצון לדבר א' הנה הוא אז בבחי' צמצום והתחלקות מן מהות כח הרצון להתצמצם באותו דבר לבד כו', ונמצא דמצד עצם כח הרצון יכול להיות

התפשטות הארתו בבחי׳ בלי גבול ובאופן אחר לגמרי כו׳ רק כשמתלבש באיזה פרט ה״ה מתצמצם להיות בפרט זה שלא בערך עצמותו כו׳. וכמו״כ יובן למשכיל שעצמות רצה״ע ב״ה שהוא שרש כל הנאצלים כידוע הנה הוא בחי׳ א״ס ממש ולא במנין תרי״ג כלל וכלל וכמו עד״מ מזיו השמש כשמתחלק ומאיר לכמה חלונות שאין ההתחלקות אלא מפני ריבוי הכלים אבל מצד עצמות ההארה ה״ה מתפשט בל״ג כו׳, וכמו״כ מה שהוא בבחי׳ תרי״ג אורות זהו כשמתצמצם בבחי׳ תרי״ג ארחין שהן בחי׳ השערות כו׳ אבל עצם הרצון הוא בבחי׳ א״ס ממש כו׳. וכן יובן מה שרצה״ע הוא בבחי׳ כתר וידוע דכתר הוא מספר תר״ך עמודי אור שהן תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ מצות דרבנן אין זה שעצמיות הרצון הוא במספר תר״ך לבד, דבאמת ה״ה בבחי׳ בלי גבול אלא על ענין ההמשכות אשר נמשך מן כח הרצון עז״א שהן תר״ך עמודי אור, והוא כמשל עמודי אור לבד דהיינו הזיו המתצמצם ומתפשט למקום א׳ ביושר ונראה כעמוד העומד מלמעלמ״ט בשוה והוא ארוך מאד שהוא ענין מורה על עוצם ירידת ההמשכה ממקום גבוה מאד למקום נמוך מאד כמו שהעמוד מחבר גג הבית עם קרקע הבית כו׳ כמ״ש במ״א. וזהו ג״כ ענין ההמשכה בבחי׳ שערות דהמשכת השערה הוא בחי׳ קו ארוך כמו וי״ו המורה על עוצם הירידה וההמשכה מלמעלה למטה מגבוה לנמוך, והוא מה שהאור מתצמצם מבחי׳ עצמותו להיות יורד ונמשך בבחי׳ המשכה פרטיות כו׳, ולכן נק׳ המצות בשם שערות דא״א פי׳ שהן המשכות שירדו ונתצמצמו מן מקור הרצון כדמיון השערות שנמשכים מן מותרי מוחין כו׳, ונמצא שאין ערוך למקור הרצון עם ההמשכות נימין מנין תרי״ג הנמשכים ומתחלקי׳ ונק׳ עמודי אור לבד כו׳, ומ״מ מספר התרי״ג הוא כשמתפלגין בז״א דוקא, כי באמת גם בהמשכות תר״ך עמודי אור מן מקור הרצון אין שם התחלקות עדיין כלל, מאחר שהוא בחי׳ שלמעלה מהחכ׳ והשגה, וכידוע דהתחלקות הוא מן החכ׳ ולמטה דחכ׳ הוא כדמיון בחי׳ שכל גלוי באדם שהוא בבחי׳ הגבלה באופן כך וכך ולכן יש שם התחלקות היינו ההתחלקות בשכל זה עצמו וגם התחלקות השכליים זמ״ז והו״ע שמחכ׳ ולמטה אין דעותיהן שוות כו׳, אבל בהרצון שלמעלה מהחכ׳ אין שם התחלקות רק שם הוא שרש ומקור ההתחלקות תרי״ג שלאחר יציאתו מן ההעלם אל הגילוי ע״י ח״ע תוך ז״א כו׳, וכמ״ש באד״ר דתליסר חיוורתא בחי׳ כעמר נקי שהן כללות התרי״ג מאירים בתלת מוחין חב״ד, ומן הג׳ מוחין נמשכין עיקר ההתחלקות והן הלכות התורה דכיין ומסאבין אסור ומותר חייב וזכאי כו׳, והו״ע דאורייתא מחכ׳ נפקית בבחי׳ התחלקות הנ״ל, אבל קודם שבא לידי גילוי בח״ע נק׳ שערות לבינות פי׳ מקור החסדים בהתפשטות בלי גבול ולא בבחי׳ התחלקות וצמצומים אסור ומותר כו׳, אבל לאחר הגילוי בבחי׳ חכ׳ מתחלקי׳ למנין תרי״ג המשכות מחולקות ממש אסור מותר כו׳, ונק׳ שערות שחורות דז״א כו׳. ומה שנק׳ המצות רמ״ח פקודין רמ״ח אברין דמלכא שהן בבחי׳ אברין דז״א והרי שרשן הוא בבחי׳ שערות דא״א כו׳ כנ״ל, הענין הוא דהנה ידוע דהמדות דז״א נק׳ ששת ימי המעשה דכל התהוות העולמות מאין ליש הוא מבחי׳ המדות דז״א, כי

להיות דהמדות הן בבחי' א"ס כמשנת"ל דהע"ס דאצי' אם היות שאינן בערך המאציל מ"מ בכללות המשכתם הם מעין מקורם שהן בבחי' א"ס ולכן ביכולתם להוות מאין ליש כו' כנ"ל, אמנם מאחר שהן א"ס הרי ההתהוות הוא באין ערוך כלל לגביהם שהגבראים המתהוים הן בבחי' יש וגבול והמדות הן בבחי' א"ס ובלי גבול ואיך אפשר שיהי' ההתהוות מהמדות העליונות כו', הנה עיקר ההתהוות הוא מבחי' הכלים דז"א, דהכלים הגם שהן ג"כ אלקות ממש ואיהו וגרמוהי חד כו', מ"מ ה"ה בבחי' מציאות דבר מה בחי' חכ' וחסד כו', והיינו מה שהאלקות נעשה בבחי' מציאות דבר מה וכמ"ש במ"א ההפרש בין אופן התהוות האורות לאופן התהוות הכלים דהאורות נתהוו באופן כזה שהדביקות במקורן הוא בהם בגילוי ולכן הן בבחי' א"ס ובבחי' בלי מה כו', והכלים אופן התהוותן (היינו אצילותן) הוא שהדביקות שלהם במקורן אינו בגילוי ולכן הן בבחי' מציאות דבר מה ובבחי' גבול כו', וכמ"ש בעה"ק שכח הגבול הנמצא ממנו תחלה הן בחי' הכלים כו', ולהיות שהן בחי' כח הגבול שבאצי' לכן אפשר להיות מזה התהוות הנבראים והן הנק' ששת ימי המעשה מקור ההתהוות וכמו נשמת אברהם שהוא מבחי' החסד וכן מחנה מיכאל באהבה וכמו"כ התהוות המים למטה הכל הוא מבחי' החסד כו', ונשמת יצחק הוא מבחי' הגבו' וכן מחנה גבריאל ומציאות האש הוא מבחי' הגבו', ונשמת יעקב הוא מבחי' הת"ת כו', והיינו מבחי' הכלים דז"א שהן מקור התהוות הנשמו' ומלאכים וכידוע דבכלים יש ג' מדרי' פנימית הכלי ואמצעי וחיצון, דפנימיות הכלים הוא שרש התהוות הנשמות כמשנת"ל ואמצעית הכלי' שרש המלאכים דיצי' וחיצוניות הכלים שרש הנבראים דעשי' כו', והכלים דז"א נק' אברים דז"א, וכמו עד"מ באדם למטה עיקר גילוי האדם ליש ודבר הוא ע"י שטח האברים החיצונים דוקא, וכמו"כ יובן למעלה דבחי' הכלים דז"א שזהו בחי' המציאות שבאצי' כנ"ל ה"ז נק' אברין דמלכא כו', ומ"מ מה שנמנה ברמ"ח אברים הם דוקא אברים שיש בהם עצמות כידוע, ועצמות הוא ל' עצמיות שהן מהות ועצמות האדם מפני שיש בהם הארה מן המוח שהוא כללות החיות והוא המוח שבעצמות הנמשך מן עיקר המוח כו' (ובמצות הו"ע כוונת המצות כו' כמ"ש במ"א), ולכן האברים הן עיקר מעמד ומצב האדם כו', וכמו"כ יובן למעלה ענין רמ"ח אברין דמלכא שהן עיקר בחי' מעמד ומצב האדם דלעילא כו', וזהו שהמצות נק' רמ"ח פקודין נגד רמ"ח אברין דמלכא היינו שהמצות הן המשכות בחי' רצה"ע ב"ה שלמעלה מבחי' ח"ע, ונמשכים בבחי' רמ"ח אברין דז"א שהוא בחי' תוס' אורות שנמשכים ע"י בהכלים דז"א כו', דהנה המשכת בחי' שערות דא"א הגם שהן בחי' המשכה מצומצמת שבאין ערוך לגבי עצמות הרצון כו' כנ"ל מ"מ הוא בחי' המשכה גבוה מאד, וכמ"ש במ"א בענין יגת"ד דא"א דענין השערות הגם שנמשכים מבחי' מותרי מוחין ואופן המשכתם הוא בדרך דילוג כו', מ"מ מצינו לפעמים יתרון מעלה בשערות וכמ"ש קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו וכן בכה"ג הי' צ"ל שערות דוקא ואי' בזהר דקדושה תליא בשערא, והיינו לפי שהנזיר וכה"ג שרשם בא"א שהוא למעלה מהשתל' לכן אף ההשפעה הבאה מחיצוניות תלי' בה קדושה נפלאה, וכך הוא אופן ההמשכה משם דוקא

בדרך המשכת השערות, כי להיות שהוא מדרי' גבוה מאד א"א שיהי' ההמשכה מבחי' העצמות רק ע"י שערות לבד כו'. וזהו שבא"א יש דיקנא משא"כ באבא לא יש דיקנא, והיינו כי חכ' היא ראשית ההשתל' ולכן מחכ' נמשך האור בדרך וסדר ההשתל' בבחי' קירוב וערך כו', אבל מבחי' * א"א להיות ההמשכה באופן כזה כ"א בדרך דילוג וכמו המשכת השערות כו' (ובזא"א יש ג"כ דיקנא לפי שז"א נעשה מקור לבי"ע דבריאה באין ערוך לגבי אצי' לכן צ"ל ג"כ ההמשכה בדרך שערות כו'). וזהו שלפעמים אי' דאו"א מלבישים לזרועות דא"א ולפעמים אי' שיונקים ממזלות שהן בחי' שערות כו', והענין הוא דבחי' חו"ג דא"א שהן ז"ת דא"א שרש הנאצלים יוכל לבא ההשפעה בא"א בבחי' התלבשות ממש מעצמות חו"ג שהוא דרך השתל' עו"ע, אבל מבחי' מו"ס דא"א שבו מלובש בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל לא יוכל לבא ההמשכה משם לאו"א דרך השתל' מעצמות מו"ס כ"א ע"י שערות שזהו"ע יגת"ד כו', וכמ"ש במב"ש ש"ג ח"ב ספ"ה וז"ל דוגמת רישא תנינא דאריך שמתלבש ביגת"ד ולא באברים לרוב העלמו כו' עכ"ל והיינו כנ"ל דבחי' מו"ס להיותו במדרי' גבוה יותר א"א שיבוא בבחי' התלבשות כמו ההמשכה ממוח שבראש באברים (דבדוגמא כזאת הוא ההמשכה מבחי' ח"ע בספי' דאצי' כו' כנ"ל) כ"א בדרך שערות לבד כו', מ"מ שהמשכה זו מבחי' ח"ס בא רק דרך מזלות ושערות היא גבוה יותר מההמשכה שבאה מז"ת אף שבאה דרך אברים כו', כיון שבא מבחי' תחתונה שבמאציל בחי' חד ולא בחושבן כו'. וכמו"כ י"ל בענין התרי"ג * דגולגלתא דלהיות שעצם הרצון הוא בבחי' א"ס ממש שלמעלה מבחי' השתל' לזאת א"א להיות ההמשכה משם כ"א בדרך שערות, אמנם גם ההמשכה דשערות דא"א הוא מדרי' גבוה וכנ"ל דהתרי"ג ארחין כמו שהן נמשכים מא"א הן למעלה מבחי' התחלקות עדיין ומתפלגין בז"א דוקא ע"י בחי' החכ' כו', ולכן כשמאיר גילוי בחי' שערות דא"א ה"ה בחי' תוס' אורות באצי' כו'. וזהו"ע המצות שע"י הרמ"ח מצות מעשיות דלתתא ממשיכים תוס' אורות ברמ"ח אברין דז"א כו', והענין הוא דהנה המכוון ברצה"ע ב"ה במצוותיו אינו רק בשביל תועלת התחתונים לבד כגון מצות תפילין לכתוב פ' קדש על הקלף ולהניח על העצם שעל המוח שבראש, שפ' קדש גנוז בהאותיות שבה בחי' ח"ע וכשמניח התפילין נמשך ומתלבש בזה בחי' רצה"ע כו', ועי"ז נמשך גילוי בחי' רצה"ע ובחי' מוחין עליונים בז"א, ודוקא ע"י שהאדם מניח התפילין למטה באתעדל"ת זו נמשך גילוי אוא"ס ב"ה מבחי' ח"ע ובחי' רצה"ע ביותר מכפי ההמשכה דסדר השתל' להיות בחי' גילוי אוא"ס על עצם המוח דז"א שהוא בחי' כלי ואבר דז"א כו'. וכן ע"י חסד דלתתא שנותן צדקה בידו נמשך בחי' חסד דעתיקא תוך בחי' יד ימין דז"א כו', והענין הוא כי להיות דששה ימים עילאין הן מקור כל הנבראים כו' כנ"ל, וכשלוקח קלף מעור הבהמה שנבראה ביום ו' למע"ב ממא' תוצא הארץ נפש חי' כו' הרי גם

מבחי' א"א להיות : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מבחי' א"א א"א להיות.
התרי"ג דגולגלתא : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : התרי"ג ארחין דגולגלתא.

עתה התהוות הקלף הוא ממקור חוצבו מבחי' חיצוניות הכלי דמדה ששית שמתחדש בכל רגע כו', וכשכותב עליו פ' קדש שגנוז בה ח"ע כו' ומניח על עצם שעל מוחו כו' שמתלבש בה רצה"ע ב"ה שלמעלה מבחי' ח"ע כו' נמשך ג"כ רצה"ע ב"ה במקור הקלף הזה שהוא עצם מוח דז"א (וצ"ע, ואפשר דעצם המוח הוא ג"כ כלל שכולל כל האברים חיצונים, וא"י אם הוא כן) וכן עד"ז שארי מצות מעשיות ממשיכים הארת אוא"ס ב"ה ברמ"ח אברי' דז"א החיצונים כו', וכן במצות ת"ת אע"פ שאינה עשי' גשמיות באבר חיצוני אלא בהשכלה שבמוחו, עכ"ז מאחר שנפשו המשכלת שרש חוצבה מזו"נ מפנימיות הכלים כו', וכשמתלבש בה רצה"ע במצות עיון התורה הרי מאיר הארה ממקור רצה"ע ב"ה בפנימיות כלים דז"א (י"ל דהיינו בבחי' פנימיות שבכלים חיצונים דז"א כו'), ומכ"ש במצות ת"ת שבדיבור שהדיבור וקול של נה"א מלובשים בדיבור וקול של נפש החיונית שגידולה מאכילה ושתי' בשר ולחם שנבראו ממארי * ששת ימי המעשה כו' כנ"ל ומפני שעיקר המכוון בהמשכת שערות דא"א הוא בשביל אברין דז"א לכן נק' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כו', וזהו"ע המצות להמשיך ע"י בחי' אורות דא"א באברים חיצוניים דז"א שהן מקור התהוות העולמות ואז יהי' נמשך גילוי אור בעולם למטה ג"כ כו'. ומעתה יובן מה שהמצות אינם לרוות צמאונו שהרי ההמשכה דמצות אינו כלל מערך מהות ועצמות א"ס ב"ה וכנ"ל דהתרי"ג ארחין הן המשכות בבחי' שערות לבד שהוא בחי' אורות מצומצמים לגבי עצמות הרצון כו'. והצמאון הו"ע ההסתלקות מגדרי גבוליו להבטל ולהכלל בעצמות מקור אוא"ס ב"ה ולא בההתפשטות והצמצומים מאורו ית' בבחי' המשכות אלקות בתרי"ג מצות כו', וא"כ כשמרווה צמאונו בההמשכה שע"י המצות עדיין הוא קצת בגדרי גדוליו ולא בבחי' הסתלקות ממש כו', וזהו"ע בחי' האהבה הטבעית שהיא בבחי' צמאון והסתלקות להדבק דוקא בעצמות המקור לכל המקוריות ולא בשום זיו והתפשטות ממנו ולכן לא ירווה צמאונו בההמשכה שע"י המצות כו', רק במי שהוא בבחי' ביטל רצון לגמרי מכל וכל שאין לו רצון של עצמו כלל שיתכן בו לומר שהוא חפץ ומשתוקק לדבר, להיות שכבר הוא כלול במקורו והי' כלא הי' ואין לו אלא רצון ה' לבד כו', דכאשר הוא בבחי' צמאון ובבחי' רצון לה' אף שהוא בבחי' מס"נ כו' מ"מ הרי עדיין יש כאן מי שרוצה ואין זה בחי' ביטל לגמרי מכל וכל כו'. אבל ענין כברא דאשתדל בתר אבוהי יתיר מגרמי' כו' היינו בחי' ביטל רצונו לגמרי ברצון ה', ואין לו רצון אחר זולת רצון ה' שזהו רצונו ג"כ כו', ולהיות שרצון ה' הוא בההמשכות וצמצומים בעשיית המצות שכך עלה ברצונו כו', הנה כמו"כ הוא רצון הברא בהמצוה וחפץ באמת לאמיתו בהיחוד עליון הנעשה ע"י עסק המצוה להיות בחי' גילוי אלקות בחי' רצה"ע ברמ"ח אברין דז"א ובבחי' מל' ושיהי' הגילוי למטה כו'. ונמצא דעיקר ענין האהבה טבעית היא בחי' התכללות ודביקות באלקות מלמטלמ"ע וכמ"ש בסש"ב שם אח"כ וז"ל אבל יחוד נפשו והתכללותה באור ה' כו' בזה חפץ כל אדם

ממארי : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ממאמרי.

מישראל באמת לאמיתו לגמרי בכל לב ובכל נפש מאהבה הטבעית כו' לדבקה בו כו' עכ"ל, והיינו בחי' הרצוא והצמאון כו', ולהיות שהצמאון הוא בבחי' עצמות לכן לא ירווה צמאונו בהמצות הגם שע"י נמשך תוס' אורות בעולמות מ"מ הוא בחי' המשכת השערות לבד כו'. ולכן אמיתית הרצון בהיחוד עליון שע"י המצות הוא בבחי' אה"ר לעשות נח"ר שזהו ביטל כל עצמותו שאינו חפץ לעצמו כלל כ"א הוא חפץ במה שהוא חפץ ורצה"ע שרצון ה' זהו רצונו האמיתי ולכן יחפוץ באמיתית בבחי' היחוד עליון שיהי' ההמשכה כו' כנ"ל, ומ"מ בבחי' אהבה הטבעית להיות שיש בה ג"כ בחי' ביטל והנחת עצמותו כו', ועש"ז נק' ארץ שהוא בחי' הביטל וכמו הארץ שהכל דשין עלי' כו', והו"ע קבעומ"ש שהוא בחי' הביטל לכל מה שהוא רצה"ע כו' כידוע, ולכן ע"י האהבה הטבעית יכול להרגיל א"ע בכוונה זו לייחדא קוב"ה ושכינתא ע"י עסק המצות להמשיך בחי' גילוי אלקות בעולם כו', וזהו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים להמשיך בחי' יחוד העליון ע"י המצות להיות גילוי אלקות למטה, והענין הוא כמ"ש בלקו"ת פ' בהעלותך ההפרש בין אהבה דאברהם לאהבה דאהרן, דאהבה דאברהם הוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע להכלל ולהדבק באוא"ס ב"ה, אמנם אהבה דאהרן הוא להיות בחי' גילוי אלקות למטה וזהו כל חפצו ורצונו להיות נגלה כבוד ה' לעיני כל בשר, והיינו שיומשך ויתגלה בחי' שלמעלה מזמן ומקום למטה בבחי' זמן ומקום, וע"ד כמו שהי' בבהמק"ד שראו בחי' ביטל המקום שהרי מקום הארון אינו מן המדה כו', והיינו מפני שהאיר בחי' שלמעלה משרש ומקור דמקום דלכן נא' על מקום* לית דין אתר הדיוט כו' כנ"ל, ולכן הי' המקום בטל וכמ"ש הנה מקום אתי כו', ועד"ז יובן בבחי' הזמן שמאיר בו מבחי' שלמעלה מהזמן וע"ד שאמרז"ל שהראה הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו דור כו' שהראה לו כל אריכות הזמן דשית אלפי שנין בזמן קצר שזהו ג"כ הארת בחי' למעלה מהזמן בבחי' זמן כו'. ועד"ז מצינו בתורה דכתי' ולא קם נביא עוד כמשה, דלכאו' הי' צ"ל ולא יקום ל' להבא ולמה אמר ולא קם שמשמעו ל' עבר, והכוונה היא שלא יקום להבא ג"כ, אלא זהו מפני שבתורה מאיר בחי' שלמעלה מהזמן ששם הוא עבר ועתיד שניהם כאחד. ועד"ז יובן ענין בחי' אהרן להמשיך בחי' שלמעלה מזמן ומקום בבחי' זמן ומקום כו', להיות כי אהרן הי' מבחי' רב חסד, וכנודע דאית חסד ואית חסד, דאקרי* חסד עולם שהוא בחי' חסד דלבר, ואית חסד דאקרי רב חסד שהוא בחי' חסד דלגאו, ולהיותו מבחי' רב חסד לכן הי' יכול להמשיך בחי' שלמעלה מזמן ומקום שיומשך בבחי' זמן ומקום כו', וזהו דאהרן אותיות נראה שהמשיך בחי' גילוי אלקות להיות נראה ונגלה בחי' אלקות למטה וכמ"ש כי עין בעין נראה אתה ה' כו', ועל המשכה זו נא' כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן, פי' זקן אהרן הוא ההמשכה בבחי' שערות וכנ"ל דההמשכה מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' הוא ע"י שערות דוקא כו',

---

מקום: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מקום בהמק"ד.
דאיקרי: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דאית חסד דאיקרי.

ועל ידם בחי' שמן הטוב, דשמן סתם הוא בחי' חכ', ושמן הטוב הוא בחי' הכתר שלמעלה מחכ' וכמ"ש במ"א, ועז"נ שמן משחת קדש שמושח בחי' הקדש שהוא בחי' החכ' כו' ונמשך ע"י בחי' השערות כו'. ובעבודה ענין השערות הן בחי' הלבושים דתומ"צ שהן לבושים להמשכת בחי' רב חסד דאהרן כה"ר וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה ועשית בגדי קדש דע"י הלבושים דתומ"צ נמשך בחי' אה"ר דאהרן להמשיך בחי' גילוי אלקות למטה כו'. וזהו"ע בחי' ממלכת כהנים שלמעלה מבחי' והייתם לי סגולה, דענין הסגולה היא בחי' אהבה הטבעית שעי"ז נש"י הן בבחי' ארץ חפץ שהן ארץ הראוי לזריעה שתהי' צמיחה, והצמיחה היא ע"י הגרעין הנזרע בה והן המצות ואז עי"ז נצמח פרי חשוב עד אין קץ כו', וכמו אשה היולדת זכר שהוא בחי' עליונה יותר ממנה עצמה כו', והיינו הצמיחה שנעשה ע"י המצות שהוא ע"ד איזה חסיד המתחסד עם קונו לחפוץ בגילוי אלקות למטה שזהו בחי' זכר שהוא בחי' משפיע, דבת הוא בחי' מקבל והיינו כד עביד אינש אדעתי' דנפשי' לדבקה בו ולרוות צמאונו כו' אבל זכר הוא בחי' משפיע והיינו שלא לרוות צמאונו כ"א להמשיך את האור למטה כו', אך צ"ל להיות* כלי לזה והיינו שצ"ל תחלה בחי' והייתם לי סגולה שהוא בחי' הביטל דאהבה הטבעית שבירושה לנו מאבותינו כו', ועי"ז הוא כלי למעהמ"צ להיות ע"י בחי' יחוד העליון ושזה כל תכלית חפצו ומגמתו להיות בחי' גילוי אלקות למטה כו'. והנה בחי' זו נמשך ע"י ושמרתם את בריתי, ברית הוא בחי' התקשרות והו"ע ועשה טוב דהיינו מעשה המצות שממשיכים בחי' טוב והתקשרות שהו"ע יחוד עליון דסוכ"ע וממכ"ע כו'. ועוי"ל דענין ממלכת כהנים הוא ע"ד עבודת מתנה אתן את כהונתכם והוא בחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוה"ב וכמ"ש מזה באגה"ק סי' י"ח ד"ה מה יפית ומה נעמת כו', ועמ"ש בסש"ב פ"ט וס"פ מ"ם, וי"ל דהנה אי' באגה"ק שם דאהבה זו היא באה לאחר בחי' יראה עילאה יראת הרוממות כו', וכ"ה בסי' בהערה לתקון חצות, והנה במצות כתי' ויצוינו ה' אלקינו את כל המצות האלה ליראה את ה' כו', והיינו שע"י המצות באים לבחי' יראה עילאה וכמ"ש בסש"ב ס"פ כ"ג, וז"ע יראו את ה' קדושיו דקאי על בחי' יר"ע וכידוע ההפרש בין יראו מה' ליראו את ה', דיראו מה' הוא בחי' יר"ת שעז"א כל הארץ שכולם יש להם בחי' יר"ת, אבל יראו את ה' היינו בחי' יר"ע וזהו את ה' שטפל ובטל לש' הוי' וכמו את בשרו הטפל לבשרו כו', ועז"א קדושיו הן המקיימים תומ"צ אשר קדשנו במצותיו דע"י המצות באה בחי' יר"ע כו'. ועמ"ש בלק"ת סוף פ' מסעי ד"ה אי' במד"ת ע"פ אחת שאלתי דיר"ע ואהבה בתענוגים הם כולא חד תרין ריעין דלא מתפרשין כו' (ועמ"ש במ"א בד"ה מה יפית ומה נעמת), והיינו דכשיש בחי' יראה עילאה ממילא באה האהבה בתענוגים וא"צ עבודה ויגיעה לזה כ"א באה ממילא אחרי בחי' יר"ע וכמ"ש באגה"ק הנ"ל. ולפי"ז י"ל שייכות ענין

בגוכי"ק בשוה"ג: ב' כתרים.

---

* צ"ל להיות: כ"ה בגוכי"ק.

ממלכת כהנים בחי' אהבה בתענוגים למעהמ"צ כי ע"י המצות בא לבחי' יר"ע ואז ממילא באה האהבה בתענוגים שזהו ג"כ בכלל הצמיחה שנעשה ע"י המצות כו'. והנה אהבה זו מבואר שם באגה"ק שאין בכח האדם להשיגה כ"א נמשכת מלמעלה כו', ועפי"ז יובן מ"ש ואתם תהיו לי ממלכת כהנים מאי ואתם הלא לעיל מני' כתי' והייתם כו' אלא שלהיות עז"נ עבודת מתנה אתן כו' שאין זה בכח האדם כ"כ כ"א מה שנותנין לו מלמעלה כו', והו"ע בראת צדיקים כמ"ש בסש"ב פי"ד, ע"כ אמר מחדש ואתם תהיו לי כו' שזהו בתורת מתנה כו'. וב' בחי' אלו דסגולה וממלכת כהנים י"ל שהן בחי' ב' כתרים שקשרו מה"ש לישראל כנגד נעשה ונשמע, דהנה נעשה הוא בחי' הביטל דקבעומ"ש שזהו בנש"י מצד האהבה הטבעית שבירושה לנו מאבותינו כו', שז"ע את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים כו' וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כו', להיות באתעדל"ת אתעדל"ע ולהמשיך בחי' התכללות הקוין למעלה ע"י התכללות המדות למטה, שכ"ז הוא ע"י המשכה מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' היינו למעלה מהחכ' כו', וכ"ז הוא בנש"י מצ"ע היינו מצד האהבה טבעית כו'. ונשמע הוא בחי' קבלת עול מצות שע"י המצות נמשך בחי' יחוד העליון להיות גילוי אלקות למטה דבעבודה הוא בחי' אה"ר לעשות נח"ר לקונו, ובחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוה"ב כו'. וההפרש בין ב' מדרי' הנ"ל בענין ההמשכה מלמעלה דשניהם מבחי' כתר, י"ל דהנה בחי' סגולה מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע זהו מה שנמשך כח בנש"י לפעול בעבודתם למעלה, אמנם הוא בבחי' כח נעלם בהם דהיינו מה שנמשך מאוא"ס שלמע' מהשתל' כח נעלם להיות באתעדל"ת שלהם אתעדל"ע, וההמשכה היא לפ"ע עבודתם כו'. וגם מה שממשיכים בחי' גילוי אוא"ס שלמעלה מהשתל' להיות התכללות הקוין שזהו ג"כ ענין סגולה שהוא ההמשכה מאוא"ס שלמעלה מהחכ' כו' כנ"ל, י"ל דעיקר הגילוי הוא למעלה בע"ס דאצי' להיות ההתכללות במדות העליונות כו', דזהו"ע הבונה בשמים מעליותיו שע"י ואגודתו על ארץ נמשך מבחי' מעל השמים בשמים להיות התכללות חו"ג שהן אש ומים כו' וכמ"ש במ"א בענין וקיימא ברוחא עילאה כו', אבל למטה אינו מאיר בגילוי כו'. אבל ע"י המצות נמשך הגילוי אור למטה, וזהו"ע ממלכת כהנים שהוא בחי' ההמשכה למטה דוקא כו', וי"ל ע"ד מ"ש בלקו"ת בד"ה וידעת היום ובהביאורים בענין אמונה ודעת דאמונה הוא בחי' סוכ"ע, אמנם היא בבחי' מקיף לבד ואינו נרגש בפנימיות כ"כ וכידוע מענין גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא כו', אבל דעת הוא בחי' הרגשה בבחי' פנימי' כו' ושייכות בחי' ההרגשה גם בבחי' סוכ"ע כו', וצ"ל ורעה אמונה לפרנס ולהמשיך מזון להגדיל האמונה עד שתהי' קבועה בלב האדם ג"כ בבחי' דעת והרגשה כאלו רואה כו'. והמשכה זו להיות הגדלת האמונה הוא ע"י תומ"צ כו' כמש"ש וז"ל בד"ה וידעת דרוה"ר פ"ג וזהו וזאת המצוה וגו' לעשות בארץ וגו' ארץ זבת חלב ודבש. כי הנה פ' שמע ישראל שהוי' הוא סוכ"ע שהוא אלקינו שאנחנו מאמינים בו בבחי' אמונה לבדה, יהי' בבחי' אחד בבחי' גילוי בז' רקיעים ובארץ בבחי' דעת והרגשה להיות ביטל ויחוד אמיתי בבחי'

יחו"ע ביטל במציאות ממש ונעשה ונמשך בחי' זו ע"י המשכת המצות לבחי' ארץ היא בחי' אמונה. ואמונה זו היא בחי' ארץ זבת חלב ודבש כו' עכ"ל. ולפי"ז י"ל דבחי' סגולה שזהו מצד נש"י מצ"ע שהן בבחי' ארץ חפץ הנה הגם שנמשך ע"ז בחי' המשכת הסובב אבל הוא רק בבחי' מקיף על נפשו בבחי' אמונה לבד כו' (ועיקר ההמשכה בגילוי הוא למעלה כו' כנ"ל). אמנם ענין ממלכת כהנים שע"י המצות הוא בחי' המשכת הסובב בגילוי ממש בנפשו שיהי' בבחי' דעת שהוא בחי' הכרה והרגשה עד שיהי' בבחי' ביטל במציאות ממש כו'. וזהו"ע אהרן שהוא אותיות נראה כנ"ל שהוא בחי' גילוי ממש בבחי' ראי' כו'. וכן בחי' אהבה בתענוגים הנ"ל הוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא שעז"נ עיניך יונים כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה חכלילי כו'.

ומעתה צ"ל ענין וגוי קדוש שזהו בחי' עליונה יותר מבחי' ממלכת כהנים כמ"ש בזח"ב דקכ"א ע"א בקדמיתא אמר לון ממלכת כהנים ולא אעדי רחימותא סגיאה מנהון עד דקרא לון וגוי קדוש כו'. והענין הוא דהנה בפ"ב דיבמות ד' כ' ע"א גבי איסור מצוה ואיסור קדושה ס"ל לר' יהודה דאיסור קדושה היינו שניות מדברי סופרים ואמאי קרי לי' איסור קדושה כו' אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך, ופרש"י קדש א"ע לעמוד ולהזהיר אף במותר לך להוסיף עליהם שניות המותר לך על העריות כדי שלא תבא לידי עריות האסורות מן התורה, וענין קדש א"ע במותר לך הו"ע הכפי' וביטל הנפש שיבטל כל רצוניות אשר לא לה' המה אף שהן דברי' המותרים מ"מ מאחר שהן לא לה' צריך לכפות ולצמצם א"ע באופן שיהי' כל כחותיו ולבושי מחדו"מ שלו נתונים רק לה' לבדו כו', והיינו הן במוחין והן במדות שיהי' באלקות שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבנפשו בלתי לה' לבדו, והוא בלימוד התורה להבין ולהשיג היטיב וכן להשכיל ולהתבונן בהתבוננות אלקות ובהעמקת הדעת להוליד אהוי"ר אמיתים כו', ובזה יהיו כל מדותיו שהן בחי' אהוי"ר ורחמים כו' וכן להתחסד עם זולתו ולאוהבו כו' ובכח מדת הגבורה שבנפשו יתגבר על הרע ויכבוש רוח תאותו בכל פרט ופרט כו', וכן כל המדות יהי' לה' לבדו ולא ישתמש בשום דבר אחר אף שהוא דבר המותר אך שאינו אלקות ואין בו כוונה לש"ש כו'. וכן במחדו"מ יהי' מקושרים לאלקות מח' במח' דתורה ודבור בדבור דתורה ומעשה במעשה המצות כו'. ולהיפך בדברי' שאינם לה' יצמצם ויכבוש את עצמו בג' לבושי' הנ"ל במח' היינו בריבוי המח' הטורדות ומבלבלות אותו כו', וכמ"ש רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום כו', וכן בדיבור שלא יהי' דיבורו ורוח פיו כרצונו והיינו שבולם פיו מלדבר דברים שלבו מתאוה מאד לדברם מעניני העולם כו' כמ"ש בסש"ב פכ"ז, וכן במעשה לכבוש רצונותיו אפי' בדברים המותרים וכמו ענין שהיו מרעיבים עצמם כו' כמ"ש בסש"ב שם, וכן מה שכובש א"ע מדברים ערוכים ומתוקים ומדברים שהן מותרים אצלו שאינו מוכרח בהם כו', והוא בכל שיעור קומה של אדם להשליך רצונו מנגד אף בדברים המותרים כו'. וביטל זה הוא מבחי' חכ' כי

בחכ' אתברירו לברר הטוב מן הרע ולבטל הרצון הרע היינו הרצון אשר לא לה' אף שהוא מתאות היתר שהוא ג"כ רע והוא ק"נ בעצם כמ"ש בסש"ב ח"א פ"ז, וזהו שאמרז"ל קדש את עצמך כי קדש הוא בחכ' וכמו קדש לי כל בכר כו', פי' בכר הב' יחידות והכף עשיריות והרי"ש מאות והיינו ג' בחי' נר"ן שהם מעשה דבור ומח' כמ"ש בלקו"ת ד"ה מה טובו, וצריך לקדש א"ע בדבר המותר ועי"ז * בחי' עליונה יותר וכמארז"ל ע"פ כי טובים דודיך מיין ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה כי תורה הוא בחי' ספר תורה וכתי' ותורה אור שהוא בחי' אור וגילוי כו', אבל דברי סופרים הוא בחי' סופר הכותב את הספר והוא בחי' מקור האור בחי' ישת חשך סתרו העלם העצמי דא"ס כו', ולכן רוב דקדוקי סופרים הם במצות ל"ת והיינו כי מ"ע הן בו"ה ומל"ת בי"ה, וכמו"כ ד"ס הם בבחי' י"ה. וזהו ההפרש בכלל בין ממלכת כהנים לגוי קדש, דממלכת * אם היות שעי"ז נמשך בחי' יחוד העליון, אך זהו היחוד שע"י רמ"ח מ"ע מבחי' ו"ה שהמשכה זו נמשך ע"י בחי' כהן מבחי' חסד דשרש רמ"ח מ"ע הן ה' חסדים, אבל ע"י קיום ד"ס ומל"ת נק' וגוי קדוש מבחי' קדש א"ע כו' והו"ע יחוד י"ה כו'. וביאור הענין הוא דהנה נת"ל דע"י המצות ממשיכים בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא, וידוע דעגין קוב"ה ושכינתא יש עד רום המעלות כי מל' דאצי' נק' שכינה וז"א נק' קוב"ה מלכא קדישא שקדוש ומובדל עדיין כו', ועד"ז בינה נק' שכינתא עילאה וכמארז"ל בב"ר פי"ז נובלות בינה שכינה וחכ' נק' קדש עילאה, ועד"ז בבחי' הכתר הנה א"א נק' שכינה להיות שהוא בחי' ריש ומקור לנאצלים כו', אבל עת"י שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ולמעלה משרש הנאצלים הוא בחי' קדש שהוא קדוש ומובדל וזהו לשון עתיק שהוא נעתק ונבדל כו', ובכללות גם בחי' הקו הנמשך מאוא"ס נק' שכינה לפי שהוא בחי' האור שנתצמצם לפי אופן העולמות ומתלבש בהעולמות בפנימיותם כו', ואוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' קדש כו'. והנה המצות הן רמ"ח אברין דמלכא דהיינו בחי' מלכא קדישא והוא עד רום המעלות דע"י המצות נמשך בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא בשרשם הראשון שנמשך מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום בחי' תוס' אורות בהקו כו', כי ע"י שהאדם למטה מניח תפילין על ראשו שבמוחין דזו"נ שהם רמ"ח אברין דמלכא דז"א ונק' יחוד זה יחוד זו"נ שנק' קבה"ו כנ"ל. אך כמו"כ למעלה עד שרשן הראשון בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו', וזהו"ע מצות הוי' ומצותי דמצות הוי' היינו מה שאנו ממשיכים עליונו מזו"נ דאצי', ומצותי היינו ההמשכה מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום שנמשך בחי' תוס' אורות בהקו כו' עד שנמשך גילוי זה בזו"נ דאצי' כו'. והנה מבואר במ"א דבאוא"ס שלפני הצמצום יש ב' מדרי', דהנה כללות האוא"ס שלפני הצמצום ידוע שהוא בחי' אצי' שבכללות כמ"ש בלקו"ת בהביאור דמוצאיהם למסעיהם, וכשם שבאצי' הפרטיות יש ב' מדרי' שהן בד"כ בחי' זו"נ ובחי' חו"ב שעז"נ

ועי"ז בחי' : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ועי"ז ממשיכים בחי'.
דממלכת : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : דממלכת כהנים.

הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו, דו"ה בחי' זו"נ הן נגלות היינו ששייכים לעולמות שלמטה כו', אבל בחי' י"ה הו"ב הן נסתרות שלמעלה מבחי' שייכות לעולמות וכמו השכל באדם שהוא לעצמו כו' כמ"ש במ"א, כמו"כ הוא בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום שיש בו ג"כ ב' בחי' אלו והוא בחי' עצם האור והתפשטות האור כו' התפשטות האור הוא בחי' האור השייך העולמות כלל כו'. וי"ל שהן בחי' קדוש וקדש. דקדוש וי"ו הוא המשכה בחי' עצם האור הוא בחי' האור כמו שהוא לעצמו שאינו בגדר שייכות אל העולמות כלל כו'. וי"ל שהן בחי' קדו' וקדש. דקדוש וי"ו הוא המשכה מקדש דעם היות שהוא קדוש ומובדל מ"מ יש לו איזה גדר שייכות לשלמטה כו', והיינו בחי' התפשטות האור כו', אבל בחי' קדש הוא שקדוש ומובדל לגמרי שאינו בגדר שייכות לשלמטה כלל כו' (ועמ"ש מכ"ז בד"ה שמח תשמח, רנ"ז). והנה המצות שהן בחי' אברין דמלכא בחי' מלכא קדישא שהוא בחי' ז"א, ולכן גם מה שממשיכים מלמעלה מעלה בשרש הראשון באוא"ס שלפני הצמצום הוא בבחי' התפשטו' האור לבד שהוא שרש בחי' והנגלות כו', אבל ד"ס ממשיכים מבחי' עצם האור שלמעלה מבחי' גילוי והמשכה שהוא למעלה מעלה מבחי' ההמשכה דמצות כו', והוא בחי' המקור דמשם נמשך בחי' האור והגילוי דאוא"ס כו', עד שגם המשכה זו שממשיכים ע"י המצות בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא מבואר במ"א שזהו ע"י ברכת המצות דוקא שהן מד"ס, דעשי"ת המצוה עצמה הוא בחי' ההתקשרות באוא"ס ב"ה שקדוש ומובדל כו', ובכדי להיות בחי' יחוד דקוב"ה ושכינתא ע"י המצוה זהו ע"י ברכת המצות שהן מד"ס שעי"ז נמשך מבחי' עצמות האור להיות המשכת האור דקוב"ה בבחי' הקו כו'. וזהו ערבים עלי' * ד"ס יותר מיינה של תורה, דע"י מ"ע ממשיכים מבחי' מלכא קדישא גם בשרש הראשון דכ"ז הוא בחי' חיצוניות האור כו', אבל ע"י ד"ס ממשיכים מבחי' עצמות ומקור האור כו'. ועמ"ש בד"ה שמח תשמח הנ"ל דבד"פ יש בבחי' אוא"ס ג' מדרי' יעו"ש, ולפי"ז י"ל דד"ס מגיעים בבחי' מקור האור שלמעלה גם מבחי' י"ה בשרשם הראשון שהוא בחי' עצם האור כנ"ל, והיינו דההמשכה שע"י דב"ס הוא למעלה מכללות ההמשכה שע"י המצות כו'. וזהו ערבים עלי דב"ס יותר מיינה ש"ת דאורייתא מחכ' נפקת דבשרש הראשון הוא בחי' עצם האור שהוא בחי' חכ' דא"ס דמשם שרש התורה כו' כמ"ש במ"א, אבל ד"ס שרשן מבחי' עצמות א"ס שלמעלה גם מבחי' עצם האור והוא בחי' מקור האור שלמעלה מבחי' גילוי כו'. וי"ל דזהו"ע קדושתי שלמעלה מקדושתכם שפי' בלקו"ת בהביאור דשבת שבתון דקדושתכם הוא בחי' כח"ב דאריך שרש הנאצלים וקדושתי הוא בחי' עתיק כו' יעו"ש פ' גו"ד, ועד"ז י"ל דבחי' קדושתכם הוא ב' המדרי' הנ"ל שבאוא"ס כו', וקדושתי הוא בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' גילוי גם בבחי' עצם האור כו', ומשם שרש ענין ד"ס שהוא בחי' סופר מקור הספר כו', וזה נמשך ע"י והייתם לי ואי' במכילתא שתהיו קנויין לי ועוסקין בתורה ולא תהיו עוסקין בדברים אחרים, והוא ממש ענין קדש א"ע במותר

---

* עלי' : כ"ה בגוכי"ק.

לך שיהי' קנויין לאלקות דכל הכחות והלבושים יהיו משועבדים לה' לו לבדו ולא ישתמש בהם לשום דבר אחר כלל כו' כנ"ל, ועי"ז ממשיכים בחי' הגילוי דעצמות א"ס שלמעלה גם מבחי' עצם התומ"צ כו'.

ולבאר הענין קצת מה שדב"ס גבוהים יותר קדש א"ע ע"י במותר לך דוקא, הנה אי' בגמ' פ"ח דיבמות דע"א ע"ב לא ניתנה מצות פריעה לאברהם אבינו כו' וכ' התוס' אלא הלמ"מ הוא ויהושע אסמכי' אקרא ושוב מול את בנ"י שנית, ומ"מ אברהם עצמו קיים פריעה ג"כ אף שלא נצטווה כמו שקיים כל התורה עד שלא נתנה, וצ"ל אמאי לא ניתנה מצות פריעה לאברהם כיון שמ"מ קיים ג"כ מצות פריעה. אך הענין דמצינו גבי מצות * נא' לאברהם אני אל שדי התהלך לפני כו', משמע דש' אלקים הי' מתגלה לו גם קודם שנימול רק שכדי להיות גילוי אל שדי ע"ז נצטווה למול כו', והיינו כי ש' אלקי' הוא בחי' שמש ומגן ה' אלקי' היינו מגן ונרתק המכסה ומסתיר על השמש כו', והנה מגן ופרסא זו היא בתכלית הקדושה, אך ע"י ריבוי השתל' המסכים שבין עולם לעולם נמשך משם ג"כ יניקת ק"נ שהוא ההבדלה בין טהור לטמא, ולכן גם קודם שנימול הי' לו התגלות שם אלקי' כו', אך כדי להיות גילוי בחי' אל שדי אשר הוא בחי' היסוד כמ"ש בזח"ג די"א ע"ב שהוא הממשיך תוס' אור בבחי' שם אלקי' וכמ"ש וצדיק יסוד עולם כו', וזהו שאמר לעולמו די ופי' שם דהא די ספוקא הוא היינו במילוי וברכה כו' (והוא כמ"ש במד"ר שדי באלקותו לכל ברי' כו' כמ"ש מזה במ"א), ולכן כדי לקבל אור וגילוי זה נצטווה לימול, כי כל זמן שהערלה מסתיר א"א להיות גילוי זה וצ"ל כריתות הערלה ועי"ז נמשך לו בחי' גילוי אל שדי כו', אך על הפריעה לא נצטווה כי עור הפריעה הוא עור דק ואינו מסתיר כ"כ. אמנם אח"כ נצטוו מהלמ"מ גם על הפריעה, והיינו כי באברהם כתי' וארא כו' באל שדי אכן ושמי הוי' שהוא למעלה מאל שדי לא נודעתי להם, כי בחי' שדי הוא בחי' גילוי ההעלם שבסדר השתל', אבל ש' הוי' שהוא הי' הוה ויהי' למעלה מסדר זמנים ולמעלה מבחי' השתל' העולמות כו', וכדי להיות גילוי בחי' שם הוי' צריך ג"כ להסיר עור הפריעה, כי אף שעור הפריעה היא קליפה דקה מ"מ לגבי ש' הוי' חשיב זה הסתר כמו עור הערלה כו', ודוגמא לדבר מצינו בספרים שהנשמה אף שהיא בג"ע כשצריכה לעלות למדרי' עליונה יותר דנין אותה על עבירות קלות מה שבבחי' ראשונה לא הסתירו כ"כ כו', וכמו מה שאינו מכוין בברכותיו כו', ועד"ז יובן ענין הנ"ל דהסתר עור הפריעה שלגבי גילוי אור עליון יותר ג"ז מסתיר וע"י הסרת עור הפריעה נמשך גילוי בחי' ש' הוי' כו' (ועמ"ש בסידור ד"ה למנצח על השמינית דעיקר גילוי בחי' פנימיות א"ק ע"י בחי' יסוד הוא בהסרת עור הפריעה דוקא. ועמ"ש בלקו"ת ד"ה שבת שבתון פ"ד דבחי' יסוד דא"ק הוא בחי' קדושתי כו'), ועד"ז יובן ענין דברי סופרים כי הנה לע"ל כתי' והי' הוי' לי לאלקים שיהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלגבי גילוי זה יהי' הוי'

מצות נא': כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מצות מילה נא'.

רק בחי' ש' אלקים ולכן כדי להיות גילוי זה מסתיר אפי' דברים שאינן אסורים מדאורייתא. וזהו"ע דב"ס שהם למעלה מבחי' ותורה אור שעי"ז יהי' לע"ל גילוי בחי' ישת חשך סתרו, ולכן נגד גילוי זה ג"ז חשוב הסתר כו'. וזהו קדש א"ע במותר לך להסיר גם בחי' קליפה דקה זו ע"י שיכבוש א"ע בכל דבר שאינו לש"ש או שהוא דבר המותר ויהי' מסור בכל כחותיו ולבושיו לה' לבדו כו', ועי"ז דוקא ממשיך בחי' גילוי אור עליון שהוא הגילוי דלע"ל, וזהו וגוי קדש שע"י קדש א"ע במותר לך נמשך מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' ותורה אור כו'. וזהו"ע ג' גדולות שנתן להם הקב"ה סגולה וממלכת כהנים וגוי קדש, דסגולה הוא מצד נש"י בעצמן היינו מצד אהבה הטבעית שבירושה לנו מאבותינו כו', דעש"ז נק' ארץ חפץ כו', וממלכת כהנים הוא בחי' המשכה שע"י תומ"צ כו', וב' בחי' אלו י"ל שז"ע קדושתכם שהן ב' הכתרים שקשרו מה"ש לנש"י נגד ב' הבחי' דסגולה וממלכת כהנים כו'. אמנם וגוי קדוש הוא ההמשכה שנמשך ע"י דב"ס ענין קדש א"ע במותר לך שעי"ז נמשך מבחי' עצמות א"ס שלמעלה גם משרש התורה כו', והוא בחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם כו'. וי"ל שז"ע העטרה שנטל לעצמו שהוא עצמות א"ס שלמעלה מבחי' הגילוי דאוא"ס שיש לו גדר ושייכות אל העולמות ולמעלה גם מבחי' עצם האור כו' דבחי' זו הוא לעצמו למעלה מעלה מבחי' גילוי לגמרי כו', וגם בחי' זו יאיר בגילוי בנש"י לע"ל ומעין זה גם עכשיו, והוא ע"י קדש עצמך במותר לך שע"י הזהירות בדקדוקי סופרים דוקא שהוא בחי' הכפי' והביטל בכל רצונותיו שלא יהי' בהם שום דבר זר כלל, כ"א יהיו קנויים ומסורים לה' לבדו עי"ז נמשך גילוי בחי' העטרה הנ"ל בנש"י שז"ע וגוי קדוש כו'. ועפ"ז יובן משארז"ל עתידים צדיקי' שיאמרו לפניהם קדוש כו' שמלאכים יאמרו קדוש לפני הצדיקים, כי כל הג' קדושות יאירו בגילוי בנש"י שהן בחי' הג' גדולות שנתן הקב"ה לישראל כשקבלו את התו' דלע"ל יאירו בגילוי בנש"י ולכן יאמרו לפניהם קדוש כו'. וזהו צאינה וראינה בנות ציון כו' בעטרה שעטרה לו אמו שגם בחי' העטרה הא' שנטל בראשו נמשך בגילוי בנש"י והיינו ע"י קדש א"ע במותר לך דוקא שעי"ז נמשך גילוי בחי' העטרה הנ"ל בנש"י שז"ע וגוי קדוש כו'.

ספר המאמרים - תרס"א

לקדמותו והעולם מתחדש אז כמו בתחלת הבריאה וכמא' זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דהיינו יום ראשון של ברה"ע, דהגם דבכ"ה באלול נברא העולם ור"ה הוא יום ו' לבריאה יום שנברא בו אדה"ר, מ"מ עיקר התחדשות העולם עתה הוא בר"ה וכמו שאומרים היום הרת עולם כו', והיינו כי מתחלה הי' מצד כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל"ת תליא מלתא והוא ע"י עבודת האדם, ולכן עיקר ההתחדשות הוא בר"ה יום שנברא בו האדם, דהאדם ע"י עבודתו ממשיך בחי' אור וחיות חדש בעולם כו', ולהיות דהמשכת האור בעולמות צ"ל ע"י כיסוי והסתר כנ"ל, לכן ר"ה הוא בחי' יום הכסא דכסא הוא בחי' כס ולבוש להלביש ולהעלים את האור שיוכל להיות נמשך בעולם כו'. אמנם בבחי' הכסא יש ב' מדרי' והן בחי' כסא דין וכסא רחמים, וכדאי' במד"ר פ' אמור פכ"ט ר' יהודא בר נחמן פתח עלה אלקי' בתרועה ה' בקול שופר בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה מה טעם עלה אלקי' בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה הוא עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים דכתי' ה' בקול שופר ומרחם עליהם והופך עליהם מדה"ד לרחמים כו', וכ"ה בזהר אמור דצ"ט ע"א וכורסייא דדינא אתתקן ומלכא קדישא יתיב על כורסייא דדינא ודאין עלמא וכדין תקעו בחדש שופר כו' לסלקא כורסייא דדינא ולתקנא כורסייא דרחמי ובמה בשופר כו', וענין כורסייא דדינא אין זה בחי' דין גמור ח"ו דהנה אי' בזהר שלח דקע"ה ע"א דתכלת נק' כורסייא דדינא, ובחי' תכלת הגם דאכיל ושצי כו' היינו שמכלה את הרע דנוגה ותכלית הכוונה בזה הוא בשביל עילוי הטוב, שזהו ההפרש בין תכלת לקלא אילן כמ"ש במ"א דקלא אילן הוא בחי' גבורות קשות והן בחי' שלוחי הדין שכוונתם להרע ובזה הוא חיותם והיינו לפי שהם בעצם רע כו' וכמ"ש במ"א בענין בני האלקים תובעי הדין שבאים להתייצב על הוי' היינו שהן מנגדים לש' הוי', והיינו לפי שמהם משתלשלי' גבו' קשות שכוונתם הוא הדין והקטרוג ומזה הם מקבלים חיות כו', אבל בקדושה הרי באור פני מלך חיים דוקא כו', וענין התכלת דאכיל ושצי הוא בחי' ביעור הרע בכדי שיתעלה הטוב שזה תכלית הכוונה מהדין ומשפט כו'. ובאמת עיקר ענין התכלת הוא בחי' הכליון וביטל, וכידוע בענין גווני האור שיש נהורא חיוורא ונהורא תכלא והוא האור הסמוך אל הפתילה שהפתילה נכלה באור זה, ולהיות שהפתילה הוא דבר שאינו מינו נשתנה האור ע"י כליון זה לגוון תכלת. ולמעלה הו"ע ביטל הנבראים דבי"ע שמתבטלים בבחי' מל' דאצי', דלהיות שהנבראים דבי"ע הם בבחי' מציאות יש ואינם אלקות ממש וכמ"ש מזה בבה"ז פ' פנחס בד"ה ובחדש הראשון כו' כאיל תערוג כו', ולזאת בחי' ביטל היש שנכללים באלקות הוא כמו התכללות דבר שאינו מינו כו', וזהו"ע נהורא תכלא שהוא מה שבא מכליון וביטול היש כו', ונמצא ענין התכלת הוא בחי' כליון וביטל אלא שהוא בחי' ביטל היש לבד* וכשיש בחי' הכליון וביטל היש אז לא יש בחי'

---

*) וזהו שאמרז"ל תכלת דומה לים, דהנה ים הוא בחי' עלמא דאתכסיא דנבראים דעלדאת"כ הן בבחי' תכלית הביטל באלקות וכמו נונא

ספר המאמרים

— תרס"א —

בס"ד, ליל ב' דר"ה, רס"א

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו, ופרש"י בכסה ל' זמן נועד יום מועד קבוע לכך וכמו ליום הכסא יבוא ביתו, והוא מהגמ' דסנהדרין דצ"ו ע"ב אין כסא אלא זמן כו', ופי' תקעו בחדש שופר בכסה היינו בזמן הקבוע בתורה לתקוע בו בשופר, וי"ל בכסה היינו ביום וזמן הקבוע להתגלות בחי' השופר. דהנה ידוע דכל הגילוים העליונים יש להם זמן קבוע שבהם מאירים ומתגלים כו', וגם הגילוים שלמעלה מבחי' זמן ומקום והיינו שלמעלה מסדר השתל' יש להם ג"כ זמנים קבועים שאז מאירים כו', והו"ע המועדים שהם בחי' זמנים קבועים שאז מאירים בחי' הגילוים שלמעלה מסדר השתל' על כללות השנה כו', וי"ל דזהו ע"י עשי' ועבודה, כי הגילוים דסדר השתל' נמשכים מאליהן ומעצמן בזמן הקבוע להגילוי ההוא כו', והגילוים שלמעלה מסדר השתל' הוא ע"י עבודה שבזמן ההוא, וכמו כל המצות שהן גילוים אורות עליונים והן הגילוים מבחי' תר"ך אורות דכתר, ויש זמן קבוע להמשכה שע"י המצוה וכמו תפילין ביום דוקא ולא בלילה וק"ש בערב ובקר בזמן שכיבה וזמן קימה כו', וכן כל מצוה יש לה מועד קבוע שע"י עשיית המצוה בזמן ההוא ממשיכים בחי' האור והגילוי כו'. וצ"ל שזה נעשה ע"י מ"ת שגם הגילוים שלמע' מסדר השתל' ניתנו בזמן ומקום ע"י עשי' ועבודה, וי"ל להיות כי תכלית הכוונה הוא שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דהיינו שיהי' הגילוי בזמן ומקום דוקא, ולכן ניתנו המצות בזמן ומקום בכדי שיושלם הכוונה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו', וכ"ה ענין המועדים שהם ימים קבועים להתגלות אורות העליונים שמאירים אז, וזהו ג"כ ענין בחדש שופר בכסה דר"ה הוא יום קבוע להתגלות בחי' השופר וכמשי"ת בעזה"י מהו"ע השופר כו'. והרמ"ע ספורנו פי' בכסה יום כסא דין, מפרש בכסה ל' כסא, וכ"ה בזהר פ' פנחס דרל"א ע"ב דכסה הוא ל' כסא, ומ"ש כסה בה"א היינו כס ה' שהוא בחי' כסא לה' עילאה כו'. והענין מה שר"ה הוא בחי' כסא הוא כי הנה בכדי שיהי' התהוות העולמות והנבראים דבי"ע שהן בבחי' גבול ומדה ועוד זאת שהן בחי' יש ודבר נפרד בפ"ע, הרי א"א שיהי' התהוות זו מבחי' גילוי האור והחיות דאז לא הי' מציאת יש כלל, כ"א התהוות היש הוא מבחי' העלם והסתר האור דוקא כו', דזהו"ע מה שההתהוות הוא מבחי' מל' כמ"ש מלכותך מכ"ע, ומל' הוא בחי' לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש שהוא בחי' לבוש להעלים ולהסתיר האור שיוכל להיות התהוות הנבראים בבחי' יש ודבר בפ"ע כו'. והנה ידוע דבר"ה חוזר כל דבר

הכליון דאכיל ושצי כו', וכדאי' במד"ר פ' אמור בפ' הנ"ל ע"פ כי אעשה כלה בכל הגוים ואותך לא אעשה כלה לפי שאין מכלין שדותיהן שנא' לא תכלה פאת שדך לכן לא אעשה כלה כו', ופאה הו"ע שיריים שהו"ע הביטל וכמו"כ הוא צדקה, וידוע דצדקה עיקר ענינה הוא בחי' הביטל והנחת עצמותו כו' וע"ז ואותך לא אעשה כלה כו', וע"פ הנ"ל דכורסייא דדינא הוא בחי' ביטל היש צ"ל דכורסייא דרחמי הוא בחי' ביטל האמיתי ביטל במציאות, והיינו שגם למטה בבחי' היש דבי"ע יהי' הביטל בבחי' כולא קמי' כלא חשיב, ועוד במדרי' גבוה יותר כמשי"ת בעזה"י, והו"ע התאחדות בחי' יחו"ע ויחו"ת וכמא' כגוונא דאינון מתייחדין לעילא כו' אוף הכי איהי אתייחדת לתתא כו' למהוי אחד באחד כו', וזהו עיקר ענין בנין המל' שבר"ה, דמל' הוא בחי' ד"ת יהי' שם ג"כ הביטל דיחו"ע, וזה ממשיכים ע"י השופר שעי"ז עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים שהוא בחי' גילוי הנ"ל. וי"ל דזהו"ע מה שבר"ה יצא יוסף מבית אסורים שנא' עדות ביהוסף שמו כו' כמארז"ל בר"ה די"א ע"א, והוא כי ביוסף כתי' בן פורת יוסף ופורת הוא אותיות תופר ומחבר ב' הבחי' דד"ע וד"ת, כי יוסף הוא בחי' יסוד, ויסוד ממשיך מד"ע שז"ע המשכת הטפה שנמשך מבחי' הדעת ליסוד כידוע ומבואר בכ"מ, וע"י היסוד נמשך הגילוי במל' כו', ולכן יצא בר"ה דוקא לפי שבר"ה ממשיכים בחי' התחברות זו ע"י השופר כו'. ועוד י"ל דהנה ביוסף כתי' יוסף הוי' לי בן אחר ואי' במד"ר דברים ע"פ יוסף ה' עליכם למה ברכן בתוספת לפי שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו' יוסף הי' עיקר לאמו בנימן שהי' תוספת שנא' יוסף ה' לי בן אחר מה כתי' ובני בנימן בלע ובכר כו' הרי יותר מיוסף, והיינו כי יוסף עצמו הי' צדיק עליון וע"י נמשך יוסף ה' לי בן אחר היינו בחי' בעלי תשובה דהיינו מה שמבחי' אחר נעשה ג"כ בחי' בן כו', ומה שנק' בע"ת ע"ש בנימן שהי' ג"כ צדיק וכמארז"ל דשבת דנ"ה ע"ב ד' מתו בעטיו של נחש בנימן בן יעקב כו', היינו מפני שבנימן הוא מלמטלמ"ע וכמ"ש בלק"ת ד"ה ושמתי כדכד דיוסף ובנימן הם בחי' שוהם וישפה דיוסף הוא מלמעלמ"ט והו"ע שוהם שהוא אבן טוב שמתחלת הווייתו הוא זך בעצם תולדתו כאור הבהיר בעצם כו', משא"כ שארי אב"ט הן מזוככים ע"י מלאכת אדם שמזככים אותם או שמתבררים ומזדככים בגדלם בארץ או בים כו', ולכן הי' יוסף חקוק על שוהם לפי שהוא בחי' או"י אור בהיר בעצם המשכתו כו' והיינו מדריגת הצדיקים כו', ובנימן הוא ישפה שהוא בחי' או"ח מלמטלמ"ע, וזהו ג"כ ההפרש בין צדיקים לבע"ת דצדיקים הם בחי' או"י ובע"ת או"ח ולכן נק' ע"ש בנימן, ועוד יובן מה שבע"ת נק' ע"ש בנימן דאי' בזהר יתרו דס"ז ע"ב בענין כהן און שנכנע אל הקדושה ודא איהו רזא דאמרה רחל כד חמאת דמיתת כמ"ד בן אוני ובג"ד אוחי יעקב ואמר בן ימין ולא בן אוני סטר ימין ולא סטר שמאל, והענין כי צדיק הוא בחי' חי וכמ"ש ובניהו בן יהוידע איש חי (וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם כו' וכמארז"ל באדר"נ ישראל נק' חיים כו'), ולכן

ימא כו' כמ"ש במ"א, ותכלת דומה לים שהוא ג"כ בחי' ביטל אלא שהוא דומה לבד להיותו רק בחי' ביטל היש כו'.

כשראתה שמתה בלדתה אותו חשבה שאינו מבחי' זו ויעקב ידע שהוא צדיק ע"כ קראו בן ימין. וי"ל מה שהוא בן ימין היינו שכחו גדול להפוך גם בחי' און לבוא לבחי' תשובה כו', וזהו יוסף ה' לי בן אחר מה שמבחי' אחר נעשה בחי' בן ע"י התשובה וכענין אמצאך בחוץ שהוא בחי' עליונה יותר ממדרי' הצדיקים כו'. והנה ר"ה הוא זמן התשובה וזהו"ע תקיעת שופר שהוא בחי' צעקה פשוטה מעומקא דליבא כו', ולכן אז יצא יוסף שהוא בחי' יוסף ה' לי בן אחר כו'*. וי"ל בד"א דבחי' יוסף שנמשך ע"י התשובה הוא בחי' עליונה יותר והיינו מדרי' הג' דלהוי כדין וכדין התחברות ב' הבחי' כמ"ש בלקו"ת שם, והו"ע לאתבא צדיקייא בתיובתא כמ"ש בלקו"ת שה"ש סד"ה מי יתנך כאח לי, והיינו שיהי' בחי' ביטל במציאו' של התחתון בבחי' הזדככות גמורה והו"ע ההעלאה מלמטלמ"ע שיגיע למדרי' גבוה ועליונה יותר, ובחי' זו יהי' בבחי' גילוי בבחי' אור פנימי ממש כו' והו"ע חיבור מ"ה וב"ן בחי' רצוא ושוב שזהו מדריגת צדיקים ובע"ת כו'. דהנה ש' מ"ה הוא בחי' רצוא וכמ"ש רוח האדם העולה היא למעלה דאדם בגימ' מ"ה הוא בבחי' עלי' למעלה, וש' ב"ן הוא בבחי' שוב דרוח הבהמה היורדת למטה בהמה בגימ' ב"ן כו', כי ש' מ"ה הוא בחי' גילוי אור והיינו מה שהא"ס מאיר אור שלפי אופן העצם וכמו גילוי אורות הנאצלים מאוא"ס המאציל שהאור הוא לפי אופן המאור, ולהיות שעצמות המאור אינו בגדר העולמות כלל אף גם לא בגדר עולם האצי' וכמ"ש כולם בחכ' עשית דחכ' דאצי' הוא כעשי' גופניות שאין ערוך כלל, וכמו"כ הוא בבחי' החכ' הקדומה דא"ק שאינו בערך הא"ס כלל וכמא' לית מח' תפיסא בך כלל גם בחי' מחה"ק דא"ק כו', לכן גם בחי' הגילוי שלו שמעין המאור ג"כ אינו בגדר העולמות וא"א שיהי' בבחי' התיישבות בעולמות כ"א הוא בבחי' רצוא והסתלקות למעלה ועז"נ כי ה' אלקיך אש אכלה הוא, וכמו אש שטבעו לעלות למעלה מפני שהוא מובדל בערך מכל היסודות כו', כמו"כ בחי' גילוי אור והחיות שנמשך מאוא"ס בעולמות הוא בבחי' רצוא ועלי' למעלה כו'. ובחי' שם ב"ן הוא מה שנאצל מאוא"ס בבחי' ריחוק מן העצם והיינו שיהי' מציאת הנאצל שלא כפי אופן מקורו, והוא כמו התהוות הכלים דאצי' שהן ג"כ בבחי' אצי'. וגם לפי דעת הרקנטי שהן בחי' בריאה שבאצי' אין הכוונה שהן בבחי' בריאה ממש ח"ו שזה אינו שייך באצי', אלא שנאצלו באופן כזה שאינם בבחי' דביקות נגלה ואינם כפי אופן מקורם כו', ולכן הם בבחי' שוב היינו בבחי' ירידה והמשכה למטה. דזהו בד"כ ההפרש בין אורות לכלים דאורות הן בבחי' העלאה מלמטלמ"ע להסתלק וליכלל במקורם, והכלים הם בבחי' ירידה והמשכה למטה דוקא כו', וכמו"כ הוא ההפרש בהפרצופים דאצי' וכמו ז"א ומל' שהן ג"כ בחי' מ"ה וב"ן, דז"א הוא בחי' אדם העליון שהוא בחי' מ"ה ונק' קוב"ה שהוא בבחי' קדוש ומובדל למעלה כו', ומל' הוא בחי' ש' ב"ן בגימ' בהמה ונק' שכינתא ששוכנת ומתלבשת בתחתונים כו'. וכמו"כ חכ' ובינה הן ג"כ מ"ה וב"ן, דחכ' הוא בבחי' קירוב אל העצם שדבוק במקורו לכן הוא בבחי'

---

*) (ואפשר י"ל דמה שבר"ה נפקדה רחל הוא בחי' מדרי' צדיקים ומה שבר"ה יצא מבית אסורים הוא מדרי' בע"ת כו').

נקודה בבחי' אין דוקא וכמ"ש במ"א דכל ענין החכ' הוא להיות בבחי' ההתכללות העדר ההתפשטות כו', ובחי' בינה היא בבחי' ריחוק מן העצם ומשו"ז הוא בבחי' יש והתפשטות דוקא כו', וכן כללות ההשתלשלות נחלק בב' מדרי' אלו דמ"ה וב"ן כו' כמ"ש במ"א. והנה ב' המדרי' דמ"ה וב"ן הגם ששניהם משתלשלים באבי"ע מ"מ יש הפרש גדול ביניהם, והיינו דמש' מ"ה לא יבוא שום שפע לחיצונים וכמארז"ל אין רע יורד מלמעלה מלמעלה דייקא היינו בחי' ש' מ"ה שלא הי' בו השבירה להיותו בבחי' מ"ה ובטל כו', ולכן הגם שנמשך למטה מטה הכל הוא בבחי' אלקות ובבחי' טוב בתכלית כו', אבל מש' ב"ן ימצא גם מותרי השפע לחיצונים בעה"ד טו"ר. כי שם ב"ן להיות שבא בבחי' יש והגשמה לכן הי' בו השבירה עד שבריבוי ההשתל' יכול להיות בחי' רע כו', והו"ע הע' שרים שמקבלים משמרי האופנים שהוא חיצוניות דעשי', ויש ע' שרים דקדושה הסובבים את הכסא* וע"י ריבוי השתל' נמשך מהם בחי' ע' שרים דקליפה, והיינו לפי שגם הע"ש דקדושה הן ג"כ בבחי' ישות קצת, ואף שהן בטלים נגד אוא"ס ב"ה וכמא' וצבא השמים לך משתחוים, מ"מ הביטל שלהם הוא ביטל היש לבד, וכמו השר הגדול כשבא לפני המלך אעפ"י שיתבטל ממציאותו לגמרי, היינו לפי שהמלך גדול ממנו הרבה אבל לא שהוא מצ"ע אינו כלום שהרי במדינתו הוא משתרר בתכלית, וה"ז ביטל העשוי לא שהוא מבוטל ממילא כו', וכמו"כ הוא בשרים העליונים דכתי' וצבא השמים לך משתחוים היינו לך דוקא הוא מבטל עצמו אבל מ"מ אין בו בחי' ביטל האמיתי מכל וכל מצד עצמו כו', ולכן בריבוי השתל' נשתלשל מזה בחי' ע"ש דקלי' שהן בבחי' יש גמור, אף שיש בהם קצת ביטל דקרי לי' אלקא דאלקיא כו' מ"מ הוא בבלתי הרגש לגמרי שהן בתכלית הישות עד שיכול לומר לי יאורי ואני עשיתינהו ומגביהים עצמם כנשר כו' והן הפכים ומנגדים לאלקות בתכלית ושנואים לבוראם כו', וכ"ז בא בבחי' השתל' מבחי' ש' ב"ן. דמש' ב"ן די"ס דעשי' יוכל להיות בריבוי השתל' בחי' רע גמור כו'. אבל מבחי' ש' מ"ה גם כמו שבא בבחי' השתל' למטה מטה בי"ס דעשי' לא יהי' מזה בחי' השתל' והתהוות החיצונים כו', והיינו לפי שש' מ"ה הוא בחי' האור שלפי אופן מקורו, ובכל מקום שנמשך הוא בבחי' דקות ורוחניות לפ"ע המקור, ולכן לא יהי' מזה השתל' בחי' הישות והגסות כו', אבל בחי' ש' ב"ן שהוא בחי' הגילוי שלא לפי אופן מקורו לכן בהשתל' ה"ה בא בבחי' הגשמה קצת עד שיכול להיות מזה השתל' בחי' הישות והגסות לגמרי כו'. והנה הגם דבחי' שם מ"ה הוא גבוה במעלה הרבה מבחי' ש' ב"ן כנ"ל, מ"מ יש ג"כ יתרון מעלה בבחי' שם ב"ן על ש' מ"ה, דהנה ידוע דשרש ש' מ"ה הוא מההארה היוצאת ממצחא דא"ק וש' ב"ן שרשו מבחי' הבל פה דא"ק. והנה אנו רואין עד"מ באדם התחתון הרי הבל הדבור הוא בא בבחי' מהות גשמי ומתלבש באותיות הדיבור שהן בבחי' יש מורגש ונדמה כנפרד ממש כו', משא"כ בהארת פנים כאשר חכמת אדם תאיר פניו כשממציא איזה שכל חדש או בעת השמחה, הרי נראה ונגלה אור דק ורוחני בהארת פניו כו', מ"מ הרי חיצוניות וגשמיות הפנים מפסיק על עצם הארת

*) (וכמו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש כו').

נפשו ומה שרואה אור הארת פניו ה"ה בחי' הארה לבד מן העצם מה שבא ע"י הפסק גשמיות הגוף, ומכ"ש המצח שהוא עצם המפסיק על האור העצמי שאין העצם נמשך כ"א הארתו לבד כו', משא"כ בהבל הפה הרי אין כאן שום דבר המפסיק ובחי' עצמות החיות שבנפש הוא בא בהבל הדיבור אלא שבא בבחי' הגשמה בבחי' הבל גשמי אבל הוא בחי' עצם החיות שבא בהגשמה זו כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה ההפרש בין ש' מ"ה לש' ב"ן, דש' מ"ה הוא שבא בבחי' גילוי אור מבחי' אוא"ס המאציל והוא בבחי' דקות ורוחניות האור שלפי אופן מקורו, אבל הוא בחי' הארה לבד שבא בבחי' דילוג ממקורו, והו"ע מה שהוא בחי' הארה ממצחא דא"ק הרי המצח הוא בחי' מפסיק שאינו נמשך עצם האור דא"ק כ"א הארתו לבד ובבחי' דילוג כו', אבל ש' ב"ן אם היות שבא בבחי' הגשמה ושלא לפי אופן מקורו אבל מ"מ הרי הוא נמשך מבחי' העצמית דא"ק והו"ע הבל הפה דא"ק שאין כאן דבר המפסיק כ"א בחי' העצמית האור דא"ק נמשך בבחי' הבל זה כו'. וביאור הענין י"ל ע"פ המבואר במ"א בענין הקו והרשימה, דהנה ידוע דהקו הוא בחי' גילוי אור שמעין המאור, וכמ"ש בע"ח וז"ל ואז המשיך מן אוא"ס קו א' ישר מן האור העיגול שלו כו', וראש העליון של הקו נמשך מן אוא"ס עצמו ונוגע בו כו' עכ"ל, דהיינו שהקו דבוק במקורו ולכן הוא מעין מקורו כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ המשכתו הוא ע"י הצמצום, דענין הצמצום הוא בחי' הפסק האור הראשון וכידוע שהוא שסילק אורו הגדול על הצד כבי' ונפסק אור הראשון לגמרי ואח"כ נמשך הקו ה"ה המשכה בבחי' דילוג, ואין זה המשכת האור הראשון עצמו שבא בבחי' גילוי הקו כ"א חיצוניות הארתו שבא ע"י הפסק הצמצום כו'. ולכן נק' הקו בשם מזלא שהוא כענין השערות, ועד"מ ענין השערות הרי נמשך בהם חיות מהמוח שהרי כשמושכין את השערות מרגיש כאב והיינו מפני שיש בהם מחיות המוח ומ"מ הוא הארה חיצוניו' שבא בדרך דילוג והפסק עצם הגולגולת שמסתיר ומעלים על עצם החיות ואינו נמשך חיות המוח עצמו בהשערות וכמו בהאברים שמקבלים מהחיות שבמוח הרי החיות עצמו נמשך בהאברים, משא"כ בהשערות אינו נמשך מעצמות החיות כ"א הארה ממנו לבד כו'. וכמו"כ יובן בהמשכת הקו שאין זה בחי' המשכת העצמות אוא"ס שלפני הצמצום כי הצמצום מפסיק ומסתיר על עצם האור וגילוי הקו הוא בחי' הארה לבד כו', ואם היות שנוגע ודבוק בהאוא"ס שלפני הצמצום (אף שנמשך ע"י הצמצום כו') מ"מ אין עצם האור נמשך כ"א הארתו לבד כו', וכמו משל השערות הנ"ל דהחיות שבשערות דבוק בהמוח שהרי מרגיש כאב בהמוח כשמושך השערות, ומ"מ ההמשכה היא ע"י הפסק עצם הגולגולת כו'. וכמו"כ יובן זה בענין השפעת השכל וכידוע המשל מהשפעת הרב לתלמיד דעצם השכל כמו שהוא בבחי' עומק ורוחב אצל המשפיע א"א שיתקבל אצל המקבל, כ"א בהכרח שהמשפיע יצמצם ויעלם בעצמו אור העצמי שלו, שלפי שעה יתעלם גם לעצמו ג"כ כו', ואז נמשך הארה חיצוניות מן השכל שאפשר שיתקבל אל המקבל. והנה הארה זו הרי בעת ההשפעה ה"ה דבוקה ואחוזה אצל המשפיע בהאור העצמי שלו, כי קודם שנמשך ההשפעה שלצורך המקבל בהכרח שיעלם האור העצמי

שלו לגמרי שלא יאיר גם לעצמו, אבל בעת שנמצא אצל המשפיע האור שנשפע אל המקבל הרי אז חוזר ומאיר בו בחי' האור העצמי שלו (דאל"כ מאין יומשך אור ההשפעה כו' כמ"ש במ"א), וכן בעת ההשפעה ג"כ מאיר בו אור עצם שכלו שממנו נמשך השפעה זו כו', ולכן אור ההשפעה הוא מעין עצם שכלו ואינו שכל אחר כ"א מה שהשכיל בעצמו כו', ומ"מ המשכת אור ההשפעה הוא ע"י הצמצום שעשה בעצמו, והיינו דבתחלה לולא הצמצום וההפסק של האור העצמי לא הי' נמשך אור השפע הזו, הרי הי' כאן תחלה הפסק האור הראשון ואח"כ נמשך האור הזה כו', וגם כשנמשך האור הנשפע שאז חוזר ומאיר האור העצמי כנ"ל, אין זה שמאיר האור העצמי בגילוי ממש אצלו כמו קודם שצמצם עצמו, דא"כ לא הי' אפשר להיות המשכת אור השפע כמו קודם הצמצום, אלא שזה רק מה שיודע את האור השכל העצמי שלו, אבל הוא מוסתר ונעלם שלא יאיר בהתגלות כ"א בדרך ידיעה בבחי' מקיף לבד, ולא כמו בעת הצמצום שהי' האור השכל בהתעלמות גם לעצמו וכאלו לא השכיל שום שכל, ועתה מאיר אצלו קצת אור השכל שלו אבל הוא רק בדרך ידיעה בדרך מקיף לבד, וממנו נמשך אור הנשפע אבל הוא ע"י הצמצום וההעלם הנרגש בו אז (יותר ממה שמאיר ונרגש בו האור העצמי כו') והאור הנמשך בוקע את חשך הצמצום כו', ולכן האור הנשפע אם שהוא מעין אור השכל העצמי לפי שהוא אחוז ודבוק בו, מ"מ אין זה האור העצמי כ"א הארה חיצוניות ממנו לבד, מפני שנמשך מהאור העצמי ע"י הפסק הצמצום כו'. ומכ"ז יובן בבחי' הקו שנמשך ע"י הפסק הצמצום ומ"מ הוא נוגע ודבוק בהאוא"ס שלפני הצמצום שהוא בחי' העיגול הגדול שלפני הקו וכמ"ש בע"ח מן אור העיגול שלו * ומפני שנמשך ע"י הצמצום ה"ה בחי' הארה לבד ולא עצם האור ובא בבחי' דילוג, ולהיות דבוק במקורו ה"ה מעין מקורו כו'. אמנם ענין הרשימה הגם שהיא בחי' העלם שזהו"ע מה שהיא בבחי' נקודה לבד שהיא בבחי' העלם והעדר ההתפשטות לגמרי, וכידוע שז"ע שרש התחלת המציאות שנתגלה ע"י הצמצום כמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר ענף ב' בהג"ה דשרש זה הוא בחי' הרשימה כמ"ש במ"א, ומ"מ היא בחי' העצמית דא"ס, שהרי היא בחי' הרושם מהאוא"ס שלפני הצמצום הרי בהכרח לומר שהיא מבחי' עצמות האור דאל"כ הרי אין זה רושם האור, דאם נא' שהיא רק הארה ולא עצם הרי אין זה רושם העצם כו'. ובאמת נקודת הרושם לבד מה שכוללת בתוכה בחי' עצם האור שיתגלה אח"כ ע"י הקו בחי' הארה ממנו כו', הרי כוללת גם בחי' פנימיות ועצמות האור שאינו נמשך כלל בגילוי הקו כו' וכמ"ש במ"א באורך. אלא שהרשימה בא בבחי' העלם בבחי' שרש התחלת המציאות והקו בא בבחי' גילוי אור כפי אופן מקורו והוא בבחי' אין והעדר המציאות כו', אבל בעצם מהותם הנה גילוי הקו הוא בחי' הארה לבד, והרשימה היא בחי' העצמות שבא בהעלם בנקודה זו כו'. וביאור ענין הרשימה בקצרה יובן עד"מ מכח הזריקה עד"מ כשזורק אבן מלמטלמ"ע הנה כח היד נושא את האבן ומוליכו למעלה כו', והרי כח זה הוא

---

* (עי' מש"ש בהגהו' וביא' בע"ח ד' ווארשא, ובמ"א מבואר דשרש שרשו הוא למעלה מבחי' העיגול כו' ועמ"ש בהגהת הרמ"ז באוצ"ח).

כח היותר תחתון שבעשי' ואינו דומה למלאכת הציור עד"מ שהוא ג"כ עשי' מ"מ הרי יש בזה שכל עמוק שמתלבש במלאכה זו, וגם אינו נבדל כ"כ דאם היות שכח הפועל בא בדבר נבדל, מ"מ בעת הפעולה הרי מיוחד כח התנועה שביד עם כח הפועל שבהדבר הנבדל כו', משא"כ בזריקה הרי אין בזה שום שכל וחכמה כלל והראי' שגם הבהמה יכולה לזרוק ולהתיז צרורות, וגם כשהאדם זורק בכוונה אין לזה ערוך לגבי השכל שבציור, והעיקר תלוי ברגילות ובאימון ידיו כו', וגם כח היד נבדל לגמרי מן הכח התנועה שביד דכל פעולת הזריקה היא דוקא לאחר שיוצא האבן מידו כו', ומ"מ יש בזה מעצמית כח התנועה דוקא הרבה יותר מהכח שבציור, שהרי הזריקה היא בכח דוקא שזהו בא מהכח נעלם של כח התנועה שלמעלה מגילוי כח התנועה שבציור, ולכן אנו רואין שזריקה יכולה להיות בעצם היד שלא ע"י האצבעות, וידוע דהאצבעות הם מחלקים ומפררים את כח התנועה לחלקים, וההתחלקות היא בחיצוניות כח התנועה ומה שנמשך ע"י האצבעות הוא רק הארה לבד כו', אבל הזריקה היא בעצם היד והוא מעצם כח התנועה שבא בזריקה זו ומקיף את האבן ונושאו למעלה, והגם שהכח נעשה נבדל מן כח התנועה ובא על האבן שהוא דבר נבדל לגמרי מ"מ ה"ה עצם כח התנועה ממש שנושא את האבן כו', והנמשל מזה יובן בבחי' הרשימה שהיא בבחי' העלם ובבחי' אור נבדל מהעלם עצמות האור דא"ס כו', ומ"מ יש בזה דוקא מבחי' העצמות דא"ס ממש שלמעלה מבחי' הגילוי דקו כו' כנ"ל. ונמצא ההפרש בין בחי' הקו להרשימה, דהקו הוא בחי' גילוי אור להיותו דבוק ומעין מקורו אבל הוא בחי' הארה לבד שבא ע"י הפסק הצמצום ואינו בחי' עצמות האור כו', והרשימה היא בבחי' אור נבדל ומשו"ז היא בבחי' העלם ובבחי' שרש התחלת המציאות כו', אבל היא בחי' העצמות ממש שנעשה בבחי' שרש מציאות זו כו'*. וכמו שהוא בקו ורשימה כמובן יובן בבחי' מ"ה וב"ן הנמשכי' מא"ק דבחי' ש' מ"ה היוצא ממצחא דא"ק הוא בבחי' גילוי אור שמעין המאור אלא שהוא בחי' הארה לבד ולא עצמות האור דא"ק מפני שהמצח מפסיק על האור דא"ק כו', אמנם בחי' ש' ב"ן הוא שבא בבחי' מציאות דבר מה, אבל הוא בחי' העצמות דא"ק, והיתרון בשם מ"ה שהוא בחי' גילוי אור ולכן בכל מקום שנמשך הוא בבחי' דקות ורוחניות ואינו נמשך ממנו להיות בבחי' ישות כו', ומבחי' ש' ב"ן בריבוי השתל' יכול להיות בחי' ישות גמורה כו' כנ"ל. וב' מדרי' אלו דמ"ה וב"ן הם מדרי' צדיקים ובע"ת דצדיקים הם במדרי' ש' מ"ה שהן תמי' בבחי' היחוד והדביקות באלקות והמה מובדלים ומופרשים מכל בחי' הגשמה ומכ"ש שרחוקים הם מבחי' הרע

*) ומה שהקו הגם שנמשך ע"י הפסק הצמצום ומ"מ הוא בבחי' אור מעין המאור צ"ל שהוא מצד התוקף וריבוי האור דא"ס, דלכן נק' המשכת הקו בשם בקיעה וכמ"ש אז יבקע כשחר אורך דמבואר במ"א שז"ע בקיעת הקו שבוקע חשך הצמצום. וכמו אור השמש שבוקע את החושך והקדרותא דצפרא ומאיר כו', כמו"כ באוא"ס בוקע חושך הצמצום ומאיר כו', והיינו מחמת תוקף האור. אבל מה שמאיר הוא בחי' הארה לבד שנמשך ע"י הצמצום והוא בחי' אור של תולדה לבד ולא אור עצמי כו'.

כו', מפני שעבודתם תמיד בבחי' הגילוי אור האלקי שמאיר להם שנרגש האור בנפשם ומתפעלים על אלקות והן תמיד בבחי' הדביקות ויחוד באוא"ס כו'. אך הבע"ת הוא שהי' תחלה בבחי' החושך והישות שנפל בשבה"כ ונתגשם ברע, ומשם הוא חוזר ומבקש את ה' בכל לבבו כו' וכמו ראב"ד שהי' בבחי' תכלית הרע שנפל בשבירה משם ב"ן וחזר בתשובה שלימה וכמארז"ל הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכי' כו' שנעשה בבחי' אין וביטל בתכלית ועי"ז נתהפך ונתברר בחי' ש' ב"ן ליכלל במ"ה שהוא מיש לאין בתכלית כו' ואזי ש' ב"ן המתברר עולה למעלה מעלה מש' מ"ה שזהו מה שבע"ת מגיעים למעלה מצ"ג כו', והענין כנ"ל דש' מ"ה הוא הארה לבד מבחי' א"ק, ולכן כל עבודת הצדיקים היינו הביטל שלהם וההמשכה שממשיכי' הכל הוא מבחי' ההארה דש' מ"ה לבד כו', אמנם ש' ב"ן הוא מעצמות א"ק אלא שהוא בהעלם בבחי' יש ומציאות עד שבא בהגשמה כו', וע"י הבירור דש' ב"ן בתשובה הרי הביטל הוא בבחי' העצמות שלמעלה מהגילוי דשם מ"ה, ועי"ז מאיר בגילוי בחי' שרשו ומקורו, דתחלת המשכת ש' ב"ן משרשו הוא בהעלם, אך ע"י בירור וביטל הזה מאיר גילוי שרשו ומקורו שהוא בחי' עצמות א"ק ובשרש שרשו הוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס שלמעלה ממקור גילוי הקו כו'. אמנם בכדי שיהי' בחי' גילוי זה בפנימיות י"ל שזהו ע"י ש' מ"ה דוקא, דמה שע"י התשובה מאיר בחי' שרש ומקור דש' ב"ן זהו בבחי' מקיף לבד ובכדי שיהי' הגילוי בפנימיות זהו ע"י ש' מ"ה שהוא בחי' גילוי אור כו', אך עצם הגילוי יהי' ממדרי' עליונה יותר וגם יהי' הגילוי למטה מטה גם בבחי' יש ודבר מה כו', דהרי הגילוי דש' מ"ה עצמו נמשך רק בבחי' דקות ורוחניות אבל בבחי' יש ודבר אינו מאיר הגילוי דש' מ"ה כי היש מסתיר על גילוי זו שאינו מאיר בו כו', אבל כשמתברר היש ע"י תשובה ונעשה בבחי' מ"ה וביטל בתכלית אזי נמשך הגילוי דש' מ"ה גם בבחי' מציאת היש ג"כ, והגילוי הוא מבחי' עצמות דא"ס שמאיר ע"י ש' מ"ה כו', וכמו לע"ל דכתי' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר שיהי' הגילוי בבחי' לב ובשר הגשמי להיות שיתברר מציאות הגשמי ויבוער בחי' החשך הגס של חומר הגוף ויאיר בחי' גילוי אוא"ס ממש בבחי' היש שלמטה כו', ואז יהי' עיקר התחברות בחי' מ"ה וב"ן כו'. וזהו"ע לאתבא צדיקייא בתיובתא דהנה הצדיקי' הם בבחי' מ"ה שהוא בחי' הארה לבד, וגם הגוף של צדיקים הוא משבה"כ דש' ב"ן, והגוף שלהם מסתיר על בחי' הגילוי דשם מ"ה, ועיקר הביטל הוא בנפשם והוא כלי לגילוי אוא"ס, אבל מצד הגוף אין הביטל כ"כ ואינו מאיר בו גילוי אור כו', אבל כשצדיקי' באים לתשובה שהו"ע ביטל גופם שנכלל באין, אזי מאיר בחי' הגילוי דש' מ"ה גם בהגוף, והגילוי יהי' ממדרי' עליונה יותר היינו מבחי' שרש שרשו דש' ב"ן כו'. וגבי בע"ת י"ל שז"ע מה שזדונות נעשו לו כזכיות, דהנה רמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא וכמו אברים הם כלים לגילוי אור וחיות הנפש כמו"כ מצות הן כלים לאור וחיות האלקי כו', אך הגילוי הוא רק מבחי' ז"א לבד שז"ע אברין דמלכא קדישא בחי' ז"א, אבל למעלה מז"א אינו נמשך הגילוי בכלים, וכמו"כ בשרש שרשו הוא בחי' חיצוניות

האור השייך לעולמות שמשם נמשך בחי' הקו שהוא ההארה הנמשכת ע"י הצמצום ומתלבשת בכלים עליונים דאצי' וכמו"כ בבחי' הכלים דמעהמ"צ ועמ"ש בסש"ב פכ"ג, אבל בחי' האור שלמעלה מעולמות אינו נמשך בבחי' כלים וכמו מל"ת שע"י נמשך ג"כ בחי' גילוי אור וכמא' ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כאלו עשה מצוה כו', והגילוי הוא מבחי' י"ה חו"ב, הנה אין הגילוי נמשך בכלים דהרי ל"ת אינם בבחי' כלים כו' וכמ"ש במ"א שז"ע ידיעת השלילה לבד כו', וג"ז הגילוי הוא מבחי' עצם האור לא מבחי' העצמות ממש כו', אמנם מה שזדונות נעשים כזכיות הרי הזדונות הם מה שנפל בשבירה מש' ב"ן דשרשו מבחי' עצמות א"ס ממש ונעשים כזכיות היינו להיות בחי' גילוי אור בכלי שהעצמות דא"ס יהי' בבחי' גילוי ממש בבחי' תפיסא בכלים וזהו ע"י בירור דש' ב"ן שבזה מעורר בחי' העצמות דוקא, והיש מזדכך עי"ז להיות בבחי' כלי להגילוי, והגילוי הוא ע"י שם מ"ה שזהו"ע שהן כזכיות שהוא בחי' שם מ"ה וע"י נמשך גילוי בחי' העצמות להיות בבחי' התלבשות ותפיסא בכלים, וז"ע יחוד וחיבור מ"ה וב"ן כו', והנה ע"י השופר נעשה ג"כ התחברות ב' המדרי' כידוע בענין וכל העם רואין את הקולות והלפידים שהן רצו"ש וקול שופר הוא המחברם כו', וי"ל דזהו ג"כ ענין שופר דר"ה שהוא התחברות ב' המדרי' הנ"ל. וי"ל דהעיקר הוא בהתקיעה האחרונה דתקיעה ראשונה היא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע והתקיעה הב' הוא מה שואד' הוי' בשופר יתקע והוא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט שמחבר ב' הבחי' דהעלאה והמשכה צדיקים ובע"ת כו'. ועל לשון הקבלה ב' בחי' כסא הנ"ל אי' במאו"א אות כ' סכ"ב כסא רחמים וכסא דין הם זו"נ, ואל מלך שהוא הבינה יושב על כסא זה כמש"ה השמים כסאי כו', וכן נק' מל' כסא דין כי ז"א נק' אלקים בערך עתיקא ורוכב עלי' עכ"ל, ור"ל דכסא דין הוא מל' והיושב על כסא זה הוא ז"א שנק' אלקים, אכן כסא רחמים הוא ז"א והיושב על הכסא הוא בינה, או שהכסא הוא בינה וכידוע דבינה נק' כסא הכבוד, והיושב על הכסא הוא בחי' עתיק כו', וי"ל דז"ע אל מלך שכ' במאו"א דמלך הוא בחי' בינה כמ"ש ברע"מ פ' עקב דרע"א ע"ב בפי' מלך העולם ויעו"ש ברמ"ז, ואל מלך י"ל שהוא בחי' התגלות עתיק שמאיר בבינה כו'. וז"ש במד"ר הנ"ל בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה שנא' עלה אלקי', והיינו דכסא דין הוא בחי' מל' ועולה בדין היינו בחי' ז"א שנק' אלקי' לגבי עתיקא, וז"ש ג"כ בזהר כורסייא אתתקן ומלכא קדישא הוא בחי' ז"א יתיב כו', וכשישראל תוקעין בשופריהן עומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים היינו גילוי בחי' בינה ועתיק ע"י בחי' ז"א כו'. וע"פ הנ"ל יובן מ"ש בזהר דפנחס בפי' בכסה ל' כסא ונא' כסה בה"א שהוא כס ה' היינו בחי' כסא רחמים שהוא בחי' ה' עילאה בינה, וזהו תקעו בחדש שופר בכסה שע"י שופר יושב על כסא רחמים שהוא בחי' כס ה' עילאה כו', וזהו ג"כ עדות ביהוסף שנתוסף לו ה' היינו בחי' ה' עילאה בחי' בינה והתגלות עתיק כו'.

יום ב' דר"ה

כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, וצ"ל מה"ע שמשבחים בחי' הגבורות הלא העיקר הוא גילוי בחי' חסדים העליונים וא"כ מהו שמשבחים בחי' הגבורות, ומה שייך זה למ"ש קודם כבוד מלכותך יאמרו הלא במל' יש ב' המדות דחו"ג וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ וכתיב והוכן בחסד כסא ולמה אומר דוקא וגבורתך כו'. והנה נת"ל בד"כ דבנין המל' בר"ה הו"ע ההתחברות דבחי' יחו"ע ויחו"ת והיינו שגם במציאות יש יהי' הביטל בבחי' כולא קמי' כל"ח ועוד למעלה מזה.

ולהבין זה בד"פ צלה"ק תחלה מ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ואי' במדרש דאלה קאי על אלה תולדות השמים והארץ שנק' אלה לפי שהן בהתגלות בבחי' יש ונבראו מבחי' מי הוא בחי' אין שאינו מושג וכידוע שהבריאה נק' יש מאין היינו שהנברא הוא בבחי' יש ובבחי' מציאות הנראה ונגלה לעין כל, והמקור המהווה הוא בבחי' אין שאינו ידוע ומושג כו'. ולכאו' אינו מובן מה שנק' יש מאין והלא ממך הכל שכל ההתהוות הוא מהא"ס שהוא הבורא מהווה הכל, והא"ס הרי הוא הוא דייקא בחי' יש האמיתי דהיינו אמיתית המציאות כו', וכל מה שנברא ונתהווה הכל בבחי' אין ואפס לגבי' וכולא קמי כל"ח וא"כ איך אנו אומרים שהבריאה היא יש מאין שהבריאה נק' יש והבורא נק' אין שזה לכאו' היפך הנ"ל. אך הענין הוא דהנה כתי' גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו ואמרז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, פי' עיר אלקינו קאי על כלליות עולם הדיבור, והיינו שזהו כמו העיר הוא הקיבוץ מהרבה בתים יחד, והבית נעשה מקיבוץ הרבה אבנים ביחד, וכן יובן שענין האותיות נמשלו בס"י לאבנים דכשם שאבנים הם דומם כמו"כ האותיות הם בבחי' דומם שאין בהם צמיחה מקטנות לגדלות. והגם שיש אתוון זעירין ואתוון בינונים ואתוון רברבין, הרי כאו"א הוא במדרי' פרטיות דאתוון זעירין במל' ובינונים בז"א ורברבן בבינה, והאות שהוא מאתוון זעירין לא יצמח ויגדל בבחי' אתוון בינונים ורברבן כו'. והגם שיש עליית הכלים שעולים ממדרי' למדרי' וכמו עליית המל' בשבת וביוה"כ שהוא בחי' עליית הכלים עד שגם הכלים דבי"ע עולים בשבת ונכללים באצי' כו', הנה בעלי' זו משתנה התחתון ממהותו ונעשה כמו מהות העליון ממש דכאשר עולם הבריאה עולה באצי' נעשים הכלים דבריאה כמו כלי' דאצי' ממש שראוים לקבל בתוכם אור האצי' כו', וכן כשמל' עולה בבינה נעשים הכלים דמל' כמו הכלים דבינה ממש כו', וכמ"ש במ"א דלכן לא נא' יצחק יצחק ב"פ כו', ועמ"ש מזה בד"ה מהרה ישמע רנ"ב, וא"כ אין זה ענין הצמיחה והגדלה כ"א מה שעולה ממהות למהות כו', אבל כשהן במדריגתן אין בהם בחי' הצמיחה וההגדלה כו', ועש"ז נק' בשם אבנים כו'. ושתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים בונות ששה בתים, והיינו שמצירופי אותיות יחד נעשה בית, ומקיבוץ הרבה בתים נעשה עיר, ופי' וענין הבית שנעשה מצירוף האותיות יחד, הוא שכמו הבית הנעשה מאבנים הנה נעשה דבר

חדש מהקיבוץ שע"י קיבוצם יחד נעשה דירה לאדם, כן בהצטרף כמה אותיות ביחד נעשה בהם השכלה, והיינו שהתיבה נעשה כמו בית שיאיר בו אור ההשכלה, משא"כ באותיות מפורדים לא יש בהם השכלה כלל כמו תיבת ברוך שפי' גיבענצט בל"א שזהו כשמקבצים אותיות ב' ר' וא"ו ך' יחד, אבל כל אות בפ"ע לא נמצא בו השכלה כלל, וה"ז כמו הבית שהוא מקיבוץ הרבה אבנים יחד אז היא נעשית למושב אדם. וכללות עולם הדבור נ' בש' עיר, ועיר זו נק' בשם עיר אלקינו להיות כי הדיבור נמשך מש' אלקים, וכמ"ש בכל ע"מ ויאמר אלקים, ומה שנק' אלקינו שהוא אלוקה שלנו והלא אלקי כל הארץ יקרא, אך הענין דבאמת כן הוא, רק כמו שירושלים מובדל מכל שארי העירות להיות כי בירושלים הי' בהמק"ד והשראת השכינה, כן נש"י מובדלים ג"כ להיות נק' שמו עליהם וכמ"ש אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי כו' להיות לכם לאלקים, וכמ"ש במד"ר אע"פ שאלקה אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם, וזהו שנק' עיר אלקינו דוקא, שכמו שבגשמיות השרה שכינתו בבהמק"ד בירושלים, כ"ה למעלה גילוי בחי' דיבור העליון בנש"י שהם הם כלים להשראת שכינתו ע"י היותם בבחי' עיר אלקינו ע"י צירופי אותיות התורה והתפלה שהם הם כלים להשראת שכינתו וכמארז"ל בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל ע"י התורה והתפלה כו'. וזהו גדול ה' כו' בעיר אלקינו שע"י ש' אלקי' עי"ז נראה גדולת הוי', כי ענין גדול הוי' הוא כמ"ש מה רבו מעשיך ה', שהן ריבוי הנבראים מאד שנתהווה למעלה ולמטה וכמ"ש אלף אלפי' ישמשוני וריבו רבבין קדמוהי יקומון והוא מספר גדוד א' ולגדודיו אין מספר כו', וכאו"א יש לו אור וחיות מיוחד מאור וחיות אלקי המחי' אותו, שבזה המה מחולקים זמ"ז היינו בהאור והחיות האלקי שבהם כו' כמ"ש במ"א, עד שגם למטה מטה יותר בא בבחי' הריבוי וההתחלקות לאין שיעור וכמו כל פרטי דצחי"מ וארמ"ע בגשמיות שהם בריבוי גדול מאד, ומבחי' ריבוי ההתחלקות כ"כ דדצחי"מ וארמ"ע ממילא יובן ההתחלקות והריבוי הגדול בשרש הדצחי"מ והארמ"ע ברוחניות, מאחר שהשפע הולך מן הרוחניות אל הגשמיות וכמא' אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל כו' ואנו רואים שגם במין זה דעשב יש רבבות מיני' שונים בצמח השדה, כמו"כ ודאי בהכרח יש ברוחניות של העשבים במזל העליון ג"כ אותן הרבבות שמהן באו בגשמיות, וכן בכל פרטי הצומח וגם בכל פרטי חלקי החי והמדבר שכולם מקבלין מהמזלות, וכן פרטי יסודות הגשמיים דארמ"ע מקבלים מבחי' הרוחניות שלהם במזלות העליונים וכמ"ש אני אענה את השמים והן יענו את הארץ כו' וכידוע שיש מזל מחכים ומזל מעשיר כו', ולפי אופן השפעת האור והחיות האלקי בהמזלות העליונים לפי אופן כזה נמשך ההשפעה למטה כו', וכללות ההשפעה הנמשכת בהמזלות הוא משמרי האופנים, דהיינו בחי' החיצוניות והפסולת שנברך השפע האלקי שנמשך לאופנים וחיות ע"י המלאכים שנק' בשם קרבים וכמ"ש וכל קרבי שמבררים השפע העליונית האלקי' שנמשך מבחי' מל' דאצי' בבי"ע ומבדילים הפנימיות מן החיצוניות והחיצוניות הוא נמשך להמזלות כו'. וזהו שאמרז"ל ע"פ אף ידי יסדה ארץ וימינו טפחה שמים נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו

וברא ארץ כו' נטה ימינו וברא שמים קאי על בחי' העולמות העליונים הרוחניים שנק' שמים בכלל וכמו מלאכים ונשמות דבריאה ויצי' כו' שעז"נ אני אענה את השמים שנמשך מבחי' ימין דחסד עליון להשפיע לשמים עליונים כו' וגם שם מתחלק השפע לריבוי רבבות מדרי' לכל מלאך ונשמה בפ"ע וכמו ריבוי ההיכלות שיש בעולם הבריאה ויצי' וכמו לע"ל שנ' עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות כו', שכ"ז הוא מבחי' ימין היינו שמאיר שם גילוי אלקות כו', ונטה שמאלו וברא ארץ הוא להיות נמשך השפע מרוחניות לגשמיות להיות ריבוי התחלקות השפע במזלות בכדי שתבוא השפע בהגשמה דד"י ודצח"מ שזהו מבחי' שמאל דוחה לדחות השפע למטה שתבוא בגשמיות יותר כו', שעז"א והם יענו את הארץ עד שאין לך עשב כו', ובד"כ הם ב' מדרי' דעלדאת"כ ועלדאת"ג שבכאו"א יש ריבוי מדרי' עד אין שיעור כו', ועז"נ מה גדלו מעשיך כו' ומה רבו מעשיך כו', מה גדלו קאי על נבראים עליונים כמו מלאכים ונשמות דב"י שהן גדולי' במעלה שהן בבחי' ביטל היש לאין תמיד כו' ומה רבו מעשיך קאי על הנבראים שלמטה שכולם הם בבחי' ריבוי ההתחלקות מאד עד אין שיעור כו'. וע"ז א' גדול ה' ומהולל מאד שמההתהוות נראה ונגלה גדולת ה' הן מגדולי הנבראים שהן השמים וצבא השמים וכדאי' במד"ת ע"פ השמים מספרים כבוד אל משל למלך שנכנס למדינה ואינו יודעין מה כחו הי' שם פקח א' א"ל מן אבנא דהוא מתגוושש בהון אתון יודעין גבורתו כך השמים מספרים כבוד אל כו', והיינו מה שמההתהוות השמים נראה ונגלה גדולת המהווה אותן כו', וכן מריבוי הנבראים שלמטה שהן בריבוי עד אין שיעור ולכאו"א נמשך אור וחיות פרטי בפ"ע לפי מזגו ותכונתו כו' הנה מכ"ז נראה ונגלה גדולת ה' כו'. אך אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו שאז דוקא ניכר גדולתו, כי כל התהוות מציאות הנבראי' וריבוי ההתחלקות כנ"ל זהו ע"י אותיות הדיבור דש' אלקי' וכנ"ל דעיר אלקינו הוא עולם הדיבור שנק' עיר ע"ש ריבוי הצירופי' דאותיות הדיבור, ולפי אופן ריבוי התחלקות הצירופי' לפי אופן כזה נעשה הריבוי התחלקות בהנבראים, דש' הוי' בעצם ה"ה בבחי' אח"פ למעלה מבחי' התחלקות, וההתהוות היא מש' הוי', דהוי' ל' מהווה, שכל דבר שנתהווה מקור התהוותו הוא מש' הוי', אלא שהוא ע"י ש' אלקי' שע"י ריבוי התחלקות האותיות והצירופי' דש' אלקי' עי"ז נעשו ריבוי התהוות הנבראים כו', וזהו גדול הוי' כו' בעיר אלקינו שע"י עיר אלקינו דוקא ניכר גדולת הוי' כו'. אמנם עדיין צ"ל מאחר דש' הוי' הוא בחי' אח"פ ועיקר ההתהוות הוא מש' הוי' ואיך יבוא בבחי' ריבוי ההתחלקות ע"י ש' אלקים, אך הענין הוא דהנה יש עוד פי' במה שא' אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו היינו אימתי שייך לקרותו גדול כשהוא בעיר אלקינו אז שייך לשבחו בזה שהוא גדול, אבל לגדולתו העצמית אין חקר כלל, וזהו מ"ש לך ה' הגדולה ואמרז"ל הגדולה זו מע"ב והיינו מה שנמשך אור וחיות האלקי להוות ולהחיות העולמות, הנה גדולה זו היא טפל ובטל לך, ומקום גדולתו שם אתה מוציא ענוותנותו שהוא בחי' ענווה וירידה

ושפלות גדולה מה שנק' בשם גדול, והיינו שכל ענין הגדולה הוא בבחי' הארה לבד מאוא"ס מה שמתצמצם בבחי' הגדולה להיות מקור להתהוות, אבל לגדולתו העצמית אין חקר כלל ואינו בערך העולמות כלל כו'. ועפ"ז יובן מה שבא בחי' ריבוי ההתחלקות מש' הוי' דהיינו בבחי' הארה לבד מש' הוי' מה שמתצמצם ומתלבש בש' אלקים, אבל עצם ש' הוי' הוא בבחי' אח"פ ואינו בא בבחי' התחלקות להיות מקור לעולמות ונבראים כו'. והנה באמת הש' הוי' ג"כ אינו בחי' עצמות ממש וכמ"ש אני הוי' הוא שמי שהוא בחי' שם והארה לבד ולא בחי' עצם כו', ולכן בכדי שיהי' התגלות ש' הוי' צ"ל ע"י צמצום דוקא שז"ע היו"ד דש' הוי' שמורה על הצמצום כידוע, והיינו לפי שהוא ג"כ באין ערוך לגבי העצמות כו', אמנם מה שנמשך מש' הוי' בבחי' התלבשות בש' אלקי' להיות מקור לעולמות הוא בחי' הארה לבד מש' הוי', והוא בחי' אות ה"א אחרונה דשם הוי' שהוא בחי' מל' וכמא' בהבראם בה' בראם, דכללות ההתהוות הוא מבחי' היותר אחרונה שהיא בחי' הארה לבד שבאין ערוך כלל וכלל לגבי העצמות כו', ועש"ז נק' הבריאה יש מאין להיות שההתהוות היא מהארה לבד, וכל הארה נק' אין לפי שאינו תופס מקום כלל לגבי העצם, וגם בעצם אינו בבחי' מציאות דבר מה כמו העצם שהוא דבר מה כו', משא"כ הארה אינו שום מציאות דבר מה לכן נק' אין כו'. ובפרט כמשנת"ל דגם ש' הוי' עצמו הוא ג"כ בחי' שם והארה לבד ומה שנעשה מקור לעולמות הוא בחי' הארה מש' הוי' בחי' אחרונה שבו כו' כנ"ל, והיינו בד"כ מה שיש ב' מדרי' באין הא' האין של היש אמיתי והו"ע ש' הוי' שהוא ג"כ אין אבל הוא בחי' הארה מעצמות אוא"ס ב"ה, והב' הוא בחי' האין של היש הנברא שהוא בחי' הארה דהארה לבד שבין ערוך כלל לגבי העצם כו', לכן נק' הבריאה בשם יש מאין לפי שכללות ההתהוות הוא מהארה שאינו בערך העצם כלל כו'.

והנה עוד טעם יש מה שנק' הבריאה בשם יש מאין לפי שההתהוות היא בדרך אין ערוך והיינו שההתהוות הנבראים* בבחי' ריחוק הבורא מהנברא, וכידוע דההתהוות היא מבחי' מל' ובחי' מל' ענינה הוא בחי' רוממות והתנשאות דוקא כו', ועוד זאת יש בחי' פרסא המפסקת בין אצי' לבריאה עד שנתהוו נבראי' שהן באין ערוך אל הבורא כו'. דזהו ההפרש בין השתל' עו"ע ליש מאין, דהנה ענין עו"ע הוא שהעלול הי' כלול תחלה בעילתו ויצא ונתגלה מן ההעלם אל הגילוי ואינו התהוות חדשה, וכמו שכל ומדות שהמדות נולדים מן השכל הרי בתחלה קודם שנולדו המדות בלב כבר היו מציאות המדות בהעלם בשכלו דכאשר מתבונן באיזה דבר איך שטוב הוא מיד נעשה הטי' שכלית להדבר ההוא, דהטי' זו הו"ע המדות מה שנמשך ורוצה בזה, אלא שהוא בהעלם בבחי' הדקות והרוחניות, ובא אח"כ ללב בבחי' מדה בהתגלות כו', דזה שבא המדה לידי התגלות אין זה התחדשות בעיקרו שכבר הי' גם קודם שנתגלה כו', ומובן דכמו שהי'

---

* הנבראים בבחי': כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הנבראים הם בבחי'.

המדות במקורם הם בבחי' יתר שאת מעלה ומדרי' מכמו שהן אח"כ בהתגלות דכל גילוי הוא בחי' ירידה לגבי מדרגתו הראשונה כמ"ש במ"א, מ"מ ה"ה אותו המדרי' שהי' בהעלם שבא לידי גילוי כו', וכן במחדו"מ והיינו כח המח' וכח הדיבור וכח המעשה שהן בדרך השתל' עו"ע שהמח' היא גילוי השכל והמדות שמגלה העלם העצמי לגבי עצמו שזהו ג"כ מהעלם אל הגילוי, והדיבור הוא גילוי המח' וכן כח המעשה הוא גילוי כח הדיבור כו' וכמ"ש במ"א, וממילא מובן שהן בערך זל"ז ויש להם התקשרות והתחברות זע"ז דכל גילוי מן ההעלם הרי הגילוי הוא מעין ההעלם כו'. וכמו"כ יובן בכללות גילוי הכחות כמו שנמשכים מן הנפש שהוא ג"כ בבחי' גילוי ההעלם וכידוע שהכחות ישנם גם בעצם הנפש והן כחות ההיולים שבנפש שמהן באין ומתפשטין הכחות הגלוים, ואם היות שהן בחי' התפשטות הארה לבד ואינם במעלתן ומדריגתן כמו שהן בעצם הנפש וגם נעשו במהות ומציאות כחות מה שבעצם הנפש אינם בבחי' מהות ומציאות זו כלל, וכידוע שהכחות עצמיים אינם בבחי' מציאות ניכרת ואינם בבחי' התחלקות כו' כמ"ש במ"א באורך, מ"מ הרי הכחות הגלוים הן בחי' התפשטות מהכחות הנעלמים שאינו בבחי' מהות אחר לגמרי שה"ה כחות נפשיים שמיוחדים ומקושרים עם הנפש, וכמו אור וזיו השמש המאיר מן השמש שהוא זיו והארה לבד ולא עצם השמש, וגם הארה זו כמו שהיא בגוף הכדור היא במעלה ומדרי' גבוה באין ערוך כמו שהיא בהתגלות אח"כ כו', ומ"מ ה"ה אור וזיו השמש שהאור מעין המאור ודבוק ומיוחד עם מאור השמש, שהרי כשיש ענינים* שמסתירים על השמש אין האור מאיר, וממילא מובן דבעת שהוא מאיר היינו לפי שהוא דבוק עם השמש כו', וכמו"כ יובן בכחות הנפש במה שאנו רואין שהן כחות נפשיים חיונים שמחיים את אברי הגוף מובן בזה שהן מעין הנפש ומיוחדים וקשורים בו ונחשבים מעצמות האדם כו', וכמו ענפים המתפשטי' מן האילן דהעיקר הוא גופו של אילן והענפים המתפשטים אנה ואנה הם התפשטות לבד ממנו, ומ"מ ה"ה דבקים ומיוחדים והכל בכלל האילן יחשב כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למעלה בענין ההשתל' עו"ע דהיינו בע"ס דאצי' שהן בדרך השתל' זמ"ז וכמו חו"ב וז"א ומל' דחו"ב נק' או"א וז"א ומל' נק' בן ובת שנמשכים ונאצלים מחו"ב שהן בדרך עו"ע שיש בחי' התכללות המדות בחו"ב גם קודם שנאצלו בגילוי, ואצילותן הוא מה שיצאו ונתגלה מן ההעלם אל הגילוי ואין כאן התחדשות בעיקרו כלל כו', וממילא יש להם ערך ושייכות זל"ז דאל"כ לא הי' כולל אותם בהעלם אם הי' שלא מערכו כלל כו', ומכ"ש שהכח הנעלם הוא בערך הגילוי כו' ויש להם קישור וחיבור זע"ז כו', שז"ע השתל' וכמו שלשלת שהן טבעות האחוזות זב"ז שהטבעת התחתון אחוז וקשור בעליון כו', וכמו"כ כל המדרי' דסדר השתל' אחוזים וקשורים זב"ז והיינו לפי שהן בערך זל"ז כו', וכן הוא במחדו"מ שבאצי' שהן בחי' הכלים דאצי' שבאים ג"כ מן ההעלם אל הגילוי כו'. דהגם דהכלים יש להם מקור בפ"ע וכידוע דשרש האורות הן מהקו

ענינים שמסתירים: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ענגים שמסתירים.

ושרש הכלים מהרשימה וכמשנת"ל, מ"מ התהוות הכלי בגילוי הוא מהאורות דמהתעבות האור נעשה הכלי כו' (ועמ"ש בע"ח שער העקודים פ"ב ושער הנקודים פ"ג) כי בהאור יש כלול בו כח הכלי בהעלם והיינו בחי' כח הגילוי שבו, כי האור טבעו לעלות למע' דוקא להדבק ולהכלל בשרשו ולא להאיר למטה כלל כו', והכלי הוא לירד ולהאיר למטה דוקא והו"ע שהכלים מגלים את גילוי האורות כו', ויש ע"ז כח בהאור לירד ולהתגלות למטה, והיינו בחי' העביות והגסות שבאור כו', כי נת"ל דהמשכת וגילוי בחי' ש' מ"ה דהיינו בחי' האורות הן בבחי' דקות ורוחניות לפי שהן לפי אופן מקורם ממש, ולכן יש בהם ג"כ טבע העלי' וההתכללות לפי שהן בבחי' רוחניות ודקות, וכמו שאנו רואין בהד' יסודות שכל יסוד שהוא בבחי' רוחני יותר הוא בבחי' עלי' יותר וכל שהוא בבחי' הגשמה יותר ה"ה יותר בבחי' ירידה למטה, דיסוד האש שהוא היסוד היותר עליון והיותר דק גם מיסוד הרוח, כי הגם שהאש למטה הוא נרגש בחוש הראות והרוח שהוא האויר אינו נרגש כ"כ בראות, זהו האש הגשמי שלמטה הוא שנרגש בראות, אבל האש היסודי הוא רוחני ודק בתכלית מופשט מכל גשם ואינו גשם ואינו נתפס בראות וגם אינו נתפס במשקל כלל משא"כ האויר הוא נתפס במשקל וגם בראות בדקות, ואנו רואין שהרוח מורגש במציאותו וכמו רוח גדולה מפרק הרים כו' שבא בחוזק ובמורגש, משא"כ האש אינו בבחי' מורגש להיותו בתכלית הדקות והרוחני' כו', ולכן האש טבעו לעלות למעלה ולא לירד למטה כלל, והרוח הוא מתפשט לצדדין ואינו עולה למעלה, והמים יורדים מגבוה לנמוך, והעפר שהוא עב מכולם ה"ה יורד למטה כו', וכמו"כ יובן בהאור להיותו בבחי' דקות ורוחניות ה"ה בבחי' עלי' למעלה כו'. והענין הוא כי מה שהוא בבחי' הרוחניות הוא לפי שדבוק במקורו והוא מעין מקורו שנרגש בו בחי' המקור שהוא המאור דמשו"ז הוא בבחי' הרוחניות בבחי' העדר המציאות וכמ"ש במ"א בענין ואין זולתך שהוא מצד האור שנרגש בו איך שאין זולתך וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה דבחכ' נרגש הענין איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו' ועמ"ש בלק"ת בהביאור דמי מנה, ומשו"ז ג"כ הוא בבחי' עלי' דוקא וכו', וי"ל על ב' אופנים הא' דלהיו' שמרגיש את מקורו ה"ה יודע ומרגיש יתרון מעלות המקור איך שהוא באין ערוך כלל ה"ה בבחי' רצוא ותשוקה וכליון ליכלל במקורו כו', והב' שזהו ג"כ במדרי' הביטל שבו דהרגש מקורו שבו שמשו"ז הוא בבחי' רוחניות בבחי' העדר המציאות, הנה משו"ז הוא ג"כ בבחי' עלי' להיות בבחי' העדר המציאות לגמרי לא בבחי' אור בגילוי וכ"ש שלא לירד למטה בגילוי יותר שאז הוא בבחי' מציאות יותר כו' (ובסש"ב ממ"ש אעפ"כ בכך הוא חפץ בטבעו משמע כאופן הב'), אמנם בחי' העביות הוא בחי' הירידה וההמשכה למטה כו' כנ"ל, והיינו בחי' הכלים שאינם בבחי' דביקות נגלה במקורם ואינם לפי אופן מקורם שבאים בבחי' מציאות דבר מה, ולכן הם בבחי' המשכה למטה דוקא כו', ויש בהאור ג"כ בחי' העביות והיינו בחי' האחרונה שבהאור שהוא בחי' כח הגילוי שבו כו', וצ"ל שזהו בהאור שלא מצד עצמו כ"א הוא בחי' כח הכלי שיש בהאור. וי"ל דהיינו מצד היחוד

במקורם היינו בחי' מקור האור ומקור הכלים שהן בחי' הקו והרשימה, דהנה הרשימה בעצם ה"ה בחי' כח הגבול שבא"ס, והקו הוא מבחי' כח הבלי גבול שהוא בחי' האור א"ס שהי' מאיר בגילוי לפני הצמצום כו', ומ"מ הרי הרשימה כוללת בתוכה כל בחי' האור הקדום שיומשך ויתגלה בהקו וכל פרטי השתל' דהקו בא ונמשך מבחי' הרשימה כו', וכמו"כ יש בהקו מבחי' כח הרשימה והוא בחי' העביות וכח הירידה שיש בהאור כו', וי"ל שז"ע בחי' יחוד מ"ה וב"ן בשרשם כו', ובבחי' אוא"ס שלפני הצמצום הרי יש שם ב' המדרי' דבחי' כח הגבול וכח הבל"ג והן שם בתכלית ההתאחדות וההתכללות והיינו בחי' הקוין חו"ג שבעצמות מה שאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית כו' והן שם בבחי' ההשוואה וההתכללות בתכלית כו', ולכן גם בבחי' הקו שהוא בחי' הבלי גבול בעצם (ובא בבחי' מדה וגבול לפי שנמשך מבחי הרשימה כו' כמ"ש במ"א) יש בו בחי' העביות שהוא מבחי' כח הגבול והוא בחי' כח הכלי כו', אמנם בחי' עביות הנ"ל הוא מחובר בהאור בקשר אמיץ והוא בבחי' אור עדיין כו', אך בהתגלות האור מתעבה בחי' כח הכלי יותר ונעשה אח"כ בבחי' כלי כו' כמ"ש בע"ח, והיינו מה שנתגלה בחי' כח הכלי שהי' בהעלם בהאור וע"י שנתגלה האור ונמשך וחזר ונסתלק נעשה בחי' הכלי כו', ולכן הכלי היא לפ"ע האור וכמו בחי' חומר וצורה שהחומר הוא בערך הצורה כו', שאם היות שהכלי היא בבחי' מציאות דבר מה והאור הוא פשוט מ"מ ה"ה מתאחד הכלי עם האור בתכלית היחוד עד שהכלי מגלה את האור דעש"ז נק' ספירות ע"ש שמגלים את האור כו' כמ"ש במ"א, ונק' ג"כ תיקונין שהם מתקנים את האור שיבוא לידי גילוי כמ"ש בתו"א בד"ה פתח אלי', והיינו לפי שהכלים הי' כלולי' תחלה בהאורות ומהתעבות האורות נעשו הכלים כו'. וכ"ה בכללות הע"ס דאצי' שהן באין מן ההעלם אל הגילוי שז"ע אצי' מה שבא מההעלם אל הגילוי וכמו ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו' דההארה שנמשך על הע' זקנים היתה כלולה תחלה בהעלם ברוחו של משה ובאה מן ההעלם אל הגילוי על הזקנים כו', וכמו"כ הוא באצי' הע"ס שהיו כלולים תחלה בהעלם באוא"ס המאציל ואצילותם הוא שבאו מן ההעלם אל הגילוי כו', והגם דא"א לומר דאצילות האורות מהאוא"ס הוא בבחי' השתל' עו"ע ממש שהרי הי' הצמצום תחלה שנפסק האור הראשון ונמשך הקו בבחי' דילוג כו' כנ"ל, שזהו היפך ענין ההשתל' שהוא בבחי' קירוב העילה אל העלול כו', הנה האמת כן הוא דהמשכת האורות הן ע"י הצמצום, וזהו ההפרש בין לשון אצי' ובין לשון אור דענין האור הוא בחי' גילוי לבד, והיינו שהאור בא בגילוי לפי אופן מקורו ממש שהוא בבחי' פשיטות בבחי' העדר המציאות לגמרי ובבחי' בלי גבול כמו מקורו הנעלם ממש כו'. ואם היות שבהכרח לומר שכמו שהוא בהעלם הוא בעילוי הרבה יותר מכמו שהוא בגילוי כו', דבחי' עצם האור הוא בעילוי הרבה מבחי' ההתפשטות כו', מ"מ אין שום שינוי כלל וכלל במה שבא לידי גילוי רק מה שהוא בבחי' התפשטות לבד אבל הוא בבחי' פשיטות ממש כמו שהוא במקורו כו'. והאצילות הוא שבא ע"י צמצום שעי"ז נעשה בכללותו בבחי' מציאות אור עכ"פ וגם יש בו פרטי

מדרי' דחכ' וחסד כו' שז"ע בחי' ע"ס בלי מ"ה כו' כמ"ש במ"א, וגם שייך בו המשכה ממקום למקום הן מצד האור עצמו שייך בו בחי' המשכה לפי שע"י הצמצום ה"ה בבחי' גילוי שחוץ לעצם, א"כ הרי נופל עליו שם המשכה שהוא נמשך ממקום למקום כו', וגם לפי שנעשה בערך הכלים שהן בבחי' מקום כו' כמ"ש במ"א, דמשו"ז שייך לומר על האור שנמשך ממקום למקום, דהיינו מה שנמשך בהכלים ונתפס בהם כו', דבהאוא"ס כמו שהוא לפני הצמצום אינו שייך ענינים אלו שאינו בבחי' מדרי' פרטים וגם לא בבחי' מציאות אור לפי שהוא פשוט בתכלית הפשיטות והוא בבחי' המשכה כללית לבד כו', ואינו שייך בו בחי' המשכה ממקום למקום, דמצד עצמו אינו שייך לומר בו המשכה ממקום למקום כי הרי כללות האור שלפני הצמצום ה"ה כלול בעצמותו ואינו בבחי' התגלות שחוץ לעצם כו' וא"כ גם ההתפשטות אינו ענין המשכה דהכל הוא מיני' וביי' כו' ומכ"ש שאינו נופל לומר בו המשכה ממקום למקום וגם כי אינו בגדר מקום כלל כו', ובהאור הנמשך לאחר הצמצום שייך ענינים אלו והיינו לפי שהמשכתו הוא ע"י הצמצום שנמשך בבחי' דילוג הערך ואינו כמו מקורו ממש כו' אבל מ"מ אינו בבחי' התחדשות ג"כ להיות דבר אחר מחודש, שהרי הוא הארה מהאוא"ס שלפני הצמצום אלא שהארה זו באה בבחי' דילוג הערך כו' וכנ"ל במשל השערות שיש בהם חיות מהמוח שאינו נפרד החיות שבחלל השערה מהחיות שבמוח אדרבה דבוק בו והוא בחי' חיות ממש, אלא שבא בדרך דילוג ע"י הפסק עצם הגלגול' כו'. וכמו"כ הוא בענין הקו שהוא בחי' הארה שנמשכה מן העלם האוא"ס שלפני הצמצום ובא בגילוי לאחר הצמצום והוא דבוק במקורו ומעין מקורו כו' ושרש הענין לפי שהמשכת אור הקו אם היות שנמשך ע"י הצמצום מ"מ אופן המשכתו הוא ע"י קירוב מקורו, והיינו מה שהי' התעוררות המשכת האור בעצמו תחלה ועי"ז נמשך בחי' גילוי הקו, דהצמצו' הי' תחלה קודם המשכת הקו שאז צמצום עצמו וסילק אורו הגדול עה"צ שנפסק האור לגמרי כו', אבל אח"כ המשכת הקו הוא ע"י שוזר והאיר האור בעצמו כו', וכמ"ש בע"ח ואז המשיך אור כו', ה"ז תנועה הפכית מענין הצמצום הקודם כו', ואין זה כמו התהוות הכלים שמן הצמצום עצמו נתהווה מציאות הכלים כו'. אבל האורות היינו גילוי הקו שלאחר הצמצום הרי לא מהצמצום נתהווה ונמשך גילוי הקו כ"א מן ההתעוררות הרצון להאיר כו', וא"כ הרי סיבת גילוי הקו הוא מהקירוב דאוא"ס ב"ה כו', והגם שנמשך ע"י הצמצום והיינו שההתעוררות להאיר הוא בהאוא"ס שלמעלה מן הצמצום וחזר והאיר בעצמותו כו' ונמשך האור ע"י הצמצום (ובזה הוא אינו דומה להשתל' עו"ע שהוא בבחי' קירוב ממש כו') מ"מ להיות דסיבת הארתו הוא ע"י שמאיר תחלה האור בעצמו שז"ע קירוב כו', לכן הגילוי הוא בחי' הארת אור שהי' כלול בהעלם והוא מעין מקורו כו', וביאור הענין בזה יובן ממשל השפעת השכל שנת"ל להמעיין בהפרטים שבו כו'. ונמצא דכללות המשכת האורות דע"ס הן בבחי' גילוי מההעלם שאין זה דבר חדש והוא כענין עו"ע כו', וכן בבחי' הכלים דע"ס ה"ה ג"כ בבחי' אצי' ולא בבחי' התהוות דבר חדש כו', דלא מיבעי לשיטת

המערכת שהכלים הם ג"כ בבחי' אצי' ממש, ואומר שכללית הע"ס דאצי' אינו ענין שנתחדש במאציל או בנאצל דבר אשר לא הי' טרם האצי' חלילה כו', אבל ענין האצי' הוא שנתגלה הכח הכמוס והחותם מהכח אל הפועל בו, והיינו דכללות האצי' הוא בבחי' גילוי מההעלם לבד כו', אמנם גם לשטת הרקנטי שהכלים אינם אצי' אין הכוונה שהכלים דאצי' הם בחי' בריאה ממש ח"ו לאמר שהוא התהוות חדשה דזה א"א לאמר כלל באצי', דענין ההתחדשות ממש שייך רק במציאות יש ובאצי' אינו שייך ענין מציאות הישות כלל וכלל כו', רק הכוונה מה שהכלים נק' בריאה היינו לפי שהתהוותם אינו בבחי' דביקות ניכרת במקורם והיינו לפי שהתהוותם הוא מבחי' הצמצום והרשימה שהוא בחי' העלם כו', לכן אופן אצילותן הוא שלא בדביקות ניכרת כו', ומשו"ז נעשו בבחי' מציאות דבר מה עד שיכולים להיות בבחי' מקור לנבראים דבי"ע כו', ועש"ז נק' בריאה לפי שאינם בבחי' דביקות ניכרת, וגם לפי שהם מקורי' לבי"ע כו', אבל לא שהם בעצמם בבחי' בריאה ח"ו, כי הכלים הם בבחי' אלקות ממש, והיינו שזהו מה שהאלקות דבחי' הרשימה נעשה בבחי' כלי כו', ומאחר שהם אלקות הרי אינם התחדשות, אלא שבמקורם היינו בבחי' הרשימה הם בחי' שרש הכלים ונאצלו ונעשו בבחי' כלים כו', וה"ז כמו ענין הנשמות שהן בחי' אלקות, שהאלקות דכלים נעשים בבחי' נשמה כו' כידוע ומבואר במ"א, ומ"מ הרי אינו דומה הנשמה לכלים דאצי', שהרי הכלים דאצי' אינם מתלבשים בבחי' יש ממש, ומה שהכלים נעשים בחי' נר"ן לכלים דבי"ע היינו כמו שנמשכים ע"י הפרסא כו', והנשמה מתלבשת בגוף גשמי, והיינו לפי שנעשה בבחי' יש שתוכל להתלבש בגוף כו', וכמו"כ הוא בענין הכלים דכמו שהם בשרשם הם במדרי' עליונה הרבה יותר והן רק שרש הכלים ומשם נאצלו ונעשו בחי' הכלים, אבל מציאותם הוא בחי' האלקות דרשימה ממש שנעשה בבחי' מציאות כלי כו', ולכן כלים דאצי' יכולי' לקבל בתוכם גילוי האור שהוא בבחי' בלי גבול בעצם ובבחי' אור פשוט כו', וגם נמשך תוס' אורות באצי' ע"י תומ"צ שהן להוסיף אורות באצי' כו' ותוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו' וכמ"ש במ"א שהוא בחי' גילוי אור פנימי ועצמי כו', והכלים דאצי' מקבלים את האור בתוכם כו', והיינו לפי שהן בחי' אלקות ממש כו', וא"כ אינם בבחי' התחדשות כ"א כעין גילוי מן ההעלם כו', ונמצא דכללות ענין האצי' הן בהמשכה מאוא"ס המאציל והן בהספי' עצמן הן בבחי' השתל' עו"ע כו', אלא שיש פרטי אופני מדרי' באופן ההשתל' כו', משא"כ בבי"ע נתהוו נבראים בע"ג ממש ובבחי' יש ודבר נפרד, ואפי' נבראים היותר עליונים דעולם הבריאה ה"ה ג"כ בבחי' יש וכמ"ש ומשם יפרד והיו לד' ראשים שהן ד' מחנות שכינה דעולם* שהם בבחי' פירוד כו' עד שיש בהם ענין הבחירה שיוכל להיות בהם ענין חטא ועון וכמו אפקוהו למט"ט אם היות דמט"ט הוא בפנימיות דעולם היצי' כו', וכן בשארי מלאכים עליונים, ומשו"ז יש דין ומשפט גם על המלאכים וכמא' ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה כו' לפקוד על צבא מרום בדין

דעולם שהם : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : דעולם הבריאה שהם.

כו', וגם הביטל שלהם מ"ש וצבא השמים לך משתחוים הוא בחי' ביטל היש לבד שבהביטל הם ג"כ בבחי' יש כו', ולכן כאשר הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה שהי' הגילוי עליהם מבחי' מל' דאצי' יותר מכפי החוק הקצוב להם נתבטל ונעדר מציאותם לגמרי, ולא כמו הע"ס דאצי' שיכולי' לקבל גם התוס' אורות שנמשך בהם ע"י תומ"צ כו' כנ"ל והיינו לפי שהם אלקות כו' כנ"ל, אבל נבראים דבי"ע אינם יכולים לקבל גילוי עליון יותר מהאור המצומצם ומוסתר בהם, והיינו לפי שהן מציאות יש ממש לכן אינם יכולים לקבל גילוי אלקות כו'. והנה התהוות היש דבי"ע זהו התחדשות גמורה שאין התהוותם בדרך עו"ע כמו בע"ס דאצי' שהיו כלולים תחלה בהעלם ויצאו מן ההעלם אל הגילוי כו' כנ"ל, משא"כ מציאות היש לא הי' כלול תחלה במקורו, כי קודם שנתהווה היש לא הי' מציאות יש כלל דבאלקות הרי אינו שייך ענין הישות כלל וכלל, ומה שנתהווה בחי' יש ה"ז התחדשות גמורה שלא הי' במקורו כלל כו', והגם דההתהוות לא הי' במקרה ח"ו כ"א בכוונת המכוין שנתעורר תחלה ברצון כבי' על ענין הבריאה וכמא' כד סליק ברעותא למברי עלמא כו', דברצון זה הי' כלול כל הפרטים שנתהוו אח"כ כו', דלכן נק' המל' לפעמים בשם אבן וסלע ולפעמים בשם עפר ולפעמים בשם שושנה כו' ולפעמים תפוח כמ"ש כתפוח בעצי היער כו', והיינו בחי' דצ"ח הכלולים בו שהוא מקור דצ"ח דבי"ע כו', מ"מ זה שכלול הכל במל' היינו בחי' הרוחני של הנבראים לא בחי' היש הגשמי ממש שזה לא הי' כלול במל', והמשל בזה ידוע כמו הבונה בית עד"מ שבתחלה הוא חושב במחשבתו אופן הבית איך שיהי' באבנים ועצים ועפר וציור החדרים וכדומה ומהמח' והציור שעושה בנפשו בא לידי פועל, דלולא שהי' מצייר את הבנין תחלה במחשבתו ולא הי' חושב בו לא הי' בא לידי פועל כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ הרי מה שכלול במחשבתו הוא רק הציור הרוחני של הבנין לא הבנין ממש דהאבנים ועצים כו' לא יש במחשבתו כו', ובדוגמא כזאת יובן למעלה שעלה הכל ברצון ומח' בבחי' מל' היינו בחי' הרוחני של הנבראים אבל מציאת הגשמי שלהם לא הי' כלול כלל בבחי' מל' דאצי', ונתהווה מציאות חדשה ממש שבאין ערוך כלל לגבי מקורו דגשמיות ורוחניות אינן בערך זל"ז כלל, ונתהווה מבחי' מל' דאצי' שהוא בבחי' תכלית הרוחניות בחי' אלקות ממש נתהווה מזה מציאת נבראים שהן בבחי' תכלית הישות כו' כנ"ל שזהו באין ערוך כלל כו', ובכדי שיהי' התהוות כזו שבאין ערוך לגבי מקורו זהו ע"י שההתהוות היא ע"י בחי' ריחוק, והו"ע בחי' הרוממות וההתנשאות שבמל' וכמ"ש המלך המרומם לבדו דבחי' מל' מרומם ומנושא מנבראים ועי"ז נעשו הנבראים בבחי' יש. דהנה ההתנשאות היא בחי' העלם והסתר שבזה מתעלם ומסתתר האור כו', וגם האותיות דמל' מעלימים ומסתירים על האור דהאותיות דמל' הם בחי' אותיות הדיבור שהן אותיות בבחי' יש, וכמו עד"מ אותיות הדיבור למטה שהן אותיות מורגשים כו', ולזאת בחי' ישות האותיות מעלים ומסתיר יותר כו', ובפרט שהאותיות הן בבחי' ריבוי התחלקות דשתי אבנים בונות שתי בתים כו' כנ"ל, וכידוע בענין רל"א שערים שמתגלים * פנים

שמתגלים : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שמתגלגלים.

ואחור ובאים בריבוי צירופים ובריבוי חילופים ותמורות כו', אשר ההתחלקות וכ"ש החילופי' והתמורות כו' מעלימים ומסתירים על האור ביותר, ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט, עד שנעשה הנברא בבחי' יש שלא מערך מקורו המהווה כו'. וז"ע מה שבנין המל' הוא מהגבורות, כי ענין הגבורה הוא בחי' הצמצום להעלים ולהסתיר את האור, ולכן המל' בנינה מהגבורות הן מה שעצם בחי' המל' היא בבחי' רוממות והתנשאות ובבחי' הסתלקות מהנבראים שז"ע בחי' הגבו' כו', והן להיות התחלקות האותיות דדיבור הוא ע"י הג' כידוע ומבואר בכ"מ, כי ענין ההתחלקות הוא בחי' הפירור והפירוד שזהו ע"י הגבו' דוקא כו'. וז"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך כו', פי' כבוד מלכותך הוא בחי' מל' דאצי' כמו שהיא בבחי' ריבוי התחלקות האותיות והצירופים שזהו הנק' כבוד מלכותך, דכבוד בגימ' ל"ב והן בחי' ל"ב נ"ח שבמל' דאצי' שהן ל"ב פעמים אלקי' שנז' במע"ב, והיינו בחי' ההתחלקות במל' בדרך כללית ואח"כ מתחלקים מלב"נ אלו לפרטי פרטיות עד אין שיעור, וכידוע של"ב נתיבות הללו שהם הל"ב אלקי' דמע"ב ה"ה כוללי' כל הבריאה ומתחלקי' לריבוי צירופים כו', ובכדי שיהי' התחלקות הזאת זהו ע"י בחי' הגבורה כו' כנ"ל, עז"א וגבורתך ידברו שבכדי להיות בחי' כבוד מלכותך שיהי' התהוות הנבראים דבי"ע בבחי' מציאות יש ובריבוי התחלקות מאד דמה רבו מעשיך ומה גדלו כו' כמשנת"ל שזהו ע"י ריבוי התחלקות האותיות והצירופים דמל' כו', הנה זהו ע"י גבורתך דוקא שע"י שבנינה מהגבורות עי"ז אפ"ל התהוות העולמות והנבראים דבי"ע, וזהו מה שמהללים ומשבחים בחי' הגבורות כי בכדי שיהי' כבוד מלכותך זהו ע"י וגבורתך כו' ועי"ז דוקא נעשה התהוות העולמות כו'. ומכ"ז יובן מה שבריאה נק' יש מאין לפי שההתהוות היא בדרך אין ערוך, כי בהמקור המהווה לא יש מציאות היש כלל והוא בבחי' תכלית הרוחניות שהוא אלקות ממש ועש"ז נק' אין דהיינו שהוא בבחי' העדר המציאות לגמרי כו' ומבחי' אין נעשו נבראי' בבחי' מציאות יש, ואין זה בדרך השתל' עו"ע כ"א בדרך אין ערוך ועש"ז נק' בריאה יש מאין כו'.

———●———

בס"ד, ש"ת, רס"א

מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, וצ"ל מ"ש י"ה למה לא נא' הוי', והנה בס' שערי צדק אי' די"ה הוא עולם הרחובות שאין שם מצרנות ועז"א ענני במרחב י"ה שמגיע נש"י למקום שאין שם מקטרג ומזיק אלא כולה השקט ומנוחה, ואין שם מצרנות כלל ואדרבה כל המצרנים והמעיקים מתבטלים כו', ועיקר גילוי זה יהי' לע"ל, דבזה"ג כתי' כל רודפי' השיגוה בין המצרים מקום המיצר שיש מצירים ומעיקים כו', אבל לע"ל דבחי' י"ה יתאחד בירושלים בחי' המל' ואז כל הצוררים כלים והולכים להם, וז"ש

הרחיבי מקום אהלך שיהי' בבחי' המרחב כו', ומעין זה הוא גם עכשיו בבנין המל' שנעשה בר"ה ועז"א ענני במרחב י"ה כו'. ולהבין זה הנה נת"ל דבריאת והתהוות העולמות ה"ז התהוות חדשה בבחי' החדשות * גמורה שעש"ז נק' בריאה יש מאין, והתהוות זו היא מבחי' המל'.

והנה ידוע דבר"ה אז זמן בנין המל' דלהיות שבר"ה אז מתחדש העולם מעיקרו לזאת צריכים לחדש אז בחי' המל' בכדי שיומשך הגילוי בעולם, ובחי' בנין המל' הוא ע"י תקיעת שופר וע"י הט' ברכות דמוסף דר"ה שאומרי' עשרה פסוקי מל' זכרונות ושופרו', וז"ש בזהר דענין התקיעות הוא לאתקנא כורסי', דהנה כורסי' הוא בחי' המל' שנק' כסא וכמ"ש וישב ה' למלך לעולם דבחי' מלוכה הוא בחי' ישיבה דישיבה היא על גבי הכסא, והענין הוא כמשנת"ל דמל' בנינה מהגבורות שהוא להעלים ולהסתיר את האור בכדי שיוכלו להיות בראים בבחי' יש ודבר נפרד *, וזהו ג"כ ענין הכסא שהוא בחי' הכיסוי וההסתר להעלים את האור כו', ועש"ז נק' המל' כסא, ולכן תקיעת שופר שעי"ז נעשה בנין המל' ה"ז לאתקנא כורסיא בחי' הכסא כו'. אמנם ענין בנין המל' שבר"ה אין הכוונה בזה להיות בחי' תגבורת הצמצומים להעלים ולהסתיר כו', דמה שייך ע"ז ל' לאתקנא בבחי' תיקון אור ושפע מאחר שהוא בחי' צמצום האור והסתלקותו כו', אלא הכוונה הוא לתקן בחי' הגבורות והצמצום שיהי' בבחי' גבורות ממותקות והיינו שיאיר בחי' גילוי אוא"ס במל' שהנבראים דבי"ע יהיו בבחי' ביטל במציאות, אשר אמיתית הביטל דנבראים דבי"ע הוא למעלה יותר הרבה גם מהביטל דאצי' כו' וכמשי"ת. וביאור הענין הוא דהנה באמת הרי ענין הבריאה יש מאין הוא דבר נפלא הרבה יותר מענין עו"ע, דהנה עו"ע הוא מה שמתהווה דבר שבערך העילה ה"ז אין זה נפלא כ"כ, ולכן יש ענין עו"ע גם באדם למטה וכמו התהוות המדות מן השכל וכן מחדו"מ שהן בדרך עו"ע כו', אבל בריאה יש מאין שיתהווה מציאת יש מאין ואפס המוחלט שזהו באין ערוך כלל ה"ז דבר נפלא מאד והוא למעלה מגדר השגה לגמרי שאין לנו ע"ז שום ציור שכלי כלל לפי שאינו נמצא כלל בחוק הנבראים כו'. ובאמת כח ההתהוות שיש במל' שרשו הוא מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' הע"ס דאצי' כו', וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה דההתהוות היש הוא מבחי' חפץ ורצון ה' כו', דלהיות התהוות כזו שבאין ערוך דהיינו שמהרוחניות יתהווה מציאות גשמי זהו רק בכח הא"ס שהוא כל יכול להוות גם התהוות כזו, והענין הוא דהנה האור דסדר השתל' הוא שבא בבחי' צמצום להיות בבחי' התלבשות בכלים בבחי' אור פנימי כו', ולכן אופן המשכתו הוא דוקא בסדר והדרגה שאז יכול להיות נתפס בבחי' התלבשות בכלים כו' וזהו שההמשכה היא בבחי' עו"ע שהן בערך

---

*) (דאז דוקא שייך ענין המלוכה דאין מלך בלא עם שהם בחי' עוממות נבראים נפרדים דוקא כו').

החדשות: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: התחדשות.

זל"ז כו', אבל להיות המשכה שבאין ערוך א"א להיות מהאור דסדר השתל' כו', כ"א מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' דלגבי' הכל שווה יכול להיות גם המשכה שלא בסדר והדרגה שיהי' התהוות שבאין ערוך כו'. וזהו הטעם מה שבחי' מל' דוקא מהווה מאין ליש משום דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, דבחי' מל' שהיא סודכ"ד דאצי' שרשה מבחי' תחלה דסוף מעשה דוקא עלה במח' תחלה, וכידוע דשרש המל' הוא מרדל"א וכמא' מראש ומקדם נסוכה דשרשה מבחי' ומקדם אשר לא נעשה כו', וכמו"כ כשנאצלה בחי' המל' בע"ס דאצי' יש בה נעיצת התחלה יותר מבראש המתפשט, ראש המתפשט הוא בחי' חכ' שהוא ראשית ההשתל', ויש כוונת נעיצת התחלה במל' יותר מבחכ', דלכן החכ' אינו מהווה מאין ליש, וכנ"ל דמחכ' ולמטה ההמשכה בבחי' השתל' עו"ע כו', והמל' מהווה מאין ליש והיינו מפני שיש בה דוקא כוונת נעיצת התחלה שהוא בחי' כתר שלמעלה מהחכ' כו', ובאמת שרש האמיתי של ההתהוות מאין ליש הוא מבחי' עצמות א"ס ממש וכמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיוהי חד דא"ס עצומ"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסבה הקודמת ליש הזה כו', דכח הזה להוות מציאות יש מאין בלי שום עלה וסבה הקודמת לו בערכו הוא דוקא בכח העצמות ממש שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו לכן ביכולתו להוות ג"כ באופן כזה כו', ומה שההתהוות בפועל הוא מבחי' מל' הוא מפני שבחי' מל' מושרשת בעצמות א"ס ממש וכידוע דשרש המל' הוא למעלה מכל הט"ס, וכאשר נאצלה ספי' המל' יש בה מבחי' העצמות דוקא ובכח זה בחי' המל' מהווה עולמות ונבראים מאין ליש בבחי' התהוות באין ערוך להיות מציאת חדש שלא הי' קודם כו'. וזהו ג"כ הטעם מה שבמל' יש בחי' ריבוי התחלקות הפרטים וריבוי ההתרחבות עד אין קץ ושיעור, דהתרחבות הזאת היא בבחי' מל' יותר הרבה מבהמדרי' שלמעלה ממנה כו', וכמו שאנו רואין בחוש דכאשר אור השכל בא בדיבור אז הוא מתרחב ומתרבה ביותר הרבה מכמו שהי' קודם שנמשך לדיבור כו', דכמו"כ הוא למעלה דכשבא האור והשפע באותיות הדיבור העליון בחי' מל' שנק' עיר אלקינו כו' כנ"ל ששם דוקא מתרחב ומתרבה האור ביותר ובא בריבוי ההתחלקות מאד בריבוי הצירופים שמזה נתהוו ריבוי הגבראי' דבי"ע עד דצח"מ שלמטה שיש בהם ריבוי עד אין קץ ושיעור כו', שיש בזה ב' הפכים שאם היותם בבחי' התחלקות פרטים מוגבלים ומחולקים זמ"ז בבחי' יש כו', ומ"מ הם בריבוי עד אין קץ בבחי' בלי גבול כו'. ובפרט לע"ל דכתי' הרחיבי מקום אהלך דאהל הוא בחי' מל' ותהי' לע"ל בבחי' מרחב בלי גבול ממש וכמ"ש פרזות תשב ירושלים בלי חומה, דענין החומה הוא שמגביל את העיר שתהי' התפשטותה בבחי' גבול עד פה תבוא כו' ולע"ל פרזות תשב שתהי' בבחי' בל"ג דעתידה ירושלים שתתפשט בכל א"י כו'. ולכאו' הלא בחי' מל' היא סופא דכ"ד שמקבלת מהספי' שלמעלה ממנה, ואיך ימצא בחי' ההתרחבות במל' יותר באין ערוך לגבי המדרי' שלמע' כו', וכן הוא בבחי' עליית המל' כשהיא עולה מלמטלמ"ע

ה"ה ג"כ למעלה מכל הספי' וכמ"ש בזהר בענין זרקא שזהו מה שהמל' אזדריקת לעילה ועמ"ש בזח"א דכ"ד סע"א וכד איהי סליקת לעילא ברישא דכל רישין סלקא ובגינה מלאכי' אמרין א' מקום כבודו כו' איהי תגא ברישא דאלף כו', וידוע דאלף הוא בחי' כתר ותגא ברישא דא' י"ל שהוא בחי' פנימיות הכתר, וזהו ג"כ ענין אי' מקום כו' שהוא כשהמל' עולה בבחי' פנימיות הכתר כו' וכמ"ש במ"א* ואז היא בבחי' עטרת בעלה למעלה מהט"ס העליונות כו', וכמו בעליות דשבת שאז הוא עליית המל' עד דבמנחה דשבת ה"ה עולה בבחי' ג"ר דעתיק דלכן אומרים אז ואני תפלתי לך עת רצון דתפלה שהיא בחי' מל' עולה בבחי' רעווא דכל רעווין כו', וכמו"כ הוא בעליות דר"ה ויוה"כ דבנעילה דיוהכ"פ ה"ה עולה בבחי' פנימיות עתיק למעלה משרש אורות הנאצלים, דאורות דאצי' נמשכים מבחי' א"א כידוע, ועליית המל' היא בבחי' עתיק בחי' תחתונה שבמאציל כו', ובשרש שרשו הוא שהמל' עולה בבחי' עצמות א"ס שלמעלה גם משרש ומקור הקו כו', שז"ע מה שאומרים בר"ה ויוה"כ המלך הקדוש שהוא בחי' קדושת העצמות שהוא קדוש ומובדל מצ"ע כו', דהנה הקו שנמשך מבחי' מל' דא"ס היינו בחי' מל' השייך לעולמות והוא בבחי' התנשאות על עם כו' והיינו בחי' העיגול שלפני הקו שסובב ומקיף כללות ההשתל' שמהקו מרוכ"ד עד סוכ"ד כו', והיינו לפי ששיעור בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל כו' ומשו"ז נעשה בבחי' סובב ומקיף לעולמות להיות כולל כולם כו', אלא שהתכללות הזאת היא בהעלם והכל למעלה מבחי' הצמצום כו', ומשם נמשך הקו בבחי' גילוי בפרטיות לאחר הצמצום כו', אבל ענין בחי' המלך הקדוש הוא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס שמרומם ומנושא מצ"ע כו', ועז"א אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו', והיינו בטרם שעלה בחי' רצון לרצון להתהוות כו', וכן בעליות דלעתיד דבחי' מל' תתעלה בעצמות א"ס ממש וכמ"ש וביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו כו' שאז תהי' קימה לבחי' מל' למעלה וגש"י למטה להיות ונחי' לפניו ממש כו', דלכאו' כ"ז אינו מובן איך תהי' עליית המל' כ"כ למעלה מעלה מבחי' מקור המשפיע בבחי' מל' ואיך יהי' בה ההתרבות* ביותר כו' כנ"ל, אך כ"ז הוא לפי שבחי' מל' מושרשת בעצמות א"ס ממש ויש בה כח העצמות דמשו"ז יש בה דוקא ההתרחבות בבחי' בל"ג ממש כו'. וביאור הענין הוא דהנה ידוע שיש ג' מדרי' נקודה קו ושטח דנקודה היא מקור הקו וקו מקור לשטח, והמשל בזה מהשפעת אור מן המשפיע אל המקבל כאשר אור השפע היא באין ערוך לגבי המקבל וא"א שיומשך כל אור השפע אל המקבל שלא יוכל לקבל כלל, הנה בהכרח שהמשפיע יצמצם ויעלם בעצמו אור השפע וישאר רק כנקודה לבד דנקודה זו כוללת בתוכו כל מה שעתיד להיות נמשך אח"כ בהקו, והיינו שהאור הקודם שהוא בלתי מוגבל ה"ה מתעלם ומתקצר בנקודה זו בכדי שיוכל לבוא

---

*) (בד"ה וירד העיט כו').

ההתרבות : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ההתרחבות.

אח"כ בבחי' המשכה והתגלות בבחי' קו ושטח כו'. והנה מה שמתעלם ומתקצר בהנקודה בכדי להתגלות כו' זהו בחי' חיצוניות אור הראשון כו', וכידוע דבהאור והשפע כמו שהוא בעצמות המשפיע קודם שצמצם א"ע כו', יש בה ג"כ בחי' פנימיות וחיצוניות, דבחי' פנימיות הוא בחי' עצמות האור שאין לזה שום שייכות אל המקבל כלל שאינו בערכו כלל וכלל, ובחי' החיצוניות הוא שיש לו איזה ערך ושייכות אל המקבל דבעצם המשפיע הוא בחי' אור השייך אל הזולת היינו מה שעתיד להתגלות כו', אמנם כמו שהוא בעצמו גם החיצוניות היא בבחי' תוקף האור והגילוי לפי כחו העצמי ואינו ניכר כ"כ בין הפנימיות להחיצוניות שבו כו', וע"י הצמצום שמעלים כל האור בעצמו נעשה ההבדלה בין הפנימיות להחיצוניות, ובחי' חיצוניות האור בא בנקודה אחת הכוללת הכל בבחי' צמצום ובדרך קצרה, והיינו שהאור הבל"ג בא בבחי' גבול כו' ומשו"ז בא בבחי' גילוי הקו באופן שיוכל להתקבל אל המקבלים כו', והגם שהנקודה היא בבחי' העדר ההתפשטות והגילוי ומ"מ יהי' ממנה דוקא הגילוי וההתפשטות בבחי' קו ושטח שזהו היפך עצם ענין הנקודה היינו מצד שהכוונה בהמשפיע בצמצום זה הוא בשביל ההשפעה אל המקבל שבשביל זה הניח וסילק א"ע, כי אם לא הי' המכוון בההשפעה להמקבל הרי לא הי' מצמצם א"ע כלל כו' כ"א מפני שרצונו להשפיע אל המקבל צמצם א"ע והשאיר כדי שיעור שיוכל לבוא בבחי' גילוי אל המקבל כו'. ולכן הנקודה היא ג"כ בבחי' היולי לגבי הקו (ועמ"ש בשעה"י פי"ד דיש ההפרש בין נקודה סתם לנקודת ההיולי אם היות ששניהם אינם בבחי' גילוי מ"מ אינם שוים, דנקודה סתם הוא שעניבה להעלים את האור ולהיות בבחי' העדר ההתפשטות והגילוי, אמנם נקודה היולית הרי אדרבה היא מקור הגילוי, שה"ה כח היולי על פרט זה (אף שהפרט הוא ג"כ כללי עדיין אין נפ"מ בזה) וא"כ ה"ה מקור גילוי פרט זה, אלא שהוא בעצמו הוא למעלה מבחי' גילוי עדיין לפי שהוא כח היולי ועצמי עדיין ולכן הוא בבחי' נקודה בבחי' העדר ההתפשטות והגילוי, אבל הוא מקור שממנו יהי' הגילוי כו', והנקודה הזאת של המשפיע יש בה ב' הענינים שהיא בבחי' נקודה להעלים את האור והיינו שכל האור הקודם הבל"ג יוכלל בנקודה אחת שע"ז הוא בא בבחי' גבולי כו', והיא ג"כ בבחי' נקודה היולית להיות מקור ההמשכה והגילוי לפי שסיבת הצמצום הזה בהנקודה הוא מצד רצון המשפיע להיות אח"כ השפע אל המקבלים, לכן היא בבחי' היולי שממנה הי' המשכת הקו כו'. והנה הקו ציורו הוא אות וא"ו שבראשו יו"ד והיא הנקודה שממנו נמשך הקו כנ"ל, והקו נמשך ביושר מלמעלמ"ט בלתי נוטה לימין ושמאל ואינו בבחי' אורך ורוחב כלל, כי האורך ורוחב נק' שטח והקו הוא למעלה מן השטח שהרי מן הקו יתהווה מציאות השטח כו'. והגם דלכאו' בהקו יש בו אורך, הענין הוא דאורך הוא כשהדבר נמשך מן הגבוה אל הנמוך, והיינו שאותו הפרט שהוא בגובה למעלה ה"ה נמשך אל הנמוך וכמו אור שכל הנמשך מן משפיע אל מקבל קטן שהאור יורד ונמשך ע"י התלבשות במשלים והצעות כו', דהמשלים וההצעות הם מדרי' אחר מדרי' אבל בכולם הוא אותו הפרט ממש, שבתחלה ה"ה מלבישו בהצעה אחת ואח"כ בהצעה שלמטה מזו הקרובה אל המקבל יותר עד שבא לפ"ע המקבל להיות

נתפס בכליו וחושיו כו', אבל האורך של הקו הנמשך מן הנקודה אינו באופן כזה כי ענין הקו שמתגלים כל הפרטי' שבהנקודה והם יורדי' ונמשכים מלמעלה למטה היינו מדרי' אחר מדרי' והיינו לפי שבהאור שבהנקודה יש בו כל המדרי' האלו והם בבחי' מדרי' זו למטה מזו, אלא ששם בהנקודה עומדים כולם בהשוואה, אמנם להיותם מדרי' זו למטה מזו לכן כשמתגלים בהקו ה"ה בא מלמעלמ"ט היינו מדרי' אחר מדרי' כו', אבל הפרט התחתון אינו אותו הפרט העליון רק מה שנמשך ממדרי' למדרי' כו', וגם שהפרטים שבו המה בבחי' עצמיים ופשוטים כו'. וזהו שהקו הזה הוא מחיבור נקודות כו' כמ"ש במ"א (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט במא' ביום השמע"צ, ובד"ה כל הנהנה רנ"ב), והוא בחי' המשכה היולית עדיין כו'. ואמנם מן הקו נעשה השטח והוא ע"י הפסק הקו לחלקים דוקא, וכמו אמת הבנין שמודד כמה אמות במזרח ומפסיק ומודד לדרום כו', וכמו האותיות שנמדדים בקוין מופסקים במדה וגבול וכמו אות ב' שהוא ב' קוין ברוחב וקו א' באורך באמצע ואות ק קו כוא"ו ויו"ד בסופו וד' קו ברוחב וקו באורך כו', וכן כל האותיות שהן בחי' השטח שנמדד ע"י הקו כו', בהשפעת השכל הוא כמו שמשפיע השכל אל המקבל בכמה משלים והצעות ובריבוי הפרטים שיש בהשכל שז"ע השטח דאורך ורוחב שבא בבחי' תפיסא בכלי המקבל, והכל מדוד ומוגבל לפי אופן פרט השכל הזה כמו שהוא בהקו מקור השטח, שלפי אופן כזה הוא מודד את האורך והרוחב שבשטח כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למעלה דהנה תחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות כו' וכשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא את העולמות הרי בבחי' הרצון הזה עלו כל הפרטים שיהיו בעולמות מרוכ"ד עד סוכ"ד, והו"ע מה ששיעור בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל כו' דבאוא"ס עצמו הוא בחי' האור השייך לעולמות כו', אבל כ"ז הוא בעצמותו עדיין ומובן שאין שם הבדלה בין בחי' הפנימיות להחיצוניות כו', כי כל ענין הבדלה הוא בחי' הגבלה ובאוא"ס אינו שייך ענין ההגבלה כלל וכלל כו', וכללות האור הוא בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג ממש כו' ובכדי שיתהוו העולמות צמצם עצמו וסילק אורו הגדול עה"צ והוא שנתעלם ונפסק האור הראשון שנכלל בהמאור כידוע, ונשאר רשימה והיא בחי' נקודה א' הכוללת כל בחי' האור הראשון בבחי' העלם ובהעדר ההתפשטות לגמרי שבזה נגבל ונתקצר האור הבלתי גבולי שבא בבחי' גבול כו', וממנה נמשך הקו שהוא בחי' המשכה וגילוי בו'. והגם שזה היפך הנקודה הנ"ל שהיא בבחי' העדר ההתפשטו' כו', הענין הוא להיות שסיבת הצמצום הוא בשביל ההמשכה והגילוי והיינו שיתגלו הפרטים שעלו ברצונו הפשוט כבי' בבחי' השערה בכח כו', ומאחר שזהו סיבת הצמצום לכן היא ג"כ בבחי' נקודה היולית להיות נמשך מן הנקודה בחי' הקו שמגלה הפרטים שהיו בההשערה כו', אלא שבההשערה בכח הוא בבחי' בלי גבול ובקו בא האור בבחי' מדה וגבול מצד הרשימה כו', והקו נמשך ביושר מלמעלמ"ט עד בחי' מל' דאצי', אמנם הוא בבחי' המשכה היולית עדיין ואין בו בחי' הנטי' לאורך ורוחב בבחי' שטח

ואות : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ואות ג'.

כו'. והגם דבעליות הרצון הרי עלה ברצונו ית' להיות בחי' השטח בבחי' התפשטות והתרחבות דוקא שזהו"ע העולמות כו', מ"מ בבחי' הקו בעצמו אין בו בחי' השטח עדיין, כי גם מה שנמשך בבחי' קוין שהם בבחי' קו הימין חח"ן וקו השמאל בג"ה כו' אין זה בחי' השטח כי הוא רק עצם א' שמתחלק לכמה ענפים כמו ענפי האילן שאין זה נק' שטח כלל, וכמו נהר שמסתעף לכמה נהרות וכמ"ש ונהר יוצא כו' ומשם יפרד והי' לד' ראשים שהן ד' נהרות כו' הרי אין זה שטח כו', דנהר לגבי מעין הוא שטח והוא מה שהמעין מתפשט ומתרחב ונעשה נהר באורך ורוחב כו', אבל מה שמתחלק לחלקים אין זה שטח והוא רק הסתעפות לבד כו', וכמו"כ יובן בבחי' הקו מצ"ע גם מה שמתחלק לג' קוין אין זה בחי' שטח (וגם י"ל דעיקר ענין ההתחלקות בהקוין הוא ע"י התרחבות הכלים כו') כ"א ענין השטח הוא בחי' הכלים שמתהוים מן הקו, דהכלים הם בבחי' שטח, דכל ענין הכלים הוא להיות בבחי' התיישבות ותפיסא שזהו"ע האורך ורוחב כו', והתהוותם בפועל הוא מהקו כו' כמשנת"ל, והקו הוא המודד מדידת הכלים באיזה אופן שיהיו וכנ"ל במשל דמדידת האותיות באו"ר כו' ונמשך בהם האור בבחי' התיישבות ותפיסא שזהו"ע השטח כו'. והנה ידוע דעיקר השטח הוא בבחי' מל' דוקא להיות כי המל' היא סוכ"ד והיא עיקר בחי' המקבל שמקבלת מכל הספי' שהן בחי' הג' קוין ועיקרה הוא בהקו האמצעי שהוא בחי' עיקר הקו הנמשך מלמעלמ"ט בריבוי פרטים אלא שהמה בו בבחי' פשיטות עדיין ובבחי' נקודות לבד כו' דמשו"ז נק' בחי' המשכה היולית עדיין כו' כנ"ל, וכ"ז בא במל' בבחי' התיישבות בהתפשטות והתרחבו' בריבוי האותיות והצירופים כו' כי גם הכלים שבהמ"ס העליונות אינם בבחי' כלים גמורים ממש, לא מיבעי כל המוחין שנק' חיוהי לפי שהן במדרי' האור עדיין כו' כמ"ש במ"א, ואפי' כלי המדות שהן בחי' גרמוהי ג"כ אינם עדיין בבחי' כלים ממש להיות בבחי' התיישבות והתפשטות כו' ולכן נק' ז"א בשם קוב"ה שהוא בבחי' קדוש ומובדל עדיין כו', כ"א עיקר הכלים הן במל' שבהם בא האור בבחי' התיישבות, והיינו שכל מדרי' בא במל' בבחי' התפשטות והתרחבות כו', ולכן היא עיקר בחי' השטח כו' * ובהשטח הזה דמל' מתגלה כח עליון יותר מכללות גילוי הקו שמשפיע במל' כו', והיינו שבבחי' השטח הנעשה ע"י הקו יש בו כח עליון יותר מן הקו כו' והענין הוא דהנה מה שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' הוא שיהי' בחי' התיישבות אורות בכלים דוקא שהוא בחי' השטח וכן כל ענין העולמות הוא בחי' ההתפשטות וההתרחבות דוקא כו' שזהו מה שעלה ברצונו ית' כו', וכוונה זו נשלם בבחי' מל' דוקא וכנ"ל דבהקו בעצם הרי אין בו שטח א"כ הרי לא נשלם בזה עדיין הכוונה העליונה כ"א בבחי' השטח דמל' דוקא כו'. ולכן יש במל' דוקא ריבוי ההתחלקות (וכולם בבחי' ההתפשטות והתרחבות דוקא כו') הרבה יותר מבהקו המשפיע במל', שזהו מפני שבבחי' מל' נמצא

---

*) (ומה שאתוון רברבין הם בבינה י"ל שזהו בחי' השטח הבלתי מוגבל כו' שית').

כח יותר עליון והוא משרש ומקור הקו כו', דהנה הקו שרשו הוא מהאוא"ס שלפני הצמצום וכמ"ש בע"ח ואז המשיך אור מבחי' העיגול כו'. ואם היות דהמשכת הקו בגילוי הוא מהנקודה דרשימה כו' כנ"ל, הרי זהו מה שהרשימה כוללת בתוכה בחי' האור שלפני הצמצום כו' כנ"ל, והגם שבהרשימה הוא בבחי' העלם והעדר התפשטות שזהו מה שהיא עושה בחי' ההגבלה כו', י"ל שהרי בחי' גילוי והמשכת הקו ה"ז תנועה הפכית מבחי' הנקודה והיינו להיות גילוי אור כו', ונת"ל דזהו מפני שהעיקר מה שעלה ברצונו הוא שיהי' המשכה וזהו סיבת הצמצום לכן גם שנתצמצם נמשך אח"כ בבחי' גילוי כו'. ונמצא דזה שנמשך בגילוי זה מצד בחי' הרצו"פ שהוא בחי' כח הבבע"ג שזהו שרש הגילוי כו', ולכן יש בהקו ג"כ בחי' הבלי גבול והוא בחי' היחוד וההתכללות הנעשה ע"י הקו כו' כמ"ש במ"א, שזהו מפני ששרשו בעצם הוא מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום הבבע"ג וגם המשכתו בגילוי הוא מצד בחי' הרצון הפשוט שלפני הצמצום כו', ומ"מ פועל בו הרשימה להיות כללות המשכתו בבחי' מדה וגבול ונק' קו המדה שמודד בחי' מדידת האורות וכלים בבחי' הגבלה דוקא, אמנם בסוף סיומו בבחי' מל' ששם מסתיים הקו מאיר מבחי' שרשו הקדום שלפני הצמצום והוא בחי' הרצון הפשוט ובחי' ההשערה ששיעור בעצמו בכח כו' טרם שנתצמצם ונגבל בבחי' נקודת הרשימה כו', ומשו"ז ימצא בבחי' מל' דוקא בחי' הריבוי ביותר לפי ששם דוקא מאיר מבחי' שרש ומקור כמו שהוא קודם שבא בבחי' גבול בהרשימה כו'. והנה כ"ז הוא בחי' יתרון המעלה שנעשה בהשטח דמל' מצד הקו, והיתרון הוא שנמשך מבחי' שרש ומקור הקו כו' כנ"ל, אמנם יש עוד יתרון גדול בבחי' השטח דמל' שמגיע בבחי' עצמות דא"ס שלמעלה גם משרש ומקור הקו, שזהו הטעם מ"ש כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא כו' וידוע דהנחלים הם בחי' הספי' העליונות שמאירים במל' בחי' ים העליון והים איננו מלא משפע זאת וכמ"ש ארץ לא שבעה מים כו', והיינו לפי שמגיע בבחי' העצמית שלמעלה מעלה גם משרש ומקור דהמשפיע, ולכן לא שבעה בהאור והשפע של המשפיע כו'. ולכאו' אין זה מובן מאחר שמן הקו נעשה השטח איך יגיע השטח למעלה גם משרש ומקור הקו כו', אך הענין הוא דהנה יש ב' בחי' שטח הא' בחי' השטח של המקבל שנעשה מן הקו שהוא מדוד ומוגבל ע"פ מדידת הקו וכמו אמת הבנין שמודד את האורך ורוחב הבנין שהבנין מדוד ומוגבל בארכו ורחבו כו', וכמו מדידת האותיות שהן במדה וגבול כו', דהדוגמא מזה למעלה הן בחי' מדידת הכלים ובכלל בחי' השטח דמל' שמדוד ומוגבל ע"פ מאמר קו המדה שיש בזה מדידה והגבלה עד פה תבוא ותו לא כו', וגם מה שיכול להיות הריבוי וההתפשטו' בבחי' השטח דמל' מצד שרש ומקור הקו שהוא בחי' עליית הרצון ומה ששיעור בעצמו בכח כו' כנ"ל ה"ז ג"כ אינו בבחי' בלי גבול האמיתי, שהרי שיעור בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל וה"ז מה שהמשפיע משער בעצמו אופן המקבל וההשפעה אליו שבהכרח מוגבל גם הוא לפי אופן הגבלת המקבל כו', והגם דשם הוא בבחי' בלי גבול, באמת כן הוא דלגבי העולמות הוא בחי' בלי גבול ממש, אבל באוא"ס עצמו אין זה בחי' בלי גבול האמיתי מאחר שהוא לצורך השפע במקבלים כו', ובאמת

כן הוא בכל השערה בהכרח שיש בו איזה ענין הגבלה דהיינו שהוא באופן כך וכך כו'. אמנם בחי' הב' בשטח הוא בחי' שטח הבלתי מוגבל שאין לו גדרים כלל והוא בעצמות המשפיע קודם שמצמצם א"ע בבחי' נקודה וקו וגם קודם ששיעור בעצמו בכח כו' לפי שאינו בגדר שפע אל המקבל, וגם בו בעצמו אין בו בחי' ההשערה באיזה אופן שיהי' לפי שאינו בבחי' אור ושפע כלל גם בעצמו כו' כ"א בחי' העצם מצ"ע שהוא בבחי' מרחב הבלתי מוגבל, וכמו מרחב השמים שאנו או' ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע הרי רוחב הרקיע אינו בבחי' התחלקות פרטים שהרי אין בו ענין הפרטי' כלל דמה שאנו מחלקי' אותו לש"ס מעלות הרי באמת אין בו בעצמו התחלקות הזאת כלל והוא עצם פשוט במרחב בלתי מוגבל כו', וכמו מרחב התהום שאינו נעשה מן מעיינות להיות מוגבל לפי אופן המעיינות הנובעים בו כו', כ"א הוא בחי' מרחב עצמי ה"ה בבחי' שטח בלתי מוגבל כו', והדוגמא מזה יובן למעלה דהנה בחי' הקו הנמשך באוא"ס הגם שנמשך מהאוא"ס שלפני הצמצום מ"מ ה"ה בא בבחי' מדה וגבול מצד הרשימה כנ"ל, אמנם גם בחי' עליית הרצון ומה ששיעור בעצמו בכח כו' ה"ה בחי' מקור למקור להגבלה כו' שהרי הוא בחי' הרצון וההשערה על כל מה שעתיד להיות בבחי' נקודה קו שטח ומשם נמשכים בגילוי כו', אבל בחי' עצמות א"ס ה"ה אינו בגדר שייכות לעולמות כלל וכלל וכמא' הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו לפי שאינו בגדר מקור למקור כלל לעולמות כו', והגם שכל בחי' האורות והגילוים נמשכים מן העצמות, זהו רק מה שנמצאים בדרך ממילא לא שהוא מקור הממשיך הגילוים כי העצמות אינו בגדר המשכה כלל וכל הגילוים הנמצאים ממנו אינם בערכו כלל וכלל כו', וכמו מעיינות הנמצאים מהתהום הרי אין התהום מקור למעיינות מאחר שאינו בבחי' תנועה והמשכה כ"א המעיינות נמצאים מן התהום אבל לא שהוא מקור להם, ולכן כל המעיינות אינם מערכו כלל כו', וכמו"כ יובן בבחי' העצמות שאינו בגדר המשכה וממילא אינו בגדר מקור וכל הגילוים הם באין ערוך כו' *. ובזה הוא אמיתת היתרון

---

*) (אמנם מה שהעצמות אינו בבחי' המשכה אין ענינו שהוא בבחי' העדר ההתפשטות וכמו הנקודה שעניינה הוא בחי' הצמצום וההעלם להיות בבחי' העדר ההתפשטות כו' כ"א העדר ההמשכה הוא מפני שהוא בחי' עצמות והעצם הוא בלתי מתגלה כו' כי העדר ההתפשטות שייך ג"כ בבחי' דבר הנמשך דלפי שהוא למעלה מבחי' הגילוי המשכתו באופן כזה שהוא בחי' העדר ההתפשטות כו' (וי"ל דהיינו דזה שנקודת הרשימה כוללת בתוכה האור הקדום כו' כנ"ל, אבל עצם נקודת הרשימה מצ"ע שהיא בחי' העלם הוא לפי שהיא בחי' העצמות דא"ס כו', ומ"מ ה"ה בחי' רושם בלבד והיינו שהיא בחי' נקודה כו'), אבל בחי' העצמות הוא שאינו בגדר המשכה בעצם כו', אבל בעצמותו הוא בבחי' מרחב הבלתי מוגבל. וענין המרחב אינו כבחי' אורך ורוחב דמקבל ח"ו שהוא בחי' שטח המוגבל כ"א בחי' מרחב עצמי מצד עצמו וכמו מרחב התהום שהוא מרחב עצמי כו' וכמ"ש ענני במרחב י"ה שהוא בחי' מרחב העצמי דא"ס עצומ"ה שהוא בחי' בלי גבול האמיתי כו').

דבחי' שטח דבחי' מל' שמקבל מבחי' שטח העצמי דא"ס כו', דבחי' שטח העצמי יכול לבוא גם בבחי' שטח המקבל וכמו עד"מ נהרות המתהווים ממי מעיינות הרי שטח הנהרות מוגבלי' לפי אופן המעיינות שנמשכים מהם, ומ"מ יש לפעמים התרחבות גדולה בנהרות בריבוי ביותר שלא בערך המעיינות כלל וכמו נהרא מכיפי' מיברך (שבת דס"ה ע"ב) דזהו מה שהנהרות מתברכים מעצם התהום (עמ"ש בתוס' שם שהתהום עולה כו') בריבוי ביותר שלא בערך המעיינות כלל כו', ונמצא שבהשטח של המקבל נמשך מבחי' השטח העצמי ונעשה בו ג"כ הריבוי ביותר כמו מצד השטח והמרחב העצמי כו'. והענין הוא דהנה ידוע שיש ג' מדרי' יש ואין ויש, דיש הראשון הוא בחי' יש האמיתי והוא בחי' המרחב העצמי שטח הבלתי מוגבל כו', והיש השני הוא בחי' היש של המקבל שהוא בחי' השטח הנעשה מן הקו שהוא בחי' האין המקור להיש וממילא הוא מוגבל לפי אופן מדידת הקו כו', אמנם באמת שרש היש של המקבל הוא מבחי' היש האמיתי ממש וזהו יתרון המעלה בהיש של המקבל למעלה מעלה מבחי' האין המשפיע ששרשו מבחי' היש האמיתי. וזהו אמיתית ענין דנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחלתן דתחלה הוא בחי' עצמות א"ס שאין לו תחלה ואין לו תכלה, ונק' תחלה ע"ש שהוא תחלת הכל שכולם נמצאים ממנו והוא מציאותו מעצמותו ועש"ז נק' תחלה כו', ונעוץ תחב"ס וסוב"ת דבחי' מל' שהיא סוכ"ד שהוא בחי' שטח של המקבל היא מושרשת בתחלתן בבחי' העצמות שהוא תחלת הכל כו', וכאשר נאצלה בחי' המל' יש בה דוקא בחי' נעיצת התחלה שהוא בחי' המרחב העצמי כו', וזהו הכח שיש במל' להוות מאין ליש מפני שיש בה בחי' נעיצת התחלה בחי' עצמות א"ס דמציאותו מעצמותו דבכחו ויכולתו דוקא להוות מאין ליש כו'. וזהו הטעם בעליית המל' שהמל' עולה למעלה מכל הספי' עד בבחי' העצמות ממש דהיינו לפי שהיא מושרשת בבחי' העצמות וכמ"ש בזהר דסליקת לאתר דאתגזרת מתמן דאיהו א"ס כו', ולכן ג"כ יש בה דוקא בחי' המרחב להיות בבחי' התרחבות יתירה בבחי' בלי גבול ממש שזהו מצד המרחב העצמי דעצמות א"ס שהוא בחי' השטח הבלתי מוגבל דבחי' זו יש בבחי' מל' דוקא כו'.

ועפ"ז יובן ענין במרחב י"ה דהיינו בחי' המרחב העצמי דמהוע"צ ית' שזהו שרש ענין בנין המל' דר"ה להמשיך בחי' המרחב והשטח העצמי בבחי' השטח דהמקבל שיאיר בחי' גילוי א"ס במל' דאז יהי' הגילוי בעולמות שיהיו העולמות בטלים במציאות ממש וכמשי"ת בעזהי"ת, וכ"ז הוא ע"י מן המיצר קראתי דבכדי להמשיך בחי' הפנימיות והעצמות דא"ס הוא ע"י עבודה בנפש ג"כ בבחי' פנימיות ועצמות נפש ממש וכמו ממעמקים קראתיך בבחי' עומק לעומק שהיא בבחי' היחידה שבנפש כמשי"ת. וזהו"ע תקיעת שופר שהוא בחי' צעקה פנימיות מעומקא דליבא מבחי' פנימיות הנפש, והעיקר בשברים תרועה שהו"ע גנוחי גניח וילולי יליל שהוא הזזת כל העצם כו' וכמשי"ת, וזה בא מן המיצר כשצר לו מכל ענייניו כשהוא ממארי דחושבנא לחשוב היטיב כל מחשבותיו ודיבוריו וכ"ש מעשה ח"ו אשר לא לה' המה ובאמת

ענין המח"ז והרהורים רעים מקלקלים ופוגמים מאד בנפש, כי מח' הוא לבוש הדבוק ומיוחד בנפש וממילא ה"ה פוגם בנפש מאד, אמנם כמו"כ הוא בפגם הדיבור וכ"ש במעשה ר"ל, וכן בד"כ כשמשים אל לבו כללות ריחוקו איך שהוא מרוחק מאלקות בתכלית ונוגע לתוך פנימיות נקודת לבבו וצועק במר נפשו בצעקה פנימיות ועצמיות כו', הנה ע"ז ענני במרחב י"ה שמגיע בבחי' פנימיות ועצמות א"ס ממש להיות המשכת העצמות בבחי' מל' בגילוי כו', וזהו"ע במרחב י"ה בחי' מרחב העצמי. ומה שבחי' הרחובות הוא בי"ה דוקא יובן ממשי"ת לקמן בעזהי"ת בענין מי ברא אלה. ובבחי' זו אין שם מצרנות כלל דשם אינו שייך יניקה כלל ח"ו, וכידוע דמה שיכולים לקבל מהמקיף היינו מבחי' חיצוניות המקיף, אבל בבחי' הפנימיות אין להם שום יניקה כלל, אדרבה משם הם מתבטלים ונאבדים לגמרי וכמ"ש וכל אויביך יכרתו כו', וכן הוא בעבודה דבהתעוררות בחי' פנימיות ועצמות הנפש בהזזת כל עצמותו ע"ז נעשה האתהפכא בהנה"ב שנהפך כל עצמותו לגמרי מכל וכל והרע נדחה ונפסד לגמרי כו', וזהו ענני במרחב י"ה בחי' מרחב העצמי שנמשך במל' דבמדרי' זו אין מצרנות כ"א כולה מנוחה והשקט כו'.

בס"ד, ליל ב' דחג הסוכות

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים כו', הנה יש מצות פרטיות שנא' בהם לכם וכמו בד' מינים שבלולב שנא' ולקחתם לכם ובשמע"צ כתי' עצרת תהי' לכם, ואי' ע"ז במד"ר פ' בא פט"ו הה"ד יהיו לך לבדיך ואין לזרים אתך, והיינו דמה שנא' לכם הוא שהם לך לבדיך כו', וצ"ל והלא כל המצות הן לישראל דוקא, ולמה נא' במצות אלו דוקא לכם שהם לך לבדיך כו'. והנה נודע מ"ש במ"ח כוונת הלולב בקצרה שהן להמשיך בחי' הדעת בנוק' דז"א העומדת בחזה דז"א, וצ"ל מה שייכים הד"מ שבלולב לבחי' הדעת שע"י ממשיכים בחי' הדעת במל'. ולה"ז צלה"ק משנת"ל שיש ב' בחי' שטח, הא' השטח דמקבל שהוא מוגבל ע"פ הקו המודד, והב' בחי' השטח העצמי הבלתי מוגבל והוא בחי' מרחב העצמי דא"ס כו' ועז"נ נעוץ תחלתן בסופן דבבחי' מל' שהיא סוכ"ד דאצי' יש בה מבחי' מרחב העצמי שהוא בחי' תחלת הכל כו' כנ"ל, וזהו טעם המרחב דמל' שהיא בבחי' התרחבות יתירה באין ערוך גם משרש ומקור הקו המשפיע בה, לפי שבה דוקא יש בחי' המרחב העצמי דא"ס עצומ"ה ממש כו'.

והנה ע"פ הנ"ל יתפרש משארז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דבבחי' מל' שהיא עיר אלקינו בה וע"י מתגלה בחי' גדולתו העצמית מה שלגדולתו אין חקר כו', והוא ענין נוסף על מה שאמר קודם גדול הוי' כו', דהנה הוי' הוא בחי' גילוי הקו וכידוע דהוי' הוא שרש האורות כו' ואומר

ע"ז גדול הוי' שהוא ג"כ בבחי' בלי גבול וכמשנת"ל דבהקו יש ג"כ בחי' בלי גבול מחמת שרשו מהאוא"ס שלפני הצמצום, וזהו גדול הוי' ומהולל מאד בבחי' בלי גבול, אבל מ"מ ולגדולתו אין חקר שאין זה בחי' גדולתו העצמית ממש בחי' שטח הבלתי מוגבל כו', וכנ"ל דגם בחי' העליית הרצון ובחי' ההשערה אינו בחי' בלי גבול האמיתי כו', וזהו ג"כ מ"ש בפסוק זה דגדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו דש' הוי' הוא גדול בבחי' בלי גבול מחמת שרשו מהאוא"ס הבבע"ג כו', אבל אין זה בחי' גדולת העצמות עדיין כו', ואימתי הוא גדול בבחי' גדולתו העצמית כשהוא בעיר אלקינו דוקא בבחי' המל' המהווה מאין ליש בבחי' התחדשות גמורה דהתהוות זו הוא מכח העצמות דוקא כנ"ל, ומשו"ז הוא ההתרחבות במל' בבחי' בלי גבול ממש מפני כח העצמות שבה כו', ונמצא בבחי' מל' דוקא ניכר גדולת העצמות ממש כו', וביאור הענין הוא דהנה ידוע המאמר דס"י בג' ספרים ברא הקב"ה את עולמו בסופר וספר וסיפור, ופי' סיפור הוא ל' סיפור דברים וגם ל' מספר והם ענין א', דענין סיפר דברים הוא ההתגלות וכמו"כ הו"ע המספר ג"כ, וכמו כשסופרים דבר הוא לידע את המספר כמה הוא א"כ ה"ה ג"כ התגלות הדבר, ובד"כ קאי על כללות ע"ס דאצי' שהן בחי' מספר והיינו מה שנמספר ונתגלה מאוא"ס המאציל עשר מדרי' פרטיות כו', והעיקר הוא בבחי' מל' וכידוע דמספר וחשבון הוא במל' ועמ"ש במאו"א ערך ח' אות ע"ה וע' מ' אות מ"ם וגם בחי' סיפר דברים הוא במל' שהוא בחי' דיבור העליון כו', וגם עולמות בי"ע המתהוים ממל' הם בחי' סיפר דברים שמספרים ומגלים גדולת ה' כו' וכמשנת"ל בענין מה גדלו מעשיך ומה רבו מעשיך דמהתהוות הנבראים נראה ונגלה גדולת ה' הן מגדולי הנבראים וכמו השמים מספרים כבוד אל וכמא' מן אבנא דהוא מתגושש בה אתון ידעין גבורתו כו', והן מריבוי הנבראים בבחי' ריבוי ההתחלקות עד אין קץ וכאו"א יש בו חיות מיוחד לפי מזגו ותכונתו כו' בכ"ז נראה ונגלה גדולת ה' כו', והנה בחי' המספר והסיפור דברים בא במדה וגבול שהרי ההתגלות היא בבחי' הגבלה באפן כך וכך וכמו מה שהנבראים מגלים ומספרים גדולת ה' ה"ה באופנים מיוחדים ומוגבלים דהיינו לפי אופן התהוותם כך הם מגלים גדולת ה' כו', אמנם ענין ספר הוא בחי' ההעלם והוא בחי' קו המדה שמודד את ההתגלות כו' וסופר הוא המקור שממנו נמשכו שתיהם הספר והסיפור, ויובן זה עד"מ למטה הסופר הכותב איזה אותיות הנה ימצאו כאן ב' דברים הא' כשכבר גמר וכתב האותיות והן מונחים ע"ג הנייר שאז הן נמדדים במדידה זו שמדד והן מוגבלים אז בפו"מ, והב' כאשר לא כתב עדיין האותיות ע"ג הנייר רק שבדעתו מצייר וחושב איך לכותבם ובורר לו דרך שבדרך זה יכתוב האותיות, והנה באמת נגבלו האותיות בכח שהרי לא ישונה מדרך זה שמדד בדעתו רק שעדיין לא באו לכלל מדידה בפו"מ רק הם בכח עדיין, ובחי' זו היינו אותו הדרך שבירר לו הסופר שבדרך זה יכתוב ולא ישנה הנה הוא נק' מודד שהוא מודד הגבלת האותיות, שהרי הם נכתבים לפי אופן הדרך שבירר לו, והוא נק' קו המדה שמודד את האותיות, וכמו עד"מ הקו המודד איזה סחורה וכמו מדת אמה הנה כשכבר נמדדה הסחורה ה"ז נק' מדה וה"ז כמו אותיות שכתב כבר הסופר

והם מלובשים ע"ג הנייר והאמה עצמה יש בה בכח למדוד הסחורה וה"ז כמשל הסופר כשבירר לו דרך איך לכתוב האותיות נמצא שהדרך ההוא הוא מודד האותיות כו' וכמו שהאמה עצמה לא תוכל לשנות כמו"כ בחי' הדרך זו שבירר לו הסופר לכתוב האותיות הגם שהוא מודד האותיות מ"מ לא ימדוד אלא באופן א' דוקא דהיינו בערך מזיגתו ותכונתו ככה ממש ימזוג מזיגת האותיות ותכונתם, והג' היינו הסופר עצמו קודם שבא לכתוב שאז יכול לעשות לעצמו בחי' קו היינו אותו הדרך שירצה לברור לו שבו ימדוד האותיות ויוכל לעשות ערך ואופן זה או אופן אחר כמו שירצה, א"כ נמצא שהוא המקור לקו המדה שהוא העושה את קו המדה ויכול לעשות כפי רצונו שימדוד כך או כך מפני שאינו מוגבל עדיין גם במדידה בכח כו', וה"ז כמשל העושה האמה שבה ימדוד הסחורה שיכול לעשותה בכמה אופנים כו', או עד"מ כלים המקבלים לוג וקב וסאה וכדומה יש בהם ג"כ ג' דברים הנ"ל, הא' הוא המדה היינו הדבר שנמדד ע"י כלי המודד וכמו המים שנמדדים בסאה או בקב ולוג, ונק' זה מדה לפי שכבר נמדד שבא במדה וגבול כו', והב' שהוא הכלי המודד והוא הסאה או הקב ולוג שהם המודדים את המים ועכ"ז לא יוכל למדוד באופן אחר זולת כפי ערכם ותכונתם והיינו שהסאה תמדוד דוקא סאה ולא קב ולוג והקב ימדוד קב דוקא ולא סאה ולוג כו', והוא מחמת כי הגם שבידו יש בכח למדוד מ"מ ערך מדידתו אינו אלא כפי רצון העושה אותו והוא הנק' מקור קו המדה והיינו מי שעושה את הכלי כמו הסאה והקב וכדומה שבו תלוי אופן ושיעור המדידה אם ירצה למדוד במזיגת סאה יעשה כלי המודד ג"כ במזיגת סאה כו', ועד"ז בקב ולוג כו', וכ"ה במשל הראשון בסופר שבו דוקא תלוי ערך מזיגת האותיות שאם ירצה לכתוב במדרי' זו יברור לעצמו גם בחי' הדרך במזיגת האותיות המודד ג"כ לפי ערך זה כו'. והדוגמא מכ"ז יובן בבחי' סופר וספר וסיפור למעלה דסיפר הם בחי' הע"ס דאצי' ובפרט העולמות והנבראים דבי"ע שכבר באו בהתגלות בבחי' מספר ידוע ומוגבל באופן כך וכך דוקא עשר ולא תשע ולא אחד עשר כו', וכ"א בבחי' שיעור מוגבל דספי' החכ' היא באופן כזה ובינה באופן כזה כו' וכדומה בכל הספי' ובפרט בעולמות בי"ע שהן בבחי' מדה וגבול שכאו"א מוגבל בעצמו ומחולק מזולתו כו', וממילא הסיפר דברים שהן מגלים גדולת הבורא הוא ג"כ בבחי' מדה וגבול לפי אופן התהוותן כו' והוא בחי' שטח דמקבל שנת"ל שבא בבחי' מדידה והגבלה כו', והמדידה היא ע"י הקו המדה והיינו בחי' גילוי הקו שנמשך מאוא"ס ב"ה שהוא בחי' הקו המודד מדידת האורות והכלים בחי' השטח דאצי' וגם הנבראים דבי"ע שיהיו באופן כך וכך דוקא כו'. והענין הוא דהנה נת"ל דהקו הוא שנתגלה מה שכלול בההשערה בכח שבאוא"ס שלפני הצמצום דשיעור בעצמו בכח כל מה שיהי' בפועל אחר הצמצום שיהיו העולמות באופן כך וכך כו' אלא שהי' בהעלם בבחי' כללות ובא כ"ז בהקו בגילוי בפרטיות כו', ומ"מ נת"ל דהקו הוא בחי' היולי לגבי השטח, דהקו עצמו אין בו עדיין בחי' אורך ורוחב כו', וכל הפרטים שבו הם בבחי' פשיטות ובבחי' נקודות עדיין כו' כנ"ל, ולכן הקו עצמו אינו בבחי' מדה

עדיין לפי שאינו עדיין בבחי' מדידה והגבלה כו', כ"א הוא בחי' המודד להיותו בחי' הגילוי שנתגלו בו הפרטים שהיו בההשערה כו', שלפי אופן הפרטים שבו הוא מודד מדידת בחי' האו"כ ומדידת העולמות בכלל ובפרט כו', ומקור הקו המדה י"ל שהוא בחי' ההשערה בכח כו', דאם היות שכבר שיעור בכח כל העולמות איך שיהיו כו', מ"מ הרי זהו באוא"ס שלפי* הצמצום דכל פרטי המדרי' שאחר הצמצום אינם שייכים לפני הצמצום כלל והוא בחי' אוא"ס הבלתי בע"ג שאינו מוגבל כלל בפרטי המדרי' שאחר הצמצום כו', ולזאת א"א לקרותו בשם מודד לפי שאינו מוגבל בהגבלה זו ואינו בערך העולמות למדוד אותם כו', ובכדי שיהי' הקו הי' צ"ל הצמצום קודם כו', כ"א הוא מקו* הקו המדה דהקו ה"ה נמשך מהאוא"ס שלפני הצמצום ולהיות שעכ"פ שיעור בעצמו בכח כו' לכן ה"ה מקור לבחי' קו המדה כו'. ועוי"ל דבחי' השערה בכח ג"כ בכלל בחי' המודד כו', ואם כי אינו מודד בפועל מ"מ ה"ה בחי' המדידה בכח כו' (ועמ"ש בשה"י פי"ג וגם בזה כו' קצת כו'), ומקור המדה י"ל שהוא בחי' עליית הרצון שעלה ברצונו שיהי' עולמות ואז שיעור בעצמו בכח כו', הוא למעלה מבחי' ההשערה שלא יש שם עדיין גם השערה בכח על עולמות כו' ומ"מ הרי עלה ברצונו ית' שיהיו עולמות כו' ה"ה בבחי' מקור לקו המדה עכ"פ כו'. ועוי"ל דהנה בחי' עליית הרצון וההשערה בכח הכל הוא בבחי' התפשטות האור, דבאוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' האור השייך אל העולמות כו' כמ"ש במ"א, אבל בחי' עצם האור הוא בחי' האור כמו שהוא לעצמו עדיין ואינו שייך אל הזולת כו', ומבואר במ"א שזהו בחי' רצון המוחלט שלמעלה מבחי' גילוי עדיין וכמו רצון המוחלט למטה שאפ"ל שלא יבוא לידי גילוי כלל כו', ומ"מ להיותו ג"כ בחי' אור וכח עכ"פ י"ל דשייך לומר ע"ז בחי' מקור עכ"פ שהוא בחי' מקור הקו המדה בשרשו הראשון כו'. והנה כתי' גדול אדונינו ורב כח, ופי' אדונינו הוא בחי' מל' דאנת אשתמודע אדון על כולא כו', והיינו בחי' סיפר הנ"ל, וא' ע"ז ורב כח משמע בבחי' בלי גבול וכמו שאומר אח"כ ולתבונתו אין מספר כו', והענין הוא דהנה משנת"ל בענין סופר וספר כו' דבחי' סופר הוא בחי' מקור קו המדה שלמעלה גם מבחי' המודד להיותו בלתי מוגבל גם בבחי' מדידה בכח כו', מ"מ הרי יש לו שייכות לבחי' קו המדה והוא בבחי' מקור איליו כו', והיינו לפי שהוא ג"כ בחי' אור ולא עצם ומאחר שהוא בחי' אור לבד ה"ה בגדר מקור עכ"פ כו', אבל בחי' העצמות ממש הרי אינו בגדר מקור לקו המדה כלל, לפי שאינו בגדר וערך העולמות כלל וכלל כו', ומצ"ע אינו בגדר מקור מפני שאינו בגדר המשכה, וכמ"ש במ"א דמקור שייך לומר על דבר הנמשך והיינו בבחי' אור שייך לומר שהוא מקור לאיזה דבר מה, אבל בבחי' עצמות שאינו בגדר המשכה כלל ממילא אינו בגדר מקור ג"כ כו'. והגם שכל ההמשכות ה"ה נמשכים מן העצמות כו' זהו מה שהם נמצאים מן העצמות אבל לא שהוא מקור להם כו', וכמו

שלפי הצמצום : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שלפני הצמצום.

מקו הקו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מקור הקו.

המעיינות שנמצאים מן התהום לא שהתהום מקור למעיינות לפי שאינו נמשך להמציא מעיינות כו', ובדוגמא כזאת יובן למעלה דכל האורות נמצאים מן העצמות אבל לא שהעצמות נמשך (ר"ל מתפעל בעצמו) להמשיך אור כו', והאורות הנמשכים ממנו אינם בערכו כלל שאין ערוך כלל להארה לגבי העצם כו', ולכן אינו מגדר מקור להם כלל וכלל כו'. וזהו בחי' בלי גבול האמיתי דכל בחי' אור בהכרח שיהי' בו איזה ציור שיהי' כו', אבל בחי' עצמות הוא בחי' בלי גבול האמיתי כו'. ועז"א גדול אדונינו ורב כח היינו בבחי' בל"ג האמיתי דעצמות א"ס, וכמשנת"ל דבחי' מל' מושרשת בעצמות ממש ונעוץ תחילתן בסופן דא"ס עצומ"ה שהוא תחלת הכל נעוץ בסופן בבחי' מל' דוקא שזהו כח ההתהוות שיש במל' כו' כנ"ל, ולכן בחי' המספר דמל' הוא בבחי' בלי גבול ממש בבחי' בלתי גבול האמיתי דא"ס עצומ"ה כו', וכמו שאמרז"ל ע"פ והי' מספר בנ"י כו' אשר לא יספר שזהו כשעושין רצונו של מקום בקיום התומ"צ שאז בחי' המספר הוא בלי מספר כו', והיינו כמנשת"ל בב' בחי' שבשטח בחי' השטח דמקבל שהוא בבחי' גבול ומדה שנמדד ע"י הקו כו' ובחי' שטח העצמי שהוא שטח הבלתי מוגבל כו', אמנם השרש האמיתי דבחי' השטח שבמקבל הוא מבחי' השטח העצמי דא"ס עצומ"ה, ולכן בבחי' המל' הוא דוקא בחי' ההתפשטות וההתרחבות בבחי' בל"ג כו', ועיקר הגילוי מזה יהי' לע"ל שהו"ע הרחיבי מקום אהלך כו' כנ"ל. וזהו אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו דבבחי' מל' דוקא שהוא עיר אלקינו הוא גדול בגדולתו העצמית ממש כו', וכמ"ש וגדולתך אספרנה דבבחי' סיפר דמל' דוקא מתגלה בחי' גדולתך מה שלגדולתו אין חקר כו'.

ומעתה יובן ענין הביטל האמיתי שיש בבי"ע שלמעלה יותר מהביטל דעולמות העליונים כו', והענין הוא דהנה נודע כי בחי' ההתחדשות מאין ליש צ"ל תמיד וכמא' המחדש בטובו בכי"ת מע"ב שתמיד בכ"ע ובכל רגע צ"ל ההתחדשות מאין ליש, דאל"כ לא יהי' מציאת היש כלל, כי ענין התהוות היש מאין אינו כמו עד"מ עשיית האומן איזה כלי שבשעת עשיית הכלי אז נראה ונגלה כח האומן בעשיית הכלי לצורך עשייתו ובלתי כחו לא הי' נעשה הכלי כלי, ונמצא הכלי מצטרך אל האומן, ונראה כחו בהכלי, אבל אחר שעשאה הגם כי גם אז נראה כח הפועל בהנפעל פי' שמהידור ויופי הכלי אנו יכולים להבין שכל ואימון ידיו של הפועל שעשה הכלי, וגם ידוע דרושם מכח הפועל נשאר בהכלי, ולכן אדם חס על מע"י מפני שרושם מכח המעשה שלו נשאר במע"י, וכידוע דהה"מ ממעזריטש ז"ל הכיר בכלי א' שהאומן הי' סומא בעין א' והיינו מפני שראה את כח הפועל שבה כו', מ"מ אין הכלי מצטרך אל האומן אחרי עשייתה כי לאחר שעשה אותה ה"ה נפרדת לגמרי מהאומן שפעל ועשה אותה ואינה נצרכת לידי וכלי האומן כלל כו', אבל בענין התהוות היש מאין אינו כן, דהתהוות היש הוא רק לפי שעה ורגע שמתהווה, ותיכף בעבור אותה הרגע מוכרח היש להתהוות שנית ובלא זה נתבטל לגמרי עד שלא ישאר שום מציאות כלל כו', וגם באותה רגע שהיש מתהווה מהאין אין מציאותו מצ"ע כ"א מצד האין כו', וכ"ז הוא

מפני שעצם ענין התהוות העולמות אינו דומה כלל להתהוות הכלי מהאומן, דבהתהוות הכלי מהאומן הרי לא חידש האומן שום דבר בעצם מציאותה, דעצם המתכות או העץ הרי הי' במציאות תחלה, וכשעשאה כלי הרי לא חידש שום דבר בעצם מציאותה רק שהי' תחלה גולמי בלי ציור ועתה יש בה ציור כלי כו', ומפני שלא חידש דבר בעצם מהותה מה שלא הי' בה קודם לכן יכולה להיות בלעדו (והציור שעשה אין זה חידוש שהרי אין זה היפוך טבעו ואדרבה הוא מוכן בעצם לקבל צורה כו') משא"כ בהתהוות העולמות הרי נתחדש כאן מציאת יש מה שלא הי' קודם, וכמא' החוקרים דהתהוות הגשמי מהרוחני אין לך בריאה יש מאין גדול מזה והוא התהוות דבר מלא דבר, הרי בהלא הדבר שהוא האין לא הי' מציאות הדבר כלל, ומה שנעשה מציאות יש ודבר ה"ז התחדשות היפוך מציאותו הראשון שהי' בבחי' אין ואפס המוחלט ונעשה בבחי' יש בתכלית כו', וכמשנת"ל דהתהוות היש ה"ז התחדשות גמורה כו', והגם שהעולמות קודם שנתהוו היו תחלה כלולים במקורם והוא מה שעלה ברצונו ית' שיהיו העולמות כו' ועלו שם כל העולמות בפרט כו', זהו בחי' הרוחניות של העולמות אבל מציאות הגשמי לא הי' קודם כלל כו' וכמשנת"ל, ומאחר שהוא התחדשות גמורה היפך מהות הראשון בהכרח הוא שהכח המחדש יהי' בו תמיד שיחדש תמיד מציאותו וא"ל יתבטל ההתחדשות כו'. ויובן זה עד"מ אדם הזורק אבן הנה כשיזרוק אותו מלמעלמ"ט אין האבן מצטרך לכח הזורק ומעצמו ילך למטה מפני שזהו כפי טבעו שטבע האבן הוא לירד למטה מפני התגברות יסוד העפר שבו, אבל כשזורק אותו מלמטלמ"ע הנה כ"ז שכח הזורק נושאו למעלה ה"ה עולה למעלה וכשנפסק כח הזורק ה"ה נופל למטה, והיינו מפני שכאן חידש בו הזורק דבר היפך טבעו, שטבעו הוא לירד למטה והוא חידש בו שיעלה למעלה, לכן כ"ז שיש בו כח המחדש יש ההתחדשות, וכשנפסק כח המחדש ה"ה חוזר לטבעו הקודם כו', וכמו"כ יובן בהתהוות העולמות שהיש הוא התחדשות גמורה כנ"ל א"כ צריך האין לחדש תמיד את היש, וכשיסתלק האין ח"ו ולא יהוה את היש יתבטל מציאות היש, והיינו שיתבטל ההתחדשות שהוא היש ויחזור למציאותו הראשון שהי' בבחי' אין ואפס כו'. וזהו המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב שהעולמות צריכים להתחדש תמיד ממקורם, ואינו דומה להתהוות הכלי שאין הכלי צריכה אל האומן לפי שלא חידש בה דבר, וכ"ה בהשתל' עו"ע שאפשר להיות העלול בלא העילה, וכמו במדה הנולדה מן השכל יכולה להיות המדה גם לאחר שנשכח ממנה הטעם וסברא שחייב את המדה, והיינו מפני שאינו התחדשות כי המדה היתה קודם שנולדה מן השכל, והשכל פועל רק לידת והתגלות המדה לבד לא שחידש עצם מציאותה, ולזאת יכולה היא להיות אח"כ ג"כ בלתי שכל המולידה כו', משא"כ בהתהוות היש שהוא התחדשות גמורה בהכרח הוא שיתחדש תמיד ממקורו כו' (ומ"ש המחדש בטובו בכ"י כו' שבכ"י ובכל רגע הוא ההתחדשות וכנ"ל שהוא רק לפי שעה ורגע שמתהווה ותיכף בעבור אותה רגע מוכרח להתהוות שנית כו', זהו לפי שבא בהתחלקות והיינו מפני שבכללותו הוא בחי' כח נבדל לכן ההתחדשות שהוא ההתהוות הוא לרגעים אבל הוא תמיד בלי הפסק

ממש כו'), ועפי"ז יובן ג"כ דבעת וברגע שמתהווה היש והוא במציאות מהו מציאותו, הרי כל מציאותו הוא האין האלקי המהווה אותו כי הרי בלעדו האין לא הי' מציאות כלל וכנ"ל שאם הי' מסתלק ח"ו האין האלקי הי' מתבטל ההתחדשות וא"כ מהו ההתחדשות ה"ה האין האלקי, וכמו עד"מ בהאבן ההתחדשות שבו שעולה למעלה הוא הכח הזורק שהוא הוא העולה למעלה ונמצא ההתחדשות שבאבן מה שעולה למעלה אין זה מעצמו כ"א הוא הכח הזורק העולה למעלה והוא עצמו ההתחדשות כו', שהרי כשנפסק כח הזורק ה"ה חוזר לטבעו כו', וכמו"כ הוא בההתהוות מה שנתחדש בו והוא להיות במציאות יש ה"ה מכח האין דוקא כנ"ל וא"כ מהו מציאות ההתחדשות ה"ה האין עצמו דהרי מבלעדו לא יש שום מציאות כלל כו'. ולפי משנת"ל דאמיתת שרש ההתהוות דהיש הנברא הוא מבחי' יש האמיתי שהוא בחי' אמיתת המציאו כו' דהוא לבד בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו' כנ"ל, ומה שהמל' מהווה זהו ג"כ מפני שנעוץ תחלתן בסופן והיינו בחי' כח העצמות שיש במל' כו' כנ"ל, וא"כ מובן דמציאות היש דעולמות ונבראים הוא בחי' העצמות דא"ס ממש שהוא המהווה אותם מאין ליש ומבלעדו אין שום מציאות כלל וכלל כו'. ועפי"ז יובן אמיתיות הביטל דבי"ע איך שהוא למעלה יותר הרבה מהביטל דאצי' ושלמעלה מאצי' כו', דהנה ידוע שיש ב' בחי' ביטל הא' ביטל דכולא קמי' כלא חשיב והב' ביטל דאין עוד, דהביטל דאין עוד הוא למעלה יותר מהביטל דכולא קמי' כל"ח, דהנה ענין כלא חשיב אין זה שהוא בבחי' העדר המציאות לגמרי, דא"כ אינו שייך לומר כלא חשיב אחר שאין שום מציאות כלל, אלא בהכרח שיש כאן איזה מציאות דבר מה ולהיותו בטל לגמרי שאינו תופס מקום לעצמו כלל ה"ה כלא חשיב כו', וכמא' כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא קדם עה"ע דענין אוכם הוא בחי' שחרות וביטל בהעדר תפיסת מקום לגמרי לגבי עה"ע כו', ומ"מ הוא בבחי' אור צח ומצוחצח בעצם אלא דקדם עה"ע הוא בבחי' העדר תפיסת מקום לגמרי עד שהוא בבחי' אוכם ושחרות בהעדר האור לגמרי כו', וכמו"כ הוא בענין שרגא בטיהרא דאור הנר מתבטל לגמרי לגבי אור השמש שאינו בבחי' התפשטות להאיר וגם בעצם אין האור נראה מ"מ הרי יש כאן מציאות האור אלא שאינו נראה ובטל לגמרי כו', וכמו"כ יובן בענין כולא קמי' כל"ח דמ"מ יש איזה מציאות כו' וזהו כלא בכ"ף הדמיון ולא לא ממש כו'. ועוד זאת דענין כלא חשיב שייך לגבי דבר שמ"מ יש לו איזה ערך ושייכות עכ"פ דאז שייך לומר שאינו תופס מקום, אבל לגבי דבר שאינו בערך כלל אינו שייך לומר העדר תפיסת מקום ג"כ, וכמו שאינו שייך לומר שהזבוב או אבן אינו תופס מקום לגבי אדם מאחר שאינו בערכו כלל, כ"א במין האדם גופא שייך לומר על הקטן שאינו תופס מקום כלל לגבי הגדול לפי שהן מהות א' עכ"פ, אבל באבן לגבי אדם אינו שייך לומר ענין העדר תפיסת מקום ג"כ כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה דענין כולא קמי' כל"ח שייך במדרי' האור שהוא בבחי' מציאות אור עכ"פ וכמו אור צח אור מצוחצח כו', ולגבי מדרי' שלמעלה ממנו הוא בבחי' ביטל והעדר תפיסת מקום לגמרי שהוא כלא כו', אבל לגבי עצמות אינו שייך

לומר כלא אחר שהאור אינו בערך כלל לגבי העצמות א"כ אינו שייך לומר בו גם העדר תפיסת מקום כו'. אמנם ענין אין עוד הוא שלא יש שום מציאות כלל (בל"א עס איז גאר ניט פאראן נאך קיין זאך כלל), וזה אינו שייך בבחי' האור שהרי הוא בבחי' מציאות אור עכ"פ והביטל הוא בבחי' כלא חשיב כו', כ"א בבחי' מציאות הנבראים לגבי העצמות כשנת"ל דכל מציאותם הוא בחי' העצמות ממש, א"כ בנבראים דוקא יש בחי' הביטל דאין עוד שאין שום מציאות בלעדו כלל כו', מה שאין ביטל כזה בעולמות העליוני' דשם הביטל הוא בבחי' כלא חשיב ולא בבחי' אין עוד ממש כו'. והענין הוא כמשנת"ל בההפרש בין מ"ה וב"ן דבחי' מ"ה הוא בחי' הארה מן העצמות לבד ולא בחי' עצמות ממש, אבל בחי' שם ב"ן הוא בחי' העצמות ממש כו', וא"כ בחי' הביטל דאין עוד ממש הוא בבחי' שם ב"ן דוקא ובנבראים שלמטה דוקא דכל מציאותם הוא בחי' העצמות דא"ס ובלעדו אין שום מציאות כלל כו'. וי"ל דז"ע משארז"ל אין עוד אפי' בחללו של עולם וידוע דחללו ש"ע הוא בחי' הרשימה התחלת בחי' היש דב"ן כו' כנ"ל דבבחי' ומדרי' זו דוקא הביטל הוא בבחי' אין עוד ממש כו'. ובזה יובן מש"א והאופנים וחיוה"ק ברעש גדול מתנשאים כו', דעבודת האופנים הוא ברעש משא"כ עבודת השרפים אינם ברעש, והענין הוא דהנה האופנים משיגים בחי' הביטל דנבראים דבי"ע איך שבהם דוקא יש בחי' העצמית ואיך שאין עוד מלבדו כו', דזהו ההפרש בין השרפים לאופנים דשרפים משיגים איך שאוא"ס הוא קדוש ומובדל מהעולמות והעולמות אינם תופסים מקום לגבי אוא"ס והו"ע לך ה' הגדולה כו' שבחי' הגדולה וגבו' בטלים לך כו' והיינו איך שכולא קמי' כל"ח כו', והאופנים משיגים איך שגדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו והיינו כח הא"ס המהוה מאין ליש דההתהוות היש הוא מבחי' עצמות דוקא ובלעדו אין שום מציאות כלל כו'. ומשו"ז ההתפעלות שלהם הוא ברעש גדול והיינו מפני שמשיגים האמיתית איך שהוא היפך מהנראה, שהיש נראה ליש ודבר ממש ובאמת הוא בטל בתכלית ולכך הוא הרעש גדול כו', וכמו למטה באדם כשמשיג השגה חדשה שאינו כמו שנראה לעינים יתהווה בחי' רעש בלב גוואלד עש איז ניט אזיי, כמו"כ באופנים בהשגתם איך שהוא היפך לגמרי מכפי הנראה בנבראים ליש בתכלית ובאמת הם בבחי' ביטל בתכלית בבחי' אין עוד ממש כו' מזה הוא הרעש שלהם כו' ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו כבוד ה' הוא בחי' מל' שמהווה העולמות דבי"ע, והיינו מצד שרשה ומקורה בבחי' עצמות א"ס כו', וזהו ברוך כבוד ה' שיתברך בחי' כבוד ה' כמו שהוא בשרשו ומקורו שזהו"ע ממקומו היינו משרשו ומקורו שיאיר גילוי בחי' העצמות דא"ס בנבראים כו'. דאם היות שהנבראי' הם בחי' העצמות ממש, מ"מ הרי ההתהוות בפועל הוא ע"י הסתר והעלם הבורא מהנברא עד שנראה למציאת יש ודבר בפ"ע ועז"א ברוך כו' שיאיר בחי' העצמות דא"ס בגילוי בנבראים שיהי' בהם בגילוי הביטל דאין עוד ממש וכמו שיהי' לע"ל כו'. וזהו"ע מי ברא אלה דהנה אלה הן בחי' העולמות והנבראים שהן בבחי' מציאות יש שנק' אלה והתהוותם הוא מבחי' מי, וי"ל עפמ"ש בפרד"ס שער המציאות פ"ג, דבבינה יש ב' מדרי' הא' בחי' עצמה שאינו מתייחס אל

האצי', והבחי' הב' מה שמתייחס אל האצי', ובחי' עצמה שאינו מתייחס אל האצי' הוא מה שהבינה נק' מי כו', ונמצא דבחי' מי הוא בחי' עצמות א"ס שלמעלה מהאורות דאצי' והוא בחי' שאינו מתייחס אל האצי' כו', ומשם הוא שרש ומקור התהוות היש בחי' אלה כו'. ובמ"א מבואר דבינה היא בחי' פתח לגילוי ע"ק כמו שמל' היא פתח לז"א, וכידוע בענין בעטרה שעטרה לו אמו דשרש העטרה הוא למעלה מאד מבחי' פנימיות עתיק כמ"ש במ"א ונמשך ע"י הבינה כו', להיות שבינה הוא הפתח להגילוים דעצמות א"ס כו'. ובמ"א מבואר דכשם שפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק כמו"כ פנימיות בינה הוא ג"כ פנימיות עתיק כו'. וי"ל דזהו בחי' מציאות עצמה שאינה מתייחס אל האצי' והו"ע בחי' מי כו', ועז"א מי ברא אלה דהתהוות היש הנברא הוא מבחי' מי שבחי' העצמות דא"ס, ובינה הוא בחי' הפתח להיות בה וע"י בחי' הגילוי דעצמות א"ס בנבראים להיות בהם בגילוי הביטל האמיתי דאין עוד כו', דעיקר הגילוי הזה יהי' לע"ל וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר שיהי' אז גילוי בחי' דיבור העליון שהוא בחי' כבוד ה' כמו שהוא במקורו ושרשו ויהי' נראה ונגלה איך שהיש של הנבראים הוא בחי' היש האמיתי דעצמות א"ס ואין שום מציאות בלעדו כלל כו'. וזהו ג"כ ענין בנין המל' בר"ה שמעוררים בחי' הרצון למלוכה משרשו ומקורו הראשון כמו שבחי' המל' מושרשת בבחי' עצמות ממש, להיות גילוי בחי' עצמות א"ס בבחי' מל', דהגם שיש בחי' כח העצמות במל' מ"מ הוא בבחי' כח נעלם דמשו"ז ההתהוות היא בבחי' העלם הסתר הבורא הבורא מהנברא שהנברא נראה למציאות יש ודבר כו', אמנם ענין בנין המל' הוא שיאיר בחי' גילוי העצמות במל' וממילא יהי' הגילוי גם בנבראים למטה כו'. וזהו"ע המתקת הגבורות דמל' דענין הגבורות הן לצמצם ולהעלים בכדי שיהיו מציאות נבראים כו', אמנם ענין גבורות ממותקות הוא שיהיו הנבראים במציאות אך מציאותם גם בגילוי יהי' בחי' העצמות דא"ס וכמו שיהי' לע"ל כו' כנ"ל, וזהו שאנו מבקשים בר"ה מלוך על העולם כולו בכבודך בחי' כבודך העצמי שהו"ע כבוד ה' כמו שהוא ממקומו העצמי דא"ס וידע כל פעול כי אתה פעלתו פי' ידיעה הוא הרגשה והוא שידע וירגיש כל פעול הוא הנברא דעשי' שלמטה איך שאתה בעצמו פעלתו מאין ליש והו"ע הביטל דאין עוד מלבדו כו', ויבין כל יצור כי אתה יצרתו שגם בבחי' בינה והשגה יהי' בחי' השגת המהות דעצמות א"ס דעכשיו לית מח' תפיסא בך לפי שהשגה היא בחי' יש ואינה תופסת רק הארה לבד, אבל כאשר היש דהשגה יהי' ג"כ בחי' עצמות א"ס יהי' בחי' השגת המהות ממש וכמו לע"ל דכתי' ונחי' לפניו ממש בבחי' חיות והרגש פנימי כו'. וזהו"ע בנין המל' בר"ה להמשיך בחי' שרש ומקור ההתהוות כמו שהוא בבחי' עצמות להיות בגילוי במל' ובנבראי' למטה* והו"ע גילוי המלוכה למטה שיהי' גילוי בחי' עצמות א"ס למטה שהנבראים למטה יהיו בבחי' ביטל במציאות ממש כמו שהוא לאמיתתו בבחי' אין עוד ממש כו'.

) (ועמ"ש בקיצור ביאור מאה"ז אמור דצ"ט בס' תרטו"ב אות א').

בקיצור . . . תרטו"ב : נדפס בבאה"ז (להצ"צ) כרך ב ע' תתקנו.

והנה ע"י מה ממשיכים בחי' בנין המל' בר"ה ע"ז אמרז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כו', שצריכים לומר יו"ד פסוקי מלכיות שבתורה. דהנה הפסוקי מלכיות שבתורה מדברים בגילוי בחי' פנימיות המלוכה כי הפעם הראשון שנז' מלוכה בתורה הוא גבי קי"ס דכתי' ה' ימלוך לע"ו, וידוע דבקי"ס הי' לפי שעה גילוי בחי' עצמות א"ס בנש"י וכמ"ש ויולך ה' את הים ברוח קדים בחי' קדמונו של עולם שהוא בחי' א"ס קדמון לכל הקדומים כו', וגילוי זה הי' בנש"י כמו שהיו למטה מלובשים בגופים וכמ"ש במ"א בענין ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים דכמו שהן ביבשה בחי' נבראים דעלדאת"ג בבחי' מציאות יש הלכו בתוך ים העליון שנתגלה להם בחי' העלם העצמי דא"ס כו', ועז"א ה' ימלוך לע"ו שהוא גילוי בחי' פנימיות המלוכה להיות גילוי עצמות א"ס למטה כו', וכן מ"ש ותרועת מלך בו הוא בחי' הרצון והעונג למלוכה כמו שהוא בבחי' עצמות ממש כו', וכן כל הפסוקים מדברים בבחי' גילוי פנימיות המלוכה שהוא גילוי בחי' עצמות א"ס בבחי' מל' למעלה ובנש"י למטה כו', ולהיות שהתורה שרשה בבחי' עצמות וכמא' אורייתא וקוב"ה כולא חד לכן מביאים ראי' מן התורה שצ"ל בנין המל' דהיינו שיהי' גילוי בחי' המל' כמו שהיא בשרשה ומקורה בבחי' העצמות כו'. רק צ"ל אמרו לפני מלכיות דנש"י יאמרו הפסוקים שבתורה, להיות כי נש"י שרשם ג"כ בבחי' עצמות א"ס וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם דכמו שהבן שרשו מעצמות האב ממש כו' כמ"ש במ"א כמו"כ נש"י שרשם מבחי' עצמות א"ס ממש כו' ולזאת צריכים דנש"י יאמרו פסוקי מל' שבתורה להמשיך בחי' גילוי פנימיות המלוכה כו'. ומה שצריכים שניהם דוקא תורה וישראל, י"ל ע"פ משנת"ל בענין מ"ה וב"ן שבכ"א יש יתרון מעלה, והוא דהיתרון בש' מ"ה הוא שהוא בבחי' דביקות ויחוד ממש במקורו שהאור דבוק במאור והוא בבחי' גילוי אור כו', ובחי' שם ב"ן הוא בחי' כח נבדל שאינו בבחי' דביקות ניכרת כו', והיתרון בשם ב"ן שהוא בחי' עצמות ממש ושם מ"ה הוא בחי' הארה לבד כו', (ומשו"ז הוא בא בבחי' גילוי כו'). וכמו"כ י"ל ההפרש בין תורה ונש"י דהנה תורה היא בבחי' דביקות ויחוד ממש בעצמות א"ס וכמא' אורייתא וקוב"ה כולא חד כו', אבל נש"י אם היות דשרשן מבחי' עצמות מ"מ אינם דבקים ממש במקורם וכמו הבן שהוא מהות האב ומ"מ הוא במציאות בפ"ע וכמו הניצוץ שהוא מהות אש ממש ומ"מ הוא נבדל מן האבוקה כו'. ויש יתרון מעלה בנש"י שהן בחי' העצמות דא"ס ממש וכמו הבן שהוא מהות האב ממש וכמו הניצוץ שהוא מהות האש של האבוקה ממש כו'. וזהו"ע מחשבתן של ישראל קדום לכ"ד גם על מעלת התורה וכדאי' בתדב"א שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל ואינו יודע איזה מהם קדום אומר אני שישראל קדמו והראי' דהרי בתורה נאמר צו אל בנ"י דבר אל בנ"י כו' הרי ישראל קדמו, והיינו לפי שנש"י הם בחי' עצמות א"ס ממש כו' ולכן צריכים שניהם תורה וישראל, דהנה התעוררות בחי' המלוכה בשרשה ומקורה הראשון דעצמות א"ס הוא ע"י נש"י דוקא שהן בחי' עצמות כו', אמנם הגילוי הוא ע"י התורה לפי שאורייתא וקוב"ה כולא חד שדבוקה במקורה והיא בחי'

גילוי אור כו', והיינו כמו שנת"ל בענין מ"ה וב"ן דההמשכה היא מבחי' שרש האמיתי דשם ב"ן שהוא בחי' עצמות, ובכדי להיות גילוי בחי' זו הוא ע"י ש' מ"ה שהוא בחי' גילוי אור, ולכן ע"י דוקא נמשך גילוי בחי' העצמות כו', כמו"כ הוא בתורה ונש"י דההתעוררות בחי' העצמות להיות בנין המל' כנ"ל הוא ע"י נש"י שהן בחי' העצמות דא"ס והגילוי דבחי' העצמות הוא ע"י התורה שהוא בחי' גילוי אור כו'. זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה והו"ע זכרון הברית והיינו הכריתות ברית וההתקשרות דא"ס עם נש"י כו'. והענין הוא כידוע שיש ב' בחי' אהבה הא' אהבה שע"פ טו"ד והו"ע אהבה התלוי' בדבר וכמו האהבה מצד מעשיו הטובים כו', שאהבה זו יכולה להיות נפסק דמאחר שתלוי' בדבר ממילא כשבטל דבר בטלה אהבה כו', והב' היא בחי' אהבה פנימית שאינו תלוי' בשום דבר כלל ואינו מצד הטעם כ"א בחי' אהבה עצמית וכמו אהבת יהונתן לדוד דאהבת נפשו אהבו וכאהבת האב כיעקב לבנימין דכתי' ונפשו קשורה בנפשו שבאה"ר העצמית לא יועיל שום דבר להפרידם ולא תבוטל משום דבר כו', רק מפני שיכול להיות שברוב זמן תבוא האה"ר הזאת לבחי' ההעלם וההסתלקות ולא שתתבטל לגמרי אלא שלא תבוא בגילוי במוח ולב לזאת צריכים לעשות כרית * ברית בכדי שיבוא תמיד מן ההעלם אל הגילוי כו', וכמו"כ יובן למעלה ב' האהבות הנ"ל הא' האהבה שע"פ טו"ד היינו שע"י תו"מ וכמ"ש אם בחוקתי תלכו כו' שאז נמשך בחי' האהבה מלמעלה מצד כשרון מעשיהם בקיום התו"מ כו' דאהבה זו נק' אהבה התלוי' בדבר כו', והב' היא בחי' האה"ר ועצמיות דהקב"ה וכנס"י שלמעלה מתו"מ ואינה תלוי' בשום דבר כלל כ"א שהם בבחי' העצמית דא"ס כו' כנ"ל, דאהבה זו בל תמוט לעולם גם בזה"ג דואף גם זאת כו' לא מאסתים כו', ובזה הו"ע הכריתות ברית להיות האהבה בגילוי לעולם כו'. אמנם בר"ה להיות שאז הוא בחי' העלי' וההסתלקות בבחי' העצמיות ממש שזהו"ע המלך הקדוש כמו שהוא קדוש ומובדל מצ"ע ממש כו', לזאת צריכים זכרון הברית היינו לעורר בבחי' עצמות לזכור את הכריתות ברית וההתקשרות עם נש"י כו'. ובמה בשופר דהנה ענין תקיעת שופר הוא בחי' צעקה פשוטה מעומקא דלבא, דהנה ידוע שיש קול מורכב וקול פשוט, קול מורכב הוא קול המורכב בשכל ומדות והיינו קול הבא ע"פ הכוונה דמוח ולב שלפ"ע התפעלות האדם מן ההשגה האלקית שיוכל להתיישב בכלי המוח והלב בבחי' או"פ כן יתן קולו בדיבור, וגם אם ישמע קול הדיבור בקול רם יותר שזה מורה שיוצא מפנימיות הלב והמוח ע"כ ירום קול יותר עכ"ז ה"ה בא במורכב באותיות הדיבור לפי שבמקורו הוא מורכב באותיות גילוי אור השכל והכוונה שבמוח ולב ולא יותר כו'. אמנם בחי' קול פשוט הוא שבלתי יכול להיות מורכב באותיות הדיבור כל * והוא לפי שיוצא מפנימיות נקודת לבו שלמעלה מן השכל והטעם, והיינו מפני שנוגע

כרית ברית : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : כריתת ברית.

כל : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : כלל.

לו הענין בפנימיות נפשו שאין בכח השכל והכוונה שבמוח ולב להכילו ולהגבילו כו' ה"ז בא בצעקה פשוטה בקול פשוט כו'. אמנם בזה גופא יש ב' מיני צעקות הא' צעקת הקול בקול פשוט כנ"ל, והב' צעקת הלב והוא שהלב צועק בכליון כל עצמותו בלי שום קול כלל אף בקול פשוט וכמו צעק לבם אל ה' שהוא בלחש דוקא וכמו וחנה היא מדברת על לבה וקולה לא ישמע כו', והוא מפני שכ"כ נוגע לו הדבר בתוך פנימיות נקודת לבבו שאין בו כח לצעוק בקול פשוט ג"כ כו'. והענין הוא דהנה ידוע שיש בנפש בחי' נר"ן וח"י, ובחי' נר"ן הם הכוחות הפנימיים שבנפש שבאים בבחי' התלבשות או"פ בכלי הגוף במוח ולב כו', והגילוי מזה הוא בבחי' קול מורכב באותיות הדיבור כנ"ל, וחי' יחידה הם בחי' מקיפי' שבנפש שאינם מתלבשים בגוף כו'. אמנם בחי' מקיף דחי' אם היות שהוא בחי' מקיף מ"מ יש לו שייכות אל הפנימי וכל גילוי כחות הפנימים נמשכים מבחי' מקיף דחי' וע"י נמשך בהם תוס' אורות וכמו לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ שמפני רצונו בזה מאיר בזה גילוי אור השכל יותר כו', אמנם בחי' מקיף דיחידה הוא בחי' מהות ועצמות הנפש שאין לו שייכות אל הפנימי כלל ואינו בגדר ומקור להם כלל כו' וכמ"ש במ"א באורך. ומבחי' ב' מקיפי' אלו נמשכים ב' בחי' צעקות הנ"ל, דהנה בחי' מקיף דחי' להיות שיש לו שייכות אל הפנימי לכן הוא בא בצעקת הקול לפי שיש לו אחיזה באיזה דבר אלא שהוא בקול פשוט לפי שהוא למעלה מכלי המוח והלב כו' אבל מ"מ ה"ה בא בצעקת קול עכ"פ כו', אך כאשר ההתפעלות היא בבחי' יחידה שבנפש שניזוז כל עצמותו לגמרי אין לו אחיזה בשום דבר גם לא בקול פשוט כ"א מה שהלב צועק בבחי' קלא פנימאה דלא אשתמע כלל בכליון כל עצמותו לגמרי כו'. וזהו"ע תקיעת שופר שהוא בחי' צעקת הלב (וזהו"ע קול שופר ולא קול צעקה) וכמ"ש מן המיצר קראתי י"ה דהקריאה היא מן המיצר מבחי' עומק תחת בתכלית שצר לו מאד מאד מעוצם ריחוקו ומריבוי ההעלמות וההסתרים ונוגע לו הענין בפנימיות ועצמיות נפשו ממש שניזוז כל עצמותו בהתפעלות זו ומשו"ז יצעק בבחי' קלא פנימאה דלא אשתמע כלל שזהו"ע התקיעה מל' ותקעתיו יתד כו' שכל פנימיות נקודת נפשו נתקע בצעקה פשוטה זו דבחי' צעקת הלב כו'. ובפרט בשברים תרועה שהו"ע גנוחי גניח וילולי יליל דהיינו מפני שאין בו כח להתפשט ולהרחיב קולו כ"א בא בתנועות קצרות מפני שאין כלי הלב יכולה להכיל כלל ההתפעלות העצומה הזו דפנימיות נקודת נפשו כו', ועי"ז מעורר למעלה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס להיות בחי' המשכת עצמותו ממש בתקיעה האחרונה שעז"נ ואד' בשופר יתקע שהו"ע התקיעה מלמעלמ"ט שהוא ג"כ כבי' תקיעת והמשכת כל עצמותו כו' והו"ע ענני במרחב י"ה המשכת בחי' המרחב העצמי דא"ס עצומ"ה כנ"ל שהוא בחי' השרש האמיתי דמדת המל' להיות בחי' רצון ועונג בבחי' מל' והיינו שיאיר בחי' גילוי העצמות במל' שגם למטה יהי' בחי' גילוי א"ס ב"ה כו' כנ"ל. וזהו שא' במדרש דבשעה שישראל נוטלים שופרותיהן ותוקעין עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, דהנה נת"ל ההפרש בין כס"ד לכס"ר דבחי' כסה"ד הוא ביטל היש לבד, ובחי' כסא רחמים הוא בחי' ביטל

האמיתי, ונת"ל דאמיתית הביטל הוא בנבראי' שלמטה דוקא שהביטל האמיתי בהם הוא בבחי' אין עוד והיינו כאשר מאיר גילוי בחי' א"ס ב"ה למטה, וזהו"ע כסא רחמים להיות גילוי א"ס למטה ושיהי' הביטל בבחי' ביטל במציאות ממש בדוגמא דלעתיד דמציאת הנבראים יהי' בבחי' המציאות דא"ס ממש בבחי' אמיתית המצאו כו' דאין עוד כו', והו"ע המשכת המל' בר"ה שתמליכוני עליכם להמשיך בחי' המלוכה משרשה ומקורה האמיתי להיות גילוי המלוכה בבחי' גילוי העצמות ממש שזהו שרש האמיתי של ההתהוות כו' כנ"ל. וזה ממשיכים ע"י תקיעת שופר שהוא בחי' צעקה פשוטה מעומק פנימיות נפשו ממש שבא מן המיצר ועי"ז ענני במרחב י"ה שגמשך בחי' מרחב העצמי במרחב דמל' ובנבראים למטה להיות וידע כל פעול כי אתה פעלתו כו', וגם דשופר הוא בינה ונת"ל דבינה הוא בחי' הפתח לגילוי בחי' העצמות כו'. וזהו תקעו בחדש שופר בכסה דפי' בזהר פנחס דכסה הוא ל' כסא ואו' בכסה בה' שהוא בחי' כס ה' והיינו מה שבינה היא בחי' כסא לעתיק והו"ע כסא רחמים והיינו מה שע"י הבינה נמשך בחי' מרחב העצמי דא"ס במל' שהו"ע בנין המל' שיהי' גילוי בחי' העצמיות דא"ס במל' למעלה ובנבראים למטה להיות התחדשות העולם מבחי' שרשם ומקורם האמיתי בבחי' העצמות להיות בהם הביטל במציאות לגמרי בבחי' אין עוד כו', וגם בכסה ל' זמן כי תכלית הכוונה להיות הגילוי בבחי' הזמן דוקא, כי ההמשכה היא משרש ומקור האמיתי דבחי' זמן ומקום ותכלית הכוונה היא שהזמן ומקום שלמטה יהי' בבחי' ביטל במציאות ממש כו'. וזהו שיש זמן קבוע על מצות תקיעת שופר בר"ה שאז הוא בנין המל' להיות ההמשכה בבחי' זמן ומקום, ושרש ההמשכה היא שמתחדשת בחי' המל' והנבראים משרשם ומקורם האמיתי בבחי' עצמות ממש להיות בהם הביטל בבחי' ביטל במציאות ממש וידע כל פעול כי אתה ממש פעלתו כו'.

והנה ידוע דכל ההמשכות שממשיכים בר"ה ויוהכ"פ עיקר הגילוי שלהם הוא בחג הסוכות וז"ש בכסה ליום חגינו, דבר"ה הוא בכסה עדיין דהתעוררות ההמשכה היא בר"ה אמנם הוא מכוסה עדיין ואינו מאיר בגילוי, וביו"כ נמשך זה בבחי' הענן כמ"ש כי בענן אראה בבחי' עצמות כו' אבל כ"ז הוא בענן עדיין ואינו מאיר בגילוי כו' * והגילוי הוא בחה"ס בבחי'

---

*) (מ"ש במ"א דביו"כ מאירי' בחי' היג"מ בבחי' עצמיות במל' דהיינו בבחי' גילוי בפנימיות שמתעצם בבחי' המל', שזהו ההפרש בין המשכת יגמה"ר דחודש אלול שהן בבחי' מקיף לבד על מל' ויגמה"ר דיו"כ הן בבחי' גילוי פנימיות כו' כמש"ש מזה בהביאור דאני לדודי דבלקו"ת בס' הנקנה, וכאן ובכ"ד מבואר דביו"כ אינו מאיר בגילוי עדיין כ"א בחה"ס. י"ל ע"ד מ"ש במ"א בענין המן דעיקר המשכתו למעלה הי' בשבת דוקא, ולמטה לא ירד בשבת, ומבו' שם דהמן שרשו מבחי' טלא דנטיף מעתיקא, ובשבת הוא עליית המל' שעולה בבחי' עתיק לכן אז עיקר

סכך הסוכה והוא בבחי' מקיף לבד. אמנם הגילוי בפנימיות הוא ע"י ד"מ שבלולב, דהנה ידוע דד' מינים אלו מחולקים בגשמיות מכל המינים והוא שיש בהם בחי' האחדות, דלולב הוא כפות תמרים שעליו כפותים, והדס תלתא בחד קינא, וערבה נק' אחווינא שגדילים באחוה, ואתרוג דר באילנו משנה לשנה וסובל ע"ע כל שינויי האוירים דד' תקופות השנה ה"ה סובל כל ההפכים כו', וידוע דאחדות הוא מצד הביטל היפך הישות והמציאות כו', ובמינים הללו יש בהם האחדות גם בגשמיות שלהם, וה"ז הוראה שמאיר בהם בחי' האין יותר עד שמתבטלים ממציאותם והגבלתם לסבול כל ההפכים ולהיות בבחי' אחדות כו', והיינו דכמו שהן במציאות נבראים הם בבחי' העדר הישות והמציאות כו'. ולכן ה"ה כלים שבהם נתלבש בחי' הרצה"ע שמצות לולב ומיניו להיות בהם וע"י המשכת בחי' המרחב העצמי דא"ס בחי' יחוד ממש שלמעלה מגדר התחלקות פרטים שז"ע שטח העצמי כו' כנ"ל שע"י ד"מ אלו נמשך בחי' ומדריגת זו במל' למעלה ובנש"י למטה כו'. וזהו"ע * שע"י נמשך בחי' הדעת בנוק' דז"א, דנשים דעתן קלות שיש בהם דעת אלא שדעתן קלות והיינו בחי' ד"ת שהו"ע ביטל היש לבד, והמשכת הדעת במל' הכוונה על בחי' ד"ע שהוא בחי' ביטל אמיתי בחי' כסא רחמים כו' ונמשך זה במל' ובנש"י להיות וידע כל פעול כי אתה פעלתו שזהו"ע בחי' הדעת כו'. וז"ש ולקחתם לכם דאי' ע"ז במד"ר יהי' לך לבדיך כו' דהנה נת"ל דבחי' זו הוא שאין שם מצרנות כלל היינו שאין לה מצירים ומעיקים כלל אדרבה משם נמשך להיות יתפרדו כל פועלי און כו', וזהו שא' ע"ז יהיו לך לבדיך כו' דמבואר במ"א דבמצות להיותם בבחי' מקיף לבד אפשר להיות מזה איזה יניקה כו' וכמא' הני מני דרבנן דבלו כו' וכמ"ש מזה בד"ה פדה בשלו' נפשי רנ"ט, אבל במצות ד"מ שבלולב אין מקום למצרנות כלל שאין להם שום יניקה אדרבה מתבטלים לגמרי והיינו לפי שההמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות שרש ומקור האמיתי דנש"י כנ"ל, ולכן משם נמשך להיות וכל אויביך יכרתו וההמשכה היא בבחי' פנימית בנש"י, וזה יהי' לך לבדיך שנמשך לנש"י דוקא כו'.

ההמשכה דהמן והיינו למעלה דוקא, והגילוי למטה נמשך אח"כ מבחי' מל' דבר יום ביומו כו', וכמו"כ י"ל כאן דביו"כ אז עליית המל' שעולה בבחי' פנימיות עתיק ולכן אז הגילוי במל' בבחי' פנימיות, אבל זהו בבחי' מל' כמו שהיא למעלה, ולמטה אינו מאיר בגילוי עד חגה"ס כו').

וזהו"ע שע"י : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : וזהו"ע הד"מ שע"י.

שייך לד"ה תקעו רס"א

בענין הרשימה י"ל שיש בה ב' ענינים, דהרשימה בעצם היא בחי' כח הגבול שבא"ס והיינו מה שהיא בחי' העלם וכח נבדל. והב' מה שכוללת ומגבלת כל בחי' האור הקדום וכמו רושם הבנין וכמו אות לזכרון, שיש בזה ב' דברים כח המגביל להגביל הדבר בקוין או באות א', והב' מה שהקוין או האות נושאים כל האריכות בתוכם. ומה שנקראת רשימה י"ל ג"כ ב' ענינים, שהיא בחי' רושם האור העצמי דא"ס דהיינו בכח המגביל שבה מה שהיא בהעלם ובבחי' כח נבדל שבזה יש דוקא כח עצמי יותר, וזהו בבחי' מדרי' עצמה. והב' שהיא רושם מכללות האור והגילוי דאוא"ס שלפני הצמצום, והיינו מה שכוללת בתוכה בהעלם כל בחי' האור הקדום כנ"ל שמזה נמשך בחי' גילוי הקו.

מה שנמצא אור הסובב בממלא ונמשך ע"י י"ל שאין זה כענין ההתכללות דאור הסובב אינו בבחי' קישור וחיבור בבחי' התאחדות עם בחי' ממלא (וע"י עבודה נעשה יחוד סובב וממלא וכמו לע"ל שיהי' גילוי סובב ע"י ממלא) והוא כענין בפ"ע שאינו מתערב עמו ורק עובר ע"י כו'. וההתכללות הוא בבחי' התאחדות, והוא במדרי' הכוללת, וכמו התכללות המדות זב"ז דחסד כלול מגבו' הרי הגבו' שבחסד הוא ג"כ חסד כו' וכן התכללות המדות בשכל הרי בעת שהם בשכל ה"ה במדרי' השכל עדיין כו', ועמ"ש בתו"א בהביאור דלכן אמר.

עפמש"כ בענין גילוי הקו שזהו ע"י התעוררות האוא"ס שלפני הצמצום להאיר כו' היפוך הצמצום הקודם כו', ומ"מ נמשך ע"י הצמצום, יובן מ"ש בד"ה להבין ענין אוא"ס דתקס"ז פ"ג וז"ל אחר שבא האור בבחי' כח גבולי כו' אח"כ האיר אוא"ס כו' כי מאחר שכבר הוגבל כו' אח"כ חוזר להאיר אור בבחי' גילוי ההשפעה כו' שבא הקו במדה מפני בחי' הרשימה כו' עכ"ל. יעו"ש די"ל שהכוונה כמש"כ.

משנ"ת בד"ה מן המיצר בענין ב' הענינים שבהנקודה, הנה מה שהיא להעלים האור זהו מצד עצם בחי' הנקודה מצ"ע שהיא בחי' העלם ולכן פעולת ההגבלה בהאור הבל"ג, ומה שהיא בבחי' היולי זהו מבחי' הרצון שבאוא"ס שלפני הצמצום להיות גילוי אור. וי"ל שזהו ממה שחזר והאיר בעצמו כו' כמשנ"ת בדרושי' הקודמים. (ואפשר י"ל שזהו ג"כ ענין ההתכללות דהעלם וגילוי שבנקודת הרשימה כו').

בס"ד, ש"פ נח, רס"א

ויאמר אלקים זאת אות הברית אשר אני נותן ביני וביניכם כו' את קשתי נתתי בענן כו' והי' בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן כו' וראיתי' לזכור ברית עולם כו'. והקשו המפרשים מה"ע שהקשת הוא אות ברית על ההבטחה שלא יהי' המבול לשחת כל בשר כו', והלא הוא ענין טבעי שיתיילד מנוכחיות השמש והכאת ניצוציו בענין הלח, וכמו שראינו אותו מתהווה מהכאת ניצוץ השמש על כלי מים שיתרשם שם השמש בעגולו ובמראיו, וכמו"כ הוא ענין הקשת שיתרשם בענן לח, וכ"מ ממ"ש כמראה הקשת אשר יהי' בענן ביום הגשם שאז יש עננים לחים כו'. ובמשנה אבות פ"ה א' שהקשת הוא א' מהעשרה דברים שנבראו בע"ש ביה"ש, וא"כ הי' גם קודם המבול ואיך הוא אות ברית כו'. והנה הרמב"ן מפרש שזהו ע"ד עד הגל הזה כו', והיינו שהי' קודם ג"כ ועתה לקח אותו לאות וסימן, וכ"ה דעת הרס"ג. אמנם רוב המפרשים הרחיקו זה, כי כל אות ברית בהכרח שנתחדש דבר שלא הי' קודם ובזה הוא אות וסימן שלא תהי' כמו ההנהגה הקודמת כ"א באו"א, ואם נא' שכבר הי' קודם ולא נתחדש בו דבר למה יהי' עתה לאות וסימן כו'. ופירשו הם כי הנה הקשת יהי' בענן דק דוקא אבל בענן עב לא יתרשם הקשת, כי סיבת התהוות הקשת הוא ממה שניצוצי השמש נכנסים בהענן ואינם עוברים בו מעבר לעבר כ"א חוזרים ושבים, והנה מהאור החוזר יתרשם גוון הקשת בהענן וזה שייך בענן דק שניצוצי השמש נכנסים בו, אבל בענן עב אין הניצוצים נכנסים לכן לא יתרשם בהם הקשת. והנה קודם המבול היו אידי הארץ גסים מאד והיו העננים עבים וגסים ביותר ולא היו ראוים כלל להתרשמות הקשת, ואחר המבול נטהרו העננים ונעשו דקים ואז נעשו ראוים להתרשמות הקשת, וזהו מה שנתחדש הוא שנטהרו העננים שיהיו ראוים להיות בהם קשת, וממילא קודם המבול לא הי' הקשת כלל ונתחדש לאחר המבול. ומשארז"ל שנברא בע"ש ביה"ש, הנה כל הדברים שנבראו בע"ש ביה"ש לא נבראו להיות בפועל, כי בפועל היו בזמנם הראוי וכמו פי הבאר פי הארץ ופי האתון כו', שכולם לא היו בפועל עד הזמן הראוי, וכמו"כ הקשת לא היו בפועל עד אחר המבול שאז דוקא נתחדש להיות בפועל ולכן אות וסימן כו'. והנה ידוע דסיבת העננים הוא ג"כ מחום השמש, כי העננים מתהוים מאידי הארץ אשר עולים ע"י חום השמש, כי בהארץ יש בה ג' יסודות מים רוח עפר, וחום השמש המכה בארץ מוציא היסודות האלו מן הארץ שעולים כקיטור והם אידי הארץ, והמה יתעבו ויתגשמו ויהיו עננים, ובהעננים כשהשמש מאיר נגדם יתהוו גווני הקשת והוא הנק' אור חוזר או אור נכפל, ולכן יתרשם בענן דק דוקא לא בענן עב כנ"ל. וכמו המראה (הנק' שפיגיל) שנראה בה העומד נגדה זהו ג"כ מפני שהציפוי אינו מניח לעבור את הדבר הנראה מעבר לעבר, ומצד האור חוזר נראה הדמות בהמראה, והיינו דוקא כשהציפוי דק אבל כשיהי' עב לא יכנוס בו כלל הדבר הנראה ולא יראה בהמראה. וכ"ה בהקשת ג"כ כו' כנ"ל. ולהבין כ"ז דמה"ע העננים שמתהוים מחום השמש והקשת שבעננים שנעשה

ע"י אור השמש, וכללות הענין מהו זה שהקשת הוא אות ברית שלא יהי' המבול כו'. ילה"ק תחלה מ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת ואי' בספרי שע"י ונתתי עשב בשדך לבהמתך עי"ז ואכלת ושבעת. וצ"ל והלא אכילת אדם למעלה מאכילת בהמה ולמה תלוי אכילת אדם באכילת בהמה דכאשר ונתתי עשב בשדך לבהמתך אז דוקא ואכלת ושבעת. הענין הוא דהנה מצינו לפעמים דבחי' מל' נק' בשם בהמה דבהמה בגימ' בן והוא בחי' מל', ומלאכים נק' בשם חציר ועשב וכמ"ש מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם דקאי על מלאכים שנק' בשם חציר ועשב, וכידוע מ"ש בזהר פ' פנחס דבחי' מל' נק' בהמה רבה או בהמות בהררי אלף דרביעא על אלף טורין ואכלת לון בגמיעא חדא כו', דאלף טורין הן המלאכים שנק' חציר כו' כמ"ש במ"א. ולפעמים נק' מלאכים בשם בהמות וחיות וכמו פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל שהן חיות המרכבה, ובחי' מל' נק' כסא שעז"נ כמראה אבן ספיר דמות הכסא כו' (אבן הוא בידי שמים כמ"ש במ"א, וי"ל אבן ספיר הוא מה שנברר מלמעלה, עמ"ש בד"ה ארדה נא רנ"ח, והיינו בחי' מל' כמו שהיא באצי' ובחי' בהמה היא כמו שירדה לבי"ע שהיא בחי' ב"ן המתברר מלמטלמ"ע כו') והמלאכים שנק' בהמות וחיות הם מרכבה לנשאות את הכסא כו'. והענין הוא דהנה יש ב' בחי' מלאכים, הא' הם שנבראו בשימ"ב והמה נצחיים וקיימים כ"ז שהעולם קיים, והיינו בשית אלפי שנין דהוה עלמא המה קיימים תמיד כו'. והב' הם המתחדשים בכל יום, שע"ז אנו אומרים יוצר משרתים ואשר משרתיו כו', דואשר משרתיו הם העומדים תמיד כו', ויוצר משרתים הם שנוצרים ומתחדשים בכ"י ומתבטלים בכ"י כו'. והנה אותן המתחדשים בכ"י, היינו העולים מבירורי רפ"ח ניצוצין שנפלו בנוגה כו'. והענין הוא כמשארז"ל העושה מצוה א' קונה לו פרקליט א', והיינו שנברא מלאך, והוא כי המצוה מלובשת בדבר גשמי וכמו ציצית בצמר הגשמי תפילין בקלף הגשמי כו', וע"י שעושה בו מצוה ה"ה מברר את הניצוץ שבו ונברא מזה מלאך, ונק' בשם עשב, וכמו עשבי השדה שצומחין בלתי זריעה (צ"ע, ועמ"ש בלקו"ת פ' פנחס ד"ה קדש ישראל, ועמ"ש ס"פ בחוקתי בד"ה אסור לאדם שיטעום, וכ"ה במ"א על מאה"ז בראשית די"ח בענין חציר. אמנם כאן מבואר שמתהוים מברורי הנצוצות המתבררים ע"י עבודת האדם במעהמ"צ א"כ צ"ע. ואפשר יש בזה הפרש בין הבירורי' הנעשים ע"י המצות ובין הבירורים שע"י מס"נ כו', ועמ"ש בד"ה אסור לאדם ועמ"ש בהביאור דונקדשתי) רק מכח הארץ עצמה מבירורי לחלוחית היסודות הנמצאים בה כו'. כמו"כ עד"מ כשהמל' ירדה מאד בסתר המדריגות להחיות מאין ליש הע' שרים דנוגה דעשי' וכמו"כ נוגה דיצי' כו' נק' ג"כ בשם שדה שעז"נ מלך לשדה נעבד, ואי' בזהר האי מלך זימנין דאיהו לשדה נעבד, והיינו בחי' מל' דאצי' כשמתלבשת בע"ש דנוגה דבי"ע ה"ה צומחת אז חציר ועשב שע"י העלאת מ"ן דמל' מתבררים הניצוצות דנוגה ומתהוים מזה מלאכים שנק' בשם חציר ועשב כו'. ובחי' מל' נק' בהמה דרביעא כו' דהיינו שהן נכללים בבחי' מל' והוא ע"י האהוי"ר שלהם במס"נ ה"ה נשאבים בפה העליון דמל' המתלבשת בבי"ע כו'. אבל כשהמל'

היא למעלה במקומה באצי' ממש אז נק' בשם כסא, והיינו שהיא בחי' כסא לאדה"ע בחי' ז"א דאצי', וכן כללית ע"ס דאצי' שמשפיעים וממשיכים אור במל', והמלאכים נק' בשם בהמות וחיות הנושאים את הכסא כו'. כי לפי אופן מדרי' המל' כן הוא מדרי' המלאכי' וכשהמל' היא בבחי' התלבשות בחיצוניות העולמות הנק' שדה נקראים המלאכים עשב השדה (והיינו דאז העבודה היא לברר הברורי' שנק' חציר ועשב כו') וכשעלתה המל' במקומה בבחי' האצי' נתעלו המלאכים להקרות בשם ארי' ושור (ונר' דזהו בחי' ואשר משרתיו, והיינו כשהמל' היא באצי' אז העבודה היא במלאכים שנק' בהמות וחיות דעבודתם הוא במס"נ שז"ע והחיות נושאות כו' כמ"ש בכ"ד. (ועמ"ש במ"א בענין והחיות בוערים כו' היא מתהלכת כו') והוא ג"כ ההפרש בין פסוד"ז וק"ש כמ"ש בד"ה אסור לאדם שיטעום הנ"ל (ושם מבואר דמס"נ דק"ש הוא מאכל אדם שלמעלה משעורה כו' אמנם משמע שם דגם שעורה הו"ע מס"נ דק"ש כו'. ואפשר יובן עפמ"ש בענין ב' מס"נ דבכל נפשך ובכל מאדך וית' קצת לקמן) ואפשר י"ל דב' מדרי' הנ"ל זהו ג"כ ענין ואיד יעלה וענין הקשת שית' לקמן בעזה"י).

והנה הבירור דבחי' עשב הנ"ל הנעשה ע"י המצוה זהו דוקא כאשר האדם עושה את המצוה וכמ"א העושה מצוה אחת כו', דוקא כשהאדם עושה את המצוה נברא מזה מלאך כו'. וזהו ועשב לעבודת האדם דבירור בחי' עשב הוא ע"י עבודת האדם דוקא. ומאין יש כח זה באדם, הענין הוא דהנה נש"י הם מבחי' התיקון דש' מ"ה דאצי' והמלאכי' הם מבחי' ב"ן דמל', דז"ע מה שמתחדשים בכ"י מהבירורים דש' ב"ן. דהנה המלאכים שמשימ"ב הם שנבראו מלמעלה, דכמו שנבראו נשמות כן נבראו מלאכים כו' (וג"כ הנשמות למעלה במדרי' ממלאכים כידוע, אבל המלאכים נבראו ג"כ מלמעלה כו') אבל מלאכים המתחדשים בכ"י הם שמתהוים מלמטה בעבודת הבירורים כו'. ומ"ה הוא המברר ב"ן, ולכך יש ביכולת האדם להעלות בחי' עשבי השדה הן המלאכים שמברורי נוגה הנ"ל. ודוגמא לדבר הי' ענין גילוי המגיד אצל הרב ב"י ז"ל מן המשניות שלמד עד שא"ל אני המשנה המדברת בפיך כו', להיות כי ההבל הוא מהנפש החיונית שמנוגה וע"י שלמד משניות בהבל פיו בירור את ההבל החיוני ונברא מזה מלאך כו', ועד"ז בכל לימוד שאדם לומד שיש בזה הבל פה המדבר. וגם בידיעת והשגת התורה שהיא בהתלבשות בשכל הטבעי דנה"ב, ובפרט כשלומד בדרך כפי' כו', ה"ה מברר בזה את הנה"ב, וכשלומד מסכת נברא מלאך אחד כו', וכן בהמצות שעושה ה"ה מברר בירורי נוגה כו'. וזהו"ע יוצר משרתים שהן המלאכים המתחדשים מהבירורים שמברר בפרט בכל יום ויום עד שאומר ונתתי עשב בשדך בדרך פרט לכאו"א מישראל, כי מה שמברר בחלקו בקיום המצות ולימוד התו' ה"ז נק' עשב בשדך, ולבהמתך היא הארה מיוחדת משם ב"ן דמל' דאכלת לון בגמיעא כו'. ולהיות דהאדם שמשם מ"ה הוא המברר ב"ן לכן או' עשב בשדך לבהמתך כו' (כי אם היות שבחי' מל' מצמחת החציר ועשב כו' ע"י העלאת מ"ן שלה כו' כנ"ל מ"מ זהו דוקא ע"י האדם שעושה את המצוה

בהדבר הגשמי הוא הגורם בחי' העלאת מ"ן דמל' והעלאת הניצוצות מהדבר הגשמי כו', וכמו חום השמש שפועל להיות ואד יעלה כו' כמשי"ת, כי בחי' מל' היא ג"כ בחי' ב"ן כמשי"ת ולכן היא המתלבשת בהע"ש דנוגה ובהתלבשותה בהם הרי ירדה ממדריגתה כמו שהיא באצי' כו', והיא מתבררת יחד עם הניצוצות ע"י המצות שהאדם עושה ועולה לשרשה בבחי' מל' דתהו כו' כמשי"ת) וזהו תכלית הכוונה בירידת הנשמה שירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב וכן המצות נתלבשו בדברים גשמים כ"ז הוא בכדי לברר בירורי נוגה כו'. (וגם לפי שמבו' במ"א דהדברים הגשמיים שנתלבשו בהם המצות מהותן מבחי' הכלי' דז"א ואינם כמו כל הנבראים כו' מ"מ צ"ל שיש בהם לבוש מנוגה שהרי גם הנשמות יש להם לבוש מנוגה שצריך כאו"א לברר והו"ע הצלם כמ"ש אך בצלם יתהלך כו' כמ"ש במ"א. וכ"ש הדברים הגשמיים שיש להם לבושי' ומתבררי' ע"י עשיית המצוה כו'). וז"ש אח"כ ואכלת ושבעת דכאשר יש בחי' עשב בשדך לבהמתך אז ואכלת ושבעת שמתוסף אור מהאדם המברר והיינו מצד מעלת הבירורים כו' וכמשי"ת.

אמנם צ"ל והלא יש כמה מצות שלא נתלבשו בגשמיות והמה באדם עצמו שמבחי' התיקון כו', וכמו מצות ק"ש ליחדו כו' ומצות האמונה וכדומה במצות דחובת הלבבות כו', וכן עצם מצות הקריאה בתורה גם שאינו יודע ומשיג כו'. ואם עיקר המצות הן לברר בירורים מהו"ע המצות האלו כו'. אך הענין הוא דהנה הרפ"ח ניצוצין הם כלולין מהד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהן או"א וזו"נ, וזהו מספר רפ"ח שהן ד"פ ע"ב דד' שמות הנ"ל. רק שעיקר הגילוי של השבירה הי' בשם ס"ג, אבל נפלו ניצוצות מכל המדרי' הנ"ל. ובחי' המ"ה דתהו מתברר ע"י המצות שבאדם עצמו שהוא בחי' מ"ה כו'. והענין י"ל עפמ"ש במ"א ע"פ ופלגשו ושמה ראומה, שה"ס קלי' דאצי'. דהנה אצי' הוא בחי' ש' מ"ה וכמא' ש' מ"ה מלגאו דאיהו אורח אצי' כו', כי אצי' הוא בבחי' תכלית הביטל באוא"ס שבטל במציאות לגמרי בבחי' תכלית הדביקות והיחוד כו' ונק' עולם האחדות וכמא' איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד הוא אינון ואינון הוא כו'. ולכן גם הקלי' דאצי' אינו בבחי' רע להיות בבחי' יש ונפרד כו', כי אין רע יורד מלמעלה דמבחי' ש' מ"ה אינו יורד בבחי' רע ח"ו, ובחי' גסות הקלי' בבחי' יש ופירוד שייך רק בעולמות בי"ע, דבעולם הבריאה להיות שגם הקדושה היא בבחי' יש והגשמה קצת וכמו אימא עלאה מקננא בכורסי' שהוא בחי' השגה דנבראים דבריאה משיגים השגות גדולות באלקות, אבל מ"מ ה"ה בחי' יש כי כל השגה הוא יש כו', ולהיות דהקדושה דשם הוא ג"כ בבחי' ישות קצת (ועמ"ש בלקו"ת שה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוה"ר פ"ג ובדרושי ר"ה ד"ה להבין ע' הפסוק מי אל כמוך) יכול להיות הקלי' בבחי' יש גמור ובבחי' פירוד כו'. אבל אצי' שהיא בבחי' ביטל בתכלית וכידוע דאבא עילאה מקננא באצי' שלמעלה מבחי' השגה כו', הנה גם הקלי' דאצי' היא בתכלית הדקות. וזהו"ע ראו מ"ה דהיינו שהוא בטל בתכלית אלא שהביטל שלו נראה וניכר לו שמרגיש הוא בביטולו, וזהו ראו מ"ה שבחי' מ"ה שהוא

הביטל הוא נראה ונרגש. וכמו עד"מ העומד לפני המלך שמצד עוצם גדולת ורוממות המלך מתבטל כל עצמותו לגמרי הנה אמיתיות הביטל הוא כשאינו מרגיש בנפשו כלל בשעת ביטולו איך שהוא בטל בתכלית, וכשישאלנו אדם מה נשתנה כ"כ מהותך ישיבנו לא ידעתי מאומה כו', שאינו יודע כלל שנתבטל ונשתנה מהותו מפני שאינו מרגיש א"ע כלל כו', אבל כשמרגיש שנשתנה מהותו ה"ז הוראה שלא נתבטל כל עצמותו לגמרי מכל וכל כו'. וכמו"כ יובן בענין ראומה הוא שמרגיש שהוא בטל שהו"ע התפיסת מקום וקצת גסות בהביטל גופא. ואין הכוונה בראומה שיהי' נראה להזולת שזהו ישות ממש, וזהו בטל באמת אלא שהביטל נרגש אצלו כו'. וי"ל שזהו כח מה דתהו והתיקון הוא בהמצות שבאדם עצמו וי"ל לפי הנ"ל דבחי' מ"ה דתהו אין זה בכלל הרע דנה"ב שהרי אין רע יורד כו' והוא בבחי' ביטל בתכלית רק שאין* לגמרי מכל וכל כו' כנ"ל. וא"כ התיקון הוא בהנה"א לפעול הביטל יותר עד שלא יהי' נרגש כו' (ועמ"ש באגה"ק סי' י"ב והי' מעשה הצדקה בסופו) והיינו ע"י מצות ליחדו בק"ש דה' אחד הו"ע ה' יחיד כידוע ומבו' במ"א, וענין יחדו דק"ש הוא שאין מציאות זולתו ית' כלל וכלל והוא לבדו הוא גם מצד העולמות כו' כמ"ש במ"א, ועי"ז נעשה תיקון דבחי' מ"ה דתהו כו'. ועוי"ל דענין מצות אלו שבאדם עצמו הן להמשיך בחי' ש' מ"ה המברר, דהנה מ"ה מברר ב"ן והיינו שבחי' ביטל מברר יש, דבכדי לברר היש א"א כ"א שיהי' בבחי' הביטל בתכלית ואז יכול לברר את היש דקשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים כו' כמ"ש מזה בלקו"ת בהביאור דמי מנה. ואם היות דגם במצות מעשיות יש בהם הארת מ"ה וכמשנת"ל דדוקא כשהאדם עושה את המצוה מברר את הגשמי להיותו בבחי' מ"ה והיינו ע"י שעושה את המצוה בביטל עי"ז הוא מברר כו', מ"מ זהו רק הארת ש' מ"ה. אמנם עיקר המשכת בחי' מ"ה הוא בהמצות שבאדם עצמו כו', וע"י המשכת מ"ה שבמצות אלו יש ביכולתו לברר בהמצות מעשיות שנמשך בהם ג"כ בחי' הארת מ"ה שהו"ע הביטל בעשייתן כו'. ובד"כ יש במצות אלו ג"כ בירור דנה"ט, דהנה מצות קריאה אם שהיא בבחי' המשכה מלמעלה מ"מ ה"ה בדיבור בהבל פה שמנפש החיוני וכן ק"ש צ"ל בדיבור. ואפשר במצות ליחדו הוא שגם השכל טבעי דנה"ב יבין וישיג ענין יחודו ית' בעולמות כו'. וכן כל המצות דחובת הלבבות צ"ל נרגשים גם בנה"ט שנעשה ע"י בירור הנה"ט כו'.

והנה ידוע דשרש הבירורים דרפ"ח הן מתהו דתהו קדום במעלה על התיקון שזהו הטעם מה שהאדם מקבל חיות מצומח וחי אם היות שהאדם הוא למעלה מצו"ח שהוא מדבר ומ"מ מקבל חיות מצו"ח, והיינו מהמוצא פי ה' שבו כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה', והיינו המוצא פי ה' שבמאכל כידוע, והגם שהאדם יש בו ג"כ מוצא פי ה' אמנם

---

* שאין לגמרי : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שאין בטל לגמרי.

הוא מבחי' התיקון והמוצא פי ה' שבמאכל הוא מתהו שקדום אל התיקון, אלא שבשבה"כ נפלו למטה וצריכים להתברר ע"י האדם דמ"ה מברר ב"ן. אבל לאחר שמתברר עולה ש' ב"ן בשם ס"ג שלמעלה ממ"ה, ולכן כשהאדם מברר את המאכל ה"ה מחי' אותו מצד שרשו הקדום כו'. וכמו"כ במעשה המצות שנעשים בעניניים הגשמיים דנוגה לאחר שמתבררים ה"ה עולים למעלה מש' מ"ה דאדם המברר ועושה את המצוה עד שכל היחודים למעלה באו"כ דאצי' וכן בחי' תוס' אורות שנמשכים הוא ע"י הבירורים האלו דוקא כו'. וכמו המאכל שמחי' את האדם הרי עי"ז מתברר הנפש עם אברי הגוף להחיותם, ועוד נמשך תוס' אור וחיות וכמו חמרא וריחא פקחין שמתוסף אור בשכל, והיינו מצד בירורי הניצוצות כו' כנ"ל. כמו"כ מבירורי הניצוצות הנעשים ע"י המצות נעשה עי"ז יחודים העליונים באורות וכלים דתיקון שהוא כמשל התחברות חיות הנפש באברי הגוף כו', לפי שבחי' ס"ג דתהו הוא למעלה מבחי' התיקון לכן עי"ז נמשכים בחי' גילוי האור דתיקון ועוד בחי' תוס' אורות שלמעלה מבחי' התיקון כו'. דזהו טעם מצות הקרבנות שנא' ע"ז ריח ניחוח להוי' פי' ריח הוא בחי' העלאה דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס כו', וניחוח הוא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט להיות בחי' תוס' אורות בש' הוי' דתיקון. דלכאו' א"ז מובן איך מקרבן בהמה הגשמיות מנוגה יהי' המשכת תוס' אורות כו', ומה גם יפלא ביותר על קרבן דם השעיר שהיבא ביוהכ"פ להיכל ק"ק להזות על הכפורת ואו' ע"ז לכפר על הקדש כו', איך יהי' כח זה בדם השעיר הגשמי שמנוגה לכפר על הקדש כו'. אך הענין הוא מטעם הנ"ל לפי ששרש השעיר הוא מבחי' התהו שקדום אל התיקון וכמא' מ"ט עיזי מסגי ברישא כו' ברישא חשוכא והדר נהורא, דבחי' חשך דתהו הוא למעלה מבחי' אור דתיקון ומשם שרש השעיר כו', וע"י הקרבתו והזאת דמו נתברר ונתעלה לשרשו הרי נמשך עי"ז תוס' אורות להיות וכפר על הקדש כו'. וזהו ג"כ שרש ענין מ"ש א"ח עטרת בעלה, פי' עטרת בעלה הוא בחי' גילוי הכתר דתיקון, דבעלה הוא בחי' ז"א שנק' בעלא דמטרוניתא, ובד"כ כל הע"ס נק' בעלה לפי שמשפיעים במל' וכמ"ש כל הנחלים הולכי' אל הים כו', ועטרת בעלה הוא בחי' כתר דאצי' ולהיות גילוי בחי' הכתר זהו ע"י *

בס"ד, פ' תבא, רס"א

והי' כי תבא אל הארץ כו' נותן לך כו' וירשתה כו'. להבין שבתחלת הפ' אמר אל הארץ כו' נותן לך נחלה ל' מתנה ואח"כ אומר וירשתה ל' ירושה. הנה נודע שתכלית ירידת הנשמה לעוה"ז הוא בשביל מעשה

*) ע"כ נמצא בגוכי"ק.

המצות, והענין כי המצות נק' בזהר בחי' לבושין שכל א' מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצות ולכן צ"ל בגלגול או בבחי' עיבור כדי לקיים מצות כהן וכה"ג כי ע"י מעשה המצות נעשה לבוש לנשמה בג"ע וכשחסרא מצוה חדא חסרא לבושא כו'. ובגמ' גבי עגלה ערופה המשילו מעשה המצות לפירות מאי פרי מצות כו', ובפ' נק' המצות בשם זריעה כמש"א זורע צדקות ע"ש זרוע לכם לצדקה וקצרו לפי חסד (אבודרהם) וכתי' אשריכם זורעי על כל מים כו'. ולהבין כ"ז הנה ארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וי"ל איך שייך לפניו ית' תחתונים ועליונים כו' כי הלא את השמים ואת הארץ אני מלא בהשוואה א' ממש ולית אתר פנוי מיני' כו'. אך הנה נודע בזהר קוב"ה איהו ממכ"ע וסוכ"ע, פי' ממכ"ע ע"ד הנשמה המחי' את הגוף שהחיות נמשך בכל חלקי הגוף בפנימי' ותוך תוכו ובהתחלקות מדריגות כמו במוחין שבראש מאיר גילוי חיות מהנפש יותר מחיות הנמשך ברגל כו', כמו"כ למעלה חיות אלקות והארת אוא"ס ב"ה שמתלבש בעולמות ונבראים בגילוי להחיותם בפנימיותם כמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' הוא בבחי' התחלקות ושינוי מדרי' שבעולם העשי' הגשמי' הוא בבחי' הסתר והעלם עד שנראה ליש ודבר נפרד, ובעולמות הרוחני' במלאכים ונשמות ובג"ע מאיר גילוי אוא"ס יותר בלי הסתר והעלם כ"כ, ע"ד חיות הראש לגבי הרגל כו'. אך כ"ז בבחי' ממכ"ע הארה וזיו בעלמא שמאיר ונמשך מא"ס ב"ה ומתלבש בפנימי' העולמות והנבראים אבל בחי' סוכ"ע שהוא מהו"ע א"ס ב"ה שאינו מתלבש כלל בבחי' עלמין ולית מח' תב"כ כמו שאינו מושג כלל בעשי' כמו"כ לא יוכל להשיג מהו"ע א"ס אפי' בעולמות עליונים בשוה ממש ואעפ"י שהשמים והארץ אני מלא ממש, ולא בבחי' סובב לבד כו' כ"א מלא כו' ולית אתר פנוי מיני' אך הוא בבחי' העלם והסתר מהנבראים כי אם הי' מאיר גילוי א"ס ב"ה יותר היו העולמות מתבטלים ממציאותם כמו קודם שנבה"ע. וזהו שארז"ל שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שהברכה היא להמשיך בחי' שם הוי' מהעלם אל הגילוי להיות מלך העולם שהוא המשכות והתגלות סוכ"ע בבחי' ממכ"ע.

ב) **והנה** כתי' בית ישראל ברכו את הוי', שהכח הזה להמשיך בחי' שם הוי' הוא בנש"י, והיינו לפי שיש בכח בכל א' מישראל למסור נפשו באחד ובכל מאדך כו'. אך זהו בדבור בברכות המצות ע"י המאה ברכות הנ"ל, אך צ"ל ההמשכה במעשה הוא ע"י מעשה המצות, וכמו עד"מ הזריעה שרוב זרעוני גינה אין נאכלין כלל ואין להגרעין טעם וריח כלל, וכשנזרע הגרעין בארץ נצמח מזה אילן עם פירות ומאין נמצא צמיחה זו שמצד כח הצומח מעצמו לא יצמח פירות חשובים וכמו פירות היער אינם חשובים כלל כמו פירות הנזרעים בגינה, אלא שע"י זריעת הגרעין שיש בו בהעלם כח הפרי, וכח הצומח שבארץ מוציא מההעלם אל הגילוי ובתוס' ברכה שמגרעין א' יצמח אילן עם פירות הרבה. כמו"כ יובן בזריעת מעשה המצות שמלובשים בדברים גשמיים בתפילין וקלף גשמי ושופר וכה"ג שהם רומזים למצות הוי' העליונים כמו הקב"ה מניח תפילין בחי' ד' מוחין

כו' הקב"ה מתעטף בציצי' ל"ב חוטין שהוא ל"ב נתיבות חכ' עילאה בחי' אורות עליונים שהוא עד"מ הגרעין שאין בו טעם וריח שאין ערוך לצמיחת הפרי. אך זריעת המצות הוא בנש"י שנק' ארץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ, ולכן כשישראל מקיימים המצות יש בכחם להצמיח בחי' גילוי אור א"ס בחי' מצות הוי'. משא"כ אחרים שאינם מצווים שנק' בשם מדבר העמים כמו שבמדבר אינו צומח כלל כו' כך כו', וכמ"ש וחסד לאומי' חטאת כו'. ושרש הדברים כי הנה בחי' מל' נק' ארץ חפץ כי עיקר חפץ ורצון העליון שעלה ברצונו הפשוט אנא אמלוך כו', והיינו מלכות כל עולמים כי אין מלך בלא עם מלשון עוממות ויש נפרד כי עיקר גילוי וחפץ רצון העליון להיות ביטול היש לאין בבחי' עשי' גשמי', משא"כ מלאכים אינם נפרדים כ"כ שגופם הוא רק מב' יסודות כו' ושם מאיר גילוי אלקות יותר. וזהו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, פי' תחתונים במעלה ששם בחי' הסתר אלקות ונראה ליש ודבר בפ"ע, ולמטה יתגלה בחי' מדת מל' ע"י ביטול היש הגשמי לאין אלקי כו'. ולכן נק' מדת מל' בשם ארץ שבה הכח לחדש יש מאין כמו ע"י צמיחה שיצמח דבר חדש מגרעין א' אילן עם פירות טובים, והיינו ששרשה מבחי' ארץ חפץ כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כי נעוץ סובת"ח כו' שבבחי' מל' למעלה גילוי חפץ רצון העליון להיות ביטול היש ולכן מהווה מאין ליש כנ"ל וכמו"כ נש"י נק' בשם ארץ חפץ, כי ארץ ג"כ לשון רצון כמארז"ל במד"ר למה נק' שמה ארץ שרצתה כו', והוא רצה"פ שיש בכל א' מישראל למס"נ באחד ובכל מאדך שלמע' מהשכל וההתבוננות. וזהו שניתן לאברהם לאחוזה בחי' אח"פ במתנה שיהי' כח מס"נ מצמיח ופועל ישועות כמש"א זורע צדקות. ומצמיח ישועות הוא בחי' וישע ה' כנ"ל שע"י מצות שירדו ונתלבשו בגשמיות ימשיכו למעלה מצות הוי' שהקב"ה מניח תפילין וכמ"ש רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס שלמע' מעלה מכל חיי העוה"ב וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל, כי כל הוא בחי' ג"ע שהוא העמוד כו' ויש כמה בחי' ג"ע כמ"ש במ"א, שצדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה שהוא זיו והארה בעלמא. אבל ע"י המצות הגשמי' שנזרעו בארץ בחי' נש"י שנק' ארץ חפץ שבכחם להצמיח בתוס' ברכה מבחי' רחבה מצותך מאד בחי' א"ס וכמ"ש רז"ל יפה שעה א' כו' מכל חיי עוה"ב כו'.

ג) וזהו ארץ אשר הוי' כו' תמיד עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. דלכאו' מאחר שנא' תמיד למה נא' מראשית ועד אחרית שבאחרית שנה מתחיל הראשית שנה. אלא שבכל שנה נמשך אור חדש בנש"י שהם בחי' ארץ עילאה, כי בליל ר"ה מסתלק חיות שנה שעברה וזהו ראשית חסר א' כו', רשית אותיות תשרי שאז נמשך חיות חדש היותר נעלה ולכן הגם שנא' תמיד צ"ל מראשית כו', ועל המשכת חיות חדש זה הוא דין ומשפט כמ"ש כי חק לישראל משפט לאלקי יעקב, שהוא ב' בחי' נשמות ישראל ויעקב, ישראל הוא כמ"ש כי שרית עם אלקים ואנשים בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו', ובחי' יעקב יו"ד עקב, ובכל

שנה החק והמשפט לפ"ע מעש"ט דשנה העברה כו' כמה יומשך בחי' גילוי אלקות בנש"י, וזהו משפט לאלקי יעקב ומשפט איהו רחמי הוא בחי' י"ג מדה"ר שנמשכים בעשי"ת בר"ה ויוהכ"פ להיות נושא עון כו'. וז"ע הוידוים להשפיל א"ע כו' ובאמת קמי' הכל שפלים וצריך לבקש רחמים ברחמיך הרבים כו' ומודה ועוזב ירוחם, וכתי' אשר בך ירוחם יתום, שהגם כי אבי ואמי בחי' תושב"כ ותושבע"פ עזבוני ח"ו כשפגמו כו', מ"מ לא יאמר נואש ח"ו כי וה' יאספני כו' ע"ד וה' יגיה חשכי כו' להאיר החשך ע"י יגמה"ר כשעושה תשובה מקרב ולב עמוק כו'. וזהו כי תבוא אל הארץ כו' נותן לך כו', הנה בחי' ארץ שהוא בחי' רצון הפשוט שיש בכל א' מישראל שלמעלה מהשכל למסור נפשו באחד ובאהבה בכל מאדך ליכלל ולהבטל בעצמות אור א"ס ב"ה, הוא נמשך מלמעלה מבחי' ארץ עליונה בבחי' מתנה אשר הוי' אלקיך נותן לך כו'. אך צ"ל כי תבא אל הארץ שהוא ההכנה לבוא לבחי' ארץ, כי אית רצון ואית רצון, אית רצון הנמשך מהשכל וההתבוננות והוא בחי' פסוד"ז שמספרים ומשבחים ביטול המלאכים אופנים ושרפים כו', ואח"כ ק"ש שמע ישראל ל' הבנה והשגה הוי' אלקינו הוי' אחד, ועד בחי' יחו"ע ויחו"ת, ואהבת את הוי' אלקיך ל' אבה שהוא בחי' רצון הנמשך מההתבוננות, ובחי' רצון התחתון זה שנמשך מהתבוננות שמצד השכל והמדות שבנה"א, הוא כלי לבחי' רצה"ע שנמשך מלמע' שהוא בחי' בכל מאדך. וזהו כי תבא שהוא בחי' הכנה שיש בכח נה"א מצד עצמה שהוא בחי' ההתבוננות אזי יומשך מלמעלה אהוי"ר מארץ עליונה אשר כו' אשר נותן לך כו'.

ד) **אשר** הוי' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה. הנה בחי' נחלה הוא כמ"ש לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים, כי נודע שלא כל הנשמה מתלבשת בגוף רק חלק והארה בעלמא יוכל להתלבש בנה"ב, אבל עצמי' הנשמה כלולה ודבוקה באלקים חיים והוא בחי' מזלי' חזי כו'. וזהו יעקב חבל נחלתו נחל לשון המשכה, והיינו ההמשכה וההארה מאוא"ס ב"ה, ויעקב חבל נחלתו כו' אך הנחלה וההמשכה היא באה בבחי' מל' מקיף לבד, וזהו נחלה עבר על נפשינו שאינה נכנסת בפנימיות הלב להיות תוכו רצוף אהבה בכלות הנפש מעומקא דלבא שהוא בחי' ארץ כנ"ל. אך למי שמשים עצמו שהוא בחי' חלק הנשמה בחי' נר"ן המתלבשת בפנימיות יהי' ג"כ בטל לאלקות כשיריים שהוא בחי' המקיף שהוא בחי' מזלי' חזי כו', אז הוא נותן לך נחלה וירשתה כו' כי ירושת הארץ ניתן לישראל הז' אומות הכנעני והחתי כו' בבחי' ירושה כי שרשם למעלה מבחי' ז' מל' שלפני מלוך מלך לבנ"י וכמארז"ל עשרה דורות כו' כמה ארך אפים כו' שמקבלים ההשפעה מבחי' ארך אפים שהוא למעלה מהשתלשלות בבחי' נפילה ולזאת ניתן לישראל שהוא בחי' התיקון לברר ולהעל' הניצוצות שנפלו מבחי' התהו שקדם לתיקון. וע"ד העבודה הוא בחי' ז' מדות הרעות שבנה"ב כמו התאוה והכעס כו' שרשם כמו שהיו בבחי' הקדושה ז' מדות עליונות דתהו, ולכן היו הז' עממין מקיפין ומלבישים הארץ כמו שהנה"ב מקפת ומלבשת הנה"א, ובחי' וירשתה הוא ירושת הז' מדות רעות ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י

ביטול נה"א שעי"ז יורשת שרש שרשם בחי' התהו שקדם לבחי' התיקון. ובזה יובן מארז"ל מתנה יש לה הפסק ירושה אין לה הפסק כי מתנה הוא בחי' נחלה התגלות המקיף שרש הנשמה בחי' מזלי' שהגם שמשים עצמו בחי' נר"ן כשיריים כו' מ"מ יש לה הפסק לפעמים כמו שאנו רואים שבעת התפלה נתפעל בבחי' אהוי"ר ואח"כ חולפת ועוברת, וממילא חולף ועובר המתנה ג"כ היינו גילוי המקיף כו', וכמו"כ למעלה בחי' נהר היוצא מעדן להשקות כו' שהוא בחי' נחל כתיב ומשם יפרד כו'. אך בבחי' ירושה שהוא בחי' התהפכות הז' מדות רעות לאלקות אין להם הפסק כלל וכלל, דכיון שאתהפכא חשוכא לנהורא לא שייך עוד שינוי והפסק. וישבת בה, כי הנה כתי' וישב הוי' מלך לעולם, עד"מ כשאדם יושב נשפל קומתו למטה כמו"כ למעלה וישב הוי' כו' שהוא בחי' סוכ"ע שאינו מאיר ומתגלה בבחי' ממכ"ע כנ"ל, ולע"ל כתי' ונגלה כבוד הוי' שהוא בחי' סוכ"ע למטה כמו למעלה, וזהו וישב הוי' בבחי' גילוי מלך לעולם כו'.

בס"ד, פ' נצו"י, רס"א

אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מ"ד נאם הגבר הוקם על שהקים עולה של תשובה. ולהבין ענין מ"ע ומל"ת ותשובה, יובן בהקדים מה שלפעמים מצינו שנק' כנס"י בשם רחל, ולפעמים אסתר, ובד"כ זהו שרש ההפרש בין צדיקים לבע"ת. והענין יובן עפמ"ש שרחל היתה יפ"ת ויפ"מ, פי' תואר הוא בציור תמונת האיברים שהם כל אבר לפי ערכו הראוי לו בתמונתו הנצרכת זהו הנק' תואר ומראה הוא זיו קלסתר פנים שהו"ע השופרי' וזיו הפנים, ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ שהיו לה ב' המעלות הא' בציור תמונת האיברים כל א' לפי ערכו ותכונתו ובמיזוג השוה שאין א' גדול מחבירו, והב' בזיו קלסתר פנים. וביאור ענין בעבודה בכנס"י הנק' רחל הנה תואר שהוא בחי' ציור האיברים היינו בחי' ז"א רמ"ח פיקודין שהם רמ"ח איברים דמלכא, והוא כי ז"א הוא בעל ט"ס וטפ"ט ורת"ס וה"ח המגדילים הם רמ"ח, וזה נעשה ע"י מעשה המצות, ולכן אמרז"ל על ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני שע"י עשיית המצות עושים רמ"ח איברים בז"א שגורם עשיית הכלים כו', וכשעושים המצות בכוונה לכל אחת ואחת כראוי אזי נמשך בחי' תואר היינו שיהי' האיברים במזגם ותכונתם הראוי כו'. וענין כאלו עשאוני י"ל לפי שע"י המצות נעשה ההגדלה לבד כי התהוות הכלים דז"א נאצלו מאוא"ס המאציל וע"י המצות עושים הגדלת הכלים לבד לכן ה"ז כאלו כו', ומ"מ אומר כאלו עשאוני לפי שהעיקר הוא שיהי' הגדלת ז"א ברמ"ח איברים שאז יכול להאיר בזה גילוי אוא"ס ושיהי' הגילוי ג"כ למטה במדרי' כו' לכן הוא כאלו עשאוני כו'. ועו"ל דקאי על המשכת

האור כי ע"י הגדלת הכלי נמשך ממילא האור, וכידוע ההפרש בין איברים לכלים דאיברים ממשיכים חיות, וכמו באדם כל שנגדל הכלי מאיר בה אור יותר לפ"ע הגדלת הכלי כו', וכמו"כ הוא למע' כשעושים הגדלה בכלים ואיברים דז"א נמשך בהם אור יותר ע"ז אומר כאלו עשאוני כו'. ומראה הוא בחי' שס"ה ל"ת כי שרש השס"ה ל"ת הם מבחי' י"ה כנודע מענין שמי עם י"ה שס"ה ע' בתו"א בד"ה זכור את יום השבת ובכ"ד, והיינו ששרשם נמשכים מבחי' חכ', וכתיב חכמת אדם תאיר פניו שהו"ע הזיו וההארת פניו. וע' בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ שחורה אני המתחיל הנה בין המאציל פי' שבחי' הארת פנים הוא מבחי' תיקון הז' די"ג ת"ד דא"א שהוא תיקון ואמת שפנוי משערות והיינו מבחי' עצמיות חכ' שבכתר שלמע' מבחי' צומח (היינו השערות בחי' ושער רישי' דא"א הנמשך ע"י מ"ע) ושהרמ"ז ר"פ ויקרא כתב שבתיקון ואמת מאיר דעת דעתיק המאיר ברישא דאריך דדעת אסהיד באנפין היינו בחי' תרין תפוחין בחי' הארת פנים שמעצמי' ח"ס מאיר ומתגלה בתיקון ואמת המתגלה בפנים. אמנם גילוי זה יהי' לע"ל דוקא כמ"ש בביאור הנ"ל פ"ג באריכות ושזהו פי' ונאוה לע"ל ע"י קיום מל"ת. ועיין מענין הארת פנים ומענין ואמת בביאור אלה מסעי הג' המתחיל הנה גבי המסעות פ"ד די"ג ע"ב. נמצא דתואר הוא במדו' ומראה בחי' המוחין, וי"ל ג"כ דתואר הוא בבחי' הכלים, וכידוע דמדות נק' גרמוהי דהגם שיש בהם אור ג"כ מ"מ הוא רק לפי"ע הכלים והעיקר הוא הכלים, ומראה הוא בבחי' האורות דהמוחין נק' חיוהי שבהם העיקר הוא האור כמ"ש מזה במ"א.

ב) **ופי'** וענין יפ"ת בעבודה בנש"י היינו שצ"ל שיהי' בחי' יופי, שענין היופי הוא מהתכללות כמה גוונין יחד דוקא, שגוון אחד עד"מ גוון לבן או גוון אדום בפ"ע אינו נק' יופי כלל כ"א כשכלולים ג' גוונים יחד. ובעבודה ז"ע משארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, שהם בחי' ג' קוין. והנה בכ"א מהג' קוין הנ"ל עיקר העבודה בהם שצ"ל עבודתם בשמחה דוקא וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל שעיקר העבודה צ"ל בשמחה, משא"כ כשעובד ומקיים מצות הוי' אלקינו בלא שמחה כ"א בדרך מצות אנשים מלומדה הגם כי הוא עושה מצוה אינה עבודה בשלימות, ואפי' כשעושה המצוה באהוי"ר רק שהיא בלא שמחה אינה עבודה בשלימות, כ"א שצ"ל העבודה בשמחה ובטוב לבב דוקא. וכפל הלשון שמחה וטוב לבב מורה על ריבוי השמחה וכל מה שהוא שמח יותר יותר מקיים מצות המלך הקב"ה. והגם כי עיקר עבודת המצות הוא שיהי' בקבעומ"ש דוקא, הנה באמת אינגו סותר כלל שיכול לקיים המצוה בדרך עבודת עבד ולא שיבקש טעמים בעשיית המצו' (כמו שאול שהלך אחר הטעם אמר לו שמואל הלא שמוע מזבח טוב. שביטול הרצון הוא יותר טוב מטעם הדבר ומה גם כי ע"י שילך אחר הטעם יוכל לטעות לכן צריך לקיים המצוה בדרך עבודת עבד ולא ילך אחר טעמים) רק שמ"מ הנה הוא שמח על מה שציוה לנו ה' אלקינו שנקיים מצותיו שהשמחה הוא בכלל מה שבחר בנו להיות לו לעם סגולה וכמ"ש רק באבותיכם חשק כו' וכתיב כי בך

בחר הוי' כו' ובפרט בכל מצוה שעושה יוכל לשמוח בהוי' שצונו לעשות המצוה ההיא. וכשמתבונן בגדולת הבורא ית' ישמח כעל כל הון, כי אינו דומה מי הוא המצוה כו', וכמו בגשמיות כשאחד אומר לחבירו שיעשה הדבר ההוא הגם שעושה אותו אבל איננו עושה אותו בחיבוב כ"כ, אבל כשיצוה המלך לאחד שיעשה כך וכך הנה יעשנה בחיבוב ובזירוז מאד, וכל שהמלך גדול יותר יתגדל החיבוב בעשיית רצונו. וכמו"כ יובן כאשר יתבונן בגדולת הבורא ית' יתחבב אצלו עשיית רצונו במצות מעשיות. הגם כי עצם הדבר עושה בדרך קבעומ"ש כי אינו שמח כלל מטעם הדבר המלובש במעשה המצוה רק שהוא שמח ממה שמקיים מצות הבורא ית', ועצם הדבר עושה בקבעומ"ש, ולזה הוא כוונת הכתוב תחת אשר לא עבדת בשמחה ובטוב לבב, פי' הגם כי מקיים המצות אמנם כשהם בלא שמחה אינו כדבעי למיהוי, והגם כי הפסוק קאי על כל המצות שנכלל בזה כל הג' קווין הנ"ל, מ"מ על קו העבודה מפורש יותר כו'. ועד"ז יש בכל הג' קווין כמו בגמ"ח נא' ואל ירע לבבך בתתך לו שקאי על צדקה וגמ"ח, ומכלל לאו אתה שומע הן שצריך להיות בשמחה, וכן בת"ת אמרז"ל בשבת ד"ל ע"ב גבי אין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות אלא מתוך שמחה של מצוה, אר"י וכן לדבר הלכה, וכ"ה בפסחים דקי"ז ע"א. וע' בתו"א בד"ה לסוסתי ברכבי בפ' בשלח מענין שש"מ, שהוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מבחי' אתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת ושזהו כמו קרי"ס שבעתיקא תליא ולכן נאמר מה תצעק אלי. וע' בד"ה ויתן אל משה שזהו מבחי' תר"ך עמודי אור כו', ושבחי' זו נתן בבחי' מתנה שכאשר איש ישראל יעשה מצוה בשמחה יומשך בחי' אלו. וע"י העבודה בשמחה בג' בחי' תורה ועבודה וגמ"ח ע"ז נמשך היופי.

ג) **והנה** ידוע דיש ב' מיני התכללות המדות הא' ע"י גילוי אור המוחין במדות שהמוחין פועלים חלישות המדות שנותנת מקום להמדה הפכית וכמו בקטן שהוא בקו א' במדה אחת שאינו יכול לקבל ההיפך מפני העדר גילוי המוחין ובגדול שמוחין שלו גדולים יכול לקבל ההיפך ג"כ כו'. וכמו"כ הוא למע' שיכולים להיות ב' מדות חו"ג בהתכללות יחד וכמו ברעב שהי' בימי דוד דכתי' אל שאול ואל בית הדמים על שהמית את הגבעונים, שמענישים על שהמית נוב עיר הכהנים והגבעונים ומ"מ מענישים ג"כ על שלא נספד כהלכה וארז"ל ע"ז ביבמות ע"פ אשר משפטו פעלו באשר משפטו שם פעלו, ופרש"י במקום שדנין את האדם שם מזכירין פועל צדקותיו, שמתכללים ב' המדות בחי' הדין על שהמית כו' ומדת החסד שתובעים עלבונו שלא נספד כו' להיותו בחיר ה' כו', והיינו מצד גילוי המוחין כו'. אמנם ידוע דשרש המדות למע' מהמוחין וכמא' או"א במזלא אתכלילו ז"א בעתיקא אחיד ותליא כו', וכשמאיר מבחי' שרש ומקור המדות כמו שלמע' מהמוחין אזי נעשה ההתכללו' באופן ומדרי' עליונה יותר שנעשה ביטול במציאות בהמדות כו'. דהנה התכללות הנ"ל שע"י המוחין הוא שנעשה חלישות המדות בבחי' מיעוט אור ולכן יכולה לקבל מדה ההפכית, אבל אם הי' בהמדה ריבוי אור לא הי' ההתכללות מפני שבעצם המה הפכים זמ"ז כו', אבל ע"י

גילוי אור עליון הנ"ל נעשה בחי' ביטול במציאות בהמדות כאלו אינן הפכים כלל ולכן גם כשהם בבחי' תוקף וריבוי אור מתכללים כו' וכענין עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינן מכבין זא"ז, והיינו מפני שהמים והאש מתבטלים במציאותן שהאש אינו בציור אש והמים אינם בציור מים ואינן הפכים זמ"ז ולכן יתחברו ויתכללו כו', וכן הוא במדות גם שהן בבחי' ריבוי אור יתכללו מפני שמתבטלים במציאותן כו'. וזהו ענין ב' בחי' יופי דיפה תואר ויפה מראה שהן ב' בחי' התכללות הנ"ל. וי"ל דהתכללו' שע"י המוחין הוא בחי' התכללות הכלים שנותנים מקום למדה ההפכית שזהו ע"י המוחין שנחלשו כו', אך בכדי שיהי' התכללות בבחי' האורות זהו ע"י גילוי אור מבחי' שרש ומקור המדות שלמע' מהמוחין שעי"ז נעשו בחי' ביטול במציאות בהאורות כו', ועמ"ש במ"א בד"ה לרוקע הארץ על המים. וזהו מ"ש ב"פ הנך יפה (שה"ש רסי' ד') הנך יפה רעייתי הנך יפה עיניך יונים היינו ב' בחי' היופי דיפ"ת ע"י מ"ע ויפ"מ ע"י מל"ת. וזהו היפה בנשים גימ' שני האבות שעולה תק"ב, כמספר שני האבות, והיינו שהוא התכללות ג' אבות בחי' ג' מדות חג"ת וע' בלק"ת מהאריז"ל ד"מ ע"א בד"ה ענין שני חיי אברהם, שיופי דיוסף נמשך ע"י התפשטות ה"ח דאברהם ביסוד ז"א, ושרש היופי נמשך מבחי' ש"ע נהורין יעו"ש. ומה שרחל היתה יפ"ת ויפ"מ הוא בכדי שיהי' הגילוי למטה דוקא, ולכן ויאהב יעקב את רחל (ויצא כ"ט י"א ופסוק למ"ד) וכתיב ויאהב גם את רחל, והענין הוא דהנה רחל הוא בחי' עלמא דאתגלייא, וכמ"ש ושם הקטנה רחל ופי' בזהר ובמד"ר שם ה' קטנה רחל שהוא בחי' עלמא דאתגלייא וע"כ ויאהב יעקב את רחל, לפי שיעקב הי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה שהוא הממשיך בחי' גילוי אלקות למטה מטה, ולכן אהב את רחל להיותה עלמא דאתגלייא. והגם כי לאה עולם המח' גבוה מבחי' רחל וכמ"ש ושם הגדולה לאה ה' גדולה לאה, אמנם הנה כ"ז הוא בבחי' עלמא דאתכסיא שאינו מאיר בגילוי וכמו המח' שנעלם מזולתו מה שחושב, וכדי להיות בחי' גילוי זהו ע"י רחל עולם הדיבור, וכמו שע"י הדבור יבין זולתו שכל המשפיע וכמעט כל פעולת הדיבור הוא שיבין זולתו כך כל הגילוי' הנמשכי' למטה זהו ע"י הדיבור, וזהו שנק' כנס"י בשם רחל דהיינו בזמן שביהמ"ק הי' קיים שהי' מאיר גילוי אלקותו ית' בעולם, וכמו ביצי"מ וקרי"ס וכן כל זמן שביהמ"ק הי' קיים הי' גילוי אלקות לעיני כל, וע"ש זה נק' רחל. ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ שהו"ע הצדיקים שמקיימים תומ"צ בחי' עשה ול"ת ולכן נק' אחיי ורעיי, שהם היו אחים ורעים להקב"ה שנא' למען אחיי ורעיי כו', למען בית אלקינו ועיין מזה בד"ה מי יתנך ובהגהות לשם, ובד"ה ויהיו כל הפקודים בספר כ"ו.

ד) **אמנם** הנה כ"ז הוא כשישראל מקיימים תומ"צ ובזמן שביהמ"ק קיים שאז נק' אחים ורעים, אבל אם פגמו ח"ו באיזה מ"ע וכ"ש במל"ת שעשה א' מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם ונתחייבו שונאי' ש"י ג' אז נק' כנס"י בשם אסתר שארז"ל אסתר מה"ת מגין ואנכי הסתר אסתיר כו' פי' אם ח"ו האדם פגם בתומ"צ אל יאמר נואש ח"ו כ"א שגם מה"ת יש לו

עצה לזה והוא התשובה וכמשי"ת. וביאור הענין צ"ל כפל הלשון הסתר אסתיר, והענין הוא דכמו ביופי כ' ב"פ הנך יפה שנת"ל שזהו נגד היופי דמ"ע והיופי דמל"ת, כן הוא אם פגמו ח"ו אזי מסתלק קוב"ה לעילא ולעילא. וזהו כפל ב' פעמים הסתר ואסתיר שע"י פגם מ"ע ששרש מ"ע הם רמ"ח איברים דז"א אזי מסתלק קוב"ה לעילא היינו בבינה בחי' מוחין ואינו מאיר במדות כו' אמנם אם פגמו גם במל"ת אזי מסתלק לעילא ולעילא היינו לבחי' א"א כתר וע"ז רומז הסתר ה' סתר שהסתיר את גילויו בבחי' ה' עילאה. ואסתיר הוא א' סתרי, פי' שהסתיר עוד גם מבחי' יום ההוא שהוא בינה ג"כ להיות כי פגמו במל"ת שמגיע הפגם בי"ה כי שמי עם י"ה שס"ה, ולהיות כן סליק לעילא ולעילא וזהו כענין ההפרש בין אוי להוי שנת' במ"א. ומ"מ אל יאמר נואש ח"ו כ"א עדיין יש תקוה שז"ע אסתר מן התורה כנ"ל, וארז"ל אסתר ירקרוקת היתה אלא שחוט של חסד משוך עליה, ויובן זה ע"פ מ"ש וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, וארז"ל פ"ח דשבת דפ"ח ע"א את אשר החלו לעשות במ"ת שע"י מס"נ דפורים הוא הקיום והקיבול עול מ"ת והיינו שלגבי בחי' זו הנה מ"ת הוא רק התחלה לבד. ולכן יוהכ"פ שבו ניתנו לוחות אחרונות שהם בחי' התורה והמצות דעכשיו (כאשר נשתברו הלוחות ראשונות) הוא כפורים לפי שבפורים הי' גמר הקבלה שקיימו מה שכבר קבלו, והיינו ע"י המס"נ שלהם. אך צ"ל הלא יום הכיפורים הוא זמן הסליחה שענין הסליחה בהכרח שתומשך מבחי' גבוה למע' יותר מבחי' התורה והמצות שלכן נמשך משם סליחת העוונות להיות כי אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו כו', וכנודע מענין תטהרו בגימ' כתר שמבחי' כתר נמשך הסליחה ואיך נא' שיוהכ"פ הוא כפורים כו', אך הענין הוא דהנה ארז"ל בענין ד' חילוקי כפרה עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויוהכ"פ תולין ויסורין ממרקין, נמצא כי ביום הכיפורים אינו נמשך עדיין סליחה גמורה על כ"ד כ"א צ"ל יסורים שימרקו החטא, אבל פורים הוא גבוה יותר שהרי החטא שלהם הי' שנהנו מסעודת אחשורש שהי' חילול ש"ש בפרהסיא ועל חילול השם ארז"ל שמיתה מכפרת וכאן ע"י המס"נ נמחל להם ג"ז, והיינו מפני כי יוהכ"פ הוא מס"נ בכח כמ"ש בפועל אבל בפורים הי' במס"נ בפועל ממש עד שמה הגיע לכל אחד ואחד לכן יוהכ"פ הוא כפורים כו'. ובזה יובן מ"ש וקבל היהודים וקבל ל' יחיד, כי מחכ' ולמטה הוא בחי' ההתחלקות. וז"ע נודע בשערים כ"ח לפוש"ד שז"ע העבודה שע"פ השכל המושג, הנה הוא נמשך בבחי' התחלקות המדרי' אבל רע"ד שהוא הרצון פשוט שלמע' מן הטעם ודעת שהוא למע' משכל המושג לגמרי, וז"ע המס"נ שהי' בימי המן שנתדבקו ישראל בו ית' בבחי' רצון פשוט שלמע' מן השכל והשגה הנה בבחי' רצון פשוט זה משתווין כל נש"י יחד, הפחות שבפחותים עם הגדול יחד להיות בחי' זו היא למע' משכל המושג לגמרי, ולכן משתווה רצון פשוט זה כאילו מכלליות ישראל הוא רק רצון א' אשר ע"כ נאמר ל' וקבל ל' יחיד ולא וקבלו ל' רבים, והיינו כענין ויחן ישראל נגד ההר, ועוד יותר שהרי הגיע גם בגשמיות מס"נ ועמ"ש בסוף הביאור שע"פ וקבל בת"א.

ה) **ועפי"ז** יובן ענין אסתר ירקרקות היתה רק שחוט של חסד משוך עליה, והיינו כי בזמן אסתר לא יש בחי' היופי שזהו מבחי' יפ"ת ויפ"מ הנ"ל, אלא שחוט של חסד משוך עליה היינו שנמשך לה מבחי' רב חסד. אך צ"ל הלא כתיב שקר החן וארז"ל סנהדרין דף כ' זה דורו של משה שהיו בבחי' חן, היינו מפני שהי' אתעדל"ע מצ"ע כמו שהיו יצ"מ וקרי"ס בבחי' אתעדל"ע מצ"ע וכמ"ש מה תצעק אלי בעתיקא תליא שהוא בחי' שלמע' מאתעדל"ת אתעדל"ע. והבל היופי זהו דורו של יהושע והיינו דגם כי הי' להם בחי' יופי דיפ"ת ויפ"מ במ"ע ומל"ת וכמ"ש ויעבדו את ה' כו' מ"מ הוא רק ההמשכה מבחי' הבל, דהנה קהלת אמר ז' הבלים כמ"ש הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל והיינו שהז' הבלים הם כנגד ז' ימי בראשית שהם בחי' ז' מדות והגם כי הם בבחי' גבוה מ"מ לגבי אוא"ס זהו בחי' הבל לבד, והיינו בחי' הבל הלב שרש ומקור כל ההתהוות. ועפי"ז יובן שגם בחי' היופי דתומ"צ נק' הבל דהנה אסתכל באורייתא וברא עלמא א"כ ה"ז מקור למקור עכ"פ לעולמ' ובאמת גם החכ' אין ערוך לגבי אוא"ס וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו', וזהו דהכל הבל קאי על שבת הגם שהוא בחי' חכ' כתי' ושמרתם כו' כי קדש היא, אמנם לגבי אוא"ס הוא הבל, וגם מדרי' שלמע' מזה כמו ז' הבלים דא"ק נק' ג"כ הבל ובד"כ הוא לפי שהוא הארה לבד וכל הארה אינו עצם כלל כמ"ש במ"א, ולכן ה"ז הבל לגבי עצמות כו'.

ו"א) **אשה** יראת הוי' היא תתהלל זו דורו של ריב"א, והיינו לפי שבדורו של ריב"א הי' כל ההיפוכים וגזירות שונות, ואעפי"כ עסקו בתו' שזהו הי' בבחי' מס"נ לכן הגיעו למע' מבחי' היפ"ת ויפ"מ דתומ"צ בעצם והיינו שכמו בפורים ע"י המס"נ שלהם עי"ז הי' וקבל את אשר החלו שמ"ת הי' רק התחלה לגבי בחי' זו כמו"כ במס"נ שהי' בדורו של ריב"א הגיעו ג"כ לבחי' זו, והיינו שע"י המס"נ בפועל הגיעו לבחי' עצמות ממש שלמע' מבחי' הבל כו'. ועפ"ז יובן מאמר רז"ל (פ"ג דמ"ק דט"ז סע"ב) ע"פ (שמואל ב' רס"י כ"ג) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על ארשב"ן א"ר יונתן מ"ד נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על שהקים עולה של תשובה ופי' רש"י ז"ל שהוא שב תחלה ונתן דרך לשבים כדאמרינן פ"ק דע"ז ד"ד ע"ב לא הי' דוד ראוי לאותה מעשה (דבת שבע, שהרי אמר ולבי חלל בקרבי) אלא שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל דוד שמחל לו הקב"ה אף אתה חזור בתשובה, דהנה בתשובה יש כמה מדרי' הא' תשובה דסור מרע והיינו עקירת הרצון מדברים אסורים, ועי"ז נמשך שיהי' אלקי בקרבי, כי עוונתיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלקיכם, שע"י העון נעשה מסך מבדיל וע"י עקירת הרצון מעביר המסך שיהי' אלקי בקרבי שהו"ע אלקינו אלקה שלנו. הב' תשובה דע"ט שגם כשהוא סור מרע אלא שאינו מייגע א"ע בתורה ותפלה וקיום המצות צריכים ע"ז תשובה שיהי' קיום המצות כדבעי למיהוי, ועי"ז ממשיך יחוד דהוי' ואלקים. ובד"כ כ"ז בחי' חיצוני' הלב. אמנם תשו' הג' הוא בחי' תשו"ע בחי' פנימי' הלב והיינו שיהיה בבחי' רצון פשוט להכלל בעצמות ותשו' זו אינה על חטא ועון כ"א ע"ד והרוח תשוב אל האלקים כו' ועז"א כל ימיו בתשובה, ומהות

תשובה זו היא שאחר שמתבונן בענין לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך דאו"ס הוא חיות כל העולמות בכלל וחיות נפשו בפרט ויתעורר בבחי' רצון ותשוקה לדבקה בו שזהו כוסף טבעי כמו שאוהב חיות נפשו שאינו רוצה בהסתלקותו ואדרבה רוצה בהתגלות החיות כו' כמו"כ כשמתבונן דכי הוא חייך אינו רוצה שיסתלק מאתו ח"ו וחפצו ומגמתו שיהיה גילוי אלקות בנפשו כו' (שז"ע ב' תשו' הנ"ל) הנה אח"כ כשמתבונן איך שכ"ז הוא הארה לבד ואין ערוך לגבי עצמות ואיך שאוא"ס מופלא ומרומם ולו דומיה תהלה כו' יתעורר בבחי' רצון פשוט שלמע' מטו"ד להכלל בעצמותו כו', ועז"נ לפני הוי' שהוא למע' מש' הוי' כו'. והנה הגם דתשובה הג' הוא בחי' נשמה (עמ"ש בלקו"ת ד"ה מה טובו) והוא בחי' בינה נשמת שדי תבינם שהוא בחי' השגה ואיך הוא בחי' רצון פשוט, אך הענין י"ל דהנה מבואר במ"א דבחי' נשמה הוא התחברות נשמה המלובשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה, דהנה בבינה יש ב' מדרי' א' שמשיג במה שאפשר להיות השגה, הב' להבין דבר מתוך דבר שמשיג שיש דבר מופלא שלמע' מהשגה כו' ועי"ז בא לבחי' רצון פשוט הנ"ל. אמנם בפנימיות הלב יש ג"כ ב' מדרי', דהנה בחי' רצון פשוט הנ"ל הרי יש כאן הרגש רצון עכ"פ, ויש מדרי' שלמע' מזה שהוא בבחי' ביטול במציאות לגמרי שאין שום הרגש כלל. והוא ההפרש בין מקיף דחי' למקיף דיחידה דמקיף דחי' יש לו אחיזה בפנימי' עדיין, אמנם בחי' מקיף דיחידה אין לו אחיזה בפנימי' והוא שמתפעל וניזוז בכל עצם נפשו שעומד בבחי' כליון ואינו מרגיש כלל שעולה ונכלה כי נתבטל בכל מציאותו לגמרי (בל"א ער האט זיך פארלארין לגמרי מכל וכל ונכלה בכל עצמותו ממש לעצמות א"ס כו') ובחי' זו הוא בחי' בעל תשובה שהוא בחי' המשכה מלמע' למטה. דהנה תשובה הוא תשוב ה', ויש תשוב ה' תתאה לגבי וא"ו שהוא בחי' תשובה תתאה, ויש תשובה עילאה שהיא תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד והוא מלמטלמ"ע, ובחי' בעל תשובה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט והו"ע בחי' בעל ומשפיע כו', והיינו תשוב יו"ד לגבי ה' כו', אמנם ההמשכה אינו מבחי' יו"ד בלבד כ"א כשנמשך מבחי' עצמות א"ס ביו"ד אז נמשך מבחי' יו"ד לה"א כו', ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דונקדשתי ועד"ז נת' בזהר ע"פ ישוב ירחמנו דא עתיקא קדישא לאתגליא כו', והיינו ע"י בחי' תשובה הנ"ל בבחי' מקיף דיחידה יגיע למע' בבחי' עצמות א"ס בחי' עתיק שיהיה ההמשכה מלמעלמ"ט שהוא בחי' בעל תשובה כו'. אך איך יגיע לבחי' תשובה עילאה זו, הענין הוא דהנה עתיק הוא לשון המעתיק הרים שנעתק ונבדל כו' וכמו"כ ע"י שהאדם מעתיק א"ע ממדו' נפש הבהמי' והיצה"ר ונבדל מהם ע"ד ואבדיל אתכם כו' הרי הוא ממשיך מלמע' ג"כ בחי' עתיקא קדישא לאתגלי' כו'. והגם שאינו בערך העתקה שלמט' להמשיך עי"ז בחי' עליונה כזו הענין ע"ד מארז"ל באיזה זכות נכנס אהרן לבית קדה"ק, זכות המילה היתה נכנסת עמו שע"י העברת הערלה זכה לכנוס לקה"ק, והיינו שע"י המילה שמעבירין הערלה עי"ז זכה לכנוס לקה"ק להיות העברת מסך ופרוכת המבדיל בין קדש לקה"ק, והגם שאין ערוך בין פרסא של הערלה שהוא הפרסא שבין הקדושה לסט"א לבחי' הפרוכת המבדיל בין הקדש לקדה"ק, אך זהו כענין פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם. וז"ע מה שפתחו של אולם הי'

ארבעים אמה שהם כנגד ב' כפי"ן שבאנכי אנכי כמ"ש במ"א, שמשם נמשך להיות מוחה פשעיך מכל וכל. למעני י"ל למען יו"ד היינו שיהי' נמשך מע"ק באבא כנ"ל, וכמ"ש באגה"ת בפ' י"ב ממשל הילוך והעתקת הצל בארץ טפח לפי הילוך גלגל השמש ברקיע אלפי' מילין. ועד"ז יובן איך שע"י שיבדיל א"ע ממדות דנה"ב והסתת היצה"ר עי"ז יזכה לבחי' תשו"ע, הגם שאינה בערך הריחוק ביניהם, וכענין פתחי לי כו' שנז' לעיל, וי"ל לפי שענין ההעתקה שמעתיק א"ע בפועל מכל דברי' ויבטל ויפקיר הכל לגמרי שלא יהי' לו שום שייכות ורצון לזה כלל הוא כענין מס"נ בפועל, ובא ע"י הזוה גדולה בעצם נפשו דוקא או דוקא יעתיק ויבדיל א"ע מכל הענינים הגשמי' כו', ומי שפעל בעצמו העתקה זו ה"ה יכול לבא לבחי' תשו"ע הנ"ל בבחי' מקיף דיחידה לפי שכבר פעל בעצמו בחי' תנועה והזוה דעצם נפשו בהעתקה זו ביכולתו לבא לבחי' ביטול אמיתי הנ"ל שהוא בחי' בעל תשובה כנ"ל, ובחי' זו נק' עולה של תשובה שהוא בחי' היותר עליונה בתשובה בחי' בעל תשובה. וזהו שהקים עולה של תשובה ופרש"י הוא שב תחלה ונתן דרך לשבים, פי' שנתן להם דרך ללמוד ממנו שיגיע לבחי' תשו"ע שהיא על הוי' ואז ממילא לא יצטרך לד' חילוקי מדרי' שנת"ל שהרי מה שאמרו שיוהכ"פ תולה בכריתות כו' וכ"ש בחילול השם זהו הכוונה על עיצומו של יום דיוהכ"פ שעיצומו של יום בעצמו כשש מכפר על ל"ת, ולב' חלוקות האחרונים צריך יסורים וכו' למרק אבל כשש בבחי' תשו"ע מכפר על הכל דאין לך דבר שעומד בפני התשובה כו', ולכן פרש"י ששב תחלה ונתן דרך לשבים שישובו ג"כ בבחי' תשו"ע כו'.

ספר המאמרים - תרס"ב

ספר המאמרים

— תרס"ב —

בס"ד, ליל ב' דר"ה, רס"ב

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חק לישראל הוא כו'. וצ"ל למה נק' ר"ה תחלת מעשיך והלא בכ"ה באלול נבה"ע ור"ה הוא יום וא"ו למע"ב והוא יום שבו נברא אדם הראשון ולמה נק' הוא תחלת מעשיך. וגם צ"ל למה נקבע ר"ה ביום וא"ו לברה"ע דוקא ולא ביום א', דלכאו' שייך ר"ה יותר ליום א' מליום וא"ו, הא' משום שהוא יום הראשון למע"ב שבו הי' התחלת הבריאה ממש, והב' והוא העיקר, דהנה ידוע שעיקר ענין ר"ה הוא המשכת בחי' מדת מלכותו ית' וכמארז"ל אמרו לפני מלכיות בר"ה כדי שתמליכוני עליכם כו', שזהו כל עיקר העבודה בר"ה בקבלת עול מלכותו ית' עלינו. והגם דבכל השנה צ"ל ג"כ קבעומ"ש וכידוע שהעיקר הוא שתהי' העבודה בקיום המצות בבחי' קבעומ"ש דוקא שזה למעלה מכוונת המצות בבחי' כוונות פרטיות שבהם כו', וכמ"ש הלא שמוע מזבח טוב כו', הנה באמת צ"ל קבעומ"ש בכל השנה, אמנם בחי' קבעומ"ש שבר"ה הוא במדרי' גבוה ונעלה הרבה. דהנה בכל השנה ענין הקבעומ"ש הוא מה ששייך לקיום בפועל והיינו שמקבל עליו עול מלכותו ית' לעשות ולקיים רצונו ית' דמשו"ז עושה את המצוה משם שנצטווה לעשותה וממילא ה"ה עושה אותה במכוון כפי הציווי בלי שום שינוי וכל המצות ועניניהם הקלות שבקלות והחמורות שבחמורות שוים אצלו כי אין כוונתו בעשייתו לצורך עצמו כ"א לקיים רצה"ע ולעשות בזה נח"ר למעלה וכמא' נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני כו', ויש לו ג"כ תענוג גדול בהעשי', אבל התענוג הוא מזה שיש נח"ר למעלה כבי' והיינו כעבד שמקבל פרס מאדונו כו'. אמנם ענין הקבעומ"ש דר"ה הוא קבלת עצם מלכותו דבחי' עצמות א"ס כמו שהוא בעצמותו למעלה מעלה מבחי' גילוי הרצון, ולכן הקבלה היא בבחי' התגלות פנימיות נקודת נפשו דוקא והו"ע הביטל והנחת כל עצמותו לגמרי (בל"א ער גיט זעך אין גאנצין אוועק צו אלקות אזן לייגט זיך אוועק בכל עצמותו) ודוקא בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מעלה מבחי' גילוי רצונותיו ית' כו'. ואם היות דקבעומ"ש דכל השנה הוא ג"כ מצד ביטל הפנימי שלו לבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' הרצון דמשו"ז הוא מקבל עליו לעשות רצונו

ית', מ"מ זהו מוסתר ונעלם בנפשו ומה שהוא בהתגלות הוא בחי' הקב"ע לעשות רצונו ית'. וברה"ה צ"ל דוקא בחי' הביטל העצמי בהתגלות וכידוע דכל העבודה דר"ה ועשי"ת הוא בבחי' הפנימיות והעצמיות שבנפש שלמעלה מהכחות גלוים שהן בחי' חיצוניות לבד שבנפש כו', וכמ"ש ממעמקים קראתיך מבחי' עומק ופנימיות הנפש*, והו"ע קבלת עול מלכותו ית' בבחי' ביטל עצמי והנחת ונתינת כל עצמות וכו'. והענין הוא כי בר"ה צריכים לעורר בחי' המשכת המלוכה מעיקרה להיות לו ית' כבי' רצון ועונג במדת המלוכה כו', ולכן צ"ל העבודה בבחי' ביטל פנימי ועצמי דוקא ובבחי' עצמות א"ס דוקא, משא"כ בכל השנה הוא כמו שכבר נמשכה מלכותו ית' וכבר נק' מלך ישראל כו', לכן די בבחי' קבעומ"ש לעשות רצונו ית' כו'. וכמו עד"מ במלכותא דארעא כשמכתירין את המלך דהיינו מה שמעוררים בהמלך שיהי' לו רצון למלוך כו', הנה אז מראים לו העם עוצם בטולם אליו ומקבלים מלכותו עליהם בהנחת כל עצמותם והו"ע ההשתחוואה שמשתחוים לפניו בפישוט ידים ורגלים כו' שעי"ז מתעורר בו הרצון למלוכה כו', אמנם כאשר כבר נעשה מלך אז אינו נראה בהעם התגלות קבלת עו"מ באופן כזה כ"א לקיים רצונותיו וגזירותיו לבד כו'. ובדוגמא כזאת יובן למעלה דבר"ה בכדי שתמליכוני עליכם היינו להמשיך בחי' המלוכה משרשה ומקורה שיהי' בחי' רצון ועונג במדת המלוכה צ"ל בחי' קבעומ"ש בבחי' התגלות פנימיות ועצמות הנפש דוקא בהנחת ונתינות כל עצמותו לבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', ובכל השנה שכבר נמשך בחי' המל' אז העבודה דקבעומ"ש הוא לקיים רצונו כו' (ומ"מ מעין זה דקבעומ"ש דר"ה צ"ל בכ"י ג"כ והוא בפ' ראשונה דק"ש וכמא' ריב"ק למה קדמה שמע לוהא"ש בכדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה כו', והו"ע המס"נ דק"ש שלמעלה מהמצות כו'). והטעם שהמשכה זו דבחי' המלוכה הוא בר"ה הוא להיות כי התחלת השנה הוא החזרת הדברים לקדמותן כמו שהיו בתחלת הבריאה כו', כמו שבחג הפסח הנה בכל ט"ו בניסן מתעורר בחי' הגילוי שהי' ביצי"מ בט"ו בניסן ההוא כו' ולכן אוכלים אז דוקא מצות ע"ש שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה כו', כן בכל ר"ה שהוא זמן תחלת בריאת העולם הוא חזרת הדברים לקדמותן, (ודוגמא לדבר בגמ' ספ"ג דגיטין במשנה בשלשה פרקים בודקין את היין כו' בהוצאת סמדר ובשעת כניסת מים לבוסר, כי בזמן התחלת גידול הענבים רגיל להיות נעשה שינוי גם בהיין שבחביות כו', כי לפי שאז נמשך בחי' השפעת פרי הגפן ממקורו לכן אז יפול שינויים אפי' ביין דאשתקד כו') ולכן אז צריכים להמשיך מחדש בנין מדת מלכותו ית', והענין דהנה ידוע דשרש התהוות העולמות הוא מבחי' מל', כי בחי' מל' הוא בחי' דבור העליון וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון כו', כי המלך מנהיג מלכותו בדבורו כו', ומזה הוא שרש התהוות העולמות וכמא' בע"מ נבה"ע בבחי' מאמר ודבור דוקא ויאמר אלקי' יהי אור כו' כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו', דבחי'

---

*) (ויש עשרה עומקים כידוע שהן בחי' העשר כחות הנעלמים שבנפש וברה"ה העומק הוא בבחי' קבלת עומ"ש).

מל' דעשי' הוא בחי' דבר ה' המחי' ומהוה את העוה"ז בכללו, ומל' דיצי' הוא בחי' דבר ה' המהווה מלאכים דיצי' כו', ומל' דאצי' הוא בחי' דבר ה' המהווה עולם הבריאה ומלאכים דבריאה (ע"י ההתלבשות בבחי' מל' דבריאה כו'), וזהו אין מלך בלא עם להיות כי המל' הוא בחי' דבר ה' והדבור אין שייך רק לזולתו, ולהיות שהדבור הוא לזולתו דוקא לכן נתהווה מבחי' דבר ה' עולמות ונבראים שנראים לבחי' זולת היינו הנראים ליש דבר נפרד בפ"ע כו'. ולהיות דבר"ה חוזר הדבר לקדמותו צריכים להמשיך מחדש בחי' מדת המלוכה כו', כי אוא"ס ב"ה הוא קדוש ומובדל בבחי' רוממות והפלאה שאינו בערך העולמות כלל להיות בבחי' מלך על עם כו', ובפרט שבאמת אינו שייך בחי' עם כלל כי כולא קמי' כלא חשיב כו', ובתחלת הבריאה נמשך בחי' המלוכה בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל"ת תלי' מלתא, שצריכים להמשיך בחי' המלוכה כו', והיינו ע"י עבודה דר"ה בבחי' קבלת עול מלכותו ית' כנ"ל, וע"י תקיעת שופר, כי הקול הוא למעלה מבחי' הדבור ויש בו ג"כ מקורו ושרשו של אותיות הדבור וכמ"ש מזה בסידור ד"ה להבין ענין תקיעת שופר ע"פ כוונת הבעש"ט ז"ל, ע"כ ע"י בחי' קול פשוט דשופר נמשך בחי' התהוות הדבור כו'. אמנם לפ"ז תגדל הקושי' יותר למה נקבע ר"ה ביום וא"ו בזמן בריאת אדה"ר כיון שעיקר ענין ר"ה הוא בחי' בנין המל' שהוא בנין עולם הדבור כנ"ל. ולהבין זה צלה"ק תחלה שרש ענין התהוות, דהנה ידוע דישראל עלו במח', דהיינו ששרש הנשמות הן מבחי' מח' דזהו ההפרש בין נשמות למלאכים ושארי הנבראים, דמלאכים וכל הנבראי' שרש התהוותן הוא מבחי' הדבור, ולכן נתהוו בשימ"ב דוקא דהיינו שאז נתחדש מציאותם וקודם לא הי' מציאותם כלל לפי שאז הי' התגלות בחי' הדבור, משא"כ קודם שימ"ב הי' בחי' עת לחשות ולכן לא היו אז במציאות כלל, ובשימ"ב נתחדש מציאותן כו', אבל נש"י היו גם קודם שימ"ב וכמארז"ל במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, והיינו קודם שנתגלה הדבור כבר היו נש"י לפי שנמשכו מבחי' מחשבה כו', וכדאי' במד' ז' דברים קדמו לעולם ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר שהן בבחי' עליונה שבמח' וז"ע ב' שמות הוי' שבפסוק שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, דש' הוי' הראשון הוא להיות התהוות המח' שהוא שרש נש"י, וידוע דש' הוי' זה הוא בחי' ש' הוי' שבעצמות כמו שהוא בבחי' יחיד ומיוחד שלמעלה מעלה מגדר העולמות כו', ובכדי להיות בחי' ד' דאחד שהוא בחי' דבור עליון צ"ל עוד שם הוי' צמצום והתפשטות כו' ומזה נתהוו המלאכים וכל הנבראים כו'. והגם דבריאת והתהוות האדם הי' ג"כ ע"י מאמר והוא מאמר נעשה אדם כו', היינו כמו שהנשמה ירדה למטה להיות בחי' נשמה דבי"ע ולהתלבש בגוף ונה"ב גשמיים בהכרח שיהי' ע"י בחי' הדבור, אבל מ"מ לא פעל בזה הדבור שתשתנה מעצם מהותה וגם כמו שירדה למטה ונעשית בבחי' יש היא בבחי' עצם האלקות דאצי', שהאלקו' דאצי' זה עצמו נעשה בבחי' מציאות נשמה דבי"ע כו' וכמ"ש מזה בהגהות לבה"ז פ' פנחס ע"פ ובחדש הראשון, וכ"מ ממ"ש בת"ז תקון ס"ט דקי"ד ע"א ואלין דאצי' אמרו לאילן דבריאה דמתלבשין בהון נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כל ספי' יהיב

בי' חולקי' מלגאו ומלבר כו', משמע מזה דגם כמו שירדה בבריאה יש בה מבחי' ע"ס דאצי' ממש כו'. וי"ל דזהו ג"כ ענין מ"ש נעשה ל' רבים היינו שהאירו בחי' ע"ס דאצי' ממש בע"ס דבריאה וע"י נתהוו הנשמות כו'. ואינו דומה להתהוות המלאכים מבחי' מל' דבריאה שהוא ג"כ ע"י התלבשות מל' דאצי' במל' דבריאה, דמל' דברי' מעלמת ומסתרת לגמרי על האור דמל' דאצי' וההתהוות הוא מבחי' מל' דברי' לבד, ולכן לא נא' בהם ל' רבים להיות שהתהוותם הוא מבחי' הבריאה לבד (וכ"ה הוא בכללות הע"מ שידוע שהן בחי' ע"ס דמל' דאצי' שמתלבשים בבחי' ע"ס דברי' או ע"ס דמל' דברי' כו') ולכן אופן התהוותן הוא שנעשו בבחי' יש ממש לפי שהאור דאצי' הוא מוסתר ונעלם כו', אבל בבריאת האדם דכתי' נעשה ל' רבים דאלין דאצי' אמרו לאלין דבריאה דמתלבשין בהון כו' היינו שהאיר בגילוי בחי' ע"ס דאצי' בע"ס דבריאה לצורך בריאת האדם שלא בבחי' הסתר והעלם האור לגמרי כו', ולכן לא נשתנו מעצם מהותן והוא שגם כמו שנתהוו בבריאה הם בבחי' עצם האלקות דע"ס דאצי', ומ"מ להיות שהוא ע"י התלבשות הי"ס דבריאה נעשו בבחי' יש עד שאפשר להתלבש בגוף כו', שהרי גם כשנמשך בבחי' מעבר לבד ה"ה פועל ג"כ שיוכל להיות למטה כמ"ש באגה"ק בסופו ד"ה להבין מ"ש בפע"ח, וכ"ש כאן שהוא בבחי' התלבשות כמ"ש בת"ז שם דאינון דבריאה אינון לבושין לאינון דאצי' כו', ומאחר שהוא בחי' התלבשות הע"ס דאצי' בע"ס דברי' ה"ה נעשי' בבחי' יש שיוכלו להתלבש בבי"ע כו'. אך לכאו' צ"ל מאחר שהוא בבחי' התלבשות הרי כל התלבשות הלבוש הוא מעלים ומסתיר על המלובש בו וא"כ צ"ל התהוות הנשמה בבחי' יש ממש היינו בבחי' שינוי המהות כו'. וי"ל דהנה ידוע דשרש הנשמות באצי' הוא למעלה הרבה משרש המלאכים וכל הנבראים כמו שמושרשים באצי', דכל הנבראים שרשם מבחי' חיצוניות הכלים דהיינו מה שיש בהכלי בחי' כח ההשפעה והפעולה חוץ לעצם דבחי' זו שייכה לעולמות שלמטה כו', אבל שרש הנשמות הוא מבחי' פנימיות הכלים שהוא בחי' מהותה ועצמותה של הכלי כמו שהיא לעצמה שמתאחדת עם עצם האור והיא למעלה מעלה מבחי' העולמות כו' כמ"ש במ"א, ועפ"ז י"ל דדוקא על הגילוי מבחי' חיצוניות הכלים להיותן שייכים אל העולמות ע"ז באפשר להע"ס דבריאה להעלים ולהסתיר עד שהנבראי' הם בבחי' שינוי המהות כו', משא"כ כשמאיר בבריאה מבחי' פנימיות הכלים דאצי' המיוחדים בעצם האור כו' שהן בעצם למעלה מעלה מבחי' הבריאה ע"ז א"א להע"ס דבריאה להעלים אף שבאים בבחי' התלבשות בתוכם לפי שהוא מדרי' שאינה בערכם אינו שייך שיעלימו ויסתירו ע"ז כו'. אך לפ"ז אינו מובן מאחר שהן למעלה מעלה מבחי' העולמות איך אפשר שיבואו בבחי' התלבשות בבריאה ועוד זאת שתפעול בזה בחי' הבריאה להיות בבחי' יש שהרי מהארת גילוי שלה בעולם הבריאה הי' צ"ל ביטל עולם הבריאה ולא תפעול מאומה כו'. והענין הוא דהנה ידוע דבע"ס דבי"ע יש ב' מדרי' הא' בחי' הנשמה שבכלים דע"ס דבי"ע, דאור הנשמה הוא בחי' האלקות דכלים דאצי' והיינו בחי' למ"ד כלים חיצוניים דאצי' שנעשים נר"ן לבי"ע כו', והב' הוא בחי' הכלים דע"ס

דבי"ע וגם האורות נפש ורוח שהן נבראים כמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיוהי חד. והנה בחי' הנשמה דבי"ע עם היות שהוא בחי' אלקות דאצי' מ"מ אינו כמו בחי' אצי' ממש שהרי נק' בשם חותם דאצי' כמ"ש בת"ז, א"כ הרי אינו אצי' ממש כו'. וי"ל עפמ"ש בע"ח שער כסה"כ פ"ה במהד"ב דכה"כ הם ג' אורות המתנוצצים מכח"ב דאצי' כו', ומבואר שם דזהו בחי' נשמה דבריאה כו'. והנה ענין התנוצצות הוא בחי' הארה ולא בחי' עצם האור, ועוד זאת דענין הניצוץ הוא שהניצוץ נפרד מהאבוקה, ועם היות שהוא מהות האור ממש מ"מ אינו דבוק וקשור בהאבוקה אלא עומד בפ"ע ואינו מאיר כמו האבוקה כו'. והדוגמא מזה מבואר במ"א בההפרש בין האורות והכלים דע"ס דאצי' דשניהם הם אלקות ממש מ"מ יש הפרש ביניהם דהאורות הם כשלהבת הקשורה בגחלת שהאור דבוק ממש בהמאור וממילא ה"ה מעין המאור שהוא בלי מה בלי מהות בבחי' אור פשוט ובלתי מוגבל שאינו בבחי' מציאות דבר מה כלל כו', משא"כ הכלים עם היות שהן אלקות ממש מ"מ ה"ה כמו הניצוץ שמהותו אור אלא שנפרד מן האבוקה, כמו"כ הכלים אינם בבחי' דביקות ניכרת במקורן כו', ומשו"ז נעשו הכלים בבחי' מציאות דבר מה ששייך בהם חכ' וחסד כו' והן בבחי' גבול וכמ"ש בעה"ק והכח הגבול שנמצא ממנו תחלה הם הכלים דע"ס דאצי' כו', וכמבואר במ"א שנק' בחי' בריאה שבאצי', דכמו ענין הבריאה הוא שנעשה בבחי' פירוד ע"י הפרסא המפסקת כו' וכמ"ש ומשם יפרד כו', הנה עי"ז נעשה הבריאה בבחי' יש ומציאות כו' וכידוע דפירוד הוא סיבת הישות כו', בדוגמא כזאת הוא בכלים דאצי' שאינם בבחי' דביקות ניכרת והן בבחי' מציאות דבר מה כו', אלא שהבריאה (היינו בחי' הכלים ונ"ר שלהם והנבראים דברי') הן בבחי' פירוד ממש שהאלקות מוסתר ונעלם מהם כהסתר והעלם הבורא מהנברא כו' ולזאת נעשו בבחי' יש ממש, משא"כ באצי' אינו שייך ענין הפירוד ח"ו אלא שאינן בבחי' דביקות כמו האור שהוא כשלהבת הקשורה בגחלת שדבוק ממש במקורו ומרגיש את מקורו ועי"ז הוא בבחי' העדר המציאות דאפס בלעדו כו', והכלים נאצלו באופן כזה שאינן בבחי' דביקות היינו שאינן מרגישים את מקורם, ועי"ז הן בבחי' מציאות דבר מה, אבל בעצם הן אלקות ממש כו'. ועד"ז יובן בענין אור הנשמה דבריאה שהוא מה שהתנוצץ מהכלים דאצי' שהוא בחי' האלקות דכלים דאצי' אלא שנעשה בבחי' מציאות כו'. ומובן

בגוכי"ק בשוה"ג: עמ"ש בס' נהר שלו' דל"ב בענין הי"ס דבי"ע.

ממ"ש באגה"ק והנה כמו"כ מזיוג זו"ן דבי"ע נבראו כו' ע"י אור הנשמה כו' וממש"ש אח"כ הנה הארת הקו כו' באור הנשמה כו' והארה דהארה מתלבשת בנ"ר כו' והארה כו' נראה דהתהוות הנבראי' יש מאין מע"ס דבי"ע היינו מבחי' הכלי' ונ"ר שלהם בכח אור הנשמה כו'.

אצי' עשי' לגבי א"ק מצד הכלים כערך עשי' לגבי ברי'.

שהן למטה במדריגה הרבה מבחי' הכלים דאצי' וכערך הריחוק דכלים דאצי' לגבי מקורן, וכידוע דשרש הכלים הוא מבחי' הרשימה שהיא ג"כ בחי' העלם כו' כידוע, ומ"מ הרי שם אינו שייך ענין מציאות עדיין ואינם בבחי' כלים כלל, דגם בא"ק הוא רק שרש נשמות דגופות כמ"ש בע"ח שער דרושי אבי"ע, וגם בעקודים כל הע"ס עקודים בכלי אחד, ומבואר במ"א הפי' שהכלי ג"כ אחד ואינה בבחי' מציאות כו', וכ"ש דבחי' ז' שמות שאינן נמחקין כמו שהן בבחי' הרשימה אינן בבחי' מציאות כלים כלל כו', והכלים דאצי' היינו כמו שנאצלו מהרשימה בבחי' דביקות שאינו ניכרת נעשו בבחי' מציאות כלים כו', דמשו"ז נק' אצי' בכללות אדם דעשי' ומבואר במ"א שזהו מחמת הכלים דאצי', ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דאם בחוקתי שהכלים דאצי' לגבי הכלים דעתיק וארי"ך הן כמו אותיות הכתיבה לגבי אותיות החקיקה, דאותיות הכתיבה הדיו דבר נוסף על הקלף, אבל אותיות החקיקה הן מיני' ובי', וכמו"כ כלים דאצי' הן ניכרים בבחי' מציאות דבר מה עד שהיחוד דאו"כ הוא כשני דברים המתייחדים כו' כידוע ומבואר במ"א מהמשל דיחוד דנפש עם אברי הגוף כו'. אבל הכלים שבכתר הן בחי' אותיות החקיקה שאינן ניכרים למציאות בפ"ע והם דבר אחד עם האור א"ס כו', ויש עוד למעלה מחקיקה והוא רשימה שאינו ניכר כ"כ כמו החקיקה והוא רק רושם לבד, ולפמ"ש הפרד"ס שער אבי"ע בענין רשימה חקיקה כו' י"ל דרשימה קאי על בחי' כלים דא"ק, וי"ל דז"ע גליף גליפו בטה"ע דענין הגליפו הוא בחי' רשימה לבד כו' ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דזאת חוקת התורה, וכ"ש דבבחי' רושם הא"ס לא יש שם מציאות כלים כלל כו', והכלים דאצי' ע"י שנאצלו באופן כזה שלא יהיו בבחי' דביקות ניכרת נעשו בבחי' מציאות כלים כו'. וכערך זה יובן בבחי' אור הנשמה דבריאה שהוא מה שהתנוצץ מחיצוניות הכלים דאצי' שלא בבחי' דביקות כ"א ע"י בקיעת הפרסא ודאי הם למטה הרבה במדרי' מהכלים דאצי' ונעשו בבחי' מציאות מורגשת יותר כו'. ומ"מ אינו דומה לבחי' הכלים דברי' וגם הנ"ר שנעשו בבחי' יש ממש ע"י הסתר והעלם האור מהם לגמרי כו'. משא"כ אור הנשמה הוא בחי' אלקות ממש כמשל הניצוץ הנ"ל. והנה מ"ש בת"ז דע"ס דברי' הן לבושין לע"ס דאצי' י"ל דהיינו בחי' אור הנשמה דברי' (ועמ"ש בפרד"ס שער כסה"כ פאו"ג) שהוא בחי' אלקות ממש כנ"ל, ולכן יכול לקבל בתוכו בחי' האור דאצי' כו'. והנה נת"ל דבחי' אור הנשמה דבי"ע אם היות שהוא בחי' אלקות מ"מ הוא למטה הרבה במדרי' מהאלקות דכלים דאצי' שהוא בבחי' מציאות יותר כו', ולזאת כאשר הע"ס דאצי' מתלבשים באור הנשמה להוות נשמות דבי"ע נעשים הנשמות ג"כ בבחי' מציאות כו'. דהנה ידוע ההפרש בין מעבר להתלבשות דמעבר הוא שאינו פועל מאומה בעצם הדבר המתלבש בו והתלבשות הוא שהמלובש מתעצם עם המלבוש ונעשה כמוהו כו', ולכן במעביר נק' ההשפעה ע"ש המדרי' העליונה, משא"כ בהתלבשות נק' ההשפעה ע"ש המלביש כו' וכמ"ש בע"ח שער תיקון הנוק' פ"ב אות ה' בענין ההתלבשות בפרצופי האצי' וז"ל צריך שתדע בענין מה שאנו אומרים כי המל' לפעמים יונקת מת"ת ולפעמים מבינה איך נתייחס קבלתה לשום א' מהמדרי' אחרי

שידענו היות כל מיני שפע בא מכתר, והענין כאשר לא תועיל אותה ספי' רק למעבר יתכנה השפע אל הכתר וכאשר יתעכב שם בבינה או בת"ת וכיוצא יקרא קבלתה ע"ש אותו המקום אשר נתעכב שם עכ"ל, והיינו כשנמשכת ההמשכה מכח עליון לכח שלמטה ממנו ע"י בחי' ממוצעת הנה אם הוא בדרך מעבר לבד נק' ההשפעה ע"ש המדרי' העליונה לפי שהבחי' הממוצעת לא פעלה שום דבר במהות המתלבש בו כו'. והמשל בזה כמו כתיבת השכל ע"י אצבעות היד שאין האצבעות כלים לאור השכל ואינם פועלים דבר בהשכל כ"א פועלים בבחי' מעבר לבד כו', משא"כ בחי' התלבשות הוא כאשר המדרי' העליונה מתלבשת בהבחי' הממוצעת ומתאחדת בו שנעשה כמהותו וכמו כשמתלבש אור הכתר בבחי' בינה ונעשה כמהות הבינה ונמשך האור מהבינה למל' אז נק' ההשפעה ע"ש הבינה להיות שאור הכתר נתעצם בבינה ונעשה כמהותה לכן נק' ע"ש הבינה כו'. וכמו"כ יובן בענין התלבשות הכלים דע"ס באור הנשמה דברי' שהאור מתעצם באור הנשמה והיא המשפעת ומהווה הנשמות דבי"ע לכן נעשים הנשמות בבחי' מציאות כערך המציאות דאור הנשמה דבי"ע ולא כמו הכלים דאצי' כו', ומ"מ אין בהם שינוי בעצם מהותם היינו שלא נשתנה אור האצי' בעצם להיות כי הלבוש הוא ג"כ אלקות, הנה לבד זאת שהלבוש הוא ג"כ אצי' שלא נעשה בו שינוי בעצם מהותו כנ"ל במשל הניצוץ שמהותו אש אלא שעומד בפ"ע כו', דכמו"כ בחי' אור הנשמה דברי' ה"ה מהות האלקות דכלים דאצי' אלא לפי שאינו בבחי' דביקות ניכרת ה"ה בבחי' מציאות ודבר מה כו', הנה לבד זאת להיות האלקות הרי אינו מסתיר על בחי' האלקות דכלים דאצי' שמתלבשים בה לצורך התהוות הנשמות כו', דבאלקות הרי אינו שייך הסתר ממש ח"ו, וא"כ הרי אור הנשמה דברי' אינו מסתיר ממש על בחי' האלקות דכלים דאצי' כו', ובפרט לפמשנת"ל דהתהוות הנשמות הוא מבחי' פנימיות הכלים, הנה על בחי' ומדרי' זו ודאי אין אור הנשמה דברי' מסתיר ע"ז, דהגם שבא בבחי' התלבשות באור הנשמה דברי' מ"מ אין אור הנשמה מסתיר ע"ז. וי"ל דע"י התלבשות זו מתעלה בחי' אור הנשמה דברי' שהיא בבחי' מדרי' עליונה יותר הרבה כו', ודוגמא לזה י"ל כמו בשבת שמאיר אז אור האצי' ע"י התלבשות הבריאה (בחי' אור הנשמה דברי' כו') שזהו ההפרש בין לבושי שבת ויו"ט ללבושי חול דלבושי חול הן בחי' יצי' (וי"ל דזהו בא"י ובחוץ לארץ בחי' עשי') ולבושי שבת ויו"ט הן בחי' הבריאה*, אמנם לבד בחי' עילוי הלבושים הרי בשבת נמשך האור בעצם ממדרי' עליונה יותר, והיינו דבבריאה מאיר אז גילוי אור עליון יותר, וכמו שאנו אומרים ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, דכסא כבודו הוא בחי' הבריאה וביום השביעי נתעלה וישב כו' היינו שמאיר בחי' האור דאצי' וגם שלמעלה מאצי' ומתלבש בבריאה, וע"י התלבשות האור בבריאה אנו יכולים לקבל האור דלכן צ"ל בחי' הלבושים דבריאה גם בשבת ויו"ט כי לולא זאת לא הי' באפשר לקבל את

---

*) (ואי' בסה"ק דלכן צ"ל לבושי שבת ויו"ט ממשי דוקא שהוא מחי ולא של צומח, לפי שצומח ביצי' וחי בבריאה כו').

האור כ"א דוקא כשמתלבש בלבוש הבריאה כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ הרי הגילוי בעצם הוא מלמעלה מעלה מבחי' אור הנשמה דבריאה עצמה כו'. ובדוגמא כזאת י"ל בענין הנשמות דהתהוותן ע"י התלבשות בחי' פנימיות הכלים דאצי' באור הנשמה דבריאה, הרי יש בהם מבחי' פנימיות הכלים דאצי' ממש אלא כמו שהוא בבחי' התלבשות באור הנשמה דברי' היינו שנעשים בבחי' מציאות ודבר מה כמו מצד הבריאה, אבל עצם מהותם הוא בחי' פנימיות הכלים שנעשה בבחי' מציאות ע"י התלבשות הנ"ל כו'. וע"פ הנ"ל י"ל ההפרש בין בחי' נשמות דאצי' ממש לנשמות דבי"ע, דנשמות דאצי' י"ל שהן בבחי' מעבר הבריאה לבד שאז מתייחס השפע לבחי' האצי' והיינו שהן בבחי' מהות האצי' ממש ולא פעל בהם בחי' הבריאה בעצמם מאומה כו', ומ"מ המעביר פועל ג"כ שיוכל להתלבש למטה כו' כמ"ש באגה"ק ד"ה להבין מ"ש בפע"ח, וכמו שהאצבע פועל שיבוא השכל באותיות הכתב כו', משא"כ נשמות דבי"ע שהתהוותן ע"י התלבשות אצי' בבי"ע שהן כפי מהות בחי' אור הנשמה דבי"ע כו'. והנה ידוע מ"ש הרמ"ז ר"פ משפטים (דצ"ד ב') שיש ג' בחי' נשמות, הא' נשמות דאצי' ממש, הב' נשמות שמאצי' שבבי"ע, והג' נשמות דבי"ע. וי"ל דהנה נשמות דאצי' הן נשמות שנמשכו מבחי' יחוד או"א ונק' אחים ורעים לזו"נ להיות שנאצלו מאו"א כמו שנאצל זו"נ מאו"א כו', וכמ"ש מזה בהביאור השני דיונתי, הב' נשמות שנק' בנים והן שנולדו מיחוד זו"נ, ואי' בע"ח דנשמות שנולדים מיחוד זו"נ לידתן לעולם הבריאה כו' כמ"ש בדרוש הנ"ל, וי"ל דהיינו נשמות דאצי' שבבי"ע כו' שהן במדרי' כמו אור הנשמה דבי"ע כו', והג' נשמות דבי"ע י"ל זהו שנתהוו מבחי' אור הנשמה דבי"ע שהן למטה במדרי' מבחי' אור הנשמה שהוא מקורן כו', ומ"מ י"ל שיש בהם יתרון מעלה לגבי בחי' אור הנשמה כמו שהיא מצד בחי' ההשתל' מה שבחי' פנימיות הכלים דאצי' מתלבשים באור הנשמה להוות הנשמות כו'. ולכן כל נשמה גם שמבחי' עשי' יש בה גם בחי' נקודת הלב שהיא בחי' רעו"ד כו' כמ"ש בד"ה כי תצא דרוה"ב, מפני שהתהוות כל הנשמות הוא ע"י התלבשות בחי' עצמות האלקות דאצי' ממש באור הנשמה דבי"ע שאין אור הנשמה מסתיר על עצם האור הזה כו'. ולכן כאו"א מישראל יכול לבוא למדרי' היותר עליונות וכמא' מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב ויכול לבוא למדרי' משה ג"כ כו'. וכמו"כ יכול לקבל הגילוים היותר עליונים מה שמלאכים אין ביכולתם לקבל יותר מהחוק הקצוב וכמא' הושיט הקב"ה כו', והיינו לפי שהמלאכים נתהוו מבחי' דבר ה' שמעלים ומסתיר על עצם האור כו', ובד"פ התהוות מלאכים דבריאה הוא ע"י הכלים דבריאה ונ"ר שלהם בכח אור הנשמה דברי', שהכלים ונ"ר דברי' הן בחי' יש שמסתירים ממש על בחי' אור הנשמה דבריאה כו', משא"כ הנשמות גם נשמות דבריאה התהוותן מבחי' אור הנשמה דברי' ע"י התלבשות בה בחי' האלקות דפנימיות

בגוכי"ק בשוה"ג: ע' ע"ח ס' אבי"ע פ"א וי"ל בד"א המשכת פנימיות הכלי' להוות נשמות הוא כמו המשכת הנקו' וצ"ע אם הוא כן דלכאו' נ"ר בדרך התנוצצות שכן הוא כללי' ע' הנשמות.

גא' מאמר שהוא בחי' הארה לבד ולא עצם, אבל מעשה צדיקים ממשיכים בחי' עצמות כו'. והענין הוא דהנה ידוע דבריאת והתהוות העולמות הוא בבחי' יש מאין לבד, דהנה נודע דעו"ע הוא בבחי' קירוב העילה אל העלול והיינו שהעילה מתצמצם להיות בערך העלול וההשפעה היא גוף הארה מהעילה שנמשך אל העלול, וכמו שכל ומדות הרי כשיתבונן בשכלו שהדבר טוב לפניו ירצה בזה וכמו כל אהבה וחסד הרי יש לזה טעם וחיוב שכלי מפני מה הוא אוהב אותו ומפני מה הוא מתחסד אתו הרי השכל נמשך ומתלבש בהמדה שהוא גוף הארה מהשכל שמתלבש בהמדה כו'. וגם המדה בכללותה היתה כלולה תחלה בהשכל שז"ע ההתפעלות שכלי והטיית השכל לאיזה צד כו' כמו בעת שעוסק באיזה סברא בהעיון שכלי שבה הנה כשמבין את הסברא היטב בכל פרטי' באורך ורוחב נעשה הטיית השכל לחסד או לדין כו', והיינו קודם שבא לידי מדה ממש נעשה הטיי' בשכל לאיזה פרט מדה כו', והיא בכלל שכל עדיין אלא שהיא בחי' מדות שבשכל כו'. וכן הוא בעבודה בהתבוננות כשמתבונן באיזה ענין אלקי אם הוא בדבר המעורר את האהבה שהוא בחי' הקירוב אל האלקות הנה בעת ההתבוננות כשמבין את הענין היטב ה"ה מתפעל קצת בבחי' קירוב והמשכה (בל"א מיט א ציא) לאלקות, והוא בדקות עדיין ואינו מורגש כ"כ לפי שהוא בכלל מוחין עדיין כו', וכן כשמתבונן בדבר המעורר את היראה הנה גם בעת ההתבוננות נעשה בחי' הכיווץ והביטול בנפשו כו' שכ"ז הוא בחי' המדות שבמוחין שבאים אח"כ בהתגלות בלב ונעשים בחי' מדות ממש, הרי המשכת המדה היא גוף המשכה מהשכל כו'. וכ"ה במדות גופא הנה נה"י הן ענפי חג"ת דנצח הוא ענף החסד וכידוע דקו הימין הוא חח"ן דחסד ענף החכ' שנמשך מן השכל בבחי' עו"ע כנ"ל, וכמו"כ נצח ענף החסד שהוא ג"כ בבחי' עו"ע, שאם היות שהחסד הוא שיש טעם להשפעת החסד ונצח הוא שמתנצח בהשפעת החסד מ"מ ה"ה ענף והתפשטות ממדת החסד דוקא ובא לאחר החסד דכאשר מתעורר תחלה במדת החסד אז יכול לִהיות אח"כ מדת הנצח גם לאחר שנסתלק מדת החסד היינו לאחר שאין התעוררות חסד בלבבו מ"מ ישפיע רב טוב מצד הניצוח כו'. והו"ע ההסכם שהוסכם בלבו כבר להיות במדת חסד, דאם היות שכבר נסתלק הטעם שגרם את החסד מ"מ ההסכם שהוסכם בלבבו ה"ז נשאר כו'. ויובן זה מענין הנצח בעבודה שהו"ע ההסכם חזק להיות סו"מ וע"ט בפו"מ, הנה ההסכם הזה הוא דוקא כאשר יש תחלה התעוררות אהבה בלבבו שנתעורר ע"י ההתבוננו' שנתפעל באהבה להיות בבחי' קירוב לאלקות כו', אז ה"ה עושה הסכם חזק בלבו להיות סו"מ כו', להיות שא"א להיות כה"י בהתבוננות ובהתעוררות אהבה נשאר ההסכם כו', אבל כשלא יש תחלה התעוררות אהבה בלבו לא יועיל ההסכם מאומה, והיינו לפי שההסכם אינו אמיתי והוא רק דמיון לבד, ובכדי שיהי' ההסכם אמיתי זהו דוקא כשיש תחלה התעוררות אהבה כו', הרי מובן מזה דמדת הנצח הוא אחר החסד דוקא כו' (ומה שיש מדת הנצח בלי התעוררות חסד תחלה כ"א כל ענינו הוא מצד הניצוח לבד כו', י"ל שאין זה מבחי' מדות דתיקון דבמדות דתיקון י"ל שהנצח בא לאחר החסד דוקא כו'). נמצא שהנצח הוא בחי' התפשטות החסד ויש בו ממדת החסד עילתו

הכלים דע"ס דאצי' (שז"ע נעשה ל' רבים כנ"ל) דאור הנשמה אינו מסתיר ח"ו על בחי' העצמות אלקות דאצי' כו' כנ"ל. ונמצא דבחי' עצמות אלקות דאצי' נעשה בחי' נשמה דבי"ע בבחי' מציאות כפי אופן ומהות בחי' אור הנשמה דבי"ע כו' כנ"ל (ועמ"ש בלק"ת ד"ה מה טובו ספ"א).

יום ב' דר"ה

אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם. וצ"ל ענין הזכירה למעלה מה שכל מעשה עולם נזכרים לפניו בר"ה, והלא אין שכחה לפני כסא כבודך שאינו שייך כלל ענין השכחה למעלה א"כ מה שייך ענין הזכירה דזכרון נופל לאמר במקום ששייך שכחה שם שייך לאמר שמ"מ זוכר או שעולה בזכרון שנזכר על הדבר הנשכח, אבל כשאינו שייך שכחה אינו שייך ג"כ לומר שנזכר עליהם והלא ממילא ישנם שם. וצלה"ק משנת"ל ההפרש בין נשמות למלאכים וכל הנבראים, דכל הנבראים שרשם מבחי' דבור העליון דהיינו בחי' מל' דאצי' כמו שמתלבשת בכלים דבריאה, אבל נשמות שרשם מבחי' מח' שהוא בחי' פנימיות הכלים וכמו שנתהוו ע"י התלבשות הברי' היינו בחי' אור הנשמה דבריאה כו'.

והנה ע"פ כל הנ"ל אינו מובן מה שנקבע ר"ה ביום וא"ו לברה"ע אחר שכל ענין ר"ה הוא להמשיך בנין המל' שהוא בחי' דבור העליון שרש ומקור העולמות הי' צ"ל זה ביום שנבה"ע היינו בכ"ה באלול ולא ביום שנברא אדה"ר דשרשו למעלה מעלה מבחי' הדבור דגם המא' שלו נעשה אדם הוא באופן אחר לגמרי משארי מאמרות כו' כנ"ל, ולמה נקבע ר"ה שהוא בנין עולם הדבור ביום שנברא אדה"ר דוקא, ואם היות שהאדם בעבודתו ממשיך זה מ"מ הי' צ"ל ההמשכה ביום בריאת העולמות, ולמה נקבע זמן המשכה זו ביום בריאת האדם כו'. ובהכרח לומר דההמשכה דר"ה שייך אל האדם ג"כ בשרשו ומקורו ומשו"ז נקבע ר"ה ביום בריאת האדם דוקא כו'. ולהבין זה ילה"ק תחלה משארז"ל כתובות ד"ה סע"א גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ דאלו מעשה שו"א כתי' אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ומעשה צדיקי' כתי' מקדש אד' כוננו ידיך, ופי' בתוס' דבמעשה שו"א חד מעשה בחד יד אבל במעשה צדיקי' חד מעשה בשתי ידים כו'. ובילקוט פ' בשלח רמז רנ"ג ע"פ מכון לשבתך פעלת ה' אי' חביב בהמ"ק לפני המקום כשברא הקב"ה את עולמו לא בראו אלא במאמר שנא' בדבר ה' שמים נעשו כו' וכשבנה בהמ"ק כבי' פעולה לפניו שנא' פעלת ה' כו'. ובאלשיך ע"פ מה רב טובך כו' פעלת לחוסים בך הביא מדרש הנ"ל וכ' כי תואר פעולה יורה על דבר עצמיי ועיקרי מאד, והיינו דבמע"ב

אלא שבא בבחי' ניצוח כו', וממילא יש בו הארת החכ' ג"כ, אחרי שחסד הוא ענף החכ' שיש בו בחי' החכ' כנ"ל, ונצח הוא ענף החסד הרי בהכרח שיהי' בו ג"כ הארה קצת מבחי' החכ' אלא שהוא בו בהעלם מאד ואינו ניכר כלל ולכן נק' נו"ה בשם בדי ערבות שאין בהם טעם וריח והיינו לפי שהשכל הוא בהם במקצת ובהעלם מאד, אבל מ"מ קצת הארה מהשכל בהכרח לומר שיש בהם ג"כ כו'. וגם כשהמדות כלולים בשכל הרי יש בהם בחי' נה"י ג"כ *. וא"כ כשנולדו המדות בלב הרי ג"כ בחי' נה"י שבמדות הוא גוף המשכה מבחי' שכל שהיו כלולים שם, אלא שהארת השכל הוא בהם במיעוט ובצמצום מאד **. אבל מ"מ יש בהם קצת הארת השכל כו'. ובדוגמא כזאת הוא ג"כ למעלה בהשתל' הע"ס דאצי' שהן בבחי' עו"ע שהן בבחי' קירוב הערך דוקא דלכן אין הולדת הז"א מבחי' חכ' עצמה כ"א מבחי' הבינה שנק' אם הבנים כו' כמו שאין לידת המדות באדם מן החכ' להיותה למעלה עדיין מהמדות כו' כ"א מן החכ' נמשך בחי' בינה וכמ"ש באדר"ז דר"צ ע"א דהאי חכ' אתפשט ואפיק מיני' בינה כו' וכמ"ש מזה במ"א, ומהבינה נולד ונתגלה בחי' ז"א והכל בבחי' עו"ע שנמשך גוף הארה מהעילה אל העלול כמו מן החכ' אל הבינה וכן מהבינה לז"א וכידוע דיסוד אימא מסתיים בחזה דז"א כו' וגם בנה"י דז"א מאיר בהם הארת המוחין דבינה עד הוד אתפשטת ויסוד אבא ארוך שמאיר גם בבחי' יסוד דז"א כו'. ולכן א"א הי' שיהי' התהוות עולמות בי"ע גם מבחי' נה"י דאצי' להיות שגם בהם מאיר הארת המוחין שהוא הארת או"ס וכידוע דאו"ס שורה בחכ' כו', א"א להיות שיהי' מזה התהוות היש כ"א בחי' עו"ע שיומשך גוף הארה ושיהי' העלול בערך העילה אבל שיהי' התהוות יש שאינו בערך המהווה כו', כ"א התהוות זאת הוא מבחי' המל' דוקא להיות דמדת המל' גם באצי' היא בבחי' הארה נבדלת כו' (ומבואר במ"א ענין הארה נבדלת כו') דכל ענין המל' הוא בחי' ההתנשאות ומדת ההתנשאות עד"מ באדם למטה אינו ממהות האדם כ"א הוא דבר היוצא לחוץ ממנו כו', וי"ל הכוונה שההתנשאו' אינו שייך כ"א על הזולת דוקא וחלוק בזה מכל המדות, דכל המדות הגם ששייכים ג"כ אל הזולת, וכידוע בענין זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה כו', מ"מ שייכים לעצמו ג"כ וכמו שאוהב א"ע וכן מדת החסד גם הנצח שייך לעצמו ג"כ

---

*) (וענין נה"י שבמוחין צל"ע בתו"ח ד"ה אלה תולדות נח וכמדומה ששם מבואר שהוא בחי' הבכן של השכל היינו שלאחר ההתבוננות נשאר הבכן איך שקרבת אלקי' לו טוב שאין זה קיצור מאריכות ההתבוננות כ"א הבכן שבא מאריכות ההתבוננות כו' וה"ז רחוק יותר מעצם ההתבוננות מכמו ההתפעלות שכלי הנ"ל כו').

**) (שגם בהיותם כלולים בשכל הם בבחי' ריחוק מעצם השכל כו' ובפרט כמו שבאו בהתגלות בהשתל' חג"ת נה"י כו' שנתמעט ונתצמצם האור כו').

בגוכי"ק בשוה"ג: ע' מענין נו"ה בד"ה לבאר ע' המסעות.

כשמתנצח על עצמו כו', משא"כ ענין ההתנשאות אינו שייך על עצמו כלל כ"א על זולתו כו', א"כ גם כח ההתנשאות הוא בחי' כח נבדל השייך אל הזולת כו', וכמו"כ י"ל בבחי' המל' כמו שהיא באצי' שזהו כמשל בחי' כח ההתנשאות כו' ה"ז בחי' כח נבדל כו'. וגם י"ל דבמדת ההתנשאות אין בה הארת החכ' כי ענין ההתנשאות בכלל אינו מצד חיוב שכלי כי השכל אינו מחייב כלל ענין ההתנשאות כו', ויש בזה כח נעלם ופנימי בההתנשאו' אבל לא מכח השכל כו', וא"כ אין בהתנשאות מצ"ע בחי' גילוי אור מהכחות הגלוים כו'. ולכן אינו דומה מדה זו לשארי המדות שכולם המה בבחי' קירוב שמאיר גוף הארה מהעילה אל העלול ובכולם יש הארת החכ' כו', לכן הם נחשבים מכלל העצם שנמשך ממדרי' למדרי' כו', אבל מדת ההתנשאות שאין בה גילוי אור אינה בבחי' עצם כ"א היוצא לחוץ ממנו כו' * ומכ"ש כמו שמדת ההתנשאות דמל' נמשך בבי"ע הרי בחי' ההתנשאות מקפת עליהם מלמעלה לבד ולא בבחי' קירוב כ"א מרחוק תאיר עליהם כו', וממילא מובן שההארה אינו בבחי' גוף השפעה כמו בבחי' עו"ע אחרי שהיא בבחי' ריחוק כו' כ"א נמשך הארה שאינו בחי' העצם כו', כי בחי' ההתנשאות והריחוק דמל' מהנבראים ה"ז מעלים ומסתיר על האור באופן שהאור שהוא מקור המהווה אינו בבחי' אור עצמי כלל כו'. וז"ש להודיע לבנה"א גבורותיו וכבוד הדר מל', דהיינו שכדי שיהי' נמשך מלכותו ית' בחי' מל' דאצי' להוות עולמות ונבראים ונק' הדר מלכותו כי אין מלך בלא עם וברוב עם יותר יש יותר הדרת מלך כו', הנה אופן התפשטות מדה זאת היא אחר כמה צמצומים דוקא שז"ש להודיע לבנה"א גבורותיו שהם בחי' ריבוי הצמצומים ביותר ואח"כ וכבוד הדר מלכותו כו'. וענין הצמצום הזה אינו כמו הצמצומים בבחי' עו"ע משפיע ומקבל שג"כ המשפיע צריך לצמצם א"ע בשביל ההשפעה אל המקבל כו', הנה שם הצמצום הוא בכדי שיהי' בבחי' קירוב בערך המקבל ומצמצם ההשפעה שלו שתבוא בגילוי בערך המקבל כו', הרי הצמצום הוא בכדי שיהי' גילוי אור אלא שבהכרח לצמצם האור בכדי שיהי' לפי אופן המקבל (דאל"כ לא יהי' בחי' גילוי לגבי המקבל כו'), וענין הצמצום בזה הוא שמעלים הפנימיות ומתגלה החיצוניות דמ"מ יש כאן גילוי אור, וגם מה שמתעלם הפנימיות א"ז בבחי' סילוק כ"א שמתעלם בהחיצוניות ואינו מתגלה כו' ומה שמתגלה הוא החיצוניות לבד כו' וכ"ה בכל צמצום ממדרי' למדרי' שא"ז בבחי' סילוק והעדר האור כו'. וכמו עד"מ באור השמש כשמאיר דרך חלון או דרך נקב כו', שגם דרך הנקב מאיר אור השמש כמו דרך החלון אלא שבחלון מאיר האור בהתרחבות ובנקב מאיר בצמצום כו', וכמו"כ הוא בענין עו"ע שנמשך בחי' גילוי אור אלא שהצמצומים המה רק באיזה אופן שיתגלה האור כו' שיהי' בערך המקבל כו'. אמנם ענין הצמצומים במל' הוא

---

*) (ומ"מ כל הנחלים הולכים אל הים כו' שכל המדות משפיעים אור במל' אבל הוא שנמשך בבחי' כח נבדל כו' כן י"ל בד"א לפי משמעות הענין וה' יכפר בעדי, וגם בחי' מל' מסתרת על האורות המאירים בה שז"ע התנשאות שהוא בחי' סילוק והסתר כו').

בחי' ההסתר והעלם האור שיתעלם בעצמותו ולא יתגלה וכמ"ש ישת חשך סתרו שהוא בחי' הסתר שמתעלם בעצמות אוא"ס כו', וכמו"כ הוא במדת המל' שהוא להסתיר דוקא שז"ע ההתנשאות שהוא בחי' סילוק האור לבלי יאיר ויתגלה כו', ומה שנמשך איזה הארה מרחוק הוא כמהות אחר לגמרי לגבי העצם כו', ומבחי' ההתנשאות דמל' נעשה בחי' פרסא המפסקת שמעלמת ומסתרת עוד כו', וכן יש כמה צמצומים והעלמות כו', וז"ש כי שמש ומגן ה' אלקי' דכשם שהמגן מעלים ומסתיר על אור השמש שהאור המאיר ע"י המגן ונרתק אינו בערך האור והזיו כמו שהוא לפני המגן ונרתק כו', כמו"כ ש' אלקי' מעלים ומסתיר על האור דאצי' כו' עד שזה שמאיר איזה הארה אין זה בחי' העצם כלל, ולכן מבחי' מל' דוקא שהוא בחי' הריחוק דוקא נתהוו העולמות בבחי' יש מאין שאין ערוך הנברא לגבי הבורא כלל כו'. והנה כשם שמל' דאצי' מהווה עולמות בי"ע בבחי' בריאה יש מאין כמו"כ הוא ג"כ בבחי' התהוות האצי' מאוא"ס המאציל שהוא ג"כ מאין ליש וכמ"ש והחכ' מאין תמצא שנמצא מאין ליש בבחי' אין ערוך כו', וכ"ה גם בכללות התהוות העולמות מבחי' מל' דא"ס שהוא ג"כ בחי' מל' דאצי' דכללות, וכידוע דבכללות הנה א"ק הוא בחי' אדם דבריאה דכללות וע"י וא"א אדם דיצי' ואצי' אדם דעשי' כו', ואצי' דכללות הוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום ומבחי' מל' דא"ס שהיא בחי' מדרי' האחרונה שבאוא"ס נתהוו כללות העולמות שאחר הצמצום כו'. אמנם אופן התהוותן הוא ע"י הצמצום דוקא, וענין הצמצום הזה ידוע שהוא בחי' סילוק והעלם האור לגמרי וכמ"ש בע"ח שנשאר חלל ומקו"פ * פנוי מגילוי אור כו', והצמצום הוא בבחי' מל' דא"ס (ובבחי' מל' דמל' שבו כו') להיות כי גם בחי' מל' דא"ס הוא בבחי' רוממות והתנשאות דוקא וכמא' המלך המרומם לבדו כו'. והיינו כמו שהי' לבדו לפני הצמצום כו' וכמא' אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו' שגם קודם שנבה"ע היינו בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום הי' ג"כ בחי' כח המלוכה, דמלוכה זו היא עיקר סיבת התהוות העולמות כו' כמשי"ת, וענינה הוא ג"כ בבחי' התנשאות ובבחי' סילוק בעצמותו כו', ולכן הי' בה הצמצום שהוא בחי' סילוק והעדר האור כו'. ומהצמצום הזה נתהוו העולמות להיות בבחי' מציאות שזה א"א הי' שיהי' מבחי' הגילוי דאוא"ס כ"א מבחי' הצמצום דוקא שהוא בחי' הריחוק וההעלם דוקא כו'. וע"פ הנ"ל יובן מ"ש לך ה' הגדולה והגבו' כו' לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש כו', דצ"ל למה אמר על הממלכה בפ"ע לך ה' ולא חברה עם מדת הגדולה והגבו' כו'. גם צ"ל מה שא' תחלה לך ה' הגדולה כו' לך ה' הממלכה ואח"כ והמתנשא כו'. דהנה מ"ש והמתנשא לכל לראש פי' בכהאריז"ל שהוא בחי' כתר והעושר והכבוד הוא בחי' חו"ב כו', א"כ אין נאמרים על הסדר, שמתחלה הזכיר ביטול הז' מדות מן החסד עד המל' ואח"כ הזכיר כח"ב שאין זה כסדרן לא מלמעלמ"ט ולא מלמטלמ"ע כו'. אך הענין הוא דזהו לפי שמדת המל' מובדלת במהותה מכל המדות כו', וכמו באדם כל המדות הן בחי' התחברות האדם אל

ומקו"פ פנוי : כ"ה בגוכי"ק.

הזולת להיות נמשך ונתפשט לזולתו ג"כ שמתקרב אליו ומתחבר אתו כו' משא"כ מדת המלוכה שה"ע ההתנשאות הו"ע הבדלה בערך להיות מובדל מזולתו ומרוחק ממנו והוא בחי' ריחוק היפך הקירוב שזהו עיקר ענין המלוכה, ולכן המלך אין רואין אותו כשהוא ערום כו' ואין יושבין על כסאו כו' שנא' שום תשים עליך שיהי' אימתו עליך כו' דהיינו שצריכים לרומם את המלך ולהבדילו שיהי' מרומם ומנושא על העם בכדי שתפול אימתו ופחדו עליהם כו'. אך עכ"ז ענין המל' הוא ג"כ בחי' התחברות המלך עם העם להיות שמו נק' עליהם ושיהי' אימתו ופחדו מוטלת עליהם, דעל מדינה אחרת שאינו מלך עלי' הרי אינו נק' שמו עליהם ואין יראתו מוטלת עליהם כ"א על מדינה זו שהוא מלך עלי', א"כ הרי יש כאן ג"כ התחברות המלך עם העם כו'. אמנם בזה מובדלת מדת ההתנשאות משארי המדות דבחי' התחברות שמחמת מדה זו הוא בא באופן הפכי לגמרי מכל המדות, דבכל המדות ההתחברות הוא ע"י בחי' הקירוב שהוא מה שמתקרב אל הזולת ומתגלה אליו ומתאחד אתו כו'. אמנם ההתחברות במדת ההתנשאות הוא דוקא בבחי' ריחוק דוקא שיהיו רחוקים ומובדלים ממנו. והוא מה שמתנשא ומתרומם עליהם בבחי' ריחוק דוקא ועי"ז הוא מלך עליהם ששמו נקרא עליהם ואימתו ופחדו מוטלת עליהם כו', ונמצא דההתחברות היא בבחי' ריחוק דוקא כו'. ולכן ג"כ ההתחברות היא מה ששמו נק' עליהם הרי ידוע דענין השם הוא בחי' הארה חיצוניות שאינו עצם האדם ומהותו כו' ולכן בהשם אינו ניכר מהות האדם כלל שאין אנו יודעים מזה מה הוא כו', ולא כמו בהשפעת המדות הרי מההשפעתו יודעים מהות מדותיו שהוא חסדן ורחמן וכמה מגיע מהות מדת חסדו כו', וכן בהשפעת השכל יודעים מהות שכלו איך ומה הוא כו', והיינו לפי שההשפעה היא מעצמו ומהותו דהיינו גוף הארה מכחותיו כו' כנ"ל, משא"כ מהשם אין יודעים מהות כחותיו כלל כו', והיינו לפי שאין גוף הארה ממהותו כלל כו'. וכן גם מה שיראתו ופחדו נופל על העם ה"ז ג"כ אינו מה שנשפע מגוף המלך כ"א דבר הבא מאליו מצד ההתנשאות שלו כו', דענין היראה אין הכוונה על יראת העונש מה שהמלך מעניש להעוברים על רצונו (דיראה זו היא מצד גילוי כחותיו דכאשר מתנהג בגבו' להעניש קשה כו' אז תגדל היראה כו' וזה שייך להההשפעה בקירוב שיש במלוכה ג"כ והו"ע החוקים כו' כמ"ש במ"א) כ"א היראה מעצם המלך מה שיש אימת ופחד המלך במדינה כו', הנה יראה זו היא באה רק מההתנשאו', ולכן בשרים המקורבים אל המלך אין היראה כ"כ כמו בעבדים המרוחקים ממנו כו'. וכן כשהמלך מתראה אל העם הנה כשמתראה עליהם בבחי' רוממות והתנשאות בבחי' הבדלה דוקא אז נופל אימתו ופחדו יותר על העם כו', הרי בחי' יראה זו אינו גילוי מגוף המלך כ"א מה שמההבדלה וההתנשאות שלו בא דבר אחר שאינו מהותו כו'. נמצא שההתחברות הוא בדבר שאינו מהות ועצם המלך כו', והיינו לפי שאופן ההתחברות הוא דוקא בבחי' התנשאות והבדלת הערך כו'. והנמשל מזה יובן למעלה, דהנה כתי' מלכותך מל' כל עולמים דהתהוות העולמים הוא מבחי' מל' דוקא, משא"כ מבחי' מדות העליונות שלמעלה מבחי' המל' לא הי' אפ"ל התהוות העולמות, והיינו לפי שהם בחי' קירוב וגילוי אור כו' ומבחי' הגילוי דאוא"ס אפי' מבחי' זיו והארה

לבד ממנו לא הי' אפשר להיות עולמות בבחי' יש כו', רק ע"י מדת המל' דוקא, דהיינו מה שעלה ברצונו אנא אמלוך מזה דוקא יכול להיות התהוות העולמות, לפי שבחי' המל' ענינה הוא בחי' רוממות והתנשאות העצמות בבחי' העדר הגילוי וההתפשטו' לגמרי רק אדרבה הבדלת הערך מזה דוקא הוא שיכול להיות התהוות כל העולמות בבחי' גבול ובבחי' יש לפי שאין אור א"ס נמשך ומתגלה בהם בבחי' גילוי וקירוב אדרבה בבחי' ריחוק והעדר הגילוי כו'. ומ"מ אף שבחי' * הוא רוממות והתנשאות היינו בבחי' העדר הגילוי יהי' מזה התהוות העולמות, לפי שגם בחי' התנשאות זו היא ג"כ בחי' חיבור הא"ס אל העולמות במה שהוא מתרומם ומתנשא עליהם להיות שמו נק' עליהם ויראתו ופחדו על הנבראים וכמא' הפייט ואימתך עליהם כו' דמזה הוא התהוותם וקיומם כו' לאפוקי קודם בריאת העולמות היינו קודם מחשבת אנא אמלוך לא הי' שום התהוות כו' מפני שלא הי' שום התחברות כו', כ"א מפני שעלה במח' אנא אמלוך להיות בבחי' רוממות והתנשאות עי"ז נעשה ההתחברות להיות נק' שמו עליהם כו', רק שההתחברות היא בבחי' הבדלת הערך והעדר גילוי המהות כו', ומשו"ז נתהוו מזה העולמות להיות בבחי' יש כו'. ובזה יובן מ"ש יראת ה' לחיים וכתי' יראת ה' תוסיף ימים, דלכאו' אינו מובן והרי היראה והפחד מכויץ הדמים. אך הענין הוא כי עיקר בחי' קבלת עומ"ש הוא ביראה דוקא כמו קבלת עול מל' למטה שהוא יראת המלך כו', והיראה באה מצד הרוממות היינו כשמרגיש איך שאוא"ס הוא מרומם ומתנשא על העולם שהוא בחי' מלך העולם ה"ה בא לידי יראה שהו"ע קבלת מלכותו ית' עליו להיות פחד אלקים נגד עיניו תמיד כו', ולכן ע"י יראה נמשך גילוי בחי' רוממות הא"ס בנבראים לפי שהיראה באה מצד הרגש הרוממות כו'. ולפי שעיקר המשכת החיים וההתהוות והקיום לעולמות מאור א"ס ב"ה הוא דוקא ע"י מדת מלכותו ית' כנ"ל ע"כ יראת ה' דוקא שהיא קבלת מלכותו להיות שמו נק' עליו כו' הוא בחי' החיים ותוסיף ימים כו'. וז"ש לך ה' הגדולה כו' ואח"כ לך ה' הממלכה, כי הגם שכל מדות אלו הן מבחי' ההמשכה ממנו ית' לעולמות, אך להיות שהמל' מובדלת היא מכל המדות בענין מהות ההמשכה שהיא בבחי' רוממות והעדר גילוי המהות ומזה דוקא התהוות העולמות לכן חלק זה בענין בפ"ע באמרו לך ה' הממלכה כו'. והנה זהו ההמשכה מאצי' לבי"ע שמבחי' מל' דאצי' דוקא נמשך לבי"ע כי בחי' המדות דאצי' חג"ת וגם נה"י הן בבחי' קירוב והשתל' עו"ע כנ"ל ושיהי' בחי' יש א"א להיות בדרך עו"ע שהוא בחי' גילוי המהות רק ע"י בחי' מל' שהוא בחי' התנשאות ורוממות העצמות עד שהגילוי רק בחי' שם לבד כו', ואח"כ ביאד עוד איך דהתהוות ע"ס דאצי' מא"ס ב"ה ג"כ רק בבחי' יש מאין ולא בבחי' השתל' עו"ע, כי גם בחי' חו"ב אינו שייך לומר כלל בא"ס ב"ה ואין ערוך כלל כו' דיותר משאין ערוך עשי' לגבי אצי' אין ערוך אצי' לגבי א"ס כו', לכן אמר אח"כ והמתנשא לכל לראש, ופי' בכהאריז"ל דקאי על בחי' כתר, ונודע דמבחי' מל' דא"ס נעשה בחי' כתר (ובד"פ בחי' כתר דאצי' נעשה מבחי' מל' דא"ק) ולכן נק' כתר מל' כו', והיינו שא"א

שבחי' הוא: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שבחי' המל' הוא.

להיות התהוות בחי' כתר שהוא מקור האצי' רק ע"י בחי' מל' שהוא בחי' הרוממות וההתנשאות דעצמיות אוא"ס עד שהגילוי הוא בחי' הארה בעלמא שהוא בחי' מלך שמו כו' מזה לבד נתהווה בחי' כתר מקור האצי' וממנו לחו"ב שזהו פי' והעושר והכבוד דכבוד בגימ' ל"ב שהן ל"ב נתיבות חכ' ועושר מבחי' בינה דמצפון זהב יאתה כו' ומחו"ב הוא בחי' השתל' עו"ע להיות מדות חג"ת כו', וכשצריך להיות התהוות בי"ע בבחי' יש (גם לגבי האצי' כו') הוא ע"י הממלכה בחי' מל' כו', ולכן סמך והמתנשא לכל לראש ללך ה' הממלכה להורות דכמו דמאצי' לבי"ע הוא ע"י מדת מלכותו ית' דאצי' שהוא בבחי' יש מאין בבחי' ריחוק דוקא, כך אפי' להתהוות בחי' אצי' הוא ג"כ בבחי' יש מאין כו'. וכמו"כ הוא בכללות התהוות העולמות גם בחי' פרצוף דא"ק הוא מבחי' מל' דא"ס שנעשה כתר לא"ק והיינו ע"י בחי' רוממות העצמיות ובחי' סילוק והעדר האור ע"י הצמצום כו' שמזה דוקא נעשה התהוות העולמות כו'. וז"ש בזהר בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו כו', והיינו שמדבר בראשית סיבת ומקור התהוות העולמות ואו' בריש הורמנותא דמלכא שהוא בחי' תחלת התעוררות הרצון שנתעורר כבי' ברצון דאנא אמלוך כו' וגליף גליפו הוא בחי' חקיקת העולמות והוא בחי' ההשערה בעצמותו על מציאות העולמות ששיעור בעצמו בכח כו', וזהו ע"י התעוררות הרצון דאנא אמלוך ע"ז דוקא גליף גליפו כו' וכן ההתהוות בפועל הוא ע"י בחי' המל' דוקא כו'.

ועפ"ז יובן מש"א אתה זוכר מעשה עולם. דהנה נת"ל דבר"ה חוזרים כל הדברים לקדמותן, והיינו שאז העלי' בבחי' ומדרי' שלמעלה מבחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. ונת"ל דההתחברות האוא"ס עם העולמות הוא ע"י הרצון הנ"ל, אבל למעלה מבחי' רצון זה אין שום התחברות כו', ולכן צ"ל בר"ה זכרון על מעשה עולם לפי שאז הוא מדריגה שלמעלה מגדר שייכות לעולמות, והזכרון הוא ע"י נש"י. דהנה נת"ל דשרש נש"י הוא למעלה מעלה משרש כל הנבראים דבאצי' שרשן מבחי' פנימיות ועצמיות דאו"כ דאצי' ובשרש שרשן הן בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' כמ"ש במ"א, ולכן ביכולתם להעלות הזכרון גם בבחי' שלמעלה מהרצון דאנא אמלוך שיומשך בחי' רצון הנ"ל. ומ"מ צריכים זכרון על נש"י ג"כ, י"ל לפי שהנשמות הגם דשרשן בבחי' העצמות מ"מ ה"ה במדרי' בפ"ע כמ"ש במ"א, ולכן צריכים לומר פסוקי זכרונות בתורה דאורייתא וקוב"ה כולא חד כו'. ולכן ע"י נש"י שהן בבחי' פנימיות ועצמיות וע"י התורה דאורייתא וקוב"ה כולא חד עולה הזכרון על העולמות ג"כ דכשנזכור הפנימיות נזכר ג"כ החיצוניות כו'. וזהו אתה זוכר מעשה עולם כו', שהגם שהעלי' בר"ה במדרי' שלמעלה מגדר שייכות לעולמות מ"מ אתה זוכר כו', והיינו נש"י שיעלה זכרוניינו לפניו לטובה ע"ז יעלו כללות העולמות וההשתל' בבחי' זכרון טוב כו'.

בס"ד, ש"פ נח, רס"ב

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים כו' ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים כו' וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל. וצ"ל מה"ע העיר והמגדל ולמה גדלה חטאתם מאד עד שאין להם חלק לעוה"ב, דלכאו' מה נוגע כ"כ מה שבנו העיר והמגדל. והנה על מ"ש ודברי' אחדים אי' במד"ר שדברו על שני אחדים על ה' אחד ועל אחד הי' אברהם, וצ"ל ג"ז מה"ע התנגדותם לה' אחד ואחד הי' אברהם, וגם מה שייכות מה שדברו על ב' אחדים להעיר והמגדל שבנו. אך כללות הענין הוא, דהנה ידוע שכל ההמשכות הנמשכות בקדושה למטה שיהי' דירה בתחתונים הוא ע"י בחי' עיר ומגדל שזהו מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, והיינו שהעיר היא בחי' ירושלים שנק' עיר אלקינו, והמגדל היא בחי' בהמ"ק וכמ"ש כמגדל דוד צוארך שקאי על בהמ"ק ובדרך פרט הנה המגדל היא בחי' ציון בחי' קדה"ק שזהו מ"ש בישעי' כרם הי' לידידי בקרן בן שמן כו' גיבן מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו, ויבן מגדל בתוכו הוא בחי' קה"ק וגם יקב חצב בו קאי על השיתין שהיו מנסכי' את היין והיינו שבבהמ"ק הי' נמשך בחי' המשכ' גילוי אלקו' דירה בתחתוני' וכדאי' במד"ר ע"פ באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחלה דעיקר שכינה בתחתונים היתה כו', ואח"כ בבהמ"ק הי' גילוי אוא"ס ממש למטה, אכן יש הוי' במקום הזה, ונשלמה הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', וע"י בהמק"ד נמשך הגילוי בירושלים ובכללות העולם כו'. וזהו"ע העיר והמגדל שבקדושה דמגדל הוא בהמק"ד בכלל וקדה"ק בפרט, והעיר היא ירושלים בחי' עיר אלקינו כו', שכל המשכו' צ"ל ע"י העיר ומגדל דוקא, וזהו ג"כ ענין ב' השמות דהוי' ואלק'. דעיר אלקינו הוא ש' אלקי' ומגדל הוא ש' הוי' וכמ"ש מגדל עוז שם הוי' בו ירוץ צדיק ונשגב. וז"ש בילקוט כו' *.

ש"פ לך לך, רס"ב

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך ממולדתך מבית אביך כו', וצ"ל מהו אריכות הל' מארצך ממולדתך והל"ל סתם לך לך אל הארץ מה נוגע מאיזה מקום היא ההליכה ומאריך בזה כ"כ מארצך וממולדתך כו', וגם צ"ל מה שאומר אל הארץ אשר אראך ולמה לא אמר לו אל ארץ כנען, וגבי העקידה על אחד ההרים אשר אמר אליך למה לא אמר כאן ג"כ אל הארץ אשר אמר אליך מהו אשר אראך דוקא. ולהבין זה צריכים להקדים מ"ש יונתי בחגוי הסלע

*) לא נגמר בגוכי"ק.

בסתר המדריגה הראיני את מראיך השמעיני את קולך כו', והוא מא' הקב"ה לכנס"י דכנס"י נק' יונתי הן שרש ומקור דנש"י למעלה שהוא בחי' מל' דאצי' והן נש"י למטה נק' בשם יונתי כמ"ש עיניך יונים דכשם שיונים מסתכלים זה בזה ויש תענוג גדול בהסתכלותם כמו"כ יש בנש"י בחי' הסתכלות והו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא ועי"ז מעוררים מלמעלה ג"כ בחי' ההסתכלות וכמ"ש עיני ה' אל צדיקים, עין ה' אל יראיו כו' וכמ"ש עיניו כיונים שהוא בחי' ההסתכלות מלמעלמ"ט, וכמו"כ בבחי' מל' יש ג"כ בחי' הסתכלות והו"ע מ"ש אשא עיני אל ההרים מאין כו' דדוד ששרש נשמתו היא מבחי' מל' דאצי' אומר אשא עיני בבחי' הסתכלות מלמטלמ"ע אל ההרים שהן בחי' המדות וקאי על המדות שבכתר שהן הרים העליונים ביותר ונק' בזהר טורא חשוכא כו' ועי"ז מאין יבוא עזרי דמאין דכתר יבוא עזרי בבחי' ההסתכלות מלמעלמ"ט דע"י הסתכלות זו נמשך ש"ע נהורין מכתר במל'. והנה כשם דבהסתכלות דיונים הגם שיש בזה תענוג גדול ומ"מ אין מזה תולדה לפי שאינו המשכה פנימיות כ"א ההסתכלות היא הכנה אל היחוד, כמו"כ הוא בהסתכלות דכנס"י להקב"ה הנה אין בההסתכלות הולדת אהוי"ר, כ"א היא הכנה אל היחודים העליונים וכן יחוד ודביקות דנש"י באלקות שהוא ע"י הקדמת ההסתכלות דוקא. וביאור הענין צ"ל תחלה ענין ההסתכלות בראיית העין למטה בנפש האדם, דהנה אנו רואין שיש התלבשות התענוג בחוש הראי' יותר מבכל החושים, שהגם שבכל החושים יש התלבשות עונג וכמו בחוש הריח כשמריח ריח בושם שיש בזה עריבות גדולה לנפש, וכן בחוש השמיעה כמו בשמיעת קול ערב שמתענג מאד על עריבת הקול מ"מ אין זה ערוך כלל לגבי התענוג שבחוש הראי' דכאשר רואה עד"מ איזה ציור נאה ביותר הרי יש בזה תענוג גדול כ"כ עד שנמשך בכל עצמותו אל הציור הנאה שאין יכול לזוז וליפרד ממנו כלל, אשר המשכת העצמות באופן כזה לא יש בשארי החושים כמו בשמיעת קול ערב שיש בזה ג"כ תענוג גדול והוא בבחי' הרגש פנימי כו', מ"מ אין בזה המשכת העצמות כ"כ כמו בחוש הראי' שלא יוכל ליפרד מזה כו'. וסיבת המשכת כל עצמותו בהראי' והסתכלות הוא מפני שיש בזה תענוג עצמי מאד שלא יש בשארי חושים, דזהו הטעם מה שאינו דומה שמיעה לראי' דכאשר שומע איזה דבר היינו כשמספרים לו מאיזה ציור נאה ומבין אותו היטיב איך ומה ומצייר הדבר בשכלו הנה כשרואה אח"כ הציור ה"ה מתפעל מאד באופן אחר לגמרי, והיינו מפני שזה התענוג שיש לו עתה בראיית הדבר לא הי' אצלו מקודם כלל כו'. ולכן אנו רואין שגם המשכת העונג בכחות הגלוים היינו בהכחות הפנימיים בבחי' הרגש עונג פנימי בא בסיבת הראי' דוקא, וכמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו' דעינא ולבא תרין סרסורא כו' הרי הסדר בזה הוא דעין רואה והלב חומד הרי מה שהלב חומד בתשוקה נפלאה בבחי' הרגש עונג פנימי הוא בא ע"י שהעין רואה דוקא כו', דמה שא' עין רואה והלב חומד אין הכוונה שקודם שראה את הדבר לא ידע ממנו כלל ובראייתו נתחדש שיש מציאת הדבר, כ"א גם כשידע מקודם שיש הדבר חמדה מ"מ אינו מתפעל באהבה וחמדה לזה כ"א כשהעין רואה דוקא, והיינו לפי שבראיית הדבר נתלבש בזה תענוג עצמי עד

שנמשך בכל עצמותו לזה אשר החמדה והתשוקה שבלב היא הסתעפות לבד מהתענוג העצמי והמשכת העצם שבראי', ולזאת כאשר נמשך עצמותו בראיית הדבר ממילא מתעורר חמדת ותשוקת הלב, וכמו מקיף ופנימי או עצם והתפשטות שהעצם כולל את ההתפשטות וההתפשטות נמשך מן העצם כו', כמו"כ החמדה שבלב אעפ"י שבא בבחי' פנימיות ההרגשה יותר אבל כח התענוג שבראי' הוא תענוג עצמי שכולל כל מיני חמדה ותשוקה וממנו נמשכים ולזה כשנמשך עצם התענוג בהראי' ממילא נמשך החמדה בלב שהיא הסתעפות ממנו כו', ולכן כפי אופן המשכת העצם בראי' לפי אופן הזה היא החמדה בלב, כי יש מי שרואה הדבר תאוה ואינו מתפעל בחמדה לזה וזה רואה ומתפעל כו' והיינו שזה שאין התלבשות התענוג בהראי' ואינו נמשך עצמותו בזה לכן אינו מתפעל בחמדה, וזה מתפעל בחמדה מפני התענוג העצום שבהראי', כי העונג הפנימי שבחמדת הלב היא הסתעפות מהתענוג העצמי שבראי' ולכן הראי' דוקא היא סיבת החמדה כו', עד שגם סיבת גילוי אור השכל תלוי ג"כ בראיית העין שע"י ראיית העין נמשך תוס' אור הרבה בשכל כו', וכמו שאמר רבי האי דמחדדנא טפי מחבראי מפני שחזיתא לר"מ מאחורי' ואילו חזיתי' מקמי' הוי מחדדנא טפי דכתי' והי' עיניך רואות את מוריך כו', הרי שע"י הראי' וההסתכלות בהמשפיע בעת ההשפעה מתוסף אור השכל. והענין הוא דהנה בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד הרי מתעורר בזה גילוי אור שכל התלמיד שיבין את השכל ויוכל לעיין ולהעמיק בו ולידע את הפרטים וההסתעפות בזה כו' והוא שבזה מתלמד התלמיד לידע ולהבין ענין שכלי והיינו ע"י התעוררות אור שכלו שנעשה ע"י השפעת הרב, אמנם זהו כאשר יש התקשרות כלי שכל התלמיד אל השפעת הרב שאז הוא כלי לקבלה ומתעורר עי"ז גילוי אור שכלו כו', והנה בראי' והסתכלות המקבל בהמשפיע בעת ההשפעה נעשה התקשרות והמשכת העצמות של המקבל אל המשפיע ולא הנחת והתקשרות כלי שכלו לבד כ"א שהעצמות שלו נמשך ונקשר אל המשפיע, ועי"ז לבד שהנחת כלי שכלו היא אז באופן אחר לגמרי דכאשר העצם נקשר ממילא גם התקשרות הכחות הם ביותר הרבה, הנה גם הגלוים דאור שכלו מאירים יותר, לפי שכל הגלוים נמשכים מן העצם ולזאת כאשר העצם נמשך ממילא גם הגלוי אורות מאירים יותר כו', וגם מצד הרב כשרואה אותו ה"ה רואה גילוי אור בההשפעה מה שבשמיעה מרחוק אינו יודע מזה כלל כ"א ע"י ראי' דוקא במהות ועצם המשפיע כו', וכ"ז שהגלוים דכחות פנימי' תלוים בראי' הוא מפני שבראי' נמשך העצם ממש אשר בכחות הגלוים הוא הסתעפות מן העצם כו'. אמנם זה א"א לומר בסיבת התענוג העצמי והמשכת העצם בראי' שבא מצד עצם מהות חוש הראי' עצמו דהיינו שנא' שחוש הראי' מצד עצמו הוא כח עצמי ממש דלפ"ז הי' מהראוי שיהי' כח הראות חזק בכח פנימי יותר מכל החושים, ואנו רואין שאינו כן דמצד בחי' פנימיות יש יתרון מעלה בשארי חושים נגד חוש הראי' דהנה בחוש הראי' הרי התחברות נפש האדם עם הדבר הנראה הוא בבחי' נבדל שהדבר הנראה הוא נבדל מן האדם ואינו נכנס בפנימיותו, וכידוע דהראי' תופס דבר גשמי דוקא, הרי הדבר הגשמי עומד מרוחק ומובדל ממנו, הגם שיש איזה התחברות

ע"י הראי' שה"ה רואה את הדבר ומצטייר בשכלו כו', מ"מ אין זה התחברות אמיתי כ"א דמיון בלבד כי הדבר הנראה עומד מרוחק ממנו כו', ואדרבא מה שנכנס בפנימיות בהעין אינו יכול לראות וכמו שאינו יכול להסתכל בשמש וכן כשמסתכל גם באור הנר נחשכים עיניו כו' והיינו מפני שניצוצי האור נכנסי' אל העין אינו יכול לסבול כו', ומה שיכול לראות הוא בדבר נבדל דוקא שאינו נכנס בפנימיות כו', משא"כ בחוש הריח הרי כשמריח ריח בושם נכנס הריח בפנימיות ועולה אל המוח ומתאחד עם חיות הנפש, וכן בשמיעת קול הרי הקול נכנס בתוך חללי האזן ומתאחד במוח כו', וכן הוא גם בהתענוג שבראי' הגם שיש בזה תענוג עצמי מ"מ אינו בבחי' פנימיות ולא כמו בחוש השמיעה דכששומע קול ערב הרי התענוג והעריבות נכנס ונרגש בפנימיות ממש, משא"כ בראי' הוא בדרך מקיף לבד ואינו נרגש בפנימיות כו', ולכן אנו רואין דבשמיעת קול ערב הנה מי שיש לו חוש בנגינה או בכלי שיר וזמר יכול להיות כלות הנפש ממש מעריבות הקול משא"כ בראי' אם היות שיש בזה תענוג עצמי עד שנמשך בכל עצמותו מ"מ לא יהי' מזה כליון הנפש, והיינו לפי שבשמיעת קול ערב נכנס ונרגש התענוג בפנימיות הכחות שכל הכחות ממולאים מהעונג, והכחות המה מוגבלים ולזאת בקול ערב ביותר שמאיר בהכחות תענוג גדול יותר מהגבלת הכחות ה"ה יוצאים מהגבלתם ונכללים בעצם הנפש שזהו סיבת הכליון כו', משא"כ בראי' הנה התענוג העצמי שיש בזה הוא בדרך מקיף לבד על הכחות ואינו נרגש בהם בפנימיות לכן לא יהי' מזה הכליון כו', ונמצא דחוש הראי' הוא חיצוני ושארי החושים המה בבחי' התאחדות פנימי, אמנם מצד עצם מהות הראי' דהתאחדות הנפש שנעשה ע"י הראי' הוא בבחי' חיצוניות כו' אבל מצד התלבשות עונג הנפש שבחוש הראי' הנה מתלבש בזה עונג פנימי ועצמי ביותר עד שהתענוג שמתלבש בשארי חושים הוא הסתעפות לבד מזה כו'. ולפי"ז מובן שיש ב' דברים התאחדות הנפש והמשכת הנפש, דהתאחדות הנפש שמצד עצם מהות החושים הוא בחוש הראי' בחיצוניות יותר מבשארי חושים, והמשכת הנפש שזה מצד העונג המתלבש בהם הוא בחוש הראי' ביותר שיש בו המשכת העצם ממש ובשארי חושים הוא הסתעפות הארה לבד כו'. והנמשל מזה יובן למעלה בבחי' מל' דאצי' דכתי' אשא עיני בבחי' הסתכלות מלמטלמ"ע אל ההרים דכתר, ועי"ז מאין יבוא עזרי שהן בחי' מל' היא סופא דכ"ד דאצי' בחי' היותר תחתונה וכתר היא בחי' היותר עליונה, ואיך אפשר להיות ההתחברות דכתר ומל' שלא בהדרגה הרי ידוע מ"ש בע"ח בענין התלבשות הפרצופים זב"ז דבכדי שיהי' המשכת אור הכתר במל' צ"ל ע"י כמה התלבשות וצמצומים ואופן ההתלבשות היא דנה"י שבעליון נעשים מוחין אל התחתון דנה"י דא"א מתלבשי' באו"א ונעשים מוחין לאו"א ונה"י דאו"א נעשים מוחין לז"א ונה"י דז"א נעשים מוחין לנוק' הרי בחי' המוחין דנוק' הגם ששרשם הוא מבחי' הכתר מ"מ הוא ע"י כמה התלבשות וצמצומים בסדר ההשתל' שנמשך מא"א לאו"א ומאו"א לז"א ומז"א למל' כו', וכן הוא בהעליות מלמטלמ"ע שצ"ל ג"כ בסדר והדרגה דמל' עולה ונכלל

בז"א וז"א עולה ונכלל באו"א ואו"א בכתר כו' ואיך אמר אשא עיני אל ההרים בבחי' הסתכלות דמל' בכתר שלא בהדרגה וכמו"כ בההסתכלות מלמעלמ"ט דכתי' יאר ה' פניו אליך שנמשך בחי' הארת פנים דא"א אל המל', איך יכול להיותר * בחי' דילוג המדרי' כ"כ מהעליון ביותר אל התחתון ביותר כו'. אך הענין שיש בבחי' המל' ב' אופנים בקבלת השפע א' בהיותר * מקבלת האור בבחי' קירוב הערך דהיינו שהאור נכנס בתוכיות ופנימיות המל' ונעשה בבחי' אור וחיות ממש אל המל', וזהו"ע בחי' המוחין דמל' שנעשים מבחי' נה"י דז"א שזהו מה שנעשה בבחי' אור וחיות ממש בבחי' מל', וכמו עד"מ הארת השכל שמתלבש באותיות הדיבור שמאיר בגילוי בדיבור והוא בחי' חיות הדיבור, דאותיות הדיבור בעצם הן דומם ואין בהם חיות כלל, והאור השכל שמתלבש בהם הוא חיות הדיבור כו', ונמשך מן המדות וכידוע ומבואר במ"א דבכדי שיהי' התלבשות השכל בדיבור צ"ל ע"י המדות דוקא, דכשם שהמשכת הקול המתלבש באותיות הדיבור הוא מהבל הלב כמו"כ השכל שמתלבש בדיבור הוא ג"כ מהמדות, ודוקא מבחי' חיצוניות המדות, דפנימיות המדות א"א שיתלבש בדיבור כ"א בחי' חיצוניות לבד כו', וכמו"כ בחי' המוחין דז"א הוא בחי' אור וחיות פנימי דז"א כו' וכמו הטעם והשכל של המדה הוא החיות של המדה דמדה בלי טעם אין לה חיות והטעם הוא החיות של המדה כו' וכמו"כ למעלה המוחין דז"א הוא בחי' האור והחיות דז"א כו', וכן המוחין דאו"א שנמשך מכתר הוא שנמשך בחי' חיות באור החכ', וכמו שהרצון נותן חיות בשכל וכידוע בענין השוחד שמצד הטיית הרצון אליו נעשה ג"כ הטיית השכל לזכותו כו' וכמו לעולם ילמד במקום שלבו חפץ דוקא שאז מבין את הענין היטיב ומשכיל בו השכלות כו'. והנה בהשפעה זאת שבבחי' קירוב הערך הגם שנמשך בחי' מוחין פנימי' אל המל' בבחי' אור וחיות פנימי ממש, ושרש ההמשכה מבחי' הכתר כו', מ"מ הרי נמשך האור ע"י ריבוי התלבשות וצמצומים עד שהאור המאיר במל' הוא בבחי' צמצום ומיעוט מאד כמו שרחוק מאד הארת השכל שמאיר בדיבור לגבי גילוי השכל שבמוח שהוא רק חלק עשירי לבד וגם זה רק בכמות לא באיכות כו', כי באמת בחי' גילוי אור הכתר א"א שיאיר במל' אור הכתר עצמו בגילוי, אחר שאין ערוך כלל למל' אל הכתר ואיך יאיר אור הכתר בגילוי במל', כ"א לאחר שנתצמצם ונתמעט האור אז יכול להאיר גם במל' בבחי' גילוי להיות בבחי' חיות פנימי כו'. אמנם יש עוד אופן השפעה והוא שנמשך מבחי' הכתר אל המל' שלא ע"י התלבשות וצמצומים אכן אופן ההמשכה אינו בבחי' אור פנימי כ"א בבחי' מקיף לבד כו', והוא מה שנמשך מבחי' הכתר אל המל' ע"י הסתכלות דאריך במל', דענין ההסתכלות אינו בבחי' פנימי וכנ"ל במשל דהסתכלות באדם למטה שהוא בבחי' נבדל שהדבר הנראה אינו נכנס בפנימיות בעין הרואה וכן אור הראי' אינו נכנס בהדבר הנראה כו', וכמו"כ הוא בהסתכלות דא"א במל' אין ההמשכה מאירה בתוכיות ובפנימי' דמל' בבחי' גילוי כ"א בבחי' מקיף לבד כו', אמנם נת"ל דבהסתכלות

להיותר : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : להיות.

בהיותר : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : בהיותה.

יש בזה דוקא בחי' עונג פנימי ועצמי שבנפש שנמשך כל עצמותו בהראי' כמו"כ בבחי' הסתכלות דא"א במל' נמשך כל בחי' פנימיות ועצמיות דכתר שלמעלה מעלה מבחי' הארת שמאיר בגילוי באו"א שהוא בחי' הארת הכתר לבד אבל בהסתכלו' נמשך בחי' הפנימיות והעצמיות דכתר, ולפי שהוא בחי' העצמות דכתר לכן יכול לירד ולימשך למטה בבחי' סוכ"ד דאצי' דכל הגבוה ביותר ירד למטה ביותר ונעוץ תחלתן בסופן דוקא כו', דבחי' הארת הכתר להיות שהוא בחי' הארה לבד יכול להיות נמשך רק בחכמה ולא במל' וההמשכה במל' הוא רק מבחי' נה"י דז"א שבערכה כו' וגם המל' אינה יכולה לקבל בחי' הארת הכתר כמו שהוא לפי שהוא בחי' גילוי כו', אבל בחי' העצמות דכתר להיותו בחי' עצמות יכול לירד בבחי' מל' והמל' יכולה לקבל זאת לפי שהוא בבחי' מקיף לבד כו', ואם היות שהוא בבחי' מקיף לבד ה"ז פועל פעולה גדולה בבחי' מל' שמתרומם עי"ז מדת המל' ומתחזק כוחה הרבה יותר ממה שמקבלת מבחי' נה"י דז"א בבחי' קירוב הערך כו', וכמו עד"מ אדם גדול מאד כשמסתכל בהארת פנים על אדם קטן שמרוחק באין ערוך ממנו נעשה עי"ז צהיבת פנים בהקטן ומתחזק כחו מאד עי"ז, הגם שלא קבל בזה מהגדול שום גילוי אור כ"א מה שמסתכל בו לבד מ"מ מתחזק כחו עי"ז הרבה יותר מכמו שהי' מתחזק ע"י גילוי אור פנימי ממשפיע שבערכו שהי' נמשך לו אור מצומצם כו', והנה לקבל גילוי אור מהגדול בבחי' או"פ א"א לו לפי שאינו בערך כלל אמנם הארת פניו בההסתכלו' יכול לקבל ומתחזק מאד עי"ז כו', ובדוגמא כזאת יובן בבחי' המל' שע"י ההסתכלות דא"א נמשך בחי' העצמות דכתר אל המל' אלא שהוא בבחי' מקיף ועי"ז מתחזק כח המל' הרבה יותר שביכולתה אח"כ עי"ז לקבל גילוים עליונים יותר כו' (ועמ"ש במ"א בענין הקישוטים דמל' כו'), וכן הוא בבחי' ההסתכלות דמל' שיכול להיות ההסתכלות בבחי' כתר שלא בהדרגה לפי שאין זה בגילוי שיהי' בבחי' התאחדות פנימי ממש ולכן יכול להיות גם שלא בהדרגה, אמנם ההסתכלות הוא בבחי' פנימיות ועצמות דכתר וכל עצמותה ומהותה דבחי' * נמשך בבחי' ראי' והסתכלות זו כו', והוא עד"מ הראי' וההסתכלות במלך הרי ביכולת כאו"א גם איש פשוט ופחות לראות את המלך, כי לדבר עם המלך וכ"ש להיות מיועצי המלך צ"ל חכם גדול ביותר, כי יועץ המלך הרי המלך מתגלה אליו בגילוי כחותיו הפנימיים כמ"ז בכח השכל וכדומה שמתאחד עם המלך בגילוי כחותיו שהו"ע אור פנימי וצ"ל כזה שיהי' מוכשר לקבל גלויי המלך ולהתאחד אתו כו', אבל לראות המלך יכול כאו"א לפי שאין כאן שום אור בגילוי ואין כאן התאחדות פנימי כו', אבל מ"מ בראייתו ה"ה רואה יקר תפארת גדולתו ורוממותו שהוא מהות ועצמות המלך שלמעלה מהגילוים שלו, ובראייתו את יקר תפארת גדולתו ה"ה מתקשר ונמשך בכל עצמותו הרבה יותר מהתקשרותו בגילוי כחות המלך כמו ביועצי המלך שהוא התקשרות דכחות גלוים לבד כו', וכנראה בחוש דבראיית המלך מתקשר ונמשך כל עצמותו בראי' והסתכלות זו

דבחי' נמשך : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : דבחי' מל' נמשך.

כו', וכמו"כ הוא בבחי' הסתכלות דמל' שהוא בבחי' פנימיות הכתר ממש וכל עצמותו נמשך ונכלל בהסתכלות זו, ועי"ז מעוררת בחי' ההסתכלות מלמעלמ"ט בחי' הארת פנים דא"א ג"כ בבחי' המשכת כל העצמות דכתר כו', וז"ש הסבי עיניך מנגדי כו' שלא אמר כן בשום העלאת מ"ן דואל אישך תשוקתך כ"א בהסתכלות עינים לבד אומר הסבי עיניך מנגדי שהם דוקא הרהבוני שמעוררים בחי' המשכת העצמות ממש למעלה הרבה מכל העלאת מ"ן, והיינו לפי שבהסתכלות זאת נמשך כל עצם מהותה כו', ומבחי' הסתכלות זאת נמשך אח"כ בחי' התשוקה וההעלאת מ"ן דואל אשך תשוקתך במדרי' נעלית יותר כו' וכמשנת"ל בענין עין רואה והלב חומד דמהתענוג שבראי' נמשך דוקא הסתעפות החמדה שבלב כמו"כ בקדושה למעלה דמבחי' ההסתכלות דמל' נעשה בחי' התשוקה ביותר לפי שכל עצמותה נמשך בבחי' הסתכלות זאת כו'. וכשם שבבחי' מל' יש ב' בחי' הנ"ל בחי' השפעה שבקירוב הערך שהן בחי' המוחין פנימים דמל' ובחי' הסתכלות כו', כן בנש"י בכל ניצוץ בפרט יש ב' בחי' אלו הא' בחי' המוחין פנימים והוא מה שמשיג ומתבונן בהשגה אלקית בענין יחו"ע ויחו"ת ונקלט במוחו הענין האלקי שמשיג ומתבונן בו ונולד עי"ז אהוי"ר בלב שכ"ז הוא בחי' פנימיות ממש שהרי בההשגה שמשיג את הענין האלקי הרי האור האלקי מאיר בגילוי ממש בנפשו כמ"ש מזה במ"א באורך וכן האהוי"ר שנולדי' מן ההתבוננות ה"ז בחי' פנימיות (וכמ"ש במ"א דעיקר הפנימיות הן המדות הנולדי' מההתבוננות כו') וז"ע מצות ואהבת דק"ש שהיא האהבה הבאה מן ההתבוננות דשמע וב"ש שהן יחו"ע יחו"ת כו'. אמנם יש עוד אופן ב' והו"ע ההסתכלות לאסתכלא ביקרא דמלכא והו"ע פסוד"ז שלפני ק"ש כו', דהנה ארז"ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל, ומשמע מזה דתפלה תלוי בסדור שבחו של מקום דבכדי שתהי' התפלה כדבעי הוא דוקא ע"י הקדמת הסידור שבחים כו', והענין הוא דתפלה הו"ע אהוי"ר שבאה ע"י השגה והתבוננות שהו"ע בחי' מוחין פנימים והיינו בק"ש ושמ"ע שהן יחוד או"א ויחוד זו"נ כו' כידוע, אמנם הסידור שבחים דפסוד"ז אין זה התפעלות דאהוי"ר ולא התפעלות שכלי כ"א מה שמספר בשבחו של מקום, וכמו א' המספר בשבחו של מלך הרי אין בהשבחים ענין דהשגה שכלית שמשיג ומבין את המלך או פרטי ענייני המלוכה כ"א מה שמפליג בשבחו איך שהוא מלך גדול ומרומם מאד ואיך שהכל בטלים לפניו שגם שרים גדולי' ונכבדי' וגם מלכים בטלים לפניו ואינם תופסים מקום לגבי' כו', שבכ"ז אין שום השגה פנימיות וכמו מי שמעיין לידע פרטי הנהגת המדינה שיש חכמה עמוקה בהנהגת המדינה שהוא באופן כך וכך דוקא מפני שכן ראוי להיות ע"פ העיון הטוב ומזה יהי' הסתעפות כך וכך כו', הנה בזה יש השגת פנימיות דשכל ומתפעל על עומק שכל וחושי המלך כו', אבל בהפלגת שבחי המלך אין בזה שום השגה פרטית כ"א מה שמפליג בשבחי גדולת ורוממות המלך כו', אמנם בשבחים אלו ה"ה תופס במהות ועצמות המלך דהיינו עצם גדולתו ורוממותו שזה מקור כל הגלוים שלו, דזה שהנהגת המדינה הוא באופן טוב ונעלה זהו מפני שהמלך בעצם מרומם ונעלה בעצמו כו' א"כ הרי בשבחי' אלו הוא תופס בעצם

גדולתו שהוא מקור כל הגלוים, והתפעלות נפשו בזה הרי אנו רואין בחוש שע"י הפלגת השבחים ה"ה מתפעל מאד בעצם נפשו הרבה יותר מהתפעלות ההשגה בעניני המלוכה בפרט שהיא שכלי לבד והוא ההתפעלות בכחות הגלוים המוגבלים ובסיפור שבחי' הוא בהתפעלות עצמי הבלתי מוגבל כו', וה"ז כמו ענין ההסתכלות שנת"ל שאין בזה גילוי אור פנימי מהמלך אבל הוא מסתכל בעצם יקר תפארת גדולתו ונמשך בכל עצמותו בהסתכלות זו כו', כן הוא גם בסיפור שבחי' שתופס בעצם גדולת ורוממות המלך ונתפעל בעצם נפשו כו', וכמו"כ הוא בעבודה בפסוד"ז בסיפור שבחי' של מקום שמספר בגדולת ורוממות א"ס איך שגדול אדונינו ורב כח כו' המכסה שמים בעבים כו', איך שמהווה מאין ליש שאין זה ענין השגה להבין ענין יש ומאין כ"א מה שבכחו ויכולתו להוות מאין ליש שז"ע ב"ש והי' העולם שנברא באמירה אחת כו', וכן מדבר בביטל כל העולמות והנבראים והוא במזמור דהללו את ה' מן השמים כו' שמבואר בו הביטל דד' עולמות אבי"ע והמים אשר מעל השמים קאי על המדרי' שלמעלה מאצי' כמ"ש במ"א שכולם בטלים לפניו דכל נהוראין מתחשכאין קמי' וכולא קמי' כלא חשיב כו', ואם היות שאין בזה השגה פרטיות בבחי' גילוי אור אבל ה"ה תופס בזה בבחי' עצם גדולתו ורוממותו שלמעלה מכל הגלוים וכל הגלוים נמשכים משם כו', ויש בזה דוקא התפעלות ותענוג עצמי מעצם גדולתו ורוממותו ית' הרבה יותר מהתענוג שבהשגה שהוא לפי צמצום ההשגה ובהסיפור שבחים הוא בבחי' תענוג עצמי שמתענג על עצם גדולתו כו', ועי"ז מעורר למעלה ג"כ בחי' המשכת עצמות א"ס וכידוע בענין השבחים שמעוררים בחי' העצמות, וכמו עד"מ כשמשבחין חכם גדול בגודל חכמתו הרי גם כשלא יש גילוי חכ' במוחו נמשך החכ' ממקורו הנעלם וכמו"כ איש החסד כשמשבחין אותו איך שהוא חסדן גדול נמשך החסד ממקורו העצמי עד שמשפיע ריבוי טוב וחסד יתר מכפי מדתו כו', ובדוגמא כזאת הוא למעלה שע"י הסיפור שבחי' נמשך מבחי' ע"ס הגנוזות בעצמותו כו' וכמ"ש במ"א ההפרש בין הלל לברכה דברכה הוא שנמשך מהשרש ומקור לבד וכמ"ש איש אשר כברכתו ברך אותו היינו לפי האופן שנמשך בשרשו ומקורו כן יומשך בגילוי כו', והוא שבשרשו כבר נמשך האור אלא שהוא בבחי' המשכה נעלמת עדיין, וע"ז הוא ענין הברכה שיומשך בגילוי וכמ"ש ברוך כו' מהעולם ועד העולם מעלדאת"כ לעלדאת"ג דבעלדאת"כ כבר נמשך האור, והברכה היא שיומשך בגילוי כו' אמנם ענין הלל הוא שגם כשלא נמשך אף בבחי' המשכה נעלמת עדיין מ"מ יומשך מבחי' הכח העצמי כמו שכלול בעצמותו כו', וז"ע הלליה שממשיכים בחי' י"ה שהן או"א ממקורו בחי' קוצו ש"י בחי' הכתר וגם הקוצו ש"י דש' הוי' יומשך ממקורו העצמי הכלול בעצמותו כו', וזהו עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה שע"י זמרת י"ה שז"ע הלליה עי"ז נמשך בחי' ישועה שהן בחי' ש"ע נהורין דכתר כו', וזה נמשך ע"י הלולים ותשבחות דוקא לפי שהתשבחות תופסים בבחי' העצמות ובבחי' תענוג עצמי שבנפש כו', אמנם ההמשכה בעצם הוא בהעלם שאין כאן גילוי אור עדיין אבל הוא מקור כל הגלוים ולכן כאשר העצם נמשך ממילא נמשכים כל הגלוים באופן אחר לגמרי כו',

וזהו שע"י הסידור שבחי' ש"מ עי"ז דוקא יתפלל אח"כ בתפלה כדבעי היחוד עליון בבחי' השגה והתבוננות והולדת אהוי"ר בתפלה תלוי בהסידור שבחים דפסוד"ז, שלפי שהיא בחי' ההסתכלות בעצם יקר תפארת גדולתו ונתפעל בזה בבחי' תענוג עצמי וגם מלמעלה נמשך בחי' העצמות כו' כנ"ל, ולכן הן מלמטה היינו בההשגה וההתבוננות ובחי' תשוקת הנפש בבחי' רצוא ותשוקה לאלקות והן מלמעלה בבחי' המשכת האור והגלוי הוא באופן נעלה הרבה יותר כו', וזהו מ"ש שכנס"י נק' יונתי ע"ש עיניך יונים דכשם שיונים מסתכלים זב"ז ויש בזה תענוג גדול והוא הכנה להיחוד כו' כמו"כ בנש"י הוא לאסתכלא ביקרא דמלכא שיש בזה תענוג גדול עד שנמשך כל עצמותו והוא הקדמה להיחודים העליונים בק"ש ושמ"ע כו'.

והנה מ"ש יונתי בחגוי הסלע כו' קאי על ירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף ונה"ב שעז"א בחגוי הסלע דקאי על הגוף שהגוף נק' סלע להיותו דומם וכמ"ש וייצר ה' אלקי' את האדם עפר מן האדמה כו', ועוד נק' סלע כי סלע הוא אבן קשה ביותר וכמא' חופר עד שמגיע לסלע כו', והוא בחי' התהו שנק' קשה וכמא' לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארז דרך כקנה הן מדות דתיקון וקשה כארז מדות דתהו ונק' בס"י תבנית רך ותבנית קשה כו', ושרש הגוף הוא מתהו כי התהוות היש כמו שהוא מצד הא"ס לא הי' בבחי' גשמי וחומרי כמו שהוא עכשיו, וכמו אדה"ר קודם החטא שהי' גופו ג"כ במציאות יש ומ"מ לא הי' חומרי והראי' שהי' בגופו בג"ע כו', ומה שהגוף גשמי וחומרי כמו שהוא עכשיו הוא שנעשה ע"י חטא עה"ד כו', ושרש ענין החטא דעה"ד הוא משבה"כ דתהו, דשבה"כ דתהו ומיעוט הירח וחטא עה"ד הכל ענין א' כו', ולזאת מצד שרשו בתהו נק' הגוף סלע כו'. וסתר המדרגה קאי על ההתלבשות בנה"ב שהנה"ב קאי * מדריגה מפני שיש בו דרגות זה טבעו כך וטבעו * כך וכידוע שיש בזה ג' מדרי' כללות והו"ע שור וכשב ועז, דעז הוא היותר עז וקשה שאין בו שום תנועה והתפעלות ואינו מתפעל משום דבר כו' ושור הוא שור נגח שהוא ג"כ קשה אבל אינו קשה כעז כי יש בו טבע התפעלות עכ"פ כו' כמ"ש ענינם במ"א, וכשב הוא שטבעו רך כו', ולהיות שיש בו דרגות לכן נק' מדריגה כו'. אמנם מ"ש בסתר המדרגה הכוונה על העלי' שנעשה בנה"א ע"י הנה"ב, כי תכלית הכוונה בירידת הנשמה בגוף הוא בשביל העלי', כי הנה הנה"ב בשרשו למעלה מהנה"א דשרשו בתהו שלמעלה מתיקון ולכן כשהנה"א מברר את הנה"ב עי"ז מתעלה הנה"א למעלה משרשו כו', וכמו שהאדם מקבל חיות מצו"ח הגם שהן למטה במדרי' הרבה ממנו מ"מ מקבל חיות מהם והיינו מפני שרשם הקדום, וכמ"ש אחור וקדם צרתני אחור למע"ב וקדם למע"ב, דמצד מעלתן בשרשן הוא אחור למע"ב שכל הנבראים גבוהים בשרשן מהאדם כנ"ל ומשו"ז נבראו קודם כו', ובסדר השתל' הוא קדם למע"ב שהוא למעלה

קאי מדריגה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : קאי על מדריגה.

וטבעו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : וזה טבעו.

מהם ולכן האדם מתקן ומברר כולם כו', אמנם ע"י שמבררם ה"ה עולים לשרשם הקדום ועי"ז הם מחיים את האדם כו' וכמו"כ הוא בנה"א ונה"ב דהנה"א מברר את הנה"ב ואז כשמברר אותו ה"ה מעלה את הנה"א כו', וכן הוא למעלה דכתי' והחיות נושאות שנושאים את הכסא והאדם שעל הכסא לא"ס דכי לא אדם הוא, דלכאו' אינו מובן איך יש בכח חיות המרכבה דבריאה ויצי' להעלאות את בחי' הכסא והאדם שעל כו' ובמ"א בענין הארון אי' דהארון נשא את נושאיו וכן הוא גם בחיות המרכבה שהכסא נותנת כח בהחיות לעלות כו', מ"מ הרי כתי' והחיות נושאות כו', אלא שזהו מצד שרשם ומקורן שהם מבחי' ז' מל' קדמאין דתהו דכתי' בהו ואלה המלכים כו' לפני מלך מלך על בנ"י כו', אלא שהכלים דתהו נשברו ונפלו בבריאה ויצי' ומזה נתהוו המלאכים דברי' ויצי' כו', אך האורות לא ירדו למטה כ"א שעלו ונסתלקו למעלה כו', ולזאת כשמתבררים המלאכים דברי' ויצי' ועולים בבחי' העלאת מ"ן ה"ה מגיעים לשרשן בבחי' התהו ומעוררים את האורות דתהו שיאירו בהכלים שלהם, ועי"ז יש בכוחם להעלאות את הכסא כו', ובתחלה עלייתם הוא ע"י הכסא והיינו דבחי' המל' ע"י ירידתה בבי"ע ה"ה מבררת את את הנבראים דבי"ע ופועלת בהם שיעלו בבחי' העלאת מ"ן כו', ואח"כ בעלייתם ה"ה מעלים את בחי' הכסא והאדם שעל הכסא בבחי' כי לא אדם הוא כו', אדם הוא בחי' התיקון וכי לא אדם הוא בחי' התהו וכידוע דהתחדשות דתיקון הוא שנעשו ג' קוים ובבחי' התכללות שז"ע אדם כו' כמ"ש במ"א, ובתהו שהיו ב' קוין ובלתי התכללות זהו בחי' כי לא אדם כו', אך בחי' כי לא אדם דתהו הוא למעלה מבחי' אדם דתיקון שהוא בחי' אור מצומצם אור המתיישב בכלי, ובחי' כי לא אדם דתהו הוא בחי' אורות מקיפים שלמעלה מהתלבשות הכלים כו', וע"י העלי' דחיות המרכבה עולה בחי' אדם דתיקון ג"כ בבחי' כי לא אדם דתהו מצד שרשן הקדום כו', וכ"ה בנה"א ונה"ב שהנה"א מתעלה ע"י הנה"ב כו', וז"ע בסתר המדרגה וקאי על בחי' עליית הנה"ב וכן הרפ"ח נצוצות שנפלו למטה ועולים ע"י האדם כו' שעז"נ ג"כ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, מוצב ארצה הוא קודם הבירור שמוצב ארצה בקלי' נוגה שמעורב טו"ר כו', אך כשמבררם ועולים לשרשם אז ראשו מגיע השמימה הו"ע בחי' אורות מקיפים דתהו שעש"ז נק' שמימה כו', ואז עולה עי"ז ג"כ הנה"א ובחי' אדה"ע כו' כנ"ל, אמנם זהו לאחר שמתבירר הנה"ב והניצוצות הנ"ל כו', אך קודם שמתבררי' ה"ה למטה מאד שמעורבים טו"ר כו', מ"מ בהסתר והעלם יש בזה עלי' נעלית מאד ע"י הבירור כו' כנ"ל, וזהו שנק' הנה"ב בסתר המדרגה, דכמו שהוא בהתגלות ה"ה למטה מאד וממילא הרי הירידה דנה"א שירדה ונתלבשה בנה"ב היא ירידה גדולה מאד אמנם בסתר ה"ה מדרגה וסולם שמגיע השמימה שעי"ז נעשה עלי' גדולה מאד לנה"א כו' כנ"ל. ועוד יובן ענין בסתר המדרגה דהנה בעליות יש ב' אופני עליות הא' שהעלי' היא בגלוי והוא שעולה ממדרי' למדרי' בסדר והדרגה היינו שבכל דרגא שעולה הוא יודע ומרגיש שעומד באיזה דרגא ואח"כ עולה במדרי' שלמעלה ממנה עד שהוא עולה למעלה כו', ואופן הב' הוא שהעלי' הוא בסתר והיינו שאינו יודע כלל שעולה ובפ"א הוא נמצא

למעלה שלא בסדר והדרגה כלל כו' (וכמו שעולין בהר גבוה ע"י דרכים שהולכים בהם פנים ואחור ובשעת הליכתו בהדרכים אינו יודע כלל שעולה בהר ובפ"א הוא מוצא א"ע בגובה ההר כו' וכמו"כ בעליית המדרגה הנק' שוינדל טרעפ כידוע ומבואר במ"א). והנמשל הוא בעליית הנה"א בהשגת אלקות ובאהוי"ר שעולה ממדרי' למדרי' בסדר והדרגא שתחלה הוא משיג השגה שלפי ערכו שאז הוא עומד ג"כ באיזה דרגא ואח"כ הוא בא להשגה עליונה יותר כו' וכמו ילכו מחיל אל חיל בעליות השגת הנשמות בג"ע כו' וא"א לעלות למדרי' העליונה אם לא שיעלה תחלה במדרי' התחתונה כו' וכן באהוי"ר שיש בזה כמה מדרי' וצריך שיבוא בתחלה למדרי' שלמטה ואח"כ בא למדרי' עליונה כו', וכ"ז הוא בסולם דנה"א שהיא עלי' בגלוי בסדר והדרגה כו', אמנם הסולם דנה"ב הוא שעולה שלא בהדרגה כ"א מה שעולה ממטה למעלה בבת אחת כו'. ויובן זה גם בהעלי' דנה"ב גם שעל דרך בירור שמתברר ע"י הנה"א הנה הנה"ב קודם שנתברר ה"ה בק"נ שאז אינו עומד בשום דרגא כלל שהרי אינו במדריגת הקדושה כלל, וכשנה"א פועל בנה"ב שיבין ג"כ ענין אלקי וירצה באלקות ה"ז עלי' שלא בהדרגה שממה שהי' תחלה בחשך הקלי' עלה ונכלל בקדושה כו', אמנם באמת הרי כללות ענין העלי' דנה"ב אינו באופן העלי' דנה"א, דבנה"א כללות ענין העלי' שלו הוא בהדרגה דוקא, אמנם העלי' דנה"ב הוא שלא בהדרגה דוקא והוא לדלג שור להיות בבחי' תוקף הרצוא דוקא, והיינו שבאותו הרצון שהי' בעניני העולם אותו הרצון החזק נהפך לקדושה להיות בבחי' תוקף הרצון לאלקות וה"ז עלי' שלא בהדרגה דבשעתא חדא וברגעא חדא ה"ה נהפך מקצה אל הקצה כו', וזהו נק' בסתר המדרגה שאין העלי' בגלוי מדרגא לדרגא כ"א שעולה מהתחתון ביותר אל העליון ביותר שלא בהדרגה כלל כו' ועי"ז הוא פועל בנה"א ג"כ עלי' שלא בהדרגה והוא העלי' מבחי' אדם בבחי' כי לא אדם הוא שזה עלי' שלא בהדרגה, ואין זה בהנה"א מצד עצמו כי מצ"ע הרי העליות שלו הכל הן בבחי' ציור אדם כו', אך שתהי' העלי' בבחי' כי לא אדם שהוא שלא בהדרגה זהו שבא הנה"א ע"י העלי' דנה"ב, וזהו מה שע"י התלבשות הנה"א בנה"ב נעשה יתרון עלי' בנה"א כו'.

הראיני את מראיך השמיעיני את קולך, הנה ההפרש בין ראי' לשמיעה הוא דראי' תופס דבר גשמי דוקא כי דבר רוחני אינו נתפס בחוש הריאות כ"א דבר גשמי דוקא כמו עץ ואבן וכדומה, ושמיעה תופס את הקול שהוא דבר רוחני כו'. ולכאו' אינו מובן והלא כח הראי' הוא בעצם כח דק ורוחני יותר מכח השמיעה וכן בשרשו למעלה הרי ראי' למעלה משמיעה וכידוע דראי' בחכ' וכמ"ש במשה וירא ראשית לו בחי' ראשית חכ' וחכמים נק' עיני העדה וכמא' איזה חכם הרואה כו', ושמיעה בבינה כמ"ש אזן מילין

תבחן וכתי' דבר כי שומע עבדך דפי' שומע הוא שמבין ומשיג כו', ואי' בכתהאריז"ל דאזן עם ה"ג בגימ' ס"ג דשם ס"ג בבינה כידוע, וא"כ למה כח הראי' בא בהגשמה דוקא שתופס דבר גשמי ושמיעה תופס דוקא דבר רוחני ולא דבר גשמי. אמנם באמת היא הנותנת דכח הראי' מפני שהוא כח נעלה יותר לכן הוא בא למטה יותר לתפוס דבר גשמי דוקא, וכח השמיעה לפי שהוא למטה במדרי' אין ביכולתו לתפוס כ"א דבר רוחני דוקא, דזהו כלל גדול שכל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר ויש ע"ז כמה דוגמאות ומשלים איך שמדרי' עליונה ביכולתה לירד למטה יותר, ומשל גשמי ע"ז הוא מזה שאבן שבראש החומה נופל למטה יותר כי אם יפול מאמצע החומה אינו נופל למטה כ"כ, כ"א דוקא האבן שנופל מראש ומגובה החומה נופל מרחוק* יותר כו', וכן הוא במדרי' רוחנים שבנפש כמו בכח השכל הנה מי שדעתו וכח שכלו עמוק עמוק מאד במעלה ומדרי' מופלגת ביותר ביכולתו להוריד ולהשפיל כל שכל וסברה עמוקה ולהלבישה בכמה לבושים עד שגם הבעל שכל קטן בערך ואפי' תינוק יבין את השכל, והיינו לפי שכל דבר שכל ה"ה יודע אותו לעומקו ופנימיותו ולכן ביכולתו להורידו למטה מטה, משא"כ מי שאינו בעל שכל גדול ואינו יודע את פנימיות ועומק השכל די לו להפקיע א"ע שמבין את השכל לעצמו לא להסבירו לזולתו וכ"ש לבעל שכל קטן כו', וכ"ה בענין המשלים הרי בכדי שיוכל לאמר משל צ"ל בעצם חכם גדול ביותר וכמו בשלמה דכתי' וידבר שלמה ג' אלפים משל, והיינו לפי שהי' חכמתו גדולה מאד וכמ"ש ויחכם שלמה מכל אדם כו' לכן הי' ביכולתו לאמר משלים כו', וכן ר' מאיר הי' אומר תלתא מיתלא, והיינו לפי שהי' מקור האור מנהיר עיני חכמים כו' הי' ביכולתו לאמר משלים, ואם היות שהמשל הוא דבר זר מהשכל אמנם זה גופא שיביא את השכל בלבוש זר מוכרח להיות מכח עליון יותר והיינו מי שהוא חכם גדול ביותר דוקא כו'. ועפ"ז יובן ג"כ בכח הראי' שתופס דבר גשמי דוקא זהו לפי שהוא כח נעלה יותר לכן הוא יורד דוקא למטה יותר לתפוס דבר גשמי, משא"כ כח השמיעה שהוא למטה במדרי' אין ביכולתו לירד למטה כ"כ לתפוס דבר גשמי כ"א תופס קול שהוא דבר רוחני כו'. וזהו ג"כ הטעם מה שראי' מתפשטת יותר מכח השמיעה כי בכח הראי' יכול לראו' עד נו"ן או ס' מילין משא"כ כח השמיעה שאינו מתפשט למרחוק כ"כ, דזהו ג"כ לפי שכח הראי' הוא כח נעלה בעצם לכן הוא מתפשט למרחוק יותר כו'. והנמשל יובן מזה בענין התורה ומצות, שהמצות נתלבשו בדברים גשמים דוקא ציצית בצמר ותפילין בקלף ד"מ שבלולב בצמחים גשמים כו', משא"כ תורה לא בא בגשמי כ"כ דעיקר ענין התורה הוא ידיעת והשגת התורה שזה"ע עסק התורה שישיג את ההלכה שלומד, וכמו"כ נתלבשה בקול ודיבור וכמ"ש ודברת בם חיים הם למוצאיהם למוציאיהם בפה כו' שזהו הכל במדרי' רוחניים, אבל מצות רובם מצות מעשיות שנתלבשו בעשי' גשמיות דוקא, והיינו לפי שהמצות בשרשן למעלה מהתורה, דאורייתא מחכ' נפקת דשרשה מבחי' חכ' לכן א"א

מרחוק : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : למרחוק.

שתבוא למטה כ"כ להתלבש בגשמיות, אבל מצות שרשן בבחי' כ"ע, לכן ה"ה יורדים למטה מטה בעשי' גשמיות דוקא, וכידוע דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור וכמו שהעמוד מחבר הגג עם הרצפה דהיינו הגבוה ביותר עם התחתון ביותר כן המצות שרשן למעלה יותר היינו בבחי' כתר שלמעלה מחכ' וירדו למטה יותר שנתלבשו בעשי' גשמיות דוקא כו'. וזהו הראיני את מראיך דקאי על המצות דכמו שהראי' לפי שהוא כח נעלה ה"ה תופס דבר גשמי דוקא כמו"כ המצות שהן למעלה יותר באו בעשי' גשמיות דוקא, והשמיעיני את קולך קאי על התורה שבא בקול ודבור רוחני דוקא כו'. והנה הראיני השמיעיני הוא ל' מפעיל שפועל ענין הראי' ושמיעה למעלה, דהנה ראי' ושמיעה שייך בציור אדם דוקא, אבל למעלה מציור אדם אינו שייך ענין הראי' ושמיעה, ולמעלה היינו בבחי' אדה"ע בחי' ע"ס דאצי' שם שייך ראי' ושמיעה ראי' בחכ' ושמיעה בבינה כו', אבל באוא"ס שלמעלה מאצי' בחי' כי לא אדם הוא אינו שייך בחי' ראי' ושמיעה ועז"א הראיני והשמעיני ל' מפעיל שע"י תורה ומצות פועלים בחי' ראי' ושמיעה למעלה והיינו שיומשך מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' ראי' ושמיעה דאדם העליון כו'. והגם דכתי' הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין כו', וידוע הפי' בזה דמאחר שהוא נוטע אזן באדה"ע באור המתלבש בכלי וכן יוצר עין באדה"ע הלא ישמע ויביט בעצמו כמו שהוא למעלה מהתלבשות בע"ס דאצי' כו', דמאחר שהוא מאציל ענין בחי' הראי' ושמיעה בע"ס דאצי' בהכרח שגם באוא"ס יש בחי' ראי' ושמיעה כו', ובפרט דאצי' הוא בבחי' גילוי ההעלם וא"כ מה שנאצל בגילוי בהכרח יש ג"כ בהעלם שהרי הגילוי הוא מעין ההעלם כו', וא"כ מה צריכים לפעול בחי' הראי' ושמיעה כו', י"ל דזהו בבחי' שרש ומקור הנאצלים דשם שייך לומר שהוא נוטע אזן כו' וממילא הלא ישמע ויביט בעצמו כו', אבל בבחי' תחתונה שבמאציל שזהו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' שרש ומקור לנאצלים וכמ"ש המתנשא מימות עולם שנעתק מבחי' יומין דאצי' כו', י"ל שאינו שייך שם ענין ראי' ושמיעה כלל כו', ועז"נ הראיני כו' להמשיך בחי' ראי' ושמיעה מבחי' עצמות א"ס שלמעלה משרש הנאצלים כו'. ועוי"ל דהנה מצד הראי' שבאוא"ס שלמע' מאצי' יכולה להתפשט גם במקום שאינו ראוי משום דכחשיכה כאורה כו', וצריכים להמשיך בחי' הראי' ושמיעה בבחי' ציור אדה"ע בכדי שיומשך למקום הראוי דוקא כו', וע"ד מ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל דשמים הוא שם מים והו"ע התורה שנק' מים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו', וכאשר השקיפה כו' מן השמים אז וברך את עמך ישראל דוקא כו' וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה כי עמך מקו"ח יעו"ש. אך איך יש ביכולת נש"י להמשיך בחי' ראי' ושמיעה למעלה ע"ז אמר כי קולך ערב ומראיך נאוה, דהנה קול הגשמי ידוע שכלול מג' יסודות אמ"ר דמב' היסודות אש ומים נעשה הבל הלב, ורוח הוא המרכב וממזג אותם שיהיו בהרכבה ומזיגה נכונה ולא יהי' התגברות א' מהיסודות, כי לפעמים כשמתגבר יסוד האש אז ניחר גרונו והקול עב וגס ביותר, וכן כשמתגבר יסוד המים ה"ה דק וצלול ביותר ואין הקול כדבעי, וע"ז הוא יסוד הרוח שיהי' בהרכבה ומזיגה נכונה ואז הקול

הוא כדבעי כו', וכן הוא בקול ניגון דדוקא כאשר כלול מתנועות של חדוה ושמחה ותנועות של עוצב ומרירות והם במזיגה נכונה אז יש עריבות ומתיקות בהקול כו'. וכמו"כ יובן בהקול דתורה שצ"ל התכללות דג' מדרי' אמ"ר, דהנה כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו וצ"ל ג"כ תפלה, וידוע דתפלה הוא העלאה מלמטלמ"ע וכמ"ש הקל קול יעקב קלא קדמאה חסר וא"ו והוא קול התפלה שהוא בחי' רצוא מלמטלמ"ע וכמ"ש סולם מוצב ארצה סולם דא צלותא וראשו מגיע השמימה שהו"ע עליית הנשמה שעולה בתפלה בבחי' רצוא כו', ואם רץ לבך שוב כו' והוא בקול דתורה שהוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו', וזהו"ע והיו הדברים האלה שבק"ש אחר שאומר תחלה ואהבת שהו"ע הרצוא והעלי' למעלה אומר אח"כ והיו הדברים האלה בחי' השוב דתורה כו', וזהו שאמרז"ל עד כאן מצות כוונה היינו עד בכל מאדך כדפי' בתוס' שם מצות כוונה בבחי' רצוא, ומכאן והילך מן והיו מצות קריאה בבחי' קריאה והמשכה מלמעלמ"ט כו', ובחי' ממוצעת הוא הרוח שהוא שיהי' הרצו"ש במזיגה נכונה באופן שאחר הרצוא יהי' שוב ואחר השוב רצוא כו' (ועמ"ש מזה במ"א בד"ה מצה זו, רנ"ה), כי אם יהי' התגברות הרצוא ביותר וכמו בן עזאי שהציץ ומת וכמו מיתת בני אהרן שנכללו בהרצוא כו' כידוע לא נשלם בזה הכוונה העליונה דלא לתהו בראו אלא לשבת יצרה כו', וצ"ל שיהי' דוקא השוב אח"כ וכמו ר"ע שנכנס בשלו' ויצא בשלו' כו'. וענין בחי' רוח הממוצע שממזג הרצו"ש י"ל שהוא ביטל יותר מבחי' הרצוא, כי הרצוא הגם שהוא ביטל מ"מ יש בזה הרגש עצמי, וכידוע שבנקל הרבה לנפש לכלות בבחי' רצוא מלהיות למטה ולעשות כלים לאלקות כו' דבהשוב יש בזה ביטל והנחת עצמותו הרבה יותר מבהרצוא כו', והכוונה העליונה היא בבחי' השוב דוקא משום דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', וכאשר ירגיש (אז ער דער הערט) את הכוונה שנטוע ומושרש באוא"ס עצומ"ה דלשבת דוקא יצרה מזה נעשה השוב כו', וזה"ע הרוח הממוצע דהיינו בחי' הביטל בנפשו שירצה במה שהוא רצון העליון ולא מה שהוא רצונו, והביטל זה הוא בכללות נפשו בבחי' הסכם והחלט בנפשו כו', ולזאת בכל רצוא שיהי' יבוא לבחי' שוב כו', ונמצא שיש בהקול בחי' התכללות דאש ומים שהן רצו"ש בקול התפלה וקול התורה ורוח שממזג ומרכיב אותם כו'. ובד"פ יש ג' מדרי' אלו גם בתורה עצמה, דהנה תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה, דזה שישראל מתקשראין באורייתא הוא בהגיון ועיון התורה וכמ"ש והגית בה יומם ולילה כו' דענין העיון התורה הוא התקשרות הנפש והתכללותה בחכמתו ית' שבתורה כו' והו"ע העלאה מלמטלמ"ע, ומה שקוב"ה מתקשר בתורה הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, והעיקר הוא בקריאה דתורה דכל הקורא בתורה כאילו קורא בשמותיו של הקב"ה שקורא וממשיך שמותיו ית' שהן המשכת אוא"ס בתורה כו', וכמו"כ בעיון דתורה שע"י התקשרות נפשו בתורה עי"ז הקב"ה יושב ושונה שהוא המשכת אוא"ס בתורה כו', והממוצע היא ההלכה דתורה עצמה שבה עולה הנפש בעיונו בבחי' העלאה מלמטלמ"ע וגם ההמשכת אוא"ס מלמעלמ"ט מה שהקב"ה קורא ושונה כנגדו הוא בההלכה כו', והיא לפי המדידה והמזיגה

של ההלכה לפי אופן נושא ההלכה לפי אופן זה דוקא הוא התקשרות הנפש והתכללותה בה וגם לפי אופן זה הוא בבחי' ההמשכה דאו"ס בההלכה כו', וכשהקול דתורה הוא בבחי' התכללות כנ"ל אז הוא קול ערב שנמשך בזה עריבת ומתיקות שהוא בחי' תענוג העליון, וזהו השמיעני את קולך שפועלים בחי' השמיעה למעלה והיינו ע"י כי קולך ערב ע"י ההתכללות עי"ז נמשך עריבות ומתיקות בחי' תענוג העליון בשמיעת קול זה שהו"ע המשכת או"ס בשמיעה דבינה כו'.

ומראך נאוה הוא בחי' ההתכללות שבמעהמ"צ, דונאוה הוא ל' יופי והידור, והנה כל יופי הוא בהתכללות כמה גוונים דוקא, דגוון א' אין בו יופי כ"א כאשר כלולים כמה גוונים יחד אז יש בזה יופי, וכמו כתר ועטרה שבראש המלך שעשוי מאבנים טובים ויקרים הרי היופי בזה הוא כאשר האבנים טובים המה מכמה גוונים לבן אדום ירוק וכן בכל אב"ט היופי שבו הוא מה שנראה בכמה גוונים, שאם הי' נראה בגוון א' לא הי' בו יופי כ"כ כ"א עיקר היופי הוא מה שנראה בכמה גוונים, ומהאב"ט בכמה גוונים נעשה כתר ועטרה בראש המלך כו', וכמו"כ הוא בכתר ממעהמ"צ (שנק' מעשים טובים כענין אבנים טובים ומאירים כו' כמ"ש במ"א) הוא בהתכללות מכמה גוונים והיינו בחי' העלאה והמשכה, כי יש כמה מצות שהן בבחי' המשכה וכמו תפילין וסוכה וכדומה, ויש שהן בבחי' העלאה וכמו קרבנות כו' וע"י ההתכללות שיש במצות עי"ז נעשה בחי' כתר ועטרה ע"ג הראש שהו"ע המשכת בחי' הכתר בחכ' והו"ע הראיני כו'.

ולהבין ביאור ענין הראיני את מראיך במעהמ"צ והשמיעיני את קולך בקול דתורה, צלה"ק מה שמצינו בענין התורה ומצות מדרשות חלוקות דפעמים משמע שתורה למעלה ממצות ופעמים דמצות למעלה מתורה. דהנה במשנה דאלו דברים דחשיב כבוד או"א וגמ"ח אומר ות"ת כנגד כולם הרי תורה למעלה ממצות, וכל חפצים לא ישוו בה אמרו בירושלמי אפי' חפצי שמים דמצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים אינו מבטלים ת"ת בשבילה ומי שתורתו אומנתו פטור אפי' מק"ש כו' ונמנו וגמרו שתלמוד גדול מן המעשה שמכ"ז משמע שתורה גבוה במעלה ממצות, ופעמים משמע להיפך שמצות גבוהים במעלה מתורה דהרי מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים מבטלים ת"ת בשבילה, ותכלית חכ' תשובה ומע"ט דוקא והלומד שלא ע"מ לעשות נח לו כו' ולא המדרש עיקר אלא המעשה, ומה שנמנו וגמרו שתלמוד גדול זה מפני שמביא לידי מעשה הרי מזה גופא מובן דמעשה גדול, ולכאו' סותרים הענינים זה לזה. אך הענין דבאמת לא ראי זה כראי זה כו' שיש יתרון מעלה בתורה שאין במצות ויש יתרון מעלה במצות שאין בתורה כו', והענין דהנה תורה כל ענינה הוא בחי' טעם ושכל דוקא ונק' טעמי מצות שנותנת טעם לכמה מצות וענייני המצות, וכמו סוכה שהיא גבוה למעלה מכ' אמה פסולה משום דלא שלטא בי' עינא כו', הרי נותנת טעם להמצות שמה שבא הרצון בהמצוה באופן כך וכך הוא מצד הטעם המבואר בתורה ע"פ חכמתו ית' כו', וידוע

דכל טעם ושכל בדבר ה"ז נותן חיות בהדבר, וכמו הלומד איזה הלכה ואינו יודע השכל והסברה שבה אין לו חיות בה והיא אצלו בדרך גזירה ואם קבלה היא נקבל כו' משא"כ כשיודע הטעם והחיוב שכלו אז יש לו חיות גדול בההלכה כו', וכן הוא ברצון שהטעם נותן חיות בהרצון משא"כ רצון בלא טעם אין בו חיות כ"כ כו', הרי מצד זה יש יתרון מעלה בתורה שהיא בחי' אור וחיות בעצם ונותנת חיות במצות ג"כ כו', ויש יתרון מעלה* דמצות הם בחי' רצה"ע, דכמה מצות אין להם טעם כלל והם הנק' חוקים, וגם ענייני המצות או המצות שיש להם טעם, וכמו שיש כמה מצות שאלמלא ניתנה תורה הי' עושים כן כו', מ"מ המצוה אינה מצד הטעם כ"א מצד הרצון, והיינו שלא הטעם הוא סיבת הציווי כ"א הרצון הוא סבת הציווי, דזה שנצטוינו בהמצוה אינה מצד הטעם דהיינו מפני שהטעם מחייב כן, כ"א מפני שכך עלה ברצונו ית', שהרצון היא סיבת הציווי, אלא שיש טעם להרצון אבל סיבת הציווי הוא מצד הרצון שכך הוא רצונו ית' כו', והראי' שהרי גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, ואם נא' שהציווי הוא מחמת* א"כ מה נתחדש במה שהוא מצווה והלא עשה את המצוה מקודם ג"כ, אלא הכוונה שכשהוא מצווה ה"ה עושה את המצוה מצד המצווה ולא מצד הטעם וכמ"ש בתוס' (ע"ז ד"ג ע"א ד"ה גדול המצווה) מפני שדואג תמיד לבטל יצרו ולקיים מצות בוראו, והיינו שמבטל הרגש עצמו ועושה לקיים מצות בוראו היינו רצון המצווה, וכן הוא כל עיקר ענין עשיית המצות לעשות בקבעומ"ש והוא שלא ילך אחר הטעם מפני מה צריכים לעשות את המצוה כ"א יעשנה מפני שכן הוא רצה"ע, דזהו כל ענין המצות שכך עלה ברצונו לעשות מצות אלו ואין טעם כלל על עצם הרצון למה הרצון כך כי הרצון הוא למעלה מהטעם שאין כח בטעם ושכל להכיל ולהשיג את הרצון ולא יוכל לבוא בהגבלת גדר השכל, כי השכל הוא מוגדר ומוגבל (וכמ"ש במ"א שז"ע השכל שמגדיר ומגביל כל דבר ועי"ז הוא תופס את הענין ע"י גדר הקצוות שבו כו') ורצון הוא בלתי מוגבל בעצם ולכן לא יוכל לבוא בגדר השכל להיות טעם לרצון, ומה שיש טעם לרצון זהו בחיצוניות הרצון אבל בפנימיות ועצם הרצון אין טעם לרצון ואף לא טעם כמוס וכידוע בענין שתיק כך עלה במחשבה כו' וכמ"ש במ"א, ומצד זה יש יתרון מעלה גדול במצות על התורה דתורה היא בחי' חכ' שהו"ע טעם ושכל ומצות הן בחי' רצה"ע שלמעלה מהחכ' כו'. אמנם עדיין אין זה מתיישב כ"כ דהנה ידוע דכשם שברצון יש חיצוניות הרצון ופנימיות הרצון דחיצוניות הרצון בא בגדר והגבלת הטעם ופנימיות ועצמיות הרצון אין טעם לרצון אף טעם כמוס כו', כמו"כ בחכ' יש ג"כ חיצוניות ופנימיות, חיצוניות החכ' היא בחי' חכ' הגלוי' וכמו בנפש בריקת וסקירת השכל שהוא בחי' אור שכל בגלוי שבא בהשגה והבנה כו', ולמעלה הוא בחי' חכ' דאצי' שהיא ראשית ההשתל' ראשית הגילוי כו', ויש בחי' טעם כמוס והוא כמו כח המשכיל שבנפש שאם היותו למעלה משכל גלוי מ"מ ה"ה ג"כ רק חצוניות החכ' לפי שהוא ג"כ מה שכבר נמשך מכח ההיולי העצמי דחכ', אלא שהוא בבחי' המשכה נעלמת

מעלה: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מעלה במצות.

מחמת: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מחמת הטעם.

עדיין כו' וכמ"ש במ"א, ולמעלה הוא בחי' ח"ס חכ' שבכתר שזהו מה שכבר נמשך מאוא"ס להיות מקור לחכ' הגלוי' כו', אמנם בח"ס יש ב' מדרי' שהן ב' בחי' סתום הא' מה שסתום לגבי המקבלים לבד והיינו בחי' ח"ס הנ"ל דבעצם אינו סתום מצ"ע שהרי כבר נמשך וכל המשכה ה"ה בחי' גילוי עכ"פ אלא שסתום עדיין לגבי המקבלים שהוא בחי' המשכה נעלמת, אבל עתיד לבוא לידי גילוי ממש כו', והב' הוא שסתום מצ"ע והוא שאינו בבחי' המשכה כלל גם לא בבחי' המשכה נעלמת, ובנפש היינו כח החכ' ההיולי העצמי שכלול בעצם הנפש והוא בחי' פנימיות ועצמות החכ' שאינו בבחי' המשכה כלל כו', ולמעלה הוא הנק' חכ' הקדומה או חכ' שבא"ס כו', ושרש התורה היא מבחי' עצם החכ' בחי' חכ' שבא"ס ושרש המצות הן בבחי' הרצון פנימי ועצמי כו', והנה מצד שרשן ומקורן לכאו' אין לחלק בין עצם החכ' לעצם הרצון וא"א לומר שא' גבוה מהב' מאחר ששניהם בחי' עצמיים, וא"כ בתורה ומצות מצד שרשן ומקורן אין לחלק ביניהם, ומצד המשכתן למטה לכאו' שניהם רק הארות לבד דתורה היא הארה מבחי' עצם החכ' ומצות הן הארה מהרצון פנימי ועצמי כו', וא"כ גם בהמשכתן אין לחלק ביניהם דמאחר דבשרשם שניהם בחי' עצמיים ובהמשכתן שניהם בחי' הארות כו' וא"כ מה שייך לומר שיש יתרון מא' על זולתו כו'. אך הענין הוא דמצד שרשן שניהם שוים ואין לחלק ביניהם כלל, אמנם מצד המשכתן למטה יש חלוק והפרש ולא ראי זה כו' ויש יתרון מא' על זולתו כו', והענין הוא דהנה אנו רואין בבחי' הרצון שבא לפעמים בהמשכה למטה באופן כזה שאין הטעם והשכל מכיל ומשיג אותו וכמו בענין שתיק כך עלה במח' הרי הי' המשכת הרצון באופן שלא הי' שום טעם לרצון זה גם לא טעם כמוס כו', וכן בהמצות שנק' חוקים וכמו"כ בכל המצות מצד עצם מהותם הרי המשכתן למטה הוא באופן כזה שא"א לבוא בהגבלת טעם ושכל שהוא למעלה מהטעם כו' כנ"ל, ולהיפך אנו רואין דלפעמים כאשר הרצון בא בהגבלת השכל שנותן טעם לרצון הרי הוא נותן חיות בהרצון כנ"ל, ומ"מ גם כשלא יש טעם לרצון הרי הרצון הוא בתוקף וחוזק מאד דהגם שאין לו חיות כ"כ מצד העדר הטעם מ"מ לא יתבטל הרצון בשביל זה כ"א הוא בתוקף גדול מאד, ואדרבא עוד בתוקף יותר מכמו הרצון שמתצמצם בטעם ושכל, דשם שייך איזה שינוי לפעמים וכידוע בענין המבול דבתחלה כתי' ויאמר אלקי' אמחה כו' ואח"כ א' לא אוסיף עוד לקלל כו', משא"כ כשהרצון הוא בתוקף מאד כו', ולכאו' צ"ל מאין הוא התוקף כ"כ בהרצון אם נא' שזהו מצד שרשו בעצם הרצון הרי גם הטעם ושכל שרשו בעצמית החכ' כו' כנ"ל, ולמה התוקף ברצון ביותר, ואם נא' שזהו מפני שהרצון בעצם הוא גבוה במעלה ומדרי' מן החכ', הרי נת"ל דזה א"א לומר שהרי שניהם בחי' עצמיים בהכרח ששניהם שוים כו', ולבד זה אם נא' כן איך יש בכח החכ' ליתן חיות ברצון אחרי שהרצון בעצם גבוה במדרי' מעצם החכ' כו', ובאמת כתי' והחכמה תחי' בעלי' שהרצון הוא בעלי' של חכ' ומ"מ והחכ' תחי' כו', וצ"ל באמת איך הוא, וגם למה נק' הרצון בעלי' אחרי שא"א לומר שעצם הרצון גבוה מעצם החכ' כו'. אך הנה להבין כ"ז צלה"ק תחלה מ"ש ודי לחכימא ברמיזא שחכם מבין מן הרמז מה שצריכים לפרט בדיבור בריבוי דבורים ובריבוי זמן כו' וכמו אחוי לי'

במחוג שע"י הרמז הבין את כל הענין כו', ועוד זאת שיש בכח החכם להביא ברמז כל פנימיות ועומק חכמתו שא"א לבוא בדיבור כלל, וכידוע שהשכל שבא בהשגה והבנה הוא בחי' חיצוניות השכל לבד אבל עצם פנימיות ועומק השכל דהיינו אמתיות הכוונה של השכל אינו בא בהשגה והבנה להיותו למעלה מהשגה כו' כמ"ש במ"א, וזהו מה שבא השכל בדיבור היינו חיצוניות השכל שבא בהשגה והבנה ה"ה בא בדיבור אבל עומק השכל דהיינו אמיתיות כוונתו למעלה מהשגה לא יוכל לבוא בדיבור ומשו"ז לא קאים אינש אדעתי' דרבי' שזהו עומק חכמתו כו' כמ"ש במ"א מפני שאינו מתגלה כלל בדיבור כו', והוא הבא ברמז שבהרמז יכול להביא כל עומק חכמתו ואמיתיות כוונתו כו'. והנה התנועה בעצם היא תנועה גשמיות כמו שמנענע בידו או קורץ בעיניו, ולכאו' יפלא מאד איך יבוא בתנועה גשמיות עומק השכל שא"א לבוא בדיבור שהדיבור שהוא מגלה שכל א"א לו לגלות את עומק ופנימיות השכל וע"י הרמז דוקא יבוא העומק והעצמיות דוקא כו'. אך הענין הוא דהנה בירידת והמשכת השפעה מלמטלמ"ע * יש על ב' אופנים, הא' שבא בבחי' אור וכלי הנק' חומר וצורה שהחומר הוא מעין הצורה וע"י התלבשות זו דאור בכלי האור מאיר בגילוי ממש ע"י התלבשותו בהכלי כו', וכמו אור הראי' שמתלבש בחומר העין ואור השכל שמתלבש בחומר המוח הרי ע"י התלבשות זו מאירים אור הראי' ואור השכל בגילוי ממש, דמתחלה קודם התלבשותם בכלי העין והמוח היו בהעלם וע"י ההתלבשות מאירים בגילוי ממש כו'. והנה זאת ודאי דחומר העין הגשמי הוא באין ערוך לגבי צורת הראי' הרוחניות כמו כל גשמי ורוחני שאין ערוך זל"ז וכן המוח לגבי אור השכל כו', מ"מ בהכרח לומר שיש איזה ערך והשתוות להם דמאחר שנעשים כלים ממש אל האור שהאור הראי' מאיר בגילוי ממש ע"י התלבשותו בהעין בהכרח לומר שיש איזה פרט בחומר העין שהוא מעין ודוגמא אל אור הראי' ומשו"ז נעשה כלי אליו, והוא מה שהעין הוא ספיריי והספיריות שבו אינו בחומר העין עצמו שהוא כזכוכית מלוטשה כ"א שיש בו איד דק ורוחני (בערך גשמיות העין כו') והוא ספיריי שיש לו איזה קצת ערך והשתוות שהוא מעין ודוגמת אור הראי' וע"ז נעשה כלי אל אור הראי' שמתלבש בתוכו בהתלבשות פנימי ובא בגילוי ע"י כו', וכן הוא בחומר המוח שיש לו איזה ערך והשתוות אל אור השכל ומשו"ז נעשה כלי ממש אל השכל כו', וכן הוא בהכרח לומר בכל אברי הגוף שנעשים כלים לאור וחיות הנפש שהן הכחות המתלבשים בתוכם שיש להם איזה ערך והשתוות להם כו'. אך זאת מובן שאין עצם כח הראי' מתלבש בחומר העין, דלעצם כח הראי' אינו שייך לומר שיהי' כלי בערכו ושיבוא אותו בגילוי כי לגבי עצם הכח אין שום כלי שבערכו כלל כו' (כי גם האיד הדק והרוחני שבעין הנ"ל שהוא הרוחני שבגשמי ה"ה גשמי ממש לגבי עצם הרוחני ממש כו' כמ"ש במ"א) כ"א האירתו לבד הוא המתלבש בחומר העין שלגבי ההארה שייך לומר שיהי' כלי שבערכו כו' כנ"ל אבל לא לגבי העצם כו', וכמו"כ אור השכל שמתלבש במוח אינו עצם כח השכל כ"א האירתו לבד וכה"ג בכל אברי הגוף שמתלבשי' בהם

מלמטלמ"ע : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מלמעלמ"ט.

הארת הכחות לבד כו'. והנה יש עוד אופן השפעה והוא השפעה עצמיות שהעצם ממש נמשך בהשפעה זו, אלא שאופן ההשפעה אינו בבחי' אור בכלי עד שיהי' בגילוי ממש, כי לגבי העצם אינו שייך שום כלי שיהי' בערכו כו' כנ"ל, כ"א מה שנתפס ומתלבש כמו שהוא בעצמותו בדבר שאינו בערכו כלל, וכמו אדם שמתלבש בלבוש שהלבוש אינו כלי אל האדם שהרי אינו מעין ודוגמת האדם שיהי' לו איזה ערך והשתוות אליו עד שיהי' כלי אליו, ולכן אין האדם מתגלה בהלבוש דהיינו שאין שום התגלות צורת נפש האדם בהלבוש וע"י כו', ומ"מ נתפס בו בכל עצמותו שכל עצם האדם נתפס בהלבוש ולא כמו באברי הגוף שאינו נתפס בהם עצם הכחות כ"א הארתן לבד ובהלבוש נתפס כל עצם מהות האדם, אלא שהוא בהעלם לפי שאינו בבחי' כלי כו'. ונמצא יש יתרון מעלה באופן הא' בהתלבשות אור בכלי במה שהוא גילוי אור משא"כ בהלבוש שאינו בבחי' גילוי, ויש מעלה בלבוש שהוא בחי' העצם שנתפס בהלבוש ובאברי הגוף רק הארה לבד כו' אלא שבלבוש הוא בהעלם לפי שאינו כלי כו', אך המשכת העצם יכול להיות דוקא בדבר שאינו בערך, כי בכלי שהוא בערך דענינה לגלות האור שם א"א להיות המשכת העצם משום דאינו שייך שיהי' בערך העצם וא"א שהעצם יאיר בגילוי בבחי' אור בכלי כנ"ל, כ"א בדבר שאינו בערך דוקא דהיינו שאינו בבחי' כלי שם אפשר להיות המשכת העצם שנתפס בו כמו שהוא בעצמותו כו'. והדוגמא מזה ממש יובן בענין אותיות הדבור והרמז, דהנה ידוע דאותיות הדיבור הגם שנמשכים מה' מוצאות הפה מ"מ אין התחלתן מהמוצאות והראי' שהרי החרש שאינו שומע ואינו מדבר יש בו ג"כ המוצאות ומ"מ אינו יכול לדבר כו', אלא דהמוצאות הן רק כלים להאותיות ושרש האותיות הוא מקדמות השכל ובהתגלות השכל מתגלים האותיות, ולכן החרש אינו יכול לדבר מפני שיש חסרון אצלו בהמשכת אור השכל וכמא' דעתא שגישתא אית לי' וכו' משו"ז אינם נמשכים האותיות ג"כ כו', וא"כ בהכרח לומר שהאותיות הם מעין ודוגמת השכל מאחר ששרשן מקדמות השכל ובהתגלות השכל דוקא מתגלים האותיות ג"כ א"כ בהכרח שיש להם ערך והשתוות זה לזה, ולכן האותיות נעשים כלים ממש לאור השכל, וכמו העין שנעשה כלי לאור הראי' שע"י מאיר אור הראי' בגילוי כמו"כ האותיות המה כלים לאור השכל שע"י מאיר אור השכל בגילוי, וכנראה בחוש דהשכל מתגלה ע"י אותיות הדיבור לפי שהן כלים מסוגלים לאור השכל כו'. והנה בזה יש יתרון מעלה לאותיות הדיבור לגבי רמז דבאותיות הדיבור מאיר אור השכל בגילוי ממש לפי שהן כלים מסוגלים אל אור השכל, משא"כ הרמז אינו בבחי' כלי אל השכל כי תנועת הרמז הגשמי אין לה שום ערך והשתוות אל השכל שתהי' כלי אל השכל כ"א היא הוראה וסימן לבד שתנועה זו מורה על השכל ולא שהיא כלי אל השכל, ואם שהתנועה היא לפי אופן נטיית השכל דכפי תנועת שכלו בענין זה כן הוא מנענע ממילא בידו או בעיניו כו', מ"מ אינו בדרך כלי לפי שאינו בערך כלל אל השכל כ"א היא הוראה לבד על השכל כו'. אך כמו שנת"ל במשל הלבוש שאם היותו שאינו כלי אל האדם נתפס בו דוקא כל עצם האדם כמו"כ הוא ברמז שהגם שאינו כלי מ"מ חכם גדול מביא בזה דוקא כל פנימיות ועומק חכמתו מה שא"א לבוא בדיבור כ"א ברמז דוקא,

כי בבחי' כלי שהוא בערך א"א לבוא פנימיות ועצמיות השכל לפי שאין כלי כלל שיהי' בערכו כ"א דוקא בתנועה גשמיות שאינו בערך כלל בזה דוקא בא כל הפנימיות והעצמיות כו', וזה יתרון מעלה גדולה ברמז שאין בדיבור כו', ונמצא מובן מה שהדיבור אם היותו בחי' כלי אל השכל מ"מ נמשך ומתגלה בו חיצוניות השכל לבד והרמז שאינו כלי נמשך בו העצם דהיא הנותנת לפי שהדיבור ענינו לגלות אור שהו"ע התלבשות אור בכלי א"א להיות כ"א בבחי' חיצוניות לבד ששם שייך לומר שהדיבור הוא בערכו שיגלה אותו אבל עצם השכל א"א להתגלה בו לפי שאינו בערכו כו', אבל ברמז שאינו בדרך כלי לפי שאין ענינו לגלות אור, לכן בזה דוקא נמשך כל העצם כמו שהוא בעצמותו כו'. והנה יש עוד הפרש בין דיבור לרמז דבדיבור בא השכל בבחי' התחלקות שבכל תיבה יש חלק מן השכל וכללות השפעת השכל בדיבור הוא כמו שבא השכל בריבוי פרטים דוקא כו' וברמז בא השכל כולו בבת אחת בלי התחלקות (שזהו כל ענין הרמז שמה שבדיבור הי' צריך לפרט בריבוי אותיות וצירופים בא ברמז בתנועה אחת כו') ובא השכל בהרמז בבחי' כללית בלי התחלקות פרטים כו'. והנה בהשפעה בדיבור באים ג"כ לכללית השכל אלא שהוא לאחר התחלקות בדיבור בריבוי פרטים אז הוא בא לכללות השכל שענין ההשכלה היא באופן כך וכך כו', וברמז בא אל הכלל קודם שמתחלק לפרטים כו', והיינו דבדיבור מתוך הפרטים בא אל הכלל משא"כ ברמז נמשך הכלל קודם שבא לידי התחלקות פרטים כו', ובאמת מה שבא אל כללית השכל אין זה בחי' הכלל שבא בהרמז, דהנה כללית השכל שבא בדיבור היינו שלאחר אריכות הפרטים ה"ה בא אל הכלל שהענין שכלי הוא באופן כך וכך דכ"ז הוא לפי מה שבא מההשגה, אבל לא אמיתית כוונת השכל כמו שהוא למעלה מהשגה שזה לא בא כלל בדיבור ואיך יבוא לזה ע"י הפרטים של הדיבור, משא"כ ברמז בא כללית השכל היינו אמיתית הכוונה של השכל כו' וכמ"ש במ"א שזהו ההפרש בין בחי' עומק המושג שהיא נקודת הבינה להנקודה דחכ', דהנקודה דבינה היינו תמצית הכוונה מההשגה, שהוא ג"כ השגה אלא שהוא מה שמשיג עצם השכל שהוא באופן כזה, כי בהפרטים הי' מרוחק מעצם נקודת השכל, והעומק המושג הוא שלאחר השגת הפרטים ה"ה בא לעצם נקודת השכל שמשיג אותו איך שהוא אבל כ"ז הוא השגה כו', משא"כ הנקודה דחכ' הוא הנחת הענין האלקי במוחו כמו שהוא בעצם לא כמו שמושג כו' (דער לייג פון דעם עצם ענין וואס עס לייגט זעך אפ בנפשו כו') והוא הבא ג"כ בהרמז כו'. ולכן בהשפעת השכל בדיבור יכול להיות טעות וכמו שנים ששומעים שכל א' וזה מבינו כך וזה כך, והיינו לפי שבדיבור אינו מתגלה אמיתת הכוונה ולכן אפשר לטעות משא"כ מי שמבין הענין מתנועת הרמז לא יטעה לעולם מפני שמקבל אמיתת הכוונה מהשכל כו'. וכ"ז הוא לפי שבדיבור בא בחי' חיצוניות השכל לבד היינו מה שבא בהשגה ולכן בא בהתחלקות, וברמז בא עצמיות השכל לכן בא בב"א בלי שום התחלקות כו', ושרש הכל בדיבור הוא ענין גילוי אור דוקא בבחי' אור בכלי ולכן מסתעף מזה ב' דברים שהוא הארה חיצוניות לבד ובא בהתחלקות, והרמז אינו בבחי' אור בכלי ולכן בא העצם ובלי התחלקות כלל כו'. והדוגמא מכ"ז יובן בענין תורה ומצות, דתורה נק' אור וכמ"ש

ותורה אור, וכל אור הוא שמאיר בגילוי, וכמו אור המאיר אל הזולת או לעצמו שהו"ע גילוי אור דוקא כו'*.

בס"ד, ש"פ בא, רס"ב

אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה. הנה לבנון הוא בהמק"ד כמ"ש ההר הטוב הזה והלבנון, ופי' אתי מלבנון כלה שע"י הגילוי אלקות שהי' בבהמק"ד עי"ז נעשו נש"י בבחי' כלה, כלה הוא ל' כליון ותשוקה וע"י הגילוי אלקות שהי' בבהמק"ד נעשה בנש"י בחי' התשוקה וכלות הנפש להיות כלתה נפשי לחצרות ה' כו', אתי מלבנון תבואי קאי על הגילוי דלע"ל, וצ"ל לפ"ז מ"ש מלבנון תבואי דהל"ל ללבנון תבואי. וילה"ק תחלה משארז"ל מזכירין יצי"מ בלילות, בלילות קאי על זה"ג שנמשל ללילה והיינו דגם בזה"ג צריכים להזכיר יצי"מ בכ"י, ולכאו' א"מ מה נוגע ענין זכירת יצי"מ עכשיו והלא מה דהוה הוה מאחר שגם עכשיו אנו בג' מה נוגע מה שהי' יצי"מ, אך הענין הוא דהנה ידוע דכשם שיש מצרים למטה והי' שעבוד מצרים בגשמיות כן יש מצרים בעבודה ברוחניות, ובזה צ"ל יצי"מ בכ"י וע"ז אמרו בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים ולאו דוקא בכל דור אלא בכל יום ויום, וזהו שמזכירים יצי"מ בכ"י דהיינו יצי"מ ברוחניות כו'. ולהבין ענין מצרים ברוחניות הנה כתי' עבדו את ה' בשמחה דעיקר העבודה היא שתהי' בשמחה דוקא, והגם דכתי' ג"כ עבדו את ה' ביראה ויראה הוא היפך משמחה דשמחה הוא התפשטות והתרחבות הנפש ושייך דוקא בעבודה מאהבה כו', משא"כ יראה הוא בהיפך שהוא כיווץ הנפש כו', הנה באמת צ"ל יראה ג"כ דעבודה בשמחה בלי יראה אינה עבודה תמה וצ"ל יראה ג"כ, אבל היראה צ"ל בהעלם ובהתגלות תהי' השמחה וכמ"ש וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה דהיינו רעדה מבפנים וגילה מבחוץ כו'. דהנה בעבודה בשמחה יכול להיות הרגשת עצמותו והוא בכמה אופנים אם שמרגיש שהוא עובד ה', או שמרגיש את הטוב לנפשו היינו מה שטוב לו מההרגש והידיעה דאלקות שיש בנפשו, והוא שהשמחה אינה על העצם אור האלקי שמאיר בנפשו כ"א מה שהוא מרגיש את האלקות, וטוב לו מזה כו', וגם יכול להיות הרגשת עצמותו שהוא מחולק מזולתו במה שהוא יודע ומרגיש באלקות וכמו רזא לי' כו', וא"כ הרי יכול ליפול מכ"ז במדות מגונות כמו גסות וכדומה כו', ועוד זאת שהרי השמחה היא פתיחת הלב ומצד הפתיחות הלב יכול לפול אחר התפלה בהוללות ולצנות שזה"ע קלי' פלשתים שהיא קלי' שכנגד אהבה דאברהם, דאהבה היא פתיחת הלב והקלי' המנגדת לזה הו"ע פלשתים מבוי

---

*) ע"כ נמצא בגוכי"ק.

המפולש שנק' פוסטקייט והו"ע ההוללות והלצנות כו', ולזאת צ"ל התכללות היראה שהו"ע הנחת עצמותו וממילא לא תהי' אז השמחה בבחי' הרגש עצמותו, והיינו שהשמחה תהי' על עצם האלקות שמאיר בנפשו ואינו מערב את עצמו בזה כו', וכמו"כ לא יפול ח"ו בהוללות וכדומה דמאחר שהוא בטל לאלקות ממילא אינו שייך שיהי' בדבר המנגד שאינו שייך לזה כלל והפתיחות הלב הוא הכל בקדושה כו' (וכמו רב ברונא דלא פסיק חוכא מפומי' כולא יומא משום דשמח במצות הוה כו', וכמו דוד שהי' מפזז ומכרכר בכל עוז בשמחה וחדוה עצומה ומ"מ הי' בתכלית הביטל שאמר ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני כו'), והנה יש אופן עבודה שהיראה היא בהתגלות מבחוץ והשמחה מבפנים וכמ"ש וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך דכל הלבבות יראוך מבחוץ בגילוי וכל קרב וכליות יזמרו לשמך בהעלם שז"ע עבודה ביראה כו', אמנם באמת ההפרש בזה הוא במדרי' הנשמות מצד שרשן דאותן שמושרשים בבחי' מדת הגבו' עבודתם ביראה והמושרשין במדת החסד עבודתם באהבה ושמחה כו', אך לפי המבואר כאן י"ל דכללית ענין עבודה ביראה היא דוקא בנשמות גבוהות ביותר אשר אור נשמתם מאיר אצלם בגילוי ולא יש אצלם שום העלמות והסתירים מצד הגוף והנה"ב, אבל ברוב הנשמות המלובשים בגופים ונה"ב דרשע מכתיר את הצדיק שהנה"ב מעלים ומסתיר על הנשמה כו', הנה בנשמות אלו צ"ל עבודה בשמחה דוקא, דהנה מעלת העבודה בשמחה בד"כ היא מה ששמחה גורם גילוי ושמחה מבטל דינין, והענין בעבודה הוא שע"י עבודה בשמחה מאיר האור האלקי בגילוי בכל כחות נפשו והיינו שהשכל והמדות דנה"א מאירים בתוקף ההתגלות, ותוקף הגילוי זה מבטל הדינים והגבו' דנה"ב דהיינו שהמדות טבעים דנה"ב מתבטלים מצד הגילוי אור דנה"א כו', וא"כ בנשמות אלו שהנה"ב מסתיר עליהם בהכרח בהם העבודה בשמחה, דהעדר השמחה והו"ע הכיווץ גורם בהם התגברות הנה"ב, דענין הכיווץ אין זה ענין הביטל והנחת עצומתו* כ"א הוא ענין העצבות ונמיכות רוח בל"א אראפ גיפאלין קייט שהיא חלישות הנפש וממילא אין בו כח לעמוד נגד המדות טבעים דנה"ב, עד שמצד העצבות יכול להיות ח"ו כאסקופה הנדרסת להרצון זר דנה"ב וכל מה שעולה ברצון הנה"ב הוא עושה מפני חלישות הנה"א שאין בו כח לעמוד כנגד וכאילו אינו ר"ל כו', ולזאת בנשמות אלו ההכרח להיות העבודה בשמחה שהיא ההתגברות דנה"א ועי"ז מתגבר על הנה"ב, וכשהאור מאיר בתוקף א"צ להתגבר כלל על הנה"ב והוא מתבטל מאיליו מצד הגילוי אור כו', אבל בנשמות הגבוהות הוא באופן אחר לגמרי דהכיווץ בהם הו"ע הביטל והנחת עצמותו ויש בזה תוקף החיות, וענין העצבות אינו שייך בהם כלל כי העצבות היא מצד הקלי' שאינו שייך בנשמות אלו אחרי שאין בהם תערובות נה"ב כו', אבל בני עלי' כאלה מועטים המה ורוב הנשמות צ"ל העבודה בשמחה דוקא, ובפרט שהרי זרעא דאברהם בגלותא דאדום וא"כ מצד שרש נשמתם צ"ל ג"כ העבודה באהבה ושמחה דוקא, ובזה יובן מ"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה כו' ועבדת כו' דמשמעות

עצומתו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : עצמותו.

הענין הוא דגם שמקיים את המצות כתיקונן אך בלא שמחה בא העונש ע"ז ועבדת כו' דלכאו' מפני * יש עונש גדול על העדר השמחה, אך הענין הוא דפי' ועבדת את אויבך הוא התגברות הגה"ב שע"י העדר השמחה נעשה התגברות הגה"ב ומדות הטבעים וע"י השמחה נכנעים ומתבטלים כו' כנ"ל. ואיך תהי' העבודה בשמחה עז"נ בשמחה ובטוב לבב מרוב כל דהנה כל הוא כמ"ש כי כל בשמים ובארץ שמים וארץ הם גע"ע וגע"ת, וכל הוא העמוד המחבר גע"ע וגע"ת והו"ע כל חיי עוה"ב בחי' כל שהוא חיי העוה"ב, וידוע דבג"ע יש כמה מדרי' עד אין שיעור וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' וכאו"א נכוה בחופתו של חבירו כו' ממילא יש כמה מדרי' כל, אמנם ענין המצות הן למעלה יותר מכל בחי' כל וכמא' יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. ולהבין מעלת המצות הנה כתי' יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים, ופי' שמו הוא בחי' מל' דאצי' שהיא מקור העולמות והנבראים וכמ"ש מל' מכ"ע דכל עולמים שרש התהוותם הוא מבחי' מל' שהוא בחי' שמו לבד דמלך שמו נקרא עליהם וכמו ענין המלוכה למטה שהמלך בעצם אינו מתפשט בהמדינה רק שמו לבד, וגם השם הוא ברוממות והתנשאות עליהם דענין קריאת שמו על המדינה הוא הממשלה שמושל עליהם וכל ענין ממשלה ושליטה הו"ע התנשאות שמתנשא עליהם כו', ובדוגמא כזאת יובן למעלה דכל ענין ההתפשטות דבחי' מל' הוא בחי' שם והארה לבד וג"ז הוא רק בבחי' מקיף על הנבראים וכמא' המלך המרומם לבדו והים עומד עליהם מלמעלה בבחי' מקיף לבד כו', והנה בד"כ כללות הע"ס דאצי' נק' שמו, דהנה ענין הע"ס למעלה אינו כמו העשר כחות למטה בנפש שיש בה עשר כחות ג' שכלים וז' מדות שהן נחשבים מכל העצמיות של הנפש שהרי הנפש נק' ע"ש השכל שנק' נפש המשכלת נפש השכליות כו', והמדות ה"ה נולדים מן השכל וכיון שהשכל הוא עצמות הרי גם המדות הן בחי' עצמיות וכמ"ש בסש"ב השכל ומדות הן עצמות הנפש כו', ואם כי אין הכוונה שהן בחי' עצמות ממש שהרי הכחות הן מחולקים בכחות מיוחדים בבחי' התחלקות ממש וגם יש בהם שנוים דלפעמים משכיל השכלות ולפעמים א"י להשכיל וכמו השינוי מקטנות לגדלות דכ"ז אינו שייך בעצם הנפש דכל עצם בלתי מתחלק ובלתי משתנה כו', מ"מ יש להם שייכות אל העצם שהרי העצם נק' ע"ש השכל הרי בהכרח שיש לו שייכות אליו כו', ואנו רואין שהנפש מתענג בגילוי הכחות וכמו בכח השכל שיש בזה תענוג הנפש בהשגה וכמו צבהו פניו של ר"א כו', וגם מהכחות יכולים לידע מהות עצם הנפש בשרשו, וכמו ב"ש שמבחי' הגבו' שהי' נטיות השכל לגבו' וב"ה ששרשם מבחי' החסדים הי' נטיות השכל ג"כ לחסד, דלפי אופן מהות הנפש בשרשו כן הוא גלויי הכחות כו' הרי מכ"ז מובן שיש להם שייכות אל העצם כו', משא"כ הע"ס דאצי' אינם בבחי' עצמיות כלל כ"א בחי' שמות וכמ"ש בזהר לאתקנא רזא דשמי' דקאי על האורות המתלבשים בכלים שהן בחי' שמות לבד וכמו השם שהוא הארה שאינו שייך אל העצם כלל דכל מה שנת"ל בענין הכחות אין זת

מפני יש : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מפני מה יש.

שייך כלל בענין השם, דאינו שייך שהנפש יתענג בקריאת שמו וכן לא יוכר העצם כלל מהשם כו', והיינו לפי שהוא הארה שאינו נוגע אל העצם כו', וכן הוא בע"ס דאצי' שהן בחי' הארה לבד, ועש"ז נק' אצי' מל' הפרשת הארה וכמו ואצלתי מהרוח שעליך ופרש"י כמדליק נר מנר שאינו חסר כלום מנר הראשון והיינו לפי שהוא הארה לבד והארה אינו מחסר כלום מן העצם כו', ויש עוד פי' באצי' ל' אצלו וסמוך והיינו שהע"ס דאצי' דבוקים ומיוחדים באוא"ס המאציל ולא כמו בי"ע שהן נפרדים משא"כ אצי' האור דבוק במאור, אבל מ"מ הוא בחי' אור לבד שהוא הארה ולא עצם וכמ"ש אני הוי' הוא שמי דש' הוי' שהוא שרש האורות הוא בחי' שמי שם לבד, ונק' שמי הדבוק ומיוחד בי אבל מ"מ הוא בחי' שם והארה לבד כו', דהנה בשמות גופא יש ג"כ הפרש בין ש' הוי' לשארי שמות דדוקא ש' הוי' הוא בחי' שמי המיוחד בי*.

וכל העם רואי' את הקולות ואת הלפידי' ואת קול השופר וגו' וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, ולכאו' יפלא מה"ע הקולות האלו הלא הדבורי' והציוים אשר נצטוו במ"ת הם דברי' פשוטי' מאד, כמו לא תרצח לא תענה ברעך עד שקר, שהם דברי' פשוטי', שגם אם לא היינו נצטוי' עליהם הנה גם ע"פ היושר ראוי לקיימם ולנהוג כן, וכמארז"ל ערובין דף קוף סע"ב אלמלא לא נתנה תורה היינו למדים צניעות מחתול, וגזל מנמלה ועריות מיונה, נמצא שגם הבע"ח נזהרי' בדברי' כאלו גם בלתי ציווי כל זולת למיניהם שנא' ביצירתם שעי"ז נעשה אפי' כמו טבע בנפשם, מ"מ זהו רק בכללות המין אבל לא בפרטי הזיווגים, וצניעות וגזל לא נצטוו כלל ונמצא כי מהראוי הי' לאדם שהוא נברא בעל שכל ומשכיל על דבר לקיים מדעתא דנפשי' לזהר בדברי' הנ"ל וכ"ש ללמוד מנבראי' הנ"ל, ואם כי י"ל שלכן נצטוינו בעשה"ד בדברי' אלו להיות כי גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה, ולהיות כי חיבב הקב"ה את ישראל לכן ציוום גם על דברי' פשוטי' בכדי להרבות להם שכר, מ"מ אינו מהראוי להרעיש כ"כ בקולות וברקי' וענן כבד, להיותם דברי' פשוטי' שמראוי לנהוג כן גם בלתי ציווי כו'. וכאשר נבין ד"ז נבין ג"כ משארז"ל בילקוט, שכאו"א מישראל הי' אומר עמי הדבור מדבר, שנדמה לכל אחד שהבורא דבר אתו בפרט, ולכן א' אנכי הוי' אלקיך ל' יחיד ולא אלקיכם ל' רבי' כמ"ש בכל התורה, בכדי שכל או"א יסבר שעמו הדבור מדבר, והענין יובן בהקדם ענין כל חידוש מ"ת מהו הלא ארז"ל קיים אברהם כל התורה כולה עד שלא נתנה וא"כ מהו החידוש במ"ת, ומה נתוסף בנתינתה

---

*) ע"כ נמצא בגוכי"ק.

הלא אברהם קיימה עד שלא ניתנה כו', אך הענין הוא דהנה ארז"ל ע"פ לריח שמניך טובי' שמן תורק שמך כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקי' מכלי אל כלי, פי' כי ענין הריח הוא אינו עצם הדבר שהרי יכול להריח כל היום וכל הלילה ואעפ"כ לא יחסר מאומה ע"י הריחו שמריח, ונמצא כי זהו הוראה שלא יש בקבלתו שום עצמיות כלל שהרי איננה חסר כלל, אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקי' מכלי אל כלי הוא עצם הדבר כמו שהוא, והיינו כי מה שקיים אברהם כל התורה הוא ע"י עבודתו ברצו"ש וקיים כל הענינים ברוחניות, שהרי לא הי' אפשר לו לקיים מצות תפילין עד"מ לכתוב פ' קדש שכתוב בה סיפור ענין יצ"מ, שעדיין לא הי' ענין שעבוד מצרי', וכמו"כ ענין הציווי שבפ' והא"ש תשמעו אל מצותי שעדיין לא נתנו המצות כלל, אלא שקיים כל המצות ברוחניות הענינים וע"י עבודתו בגמ"ח להאכיל ולהשקות לכל העוברי' ושבי' וא"ל אח"כ ברכו למי שאכלתם משלו, והודיע אלקותו ית' בעולם, וכמו"כ ע"י הנסיונות שניס' אותו הקב"ה ועמד בכולם, ע"י עבודתו זה הלך ברצו"ש מדרגא לדרגא עד שהגיע לבחי' נגבה הוא בחי' החסד שהוא שירותא דעלמא עילאה כמ"ש בזהר, ולהיות כי הנברא ע"י עבודתו עצמו (בלא תומ"צ) א"א לו להגיע יותר נעלה משרשו ומקורו אשר נלקח משם, וראי' לזה ממה שארז"ל ש"מ מעין עין עיטם גבוה מקרקע העזרה כ"ג אמה, שהרי מקוה של הכה"ג שהי' בבית הפרוה (צ"ע, וע' בפרש"י ביומא דל"א ע"א דהיינו בהמקוה שהייתה ע"ג שער המים, וע' שם בתוס' ד"ה וכולן) היתה על הפתח שהפתח הי' עשרי' אמה גובהה וג' אמות על מקום המי', ואם נא' שיכולי' להגביה המי' גם עוד יותר מהמעיין אשר נובע ממנו א"כ מנ"ל שמעין עין עיטם גבוה כ"ג אמה, אלא בהכרח לומר שא"א להגבי' קויית המי' גבוה יותר מהמקום אשר נלקח משם, ומזה נלמוד לכ"ד אשר א"א שיתעלה ע"י עבודתו למעלה ממקור שורשו, גם ענין ירידת הנשמה בגוף תוכיח שא"א לעלות כ"א ע"י ירידתה שירדה עשר מעלות אחורנית להתלבש בגוף ונה"ב המעלים ומסתיר על בחי' האהוי"ר אשר הי' לה קודם ירידתה והתלבשותה בגוף, כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו' וכמ"ש מזה במ"א באורך, והיינו כי כמו פעולת המי' שהוא ענין קיבוץ וקיוי המי' א"א להיות גבוה יותר מגובה המעיין עצמו כן פעולת כל דבר נברא א"א להיות גבוה יותר משרשו הקדום, ובזה יובן היטיב דקדוק הלשון שאמרו בענין ירידת הנשמה בגוף שהירידה היא צורך עלי' הנה כיוונו לזה באמרם שהירידה דוקא היא צורך עלי' ולא כשהיתה עומדת באהוי"ר בהיותה באוצר הנשמות למעלה כו' ולזה יובן ג"כ בענין עבודת אברהם שהי' עובד בלתי ציוי כ"א מעצמו לא הי' ביכולתו להגיע למעלה יותר משרשו כו', ולכן ארז"ל ריחות הי' והיינו שכמו הריח הוא רק הארה מעצם הדבר ולא ממשו של הדבר כן עבודת הנברא מצד עצמו הוא רק ריח פי' הארה בעלמא מפני כי א"א להגיע יותר נעלה משרשו וכל שורש הנבראי' הוא רק הארה בעלמא, בהבראם בה' בראם בחי' אתא קלילא דלית בי' מששא, ובהבראם אותיות באברהם כמ"ש במד"ר בראשית פי"ב, שגם אברהם הגיע בעבודתו לבחי' בה' בראם לבד כו', והגם כי האבות הי'

נשמות דאצי' מ"מ ירדו דרך הבריאה ואברהם אברהם פסיק טעמא שנת' בת"א שאברהם שלמטה אינו כמו אברהם שלמעלה, ולכן לא הי' יכול להגיע ע"י עבודתו כ"א לשורשו כו', ומה שהי' אברהם מרכבה לבחי' החסד אי' בפרדס שעה"כ ספ"ג דהיינו אור החסד המתגלה במל' והי' מרכבה לבחי' המל' וגם לפי המבואר במ"א שהי' מרכבה לבחי' חסד דאצי' ממ"ש הלא באמת שורש התהוות העולמות הוא מבחי' ז"א דאצי' שלכן נק' יוצר בראשית כמ"ש במ"א, ועז"א במד"ר מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן והיינו בבחי' ז"א, דהתחלת הזמן הוא מהמל' מלך מלך ימלוך, וז"א נק' סדר זמנים והיינו לפי שמדות העליונות הם מקור לעולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכתי' זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה שבחי' המדות רחמי' וחסדי' שייכי' לעולמות כו' ולכן אם כי האבות הן הן המרכבה כו' עכ"ז הוא רק לבחי' שורש ומקור ההתהוות כו', והגם כי נשמת * ירדה למטה ונתלבשה בגוף ונת"ל שהירידה צורך עלי' שע"י הירידה בגוף עי"ז מתעלה הנשמה למעלה משרשה, וא"כ גם באברהם הי' צ"ל העלי' למעלה משרש ומקור נשמתו, הענין הוא דהנה עליית הנשמה הנעשה ע"י הירידה בגוף הוא בב' אופנים, הא' כשהגוף והנה"ב מעלימים ומסתירים על הנה"א ומונעים אותו בדרכי עבודתו עי"ז נעשה תוקף הרצוא בנה"א וכידוע המשל מאמת המים כשסותמין אותו אזי נעשה התגברות המים ביותר שבוקעים את הסתימה כו', וכמו"כ כשהנה"ב מעלים ומסתיר על הנה"א ועושה לו מניעות ועיכובים בכל דרכי עבודתו עי"ז נעשה תוקף ההתגברו' בנה"א בבחי' תוקף הרצוא שבא לידי אה"ר הבלתי מוגבלת שלמע' מטו"ד, שזהו בד"כ למעלה משרש ומקור הנה"א דמקורו הוא בבחי' ציור אדה"ע וידוע דציור אדם הוא בחי' שכל ומדות, וא"כ האה"ר שלמעלה מטו"ד היא למעלה משרשו ומקורו כו', ואמיתות העלי' בנה"א נעשה ע"י תוקף הרצוא של הנה"ב בעצמו והיינו כאשר הנה"ב בעצמו יצר לו מעוצם ריחוקו ובא בבחי' רצוא לאלקות עי"ז נעשה עלי' בנה"א ג"כ, דהנה האה"ר הבלתי מוגבלת א"א לומר שהיא התחדשות בנה"א שהרי ישנה בנה"א מצ"ע ג"כ, וכידוע שיש בנשמות בטבע כח המס"נ וכמ"ש כי אתה אבינו וברא כרעא דאבוהו דמשו"ז יש בהם בטבע כח המס"נ על קדה"ש שאינו יכול להיות נפרד מאלקות כו', ומס"נ הוא למעלה מטו"ד, וא"כ הרי יש בטבע הנשמות ג"כ בחי' התפעלות הרצוא שלמעלה מטו"ד, אלא שהוא בהעלם בנשמה ובא לידי גילוי ע"י העלם והסתר הגוף והנה"ב, ובצדיקים מאיר בחי' אה"ר הנ"ל מעצמה ג"כ וכמאה"ז כברא דרחים לי' בתר אבוהי' ואמי' יתיר מגרמי ורוחי' ונשמתי' והיא בחי' אהבה בתענוגים כו' כמ"ש בסש"ב, ובנשמות הבינונים שהאה"ר בהעלם ה"ה באה ע"י העלם והסתר הנה"ב כו', אבל אין זה התחדשות בהנשמה, כ"א ע"י הרצוא של הנה"ב עי"ז נעשה התחדשות בהנשמה שזהו אמיתת עלייתה כו'. והענין הוא דהנה בהרצוא דנה"א גם בבחי' תוקף הרצוא שלו יש בו הרגש טוב טעם ותענוג על האלקות שזה גורם ג"כ הקירוב והרצוא כו', דכשם שבאהבה המוגבלת ע"פ השכל הרי

---

* נשמת ירדה: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: נשמת אברהם ירדה.

כל סיבת האהבה והרצוא הוא טעם השכל היינו מה שקרבת אלקים לי טוב ה"ז סיבת הרצוא, כמו"כ באה"ר שלמעלה מטו"ד אם היות שבאה מצד הריחוק מההעלמות כו', מ"מ יש בזה ג"כ הרגש טוב טעם בהקירוב שמרגשת הנשמה ושזה ג"כ סיבת הקירוב והרצוא וזה וזה גורמים, שהרצוא בא מסיבת שניהם מסיבת ההרגש מה שמיצר לו מריחוקו וגם מסיבת הרגש טוב הקירוב כו', דהנה הנה"א מצ"ע הוא שייך לאלקות שמרגיש את האלקות וחפץ באמת באלקות, והריחוק אין זה מצ"ע ח"ו כ"א הוא דבר הנוסף עליו מצד הנה"ב שמעלים ומסתיר עליו, וא"כ כששובר את קלי' הנה"ב ויוצא ממנו ה"ה מרגיש את הטוב והתענוג באלקות כו' וזהו שאמ' חדוה תקוע בלבאי מסט' דא ובכי' מסט' דא הרי בעת שבכי' תקוע בלבאי מהריחוק בעת ההיא ממש חדוה תקוע בלבאי מהקירוב ושניהם גורמים הרצוא כו', וא"כ בבחי' תוקף הרצוא דנה"א אינו מתבטל עדיין בכל עצמותו להיות נפסד צורתו לגמרי שהרי יש לו בחי' הרגש וטוב לו הקירוב כו', אמנם בחי' תוקף הרצוא דנה"ב כאשר צר לו מאד מריחוקו ומתפעל בבחי' רצוא, הרי הנה"ב בעצם אין לו שייכות לאלקות שירגיש בחי' הטוב דאלקות, והריחוק בו הוא מצד עצמו היינו מצד התערובות רע שבו, וכאשר יצר לו מאד מהריחוק אין בזה שום תערובות הרגש טוב הקירוב כ"א מה שבורח מן המות ר"ל ולא שיש בזה הרגש טוב החיים כו' רק מפני שמיצר לו מאד מעוצם ריחוקו כו', ונשבר בזה לגמרי כל מציאותו ונפסד כל צורתו לגמרי מכל וכל כו', ועי"ז נעשה בנה"א ג"כ תוקף הרצוא באופן כזה, והיינו בהתעוררות תשובה אמיתית כאשר נוגע לו ביותר בעומק פנימיות נפשו עוצם הריחוק מאלקות עד ששוכח לגמרי על טוב הקירוב, והיינו מפני עוצם צערו ומרירות נפשו שצר לו ביותר על שנתרחק מאלקות משו"ז הוא בבחי' תוקף הרצוא ואין בזה שום תערובות הרגש טוב כלל וכלל, כ"א מה שנמשך ממילא בלי שום הרגש כלל אל מה הוא נמשך כ"א מה שבורח מן הריחוק וממילא הוא בורח למקום החיים כו', אבל לא שמרגיש את הטוב דאלקות ומשו"ז הוא נמשך כי הוא שוכח ע"ז לגמרי כו', ונמצא מתבטל בזה כל מציאותו לגמרי שאין שום מציאות כלל כו', והרצוא באופן כזה מתחדש בנה"א ע"י הנה"ב דוקא, כי בהנה"א מצ"ע גם בבחי' תוקף הרצוא שבו הוא בבחי' הרגש כנ"ל דנה"א בד"כ הוא בבחי' ציור אדם ולכן בכל התפעלות שלו יש בחי' הרגש טוב טעם, אם בחי' טוב טעם דשכל או טוב טעם דתענוג כו', ועמ"ש במ"א בד"ה משכני אחריך נרוצה, וע"י נה"ב מתחדש בנה"א הרצוא באופן הנ"ל בבחי' ביטל כל מציאותו לגמרי כו' (במ"א מבואר שזהו בחי' מקיף דיחידה עמ"ש בד"ה תקעו, רנ"א. וי"ל דמקיף דיחידה הוא בחי' מקיף הרחוק שאינו שייך כלל אל הפנימי כמבו' שם, ולכן שייך ע"ז לומר שהוא בחי' התחדשות בנה"א ובא ע"י הרצוא דנה"ב דוקא כו'). והאופן הב' בעליית הנשמה ע"י ההתלבשות בגוף הוא ע"י קיום תומ"צ בגשמיות וכמשי"ת דעיקר בחי' המשכת העצמיות דאור התומ"צ הוא בגשמיות דוקא, שא"א להיות כ"א ע"י התלבשות בגוף ונה"ב גשמים ועי"ז מתעלה הנה"א כו' אבל ע"י הירידה לבד בלי קיום תומ"צ בגשמיות אינו שייך כלל שתעלה עי"ז, והנה באברהם לא הי' גופו מסתיר כלל על נשמתו

וכמ"ש בסש"ב פכ"ג שהאבות היו כל אבריהם כולם קדושים ומובדלים מעניני עוה"ז והיו מרכבה לבחי' רצה"ע לבד כו', ותומ"צ בגשמיות לא הי' לו שלא נצטווה ע"ז, ולזאת הגם כי ירדה נשמתו להתלבש בגוף לא הגיע בעבודתו כ"א לגילוי ש' שדי שאמרו ע"ז במד"ר שדי באלקותו לכל ברי' והיינו שמבחי' זו יכול להיות גם נס, אמנם גם הנס מתלבש בדרכי הטבע, כי עצם בחי' ש' שדי הוא ל' די שהוא בחי' הגבלה, אלא שיש בזה ב' מדרי' הא' שאמר לעולמו די שהוא בחי' הגבול ממש, והב' מה שדי באלקותו לכל ברי' שהוא בחי' הגילוי יותר להיות ניסים והוא כמו די מחסורו שממלא כל חסרון שבעולם והוא שנמשך מזה בחי' הניסים ג"כ, אבל מ"מ מלובש בדרכי הטבע, ובכללות הוא בחי' הארה לבד השייכה אל העולמות, ולכן שייך ע"ז לומר די מחסורו, שמשמעות הוא שזה ממלא החסרון ובלא זה העולם חסר, שזה שייך לומר רק בהארה השייכה אל העולמות דמאחר שיש לה שייכות אל העולמות שייך לומר שבהעדר הגילוי העולם חסר ובהגילוי מתמלא החסרון כו', משא"כ בדבר שאינו שייך אל העולמות כלל אינו שייך לומר ג"כ שהעולם חסר מזה כו' ועמ"ש בד"ה תפלה למשה תר"ס, וא"כ ענין שדי באלקותו כו' הוא ג"כ בחי' הארה לבד כו', ולפ"ז י"ל שגם באברהם הי' עלי' והיינו גילוי בחי' זו שדי באלקותו לכל ברי' כו' אבל כ"ז הוא בחי' הארה לבד כו', אבל אנו שמן תורק שמך כמו דבר שמריקי' מכלי אל כלי היינו בחי' עצם הדבר, והגם כי רמ"ח מ"ע הם ג"כ רק בחי' רמ"ח איברין שהם בחי' ז"א כנודע שז"א הוא בעל ט"ס וטפ"ט הם פ"א ורת"ס הם רמ"ח וה"ח המגדילי' זהו מספר רמ"ח, י"ל שזהו רק מה שהמצות נק' כלי' שהוא בחי' הכלי שבה יומשך האור שע"י המצות, והאורות הוא מבחי' תר"ך עמודי אור, שתרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור, וגם שענין מצות ל"ת שרשם בי"ה כמ"ש במ"א, והמשכה זו הוא בלבושים גשמיים דוקא כמשי"ת, ונמצא כי ע"י ירידת הנשמה בגוף בכדי לקיים התומ"צ כמו שהם נתלבשו בדברי' גשמי' ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי, וד"מ שבלולב בצמחי' הגשמי' ועד"ז כל בחי' פרטי המצות, שזהו א"א לקיים כ"א כאשר תתלבש הנשמה בגוף הגשמי דוקא עי"ז ממשיכי' מבחי' הגבוה יותר כו' וזהו שמן תורק המשיל ענין ההמשכה שע"י המצות לשמן, והיינו כי השמן רומז לבחי' חכ', והוא גם על בחי' הנעלמה שהוא בחי' ח"ס, ולכן כתי' שמן משחת קדש שהשמן מושח את הקדש להיותו בחי' חכ' הנעלמה ח"ס לכן יכול למשוח את הקדש בחי' חכמה דאצי', וכמו"כ על מעשה המצות שנמשלו לשמן אנו מברכי' אקב"ו פי' שע"י עשיית המצות נתקדשנו ג"כ, וכמ"ש כי עם קדוש אתה, והתקדשתם והייתם קדושי', קדושי' תהיו, שזהו ע"י המצות, שבהם וע"י נתקדשנו ג"כ כו' והיינו כמו השמן שמושח את הקדש, וכח זה ניתן במ"ת דוקא, אבל האבות שקיימו התורה הנה זהו ע"י עבודתם במס"נ כל אחד לפי מדריגתו, אברהם הי' מרכבה לבחי' החסד דאצי' ולכן אמרה מדת החסד כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שנא' וישמור משמרתי, כמ"ש בפרדס בש' ספר הבהיר, ויצחק ע"י חפירות בארות שהו"ע ההעלאות מלמטלמ"ע, וכ"ז בכח מס"נ, וכענין העקידה כו', ויעקב עבד בעניינים אחרי', וכמ"ש בזהר שהמקלות הי'

כענין התפילין, והשינוים שלהם בעבודתם הנה זה גופא יורה שההמשכה שלהם הי' באופן אחר מההמשכה שלנו שהרי כל אחד שינה מעשיו לפי שרשו ומקורו אבל מאחר שניתנה תורה הרי כולם שווין בקיום המצות, כמו שמאי שהי' מבחי' הגבורה והלל הי' מבחי' החסד, ומ"מ שניהם שוי' בקיום המצות, ולא כמו אברהם ויצחק שהיו חלוקי' במדריגתם שזה הי' מרכבה למדת החסד וזה למדת הגבורה היו חלוקי' בעבודתם כו', והיינו כי הם קיימו כל התורה עד שלא ניתנה הנה קיימו זה ע"י עבודתם במס"נ שלכן חלוקי' הם במעשיהם אברהם בגמ"ח והכנסת אורחי' ויצחק הי' חופר בארות, אבל מאחר שניתנה תורה הרי יד כולם שוה, והנה המשכת בחי' העצמות הוא דוקא בתומ"צ שנתלבשו בדברים גשמיים, והיינו מצד רוממות ההמשכה שהוא מדרי' גבוה ונעלה ביותר וכל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר שביכולתו לירד למטה ועיקר המשכתו הוא דוקא למטה, וכמו אותיות כשחוקקי' על האבן הטוב הנה מחמת רוב בהירות האבן טוב א"א לקרות האותיות כמו שהם חקוקי' בהאבן כ"א כשחותמי' אותם בשעוה אז יכולי' לקרות האותיות, והיינו כמו שמתרחקי' מהמקור, כן לעוצם מעלת גבוה ההמשכה שע"י המצות א"א כ"א שתתלבש בדבר גשמי שרחוק בערך במהות אחר לגמרי כו', ויובן זה ממה שאנו רואי' גם בכוחות שבנפש המוגבלי' לגמרי מ"מ חלוקי' הם בהתלבשותם, והוא מענין ההפרש בין ראי' לשמיעה שהראי' תופס דבר גשמי כמו עץ ואבן, והשמיעה אינה תופסת דבר גשמי כ"א רוחני כענין הקול שיוצא מהבל הלב, או מכלי זמר, ולכאו' יפלא הלא ראי' הוא כח היותר נעלה משמיעה, שהרי אינו דומה שמיעה לראי', והיינו שראי' הוא בחי' הנחה בנפש בבחי' היותר נעלה, שהרי כשישמע הא' בהפלגת איזה דבר ויצייר בנפשו היטיב ענין ציור הדבר ששמע עד שמבין היטיב מ"מ כשיראה הדבר ההוא אח"כ יתפעל ביותר מכמו אשר צייר הדבר ששמע, שלזה כיוונו באמרם שאינו דומה שמיעה לראי', והיינו שהגם ע"י השמיעה נצטייר בנפשו דבר ההוא, מ"מ ההנחה שעושה בנפשו על הדבר שראה בראי' חושיית היא יותר נעלה בערך מכמו מה שנתצטייר אצלו ע"י השמיעה ששמע, אשר זה יורה ומובן לכל אשר ראי' הוא כח היותר נעלה, וכנודע מספרי חכמי האמת שראי' רומז לבחי' החכ' ושמיעה על בחי' הבינה, ומ"מ בענין פעולתם הנה השמיעה תופס הקול שהוא רוחני, והראי' דבר גשמי כעץ ואבן, שלכאו' הי' צ"ל בהיפוך, אך הענין שלהיות הראי' הוא כח היותר נעלה בהכרח שתרד להתלבש בדבר היותר נמוך ואז תוכר מעלתה, משא"כ בענין רוחני כקול א"א עדיין להכיר בחי' ומעלתה, כי כל אור א"א שיתגלה כ"א ע"י איזה לבוש המעלים עליו קצת ועי"ז דוקא מתגלה, וכמו שכל המתלבש באותיות הדבור או באותיות הכתב הרי האותיות מעלימים על האור עד שאפשר להיות שלא יבין שיש בהם אור שכל וכמו התינוק שרואה את האותיות ואינו יודע שיש בהם שכל, שאם הי' באפשר שיהי' גילוי שכל בלא אותיות הלא היו הכל יודעים מהאור, והאותיות מעלימים כו', ומ"מ ע"י מתגלה השכל כי בלא האותיות לא הי' שום גילוי אל המקבל, כי א"א לקבל גילוי אור בלי לבוש כלל, וכמו שא"א להביט על השמש מצד תוקף בהירתו כ"א ע"י זכוכית המסתיר קצת כו', הרי כל גילוי אור צריך לבוש,

אמנם כאשר האור הוא נעלה ביותר אין הרוחני לבוש אליו, דרוחני אפשר להיות לבוש כ"א לאור שבערכו וכמו מדות לבוש לשכל ודיבור למח' כו' אבל לאור שאינו בערכו א"א לרוחני להיות לבוש לזה כי מפני תוקף האור מתבטל הלבוש ואינו שייך שיעלים כו' כ"א גשמי דוקא יכול להיות לבוש לאור נעלה ביותר, וזהו שכח הראי' לגודל מעלתו א"א שיתלבש בקול שהוא רוחני כ"א כשתרד עוד עד שתתלבש בדבר גשמי אז ניכר מעלתה, והרי אין זה ירידה לבד שהרי ע"י הירידה ניכר מעלתה שהרי אינה דומה שמיעה לראי', כן עד"ז יובן שלעוצם גודל מעלת מעשה המצות א"א כ"א שתתלבש בדברי' גשמי' כציצית מצמר הגשמי ותפילין בקלף הגשמי וד"מ שבלולב בצמחי' הגשמי' דוקא, אבל ברוחניות א"א שיתגלה אמיתית אור התורה ומצות, ושרש הענין הוא דהנה רוחני הוא בבחי' כלי להאור המתלבש בתוכו וזה א"א כ"א בדבר שבערך כו', אבל גשמי אינו בדרך כלי כ"א בבחי' לבוש שמתלבש את העצם ממש וכמו לבושי האדם שתופסים כל עצם האדם, וכמו"כ בלבושי' הגשמים דתומ"צ בזה דוקא נתפס כל העצם דא"ס כו' ועמ"ש מזה באורך בד"ה יונתי, רס"ב. ובזה יובן מה שהשיב הקב"ה להמלאכי' כשבקשו שתנתן להם התורה, כלום יצה"ר יש ביניכם, שלכאו' אינו מובן התשובה כלל, דאם היו מבקשי' התורה כמו שניתנה בגשמיות הי' נכון התשובה כלום יצה"ר יש ביניכם, אבל הנה הם בקשו התורה ברוחניות שהרי אינו שייך שילבשו ציצית מצמר ותפילין מקלף גשמי, אלא הכוונה על המצוות כמו שהם ברוחניות ל"ב חוטי הציצית הם ל"ב נתיבות חכ', וצמר הציצית הוא בחי' שער רישא, ותפילין הוא בחי' ד' מוחין וכדומה בכל פרטי המצות ומה תשובתו כלום יצה"ר יש ביניכם, אך הענין הוא כנ"ל דלעוצם מעלת ומדריגת המצות א"א להם להתגלות כ"א בדבר גשמי, ושתרד הנפש להתלבש בגוף ונה"ב המעלי' ומסתי' על אור ה' וקדושתו, ומ"מ יקיים ציווי כל מצוה כתיקונה, ובפרט במצות הנק' חוקי' כפרה אדומה וכדומה, אשר ע"ז הוא נכון התשובה שהשיב להם כלום יצה"ר יש ביניכם שתוכלו לקיים המצות כו', ובזה הסיר הקטרוג שלהם והבקשה שבקשו תנה הודך על השמים, אמנם בכדי שיוכלו לקבל את התורה שהוא בחי' ההמשכה דעצמות א"ס, ובפרט שהגשמי יהי' לבוש לזה, זהו ע"י שעבוד מצרי' שע"י הג' והשעבוד נצטרפו ונתלבנו עד שיוכלו אח"כ לקבל התורה וזהו כענין מ"ש מצרף לכסף כור לזהב, פי' כמו שהכסף וזהב הנה בתחלת מציאתם הם מעורבין הכסף וזהב עם הפסולת יחד, ובכדי לעשות מהם כלי צריכי' לנקות תחלה הכסף או הזהב מכל פסולת הנמצא בה עד שתהא ראוי' לעשות ממנה כלי, כן בכדי שיהי' ישראל ראוי' לקבלת התורה להיות עם קדוש לה' אלקיך זהו ע"י אשר נצטרפו ונתלבנו תחלה במצרי' עד שנעשו נקי מכל פסולת ואז אח"כ בנו"ן יום קבלו את התורה. ולכן אמר במ"ת אנכי כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ, ולכאו' יפלא הלא הי' צ"ל בורא שמי' וארץ שזהו יותר פלא יחשב ממה שהוציא אותנו ממצרי', שהרי ענין הבריאה נעלם מעין כל חי וכמארז"ל אלמלא מתכנשין כל באי עולם אינם יכולי' לברוא אפי' כנף יתוש א', וענין יצ"מ זולת מה שהי' ע"י אותות ומופתי' הנה מצינו כמה מלכי' שנצחו זולתם, והרי לא נא' אשר עשיתי אותות ומופתי'

במצרי' כ"א אשר הוצאתיך מאמ"צ שדבר כזה מצוי וכמו מלחמת ל"א מלכי' שביהושע, אך הענין הוא דכל ענין הבריאה הוא יש מאין לבד, פי' מאין הוא בחי' * הארה בעלמא בחי', וגם אין שאינו מושג, ושניהם אמת שגם ההארה שממנה הוא בחי' התהוות כל העולמות הוא בחי' רוממות המלוכה, שהיא בחי' הארה ולא מעצמיות ופנימיות הכוחות כמ"ש מזה במ"א הנה גם ההארה זו אינו מושג כלל, כי ענין התהוות הנבראי' צ"ל בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא כמ"ש בד"ה מהיכן זכו ובד"ה מי כמוכה באלי' באריכות, שאל"כ הי' בחי' השתלשלות, שזהו ההפרש בין השתלשלות עו"ע שהעלול משיג מקצת עילתו, ובריאה יש מאין אינו מושג כלל מאין נברא ולשם זה אמרו ל' בריאה יש מאין, פי' לבד מה שזהו רק הארה בעלמא אשר לשם זה נק' אין הנה הוא אינו מושג שזהו נכלל ג"כ בפי' תי' אין שאינו מושג כלל, אבל יצ"מ זהו הקדמה למ"ת שע"י בחי' תומ"צ נמשך המשכה עצמיות מאלקות וכמארז"ל ע"פ ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחי' פי' אותי הייני אוא"ס עצמה"ו ית', שלכן אמר בעת מ"ת אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ דוקא ולא אשר ברא שמי' וארץ, כי בריאת שמי' וארץ זהו מהארה בעלמא שאינו נוגע כלל כי לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו, אמנם ע"י התומ"צ נמשך המשכה עצמיות וכנ"ל בענין שמן תורק דבר שמריקי' מכלי אל כלי, וכענין אותי אתם לוקחי' וכן ארז"ל כבי' נמכרתי עמה במד"ר ר"פ תרומה פל"ג, והייני שנמשך המשכת אוא"ס ב"ה המשכה עצמיות כו', וזהו אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ שבכדי שיהי' גילוי בחי' אנכי א"ס עצומ"ה זהו ע"י שהוצאתיך מאמ"צ דוקא. והנה מבחי' אנכי נמשך ג"כ להיות הוי' אלקיך שבחי' הוי' יהי' אלקיך אלקה שלך, וכמ"ש פנים בפנים דיבר ה' עמכם כו', פי' ע"י שדיבר ה' עמכם במ"ת עי"ז נעשה ה' עמכם שנעשה ש' הוי' בכאו"א מישראל, והיינו כי בעבודה בנפש האדם יש ש' הוי' יו"ד הוא בחי' נקודה, הו"ע בריקת וסקירת השכל, ובעבודה הו"ע הצמצום שכובש כל רצונותיו הן במח' שלא יחשוב מח"ז והרהורים וגם יכבוש א"ע בריבוי המח' בעניני מו"מ וכמ"ש רבות מח' בלב איש ועצת ה' היא תקום, ובדיבור שלא יהי' דבורו ורוח פיו כרצונו לא מבעי בדבורים האסורים אלא גם בדברי' בעלמא להיות בולם פיו שלא ידבר מה שאינו בהכרח ובפרט מה שרוצה לדבר כו' ובמעשה להיות עוצם עיניו מראות ברע כו', ול"ד בדבר אסורי' כ"א גם בדברי' המותרים להיות קדש עצמך במותר לך כו' וצמצום זה הוא מבחי' החכ' שהוא הביטל למעלה מטעם המושג כו', והה"א הוא בחי' השגה והבנה להבין בגדולת א"ס ב"ה, והוא"ו הוא בחי' מדות אהוי"ר, וה"א אחרונה הוא בחי' דבור כו', וע"י מה נעשה ה' עמכם זהו ע"י שדבר ה' עמכם, וזהו שהי' כל אחד ואחד מישראל אומר עמי הדבור מדבר פי' שהרגיש בנפשו הארת בחי' ש' הוי' בכוחות נפשו בגילוי כו', וכמו"כ גם עכשיו ע"י לימוד התורה מתגלה ש' הוי' בנפש האדם וכמארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וכדכתי' ה' צלך, ומאחר שהצל הנעשה הוא בחי' ש' הוי' בהכרח

בחי' . . . בחי' : כ"ה בגוכי"ק.

שהגורם הצל הוא ג"כ בחי' הוי' והיינו ש' הוי' שבנה"א כו', ושורש המשכה זו שבמ"ת נלקח מבחי' ומדריגה גבוה מאד נעלה, כי כדי שיוכל להיות נמשך למטה כ"כ עד שיוכל כאו"א להרגיש בנפשו גילוי ש' הוי' צ"ל ההמשכה מבחי' גבוה מאד נעלה, והיינו מבחי' אנכי דוקא דכל הגבוה גבוה ביותר כו', וגם להיות שהוא בחי' המשכה עצמיות נחקק האור בנש"י והו"ע שמן תורק דבר שמריקים כו'. ועפ"י הנ"ל יובן מה שבמ"ת נצטוו דברים פשוטים דוקא, דהנה כשם שכללות ההמשכה דתורה צ"ל בלבושים גשמיים דוקא כמו"כ בחי' ההמשכה והגילוי דמ"ת שהי' גילוי בחי' העצמות ממש צ"ל ע"י הדברים פשוטים ביותר שבזה דוקא אפשר להיות נתפס האור שיתקבל אליהם (וכמו לחכימא ברמיזא כו'), ובאמת על כדו"ד פרחה נשמתן לפי שהוא למעלה מעלה מערך העולמות והנבראים כו' והחזירן בטל תחי' שהוא בחי' טל תורה וידוע שהיינו ע"י הדיבור גופא החזירן כו', וכ"ז אפשר להיות בהתלבשות בדברים פשוטים דוקא, ומ"מ הי' בזה רעש הקולות וברקים להיות כי ענין הרעש הוא על דבר פלא, או מה שאינו מושג ע"פ השכל וכמו והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול שנת' במ"א שזהו מפני שמשיגי' שיש בחי' שאינם משיגי' שלכן הם ברעש, וכמו"כ על דבר שהוא פלאי ביותר לעוצם גובה מדריגתו יתכן ג"כ הרעש, לכן על הגילוי אלקות כזה שלעוצם הגילוי א"א לבוא בהלבשה כ"א בדבר גשמי דוקא שייך בחי' קולות וברקי' כו', ולכן יתורץ למה הי' צ"ל קולות וברקי' לדברי' פשוטי' כאילו שאדרבה שלהיות דברי' פשוטי' שרומזי' על גודל מעלת הגילוי שא"א להתלבש כ"א בדברי' פשוטי' דוקא ולכן הי' קולות וברקי' וקול שופר חזק מאד כו'.

בס"ד

ועבדתם את הוי' אלקיכם וברך כו' והסירותי כו', וארז"ל בפרק ח' דב"ק דף צ"ב ע"ב ועבדתם את הוי' אלקיכם זו ק"ש ותפלה, וכמארז"ל ע"פ ולעבדו בכל לבבכם איזהו עבודה שבלב זו תפלה כו', ולהבין זה צ"ל מה שתחלת הפסוק נא' בלשון נסתר ועבדתם, ולא אמר מי הוא האומר זה, וסוף הפסוק נאמר לשון נוכח והסירותי מחלה, כמדבר בעד עצמו שהוא יסיר המחלה כו', וגם צ"ל מי הוא האומר ועבדתם שא"א לומר שמשה הוא האומר ועבדתם את כו' שהרי תחלת הפרשה הוא הנה אנכי שולח מלאך לפניך שזהו מאמר הקב"ה למשה, וגם א"א לומר שהמדבר ועבדתם הוא ש' הוי' דהל"ל והייתם לי עבדים, וברכתי את לחמך, אלא שצ"ל כמ"ש הרמב"ן בהקדמתו לפי' התורה, וז"ל לא כתב מרע"ה את התורה כמדבר בעד עצמו כמו שנא' ביחזקאל ויהי דבר ה' אלי לאמר, וכן בירמיהו, אבל מרע"ה כתב כשלישי המדבר כו' עכ"ל, ופי' שלישי המדבר ז"ע בחי' עצמיות המאציל שע"ז רמז הרמב"ן ז"ל כשלישי המדבר, וכענין שנא' בהרבה פרשיות שבתורה ובציוי

המצות שמסיים אני הוי', שלכאו' צ"ל הלא אינו ידוע מי הוא האני, אלא שצריך לומר שאני מורה על בחי' עצמיות המאציל אני ראשון (כמ"ש בד"ה זכור את יוה"ש לקדשו, ושם בענין ה' שמו כו') וע"ז הוא שאומר אני הוי', שאני הוא בחי' עצמותו והוי' כולא חד, ובחי' עצמותו זהו ידוע ושגור בפי הכל, וכמו"כ מ"ש ועבדתם כו' הוא כשלישי המדבר ולכן נא' בל' נסתר. ולפ"ז מ"ש והסרותי מחלה קאי על אוא"ס עצמות המאציל, ולא כמו וברך לחמך כו' שזהו מה שהשלישי המדבר מספר ענינים השייכים לש' הוי', אבל מ"ש והסרותי מחלה הוא כמדבר בעד עצמו כו'. ולהבין זה יש להבין ענין ועבדתם את ה' אלקיכם, דהנה בענין העבודה יש בגמרא ובפסיקתא הובא בילקוט האזינו שמהם משמע שהעבודה צורך גבוה, ויש במדרש תנחומא פ' שמיני ובמד"ת סי' י"ח ובמד"ר ויקרא פי"ג וכי מאי איכפת לי' אם שוחט בהמה או נוחר, ומסיים לא ניתנה מצות אלא לצרף בהם כו' משמע שאינם צורך גבוה, ואיתא בספר עבודת הקדש שמ"ש ועבדתם קאי על למעלה שעבודה זו היא צורך גבוה כבי', והיינו שע"י העבודה ממשיכים כח וגבורה בפשמ"ע, וכמ"ש צור ילדך תשי יו"ד זעירא, שע"י העדר העבודה ח"ו מתישין כבי' כח וגבורה של מעלה, ולהיפך ע"י העבודה מוסיפי' כח וגבורה בפשמ"ע, וכמ"ש ועתה יגדל נא כח אד', יו"ד רבתי, וכמארז"ל בפרק ט' דשבת ע"פ ועתה יגדל נא, כלום יש עבד שנותן שלום לרבו כו' הי' לך לעזרני כו' מיד אמר ועתה יגדל נא הרי שהעבודה מוסיף כח למעלה, ע' בתולע"י בהקדמה דף ה' ע"א הביא מארז"ל זה, וע"פ הקבלה יו"ד רבתי הוא בחי' חכמה סתימאה שבכתר, והיינו שע"י העבודה של האדם למטה ע"ז ממשיכים מבחי' ח"ס שבכתר תוס' אור, ויו"ד זעירא הוא רק בחי' חכמה תתאה, אבל בחי' העליונות שבאצי' אינם מאירים כו', נמצא שע"י העבודה של האדם הוא נותן כח ועוז בגבורה של מעלה, ולכאו' אינו מובן זה איך שייך לומר שיהי' נצרך למעלה העבודה של האדם שהרי אנו רואים למטה שענין העבודה של העבד היינו שהוא משרת אותו שע"י שירותו משלים לו חסרונו שחסר לו, אבל למעלה ידוע אנת הוא שלימותא דכולהו וכלום חסר ח"ו, וא"כ איך שייך ענין העבודה למעלה שיהי' צורך גבוה כבי' כו', וגם מה תופס מקום העבודה שם, שהרי כתיב אם חטאת כו' ורבו פשעיך מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו ומה מידך יקח, וכמו שהקשה בלק"ת בד"ה לא הביט.

ב) **אך** הענין הוא דהנה במעשה המצות כתי' וצדקה תהי' לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה (בפ' ואתחנן ס"פ וא"ו פסוק כ"ה) שנקראו כל המצות בשם צדקה, ולכן האדם המקיים המצות נק' בשם צדיק שהוא פועל הצדקה של המצות שנקראו בשם צדקה. והנה ארז"ל בפ"ק דכתובות דף ה' סע"א גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ נאמר אף ידי יסדה * וימיני טפחה שמים, משא"כ במעשה צדיקים נא' מקדש אד' כוננו ידיך ב' ידות, וע"ש בתוספת. והענין הוא דהנה בבריאת

יסדה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : יסדה ארץ.

העולמות כתי' בראשית ברא אלקים, שבריאת העולמות נמשך רק מבחי' ש' אלקים שהרי לא נז' ש' הוי' בכל ששת ימי בראשית בכל העשרה מאמרות, רק שלאחר שבת אז נזכר שם הוי', כמ"ש ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, משא"כ מתחלה לא נזכר ש' הוי' רק ש' אלקים לבד.

והנה שרש ההפרש בין ש' הוי' לש' אלקים, ששם הוי' הוא בחי' שמו הגדול, וכמארז"ל עד שלא נברה"ע הי' הוא ושמו בלבד, שהוא בחי' שמו הגדול, והוא בחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' השתלשלות העולמות, וכנ"ל שהי' קודם שנברה"ע, ושם אלקים הוא בחי' ממכ"ע שמתלבש בתוך העולמות, וזהו ג"כ ענין מ"ש וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, כ"א בש' שדי לפי ששם שדי הוא שאמר לעולמו די, כי העולמות נמשכו בבחי' גבול ומדה וכמו שארז"ל מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו', ואפי' עולמות עליונים ג"כ הם בבחי' גבול ומדה, ואפי' ג"ע הוא בבחי' גבול כי ג"ע הוא השגה, וענין ההשגה הוא בחי' גבול כמובן.

והנה כדי שיומשך העולמות שהם בבחי' גבול מאו"ס הבלתי בע"ג בתכלית אין זה ע"פ השתלשלות, כי אין ערוך כלל בחי' הגבול לגבי בחי' בלתי בע"ג, ואינו בגדר וסוג כלל, שאפי' אחד במספר לגבי אלף אלפי' או ריבו רבבות, הגם שהם רחוקים מאד זה מזה בריחוק הערך בבחי' המספר, אעפ"כ יש להם ערך וסוג קצת זה לזה, שהרי הוא חלק א' מאלף אלפי' או מריבו רבבות וה"ה בגדר חשבון עכ"פ והם מסוג אחד עכ"פ, משא"כ גבול לגבי בלתי בע"ג אינו בערך כלל, ולגבי בחי' בלתי בע"ג שוה מספר ריבו רבבין כמו מספר א' והיינו שגם מספר היותר גדול ג"כ אינו בערך כלל ולכן כדי שיתהוה התהוות העולמות שהם בע"ג מאו"ס הבלתי בע"ג זהו ע"י שם אלקי' דוקא, כי ש' אלקי' הוא בחי' הצמצום שצמצם א"ע כבי' שיהי' מקור לעולמות בע"ג ומדה. וזהו שבכל ששת ימי בראשית לא נא' כ"א שם אלקים לבד, משא"כ ש' הוי' מורה על בחי' הי' הוה ויהי' כאחד, שהוא בחי' שמו הגדול, הנה מבחי' זה לא הי' יכול להיות התהוות העולמות בבחי' גבול, כ"א מש' אלקים נעשה בחי' מציאות הגבול, ומאחר שהעולמות הן בבחי' גבול ממילא גם החיות המתלבש בתוכם הוא בבחי' גבול, כמ"ש במ"א שא"א שבבעל גבול יהי' החיות המתלבש בתוכו בחי' בלתי בע"ג (עמ"ש מזה בהביאור דושבתה דתקס"ט) ובהכרח שהוא ג"כ בבחי' גבול, וזהו"ע מה שלמ"ד כלים דזו"נ נעשים נר"ן לבי"ע הלא גם הנר"ן שהוא בחי' אור הנשמה דבי"ע הוא בחי' כלים לבד שהן בחי' כלים דאצי' בכלל וכלים דמל' בפרט, והיינו בחי' ש' אלקים בחי' ממכ"ע, אבל האורות דאצי' שהו"ע ש' הוי' אינו מתלבש בתוך העולמות כ"א הוא בבחי' סובב ומקיף עליהם כו', וזהו דגבי ש' הוי' כתי' יהללו את ש' הוי' כי הוא צוה ונבראו, ולא כתי' ברא, והיינו כי ברא הוא לנוכח שהוא בחי' כח הפועל בנפעל, ולכן בש' אלקי' שהוא מדת הצמצום כנ"ל נא' ברא היינו שנתלבש בעולמות בבחי' ממכ"ע, משא"כ אצל ש' הוי' נא' רק ונבראו לשון ממילא לפי שש' הוי' אינו מתלבש בעולמות רק בבחי' מקיף והעלם שהוא

בחי' סוכ"ע, ולכן במע"ב לא נזכר ש' הוי' רק בשבת אחר שנאמר ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, אז נא' שם הוי', כי בשבת הוא התגלות ש' הוי' וכמ"ש שער החצר הפנימיות כו' סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח ר"ת ש' הוי' לפי שבשבת הוא התגלות ש' הוי', והיינו לפי שבשבת הוא שביתה בחי' תענוג שחוזר למקורו, כי בששת ימי החול הוא בחי' ירידת והמשכת החכ' בבחי' דבור שנק' עשי' כו', משא"כ בשבת הוא בחי' עליה למקורו שמאיר שם התגלות עצמותו כו', וזהו שפי' רש"י ז"ל ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי, והיינו כי שם הוי' בחי' ומדריגת אמת (הגם ששארי שמות הם ג"כ אמת כמ"ש במ"א) שג' אותיות אמת הם אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו', ולהאבות לא נתגלה עדיין בחי' אמיתית שם הוי' רק הגילוי הי' להם מבחי' שאר שמות כו'. ובזה יובן משארז"ל גדולים מעשה הצדיקים העוסקי' בתומ"צ ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמו"א כתי' אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים שהארץ נברא ביד שמאל כמארז"ל נטה ימינו וברא שמים, נטה שמאלו וברא ארץ, ולכן בארץ נעשה העלם והסתר גמור כו' ושמים שנברא בבחי' יד ימין שם מאיר אלקות בבחי' גילוי יותר, אך מ"מ הגילוי שבשמים אינו מאיר בארץ וכמ"ש השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, לפי שכל אחד נברא ביד אחת, אך במעשה הצדיקים נא' בהם מקדש אד' כוננו ידיך ב' ידות בחד מעשה, והיינו בחי' ההתחברות בחי' שמים וארץ וכמ"ש כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמי' ובארעא, והיינו לפי שממשיכים בחי' ש' הוי' שלמעלה משרש ומקור דשו"א לכן עי"ז נעשה ההתחברות שיהי' הגילוי בשו"א בשווה, כי בבריאת העולמות מה שבשמים מאיר גילוי אלקות הוא ג"כ מבחי' ש' אלקים, שגם הגילוי שבעולמות העליונים הוא בחי' ידיעת המציאות לבד וכמא' שאפי' החיות כו' אינם רואין את הכבוד כו', ולפי שהוא ידיעת המציאות לבד לכן יש בזה חלוקי מדרי' שבשמים מאיר גילוי אלקות ובארץ אינו מאיר בגילוי כו', אבל גילוי ש' הוי' הוא בחי' גילוי המהות (היינו מהות ההארה כו') ולכן נמשך הגילוי בארץ כמו בשמים כו'. והענין הוא דהנה ידוע דמהות ומציאות הוא עד"מ ראי' ושמיעה, והנה אנו רואין דבשמיעה יש חלוקי מדרי' וכמו עד"מ א' שמספר איזה דבר הפלגה ומתאר את יופי הדבר כמו שהוא, הרי אין כולם מקבלים בשווה שזה מבין כך וזה מבין כך וזה אינו מבין כלל, וכמו בהשפעת השכל לריבוי מקבלים יש בהם חלוקים זה מקבל את השכל בטוב וזה אינו מקבל בטוב כ"כ או שאינו מקבל כלל, והיינו שזה ששייך להענין מבין את השכל ושאינו שייך להענין אינו מבין כלל, אבל בראי' כשרואין איזה דבר טוב ויפה הרי כולם שוים בזה ואינו שייך התחלקות שהרי הכל רואין איך שהדבר טוב ויפה, ובדוגמא כזאת יובן ההפרש בין מהות למציאות דכאשר הגילוי הוא בבחי' ידיעת המציאות לבד יש בזה חלוקי מדרי' דלמעלה ידוע ומושג מציאותו ולמטה אינו מושג כו', אבל כשהגילוי הוא בבחי' ראיית המהות אין בזה חלוקי מדרי' ומאיר בגילוי למטה כמו למעלה, וזהו דבבהמק"ד הי' מאיר גילוי אלקו' למטה ממש, וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם שהי' מאיר גילוי שם הוי' למטה וכמ"ש אכן יש הוי' במקום הזה, והוי' בהיכל

קדשו, והכל ראו את הגילוי אלקות בבהמק"ד וכמ"ש שלש פעמים בשנה יראה כו' דכשם שבא לראות כך בא לראות כו', ולכן גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמי' וארץ, לפי שמעשה שמי' וארץ הוא בחי' העלם וע"י מעשה צדיקים נמשך גילוי ש' הוי' למטה.

ג) **ובזה** יובן מ"ש ועבדתם את הוי' אלקיכם, דלכאו' קשה איך שייך למעלה בחי' עבודה שהרי נא' אם צדקת מה תתן לו כנ"ל, אך הענין הוא דבאמת לגבי עצמותו ומהותו אין שייך כלל לומר לשון עבודה שהרי אם צדקת כו', אך מה ששייך העבודה זהו דוקא בבחי' הוי' אלקיך שם שייך העבודה, דהנה בש' אלקים מובן איך ששייך עבודה שהוא בחי' הצמצום והעדר הגילוי הרי חסר הגילוי אור וכמ"ש במ"א בענין אתה עשית את השמים כו' את חסר ה"א כו' ושייך עבודה להשלים החסרון (עמ"ש מזה בד"ה תפלה למשה תר"ס), וכתי' אשר ברא אלקים לעשות, לעשות ולתקן שזהו תכלית הכוונה בהצמצום להמשיך ע"י עבודה בחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו' כמ"ש במ"א, אמנם גם בש' הוי' שייך עבודה, דהיינו להמשיך את בחי' שם הוי', כי אע"פ ששם הוי' הוא בחי' שמו הגדול בחי' סוכ"ע שלמעלה מהשתלשלות, מ"מ הוא רק בחי' שם לבד, והוא למעלה מהשתלשלות מבחי' העולמות שהם בבחי' גבול ממש, אבל לגבי עצמותו ומהותו ממש הוא רק בחי' שם לבד, וכדי שיומשך בחי' שם הוי' הוא ע"י צמצום, וזהו ששם הוי' הוא מתחיל ביו"ד שהוא בחי' צמצום, אלא שאינו דומה הצמצום דש' הוי' להצמצום דש' אלקים, דהצמצום דש' אלקים הוא בחי' העדר הגילוי בכדי שיהי' מציאות היש, והצמצום דש' הוי' הוא שמצמצם א"ע בכדי להתגלות וכמו צמצום שכינתו בין שני בדי ארון כו', אבל מ"מ צריכים לצמצם א"ע לפי שאין ערוך לגבי העצמות כו', ומאחר שגם ש' הוי' אין ערוך וההמשכה הוא ע"י צמצום הרי שייך בזה עבודה להמשיך את הש' הוי' כו', וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם, דהיינו שע"י העבודה ממשיכי' שיתהוה בחי' ש' הוי' ואח"כ אלקיכם דהיינו שיומשך מבחי' ש' הוי' בשם אלקים, עד שיהא נקרא הוי' אלקיכם, אלקיכם ממש, וזהו ג"כ מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך שיהי' נק' הוי' אלקיך ממש.

והנה ע"י מה ממשיכי' שיהי' הוי' אלקיך או אלקיכם זהו ע"י העבודה, וארז"ל איזהו עבודה שבלב זו תפלה, והענין הוא דהנה תפלה הוא לשון התחברות, וכמשארז"ל התופל כלי חרס, דהנה כתי' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והיינו שענין הסולם הוא מחבר מעלה ומטה, ואיתא סולם דא צלותא שהתפלה הוא מחבר מלמטה למעלה ולכן נק' התפלה בחי' סולם, דהנה כתי' ארוממך אלקי המלך, והיינו כי מתחלה צריך לרומם את בחי' אלקי המלך לעצמיות אוא"ס, וזהו ארוממך, ופי' אלקי המלך, אלקי הוא בחי' ומדריגת בראשית ברא אלקים, והמלך הוא בחי' מלכותך מלכות כל עולמים שפי' עולם שנעשה בחי' העלם והסתר, וכדי שיהי' המשכת בחי' גילוי אור א"ס למטה צריך לרומם את בחי' המלכות מקור כל העולמות לעצמות אוא"ס, והתרוממות זו נעשה ע"י התפלה, וכמו והחיות נושאות את הכסא

שחיות הקדש ע"י עבודתם בבחי' ביטול ורוצים להכלל בעצמות אוא"ס עי"ז הם מנשאים את בחי' כסא שהוא בחי' מל' מקור העולמות, וכך ע"י התפלה שכנגד תמידין תקנו שהוא להקריב את נה"ב ששרשו ג"כ מבחי' חיות הקדש ושמרי האופנים, שע"ז נתקן ונסדר סדר התפלה להקריב ולהעלות את הנה"ב, דלכן מתחילין בפסוד"ז שהוא מל' לזמר עריצים דהיינו להכרית החוחים והקוצים שהו"ע גסות הרע דנה"ב, דהנה הנה"ב הרי הוא משוקע בענינים הגשמיים ונמשך אחרי דברים גשמיים ודברים רעים ר"ל, אם היות שבעצם אינו רע וכידוע דהעצמיות דנה"ב הוא רק כח המתאוה לרצות באיזה דבר בתוקף אבל הוא רצון היולי לא רצון פרטי כו', מ"מ ה"ה נמשך אחרי דברים גשמיים וזה כל תכלית חפצו ומגמתו, והיינו לפי שהגם שאינו רע בעצם אבל להיותו גשמי וחומרי ביותר לכן הוא נמשך אחרי דברים חומריים דוקא וכמ"ש רוח הבהמה היורדת למטה כו', וכשם שהנה"א הרי נמשך ממילא אחרי אלקות וזה כל חפצו ומגמתו ואינו שייך כלל לעניני העולם וכמ"ש רוח האדם העולה היא למעלה והיינו לפי שהוא בעצם דק ורוחני בחי' חלק אלוקה ממעל כו', כן להיפך הנה"ב להיות * חומרי ביותר אינו שייך לרצות באלקות כ"א שרוצה בענינים החומריים כו', ומאחר שהוא חומרי בעצם ובפרט שהוא משוקע בענינים החומריים הרי איך אפשר שירצה באלקות כ"א צ"ל תחלה זיכוך הכללי דהנה"ב שיזדכך מגשמיותו ואז יוכל להיות אח"כ כלי לאלקות כו', וע"ז הו"ע דפסוד"ז, דהנה בפסוד"ז מבואר ענין בריאת והתהוות העולמות כמו ברוך שאמר והי' העולם כו', וענין ההילולים והתשבחות שכל הנבראים מהללים ומשבחים להקב"ה, והאריכות ההתבוננות בענין בריאה יש מאין שהוא ענין מופלא בעצם שלא יש בחיק הנבראים כלל ובלתי מושג בעצם איך ומה הוא, הנה הפלגת הדבר פועל ביטל כללי בהנה"ב, דכל גילוי אור מופלא פועל הביטל בכללות, שזהו ההפרש בין או"מ לאו"פ, דאו"מ מצחצח חצי הכלי מבחוץ ואו"פ מצחצח חצי הכלי מבפנים, דאו"פ להיותו מתלבש בתוך הכלי ה"ה מזכך את הכלי שנעשה כלי לקבלה, אבל או"מ אחר שאינו מתלבש בתוך הכלי הרי אינו כלי לקבלה עי"ז כ"א שמזכך חיצוניותו והיינו שפועל בו הביטל בכלל (בל"א ער פאר לירט זיך) ועי"ז מזדכך מכללות גשמיותו שיהי' ראוי להיות כלי לקבלה, וכמו עד"מ בהשפעת השכל כששומע איזה שכל מופלא ביותר שאינו לפ"ע כלי השגתו ואינו מתקבל בכלי שכלו, ה"ז פועל עליו ביטל כללי שמתבטלים כלי השגתו, ובהביטל הזה מזדככים כלי השגתו מגשמיותן שיוכלו אח"כ לקבל גם אור שכל עמוק כו', וכמו"כ ההתבוננות בענין בריאה יש מאין ה"ז פועל ביטל כללי בהנה"ב שעי"ז מזדכך מגשמיותו וחומריותו כו', וכן ההתבוננות בההילול והשבח של כל הנבראים אינו מה ששייך להנה"ב בפרט כ"א לפעול בו הביטל כללי כו', ואח"כ בברכת ק"ש ההתבוננו בהביטל דחיות המרכבה שזה שייך להנה"ב בפרט שזה שרשו, ופועל הזזה פנימיות בנה"ב דכשמתבונן איך ששרשו ומקורו בטל ה"ז פועל בו ג"כ קצת ביטל מאחר שזה שרשו כו', ועוד דמאחר שמתבונן איך ששרשו ומקורו בטל לאלקות וא"כ איך שייך שיהי'

להיות: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: להיות שהוא.

הוא נפרד ח"ו וה"ה מסכים עכ"פ שצריך להיות בטל כו', ואח"כ בק"ש ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר בא לאהבה את ה' כו', וזהו"ע התפלה לפעול ההקרבה והעלי' בנה"ב, דע"י הקרבה זו שהוא בחי' תפלה נעשה העלאת בחי' מל' מקור העולמות, וזהו ארוממך אלקי המלך. ועפ"ז יובן ענין ועבדתם את הוי' היינו שתיבת את הוא בחי' אותיות שמאלף ועד תי"ו, שהוא בחי' מלכות בחי' דבור דעשרה מאמרות שבהם נברה"ע, וצריך לרומם את בחי' המל' לש' הוי' עד שיהי' בבחי' את הוי' ממש דהיינו טפל לש' הוי' דבחי' מל' שנק' אלקי המלך היינו כמו שהיא מקור לבי"ע, וי"ל דהיינו בחי' ש' אד' שהיא נקודת המל' היורדת לבריאה כמ"ש בלקו"ת ד"ה ונקדשתי פ"ה בשם המק"מ, והעלי' בבחי' את הוי' הוא שעולה באצי' כו', ועמ"ש בלקו"ת בהביאור הב' דשחורה אני ונאווה פ"ב, ולא זכיתי להבין הכוונה שם, והשי"ת יאיר עיני, ובכללות הענין י"ל שהיא העלי' מבחי' גרמוהי לבחי' חיוהי והו"ע לאשתאבא בגופא דמלכא כו' ובעבודה הו"ע הביטל דיחו"ע. וז"ע את הוי' וכמ"ש יראו את ה' קדושיו, דהנה כתי' יראו מהוי' כל הארץ, שמשמע כל הארץ, וכתי' יראו את הוי' קדושיו שמשמע שהוא רק קדושיו, והתירוץ ע"ז הוא דמ"ש יראו מהוי' כל הארץ זהו בחי' יר"ת וע"כ כתי' יראו מה', אך יראו את הוי' היינו יר"ע, וזהו את הוי' שהוא טפל לשם הוי' ממש בבחי' ביטול במציאות וכמ"ש את בשרו ודרשו רז"ל את הטפל לבשרו, ועי"ז נמשך אח"כ בחי' ש' הוי' כו'.

והנה כדי שיומשך בחי' ש' הוי' זהו בדרך כלל ע"י בחי' ש' הוי' שבנפש האדם, דהנה יו"ד ה"א הן חו"ב שהן רצוא ושוב כמ"ש בבה"ז פ' תזריע על מאה"ז דמ"ט ע"א ע"פ הזה עליהם מי חטאת, דהנה בינה הוא בחי' השגה וכל השגה הוא בריחוק מן העצם עדיין ולכן שייך שם ענין בחי' הרצוא שע"י ההשגה וההתבוננות בגדולת ורוממות הא"ס נעשה הרצוא להכלל באוא"ס ב"ה, אמנם כשמאיר לו בחי' גילוי אוא"ס שהו"ע בחי' חכ' שהוא בחי' ראי' עי"ז נעשה בבחי' שוב, וכידוע דהשוב הוא בחי' ביטל יותר מהרצוא, דהרצוא הוא בבחי' יש מי שאוהב ויש מי שרוצה כו' והיינו דוקא כשהוא בבחי' ריחוק מהעצם בבחי' שמיעה והשגה לבד כו', אבל כשמאיר לו אח"כ בחי' הגילוי דאוא"ס לא יוכל להיות בבחי' רצוא כ"א בבחי' שוב להיות למטה בבחי' תכלית הביטל בבחי' ביטל במציאות ממש כו', וזהו"ע אה"ר וי"ע דאה"ר בבינה שבא ע"י השגה והתבוננות, וי"ע בחכ' ע"י הגילוי דאוא"ס שמאיר בנפשו והו"ע יראו את ה' כו', וזהו"ע ק"ש ותפלה דק"ש הו"ע ואהבת את הוי' כו' שהוא בחי' אהבה ורצוא שבא ע"י השגה שמע ישראל כו' שהוא בחי' השגה והתבוננות כו', אבל בשמ"ע הוא בחי' שוב, ברוך אתה ה' שהוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט שנמשך ומאיר גילוי אוא"ס בנפשו שעי"ז נעשה בבחי' שוב בבחי' ביטל במציאות לגמרי שהו"ע בחי' יר"ע כו', ולכן צלותא בחשאי קול דממה דקה בלי שום התפעלות ורעש כלל כ"א בבחי' כריעות והשתחוואות בפישוט ידים ורגלים בבחי' ביטל במציאות כו', ותחלה צ"ל בחי' הרצוא דק"ש ועי"ז מאיר לו הגילוי אור בשמו"ע שהוא בחי' שוב כו', והוא"ו הוא בחי' תורה, הקל קול

יעקב קלא קדמאה חסר וא"ו שהוא קול התפלה בחי' קול דממה דקה כו' וקלא בתראה מלא וא"ו שהוא קול תורה, כי תורה הוא וא"ו של ש' הוי', שיתא סדרי משנה בחי' מדות כשר פסול כו', וה' אחרונה הוא בחי' דבור של תורה, וע"י ד' בחי' אלו עי"ז ממשיכי' בחי' ש' הוי', והיינו כי הגם ששם הוי' נמשך מתחלה בבריאות העולמות אחר שבת כו', אך מ"מ בגלותא דמצרים קודב"ה סליק לעילא ולעילא, וצריך להמשיך את בחי' ש' הוי' כו', וזהו ועבדתם את הוי' שע"י העבודה יומשך ש' הוי', ואח"כ אלקיכם שהוא המשכה למטה עד שיהי' נק' אלקיכם, ויהי' התחברות ש' הוי' בשם אלקים, וזהו ע"י מעשה המצות כי הנה כתי' (ישעי' נ"ט ב') עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם, שע"י העון נעשה מסך מבדיל כו' שלא יהי' מאיר גילוי אלקות למטה, אך ע"י המצות נעשה אלקיכם ממש ואין דבר מפסיק ביניהם לבין אבינו שבשמים, נמצא שע"י ק"ש ותפלה ותורה ע"י ממשיכי' את ש' הוי', וע"י המצות נמשך מבחי' ש' הוי' בשם אלקים כו'.

ד) **וענין** ועבדתם את ה' אלקיכם עפה"ק, היינו להמשיך בחי' מוחין לז"א וט"ס לנוק', דהנה בסוד שרש לא נאצלו ז"א רק ששה מדות, ומל' נאצלה רק בבחי' נקודה כו', וזהו מ"ש ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, והיינו כי עשרים קאי על חו"ב שנאצלו בע"ס שלימים, משא"כ זו"נ הוא רק שבע שנים, וצריך להמשיך מוחין לז"א וט"ס לנוק', והיינו כי כדי שיומשך למטה צריך שיומשך דוקא מבחי' מוחין, כי קטן אינו מוליד והוא מפני שלא נגמר עדיין המוחין שלו בשלימות וע"כ אינו יכול להוליד, וכך כדי שיומשך למטה צריך שיומשך מבחי' מוחין עליונים, וזהו ועבדתם את הוי' היינו המשכת ש' הוי' לז"א שהוא בחי' המשכת מוחין, וזהו מה שארז"ל הקב"ה מניח תפילין, כי הקב"ה הוא בחי' ז"א, ומניח תפילין הוא המשכת מוחין לז"א, כי תפילין הוא ד' מוחין, ואח"כ נמשך בחי' אלקיכם דהיינו ט"ס לנוק' שיבנה בבחי' פרצוף שלם, ואז יכול להיות הגילוי למטה ממש עד שיהי' רק אלקיכם, לפי שכשהוא רק בבחי' נקודה לבד אזי אינו יכול להיות בבחי' גילוי למטה, רק כשנבנה בבחי' פרצוף שלם יכול להיות נמשך למטה ג"כ כו'.

וענין ההפרש שבין ש' הוי' לש' אלקים עפה"ק, ז"ע ההפרש שבין אורות לכלים, דהנה ש' הוי' נק' ש' העצם, דהיינו בחי' אורות המאיר בכלים דאצי', ושארי שמות הם רק בחי' כלים כמו ש' אל בחסד וש' אלקי' בגבורה שהוא רק בחי' כלי החסד וכלי הגבורה, והנה כלים הם מגבילי' את האור, והיינו שהם בבחי' גבול ממש לפ"ד הע"ח, וכמ"ש בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבו רבבות פרסאות (ע' במק"מ פ' בשלח) שהוא בחי' גבול וקאי על בחי' כלים דאצילות, ואפי' לדעת הפרד"ס שהכלים הם למעלה מבחי' גבול אעפ"כ הם מקור לגבול שמהם יכול להיות נמשך בבחי' גבול ומדה כו', אבל אורות הם למעלה מבחי' גדר גבול כלל, וז"ע ש' הוי' שהוא למעלה מבחי' גדר גבול לפי שהוא בחי' אור כו', ומ"ש במ"א ששי'

הוי' הוא בת"ת, היינו שבת"ת אפי' הכלי הוא ג"כ בחי' ש' הוי', לפי שת"ת הוא מחבר חו"ג, וכדי שיוכל לחבר חו"ג נמשך מלמעלה מב' הבחי' ששרשו מבחי' כתר כו', וע"כ הכלי של הת"ת הוא ג"כ בחי' ש' הוי' כו', וזהו שש' הוי' נק' ש' העצם לפי שהוא בחי' האור כו' וע"כ הוא מצטרף עם כל השמות כמו ה' אלקי' ה' צבאות וכדומה והיינו לפי שהוא בחי' האור כו'.

ה) **וברך** את לחמך ואת מימיך, לחם קאי על התורה, דהנה כתי' לכו לחמו בלחמי שהתורה נק' לחם למטה לנפש האדם וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, וגם נק' לחם למעלה ג"כ כמ"ש בלחמי, ולכאו' אינו מובן איך שייך לומר שהתורה היא בחי' לחם למעלה, בשלמא לנפש האדם שייך לומר לשון לחם שהתורה מחי' את נפש האדם, אבל למעלה איך שייך לומר בחי' לחם כו', אך הענין הוא דהנה ענין הלחם הוא שמחבר הנפש עם הגוף, ובלעדו הי' נפרד הנפש מן הגוף, והלחם הוא מחבר אותם, והנה איתא בזהר איהו וחיוהי חד, איהו וגרמוהי חד, פי' גרמוהי הם בחי' כלים שהוא בחי' מדות דאצי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו', וכדי שיהי' בחי' איהו וגרמוהי חד היינו שיומשך המשכת אוא"ס במדות, שבאמת אין ערוך אליך כלל, וכמ"ש בת"ז כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא, אבל לאו דאית לך כו' ולא מכל אינון מדות כלל, ולכן כדי שיהי' איהו וגרמוהי חד, זהו ע"י בחי' איהו וחיוהי חד שהוא בחי' חכמה, כי חכמה נק' חיוהי ע"ש והחכמה תחי', ובחכמה שורה אוא"ס, כי ראשית הגילוי הוא בחכמה, ואורייתא מחכמה עילאה נפקת ע"כ התורה מחבר המשכת אוא"ס בבחי' מדות ג"כ, כי אורייתא וקוב"ה כולא חד, והתורה נמשכה בבחי' מדות כשר פסול כו', וע"ז התורה מחבר אוא"ס בבחי' מדות, וכן יובן מענין הנדרים שהם בבינה שארז"ל כל הנודר כאילו נודר בחיי המ', והיינו כי מ' הוא בחי' ז"א דאצי' וחיי המ' הוא בחי' בינה שנק' ג"כ איהו וחיוהי חד כי חו"ב הם תרין רעין דלא מתפרשין, והמוחין נק' חיוהי, וזהו עד"מ כמו שאנו רואים למטה שהמוח הוא ממוצע ומחבר את הנפש עם הגוף שמתחלה מתלבש הנפש במוח, ואח"כ מהמוח מתפשט החיות לכל האברים, וכך התורה הוא מחבר את המשכת אוא"ס במדות כי התורה היא מוחין אורייתא מחכ' נפקת כו' וזהו נק' לחם למעלה כי כמו שהלחם הוא מחבר הנפש עם הגוף כך התורה היא מחבר אוא"ס בבחי' מדות כו', וגם למטה לנפש האדם הוא ג"כ בחי' לחם, והיינו שיהי' התקשרות והתחברות נה"א לאלקות, זהו ג"כ ע"י התורה, כי תלת קשרין מתקשראן דא בדא, ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, נמצא שע"י התורה דוקא מתקשראין נש"י לאלקות, וע"כ נק' לחם לנפש כו', ועוד זאת שגם לנה"ב הוא ג"כ בחי' לחם, והיינו שהתורה מחבר גם הנה"ב לאלקות, וכמ"ש (משלי כ"ה כ"א) אם רעב שנאך האכילהו לחם, מלחמה של תורה, ושנאך הוא בחי' היצה"ר שנק' שונא, וע"י לחמה של תורה, או מלחמתה של תורה כמ"ש רש"י בסוכה דנ"ב ע"א הטרחהו במלחמתה של תורה, ועי"ז וה' ישלם לך (משלי כ"ה כ"ב) שארז"ל א"ת ישלם לך אלא ישלימנו לך שגם היצה"ר ישוב לעבודת ה' כו'.

וא"ו) **והנה** לחם זה צריך לברכה, וזהו וברך את לחמך, והענין הוא דהנה כתי' (ירמי' ט' י"א) מי האיש החכם ויבן את זאת על מה אבדה הארץ, וארז"ל נדרים דף פ"א דבר זה נשאל לחכמי' ולנביאי' ולא פירשוהו עד שפירשה הקב"ה בעצמו דכתי' ויאמר ה' על עזבם את תורתי (שם י"ב) וא"ר יהודא אמר רב שאין מברכין בתורה תחלה, דאם כפשוטו שלא למדו תורה, א"כ למה לא הבינו, אלא ודאי שעסקו בתורה אלא שלא ברכו בתורה, ולכן לא פירשוהו וכן פי' הרי"ו זצ"ל, ע' בר"ן שם, ולכאו' אינו מובן איך ע"י חטא קל כזה שלא ברכו בתורה יאבד הארץ, אך הענין הוא דהנה התורה נק' זאת וכמ"ש זאת חקת התורה ות"א דא גזירת אורייתא וכן ארז"ל במנחות יבא זה ויקבל זאת מזה כו', נמצא שהתורה נק' זאת, וכתי' וזאת התורה אשר שם משה, וכן וזאת המצוה כו' שניתוסף אות וא"ו על תיבת זאת ונודע כי וא"ו הוא המשכה גבוה מאד, וכמ"ש בזהר ונתתם לי אות אמת דא אות וא"ו, והיינו שהוא"ו הוא המשכה מבחי' אמת שהוא אני ראשון ואני אחרון כו' שהוא בחי' ש' הוי' שנק' אמת כנ"ל, וכמ"ש ואמת הוי'. והנה כתי' פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה ופריך בגמ' וכי יש תורה של חסד ותורה שאינה של חסד, ומשני כאן כשלומד לשמה היינו לשם התורה שז"ע להמשיך אוא"ס בתורה אז נק' תורת חסד, וכמ"ש כי עם ה' החסד, וכשנמשך המשכה מבחי' ש' הוי' בתורה נק' תורת חסד, ואז נק' וזאת התורה שנמשך בה המשכת בחי' וא"ו אות אמת, וזהו כשלומד לשמה, משא"כ כשאינו לומד לשמה אז נק' זאת לבד ות"א דא גזירת אורייתא שנק' גזירות ודינין כו', וזהו מי האיש החכם ויבן את זאת, כשהתורה היא בבחי' זאת בלא וא"ו שז"ע גזירות ודינין, שעי"ז אבדה הארץ והוא על שלא ברכו בתורה תחלה שלא המשיכו המשכת אוא"ס בתורה, שזהו הגרם שאבדה הארץ, והיינו שלא מחמת חטא זה בלבד נאבד הארץ, רק זהו הגורם שנאבדה מחמת שאר עוונות שאם היו ברכו בתורה אזי לא הי' נאבדה וכמארז"ל ויתר הקב"ה על עכומ"ז ועל ג"ע ועל ש"ד ולא ויתר על ביטול תורה, והיינו לפי שע"י התורה הי' נתקן גם החטאים אלו הגדולים וכמשארז"ל המאור שבה מחזירן למוטב כו', ולכן אם היו ממשיכים בתורה מבחי' ש' הוי' היו נמתקים הדינים ע"י החסדים של ש' הוי', אבל כשלא המשיכו בתורה אז ע"ז אבדה הארץ שנתגבר בה תוקף הדין של אורייתא, כי שאלו לחכמה חוטא מה עונשו א"ל חטאים תרדף רעה, וזהו כשלא המשיכו בתורה, אבל אם היו ממשיכים בתורה אז היו נמתקים הדינים, כי חכמה נק' לבנון מקור הלבנוניות והרחמים והיינו כשנמשך מבחי' לובן העליון שהוא בחי' כתר כח"ב, ואז נק' החכמה ג"כ לבנון ונמתקו הדינים, וזהו ובירך את לחמך, שהלחם של תורה צריך לברכה, דהיינו להמשיך אוא"ס בתורה מבחי' אמת אני ראשון וזהו ע"י לימוד התורה לשמה.

ז) **ואת** מימיך, הנה מימיך קאי על תושבע"פ, דהנה ארז"ל אכל ולא שתה אכילתו דם, והיינו כי ע"י המאכל שאדם אוכל המאכל מתהפך לדם, והדם מתפשט בכל האברים, וכתי' כי הדם הוא הנפש, שעי"ז נמשך חיות הנפש בכל האברים כו', אך כשאכל ולא שתה אז אכילתו דם, והיינו שהגם

שהמאכל נעשה דם אמנם מ"מ אין לו התפשטות בגוף כ"א ע"י השתי', שפעולת השתי' הוא שמתפשטת הדם בכל האברים, ואם לא השתי' הדם הוא רק כמו נקודה שאין לה התפשטות כו', וזהו אכילתו דם לבד אבל אין להדם זה התפשטות בגוף, וז"ע שהתורה שבע"פ נק' בחי' מים, והיינו שתושב"כ הגם שנק' לחם למעלה ולמטה מ"מ הרי הוא כמו נקודה ורמז בלבד, ואינו נתבאר בה עדיין פרטי הלכות כמו עד"מ ענין מצות תפילין אף שנאמר בתושב"כ וקשרתם כו' והיו לטטפת כו', מ"מ אינו ידוע עדיין איך לעשות התפילין, ועיקר הביאור בא בתושבע"פ שבה נתבאר טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתים, ורצועות שחורות הלמ"מ, ואף שנרמז זה גם בתושב"כ מ"מ הוא רק בדרך רמז נקודה, ולא היו יודעים עדיין איך לעשות, אך בתושבע"פ בא באריכות כו', וזהו משארז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, שעיקר המביא לידי מעשה הוא בחי' תלמוד דוקא, וזהו שתושבע"פ נק' מים. והנה בחי' מים אלו שהוא בחי' תושבע"פ צריך ג"כ ברכה מיוחדת ואינו מספיק בברכה של וברך את לחמך, אף על פי שבאמת תושבע"פ נרמז בתושב"כ, כי ליכא מידי בתושבע"פ דלא נרמז באורייתא היינו בתושב"כ, וכן בכל התלמוד מנלן אמר קרא, מ"מ צריך תושבע"פ ברכה בפ"ע, וזהו שנתקן ג' ברכות בברכת התורה א' כנגד תושב"כ, וב' כנגד תושבע"פ כמו המים שהם צריכים ברכה, ואדרבה שהמים צריך יותר לברכה, לפי שהמים הוא מגדל ומצמיח הכל, וע"כ צריך יותר לברכה, וכך תושבע"פ צריך יותר לברכה לפי שתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה שהוא בחי' זריעה וכמ"ש זורע צדקות, וע"י התלמוד נעשה הצמיחה כמו ע"י המים כנ"ל, והענין הוא דהנה ארז"ל ע"פ ושמתם את דברי כו' סם תם, וזאת התורה אשר שם משה, למיימינים בה סמא דחיי למשמאילים בה סמא דמותא ח"ו, והענין הוא דהנה תושבע"פ הוא לברר עה"ד טו"ר, וכשלומד לשמה אז ממשיך מבחי' עה"ח בעה"ד טו"ר ומתברר הרע כו' וזהו סמא דחיי, משא"כ כשלומד ח"ו להתגדל או לקנטר אז אינו מברר את הרע, ואדרבה שמגביר את הרע ע"ע, וע"כ נעשה לו ח"ו סמא דמותא, לפי שע"י התורה כשלומד ח"ו להתגדל או לקנטר אז הוא נעשה בחי' יש ומגביר על עצמו את הרע, משא"כ תושב"כ הוא בחי' ביטול כו' וזהו וברך כו' ואת מימיך שילמוד לשמה ואז יהי' נמשך מבחי' עה"ח בעה"ד לברר את הרע, ועיקר הברכה צריך בתושבע"פ לפי שעיקר שלא לשמה יכול להיות בתושבע"פ, משא"כ בתושב"כ אינו יכול להיות כ"כ להתגדל או להתייהר, והיינו לפי שהוא בחי' ביטל כי בתושב"כ יש יותר גילוי אלקות ובאמרו וידבר ה' אל משה נרגש מ"מ בנפשו בחי' האלקות במקצת עכ"פ שא"י להיות בבחי' יש, אבל בתושבע"פ אינו נגלה האלקות כ"כ, ולכן יכול להיות שילמוד בשקידה עצומה וח"ו ישכח על אלקות לגמרי וממילא הוא מתעבה ומתגשם ביותר כו', ובאמת א"צ להיות כן, כי הלא כל דברי התנאים והאמוראים הם דבר ה' ממש דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נא' למשה מסיני והם גילו את הדבר ה', וממילא צריך לפעול זאת הביטל בנפשם כו', וכמו עד"מ דבר מלך הרי גם כשאחד מעבדיו הקטנים קוראים את דבר המלך הרי נופל אימה ופחד לפי שהוא דבר המלך ואין נ"מ אם שומעים אותו מהמלך בעצמו או מא' מעבדיו

כו', וכמו"כ כל דברי התנאים והאמוראים ודברי הראשונים והאחרונים אשר רוח ה' דבר בהם צריך לפעול ביטל בנפשו כשלומד הדברים האלו כמו כשאומר וידבר ה' אל משה וכשמוע את הדברים מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו כו' מה להלן באימה וביראה אף כאן באימה וביראה כו' לפי שהוא דבר ה' ממש שנגלה ע"י כו', אבל כ"ז הוא כשהלימוד בתורה הוא בביטל (אז ער איז אוועק גיגעבן צום אלקות פון תורה) ואז מרגיש בנפשו שהוא דבר ה' ופועל עליו הביטל ביותר כו', אבל כשלומד להתגדל ולהתייהר ואינו בטל כלל להאלקות דתורה הרי אין זה עסק התורה ואינו מרגיש כלום בנפשו כו', וע"כ המים דתושבע"פ צריך יותר ברכה. ותחלה צ"ל ועבדתם את ה' אלקיכם שהו"ע הרצוא ושוב דק"ש ושמו"ע ואח"כ וברך את לחמך כו' דאז הלימוד דתורה הוא לשמה שממשיך המשכת אוא"ס בתורה להיות בבחי' לחם להמשיך האור במדות עליונות, וע"י תושבע"פ נעשה התפשטות האור שנמשך גם בעשי' גדול תלמוד שמביא לידי מעשה ומאיר האור בנפשו כו'.

ח) **והנה** אח"כ כתי' והסירותי מחלה מקרבך, מחלה קאי על היצה"ר, וכמארז"ל במד"ר פ' מצורע פט"ז שחולי קאי על היצה"ר, וכן נק' מחלה, והענין הוא דהנה מחלה הוא היפך מבחי' לחם, שהלחם הוא מחבר הנפש עם הגוף, והמחלה הוא היפך מזה והיינו שהמחלה מפריד הנפש מן הגוף, וכך התורה הוא מקשר ומחבר שיומשך המשכת אלקות בעולמות, משא"כ היצה"ר הוא מפריד ומבדיל כו', וכמ"ש עונותיכם היו מבדילים כו' (ישעי' נ"ט ב'), ועז"א והסרותי מחלה מקרבך. והענין הוא דהנה כתי' וייצר הוי' אלקי' את האדם ואמרז"ל בתרין יצרין ביצ"ט וביצה"ר ומשמע מזה שגם בתחלת הבריאה קודם חטא עה"ד הי' יצה"ר, וצ"ל מהו"ע היצה"ר קודם החטא דא"א לומר שהי' רע כמו שהוא עתה שהרי כתי' ויניחהו בג"ע לעבדו ולשמרו וא"א שיהי' עם יצה"ר בג"ע ומ"מ נא' וייצר בתרין יצרין, אך הענין הוא דהנה מתחלה אף שהי' לו יצר אך לא הי' רע כלל כי בשרש היצה"ר אינו רע כלל, וזהו וייצר הוי' אלקי' ששרש שני היצרים הוא מש' הוי' וש' אלקים, וש' הוי' וש' אלקים נק' שני המאורות הגדולים וכמ"ש בזהר, וז"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, וארז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, מכלל דשם אלקים נק' ג"כ גדול, והיינו שבשרש הם חסד וגבורה ששרש היצ"ט הוא מבחי' חסד, ושרש היצה"ר הוא מבחי' גבורה, והנה למעלה הם גבורות קדושות, שאדרבה גבורה הוא תוקף ההתגברות לאלקות, וכמו גבורות גשמים שיורדין בגבורה, שהוא תוקף החסד, שאם לא היו יורדים בגבורה הי' מבול ח"ו, או כמו הדם הוא הנפש שהוא בחי' גבורה והדם דוקא הוא מחי' את האדם, וכך למעלה הגבורה הוא תוקף ההתגברות לאלקות, וז"ע היצר שהי' לאדה"ר קודם החטא היינו שהי' כמו בשרשו שהוא בחי' גבורות קדושות והי' בבחי' תוקף ההתגברות באלקות, אך לאחר חטא עה"ד נפל בשבירה ונעשה ממנו יצה"ר גמור כי בחי' גבורה כשנופל למטה נעשה רע גמור כמ"ש בזהר, משא"כ החסדים אף כשנופל למטה אינו מתהוה רע גמור כו', וזהו שלאחר החטא עה"ד דוקא אז נכנס בו יצה"ר היינו כמו שהוא עתה כו' ונעשה היצה"ר בחי' מחלה שהוא להפריד את

אלקות מעולמות, וע"ז נא' והסירותי מחלה מקרבך שיהי' היצה"ר ע"ד שהי' קודם החטא שהי' ג"כ טוב, ואדרבה כשהיצה"ר נהפך אז נעשה בחי' גבוה יותר מכמו שהי', וי"ל שהוא גבוה יותר מכמו שהי' קודם החטא שהי' ג"כ בבחי' טוב הנה כשהרע נהפך לטוב הוא בבחי' טוב יותר, וכידוע בענין זדונות נעשים לו כזכיות דהזכיות שנעשים מן הזדונות הם למעלה יותר ועמ"ש בסש"ב פ"ז, ועד"מ כשעושין מרקחת מדבש וצנון שהוא מר ביותר, וכשהדבש מהפך את הצנון אזי נעשה מרקחת שהוא יותר טוב מהדבש בעצמו, וזהו שארז"ל טוב זה יצ"ט, מאד זה יצה"ר, והיינו יצה"ר לאחר הבירור, שכשהיצה"ר נהפך לטוב אזי הוא טוב מאד כו', וזהו ע"י התורה, וכמשארז"ל שהתורה עושה שלום בפמשמ"ע ובפשמ"ט, והיינו כי פשמ"ע היינו שהתורה מחבר ש' הוי' וש' אלקים שהם שרש של שני היצרים, ובפשמ"ט היינו כמו שנמשכו למטה התורה מחבר ג"כ שגם היצה"ר נהפך לטוב ממש, ומ"מ אומר והסרותי מחלה מקרבך דקאי על השלישי המדבר דזה שיתהפך הרע לטוב זהו דוקא ע"י המשכה עצמית מבחי' עצמות א"ס, וכמ"ש והסרותי לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר כו' דקאי על לע"ל לפי שאז יהי' גילוי בחי' עצמות א"ס כו', וזהו ג"כ ענין תחה"מ שיהי' נהפך ממות לחיים והטמא עצמו יהי' טהור שזהו דוקא על הגילוי דעצמות א"ס שיהי' לעתיד וכמ"ש וביום השלישי יקימנו ונחי' כו' דיחיינו מיומים הם ב' הבחי' דממלא וסובב, אבל ביום השלישי יקימנו הוא בחי' עצמות א"ס שלמעלה מסובב וממלא ואז יקימנו ונחי' לפניו כו' והו"ע טל תחי' טלא דנטיף מעתיקא כו', וכמו"כ ענין והסרותי מחלה שהרע דיצה"ר יתהפך לטוב שזהו ע"י גילוי העצמות דוקא, וה"ז למעלה מענין וברך לחמך דקאי על ש' הוי' וגם התוס' אורות שנמשך בזה הוא מבחי' הוי' דאריך אבל והסרותי מחלה הוא מבחי' עצמות א"ס ממש כו', ותחלה צ"ל ועבדתם את ה' אלקיכם שהו"ע ק"ש ותפלה רצו"ש ואז וברך את לחמך ואת מימיך שיהי' למוד התורה לשמה שנמשך האור למעלה במדות ומל' ומאיר האור בגילוי בנפשו ואח"כ והסרותי מחלה מקרבך שהרע דיצה"ר יהופך לטוב ויהי' בבחי' טוב מאד כו'.

בס"ד

ועשו ארון עצי שטי' אמתי' וחצי כו' ואמה וחצי כו', וארז"ל יומא ד"ג ע"ב כתוב א' אומר ועשית לך ארון עץ וכתוב א' אומר ועשו ארון עצי שיטי' הא כיצד כאן בזמן שישראל עושי' רצונו של מקום, וכאן בזמן שאין ישראל עושי' רצוש"מ, ופי' רש"י ז"ל בזמן שישראל עושי' רצוש"מ נק' עבודה על שמם, והמהרש"א פי' בהיפך שי"ל שבזמן שעושי' רצוש"מ נחשב מלאכתן כאילו עשאן משה ובזמן שאין עושי' רצוש"מ לא נחשב מלאכתן, ונקראת על שמן כאילו עושי' מלאכה בעלמא. ולהבין זה יובן בהקדם מ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה הכתי' הוא בה' לבסוף והקרי בחולם כאילו

הי' נכתב בוא"ו והיינו כי יש ב' בחי' תבואה בכלל שהוא חטה ושעורה, והם תבואת ה' ותבואת וא"ו, ה' הוא בחי' בהבראם בה"א בראם שהוא בחי' מקור כל השתלשלות העולמות שנודע שכל מקור בחי' ההשתלשלות הוא מבחי' ה' דבהבראם שהוא אתא קלילא דלית בי' מששא, והיינו שהבל הלב היוצא ע"י מבטא ה' הוא היותר פחות ולא* בי' מששא כלל, והנה כל ביטול המלאכי' הוא בבחי' זו, שע"ז אמרו ע"פ נודע בשערי' בעלה כל חד לפום שיעורא דילי' לפום מאי דמשער בלבי', שבזה ובהתבוננות זו הוא בחי' ביטול כל הנבראי' מלאכי' ונשמות כל חד לפי ערך השגתו בחי' ההארה המחי' ומהוה כל העולמות וממילא מושג ביטולם איך שנתהוו מאין שהוא בחי' הארה בעלמא, וז"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הם הנבראים שנתהוו כמ"ש אלה תולדות השמים והארץ, ומי הוא בחי' האין האלקי מקור המהוום שנק' אין ע"ש שאינו מושג בנבראים עד שבנבראים שלמטה אינו מושג מציאותו ג"כ, ועז"א וראו מי ברא אלה שצ"ל ההשגה וההתבוננות לידע עכ"פ מציאותו שיש בחי' אין אלקי המהוה ומחי' את מציאות הנבראים שהרי אין דבר עושה א"ע ובהכרח שיש מקור המהוה וכמו"כ החיות האלקי מתלבש בתוכו להחיותן, ומבשרי אחזה אלוקה שהרי כאו"א מרגיש בנפשו שיש בו חיות המחי' אותו והוא העיקר כו' וכמו"כ יובן בעולם שיש בו אור אלקי המהוה ומחי' מציאות הנבראים ואם יסתלק ח"ו כרגע הי' אין ואפס כו' (ועמ"ש מזה בד"ה סמכוני באשישות, ר"ס). וע"י אריכות ההתבוננות הזאת נעשה ביטל הנבראים בב' אופנים הא' שמאחר שהעיקר הוא ההארה האלקית שמחי' ומהווה את הנבראים הרי צ"ל כל חפצו ורצונו בהאלקות, והיינו שלא ירצה בחיצוניות וגשמיות העולם כ"א בהאלקות שבו כו', והאופן הב' הוא דמאחר שהוא בחי' הארה לבד שזה ג"כ ענין אין ל' הארה, והארה אינו תופס מקום כלל לגבי העצם וכ"ש שהנבראים אינם תופסים מקום כלל, ומה שפועל בעצמו העדר תפיסת מקום ה"ז ביטל עצמותו כו', וזהו עבודת הנבראים דבי"ע שהוא ההשגה וההתבוננות בהאין האלקי מקור המהוום ועי"ז נעשה הביטל כו', וזהו ענין שעורה שהוא שיעור ה', פי' כי כל האותיות דע"מ הם נלקחי' בשרשן מן אות ה' שהוא מקור כולם שזהו ענין בה' בראם כללות כולם, וכל נברא יש לו אות פרטי המחי' אותו אם מהאותיות דע"מ או מחילופיהן ותמורתיהן כנודע ממ"ש בפרד"ס ועה"מ בענין רל"א שערי' המתגלגלי' פנים ואחור וכמ"ש בסש"ב ח"ב, וזהו"ע שיעור ה' היינו השיעור והמדה שנמשך מבחי' ה"א בכל אות ואות להוות ולהחיות את הנבראים, וגם פי' שיעור ה"א הוא כחו"ח לפום מאי דמשער בלבו הוא ערך ההשגה וההתבוננות בבחי' הה"א שהוא ההארה מקור הנבראים שלפ"ע זה הוא ביטולו כו' כנ"ל. והא בהא תליא דלפ"ע השיעור והמדה מבחי' ה"א שמגיע לחלקו להוות ולהחיות מציאותו לפי אופן זה הוא השגתו וביטולו כו', שהרי יש כמה חילוקים בהאותיות עצמן שאין כל האותיות שוין באופני האור והגילוי שלהם, ומכ"ש שיש חלוק בין האותיות עצמן לחילופיהן ותמורתיהן שלפי אופן כזה הוא השגתו כו', וכמו בהעולמות

ולא : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ולית.

בכלל אינו דומה השגת מציאות האלקות בעולם הבריאה להשגה שבעולם היצי' כו', והיינו לפי שבעולם הבריאה הגילוי יותר שהוא ע"י התלבשות האותיות דע"מ דבחי' מל' דאצי' במל' דבריאה ובעולם היצי' ע"י התלבשות עוד במל' דיצי' כו', כן בכל נברא ונברא לפי אופן גילוי ההארה להוותו ולהחיותו כן הוא אופן השגתו וביטולו כו'. וזה הי' עבודה ראשונה בצאת בנ"י ממצרי', שבעת היותם במצרי' היו מושקעי' במ"ט שע"ט, ובצאתם במצרי' * הנה ענין יציאתם מתוך ההסגר הוא המיצר דמצרים מיצר מי שבחי' ההתבוננות דבחי' מי היינו מי ברא אלה היתה במיצר מאד, ויציאתם מן המיצר הוא שהרגישו בנפשם ענין ההתבוננות איך שמי ברא בחי' אלה כו' שז"ע בחי' יצ"מ לצאת מן המיצר ולהתבונן בבחי' מי ברא אלה הוא בחי' ההתבוננות בבחי' שעורה שיעור ה' הנ"ל כו', ולכן חגה"פ הוא בחדש האביב ואם אין השעורה אביב מעברי' את השנה, והיינו כי זהו עבודה ראשונה אשר עבדו את אלקינו ית' שזהו בחי' השיעור שכל א' משער בליבי' לפ"ע עבודתו, וזהו בחי' התבואה דתבואתה תבואת ה' היינו בחי' השעורה שיעור ה' כו', ושבועות הוא בחי' תבואת וא"ו הוא בחי' אילנא דחייא בחי' כי האדם עץ השדה זאת התורה אדם הוא התורה שנק' אדם, רמ"ח פקודין הם רמ"ח איברין דמלכא בחי' אדם, והוא בחי' אות אמת כמ"ש ונתתם לי אות אמת ופי' בזהר דא אות וא"ו, אילנא דחייא כו', וזהו בחי' התבואה דתבואתה לפי הניקוד שהוא בחולם כאילו הי' כתי' בוא"ו, וישראל הם ראשית התבואה שהם ראשית דתבואת ה' ותבואת וא"ו.

והנה מזה משמע דישראל הם גבוה יותר מבחי' תומ"צ שהרי הם הנק' ראשית לבחי' התבואה דתומ"צ, וכן ארז"ל ע"פ תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורס שהתורה היא בחי' כלה ארוסה לנש"י שנק' בשם חתן, ופעם אמרו בזהר ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, שמשמע שע"י התורה מתקשראין נש"י לאלקות. אך הענין הוא דהנה ידוע שי"ש ב' מדרי' בנשמות הא' נשמה המלובשת בגוף והב' שרש ומקור הנשמה דהנה לא כל הנשמה מתלבשת בגוף שהגוף קטן מהכיל כל הנשמה, שהרי מלאך בשליש עולם עומד ומכ"ש נשמה שלמעלה ממלאך דשרש המלאכים מחיצוניות הכלים ושרש הנשמות מפנימיות הכלים ודאי א"א שתתלבש בגוף אלא שמה שמתלבש בגוף הוא רק הארה ומקצת מהנשמה ועיקר הנשמה היא למעלה. והענין הוא דהנה חמשה שמות נקראו לה נפש רוח נשמה וחי' יחידה, ומה שמתלבש בגוף הוא בחי' נר"ן שהן בחי' אורות פנימים אורות המתלבשי' בכלים, דנשמה הוא שכל כמ"ש נשמת שדי תבינם, ושכל הוא בחי' אור פנימי דוקא דכל ענין השכל הוא השגה ותפיסה בבחי' התיישבות דוקא, ורוח הן מדות הנולדים מן השכל שהן ג"כ אור המתלבש בכלי שז"ע לידת המדות מן השכל שהשכל מחליש ומגביל את המדה להיות בבחי' התלבשות בכלי דוקא כו', ובחי' נר"ן מאחר שהוא בחי' הארה לבד,

---

במצרי': כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ממצרי'.

ואורות המתלבשי' בכלים שההתלבשות מעלים עליהם קצת באפשר שיתלבשו ג"כ בגוף ונה"ב כו', אבל בחי' חי או"מ דנשמה שאינו בגדר התלבשות בכלים כ"ש שאינו בגדר התלבשות בגוף ונה"ב, ועז"א אע"ג דאיהו לא חזי בנשמה המלובשת בגוף מזלייהו הוא בחי' שרש ומקור הנשמה חזי שרואה ושומעת כל הכרוזים העליונים מפני שלא יש על בחי' * שום דבר המעלים ומסתיר כו', ומזה נופלים לאדם הרהורי תשובה לפעמים פתאום בלי שום הכנה בנפשו שזה מפני ששרש הנשמה רואה ושומעת הכרוזים למעלה מה שמכריזי' שובו בנים כו' אוי להם לבריות מעלבונה של תורה כו' מזה נופלים הרהורי תשובה גם בנשמה המלובשת בגוף. ובד"פ יש בשרש הנשמה ב' מדרי' מקיף דחי' הוא בחי' מקיף השייך אל הפנימי וכמו הרצון שלמעלה מהתלבשות בכלים ומ"מ יש לו אחיזה קצת שהרי גילוי כל הכחות פנימים תלוי ברצון כו' כמ"ש במ"א, ומקיף דיחידה הוא שמובדל בערך שאין לו שום שייכות אל הפנימי כו'. והנה מצד הנשמה המלובשת בגוף עז"א דישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, דנשמה המלובשת בגוף, שהגוף והנה"ב מעלימים ומסתירים עלי', הנה בכדי שתתקשר באלקות הוא ע"י התורה וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה שנותנת כח ועוז לנה"א, שלהיות שהוא בחי' האהה לבד ומכ"ש החלישות שנעשה בה ע"י התלבשות הגוף והנה"ב שמחלישים אור הנשמה וכמא' תוקפא דגופא חולשא דנשמתא כו', ה"ה צריכה חיזוק ע"י התורה שנותנת כח ועוז לנה"א לצאת מההעלמות וההסתרים דנה"ב וגם להגביר על הנה"ב להכניע המדות טבעים כו'. וכ"ז הוא מצד הנשמה המלובשת בגוף שהתורה היא ממוצע להיות התקשרות הנשמה באלקות כו', אבל מצד שרש ומקור הנשמה ה"ה למעלה מתורה והנשמות הם ממוצעים שע"י נמשך מבחי' שרש ומקור התורה בתורה, דהנה התורה למטה נתלבשה בהלכות גשמיים כמו המחליף פרה בחמור וד' רשיות דשבת וכדומה, ויש בחי' התורה כמו שהיא למעלה שהיא ברוחניות וכמו התורה שלומדים בג"ע שלומדים שם ההלכות ברוחניות, ועמ"ש מזה בד"ה וככה רל"ז, פרק *, ובד"ה אז ישיר רמ"א, ונשמה * ממשיכים בחי' הרוחניות דתורה שתתלבש בגשמיות ההלכה. גם י"ל ע"ד מ"ש בס' הבהיר דוד הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה והיינו שהתורה כמו שהיא למעלה ברוחניות הי' מקשרה בהקב"ה שהוא בחי' אוא"ס שלמעלה מהתורה והו"ע טעמי תורה בחי' שיר דתורה, דהנה ידוע שיש טנת"א ומה שנתגלה הוא בחי' נת"א אבל טעמי תורה לא נתגלו גם בתורה כמו שהיא למעלה לפי שזהו בחי' שרש התורה כמו שהיא למעלה גם מאצי', דבחי' נת"א מושרשים בע"ס דאצי', אותיות שרשם במדות עליונות בחי' חג"ת, דהנה אותיות הם כלים שע"י נמשך גילוי השכל אל הזולת, וגם לעצמו הוא ע"י התלבשות

בחי' : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : בחי' חי'.

פרק : בגוכי"ק יש כאן מקום חלק. וראה שם פרק ר"ז (וככה — תרל"ז ע' ח־ט).

ונשמה ממשיכים : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ונשמות ממשיכים.

באותיות דוקא, כי א"א לשום השגה וגילוי שכל כ"א ע"י התלבשות באותיות, ולכן אנו רואים שיש מי שהוא חכם גדול בעצמו ומ"מ אין ביכולתו לגלות שכלו לזולתו, והיינו מפני שאין לו אותיות במה להלביש השכל, וגם לעצמו אין השכל אצלו בהשגה גמורה, אם כי יודע ומשיג הענין מ"מ אינו בבחי' התפשטות והתרחבות בתפיסה ממש והשגה גמורה מפני שאין לו אותיות להלבישו כו', אמנם בכדי שיתלבש השכל בהאותיות הוא ע"י צמצום דוקא דהשכל כמו שהוא א"א שיתלבש באותיות וכמו בתוקף הנביעה מהשכל א"א שיהי' אז בהשגה וכ"ש שא"א שיגלה אז השכל להזולת כו', כ"א צריך להיות צמצום והעלם תוקף האור כו', והנה הצמצום הוא העדר הגילוי וצריך להיות אח"כ התפשטות והמשכה, ההתפשטות הוא ההשערה בחיצוניות מה שילבש ויגלה בהאותיות וההמשכה הוא הגילוי וההתלבשות בהאותיות, ובאופן כזה הוא ההלבשה באותיות שבהכרח שיהי' תחלה צמצום ואח"כ התפשטות, כי א"א להיות המשכה וגילוי בלי השערה תחלה מה שיגלה, ואח"כ הוא הגילוי וההמשכה כו', וזהו שהאותיות שרשן בחג"ת שהן ג' בחי' הנ"ל צמצום והתפשטות והמשכה כו', ותגין הן בחי' כתרי אותיות וכמשארז"ל ודאשתמש בתגא חלף כל המשתמש בכתרה של תורה, וכן ארז"ל שמצאו משה להקב"ה שקושר כתרים לאותיות והיינו לפי שתגין שרשן מבחי' בינה, ות"ת דאימא נעשה כתר לז"א, ונקודות הם בחכ', כי יו"ד שהוא בחי' חכ' הוא בחי' נקודה ולזה התיבה נשתנה לפי הנקודה כמו למשל אותיות אב אם הוא בנקודת פתח אז הוא פי' אב, ואם הוא בנקודה אחרת אז הוא פי' אחר ממש, והיינו לפי שנקודות הם בחכ', והנה השכל הוא מנהיג את המדות, ולכך הנקודות הם מוליכים ומנהיגים להאותיות שהם בבחי' מדות, וזהו ענין נקודה בהיכלא שהעיקר הוא בחי' הנקודה, שההיכל מתנהג עפ"י הנקודה, אך הנה טעמים הם למעלה מבחי' חכ' כי שרש הטעמים הם בכתר שהוא בחי' תענוג כו' שהתענוג הוא למעלה מבחי' חכ', וכמ"ש אז תתענג על הוי' שהוא למעלה מבחי' שם הוי' שהוא בחכ' וכמ"ש הוי' בחכ' כו', וזהו שאנו רואים למשל באדם שכשנופל לו שכל חדש אז הוא מתמלא תענוג ואח"כ כשנתיישן השכל נפסק התענוג והיינו לפי שבעת שנפל לו השכל אז הוא נמשך מבחי' משכיל שהוא מקור השכל ששם השראת התענוג, ולכך בעת נפילת השכל אז נמשך לו התענוג לפי שאז הוא קרוב להתענוג, אבל אח"כ כשנתיישן השכל אז הוא נתרחק ממקורו, ולכך נפסק התענוג, וכמו למשל מים חיים שאינם נק' מ"ח כ"א במעיין שמשם הוא נובע, משא"כ אלו המים כשנמשכי' בנהר שאז מתרחקי' ממקורם אינם נקראי' מ"ח, נמצא שטעמים הם בכתר, וזהו"ע טעמי תורה לא נתגלו דמה שנתגלה העיקר הוא בחי' אותיות ויש ג"כ גילוים מבחי' תגין ונקודות והיינו לפי שהן בע"ס דאצי' אבל טעמי תורה שהן למעלה מאצי' לא נתגלו אפי' בתורה שלמעלה כו', ועז"נ ואהי' אצלו שעשועים שהיא בחי' שעשועי המלך בעצמותו וכמ"ש לא ידע אנוש ערכה אלקים הבין דרכה והיינו התורה כמו שהיא מושרשת בעצמות אוא"ס כו', ונש"י הם ממשיכים גילוי בחי' טעמי תורה שיתגלו לע"ל דהיינו ע"י עסק התורה דנש"י עכשיו, וזהו מצד מעלת נשמתן בשרשן כמו שהיא למעלה

שעי"ז ממשיכי' בחי' שרש ומקור התורה, ובבחי' ומדרי' זו נק' נש"י חתן שמשפיעים בתורה והיינו שהן ממוצעים להמשיך משרש ומקור התורה בתורה שלמעלה ולמטה כו', ולכן הסדר בלמוד התורה דמעיקרא כי עביד אינש אדעתי' דנפשי' קעביד כו' ופי' אדעתי' דנפשי' היינו לקשר נפשו היא הנשמה המלובשת בגוף לקשרה באלקות, ואח"כ צ"ל למוד התורה לשמה לשם התורה להמשיך המשכת אוא"ס בתורה כו'. אמנם לכאו' אינו מובן עדיין והלא שרש התורה הוא למעלה גם משרש ומקור הנשמות, וכידוע דהנשמות שרשן מבחי' הכלים דגם שרש הנשמה ג"כ מבחי' הכלים לבד, דבחי' יחידה שבנשמה שרשה מבחי' א"ק כידוע בכתהאריז"ל ואי' בשעה"ק להרח"ו ז"ל דאור מחצב הנשמות הוא בחי' לבוש לאור מחצב הספירות כו', וא"כ גם בחי' יחידה היא מבחי' לבושי' דא"ק וז"ש בת"ז לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין לב"נ דשרש הנשמות הוא מבחי' לבושין שגם בחי' יחידה היא מבחי' לבושין לבד כו', והתורה מושרשת בבחי' האורות וכמ"ש ותורה אור כו', ולכן יש הפרש כללי בין תורה לנשמות דתורה אורייתא וקוב"ה כולא חד ממש ונשמות אינן בבחי' חד ממש שהרי נק' בנים למקום והבן אם היותו עצם האב מ"מ הוא במציאות בפ"ע כו' כמ"ש במ"א, והיינו כמו ההפרש כללי בין אורות לכלים דהאורות דבוקים במקורם דאיהו וחיוהי חד בבחי' יחוד עצמי, והכלים אינם בבחי' דביקות כו' כידוע ומבואר במ"א, וא"כ איך הנשמות הן ממוצעים להמשיך בחי' שרש ומקור התורה שהוא למעלה מהנשמות גם מצד שרשן כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע בענין או"כ דאם היות דבסדר ההשתל' הכלים למטה מן האורות מ"מ בשרשן שרש הכלים למעלה משרש האורות, שהכלים מושרשין בבחי' עצמות א"ס למעלה משרש האורות שהגם שמושרשין ג"כ בעצמותו היינו בבחי' האור הכלול בעצמותו והוא בחי' כח האור הכלול במאור בהעלם כו', אבל שרש הכלים הוא בחי' עצמות ממש למעלה גם מבחי' כח האור כו', ומשו"ז יש בכח הכלי להמשיך האור שירד ויתלבש בהכלי דהיינו מצד שרשה הקדום שיש בה משרשה ומקורה בהעלם עי"ז היא ממשיכה את האור כו' כמ"ש מזה בתו"א בהביאור דוקבל היהודים, וכמו"כ י"ל בתורה וישראל דנשמות ישראל שהן מבחי' הכלים שרשן מבחי' עצמות א"ס ממש למעלה משרש תורה המושרשת באורות ולכן מצד מעלת שרשן שמושרשים בעצמות א"ס בכוחם להמשיך בחי' שרש ומקור התורה וגם להמשיך מבחי' עצמות שלמע' גם משרש ומקור התורה כו', וכשנש"י ממשיכים תוס' אורות בתורה עי"ז מתעלים שבאים לאשתאבא בגופא דמלכא היינו שמתייחדים בבחי' האורות והוא העלי' מגרמוהי לחיוהי כו', וזה עלי' לגבי הנשמות דהגם ששרשן מבחי' עצמות ויש בהם כח שרשן ומקורן מ"מ ה"ה בהעלם בהם, אבל מה שממשיכים מבחי' שרש ומקור התורה וגם מבחי' העצמות דא"ס שנמשך בתורה (שהוא בחי' האורות) הרי מאיר בגילוי, ולכן ה"ז עלי' גדולה לגבי הנשמות מה שמאיר בהם האור בגילוי, אמנם הממשיכים את האור הן נש"י דוקא והן מתעלים בהאור הנמשך כו', ועש"ז נק' ג"כ ראשית תבואתה ע"ש שנוטלים חלק בראש, והיינו דלבד זאת שהן בבחי' ראשית לגבי התורה שמשפיעים וממשיכים בתורה נק'

ראשית ג"כ לפי שנוטלים חלק בראש שמתעלים בהאור והן הממשיכים כו'. וכשם שהוא בתורה כמו"כ הוא במצות דלפעמים כתי' אשר יעשה כו' וחי בהם שהמצות הן בבחי' חיות לנפש האדם שמזה משמע דהמצות למעלה מנשמות, ופעמים ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאילו עשוני וכידוע דנש"י עושין את המצות שע"י שישראל עושה את המצוה ע"ז יעשה מצוה. והענין הוא דבמצות יש ב' מדרי' א' כמו שמושרשין בז"א דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא, והב' שמושרשין בא"א דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור כו', ולגבי הנשמות כמו שמלובשים בגופים עז"א וחי בהם שהמצות הן בבחי' חיות אל הנשמות והיינו מבחי' המצות כמו שהן בז"א, אבל שרש ומקור הנשמה היא למעלה מבחי' המצות ועז"א ועשיתם אתם די"ל דהיינו מה שממשיכים מבחי' תר"ך עמודי אור דכתר, וגם למעלה מזה שממשיכים בחי' גילוי הרצון מבחי' אוא"ס בעל הרצון כו' כמשי"ת. וז"ש וזכרתם את מצות ה' שהמצות הן בבחי' דכר ומשפיע בנש"י והיינו בבחי' מצות הוי' בחי' ז"א כו', ואח"כ כתי' למען תזכרו ועשיתם את מצותי דנש"י הן בבחי' דכר ומשפיע במצות והיינו שממשיכים בחי' מצותי המצות כמו שמושרשין בעצמות כו', והיינו מצד מעלת נשמתן שמושרשים בבחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל. וזהו שארז"ל ע"פ וכל בניך למודי הוי' ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך וכמאמר ת"ח שעוסקי' בבנינו של עולם, ולכאו' יפלא הלא העולם בנוי ומשוכלל ומה"ע שעוסקי' בבנינו של עולם. אך הענין הוא דהנה כתי' עשרה עשרה הכף בשקל הקדש ופי' רז"ל שעשה"ד מכוונים כנגד עשרה מאמרות, וע"י עשה"ד נמשך קיום ע"מ, וכמארז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתי מוטב וא"ל יחזיר את העולם לתהו, וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמי' וארץ לא שמתי, וכתי' אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, שכל ענין בריאת שמי' וארץ הוא בשביל האדם שמעלתו הוא מה שמקיים תומ"צ שלכן בראתי בגימ' תרי"ג היינו בחי' תרי"ג מצות אשר נצטוינו, וע"י קיום התומ"צ עי"ז ממשיכי' קיום העולם, ושיומשך לע"ל גילוי אלקות למטה כמו למעלה, שמצד זה נק' ת"ח בונים שעוסקי' בבנינו של עולם לבנות העולם ולתקנו באופן היותר נאות ומתוקן, וי"ל דהיינו ע"י שממשיכים המשכת אוא"ס בתורה, דהנה בתחלת ברה"ע הרי העולם על מלואו נברא שהי' גילוי אלקות בעולם כו' והייתה הכוונה בשביל ישראל ובשביל התורה והיינו ע"י שממשיכים אוא"ס בתורה, דמה שהעולם על מלואו נברא מבו' במ"א שזהו בחי' ממכ"ע, ובמ"א מבואר שהוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע, אבל ע"י למוד התורה לשמה ממשיכים בחי' עצמות א"ס ב"ה כו' כנ"ל. ועוי"ל דהנה עיקר העבודה דתורה הוא כשהלמוד הוא לשמה לשם התורה, דזה שישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה הוא אדעתי' דנפשי' לקשר נפשו ואין זה העבודה דתורה כ"א מה שע"י התורה מתקשר נפשו באלקות, והעבודה דתורה היא בלמוד התורה לשמה. ובזה י"ל מ"ש אם יקיימו ישראל תורתי שהוא העבודה דתורה היינו בלימוד התורה לשמה שממשיכים המשכת אוא"ס בתורה, וזהו שת"ח נק' בנאים ע"י שלומדים תורה לשמה כו'.

והנה ע"י קיום התומ"צ באופן זה שע"י התורה ועבודה יתחבר ויומשך אוא"ס בתורה אז נק' הארון שבו הי' לוחות העדות מקור כל התורה על שם ישראל, שזהו מ"ש ועשו ארון עצי שיטי' שישראל הם העושי' הארון שבו התורה להיות שישראל ממשיכי' אוא"ס בתורה, שזהו עיקר ענין עשיית התורה שהוא ע"י לימוד התורה לשמה לשם התורה עצמה היינו בכדי שיומשך אוא"ס ב"ה בתורה כו', וע"ד שנק' התורה ע"ש משה כמ"ש זכרו תורת משה עבדי שנק' ע"ש משה לפי שמסר נפשו עלי', וכמו"כ ע"י קיום התורה והמצות לשמה לש' התורה עי"ז נק' התורה ע"ש העושה והמקיים אותה, וזהו מ"ש כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה שבתחלה היא תורת הוי' אמנם ע"י עסקו בתורה לשמה לשם התורה עצמה עי"ז ממשיכי' אוא"ס ב"ה בתורה שאז נק' התורה תורתו שהיא התורה שלו, להיות כי ע"י הלימוד לשמה ממשיכי' בתורה אוא"ס ב"ה שלמעלה מהתורה, ועי"ז נעשה עילוי בתורה יותר גבוה מכמו שהי' תחלה שנתעלית עי"ז בעילוי אחר, והרי העילוי נעשה ע"י הלימוד שלכן נק' תורתו כו', וזהו שהארון שבו הי' הלוחות מקור כל התורה נא' בו ועשו להיות כי ישראל ע"י עבודתם בתומ"צ עושי' את התורה להעלותה בעילוי אחר, ובהיפך ע"י העדר עשיית המצות או כשעושה אותם בדרך מצות אנשי' מלומדה בקרירות כמו שאינו נוגע לו כלל, אז ע"ז נאמר ועשית שמשה הוא העושה הארון שבו הלוחות מקור כל התורה וכמו שנק' התורה ע"ש משה כמ"ש זכרו תורת משה עבדי.

אמנם עדיין צ"ל למה תלו רז"ל ענין קריאת עשיית הארון אם על שם בנ"י או ע"ש משה במה שעושין רצונו של מקום מהו ענין עושי' רצוש"מ לקריאת שם עשיית הארון. אך הענין יובן בענין ההפרש בין פ' ראשונה דק"ש לפ' שני' שארז"ל שפ' ראשונה הוא בחי' ערש"מ ופ' שני' נק' אין ערש"מ, שלכאו' יפלא הלא בפ' שני' נא' והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי ואיך יקרא השומע אל מצותיו בשם אין ערש"מ, אך הענין הוא שבפ' ראשונה נא' בכל מאדך, ובפ' שני' לא נא' בה בכל מאדך, וענין בכל מאדך ידוע שהוא בחי' ביטול הרצון שלמעלה משכל המושג שע"ז רומז ל' מאד שהוא בלי גבול, פי' למעלה מהגבלת הכלי אשר תוכל שאת כ"א לצאת מכלי הגבלתו לגמרי, שזה"ע מארז"ל למה קדמה שמע לוא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות שענין הקב"ע מ"ש זהו כענין הקדמת נעשה לנשמע, שענין ביטול דנעשה מורה שנעשה כל מה שתצוה אלינו, ולא שמקבלי' על עצמם מחמת כי כבר שמעו הציוים שביכולתם לשאת, אלא כל מה שתצוה אלינו לעשות נעשה והדר נשמע איך לעשות ממילא מובן ג"כ שענין הקבלה דנעשה הוא קבלה בכלל, שהרי אינם יודעי' עדיין מה לעשות שזהו שאמרו אח"כ נשמע היינו שנשמע הדבר בפרטיות מה שצריך לעשות מובן כי קודם ששמעו הציוי מה לעשות א"י כלל מה לעשות, ומהו שאמרו נעשה היינו הביטול בכלל לאוא"ס בעל הרצון מקור כל הרצונות פרטי' דציווי המצות אמרו לו נעשה כל מה שתצוה ותגזור עלינו, ונמצא הביטל זה בנפש אינו מצד כלים וחושים פרטים כ"א ביטל כללי מצד עצם

הנפש כמו שהוא למעלה מבחי' כחות וחושים פרטים, והיינו ביטל שלמעלה משכל המושג כי בשכלם עדיין לא ידעו מאומה מה לעשות וא"כ אינו שייך בזה ביטל מצד השכל, דביטל מצד השכל אינו שייך רק בדבר שיודע ומשיג ה"ה מתבטל לזה, אבל בדבר שאינו יודע הרי אינו שייך שהשכל יתבטל לזה, וגם ביטל כזה לא יש בחוש דשכל כלל, ר"ל לבד זאת דאינו שייך לומר שהשכל יתבטל לדבר שאינו ידוע אחרי שכל ענין השכל הוא הידיעה דוקא, הנה מצד חוש השכל א"א שיקבל עליו דבר לעשותה כ"א כאשר יודע שיהי' ביכולתו לעשותה, אבל שיקבל עליו לעשות גם דבר שאין ביכולתו לעשות זאת א"א מצד השכל, וא"כ מה שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה כל מה שתצווה ותגזור עלינו גם מה שאין ביכולתינו כלל, הנה קבלה כזו א"א להיות מצד השכל כ"א מצד עצם הנפש דשם לא יש מניעות ועיכובים כלל לעשות הכל גם מה שאין ביכולתו כו', וי"ל דביטל דנעשה הוא בבחי' מקיף דיחידה דוקא, כי גם כשנצטוינו בהמצות בגילוי רצונו ית' הרי הם בחי' רצון לבד שאין טעם לרצון דמה שיש טעמי מצות אין זה שהטעם הוא סיבת הציווי כ"א הציווי הוא מפני שכך עלה ברצונו ית' כו' כמ"ש מזה בד"ה יונתי רס"ב, וכן צ"ל אופן עשיית המצות לא מצד הטעם כ"א לקיים רצה"ע שזהו מצד בחי' מקיף דחי' כו', וא"כ הקבלה דנעשה קודם שנצטוינו ה"ה בחי' עצמות הנפש שלמעלה מבחי' רצון והיינו בבחי' מקיף דיחידה שלמעלה מן הרצון וכ"ש שלמעלה מן השכל כו', רק י"ל שמשיג ע"פ השכל שצריך לבטל רצונו מפני רצה"ע וכ"ש לפני אוא"ס בעל הרצון, וי"ל שז"ע הבחירה מה שהאדם הוא בעל בחירה די"ל שגם בביטל כזה יש ענין הבחירה והוא מה שהשכל מסכים שצריך להתבטל כו', מ"מ זה רק הגורם לבוא לבחי' ביטל רצון זה, אבל מיד שמגיע לעצם ביטולו אז הוא למעלה מן השכל לגמרי ואין השכל פועל בו אז, שאם הי' אז פעולת השכל לא הי' הביטל וכנ"ל שאין בחוש השכל ביטל כזה, ורק השכל מסכים שצריך להיות ביטל כזה אבל א"א שיהי' מצד השכל כ"א צ"ל בזה ביטל השכל לגמרי כאילו אינו כו', ויובן זה יותר מענין מס"נ על קה"ש דהשכל מסכים שצריך למסור נפשו על קה"ש, שזה מובן גם ע"פ שכל דהתקשרות אמיתי הוא שלא יפרד ח"ו בשו"א, וגם כשיהי' מה שיהי' לו יהי' נפרד ח"ו, מ"מ בעת המס"נ א"א שיהי' שום נגיעת השכל כ"א צריך לבטל שכלו לגמרי כאילו אינו לגמרי, שאם יהי' בזה נגיעת השכל היינו שיפעול איזה פעולה לא ימסור נפשו כי השכל לא יניחו בשו"א למסור נפשו בפו"מ, דזהו הטעם מה שענין המס"נ הוא עכשיו יותר מבזמן הבית שאז היו נשמות גבוהות שעבדו את ה' במוחם ולבם, ומ"מ לא הי' בהם כח המס"נ כמו עתה, והיינו לפי שמצד השכל א"א להיות ענין המס"נ כ"א דוקא עתה כשנתמעטו המוחות והלבבות (היינו המדות שע"פ השכל) יכול להיות יותר ענין המס"נ, וכמו שאדם פשוט בנקל יותר שימסור נפשו ממי שהוא בעל שכל מפני שהתגברות השכל אינו מניח למסור נפשו כו', ומשל גשמי ע"ז הוא כמו שבנקל יותר אל האדם לתקוע רגלו במים חמין מלתקוע ראשו, דבאמת מצד חיות הנפש ה"ה ברגל כמו בראש בשווה כ"א מה שהשכל הוא במוח שבראש (ומשו"ז שם ההרגש ג"כ יותר כו') ולא ברגל ולכן ביכולתו

לפעול ברגל יותר מבראש כו' וכמ"ש מזה במ"א בד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו. ומכ"ז יובן ג"כ בענין הביטל דנעשה שהשכל מסכים ע"ז שצריך להיות ביטל כזה, אבל גוף ועצם הביטל הוא דוקא כשמתבטל שכלו לגמרי, ורק מצד עצם הנפש יכול להיות ביטל כזה כו'. ומ"מ מובן מכל הנ"ל שיש כאן התקשרות דשכל עם אוא"ס שלמעלה מן השכל, שהרי האדם בכלל הוא בר שכל ומבטל שכלו לגמרי מכל וכל ומתבטל לעצמות אוא"ס בעל הרצון והשכל מסכים ע"ז הרי יש כאן התקשרות השכל עם אוא"ס שלמעלה מחכ' ורצון ממילא מתקשר אוא"ס שלמעלה מחכ' ורצון לבוא לידי רצון וחכ' כו'. וז"ע עושין רצונו ש"מ פי' שעושי' לו רצון היינו שמלמעלה מהרצון הוא בחי' אוא"ס ב"ה בעהר"צ יומשך להיות רצון פרטי דתומ"צ, שבאמת אוא"ס ב"ה הוא למעלה מהרצון ואינו תופס מקום אצלו כלל כל הרצון דתומ"צ כמ"ש אם חטאת כו' ורבו כו' אם צדקת כו' וכחשיכה כאורה בשני כפין שגם האור שוה לחשך אלא שע"י ביטול דנעשה לאוא"ס בעהר"צ המשיכו הרצון בפרטיות המצות, והגם כי אין זה בדרך העלאת מ"ן מ"מ ה"ה בדרך כלי לקבל ושיומשך מאוא"ס בעהר"צ להיות רצון פרטי שז"ע ערש"מ כו', ולכן בזמן שישראל עושין רצוש"מ שהוא בחי' פ' ראשונה דק"ש מס"נ למס"נ באחד ובכל מאדך בלי גבול ע"ז עושין רצוש"מ פי' שיומשך בבחי' הרצון פרטי ואז תופס מקום תומ"צ וממילא ע"ז מקשרין בחי' תורה לבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' התורה, דהנה כתי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ונודע כי אוא"ס ב"ה הוא למעלה מבחי' אדם, ונודע ג"כ כי התורה הוא בחי' אדם כמ"ש זאת התורה אדם, שכלול מג' קוין שהם בחי' תורה ועבודה וגמ"ח, גמ"ח קו הימין עבודה קו השמאל, ותורה קו האמצעי, שכ"ז הוא בחי' אדם ובכדי להעלות התורה ולקשרה באוא"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' אדם כי לא אדם הוא זהו ע"י ישראל שהם בני אברהם יצחק ויעקב בחי' האבות הן הן המרכבה, וירושה זו היא לנו מאבותינו התשוקה והצמאון להבטל ולהכלל באוא"ס ב"ה ממש, וניתן לנו כח זה במ"ת שאנו נעלה ונגשא את בחי' אדם ג' קווין בחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא, ובנו וע"י יומשך גילוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' אדם בעסק תורתינו ועבדתנו בקיום המצות שהם בבחי' אדם, וזהו אנכי ה' אלקי' שבחי' אנכי מי שאנכי נמשך להיות אלקיך אלקי' שלך רק זהו ע"י צמצום דש' הוי' כו', כמ"ש כ"ז בת"א בד"ה זכור את יום השבת בפ' יתרו, דרוש השני, ונמצא כי מובן מארז"ל שדוקא בזמן שישראל עושי' רצוש"מ כנ"ל שע"י ביטולם ממשיכי' להיות לו רצון פרטי ואז נק' הארון שבו לוחות העדות מקור כל התורה נק' על שמן ועשו ארון עצי שיטי' שישראל הם העושי' הארון אשר בו לוחות העדות מקור כל התורה כו' ובזמן שאין עושי' רצוש"מ נא' ועשית שמשה הוא העושה כו'.

אמנם הנה כ"ז הוא לפי' הפשוט שבגמ' הנ"ל, אכן לפי' המהרש"א בח"א שכאשר עושי' רצוש"מ שוה מלאכתן כאילו עשאן משה, והיינו כי משה הי' בחי' ד"ע ולכן בלעם לעו"ז דמשה, שבאו"ה קם נא' בו ויודע דעת עליון, וע"י בחי' התורה עם ביטול זהו בחי' תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד, ולכן

כמו שד"ע דמשה מחבר חו"ב כן ע"י לימוד התורה לשמה, מה להלן באימה וביראה אף כאן באימה וביראה מקשרין ומחברין ו"ה, והרי שוה מלאכתן למלאכת משה היינו בחי' עבודת משה, ומה שתלוי זה בע' עושי' רצוש"מ היינו כנ"ל שע"י העבודה דנש"י מתקשר התורה לבחי' אוא"ס שהוא בבחי' כי לא אדם הוא כו' ועו"ז נמשך מאוא"ס שלא אדם בבחי' התורה שנק' אדם כו', ולכן נק' התורה בסש"ב בשם תשובה שהוא בחי' תשוב ה' לגבי יו"ד, רק שזהו מלמעלמ"ט ולא כמדריגת התפלה שהיא מלמטלמ"ע כו' כי כל עיקר מעלת התורה הוא מלמעלמ"ט, וע' בד"ה זימנא חדא הוי צריכא עלמא למיטרא בענין מה שרצה משה לכנוס לארץ היינו שרצה להנחיל לישראל שיהי' עבודתם בבחי' מלמעלמ"ט כו' ושזהו ענין וחיי עולם שמברכין על התורה, ולכן רשב"י שהי' תורתו אומנתו כשדרש דרוש ע"פ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחי' גם יחד ירדו גשמי', הרי השפיע הגשם מלמעלמ"ט ע"י לימוד תורתו שזהו מדריגת משה, שלכן רצה לכנוס לארץ להמשיך הכח בכל ישראל כן, ולא פעל זה כ"א לראות מרחוק, וע"י הראי' מרחוק פעל שמי שתורתו אומנתו יהי' יכול בלימוד תורתו להמשיך כן כו', ומאחר שע"י לימוד התורה בבחי' תורתו אומנתו יכול להמשיך כמו משה שז"ע ע"י עושי' רצוש"מ ג"כ כענין רשב"י שאמר בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא בי' להיטא כו', ולכן כשישראל הם במדריגה כזו נחשב מלאכתן כאילו עשאן משה הכוונה שנק' הארון על שמם להיות כי בכח תורתן יכולי' להמשיך כל ההשפעות ע"י התורה כו', או י"ל שע"י לימוד כבי' שניהם מתכסין בלבוש א' שזהו כענין מ"ש במשה פא"פ כו' שלמעלה מבחי' פב"פ שנא' בכללות ישראל, שפי' הרמ"ז שפב"פ הוא בחי' התלבשות פנים העליון בפנים התחתון, ופא"פ הוא בחי' הארת פנים העליון עצמו כו', או י"ל שזהו ע"ד משה קיבל תורה מסיני כן כשלומד תורה בבחי' ביטול עד שבטל לבהער"צ שוה כאילו קבלה מסיני כו' כמו משה, או י"ל שע"י בחי' הביטול שלמעלה מהשכל שנת"ל זהו כענין ונחנו מ"ה בחי' מ"ה דחכ' שעש"ז נק' חכמה כח מ"ה ונת' בפרד"ס שתי' כח שבחכ' הוא לרמז על התיחדותה עם הבינה, ומ"ה שבתי' חכ' הוא בחי' ביטולה להכתר שז"ע כבחי' הביטול שלמעלה מן החכ' שעי"ז ערש"מ ונמצא כי אז חשוב מלאכתן כאילו עשאן משה כו'.

עוי"ל כי הנה משה משה לא פסיק משא"כ כל ישראל אינו דומה שורשו שלמעלה לנשמתו המלובש בגוף שהרי אפי' באברהם אמרו אברהם אברהם פסיק טעמא כו', אמנם ע"י הביטול הרצון מכל וכל לאוא"ס ב"ה בעהר"צ עי"ז הגיעו כולם למדריגת משה שלא יהי' פסיק טעמא כו' ולכן חשוב מלאכתן כאילו עשאן משה כו'.

בס"ד, ש"פ תצוה, ר"ס"ב

כה"ג משמש בשמונה כלים והדיוט בארבעה וחשיב הד' בגדים והם כתונת מכנסיים מצנפת ואבנט והן הד' בגדים שכל כהן צריך ללובשן בשעת העבודה גם כהן הדיוט וכמ"ש (בפ' תצוה) ולבני אהרן תעשה כתנות ועשה להם אבנטים ומגבעות תעשה להם כו' ועשה להם מכנסי בד כו', מוסיף עליהם כהן גדול חשן ואפוד מעיל וציץ שהן לכה"ג לבד ולא לכהן הדיוט. וצ"ל שרש ענין הבגדים האלו, ולמה בהד' בגדי לבן כולם שוים שכהן הדיוט צריך ללובשן כמו כה"ג והד' בגדי זהב הן לכה"ג לבד, וגם זאת הוא רק בשאר ימות השנה אבל ביוה"כ בכניסתו לפני ולפנים הוא לובש הד' בגדים לבד, ולכאו' אז הכה"ג שווה לכהן הדיוט שעובד ג"כ רק בד' בגדי לבן, וזה אינו מובן שהרי ודאי מעלתו אז למעלה הרבה מכהן הדיוט שהרי הוא אז במעלה היותר גבוה ואיך הוא שווה בענין הבגדים לכהן הדיוט. וגם צ"ל מ"ש הרמב"ם בפ"ח מהל' כלי המקדש שהמצנפת הי' ארכה י"ו אמה והאבנט ארכו ל"ב אמה ומקיפו ומחזירו כרך ע"ג כרך, וצ"ל מהו"ע השיעור והמדה הזאת. ולהבין כ"ז צ"ל ענין הבגדים בכלל, דהנה מצינו דענין הבגדים נתחדשו אחר חטא עה"ד, דאדה"ר קודם שטעם מעה"ד כתי' ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו, ואחר שטעמו מעה"ד כתי' ותפקחנו* עיני שניהם וידעו כי ערומים המה ויתפרו כו' שאז הרגישו צורך הבגדים כו', והרמב"ם במ"נ הקשה ע"ז היתכן שע"י שטעם מעה"ד בא למעלת החכמה וכי חוטא נשכר כו' ותירץ שחכמה זאת אינו מעלה, דזהו שנתוסף להם שכל אנושי והרגש הגשמי, דקודם החטא היו בבחי' ראי' והשגה במושכלות אלקית ולא הי' להם חוש כלל בענינים הגשמיים, ולכן לא הרגישו כלל צורך בבגדים, וע"י חטא עה"ד נתוסף בהם שכל וחוש בענינים הגשמים והרגישו אז צורך בבגדים, וכ"ה בזח"ג דרס"א ע"ב ותפקחנו עיני שניהם בעיפושא דהאי עלמא דלא הוה קודם לכן כו', וכן מצינו בנביאים מבעת שרוח הנבואה הי' לובשתן היו מושפטים* מבגדים וכמ"ש גבי שאול (ש"א י"ט) ויפשט גם הוא את בגדיו ויתנבא כו' ויפול ערום כו', והיינו כי מעלת הנביאים היו כמו אדה"ר קודם החטא שלא הי' אז ענין הבגדים כלל כו'. ונמצא מובן מזה דשרש ענין הבגדים באים מצד החכמה והדעת דוקא, דהבגדים באים מצד ההרגש והתחלת ההרגש הוא בחכמה, ולכן הנביאים בעת נבואתם שהי' אצלם ביטל ההרגש וביטל חוש השכל כידוע שהנביא נק' בשם משוגע כמ"ש מדוע בא המשוגע הזה אליך כו', אלא שהוא בבחי' שטות שלמעלה מהחכ' וכמ"ש במ"א בענין אהני לי' שטותא לסבא כו', אבל ה"ה ביטל חוש השכל לכן היו מופשטים מבגדים ויפול ערום כו', אלא שהלבושים שלמטה היינו הבגדים הגשמיים הם מהחכ' דעה"ד טו"ר, ולכן היתרון וההידור בהם מוריד את הנפש מאד ר"ל, וכידוע דתאוות הבגדים גרוע הרבה יותר מתאוות אכו"ש מפני שיש בזה

ותפקחנו : כ"ה בגוכי"ק.
מושפטים : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מופשטים.

הרגש גדול ונוגע מאד בנפש, וכאשר אנו רואין בחוש שמי שיש לו תאוות הבגדי' ה"ז מגיע בעומק נפשו הרבה יותר מתאוות אכו"ש עד שמענה א"ע באכו"ש שלא לפי ערכו למען תשיג ידו לעשות לו בגדים נאים ויפים, וכשמשיג תאוותו מתענג מאד בנפשו מזה הרבה יותר מתענוגי אכו"ש, והבגדים מגביהים ומרוממים אותו ולהיפך העדר הבגדים גורם לו שפלות ונמיכות רוח (אראפ גיפאלן קייט), וההגבה היא מה שאז מרגיש א"ע למציאות ולהיפך בהעדרם אינו נחשב בעצמו למציאות כלל כו' והיינו מפני שהענין נוגע בפנימיות ועומק נפשו, וכמה שנוגע לו ענין הבגדים והתענוג בהם במדה כזאת הוא מתרחק מהרגש טוב טעם באלקות, כי נפשו טרוד ונתון (אוועקגיגעבין) להרגש הזה ואינו נתון להרגש הטוב כו'. אמנם מכללות הענין שהבגדים באים מהרגש השכל מובן זה למעלה ברוחניות שהלבושים שרשם מבחי' חכמה, כי חכ' נק' לבוש וכמא' ר"י קארי למאנא מכבדותא וכבוד הוא בחי' חכ' כידוע דכבוד בגימ' ל"ב והן ל"ב נת"ח, כי חכ' הוא בחי' לבוש לאוא"ס ב"ה שמתלבש בבחי' החכ' כו', ובתורה כתי' עוטה אור כשלמה שהיא בחי' לבוש לאוא"ס ב"ה כו', כי חכ' בכלל היא בחי' ידיעה שבהכרח שיהי' ע"י לבוש דוקא, ולכן שרש כל הלבושים ברוחניות הן מבחי' החכ' דוקא (ואדה"ר קודם החטא הי' לו ג"כ לבושים מבחי' כתנות אור באלף כידוע, שעי"ז הי' לו בחי' הראי' וההשגה באלקות כו') *.

בס"ד, ש"פ בהר, רס"ב

וידבר ה' אל משה כו' כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' שש שנים תזרע שדך כו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ כו'. וצ"ל מש"כ כי תבאו כו' ושבתה כו' משמע דמיד בבואם לארץ ושבתה הארץ ואיך אפשר שיהי' שנה השביעית אם לא קדמו לו הששה שנים והלא ידוע דשמיטה אינה נוהגת אלא בארץ דוקא, וא"כ הלא א"א שמיד בבואם יהי' שמיטה דבהכרח שיהיו תחלה הששה שנים כמ"ש אח"כ שש שנים תזרע כו' ואח"כ בשנה הז' שבת שבתון כו'. וגם מהו ל' ושבתה הלא שביתה שייך לאחר מלאכה ויגיעה, ומיד בבואם שלא הי' עדיין עבודת הארץ אינו שייך ג"כ שביתה. וגם צ"ל מה שמייחס השביתה אל הארץ דלכאו' שייך השביתה אל האנשים העובדים את הארץ, ובאמת הרי השביתה היא אל הארץ דוקא דהרי שנת השמיטה אינו אסור במלאכה לבד עבודת הארץ דוקא שאסור וצ"ל מה"ע שביתת הארץ כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה משארז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועבודה וגמ"ח שהן ג' קוין דאצי', גמ"ח שכולל

*) לא נגמר בגוכי"ק.

כל המצות וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו' הוא קו הימין חח"ן, ועבודה שהוא עבודת הקרבנות דעכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו הוא קו השמאל בג"ה, ותורה קו האמצעי דת"י כו', וידוע דבהג' קוין הנה קו האמצעי דתורה כולל ב' הקוין, דקו הימין דצדקה וגמ"ח שהן כל המצות נכללים בתורה וכמו"כ עבודה קו השמאל נכלל ג"כ בתורה וכמ"ש מימינו אש דת למו שכולל ב' הקוין דימין ושמאל ולכן ת"ת כנגד כולם מפני שכוללת כולם. ומ"מ מצינו לפעמים יתרון מעלה בתפלה על תורה וכמשארז"ל והלואי שיתפלל אדם כל היום, דתורה ה"ה יוצא בפרק א' שחרית ופרק א' ערבית, דאם היות שלמוד התורה צ"ל כל היום וכמ"ש והגית בה יומם ולילה ותפלה היא רק בשחרית מנחה וערבית כמ"ש ערב ובקר וצהרים אשיחה כו', מ"מ אמרו והלואי שיתפלל אדם כל היום כולו והיינו לפי שהתפלה שהו"ע בקשת רחמים רבים בבחי' שפיכת הנפש כמ"ש ואשפוך את נפשי לפני ה' במרירות עצומה מקרב ולב עמוק וכמ"ש גבי חנה והיא מרת נפש מאד כו', ה"ז מעורר למעלה בחי' רחמים רבים דפנימיות הכתר שהוא שרש ומקור דקו האמצעי, ומשום זה יש יתרון מעלה בתפלה על התורה דאורייתא מחכ' נפקת, והגם דחכ' ג"כ שרשה מן הכתר דוהחכ' מאין תמצא כו', מ"מ הוא בבחי' חיצוניות הכתר לבד כידוע ותפלה היא בבחי' פנימיות הכתר, וגם מה שהתורה היא בקו האמצעי דת"ת עולה עד פנימיות הכתר מ"מ התפלה שמגיע בבחי' פנימיות הכתר ממש שהוא מקור קו האמצעי ה"ה למעלה מהתורה, וזהו שאמרז"ל גבי חסידים הראשונים שהיו שוהים תשע שעות בתפלתן ואמרינן בגמ' תורתן איך משתמרת אלא מתוך שחסידים המה תורתן משתמרת מפני שיש בכלל מאתים מנה, ולכן הלואי שיתפלל כו', ומ"מ לפעמים אמרו גבי רבא דחזיי' לרב המנונא דמאריך בצלותא אמר מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה הרי תורה למעלה מתפלה שתפלה היא חיי שעה ותורה חיי עולם כו'. ופעמים מצינו דגמ"ח הוא למעלה מב' הקוין דתפלה ותורה וכמ"ש כי חסד חפצתי ולא זבח הרי גמ"ח הוא למעלה מזבח וקרבן שהו"ע התפלה, וכתי' אם יכופר עון בית עלי בזבח ובמנחה ואמרז"ל בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בתורה וגמ"ח, והעיקר בגמ"ח וכמו שאמרו בגמ' שם רבא ואביי תרוויהו מבית עלי קאתי, רבא דעסיק בתורה חי מ' שנין אביי דעסיק בתורה ובגמ"ח חי ס' שנין, הרי שיש יתרון בגמ"ח על ב' הקוין דתפלה ותורה, וזהו מ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו וגבור בגבורתו כו' חכם בחכמתו הו"ע התורה וגבור בגבורתו הו"ע התפלה קו השמאל, כ"א בזאת יתהלל כו' כי באלה חפצתי כו' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא וכתי' וצדקה תרומם גוי כו' א"כ הרי צדקה וגמ"ח למעלה מכולם. והענין הוא דהכל אמת שיש מעלה בתפלה מה שלא יש בתורה ויש מעלה בתורה שלא יש בתפלה ויש מעלה בגמ"ח שלא יש בשניהם דלא ראי זה כראי זה כו', ולכן צ"ל כל הג' קוין דבהתכללות כולם דוקא נשלם הכוונה. ולהבין זה יש להקדים עוד דהנה בסדר מדריגת עבודת האדם כל היום הנה קודם התפלה צ"ל קודם תשובה וכמארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש"י הכנעה ושפלות שהו"ע הכנעת הלב ולב נשבר באמת ממעשיו הלא טובים ומעניני ח"נ שלו

כו' שההכנעה ביותר היא קודם התפלה, כי התפלה הו"ע העלי' שעולה נפשו למעלה בבחי' קירוב ולכן אז צריך להיות יותר הכנעת לבו מחשבון נפשו, וכמו ההולך לבוא ולעלות אל המלך ה"ה מרגיש אז יותר פחיתות עצמו ופועל בו הכנעה ושפלות גדולה (אראפ גיפאלינקייט באיי זיך), וכמו"כ כשעולה להתקרב אל אור פני מלך חיים אז נעשה ההכנעה והלב נשבר ביותר כו' (והוא ג"כ ענין יראה בושת שמתבושת* מאד ממעשיו הלא טובים ונשבר לבו ורוחו בקרבו מזה כו') ועי"ז יוכל לעלות למעלה בתפלה כו', משא"כ בלי הקדמת התשובה א"א לו לעלות בתפלה כמשי"ת ואין תפלתו מתקבלת וכמ"ש ובפרשכם כפיכם אעלים כו' מפני שידיכם דמים מלאו דע"פ פשוט הוא מה שנוגע לחבירו בעגיבי ממון הנוגעים לו בנפשו מאד כו', וברוחניות הו"ע ח"נ שהו"ע שפיכות דמים ממש ר"ל, וכן בכללות התורה ומצות שנק' אדם א' דם כו' כמ"ש במ"א, ומפני שידיכם דמים מלאו בענינים הנ"ל ואינו שב בתשובה ע"ז אין תפלתו מתקבלת כו', כ"א צ"ל תשובה קודם התפלה, ואחר התפלה צ"ל עסק התורה דזמן למוד התורה הוא אחר התפלה וכמו שא' על אבא בנימין שהי' מצטער על ב' דברים כו' ושתהי' תפלתו סמוכה למטתו ופרש"י שלא הי' עוסק בתורה ג"כ קודם התפלה, דעיקר זמן עסק התורה הוא אחר התפלה דוקא כו' (וצ"ל דהיינו גליא דתורה אבל סתום ופנימיות התורה צ"ל קודם התפלה דוקא שזה שייך לתפלה שתהי' כדבעי למהוי וכמ"ש במ"א בענין למוד הזהר קודם התפלה כו') ואח"כ צ"ל צדקה וגמ"ח עם רעיהו שזהו עבודה דכל היום, ונמצא דסדר העבודה היא תחלה תשובה ואח"כ תפלה ואחר התפלה תורה ואח"כ גמ"ח. וכן מצינו בתורה שצ"ל קודם יראה וכמא' אם אין יראה אין חכמה ודוקא מי שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, ומי שיש בו תורה ואין בו יראה דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החצונית לא מסרו לי' בהי עייל כו', ונמצא שלתורה צריכים יראה דוקא כו', ומ"מ יראה לבד אינו מספיק וצריכים ג"כ תורה דאם אין חכ' אין יראה אלא שזהו יראה עליונה יותר כמ"ש במ"א, ואמרו ג"כ וי למאן דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד דיש פי' דתרעא לדרתא היא יראה וכמ"ש זה השער לה' דא תרעא לאעלא כו', ונמצא צריכים תורה ג"כ אלא שהיראה צ"ל קודם ואח"כ תורה כו', שע"י הקדמת היראה בא לתורה כו'. והנה הטעם שצ"ל תשובה קודם התפלה הוא כי הנה התפלה נק' סולם וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמים* ואי' בזהר סולם דא צלותא שהוא בחי' עליית הנפש שעולה בתפלה מדרגא לדרגא עד שעולה בבחי' המקיפי' העליונים דבחי' פנימיות הכתר כנ"ל שז"ע השמימה כו', ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו הוא שעליית תפלה הוא ע"י המלאכים שמעלים את התפלה וכמא' מט"ט קושר כתרים לקונה* כו', ויורדים בו הוא בחי' ההמשכה שנעשה ע"י ההעלאה דתפלה כו', ובכדי שיוכל להעלות בתפלה לזה צ"ל תחלה תשובה דכאשר הוא מעורב ברע ולבוש בלבושים צואים א"א

שמתבושת : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שמתבוששו.

השמים : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : השמימה.

לקונה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : לקונו.

לו לעלות למעלה, ולזה צ"ל תחלה תשובה שהו"ע בירור והבדלת הרע ואז יוכל לעלות למעלה בתפלה כו', והוא ע"ד ק"ש שעל המטה שאומרים בידך אפקיד רוחי ר"ת באר שהוא בחי' עליית הנשמה שעולה בכל לילה לג"ע התחתון שהוא ג"ע שבארץ, וכידוע בפי' המשנה דע מאין באת ולאן אתה הולך דפי' מאין הוא בחי' ג"ע העליון דהנשמה קודם התלבשותה בגוף היא בגעה"ע, ולאן אתה הולך קאי על ג"ע התחתון שנק' אן שמורה על המקום מל' אנה פניך מועדות, והיינו שעליית הנשמה לאחר צאתה מן הגוף הוא בג"ע התחתון, וכמו"כ עליית הנשמה בכל לילה הוא ג"כ בג"ע התחתון שהוא ג"ע שבארץ כו', והיינו ע"י הוידוים דק"ש שאומר אשמנו בגדנו כו', דהנה כללית ענין ק"ש שעהמ"ט הו"ע חשבון הנפש ממח' דבור ומעשה דכל היום שעושה חשבון צדק בנפשו מפרטי מחדו"מ שלו בכל היום וכמו"כ מפרטי העניינים שלו בעניני ח"נ כו', ומתמרמר בנפשו ע"ז ואומר אשמנו כו' שעי"ז נעשה בירור והבדלת הרע מנפשו ואז יכול לעלות לג"ע וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו' הר ה' הוא ג"ע כידוע, ודוקא כשהוא בר לבב בבחי' בירור והבדלת הרע ע"י הוידוים דק"ש בלב נשבר ומרירות הנפש אז הוא עולה בהר ה' כו', וכמו"כ בכדי לעלות בבחי' שער השמים בתפלה הוא ג"כ ע"י הקדמת התשובה דוקא בלב נשבר ונדכה אז יוכל לעלות בתפלה כו', והנה צ"ל תחלה מה"ע ג"ע שבארץ, דהנה כתי' ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וע"פ פשוטו הוא שיש מקום מיוחד בארץ הלזו הגשמי ששם משכן הגן הזה כמ"ש בזהר, והנה המקום הזה הגם שהוא בארץ הגשמי מ"מ הוא בבחי' הרוחניות האלקי, וי"ל שזהו בחי' הרוחני שבגשמיות הארץ, וכידוע שבכל דבר גשמי יש בחי' הרוחניות שבגשמיות והיינו לבד החיות הרוחני שבו שהוא בחי' רוחני ממש הנה בהגשמי עצמו יש בחי' הרוחניות שבו שבזה מתלבש החיות הרוחני כו', דהנה רוחניות וגשמיות הם רחוקים זמ"ז בתכלית שהן ב' הפכים ואיך יתחברו זע"ז שהחיות הרוחני יתלבש בהגשמי אלא שזהו ע"י הרוחניות שבגשמיות כו', וכמו באברי הגוף יש בהם לחלוחית רוחני והוא איד דק שאינו נתפס בגשם כ"כ והוא הרוחני שבגשמיות האבר, שהרי האיד הוא ג"כ גשמי מ"מ הוא איד דק שאינו נתפס בגשם כ"כ ולכן הוא כלי לאור וחיות הנפש הרוחני שמתלבש בתוכו כו', וכמו"כ י"ל בג"ע הארץ שהוא בחי' כללות הרוחניות שבגשמיות הארץ כו', וכידוע דקרקע הגן הזה הוא למעלה גם מרוחניות דד"י ארמ"ע שמעורבים ג"כ מטו"ר כו', ומתכלית הדקות והרוחניות דהד' יסודות הרוחניים נעשה קרקע הגן הזה, באופן שאין בו שום הרכבה מרע כלל כי הוא מובדל ברוחניות מכל תערובות טו"ר כו', וראי' לזה שהרי גופו של אדה"ר שנעשה מהעפר שבקרקע הגן אמרז"ל במד"ר שהי' מכהה גלגל חמה כו', הרי הי' גופו הגשמי מבורר ומזוכך מכל סיג ופסולת ואדרבא הי' מבהיר ומבהיק עד שהי' מכהה כו', ואלו לא הי' חוטא בחטא עה"ד הי' נשאר בבחי' רוחניות האלקית בתכלית כו' וכשחטא כתי' ויגרשהו מג"ע שלא הי' אפשר להיות בג"ע לפי שהמקום הזה הוא מבורר ומובדל מרע בתכלית וא"א לסבול שום תערובות רע כו', וכמו"כ גם עכשיו בכדי שתעלה הנשמה בג"ע הוא דוקא כאשר היא טהורה מכל סיג ותערובות

רע ע"י התשובה אמיתית בק"ש שעהמ"ט אז היא עולה בשינה בג"ע שבארץ, ואשר איננה טהורה פוגעין בה כמה רוחין בישין ומבלבלים אותה וגם מטמאין כו', שזהו סיבת החלומות רעים והמקרים ר"ל בעת השינה שזהו מהרהורי לבו במחדו"מ ביום שלא נטהר מהם בק"ש שעהמ"ט ה"ה מבלבלים אותו וגם מטמאין אותו להיות שהשינה הוא א' מס' במיתה כו', וז"ש החלומות שוא ידברו שהן מילין דכדיבן והיינו בחי' השקר דקלי' וסט"א שנעשה מהמחדו"מ שלא לה' כו', וצריך לטהר נפשו מהם ולבערם ע"י התשובה בק"ש שעהמ"ט ואז יוכל לעלות לג"ע כו', וכמו"כ בעליית דתפלה שצ"ל תחלה תשובה כו'.

וביאור הענין צ"ל תחלה ענין תערובות טו"ר שנעשה ע"י חטא עה"ד, דהנה ידוע דע"י חטא עה"ד נעשה תערובות טו"ר בכללות עולם העשי' בכל חלקי דצח"מ שבו שכולם מעורבים טו"ר, וכמו בחלקי הבע"ח יש בהם טובים ורעים שיש חיות טורפים ומזיקין שהן בע"ח הדורסים בד"כ, ויש מהם שאינם טורפים וכמו בע"ח הטהורים וגם מבע"ח הטמאים יש שאינם דורסים וכמו הדוב והנמר שיש דיעות שאינם מכלל הדורסים, וכמו"כ בעופות העורב הוא אכזרי והנשר הוא רחמני, וכן בצומח יש עשבים מרים שממתים ויש עשבים טובים ומתוקים כו', וכן בטבע בני אדם יש שהן טובים ורחמנים גומלי חסדים עם רעיהם ואינם יכולים כלל לפעול איזה פעולה רעה, ויש שהם רעים ואכזרים אוהבים לשפוך דם רעיהם כחיות רעות הטורפים ממש בלי שום חמלה כלל כו', אך כ"ז אינו נק' תערובות טו"ר שהרי אדרבא הטוב ורע מובדלים זמ"ז שזה האיש בטבע הטוב וזה בטבע הרע וכן בשארי חלקי הדצ"ח כנ"ל ה"ה מובדלים זמ"ז כו', וענין תערובות טו"ר הוא שנתערב הרע בטוב והטוב ברע בתכלית עד שאינו יודעים מהו טוב באמת ומהו רע כו', שזהו עיקר ענין חטא עה"ד שנעשה תערובות טו"ר, כי הרי מציאת הרע הי' קודם ג"כ אלא שהי' מובדל מהטוב, שהרי גם למעלה בעולמות בי"ע הרוחנים יש מציאת הרע וכמ"ש והייתם כאלקים יודעים טו"ר כו' אלא שהרע מובדל מהטוב, וע"י חטא עה"ד נעשה תערובות טו"ר שימצא רע בטוב וטוב ברע כו', והיינו מה שיש חלוקי טבעיות בנפשות בנ"א בין הפנימיות והחיצוניות שלהם, כי יש אדם שבפנימיות הוא טוב וחיצוניות שלו רע, והיינו שבהעלם נפשו הוא איש הטוב והחסד מרגיש צער זולתו ומתעורר ברחמים עליו, ובחיצוניות הוא בטבע הקמצנות והאכזריות שאינו מטיב חסדו עמו בפועל אם היות שמתעורר ברחמים עליו מ"מ בגילוי ובפועל הוא מתנהג אתו בקמצנות, וגם לפעמים הוא מציר לזולתו (ער מאכט עם איינג און שלעכט) היפך טבעית עצם נפשו שהוא בטבע הטוב, וסימן לזה הוא אשר לפרקים בעת שמחת לבו נתהפך לטוב והוא חסדן ורחמן גם בגילוי כו', וכן כאשר נכנע ונשבר לבו מאיזה מאורע לא טובה ר"ל נתהפך לבו לטוב ורחמים ומפזר ריבוי צדקה כמו איש הטוב בעצם, והיינו לפי שבפנימיות הוא טוב ורק שהרע סובבו מבחוץ כו' ובעת השמחה או להיפך בעת הכנעת לבו מתהפך החיצוניות ומתגלה הפנימיות כו', ובאמת הרע עצמו שבחיצוניות שלו יש בו ג"כ טוב שהרי לבו הקשה הוא עצמו מתהפך לטוב, ויובן זה יותר בבע"ת שלבו הרע והקשה הוא עצמו נהפך לטוב, והיינו שתמורת זה שהי'

תחלה בטבע הקשה לבלי להתפעל משום דבר נעשה בטבע הרך בעצם שכל דבר ענין אלקי פועל בו התעוררות והזזה גדולה בנפשו שמתפעל מכל דבר ממש כו', ומ"מ נשאר בו הקשיות אלא שהוא בבחי' הטוב דוקא והיינו לעמוד נגד כל מונע ומעכב ולמסור נפשו ממש גם על דקדוק קל כו' הרי נתהפך מן הקצה אל הקצה ממש, ואם נא' שבהרע שלו לא הי' בו טוב כלל איך נתהפך לטוב, אלא בהכרח שגם בתחלה הי' טוב כלול בהרע ונהפך לטוב ע"י התשובה כו', וכן הוא בעובדי ה' בגופם, וכידוע שיש עובדי ה' בנשמתם ויש עובדי ה' בגופם, עובדי ה' בנשמתם הוא שאור נשמתם מאיר בגילוי ואין הגוף מעלים ומסתיר על נשמתם וכמו משה דכתי' בי' ותרא אותו כי טוב דמתחלת לידתו הי' בבחי' טוב שהאיר בו אור הנשמה שלו בגילוי בלי שום העלם והסתר כלל כו' ולכן כל עבודתם הוא מצד נשמתם ואין להם עבודה מצד הגוף מאחר שאינו מעלי' ומסתיר אצלם כו', ויש עובדי ה' בגופם לברר ולזכך גופם ונה"ט החומרי שלהם עד שפועלים בעבודתם שהנה"ט מתפעל באהוי"ר וכמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר בא לבחי' אהבה לאלקות, אע"פ שיצר לב האדם רע מנעוריו מלא תאות רעות וקשות ה"ה מתהפך להיות בבחי' אהבה לה' וכמ"ש לבי ובשרי ירננו אל אל חי שהלב ובשר הגשמי מרנן ומשבח בבחי' אהבה כו', שתמורת זה שהי' לו תחלה אהבה לענינים גשמיים וכל התענוג והטוב טעם שלו הי' בדברים גופניים וחומריים דוקא, ה"ה מתהפך ע"י עבודה באופן כזה שאין לו שום טעם ועונג ולא שום רצון להענינים הגופניים ואדרבא צר לו מזה וכל התענוג שלו וכל חפצו ורצונו הוא באלקות, והיינו שהנה"ט שלו יש לו תענוג בעניני אלקות דוקא ובזה דוקא כל חפצו ורצונו באמת כו', הרי הנה"ט החומרי הוא עצמו נהפך לטוב ובהכרח לומר שנמצא בו בעצמו טוב ולכן נהפך לטוב כו', וכן ימצא בחלקי הצומח והדומם שחיצוניותם רע ופנימיותם טוב וכמו עשבים מרים שהן רעים וממתים עושים מהם סמי רפואה לרפאות החולים, וכידוע דכל עיקר תוקף הרפואות להועיל למסוכן ר"ל המה דוקא מדברים חריפים וקשים מאד שהן נעשים רפואה כו', וכן יש אבנים שנעשים אבנים טובים ומאירים וכידוע באבן ישפה שהוא שמתברר ומזדכך ונעשה אבן טוב כו' ובהכרח שהי' בו הטוב קודם כו', וכן יש להיפך שהרע בהעלם והטוב בגלוי וכמו אדם שאין תוכו כברו שהחיצוניות שלו רק טוב להתחסד עם הכל ותוכו הוא היפך זה לגמרי רק שהוא בהעלם ואינו נראה כו', והסימן הוא שכאשר יכעוס ויתקצף או כשיתנשא ביותר יתגלה לבו הרע שהי' בהעלם ויעשה רק רע ולא טוב כו', וכמו נבל בעת שמחתו והתנשאות לבו נתגלה הרע שבו, וכן כשמבטשין אותו מלמעלה יבוא לכלל כעס ופר"ע ביותר כו', שזהו ההפרש בין רשעים לצדיקים, דרשעים ע"י הביטושים שמבטשים אותם ה"ה בועטים יותר ומתגלה כל עומק רע שלהם כו', ובצדיקים כל שמבטשין אותם יותר נכנע ונשבר לבם יותר לפשפש במעשיהם ביותר ולתקן גם כל חלקי דקות הרע ולהתאמץ ביותר בעבודת ה' שמתגלה עי"ז כל עומק הטוב שלהם כו', וכמו"כ ההתנשאות ברשעים יוצא עי"ז העלם הרע לגילוי, ובצדיקים מתגלה עי"ז דוקא בחי' הטוב שבהעלם, שכל מה שמתנשא יותר הוא נבזה ושפל ביותר בעיניו וכמו דוד שהי' מפזז ומכרכר

בכל עוז ואמר ונקלותי מאד בעיני כו' וכן יעקב שא' קטונתי מכל החסדים מבחי' ריבוי החסדים הי' קטן ושפל בעיניו ביותר כו', והיינו מפני שזה פנימיותו טוב ולכן הן ההכנעה והן ההתנשאות פועל התגלות הטוב שנהפך גם הרע שבו לטוב, וזה בפנימיותו רע בעצם כו', וזהו שאנו מוצאים שגם נשמות גבוהות כמו ירבעם בן נבט שהי' במדרי' אחת עם אחי' השילוני וכמ"ש ושניהם לבדם בשדה ואי' במד"ת שהיו שקולים כו', וע"י התנשאות וגסות הרוח לבד בא לידי נפילה גדולה ר"ל לעבוד ע"ז כו', ואין זה רק מפני שהרע שהי' בו בהעלם יצא לידי גילוי ע"י קלי' גסות הרוח כו', וכמו אחר שיצא לתרבות רעה דטינה הי' בלבו כו', ונמצא שא"א להחליט על הנראה לטוב גמור שהוא טוב בעצם כי יכול להיות שיש בו רע גמור ויצא לגילוי ע"י נסיון דביטוש או ע"י התנשאות ורב טוב כו', וכן על הרע א"א להחליט שהוא רע גמור דיכול להיות שיש בו טוב בהעלם ויתהפך לטוב כו'. וזהו כל ענין גילגולי הנשמות שצדיק נעשה רשע ורשע נעשה צדיק וכמו בע"ת שנהפך מרשע גמור לצדיק גמור וכמו ראב"ד דגעה בבכי' עד שיצא נשמתו ואמר רבי יש קונה עולמו בשעה א' שנהפך לטוב גמור והיינו שהרע עצמו נהפך לטוב מצד הטוב שיש בהעלם בהרע כו', כי הרי תשובתו של ראב"ד לא הי' מצד התעוררות הנשמה היינו שהאיר איזה גילוי אור בנשמתו שעי"ז נתעורר בתשובה שהרי נשמתו הי' נעלם ונסתר מאד בעומק הרע הגמור ר"ל ולא הי' שייך לשום גילוי אור כלל כו', כ"א סיבת תשובתו הי' מצד שבירת לבו ורוחו החומרי ע"י הדברים שאמרה לו כו' שנכנסו הדברים בלבו ושברו רוחו עד שבא לתשובה אמיתית כזו שנהפך לטוב גמור בתכלית עד שקינה לו רבי ואמר יש קונה עולמו כו', וכמו מנשה מלך ישראל ששב לה' בכל לבו ונפשו ומאדו ע"י ביטושי הגוף דוקא, וכן רוב בע"ת סיבת תשובתם הוא מצד הגוף דוקא ולא מצד נשמתם שהרי גר רשעים ידעך כתי' שהנשמה שלהם נכבה ר"ל מצד ריבוי ההעלמו' וההסתרים ואינו שייכים לשום הרגש אור בנפשם כו', לבד מה שיש שמתעוררים בתשובה בר"ה ויוה"כ מצד ריבוי גילוי אור שמאיר מלמעלה בזמן ההוא וכמ"ש חשף ה' את זרוע קדשו דקאי על ר"ה ויוה"כ שמאיר אז תוקף האור והגילוי שהוא בחי' קירוב המאור כו' ה"ז האור בוקע ומאיר גם בנשמת הרשעים שמתעוררים בתשובה שלימה כו', וג"ז צ"ל דהיינו באותן שלא נכבה אור נשמתם לגמרי כו', אמנם רוב בע"ת הן ע"י התעוררות שמצד הגוף ונה"ט דוקא שנשבר ונדכה באמת ומתהפך לטוב, והיינו מפני שיש בו טוב בהעלם כו', אמנם כ"ז הוא בישראל דוקא שהנה"ט שלהם הוא מק"נ שמעורב טו"ר ולכן גם כשנופל ברע גמור ר"ל ה"ה מתהפך לטוב כו', וע"כ אנו רואין שגם בתאות היתר כשאינו מקדש א"ע במותר ונופל בתאות אכילה וחמדת תענוגי עוה"ז כו' מיד יפול בלבו תשובה ע"ז ויתמרמר בנפשו ע"ז ונעשה טוב ביותר עי"ז כו', ואם הרע דתאוות היתר הוא רע גמור בלי שום תערובות טוב לא הי' בא לידי מרירות כלל מזה וכמו אוה"ע שמשוקעים בריבוי תאות גם באיסור ולא יבאו לידי מרירות כלל כו', אלא בהכרח לומר שגם בהרע דנוגה יש בו מעורב טוב ומשו"ז נהפך לטוב כו', וכן להיפך יש בטוב תערובות רע, כמו בעבודה שבלב בתפלה שמתפעל בלבו באהוי"ר ויכול להיות שמיד אחר

התפלה יפול בהבלי עניני עוה"ז כו', וזה א"א לומר שלכתחילה היתה ההתפעלות בתפלה שקר (גינארט), שאינו כן דבשעת התפלה נתפעל באמת באהוי"ר לפ"ע כו' אלא שיש בזה תערובות רע והו"ע המורגש כו' ויוצא לידי גילוי אח"כ בעסקי בעניני עוה"ז כו', ולהיפך ברע דתאות היתר יש בו טוב שמתגלה ונהפך הרע לטוב עי"ז כו'. ונמצא יש תערובות טו"ר שבטוב מעורב רע וברע מעורב טוב שזה"ע תערובות טו"ר בחלק האדם כמו בצומח ודומם כנ"ל שגם בעשבים המרים יש בהם טוב שנעשים סמי רפואה כו' וכן להיפך כשיאכל דבש יותר מדי יחלה כו', וכן הוא גם בבע"ח שיש בהם תערובות טו"ר, שהרי הנשר שהוא רחמני ומ"מ הוא עוף הדורס והעורב אם היותו אכזרי מ"מ יש דיעות שאינו דורס כו', וכן בע"ח הטורפים ודורסים יתבררו לעתיד ולא יהיו טורפי' ודורסים וכמ"ש וגר זאב עם כבש ופרה ודוב כו' וארי' כבקר יאכל תבן כו', כי בשרשם הם מבחי' פני ארי' שבמרכבה ולע"ל יתבררו ויתהפכו לטוב כו', וזהו כל תכלית העבודה עכשיו בבחי' בירור וביעור כל בחי' הרע שבטוב הגנוז בהעלם באדם וכמ"ש ובערת הרע מקרבך שיבער הרע שבקרבו בהעלם עד שלא ישאר שום שמץ רע כלל כו', ועז"א מי יעלה בהר ה' כו' נקי כפים ובר לבב שנקי מכל סיג ופסולת אז יוכל להיות שתעלה נשמתו בג"ע שבארץ כו'.

ולהבין הטעם מה שהעלי' בג"ע הארץ א"א להיות כ"א לאחר שתטהר הנשמה מכל שמץ פסולת ורע כו', יש להקדים תחלה מ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיו לד' ראשים, דהנה ידוע דהרפ"ח נצוצות דתהו נפלו ע"י חטא עה"ד בהד' נהרות שבהם נעשה תערובות טו"ר (ועיקר הנצוצות נפלו בנהר פישון שהוא נהר נילוס דמשו"ז היו נש"י בגלות מצרים לברר הניצוצות דשם כו'), ולכן כל תערובות טו"ר בחלקי דצח"ם שבעולם תלוי בהנהרות המתפשטים בעולם שנמשכים מהד' נהרות שלפי אופן המים שבמקום ההוא לפי אופן כזה הוא תערובות הטו"ר במקום ההוא, לפי שעיקר תערובות טו"ר ע"י חטא עה"ד נעשה בהד' נהרות לכן בהם דוקא תלוי אופן התערובות טו"ר בעולם כו', וזהו שאמרו נהרא נהרא ופשטי', דהכוונה הוא על מנהג המקום שחלוקים במנהגיהם, וידוע דמנהג כל מקום הוא לפי אופן טבע אנשי המקום, ואמרו ל' נהרא נהרא כו' לפי שטבע אנשי המקום הוא לפי אופן הנהרות שבמקום ההוא כו'. ולכאו' אנו מוצאין דעיקר תערובות טו"ר בכל מקום ומקום בכל חלקי דצח"מ תלוי בארץ ההוא, שהרי הכל הי' מן העפר וגם לאחר שנתהוו הרי כל גידולם הוא מן העפר כמו העשבים ותבואת הארץ ופרי האילן הכל הוא פרי הארץ, וכן החי והמדבר יסודם וגידולם הוא מן העפר, ולכן לפי אופן הארץ ההיא בתערובות טו"ר שבה לפי אופן כזה הוא שינוי טבע הדצח"מ בארץ ההוא בטו"ר שבהם כו', וכמו ארץ מגדלת חכמים ויש ארץ מגדלת טפשים, וכן יש ארץ שאנשי' המה בעלי מדות טובות ויש להיפך כו', דהכל תלוי בהארץ שממנה יסודם וגידולם כו', ולכן מצינו בכמה כתובים שהרע של בנ"א נוגע אל הארץ וכמו בדור המבול דכתי' ותמלא הארץ חמס מפניהם כו' וירא כו' הארץ והנה נשחתה כי השחית כו', וכן

בתועבות הז' אומות נטמאה הארץ וכמ"ש ואל תטמאו בכל אלה כו' ותטמא הארץ כו' ולא תקיא הארץ כו' בטמאכם אותה כו', ובחטא עה"ד נתקללה הארץ ארורה * האדמה כו' שנעשה בה תערובות טו"ר, והיינו מה שיש פסולת בכל גידולי הארץ שאחר החרישה והזריעה וכל הל"ט מלאכות מ"מ נשאר בהמאכל תערובות פסולת כו', והיינו מצד התערובות טו"ר שנעשה בארץ ע"י חטא עה"ד, ולע"ל כשיתוקן לגמרי אמרז"ל עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילות והיינו שלא יצטרכו לבירור ותיקון כלל מפני שלא יהי' בהם תערובות רע כלל כו' וכמ"ש ואת רוה"ט אעביר מן הארץ כו', וכן ע"י הזדככות החומר באדם נטהר הארץ עד שנקראת ארץ חפץ יחפצו בה כו', והיינו לפי שעיקר סיבת טו"ר הוא מן הארץ ולכן הן מעשה הרע ח"ו והן מעשה הטוב של האדם נוגע בהארץ כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת שתלוי בהנהרות וגם בהארץ, דהנה כתי' יקוו המים מתחת השמים כו' ותראה היבשה דמא' זה הי' לאחר המא' יהי רקיע ויהי מבדיל שנעשה הבדלה בין מים עליונים למים תחתונים, דמים תחתונים ירדו למטה ונעשו בבחי' הגשמה לזאת אמר הקב"ה יקוו המים כו' ותראה היבשה, והוא כמ"ש לרוקע הארץ על המים שהמים ירדו למטה תחת הארץ והוא התהום, והארץ תהי' ע"ג המים וזהו חסד עליון בכדי לזכך את המים שע"י שהמים בוקעין מן התהום דרך גידי הארץ נק' מים חיים שמתבררים ומזדככים והן המעיינות שנמשכים מן התהום ומהם נעשים נהרות כו'. אך לפ"ז הרי הנהרות שרשם ומקורם הוא מהתהום שמתחת לארץ וכמא' נהרא מכיפא מיברך היינו מהמעיינות הנובעים מן התהום, והרי נת"ל שכל הנהרות הם מהד' נהרות שיוצאים מופרדים מהנהר הא' שיוצא מג"ע כו', וגם אינו מובן איך המים מתבררים ע"י שבוקעים את עפר הארץ והלא הארץ ג"כ מעורבת טו"ר כנ"ל. אך הענין הוא דהנה כתי' כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהן הולכים שמה המה שבים ללכת, והיינו דהנחלים הם הנהרות שמתפשטים בכל העולם מן הד' נהרות כו', והנחלים הולכים אל הים ומ"מ הים איננו מלא מהם שהם נבלעים בהים אוקינוס הסובב את הארץ ויורדים אל התהום ומשם המה שבים ללכת ע"י שבוקעים את עפר הארץ, ותחלת הבקיעה שלהם הוא במקום הג"ע שעוברים דרך קרקע הגן ונמשכים בהנהר הראשון כו' ושמה מתבררים בבירור היותר טוב, כי להיות שקרקע * הוא מובדל ברוחניות שאין בו שום הרכבת רע כלל ואינו יכול לסבול שום פסולת ורע שכל דבר רע נדחה משם לחוץ כמשנת"ל, לכן המים מתבררים שם בבחי' בירור עליון בבירור טוב בתכלית ונכללים בהנהר הראשון כו', ואח"כ יוצאים מהנהר הא' אל הד' נהרות שאומר ע"ז ומשם יפרד והי' לד' ראשים דהיינו שכשיוצאים לחוץ מג"ע חוזרים לבוא לידי הגשמה בתערובות טו"ר כו', ומ"מ אינו דומה למעיינות תהום רבה הבוקעים בארץ שלא ע"י קרקע הגן והן המעיינות שנשארו מן המבול שנמשכים מן התהום שלא ע"י קרקע הגן שהן מעורבים ברע יותר, אמנם

ארורה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : וכמ"ש ארורה.

שקרקע הוא : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : שקרקע הגן הוי.

גם הנחלים שבוקעים ועוברים דרך קרקע הגן אם היות ששמה המה בבחי' בירור רוחני בתכלית מ"מ חוזרים ובאים בבחי' הגשמה כשיוצאים חוץ לג"ע כו'. ועפ"ז יובן בכל הדברים שבעולם כמו הצמיחה ושא"ד שהן מורכבים מעפר ומים יחד, דהנה ודאי טבע המים להצמיח ואין טבע העפר להצמיח בלי מים שהרי עפר המדבר הקשה כסלע אינו מצמיח, ועכ"ז אמרו הכל מן העפר דוקא, והענין שהגידול והצמיחה מן * הוא ע"י המים שבעפר דוקא, והוא מן המים התחתונים שירדו למטה מן הארץ ובוקעים ועולין דרך גידי הארץ כנ"ל הן הגורמים עיקר סיבת הצמיחה בארץ כו', ואע"פ שצריכים לירידת גשמים כמ"ש כאשר ירד הגשם כו' והרוה את הארץ כו', זהו ג"כ ממים שבארץ וכמ"ש מעלה נשיאים מקצה הארץ כו', והוא מן האידים העולים מן הארץ כו' כידוע, וא"כ כל מש"כ במע"ב תדשא הארץ ותוצא הארץ כו' הכל הוא מורכב מעפר ומים, וכן בריאת והתהוות האדם הי' מן העפר מעורב במים דוקא כמ"ש במד"ר, וז"ש יקוו המים כו' ותראה היבשה כו' שמן צירוף שניהם יחד מים תחתונים וארץ יתהווה כל צמיחה וכל חי' כו', ולפי אופן התערובות טו"ר במים ובארץ לפי אופן כזה הוא התערובות טו"ר בחלקי דצח"מ כו', ואע"פ שהמים מתבררים בבחי' בירור רוחני בתכלית בג"ע הארץ כנ"ל, מ"מ בירידתן משם למטה ע"פ הארץ נעשים מעורבים טו"ר כו'. ונמצא דשניהם אמת דארץ מגדלת הכל, וגם הכל תלוי במים ובנהרות שבמקום הזה, וז"ש נהרא נהרא ופשטי' דלפי אופן הנהר של אותו המקום כך הוא טבעי דצח"מ דמקום ההוא וגם לפי אופן הארץ המגדל ומצמיח הכל כמו ארץ מגדלת כו', ובד"כ בירור הטו"ר דרוחניות הדצח"מ תלוי בהנהרות ושרשם ויסודם מהד' נהרות כו', ובירור הגשמי שלהם תלוי בארץ כו'. ועפ"ז יובן בענין עליית הנשמה בעת השינה שתעלה לג"ע הארץ אחר אשר תטהר לגמרי דוקא מכל תערובות רע ע"י עקירת הרצון באמת כו', מפני שמקום זה דג"ע הוא מובדל ומושלל מכל פסולת ורע לגמרי וכמשנת"ל ששם מקום הבירור הרוחני בתכלית עד שכל פסולת נדחה משם לחוץ כו', ולזאת א"א שתעלה הנשמה לשם כ"א לאחר שתטהר לגמרי מכל פסולת ורע כו', ובפרט שהתהוות האדם שנתהווה ג"כ מעפר ומים כנ"ל הרי הוא מהעפר והמים שבקרקע הג"ע כנ"ל ששם המה מבוררים בתכלית כו', ולכן גם העלי' לשם הוא דוקא כאשר תטהר לגמרי כו'.

אמנם עדיין צ"ל מה שהעלי' לג"ע היא דוקא כאשר תטהר ותזדכך ע"י התשובה דוקא, דמשמעות הענין הוא שהבירור וזכוך שע"י עבודה דתו"מ אינו מספיק כ"כ כ"א ע"י התשובה דוקא, שהרי גם צדיקים גמורים צריכים לומר הוידוים דק"ש שעהמ"ט ועי"ז דוקא תעלה נשמתם לג"ע הארץ כו', ויש להקדים תחלה הטעם מה שעליית הנשמה לאחר צאתה מן הגוף וכן בכל לילה בעת השינה הוא בג"ע דוקא, והענין הוא דהנה כתי' וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה דעבודה זו היא ברוחניות להוסיף אור האלקי בג"ע, וכמו תיקון הכרם בגשמיות שהוא בב' דברים א' העבודה בנטיעת עצים טובים

---

* מן הוא: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: מן העפר הוא.

והשקאת הגן, והב' בהסרת הקוצים ואבנים כו', וכך הוא ברוחניות להמשיך אור ולהסיר כל דבר המונע כו', ובד"כ הוא במ"ע ומל"ת, דמ"ע הוא להמשיך בחי' תוס' אורות ובמל"ת הוא הסרת הרע והמונעים בכלל כו', והו"ע הבירור דעה"ד טו"ר כו' (ובאדה"ר קודם החטא הי' למעלה מבירור עה"ד וכמו שיהי' לע"ל בגמר הבירורים דושם נעשה לפניך כו'), ובד"פ יש גם במ"ע הבירור דטו"ר דעיקר המשכת התוס' אורות הוא ע"י הבירור דעה"ד טו"ר בהרפ"ח נצוצות כו', דכאשר עושים המצות בפו"מ הרי נתלבש רצה"ע שהוא בבחי' א"ס ממש דהוא ורצונו חד ובא בהדברי' הגשמי' שבהם נעשה המצות כמו ציצית בצמר הגשמי ותפלין בקלף הגשמי כו', שעי"ז מתבררי' הדברים הגשמיים שז"ע הבירורים דק"נ דסוף מעשה עלה במח' תחלה שעולה למעלה בבחי' א"ס ממש, ועי"ז נמשך תוס' אור גדול במל' דאצי' שמאיר בג"ע העליון דבריאה ויצירה, עד שנמשך האור בג"ע הארץ ממש כו', וכן ע"י למוד התורה בעוה"ז דוקא נתוסף האור בריבוי והתפשטות בג"ע העליון והתחתון, והיינו מצד שהתורה נתלבשה בדברים גשמיים דק"נ כמו דיני טומאה וטהרה ואו"ה וכמו"כ כל העניינים כמו שנים אוחזין כו' שעי"ז נמשך תוס' אורות כו', וזהו מעלת למוד התורה בעוה"ז שהרי גם בג"ע לומדים תורה, אמנם שם הלימוד הוא ברוחניות ההלכה, אבל בעוה"ז לומדים הלכות הגשמיות שעי"ז דוקא נמשך תוס' אורות מצד הבירורים דעה"ד כו', וזהו שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד בעוה"ז דוקא בידו כו', וזהו הטעם מה שעליית הנשמה היא בג"ע לפי שע"י עבודתם למטה עושים עבודת הגן שממשיכים תוס' אורות בג"ע לכן עלייתן היא בג"ע כו'. אך הנה ע"י התשובה דבע"ת משכין לי' בחילא יתיר נתוסף אור אלקי בג"ע הרבה יותר ממה שנתוסף ע"י העבודה דתומ"צ כו' וכמארז"ל דבמקום שבע"ת עומדים צ"ג אינם יכולים לעמוד, וע"כ בכה רבי כשראה תשובת ראב"ד ואמר יש קונה עולמו בשעה א' ע"י התשובה למעלה יותר מע"י תו"מ כו', והענין הוא דהנה ע"י תו"מ הוא רק שנעשה בירור והבדלת הרע מן הטוב והו"ע להבדיל בין הטמא לטהור כו', אבל ע"י התשובה בעומק הלב ביותר נהפך הרע עצמו לטוב והחשך עצמו נהפך לאור ויתרון האור הבא מן החשך עצמו הוא הרבה יותר מן האור דתו"מ, וזהו דבע"ת משכין לי' בחילא יתיר שזהו בחי' אור מקיף הכללי דישת חשך סתרו שהוא בחי' העלם העצמי דא"ס שבא בבחי' גילוי שזה הרבה יותר מהגילוי דתו"מ כו', וזשאמרז"ל דבמקום שבע"ת עומדים צ"ג אינם יכולים לעמוד היינו שמתבטלים לגבי הגילוי אור דהעלם העצמי שמאיר ע"י התשובה וכמו שרגא בטיהרא כו', וכמו מצות בטלות לע"ל דהפי' הוא שהאור דתו"מ יתבטל במציאות לגבי בחי' הגילוי לעתיד שהוא שיתגלה בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', שזהו עיקר הגילוי דלעתיד ויומשך ע"י התשובה כו', וזהו שאמרו בזהר מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא כו' לית לי' חולקא בעלמא דאתי משום דעיקר הגילוי דלע"ל הוא בחי' ישת חשך סתרו בחי' ההעלם העצמי דא"ס שנמשך ע"י התשובה שמהפך חשוכא לנהורא כו', ובזה יובן טעם ענין עליית הנשמה לג"ע הארץ ע"י התשובה דוקא, דהנה נת"ל דטעם העלי' לג"ע הוא מפני שממשיכים תוס' אורות בג"ע שז"ע עבודת הגן כו', ונת' דעבודת הגן

הוא בב' דברים בהסרת הרע ע"י הבירורים ובהמשכת האור, ועיקר המשכת האור הוא ע"י הבירור דטו"ר כו', ולכן ע"י התשובה בלב נשבר מאד על ח"נ שלו בעקירת הרצון מעומק לבו כשעושה חשבון צדק בנפשו מח"נ ומכל פרטי מחשבותיו ומדותיו הרעים ומגונים ומעשים הלא טובים כו' אשר הולך כל ימי חייו בהבל וצלמות כו' שבזה נשבר ונכנע לבו עד שיאנח באנחה גדולה מקירות לבו או שיבכה במר נפשו וכמ"ש יגעתי באנחתי בדמעתי ערשי כו', ואומר הוידוים דק"ש שעהמ"ט בלב נשבר באמת בחרטה גמורה ובקבלה על להבא כו', אז ודאי דבר זה יעלה לה' לרצון ותענוג העליון הנעלם בעצמותו להוסיף אור גדול מההעלם העצמי גם בג"ע הארץ כו' והבירור והסרת הרע הרי נעשה בתשובה בודאי ועוד זאת שנהפך לטוב שזהו שעולה לרצון לה' כו', ולכן ע"י התשובה בודאי הוא שיעלה בג"ע, אבל בת"ת שאדם לומד או בהמצות שעושה לא בכל עת הן עולין לרצון למעלה להוסיף עי"ז תוס' אורות בג"ע, גם אם לומד בחצות לילה דאז הוא עת רצון למעלה דקוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא בגנתא דעדן כו', מ"מ התורה שהאדם לומד בעוה"ז אם הוא בלא דחילא ורחימא לא פרחת לעילא ונשארו כל דבוריו למטה ממש, וכן המצות שעושים בעוה"ז בלי אהוי"ר רק כמצות אנשים מלומדה כו' אינם עולים למעלה ואינו נמשך עי"ז תוס' אורות בג"ע כו', ולזאת העלי' היא ע"י תשובה דוקא שזה ודאי עולה לרצון לה' שנמשך עי"ז תוס' אורות, והאור הוא אור נעלה מאד שהוא גילוי בחי' העלם העצמי כו' כנ"ל, אך זהו"ע התפלה שנק' סולם כנ"ל שע"י התפלה עולים התו"מ שנשארים למטה כו', דהנה ענין התפלה נת"ל שהו"ע עליית הנשמה שז"ע סולם מוצב כו' וראשו כו' והעלי' היא ע"י אהוי"ר דוקא שנק' גדפין לפרחא בהון לעילא כו', שזהו כל ענין התפלה להתעורר באהוי"ר כו', ולכן ע"י התפלה עולים התו"מ להמשיך על ידן בחי' תוס' אורות כו', וגם ע"י התפלה נעשה הבירור ג"כ שז"ע מה שתפלה כנגד תמידין תקנו וכמו הקרבנות שהן ענין הבירורים כידוע כמו"כ הוא בתפלה וכמ"ש אדם כי יקריב מכם שהוא ההקרבה דנה"ב שנעשה בתפלה כו', ואם היות דבירור דתפלה י"ל שהוא רק בחי' הבדלת הרע לבד ולא שהרע עצמו נהפך לטוב (וגם משנת"ל בענין עובדי ה' בגופם שהרע דנה"ט החומרי נהפך לטוב כו' זהו בבחי' הרע דק"נ שאינו רע גמור עדיין אבל ע"י התשובה הרי הרע גמור נהפך לטוב ויתרון האור בזה הוא הרבה מאד כו'), מ"מ ה"ז מטפיק לאופן הבירור דתו"מ שהוא ג"כ בבחי' בירור והבדלת הרע לבד כנ"ל, וזהו מעלת התפלה על התורה שבכדי שהתו"מ יעלו למעלה זהו ע"י התפלה דוקא וכל האומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו כי לתורה צ"ל אהוי"ר וזהו"ע התפלה כו'. ומ"מ תפלה בלא תורה ג"כ אינו כלום מפני שההמשכת תוס' אורות הוא ע"י התורה דוקא והעיקר הוא ההמשכה, ותפלה היא הקדמה והכנה לזה כו', וזהו שקודם התורה צ"ל יראה דאורייתא בלא דחילא ורחימא לא פרחת לעילא כו' ומי שיש בו תורה ואין בו יר"ש דומה לגזבר כו' בהי עייל שהעלי' היא ע"י היראה דוקא, ומ"ש ואין בו יר"ש אין הכוונה שפורק עומ"ש ח"ו אלא שאין בו אהוי"ר בתפלה דאז אין תורתו עולה למעלה דצ"ל אהוי"ר דוקא, ויראה לבד ג"כ אינו מספיק וכמו שא' וי

מאן דלית לי' דרתא ותרעא כו' שההמשכה היא ע"י התורה דוקא, וגם הבירור שבתפלה הוא ג"כ ע"י התורה דבחכ' אתברירא כו', וכמו בבהמק"ד שמה שהתמיד הי' מכפר הוא דוקא ע"י הארון ולוחות הברית שהי' בקדה"ק, דעכשיו הוא ד"א של הלכה כו', ולזאת צ"ל שניהם דוקא תפלה ותורה ואז ממשיכים תוס' אורות כו'. אך הנה התשובה היא העולה על כולם למעלה מתפלה ותורה מפני שבתשובה בעומק הלב שנהפך הרע לטוב שזהו אתהפכא חשוכא לנהורא נתעורר למעלה להאיר בחי' העלם העצמי דישת חשך סתרו שלמעלה מאור דתו"מ, וע"כ גזרו אומר דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא הכנעה ושפלות דתשובה כו', והיינו משנת"ל בסדר העבודה שקודם התפלה צ"ל תשובה כי התפלה הו"ע העלי' ע"י אהוי"ר וא"א להיות ההעלאה כ"א כשיש תחלה הבירור דלב נשבר דתשובה כו' כנ"ל, וזהו ג"כ מה שתפלה היא במקום הקרבן שהו"ע בחי' קירוב לעלות כריח הקרבן כו' ואיך תהי' העלי' כשהוא מעורב ברע שא"א שיהי' בבחי' קירוב כו', כ"א צ"ל תחלה תשובה בהכנעה ושפלות בבחי' לב נשבר ואז יוכל לעלות בבחי' אהוי"ר בתפלה כו'. ואחר התפלה צ"ל תורה שע"י הקדמת התפלה תעלה תורתו למעלה ויומשך ע"י"ז תוס' אורות כו', ואח"כ כל היום צ"ל העבודה דגמ"ח ומצות מעשיות כו', ונת"ל דיש מעלה בגמ"ח על תורה ותפלה וכמ"ש כי חסד חפצתי כו' וכמ"ש אל יתהלל חכם כו' כי אם בזאת יתהלל כו' כי באלה חפצתי כו' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כו', והענין הוא כי עיקר הבירורים בהדברים הגשמיים ממש הוא ע"י צדקה וגמ"ח וע"י מצות מעשיות בכלל, כי התורה הגם שמדברת בענינים גשמיים מ"מ הרי אינו עוסק בדבר הגשמי ממש ואינו מלובש בו, אבל בגמ"ח ומצות מעשיות הרי מלובש ממש בהדברים הגשמיים וזה"ע עושה חסד משפט וצדקה בארץ דוקא בבירור הדברים הגשמיים ממש וע"י"ז נמשך דוקא התוס' אורות, וכמו הצמיחה שהיא בארץ דוקא כמו"כ ע"י גמ"ח דוקא שהוא הבירור בדברים הגשמיים ע"י"ז דוקא נמשך תוס' אורות דבאלה דוקא חפצתי כו', וגם שהרי נת"ל דזה שהארץ מצמחת הוא ע"י המים שבארץ דענין המים ברוחניות הו"ע גמ"ח שהוא בחי' קו הימין כו', וזהו יתרון המעלה דגמ"ח על תורה ותפלה שהרי תפלה היא הכנה לבד ועיקר המשכת האור הוא ע"י תו"מ ובזה גופא עיקר ההמשכה היא ע"י צדקה וגמ"ח ומצות מעשיות בכלל כו'. ומ"מ צ"ל תורה ג"כ י"ל כמא' גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, דאם היות דע"י הבירורים במצות מעשיות שמלובשים בדברים הגשמים ובפרט בצדקה ובגמ"ח, שע"י"ז ממשיכים תוס' אורות, מ"מ אופן ההמשכה היא דתחלה נמשך האור בתורה וע"י התורה דוקא נמשך במצות כו' כמ"ש במ"א, וגם הבירורים שע"י המצות הוא ג"כ בכח התורה דוקא דבחכ' אתברירו כו', ולכן צ"ל כל הג' קוין דוקא שאז הוא תכלית השלימות כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן מ"ש כי תבאו כו' ושבתה הארץ כו', דהנה עבודת הארץ הו"ע עבודת הבירורים לברר עה"ד טו"ר ולהמשיך בחי' תוס' אורות שז"ע עבודת הכרם בב' הדברים כמשנת"ל והיינו ע"י תו"מ שז"ע לעבדה ולשמרה דלעבדה הוא רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה מל"ת, ועז"א שש שנים תזרע

שדך כו' שהו"ע עבודת הארץ ע"י תו"מ בעבודת הבירורים להמשיך תוס' אורות בארץ בכלל ובג"ע בפרט כו', והנה על לעתיד כתי' בחריש ובקציר תשבות שלאחר גמר הבירורים אז תהי' השביתה מן העבודה לאחר שיתברר הכל ויומשך בחי' גילוי אור בארץ למטה ממילא תהי' השביתה כו', אמנם מה שנק' זה שביתת הארץ הענין הוא דהנה ארץ הוא ל' רצוא וכמא' למה נק' שמה ארץ שרצתה כו', דארץ היא בחי' מל' שהיא תמיד בבחי' רצוא וכמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום דנהורא תתאה קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך אלקים אל דמי לך כו', וזהו מה שבחי' מל' נק' הצמאה ה' צמאה שהיא צמאה ותואבת לבחי' גילוי אור כו', וז"ש מכנף הארץ זמירות שמענו כו', שהארץ עולה בקול רנה וזמרה ופי' מכנף הארץ הוא בחי' הארץ דגעה"ת שעולה בבחי' זמרה כו' והו"ע צבי לצדיק צבי הוא מל' רצון והיינו מה שהיא בבחי' רצוא ותואבת להגילוי דבחי' צדיק עליון שז"ע צבי לצדיק כו', אמנם כאשר מאיר האור בארץ אז הוא שביתת הארץ כו'. וזהו כי תבאו אל הארץ פי' כאשר תבאו ותמשיכו גילוי אורות בארץ אז ושבתה הארץ שנעשה ע"ז שביתת הארץ ששובת ונח מהרצוא והצמאון שלה ועיקר השביתה יהי' לעתיד שלא יהי' נצרך עוד לעבודת הבירורים ולהמשיך אור שכבר יומשך האור כו' ולא תהי' עוד בבחי' רצוא כו' כנ"ל. וע"י מה הוא הבאת והמשכת האור עז"א שש שנים תזרע כו' היינו עבודה דתומ"צ שע"י העבודה בהבירורים דעה"ד ע"י תו"מ בהששה שני' עי"ז נמשך המשכת האור בשנה השביעית כו' (וכמו דעיקר ההמשכה היא בשבת והוא ע"י העבודה דששת ימי החול דמי שטרח בע"ש דוקא יאכל בשבת כו'), ותחלה אומר בד"כ כי תבאו ושבתה דע"י הבאת האור נעשה השביתה ואח"כ מבאר זה שש שנים כו' ובשנה השביעית כו'. גם י"ל דמ"ש שש שנים תזרע כו' ובשנה השביעית כו' הכוונה על שית אלפי שנין ואלף הז' שאז עיקר הגילוי והשביתה כו', ומ"ש תחלה כי תבאו ושבתה כו' קאי על הזמן דעכשיו כו'. וי"ל דזהו מ"ש תחלה שבת לה' ואח"כ אמר שבת שבתון והו"ע שבתא של שבת בחי' יום שכולו שבת ומנוחה כו' שהוא הגילוי דלעתיד כו' כידוע, ולפי"ז אין הכוונה שתשבות מיד בבואם אל הארץ כ"א כשתביאו ותמשיכו האור ע"י העבודה כו'. ועוי"ל כי תבאו ומיד ושבתה, דהנה כי תבאו קאי על התפלה וכמ"ש במ"א בפי' בא אל התבה שהו"ע התפלה וכן מש"א אשרי מי שבא לכאן פי' בא בתפלה כמ"ש בלקו"ת בד"ה כי תבאו ושבתה כו', ועז"א כי תבאו בתפלה מיד ושבתה, דהנה נת"ל שהתפלה היא הכנה אל ההמשכה דתו"מ ולכן ע"י התפלה נעשה מיד שביתת הארץ כו' ואי' משל ע"ז כמו חולה ר"ל כשבא אליו רופא מומחה מיד מטיב לו ונח מחלי' מפני התקוה שיתרפא כו', וכמו"כ ע"י התפלה מאחר שעי"ז תהי' אח"כ ההמשכה ע"י תו"מ לכן מיד בבואם בתפלה ושבתה הארץ כו'. ונמצא דהשביתה היא אל הארץ ששובת מהרצוא ע"י ההמשכה והגילוי שנמשך בארץ ע"י עבודה דתו"מ, וזהו כי תבאו כשתמשיכו האור וגם כי תבאו בתפלה שהיא הכנה שתהי' ההמשכה ע"י תו"מ מיד ושבתה הארץ כו'.

בס"ד, במדבר, רס"ב

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד וגו' שאו את ראש כל עדת בנ"י למשפחותם לבית אבותם כו' תפקדו אתה ואהרן, וי"ל למה בא הכתוב להשמיענו בזה שנאמר במדבר סיני באוהל מועד מאי נ"מ, ולמה לא נאמר בכל הפרשיות במדבר סיני באוהל מועד שהרי כל הפרשיות נאמרו במדבר סיני באוהל מועד ולמה בפ' זו פי' לנו הכתוב במדבר סיני באוהל מועד. וגם י"ל עיקר ענין המספר למה היתה שהרי אין הברכה מצוי' אלא בדבר הסמוי מן העין ולא בדבר המנוי, וכמארז"ל הבא למוד את הכרי צריך לברך שישלח ברכה אבל לא אחר המדידה לפי שאין הברכה שורה בדבר המנוי, וגם בפ' תשא נאמר ונתנו איש כפר נפשו לד' בפקוד אותם ולא יהי' נגף בפקוד אותם, ולמה הי' כלל המנין, וגם מהו למשפחותם לבית אבותם לגולגלותם כו', וגם מה שהי' ע"י משה ואהרן דוקא. ולהבין זה צ"ל מתחלה ענין ירידת הנשמות בגוף ונה"ב בעוה"ז שהוא ירידה גדולה להן ממעלתן וממדריגתן שהי' מקודם לכן בעודן קשורות במקורן הי' נהנין מזיו השכינה בגעה"ת, אך הירידה צורך עלי' היא. והנה אמרז"ל דע מאין באת ולאן אתה הולך פי' שמקור הנשמה היא מאין בחי' געה"ת והולכת לקבל שכרה לבחי' אן שהוא געה"ע ותחה"מ, כי אן מל' אנא פניך מועדות דהיינו בחי' ג"ע התחתון שהוא מקום וגבול וכן תחה"מ הוא בחי' מקום וזמן כו', א"כ מהו היתרון והמעלה, אך הענין הוא דהנה שרש נש"י עלו במח' והנה מח' הוא רק בחי' לבוש, וזהו ענין געה"ע שהוא בבריאה שהוא בחי' מח', אבל ע"י ירידתה למטה ע"ז נתעלה לאשתאבא בגופא דמלכא שהו"ע יחוד זו"נ דאצי' שבתוכם מלובש אוא"ס ממש (וכמ"ש בתו"א פ' חיי שרה בל' אדמו"ר ע"ש), והנה ע"י מה נתעלה כ"כ הנשמה לאשתאבא בגופא דמלכא זהו ע"י במדבר סיני ואוהל מועד וכמ"ש מי זאת עולה מן המדבר ואי' ע"ז ברבות כל עלוי' מן המדבר. דהנה מדבר הוא מל' דיבור דהנה דבר הוי' שמחי' את העולמות שהוא בחי' מל' פעם נק' ארץ ופעם נק' מדבר והיינו שכמו שהארץ הוא רק בחי' דומם כך בחי' אותיות נק' דומם לבד, כידוע שיש ד' יסודות ארמ"ע כנגד זה דצח"מ ודומם היא אחרונה כך אותיות הדבור הוא רק בחי' אחרונה לבד והמדות נק' צומח כו', שיש בהם צמיחה מקטנות לגדלות כו', ולכך נק' דבר הוי' בחי' ארץ, וההפרש בין ארץ למדבר כי ארץ הוא מצמיח משא"כ עפר המדבר אינו מצמיח כלום והיינו לפי שיש בו התגברות יסוד האש מאד ושורף כל לחלוחית שיש בארץ ולכן אינו מצמיח ולכך למעלה בבחי' דבר הוי' יש בחי' ארץ היינו כשדבר ה' מאיר בגילוי אז נק' בחי' ארץ כמו ארץ שמצמיח כו', אך כשדבר ה' אינו מאיר בגילוי שהדבור מוסתר ונעלם שנראה העולם ליש ודבר נפרד אז נק' הדבור בחי' מדבר שיש בו התגברות יסוד האש כו'. וזהו ע"ד ההפרש שבין גרון לחרן כי חרן ע"ה בגימ' גרון רק שההפרש הוא שגרון נק' כשהקול מאיר בדבור, דהנה קול מורכב מג' יסודות אש מים ורוח והנה כשהמזיגה של היסודות היא במדה ממוצעת אז הקול מאיר בדבור ונשמע הקול כשהוא מדבר, אך כשאין המזיגה של היסודות נכונה שנתגבר האש כו'

אז נתקלקל הקול ואין הקול נשמע כלל כשהוא מדבר ואז נק' חרן ע"ש נחר גרוני, וכך למעלה כשהדבור מקבל מבחי' קול אז מאיר למטה בחי' גילוי דבר הוי' והיינו כשהמל' מקבל מבחי' קול אז מאיר למטה בחי' גילוי דבר הוי', והיינו כשהמל' מקבל מבחי' קול שהוא בחי' מדת הת"ת שהת"ת כלול מג' בחי' חסד דין רחמים שזהו"ע ג' בחי' אש רוח מים והגבורות ממוזגות בחסדים שנמתקו הגבורות אז מאיר הדיבור למטה, אבל כשאין הדבור מקבל מבחי' קול לפי שנתגבר יסוד האש דהיינו התגברות גבורות על החסדים שאז אין הקול מאיר בדבור אז אין מאיר הדבור למטה שנראה העולם ליש ודבר נפרד. וזהו ההפרש שבין בהמ"ק קיים לזמן הגלות שבזמן שבהמ"ק קיים הי' מאיר הדבור בבחי' גילוי ולכך נק' המקדש דביר שהוא מל' דבור ידבר עמים תחתינו שכולם היו מוכנעים תחת הקדושה מחמת גילוי בחי' דבר הוי' והיו ממילא בטלים כו', אך בגלות אין הדבור מאיר בבחי' גילוי וכמ"ש כרחל לפני גוזזי' נאלמה נאלמתי דומי' החשתי, ולכן נק' מדבר בתוס' מ"ם פתוחה שהוא להקטין את הענין שאין הדבור מאיר ולכך יכול להיות מזה יניקת החיצונים, וזהו מדבר במ"ם פתוחה לפי שאז יש מבוא ופתח ליניקת החיצונים שהם הקליפות וסט"א לינק ולקבל חיות ממנה כו', ולכך נק' מדבר העמים כו'. אך הנה כתי' ומדברך נאוה מי זאת עולה מן המדבר שכל עלוי' מן המדבר, והענין הוא דהנה כמו שיש מדבר העמים כך יש מדבר דקדושה, והענין הוא דהנה כתי' מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים, והיינו שמדבר הוא בחי' צמאון וכמ"ש המדבר הגדול כו' וצמאון אשר אין מים, שהוא בחי' צמאון לאלקות וכמ"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלקים, שהו"ע תוקף האה' לאלקות בבחי' רשפי אש התשוקה בבחי' מס"נ ממש וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, שלכאו' בגשמי' א"מ איך שייך לומר בב"א רעב וצמא שאם הוא רעב אינו צמא אלא שקאי על בחי' רוחני' האה' שיש בחי' אה' כמו רעב ותאב ללחם וגם בחי' אהבה בבחי' צמאון שהוא האה' בתוקף יותר בבחי' מס"נ ממש, כמו למשל בגשמי' שרעב יכול לסבול יותר מצמאון שתיכף יכלה נפשו בצמא. והנה בחי' מדבר זה שהוא בחי' תוקף הוא למעלה מבחי' ארץ כי ארץ הוא מצמית, והנה הצמיחה הוא בחי' מצות וכמשארז"ל מאי פרי מצוה כו', אבל בחי' מדבר זה הוא למעלה מבחי' מצות וכמ"ש במדבר אשר לא ישב אדם שם, אדם הוא בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח איברין דמלכא, אבל בחי' מדבר הוא למעלה מבחי' אדם שהוא בחי' העלאה ותשוקה לבחי' כי לא אדם הוא. וזהו שמצינו פלוגתא בגמ' רשב"י עם ר"י שרשב"י אומר אפשר אדם זורע בשעת זריעה וחורש בשעת חרישה וקוצר בשעת קצירה תורתו אימתי נעשית אלא בזמן שישראל עושין רצוש"מ מלאכתן נעשית ע"י אחרים ור"י אומר הנהג בהם מנהג ד"א, והיינו שר"י סבר שצריך לנהוג ד"א שהוא בחי' תומ"צ ורשב"י סבר שאדם צ"ל ע"ד בחי' מדבר דהיינו בחי' תוקף התשוקה לאלקות שלא ירצה בשום דבר כלל ולא לעשות בשום עסק ע"ד בחי' מדבר שהו"ע תורתו אומנתו, אך אין הלכה כרשב"י לפי שאין הכל יכולים להגיע למדרי' זו כ"א בני עלי' שהן מועטין כו' ורוב העולם צריך

לנהוג ד"א הנהגה בבחי' ארץ ולא בבחי' מדבר כו', היוצא מזה שיש בחי' מדבר גבוה מאד ולזה נק' ג"כ מדבר עמים בתוס' מ"ם שהוא להקטין את הענין דהיינו שהדבו' בתורה ותפלה יהי' כמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך שאין הדבור שלו כלל, וכמ"ש כי מידי דברי בו שדבורו הוא בו ורק תען לשוני אמרתיך כעונה אחר הקורא וכמ"ש לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון ונק' בבחי' מדבר דקדושה שהוא בחי' תפלה צריך שלא ישמע הקול כלל. והנה כדי שיגיע לבחי' מדבר זהו ע"י התבוננות מבחי' מדבר דהיינו כשמתבונן איך שכל העולמות הם רק בחי' מדבר ושממה לגבי ית' וכמ"ש לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות א"ת שמות אלא שמות שאפי' בחי' שמות שהם ז' שמות שאינן נמחקים הם ג"כ רק בחי' שמות שהם בחי' שממה לגבי' ית', וכמ"ש וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא ולזאת תכלה אליו נפש כל חי לדבקה בו ית' חיי החיים ב"ה, וכמ"ש לאה' את ה' אלקיך כי הוא חייך פי' שאין חיים אלא הוא וכמ"ש ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, והיינו כי יש ב' בחי' אני, אני ראשון ואני אחרון אני ראשון הוא בחי' כתר ואני אחרון הוא בחי' מל' וע"ז אמר הכתוב ראו עתה כי אני אני הוא שב' בחי' אני יתחברו יחד, ואין אלקים עמדי ששם אלקים לא יסתיר אלא שמקרא זה על לעתיד נא' שאז יראו משא"כ עכשיו הוא בחי' הצמצום לבא לבחי' ומדרי' זו שהוא בחי' ראי' חושית כמ"ש צמאה נפשי לאל חי מתי אבא וארא פני אלקים כו'. וזהו"ע במדבר סיני וכמשארז"ל למה נק' מדבר סיני על שם שירדה שנאה לאוה"ע דהיינו בחי' שנאה על הרע, לפי שכשהוא במדרי' בחי' מדבר זה אז הוא ממילא שנא את הרע בתכלית וכמ"ש אוהבי ה' שנאו רע תכלית שנאה שנאתים בבחי' אתהפכא ולא בבחי' אתכפיא לבד, וכמ"ש רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם כו' שמבחי' הצמאון עד שנפשו אליו תתעטף נולד בחי' הצעקה בלב על ההיפך כי צר לו מאד מאסר הגוף הגשמי, והיינו לפי שכדי שיהי' גילוי אלקות א"א להיות כשיש בחי' רע עדיין כמ"ש לא יגורך רע לכך הוא שונא את הרע בתכלית, ולכך נק' מדבר סיני שירדה שנאה על הרע, וגם סיני בגימ' סולם והיינו שמדבר הוא בחי' תפלה שזהו"ע הסולם שהתפלה נק' סולם וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה דקאי על התפלה וכמ"ש ברבות כו'. אך הנה כ"ז הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע אך בחי' אוהל מועד הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט, דהנה מלת מועד מל' ונועדתי לך שמה אותיו' ונודעתי וכמ"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, אך כאן נא' וידבר ה' שהי' מאיר בחי' שם הוי' כו', וזהו אוהל מועד מל' ונודעתי מה שנא' באברהם לא נודעתי וכאן נודעתי כו', דהיינו המשכת יחוד אוא"ס ב"ה למטה שהוא שורה ומתגלה בנפש האדם יחודו ית' כו' כי הוא חיי החיים ב"ה אין מלבדו כו' ולזאת תהי' שמחת הנפש גדולה לאלקים להתענג על הוי' בחי' אה' בתענוגים מפני קרבת הוי' ודביקותה באלקים חיים תחת אשר היתה צמאה מתי אבא וארא כו' והרוה את נפשו בגילוי יחוד זה להשביע נפש שוקקה כו', וכדכתי' עבדו את הוי' בשמחה וכתי' תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, ומרוב כל פי' יותר מכל התענוגים העליונים

אפי' רוחני' בחי' געה"ע כו'. אך איך הוא יחוד א"ס ב"ה למטה בנפש האדם מאחר דלית מח' תפיסא בי' כלל, אך הנה באמת ע"י בחי' אוהל מועד שהוא ענין בחי' תומ"צ שהמצות הם בחי' מקיפי' והתו' היא בחי' פנימי' וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך ואשים דברי בפיך הוא בחי' תו' ובצל ידי כסיתיך הוא בחי' מצות שהם בחי' הצל, כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין דמלכא ונק' אברים עד"מ כמו באברי האדם שהם בשר גידין ועצמות ובאין מליחה סרוחה ואעפ"כ שורה ומתלבש בהם חיות הנפש כך הם עד"מ הרמ"ח מצות שהם מלובשים בענינים גשמיי' סדר זרעים מועד כו', אעפ"כ שורה ומתלבש בהם אוא"ס ב"ה ממש לפי שהן הן חכמתו ורצונו ית' והוא ית' וחכ' ורצונו הכל א'. אך מ"מ המצות לפי שהן בחי' אברים הם רק המשכת בחי' המקיף לבד אבל התורה נמשכת בבחי' פנימי' ממש כו', וזהו אוהל מועד שע"י התורה ומצות עי"ז נמשך יחוד אוא"ס ב"ה למטה כו', אך מתחלה צ"ל בחי' מדבר סיני שהו"ע התפלה בחי' העלאה ואח"כ ע"י העלאה זו נמשך אח"כ ע"י התומ"צ בחי' יחוד אוא"ס ב"ה למטה. ובזה יובן מה שתקנו התפלה בזמן חורבן בהמ"ק דוקא כי בזמן שהי' ביהמ"ק קיים לא היו מאריכין כ"כ בתפלה. והענין הוא דהנה כתי' כאיל תערוג על אפיקי מים, והנה תערוג הוא מל' צעקה וגם תערוג הוא מל' ערוגת הבושם שכל ערוגה מצמיח בחי' תענוג פרטי מובדל מחבירו כמו"כ המצות נק' בשם ערוגת הבושם שכל מצוה מצמיח תענוג מובדל מחבירו, כמו למשל שאנו רואים שיש הרבה מיני תענוגים כמו למשל תענוג בבחי' ראי' ותענוג בבחי' שמיעה וכן תענוג בבחי' מאכל שיש הרבה מיני תענוג פרטים מובדל מחבירו, ולכן נק' ערוגות הבושם וכתי' תערוג על אפיקי מים שבחי' ערוגת הבושם הנ"ל מצמיח על אפיקי מים, דהנה כתי' ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, שבחי' תענוגים אלו נצמחים ע"י בחי' הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן, ואפי' עה"ח הנק' ג"כ נהר משקה אותו וכמ"ש והיה כעץ שתול על פלגי מים ועל יובל ישלח שרשיו כו', והנה אמרז"ל מה שמו של הנהר יובל שמו יובל הוא בחי' שער החמישים דבינה שנ' שערי בינה נבראו בעולם מ"ט נתנו למשה חוץ משער הנו"ן ובחי' שער הנ' נק' יובל, וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן הוא בחי' חכ' וגן הוא בחי' בינה ובחי' נהר הוא שער הנ' דבינה שמחבר את בחי' חו"ב אין ויש, כו' ולפי ששרשו מבחי' כתר כי התגלות ע"י בבינה ולכך יכול לחבר את בחי' אין ויש דחו"ב כו', ובחי' ערוגת הבושם שהוא ענין התענוגים שנצמחים ע"י המצות הוא מקבל מבחי' הנהר הנ"ל. והנה בזמן שביהמ"ק הי' קיים הי' מאיר בחי' הנהר בבחי' גילוי וכמ"ש בנהר יעברו ברגל שבכל שלש רגלים הי' מאיר בחי' הנהר בבחי' גילוי וכו', וגם ע"י שהיו מונים שמיטין ויובלין עי"ז הי' נמשך הנהר שהיא בחי' יובל בבחי' גילוי והיינו לפי שהם בחי' אוהל מועד קיים שהוא בחי' המשכת אלקות למטה, אבל בגלות שחרב אוהל מועד כתיב ונהר יחרב ויבש יחרב בב"ר ויבש בב"ש ואין הנהר מאיר ולזה נעשה בחי' צעקה על העדר המים, וזהו תערוג על אפיקי מים שהו"ע צעקה על העדר המים כפי' השני כו', שלזה תקנו ענין התפלה שהיא בחי' צעקה פנימי'

על העדר המים ונהר יחרב ויבש. והנה אוהל מועד בגימ' יוסף דהנה ביוסף כתיב בן פורת יוסף היינו לפי שנהר נק' ג"כ פרת וכמ"ש והנהר הרביעי הוא פרת הוא דמעיקרא שהוא בחי' הנהר היוצא מעדן והיינו לפי שיוסף הוא ממשיך ג"כ את הנהר כמו שהאהל מועד ממשיך את בחי' הנהר כך יוסף ממשיך את בחי' הנהר, כי משה ויוסף הם שני ווין כי וי"ו יש במילואו ג"כ וי"ו, וזהו מש"כ כל הנפש הבאה ליעקב ששים ושש ששים הוא בחי' משה שהוא ו' וכ"א כלול מיו"ד ושש הוא בחי' יוסף, והיינו שמשה הוא בחי' ד"ע הוא ממשיך ומחבר את הנהר למעלה שהוא בחי' נהר היוצא מעדן להשקות את הגן בחי' חו"ב, ויוסף הוא ממשיך את הנהר למטה כי כל בשמים ובארץ ות"א דאחיד בשמיא וארעא. והנה כתיב תפקדו אותם לצבאותם אתה ואהרן, דהנה משה הוא שושבינא דמלכא והיינו כי משה רע"ה הוא הממשיך בחי' יחוד אוא"ס ב"ה למטה שיהי' שורה ומתגלה בנפש האדם שיהי' בבחי' אהל מועד כי משה הוא מז' הרועים, ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא פי' מטרוניתא הוא בחי' כנס"י מקור נש"י, ולהעלות נש"י ולקשרם בהוי' ולדבקה בו ית' חיי החיים ב"ה הוא ע"י אהרן שהוא ג"כ מז' הרועי' הממשיך לכללות נש"י להיות התפעלות הנפש בבחי' מדבר וצמאון ורשפי אש כו', כי עבודת אהרן הוא בהעלותך את הנרות פי' הנרות הם הנשמות כי נר ה' נשמת אדם וע"י אהרן היתה הדלקתם והתלהבות' ברשפי שלהבת מלמטלמ"ע (ע' בלק"ת סעי' ז'). והנה כתיב שאו את ראש בני ישראל למשפחותם הוא בחי' ע' נפש דיעקב, ולהבין זה יש להקדים מ"ש ברבות למה בעשיו שהי' רק ששה נפשות נא' נפשות ל' רבים וביעקב שהן ע' נפש נאמר ל' יחיד ותירצו לפי שעשיו עובד לאלקים הרבה ולכך נאמר נפשות ל' רבים וע' נפש דיעקב שעובדים לאלקים אחד לכך נא' נפש ל' יחיד, והענין הוא דהנה באמת לא נמצאו ביעקב רק תשעה וששים ואיך נאמר כל הנפש הבאה לבית יעקב שבעים ותירצו רז"ל שהקב"ה השלים עמהם את המנין, והענין הוא דהנה ע' נפש דיעקב שרשן נמשכו מבחי' ז' מדות והנה כל מדה כלולה מי' ולכן הם ע', והנה בבחי' ז' מדות כתיב לך ה' הגדולה והגבורה כו', והיינו שהמדות הם בטלים לעצמות אוא"ס ממש שלאו מכל אינון מא"כ, והנה כשהמדות בטלים לבחי' למאמא"כ הם בתכלית היחוד שמתאחדים ממש, דזה שהמדות הם בבחי' התחלקות זהו כשהן בבחי' ענפין מתפרדין אבל כשהם בטלים לבחי' למאמא"כ אז הם בבחי' התאחדות ממש, והנה שרש ע' נפש הוא מבחי' ז' מדות שהם בבחי' ביטול לכך נאמר נפש ל' יחיד לפי שמתאחדים ממש כאחד, וזהו שהקב"ה השלים עמהם את המנין לפי שהם בבחי' ביטול לבחי' הקב"ה שהוא בחי' אוא"ס שלאו מכאמא"כ ע"כ נאמר בהם נפש ל' יחיד, וזהו מ"ש וקבל היהודים את אשר החלו לעשות שנא' וקבל ל' יחיד לפי שאז הי' להם רצון פשוט לאלקים שלמעלה מבחי' מדות ע"כ נאמר וקבל, וכן במ"ת כתיב ויחן ישראל ל' יחיד לפי שבבחי' שלמטה מן הדעת נאמר שאין כל דעותיהן שוות אבל בבחי' רצו"פ שלמעלה מן הדעת שם הם מתאחדים, וזהו שנאמר בהם ע' נפש כו'. והנה כתיב יצב גבולות עמים למספר בנ"י שמספר האומות הם ע' כנגד ע' נפש דיעקב, והענין הוא דהנה שרש ע' אומות הם מבחי' ז' מדות דתהו שנפלו

בשבירה וצריך לברר את הע' אומות ולהגבי' אותן לשרשן, וזהו שנאמר הבו לה' משפחות עמים וכן כתי' ולו יקהת עמים, והיינו שצריך לברר אותן ולהעלותן לשרשן, והנה ע' נפש דיעקב שהם מבחי' מדות דתיקון יכולין לברר אותן ולכך יצב גבולות למספר בנ"י, וזהו שנאמר למשפחותם שצריך להעלותן לשרשן לבחי' ע' נפש שהוא בחי' ז"מ דתיקון, וע"י מה מבררים אותן ע"י שהם מבחי' נפש שהם בבחי' רצו"פ כו', שאין להם רק רצון א' לאלקים עי"ז מבררים את הע' שרים. ולזה נזרעו נש"י בגלות בתוך ע"ש כדי לברר אותן ולהעלות אותן לשרשן למשפחותם ואח"כ לבית אבותם הוא בחי' חו"ב (כי העלאה של משפחותם הגם שהוא ע"י רצון פשוט שהקב"ה השלים עמהם את המנין שהם בבחי' ביטול שלמעלה מטו"ד לאוא"ס דלאו מכאמא"כ אך עכ"ז הוא בחי' רצון שבמדות שהוא בחי' ת"ת דאימא נעשה כתר לז"א אבל העלאה לבית אבותם הוא בחי' העלאה לעצמות חו"ב כו'), ואח"כ לגולגלותם הוא בחי' העלאה לבחי' גולגל' דחפיא על מוחא שהוא בחי' כתר. והנה למשפחותם לבית אבותם לגולגלותם זהו"ע ג' סעודות דשבת שסעודה דמעלי שבתא הוא בחי' העלאה למשפחותם שהוא בחי' ע' נפש דיעקב, וזהו"ע הקידוש שהוא ע' תיבין וגם יין הוא בגימ' ע' לפי שהוא בחי' העלאה מששת ימי החול, שהו"ע בחי' הבירורים לברר את בחי' הע' אומות יצב גבולות למספר בנ"י, ותחלת העלאה זו הוא בחי' ע' נפש דיעקב שהו"ע עליית המל' שירדה בששת ימי החול לברר בירורי' מבחי' ז"א דאצי' שהוא בחי' שרש של ע' נפש דיעקב, ואח"כ בסעודה שני' הוא בחי' העלאה לבחי' חו"ב מוחין דאבא, ואח"כ בסעודה שלישית בחי' העלאה לגולגלותם שהוא בחי' כתר סעודתא דע"י קדישא. ופי' שאו את ראש בנ"י למשפחותם שהו"ע המספר דלכאו' אינו מובן למה הי' המספר שהרי אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, הענין הוא דהנה הפשטנים מקשים על ענין ע"ס למה הוצרך להיות ע"ס דוקא שהרי הי' יכול הקב"ה לברוא את העולם בלי ע"ס, ותי' המגיד מישרים שלכך הוצרך להיות ע"ס לפי שעצמות אוא"ס הוא בבע"ג בתכלית וכדי שיהי' עולמות בבחי' גבול ומדה זהו ע"י ע"ס שהם מקור לגבול, וגם הם עצמן בבחי' בל"ג רק שהם בבחי' מספר לכך הם מקור לגבול (והגם שהוא כל יכול והי' יכול לברוא את העולם בבחי' גבול ג"כ שלא ע"י ע"ס, אך מצד שאם הי' מאיר הכח הגבול שבאוא"ס הי' העולמות בתכלית הגבול ולא הי' יכולים להתחבר כלל באוא"ס הבבע"ג אך ע"י ע"ס יכולים להתחבר לאוא"ס ג"כ אף שהם בבחי' גבול לפי שנתהוו ע"י ע"ס שהם ממוצעים לאוא"ס שהוא בלתי בע"ג בין העולמות שהם בבחי' גבול וע"י יכולים להתחבר כו'), וזהו"ע ספי' מל' מספר שהם מקור לבחי' מספר וגבול. והנה כמו שההמשכה מלמעלמ"ט הוא ע"י ע"ס כך בחי' העלאה מלמטלמ"ע זהו ג"כ ע"י ע"ס כו', וכדי שיתעלו לבחי' ע"ס זהו ע"י המספר שספרו אותם כי ע"י המספר עי"ז נתעלו לשרשן בבחי' ע"ס ועי"ז יכולים להתחבר לאוא"ס ממש למשפחותם ולבית אבותם ולגולגלותם, וגם י"ל שבחי' ז' עליות אלו הר"ע ספה"ע ומ"ת שספה"ע הוא בחי' ז' שבועות כנגד ז' מדות והוא בחי' העלאה למשפחותם, וגם שז' שבועות הוא מ"ט שע"ב הוא בחי'

לבית אבותם ובמ"ת שהוא יום החמישים הו"ע לגולגלותם שהוא בחי' כתר תורה כו'.

———●———

בס"ד, חגה"ש, רס"ב

והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש, וצ"ל הנתינת טעם על העשן מפני אשר ירד עליו ה' באש וכי אש שלמעלה מעלה עשן הוא כמו שהקשה מהרמ"א ז"ל, דידוע דסיבת העשן הוא מהדבר הנשרף ונכלה בהאש, ואש שלמעלה אינו בהכרח שישרף ויכלה את הדבר שנאחז בו כו', דדוקא אש שלנו הוא אש אוכלת כמארז"ל ביומא דכ"א ע"ב, אבל לא אש שלמעלה וכמ"ש גבי הסנה והסנה בוער באש והסנה איננו אוכל כו', וממילא אינו שייך בזה עשן, כי מה שהאש של מעלה שורף ומכלה היינו שמכלה את החומריות והגסות של הדבר ולא עצם הגשמי, וכמשארז"ל סוף חגיגה דת"ח כל גופן אש היינו שבכח התורה נטהר ונזדכך גופם מכל סיג ופסולת וכל חומריות וגסות שבהם נשרף באש התורה עד שהן כולם לה' כו', וכן הוא בעבודה האמיתית ברשפי אש פנימי (הנק' יקוד אש) הוא ששורף ומכלה הכל בפנים כל החומריות לגמרי ועצם הגשמי בחיצוניות נשאר קיים כו', וזהו הכליון האמיתי הנעשה ע"י האש האלקי כו'. ואפי' כששורף ומכלה את גשמי' הדבר ג"כ אינו מעלה עשן וכדאי' ביומא שם ה' דברים נאמרו באש המערכה (היינו בהאש שמלמעלה) רבוצה כארי כו' ואינו מעלה עשן כו', ובפרט בהר סיני דידוע שלא היו בה אילנות ועצים כלל והוא מדבר וא"כ מה שייך בזה עשן, וגם אם נאמר שהוא ענין טבעי א"כ מה מודיענו בזה שה"ס הי' עשן כולו כו'. ובאמת הרי העשן הוא מהענינים מופלאים שהי' במ"ת וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות כו' ואת ההר עשן, וצ"ל מה"ע העשן, אך הנה ידוע דעשן הוא ר"ת עולם שנה נפש ועז"א וה"ס עשן כולו דבמ"ת נתעלה בחי' עולם שנה ונפש, והיינו ע"י שירד עליו ה' באש כו'. והענין הוא דהנה עד"מ העשן הגשמי הנה סיבת בואו הוא ע"י שד' יסודות הרוחנים שיש בהעץ נשרפים והולכים וכלים ונכללים כל אחד למקורו הרוחני וכלול העשן מיסוד האש והמים ורוח והעפר, שהרי יסוד האש שבהעץ יוצא בהעשן שהרי יש בו חמימות אש, וגם יסוד המים שבעץ יוצא בהעשן והוא חלק הלחלוחית שבעשן, וגם יסוד הרוח שבעץ יוצא בעשן שהרי העשן הולך ועולה הגבה למעלה שזהו מיסוד הרוח שבו שמגביהו למעלה, וגם הרוח מוליכו לכל צד, וכמו עשן המערכה דאזיל ואתי כדיקלי דכייך ופשיט כו' (שאין זה מפעולת הרוח מבחוץ שהרי לא נצחה הרוח כו' כדאי' שם בגמ' דיומא), וגם יש יסוד העפר בהעשן שהרי נמצא בו עפר דק נדבק בכותלי הבית שהוא בא מיסוד העפר שבעץ הנשרף כו',

נמצא שיש בעשן מהד"י שכלים בו, אלא שהג"י אר"מ כלים לגמרי ולא נשאר מהם כלום, ומיסוד העפר נשאר ממנו האפר, והו"ע אבק דאשתאר מן נורא כו', והמכלם הוא האש השורף את העץ שע"י כלים ועולים כו'. וכמו"כ יובן למעלה דהנה ידוע דהד' עולמות בי"ע* הן בחי' ד' יסודות בכללות דאצי' הוא בחי' אש, ורוח מים עפר הן ג' עולמות בי"ע כמ"ש במ"א, וכשעולין ונכללים במקור חוצבם בכח האלקי כל אחד עולה ונכלל במקורו בבחי' אצי' ולא נשאר רק בחי' הדומם שבדומם והוא גסות העשי' כו', והכליון שלהם הוא ע"י האש, כי להיות שהם עולמות בבחי' יש ודבר נפרד אין בהם כח לעלות מעצמן, וכמו העליות שיש במדרי' הרוחנים באצי' וכמו מל' דאצי' דכתי' בה למען יזמרך כבוד ולא ידום דנהו"ת קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך כו' דהעלי' היא מצ"ע וגם שם הוא ע"י ה"ג דאימא שמעוררים בחי' מל', אמנם זהו בבחי' התעוררות בלבד כו', אבל העלי' דבי"ע הוא ע"י אש המכלם דוקא, והיינו בחי' אש שלמעלה שהוא בחי' האור האלקי דאצי' שנמשך לבי"ע לפעול בהם הביטול וכמ"ש אש תמיד תוקד על המזבח שהו"ע בחי' ה"ג דמל' שירדו למטה בבחי' ארי' דאכיל קורבנין לברר בירורים דבי"ע כו', וכידוע דכל בירור הוא בחי' אצי' דוקא להיות שאצי' הוא מה שכבר נתברר כו' כידוע, ולכן אצי' דוקא מברר בי"ע כו', אלא שיש בזה ב' מדרי' בירור דב"ן ובירור דמ"ה כו' כמ"ש במ"א, וז"ע אש תמיד בחי' הגבו' דמל' הוא בחי' הבירור דשם ב"ן דמל' מלמטלמ"ע (ובחי' אש הוי' י"ל שהוא בחי' מ"ה כו' כמ"ש במ"א) שעולים הבירורים ונכללין באצי' ושם מתבררים בבחי' בירור שני שהוא בחי' בירור דמ"ה כו'. וזהו וה"ס עשן כולו שהעשן הוא המתברר מג' עולמות בי"ע ועולים ונכללים במקורן באצי', והיינו בחי' עולם שנה נפש דבי"ע שעולים למעלה כו' (וי"ל דענין בחי' האש שבעץ שיוצא בעשן הוא בחי' אור האצי' שבבי"ע להחיותם והו"ע בחי' נפש שהוא האור והחיות כו' וכמשי"ת בעזה"י), ואמר ע"ז עשן כולו שעולים ונכללים לגמרי בבחי' ביטול במציאות לבד בחי' הדומם שבדומם כו' (וגם בזה יש בירור וכמ"ש בד"ה ויאבק איש עמו בענין שהעלו אבק כו'), והטעם הוא מפני שירד עליו הוי' דוקא בבחי' אש שבאצי' שע"ז נתבטלו במציאותם ונכללו במקורן כמשל התבטלות וכליון היסודות הגשמיים במקור היסודות הרוחניים כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה שרש ענין הגילוי שהי' במ"ת, דהנה כתיב וירד הוי' על הר סיני ות"א ואתגלי ה', והיינו דמפרש וירד שהוא ל' גילוי, וכ"כ הבחיי ע"פ זה דבכ"מ שנא' ל' ירידה בהקב"ה הכוונה על הראותו וגילויו כו', ולכאו' אינו מובן למה לא נא' וירא ה' על ה"ס כמו וירא ה' אל אברם כו' וכדומה, למה נא' ל' ירידה, והבחיי תירץ לפי שהוא ירידה כבי' לגבי ית' כו', וא"כ למה לפעמים נא' וירא ולפעמים וירד כו'. והנה במד"ר פ' וארא פי"ב ע"פ נטה את ידך על השמים אי' הה"ד כל אשר חפץ ה' עשה אמר דוד אע"פ שגזר הקב"ה השמים שמים להי' והארץ נתן לבנ"א משל למה"ד למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסורי' ובני סורי' לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים להי' והארץ נתן לבנ"א כשביקש

בי"ע: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: אבי"ע.

ליתן את התורה ביטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנא' וירד ה' על ה"ס וכתי' ואל משה אמר עלה אל ה', וצ"ל והלא מצינו גם קודם מ"ת שהתחתונים עלו למעלה והעליונים ירדו למטה וכמו חנוך שעלה למעלה ונעשה מלאך וכמ"ש ויתהלך חנוך את האלקי' כו', וכן המלאכים שירדו למטה אצל אברהם, וגבי יעקב כתי' והנה ה' נצב עליו כו', אך שם יש פי' דעליו קאי על הסולם, אמנם הלא כתי' והנה מלאכי אלקי' עולים ויורדים בו כו' וכידוע דרז"ל בזה, וא"כ מהו שנתחדש זה במ"ת דוקא. והענין הוא דהנה ידוע דמקיימי תו"מ נק' בשם צדיקים וכמ"ש ועמך כולם צדיקים כו' צדיק באמונתו יחי' כו', דלכאו' היו צריכים לקרותם בשם עובדי ה', ואם עבודתם מאהבה צריכי' לקרותם אוהבי ה' וכמ"ש אברהם אוהבי לפי שהי' עבודתו מאהבה כו', ואם העבודה מיראה יהיו נק' יראי ה' כו', אבל מהו שנק' בשם צדיקים דוקא, וכן המצות נק' ג"כ בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו', וכתיב והעמדנו עלינו מצוות לתת שלישית השקל כו', דכ"ז אינו מובן לכאו' למה נק' המצות דוקא בשם צדקה ומקיימי המצות בשם צדיקים כו'. אך הענין הוא, דהנה שם צדיק מורה על היושר והוא אשר דרכיו הם ביושר וכמו צדיק ה' בכל דרכיו כו', וכן האדם שהולך בדרך היושר הו"ע הצדק וכמו צדקת בדברך דהיינו שדבריו ביושר כו', וכ"כ הרמב"ם במו"נ ח"ג פנ"ג וז"ל ומלת צדקה נגזר מצדק והוא היושר כו' עכ"ל, ולמעלה הו"ע מ"ש צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, וידוע דענין ישר יחזו היינו שיהי' הגילוי אור למטה כמו שהוא למעלה ממש שז"ע ישר שיהי' הגילוי בהשוואה למטה כמו למעלה כו' כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול, וזהו ג"כ כל עבודת הצדיקים להמשיך בחי' האור כמו שהוא למעלה שיאיר בגילוי למטה ועש"ז נק' צדיקים כו'. וביאור הענין הוא, דהנה כתי' מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית, והיינו שיש ריבוי רבבות השתל' עולמות עד אין קץ ומספר וכמ"ש ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועולמות כו', ויש עולמות שהן בבחי' השגה נגלית אלינו והן הנק' עולם הזה ל' גילוי דאין הכוונה על עוה"ז הגשמי כ"א גם על עולמות בי"ע הרוחניים שנק' ג"כ עוה"ז שהן בחי' עלמא דאתגלייא כו' (והעיקר בעולמות יצי' ועשי' דביצי' כתיב יוצר אור כו'), לפי שהן עולמות בע"ג ממש ומשו"ז שייך בהם השגה קצת איך ומה הם ויכול לאמר כי הוא זה כו', ויש מן העולמות שהן בבחי' העלם והסתר שאין לנו השגה ותפיסא בהם ונק' בשם עולמות עליונים, פי' שהן עליונים מן ההשגה כו', ועד"ז עד רום המעלות שיש עולמות יותר עליונים שנק' בשם פלא וכמו אמון מופלא אמון מוצנע ואעפ"כ כולם התהוותם מאוא"ס הוא בבחי' עשי' לבד, וזהו מה רבו מעשיך כו' וכמ"ש עושה פלא שגם אותן העולמות שאינן מושגים ונק' בשם פלא ג"כ, המשכתן והתהוותן הוא בבחי' עשי' לבד וכמ"ש לעושה נפלאות שגם העולמות שנק' נפלאות הן בבחי' עשי' לגבי אוא"ס ב"ה כו', ולכאו' צ"ל מהו המשל לעשי' מאחר שהן רוחניים איך יתכן לומר בהם עשי' כו'. אך הענין הוא עד"מ מכח הפועל וכח המעשה הגשמית באדם שלמטה שאין לזה הכח

התחברות עם שכלו וחכמתו ואינו מערכו וסוגו כלל, וכמו במעשה הכתיבה והציור וכדומה שאין פעולת הכתיבה והציור רק מכח היד שהוא מהנפש הטבעית החיונית בלבד ואין זה שייך אל הנפש השכלית בעצם, והראי' שהרי גם בבהמה יש ענין עשי' וכמו מה שדשה ברגלי' וכן בחרש ושוטה שאין בהם גילוי השכל ממקורו ואינם נחשבים כבעלי דעת כלל ומ"מ יש בהם ג"כ ענין העשי' לעשות דבר מה כו', וכמו"כ באדם בר דעת הנה כח העשי' בעצם אין לו שייכות והתחברות אל השכל כו', וי"ל שהוא מהכח המתעורר שבאדם וכמ"ש בשמונה פרקים להרמב"ם פ"א שיש כח המתעורר וכח השכלי כו', די"ל דעצם כח העשי' הוא מכח המתעורר שהוא מהכח הטבעי לבד כו' (שבזה הוא משתווה אל כל הבע"ח בשיתוף השם עכ"פ כו', אלא שבהאדם הוא מהנפש החיונית שלו שגבוה במעלה מנפש החיונית דבע"ח כו' ע"ש בהח' פרקים כו'), רק מפני שהנפש החיונית שבאדם היא כלי מוכנה לקבל בתוכה צורת הנפש השכלית המתלבשת בה, הנה ע"י התלבשות זו וע"י כמה ממוצעים נמשך הארה דהארה מהשכל ומתלבש גם בכח המעשה, הן בעצם פעולת העשי' מה שיודע לכתוב ולצייר עד"מ, והן הענין השכלי שמלובש בהציור מה שמצייר דבר מה איך יצייר אותו שיהי' מכוון ויהי' בו הגוי והיופי עד"מ וכדומה, והוא רק הארה דהארה לבד מכח השכל עד שגם כללות שכל המעשה הוא ג"כ נבדל בערך מהשכל האמיתי ואינו בערכו, וכמו שיש הפרש בעניני החכמות כמו בין חכמת הטבע לחכמת אלקית, דחכמת הטבע הוא מה שמלובש בדבר גשמי שגם השכל שבזה ה"ה בא בהגשמה, משא"כ חכמת אלקית היא בבחי' דקות ורוחניות כו', וכמ"ש במ"א דעיקר החכ' מה ששייך לנה"א הוא בחי' החכ' האלקית, אבל החכ' הטבעית אינה שייכה לנה"א בעצם כ"א לנפש הטבעי דנה"ב כו', וכמו"כ השכל המעשי נבדל בערך מענין השכל בכלל שהוא כגשמי בערך לגבי שכל העיוני והוא בבחי' נבדל לגבי' כו', וכמו שאינו דומה הידיעה שאדם יודע את עצמו לגבי הידיעה שיודע דבר נבדלת מאתו כו', שגם הידיעה נבדל מאתו, והיינו שהידיעה עומדת מובדלת ומרוחקת ממנו (בל"א אפגיטראטין פון זיך) ולא כמו שחושב ויודע ענין הנוגע לעצמו שהידיעה מתאחדת אתו ממש ומאיר בה גילוי אור רב, משא"כ בהידיעה שיודע את הדבר הנבדל אינו יכול להביא בזה ריבוי אור ומה שמביא בזה הכל הוא בבחי' נבדל מאתו כו', וכמו"כ הארת השכל שבעשי' הוא נבדל מעצם השכל, וכ"ז הוא שגם השכל המתלבש בכח המעשה אינו בערך השכל עצמו. אמנם עצם כח המעשה אינו בערך כח השכל כלל והוא כנבדל לגמרי לגבי כח השכל, ולכן כח המעשי ה"ה בא בדבר גשמי ודבר נבדל ונפרד לגמרי מן האדם, ואינו דומה לכח הדבור שמתגלה ג"כ לזולתו הנבדל ממנו, מ"מ הרי אין הדבור נבדל ממנו כמו כח המעשה שרושם מכח המעשה נשאר בהדבר שעושה שהוא דבר הנבדל ממנו לגמרי (וגם מה שמהדבור נשאר אצל זולתו ה"ה במציאות אדם כמותו ובכחות נפשו דוקא שבערך מהותו, לא כמו כח המעשי שבא בדבר גשמי הנבדל ואינו בערך מהותו כלל כו'), והיינו לפי שהכח עצמו הוא כח נבדל ואין לו התחברות כ"כ להכחות עצמיים שלו לכן ה"ה בא ומתלבש

בדבר הנבדל ממנו ונפרד ממנו לגמרי כו'. והנמשל מזה יובן בדרך דוגמא למעלה דבחי' עשי' הוא בחי' כח נבדל בערך מן העצמות ואינו בערך העצמות כלל, והו"ע כח הפועל בנפעל שהוא בחי' כח בלבד כו', דזהו מ"ש בברה"ע ל' כח וכמ"ש אתה עשית את השמים ואת הארץ בכחך הגדול, וכמו שדקדק בסש"ב בהג' לשונות דאור וכח וחיות שמבואר במ"א שיש הפרש גדול בין אור לכח. דהנה ידוע דכל מציאות האור הוא דוקא כאשר הוא דבוק במקורו, אבל אם יהי' נפרד ונבדל ממקורו לא יהי' מציאת האור, וכמו אור וזיו השמש הרי האור מאיר רק במקום שהשמש עצמו נמצא שם והאור דבוק בהשמש, אבל כשיש דבר המסתיר על עצם השמש אין אורו וזיוו מאיר, וכמו כשיש עננים המסתירים על השמש הרי אין האור מאיר דעם היות דיומא דעיבא כולא שמשא, מ"מ אינו מאיר לפי שיש הפסק והבדל בין האור אל המאור כו', וכמו כשסוגרין החלון שדרך בו בא אור השמש אל הבית הרי בפתע פתאום יתבטל כל האור שהי' בתוך הבית כיון שנפרד משרשו כו'. משא"כ ענין כח הוא מה שיוכל להתקיים מעט אף שיפרד ממקורו, וכמו כשאדם זורק אבן לאויר השמימה שבהכרח צ"ל שנמשך כח מהאדם ומתפשט על האבן ומקיפו והוא הנושאו מלמטלמ"ע היפך טבע האבן לירד למטה, הרי כח זה שנתפשט על האבן נפרד ממקורו הוא הכח שביד האדם, ועכ"ז יש לו קיום זמן מה שמגביה ונושא את האבן הגבה למעלה כו', ועיקר התגלות הכח הוא דוקא כשנפרד ממנו דכ"ז שאוחז את האבן בידו הרי לא נתגלה עדיין הכח, וההתגלות שלו הוא דוקא כשיוצא מידו שאז הוא נפרד ממנו כו'. והגם שבאמת אין המשל דומה כלל אל הנמשל דבמשל הרי הכח שמקיף את האבן נפרד ממש מן האדם, משא"כ למעלה א"א לומר כן ח"ו וח"ו, דבאמת הכח האלקי שבכל נברא ונברא הוא דבוק ומיוחד בו כו', שהרי גם עצם הנברא אינו נבדל מאתו ית' ואינו בבחי' מהות אחר באמת דאין לך דבר חוץ ממנו כו', וכ"ש הכח האלקי שבו שאינו נבדל באמת, אלא שהוא בחי' כח נעלם שבא בבחי' ריחוק הערך מאד מן העצמות וכאלו הי' דבר נבדל ממנו אף שאין האמת כן. ויובן זה ע"פ משל בהנ"ל בהידיעה שיודע דבר הנבדל הרי הוא היודע את הדבר ואינו נפסק מאתו שאם הי' נפסקת לא הי' יודע הדבר כלל (שהרי התפשטות הידיעה מן היודע הוא כמשל האור שדבוק דוקא כו') ומ"מ הוא מובדל ומרוחק ממנו כו', אלא שבאדם הוא בענין הידיעה בלבד, אבל בכח המעשה אינו כן שהעשי' נעשה נבדל ונפרד למעלה. אמנם יובן בדוגמא כזאת גם בבחי' כח המעשה כו', וכמו כללות ההפרש בין אורות לכלים, דהאור הוא דבוק במקורו והוא בערך מקורו בבחי' קירוב אליו כו' (עם היות שבעצם מהותו הוא באין ערוך לגבי מקורו להיות שזה מאור וזה אור כו', מ"מ הרי האור מעין המאור כו' כמ"ש במ"א), והכלים אינם בבחי' דביקות במקורם ולכן הם בבחי' מציאות דבר מה, והרי הן בחי' אלקות ממש אלא שהוא מה שבא בבחי' כח נעלם מבחי' כח הגבול שבא"ס, והיינו להיות בחי' העלם ולא גילוי אור, ואדרבה יעלים ויכסה על האור והגילוי כו', שזהו דוקא ע"י שהדביקות במקורו יהי' בו ג"כ בהעלם דוקא ועי"ז דוקא נעשה בבחי' כח נעלם ובבחי'

ריחוק הערך כו'. ומבחי' הכלים משתלשל בחי' כח הפועל שמתלבש בכל נברא שהוא בחי' כח נעלם ונבדל כו', עם היות שבאמת אינו נבדל והוא מתחדש תמיד ממקורו וכמ"ש המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב כו', מ"מ ה"ה נראה כאלו הוא נבדל כו', ומשו"ז נעשו הנבראים בבחי' מציאות יש עד הנמצאים דעולם העשי' שהן בבחי' יש מורגש ממש ונראים לנפרדים ממש עד שיוכל להיות נפרד גמור כו', מפני שכללות התהוותן וחיותן הוא מבחי' כח הנק' כח הפועל הוא מה שנראה לכח נבדל והוא בבחי' ריחוק הערך מאד מן העצמות כו'. והנה באמת יש בכל נברא גם מבחי' האור, כי בכל נברא מלובש ב' מיני חיות, הא' בבחי' אור וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד, שהארה דהארה מהקו"ח דאו"ס מלובש ממש בכל נברא ועי"ז ואתה מחי' את כולם כו', וכידוע דהוא"ו דואתה הוא בחי' הקו הנמשך מאו"ס ב"ה כמ"ש במ"א שהוא בחי' החיות של כל העולמות, וכמא' וההוא נביעו איהו כנשמתא כו' שזהו בבחי' ע"ס דאצי', וכ"ה גם בעולמות בי"ע שעיקר החיות הוא מבחי' ההארה דהארה שמהקו כו', והב' הוא ההמשכה שבבחי' כח שזהו מבחי' הכלים דבי"ע, כי א"א להנברא לקבל חיות מהאור זולת ע"י הכלי כמו עד"מ שא"א להגוף לקבל חיות מהנה"א כ"א ע"י אמצעית הנפש החיונית, או כמו שא"א להיות השפעה גשמיות מהנפש כ"א ע"י אמצעית היד כו', כמו"כ למעלה בחי' המשכת החיות שמהאור בכל נברא הוא ע"י הכלי דוקא. וכמו"כ התהוות הנברא, שהוא מהאור ועיקרו מבחי' אור הסוכ"ע דוקא כמ"ש במ"א, הוא ג"כ ע"י הכלים דבי"ע דוקא כמ"ש באגה"ק ד"ה הנ"ל, וזהו בחי' כח הפועל שבנפעל להוותו ולהחיותו כו'. אמנם גם בחי' האור הוא בחי' אור מצומצם ביותר והוא בחי' הארה דהארה דהארה לבד (שמבואר במ"א שהוא ג"כ בחי' הארה נבדלת כו'. ויש הפרש בין ענין בחי' נבדל שבאור לענין נבדל שבכלים כמ"ש במ"א, ובד"כ בחי' נבדל שבאור הוא מה שבא בבחי' דילוג או מה שבא לפעול דבר מה כו', ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש שופר רס"א, ובד"ה וכל העם רואים רנ"ה), ובפרט דהמשכת האור הוא ע"י הכלים שהוא בחי' כח כו'. וזהו מ"ש על כל שבח מעשה ידיך דכל העולמות שמים וארץ מן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו' כולם הם בחי' מעשה ידיך לבד כמו כח עשי' שאין לו התחברות עם השכל, כמו"כ כח המהוה ומחי' את העולמות הוא בחי' כח נבדל כו' להיות דשרש התהוות העולמות הן מבחי' מל' דאצי' שהיא בחי' עשי' דאצי' כו', וכמ"ש במ"א דבחי' מל' הוא בחי' כח נבדל כו', דעיקר בחי' המל' היא בחי' אותיות וכלים שהוא בחי' כח הנ"ל, וגם בחי' האור דמל' הוא בחי' הארה נבדלת להיות שכל ענינו הוא לפעול הגילוי והפעולה לבד כו' כמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים הנ"ל. ובפרט שההארה מאו"כ דמל' נמשך ע"י הפרסא המפסקת בין אצי' לבי"ע שהוא כמשל המסך המעלים ומסתיר על אור השמש שמעלים ומסתיר לגמרי על האור, ומה שמאיר אור לאחר המסך הוא באין ערוך כלל לגבי האור שלפני הפרסא והמסך שנק' אור של תולדה כו', וכמו"כ בחי' האור דמל' דאצי' כמו שנמשך לבי"ע ע"י הפרסא המפסקת הוא באין ערוך לגבי האור כמו שהוא באצי' כו', ועמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע

בגוכי"ק בשוה"ג: עשי' הכרח.

פ"א, ולכן נק' עשי' לפי שהוא בחי' כח נבדל ואין לו התחברות עם העצמות כו'. וזהו מה רבו מעשיך ה' שהן בחי' מעשיך לבד, ומ"ש כולם בחכ' עשית בא להוסיף שגם בחי' הארת החכ' שנמשך ע"י כמה לבושים ונתלבש בבחי' עשי' הזאת דכח הפועל בנפעל הנה גם זה הוא בחי' עשי' לגבי עצמות החכ', וכנ"ל במשל שכל המעשי שג"כ אין לו ערוך לגבי עצם החכ' והוא כגשמי בערך לגבי שכל העיוני כו' וכמשל הידיעה בדבר הנבדל מאתו כו', וכמו"כ הוא בדוגמא כזאת למעלה בבחי' הארת החכ' שנמשך בעשי' דבבריאת והתהוות העולמות יש בזה חכמה עמוקה וכמ"ש אשר יצר את האדם בחכ' כו', וכ"ה בכל הנבראי' וכמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ כו' וכמא' בעשרה דברים ברא הקב"ה כו' בחכמה בתבונה ובדעת כו', הנה גם חכ' זו היא בבחי' עשי' שהיא נבדלת מבחי' עצם כח החכ' כו'. ולאו דוקא עולמות בי"ע לבד נק' עשי' אלא גם עולם אצי' וגם עולמות הא"ס שלמעלה מאצי' נק' ג"כ בשם עשי' וכמ"ש עושה פלא לעושה נפלאות כו', שגם העולמות שהן בבחי' פלא הן ג"כ בחי' עשי' כו' כנ"ל. והענין הוא, דהנה ידוע דכללות ההשתל' של הקו נמשך מבחי' היותר אחרונה שבאוא"ס והוא בחי' עשי' לבד כו', דהגם דבאמת אינו שייך ח"ו בחי' אצי' ועשי' באוא"ס שלפני הצמצום כו', מ"מ להיות שהוא בחי' אור ולא מאור שייך בו לומר בחי' עליונה ובחי' תחתונה, והיינו לפי שבכל אור בהכרח שיש בו בחי' עצם האור שהוא בחי' עצמיות הכח ובחי' התפשטות האור כו', דדוקא במה שהוא עצמי היינו שמציאותו מעצמותו אין חילוק בין עליונו לתחתיתו (שאין בו עליון ותחתון וגם אין בו עצם והתפשטות דאמיתות מציאותו מה שהוא הנה כל מהותו הוא בבחי' אמיתות המציאות הזאת ואין בזה מדריגות כלל כו'), אבל כל מה שנמצא מאיזה דבר בהכרח שיש בו חילוק והפרש בין בחי' העליונה שבו לבחי' התחתונה שבו, שכמו שהוא נמצא מן מקורו הוא באופן אחר ובמעלה עליונה יותר מכמו שנמשך ומתפשט כו', והו"ע עצם והתפשטות כו', וכמו אור וזיו השמש הרי יש בחי' עצמיות האור כמו שהוא כלול בגוף כדור השמש שהוא למעלה הרבה מבחי' האור המתפשט ממנו להאיר על הארץ ולדרים עלי' כו', ובדוגמא כזו יובן בבחי' האוא"ס שלפני הצמצום שעם היות דכללות האור ההוא הוא האור הכלול בעצמותו כו', מ"מ יש בזה בחי' עצם והתפשטות כו', דמ"ש בע"ח תחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות כו' י"ל שזהו בחי' התפשטות האור דבבחי' זו הי' הצמצום, דענין הצמצום הוא מה שנכלל בחי' הגילוי בבחי' ההעלם והיינו בבחי' עצמיות האור והכח שהוא למעלה מבחי' התפשטות וגילוי כו'. ויובן זה עפמ"ש בלק"ת בהוספות ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח בענין הגילוי דאוא"ס שלפני הצמצום שהוא עד"מ כמו ששייך גילוי גם באדם כשהוא בפ"ע היינו בחי' הדיבור שבו שמדבר השכל שלו, והרי גם כשאינו מדבר די לו בפ"ע בשכל ומחשבה, והדיבור אינו רק בשביל זולתו ואעפ"כ יוכל לדבר גם בפ"ע, והוא באמת גילוי יותר וגם השפלה וירידה, כי אור השכל שבמח' הוא דק ורוחני שמאיר בו אור פנימיות השכל, הרי הגילוי במח' הוא הרבה יותר מכמו שהוא כשמתלבש בדיבור, עד שפנימיות השכל א"א להתגלות בדבור (גם כמו שמדבר בפ"ע

שאין נ"מ בזה כו'), ולכן המח' היא בבחי' העלם עדיין לגבי הזולת לפי שהוא בחי' דקות ופנימיות שאינו בערך הזולת עדיין והוא רק בחי' גילוי לעצמו לבד כו', והדבור הוא שמתגלה אל הזולת לפי שהוא בערך הזולת והוא הנק' בחי' גילוי כו'. וכך עד"ז יובן גילוי האור שהי' מתחלה קודם הצמצום היינו עד"מ כאלו תאמר שנתלבש באותיות אשר בחי' אותיות ההם הם נק' בחי' דבור לגבי אותיות עליונים יותר הנק' מח', והכל הוא כמו שהוא לעצמו עדיין, אלא שהאור שבמח' הוא בחי' הגילוי כמו שהוא לעצמו לבד, והוא בחי' העלם לגבי הזולת, היינו לגבי העולמות שיתהוו אח"כ, והדבור הוא בחי' הגילוי בעצמו מה ששייך להזולת היינו העולמות שיתהוו כו', והצמצום הוא שנסתלק האור מלהאיר באותיות הדבור ונכלל באותיות המח' כו', והגם שבאמת אינו שייך שם כלל דבור ומחשבה, כי גם א"ק שנק' מחה"ק נתהווה אחר הצמצום כו', אך לשכך את האוזן צ"ל כן כדי לצייר ענין גילוי והעלם בהאור והזיו גם קודם שנברא א"ק כו', ועמ"ש במד"ר תשא ר"פ מ"ם אמרה ד' פעמים בינו לבין עצמו כו' הרי שייך אמירה בינו לבין עצמו כו'. נמצא שיש באוא"ס שלפני הצמצום ב' מדרי' בחי' הגילוי באותיות המח' עד"מ שהוא בחי' גילוי עד"מ לעצמו עדיין ואינו שייך אל הזולת ובחי' הגילוי באותיות הדבור עד"מ שהוא בחי' הגילוי השייך אל הזולת כו'. והוא בחי' עצם האור והתפשטות האור, דבחי' התפשטות האור הוא בחי' הארה דהארה (ועמ"ש בד"ה הנ"ל ספ"ד) וכמו הארת השכל שמאיר בדבור שהוא הארה מאור השכל שמאיר במח' כו', וי"ל שז"ע ב' בחי' אין שיש בחי' אין של היש האמיתי ובחי' אין השייך אל היש הנברא, וידוע דאין זה בחי' ומדרי' אחת שאותו האין של היש האמיתי הוא האין של היש הנברא, כ"א הוא מה שהאין נחלק לשנים, דבחי' עליונה שבו הוא בחי' האין של היש האמיתי ובחי' התחתונה שבו הוא בחי' האין של היש הנברא כו', וכמו עד"מ מהמעיינות הנובעים מהתהום ומהם נעשה נהר שהמעיין הוא כמשל האין הנמשך מהתהום שהוא עד"מ יש האמיתי וממנו נעשה הנהר שהוא יש הנברא עד"מ, והאין מתחלק לשנים שהוא עד"מ המעיין כמו שהולך דרך עפר הארץ ומכוסה ונעלם בעפר וכמו שבוקע עפר הארץ ונעשה מעיין בגילוי כו', וכמו עד"מ כח הצומח המתלבש בארץ הרי אין הצמיחה מכח הצומח עצמו כ"א מהאור המאיר, ונמשך מכח הצומח הכללי שמזה נעשה צמיחת התבואה והפירות כו'. ובהארה זו יש ג"כ ב' מדרי', הא' ההארה כמו שנמשכת מכח הצומח שהיא הארה כללית עדיין ואין בה התחלקות פרטים עדיין לפי שהאור מעין המאור, והב' שנמשך מאור זה אורות פרטים שמתחלקים להיות מקורים לצמחים פרטיים כו'. וכמו"כ י"ל בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום דבחי' עצם האור הוא בחי' האין של היש האמיתי שהוא בחי' עצמות המאור כו', ובחי' התפשטות האור הוא בחי' האין השייך להיש דעולמות כו'. והגם שאינו בבחי' מקור ממש לעולמות שהרי מהאור הזה לא הי' אפשר להיות עדיין מציאת העולמות כ"א לאחר הצמצום כשנמשך הקו מאור זה נעשה מקור לעולמות כו', מ"מ באוא"ס גופא הוא בחי' הגילוי השייך לעולמות כנ"ל במשל הדבור כו'. ובחי' אין זה הוא בחי' הארה דהארה לבד, דגם בחי' האין של היש

האמיתי הוא ג"כ רק בחי' הארה, שה"ה בחי' אור לבד ולא המאור עצמו כו', וא"כ בחי' התפשטות האור הוא בחי' הארה דהארה כו'. וההפרש בין הארה להארה דהארה הוא בחי' גילוי העצם, והיינו שעם היות שאינו עצם כלל מ"מ אינו נבדל ג"כ מן העצם שהוא מגלה את העצם כו', וכמו עד"מ גוון ומראה התפוח שמגלה את העצם היינו טעם התפוח שע"פ הרוב תפוח מתוק הוא בגוון לבן ותפוח חמוץ בגוון אדום כו', והארה דהארה הוא שהאור בא לפעול דבר מה בהארתו ולא לגלות את העצם, וכמו עד"מ אור וזיו השמש שענינו הוא להאיר על הארץ ולא לגלות מהות השמש כו', משא"כ גוון התפוח אינו לפעול שום דבר כ"א לגלות עצם כו', וידוע דכל פעולה הוא נבדל מן העצם כי העצם אינו בגדר פעולה כו', וכמו"כ יובן למעלה דבחי' הארה הוא בחי' עצם האור שאין ענינו לפעול שהרי אין לו שייכות אל העולמות כלל גם לא בגדר מקור למקור אף גם לאחר הצמצום כו', וכנ"ל במשל המח' שהוא רק לעצמו ולא לזולתו כו', וזה"ע בחי' האין של היש האמיתי שהוא רק בבחי' גילוי העצם לבד ואינו בבחי' נבדל כלל כו', משא"כ בחי' הארה דהארה שהוא בחי' התפשטות האור דבאוא"ס גופא הוא בחי' האור השייך אל העולמות ונק' אין של היש דעולמות כנ"ל הרי ענינו הוא לפעול פעולת ההתהוות כו', א"כ הרי בזה הוא בבחי' נבדל מן העצם כו', ובאמת אינו שייך לומר שם ענין נבדל ח"ו, אלא הכוונה שהוא בבחי' אין ערוך כלל לגבי מקורו בחי' המאור (דבחי' האין הא' הוא ג"כ באין ערוך להיותו בחי' אור לבד ולא עצם וכל אור אינו בערך העצם כמ"ש במ"א, אבל מ"מ ה"ה כמו העצם ממש כו'. אבל בחי' האין הב' לבד שהוא הארה הרי בזה מה שהוא לפעול אינו כמו העצם ואינו בערכו כלל כו') ואין לו התחברות כ"כ עם מקורו כו'. ובמ"א מבואר ענין הארה והארה דהארה ע"ד שענין קריאת שם מתחלק לב' בחי' שהם פחותים זמ"ז, עד"מ שם האדם הוא שיקראנו בשמו, ואם כי אינו עצם האדם עכ"ז א"י לפשוט א"ע מהארה זו, אמנם קריאת שמו על איזה חפץ כמו בית או שדה שנק' שמו עלי' שהבית או השדה זו היא של ראובן עד"מ, וכשראובן מכרה לשמעון נפשט קריאת שם ראובן מעל הבית ונתלבשה בשם שמעון כו', הרי התפשטות שם זה הוא פחות במעלה עוד יותר מעצם קריאת שמו ראובן שאינו יכול עכ"פ לפשוט ממנו, ובד"כ הוא החילוק בין עצם השם לקריאת השם, דעצם השם מה שנק' בשם ראובן יש לו שייכות וחיבור אליו שא"י לפושטו כו', אבל קריאת שמו היינו מה שנק' שמו על איזה דבר אין לו שייכות וחיבור אליו שיכול לפושטו כו'. ואם היות דלמעלה אינו שייך לומר ח"ו כמו בהמשל שא"י לפשוט השם, שהרי למעלה השם הוא הארה שאינו שייכה אליו ית' כלל כו' וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהל' יסוה"ת שכל הנמצאים צריכים איליו והוא א"צ להם כו' ולא כמו באדם שהשם הוא החיות כו' משא"כ למעלה, וההארה היא ברצון דוקא שברצונו ית' יאיר אור וברצונו ית' לא יאיר ח"ו כו', מ"מ הכוונה בכלל הוא שבחי' הארה שהוא בחי' עצם האור ועצם השם הוא יש לו התחברות אל העצם כו'. אבל בחי' הארה דהארה שהוא בחי' התפשטות האור שזהו ג"כ ענין קריאת השם שהוא בחי' התפשטות והמשכה לבד אין לבחי' זו בחי' התחברות כ"כ עם

העצם כו'. וע"פ הנ"ל יובן מה שהתפשטות האור נק' בשם עשי', דהנה נת"ל דבחי' כח עשי' הוא שאין לו התחברות עם העצמות כו', ולהיות דהארה זו היא בחי' הארה דהארה שהיא בחי' הארה נבדלת ה"ז ג"כ בחי' עשי' שבאוא"ס, והוא כמ"ש בע"ח שער מ"א הוא שער דרושי אבי"ע פ"ג בענין בחי' עתיק שהוא בחי' היותר תחתונה ושפלה מכל בחי' א"ס וכאלו נאמר דרך משל מל' שבמל', ואע"פ שאינו כן כי אין שם דמות וספי' ח"ו רק לשכך האזן נדבר כך כו', ושם מבואר זה לענין עתיק דאצי', אמנם כמו"כ י"ל גם למעלה מזה, והיינו כמ"ש בע"ח שער שבה"כ פ"ה שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק שהיא בחי' ראשית הקו הנמשך מבחי' מל' דמל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום כו', והענין הוא כידוע דכמו שיש בי"ע הפרטים כמו"כ יש בי"ע הכללים, דא"ק הוא אדם דבריאה דכללות כו', ובחי' אצי' דכללות הוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו', וכמו שמל' דאצי' הפרטית נעשה כתר ועתיק לבריאה כמו"כ בחי' מל' דאצי' דכללות נעשה בחי' עתיק לא"ק שהוא בחי' בריאה דכללות, והוא בחי' מל' דא"ס (או בחי' מל' דמל') שהוא בחי' מל' דאצי' דכללות דהיינו בחי' עשי' שבאצי' כו', וממנו נמשך הקו להיות מקור לעולמות, שהוא המשכה מבחי' כח העשי' שבא"ס כו'. ולכן גא' עושה פלא שגם בחי' העולמות הנפלאים שלמעלה מאצי' המשכתן והתהוותן הוא בבחי' עשי' מאוא"ס ב"ה להיות שהתהוותן הוא מהקו דשרש המשכתו הוא מבחי' עשי' שבאוא"ס כו', ומה גם דההמשכה הוא ע"י הצמצום, וידוע דהצמצום הוא בחי' הפסק הרבה יותר גם מבחי' פרסא כו' כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי', באופן שבחי' אור הקו שמאיר אחר הצמצום הוא באין ערוך לגבי בחי' העצמות דאוא"ס שלפני הצמצום כו', והוא בבחי' אור נבדל לגבי העצמות כו', ומשום כ"ז נק' בשם עשי' כו', וזהו מה רבו מעשיך ה' שבחי' ריבוי רבבות עולמות שנתהוו גם בחי' עולמות המופלאים כולם הם בחי' מעשיך לבד כו'.

מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכון, ואי' במד"ר במדבר פ"ב כל הדברים יש להם מדה המים יש להם מדה שנא' מי מדד בשעלו מים, שמים יש להם מדה שנא' ושמים בזרת תכון כו', מי שאין להם מדה ומספר אלו ישראל שנא' והי' מספר בנ"י כחול הים אשר לא ימד ולא יספר, וצ"ל מה"ע שישראל אין להם מדה ומספר, דא"א לומר כפשוטו שאין להם מספר והלא כתיב כי אתם המעט כו'. ומה"ע המדה דמים ושמים כו'. ובגמ' יומא אי' כתי' והי' מספר וכתי' אשר לא יספר כאן בזמן שישראל עושין רצוש"מ אז לא יספר כו'. ולהבין כ"ז צ"ל מה שנת"ל בענין מה רבו מעשיך, דכללות ההתהוות מרכ"ד עד סוכ"ד הכל התהוותן בבחי' עשי' לבד כו'.

והנה תכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא להיות לו דירה בתחתונים כו'. והענין הוא דהנה עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, ופי' בלבד היינו שהי' בבחי' אחדות פשוטה בתכלית וכמ"ש אתה הוא הוי' לבדיך שהי' בבחי' הוא לבדו הוא, ואינו שייך שם כלל ענין הריבוי והפירוד ח"ו כ"א הכל בבחי' אחדות פשוטה כו', והנה ע"פ פשוט מה שא' בפדר"א עד שלא נבה"ע היינו קודם שנברא עולם הבריאה הי' הוא ושמו בלבד, דשמו קאי על עולם האצי' שנק' שמו כמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו', דמ"ש כל הנק' בשמי הוא עולם האצי' שנק' שמי המיוחד בי כו' דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו', וזהו ג"כ ענין אתה הוא הוי' לבדיך דמבואר במ"א שמפרט כאן ג' מדרי' אתה הוא בחי' עצמות א"ס בחי' עצמות המאור שנק' אתה להיות שהוא למעלה מבחי' העלם וגילוי כו', וש"ש שגור בפי כל, ולכן גם תינוקות יודעים שיש אלק' מצוי כו', וגם גדולי השגה ביותר אינם יודעים ומשיגים את מהותו כו', והיינו שהוא מצוי כמו שהוא בהעלמו כו', והוא קאי על בחי' אוא"ס ששייך בו בחי' העלם וגילוי והיינו בחי' עצם האור ובחי' התפשטות האור כו' כנ"ל. ובכללותו נק' הוא בחי' העלם בכלל להיות שהוא לפני הצמצום עדיין למעלה מבחי' גילוי בעולמות, דהתחלת הגילוי בעולמות הוא מבחי' הקו שאחר הצמצום שהוא בחי' אור מצומצם לפי אופן העולמות כו'. וזהו"ע הוי' שהוא בחי' הקו שיש בו ד' אותיות הוי', והיינו באופן הבאת והמשכת האור שהוא בחי' הגילוי אל עולמות הנאצלים כו', דלהיות שהאור הוא בבחי' א"ס לכן אופן המשכתו הוא ע"י בחי' צמצום והתפשטות כו' דוקא. ועיקר ש' הוי' הוא באצי' שז"ע מה שאצי' נק' שמו כו', ובפרד"ס שער שם ב"ן ד' ספ"א כ' וז"ל שענין אצי' הוא שמו של הא"ס פי' מורה עצמותו עכ"ל, וי"ל לפי שעיקר ענין הגילוי הוא באצי' כי למעלה מאצי' הוא בחי' העלם עדיין ובאצי' בא האור בבחי' גילוי דע"ז מורה שם אצי' שהוא גילוי מההעלם כו', ומ"מ הוא בבחי' גילוי העצם עדיין, וזהו שהוא מורה עצמותו, והיינו שאין ענינו לפעול פעולת דבר מה (שזהו בבחי' מל' דאצי' דוקא כו') כ"א ענינו הוא לגלות לנו בחי' העצמות, כי לולא הגילוי דאצי' לא היינו יודעים כלל ענין אוא"ס וע"י הגילוי דאצי' אנו יודעים מענין אוא"ס, וזהו שמורה עצמותו וכמש"ש בפרד"ס בכדי שנוכל להתעסק בו ית' כו'. ועל ג' בחי' אלו אתה הוא הוי' אמר לבדיך שהכל הוא בבחי' הוא לבדו הוא שגם עולם האצי' הוא מיוחד בתכלית היחוד באוא"ס ונק' עולם האחדות, שכללותו הן מצד האורות והן מצד הכלים הוא מיוחד בתכלית וכמא' הוא אינון ואינון הוא כו', וז"ע שם אצי' שהוא ל' אצלו וסמוך בבחי' יחוד ודביקות כו'. והתחלת הפירוד הוא מעולמות בי"ע שעז"נ ומשם יפרד שהן נראים ליש ודבר נפרד כו', והיינו לפי ששרש התהוותן מבחי' מל' בחי' סוכ"ד דאצי' שהוא בחי' כח עשי' לבד כנ"ל, ובפרט שנמשך האור ע"י הפרסא המפסקת בין אצי' לבריאה שמעלמת ומסתרת על האור ונמשך בחי' אור של תולדה בלבד שעי"ז נעשו העולמות בבחי' יש ונראים לנפרדים, וגם הביטול שלהם הוא בבחי' ביטול היש בלבד ולא בבחי' אחדות גמורה כו', ובריבוי ההשתל' יכול להיות בחי' פירוד לגמרי כו', וכ"ז הוא מפני בחי' העלם והפסק האור

דאופן התהוותן הוא מבחי' כח נבדל כו', משא"כ באצי' דשם מאיר גילוי אוא"ס ה"ה בבחי' אחדות גמורה כו'. אך הנה נת"ל בענין עושה פלא שגם עולם האצי' וגם העולמות שלמעלה מאצי' נק' ג"כ בשם עשי' והיינו שאינם בבחי' התחברות עם העצמות כו', דעם היות שאינו שייך שם ענין הריבוי והפירוד ח"ו, מ"מ ה"ה בחי' עולמות עכ"פ, דבאצי' יש בחי' הכלים שהן בבחי' מציאות דבר מה כו', אלא שהמציאות הוא ג"כ אלקות ממש, אבל מ"מ ה"ה בבחי' מציאות איזה דבר כו', וכמו"כ למעלה מאצי', וכידוע דהתחלת התגלות הכלים הם מעקודים כמ"ש בע"ח ובאוצ"ח בענין עולם העקודים, ואף גם בבחי' א"ק יש שרש דשרש לכלים ונק' שרש נשמות דגופות כו', והראי' שהרי א"ק נק' אדם דבריאה דשם בריאה מורה על התהוות חדשה והיינו שנתהווה איזה מציאות ואינו בבחי' אחדות פשוטה כו', ויש בחי' התחלקות מעלה ומטה בעולמות דא"ק למעלה מעקודים ועקודים למעלה מאצי' כו'. וכן בכל עולם ועולם יש בו ריבוי התחלקות והיינו בחי' ההתחלקות דע"ס שיש בכל עולם והוא בחי' מעלה ומטה ויש קדימה לאחת על זולתה כו' שז"ע בחי' מקום וזמן דאצי' כו' כמ"ש במ"א, והתחלקות זאת דע"ס יש בכל עולם ועולם גם למעלה מאצי', וכמו בעקודים שהע"ס עקודים בכלי אחד, מ"מ ה"ה במספר עשר כו', וכמ"ש במ"א המשל בזה מעשר כחות הנפש הכלולים בעצם הנפש שאינם שם בבחי' מציאות ניכרת, מ"מ בהכרח לומר שיש שם איזה כחות שהרי מהם נמשכים הכחות הגלוים כו', אלא שלגבי הכחות הגלוים הן בבחי' פשיטות ובבחי' העדר המציאות, אבל לגבי פשיטת הנפש הן בבחי' מציאות כו', ובדוגמא כזאת הוא בבחי' עקודים שהגם דהע"ס דשם אינם בבחי' מציאות ניכרת, ולכן אפשר להיות כולם בכלי א' כמ"ש במ"א, מ"מ בהכרח לומר שיש שם עשר ספי' באיזה אופן שהם שם כו' (ומה שהם עקודים כולם בכלי א' י"ל שזהו גם לפי שהכלי היא בבחי' אחד היינו שאינה בבחי' מציאות ממש ולכן יכולה היא לסבול את האור כו') וכמ"ש בע"ח שער העקודים פ"א שלא נתגלה רק בחי' כלי א' לבד, אבל האורות הם נחלקים ליו"ד עכ"ל, וכמו"כ גם בפרצוף דא"ק הרי כללות כל ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד כלולים בבחי' א"ק, ועם היות שהם כולם שם בהשוואה א' ובהכרח לומר שאינם שם באופן כמו שהם אח"כ בהתגלותן, דבהתגלות הרי אצי' ועשי' אינם שוים זה לזה, ואיך הם עומדים שם בהשוואה אלא בהכרח לומר שאינם באופן כזה כלל ולכן הוא כוללם יחד כו', מ"מ ג"ז בהכרח לומר שאינו דומה לאופן ההתכללות כמו שהן כלולים בעצמות אוא"ס היינו באוא"ס שלפני הצמצום דכשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' דבעליית הרצון הזה כלולים ג"כ כללות ההשתל' שנתהווה אח"כ כו', דשם לא הי' מציאת העולמות כלל וכלל שהרי קודם הצמצום לא הי' שום מציאות כלל כו', משא"כ בחי' א"ק שהוא אחר הצמצום הרי כבר יש איזה מציאות כו' (וכמ"ש בע"ח שער עגולים ויושר סוף ענף ג' שמהצמצום נתהוו מציאות הכלים כו'). והנה ההפרש בין ההתכללות דבעקודים להתכללות דבא"ק י"ל שזהו כמו כחות העצמיים הכלולים בעצם הנפש, הרי אופן התכללותם הוא מה שכולם כלולים ומיוחדים בנפש ואינם בבחי' מציאות כחות ממש, ולכן ישכנו כולם יחד כו', אבל אינם

כלולים זה עם זה, אדרבה בעצם המה נבדלים זה מזה בתכלית וא"א כלל שיתאחדו מאחר שהן כחות עצמיים, אלא שלהיות שאינם בבחי' מציאות כחות ממש לכן ג"כ אינם מנגדים זל"ז כו', וכמו עד"מ אבן החלמיש שמוציאין ממנו אש והיינו מפני שיש בו כח האש הרבה מאד לכן הוא מוציא אש, ומ"מ הרי אין בו אש ממש כ"א כח האש לבד, ומשו"ז יכולים ליתנו לתוך המים ואין המים מכבים את האש שבו מפני שאינו אש בפועל עדיין, וכמו"כ אין האש שבהחלמיש מחמם את המים כו', הרי שהאש והמים אינם מנגדים זל"ז שהמים יכבו את האש ונשאר האש בהחלמיש בתקפו כמקודם וכן המים נשארים במהותם כו', וגם אינם מתכללים ומתחברים זע"ז שיפעל כ"א בזולתו כו' כנ"ל, וכמו"כ הוא בהכחות עצמיים שאינם במציאות כחות ממש בבחי' מציאות ניכרת ולכן אינם מנגדים זל"ז, אבל גם אינם מתכללים זע"ז כו', אמנם הכחות כמו שהן בעצם הנפש ממש היינו כמו שהנפש נושא בעצמו כל הכחות הרי שם הם כלולים ומיוחדים ממש זע"ז, כי א"א לומר ריבוי כחות בנפש, וא"א ג"כ לומר שאין שם הכחות כלל, כי בהכרח שהנפש נושא את כולם, אלא בהכרח לומר שהן כלולים שם בתכלית עד שהן כעצם אחד ממש כו', והדוגמא מזה יובן ההפרש בין התכללות דעקודים להתכללות דא"ק דבעקודים ענין ההתכללות הוא שאינם בבחי' מציאות ניכרת עד שכולם עקודים בכלי א' כו', אבל מ"מ אינם כלולים זע"ז, וכמו הכחות הכלולים בנפש שאינם מתכללים זע"ז כו' כנ"ל, והיינו לפי שהעדר המציאות שלה אינו באופן כזה שאינם בבחי' כחות כלל, ולא כמו שהנפש עצמה נושא את כולם דשם אינו נופל עליהם גם שם כחות עצמיים דאינם שם בבחי' כחות עדיין כו', אבל כמו שהן בבחי' כחות עצמיים עכ"פ ה"ה מובדלים זמ"ז כו', וכמו"כ הוא בבחי' עקודים שאינם בטלים במציאות לגמרי באופן כזה שלא יקראו בשם ספירות כלל אלא הן עשר ספי' שעקודים בכלי א' כו', אבל בא"ק הן בבחי' התכללות ממש זע"ז עד שהן כעצם א' ממש כו'. והגם דבודאי יש שם ספי' וכל מה שנתגלה בעולמות הכל הוא מבחי' א"ק וכידוע מענין קורא הדורות מראש כו', והכל כלול בא"ק בהעלם ובא לידי גילוי כו', ה"ז כמו הנפש שנושא בעצמו את כל הכחות, ומ"מ אינם בו בבחי' ריבוי לפי שאינם בבחי' מציאות כחות גם לא בבחי' כחות עצמיים כו', ומשו"ז הם בבחי' התכללות זע"ז בתכלית עד שהן בבחי' עצם א' ממש כו', וכמו"כ הוא בבחי' א"ק שאינם בבחי' מציאות עד שמתכללים בבחי' התכללות בתכלית כעצם א' ממש שאין שם בחי' ריבוי והתחלקות כלל וכלל כו' (ובמ"א מבואר משל ע"ז שהוא כמו התחלקות הש"ס מעלות ברקיע שאינם בבחי' חלקים מובדלים ברקיע כו'). וכ"ז הוא לגבי המדרי' שלמטה מא"ק, אבל מ"מ הרי יש בא"ק כל המדרי' הפרטים בהעלם ובאים לידי גילוי כו', דלגבי אוא"ס שלמעלה מא"ק (וי"ל גם לגבי בחי' פנימיות א"ק וכ"ש לגבי אוא"ס שלפני הצמצום כו') ה"ז בבחי' מציאות עכ"פ כו' אלא שאינם בבחי' מציאות גם כמו בחי' המציאות דעקודים אבל לגבי אוא"ס הוא בחי' מציאות כו', וכידוע מ"ש בע"ח דהתחלת המציאות הוא מבחי' הצמצום כו', וכ"ש בחי' א"ק דיש שם בחי' מציאות לגבי אוא"ס כו', וראי' מוכחת ע"ז הוא ממה שא"ק נק' בשם פרצוף, וכידוע דבזה חלוק

בחי' א"ק משארי בחי' ומדרי' שאין שום אחד מהם נק' בשם אדם כ"א בחי' א"ק וכמו"כ אצי' נק' אדם כו', וההתחדשות דאדם הוא מה שהוא בבחי' פרצוף כו' כמ"ש במ"א, וידוע דענין הפרצוף הוא התכללות ריבוי פרטים דוקא, דכשלא יש בחי' פרטים כלל אין זה בחי' פרצוף והוא בכלל בחי' נקודה כו' כ"א כאשר יש ריבוי פרטים וכולם מתכללים יחד זהו בחי' פרצוף כו' כמ"ש במ"א בענין נקודה ספי' פרצוף כו', ומאחר דא"ק נק' בשם פרצוף בהכרח לומר שיש שם בחי' פרטים אלא שהן בבחי' התכללות שהם כעצם א' כו' (וכן מה שאצי' נק' אדם הוא ג"כ מצד ריבוי הפרטים שבו ושכולם מתכללים יחד עד מבלי אשר ימצא ראש וסוף כו' כמ"ש במ"א), וכן מה שא"ק הוא בחי' כלל הוא ג"כ שהוא בבחי' מרחב לא בבחי' נקודה כו' וכמ"ש במ"א דכל ענין המרחב דכלים דאצי' הוא מבחי' א"ק דוקא כו', וזהו מה דמבואר במ"א בהטעם דאצי' נק' אדם ל' אדמה לעליון היינו לבחי' א"ק שהוא בבחי' מרחב כו', והיינו שהוא בבחי' פרצוף כו' כנ"ל. וגם יש בא"ק בחי' מעלה ומטה וכמ"ש בע"ח שער הנ"ל ענף ב' שיש שם בחי' מעלה ומטה ופנים ואחור שהקרוב אל ראשית הקו הוא בחי' ראש ושלמטה ממנו בחי' גוף כו'. וגם בעיגולים דא"ק מבואר שם שיש בהם ע"ס בבחי' כלים ואורות, אורות פנימים ואורות מקיפים והכל בבחי' עיגולים כו', וכן יש בהם מעלה ומטה שהעיגול הראשון הוא דבוק עם הא"ס יותר מכולם (נר' שם הכוונה על בחי' א"ס המקיף היינו בחי' העיגול הגדול דמשם אמיתית שרשם כידוע אלא שהדביקות גם בא"ס המקיף הוא ע"י הקו כו') לכן הוא משובח ונק' עליון לגבי עיגול הב' כו'. ומבואר במ"א שבכל עיגול יש בחי' מעלה ומטה היינו בחי' חצי העליון שבו שהוא מעולה מחצי התחתון כו', וי"ל מפני שדביקותו בהא"ס ע"י הקו הוא בראשיתו ששם מאיר ומתפשט בו האוא"ס כו', א"כ ראשיתו הדבוק באוא"ס הוא בחי' מעלה לגבי סביבו שהוא בחי' התפשטות לבד לגבי ראשיתו כו' (ועמ"ש במבו"ש ש"א ח"ג פ"ד בענין עיגולי או"א, וע"ש בהגהת הרמ"ז דבעיגולי עתיק גם תחתיתם הוא למעלה מעיגולי אריך ע"ש הטעם, מ"מ בהעיגול זה עצמו שפיר י"ל שהעליון שבו משובח מתחתיתו כו'), וגם כל ספי' יש לה שיעור ומדה באופן המשכתה, שהרי הספי' משתלשלים זמ"ז, וא"כ הרי א"א להיות הספי' השני' קודם שנפסק המשכת הספי' הראשונה כו' כמ"ש במ"א, וגם מה שיש בהם מעלה ומטה מובן שיש גבול להמשכתן שהרי כ"ז שנמשך המעלה א"א להיות המטה ובהכרח שיופסק בחי' המעלה ויהי' אח"כ בחי' המטה כו', דכמו"כ הוא גם בע"ס דעיגולים שיש בהם ג"כ מעלה ומטה כנ"ל, וא"כ בהכרח שיש בהם מדה וגבול כו'. וגם הרי המקיף הוא בערך הפנימי וגם בחי' מקיף הרחוק הוא לפי אופן הפנימי, וכמו עיגול השמים שהוא לפי אופן הארץ עכ"פ עם היותו כגרגיר חרדל כו' כמ"ש במ"א. ומכ"ז מובן שגם העולמות דא"ס שלפני האצי' אינם בבחי' אחדות גמורה בתכלית ממש כמו האוא"ס שלפני הצמצום שאין שם מעלה ומטה וראש וסוף כלל כמ"ש בע"ח בתחלתו. והנה סיבת ריבוי ההתחלקות שבעולמות והמעלה ומטה שבהם זהו ע"י הקו"ח וכמ"ש בע"ח דהמשכת הקו הוא לעשות מעלה ומטה וכן לתת מדה וגבול לכל ספי' כו', כי מצד עצמות אוא"ס

בגוכי"ק בשוה"ג: צ"ע להבין ענין המציאות שבא"ק ועקודים ומהו ההפרש ביניהם. בענין ע"ס דעיגולים י"ל כי העיגולים הם בחי' נפש, וכללות ענין נפש הוא בחי' עיגול בבחי' כללות ובבחי' קטנות כו', ועפ"ז י"ל שיובן שיש בהם ע"ס או"כ ומ"מ הם בחי' עיגולים כו'.

כמו שהוא לפני הצמצום מאחר שהוא בבחי' א"ס ממש הרי אינו בגדר בחי' מעלה ומטה כלל, וכמ"ש בע"ח דבאוא"ס שהי' ממלא מקום החלל לא הי' בו מעלה ומטה כו', וגם לא הי' נמשך כלל בבחי' שיעור ומדה להיות ע"ס דוקא עשר ולא תשע כו', וגם כל ספי' בפ"ע לא הי' בבחי' מדה וגבול באופן התפשטותה כו', אלא הי' נמשך רבוא רבבות אורות וספי' עד אין קץ ועד אין שיעור ובאופן ומהות אחר לגמרי שאינו בגדר ומהות אורות וספי' הנאצלים כו', מאחר שזה האור והשפע הי' בא מכח עצמות אוא"ס שהוא בבחי' בלתי מדה וגבול ממילא הי' ההתפשטות ג"כ באופן כזה כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א בפי' אנת הוא חד ולא בחושבן דבאוא"ס הוא בא' משתי פנים או שהוא בבחי' חד או בבחי' לא בחושבן כו', והיינו או שלא תתחלק הארה זו לחלקים כלל אלא הוא אור פשוט בתכלית הפשיטות כי הרי האור מעין המאור (שגם בחי' התפשטות האור הוא הארה מאתו ית' ובפרט בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו'), וכמו שעצם המאור מובדל מערך ומהות התחלקות הספי', כמו"כ גם ההארה מובדלת בערך מגדר ההתחלקות והיא פשוטה בתכלית כו', או שאם הי' באה ומאירה בבחי' התחלקות ומדרי' שונות אז הי' ההתחלקות בבחי' רבוא רבבות מדרי' עד אין קץ ואין שיעור והכל בבחי' פשיטות העצמות כו', דהא בהא תלי' דלהיותו בבחי' אור פשוט בעצם לכן גם בהתחלקות יהי' בבחי' בלי גבול ובבחי' פשיטות כו'. ויובן זה ממ"ש בזהר באד"ז דרפ"ח ע"א משל ע"ז כבוצינא דאתפשטין מיני' נהורין לכל עיבר ואינון נהורין דמתפשטין כד יקרבון למנדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי כו', פי' שהמשיל לאור הנר שהוא מתחלק לריבוי ניצוצות ואורות לכל סטר ועיבר, והיינו לפי שהוא פשוט בעצם לכן מתחלק לריבוי אורות בלי שיעור והאור הנר נשאר בפשיטותו כמו שהוא, וכד תסתכל בהאורות ה"ה עצמן האור של נר ואינן דבר ומהות אחר כו', וזהו כד יקרבון למנדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי דכח הנר עצמו הוא המתפשט בהאורות ואינם מוסיפים בו שום ריבוי כלל, והיינו לבד מה שאור הנר עצמו נשאר בפשיטותו, הנה גם האורות המתפשטים אינם מוסיפים בו ריבוי כלל מאחר שהן אור הנר עצמו כמו שהוא רק מה שנתחלק לריבוי חלקים אבל כל החלקים הם כמוהו ממש כו', וההתחלקות היא בבחי' ריבוי עד אין שיעור כו', וכ"ז הוא מפני שפשיטות האור היא סיבת ההתחלקות לכן האורות המתחלקים המה כמוהו והם בבחי' בל"ג כו'. ויובן זה עוד עד"מ מכח ההיולי שהוא מה שעדיין לא נמשך ונתפשט להיות בבחי' מציאות דבר מה אלא מקור כללי לכל מה שיומשך ממנו כו', וכמו בכח החכ' שיש בו ב' מדרגות הא' מה שכבר נתפשט כחו בלימוד איזה חכ' פרטית כמו חכמת הרפואה או חכמת התכונה וכדומה שאז הכח כבר מוגבל במציאות דבר פרטי כו', ואם הוא חכמת הרפואה אינו חכמת התכונה וכיוצא כו', והב' הוא כח ומקור החכ' והיינו כשלא נמשך עדיין כח חכמתו באיזה חכ' בפרט אלא הוא מקור כללי להשכיל בכל דבר שירצה, ולאו דוקא בחכמת הרפואה או בחכמת התכונה לבד אלא בכל דבר שירצה להתחכם יתחכם בכח חכמתו כו', והיינו לפי שכח ההיולי הוא כח פשוט עדיין שאינו בגדר

הגבלת איזה חכ' לכן הוא מקור לכל מיני חכמה שיסתעף ממנו, שאם הי' גם הוא מוגדר באיזה גדר חכ' שיהי' לא היו נמשכים ממנו כל החכמות, כ"א לפי שהוא פשוט דוקא משו"ז דוקא הוא מקור כללי להתחכם בכל דבר שיהי' כו', וכידוע דמכח השכל ההיולי העצמי הנטוע ומושרש בעצם הנפש יכול להיות גילוי השכלות עד אין קץ ממש הרבה יותר גם מכח המשכיל כו' כמ"ש במ"א, והיינו דכל שהכח הוא פשוט יותר יהיו ממנו הגילוים הרבה יותר כו', אלא שבכח השכל הרי הגילוים ממנו המה בבחי' שכלים מוגבלים ומוגדרים ואינם פשוטים, והיינו לפי שהכח השכל ה"ה ג"כ מוגבל ומוגדר בגדר השכל בכלל עכ"פ להיות מקור לשכל עם היות שאינו מציאות שכל כו', ולכן הגילוים ממנו המה שכלים מוגבלים ממש כו', אמנם כמו"כ בעצם הנפש שהוא ג"כ כח היולי על כל הכחות הנמצאים ממנו, הרי גם הכחות כמו שהם נמצאים מעצם הנפש הם פשוטים עדיין כו'. ובד"כ יובן עכ"פ ממשל זה דמהכח הפשוט דוקא יהי' ההתחלקות בריבוי ביותר עד ריבוי פרטים בלי גבול כו' כמו מכח השכל ההיולי העצמי כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למעלה באוא"ס להיותו פשוט בתכלית הפשיטות הנה כאשר בא בבחי' התפשטות והתחלקות יהי' מדרי' עד אין קץ ושיעור ממש וכולם יהיו בבחי' פשיטות בתכלית כמו העצם כו', וכמו במשל דאור הנר שכל חלקי האורות המה כמהות אור הנר עצמו כו', וזהו שמעצמות אוא"ס היו ספירות עד אין קץ ואין שיעור והיו באופן אחר לגמרי שלא היו כלל בבחי' מעלה ומטה וראש וסוף ולא הי' להם מדה וגבול, מאחר שגם הספי' היו בבחי' פשיטות בתכלית כמו האוא"ס עצמו כו'. אך מה שנאצלו ע"ס דוקא ובבחי' מעלה ומטה ומדה ושיעור לכאו"א זהו ע"י הקו"ח שהוא בבחי' קו דק וקצר שראשיתו העליון נוגע ודבוק באוא"ס ובסופו אינו דבוק באוא"ס כמ"ש בע"ח, וא"כ הרי יש בו בעצמו מעלה ומטה שבראשו העליון ששם הוא דבוק באוא"ס ה"ה בבחי' מעלה וכל מה שהולך ונמשך ה"ה בבחי' מטה כו', ועי"ז נעשה בחי' מעלה ומטה בעולמות וספירות, דכל בחי' ומדריגה שמקבלת מבחי' עליוניתו של קו היינו מה שקרוב יותר לדביקותו במקורו שהוא אוא"ס ה"ה בבחי' מעלה, וכל מה שמתרחק יותר מדביקותו במקורו ה"ה מטה כו', וכמו"כ הקו הוא הנותן מדה וקצבה לכל ספי' וספי' כמה תהי' התפשטותה, וכידוע שהקו נק' קו המדה שנותן מדה וקצבה להע"ס, כמו כשנאצלה ספי' החכ' אזי הוא מודדה כמה במדה יומשך ויאצל בחי' חכ' ולא יותר שלא תהי' נמשכת בלי גבול, כ"א תיכף כשכלה שיעור מדתה של המשכת החכ' (כפי שעלה ברצון המאציל ב"ה כו') אזי הוא מסתיר את אור החכ' שיפסיק מלהיות נמשך עוד, ואזי יתחיל להיות נמשך מדה אחרת שהוא מדת החסד שלמטה ממנה כו'. אמנם עדיין צ"ל מאין ימצא בהקו ענין המדידה למדוד מדידת הספירות עד פה תבוא כו', דזה שעושה מעלה ומטה ניחא לפי שיש בו בעצמו מעלה ומטה כנ"ל, אבל ענין המדידה מהיכן ימצא זה בהקו. ובאמת ג"ז מה שהקו הוא בבחי' מעלה ומטה ג"ז אינו מובן לכאו', דהלא ידוע הוא דהמשכת הקו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום ונוגע ודבוק בו כמ"ש בע"ח, והאוא"ס אין בו מעלה ומטה בעצם כנ"ל, וא"כ מאין ימצא מעלה ומטה בהקו,

והגם שנת"ל שזהו מפני שראשו העליון דבוק באוא"ס ובסופו אינו דבוק כו', מ"מ מאחר שהאור המתפשט בו הוא האוא"ס שאין בו מעלה ומטה בעצם הרי גם בהתפשטותו בהקו לא הי' צריך להיות בו מעלה ומטה כו', וג"ז עצמו מה שנמשך באופן כזה שבראשו הוא דבוק ובסופו אינו דבוק ג"ז אינו מובן, מאחר שנמשך מאוא"ס עצמו הבלי גבול מאין נעשה ענין ההגבלה בהתפשטותו שלא יומשך ויתפשט עד האוא"ס המקיפו מתחתיתו ולא יהי' נוגע ודבוק בו כו'. אך הענין הוא, דהנה ידוע דהמשכת הקו הוא ע"י הקדם הצמצום תחלה, וענין הצמצום ידוע שהו"ע סילוק האור כו' שהאור הראשון נסתלק ונתעלם לגמרי ונשאר מקום פנוי מגילוי אור כו' כידוע ומבואר במ"א, וכשנמשך אח"כ הקו ה"ז המשכה בדרך דילוג שבאין ערוך לגבי האור הראשון, וכמ"ש במ"א המשל בזה מענין השערות שגם בהם נמשך חיות מהמוח, והחיות דבוק במקורו שהרי כשמושכין את השערות ה"ה מרגיש כאב, ולא כמו הלבוש שאינו מרגיש שום כאב כשמושכין לבושו לפי שהוא נפרד מאתו, אבל השערות הם דבוקים עם החיות שלו כו', ומ"מ החיות שבהם הוא מצומצם מאד ואינו בערך החיות שבמוח שהרי כשגוזז את השערות אינו מרגיש שום כאב כלל כו', והיינו לפי שהמשכת השערות הוא ע"י הפסק עצם הגולגלת כו'. ובדוגמא כזאת בהקו שעם היות המשכתו הוא מהאוא"ס שלפני הצמצום ונוגע ודבוק בו, מ"מ להיות שנמשך ע"י הפסק הצמצום ה"ה באין ערוך לגבי עצם האוא"ס שלפני הצמצום כו', ומשו"ז הגם שבהאוא"ס עצמו אין בו מעלה ומטה מ"מ בהקו יש בו מעלה ומטה שזהו מה שנתחדש בו ע"י הצמצום שיהי' בהאור בחי' מעלה ומטה ויהי' בחי' מדה ושיעור להמשכתו כו'. ולפ"ז לכאו' יש לתרץ ג"כ מה שהקו מודד מדידת הספי' כו', מפני שהקו עצמו נמשך בבחי' מדה ושיעור כו' לכן ה"ה נותן מדה ושיעור גם להמשכת והתפשטות הספי' כו'. אמנם באמת אין זה מובן בשכל שהצמצום עצמו יגרום ענין המדה ושיעור באופן המשכת הקו כו', דזה שיהי' האור הנמשך בהקו בבחי' מעלה ומטה ניחא שיהי' ע"י הצמצום, לפי שע"י הפסק הצמצום האור הנמשך הוא באין ערוך ואינו כמו האור הראשון כו', אבל זה שיהי' מדה ושיעור בהמשכתו קשה לומר שזהו מן הצמצום, שהרי הצמצום ענינו הוא להעלים את האור לגמרי ומה שנמשך אח"כ גילוי זהו בכח האוא"ס שלפני הצמצום דוקא וכמ"ש בע"ח, ואז המשיך אוא"ס קו א' כו', וא"כ הרי צ"ל הגילוי כפי אופן האוא"ס שלפני הצמצום כו', וכמשנת"ל דכל שהעצם הוא סיבת הגילוי וההתחלקות צ"ל ההתחלקות כמוהו שיהי' בבחי' פשיטות ובלי גבול כו', וא"כ לא הי' צ"ל באור הקו גם לאחר הצמצום בחי' מעלה ומטה ומדה ושיעור בהמשכתו כו', אלא בהכרח צ"ל שזהו מאיזה דבר המודד ומגביל אותו ולא מהצמצום עצמו כו'. והענין הוא דבאמת שרש המדידה הוא מהאוא"ס שלפני הצמצום שיש בו ג"כ הכח הזה למדוד ולהגביל את האור כו', דלכאו' אינו מובן בכללות ענין הצמצום איך הוא שהרי האוא"ס הי' ממלא כל מקום החלל והי' בבחי' התפשטות בבחי' בלי גבול ואיך נעשה תנועה הפכית לצמצם ולהעלים האור כו', אך הענין הוא דאוא"ס הוא שלימותא דכולא וכשם שיש בו בחי' כח הגילוי להיות התפשטות וגילוי

בגוכי"ק בשוה"ג: יה"ר.

אור בבחי' א"ס כן יש בו בחי' כח ההעלם להגביל ולהעלים האור לבלי להתפשט כו', והו"ע בחי' חו"ג הנעלמים בעצמותו כו', וכמ"ש בז"ח דאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ שהוא בחי' כח הגבול להגביל ולהעלים בעילוי אחר עילוי בעצמותו ולמטה מטה עד אין תכלית שהוא בחי' כח הגילוי להיות בבחי' התפשטות בבחי' בלי גבול כו', ומבחי' כח הגבול שבעצמות נעשה בחי' הצמצום להעלים האור המתפשט כו', וממנו נמשך ג"כ בבחי' המדה ושיעור בהמשכת הקו באופן שבסופו לא יהי' נוגע ודבוק באוא"ס המקיף כו', דאחר שהעלים והפסיק את האור לגמרי פועל אח"כ שגם הגילוי יהי' בבחי' מדה ושיעור כו', דבתחלה כשהי' אוא"ס ממלא את כל מקום החלל זהו שהי' הגילוי מצד האוא"ס עצמו שהי' הגילוי כמוהו ממש כו' כנ"ל, אך כאשר התגבר בחי' הכח הגבול להעלים את האור לגמרי אז גם כאשר נמשך האור מבחי' כח הגילוי פועל כח הגבול שהוא בחי' כח המודד כו' להיות המשכת האור והגילוי בבחי' מדה ושיעור דוקא כו', ומכח זה עצמו שהוא בחי' כח הגבול שבא"ס נמצא כח המדידה בהקו למדוד מדידת האו"כ בהע"ס כו', וז"ש בע"ח שער עגולים ויושר סוף ענף ג' שהאוא"ס נמשך בבחי' מדה ומשקל דרך הקו כו', והיינו שתחלת המשכת הקו היינו בקיעת הקו מה שבוקע את הצמצום להאיר לאחר הצמצום הוא בבחי' מדה ומשקל כו', היינו ע"י כח הגבול שבא"ס, ומזה נמצא בו הכח למדוד כו', וכמ"ש בזהר"ק בפי' מאה"ז בראשית דט"ו וז"ל כי כל דבר שהוא בבחי' גבול ומדה אינו אלא בחי' דין כי טבע החסד כו' להתפשט עד בלי די כו' וכבר הי' הכל בשרש כו' ולא נתחדש דבר כו', ולפי ששרש אור זה (ר"ל שרש אור הקו) עשה מדה וגבול בתחלת האצי' לכן כשיורד אור זה בעולמות נק' קו המדה כי נותן מדה ותחום וגבול לכל הספי' ואמר עד פה תבוא ולא תוסיף כו' עכ"ל, והיינו דשרש המדידה הוא מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום שהוא מודד ומגביל אופן בקיעת הקו והמשכתו שיהי' בבחי' מדה ומשקל דוקא, ובכח זה הוא בבחי' קו המדה למדוד בחי' האורות וכלים בספי' כו'. ונמצא דכללות ההמשכות בעולמות הוא בבחי' מדה וגבול ובבחי' התחלקות מדרי' דוקא גם בעולמות הא"ס שלפני הצמצום ובאצי' וכ"ש בעולמות בי"ע שהן בבחי' יש וגבול ממש והן בבחי' עלמין דפרודא כו', וכללות הכל הוא לפי שהתהוות העולמות הן בבחי' עשי' מאוא"ס ב"ה שגם בחי' מקור ושרש האור הוא כמו שהוא באוא"ס שלפני הצמצום הוא ג"כ רק מה ששייך אל העולמות והוא בבחי' עשי' שאינו בבחי' התחברות כ"כ כו' כנ"ל, ולכן יש באור זה בחי' כח המדה למדוד ולהגביל שיהי' בבחי' התחלקות כו', אבל בבחי' עצמות א"ס אינו שייך כלל ענין מדידה כזו כו'. והגם דבהכרח לומר שגם בבחי' עצמות יש בחי' כח המדידה שהרי זהו משלימות הא"ס כו' כנ"ל, אמנם המדידה שם היא באופן אחר לגמרי וכמשי"ת בענין המדידה דתורה כו', אך המדידה כנ"ל להגביל האור הוא שייך רק באוא"ס השייך לעולמות שהוא בחי' כח עשי' כו'. וכשנמשך ע"י הצמצום ה"ה בבחי' אור נבדל שאינו בערך אור הקדום ה"ה בא בבחי' מדה וגבול למדוד האו"כ שמזה נעשה בחי' ריבוי התחלקות כו', עד שע"י הפרסא המפסקת בין אצי' לבי"ע נעשו עולמות בי"ע בבחי' יש וגבול

ממש ומשם יפרד כו', וגם האור הוא בבחי' אור של תולדה בלבד והוא בבחי' עשי' ממש שאין לזה התחברות עם העצמות גם בבחי' אורות דאצי' כו'. ותכלית כוונת הבריאה הוא שיהי' בחי' אחד למטה כמו למעלה היינו שגם למטה אחר השתל' העולמות עד השתל' בי"ע יהי' בחי' אחדות פשוטה בתכלית כמו שהוא עד שלא נבה"ע ועד שלא נאצל כו'.

וזהו מי מדד בשעלו מים כו' המים יש להם מדה כו' שמים יש להם מדה כו' מי שאין לו מדה ומספר אלו ישראל כו'. והענין הוא דמים י"ל שהוא בחי' גילוי הקו, וכידוע דגילוי הקו נק' בשם נביעא וכמא' וההוא נביעא איהו כנשמתא כו' דאשקי לאילנא בההוא נביעא כו', ובד"כ מים הוא בחי' גילוי כו', ועז"א המים יש להם מדה וכנ"ל דכללות המשכת הקו הוא בבחי' מדה ומשקל ונותן מדה לכל הספירות כו', ושמים הם בחי' המקיפים העליונים בחי' העיגולים וג"ז יש להם מדה וכמשנת"ל דגם העיגולים יש בהם בחי' מדה וגבול ובחי' מעלה ומטה כו', וענין המדידה בהם הוא מבחי' כח המודד שבאוא"ס שלפני הצמצום כנ"ל, וזהו מי מדד, מי הוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום שהוא בחי' העלם וכנ"ל דבכללותו נק' הוא כו'. וי"ל דשמים הוא בחי' העיגול הגדול שלפני הקו שהוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שיש בו בחי' כח המדידה כנ"ל לפי שהוא ג"כ בחי' הארה לבד כו', ולפ"ז צ"ל שמים יש להם מדה היינו שיש בו כח המדידה כו'. מי שאין לו מדה כו' אלו ישראל כו', דנש"י ידוע דשרשם הוא מבחי' עצמות א"ס ממש וע"י עבודתם בתומ"צ ה"ה ממשיכים בחי' העצמות שלמעלה מבחי' מדה וגבול וכמשי"ת דמדידה דתורה הוא להמשיך בחי' העצמות ממש כו'. וזהו והי' מספר בנ"י אשר לא יספר, והיינו כי עושין רצונו ש"מ בקיום תומ"צ ה"ה בבחי' בלי מספר שממשיכים בחי' העצמות שלמעלה מבחי' מדה ומספר כו'.

וירד ה' על הר סיני, ות"א ואתגלי ה' דפי' וירד הוא גילוי, ונת"ל הקושי' למה לא נאמר וירא כמ"ש כ"פ בתורה ל' וירא כמו וירא ה' אל אברם כו', ולמה נא' כאן ל' וירד כו'. וילה"ק מה שנת"ל דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא להיות לו דירה בתחתונים, והיינו דלאחר כל השתל' העולמות עד עולמות בי"ע יהי' בחי' למטה בחי' אחדות פשוטה בתכלית כמו שהוא עד שלא נברא העולם כו'.

והנה שרש המשכה זו א"א להיות מבחי' האור השייך אל העולמות אחר שבו הי' הצמצום להעלים ולהסתיר האור, וכמשנת"ל שיש שרש ע"ז בהאור שלפני הצמצום שהוא בחי' כח המדה למדוד אופני ההמשכות כו', וכבר

שיער בעצמו בכח כל מה שיהי' בפועל באופני ההשתל' בפרטיות בבחי' ריבוי ההתחלקות בבחי' מדה וגבול דוקא ואיך תהי' משם ההמשכה להיות בבחי' העדר ההתחלקות לגמרי כו', אלא שרש ההמשכה הזאת הוא מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מעלה מגדר שייך * אל העולמות כלל כו'. וזהו"ע נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים לו לבחי' עצמותו ממש כו', וזהו הנק' דירה וכמו דירה למטה עד"מ אדם הדר בבית חבירו שכל מהותו שם בבית חבירו כמו שהוא דר בביתו ממש כו', וכמו"כ בדוגמא כבי' למעלה ענין דירה בתחתונים הוא שכל עצמותו ממש נמשך בתחתונים למטה כו', אבל מה שמתגלה ונמשך לפי אופן ההשתל' בלבד אין זה בחי' דירה שהרי מאיר בחי' הארה לבד והעצמות מוסתר ונעלם כו', כ"א ענין דירה הוא בחי' המשכת העצמות ממש כו'. והיינו ע"י תומ"צ שעי"ז נמשך בחי' עצמות א"ס למטה, וכמ"ש בעשה"ד אנכי ה' אלקיך שע"י התורה נמשך בחי' אנכי ממש בחי' א"ס עצומ"ה כו', וזהו מ"ש בכמה מצות לדורתם ל' דירה שעי"ז יהי' כבי' דר בתוכם כו', וקרוב לזה פי' בזח"ג בהשמטות סי' ד' בענין לדורתם דכתיב גבי שבת שהוא ל' דירה נאה כו', והיינו שע"י תומ"צ נמשך בחי' עצמות א"ס ממש למטה שז"ע דירה בתחתונים, ולא כמו ההמשכה דסדר השתל' שהיא בבחי' מדה וגבול ואינו מאיר האור למטה כמו למעלה כנ"ל שיש בחי' מעלה ומטה ובריבוי התחלקות כו', וכללות ההמשכה היא בחי' הארה לבד ולא העצם כו' כנ"ל, אבל ע"י התורה נמשך בחי' העצמות דא"ס ובלי מדה וגבול דמעלה ומטה שנמשך למטה כמו למעלה כו'. והגם דגם בתו"מ יש בחי' מדידה דכל המצות יש להם גבול ומדה בעצמן ובעשייתן וכמו מצות תפילין שצ"ל ד' פרשיות בד' בתים דוקא בש"ך ובש"י בבית אחד, ויש כמה פרטי דינים בכתיבת הפרשיות ועשיית הבתים והנחתן כו', והיינו המדידה וההגבלה באופן המשכת האור, שע"י התפילין ממשיכים בחי' ד' מוחין שזהו דוקא כאשר עשויין באופן כזה אז נמשך ע"י הנחתן בחי' הד' מוחין ובא"ל כו', וכן סוכה צ"ל דוקא לא פחות מז"ט ומשהו ולא יותר מכ' אמה בגובה ושיהי' סכך כשר ודבר שאינו מקבל טומאה וכיוצא כו' ואז דוקא נמשכים בחי' מקיפים דאימא כו', וכן בכל מצוה יש בחי' גבול ומדה, והכל הוא ע"פ החכ' דתורה שמודדת ומגבלת דדוקא באופן כך וכך נמשך האור ולא באופן אחר כו', וגם האור הנמשך על ידן לכאו' הוא בחי' האור דסדר השתל' וכמו ד' מוחין הנמשכים לזו"נ ע"י מצות תפילין והמשכת מקיפים דאימא ע"י מצות סוכה וכדומה, דלכאו' כ"ז הן בחי' אורות דסדר השתל', וזהו שהמצות תלוים בש' הוי' ונק' מצות הוי' ותורת הוי' כו', וש' הוי' הרי הוא ג"כ שם דסדר השתל' והוא המשכת האור שנמשך ע"י ד' אותיות אלו כו' כמשנת"ל וכמ"ש במ"א באורך, ותו"מ התלוים בש' הוי' לכאו' הן ג"כ באופן הבאת והמשכת האור שע"י ד' אותיות אלו כו'. אך הענין הוא, דהנה ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת דהקב"ה נק' חתן וכנס"י נק' כלה ובמ"ת נעשה יחוד חו"כ שז"ע יחוד קוב"ה ושכינתא כו', ולכאו' צ"ל

---

* שייך: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שייכות.

מה חידוש הי' ביחוד עליון דמ"ת הלא כבר הי' היחוד עליון דקוב"ה ושכינתא בברה"ע שהו"ע יחוד הוי' ואלקים, דהרי ההתהוות הוא מש' הוי' דוקא דש' הוי' הוא ל' מהווה וההתהוות בפועל הי' ע"י שם אלקי' וכמ"ש בראשית ברא אלקים, והוא ע"י האור דשם הוי' שמאיר ע"י שם אלקים. ובד"כ הו"ע אורות וכלים דש' הוי' הוא מקור האורות ושם אלקי' מקור הכלים, ועיקר ההתהוות הוא מהאור וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד שהאור מהווה מאין ליש מפני שהוא מעין המאור הוא מהותו ועצמותו שמציאותו מעצמותו כו' ולכן בכחו ויכולתו להוות יש מאין ואפס המוחלט כו', אך מהאור עצמו לא הי' אפשר שיהי' מציאות יש ממש אלא ע"י הכלים דוקא, וזהו איהו וגרמוהי חד לברוא בהם וע"י מאין ליש שהו"ע יחוד אורות וכלים יחוד הוי' ואלקי' כו', וא"כ מה נתחדש בהיחוד עליון דהוי' אלקי' שבמ"ת כו'. אך הענין הוא בכללות, דהנה ידוע שיש ב' יחודים בכללות ההשתל' והם בחי' יחוד פנימי דאו"א ויחוד חיצוני דאו"א, יחוד חיצוני דאו"א הוא מה שאו"א זיווגייהו תדיר לצורך קיום העולמות והוא ההמשכה מאין ליש שנמשך תמיד כו', ויחוד פנימי דאו"א הוא לפרקים והיינו מה שממשיכים ע"י תו"מ והוא להוליד נשמות חדשות, ואי' בע"ח דיחוד חיצוני דאו"א הוא מאו"א עצמן, אבל יחוד פנימי הוא מה שנמשך באו"א מבחי' א"א ועת"י עד א"ס ממש כו'. והנה מ"ש דיחוד חיצוני הוא מאו"א עצמן זהו ג"כ מה שנמשך לאו"א מא"א כו', שהרי כל ההמשכות הן מכתר ולמעלה עד בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שמשם שרש המשכת הקו להאיר בעולמות כו', אלא הכוונה היא דהמשכה זו היא מה שנקצב ע"פ סדר השתל' ואין בזה תוס' אורות חדשים, כי שרש ההמשכה היא מבחי' אוא"ס השייך אל העולמות ונמשך משם האור בבחי' מדה ומשקל לפי אופן העולמות וע"פ מאמר קו המדה שנמשך האור בכל עולם לפי ערכו כפי שהוקצב בתחלת ההשתל' בלי תוס' ומגרעת כו', וזהו"ע שההמשכה היא מאו"א עצמן דר"ל כמו שהוקצב האור באו"א מתחלת ההשתל' כן נמשך בהם עתה בלי שום התחדשות כ"א כמו שכבר נמשך בהם כו'. ועל המשכה זו א"צ העלאת מ"ן שנמשך מעצמו בלי אתעדל"ת שכך עלה ברצונו ית' דהמשכה זו תהי' תמיד כו' (ומ"מ תלוי כללות ההמשכה הזאת ג"כ בקיום התו"מ שהרי תנאי התנה הקב"ה אם יקיימו ישראל תורתי מוטב וא"ל כו', והיינו לפי שזהו פנימיות הכוונה בבריאת והתהוות העולמות וכמא' בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה כו', ובמי נמלך בנשמותיהן של צדיקים כמ"ש עם המלך במלאכתו ישבו כו' וכתי' בי מלכים ימלוכו כו' שהחלטת הרצון לברה"ע הי' ע"י התורה כו', ולכן תלוי בזה כל המשכת הרצון דעולמות כו'. ולכן ע"י קיום התו"מ נמשך בחי' ריבוי השפעה בעולמות ג"כ וכמ"ש אם בחוקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם בעתם כו', וכמו בזה"ב שהי' קיום התו"מ כדבעי למהוי הי' להם ריבוי השפעה בגשמיות איש תחת גפנו כו', ולהיפך כשלא יש ח"ו קיום התו"מ נמשכה ההשפעה במיעוט ובצמצום מאד כו' עד שיכול להיות ח"ו שיחזור כו' כמא' תנאי התנה ובא"ל כו', וכמו בדור המבול בכללות העולם או בחלק א' בפרט וכמא' חלקה אחת תמטר וחלקה כו'. אמנם כ"ז

הוא שלא בדרך העלאת מ"ן כ"א מה שהחיצוניות תלוי בפנימיות להיות שזה תכלית הכוונה (ועמ"ש מזה בד"ה והוא כחתן רנ"ז), ולכן כשיש ההמשכה פנימיות אז נמשך החיצוניות ג"כ בבחי' ריבוי השפע כו'). ומ"ש בע"ח דתחלת ההתהוות הי' בבחי' אתעדל"ע מצ"ע ועכשיו תלוי באתעדל"ת כו', הרי צריכים גם להמשכת החיות דעולמות העלאת מ"ן לזה כו', הענין דודאי צריך להיות לכל המשכה העלאה תחלה שכן הוסד בסדר השתל' להיות בחי' רצוא ושוב דוקא העלאה והמשכה כו'. אמנם מבואר במ"א דהמשכת החיות דעולמות נמשך ע"י העלאת מ"ן דעבודת המלאכים, ועיקר עבודת הנשמות הוא להמשיך בחי' אור וחיות חדש כו', וכידוע דשרש המלאכים הוא מזיווג נשיקין שהוא בחי' יחוד חיצוני דאו"א ושרש הנשמות הוא מיחוד זו"נ דשרשו מבחי' יחוד פנימי דאו"א, ולכן עבודת המלאכים הוא העלאת מ"ן לבחי' יחוד חיצוני דאו"א כו'. ובמ"א מבואר דבחי' יחוד חיצוני דאו"א ממשיכים ע"י מו"מ באמונה, דהנה בריאת והתהוות העולמות נק' למעלה בשם מלאכה כבי' וכמ"ש ויכל כו' מלאכתו אשר עשה כו', והגם דכתי' בדבר ה' שמים נעשו שההתהוות הי' מבחי' הדבור לבד בע"מ נבה"ע כו', אמנם ידוע דבדיבור יש ב' מדרי' הא' כמו שהוא מאיר למעלה בלתי התלבשות כ"כ כו', והב' בחי' הדבור שנתצמצם בכמה צמצומים עד שנק' בשם מעשה כמו דבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו' (ובמ"א מבו' די"ל שהוא ההפרש כשהדבור עליון הוא מקבל מן הת"ת או מן היסוד כו') שיוכל להיות ע"י דבור זה התהוות נבראים נפרדים בע"ג, ובחי' זו נק' בשם מלאכה שהיא בחי' עשי' כו', ובחי' התחדשות החיות הזה דבחי' מלאכה למעלה נמשך ע"י עבודת האדם במלאכה למטה דששת ימים תעבוד כו', והיינו כשעושה מלאכתו באמונה שאין בה ח"ו שום נדנוד עבירה כמו גזל וגניבה ח"ו כ"א עושה ועוסק באמונה ע"ז בחי' הדבור בא בכמה צמצומים להחיות ולהוות עולמות הנפרדים כו'. ועוי"ל ע"פ מ"ש במ"א שד"כ נחלק מעשה האדם לג' חלקים, הא' מה שהוא מצוה כמו ק"ש ותפלה ות"ת וכדומה, הב' מה שהוא איסור וכמו להי"ר ורכילות ושאר הלאוין דאורייתא ודרבנן, והג' מה שהוא רשות ונק' היתר שאינו לא מצוה ולא איסור כמו מו"מ ואכילה ושתי' ושינה ודבור דברים שאינן אסורים לדבר. ובאמת גם זה החלק מתחלק לב' חלקים אשר הא' קרוב למצוה והב' קרוב לאיסור, כי המו"מ כשהוא* מלאכתו עראי בשביל שיוכל לעבוד את ה', וכן באכילה כשאוכל מה שהוא הכרח לבד לקיום גופו ומכוין שבכח האכילה ההיא ילמוד ויתפלל, וכמו"כ בשינה מעט כדי לעסוק בתורה שאר כל היום וכל הלילה ה"ז טוב מאד וכמו מצוה, וכידוע שע"ז נעשה בירורי נוגה שהמאכל מתברר ע"י אכילה כנ"ל, וכמו"כ מו"מ כנ"ל שע"ז נ ואספת דגנך שהו"ע בירורי הניצוצות שמתבררים ע"ז, וה"ז כענין המצות שמבררים בירורים בהתלבשותן בדברים הגשמיים, כמו"כ ע"י דברים הנ"ל מבררים כו', ולהיפך כשאוכל כזולל וסובא וישן שינת עצל ומו"מ בעסקיו יותר מדאי עד שח"ו מה' שכוח לבו ה"ז

כשהוא מלאכתו: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: כשהוא עושה מלאכתו.

קרוב לעבירה, וכידוע שזהו בחי' הרע דנוגה כו', וא"כ כיון שכל המעשים נכללים תחת ב' חלקי' או מצוה או עבירה, א"כ מהו החילוק בין מצוה שהיא מצוה ממש כתפילין וכדומה למצוה שמחלק ההיתר שהיא ג"כ כמצוה כנ"ל ומ"מ אינה מצוה ממש. אך הענין הוא, דהנה ידוע שע"י המצות נעשה בירור ותיקון הכלים למעלה, ובכלים יש ב' מדרי', הא' כלים פשוטים וכמו פשוטי כלי עץ ויש כלים מקבלים כמו כוס וקערה, וכן יש נסרים שהם פשוטי עץ שהרי הנסרים הוא ג"כ תיקון שעושים מהעץ נסר ומחליקים אותו שיהי' ראוי לעשות ממנו כלי, ויש הפרש בב' דברים, הא' שהנסרים הם רק הכנה לעשות מהם כלים אבל אינם כלים עדיין, והב' שהנסרים כולם ענינם שוים, משא"כ כשעושין מהם כלים אז יכולים לעשות כמה מיני כלים מהודרים וכלים מכלים שונים וגם אז יוכלו לקבל בתוכם יין ושמן וכדומה, משא"כ בהיותם נסרים או פשוטי כלי עץ אינם כלים לקבלה כו'. ועד"ז יובן ההפרש בין ב' מצות הנ"ל הגם ששניהם בירורי נוגה, הנה חלק הרשות הרי הבירורים בכולן ממש שוה בבחי' א' דהיינו הכל ענין א' שאוכל לש"ש וכן בשינה ומו"מ ושאר כל הדברים בכולן העבודה והכוונה בהם הכל באופן א', והוא שלא יהי' בהם מותרות כ"א מה שבהכרח ושיהי' לש"ש דוקא כו', שזהו הכלל בכל ענייני הרשות כו', משא"כ בתרי"ג מצות התורה שכל א' ענין בפ"ע, בעטיפת הציצית קבלת עומ"ש, ובתפילין לשעבד הלב והמוח כו' וכדומה שיש בכל מצוה עבודה פרטיות דוקא בענין הכפי' והביטול, וכידוע שכל ענין המצות מעשיות הוא בכדי לאכפיי' לסט"א שעש"ז נק' מעשה המצות כו' כמ"ש במ"א, שז"ע הבירור הנעשה ע"י כו', הרי יש לכל מצוה כפי' ובירור פרטי, וכמו"כ נמשך ע"י כל מצוה המשכה פרטיות למעלה ולמטה כו', והיינו לפי שהמצות הן כלים מקבלים שהן נעשי' כלים לגילוי בחי' אור פנימי הנמשך ע"י ולכן יש בזה חילוקי מדרי' ולפי אופן הכלי נמשך האור כו', אבל ע"י הבירורי' בעניני הרשות נעשה תיקון ובירור בחי' כלים פשוטים שאינן לקבל בתוכם בחי' גילוי אור כו' ולכן כולם שוים כו'. וביאור הענין בכללות הוא, דהנה ההפרש בין כלים פשוטים לכלים מקבלים הוא ההפרש בין בחי' חיצוניות הכלים לפנימיות הכלים, דפנימיות הכלי הוא בחי' מהות ועצמות הכלי מה שהיא כלי לקבלה, אבל חיצוניות הכלי אינו לקבלה כ"א להשפיע ע"י שאין זה עצם מהות הכלי כו' וכמ"ש מזה במ"א באורך. ולכאו' צ"ל לפ"ז למה נמשל לנסרים שכולם שוים דהרי חיצוניות הכלי עם היות שאינה לקבל כ"א להשפיע מ"מ הרי ההשפעה אינו בכולם בשוה שהוא לפי אופן הכלי, כמו ע"י חיצוניות כלי החכ' נמשך חכ' ולא חסד וע"י חיצוניות כלי החסד נמשך חסד כו'. י"ל דהנה ידוע דחיצוניות הכלים הוא השייך אל העולמות דהשפעת האור והחיות אלקי שנמשך להוות ולהחיות העולמות זהו מבחי' חיצוניות הכלים, וכידוע בענין צלם ודמות דבחי' דמות הוא בחי' חיצוניות הכלים שנק' כדמותנו לבד וזהו הנמשך לבי"ע כו' כמ"ש במ"א, ולהיות ההמשכה שנמשך מבחי' חיצוניות הכלים הוא לחדש הישינות בלבד שהוא הכל באופן אחד כמו שהוקצב ע"פ סדר השתל' ונמשך ממדרי' למדריגה בבחי' מיעוט אחר

מיעוט בבחי' צמצום האור עד שלמטה האור בבחי' העלם כו', לכן נמשל זה למשל הנסרים שכולן שוין היינו שהכל באופן אחד בלי שינוי כו', וממשיכים זה ע"י הבירורים בעניני הרשות שענינם א' הוא כנ"ל שנמשך ע"ז לחדש הישינות ע"י בחי' חיצוניות הכלים שאין בזה המשכת תוס' אור להיות בחי' גילוי אלקות למטה כו'. אבל בחי' פנימיות הכלים שזהו מהות ועצמות הכלי שהיא כלי לקבלה, היינו שהיא כלי לבחי' גילוי אור כו', וע"י נמשך בחי' גילוי אור פנימי ועצמי היינו בחי' תוס' אורות בחי' אור חדש ממש, שזה ממשיכים ע"י המצות שהן בחי' תיקון כלים פנימים היינו להמשיך בחי' אור חדש שיהי' גילוי אור למטה ממש כו'. וזהו ההפרש בין עניני הרשות לעניני המצות, דהבירור בעניני הרשות הוא לברר ולתקן בחי' חיצוניות הכלים לחדש הישינות בלבד (ובודאי יש בזה יתרון בההמשכה אבל הכל הוא רק ממה שכבר נמשך בסדר השתל' ולא בבחי' התחדשות, והמשל בזה כמו ע"י אכילה נתוסף חיות באדם דבהעדר אכילה נחלש וע"י אכילה מתוסף חיות, מ"מ אין בזה התחדשות חיות מעצם הנפש כ"א כפי אופן שנמשך מהנפש להחיות הגוף, אבל ע"י ריח עד"מ מתוסף חיות חדש שז"ע מה שריח משיב את הנפש שממשיך חיות חדש מעצם הנפש ולכן גם המתעלף יכולים להקיץ ע"י הריח, והיינו לפי שנמשך תוס' חיות שלמעלה ממה שהנפש מחי' את הגוף כו' (ועמ"ש בס' * תרטו"ב בד"ה והיתה לכם לחוקת עולם ססע"י ג'), ועד"ז יובן בתיקון בחי' חיצוניות הכלים ע"י הבירורים דעניני הרשות שיש בזה יתרון בההמשכה, אבל כ"ז הוא לחדש הישינות, שהוא ההמשכה שע"פ סדר השתל' כו'), אבל ע"י בירורים דמצות ממש נעשה תיקון בחי' פנימיות הכלים להמשיך בחי' אור חדש ממש כו'. עוד יש הפרש בין המצות ממש לעניני הרשות, דהבירורי' בעניני הרשות עולים בבחי' בי"ע בלבד שהוא בחי' יש עדיין, אבל ע"י בירורים דמעהמ"צ העלי' בבחי' אצי', והיינו שהכלים דבי"ע נעשים כמו הכלים דאצי' ממש כו'. דהנה עד"מ בירורי המאכלים שמתבררים ע"י אכילת האדם בכוונה לש"ש שלומד ומתפלל בכח אכילה ההיא, ה"ז שמהמאכל נעשה דם וזה המוסיף בו חיות בעסק התורה ועבודה, וידוע דדם הוא בחי' גבורות דברוחניות הו"ע ההתלהבות וההתפעלות באהבה בבחי' רשפי אש התשוקה והצמאון הבאה מחמת ההתבוננות האלקית בחדוה ושמחה כמ"ש אם הבנים שמחה שהוא בחי' ההתבוננות דבינה, ובינה לבא שממנה בא הגילוי בחלל השמאלי בבחי' חדוה ושמחה והתפעלו' ההתלהבות כו', וסיבת ההתלהבות באה מן הרביעית דם שבלב המתברר מן המאכל כו', כאשר אנו רואין בחוש דכל מי שלבו צמא יותר בהתלהבות ושמחה גלוי' ביותר, אינו אלא מפני ריבוי חיות הדם שעולה בלב מן המאכל, ומי שלבו חלש מאד ממיעוט המאכל ביותר אין בלבו התפעלות שמחה והתלהבות מבינה לבא כ"כ כו', ומובן מזה שההתלהבות הוא מבחי' בירורי המאכלים שמתבררים ועולים בהתלהבות זו כו', ומ"מ הרי התלהבות זו באה במורגש

בס' תרטו"ב . . . עולם : נדפס באוה"ת ויקרא (כרך א) ע' רצה.

דכל בחי' התלהבות והתפעלות היא במורגש בלב ובאה מבחי' השגה והתבוננות דכל השגה הוא בריחוק מן העצם כו', וממילא עליית הבירורים הם בבי"ע בלבד אחר שהוא בחי' יש עדיין, ובשרש הוא בחי' בינה דאימא עילאה מקננא בכורסייא כו'. אבל הבירורים שע"י המצות עולים בבחי' אצי' והיינו שגם בי"ע יהי' בבחי' ביטול במציאות בלי הרגש כלל כמו הביטול דאצי' ממש כו', דאבא עילאה מקננא באצי' שהוא בחי' ראי' מקרוב בבחי' מהות ועצמות אלקות שעי"ז הוא בחי' ביטול במציאות בבחי' כולא קמי' כל"ח כו', וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, וז"ש ויצוונו כו' את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו כו', שזהו בחי' יר"ע כידוע שהוא בחי' ביטול במציאות, וידוע דיר"ע הוא בחי' חכ' וזה נמשך ע"י המצות גם בעולמות בי"ע שיהי' בהם ג"כ ביטול זה כו', וכמו"כ ע"י התורה דאורייתא מחכ' נפקת כו'. ומבואר שם דכללות ההפרש בין הבירורים דעניני הרשות להבירורים דמעהמ"צ הן ההפרש בין בחי' לבוש מל' לבחי' כתר מל', דענין לבוש מל' בשרשו הוא בחי' עיגול הגדול שלפני הקו, וכמו הלבוש שהאדם מתלבש ומתעטף בו, כמו"כ הוא למעלה דכללות המשכת הקו הוא בבחי' ציור אדם בבחי' ראש וסוף מעלה ומטה כו' כנ"ל, ובחי' העיגול הגדול שלפני הקו שהוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום הוא הלבוש המקיף וסובב את הקו וכללות השתל' העולמות כו', ומה שנק' בחי' זו לבוש מלכות הוא כי עצמותו נתלבש בלבוש כזה להיות בבחי' סובב לעלמין בכדי שיהי' נק' מלך על העולמות, ובחי' מל' נק' לבוש, כי הנה מלוכה אינו שייך כ"א על יש ודבר נפרד, ובאמת כולא קמי' כלא חשיב ואני הוי' לא שניתי כמו קודם שנבה"ע כו', וא"כ על מי שייך שיהי' מלך עליהם מאחר שבאמת אין ואפס הם, רק שהם יש ודבר נפרד בידיעתם בלבד וזה נמשך מחמת בחי' הלבוש מל' שהוא בחי' התנשאות ורוממות שיהי' מאיר עליהם רק בבחי' מקיף, אבל בגילוי לא יומשך רק ע"י הצמצום והקו עד שיהיו בחי' יש בידיעתם, וז"ש ה' מלך גאות לבש שהגאות וההתנשאות הוא בחי' לבוש שנתלבש בזה בחסדו הגדול להיות מלך עליהם, כי באמת הם אין ואפס רק שנתלבש בלבוש זה שבו וע"י הם בבחי' יש כנ"ל ע"י הצמצום והמשכת הקו כו'. ועצם התהוות היש באמת הוא מבחי' לבוש זה כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה דשרש עשי' ובפרט עשי' הגשמיות הוא מבחי' חפץ ורצון ה' מה שעלה ברצונו הפשוט שיהיו עולמות שזהו בחי' לבוש הנ"ל, ולהיות שעשי' שרשו מבחי' לבוש מל' לכן ע"י הבירורים דעשי' בעניני הרשות ממשיכים בחי' לבוש מל' הנ"ל. אבל כ"ז הוא בחי' אור השייך לעולמות וכמשנת"ל דגם בבחי' עצמות אוא"ס מה שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' הוא בחי' האור השייך אל העולמות (והוא בחי' ההתנשאות עליהם כנ"ל), והוא ג"כ רק בחי' כח עשי' לבד כו', ולכן אינו נמשך שיהיו הבירורים בבחי' התאחדות וביטול במציאות ממש כ"א בחי' ביטול היש דבחי' בי"ע לבד כו'. אבל ע"י המצות ממשיכים בחי' כתר מל' שהוא בחי' פנימיות ועצמות א"ס בחי' שעשועי המלך בעצמותו שהוא בחי' התענוג העצמי ממש שז"ע בחי' כתר כו'. ועם היות שנק' ג"כ כתר מל' י"ל דמלוכה זו הוא כמ"ש במ"א

שיש בחי' ההתנשאות שמצ"ע שמנושא ומרומם מצ"ע לא בבחי' התנשאות על העולמות (שז"ע בחי' לבוש מל' כו') והו"ע המלך הקדוש כו', ובחי' כתר מל' הוא בחי' הפנימיות והעצמות דא"ס ממש כו', ובחי' זו נמשך ע"י הבירורים דמצות, דתרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור בחי' כתר, והיינו בחי' כתר מל' הנ"ל דמשם שרש הבירורים דמעהמ"צ כמשי"ת, וע"י הבירורים בפועל נמשך בחי' כתר מל' הנ"ל, ולכן נעשה עי"ז בחי' בי"ע כמו אצי' ממש, וכידוע דבכדי שיהי' התחברות בחי' אצי' ועשי' הוא דוקא ע"י או"ס שלמעלה מאצי' ועשי' כו', ובחי' לבוש מל' הנ"ל להיותו שייך אל העולמות לכן אינו נמשך משם להיות בחי' התחברות והתאחדות כזאת כ"א דוקא ע"י בחי' עצמות א"ס ממש שאינו בגדר עולמות משם יוכל להיות שיהי' עשי' כמו אצי' ממש כו'. והמשכה זו הוא שנמשך ע"י יחוד פנימי דאו"א, דכל ההמשכות בסדר השתל' הכל הוא ע"י או"א דוקא, אמנם בחי' יחוד פנימי דאו"א הוא שנמשך מבחי' עצמות א"ס כו', וז"ש בע"ח דיחוד פנימי דאו"א הוא שנמשך מבחי' א"א ועת"י עד א"ס ממש, דהיינו בשרשו בחי' כתר מל' הנ"ל. והמשכה זו נמשך ג"כ בבחי' מדידה מן העצמות והיינו המדידה דתומ"צ, אך ענין מדידה זו אין ענינה למדוד ולהגביל את האור שלא יאיר כמו שהוא כ"א בבחי' התחלקות כו' כנ"ל בענין קו המדה, דזה שייך רק בבחי' הארה לבד, אף גם בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום להיות שהוא ג"כ בחי' אור לבד ויש לו שייכות אל העולמות כו', אבל בבחי' עצם האור וכ"ש בבחי' עצמות ממש אינו שייך כלל מדידה כזו. והענין הוא דמדידה זאת להגביל ולהעלים את האור שייך רק באור ששייך לומר בו העלם וגילוי, אבל בבחי' עצמות אחרי שאינו בגדר העלם וגילוי וכמשנת"ל בענין אתה הוא הוי' לבדיך כו', אינו שייך לומר בו מדידה להגביל ולהעלים שאינו בגדר זה כלל, כ"א המדידה היא באיזה אופן הוא נמשך, והיינו שנמשך ע"י המצות באופן כך אבל כל עצמותו ממש נמשך כמו שהוא כו', והענין הוא דהמדידה היא מצד שלימות הא"ס כנ"ל, וא"כ בבחי' העצמות בהכרח שיש בחי' כח המדידה כו', אמנם ענין המדידה אינו להגביל ולהעלים כ"א המדידה וההגבלה באיזה אופן נמשך בחי' העצמות דהיינו שאינו נמשך כ"א ע"י עבודה ועשיית המצות ושהמצות יהיו באופן כך וכך כו'. אמנם ע"י המצוה כשנעשה כתיקונה נמשך כל בחי' העצמות ממש, והיינו דבכל מדידה נמשך בחי' העצמות ממש כו', והמדידה הוא רק שצריכים עבודה כפי שעלה ברצונו ית', והיינו העבודה דמעהמ"צ, אבל ע"י המצות נמשך בחי' העצמות כו'. וזהו כל ענין הגבלת דתורה היינו באיזה אופן נמשך בחי' העצמות כו'. וזהו ג"כ ההפרש בין ש' הוי' דבריאת העולמות להשם הוי' דתורה, דהנה ידוע דבשמות יש ב' מדרי' שם העצם ושם הפעולה, שם הפעולה הוא שנק' בשמו ע"ש הפעולה שפועל, וכמו שם חכם ע"ש התפשטות חכמתו ושם חסדן ע"ש החסד שפועל כו', ושם העצם הוא שהעצם נק' כך ולא ע"ש הפעולה שפועל כו'. ויש בדוגמא כזאת למטה כמו השמות של כאו"א כמו שמות אברהם יצחק כו' שהן בכדי לקרותו בשמו, עם היות שהשמות הן החיות של כאו"א מ"מ הרי גם אם לא יקראוהו בשמו ג"כ נמשך לו החיות ע"י השם שבהעלם כו', וקריאת השם הוא ג"כ לקוראו

בשמו כו', אבל הקריאות שמות שקרא אדה"ר לבהמות וחיות אין זה בשביל שיקראו עי"ז כ"א הם שמות עצמיים מה שהם בעצם נקראים בשמות אלו כו'. ועד"ז יובן למעלה בשם הוי' שיש בו ב' מדרי', הא' שם הפעולה, והיינו שנק' הוי' ע"ש ההתהוות שמהווה הכל והיינו בהאור השייך אל העולמות, והב' בחי' שם העצם שאינו שייך להתהוות כלל כ"א מה שהעצם נק' כך כו'. ויש בשם הוי' זה ג"כ אותיות שמתגלה ע"י אותיות אלו (במ"א מבואר דבשם הוי' שבעצמות ממש אין שם אותיות כמ"ש מזה בד"ה ועשית חג שבועות רנ"ז, וי"ל דהיינו כמו שהוא בעצם, אבל כשנמשך בחי' העצמיות י"ל שנמשך ע"י ד' אותיות דהוי' כו'), אבל אותיות אלו אינם להעלים ולהסתיר האור כ"א שמגלים כל העצם כמו שהוא, כי האותיות נק' אותיות עצמיים שמגלים כל העצם כו'. וזהו ג"כ ענין אותיות התורה שהן בחי' לבושים אל העצמות שמגלים כל העצם וכמא' כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה בבחי' שמות העצמים כו', ולבוש התורה נק' לבוש אור וכמ"ש עוטה אור כשלמה וכמו בתורתו של ר"מ הי' כתוב כתנות אור באלף כו' מפני שהאותיות והלבושים דתורה מגלים כל העצמות ממש כו'. ויובן זה עד"מ ההפרש בין בית לחצר דשניהם נעשים מאבנים, אמנם בית הוא שהמלך דר בה בקביעות, משא"כ בחצר אין המלך דר בו כ"א שנראה בו לפרקים כו', וידוע דאבנים הם בחי' אותיות וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו', והאותיות הם מעלימים על השכל עד"מ שאין עצמיות השכל מתגלה ע"י האותיות, וכמו אותיות הדבור שמתגלה ע"ז בחי' הארה לבד, ולפעמים אין השכל מתגלה כלל ע"י האותיות וכמו מי שלומד בספר ומבין האותיות ואינו מבין את הפשט וכמו תינוק קודם שלמד עדיין אינו מבין את השכל שבהאותיות כו' (ומבואר במ"א דהעולמות כמו שנתהוו מהדבור ה"ז עד"מ כמו התינוק קודם שלמד עדיין שהאותיות מעלימים לגמרי כו', ועמ"ש מזה בלק"ת ד"ה והניף), וגם אותיות המח' שמגלים האור ה"ז הארה לבד ולא העצם כו'. וכמו"כ הוא למעלה בבחי' אותיות המח' ואותיות הדבור שהן מקור בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין וכמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו כו' שהן אותיות המעלימים שאין עצם האור מאיר שם כלל כ"א בחי' הארה לבד ומה שהוא לפ"ע העולמות כו', וה"ז כמשל החצר שאין המלך עצמו דר בו כ"א מה שנגלה לפרקים שהוא בחי' הארה לבד כו' (וי"ל דהגילוי לפרקים הוא מה שמאיר גילוי אור שלמעלה מבחי' ההארה שלצורך ההתהוות כו' וכמ"ש במ"א בענין בחצר גינת ביתן המלך), אבל בחי' בית המלך שהמלך דר בה בקביעות זהו בחי' האותיות שנמשך בהם גילוי עצמות החכמה עילאה שלא יהיו האותיות מעלימים ומסתירים כלל כו', וזהו ענין אותיות התורה דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה שהוא בחי' היכל ובית שעצם המלך דר בקביעות ואין האותיות מעלימים כלל כ"א אדרבה מגלים כל העצמות כו'. והנה באמת כבד מאד למצוא במשל אותיות כאלו שיגלו כל העצם ולא יעלימו כלל, כי גם אותיות החקיקה שהן מיני' ובי' מ"מ הן מעלימים קצת והוא מה שיש שחרות במקום האותיות כו', אמנם יש לצייר זה כמו באותיות שבחכ' שאינם מעלימים על האור, שהרי

כשנופל איזה השכלה חדשה הרי מאיר אצלו אז כל דקות האור כו', ובפרט בתוקף נביעת אור השכל הרי מאיר אצלו אז כל עצמות אור החכמה שלו בלי שום העלם כלל, והגילוי הוא בודאי ע"י האותיות כי כל גילוי בהכרח שיהי' ע"י אותיות, אלא שאין האותיות מעלימים כלל, והראי' הוא שאין האותיות מורגשים אז כלל ואינו מרגיש רק את האור לבד, וזה אין ספק כלל שיש שם אותיות אלא שאינם מורגשים, ומאחר שאינם מורגשים ממילא מובן שאינם מעלימים אצלו כלל, והיינו להיותם אותיות דקים ורוחניים מאד שאין ענינם להעלים כ"א לגלות לבד, וה"ה מגלים כל עצם אור החכ' כמו שהוא כו' (וכמו אספקלריא המאירה שאינה מעלמת כלל כ"א מגלה כל מהות העצם כו' כמ"ש במ"א, אלא שזהו בלבושי המקבל וכמו"כ יובן בלבושי המשפיע כו'), וכ"ש באותיות שבעצם הנפש שהנפש מליאה אותיות כו' שאינם מעלימים כלל, וכמו לפעמים שיש גילוי עצם הנפש וכמו בעת שמחת בנו יחידו וכדומה, והגילוי בהכרח שהוא ע"י אותיות אלא שאין האותיות מעלימים ומסתירים כלל וכלל כ"א כל העצם נגלה ע"י כו'. ומאחר שאנו מוצאין דוגמא כזאת בנפש לא יקשה הענין כלל למעלה שיש בחי' אותיות עצמיים שמגלים כל העצמות דא"ס, והיינו בחי' אותיות התורה כו'. וז"ע דירה בתחתונים שהאותיות והלבושים דתומ"צ הן כמו עד"מ דירת המלך שעצמות המלך דר בהם בקביעות, וע"י תו"מ ממשיכים להיות דירה בתחתונים היינו שממשיכים בחי' פנימיות ועצמות א"ס ממש למטה כו'. וזהו מ"ש ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, וכמו הדרך הגשמי שמחבר שתי עיירות שבהדרך הולכים מעיר לעיר, כמו"כ הו"ע הדרך ברוחניות שבו ילך ויבוא אוא"ס לשכון בתחתונים ולקבוע דירתו בהם והיינו להיות בחי' אחדות פשוטה בתחתונים כמו שהוא למעלה אחדות פשוט כו', וזהו הנק' הליכה כמ"ש הליכות עולם לו כו' וכידוע בענין מהלכים דהיינו העלי' בבחי' עצמות דוקא כו', וכמו"כ הוא ההליכה מלמעלמ"ט הו"ע המשכת בחי' עצמות א"ס למטה כו', והדרכים ההם הן מצות מעשיות שנק' דרכי הוי' כי בהם המבוא וההילוך של אוא"ס ב"ה שירד לשכון בתחתונים כו' כנ"ל. וזהו מה שהמצות נק' בשם צדקה ומקיימי המצות נק' בשם צדיקים שהוא מל' יושר והו"ע ישר יחזו פנימו, והיינו שיהי' גילוי בחי' עצמות א"ס למטה ממש כמו שהוא למעלה, ויהיו התחתונים היינו גם עשי' הגשמיות בבחי' אחדות פשוטה ממש כמו שהוא למעלה כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן מ"ש במד"ר הנ"ל משל למלך שגזר שבני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם אמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבנ"א, ובמ"ת עמד וביטל הגזירה כו', והענין הוא דשמים וארץ הן בחי' אצי' ובי"ע, וכשברא הקב"ה את העולם אמר השמים כו' והארץ כו', היינו שאין להם התחברות, הן מצד הגילוים מלמעלה הרי כל הגילוים שנמשך מאצי' לבי"ע הוא בחי' הארה חיצוניות בלבד שנמשך ע"י המסך ופרסא המפסקת בין אצי' לבי"ע, עד שהאור המאיר בבי"ע הוא בבחי' אור של תולדה בלבד ונק' אור נבדל שבאין ערוך לגבי האור שלפני המסך כו' כמשנת"ל, וכמו"כ מצד העולמות בי"ע הרי הן בבחי'

יש ודבר נפרד וכמ"ש ומשם יפרד שאינם בטלים ומיוחדים כלל באלקות אדרבה כל נברא מרגיש א"ע למציאות יש, ואת האור והחיות אלקי אינו מרגיש כלל כו', וזהו בבחי' בי"ע הפרטים, אך כמו"כ הוא גם בעולמות בי"ע הכללים דא"ק נק' אדם דבריאה שהוא ג"כ בבחי' יש מאין לגבי עצמות אוא"ס כו', והביטול והאחדות שבהן אין ערוך לגבי בחי' האחדות פשוטה דעצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו' כמשנת"ל. וכללות הסיבה לזה לפי ששרש התהוותם בעצמות אוא"ס הוא בבחי' כח עשי' לבד, וכמו התהוות עולמות בי"ע ממל' דאצי' שהוא בחי' עשי' שבאצי', וכמו"כ באוא"ס שלפני הצמצום מה ששייך אל העולמות הוא בחי' תחתונה שבו לבד שהוא בחי' הארה דהארה שנק' עשי' שבאצי' הכללית כו', וענין כח העשי' הוא בחי' כח נבדל כו' כמשנת"ל, ומשו"ז נעשו העולמות בבחי' פירוד שאין להם התחברות כו'. אבל במ"ת ביטל הגזירה כו', והיינו דכללות ענין מ"ת הוא שע"י תו"מ יומשך להיות בחי' דירה בתחתונים, והיינו שנמשך בחי' עצמות א"ס ממש למטה שז"ע ושמרו דרך הוי' שיומשך בחי' גילוי אוא"ס למטה עד שעולם העשי' הגשמי יהי' בבחי' ביטול ויחוד בתכלית בעצמות להיות גם למטה בחי' אחדות פשוטה בבחי' הוא לבדו הוא כמו שהוא למעלה ממש כו' כנ"ל, ונמצא ע"י תומ"צ נעשה התחברות דאוא"ס ועולמות שז"ע מה שהמצות הן ל' צוותא וחיבור שנעשה ההתחברות דאוא"ס ועולמות, הן מלמעלמ"ט שנמשך בחי' העצמות דא"ס למטה בלי שום העלם ולבוש המעלים כלל כו', והן מלמטלמ"ע שהעולמות נעשים בבחי' אחדות פשוטה בעצמות א"ס ממש כו', וזהו ביטל הגזירה הראשונה דבתחלת ברה"ע לא הי' בחי' דרך המחבר אדרבה הי' בבחי' הפסק ע"י הצמצום והפרסא כו' והעולמות היו בבחי' פירוד כו', וע"י מ"ת נעשה בחי' דרך המחבר היינו דרכי הוי' דתו"מ שמחברים מלמעלמ"ט ומלטלמ"ע כו'. אמנם עדיין צ"ל איך יכול להיות התחברות העולמות עם אוא"ס שיהיו בבחי' אחדות פשוטה ממש בבחי' הוא לבדו הוא אחרי שהם בבחי' יש ודבר נפרד, ובפרט עולם העשי' הגשמי שהוא בבחי' יש ממש ובתכלית הפירוד כו', ובפרט שסיבת הפירוד בהם אינו מצד הבריאה לבד להיותן בבחי' עשי' כנ"ל, דמ"מ משו"ז לא הי' בהם בחי' ההגשמה והישות ובחי' הפירוד באופן כזה וכמו קודם חטא עה"ד שהי' הגשמי ג"כ בבחי' דקות ורוחניות כו', וכמו שא' במד"ר שעקבו של אדה"ר הי' מכהה גלגל החמה כו' וגם בהמות וחיות היו מכירים את בוראן וכמו חמורו של רפב"י שנשאר מבהמות בהררי אלף שקודם החטא שלא אכל שאינו מעושר כו', כ"א עיקר ריבוי ההגשמה והפירוד כמו שהוא עכשיו הוא ע"י חטא עה"ד שנעשה תערובות טו"ר כו', וא"כ איך אפשר שיהיו בבחי' יחוד וחיבור בתכלית להיות בבחי' אחדות פשוטה ממש כו'. אך להבין זה צ"ל בתוס' ביאור משנת"ל ההפרש בין הבירורים דעניני הרשות להבירורים דמעהמ"צ שנת"ל משל ע"ז שיש כלים המקבלים ויש פשוטי עץ כמו נסרים, ונת' ההפרש ביניהם שהנסרים אינם כלים עדיין כ"א התיקון בהם הוא רק הכנה שיהיו ראוים לעשות מהם כלים, וצ"ל מה"ע הזה ברוחניות. והענין הוא דהנה ידוע שיש ע"ס דב"ן וע"ס דמ"ה שהן ע"ס דתהו וע"ס דתיקון, דהנה

כתיב ואלה המלכים אשר מלכו כו' לפני מלוך מלך לבנ"י שהן ז' מלכין קדמאין דתהו שמתו ונשברו ונפלו למטה כו' דז' מלכים אלו הן בחי' ז' מדות דתהו, ויש גם בחי' ג"ר כח"ב דתהו וכידוע דבתהו היו ג"כ ע"ס מוחין ומדות כמו בתיקון כו'. והנה ההפרש בין ע"ס דתהו לע"ס דתיקון הוא בב' דברים, הא' הוא שהכלים דתהו לא הי' בהם תכלית הביטול האמיתי דש' מ"ה כ"א היו בבחי' יש ודבר מה, שז"ע מה שנק' בשם מלכין שהמלוכה היא בחי' ישות ובבחי' התגלות דוקא, וכנודע שכל גילוי הוא בחי' היש של הדבר כו' כמ"ש במ"א, ובפרט בחי' התגלות המלוכה הו"ע הישות להיות משתרר ומושל דוקא כו', ומשו"ז נק' הז"מ דתהו בשם מלכים שנא' בהם וימלוך כו' שנתגלה כל ספי' בבחי' המלוכה שבה להיות בבחי' יש ודבר מה כו', וכמו"כ הוא בבחי' המוחין ג"כ דהיינו שכלי החכ' שבע"ס דתהו לא הי' נמצא בה תכלית הביטול שלא תהי' נרגשת לשום דבר מה מצד עוצם ביטולה במקורה ושרשה בעצמות המאציל המרומם לבדו כו', כ"א נתראה למהות יש ודבר בבחי' הרגשה דוקא, וגם הרצוא שהוא העלי' הי' בבחי' רעש גדול במורגש דוקא כו', וכן מדת החסד שנרגש ג"כ בבחי' יש ודבר מה דענין מדת החסד הוא בחי' התפשטות גדולתו ית' כו', דבבחי' חסד דתהו הי' זה בבחינת יש מורגש כו', ולכן באופנים וחיות הקדש דשרשם מעולם התהו נא' בהם ברעש גדול דהרעש וההתפעלות הוא מבחי' התפשטות גדולתו ית' על הנפעלים דבי"ע כו', אמנם מה שהוא ברעש גדול בבחי' יש מורגש הוא מצד שרשם דתהו שהוא בבחי' גילוי בבחי' יש ודבר כו'. משא"כ בע"ס דתיקון הוא שהן בטלים בתכלית כמו כאשר נמצאים בבחי' הביטול במקורן המאציל ב"ה, כמו"כ בהתגלותם הם בבחי' ביטול בתכלית עד שאינם נרגשים למהות יש ודבר מה מצד עוצם הביטול שלהם בבחי' מ"ה, שהוא תכלית הביטול בקרירות ונחת בלי הרגשה ורעש כלל כו', וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה פי' בלי מהות וכמו החכ' דאצי' שנק' כח מ"ה דהיינו שכלי החכמה בטילה בתכלית הביטול לגבי מקורה עצמות המאציל המרומם לבדו ואין ערוך אליו כו', עד שאינה נרגשת ליש ומהות דבר מה בפ"ע, ונק' חכים ולא בחכ' ידיעא שאינו בבחי' חכמה ממש בבחי' יש ודבר כ"א בבחי' ביטול בתכלית כו', וכן במדת הגדולה והחסד אינו ניכר בחי' התפשטותו של מדת החסד לבחי' יש ודבר מה להיותו בבחי' ביטול בתכלית, וכמ"ש לך הוי' הגדולה שמדת הגדולה בטילה לך בתכלית הביטול ואינו נרגש כלל למציאות כי במה נחשב הוא לגבי' ית' כו', וכן בכל הע"ס דתיקון שהן בבחי' ביטול בתכלית דמשו"ז נק' ע"ס דמ"ה שהן בבחי' בלי מהות כו'. ועוד זאת יש הפרש ב' בין תהו לתיקון, דע"ס דתהו הן זת"ז והיינו שהיו מופרדים זמ"ז שכל ספי' היתה מיוחדת בפ"ע בלתי התחברות אל הברתה, וכמו ספי' החסד היתה פשוטה בבחי' פשיטות והעצמיות של הספי' ולא הי' נמצא בה התכללות בחי' מדת הגבו' ההפכיי ומנגדת אלי' בתכלית כו'. ונמצא כשנתגלה מדת הגבו' המה בתכלית הפירוד זמ"ז, וזהו שעמידתם זת"ז היינו מופרדים זמ"ז כו'. והנה ידוע דספי' דתהו היו בבחי' נקודות וידוע דכל נקודה היא בחי' כלל שכוללת הכל בתוכה, וא"כ

צ"ל בנקודות דתהו שכל נקודה מהז' נקודות ההם היתה כוללת כל חלקי המדרי' שונות של כל הד' עולמות אבי"ע, והיינו שכל חלקי המדרי' שונות דע"ס דקדושה דאבי"ע שכולן הן מסתעפים מנקודה הזאת היו כלולים בה בהעלם בקיצור נמרץ בהתכללות בנקודה א' כו', ובאמת כן הוא שכל נקודה היתה כוללת כל המדרי' המסתעפים ממנה בבחי' התכללות. אך כאשר מתו ונשברו הכלים דז' מלכים דתהו אזי נתפרדו כל הכחות שונים שהיו כלולים בכל נקודה א' מז' נקודות ההם לחלקים רבים שונים, דהיינו שבחי' הכחות דאצי' שהיו בה נכללו באצי' וכחות דבריאה נכללו בבריאה ודיצי' ביצי' ודעשי' בעשי' ודנוגה דעשי' בנוגה דעשי', כי גם בחי' הכח דק"נ דעשי' הי' בכלל הנקודה ההיא כו', וכן מכל הז' נקודות ההם נפרדו כחותיהם השונים שהיו כלולים בהם להיות מתחלק כל כח פרטי בעולם המיוחד הראוי לו, וג"כ בבחי' תכלית הפירוד וההתחלקות עד שהכח הנפרד מהכלל להתכלל באצי', כי שם מקומו הראוי לו, אין שום התכללות מכח חבירו המתלבש בבריאה, וכן להיפך שבכח המלובש בבריאה לא יהיו בו עוד שום תערובות מהכח דאצי' כו', שנפרדו זמ"ז בתכלית הפירוד שיהיו זת"ז כמו הנקודות דתהו כו' כנ"ל, עד שבבריאה שלמטה מאצי' לא יהי' בו שום תערובות מבחי' אצי' שלמעלה ונק' עולם הפירוד שנפרד בתכלית מאצי' וכמו מחנה מיכאל ומחנה גבריאל דבריאה אינם מסוג וערך דאצי' כלל כו', וכן יצי' נפרד בתכלית מבריאה ועשי' מיצי' כו'. משא"כ בחי' ש' מ"ה דתיקון העיקר הוא שיהי' בחי' התכללות והתחברות דכללות ההשתל' דאבי"ע ויהי' התכללות בחי' ב"ן במ"ה ומ"ה בב"ן, וענין ההתכללות הזאת הוא מה שנמצא בחי' הביטול בנבראים דבי"ע וכמו וצבא השמים לך משתחוים כו' זהו"ע התכללות בחי' ב"ן במ"ה, שזהו ההיפך מבחי' ב"ן בעצם שהוא בחי' יש כו', ומה שנמצא הארת אצי' בבי"ע דהיינו מה שמל' דאצי' נעשה כתר ועתיק לבריאה ומל' דבריאה עתיק ליצי' כו' עד שגם ברגלי העשי' נמצא בהם הארה דהארה דאצי' וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד, וגם בצבא השמים התחתונים וגם בהארץ כו' נמצא הארת אור אלקי כו', זהו בחי' התכללות דמ"ה בב"ן כו'. והנה ידוע דבתחלה הי' הבירור מלמעלה למטה, והיינו מה שנמשך הארת שם מ"ה מבחי' מצחא דא"ק לברר בחי' שברי הכלים דתהו והי' התחלת הבירור בבחי' עתיק ואריך שלמעלה מאצי' אשר תכלית הטוב נכלל שם, ומה שלא נברר שם ירד למטה באצי' ומה שלא הי' אפשר להיות נכלל בבחי' אצי' ירד למטה בבריאה ונכלל בבחי' הבריאה שנתברר שם להיות במדרי' הבריאה והשאר נפל ביצי' כו' עד שהפסולת היותר גס נפל למטה, דמה שלא נברר מב"ן דעשי' ונכלל במ"ה ע"ד הנ"ל הן הנק' סיגים קשים כו', והן היכלות דק"נ דעשי' כו', וגם להם יש עדיין תיקון ע"י שם מ"ה והוא ע"י ביטול גשמי עכ"פ וכדוגמת ההשתחוואה דצבא השמים והוא מאן דכרע במודים דאע"פ שכריעה זו היא שלא בכוונה פנימית כו' מ"מ הכנעה החיצוניות הזאת שמרכין את הראש בלבד נק' הכנעה עכ"פ והיא המדרי' התחתונה שבבחי' הביטול דשם מ"ה, ובצבא השמים ביטול רוחני יותר וגבוה מעל גבוה כו' עד רום המעלות עד שבאצי' ולפני אצי'

בחי' המ"ה שם בתכלית השלימות כו', וזהו מאן דלא כרע במודים נעשה שדרתו נחש משום דלא נתקן בבחי' התיקון דשם מ"ה גם במדרי' היותר אחרונה ובהכרח שישאר נחש דקלי' כו'. וכ"ז הוא בחי' הבירור מלמעלמ"ט שהוא ההמשכה דש' מ"ה בבחי' סדר והדרגה ע"פ הסדר דסדר השתלשלות ממדרי' למדרי' כו', ויש בזה חילוקי מדריגות בהמשכת השם דמ"ה, שאינו דומה ההמשכה בחלקי המדרי' דאצי' גופא להההמשכה מאצי' לבי"ע וכן מלמעלה דאצי' לאצי' כו', וכמו בסדר השתל' הלא ידוע דבחי' או"א וזו"נ דאצי' יש להם ערך זל"ז וכמו שכל ומדות שהמדות נולדים ונמשכים בבחי' עו"ע, שכל עו"ע בהכרח שיש ערך ושייכות להעלול אל העילה כו', אבל שכל מלמעלה מן השכל אינו בדרך עו"ע שהרי מהות כח המשכיל אינו ידוע ומורגש כלל בשכל כ"א מציאותו לבד כו' וכמבואר במ"א, וכמו"כ הוא בע"ס דאצי' דההמשכה דאו"א וזו"נ הם בחי' מהות ממהות, דמהות זו"נ היו כלולים באו"א וכשנתגלה הרי מהות או"א בבחי' תחתונה שבהם מתלבש בזו"נ (וכמ"ש במ"א ההפרש בין המשכת החיות בהאברים שגם הבחי' האחרונה הוא מעצמות החיות שלו, משא"כ המשכת השערות כו'), והיינו כפי אופן ההמשכה דהשתל' עו"ע כו', אבל המשכת החכ' מא"א כתיב והחכ' מאין תמצא מבחי' אין והארה לבד דבחי' א"א שהוא בחי' הכתר ולא ממהות הכתר וכמא' הידוע דאבא יונק ממזלא, והמזלות ידוע שהוא עד"מ השערות שהן בחי' מותרי מוחין לבד כו', וכך הוסד בסדר ההשתל' שתהי' ההמשכה מכתר לחכ' בבחי' מזלות ושערות לבד ומאו"א לזו"נ ממהות למהות כו', וא"כ בבחי' המשכת שם מ"ה בב"ן לברר כנ"ל הוא ג"כ בסדר הזה דוקא הוא נמשך ובא מלמעלה מעלה עד למטה מטה כו', והיינו שבתחלה נברר בחי' ב"ן דכתר ונכלל במ"ה שלו ואח"כ נמשך בחי' שם מ"ה בחו"ב לברר שם הנה ההמשכה אינו אלא ע"י בחי' מזלות ושערות לבד ומשם נמשך לזו"נ בבחי' עו"ע כו', באופן אשר ההתכללות דב"ן במ"ה שבאצי' אינו דומה לבחי' התכללות הזאת שבכתר, דעם היות שבאצי' ג"כ איהו וחיוהי וגרמוהי חד מ"מ אינו כמו הביטול שבכתר כו', וכן מאצי' לבי"ע ג"כ אינו דומה הביטול דבי"ע להביטול דאצי' כו' והיינו לפי שהגילוי דשם מ"ה אינו בכולם בשוה כו' כנ"ל. אבל יש המשכה אחרת שהיא למעלה מכפי סדר ההשתל' והוא המשכת שם מ"ה שע"י העלאת מ"ן מלמטה דוקא בהבירור דאו"ח מלמטלמ"ע ונק' המשכת מ"ד, וענין זה הבחי' דמ"ד, הוא למעלה הרבה מהמשכת השפע הבאה לפי סדר ההשתל' הנ"ל, כי בחי' מ"ד זה התחלתו מבחי' הפנימית שבכתר בכלל והוא בבחי' כשב"כ וחכ' שבכתר שבע"י בפרט בחי' רישא דע"י כו', ונמשך שלא ע"פ הסדר דהשתל' שיוכל להיות המשכת בחי' העצמית דמ"ה גם למטה בעשי' כו'. וכמו עד"מ הטפה הגשמית שנמשכת ממוח האב הרי המשכתה היא מפנימיות המוח שלמעלה הרבה מן השכל והרצון שבמוח כו' עד שמוליד בדומה לו ממש בכל הכחות פנימיים ועצמיים כו', ונמשך בבחי' טפה גשמיות דוקא כו' וכמ"ש במ"א, ועמ"ש מזה באורך בד"ה שמח תשמח, רנ"ז. וכמו"כ הוא בבחי' המשכת המ"ד דמרישא דעתיק הוא בא מלמעלה מעלה מכל השתל', והיינו

מבחי' פנימיות הכתר ונמשך עד למטה מטה לברר גם בחי' הב"ן דעשי' הגשמיות שיוכלל בבחי' מ"ה זה כו'. אמנם המשכתו הוא ע"י בחי' העלאת מ"ן דוקא, והיינו שמתחלה צריך שם ב"ן להעלות מ"ן בהניצוצות המתבררים שעולים בבחי' רצוא למעלה וכמו שית', ואח"כ יורד עליהם בחי' מ"ד. משם מ"ה המברר ושורה על המ"ן דב"ן וזהו עיקר הבירור שלהם, דע"י השראת המ"ד דמ"ה עליהם בזה הם מתבררים בתכלית הבירור להתכלל בבחי' שם מ"ה הנ"ל, משא"כ טרם ירידת המ"ד דמ"ה לשרות עליהם הגם שב"ן העלה מ"ן בהם לא נתבררו עדיין בתכלית הבירור, להיותם אז בבחי' ומדרי' דב"ן שבבחי' יש נחשב עדיין לגבי הביטול דשם מ"ה, כ"א ע"י השראת שם מ"ה עליהם עי"ז הם מתבררים בתכלית הבירור כו'. והענין הוא דהנה בחי' ההעלאות דשם ב"ן הוא בבחי' הגבורות שהוא בחי' ההתלהבות בבחי' רשפי אש כו', וכמו בשרשם בבחי' ס"ג דתהו שהוא בבחי' הגבורות והרצוא שלהם הי' בבחי' התלהבות במורגש כו' כנ"ל שזה עצמו הוא בחי' יש ודבר מה להתלהב ברשפי אש בבחי' רעש גדול כו'. משא"כ תכלית הביטול דשם מ"ה שהוא בקרירות ונחת שלמעלה מגדר ההתלהבות .ברשפי אש כו', וכמו בנפש האדם בעבודת ה' כאשר יתבונן המשכיל בגדולת א"ס ב"ה יולד מזה בחי' אה"ר ברשפי אש ושלהבת עזה אליו ית' כו', דעם היות שזהו בחי' טוב וקדושה ממש, הנה יש עוד מדרי' בעבודה שהיא הגבה מאד נעלה עד שזה נחשב לגבה לבחי' יש ממש, והיינו כאשר יגיע למדרי' תכלית הביטול דבחי' חכמה כח מה עד שמתבטל מכל וכל ובבחי' קרירות ונחת שאין בו כח אפי' להתלהב כו', והיינו מצד ההרגש בנפשו (דער דער הער) איך שאפס זולתו ואין עוד מלבדו ממש הרי פועל בו בחי' הביטול בכל עצמותו לגמרי מכל וכל שאין מי שיתנשא בהתלהבות ורצוא כו' מאחר שאין עוד מלבדו, כ"א מתבטל במציאות לגמרי בבחי' השתחוואה בקרירות ונחת שאינו נשאר בו רוח וכח אפי' להתנשא א"ע בהתלהבות כו', וכמו עד"מ במלך ב"ו כששומע מרחוק שהמלך בעיר ה"ה רץ במרוצה גדולה לקראתו, וכיון שמגיע בקרוב אליו ה"ה מתבטל מכל וכל שאין בו כח עוד לרוץ כו', וכמו"כ יובן בבחי' העלאת מ"ן דב"ן בבחי' רשפי אש והתלהבות שנחשב לבחי' יש נגד תכלית הביטול דשם מ"ה המברר ואין זה עדיין תכלית התיקון שלהם עד שיוכללו בתכלית ההתכללות בשם מ"ה ע"י המשכת מ"ד דמ"ה לשרות עליהם, שע"י השראה זו הם מתבררים בבחי' בירור בשלימות שמתכללים בשם מ"ה כו', והיינו ע"י המצות שמאיר עי"ז בחי' שם מ"ה בעצם על בחי' הב"ן דעשי' בהדברים הגשמים ה"ה נכללים בבחי' שם מ"ה בבחי' ביטול כל עצמותן לגמרי בבחי' אין עוד מלבדו כו', אלא שתחלה צ"ל העלאת מ"ן דב"ן מלמטלמ"ע שיצאו מבחי' הפירוד כו', והיינו בבחי' הביטול דהתלהבות רשפי אש כו' ואז שורה עליהם אח"כ בחי' המ"ד דמ"ה ונכללים בו כו'. וזהו שהבירור דעניני הרשות הוא הכנה לבד, והענין הוא כמשנת"ל בענין בירורי המאכלים שהבירור הוא בבחי' גבורות ההתלהבות כו' שאין זה בחי' בירור בשלימות כי הוא בבחי' יש עדיין אלא שזהו הכנה שכשעושה המצות בעניניים הגשמיים נמשך עליהם השראת בחי' מ"ד

דמ"ה כו', והכנה זו היא בהכרח לפי שהמשכת מ"ד הוא ע"י העלאת מ"ן דוקא בהבירור דמלמטלמ"ע כו' כנ"ל, ולזאת צ"ל תחלה דוקא בחי' הבירור בעניני הרשות שזה"ע העלאת מ"ן דוקא ואז ע"י עשיית המצוה נמשך בחי' מ"ד דמ"ה ונכללים בו שזהו בחי' הבירור בשלימות כו'. ועפ"ז יובן איך שנעשה למטה בחי' אחדות פשוטה ממש כמו בחי' פשיטות העצמות ממש, והיינו ע"י המצות שנמשך בחי' שם מ"ה בעצם שזהו בחי' פנימיות ועצמות א"ס ממש כו' כנ"ל, שהדברים הגשמיים מתכללים בבחי' שם מ"ה בבחי' ביטול במציאות ממש דאפס זולתו ואין עוד מלבדו ממש כו'. וזהו"ע דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים להמשיך בחי' העצמות דא"ס ממש למטה ע"י תומ"צ עד שגם הב"ן דעשי' יהי' בבחי' אחדות פשוטה ממש בבחי' אין עוד מלבדו שזהו בחי' אחדות פשוטה דבחי' העצמות ממש כו'. והנה כללות הגילוי הזה הי' במ"ת דזהו מ"ש וירד ה' על ה"ס ל' ירידה דוקא דהיינו ענין ירידת העליון אל התחתון, וכידוע בהמשל דשני בנ"א א' עומד בהר וא' עומד בבקעה דהתחברותם אפשר להיות על ב' אופנים או שהעליון יורד למטה או שהתחתון יעלה למעלה, וההפרש הוא דכשהתחתון עולה למעלה הרי יש כמה מניעות ועיכובים וצ"ל בעל כח שיוכל לעלות וגם צריך ללבוש לבושים אחרים כו', ואח"כ לפי ערך כזה שעולה ה"ה מקבל הארת העליון כו', אבל כאשר העליון יורד למטה הרי לא יש שום מניעות ועיכובים כלל וכל עצמותו כמו שהוא למעלה ה"ה יורד למטה כו'. ועד"ז יובן מ"ש וירד ה' על ה"ס היינו ששם הוי' עצמו ומהותו כמו שהוא בבחי' עצמותו ממש ירד ממקומו העליון כמו שהוא למטה מטה על ה"ס הגשמי שבזה העולם השפל בלי צמצומים והעלמות ולבושים כלל, אלא באור עצמותו כמו שהוא באמתתו ממש בא לגילוי גמור על ה"ס לנש"י כו', וממילא נעשה לפי שעה בחי' ביטול במציאות ממש בהעולם הגשמי שנהפך חומריות וגשמיות העוה"ז השפל וכמש"א גם העולם כולו חל מפניך ובריות בראשית חרדו ממך בהגלותך כו' שנתבטלו במציאותם כו', וישראל שעמדו במעמד ה"ס פסקה זוהמתן שנפסק מהם זוהמת נחה"ק בדוגמא כמו לע"ל, אלא שהי' לפי שעה לבד, וי"ל דנת"ל דהמדידה וההגבלה שבעצמות היא דהמשכת העצמות יהי' עבודה דמעהמ"צ דוקא, ובמ"ת הי' הגילוי הזה מצ"ע לכן הי' לפי שעה לבד כו', ונמשך האור ע"י תומ"צ בחי' המשכת מ"ד דעצם שם מ"ה שנעשה עי"ז הבירור כנ"ל עד שלעתיד יהי' זה בגילוי שיהי' בחי' אחדות פשוטה ממש למטה כו'. וזהו והר סיני עשן כולו מפני שירד עליו הוי' באש דנת"ל דבחי' העשן הוא ענין הבירורים דבי"ע שעולין ונכללים בבחי' ביטול במציאות כו', והי' זה במ"ת שזהו תכלית הכוונה דתומ"צ להיות לו ית' דירה בתחתונים היינו להמשיך בחי' עצמות א"ס למטה עד שיהי' למטה בחי' אחדות פשוטה בבחי' פשיטות הא"ס ממש כו', וזהו מפני שירד עליו הוי' באש בבחי' ירידת העליון דוקא מלמעלמ"ט דהוי' כמו שהוא בעצמותו ממש ירד למטה על הר סיני הגשמי, וזהו נתינת טעם על זה שהר סיני עשן כו' שעלה ונכלל בבחי'

העצמות כו' כנ"ל, וזהו עשן כולו שנעשה בבחי' אחדות פשוטה בחי' אין עוד מלבדו כו'.

בס"ד, ש"פ מטו"מ, רס"ב

וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך, ומקשא בזהר מהו שמשבח א"ע וראיתי אני שיש יתרון כו', דדוקא שלמה שויחכם מכל אדם ראה הוא שיש יתרון לחכמה כו', וכי שאר בני נשא דלא ידעי חכמתא דשלמה לא ידעי דא שיש יתרון כו', ומהו שמשבח א"ע וראיתי אני דוקא. והענין הוא דהנה כתי' וישב שלמה על כסא ה', ופי' המפרשים דכשם שכסא ה' הוא שורה מסוף העולם ועד סופו כמו"כ הי' שלמה שליט מסוף העולם ועד סופו. וי"ל עוד מ"ש וישב שלמה על כסא ה' דהיינו שעשה את הכסא שלו בדוגמא אל כסא ה', דהנה בכסא של שלמה כתי' שש מעלות לכסא, והוא בדוגמא כסא ה' וכדאי' בזהר שית יומין לעילא ושביעאה עלייהו שית יומין לתתא ושביעאה עלייהו שית דרגין לכורסייא איהו על גבי כורסייא כמ"ש וישב שלמה על כסא ה', והיינו מה שעשה שלמה שש מעלות אל הכסא ה"ז בדוגמא של מעלה דיש ששה רקיעים ועל הרקיע השביעי שם השראת השכינה, וכמ"ש סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו דבערבות שהוא הרקיע השביעי שם השראת השכינה כו'. והנה מ"ש בזהר שית יומין לעילא ושית יומין לתתא הו"ע שית תיבין דיחו"ע שמע ישראל ושית תיבין דיחו"ת בשכמל"ו, ועז"נ ששה משמותם על האבן האחת ושמות הששה כו' על האבן השנית כו', ובב' הבחי' דשית יומין עילאין ותתאין יש שביעאה עלייהו והן ב' בחי' שבת וכמ"ש את שבתותי תשמרו שבתותי ל' רבים, שיש שבת דשית יומין תתאין ושבת דשית יומין עילאין, וזהו משארז"ל בירושלמי אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן היו מיד נגאלין, דהיינו בשבת א' ב' בחי' שבת, שבתא דמעלי שבתא ושבתא דיומא שבתא, דמעלי שבתא הוא השבת דשית יומין דלתתא ושבתא דיומא הוא בחי' השבת דשית יומין דלעילא, וזהו שאו' ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, דלכאו' א"מ מה שייך כסא כבודו לשבת, אך הענין דשבת היא בחי' הכסא, והיינו בחי' שביעאה עלייהו כו'. וצ"ל מה"ע בחי' שית יומין עילאין ותתאין. וצ"ל תחלה מהו שית יומין דלתתא, והענין הוא דהנה כתי' כי אמרתי עולם חסד יבנה דהתהוות העולם הי' מבחי' החסד, וכמא' חסד אמר יברא כו', וכמו"כ הי' ההתהוות מכל המדות וכמ"ש ששת ימים עשה ה' דשית יומין עבדי עבידתי' כו', אלא שהעיקר הוא מדת החסד והיא המדה הראשונה מכל המדות, ואי' בזהר דמדת החסד הוא יומא דאזיל עם כולהו יומין כו', ובכדי שיהי' התהוות העולמות ממדת החסד וכמו"כ מכל המדות, דהרי העולמות הן בע"ג מן הארץ לרקיע

מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע כו', וכן העולמות והנבראי' העליונים הם בבחי' גבול ומדה, וכמו מלאך בשליש עולם עומד ויש בזה ב' פי' או שהמלאך שליש העולם או שהעולם שליש מהמלאך כו', ואיך שיהי' ה"ה בחי' גבול, ויש מלאכים שהן מהלך ת"ק שנה כו', ואפי' ג"ע היא ג"כ גבול שהרי ג"ע הוא השגה וכל השגה הוא בחי' גבול כו'. והמדות הם בחי' בלתי בע"ג, וכמ"ש חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, הרי בחי' החסד והרחמים הן בבחי' בלי גבול. ובכדי שיתהוו העולמות מבחי' החסד כו' צ"ל חסד יבנה שיהי' החסד בבחי' בנין, והיינו שיתלבש באותיות הדבור שז"ע בנין, וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים כו', שע"י אותיות הדבור עי"ז יכול להיות התהוות העולמות, שזה"ע מ"ש גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו ואמרז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, פי' וענין גדול הוא בחי' התפשטות גדולתו עד אין קץ בבחי' התהוות העולמות שיש ריבוי עולמות עד אין קץ וכמ"ש ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועולמות כו', וכתי' אלף אלפים ישמשוני וריבוי ריבבן קדמוהי יקומון והוא מספר גדוד א' ולגדודיו אין מספר כו', וכל בחי' התפשטות הגדולה הלזו שייכה כשהוא בעיר אלקינו דוקא, דעצמיות אוא"ס אפי' עצמיות מדותיו ית' אינם בגדר מקור לעולמות כ"א כשמתלבש באותיות הדיבור. דהנה אותיות הוא מל' אתא שהוא ל' תרגום, ותרגום הוא אחוריים דלה"ק, והיינו שנמשך ומתלבש בזה בחי' הארה חיצוניות לבד, וכמו שאנו רואין דהתלבשות המדות בדבור הוא הארת המדות לבד דעצמיות המדות אינן מתלבשים בדבור כ"א הארה לבד, וכמו מי שהוא בתוקף התפעלות הכעס אינו יכול לדבר כ"א כאשר נשקט ההתפעלות אז יכול לדבר, הרי מה שמאיר באותיות הדבור הוא הארה לבד כו', וכמו"כ הוא למעלה דמה שמתלבש באותיות דבור העליון הוא הארה מצומצמת לבד מבחי' המדות. ועז"א אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דדוקא בהתלבשותו באותיות הדבור אז שייכה התפשטות גדולתו להיות מקור על עולמות, ועז"א במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו שהגדולה הזו הוא בחי' ענווה וירידה והשפלה לגבי מה שמשפיל ומצמצם א"ע באותיות הדבור, וזהו דבריאת העולמות הן מעשרה מאמרות שהן מאמרות ודבור לבד כו', ואפי' האדם שהוא המעולה והמשובח שבכל הנבראים התהוותו הוא ג"כ מבחי' מאמר לבד, והוא מאמר נעשה אדם כו'. וזהו"ע שית יומין לתתא היינו הששה מדות כמו שמתלבשים באותיות הדיבור שנעשים מקור לעולמות התחתונים ז"ע יומין דלתתא כו'. ושית יומין לעילא היינו המדות עצמן אמנם כמו שמאירין באותיות המח' ששם מאירים בגילוי יותר, דהנה המח' ה"ה מתאחדת עם הנפש ולא כמו הדבור שנעשה נפרד, והגם דלמעלה אין לך דבר שחוץ ממנו כו', אלא שהוא בחי' הגילוי לזולתו ונעשו מזה עולמות שנראים ליש ודבר נפרד כו', אמנם מח' מתאחדת עם הנפש, וכמו"כ למעלה הוא בבחי' יחוד באלקות ונעשו מזה נבראים שהן בטלין באלקות, והיינו נבראים דעלמא דאתכסייא. וכידוע בענין נונא ימא כמו דגים שבים שנבלעים במקורם ואינם יכולים להיות נפרדים מן המים כו', וכמו"כ נבראים דעלמא דאתכסיא הוא שנכללין ובטלין באלקות כו', וכ"ז הוא מפני שבבחי'

מח' שם מאיר גילוי אלקות כו'. וענין שביעאה עלייהו הוא כי הגם שנבראו העולמות מבחי' יומין תתאין היינו ע"י התלבשות המדות באותיות הדבור בכדי להיות מציאת יש מ"מ הרי תכלית הכוונה היא שיהי' ביטל היש לאין, וזהו דאחר בשכמל"ו שבו מבואר איך שהעולמות נתהוו מהארה והארה דהארה כו' עד שנעשה מציאת העולמות אומרים אח"כ ואהבת את ה' אלקיך כו' שיהי' ביטל היש לאין כו', וכמו"כ בבחי' יומין עילאין ששם מאיר גילוי אלקות והנבראים הם בבחי' ביטל, מ"מ גם שם שייך בחי' ביטל יותר עליון, דהנה כתי' יקוו המים אל מקום אחד מים הוא בחי' עלדאת"כ וכמא' כל שיש ביבשה יש במים שהן נבראים דעלדאת"כ כו' כידוע, ואומר ע"ז יקוו המים הן הנבראים דעלדאת"כ להיות נקוים ונאספים למקום אחד ליכלל בבחי' אחדותו ית', דאחד כולל ג"כ ו"ק דח' וד' דאחד הן ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם, אמנם זהו כמו שבטלים ונכללים באחדותו ית' בבחי' ביטל בתכלית כו', וכמו"כ יקוו המים להיות בבחי' זה. דהנה נבראים דעלדאת"כ הגם שהם בטלים לאלקות מ"מ ה"ה בבחי' מציאת נבראים וכמו הדגים שבים שאם היות מהותם מים והמה מובלעים במי הים מ"מ ה"ה מציאת נבראים בפ"ע ואינן מים ממש וחוצצים לענין טבילה, דאין הלכה כרשב"ג שסובר דכל שהוא מבריית המים כו', וכמו"כ יובן בנבראים דעלדאת"כ דאם היותם בטלים לאלקות מ"מ ה"ה נבראים נבדלים כו', ומבואר במ"א דהיינו מה שמרגישים את האור והחיות האלקי שבהם, וא"כ אינן בבחי' ביטל דאין ואפס זולתו כו', ולכן גם בהם שייך בחי' שביעאה עלייהו להיות בבחי' ביטל בתכלית כו'. וזהו"ע הביטל דבחי' יחו"ע, דהנה הביטל דיומין עילאין הו"ע הביטל דפסוק ראשון דק"ש והוא ע"י ההתבוננות באחדות ה' בה' אחד איך שכל העולמות בטלים ומיוחדים בתכלית באוא"ס ב"ה, וכמו שהי' קודם שנבה"ע שאז לא הי' שום מציאת כלל ולא הי' שייך שום ריבוי ופירוד כלל ח"ו, כמו"כ הוא באמת גם לאחר שנבה"ע שהרי אוא"ס ב"ה מאיר בגילוי ממש גם לאחר שנבה"ע כמו קודם שנבה"ע ממש, וא"כ הרי גם עכשיו הם כלולים בעצמותו ממש כמו קודם שנתהוו כו', וכמ"ש כ"ז במ"א באורך, וכמו"כ כשיתבונן איך שהתהוותם הוא מבחי' ש' הוי' דוקא, והרי הוי' אחד וא"כ העולמות שנתהוו מש' הוי' ה"ה ג"כ בבחי' אחד כו', ובפרט שאמיתת ההתהוות הוא מא"ס עצומ"ה דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו', וא"כ כל מציאת הנבראים הוא הא"ס ממש כו', דזהו"ע מה שא"ס הוא אלופו ש"ע, דז' רקיעים וארץ וד"ר הם בחי' א"ס ממש כו', וכמ"ש כ"ז במ"א באורך, דע"י ההתבוננות בכ"ז יבוא לבחי' ביטל במציאת ממש להיכלל ולהיבטל ממש באחדותו ית' כו'. אמנם הביטל דשית יומין תתאין הוא מההתבוננות דבשכמל"ו איך שבכל דבר שנברא בעולם יש בו אור וחיות אלקי המחי' אותו ושהעיקר הוא האלקות והנברא מצ"ע הוא אין ואפס ממש כו', א"כ הרי כל חפצו יהי' בהאור והחיות האלקי, היינו שבכל הדברי' הגשמים שהוא מוכרח בהם לא ירצה בהדבר הגשמי מצ"ע היינו בהתענוג הגשמי כ"א ירצה בהאור והחיות האלקי שבו, ושעי"ז יתוסף לו כח בתו"ע כו', וגם יתבונן איך שכללות האור והחיות הזה הוא בחי' הארה

והארה דהארה כו' לבד, וכמ"ש הודו על ארץ ושמים הוד וזיו לבד כו', אבל וירם קרן לעמו בחי' המשכה עצמיות בתומ"צ כו', א"כ צריך שיהי' כל חפצו ורצונו בתומ"צ דוקא כו'. וזה"ע שית דרגין לכורסייא הן בחי' ו"ק דבריאה ושביעאה עלייהו היא בחי' מל' בחי' הכסא והים עומד עליהם מלמעלה כו' וזהו"ע הביטל דיחו"ת כנ"ל בההתבוננות דבשכמל"ו כו'. ושית יומין לתתא הן בחי' ששה מדות דאצי', דהמדות אם היותן בבחי' א"ס כנ"ל מ"מ אינן בערך בחי' העצמות דלאו מכל אילן מדות איהו כלל, וגם החכ' נחשבת כעשי' לפניו ית' כמ"ש כולם בחכ' עשית כו', ולזאת לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן בבחי' ביטל בתכלית להיות נכלל באחדותו ית' כנ"ל בענין ה' אחד, וזהו בחי' שביעאה עלייהו, היינו בחי' בינה שנק' כסה"כ כידוע. וזהו ב' בחי' שבת שבתא דמעלי שבתא בחי' הביטל דיחו"ת ושבתא דיומא הוא הביטל דבחי' יחו"ע כו'. והנה במדרש איתא דשש מעלות לכסא הן שיתא סדרי משנה, דהנה מתניתא מלכתא, וכמו עד"מ מלך שגוזר אומר משפיל לזה ומרומם לזה והכל ע"פ גזירת חכמתו שכך מחייב חכמתו שלזה צריכים להשפיל ולזה צריכי' לרומם, וכמו"כ מתניתא מלכתא משפיל ומרומם שזה כשר וזה פסול זה טמא וזה טהור וכן חייב וזכאי, והכל ע"פ גזירת החכ' שכך גזרה חכמתו ית' שזה כשר וזה פסול כו'. וזהו מ"ש ויהי בישורון מלך שנק' מלך ישראל וכמ"ש כה אמר מלך ישראל וגואלו, דלכאו' אינו מובן למה נק' מלך ישראל דוקא והלא ענין המלוכה הו"ע הביטל מה שהעם בטלים אל המלך והביטל ה"ה במלאכים יותר מבנש"י, דהגם דהנשמות שרשם למעלה ממלאכים מ"מ הרי ירדו למטה ונתלבשו בגופים שאין הביטל בהם כ"כ כמו במלאכים, ולמה לא נק' מלך המלאכים, אך הענין הוא דענין המלוכה היא ההנהגה ע"פ החכ' חכמת התורה ותורה ניתנה למטה לנש"י דוקא ומשו"ז נק' מלך ישראל דוקא כו'. ובחי' שביעאה עלייהו הוא בחי' הכסא היינו תושב"כ, ולכן יש חמשה חומשי תורה דהיינו בחי' ה' עילאה בחי' בינה שהיא בחי' הכסא בחי' שביעאה דשית יומין דלעילא, והשית סדרי משנה הן השית יומין והוא בחי' וא"ו שמחבר בחי' ה' עילאה עם ה' תתאה שהוא בחי' שביעאה דשית יומין דלתתא כו', וי"ל דבחי' שית יומין תתאין ועילאין ושביעאה עלייהו שנת"ל שזהו"ע יחו"ת ויחו"ע היינו בחי' העלאה מלמטלמ"ע, ומשנ"ת עתה שזה"ע התורה היינו בבחי' המשכה מלמעלה למטה, דתושבע"פ הוא בחי' מל', מל' פה תושבע"פ קרינן לה ושית סדרי משנה הן בחי' וא"ו שמאיר בבחי' ה' תתאה, ותושב"כ הוא בחי' ה' עילאה, ועל התורה כתי' ואמת ה' לעולם אין אמת אלא תורה שע"י התורה נמשך בחי' אמת ה' לעולם בחי' יחו"ע ד"ע כו', וזהו וישב שלמה על כסא ה' היינו שבא למדרי' בחי' שביעאה עלייהו בחי' יחו"ע ובחי' התורה שנק' כסא כו'. ומ"ש וישב שלמה על כסא ה' ענין הישיבה הוא כמא' מלך עומד ואגוסטוס יושב, וההפרש בין עמידה לישיבה הוא דעמידה הוא דרך עראי וישיבה מורה על הקביעות, והוא ההפרש בין משכן למקדש, דבמשכן כתי' ואהי' מתהלך באהל ובמשכן, שהוא דירת עראי לבד, אבל מקדש הוא בחי' דירת קבע, והיינו שאינו משתנה לפי שההמשכה היא מבחי' אני ה' לא שניתי ששם לא יש שינוים כלל כו'. וזהו שאמרז"ל כל הקובע מקום

לתפלתו אויביו נופלים תחתיו, וכן בתורה אמרו עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, והיינו שעיקר הקביעת בנפש יהי' בחי' התורה ותפלה דאין הכוונה על הקביעת בזמן דגם מי שאינו יכול ללמוד תמיד עם * עיקר חפצו ורצונו הוא בתורה זה"ע תורתך קבע כו', ועי"ז ממשיכים מלמעלה ג"כ בחי' קבע, היינו בחי' אני ה' לא שניתי כו'. וזהו ג"כ מש"א ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, דכסא כבודו הו"ע השבת שהיא בחי' הכסא כנ"ל, ואו' וישב על כסא כבודו היינו בחי' ישיבה בקביעות שז"ע וישב ה' מלך לעולם וישב שלמה על כסא ה' בחי' קביעת המשכת בחי' אני ה' לא שניתי כו'. והטעם מה ששלמה הגיע לבחי' זו הוא כי שלמה הי' דור ט"ו לאברהם, והענין הוא דהנה בר"ח הוא מולד הלבנה והולכת ומתגדלת עד בט"ו לחודש שאז מתגדלת בשלימות כו', וכמו"כ באברהם כתי' מי העיר ממזרח א"ת העיר אלא האיר דאברהם התחיל להאיר כו' ושלמה שהי' דור ט"ו לאברהם אז קיימא סיהרא באשלמותא בבחי' שלימות האור כו', וענין ט"ו דוקא הוא כי ט"ו הוא בחי' י"ה בחי' חו"ב, וזה"ע דקיימא סיהרא באשלמותא היינו שמקבלת ג"כ מבחי' חו"ב כמו ז"א, ובחו"ב שורה אוא"ס שז"ע גילוי בחי' אני ה' לא שניתי כו'. וזהו וישב שלמה על כסא ה' דהכסא היא בחי' בינה כנ"ל דזהו בחי' שביעאה, וחו"ב הן תרדל"מ ולזאת בבינה מאיר חכ', וזהו"ע שהבינה נק' כסא הכבוד שבה שורה בחי' כבוד שהוא בחי' חכ' כו', ובחכ' שורה אוא"ס ב"ה כו'. וזהו ג"כ ענין ט"ו שבחים דישתבח שמך, דענין ישתבח שמך הוא בחי' תוקף הגילוי בבחי' שמך, וז"ש לעד מלכנו דהיינו בבחי' נצחיות בחי' לא שניתי, וזה ממשיכים ע"י הט"ו שבחים שממשיכים בחי' י"ה ששם שורה אוא"ס ב"ה כו'. וזהו ג"כ הט"ו תיבות דיברכך, דענין ברכת כהנים הוא המשכה בבחי' מל' שז"ע כה תברכו לברך ולהמשיך בבחי' כה, והו"ע הט"ו תיבין להמשיך בחי' י"ה בבחי' מל' כו'.

ומעתה צ"ל מ"ש וראיתי אני שיש יתרון לחכמה על הסכלות כו'. דהנה שלמה רצה לידע הטעם דפרה אדומה כמו משה שהשיג זה קודם הסתלקותו ורצה שלמה לידע טעמה ולא יכול להגיע לזה ואמר אמרתי אחכימה והיא רחוקה ממני, והענין דהנה נת"ל דהכסא הו"ע התורה וזהו וישב שלמה על כסא ה' בחי' התורה, ורצה לידע טעם פרה אדומה היינו שרצה לידע בחי' פנימיות התורה וסודה ולא יכול לעמוד על טעמה כו'. והענין הוא דהנה כתי' עוטה אור כשלמה וידוע דקאי על התורה, דהנה בכדי שיהי' התהוות העולמות מאוא"ס ב"ה, דהעולמות הן בע"ג ואוא"ס בלתי בע"ג שהן שני הפכים לגמרי כו', צ"ל ע"י ממוצע, והיינו ע"י ממוצע דתורה שהתורה היא ממוצע בין אוא"ס לעולמות, וידוע דכל ממוצע צ"ל כלול מב' מדרי', וזה"ע ב' הבחי' דתורה בחי' אור ושלמה, אור הוא בחי' פנימיות התורה שזהו מצד אוא"ס ב"ה ושלמה הוא בחי' חיצוניות גליא שבתורה השייכה אל העולמות כו', ובד"כ אצי' הוא ממוצע בין אוא"ס לעולמות הנבראים, וב' הבחי' שבהממוצע הן בחי'

עם : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : אם.

מוחין ומדות בחי' איהו וחיוהי חד ובחי' איהו וגרמוהי חד כו' וזהו שרצה שלמה לידע בחי' פנימיות התורה שהוא בחי' אור דתורה ולא הי' יכול להגיע לתכליתה, והענין דהגם דשלמה זכה לכסא ה' שהוא בחי' התורה מ"מ זהו בחי' הלבוש דתורה וכמו הכסא שהיא הלבוש אל הכבוד השורה בתוכה, והיינו מה שבחי' בינה היא לבוש אל החכ'. ואם היות שיש בה השראת החכ' כנ"ל דחו"ב תרדל"מ וגם מאיר בה בחי' אני ה' לא שניתי כו', מ"מ כ"ז הוא בחי' הארה לבד, אבל לבחי' עצם החכ' וכ"ש לבחי' פנימיות החכ' לא הי' יכול להגיע כו'. ומ"מ הרי בבחי' חיצונית התורה יש בה כל בחי' הפנימיות שהרי החיצוניות היא לבוש אל הפנימיות, וא"כ הרי כל בחי' הפנימיות מלובש בחיצוניות אלא שהוא בהעלם שאין העצמיות והפנימיות מאיר בגילוי כו'. וזהו וראיתי אני דוקא לפי שהי' בבחי' הכסא שהוא בחי' הלבוש אל הפנימיות, וזהו שלמה ל' שלמה ולבוש, לכן ידע הוא דוקא שבהחיצוניות יש כל בחי' הפנימיות והעצמיות שהן סודות התורה ואיך שהפנימיות היא בבחי' א"ס שא"א לעמוד על טעמה דלא ידע אנוש ערכה כ"א אלקים הבין דרכה כו'. וזהו וראיתי אני שיש יתרון לחכמה על הסכלות דפי' סכלות אין הכוונה על סכלות ממש כ"א הכוונה על חכ' דעה"ד טו"ר, דבכל החכמות דעה"ד טו"ר אין בהם פנימיות ויכולים להגיע לתכליתם וכמ"ש במדרש פ' חקת על כל אלה עמדתי כו', אבל בתורה יש בה בחי' פנימיות א"א לעמוד על תכליתה, וזהו שיש יתרון לחכמת התורה על הסכלות הן שארי חכמות כו'. ופי' כיתרון האור על החושך, דהנה אי' במדרש ויקרא אלקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים ולחושך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים כו', וכמו שיש ריחוק הערך מאד בין מעשיהן של צדיקים אל מעשיהן של רשעים כן הוא הריחוק הערך בין חכמת התורה לחכמות דעה"ד טו"ר כו'. ועוי"ל דפי' כיתרון האור על החושך הוא שע"י החושך נעשה יתרון האור. דהנה בכ"מ הקליפה קדמה לפירי, וכמו בתבואה תחלה צומח הקש והתבן ואח"כ צומח החטה, וכן בפירות כמו האגוז תחלה צומח הקליפה ואח"כ הפרי, וכך בברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו', וענין החושך והאור הוא דהנה ידוע שיש ב' מיני הנהגות, הא' היא הנהגת הטבע והב' הוא מה שלמעלה מן הטבע, פי' טבע הוא מל' טבעו בי"ס וכמו קדושך לטבועין ניתנו היינו שאינן נגבין, וזהו ל' טבע שהאור האלקי הוא בבחי' טביעה שהוא בבחי' העלם והסתר ואינו מאיר בגילוי, והוא מה שהעולם כמנהגו נוהג שבכל יום חמה זורחת במזרח ושוקעת במערב ועוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' לא ישבותו כו', דבאמת הרי הטבע היא ג"כ אלקות ויש בזה נסים תכופים אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו וידוע רק להקב"ה לבדו, אבל למטה אינו נראה ונגלה כו', וזהו בחי' חשך שאין האור והגילוי נראה כו', אבל הנהגה שלמעלה מן הטבע היינו בחי' נסים נגלים שלמעלה מן הטבע, וכמו יצי"מ וקי"ס שהאיר בחי' אלקות בגילוי וזהו בחי' אור כו'. וז"ש בקי"ס ויהי הענן והחשך ויאר, שהי' בחי' גילוי אור וגם החשך האיר שגם הטבע הי' בבחי' גילוי ממש כמו שהוא בבחי' למעלה מהטבע כו' כמ"ש במ"א. וזהו מ"ש לדוד ה' אורי וישעי ואי' במדרש אורי בים וישעי בים והיינו שאז הי' בחי' גילוי אור,

ובחי' אורי היינו בחי' או"פ וישעי הוא בחי' או"מ כו'. והנה ע"י תומ"צ ממשיכים בחי' גילוי הזה דאורי וישעי הוא בגימ' תרי"ג שע"י תרי"ג מצות ממשיכים בחי' הגילוי שהי' בקי"ס כו', וזהו כיתרון האור מן החשך דבכדי להמשיך בחי' האור שהוא בחי' הגילוי דלמעלה מהטבע הוא ע"י בירור החשך דוקא, והיינו ע"י תומ"צ המלובשים בעשי' הגשמיות כו' וכמו שאין אדם רואה אלא מתוך השחור שבעין כו', וכך ע"י בירור החשך דוקא ע"י מצות מעשיות עי"ז ממשיכים דוקא בחי' יתרון אור הנ"ל כו'. וזהו וראיתי אני דוקא, לפי ששלמה זכה לכסא ה' בחי' התורה לכן ראה הוא דוקא בחי' היתרון דבחכמת התורה שיש בה בחי' פנימיות דלא ידע אנוש ערכה כו', וזהו כיתרון האור שבאין ערוך אל החשך. וגם פי' כיתרון האור על החשך שע"י בירור החשך עי"ז מאיר בחי' האור שלמעלה מהשתל', דכמו"כ הוא בתורה שע"י הבירורים בבחי' גליא דתורה שמלובשת בדברים גשמיים ומבררת בירורים דזה כשר כו' וכן ע"י הבירורים דמעהמ"צ עי"ז נזכה לבחי' יתרון החכמה שהן בחי' טעמי תורה שיתגלו לע"ל כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו כו'.

בס"ד, ש"פ דברים, רס"ב

ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה, וצ"ל מי המה ושבי', ולמה ציון במשפט דוקא תפדה ושבי' נפדין בצדקה דוקא. ולהבין זה צלה"ק מה שתכלית ירידת הנשמה בגוף היא בשביל העלי', וצ"ל מהו העלי', והענין הוא דהנה אנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת ואתה נפחת בי, שיש ד' מדרי' בנשמה טהורה בראת יצרת ונפחת, ובד"כ הן ב' מדרי' דטהורה היא הוא מדרי' א', והמדרי' הב' היא בחי' בראת יצרת ונפחת, דג' אלה נחשבים בד"כ למדרי' אחת. והענין הוא דהנה בנשמה יש ב' מדרי' הא' היא כמו שבאה בבחי' בריאה דכל בריאה הוא יש מאין, והיינו כמו שהנשמה נעשה בבחי' יש ומציאת דבר מה, והיינו כמו שהנשמה היא בג"ע קודם התלבשותה בגוף שמשגת השגת אלקות כו', דכ"ז היא כמו שהנשמה כבר היא בבחי' יש ומציאות, דאז שייך ענין ההשגה כו', ובפרטיות יש בה ג' מדרי' בראת יצרת ונפחת, אבל בכללות נחשבים למדרי' א', מפני שכ"ז הוא כמו שנעשית בחי' יש, אלא דאופן התהוות ישותה הוא שבתחלה היא בבחי' בראת ואח"כ יצרת כו'. דכמו"כ הוא בכל יש כשמתהווה מאין אינו נעשה בבחי' יש ממש בתחלת התהוותו אלא תחלת התהוותו מאין ואפס המוחלט הוא בבחי' חומר פשוט עדיין שאינו מוגבל באיזה ציור עדיין, והיינו מפני שאינו בבחי' מציאת יש ממש, דכל מציאת יש בהכרח שהוא מוגבל ומצוייר באיזה פרט, וכמו יש הגשמי וכדומה בהכרח שהוא בעל קצוות אם הוא בעל זוויות או עגול אבל בעל קצוות הוא בהכרח שא"א להיות מציאות

איזה דבר בלי קצוות, והקצוות הן המה הגבלתו ובהם הוא נתפס כו', וכמו"כ הוא בכל מציאת דבר מה בהכרח הוא שהוא מצוייר באיזה ציור מוגבל, והחומר הפשוט שאינו מצוייר בשום דבר הוא מפני שאינו עדיין בבחי' מציאת יש. ואם היות דלגבי בחי' האין והאפס המוחלט ה"ז בחי' יש, היינו לפי שאינו בבחי' אין, וכל שאינו בבחי' אין ה"ז בחי' יש לגבי האין, כי בין אין ליש לא יש דבר ממוצע כ"א או אין או יש וכשנתהווה דבר שאינו בבחי' אין ה"ה בבחי' יש, אבל מ"מ אינו יש ממש עדיין, כ"א שהוא בבחי' אפשרי המציאות, דבחי' האין הוא אפיסת המציאות והעדרו שאינו שייך בו גם אפשרות המציאות, וכאן נעשה דבר שהוא בבחי' אפשרי המציאות, אבל אינו בבחי' מציאות עדיין כו', ואח"כ הוא שנצטייר החומר באיזה ציור והוא שנתגלה בו ענין הישות, אבל הוא בבחי' ציור כללי עדיין כו', ואח"כ נעשה בבחי' מציאות פרטי להיות בבחי' יש ממש כו'. וג' אלה הם בחי' חומר וצורה ותיקון, דחומר הוא בחי' עצם הדבר הנעשה ונתחדש מאין והוא בחי' עצמו ומהותו של הדבר ואינו עדיין בבחי' מציאת ממש ובבחי' ציור מוגבל, וכמו החומר הפשוט מהד' יסודות שאין בו שום ציור יסודות כלל כ"א מה שנושא את כולם בהעלם לא בבחי' מציאות מהות איזה דבר כ"א מה שנתהווה דבר שיש אפשרות לזה שיהיו יסודות, אבל אינם עדיין במציאות ממש כו'. וצורה הוא מה שחומר הפשוט בא לכלל ציור ד' יסודות אבל הן יסודות פשוטות עדיין, והיינו שכל יסוד בפ"ע הוא רק היולי ואינו עדיין בבחי' מציאת ממש, וכידוע מהאש היסודי שאינו כמו האש שלנו כלל וכמ"ש הרמב"ם והרמב"ן שהוא דבר ספירי ובהירי לא אור ולא חם כו', וגם היסודות אינן מורכבים וכלולים זמ"ז כ"א כל א' הוא פשוט כמו שהוא כו'. ותיקון הוא גמר הדבר, והיינו מה שהיסודות נעשו כל אחד במציאות דבר ממש וגם נעשה מזיגה והרכבה מכל היסודות ונעשו מציאות נבראים ממש בבחי' יש כו', ונק' בחי' זו תיקון מפני שכל דבר כשבא לידי גמר מלאכתו זהו תיקונו. והן ג' מדרי' בריאה יצי' עשי', דבריאה הוא ראשית התחדשות היש כמ"ש הרמב"ן בפי' עה"ת בפסוק בראשית ברא אלקים, והוא בחי' החומר, ויצי' הוא בחי' הצורה, ותיקון הוא בחי' עשי' וכמו שת"א על ועשתה את צפרני' ותתקין, וכן לעשות לתקן כו', וכמו שהוא בכל בריאה והתהוות שהוא בבחי' ג' דברים הנ"ל, כמו"כ הוא בנשמה שיש בה ג"כ ג' בחי' בראת יצרת נפחת שהן ג' מדרי' הנ"ל. ולהיות כי הג' מדרי' הנ"ל הכל הוא כמו שכבר נעשה בבחי' יש, שזהו"ע בריאה שהוא התחדשות היש מאין ואפס המוחלט אלא שאופן התהוותו עד שנעשה בבחי' יש ממש דהיינו התגלות ישותו בפועל ממש הוא בג' מדרי' דחומר וצורה ותיקון כנ"ל כו', לכן נחשבים בד"כ במדרי' אחת כו'. והטעם מה שהתהוות היש הוא באופן כזה שאינו נעשה בבחי' יש ממש בתחלת התהוותו כ"א תחלת התהוותו הוא בבחי' חומר פשוט שהוא רק בחי' אפשרי המציאות לבד כו' כנ"ל עד שנעשה בבחי' תיקון, מבואר הטעם ע"ז במ"א, לפני * שבתחלת וראשית התהוות היש

לפני : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : לפי.

ה"ה קרוב עדיין אל האין האלקי ומאיר בו בחי' האין (והיינו בבחי' ידיעת המציאות לבד כו' כמ"ש במ"א) ולכן א"א שיהי' בבחי' מציאות יש ממש כ"א כאשר ירד ממדרי' למדרי', והיינו שמתעלם האור ואינו מאיר בו בגילוי עד בחי' עשי' שהאור מוסתר לגמרי אז דוקא נעשה בבחי' יש ממש כו', והמשל בזה כמו אותיות החקוקים על האבן טוב הנה מצד בהירת האב"ט אין האותיות ניכרים כ"א כשחותמים על השעוה שמתרחקי' מהאב"ט אז ניכרים האותיות כו', וכן במח' אין האותיות ניכרים מפני שמאיר שם גילוי אור השכל האותיות המה בבחי' דקות ורוחניות, כ"א בדיבור שמתצמצם האור אז האותיות ניכרים כו', וכמו"כ ראשית התהוות היש לפי שהוא קרוב אל האין מאיר שם עדיין גילוי בחי' האין האלקי, ולכן אינו בבחי' יש ממש עדיין כו'. ולכאו' אין זה מובן, מה שייך קריבת היש אל האין, והלא היש אין ערוך לגבי אין והן שני הפכים ממש והתהוות היש מהאין האלקי הוא בבחי' אין ערוך בדרך ריחוק דוקא, וא"כ איזה קורבה שייך מן היש אל האין לומר שהיש הראשון הוא קרוב אל האין יותר עד שמשו"ז אינו בבחי' יש ממש כו'. וצריכים לומר דבחי' האין האלקי להיות שהוא בחי' הארה לבד ולא עצם כו', לכן אינו שייך לומר בו שהוא מובדל לגמרי מבחי' היש, ואם היות שאינו יש כלל והן שני הפכים ממש, מ"מ כשמאיר בהיש הנה יש לו איזה קורבה ושייכות אליו ואינו בבחי' אין ערוך ממש, דדוקא בבחי' עצמות ממש שייך לומר שהיש הוא באין ערוך שאין לו שום קורבה ושייכות כלל, וז"ש אין ערוך לך, לך דוקא לגבי בחי' העצמות כו', אבל לגבי בחי' ההארה אינו שייך לומר אין ערוך ממש כו'. ואם כי התהוות היש מן האין האלקי הוא בבחי' אין ערוך שזה רוחני וזה גשמי וא"כ אופן התהוותו הוא בדרך ריחוק דוקא, ולכן נעשה ונתחדש בבחי' יש ולא בבחי' אין (כמו בהשתל' עו"ע כו') (ובאמת מה שנתהווה מאין להיות בחי' יש זהו מפני שהוא מעין המאור לא מהאין מצ"ע כו' כמשי"ת) מ"מ הרי ההתהוות הוא ע"י המשכת והתגלות האין להוות היש וכמ"ש במ"א שכל פעולה היא ע"י התגלות הפועל דוקא כו', וכאשר נמשך ונתגלה אל היש הנה יש לו איזה קורבה ושייכות אליו והוא מה שנדע מציאותו עכ"פ בהיש, והיינו לפי שבעצם הוא בחי' הארה לבד לכן כאשר נמשך ונתגלה אל היש הוא בבחי' איזה שייכות אליו כו'. והענין הוא דהנה בחי' אין היינו האור האלקי הוא ג"כ בחי' מציאות שה"ה מציאות אור עכ"פ, ואופן מציאותו הוא כאופן המציאות שבעולמות, ולא כמו ענין אמתת המצאו מה שעצמות הוא אמיתת המציאות, דבחי' מציאות זאת אינה באופן וסוג מציאות שבעולמות כלל, דענין המציאות שבעולמות הוא שהוא נתפס ומורגש והו"ע הישות שהוא רק מציאות נדמה ולא מציאות אמיתי כלל, דבעצמות אינו שייך כלל ח"ו ענין מציאות כזו, אלא ענין אמיתת המצאו אינו בגדר וסוג זה כלל וכלל, ואין אנו יודעין איך ומה הוא ענין אמיתות המציאות, אבל זאת אנו יודעים שאין זה בחי' מציאות זו להיות בגדר דבר נתפס ח"ו וח"ו, נמצא שאינו כלל בגדר וסוג מציאות שבעולם, אבל בחי' האור הרי מציאותו הוא בגדר וסוג זה ששייך בו תפיסה והרגש, ואם היות שרחוק מאד מבחי' המציאות שבעולם

שזה רוחני וזה גשמי וא"כ הרי הם בבחי' אין ערוך זל"ז, מ"מ אינו בבחי' אין ערוך לגמרי לפי שהוא בסוג מציאות כזאת עכ"פ. ויובן זה עד"מ באור וחיות הנפש שהוא בבחי' הרגש שהאדם מרגיש כחותיו כמו שמרגיש את אור שכלו ומדותיו וגם כח הרצון והתענוג, ועוד יותר שמרגיש גם כללות אור וחיות הנפש שלמעלה גם מכח הרצון כו' וכמו שמרגיש האדם א"ע שהוא חי שזהו הרגש החיות הכללי כו', וה"ז הוראה שגם החיות הכללי הוא בבחי' מציאות שה"ה מורגש, ומ"מ אינו דומה כלל למציאות אברי הגוף שהן מורגשים ממש במישוש ונתפסים במקום ממש, משא"כ אור וחיות הנפש אינו נתפס במקום ונרגש רק בהרגש רוחני לא הרגש גשמי, ומן ההרגש יובן אופן מציאותם שאינו דומה כלל מציאות אור הנפש למציאות הגוף עד שנק' רוחני (ר"ל בלתי מציאות) לגבי הגוף, אבל מ"מ ה"ה באותו סוג מציאות של מציאות הגוף שהרי הוא ג"כ מורגש כו', אלא שזה מציאות רוחני וזה מציאות גשמי כו'. וכמו"כ יובן בבחי' האור, דאם היות שאינו כלל כמו מציאות העולמות ונק' אין בבחי' העדר המציאות לגבי העולמות מ"מ הוא בבחי' מציאות אור, וסוג המציאות שלו הוא כמו סוג המציאות דעולמות כמובן היטיב ממשל הנ"ל ולכן כשמאיר ומתגלה אל היש להוותן יש לו קורבה ושייכות אליו כו', משא"כ בבחי' העצמות שאינו בגדר וסוג זה כלל וכלל אינו שייך בזה שום קורבה ושייכות ח"ו כו', אבל באור אחר שמתגלה שייך בו ענין הקריבות כו'. והגם דבכדי שיהי' התהוות היש צ"ל בבחי' ריחוק דוקא שז"ע אין ערוך, דאם לא כן לא יתהווה בבחי' יש, וא"כ איך הם שניהם שהוא בבחי' ריחוק וגם בבחי' קירוב (שכל פעולה הוא ע"י התגלות הפועל כו' כנ"ל), הענין הוא דמה שהוא בבחי' ריחוק היינו שאין מהותו נודע בנבראים, והקירוב הוא מה שמתגלה מציאותו עליהם כו', דהנה באור יש בחי' העצמות ובחי' ההתפשטות, ובחי' העצמות הוא מה שהבורא מתעלם ומסתתר מהנבראים, ובחי' ההתפשטות הוא מה שמאיר ומתגלה עליהם כו'. וביאור הענין הוא דהנה מה שהאור מהווה זהו לפי שהוא מעין המאור כו' כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד, ומבואר במ"א שזהו מבחי' כח העצמות שיש בהאור, וכמ"ש מזה בד"ה וביום שמחתכם ומועדיכם, והנה ההתהוות בפועל הוא ע"י התגלות כח הפועל לפעול שזהו בחי' האור בחי' ההתפשטות שלו, אמנם הוא ע"י כח בחי' העצמות שבו דבחי' זו הוא בבחי' הסתר והעלם מהנברא ועי"ז נעשה ההתהוות בפועל ע"י האור כו' שמתגלה על הנבראים להוותם כו', והו"ע ב' הבחי' שיש בבחי' מל' בחי' השפעה בריחוק שבבחי' רוממות והתנשאות וזהו בחי' כח העצמות שבה כו' (ובמל' גופא הוא ג"כ בחי' עצמות המל') ובחי' השפעה בקירוב שמתגלה בעולמות ונבראי' בבחי' ידיעת המציאות (והוא בחי' ההתפשטות שבמל'), ומשו"ז לפ"ע הקירוב והריחוק מהאין האלקי לפי אופן כזה הוא מציאת היש כו', וכמו עד"מ באור השכל המתלבש באותיות הרי האור והאותיות הם ג"כ ב' הפכים כאין ויש, ומ"מ הרי האור השכל מתלבש ומתגלה בהאותיות שנגלה ונרגש בהם האור, ולכן לפ"ע האור כמו"כ הן האותיות, דבמח' הן באופן כזה ובדיבור באופן כזה כו', משא"כ לגבי עצמות הנפש כמו שהוא למעלה מבחי' גילוי אור הרי האותיות המה

באין ערוך ממש איליו ואינו שייך שום קירוב ושייכות מן הנפש אל האותיות כו'. ומה שיש ג' מדרי' מתחלת ההתהוות עד שנעשה יש בפועל י"ל לפי שבהאין שהוא בחי' האור יש ג"כ ג' מדרי', וכמ"ש במ"א שבכל כח מתחלת הוויתו עד סוף גלויי יש ג' מדרי', הא' בחי' עצמות הכח כמו שנמצא מן העצם, והיינו כמו שהוא בעצמותו לא בבחי' המשכה וגילוי כלל, והב' כמו שנמשך ונתגלה אך בבחי' גילוי כללי עדיין, והג' כמו שנמשך בבחי' גילוי פרטי כו', וכמו עד"מ במדת החסד יש כח ההיולי העצמי כמו שנטוע ומושרש בעצם הנפש שהוא למעלה מגדר המשכה וגילוי, דכל הגילוים נמצאים ממנו, אמנם הוא עצמו אינו בבחי' המשכה כלל, והב' שנמשך בבחי' גילוי כללי, והיינו כשמתעורר להיטיב, אמנם הוא בבחי' גילוי כללי עדיין ואינו ניכר עדיין באיזה אופן תהי' ההטבה, ויכול להיות משם ההטבה בכמה אופנים ובבחי' בל"ג שלא לפ"ע המקבל כלל, והג' כמו שמשער בעצמו באיזה אופן תהי' ההטבה, והיינו שמשער כחות וחושי המקבל ולפי אופן זה מגביל את אופן ההטבה כו', וכמו"כ יובן באור בכלל שיש בו ג' מדרי' וכנ"ל. ולהיות שההתהוות מהאין הוא בבחי' התגלות הפועל כו' שמשו"ז הוא בבחי' קירוב כו' כנ"ל, לכן יש בהנבראים שנתהוו ג"כ ג' מדרי' הנ"ל. ולפי"ז יובן דמה שיש חלוקי מדרי' באופן התהוות היש בהג' מדרי' דחומר וצורה ותיקון זהו לגבי האין האלקי שהוא בחי' הארה לבד, אבל לא לגבי העצמות כו', והיינו כפי המבואר במ"א דאמיתת ההתהוות הוא מבחי' העצמות ממש דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו' הרי לגבי בחי' ומדרי' זו ההתהוות הוא בבחי' יש ממש בבחי' אין ערוך לגמרי כו', לפי שאינו בגדר וסוג דמציאות שבעולמות כלל וכלל כו' כנ"ל. ולפ"ז בבריאת והתהוות העולמות הרי בעולם עשי' הגשמי דוקא נתגלה כח העצמות דא"ס ממש, דבעולמות עליונים היינו בעולמות הרוחניים שהם בבחי' ביטל שם נתגלה בחי' פעולת ההתהוות כמו שהוא מבחי' האין שהוא בחי' האור שהוא בבחי' קירוב שנודע מציאותו עכ"פ דמשו"ז אינן בבחי' יש ממש כו', אבל בחי' כח העצמות דא"ס שהוא בדרך אין ערוך לגמרי נתגלה בעולם העשי' הגשמי דוקא כו', וזהו אין ערוך לך בעוה"ז דוקא כו' (וזהו ג"כ מ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי' ואדרבא המאור הוא בהתגלות כו', והיינו לאחר הצמצום דוקא שנתצמצם האור והגילוי נתגלה בחי' עצמות המאור כו' בעולמות הוא בבחי' עשי' דוקא כו'). ובזה יובן מ"ש אתה הוא ה' לבדיך אתה עשית את השמים כו' ואתה מחי' את כולם כו', וידוע דאתה הוא ה' לבדיך קאי בד"ה על בחי' עצמות א"ס בחי' הוא לבדו הוא כו', ומ"ש אתה עשית כו' הוא בחי' התהוות העולמות שנעשו בבחי' יש כו', ומ"ש ואתה מחי' כו' הוא בחי' האור שהוא בחי' גילוי הקו בכלל כו', ולכאורה אינו מובן למה חושב שלא כסדרן, שמקדים אתה עשית לואתה מחי' את כולם, דהול"ל תחלה ואתה מחי' שהוא בחי' האור והחיות ואח"כ ואתה עשית שהוא בחי' היש כו'. ולפי הנ"ל מובן מה שקדם תחלה אתה עשית להיות דבחי' היש ממש שזהו"ע עשי' הוא מבחי' העצמות דא"ס דוקא בחי' הוא לבדו הוא ובזה דוקא נתגלה בחי' העצמות, היינו בבחי' העשי' דעולמות כו',

ולזה מסמיך אתה עשית כו' לאתה הוא ה' לבדיך כו', ואח"כ אומר ואתה מחי' את כולם שהוא בחי' האור כו', דבענין ההתהוות הרי מצד האור והגילוי יש חלוקי מדרי' בהנבראים שנתהוו כו' כנ"ל, וי"ל דזהו מ"ש אח"כ וצבא השמים לך משתחוים, דהיינו מה שהעליונים בטלים לאלקות ויש חילוק והפרש בין העליונים לתחתונים כו' דכ"ז הוא מצד בחי' האור שהו"ע ואתה מחי' כו'. וכמו שבכל הנבראים באופן התהוותם יש ג' בחי' הנ"ל כמו"כ הוא בנשמה, וז"ע בראת יצרת ונפחת כו', והגם דהנשמה אינה בבחי' יש ממש כמו כל הנבראים כמ"ש במ"א, מ"מ הרי נעשה ג"כ בבחי' מציאת דבר מה, לכן שייך בזה ג"כ ג' מדרי' אלו כו'. והמדרי' הב' בנשמה הוא כמו שהיא קודם שנבראה ונתהווה בבחי' יש ומציאת דבר מה, כ"א בבחי' אין דוקא וכמא' דע מאין באת שהיתה תחלה בבחי' אין כו', כי הנשמות הי' גם קודם שנתהוו העולמות וכמא' במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, הרי ההמלכה על בריאת העולמות הי' עם נשמות, הרי היו קודם שנבראו כו' אלא שהיו בבחי' אין כו', ואדרבא עיקר התהוות הנשמה היא כמו שנתהוו מבחי' יחוד זו"נ דאצי' קודם שנבראו ונתהוו העולמות כו' ומה שנתהוו הנשמות בי"ע בבחי' בראת כו' זהו ירידת הנשמה בשביל העלי' כו', ובחי' זו כמו שהנשמה הוא בבחי' אין עז"א טהורה היא, והיינו כמו שהיא באצי' קודם שבראת כו', ובשרשו הוא בחי' טהירו עילאה, וכ' במאו"א ערך ט' אות י"ז וז"ל טהירו נק' כלי הראשון והוא אויר הקדמון עכ"ל, ועמ"ש במק"מ בפי' מאה"ז בראשית דט"ו ע"א דטהירו סתם הוא בחי' א"ק, ואויר קדמון הוא בחי' האו"מ שע"ג א"ק בבחי' קרבתו אל היו"ד דשם ס"ג (למעלה גם מבחי' אדם קדמאה סתימאה שהוא בחי' האו"מ הנ"ל הנוגע בטהירו) ולעיל מזה כ' דאויר קדמון הוא הרשימה של המלבוש ובחי' טהירו עילאה כ' בד"ה ורמז הקב"ה ליו"ד כו', שהוא בחי' אויר קדמון, ולעיל מיני' כ' משמע דטה"ע הוא בחי' הרשימה של הא"ס, ואינו מוכרח לומר כן בכוונתו (כי י"ל דכוונתו שבחי' אויר קדמון נק' בזהר אור קדמאה, אבל בחי' רושם הא"ס נק' אור סתם ולא אור קדמון כו' כן אפ"ל הכוונה), ועמ"ש בעה"מ ש"א פנ"ז דטה"ע הוא בחי' מקום החלל, ולפ"ז י"ל שהוא בחי' הרשימה של הא"ס כו'. אמנם לפ"ז צ"ל מהו העלי' של הנשמה ע"י ירידתה בגוף, דבשלמא הנשמה כמו שהיא בבחי' בריאה שייך בזה עלי' מה שבאה לבחי' האין שהרי הנברא הוא בבחי' יש ובבחי' גבול ותכלית וכשבא לבחי' אין שהוא בחי' אלקות ה"ז עלי' כו', אבל הנשמה אחר ששרשה הוא בחי' האין האלקי וזהו אמיתת התהוותה מה שנתהווה באצי' מיחוד זו"נ כו' כנ"ל, א"כ מהו עלייתה, אך הענין הוא דזהו מ"ש אח"כ ואתה משמרה בקרבי שזהו מדרי' שלמעלה גם מבחי' טהורה היא כו'. והענין הוא דהנה מה שהבריאה נק' יש מאין אינו מובן לכאו' והלא ממך הכל כתי' וא"כ מה"ע מאין, אך הענין הוא דפי' אין שהוא בחי' הארה בעלמא, וכמו עד"מ אור וזיו השמש הגם שהוא זיו מהשמש ואינו דבר נפרד בפ"ע שהרי מיד כשתשקע מאור השמש מתחת לארץ יתבטל הזיו והי' כלא הי', והיינו מפני שאינו מציאת דבר מה בפ"ע, ולא כמו הפרי שצומחת מכח הצומח שהיא נעשית לדבר נפרד בפ"ע דלכן גם כשתולשין אותה מכח

הצומח ה"ה נמצא במציאותה מפני שהיא נעשית לאיזה מציאת דבר מה בפ"ע, וגם החיות הרוחני שבהפרי שהוא הטעם שבה הרי אינו בערך הכח הצומח, וכידוע דמתיקות התפוח אינו בערך המתיקות שבכח הצומח כלל, ולכן גם המתיקות שבו נשאר קיים גם לאחר שתולשים אותו, ויש פירות שמתקיימים בטעמם משנה לשנה כו', וכ"ז הוא לפי שכללות הפרי בגופה וממשה ובטעמה ה"ה נעשית במציאת דבר בפ"ע מהכח הצומח, משא"כ אור וזיו השמש שמתבטל מיד כשתשקע השמש ה"ז הוראה שאינו במציאת דבר מה, מ"מ ה"ה הארה לבד ואינו עצם, ואינו תופס מקום כלל לגבי העצם והוא כלא חשיב ממש כו', וכמו"כ יובן בבחי' האור שאם היות שאינו בבחי' מציאת דבר בפ"ע והוא אלקות ממש, ולא כמו המלאך שאם היות שהוא ג"כ רוחני מ"מ ה"ה בבחי' מציאת בפ"ע שהוא נפרד כו' וכמ"ש ומשם יפרד כו' שגם החיות שבהמלאך הוא בחי' נברא ולא בורא כו' כמ"ש במ"א, ולכן שייך דין ומשפט גם במלאכים וכמו אפקוהו למט"ט כו', והיינו לפי שהן בבחי' מציאות בפ"ע, משא"כ האור אינו בבחי' מציאות בפ"ע כ"א הוא דבוק בהמאור, וממילא ה"ה מעין המאור כו', ולכן יש בכח האור להוות מאין ליש שזה בכח העצמות דוקא והיינו לפי שהוא מעין המאור כו', וכמ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי חד דזה שההתהוות הוא מאור הקו הוא לפי שהוא מעין המאור הוא מהותו ועצמותו שמציאותו מעצמותו כו', מ"מ הרי הוא בחי' הארה לבד ולא עצם כלל והוא כלא חשיב ממש לגבי העצם, ומשו"ז נק' אין לפי שהוא הארה בעלמא שאינו דבר עצמי, והוא בטל וטפל אל העצם, וכמו כי עמך מקור חיים כו' שבחי' מקור החיים הוא בחי' האור הוא עמך בטל וטפל לך לפי שהוא הארה לבד כו'. אך הנה בתומ"צ כתי' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך בחי' אנכי מי שאנכי הוא בחי' מהות ועצמות א"ס מצוך בבחי' צוותא וחיבור ובבחי' התקשרות בעצמות א"ס ב"ה, וזהו העלי' האמיתית של הנשמה, דגם כאשר מתעלית לבחי' שרשה ומקורה בבחי' האין שלמעלה מהיש שנברא מאין מ"מ ה"ה בבחי' אין לבד שהוא הארה שבאין ערוך כלל לגבי העצם וטפל ובטל אליו וכמ"ש כי עמך מקו"ח כו' עמך לבד כו', דלכן נק' שמו וכמו ישתבח שמך כי נשגב שמו כו', וכמו שם המלך שמתפשט על המדינה הרי אין זה עצמותו כלל כו' וכמו"כ למעלה מה שנק' שמו ה"ה בחי' הארה לבד כו', משא"כ ע"י תומ"צ מאיר ומתגלה בחי' העצמות ממש כו', וזהו בחי' ואתה משמרה בקרבי דקאי על בחי' אוא"ס הסוב"ע, ובד"כ הוא בחי' עצמות א"ס שהוא שומר את בחי' האור והזיו, וכמו עד"מ עצמות מאור השמש ששומר את האור והזיו של השמש המאיר לארץ ולדרים עלי', שהרי מיד כשתשקע השמש מתחת לארץ יתבטל הזיו והי' כלא הי', א"כ הרי מאור השמש שומר את הזיו שיתקיים, והזיו הוא רק הארה לבד, אמנם מה שומר אותו הוא העצם המאור דוקא כו', וכמו"כ הוא למעלה דגילוי אור הקו שמאיר באבי"ע הוא בחי' הארה לבד והעצמות שממנו נמצא האור ה"ה שומר את האור, והוא בחי' העיגול הגדול שלפני הקו שהוא שומר את האור והגילוי כו', ובד"כ הוא בחי' העצמות דא"ס כו'. וזהו ואתה משמרה בקרבי ואתה דוקא כו' (וגם לגבי העולמות והנבראים שייך ענין ואתה משמרה שלא יופסק ח"ו החיות

שבהם כו', וכמו בפירות אם היות שנעשים מציאות דבר מ"מ מתקיימים ע"י הכח הצומח, שהרי כשתולשין את הפרי ה"ה נפסדה במשך זמן, וגם הפירות המתקיימים משנה לשנה מ"מ במשך זמן יותר ה"ה נפסדים כו') אלא שלמעלה אין בחי' העצמות מאיר בגילוי כ"א הוא בבחי' שומר ומקיף בלבד, אבל בעוה"ז יכול לבוא בבחי' התגלות ממש, וכמשנת"ל דבמציאת היש הגשמי דעשי' דוקא נתגלה בחי' כח העצמות דא"ס כו', ולכן למטה דוקא יכול להיות גילוי בחי' העצמות ע"י תומ"צ אשר אנכי מצוך כו' כנ"ל, והיינו ע"י ביטל היש למטה עי"ז מאיר ומתגלה בחי' עצמות א"ס הוא בחי' יש האמיתי כו'. ובשביל זה היתה ירידת הנשמה למטה להמשיך בחי' ואתה משמרה בקרבי שיאיר בגילוי ממש שזה יכול להיות למטה דוקא ע"י בחי' ביטל היש כו', וזהו מה שבמצות כתי' ל' שמירה כמו כי נשמור לעשות כו' וכמו ושמרתם ועשיתם כו', שע"י תומ"צ נמשך בחי' ואתה משמרה כו'.

והנה בבחי' ביטל הנ"ל להיות גילוי בחי' ואתה משמרה בקרבי כו', יש ג' מדרי' כסדרן מלמטלמ"ע שהן הודאה ואהבה וברכה. דזהו מש"א בברכת אלקי נשמה כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך כו', ואח"כ ברוך אתה ה' כו', דעיקר הברכה היא בשמו"ע ח"י ברכאין דשמו"ע ובאמצע צ"ל ואהבת דק"ש שזהו הממוצע לבוא מהודאה לברכה כו', והנה ענין ההודאה הוא דהנה כתי' אל דיעות ה', שיש ב' דיעות ד"ת הוא דעת הנבראים שהעולמות הן בבחי' מציאת יש והכח האלקי המהווה הוא בבחי' אין שאינו מושג בנבראים כו', וד"ע הוא הדיעה האמיתית שלמעלה הוא היש האמיתי וכל מה שלמטה הוא בחי' אין דכולא קמי' כלא חשיב כו', והנה דיעה זו אינו מושג כלל בנבראים, ושייך בזה בחי' הודאה לבד, שגם שאינם משיגים בחי' אמיתת המצאו ואיך שכולא קמי' כ"ח מ"מ ה"ה מודים שהאמת כן הוא, אמנם ענין ברכה הוא שיאיר בגילוי ממש, שזהו"ע ברכה ל' בריכה והמשכה שבחי' אמיתת המצאו יאיר בגילוי ממש, וזהו בחי' ההמשכות דשמו"ע שאומרי' ברוך אתה כו' שהוא בחי' הגילוי כו'. ובכדי לבוא לבחי' ברכה זהו ע"י ואהבת דק"ש שהוא בחי' האהבה שבאה ע"י התבוננות, והיינו כשמתבונן איך שבכל העולמות מאיר רק בחי' הארה לבד שזהו בחי' אין הנ"ל שהוא בחי' אור לבד ולא עצם כו' אבל העצמות דא"ס קדוש ומובדל לגמרי מגדר עולמות שאינו בערך העולמות כלל כו', אך כ"ז הוא בעולמות העליונים אבל למטה בעוה"ז יכול להיות גילוי בחי' עצמות א"ס ע"י תומ"צ כנ"ל שזהו"ע וירם קרן לעמו בחי' המשכה עצמית כו', ועי"ז נעשה ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך שנעשה בחי' האהבה והתשוקה בצמאון גדול במס"נ ממש שיומשך גילוי בחי' העצמות כו', ופי' בכל לבבך הן ב' לבבות והיינו מה שבלב יש ב' חללים חלל הימני וחלל השמאלי שיהיו שניהם ממולאים מאלקות כאו"א לפי ערכו ומדרגתו, דחלל השמאלי מלא דם והוא בחי' הגבורות שיתמרמר על ריחוקו מאלקות ומה שהוא משוקע בתאות גשמיים בעניני הבלי עוה"ז כו', וחלל

הימני מלא רוח חיים הוא בחי' השמחה של מצוה שיגיל וישמח בנפשו על עשיית המצות וכמ"ש ישמח ישראל בעושיו הן עשיית המצות, לפי שע"י נמשך בחי' עצמות א"ס. והגם שעתה אין זה מאיר בגילוי ממש בנפשו (לפי שהעבודה למטה במדרי' מבחי' ברכה כו') מ"מ הרי ההמשכה היא עתה אלא שהגילוי מזה יהי' לעתיד (ומעין זה יש בגילוי עכשיו ג"כ לצדיקים הגדולים וכמו הטעימן מעין עוה"ב ועולמך תראה בחייך כו'), וכמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות שמעהמ"צ נק' בשם זריעה שע"ז מצמיח ישועות שהוא בחי' ההמשכה דישועה הוא מל' הטי' וכמו וישע ה' כו', אלא שעיקר הגילוי יהי' לע"ל, אבל עתה כבר נמשך ע"י עשיית המצוה וצ"ל שמח מאד בההמשכה, וכמו עד"מ מי שיש לו מרגליות בכיסו הגם שאינו רואה אותה ה"ה שמח בה לפי שישנה אצלו, וכמו"כ צ"ל שמח מאד בההמשכה שממשיך ע"י המצוה כו', והמרירות והשמחה אינם סותרים זל"ז, דהמרירות היא מירידתו בעניינים הגשמים בריבוי העלמות והסתרים כו', והשמחה היא מההמשכה שע"י מצות כו', והו"ע חדוה תקועה בליבאי מסט' דא ובכי' מסט' דא כו', ואדרבא כל מה שמתמרמר יותר בנפשו על העדר הגילוי ישמח ביותר על ההמשכה שע"י תומ"צ כו', ובחי' האהבה הזו דבכל לבבך היא ממוצע לבוא ע"י מבחי' הודאה לבחי' ברכה כו'. ולהבין זה מה שהאהבה היא ממוצע בין הודאה לברכה, צלה"ק תחלה מה שמבו' במ"א דכשם שיש ג' שותפים באדם אב ואם והקב"ה נותן בו נשמה, כמו"כ בנשמה גופא יש ג"כ ג' שותפין, וכמ"ש בזח"ג דפ"ג ע"א ברע"מ כגוונא דא תלת שותפין אשתכחו לעילא ברזא דאדם כו', והנה אמרז"ל אב מזריע לובן וממנו עצמות וגידין כו', אם מזריע אודם וממנו בשר כו', דהנה העצמות הן עצמות הגוף, דעיקר גוף האדם הן העצמות והבשר הוא לבוש על העצמות, ועל הבשר יש עוד לבוש והוא העור וכמ"ש עור ובשר תלבשני, הרי גם הבשר הוא לבוש לבד ועיקר עצמותו הן העצמות, ולכן כשימות האדם הרי הבשר נרקב ונפסד ונשארים העצמות כו'. וענין ג' בחי' אלו עצמות בשר וגידין ברוחניות הוא דהנה תלת שליטין הן מוחא ולבא וכבדא שהן משכן ג' בחי' נר"ן, נשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד, כי הדם הוא הנפש ועיקר הדם הוא בכבד כו', והן ג' בחי' עצמות גידין ובשר, דעצמות נמשכין מן המוח וכמ"ש בזהר גרמין בונין על מוחא דאיהו מיא, ולכן בעצמות יש בהן מוח, וגידים נמשכין מן הלב, דבלב יש ב' חללים ומהם נמשכים ב' מיני גידים א' גידים הדופקים שהן מלאים דם ונמשכים מחלל השמאלי, מחלל הימיני נמשכים גידים שמלאים רוח חיים והן הנק' עורקים כו', ובשר הוא מדם הכבד, דזהו ההפרש בין הדם שבבשר שנק' דם האברים להדם שבגידים, דדם האברים הוא מהכבד ודם הגידים מהלב, ונמצא דג' בחי' עצמות גידים ובשר הן ג' בחי' נשמה רוח נפש והן בחי' חב"ד חג"ת נה"י. ובד"פ יותר עצמות הוא בחי' חכמה ובשר הוא בחי' בינה, דהנה העצמות הן העיקר והעצמות כנ"ל והוא בחי' חכ' שהחכ' הוא בחי' העצמית, וכמו נקודת ההשכלה העצמית הוא בחי' נקודת החכ' כו', אמנם ענין הבשר הוא בחי' התפשטות לבד שז"ע מה

שהבשר הוא לבוש כנ"ל שאינו עצמי כ"א התפשטות לבד כו', וכמו"כ בחי' הבינה הוא בחי' התפשטות, כי השכל שבא לידי השגה והבנה הוא התפשטות השכל, דעצם השכל אינו בא לידי השגה, וכמו כל עצם מהות איזה דבר א"א שיבוא בהשגה, ומה שמשיג אותו אינו עצם מהותו, ולכן אינו דומה ראי' לשמיעה כו' כמ"ש במ"א, וכמו"כ בשכל מה שבא לידי השגה אינו עצם השכל, אבל הנקודה ההשכלה העצמית אינו באה בהשגה וכידוע בענין די לחכימא ברמיזא כו', וגידים הם מב' בחי' חו"ב דחלל הימני המלא רוח חיים הוא מבחי' החכ' דוהחכ' תחי' כו', והו"ע לב חכם לימינו, וחלל השמאלי שמלא דם הוא מבחי' בינה שהיא בחי' גבורה קו השמאל כו', ונמצא הגידים מחברים ב' הבחי' דחו"ב כו'. והנה ג' מדרי' הנ"ל בנשמה, הנה בשר שהוא בחי' בינה בעבודה היא בחי' אהבה ברשפי אש הבאה מצד ההתבוננות כו', וידוע דהתלהבות ברשפי אש אינו בבחי' ביטל במציאות דהתלהבות הוא בחי' יש ומורגש, דאם הי' בביטל בתכלית לא הי' התלהבות כו', אמנם חכמה הוא כח מ"ה בבחי' ביטל בתכלית כו', וכמ"ש מזה בד"ה וה"ס עשן כולו רס"ב, ולכן טען משה מאין לי בשר לפי שהי' בבחי' מ"ה דחכמ' לא הי' יכול להשפיל א"ע בבחי' בשר אהבה ברשפי אש כו' ומדרי' זו היא בחי' עצמות כו'. אמנם עיקר בחי' עצמות ובשר הו"ע ברכה והודאה, דהנה בינה עד הוד אתפשטת, והענין הוא דהנה בהשגה יש שמשיג בשכלו שצ"ל כך וכך ומ"מ הוא עושה היפך מכפי שמשיג בשכלו, ולכאו' איך יכול לעשות היפך ההשגה, אך זהו לפי שההשגה אינו מאיר בגילוי בנפשו שאם הי' מאיר אצלו בגילוי בפנימיות הי' רוצה כמו שמשיג והי' עושה כן, אבל מפני שאינו מאיר אצלו בגילוי לזאת אף שמשיג שצ"ל כך ומ"מ יכול לעשות להיפוך, וה"ז כמו הודאה דכאשר א' מודה לזולתו שהצדק אתו ומ"מ הוא עושה להיפך, והיינו לפי שהוא בדרך הודאה לבד שהוא בדרך מקיף ואינו מאיר אצלו בגילוי בפנימיות ולכן יכול לעשות להיפך כו' (וכמו גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי' כו'). אמנם ברכה הוא שמאיר בגילוי, והיינו בחי' ראיית עין השכל שרואה בעין שכלו בחי' אלקות שאז נוגע לו הענין בפנימיות וממילא אינו יכול כלל לעשות היפוך ח"ו כו', וזהו"ע עצמות מן האב בחי' איזה חכם הרואה כו' דבחי' ראי' הוא גילוי בבחי' פנימיות כו', וזה מתקיים יותר שגם לאחר התפלה נשאר זה על כל היום, ולא כמו התבוננות גם כשהיא בבחי' פנימיות ונעשה מזה אהבה כו', מ"מ הרי לאחר התפלה הוא נפסק כי א"א להיות ההתבוננות תמיד וממילא גם האהבה חולפת ועוברת כו', אבל בחי' ראי' אינו נפסק שהוא תמיד כל היום כי אינו בגדר זמן ותמיד הוא רואה כו', וממילא אינו יכול* נפסק ונפרד אפי' רגע א' כו' וזה כמו עצמות שמתקיימים כו', ולכן צריך האדם להרגיל א"ע להכיר הפלאות וגדולת א"ס שבנפעלים הגשמיים, והיינו מה שיש נפלאות בהנהגת העולם בכל הנבראים בההשגחה שעליהם, שאם ישים

יכול נפסק : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : יכול להיות נפסק.

האדם דעתו לזה יראה איך שמשגיח על כל פרט ופרט, ובפרט בהאדם ובכל עניניו שהכל הוא בהשגחה בלי שום הכנה מצידו כלל, וכמו כשבא לאיזה דבר הנוגע לו בלי שום הכנה ולא ידע מזה כלל (בל"א אום גיריכט) או שנשמור מאיזה דבר בלי הכנה כלל, ונראה ונגלה בזה ההשגחה האלקית וכן בכמה ענינים יכול לראות הפלאת א"ס ב"ה, וזהו בבחי' ראי' חושיות ממש, ולכן הוא בגילוי בנפשו ופועל הרבה יותר מההתבוננות בנפעליב הרוחניים כו', וז"ש מי את ותראי מאנוש כו' ותשכח ה' עושך נוטה שמים ויסוד ארץ רוגע הים ויהמו גליו כו', שהנביא מוכיחם שיכירו בחי' גדולת ה' בנפעלים הגשמיים שזה יכול להיות בבחי' ראי' חושיות, ומאחר שבא בבחי' ראי' יש לזה קיום ופועל הרבה בנפש, וזהו"ע ברכה שהוא בחי' גילוי ממש בפנימיות כו', וזהו בחי' עצמות כו'. וגידים הו"ע האהבה דבכל לבבך הנ"ל שבאה ג"כ מהתבוננות אמנם הוא כשהתבוננות היא בבחי' העמקת הדעת שאז היא מאירה בבחי' פנימיות להיות מזה אהבה כו', ולהיות שהאהבה היא בב' חללי הלב שהן ב' בחי' חו"ב כנ"ל דהמרירות שבחלל השמאלי הוא מבחי' הגבורות דבינה קו השמאל, והשמחה שבחלל הימני הוא מבחי' חסדים דחכ' קו הימין, וגם שהשמחה היא מההמשכה שע"י המצות שהוא ג"כ בחי' פנימיות שע"י המצוה הוא תופס בבחי' העצמיות הגם שאינו מאיר אליו בגילוי עדיין כנ"ל, מ"מ ה"ה תופס כו', ולכן האהבה היא ממוצע לבוא עי"ז לבחי' ברכה שהוא בחי' הגילוי שמבחי' חכ' כו'. וזהו"ע ג' מדרי' מלמטלמ"ע, תחלה בחי' הודאה כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך כו', ואח"כ בחי' ואהבת כו' בכל לבבך, שעי"ז בא לבחי' ברכה בשמו"ע שהיא בחי' מוחין דאבא כו' כידוע, והן הג' מדרי' דבשר גידין ועצמות שבנשמה כו'. וכ"ז הוא מחלק או"א, והיינו מה שלידת והתהוות הנשמות הוא מבחי' יחוד זו"נ והוא בחי' זיווג גופני דע"ס דז"א דאצי' בבחי' אזרות וכלים והן בחי' חב"ד חג"ת נה"י שהן ג' בחי' הנ"ל (וצ"ל שנכלל בזה גם בחי' טהורה היא והו"ע מה שאב מזריע לובן הוא בחי' גליף גליפו בטה"ע דחקיקה הן אותיות עצמיים שז"ע לבן, דהנה אותיות הכתב כמו דיו ה"ה מוסיף על העצם, אבל אותיות החקיקה שאינם מוסיפים על העצם זהו בחי' לבן כו', ובפרט בחי' טה"ע שבזה נעשה הגליפו ה"ה בחי' לבן כו', ועמ"ש בעה"מ בענין הנייר שבו נגלפו האותיות כו'). אמנם הקב"ה נותן בו נשמה הוא בחי' נשמה לנשמה או חי' יחידה (והעיקר בחי' יחידה כו'), והענין דבכ"מ שיש התחברות משפיע ומקבל נמשך גילוי אור עליון יותר וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם כו', וכמ"ש בזהר לית ברכתא שריא אלא באתר דדכר ונוקבא כו', והיינו כשיש בחי' יחוד זו"נ להוליד הנשמות נמשך בחי' גילוי אור מעצמות א"ס, והו"ע הקב"ה נותן בו נשמה בבחי' נר"ן, ובנשמה הוא המס"נ מה שיש בכח נש"י למס"נ על קד"ה שאינו יכול כלל להיות נפרד מאלקות למעלה מטו"ד שזהו מבחי' עצמות א"ס שיש בנשמה כנ"ל וכמ"ש במ"א והתגלות בחי' זו כשיש בחי' הביטל בג' מדרי' הנ"ל הודאה אהבה וברכה כו' אז גילוי בחי' ומדרי' זו מה שהקב"ה נותן בו נשמה, והוא גילוי בחי' ואתה משמרה בקרבי כו'.

והנה בחי' ומדרי' זו בנשמה דהיינו מה שיש בכחה למס"נ כו' זהו בחי' ציון, דהנה ציון הוא ל' סימן וכמו ציון המצויינת, דהנה כתי' ששם עלו שבטים כו' עדות לישראל, וצ"ל מה"ע עדות, והנה המצות נק' ג"כ עדות, והענין דהנה עדות אינו שייך על דבר הנראה ונגלה, ואפי' על דבר שאינו נגלה עתה אלא עבידי לגלויא ג"כ אינו שייך עדות, דמשו"ז הגילוי בעדות אשה בעד א' ועד מפי עד מפני שזה מילתא דעבידי לגלויא כו', כ"א על דבר הנסתר ונעלם ע"ז צריכים עדות. והדוגמא מזה יובן למעלה, דהנה יש ממכ"ע וסוכ"ע, בחי' ממכ"ע נק' בזהר בשם עלמא דאתגלי' מפני שהוא בבחי' גילוי דמבשרי אחזה אלוקה כו', ובחי' סוכ"ע הוא מה שסתום ומופלא כו', ובחי' זו נמשך ע"י המצות, וזהו שהמצות נק' עדות לפי שע"י נמשך בחי' אוא"ס הסוכ"ע סתימין דכל סתימין כו', והנה סיפור העדות צ"ל בדוגמת גוף המעשה, וכמו"כ המצות רומזים על ההמשכות שנמשך ע"י, דלכן ציצית הן ל"ב חוטין רומזים לל"ב המשכות מבחי' ושער ראשו כעמר נקי, ותפילין ד' בתים רומזי' לד' מוחין כו' וסוכה סכך בחי' מקיפים כו'. וכשם שהמצות שהן רומזים להמשכת בחי' סוכ"ע נק' עדות כמו"כ נש"י נק' ג"כ עדות, והענין דהנה י"ב שבטים שרשם מבחי' ו"ק דאצי' שהן י"ב גבולי אלכסונים כידוע, וז"ש ששה משמותם על אבן הא' ואת שמות הששה כו', והמדות נמשכים מן השכל והו"ע מה שז"א הוא בן לאו"א כו', אמנם שרש המדות הן מבחי' מדות שבכתר שנק' בזהר טורא חשוכא כו' וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' וכמ"ש במ"א. וזהו ששם עלו שבטים שהו"ע עלה במח' בבחי' מח' סתימאה דא"א כו' ובחי' זו הוא עדות לישראל שהיא המשכה מבחי' אוא"ס סדכ"ס כו', והוא הכח דמס"נ שיש בכאו"א מישראל, והוא בחי' האהבה מסותרת שבכ"א שאינו יכול להיות נפרד מאלקות כו', ה"ז בחי' עדות על אוא"ס הסתים ומופלא שמשם נמשך כו', וזהו בחי' ציון, וכמו ציון וסימן שעושים לבנין שמציירים את הבנין על המפה, הגם שאין ערוך כלל לגבי הבנין מ"מ ה"ז רומז על הבנין, וכמו"כ בחי' המצות הן רמזים על בחי' עצמות אוא"ס דמשו"ז נק' ג"כ בשם ציון כידוע, וכן בחי' האהבה המסותרת שיש בכאו"א מישראל נק' בשם ציון שהוא רומז על בחי' העצמות כו', והוא מה שהקב"ה נותן בו נשמה כו'. אמנם ושבי' הן בחי' נר"ן שבנשמה, דהנה במדרי' זו שייך שבי', דנגד מדרי' זו יש לעומת זה, דכשם שיש שכל ומדות בנה"א כמו"כ יש שכל ומדות בנה"ב שיכול להיות שמעלים ומסתיר על הנה"א כו', ועיקר בחי' ושבי' הן ב' חללי הלב הנ"ל, דשייך בזה כאשר נתון בעניני העולם אז המרירות הוא מעניני העולם כמו בעניני בחו"מ, וכמו"כ השמחה מהמילוי בעניינים אלו כו', שזה היפוך מאלקות ח"ו כו', אבל בבחי' ציון לא שייך שבי' שהרי בבואה דבבואה ליתי להו כו'. ואם כי יכול להיות בבחי' זו ג"כ בחי' גלות והוא שהיא בבחי' העלם והסתר שאינה מאירה בהתגלות, מ"מ שבי' ממש אינו שייך בזה, וכמו שאינו דומה גלות השר לגלות ושבי' דהדיוט, דהשר גם בגלות הוא ג"כ שר ובתנועה א' יכול לצאת מהגלות, משא"כ ההדיוט כו', וכמו"כ בחי' ציון גם בגלות אינו משתנה ח"ו, ולכן ציון במשפט תפדה, משפט הוא בחי' התורה וכמו שת"א על כמשפט הראשון

כהלכתא קדמייתא, וע"י התורה עי"ז מתגלה בחי' עצמות הנשמה דהמאור שבה מחזירה למוטב כו'. אבל ושבי' נפדים בצדקה דוקא, והענין הוא כי צדקה הו"ע הרחמים שמרחם על העני, ומדה כנגד מדה נמשך מלמעלה ג"כ בחי' התעוררות רחמים עליו, ועי"ז נמשך גילוי בחי' ושבי', דהנה אנו אומרי' המרחם רחם נא עלינו ותן בלבינו בינה כו' הרי ע"י הרחמים נמשך בחי' בינה, ובינה הוא בחי' נשמה כידוע, וגם בינה ליבא כו', שעי"ז מתגלים בחי' ב' חללי הלב כו'. ועוד יובן מה שושבי' בצדקה הוא לפי שהצדקה הוא מה שנותן מיגיע כפו שבודאי יגע בכל כחות נפשו עד שהרויח, וכשנותן ומפזר מיגיעו על צדקה בשמחה ובטוב לבב עי"ז פודה נפשו משחת כו', וכמ"ש באגה"ק ד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה. ועוד יובן עפמ"ש באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם שע"י צדקה נמשך אור ה' עד למטה בעולם העשי', ולכן עי"ז נפדה הנשמה גם בירדתה למטה בלבוש הנה"ט בעשי' כו'. והענין הוא דהנה תורה היא בחי' לבוש הפנימי כמ"ש עוטה אור כשלמה, וצדקה היא ג"כ לבוש וכמ"ש לבושו צדקה והוא בחי' לבוש החיצון, ולכן בחי' ציון שהיא בחי' עליונה יותר לכן היא נפדה ע"י התורה שעי"ז יכולה לקבל האור, אמנם בכדי שבחי' ושבי' יוכלו לקבל האור וגם בכדי שירד האור למטה ביותר (היינו בעשי' ששם הם בבחי' שבי' כו') זהו ע"י לבוש החיצון דצדקה כו', וז"ש וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפה בכנפי', כנפים ידוע שהן אהוי"ר, ובכדי שיהי' הרפואה לבחי' כנפי' היינו שיתגלו ב' חללי הלב זהו ע"י שמש צדקה כו'. וזהו ציון בחי' עצמות הנשמה במשפט דתורה תפדה, ושבי' הן בחי' נר"ן ובחי' חללי הלב נפדים בצדקה לפי שהו"ע התעוררות רחמים וגם ביטל כחותיו העצמיים, ושעי"ז נמשך האור למטה בעשי' לפדות גם בחי' ושבי', וזהו ושבי' בצדקה כו'.

הוספות

הוספה א

והי׳ הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו וארז״ל עתידין צדיקי׳ שיאמרו לפניהם קדוש, וי״ל מ״ש והי׳ הנשאר בציון והנותר בירושלים הלא רוב ישראל הם בח״ל ואיך נא׳ הנשאר בציון דוקא. אך הנה יובן בהקדים ענין חטא דור הפלגה שבנו העיר והמגדל שנא׳ ע״ז וירד ה׳ לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם, מה הי׳ הענין המגדל ולמה גדלה חטאתם עד מאד עד שאין להם חלק לעוה״ב כמשנת״ל. אך הנה מתחלה כתי׳ ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים וארז״ל במד״ר פל״ח ודברים אחדים שאמרו דברים חדים על שני אחדים על הוי׳ אחד ועל אחד הי׳ אברהם, וצ״ל מהו ענין השייכות מה שדברו דברים חדים על ב׳ אחדים להעיר ומגדל אשר בנו. אך הענין הוא דהנה ידוע שכל ההמשכות הנמשכות בקדושה למטה שיהי׳ דירה בתחתונים הוא ע״י בחי׳ עיר ומגדל שזהו מ״ש גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו, והיינו שהעיר היא בחי׳ ירושלים שנק׳ עיר אלקינו והמגדל היא בחי׳ בהמ״ק וכמ״ש כמגדל דוד צוארך שקאי על בהמ״ק ובדרך פ׳ הנה המגדל היא בחי׳ ציון בחי׳ קה״ק שזהו מ״ש בישעי׳ כרם הי׳ לידידי בקרן בן שמן כו׳ ויבן מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו ויבן מגדל בתוכו הוא בחי׳ קה״ק וגם יקב חצב בו קאי על השיתין שהיו מנסכי׳ את היין והיינו שבבהמ״ק הי׳ נמשך בחי׳ המשכ׳ גילוי אלקו׳ דירה בתחתוני׳ ובהמ״ק נק׳ מגדל הנה נת׳ שהמשכ׳ שבקדושה היא ע״י עיר ומגדל וז״ש מגדל עוז שם הוי׳ בו ירוץ צדיק ונשגב, וז״ש בילקוט תהלים רמז תש״ג בשם מדרש תנחומא שא׳ להם אברהם כשבנו את המגדל הנחתם מגדל עוז שם ה׳, ואתם בונים המגדל. אך הנה בחי׳ עיר ומגדל זה נמשך ע״י בחי׳ ביטול דוקא וכמשי״ת אכן דור הפלגה לא רצו בזה כלל שרצו לילך בשרירות לבם הרע וכמ״ש ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו שקאי על דור המבול ודור הפלגה (שהם בחי׳ א׳ כמ״ש במ״א) ואעפי״כ רצו שיומשך להם ההשפעה בגשמי׳ לזה בנו את העיר ואת המגדל שהוא לעומת העיר והמגדל דקדושה ולזה גדלה חטאתם עד מאד כי רצו להרוס את הבנין דקדושה ולהוסיף כח בסט״א וזהו בד״כ חטא של דור הפלגה. וביאור הענין הוא דהנה כתי׳ גדול הוי׳ כו׳ בעיר אלקינו פי׳ עיר אלקינו כי נודע ממ״ש בס״י שתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים בונות ששה בתים כו׳ מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור, והיינו שכמו שמקיבוץ אבנים הרבה נעשה ונבנה הבית ובהקבץ הרבה בתים נעשה עיר, ככה יובן למעלה שהאבנים הם בחי׳ אותיות המחי׳ את כל העולמות הנבראים כי בדבר ה׳ שמים נעשו שכל הנבראים עליונים ותחתונים נבראו מבחי׳ דבר ה׳ וכמ״ש בעשרה מאמרות נברא העולם, והנה אנו רואים שיש למטה בדצח״מ הרבה נבראים עד אין קץ ושיעור ופעם כתי׳ מה רבו מעשיך ה׳ שיש ריבוי התהוות נבראים עד אין שיעור ופעם כתי׳ מה גדלו מעשיך ה׳, פי׳ מה גדלו קאי

על נבראים גדולים כמו מלאכים כי המלאכי' נבראו ג"כ מבחי' הדבור ויש ריבוי בחי' מלאכים שזש"ה אלף אלפי' ישמשוני' ורבוי רבבן קדמוהי יקומון וארז"ל שכ"ז מספר גדוד א' אבל לגדודיו אין מספר וכולם מקבלים חיותם מבחי' דבר הוי' המחי' אותם, וזהו בחי' עיר אלקינו שפי' עיר הוא בחי' כללות עולם הדבור שכמו שהעיר היא מכמה בתים ובית היא מקיבוץ הרבה אבנים כמו"כ בבחי' עיר אלקינו שהוא כללות עולם הדבור יש הרבה צירופי אותיות שעי"ז נמשך החיות לכל נברא להחיותו כי כל נברא יש לו צירוף בפ"ע המחי' אותו, וזהו בחי' עיר אלקינו ששרש בחי' האותיות נמשך מבחי' שם אלקי' וזהו שאלקי' נק' ל' רבים והיינו לפי שמשם אלקי' נמשך בחי' הריבוי והתחלקות בבחי' הרבה צירופי אותיות כו' והמגדל הוא בחי' גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו שזה מ"ש כולם בחכ' עשית כי הוי' בחכ'. והנה הוי' נק' ה' אחד שאין שם בחי' ריבוי והתחלקות כלל, רק כשנמשך שם הוי' בבחי' שם אלקי' אז נעשה הריבוי והתחלקות, וכמו שאנו רואין למטה ששכל א' שהוא רק בחי' נקודה א' וכשנמשך השכל למטה בבחי' צירופי אותיות נעשה מזה הרבה צירופי אותיות כו' וכך הוי' אחד כו' אך כשנמשך בבחי' שם אלקי' נעשה בחי' ריבוי והתחלקו', אך הנה כתי' כי הוי' הוא האלקי' שכולא חד שהריבוי והתחלקות נמשך משם הוי' שהוא אח"פ ממש וכנ"ל, וזהו ענין עיר ומגדל דקדושה.

ב) **אך** הנה איך ימשיכו בחי' עיר ומגדל זה זהו ע"י שיש בנפש ג"כ בחי' עיר ומגדל. דהנה כתי' ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, וארז"ל בירושלמי חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנק' ישראל בשם ציון אלא בפ' זה, והיינו כי בפ' זה נא' תחלה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך כו', ואשים דברי בפיך הוא בחי' תורה שהוא בחי' דבר הוי' וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך ופי' דברי בפיך היינו שהתורה נמשכה בבחי' פנימית ממש וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, ובצל ידי כסיתיך הוא בחי' מצות ועי"ז נמשך מקיפי' עליוני' וכמ"ש ה' צילך על יד ימינך על יד ימינך הוא בחי' מצות ועי"ז נמשך ה' צילך בחי' מקיפים שהוא בחי' צילא דמהימנותא, וזהו"ע צל סוכה וכמ"ש וסוכה תהי' לצל יומם כו', ועד"ז בשאר כל המצות. לנטוע שמים וליסוד ארץ הוא בחי' עבודת הקרבנות וכמשארז"ל אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמו"א, ומפני כי בפ' זה נא' ג' דברים שהם בחי' תורה ועבודה וגמ"ח שהם בחי' ג' קוין לכן נק' אז כנס"י בשם ציון כי פי' ציון הוא מלשון ציון וסימן שהוא בחי' בצלמנו כדמותנו בצלם אלקי' עשה את האדם, והיינו כי על הכסא דמות כמראה אדם, פי' בחי' אדם הוא בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי' מצות וכן תורה נק' אדם וכמ"ש זאת התורה אדם, וכשישראל מקיימין תו"מ שהם הג' קוין שנת' בפ' זה היינו תורה ועבודה וגמ"ח אזי נק' בשם ציון שהוא בחי' מגדל שיש בנפש ועי"ז הם ממשיכי' בחי' ציון שהוא בחי' מגדל הנ"ל. וזהו שארז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושמ"ט כו', כי ע"י בחי' ירושמ"ט עושי'

בחי' ירושמ"ע. וזהו והי' הנשאר בציון, פי' הגם שהוא בח"ל עכ"ז הוא אוחז בציון דהיינו שמקיים תורה ומצות בחי' ואשים דברי בפיך כו' כנ"ל ועי"ז הוא ממשיך בחי' ציון, וכן הנותר בירושלים שהיא בחי' יראה שלם כו' קדוש יאמר לו, והיינו שכמו שאומרי' המלאכים לפני הוי' קדוש דהיינו איך שהוא מובדל כך יאמרו לפני הצדיקי' קדוש לפי שהם בחי' ציון וסימן לאדם העליון בצלמנו כו' שזהו בחי' שם הוי' וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם הוא מראה כבוד הוי' כו'. אמנם הנה דור הפלגה לא רצו בקיום המצות ולא רצו לילך בדרכי השי"ת כ"א לילך בשרירות לבם הרע שזהו שא' הכתוב ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך שהם דרכי הוי' בחי' תו"מ לא חפצנו, והיינו מפני כי לקיום המצות צ"ל בחי' ביטול והם לא רצו בבחי' ביטול כ"א שיהי' בבחי' נפרד. אכן הנה ידעו שהמשכות והשפעות בקדושה נמשך ע"י עיר ומגדל דוקא כי היו חכמים להרע, לכן בנו העיר והמגדל דלעו"ז ורצו להרוס בנין העיר ומגדל דקדושה. וזהו וימצאו בקעה בארץ שנער, הנה בקעה זה הוא לעומת א"י שכתי' בה לה' הארץ ומלואה לכן הי' בהמ"ק בא"י דוקא, אבל בחי' בקעה זו הוא בחי' ההיפוך ממש בחי' סט"א מל' דקליפה והוא כמו שמדבר הוא לעו"ז נגד א"י שנק' מדבר העמים כמו"כ בחי' בקעה זו הוא היפך מבחי' א"י, וזהו וימצאו בקעה שמצאו מקום הנפרד כו', ובנו שם העיר ומגדל, ותהי להם הלבינה לאבן, כי הנה ארז"ל וכי יש אבנים בבבל כי אבנים הם בא"י דוקא וכמ"ש ארץ אשר אבניה ברזל, משא"כ בבבל שאין שם אבנים, וזהו ותהי להם הלבנה לאבן, והיינו כי בחי' אבן הוא מדרגה גבוה שהאבן היא בריאה בידי שמים ולכך האבנים הם חזקי' מאד, משא"כ לבנה שהיא בריאה בידי אדם, וזהו מ"ש משם רועה אבן ישראל אבן דוקא ונק' אבן בוחן כו', והיינו כי אבן הוא בחי' אותיות א' ב"ן שזהו ענין אדם ובהמה, כי ב"ן בגימ' בהמה וא' הוא בחי' אדם, והיינו שיש בחי' ביטול הא' שהוא בחי' ביטול דאדם שהוא בחי' מ"ה ויש בחי' ב"ן שהוא בחי' ביטול דמלאכי' שנק' בשם בהמות וחיות שהוא בחי' ביטול היש. והנה יש מעלה בביטול האדם נגד הבהמה ויש מעלה בביטול דבהמה נגד האדם, והיינו כי ביטול דאדם הוא עפ"י השגה וטו"ד משא"כ ביטול דבהמה, אכן יש מעלה בביטול הבהמה שהוא בחוזק יותר, לכן כתי' אדם ובהמה תושיע ה' וארז"ל אלו בנ"א שהם ערומי' בדעת כאדם ומשימים עצמן כבהמה ואז תושיע הוי', והיינו לפי שאז יש בהם ב' המעלות, וז"ש ואני תמיד עמך בהמות הייתי עמך שעמך הוא בחי' בהמות דוקא בחי' ביטול שלמעלה מטו"ד והשגה שעי"ז דוקא הוא אני תמיד עמך כו', וזהו בחי' אבן שהוא בחי' הביטול דאדם ובהמה.

ג) **אך** דור הפלגה לא רצו בבחי' ביטול כנ"ל, וזהו ותהי להם הלבינה לאבן שתמורת האבן שהוא מל' דקדושה עשו הלבינה שהוא בחי' מל' דקליפה, וזשארז"ל זקף לבנה והשתחוו לה. וביאור ענין ותהי להם הלבינה לאבן, הנה נודע שבקדושה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, אך הנה בקליפות הם אחד עשר שזהו אחד עשר סמני הקטורת שהיו במקדש

כנגד אחד עשר כתרין דמסאבותא, והיינו מפני כי בע"ס דקדושה הנה האור והחיות הנמשך מאא"ס ב"ה להע"ס הוא מאיר בתוך הע"ס ומתלבש בהם בבחי' פנימי' ממש ולכן הם עשר ולא יותר כי האור עם הכלי נתאחד ממש כו', אך בקליפות הם י"א, והיינו כי החיות שנמשך להם מהקדושה אינו מתלבש בהם בבחי' פנימי' כ"א ע"י מקיף להחיותם וע"כ הם אחד עשר כי הם שני דברים שהאור והחיות הנמשך להם הוא בחי' בפ"ע לפי שאינו מתלבש בהם כלל וזהו"ע מקיף דלבונה, וזהו ותהי להם הלבנה לאבן היינו שרצו לקבל חיות רק מבחי' מקיף דלבונה, כי לקבל חיות מהקדושה שנמשך בבחי' פנימי' א"א לקבל כ"א ע"י ביטול לכך רצו יותר לקבל רק מבחי' מקיף דלבונה שהמקיף יכול להחיות גם לקליפות שהם נפרדים כו', וזהו ע"ד שאנו רואים באותיות שיש בחי' אותי' שהם נמשכים בבחי' פנימי' ממש להחיותם וכמו בדבר ה' שמים נעשו, שהאותיות מתלבשי' בבחי' או"פ ממש, ויש בחי' אותי' שאינם מתלבשים בבחי' פנימי' כ"א רק בבחי' מקיף לבד, ואעפ"כ הם מחיים ומהווים כמו עד"מ שמוש השמות והשבעת האותי' שהיו יכולי' בדורות הקודמי' להשביע השמות שמשביע בשם פלוני והמלאך פלוני שיהי' הדבר ההוא והי' נעשה כך תומ"י, ואעפ"י שאינו יודע ומשיג כלל את השם שהאותי' אלו הם רק בבחי' מקיף ואעפ"כ הי' פועל כו', וזהו שרצו לקבל חיות מהמקיף דהיינו ע"י שמוש השמות וכמ"ש בלק"ת מהאריז"ל, וזהו ותהי להם הלבינה לאבן שבחרו בלבינה מל' דקליפה שמקבלת רק מבחי' לבונה זכה שהוא רק מבחי' אור מקיף שמחי' קליפות כו' תמורת האבן מל' דקדושה ורצו להרוס בנין העיר והמגדל דקדושה, וזהו כמ"ש ושפחה כי תירש גבירתה כו' אמלאה החרבה כו', ולזה גדלה חטאתם עד מאד. וז"ש הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים, פי' וראשו בשמים, הנה כתי' דרך הנשר בשמים, אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי', והיינו כי שם הוי' מתחיל ביו"ד והיינו כי כדי שיומשך בבחי' שם הוי' שהוא בחי' חכ' זהו ע"י יו"ד דוקא שהוא בחי' צמצום, והיינו לפי שבחכ' נמשך אא"ס בבחי' גילוי ממש, וכדי שיומשך אא"ס בבחי' גילוי זהו ע"י צמצום דוקא כי עצמות אא"ס אינו יכול להיות נמשך בגילוי כ"א ע"י צמצום, והנה נודע שכדי שיומשך בבחי' צמצום זה זהו ג"כ ע"י צמצום שיש בנפש שזהו"ע יעקב יו"ד עקב שהוא בחי' ביטול וצמצום וע"י בחי' ביטול וצמצום שיש בנפש עי"ז נתצמצם אא"ס שיומשך בבחי' חכ' בבחי' גילוי ממש, אך דור הפלגה שלא רצו בבחי' ביטול כו' ולזה אמרו הבה נבנה לנו עיר כו' וראשו בשמים דהיינו שרצו לקבל מבחי' מקיפי' עליונים שלמעלה מבחי' הצמצום שנתצמצם בע"ס דקדושה ששם אם צדקת כו' וכחשיכה כאורה שוין לפניו ואין הביטול תופס מקום כלל ע"ד חנם בלא מצות כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, וזהו וראשו בשמים. אך הנה כתי' משם אורידך נאום הוי', דהיינו כשנמשך בבחי' שם הוי' אין להם יניקה ואחיזה כלל כי משם הוי' א"א לקבל כ"א ע"י ביטול דוקא ולכן נא' וירד הוי' לראות את העיר כו'.

ד) וזהו מ״ש ברבות ודברים אחדים שדברו דברים חדים על שני אחדים על הוי׳ אחד ועל אחד הי׳ אברהם כו׳. פי׳ שדברו על ה׳ א׳, דהנה כתי׳ ביום ההוא יהי׳ ה׳ אחד והקושיא ידוע אטו האידנא לאו אחד הוא, אך הענין הוא דהנה אנו אומרים בק״ש הוי׳ אחד ולכאו׳ אינו מובן למה אין אומרים ה׳ יחיד שיחיד הוא למעלה מאחד וכנודע, אך הנה התירוץ ע״ז דאחד מורה איך שהוא אחד בז׳ רקיעים וארץ וד׳ רוחות העולם, והיינו אף כשנברא העולם בז״ר וארץ כו׳ שיש בחי׳ ו״ק גשמי׳ ו״ק רוחני׳ שהוא ענין בחי׳ ז״מ לך ה׳ הגדולה ואעפ״כ כולם בטלים ממש לאלקות. כי הנה אוה״ע אומרים רם על כל גוים הוי׳ על השמים כבודו שהוא בחי׳ ירידה לפניו להשפיל בבחי׳ ארץ כ״א עזב ה׳ את הארץ ביד המזלות ורק על השמים כבודו שהוא בחי׳ יחיד לבד אבל למטה נעשה בחי׳ יש ודבר נפרד ממש, אבל הנה באמת הוא כמו שאנו אומרים המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ לפי שהוא מגביהי לשבת ע״כ המשפילי לראות בשמים ובארץ בשוה ממש שכמו שהארץ השפלה לפניו ית׳ כמו״כ השמים היא ג״כ השפלה לפניו וכמו שיכול להשפיל בשמים כמו״כ יכול להשפיל בארץ. וזהו ה׳ אחד שהוא אחד בז׳ רקיעים וארץ וד׳ רוחות העולם והם בתכלית הביטול לאלקות ואינם בחי׳ נפרד כלל שזה רבותא יותר מבחי׳ הוי׳ יחיד שאין זה רבותא שהכל מודים שהוא יחיד רק שזהו הרבותא שאפי׳ בז״ר וארץ כו׳ הוא ג״כ אחד. וזה שאנו אומרים ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד דהיינו שלע״ל יומשך זה בבחי׳ גילוי ממש שהכל יהיו רואים בראי׳ חושית ממש איך שהוא אחד ואין העולם תופס מקום כלל, משא״כ עתה אין זה בבחי׳ גילוי ממש כי החשך יכסה ארץ כו׳. והנה כדי שיומשך בחי׳ ה׳ אחד זהו ע״י בחי׳ ביטול שע״י הביטול נפש האדם לאלקות עי״ז נמשך בחי׳ גילוי אלקות בעולמות, דהיינו שנמשך בחי׳ א׳ אלופו ש״ע בז״ר וארץ כו׳ ועי״ז נעשה אחד. והנה הם לא רצו בבחי׳ ביטול ולא רצו לקבל מבחי׳ הוי׳ אחד, דהיינו מבחי׳ המשכת אא״ס שנמשך בבחי׳ פנימי׳ כו׳ כ״א מבחי׳ מקיף לבד, וזהו שדברו על ה׳ אחד, ועל אחד הי׳ אברהם היינו כי אברהם נק׳ אחד לפי שאברהם הי׳ כלי לבחי׳ אחד והי׳ ממשיך בחי׳ ה׳ אחד שיהי׳ המשכת גילוי אלקות בעולמות ממש כי אברהם הי׳ בבחי׳ ביטול והי׳ מרכבה לבחי׳ הוי׳ אחד כי אברהם הוא אבר מה כו׳ וכמ״ש ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה שתמיד הי׳ בבחי׳ ביטול ורו״ש כו׳ והם לא רצו בזה, וזהו שדברו על אברהם, והיינו שבזה גופא שבנו את העיר והמגדל בזה דברו דברים חדים על שני אחדי׳ לפי שהעיר והמגדל שלהם הוא היפך ממש משני אחדים הנ״ל, וזהו ששייך דברים אחדי׳ שדברו להעיר ומגדל כו׳. אך הכח הזה שהי׳ להם להמשיך העיר והמגדל להמשיך כח בסט״א ולהרוס הבנין דקדושה וכמו שא׳ הכתוב וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם זהו ע״י ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, פי׳ שהם היו באחדות וע״ד שמצינו בדברי רז״ל על דורו של דוד שהיו צדיקי׳ ואעפ״כ היו יורדי׳ למלחמה ונופלים ודורו של אחאב שהיו עוע״ז הי׳ יורדי׳ במלחמה ונוצחים והיינו לפי שהי׳ בהם אחדות וכמ״ש חבור עצבי׳ אפרים הנח לו, משא״כ דורו של דוד שהי׳ בהם דלטורי׳

כו', והיינו כי אחדות היא מדרגה גבוה מאד ולכן לא הי' כח במדה"ד לשלוט בהם וגם שהיו שפה אחת שדברו כולם בלה"ק וכל השבעות ושמושי שמות הם בלה"ק דוקא, ולכן היו יכולי' לפעול הכל כרצונם ע"י שמושי שמות ולכן נא' הבה נרדה ונבלה שם שפתם, והיינו שבלבל לשונם ומחמת זה נתפרדה האחדות ואז הי' כח במדה"ד לשלוט עליהם ואז ויפץ ה' אותם כו'.

ה) **ומעתה** י"ל ענין מגדול עוז שם הוי'. כי הנה ארז"ל הצדיקים שמם קודם להן דומים לבוראן שנאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם, כך הצדיקים שמם קודם להן שנא' ושמו מרדכי ושמו בועז אבל הרשעים הן קודמין לשמן גליות שמו נבל שמו כו', והענין הוא דהנה כתי' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלקי' לפדות לו לעם ולשום לו שם (בש"ב ז' כ"ג) וארז"ל ע"ז במדרש מצינו שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לעשות לו שם שנא' ותעש לך שם כיום הזה בנחמי' ט' יו"ד. ולהבין מהו ענין לעשות לו שם, והענין הוא דהנה מבואר למעלה שיש שני בחי', בזוי' עיר אלקינו ובחי' מגדל, והנה עיר אלקינו הוא בחי' צירופי אותיות הדבור מבחי' דבר הוי' להחיות הנבראים שהוא בחי' המשכת בחי' המחדש בטובו בכ"י מעשה בראשית שבכל יום נתחדש הבריאה מאין ליש שע"ז נא' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם שכאו"א מהלך בשבילו המתוקן לו שאלמלא הי' מעורב כוכב א' בחבירו הי' נחרב העולם וע"ז נאמר בהבראם כיום הבראם ממש שבכל יום נמשך המשכת חיות חדש להחיות את העולמות כו', אך הוא רק חידוש הישינות לבד שאין בזה שום תוס' וגרעון כו' שהוא רק בחי' המשכ' הטבע לבד עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו', אך יש בחי' המשכ' שלמעלה מן הטבע כמו יצ"מ וקרי"ס שהוא היפוך הטבע ממש, הפך ים ליבשה שהיא בחי' המשכ' שלמעלה מן הטבע, וזהו שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לעשות לו שם, דהיינו מה שנמשך גילוי בחי' המשכה שלמעלה מן הטבע נק' בחי' שם וכמ"ש טוב שם טוב משמן הטוב ששם הטוב הולך מסוף העולם עד סופו, וכן כל זית שיש לו שם בשדה והיינו מה שהוא דבר הפלא הוא בחי' שם, וכך למעלה שענין גילוי בחי' שם הוי' שלמעלה מן הטבע נק' בחי' שם כו'. ובזה יובן הפי' מה ששמו קודם לשם הוי' ושמי הוי' לא נודעתי להם לפי שכדי שיוכל להיות בחי' גילוי שם הוי' זהו מצד שנמשך המשכה עליונה יותר שלמעלה משם הוי' בבחי' שם הוי' וכמ"ש מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך וכתי' לעושה נפלאות גדולות לבדו כו' שבחי' פלא נמשך מבחי' לבדו כו' בחי' ולגדולתו אין חקר, והיינו שיש שני בחי' מה רבו מעשיך ה' ובחי' מה גדלו מעשיך כו', בחי' מה רבו מעשיך היא בחי' המשכה שנמשך בכל יום לחדש את הישינות וכמש"א בברכת יוצר ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב, וכתי' אח"כ מה רבו מעשיך ה', אך בחי' מה גדלו מעשיך היא בחי' המשכה שלמעלה מן הטבע כמו נס דיצי"מ וקרי"ס שזה נמשך מבחי' ולגדולתו אין חקר בחי' עמקו מחשבותיך עמק המח' בחי' כ"ע כו', וזה ששמו קודם לשם הוי' והיינו לפי שהוא המשכה בשם הוי' מבחי' העצמי' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו

בלבד, וזהו שהלך לעשות לו שם כו' שנא' ותעש לך שם כהיום הזה כו', ופי' כהיום הזה היינו ע"ד שאו' בק"ש ויציב כו' הדבר הזה שיהי' הדבר בבחי' זה בחי' גילוי וכמשארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה בחי' גילוי אספה"מ, וזהו הדבר הזה שיהי' מאיר בדבר בחי' זה ושיתגלה כן למטה, ועד"ז הוא פי' מ"ש ותעש לך שם כהיום הזה שיהי' גילוי בחי' זה ויהי' גילוי בחי' שם כמו שהוא למעלה יתגלה למטה, וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' וראו כל בשר כי פי ה' דיבר כו', והנה בחי' שם זה הוא בחי' המגדל דקדושה כי מגדל הוא לשון גדול בחי' ולגדולתו אין חקר כו', וזהו מגדל עוז שם הוי' שהמגדל הוא בחי' גילוי שם הוי' שהשם קדם להוי' דהיינו בחי' שם טוב כו', בו ירוץ צדיק ונשגב והיינו שצדיקים ממשיכי' את בחי' המגדל בחי' שמו קודם להוי' ולכך גם הצדיקי' שמם קודם להן כו', והנה מ"ש בו ירוץ צדיק קאי על כללות נש"י שכולם נק' צדיקים וכמ"ש ועמך כולם צדיקי' והוא כמ"ש בזהר מאן דנטיר ברית אקרי צדיק כו'. ובזה יובן ג"כ ההפרש מה שבחול אומרים מגדיל ישועות מלכו בפתח, ובשבת מיגדול בחיריק, והיינו לפי שבחי' מגדיל בפתח מורה על בחי' גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו שהוא רק המשכה מבחי' עיר אלקינו בחי' צירופי אותיות הדבור לבד כו' בחי' מה רבו מעשיך הוי', אך בשבת הוא בחי' התגלות מבחי' מגדול בחיריק שהוא בחי' מה גדלו מעשיך הוי' בחי' ולגדולתו אין חקר, ולזה אנו אומרים מיגדול. וזהו והי' הנשאר בציון פי' נשאר ע"ד והי' שארית יעקב שמשים א"ע כשיריים שהוא בחי' חיריק נקודה התחתונה של סגול שמברר את השני נקודות העליונות שהוא בחי' ע' וישמעאל, עי"ז נמשך בחי' ציון שהוא בחי' מגדל, כי ציון הוא קדש הקדשים וכמש"א ציון המצויינת קדש הקדשים שהוא ג"כ בחי' מגדל וכנ"ל שהמגדל הוא קדש הקדשים, והיינו שעי"ז שהוא בחי' שארית בחי' נקודה לבד חיריק עי"ז נמשך בחי' מגדל ג"כ בחיריק שהוא ע"ד שאנו אומרים בשבת בחי' מיגדול בחיריק קדוש יאמר לו שיאמרו המלאכים לפניהם קדוש לפי שיומשך למטה גילוי אלקות ממש מבחי' קדש הקדשים ולכך יאמרו לפניהם קדוש כו' וכנ"ל.

הוספה ב

הנחות

בס״ד, י״ט כסלו, סת״ר, הנחה

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, ואמרו בגמ׳ כל העוסק בתורה ובגמ״ח ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני מבין האומות, ופרש״י דמשמעותא דקרא הוא כן, משום דתורה נק׳ שלום כמ״ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, כל העוסק בתורה משים שלום בפשמ״ט ובפשמ״ע, וגמ״ח נק׳ ג״כ שלום, שע״י גמ״ח נעשה שלום בין איש לרעהו, כי ברבים הו״ע תפלה בצבור. ולהבין מ״ש כאלו פדאני אותי ואת בני כו׳, הענין דהנה ג׳ דברים דחשיב כאן הן כנגד על ג׳ דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ״ח, כי תפלה הוא עמוד העבודה, ולהבין ענין הג׳ דברים הנה כתי׳ טוב הוי׳ לקויו, לקויו הוא ל׳ קוין והו״ע הג׳ קוין, וצריך להמשיך המוחין במדות דהתהוות העולמות הוא מהמדות כי ששת ימים עשה הוי׳, ששת ימים כנגד ששה מדות, וכמ״ש שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז, ובמד״ר שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב״ה לבראתו, שש שנברא בששת ימים כנגד ששה מדות, מיוסדים כו׳ הם המוחין שנק׳ יסוד כמ״ש הוי׳ בחכ׳ יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו, ונק׳ יסוד לפי שכמו שהיסוד הוא קיום הבנין כמו״כ המוחין הם קיום המדות, רק שלמטה היסוד למטה והבנין למע׳, ושם הוא בהיפך שהמוחין הם קיום המדות והן למע׳ מהמדות. והנה כמו שאנו רואין למטה, הנה היסוד טמון בארץ והבנין הוא בגלוי, כמו״כ למע׳ מדות הם שייכים לעולמות כמ״ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, שבחי׳ רחמים וחסדים שייכים לעולמות כמו שבאדם ג״כ אין שייך רחמים כ״א על הזולת, אבל אין שייך שירחם על עצמו, ועם היות כי מה שקורין לאדם איש טוב ואיש חסד אינו ע״ש ההשפעה שמשפיע להזולת, דהנה ידוע דבכל מדה יש ג׳ בחי׳ א׳ כח היולי של המדה כמו שהיא נטועה בעצם הנפש, ב׳ ההתעוררות בד״כ להיטיב, ג׳ ההתעוררות בד״פ שזהו ההשפעה, והנה מה שקורין אותו איש החסד אא״ל שהוא ע״ש כח ההיולי העצמי שבנפש, כי שם הרי אין בו יתרון בחסד מבגבורה ושם כלולים כל העשר כחות בשוה, וג״ז אא״ל שדוקא מצד ההשפעה יקרא איש החסד, דא״א לומר כן דאם רוצה להשפיע ואין זולת למי להשפיע, וכי בשביל זה לא יקרא איש החסד, והלא אברהם שהי׳ מאכיל ומשקה לכ״א נק׳ איש החסד גם בעת שלא הי׳ לו אורחים * שהצטער על העדר האורחים אלא ודאי מה שנק׳ איש חסד הוא ע״ש * בד״כ, אך מ״מ אין שייך ההשפעה כ״א כשיש זולת, ולכך כל * המדה נאמר עלי׳ שהיא שייכה לזולת כי באמת אילו לא הי׳

---

*) בכת״י חסרה כאן תיבה אחת.

זולת לא הי' שייך מציאות המדה כלל, אבל במוחין הגם דמה שקורין אותו חכם אינו ג"כ על עצם כח ההיולי שבנפשו כי שם הוא בהעלם וגם לא ע"ש שמשפיע להזולת, כי אף בשעה שאינו משפיע להזולת וגם אינו משכיל השכלות נק' ג"כ חכם, והוא ע"ש שיש בכחו להמשיך המשכה נעלמת מכח המשכיל מהעלם אל הגילוי, ד"מ שכשיאמרו לו איזה דבר חכ' יבין אותו ואיש אחר לא יבין, אך מ"מ אנו רואין בהפעולה שאינה שייכה להזולת דוקא שיכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות, וכיון שבהפעולה הוא כן, גם כח העצמי דחכ' אינו שייך להזולת, וכמו"כ למע' אי' אלפים שנה קדמה תורה לעולם אלפים הוא אאלפך חכ' אאלפך בינה וקדמו לבחי' עולם, וזהו"ע הג' דברים שממשיכים המוחין במדות, אך בכדי שיומשך ממוחין למדות צריך לעורר ההמשכה למע' מבחי' המוחין והוא מבחי' כתר. ובאמת הג' דברים עולים עד הכתר, דבתו' נאמר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך, אנכי מי שאנכי הוא בחי' כתר, וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועים, שעשועים עצמיים שעשועי המלך בעצמותו, בחי' פנימי' הכתר, ואף דאורייתא מחכ' נפקת היינו רק שהגילוי הוא מחכ' אבל שרשה מכתר, וגמ"ח ג"כ אי' דנק' טוב לשמים וטוב לבריות וטוב לשמים הו"ע א"א שלכך ג"כ אוכלים פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב דמחמת אריכת האור דא"א נמשך למטה מטה, ותפלה הוא ג"כ בכלל גמ"ח כפירש"י בשבת והיא ג"כ מדברים שאוכלים פירותיהן בעוה"ז, לפי שהיא ג"כ מבחי' כתר. אך אימתי התפלה בבחי' כתר דוקא כשהיא בצבור, והענין דתפלה כנגד תמידין תקנוה ותמידין הן משל צבור, ולכך צ"ל התפלה ג"כ בצבור כי תפלת יחיד הוא קרבן יחיד ותפלת צבור הוא קרבן צבור, והנה התמידין היו שני כבשים ואי' במדרש כבשים ע"ש שמכבסין עונותיהן של ישראל, והוא ע"ד והכשבים הפריד יעקב, דהנה לבן הוא לובן העליון כדאי' במדרש ע"פ הידעתם את לבן בן נחור שמלבן עונותיהן של ישראל ובריבוי השתלשלות נתהווה מזה לבן הארמי שהו"ע קלי' וסט"א, וזהו והכשבים הפריד יעקב שבירר בחי' לבן כנ"ל, והנה בכשבים יש עור וצמר שהו"ע לבושי' כתלג היור ושער רישי' כעמר נקא, וכמ"ש אם יהי' חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהי', שנים הוא חוט לבן רק שנצבע בצבע אדום ואדמומית מורה על גבורות קשות קלי' וסט"א, ובחי' שנים היינו שעצם נה"ב שלו לא נקשר ברע כ"א שפגם בלבושים מחדו"מ, ותולע בעצם אדום והוא שעצם הנפש משוקע ברע, ושלג וצמר הו"ע לבושי' כתלג וגו' ועי"ז נעשה הסליחה. אך להבין מ"ט היו התמידין דוקא משל צבור, הענין דאי' בגמ' כתי' מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו, וכתי' דרשו הוי' בהמצאו בהיותו מצוי דהיינו בעשי"ת, ומשני ל"ק כאן ביחיד כאן בצבור, ביחיד הוא דוקא בעשי"ת לפי שאז נמשך י"ג מדה"ר נושא עון ועובר על פשע, וכמ"ש כי עמך הסליחה למען תורא, הסליחה מופקדת אצלך מר"ה ועד יוה"כ, ובצבור הוא בכל קראינו אליו, והטעם דבכל בי עשרה שכינתא שריא שכינתא הו"ע כתר, ונמשך תמיד סליחת עונות, ולמה דוקא עשרה, היינו כמו עשי"ת הם כנגד עשרה עומקין שהם עומקי הספי' שבכתר ולכך בצבור צ"ל עשרה דוקא, ולכך התמידין באין משל צבור, וכמו"כ התפלה צ"ל עם הצבור או

בשעה שהצבור מתפללין, ואז נמשך אור הכתר, אך מ"מ צריך ג"כ תו' וגמ"ח דהנה התמידין הי' צריכים להיות דוקא במקדש או במשכן משא"כ אם שחטן בחוץ לבד שאינו ממשיך כלום ה"ז חסרון לפי שכל המשכה צריכה כלי הראוי, ובמקדש ובמשכן הי' הארון בחי' פנימי', ויריעות בחי' מקיפים והי' כלים לגילוי אור הכתר, משא"כ בחוץ, וכן כתי' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א שכל איש ישראל הוא מכון * אינו זו לא בעוה"ז ולא בעוה"ב ויש בזמן הגלות ג"כ * ואין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה * מקיפים כדאי' בירושלמי ואשים דברי בפיך * וזהו פדה בשלום נפשי, נפשי הוא * וגמ"ח ותפלת רבים עי"ז נעשה הפדי' דמל' לפי שממשיכים אור הכתר. וזהו מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני, אותי הוא בחי' מל', דגלו לאדום שכינה עמהם כי כשעושים מעשה * גורמים דמל' רגליה יורדות מות להתלבש בעשי', וזהו גלות השכינה, ואת * הנה"א, שכשנתלבשה בנה"ב וע"י שנכשל לא מבעי בדברים האסורים אלא אפילו בתאוות היתר היא בגלות ושבי' וקשור ואסור, ועי"ז שנמשך מבחי' אור הכתר סליחת עוונות עי"ז נעשה הפדי' דמל' למע' ונה"א למטה, ובירושלמי דורש פסוק זה שאמרו דוד בברחו מפני בשלום, ואמרו אנשי אבשלום נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו לפי שחשבו שדוד ירחם עליהם אבל הם לא ירחמו עליו, אך צ"ל מנ"ל דדוד ירחם עליהם והלא אדרבה הי' איש הדמים, אך הענין דדוד הוא מלך ישראל והי' נשמה כללית שלכך יכול להוציא את כל ישראל במצות המלך כידוע דכ"א מחוייב לקיים כל התרי"ג מצות ומצות המלך שא"א לכ"א לקיימן המלך מוציא, וכיון שהי' נשמה כללית המשיך ג"כ ע"י י"ג מדה"ר כתפלת רבים, וידעו שירחם עליהם, וידעו זאת מהאהבה שהרגישו אליו, ומ"מ אמרו ואל יפול דוד בידינו שיראו מחמת החיצוני', דשיהי' בחיצוני' בפועל כמו שהוא בפנימי' צ"ל מזוכך ויראו מחומריות הגוף שלא יעכב, וזהו פדה בשלום נפשי הוא נפש דוד כנ"ל והוא ע"י כי ברבים היו עמדי שהי' נשמה כללית ולכך נפדה בשלום.

בס"ד, ליל ב' דפסח, תר"ס לפ"ק

הנחה

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם שנאמר ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, הנה משמע מזה שטעם על אכילת מצה הוא משום שלא הספיק להחמיץ כו' שזהו פי' כי לא חמץ לא הספיק להחמיץ, וכן משמע ג"כ

בפ׳ ראה שא׳ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים ופי׳ רש״י כי בחפזון יצאת שלא הספיק להחמיץ, ומשמע שזהו נתינת טעם על אכילת מצה שמחמת זה אכלו מצה בעת יצי״מ וכן נקבע לזכרון לדורות אכילת מצה ג״כ מטעם שלא הספיק להחמיץ, וצ״ל דהא באמת מצינו שנצטוו על אכילת מצה בעוד שלא יצאו ממצרים כי בראשון בחודש נאמר שבעת ימים תאכלו מצות וכתיב ושמרתם את המצות שאפילו אם היה אפשר להחמיץ היה צ״ל שימור שלא יחמיץ, וכן היה באמת שאכלו מצה עוד בהיותם במצרים קודם שנגרשו שהרי בקרבן פסח צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו והפסח הרי נאכל עד חצות, וצ״ל שענין אכילת מצה הוא ענין בפ״ע ומה שלא הספיק להחמיץ הו״ע בפ״ע ומה זה שנותן טעם על אכילת מצה משום שלא הספיק להחמיץ, עוד צ״ל מהו הטעם שמצה צ״ל לחם עוני דוקא שאינו מספיק העדר החימוץ כ״א צריך שתהיה מצה עניה דוקא, דהנה יש מצה עניה ומצה עשירה, ומצה עשירה היינו שנילושה ביין ושמן ומי פירות, והנה מצה עשירה היא ג״כ מצה כשירה ומ״מ אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח לפי שצ״ל לחם עוני דוקא כמ״ש בקרא לחם עוני, וצ״ל הטעם שצ״ל לחם עוני דוקא, וגם מ״ש ע״ז כי בחפזון יצאת ממצרים דמשמע לכאו׳ כאלו הוא נתינת טעם על חיוב היות מצה לחם עוני, וזה אינו מובן כלל מה ענין זל״ז. ולהבין זה צ״ל יציאת מצרים, דהנה אמרז״ל בכל דור ודור חייב אדם לראות א״ע כאלו הוא יצא ממצרים, ובאמת לאו דוקא בכל דור ודור אלא בכל יום ויום דהרי מזכירין בכל יום יצי״מ בקר״ש ערב ובקר, וצ״ל שיצי״מ היא עבודה רוחנית בנפש האדם שנוהגת תמיד וצ״ל זה, ובעבוה״ק הקשה על מה מיחדים המצות ליצ״מ שבכמה מצות כתי׳ אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים ובמועדים אנו אומרים זכר ליצ״מ שבאמת הלא אלפים שנה קדמה תורה לעולם ואפי׳ לא היה כלל ענין שעבוד וגלות מצרים לא נתבטלו משום זה פרטי המצות ומועדים הכתובים בתורה ומהו״ע שמיחסים זה ליצ״מ.

ולהבין כ״ז צלה״ק משארז״ל למה קדמה שמע לוהא״ש כדי לקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח״כ יקבל עליו עול מצות, וצ״ל מהו״ע שמחלק כאן עומ״ש מעומ״צ שהרי באמת הא בהא תליא, דאין שייך עול מצות אם לא שיהיה תחלה קעומ״ש כמ״ש במכילתא ע״פ אנכי ולא יהיה לך משל למלך שנכנס למדינה א״ל עבדיו גזור להם גזירות א״ל לאו תחילה יקבלו מל׳ ואח״כ אגזור להם גזירות אם מל׳ אינם מקבלים גזירות היאך מקיימין, כך א״ל הקב״ה לישראל אנכי ה׳ אלקיך אני הוא שקבלתם מלכותי במצרים קבלו גזירותי הוי לא יהיה לך אלקים אחרים על פני, הרי שאין שייך קבלת עול מצות אם לא שיקבל עליו עומ״ש תחילה, וכן אין שייך קעומ״ש אם לא בקעומ״צ שההוראה

על קבלת מל' המלך הוא קיום הרצון, והעדר קיום הרצון הוא הוראה על העדר קעומ"ש שמטעם זה לא מנו כמה מוני המצות מ"ע של אנכי שהוא מצות קעומ"ש במנין המצות ולפי שמצות אנכי הוא העיקר והשרש שממנו נולדו כל התרי"ג מצות וכל התרי"ג מצות מאמתים ומקיימים המצוה של אנכי, וא"כ צ"ל מהר"ע שמחלק זה לשני מינים עד שאמר שקעומ"ש בפר' שמע וקבעומ"צ בפ' והא"ש.

אך הענין דהנה ידוע בספרי הקבלה ובכתבי האריז"ל בשרש ב' פרשיות ק"ש בשם מ"ב ושם ע"ב, דפ' שמע הוא בשם מ"ב שלכך מואהבת עד ובשעריך מ"ב תיבות כנגד שם מ"ב, ששם מ"ב הר"ע גבורה והעלאה מלמטה למעלה שלכך כל עליה מתחתון לעליון הוא ע"י אנא בכח שהוא ענין שם מ"ב, הן ההעלאה בכללות של העולמות שבעש"ק הוא עלית המל' מירידתה בששת ימי החול, שבששת ימי החול מל' יורדת * רפ"ח ניצוצין כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, טרף בגימטרי' רפ"ח עם הכולל ובעש"ק מל' עולה והבירורים המתבררים עולים עמה, והעליה הוא מעשי' ליצירה ומיצירה לבריאה ומבריאה לאצי' שזהר"ע שאומרים הבו והשתחוו לה' בהדרת קדש ג"פ הבו נגד ג' עולמות בי"ע והשתחוו לה' בהדרת קדש ר"ת קבלה כנגד עולם האצי', וקודם ההעלאה אומרים אנא בכח שהר"ע שם מ"ב שהר"ע העלאה מלמעלה למטה, וכן בהעלאה פרטית של נה"א שבאדם שבעת השינה שעולה תחילה בג"ע שבארץ עד שנכללת במקור חוצבה באלקים חיים שע"ז נקרא רוח האדם העולה למע' והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה ולכך אנו אומרים בק"ש בידך אפקיד רוחי ר"ת באר בארה של מרים, וקודם ההעלאה אומרים ג"כ אנא בכח שהר"ע שם מ"ב שבכח זה השם שם של גבורות היא עולה, וכן קודם כל תפלה אומרים אנא בכח שבעת התפילה הוא העלאת הניצוצות שכמו בשבת הוא העלאת הניצוצות של כל השבוע כמר"כ תפלה היא השבת הפרטית של אותו היום שהניצוצות של אותו היום עולין ע"י התפלה ולכך קודם התפלה אומרים אנא בכח שהר"ע שם מ"ב, וכמר"כ בפ' שמע שכתוב שם ואהבת את הוי' אלקיך שהר"ע הרצוא דנפש האלקית שהוא מרוצת הנפש שעולה במרוצה לצאת מגדר הכלי ולהכלל בעצמותו ית' הוא ג"כ ע"י שם מ"ב, ופ' והא"ש הוא משם ע"ב שלכך מוהא"ש עד ושמתם ע"ב תיבות שלפי שוהא"ש הוא שוב המשכה מלמעלה למטה והר"ע חסדים חסד בגימטרי' ע"ב שלכך בוהא"ש לא נא' ובכל מאדך, שבפ' שמע נא' בכל מאדך ובפ' והא"ש א' בכל לבבכם ובכל נפשכם ולא נא' ובכל מאדכם לפי שעיקר הרצוא הוא בכל מאדך כמש"ת ולכך בפ'

---

*) בכת"י יש כאן מקום חלק. ואוצ"ל: לברר.

שמע שהו״ע העלאה מלמטה למעלה נא׳ שם ובכל מאדך אבל בפ׳ והא״ש שהו״ע המשכה מלמעלה למטה לא נא׳ ובכל מאדך. וזהו כללות הענין דקעומ״ש וקעומ״צ דהנה ע׳ קעומ״ש הוא ביטול הנפש לעצמות א״ס בעל הרצון שכמו במלכותא דארעא הנה קבלת עול מלך הוא הביטול לעצם המלך קודם שמגלה רצונותיו כמ״כ קעומ״ש הוא ביטול הנפש לעצמות א״ס בעל הרצון שלמעלה מבחי׳ גילוי רצה״ע ובנפש הוא הביטול מעצם הנפש שלמעלה מגילוי הכחות אפי׳ מגילוי הרצון שבנפש כי מצד גילוי הכחות הרצוא הוא שרוצה ההרגש אור האלקי שיורגש ויומשך בנפשו שענין הרגש אינו שייך כ״א בגילויים מאלקות אבל לא בעצמותו ית׳ שבעצמותו נא׳ לית מחשבה תפיסא בך כלל וכמו״כ אין שייך ע׳ ההרגש בעצמותו ית׳ כ״א בהגילויים וא״כ הלא אין זה אמיתית הרצוא כיון שרוצה בהגילויים, אלא שיש בזה חילוקי מדריגות דהנה מצד גילוי הרצון פשוט שלמעלה * גם בו שייך ענין ההרגשה שאף שהוא פשוט ואינו מורכב משכל מ״מ ה״ה רוצה דבר מה ומצד הרצון הרי אפשר להיות בתוקף עד שא״א להיות בתנועה הפכית כמו שמצינו שזה היה סיבת השבירה דכלים דתהו שהיו עומדים בתוקף הרצוא לאלקות ולא יכלו להיות בתנועה הפכית לירד למטה וה״ז תוקף הישות ולכך נתבטלו שזה אינו שייך כ״א מצד הרצון אבל מצד הביטול של עצם הנפש שעצם הנפש לפי שהוא אלקות ממילא נמשך אחר אלקות שם אין שייך זה לפי ששם מרגיש הכוונה העליונה האלקית איך לא לתהו בראה לשבת יצרה שכל השוב בתומ״צ וכ״ש בחכ׳ שחכ׳ הוא ענין דביקות וצ״ל שיש לו טעם (געשמאק) בדבר שלכך הוא רוצה לידבק וממילא ה״ז הרגש ובפרט בהתפעלות השגה והבנה עד שנמשך במדות שהמדות באים במורגש בחי׳ יש עד שיכול ליפול בהיפך ח״ו שעז״נ לא יחפוץ כסיל בתבונה כ״א בהתגלות לבו שממדות בהתגלות הלב ** פתיחת הלב לאהבה ולתאוות זרות, וכן מכיווץ וצמצום דיראה אפשר שיבא לידי כעס שזהו״ע לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל לא כיצחק שיצא ממנו עשו, אך התחלת ההרגש הוא ברצון רק ששם הוא בבחי׳ דקות ורוחניות (והיינו כרצוא דתיקון) עד שבמדות ה״ה בחי׳ יש ממש, אבל אמיתית הביטול שהו״ע קעומ״ש הוא הביטול מעצם הנפש איך שעצם הנפש מתפשטת מהכלים והחושים שלה שאין לו רצון כלל, לא מיבעי בחיצוניות אלא אף בגילויים אינו רוצה, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שאינו רוצה הגילויים דג״ע העליון והתחתון כ״א שרוצה ליכלל בעצמותו ית׳, וביטול זה מגיע עד עצמותו ית׳ למעלה מכל הגילויים שכל הגילויים נמשכים מהקו אבל ע״י קעומ״ש הנה

---

*) בכת״י יש כאן מקום חלק, ואוצ״ל: מטו״ד.

**) בכת״י יש כאן מקום חלק, ואוצ״ל: יכול להיות.

שמים הו״ע מקיפים ומל׳ שמים היינו מל׳ דא״ס שלפני הצמצום שהוא עיגול הגדול שלפני הקו מקור כל המקיפים וקבעומ״צ היינו בהגילויים מאלקות דמצות הרי הם גילוי רצון העליון, דמצות הרי נתלבשו בכלים והוא השוב שלאחר הרצוא שהו״ע אם רץ לבך שוב למקום שאם רץ לבך היינו תוקף הרצוא לעצמות א״ס ב״ה שוב למקום להיות עושין רצונו של מקום לקיים תומ״צ בגשמיות שעי״ז ממשיך אורות בכלים ונמשך הגילוי למטה, וזהו שמחלק קעומ״ש וקעומ״צ אף שבאמת הם ענין אחד רק שבקעומ״ש הוא הרצוא ולכך הוא בפ׳ שמע שהו״ע העלאה מלמטה למעלה וקעומ״צ הוא השוב והוא בפ׳ שני׳ והא״ש שהו״ע חסדים והמשכה מלמעלה למטה, מה שכן צריך להיות עבודת האדם בתמידות ברצוא ושוב.

ולהבין זה בדרך פרט יותר צ״ל מ״ש והחיות רצוא ושוב דעפ״י פשוט קאי על חיות המרכבה שעומדים בבחי׳ רצוא ליכלל באלקות באוא״ס ואח״כ לפי שבע״כ אתה חי נמשך השוב לירד למטה, ובאמת יש עוד פי׳ על והחיות רצוא ושוב דאור וחיות האלקי הנמשך להחיות העולמות מרכ״ד עד סוכ״ד הוא בבחי׳ רצוא ושוב הסתלקות והתפשטות, שע״ז אמר בס״י ודברו בהם ברצוא ושוב, דברו היינו אור וחיות של הדבור העליון הנמשך להחיות העולמות הן התלבשות מל׳ דאצי׳ בבי״ע שמל׳ נקרא דבר הוי׳ וכן האור וחיות של ע״ס דאצי׳ ועולמות הא״ס שלפני האצי׳ שהוא גילוי הקו, שהקו נמשך בעולמות הא״ס שלפני האצי׳ ובע״ס דאצי׳ כמא׳ וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא שהקו נמשך ממל׳ דא״ס מבחי׳ אחרונה שבה וכמ״ש המשל ע״ז כמו חכם גדול שהוא חכם בכמה חכמות והשכלות מצמצם חכמתו מבחי׳ היותר אחרונה שבחכ׳ בחכ׳ שבדיבור ובחכ׳ שבעשי׳ כך הקו נמשך רק מבחי׳ עשיה שלמע׳, דכשם מה שמל׳ דאצי׳ נעשה כתר ועתיק לבי״ע זהו בחי׳ אחרונה שבמל׳ (כן משמע בע״ח) מל׳ דמל׳ וכמ״כ מה שיש כדוגמת עתיק לעילא מגלגלתא דא״ק שהוא ראשית גילוי הקו כמו שנמשך ממל׳ דא״ס הוא ג״כ מבחי׳ היותר אחרונה ממל׳ דמל׳. ולהבין ע׳ מ״ש חכ׳ שבדיבור וחכ׳ שבעשיה הענין דהנה בע״ח משמע דהקו נמשך ממל׳ דמל׳ דא״ס ובזוהר הרקיע אי׳ דהקו נמשך מתפארת הנעלם שהוא תפארת שבמל׳, והענין דדיבור ועשי׳ הגם ששניהם הם במל׳ מ״מ יש חילוק ביניהם שדבור מקבל מחג״ת ועשי׳ מנה״י שמטעם זה מצינו שיש חילוק ביניהם גם באדם למטה שדבור עם שנרגש אל הזולת אינו נפרד לגמרי מן האדם וגם מה שנרגש אל הזולת היינו לזולת שבערכו לאדם, משא״כ עשי׳ נפרד לגמרי דאותיות שבעשי׳ אותיות הכתב הם נפרדים והם מהות אחר והטעם כי דבור מקבל מכח פנימי של הנפש שחג״ת הוא עצמות המדות ועשי׳ מקבל מנה״י דנה״י לבר מגופא, וזהו שאומר

חכ' שבדבור היינו לפי מה שהוא בזהר הרקיע שהקו נמשך מת"ת שבמל' וכמ"ש בקהלת יעקב שדבור נמשך מת"ת מל' שבת"ת ומל' בכלל נק' ת"ת שעש"ז קורא לת"ת שבמל' חכ' שבהדיבור, ומ"ש חכ' שבעשי' היינו לפי מה שמשמע בע"ח שהקו נמשך ממל' דמל'. אך באמת למע' שניהם נכללים בדבור, שלמע' עשי' ג"כ נכלל בדבור רק שהוא מה שבדיבורו של הקב"ה חשוב מעשה וע"ז א' ודברו בהם ברצו"ש שדבר הוי' הנמשך להחיות העולמות הוא בדרך רצו"ש הסתלקות והתפשטות, וזהו"ע מה שהאור נמשל לאש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא שכמו אור הנר הוא בבחי' הסתלקות והתפשטות שמתחילה מתפשט להאחז בהפתילה ואח"כ מסתלק למקורו ושרשו שהוא אש היסודי וחוזר ומתפשט וחוזר ומסתלק וכן תמיד וכן הוא האור והחיות שנמשך בעולמות ג"כ בבחי' רצו"ש וכמו דפיקו דליבא שהלב שולח חיות לכל האברים וכן החיות מכל האברים עולה ללב והוא לפי שבכדי שיהי' התלבשות רוחנית בגשמית הגוף שהוא שלא בערך לכך א"א שיהי' בבחי' התישבות ממש כ"א בבחי' רצו"ש מטי ולא מטי וכמו"כ הוא למעלה ג"כ.

ולהבין זה בתוס' ביאור צ"ל ענין אוא"ס דהנה אור הוא התגלות עצמות שאינה בערך אל העצם ואינו נוגע ומתיחס אל העצם, וכמו אור הנר מן האש היסודי שאינו בערך שהאש היסודי אינו בבחי' התפשטות אור להאיר וכמ"ש הרמב"ם והרמב"ן שיסוד האש הוא בעצם חשוך והיינו לשלול שאינו בבחי' התפשטות אור להאיר רק שהוא עצם ספירי ובהירי ונק' מאור לפי שהוא הכלי לאור אבל אור הנר אינו העצם וכמו אור השמש שאינו עצם השמש וכמו אור הראי' שעצם כח הראי' שבנפש נק' מאור עינים ומה שמתפשט ממנו הוא אור הראי' ואינו העצם וכמו"כ למעלה האור אינו בערך אל המאור ולכך השינוי בהאור אינו פועל שום שינוי בהמאור, אך מ"מ ה"ה מעין העצם וכמו אור השמש שהוא מעין עצם השמש ואור הראי' הוא מעין כח הראי' העצמי שהאור הוא גילוי מן העצם לפי אופן העצם, ואין זה סתירה למה שנתבאר שאינו בערך אל העצם, ששניהם אמת דמה שאינו בערך הוא לפי שהוא הארה והארה אינו בערך העצם וכמו אין ממש לגבי אצי' דבר מה כמו"כ הוא הארה לגבי עצם שהוא מהות אחר והוא עד"מ כמו הגוון שמורה על עצם דבר מה כמו גוון התפוח שמורה על טעם התפוח אם הוא מתיקות או חמיצות שבהגוון אין בו שום ממשות ואין שייך לומר שבהגוון הוא מרגיש הטעם כ"א הטעם נרגש בגופו וממשו של התפוח ומ"מ הגוון מורה על הטעם שכשהתפוח מתוק הוא במראה גוון לבן וכשהוא חמוץ הוא במראה וגוון אדום, ועד"ז הוא האור שאף שאינו עצם ואינו ערך אלי' ומ"מ הוא מעין העצם. ולהבין זה בטוב יותר הוא עד"מ ההפרש בין בן לתלמיד, דהנה הבן הוא נמשך מעצמות מוח האב

ולכך הבן הוא בדומה ממש אל האב וכמארז"ל במשנה האב זוכה לבנו בנוי ובכח ובחכ', ובגמ' מפני מה בניהם של ת"ח אינם ת"ח משום דקרי לאינשי חמרא משמע שהבן צ"ל בדומה אל האב ומה שלפעמים אינו כן יש טעם ע"ז, וכמו שאנו רואים בחוש שעל הרוב חושי הבן משתווים אל האב ואף אם הבן אינו לומד מאביו כ"א שלומד מאחרים ומ"מ הוא בדומה לו ממש והוא מחמת שנמשך ממהותו ועצמותו, משא"כ התלמיד אף שהרב משפיע לו שכל ומזה נתהווה שכל בתלמיד, מ"מ התלמיד אינו דומה להרב, ששכלו אינו כמו שכל הרב, וחושיו אינם משתנים לחושי הרב והם רחוקים ומובדלים זמ"ז, והוא מפני שההשפעה שמשפיע לו הרב הוא רק הארה מעצם שכלו, והארה אינה עצם ואינה בערך להעצם אך מ"מ אנו רואים שההשפעה שמשפיע הרב הוא מעין עצם כח חכמתו וכשהוא חכם עמוק יותר הוא משכיל השכלות גדולות ועמוקות ביותר ע"ד שאפי' שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד, שמי שהוא חכם גדול גם בהשיחת חולין שלו יש רבוי חכמה, וכן לפי חושי המשפיע כן הוא ההשפעה שלו אם בעומק אם ברוחב כו' וכן לפי הנטיה שבעצם כח חכמתו במדות אם לחסד אם לגבורה באופן כזה הוא ההשפעה שלו כמו ב"ש אוסרין וב"ה מתירין, והוא מפני החילוק שביניהם בעצם כח חכמתם שב"ש שרשם בגבו' לכך היו נוטים לגבו' וב"ה שרשם בחסד לכך היו נוטים לחסד כו', וכמ"כ בהתלמיד במשך הזמן ע"י ריבוי ההשפעה וכשהתלמיד הוא כלי לקבלה נעשה שכלו של התלמיד דומה במקצת אל שכל הרב אף שאינו דומה ממש לשכל הרב כמו בבן אבל במקצת ה"ה מתדמים והוא לפי שהארת השכל שמשפיע לו הרב הוא מעין עצם שכלו, וכמ"כ הוא למעלה באוא"ס דהוא ג"כ רק הארה שאינה בערך אל העצם מ"מ ה"ה מעין העצם דזהו"ע מה שנק' א"ס דא"ס קאי על האור דעל עצמות לא שייך א"ס דעצמות הרי אין לו תחילה ואין לו תחילה הוא שבח גדול יותר מא"ס ועוד שפי' א"ס היינו א"ס להתפשטותו ועצמות ה"ה למע' מבחי' התפשטות כ"א ע' א"ס קאי על האור שהאור יש לו תחילה והוא המאור וגם שהאור הוא בגדר התפשטות ומ"מ הוא א"ס אף שיש לו תחילה ומצד הכלל דכל דבר הוה נפסד היה ראוי שיהיה לו סוף ומה שהוא א"ס היינו מה שהאור מעין המאור דכשם שהמאור הוא א"ס מצ"ע לפי שאין לו תחילה ומציאותו מעצמותו כמו"כ האור הוא ג"כ א"ס מעין המאור, ובמ"א מבואר שגם באור יש בו בחי' אין לו תחילה מחמת התדמותו להמאור דהנה אי' באגה"ק (ד"ה איהו וחיוהי) שהמאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברא יש מאין ואפס המוחלט בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה (בערכו), והנה התהוות בפועל הוא ע"י האור וזהו שגלו בהאור יש בו בחי' אין לו תחלה לפי שהוא מעין המאור. והנה אור זה כמו שהיה כלול בעצמותו לא היה אפשר

להיות ממנו התהוות העולמות שהיה שם בתכלית הביטול בחי' אין ואפס ממש שאינו עולה בשם אור וזיו כלל שזהו"ע שעד שלא נבה"ע היה הוא ושמו לבד שבחי' שמו היה כלול בבחי' הוא לבדו הוא וכמ"ש אתה הוא ה' לבדך שבחי' הוא הוי' שע"י הוא ושמו הוי' הבחי' שבהאור עצם * בבחי' אתה וכ"ז נק' לבדך וכשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא עולמות היה צריך להיות תחילה בחי' רצוא והיינו הצמצום הראשון בהאור שעלה בעילוי אחר עילוי עד שנכלל בעצמות ממש ואח"כ היה בחי' שוב היינו שנמשך קו"ח להאיר בעולמות דהנה בכל ס' ההשתל' גילוי קודם להעלם ד"מ דא"ס דאצילות חו"ב דחכמה הוא בחי' חסד ובינה גבורה ושמלבישים ב' זרועות דאריך חכ' מלביש קו הימין ובינה מלבשת לקו השמאל כמ"ש אני בינה לי גבורה ועם היות שחכ' הוא בחי' נקודה היינו לפי שמאיר שם גילוי אור רב מן השכל ומחמת זה הוא בחי' נקודה כללית ואינה בגדר התחלקות פרטים משא"כ בבינה שבה האור הוא בא בבחי' צמצום דכל השגה הוא בריחוק מן העצם דחכ' הוא ראיית המהות ובינה הוא ידיעת המציאות ואף לפי מה שמבואר במ"א דמה דחכ' היא בבחי' נקודה היינו מפני ששם האור נעלם ביותר שמה שאפשר להתגלות ממנו אינו כ"א נקודה מ"מ בהכרח לומר שמאיר שם האור כמו שהוא במעלתו העליונה שמחמת זה הוא בא בבחי' נקודה ולא בבחי' התרחבות וממילא מובן שהנקודה מאיר יותר מבהתרחבות שלאח"ז, והנה חכ' היא קודם לבינה וכמו"כ בחו"ג, שמתחילה נאצלה ספי' דחסד ואח"כ ספי' דגבורה, וכמו"כ הוא בתו' דאנכי הוא מקור לכל רמ"ח מ"ע ולא יהיה לך הוא מקור לגבורות של מל"ת, ואנכי קודם לולא יהי' לך, וכן מימינו אש דת למו, מימינו הוא חסד ואש דת הוא גבורה, ותחלה הוא חסד ואח"כ גבורה דגילוי הוא קודם להעלם, אך כ"ז הוא בס' השתלשלות אבל בתחילת ההתהוות בכדי שיוכל להיות התהוות העולמות היה תחילה ההעלם ואח"כ הגילוי. ולהבין זה בתוספות ביאור הוא עד"מ ממשפיע ומקבל דכל משפיע אינו משפיע שהוא משכיל השכלות גדולות ועמוקות לעצמו ואינו שייך להשפעה אל הזולת ואם ישפיע אל הזולת כמו שהשכל אצלו יתבלבלו חושי המקבל ולא יהיה אפשר לקבל וכשעלה ברצונו להשפיע אל הזולת צריך להעלים עצם חכמתו לגמרי כי כל זמן שישאר מעט מעצם כח חכמתו לא יהיה אפשר לקבל ואח"כ יוכל להשפיע אך כ"ז הוא עד שבא לכלל השפעה אבל כשבא לכלל השפעה אזי הגילוי קודם להעלם, ויובן זה על כמה אופנים א' דהנה כל אור כשמתגלה למטה הוא בא בלבושים והסתרים שהם הצעות ומשלים והנה תחילה הוא הגילוי שמודד בשכלו שזה יוכל המקבל לקבל ואח"כ הוא מלביש אותו בהצעות ומשלים שהוא ההעלם, וכמו"כ בשעת

---

*) בכת"י יש כאן מקום חלק כמה תיבות.

ההשפעה עם היות דשם הוא מגלה לו תחלה ההצעות ומשלים ואח"כ מגלה לו עצם השכל מ"מ הנה תחלה דרך ההשפעה הוא שמתחילה מגלה לו השכל בד"כ שזהו"ע לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, שהו"ע הו' שקודם לה' דה' הוא שטח וקודם לזה הוא הו' שהוא קו קצר שהוא ההמשכה בד"כ וההעלמות והסתרים הם בפרטים, אבל תחלה מגלה לו השכל כמות שהוא וזהו הגילוי שקודם להעלם שמתחילה מגלה לו השכל בד"כ ואח"כ מעלים לו פרטי השכל בהצעות ומשלים, וכמו"כ באופן הקבלה ג"כ הגילוי קודם להעלם דהנה אמיתת מה שנק' הגילוי במקבל הוא כשיכול להפשיט השכל מההצעות ומשלים שהלבישו הרב ואז אף שחייב אדם לומר בלשון רבו מ"מ יש לו בו אז חיות גדול יותר שהוא הוכחה שמבין השכל כמו שהוא מופשט מההצעות ומשלים אך בכדי שיבא לזה הוא ע"י שמקבל מתחילה ההשפעה של הרב האותיות וההצעות והמשלים יחד ואח"כ כשמעיין בהענין ומכון הענינים זל"ז הנה בתחילה הוא אינו יודע כלל ע"ד כמו אשתומם כחדא שעה, ואח"כ הוא בא לאמיתת הכוונה הנה בזה הוא ג"כ תחילה הגילוי והיינו מה שנתעלם האור ע"ד השתוממות כו', אך כ"ז הוא לאחר שבא לידי השפעה אך בכדי שיבא לידי השפעה צ"ל תחילה ההעלם ואח"כ הגילוי, וכמו"כ הוא למעלה ג"כ דבס' ההשתלשלות גילוי קודם להעלם אבל בתחילת ההתהוות צריך להיות ההעלם קודם לגילוי כמה שכתוב בראשית ברא אלקים שמתחילת הבריאה הוא ע"י שם אלקים ברישא חשוכא והדר נהורא, חשוכא היינו חושך הצמצום ונהורא היינו הקו שנמשך בנאצלים בכלים ובנבראים, וזהו"ע והחיות רצו"ש שהחיות אלקי הנמשך בעולמות הוא תחלה בבחי' רצוא דהיינו הצמצום הראשון ואח"כ השוב והוא מה שנמשך קו להאיר בעולמות כו'.

בס"ד, ש"פ קדושים, ר"ח, הנחה

סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני. הנה פסוק זה הוא מאמר כנס"י בזה"ג שאז היא חולת אהבה ומבקשת סמכוני באשישות וצ"ל ענין חולת אהבה שבזמן הגלות דוקא, וענין סמכוני באשישות שהוא הרפואה לזה, ולהבין זה צלה"ק דהנה יש ב' מיני תענוג, שהו"ע חו"ג שבענג, מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים תענוגים ל' רבים שיש שני מיני תענוג, תענוג דאור ישר, ותענוג דאור חוזר, תענוג דאור ישר הוא המשכה מלמעלמ"ט

*) בכת"י חסרות כאן כמה תיבות.

ותענוג דאו"ח הוא העלאה מלמטלמ"ע, ולהבין בנפש ענין תענוג דאו"ח שהוא העלאה מלמטלמ"ע הענין שהוא כוסף ותשוקה, שהנפש משתוקקת לאיזה דבר מה, דתשוקה הוא רצון שיש בו תענוג גדול ועצום, דהנה רצון שייך אפי' על רצון שבדרך כפי' כמאמר כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, הרי שרצון בדרך כפי' נק' ג"כ רצון, וחפץ הוא פנימי' הרצון דהיינו רצון שיש בו תענוג, אבל תשוקה הוא רצון שיש בו תענוג עצום, והנה בכוסף ותשוקה זו אפ"ל כליון הנפש, שנעשה בבחי' עלי' והסתלקות, כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי שבהכוסף ותשוקה לאלקות הנפש נכלה, שיכלה (וואס עור גייט אויס) בהתשוקה והצמאון, והנה עיקר הכליון הוא בעצם הנפש לפי שתענוג הוא הכח העצמי שבנפש, לכך שם הכוסף ותשוקה בתוקף יותר, אך הכליון בפועל נעשה כשהכליון מגיע בכחות הגלויים שבנפש שתחלה הכחות אצלו בבחי' התישבות ואח"כ ע"י התשוקה ניזוזים ממקומם ועולים ונכללים בעצם הנפש שלמעלה מגדר כלים, ועי"ז נעשה כליון הנפש, דהנה האחיזה שעצם הנפש נאחז בהגוף הוא ע"י כחות הגלויים דעצם הנפש מצ"ע אינו בגדר שייכות אל הגוף, ואין שייך לומר שמתלבש בהגוף, ומה שמבואר בכ"מ כח מפליא לעשות המקשר רוחניות בגשמיות, י"ל דקאי על כחות הנפש דהם ג"כ אינם בערך אל הגוף דאף שמוגבלים ומצומצמים לפי אברי הגוף מ"מ ה"ה רוחנים והגוף גשמי, ורוחניות וגשמיות הם הפכים זמ"ז, ובכדי שיהי' הקישור וחיבור ביניהם הוא מחמת כח הא"ס המחבר שני הפכים, ואף אם נאמר דקאי על עצם הנפש על ההגדרה מה שמוגדר להחיות גוף זה, אבל האחיזה שנאחז באברי הגוף הוא ע"י הכחות נפשיים, כי הגוף קטן מהכיל את עצם הנפש, ומה שאנו רואים לפעמים שא' שוכב במחלה ונשאר כאבן דומם בלי שום תנועה, וכל החושים שלו נאבדים, ומ"מ הוא חי, שבהכרח לומר שחיות זה הוא למעלה מכחות הנפש, שהכחות והחושים הרי הם אצלם בבחי' התעלמות כו', עכ"ז אינו עצם הנפש, כ"א כללות החיות, דבאופן גילוי החיות מהנפש יש ב' מיני גילויים, א' גילוי כללות החיות והוא מה שנמשך בד"כ שאינו מתחלק לפרטים ומחי' כל האברים בשוה, ב' החיות הנמשך בד"פ באברי הגוף, והנה גילוי כללות החיות הוא ג"כ רק הארה ולא עצם הנפש, וזה מתלבש בהגוף בדם שבו ומחי' את הגוף, אבל עצם הנפש אינו מתלבש בהגוף כ"א האחיזה שלו בגוף הוא ע"י הכחות, ולכך כשהכחות עולים ונכללים בעצם הנפש ממילא גם הנפש מסתלקת, ובפרט שבנפש מצ"ע יש בו ענין ההסתלקות שרוצה לעלות למקורו, וסיבת התענוג דאו"ח דהיינו הכוסף ותשוקה הוא העדר השגת הדבר, דכשמשתוקק ומתאוה לאיזה דבר, דמה שמשתוקק לזה הוא מחמת שיש לו תענוג בזה, ולהשיגו אינו יכול, עי"ז נעשה העלי' והסתלקות, דהנה רצון בכלל הוא העלאה מלמטלמ"ע דרצון ל' ריצה שהוא מרוצת הנפש, שנמשך אחר איזה דבר, וסיבת הרצון הוא התענוג, וכל מה שהתענוג גדול יותר הרצון בתוקף יותר, ומתי שייך ענין הרצון כשאין לו אותו דבר, כי כשהדבר ההוא יש לו אין שייך לומר שהוא רוצה, כמו שאינו שייך לומר על מי שהוא עומד בתוך המים שהוא צמא למים מאחר שהוא בתוך המים, ואימתי שייך לומר ענין רצון כשהוא מרוחק מהדבר, ותענוג הוא הכח היותר נעלה מכל כחות הנפש

דאין למעלה מענג, ונק' עצם הנפש, יחידה שבנפש, וכח זה כשמתגלה מתפשט בכל חלקי הנפש, דזהו כלל דכח יותר עליון כשמתגלה מתפשט למטה ביותר, ומחמת זה מתעוררים כל הכחות ונמשכים לדבר זה, ומכיון שאינו יכול להשיגו ה"ה נשארים בבחי' עלי' והסתלקות עד שבהתגברות הכוסף ותשוקה אפ"ל ההסתלקות לגמרי, שהכחות נכללים בעצם הנפש וממילא הנפש מסתלקת, וע"ד המעשה באחד שעלה בלבו טינא שמחמת חמדת הלב לדבר האהוב, ולא יכול להשיגו, נעשה הסתלקות הכחות עד שבא לידי חולי, וזהו"ע תענוג דאו"ח שהו"ע העלאה מלמטלמ"ע, אבל לאחר שמשיג הדבר אז הו"ע תענוג דאור ישר, שהוא המשכה מלמעלמ"ט, דאין שייך אז ענין העלאה כיון שהדבר האהוב ה"ה אצלו ומתענג עלי' אין שייך לומר שהוא בבחי' העלאה, כ"א הוא בחי' המשכה, והיינו אדיקות ודביקות הנפש מה שנדבק לדבר זה, דהעלאה אין שייך לומר כאן כיון שהוא מתענג על הדבר, כ"א המשכה, שהתענוג מתישב בכל כחות הנפש וכחות הנפש מתיישבים באברי הגוף, היינו שמתגלים בהם ומתאחדים באברי הגוף, שהדבר האהוב מחי' ומשיב נפשו, שזהו"ע מה שאנ"ר שמי שהוא בעל תענוגים שמעדן ומענג עצמו, הוא תמיד בבחי' קרירות והתיישבות היפך ההתפעלות וכמו"כ מים טבעם קר ולח, דמים מצמיחים כל מיני תענוג, והם בקרירות שהו"ע התיישבות, והמשכת הנפש בתענוג זה הוא בבחי' דביקות, שזהו"ע טבע המים לדבק, והוא המשכה מלמעלמ"ט, אבל הנה גם בתענוג דאו"י אפ"ל בחי' כלות הנפש, דהנה בתענוג יש אור פנימי ואו"י, דאו"פ הוא שהתענוג מתצמצם לפי אופן הכחות, כמו הארת הענג שבחכ' כשממציא המצאה חדשה ה"ה מתמלא ענג, כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, צהבו פניו של ר' אבהו דמצא תוספתא חדתא, שהצהיבות וההארת פנים הוא מחמת הארת הענג שבדבר, וכן בההשגה והבנה כשמשכיל ענין שכלי בטוב, ומבינו לאשורו ה"ה מתענג והו"ע התגלות עתיק שבבינה והוא אור פנימי דתענוג שמאיר בפנימיות, וכן התענוג דנשמות בג"ע שיושבין ונהנין מזיו השכינה שמתענגים על אלקות ונרגש ההענוג בנפשם, וכן התענוג דלעתיד שהצדיקים יתענגו על אלקות והתענוג יורגש בנפשם, אלא שלעתיד יהי' בחי' או"פ ואו"מ, שזהו"ע צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, דעטרותיהם בראשיהם היינו תענוג דאו"מ, כעטרה שע"ג הראש, ונהנין מזיו השכינה, היינו התענוג שנמשך בפנימיות, וכמא' עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים, וענין לויתן ושור הבר, היינו התענוג שנמשך בפנימיות אלא שהאו"כ דלעתיד יהי' למעלה מאו"פ שעכשיו בג"ע, דבג"ע הוא תענוג ההשגה דממלא כ"ע, ולעתיד יהי' תענוג ההשגה דבחי' סוכ"ע, דמה שעכשיו הוא בחי' או"מ יומשך לעתיד בבחי' או"פ, ואו"מ יהי' מבחי' יותר גבוה, וכמו כן הוא בגשמיות כשאוכל מאכל טוב וערב נמשך התענוג בכל כחות הנפש שנעשים בבחי' התיישבות, שז"ש ונשבע לחם ונהי' טובים, דעי"ז שונשבע לחם עי"ז דוקא ונהי' טובים, דטוב הו"ע התיישבות, כמו שאנו רואין דמי שהוא רעב הוא מלא דינים וגבורות ולאחר האכילה הכחות נחים, ומכ"ש כשאוכל מאכל טוב וערב נעשים הכחות אצלו בבחי' התיישבות, וכ"כ הוא התיישבות כחות הנפש עד שמתרחבים אברי הגוף, כמ"ש שמנת עבית כשית, שע"י שאוכל דברים

טובים ומעדנים נעשה הגוף שמן, והיינו התענוג דאו"פ שמתצמצם לפי אופן הכחות, אך תענוג דאו"מ היינו שהתענוג מאיר בהכחות כמו שהוא בלתי מצומצם, כמו במעשה דר"ע שזלגו עיניו דמעות מחמת גילוי רזין דאורייתא שגילו לו יותר מכלי מוחו, עד שנעשה עי"ז כיווץ המוחין ומחמת זה הי' ירידת הדמעות דדמעות הם מכיווץ המוחין, וביתרון נמצא זה גבי תלת סבי באידרא דרשב"י שמחמת עוצם הגילוי אור באידרא דרשב"י שהי' למעלה מהכחות והחושים שלהם נסתלקו, וכן הו"ע מיתת נשיקין שהוא ע"י שמאיר גילוי אלקות בנפשו יותר מכפי שיכול לסבול והוא נכלה בעריבות ומתיקות האלקות, וזהו"ע כלות הנפש דתענוג דאו"י אך כלות הנפש זה אינו בבחי' העלאה כ"א בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כי העלאה אין שייך כאן כיון שמתענג על הדבר, כ"א המשכת הנפש שנמשך אל הדבר, וכמו עד"מ מי שיש לו כלות הנפש בשמיעת שיר ערב, שאין שייך לומר שהוא בבחי' העלאה שהרי אדרבה מתענג על השיר, כ"א לפי שיש לו חוש בדבר ומרגיש את הטוב טעם (געשמאק) בהשיר, ה"ה נכלה בהתענוג, וכמו"כ בענין מיתת נשיקין, שדוקא מפני שמאיר אור האלקות בנפשו ומתענג על האלקות, אלא שהתענוג הוא בלתי מוגבל ומאיר כמו שהוא בהכחות שהם מוגבלים, ה"ה יוצאים מגדר הגבלתם ומתבטלים בהתענוג אבל לא שיהי' בבחי' העלאה כ"א בבחי' התפשטות אלא שהוא התפשטות ביותר, וזהו שאנו רואין בתענוג דאו"י שאין לו שום צער ועצב כלל, ורק טוב לו (בל"א עס איז אים נאר גוט, און ניט גוט גאר ניט) והוא לפי שהוא בבחי' התיישבות כי צער הו"ע כיווץ והעלאה, אבל זה מפני שהוא בבחי' התיישבות כחות הנפש באברי הגוף אין לו שום צער, משא"כ בתענוג דאו"ח שהוא בצער ולב דואג כו' לפי שהוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, אך לפעמים יש בתענוג דאו"י ג"כ בחי' העלאה מלמטלמ"ע, והוא ע"ד שאנו רואין בגשמיות בתענוג שיש בדבר קיוהא, דהיינו כשאוכל מאכל שמעורב בו מתיקות וחמיצות (א ווייגדיגע זאך), שנעשה עריבות (קוויקונג) לנפש, וה"ז פועל בתחלה כיווץ והעלאה בכחות הנפש אבל אח"כ נעשה המשכת התענוג בכל חלקי הנפש, וכמו"כ כשמריח ריח חזק נתכווץ הלב אבל אינו כ"א לפי שעה, כי אח"כ נוח לו יותר מבתחלה והוא ג"כ המשכה, והפעולה מזה הוא שמסיר האדים והקיטורים כמו שאנו רואין דכשמריח ריח חזק נעשה מוחו זך וצלול יותר מבתחלה, והוא מפני שמזכך הכלי, וגם מוסיף בנפש דהיינו שממשיך אור וחיות חדש מהנפש, והנמשל מזה בעבודה בנפש היינו החיות שיש בעבודה דמרירות שמתמרמר על ריחוקו מה', דזהו ההפרש בין עצבות למרירות, דעצבות הוא שאין לו שום חיות, רק שנעשה לו צר (עס ווערט אים גלאט ניט גוט פון זיינע ענינים) והוא נופל בעיני עצמו, שנפילה זו הוא רקבון שאין בו שום צמיחת הטוב, ואדרבה שנופל עי"ז ממדריגתו הן בועשה טוב שאין לו פתיחת הלב לתו' ולתפלה, שכשלומד איזה ענין מ"מ אין הענין נקלט במוחו וכמו"כ בתפלה א"א לו להתבונן, ואף כשמתבונן אין נקלט הענין במוחו וגם אפ"ל שיפול ח"ו בהיפוך והוא מב' טעמים, א' מפני שע"י העצבות הוא נחלש ואין לו כח להתגבר על נה"ב, ב' דמכיון שהוא בעיני עצמו כאלו אינו הרי הכל לפניו כמישור (עס איז באיי אים אלעס רעכט) עד שאפשר שיהי' אסקופה

הנדרסת לכל מיני רע ח״ו, אבל מרירות הוא שיש לו חיות, והנה ענין החיות א״א לומר שהוא ממה שנתרחק דאין שייך לומר שמזה יהי׳ לו חיות, כ״א החיות הוא מצד הטוב טעם שיש לו באלקות, וכמ״ש בתניא דלמרירות צ״ל שעה קבועה שיתבונן בגדולת ה׳ אשר חטא אליו, דכל מה שיתבונן יותר בגדולת ורוממות ה׳ יהי׳ המרירות בתוקף יותר על מה שנתרחק מה׳, וכ״ש על חטאים ועוונות עד שנוגע לו בפנימיות נקודת נפשו כו׳, וה״ז עד״מ כמו מאכל המעורב ממתיקות וחמיצות כמו״כ כאן המתיקות הוא החיות שיש לו באלקות, והחמיצות היינו המרירות על ריחוקו, והפעולה מזה שמסיר כל המניעות ועיכובים שמונעים ומעכבים אותו מתו״מ, והיינו כי אח״ז העבודה בשמחה דוקא, והוא מהחיות שהי׳ לו בעת המרירות דהיינו הטוב טעם באלקות מזה נעשה אח״כ השמחה, שמחמת זה השמחה היא הוראה על אמיתית המרירות, דכשהמרירות היא אמיתית נעשה אח״כ השמחה דהיינו שבלימוד התו׳ שהיא חכ׳ ורצונו, ה״ה מרגיש שהוא חכ׳ ורצונו ית׳, ומרגיש הטוב טעם של חכ׳ ורצונו, וכמו״כ בתפלה שאפ״ל להתבונן, וכשמתבונן נקלט הענין במוחו, וכן במעהמ״צ מאיר לו הגילוי אור, והוא המשכה דתענוג דאו״י שכמו בתענוג דאו״י הוא המשכה מלמעלמ״ט, ואפי׳ במאכל דבר קיוהא, שהוא העלאה לפי שעה, מ״מ אח״כ נעשה המשכת התענוג בכל חלקי נפשו, כמו״כ כאן השמחה הוא המשכה ולכך אין לו שום נדנוד עצב ומרירות בהעבודה שלאח״ז, כמו שנת״ל בתענוג דאו״י, שאין לו שום צער, והנמשל מענין תענוג דבר קיוהא למעלה הוא התענוג שנעשה מעבודת הבירורים למעלה כמ״ש בתניא ועשה לי מטעמים, ב׳ מיני מטעמים, הא׳ מדברים טובים ומתוקים, והשני מדברים חריפים או המוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטיב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש, והו״ע כד אכתפי׳ סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה בכולהו עלמין, דע״י אתכפי׳ סט״א נעשה למעלה עליית המל׳ דהנה במל׳ יש ב׳ בחי׳, כמ״ש ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך לעולם ועד, אלקי המלך קאי על בחי׳ המל׳ ונק׳ אלקי לפי שהיא כח וחיות שלנו שנק׳ כנס״י מקור נש״י, ויש בה שתי בחי׳ ארוממך אלקי כו׳, שהו״ע העלאה ממטה למעלה, ואברכה שמך כו׳, הו״ע המשכה מלמעלמ״ט, דע״י אתכפי׳ סט״א שהוא כיווץ והעלאה בנפש נעשה למעלה ג״כ עליית המל׳, ועי״ז אסתלק יקרא דקוב״ה שמאיר גילוי אור עליון מבחי׳ סוכ״ע, דעכשיו בחי׳ סוכ״ע בהעלם וע״י אתכפי׳ סט״א מאיר גילוי בחי׳ סוכ״ע בכולהו עלמין שמאיר בכל העולמות בשוה, אך כ״ז הוא תענוג דאו״י שהוא המשכה מלמעלמ״ט, אבל תענוג דאו״ח הו״ע העלאה ממטה למעלה, שע״י התגברות הכוסף ותשוקה נעשה הסתלקות הכחות עד שבא לידי חולי, וזהו כי חולת אהבה אני שמחמת האהבה של נש״י להקב״ה, ובזמה״ג א״א לו למלא חפצו ורצונו כמשי״ת עי״ז נעשה החולי, והו״ע חולת אהבה חולי שבא מחמת האהבה.

והנה יש עוד פי׳ בענין חולת אהבה, והוא חולי שבא מחמת העדר האהבה, והענין דיש ב׳ מיני חולי, חולי שבא מחמת הגוף וחולי שבא מחמת הנפש, דענין חולי שבא מחמת הגוף היינו שבא מחמת דבר הבא מן החוץ כמו

ע״י אכילת דבר המזיק עי״ז נתקלקלו אברי׳ הפנימי׳ ונופל למשכב ר״ל, ומתגבר חום הטבעי, ונאבד אצלו חוש הטעם עד שכל אוכל תתעב נפשו, שדברים הטובים ומועילים לנפשו אינו רוצה, ומה הוא רוצה דברים הרעים ומזיקים לו שטועם מר למתוק ומתוק למר כו׳, והסיבה הוא מחמת הגוף ויש חולי שבא מחמת הנפש, והוא שאין באברים שום קלקול, כ״א ע״ד א׳ שעלה בלבו טינא שהכחות אינם בבחי׳ התיישבות אצלו, והנה כ״ז הוא בחולי הגוף, וכמו״כ בחולי הנפש, יש ג״כ חולי הבא מחמת הנפש, ויש חולי הבא מחמת הגוף, וענין חולי שבא מחמת הגוף היינו שע״י שמעמיק מאד בעניני עוה״ז ונעשה שקוע ומוטרד בזה, עד שנתעבה ונתגשם שאינו כלי לאלקות, שאפי׳ עבודתו במעהמ״צ הוא בבחי׳ כי פנו אלי עורף ולא פנים ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה, שהוא רק בקרירות על צד ההרגל לפי שהורגל שצריך ללמוד ולהתפלל ולהניח תפילין, אבל לא שיש בזה איזה חיות והרגש פנימי, וההרגש שלו וההתפעלות הוא רק בעניני העולם, וכל אוכל דקדושה תתעב נפשו, שאין לו טוב טעם באלקות, והנה חולי זה הוא בא מחמת הגוף ונה״ב, וע״י התגברות הנה״ב פועל בהנה״א ג״כ שיומשך אחר הדברים הגשמיים, והנה עיקר ענין זה הוא בנשמות הנמוכות ששרשם ממדריגות תחתונות דקדושה, שזהו״ע גסה״ר שהרוחניות ג״כ בבחי׳ גסות, ומ״מ קודם שנתלבשה בגוף ונה״ב, הרי היתה בחי׳ רוחניות והיתה נמשכת לדברים רוחניים, אבל ע״י ההתלבשות בגוף ונה״ב הנה מצד הישות שלה נעשה לה שייכות גדולה לנה״ב, עד שנמשכת אחרי דברים גשמיים ולדברים דקים ורוחניים אינה נמשכת, ואפי׳ בנשמות שאינן נמוכות הגם שאין ערוך לנה״ב לגבי הנה״א, שהנה״ב נתלבשה בלבוש דנוגה והוא בחי׳ יש ומעורב בטו״ר, משא״כ נה״א היא חלק אלקה ממעל והיא אלקות מ״מ ע״י שירדה בריבוי השתל׳ ונתלבשה בנפש החיונית ונתאחדה בנפש החיונית, שכמו שהנפש החיונית מתאחדת באברי הגוף עד שאברי הגוף מרגישים אור וחיות הנפש, כמו עד״מ המוח מרגיש אור השכל שבו, כמו״כ הנה״א מתאחדת בנפש החיונית עד שמרגישים זא״ז, דהנה״א מרגשת את הנה״ב וע״י התבוננות הנה״א פועל ביטול בנה״ב כמ״ש ואהבת את הוי׳ אלקיך בכל לבבך בשני יצריך יצ״ט ויצה״ר, שהיצה״ר יבא ג״כ לאהבת הוי׳, שהוא עי״ז מה שהנה״א פועל בו, שהיצה״ר מצ״ע לא יבא לאהבת הוי׳ כו׳, כ״א ע״י הנה״א, דכן צ״ל אמיתי׳ העבודה שהנה״א ירגיש את הנה״ב ויפעול בו הביטול, דזהו הסיבה מה שכמה בנ״א עובדי ה׳ בתו׳ ותפלה ועכ״ז המדות טבעיים שלהם לא ניזוזו ממקומם, והוא מפני שעבודתם היא מצד הנה״א, ואינו מרגיש את הנה״ב לבררו וע״פ פשוט הוא שאינו מכיר את חסרונותיו, אבל אמיתי׳ העבודה צ״ל שהנה״א ירגיש את הנה״ב, אך זהו דוקא כשעובד, אבל כשאינו עובד, ואת הנה״ב ה״ה מרגיש, לכך בהתגברות הנה״ב פועל גם בהנה״א שנשרש בטבע הנה״ב שהנה״א נפגם ונתקלקל עד שאינו כלי לאלקות, והסיבה הוא מחמת גסות הגוף ונה״ב שזהו״ע תוקפא דגופא חולשא דנפשא, כמ״ש כשל בעוני כחי ולאו דוקא עונות ממש, אלא עון הוא עיוות ועיקום והיינו אפי׳ בתאוות היתר שנתעבה ונתגשם עד שאינו כלי לאלקות וכמא׳ חמרא דפרגותא ומיא דיומסס קפחו עשרת השבטים, ר״א

בן ערך איקלע להתם אימשך בתרייהו בעי למקרא בספרא החודש הזה לכם וא' החרש הי' לבם, שתמורת החודש הזה לכם, דזה הוא ל' גילוי שיומשך הגילוי בפנימיות אמר החרש הי' לבם, שנעשה לבו כחרש שאטום ואינו כלי לאלקות, ומ"ש תי' לבם תמורת תי' לכם, הענין דהנה הלב הוא עיקר הפנימיות שבכדי שיומשך בפנימי' היינו דוקא כשנמשך בלב והעיקר הוא שיומשך בלב כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך שצ"ל השבה אל הלב דוקא, אבל כשאינו נמשך בלב מחמת שאינו כלי הרי אינו נמשך בפנימי' וכמא' כל המקיפים נמשכים מבינה, שמההתבוננות לבד אינו רק בבחי' מקיף ואינו נוגע לו בפו"מ בסו"מ וע"ט, ולכך א' תמורת תי' לכם דהיינו שנמשך בפנימי' א' תי' לבם שהלב מטומטם ואינו נמשך בפנימי' וה"ה בבחי' חולה שאינו מרגיש טוב טעם באלקות, ומרגיש טוב טעם בדברים הגשמים, והנה יש חולה שיש בו סכנה ויש חולה שאין בו סכנה, חולה שיש בו סכנה היינו כשנופל בתאוות איסור ר"ל כמ"ש בתניא יעקב חבל נחלתו כו' והוא עד"מ מחבל עב שזור מתרי"ג נימין ככה חבל ההמשכה כלול מתרי"ג מצות וכשעובר ח"ו על אחת מהנה, נפסק נימא אחת, שהוא פועל חלישות בכללות החבל, וכ"ש כשעובר על איסור כרת ר"ל שנכרת ונפסק לגמרי, וזהו חולה שיש בו סכנה שמסוכן נפשו, וחולה שאין בו סכנה היינו ע"י תאוות היתר שגם בזה נעשה חולה שאין לו טוב טעם באלקות, וכמ"ש האמונים עלי תולע חבקו אשפתות, אשפתות היינו תענוגי עוה"ז ואותם הוא מחבק כו', וזהו הפי' הב' בענין חולת אהבה שהוא חולה מחמת העדר האהבה, שנחלשים חושי האהבה, והוא מחמת הגוף היינו ע"י גסות הגוף ונה"ב והעצה לזה הוא סמכוני באשישות שאי' ע"ז במד"ר אשישות ב' אישות היינו תורה אש שחורה ע"ג לבנה, והוא הרפואה לחולי, וכמארז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לביהמ"ד אם אבן הוא נימוח שאפי' אם לבו כלב האבן ה"ה נימוח ע"י התורה, שהתו' נק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב, שענין החולי הוא התגברות הנה"ב והתו' מתשת כח הנה"ב ומוסיפה כח בהנה"א והעיקר הוא ע"י אותיות התו' בדבור דוקא, שזה אפ"ל לעשות ע"פ הכרח, דהנה באהוי"ר בודאי לא שייך הכרח אלא הציווי הוא על ההתבוננות, ואם מתבונן ואינו נקלט במוחו הרי אינו פועל, וא"כ גם ע"ז לא שייך הכרח, אבל אותיות התו' בדבור זה אפ"ל גם בהכרח, שז"ש בפיך ובלבבך לעשותו, שלכאו' הי' צ"ל בלבבך ובפיך אלא לפי שבזה אפשר להיות ההכרח יותר, וע"י לימוד התו' שלומד עי"ז פועל בנפשו שיהי' התגברות הנה"א על נה"ב כו'.

בס"ד, ש"פ אמור, ר"ס, הנחה

רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, וארז"ל בגמ' (תענית) כל העוסק בתו' לשמה נעשית לו סם חיים שנא' עץ חיים היא למחזיקים בה ואו' רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, ואי' בחדא"ג דכמו בחולי הגוף יש סממנים המרפאים, ואימתי הן מרפאים כשמתוקנים כדבעי אבל כשאין מתוקנים כדבעי אפשר שיקלקלו כמו"כ הוא בחולי הנפש מה דתו' הוא סם חיים אינו אלא כשלימוד התו' הוא כדבעי למהוי לשמה אבל כשאינו כדבעי למהוי אפשר שיקלקל וע"ז הביא הפסוק רפאות תהי לשרך דלעיל מינה כתיב ירא את הוי' דדוקא כשלימוד התו' הוא ביראה אז הוא רפואה וצ"ל מהו"ע הרפואה שהוא לשרך דוקא, שפי' ענין לשרך היינו לטבורך, ומהו ענין הרפואה לזה דוקא, ולהבין זה צ"ל עוד מה שנת"ל בענין חולת אהבה שהוא חולי שנחלשו חושי האהבה, שבא מחמת גסות הגוף ונה"ב שנתעבה ונתגשם עד שאין לו אה' ורצוא לאלקות, ולהבין זה בתוס' ביאור הענין דהנה כתי' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ופי' ראו היינו השגה כאילו רואה כמו שפי' בבחי' דראו היינו השגה כאילו רואה, דתמיד צ"ל הראי' וההשגה במי שברא אלה, ואלה היינו דבר הנראה והנגלה לעין כל, כמ"ש אלה תולדות השמים והארץ שהם עולמות ונבראים הנראים ונגלים, וקאי על עדאת"ג, דבכללות עדאת"ג נכללים ג' עולמות בי"ע, דבפרטות עולמות בי"ע הם בריאה עדאת"כ אלא בכללות ג' עולמות בי"ע הם עלדאת"ג דכללות העולמות נחלקים לב' מדריגות עדאת"כ ועדאת"ג דעד אצי' הם עולמות הא"ס, עדאת"כ, שהעולמות מכוסים ונעלמים באוא"ס והם למעלה מבחי' גילוי, ומבריאה ולמטה, דבריאה הוא מציאות דבר מה, זהו בכלל עדאת"ג ובפרט ענין אלה קאי על עוה"ז הגשמי דהנבראים שבו הם בגילוי ובמורגש שעש"ז נק' עוה"ז דזהו ל' גילוי וזהו ענין אלה, ומי הוא שייך לומר על דבר שאינו מושג, כמו אדם ששואל לחבירו מי הוא, שאינו ידוע לו, כי אילו הי' יודע הרי לא הי' שואל, ומ"מ מציאותו ידוע לו וכשיגיד לו ישיג אותו בהשגה ממש כי אם אינו יודע מציאותו ג"כ אין שייך לשאול וכן אם לא ישיג גם כשיגיד לו אינו שייך ע"ז שאלה, כ"א שעכשיו יודע מציאותו ואם יגיד לו ישיג אותו בהשגה ממש, שאם כי המהות לא ידע גם אז, אבל המציאות ישיג אז בהשגה ממש והיינו שעד עתה לא הי' אפשר לו לציירו בציור שכלי ועכשיו יוכל לציירו בציור שכלי (תוס' וציור שכלי הוא ג"כ רק ידיעת המציאות, וראיית המהות אינו כ"א בראיית העינים) ומ"ש כאן מי ברא אלה קאי על האין המהווה את היש, שאינו מושג בהנברא ואדרבה מוסתר ונעלם ממנו שאופן התהוות היש הוא דוקא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא דאל"כ לא הי' אפשר התהוות הנברא, ועש"ז נק' אין שאינו מושג וכאילו אינו ומ"מ מציאותו ידוע, שהרי יודעים שיש אור וחיות אלקי שמהווה ומחי' הנבראים, שאין הדבר עושה א"ע וכשיתן האדם דעתו אפ"ל לידי השגה, דמבשרי אחזה אלק' שכמו שכל אדם יודע שיש לו נשמה, הגם שלא ראה אותה מעולם, ואינו יודע כלל מהות הנשמה מה הוא ומ"מ יודע בבירור שיש בו נשמה המחי' אותו וכל הכחות והחושים שלו והתנועה

החיונית הכל הוא מהנשמה, והראי' שהרי בצאת הנפש מן הגוף אין כל, וכמו"כ הוא בעולם ג"כ יש בו אור וחיות אלקי המחי' ומהווה אוותו מאין לישׁ, שאילו יסתלק כרגע ח"ו ישאר אין ואפס ממש, שאינו דומה לנשמה המחי' את הגוף דשם הנפש הוא ג"כ נברא מאין לישׁ, אלא שהוא יש רוחני, ולכך היא יכולה להחיות את הגוף אבל לא שמהוה אותו ולכך גם בצאת הנפש נשאר הגוף קיים על משך זמן מה, משא"כ אור וחיות אלקי הוא מתלבש בהנברא ומהוה אותו מאין לישׁ, ובהסתלקותו נשאר אין ואפס, ודבר זה אפשר לראות בהנבראים גופא איך שאין הדבר עושה א"ע ומציאותם אינו מעצמותם, והענין דהנה ידוע דכל דבר שבעולם הוא מורכב מד' יסודות שאין לך דבר בעולם שלא יהי' מורכב מהד' יסודות ואפי' החומר הראשון שקדם להד' יסודות מ"מ ישנם בו בכח ובהעלם אלא שאח"כ יצאו מכח אל הפועל ואילו יצוייר שיפרידו הד' יסודות של איזה דבר לגמרי יתבטל מציאותו, והנה הרמב"ם בהקדמת ספרו מ"נ בהקדמות מוחלטות כתב כלל שכל מורכב מציאותו אינו מעצמותו כי מציאותו מהרכבה ובהכרח לומר שיש פשוט שהרכיבו, דהפשוט היינו האור והחיות אלקי שהוא מופשט ומושלל לגמרי מגדר גשם והוא מהוה את הגשם, ולאחר התהוותו מחי' אותו שיהי' בבחי' קיום ובד"פ ישנם בהאור ב' מדריגות, מה שמהוה את הנברא ומה שמחי' אותו שזהו"ע הב' בחי' השפעה שיש במל', השפעה בריחוק והשפעה בקירוב השפעה בריחוק היינו כמא' המלך המרומם לבדו שענין מלכות הוא רוממות והתנשאות דמדת המל' היא מחולקת מכל הט"ס דהט"ס השפעתם בבחי' קירוב בדרך עו"ע משא"כ בחי' מל' שהשפעה שלה בריחוק הרוממות והתנשאות כמו ענין מלוכה למטה שהוא ע"י רוממות והתנשאות, שעש"ז ארז"ל אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין בשרביטו שהוא בכדי לרומם ולהבדיל את המלך מן העם שבלעדי זה לא יתכן ענין המלוכה אם לא ע"י רוממות והתנשאות והשפעה בקירוב היינו ד"מ חוקי המלך שחיקק בהמדינה שהם בקירוב אל העם, ולפי אופן העם שבמדינה זו חוקים כאלה ובמדינה זו חוקים כאלה כו' והיינו השפעה שבקירוב וכמו"כ במל' למעלה יש ג"כ השפעה בריחוק, המלך המרומם לבדו, שהו"ע רוממות והתנשאות, שעי"ז מתהוה גוף הנברא שהתהוות הוא באין ערוך, שהיש הוא באין ערוך לגבי המקור המהוה ועי"ז הוא ההתהוות ע"י הריחוק (די אגיטראגינקאייט) של בחי' מל', והשפעה בקירוב היינו החיות שהאור האלקי מחי' את הנברא בבחי' חיות פנימי אלא שבהנבראים אינו נרגש האור האלקי לא מיבעי כח ההתהוות שזהו בודאי בהם בהעלם, אלא אפי' החיות מה שהאור האלקי מחי' את הנברא בבחי' חיות פנימי, מה שנרגש בהם הוא רק שהם חיים אבל שזהו אלקות זה אינם מרגישים, רק דבזה הוא חלוק מהכח המהוה, דכח המהוה אינו נרגש כלל בהנברא, משא"כ החיות פנימי נרגש בהנבראים שהם חיים, אבל מה שהוא אלקות זה אינם מרגישים, והוא מפני שאפי' ההשפעה שבקירוב הוא ע"י ההשפעה שבריחוק כמו במלכותא דארעא, דמה שהחוקים פועלים בהמדינה ובני המדינה מקיימים אותם הוא מחמת הרוממות וההתנשאות שבלעדי זה לא היו החוקים פועלים כלל בהמדינה וכמו"כ הוא

למעלה דההשפעה בקירוב הוא ג"כ ע"י רוממות והתנשאות, דענין רוממות והתנשאות הוא הפרסא המפסיק והחיות פנימי נמשך ע"י הפרסא המפסיק, ולכך אינו נרגש בנבראים שהוא אלקות אך איך שיהי' הנה האור האלקי מהוה ומחי' את הנבראים ואילו יסתלק כרגע הי' אין ואפס וכשמתבונן באורך ורוחב שכלי מזה ובהעמקת הדעת שמקשר הענין אל עצמו איך מי ברא אלה, והעיקר הוא החיות אלקי שאם יסתלק יהי' אין ואפס, עי"ז יתעורר בו אהבה להאלקות שבעולמות כמו שאדם אוהב חיי נפשו שרוצה התפשטות חיות הנפש באברי הגוף לפי שיודע שזהו העיקר, ומחמת זה הוא אוהב א"ע, כמו"כ כשיתבונן כי הגשמיות מצ"ע הוא אין ואפס והעיקר הוא החיות אלקי שבו, לא יחפץ בהגשמיות שהוא אין ואפס כ"א בהאלקות שבעולמות, שיחפץ שיהי' התפשטות גילוי אלקות בעולם, ואפי' בדברים הגשמיים שמוכרח בהם לא יחפץ בהגשמיות כ"א בהאלקות כמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם שלא ירצה להיות ניזון ממתיקות הדבש הגשמי כ"א מהאלקות שבו, דהנה בכ"ד יש מוצא פי הוי', ומוצא פי הוי' שבבע"ח לפי שהוא גבוה בשרשו ממוצא פי הוי' שבאדם, שמטעם זה ירד למטה ממנו, כי זהו כלל שכל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר ולכך יכול להחיות את האדם, אך לפי שירד למטה ממנו לכך הוא צריך להאדם שיעלה אותו, שע"י שהאדם אוכלו בכוונה לש"ש ה"ה מעלה אותו למקורו ושרשו, ואזי הוא יכול להחיות אותו מצד שרשו הקדום, שמוסיף תוס' כח וחיות בתו"ע כמא' המרא וריחא פקחין עד דלא אכילנא בישרא דתורא לא צלילנא דעתאי כו' ועם כי גוף האדם ה"ה למטה במדרי' מגוף הבע"ח שבבע"ח הגוף והנפש יש להם קירוב הערך זל"ז, שהרי נבראו במאמר א', שבמאמר תוצא הארץ נפש חי' נבראו גוף החי' וכן נפשו, וכמו"כ בצומח שכמו שהוא עתה כן נברא בתחילה ולא הי' תחלה במדרי' הדומם, משא"כ גוף האדם, כמארז"ל שעה ראשונה צבר עפרו שני' עשאו גולם שנא' גלמי ראו עיניך, ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים, שבתחילה הי' במדרי' הדומם, וצ"ל שבשרשו הוא גבוה מגוף הדצ"ח, מחמת הכלל שכל הגבוה הצו"ח גבוה כו', הנה מצד הגוף אמנם כן הוא, אבל מצד הנפש הנה נפש האדם הוא למעלה במדרי' מנפש הדצ"ח, דבכללות הנה דצח"ם הוא כנגד ד' עולמות אבי"ע ולפי זה מדבר לגבי דצ"ח היינו כמו אצי' לגבי בי"ע, ובשרשו נפש הדצ"ח הוא גבוה מנפש האדם ולכך אפשר להוסיף בו חיות, אך מה שהאדם מקבל חיות מצומח וחי היינו מגוף הצו"ח לא מנפשו שהרי החי' טעון שחיטה שבזה יוצא החיות ממנו וכן הצומח שקודם שמבשלין אותו תולשין אותו תחלה שבזה נפסק החיות שלו ועם כי נשאר בתוכו קצת חיות מ"מ עיקר החיות חסר ומה שמקבל האדם חיות הוא מגוף הצו"ח, אלא שגוף הצומח וחי הרי הוא עוד למטה במדרי' מהנפש שלו וכ"ש שהוא למטה במדרי' מנפש האדם ולכך בכחו להחיות את האדם לפי שגוף הצו"ח הוא מבחי' סוכ"ע, ונפש האדם מבחי' ממכ"ע ובכללות סובב לגבי ממלא הוא שלא בערך, לכך הוא יכול להוסיף בו תוס' חיות, שהתוס' מרובה על העיקר ועם כי גוף האדם הוא ג"כ מבחי' סוכ"ע וצ"ל שהוא מבחי' היותר עליונה שבסוכ"ע, שמחמת

זה ירד למטה יותר מבחי' דצ"ח, אך בחי' סובב שבגוף הוא בו בהעלם, וחיות הוא גילוי, שמחמת זה אין חיות הגוף מבחי' סובב שבו, כי מזה הוא רק קיום הגוף וחיותו הוא מהנפש, שהוא בחי' ממכ"ע, לכך לעתיד שיהי' גילוי הסובב אז תקבל הנפש חיות מהגוף ועם כי גם הסובב שבדצ"ח הוא בהעלם אבל האדם הרי מעלה אותו ע"י שאוכלו בכוונה לש"ש, ורוצה בגילוי האלקות, ועי"ז הוא מחי' אותו ומוסיף בו חיות בתו"ע, ועוד טעם למה שהדצ"ח יכול להחיות את האדם לפי ששרשו מתהו ונפש האדם מתיקון ותהו קדם לתיקון, דהנה לכאורה אינו מובן איך נתהוה מאלקות מציאות היש אלא דהוא ע"י ע"ס דאצי', דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהם וע"י מאין ליש, אך עדיין צ"ל דהלא ע"ס דאצי' הם ג"כ אלקות כו' אך הענין דההתהוות הוא ע"י שעשר כלים דתיקון שהם ע"ס דאצי' מתלבשי' בע"ס דש' ב"ן שהוא ע"ס דמל' ונק' מל' ש' ב"ן לפי שאותיות וכלים דש' ב"ן הם שנפלו בשבירה מש' ס"ג דתהו שזהו"ע עשרה מאמרות שהם ע"ס דמל' שנפלו מש' ס"ג דתהו וכלים דתהו ובפרט כמו שנפלו בשבירה הם בחי' יש לכך אפ"ל מזה התהוות היש, ולכך יכול הדצ"ח להחיות את האדם לפי ששרשו מתהו ונפש האדם הוא מתיקון, דתהו קדם לתיקון, אך כ"ז דוקא כשמתבונן תחילה בענין מי ברא אלה איך שבכל דבר יש חיות אלק' והוא העיקר, ובהעמקת הדעת, ומתבונן בגודל מעלת האור האלקי איך הוא בשרשו גבוה מאד ורוצה בגילוי האלקות, אך כ"ז הו"ע מי ברא אלה, דאלה קאי על עדאת"ג ומי היינו האין המהוה דבחי' מל', ועוד יש פירוש בענין מי ברא אלה דקאי על ההתבוננות במדרי' יותר נעלה וממילא האה' הוא ג"כ במדרי' גבוה יותר, והוא דאלה קאי על ששה מדות דאצי' דופ"ו בגימ' אלה, דמדות דאצי' הם מקור לעולמות כמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה דבחי' רחמים וחסדים הם מקור לעולמות וכ"ה במד"ר מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן דסדר זמנים קאי על ז"א דזמן ממש אינו שייך שם, כ"א סדר זמנים, ומי היינו בינה, ופי' ברא צ"ל דהיינו ל' גילוי מל' הגמרא חיישינן שמא הבריא, דהפי' הוא נתגלה ויצא לחוץ וכמו"כ כאן ענין ברא היינו ל' גילוי דהתגלות המדות הוא מבינה, כמ"ש ולאה ילדה ששה בנים, לאה היינו חיצוניות בינה אותיות המח' ה' הגדולה לאה, שכינתא עילאה, דהנה לידת המדות הוא מן השכל דכשמתבונן בשכלו שאותו דבר טוב לפניו, אזי נתעורר באה' להדבר ההוא דמח' הוא לבוש השכל וא"א להתבונן בטיב הדבר כ"א ע"י אותיות המח' וכשמתבונן איך מי ברא אלה, דהיינו דהתגלות המדות הוא מבינה, ומ"מ אני הוי' לא שניתי לפי שהוא רק הארה דמת"ת דאימא נעשה כתר לז"א, דכתר דז"א היינו מדרי' היותר עליונה שבז"א הוא רק מת"ת דאימא, דענין ת"ת דאימא נוכל להבין מתפארת אדם למטה שהוא זיו וזוהר פניו דבד"כ הו"ע הארת פנים דעם היות שהוא מורה על עצמות הכתות, חכ' אדם תאיר פניו שמורה על עצמות כח החכ' על הארת התענוג שבו וכמו שאנ"ר דמי שהוא איש חי בעצם ניכר בתואר פניו שהוא איש חי, מ"מ הרי אין זה כ"א הארה ולא המשכה עצמיות, שמטעם זה אינו נכלה ואינו פועל שום גרעון וחסרון בההארה, ומכ"ש בהעצם, שאינו דומה למים שנמשכים ממקום למקום, שבמקום שנמשכו

משם אינם במציאות לאח"ז, לפי שעצמות המים נמשך משא"כ כאן לפי שהוא רק האדה לכך אינו פועל חסרון, וכמו ריח שאינו כלה ואינו פועל חסרון לפי שהוא ג"כ האדה וכמו"כ למעלה זה מה שהתגלות המדות הוא מבינה הוא רק מהאדה בעלמא, וכן לפי פי' הראשון דאלה היינו עדאת"ג ומי היינו האין המהווה דבחי' מל' הוא ג"כ רק האדה ונק' שם מלך שמו נקרא עליהם, כמו שם האדם שאינו נוגע לעצמו כו' וכשמתבונן בזה איך שכל ענין התהוות העולמות הוא רק מהאדה אזי מתגבר בו חום האה' ברשפי אש התשוקה והצמאון לאשתאבא בגופא דמלכא שכל עיקר חפצו לא יהי' אפילו בהאלקות שמתלבש בהעולמות, כ"א בעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' עולמות. אך כ"ז הוא כשמתבונן איך מי ברא אלה דהגשמיות מצ"ע הוא אין ואפס והעיקר הוא החיות אלקי וגם כשההתבוננות הוא בהעמקת הדעת שהענין יהי' נוגע א"ע (ער זאל דאס צו טראגן צו זיך) דאפשר שמתבונן ולו לא יהי' נוגע, אך כשמתבונן בכ"ז בהעמקת הדעת אזי אינו רוצה בגשמיות העולם כ"א בהאלקות, אבל כשאין מתבונן אזי הוא תופס גשמיות העולם כמו שהוא, ועל האלקות אינו נותן דעתו כלל והתחלת הסיבה מזה הוא ההעלם והסתר של ש' אלקים, דהנה כי שמש ומגן הוי' אלקים, שכמו שהמגן ונרתק מסתיר על השמש כמו"כ הש' אלקים מסתיר על הגילוי דש' הוי', והכוונה בזה הוא בכדי שיוכל להיות מציאות היש, דמצד שם הוי' לא הי' אפ"ל מציאות היש ובכדי שיוכל להיות מציאות היש הוא ע"י ההעלם וההסתר של ש' אלקים שזהו"ע דאלקים הוא ג"כ אותיות מי אלה אלא שהצירוף הוא אלה ים דהיש הוא נראה ונגלה ומתגבר על האין שהוא מכוסה ונעלם ומחמת זה הוא סובר שעולם כמנהגו נוהג דבכ"י שמש זורח במזרח ושוקע במערב והוא סובר שזהו הנהגת הטבע אף דבאמת מה שסובב והולך השמש הוא מן המזרח אל המערב היינו שמשתחוה כלפי מערב דשכינה במערב, אך הוא חושב שזהו הנהגת הטבע דטבע הוא מל' טובעו בים סוף שהחיות אלקי הוא מוטבע, כמו דבר הנטבע במים שהמים מכסים עלי' עד שנאבד זכרו דהוא מש' אלקים דאלקים בגי' הטבע ובאמת הש' אלקים אינו הסתר אמיתי כמ"ש אכן אתה אל מסתתר, דכח ההסתר הוא ג"כ אלקות וכיון שהוא אלקות אינו מסתיר על אלקות דאין עצם מסתיר על עצם, ואדרבה ההסתר הוא סיבת הגילוי דע"י ש' אלקים בא האור דש' הוי' למטה יותר, דמצד ש' הוי' הרי לא הי' אפ"ל מציאות היש וע"י ש' אלקים בא האור דש' הוי' גם במציאות יש דהרי אמיתית התהוות הוא מש' הוי' ואף שאינו נרגש בהנבראים עכ"פ הרי נמצא בהם וכשישים האדם דעתו בדבר הרי יוכל לבוא גם לכלל הרגשה וכשעוסק בדברים הגשמיים ואינו רוצה בהגשמיות כ"א בהאלקות עי"ז מאיר האור בגילוי וכ"ז הוא ע"י ש' אלקים ונמצא דההסתר דש' אלקים הוא סיבת הגילוי אך לגבי האדם מצד חומריותו וגשמיותו ה"ה הסתר שאלולי ההסתר דש' אלקים הרי הי' רואה אלקות ומחמת ההסתר דש' אלקים דצריך להתייגע וכשאינו מתייגע ה"ז מסתיר ונמשך אחרי גשמיות העולם דמחמת שמוחו פנוי מההתבוננות ה"ה מחשב מח"ז מעניני העולם ומח' הוא מקור למדות כמשנ"ת מפ' ולאה ילדה כו' וכמו"כ בהיפך כשמחשב בעניני העולם ה"ה מתעורר בחמדת הלב אחר

עניני העולם ומפני כי לאום מלאום יאמץ ה״ה מתעבה יותר ומתגשם יותר מיום ליום עד שאפי׳ כשמתבונן אין זה פועל בו שאינו כלי לאלקות ואין נקלט הענין אלקי במוחו (עס לייגט זיך ניט אפ דער אלקות) כמ״ש השמן לב העם הזה כו׳ ועיניו השע, שע״י ריבוי תאוות גשמיים ע״ז ועיניו השע שהוא היפוך וראו מי ברא אלה שאף שרואה ומתבונן מ״מ אין זה נקלט במוחו, שע״ז נעשה הסתר גמור כמ״ש כי עוונותיכם מבדילים שכל ההעלמות וההסתרים אינם אמיתים כמ״ש בתניא כי באמת אין שום דבר חוצץ ומסתיר לפני א״ס ב״ה, אבל העון הוא מסתיר ממש ובאמת לאו דוקא עון ממש אלא אפי׳ תאוות היתר, דעון הוא ל׳ עוות ועקום והוא מה שמעקם דרכו ונמשך אחרי הדברים הגשמיים שע״ז בבחי׳ חולה גמור (שאין לו טוב טעם באלקות) כמו החולה שאין לו טוב טעם במאכל כך אין לו טוב טעם באלקות ואינו שייך לשום הרגש והתפעלות מאלקות לש״ש, והתחלת הסיבה מזה הוא ההסתר דש׳ אלקים דעם היות שאח״כ הוא חולי הבא מחמת הגוף היינו מחמת גסות הגוף, אך בתחלה הוא ע״י ההסתר דש׳ אלקים, דאם לא ההסתר דש׳ אלקים הרי הי׳ רואה אלקות אבל מצד ההסתר הרי צריך להתייגע, וכשאינו מתייגע ע״ז נמשך אחר תאוות העולם, וז״ש רפאות תהי לשרך שהתו׳ היא בחי׳ רפואה להסתר זה דהנה במאור עינים פי׳ לשרך ע״פ מאמר המין לאמימר מפלגך ולעילא דהורמיז ומפלגך דלתתא דאהורמיז וע״ז הוא רפואת התו׳ שיהי׳ פלגא דלתתא כמו פלגא דלעילא, דהנה באדם יש חצר הכבד שמפסיק בין אברי המזון לאברי הנשימה, ועד הפרסא הוא פלגא דלעילא ומן הפרסא ולמטה הוא פלגא דלתתא והטבע הוא ההתחלה מהפלגא דלתתא, וכמו״כ למעלה כתי׳ יהי רקיע כו׳ ויהי מבדיל בין מים למים, ואי׳ ע״ז בזוהר כדין קרומא דפסיק במעוהי דב״נ, דכמו שבאדם יש חצר הכבד שמפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, ואברי הנשימה הם בתכלית הרוחניות ואברי המזון הם בתכלית ההגשמה, כמו״כ למעלה יש רקיע המבדיל בין מים למים, ומים מצמיחים כל מיני תענוג, ומים עליונים הם תענוגים עליונים דאין בהם תערובות רע כמו תענוג הנשמות בג״ע ותענוג דלעתיד ואמיתית הענין דלהתענג על הוי׳ שאין בו תערובות רע כלל ומים תחתונים הם מקור לתענוגים גשמיים שמעורבים טו״ר, שהבדל זה נעשה ע״י הפרסא, דעד שלא נברא העולם הי׳ מים במים, דמים תחתונים היו כלולים במים עליונים, ולא הי׳ בשפלות כ״כ כ״א ע״י הפרסא ירדו, והכוונה הי׳ בכדי שיהי׳ גילוי אור נעלה יותר דיתרון האור מתוך החושך, דע״י הפרסא כשנעשה מציאות יש והוא אינו רוצה הגשמיות כ״א האלקות ה״ה ממשיך גילוי אור נעלה יותר למטה אך כ״ז הוא כשעובד אבל בלי עבודה ה״ה חושב את הפרסא להסתר גמור וזהו כמו המין שהי׳ מפריד ש׳ אלקים מש׳ הוי׳ ואמר שיש שתי רשויות ח״ו, ואור שלמטה הוא הסתר אמיתי ואין כאן ההשגחה אלקות ובעבודה ברוחניות בנפש האדם היינו שרוצה בגשמיות העולם ונמשך אח״ז, וע״ז הוא הרפואה דתו׳ לסלק ההעלמות וההסתרים דהנה שרש התו׳ הוא למעלה מבחי׳ רקיע המבדיל כמ״ש ויהי קול מעל לרקיע דברקיע המבדיל גופא יש כמה מדריגות דכמו שיש פרסא המפסיק בין אצי׳ לבי״ע כמו״כ באצי׳ יש פרסא המפסיק בין ז״א לנוק׳, בין חו״ב

לז"א, ובשרש שרשו בין א"ס המאציל אל האצי' (היינו בין כתר לחכ') ותו' בשרשה הוא למעלה מהרקיע היותר עליון, לכך בכחה להמשיך האור למטה מן הפרסא, כמ"ש הנה מעין מבית ד' יוצא והשקה את נחל השיטים שטים הוא ל' השטה והטי', והוא מה שמעקם דרכו ונוטה מדרך הישר ונמשך אחרי התאוות הגשמיים, ועוד יש פי' שיטים ל' שטות דיצה"ר ונה"ב נק' מלך זקן וכסיל ונחל השיטים הוא התפשטות של השטות דהנה בהנה"ב יש שתי בחי' הא' עצם נה"ב והוא כח המתאוה שהוא רצון בתוקף לאיזה דבר ואינו רע עדיין, ויצה"ר ציור הרע והיינו ז"מ הרעות דנה"ב שהן היפך לז"מ דקדושה שזהו"ע אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות והוא המדות דנה"ב, ומעין קאי על תורה דמעין הוא למעלה מבחי' נהר דנהר הוא בינה ובנהר כתוב ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד, דבינה מינה דינין מתערין בסופה, וממנה נעשה פרסא המפסיק בין אצי' לבי"ע כמ"ש בע"ח דזהו"ע לבוש החשמל שנמשך מחיצוני' בינה ומקיף לזו"נ מצדיהם ומתחת רגליהם ונעשה פרסא המפסיק בין אצי' לבי"ע עד שבריבוי ההשתל' מסתעף מזה ענין הפירוד לגמרי דלתאוה יבקש נפרד והו"ע מה שמבחי' מי אלה נעשה הצירוף אלה ים וזהו בחי' נהר אבל מעין היינו חכ' וקאי על תו' דאורייתא מחכ' נפקת ובשרשה היא למעלה מעלה מהחכ' למעלה מאצי' ולכך והשקה את נחל השיטים שמהפך את נחל השיטים ג"כ לקדושה, אך כ"ז דוקא כשלימוד התו' הוא כדבעי למהוי לשמה משא"כ כשלימוד התו' הוא ע"מ לקנטר או להתיהר, או שמהזיק טובה לעצמו, שאז לא די שאינו מתקן אלא שמקלקל ג"כ כי ע"י זה נעשה אצלו הגדלת הישות שמי שהוא בבחי' יש מהתורה גרוע יותר ממי שהוא סתם בבחי' יש, דחושב שיש לו במה להתגאות וקשה יותר שיבא לידי ביטול כ"א דוקא כשלימוד התו' הוא כדבעי למהוי כמארז"ל אם למדת תו' הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כ"א שצריך ללמוד מחמת הציווי (מיא דארף דאך לערנען מיא האט דאך גיהייסן לערנען) ויודע שהוא חכ' ורצונו ית' והוא אינו רק כלי שיוקלט בנפשו (אים זאל זיך אפלייגן) אמיתי' הכוונה של רצה"ע אזי דוקא נעשי' לו התו' סם חיים, דהרי נתעבה ונתגשם עד שאינו כלי לאלקות וה"ה כמת ממש, והתו' נעשי' לו סם חיים ועוד י"ל ענין שאמרו סם חיים דכמו הסם אין בו טעם דבכל מאכל ומזון יש טעם משא"כ בסמים המרפאים דאין בהם טעם וכמו"כ היינו דהעיקר הלימוד התו' בבחי' כפי' יותר מכפי רגילותו ולשנות פרקו מאה פעמים ואחד וכמארז"ל הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא שני דפים פרק אחד שני פרקים דכפי' בכלל מסיר העלמות והסתרים וכשהכפי' היא בתו' זה נוח לו יותר (דזהו ברשותו יותר כנ"ל) וע"י לימוד התורה דבדרך כפי' ע"י זה מסיר ההעלמות והסתרים ומאיר גילוי אור נעלה יותר וז"ש רפאות תהי לשרך, שהתו' היא רפואה לפלגא דלתתא, והוא מפני שבתו' כתיב ויהי קול מעל לרקיע, ששרשה למע' מהרקיע המבדיל ולכך ע"י לימוד התו' מסיר ההעלמות וההסתרים שיאיר האור בגילוי גם לאחר הפרסא כו'.

הוספה לל"ג בעומר

ועיקר הרפואה הוא ע"י פנימי' התו', דהנה אי' בזוהר תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל ואורייתא וקוב"ה, וכולהו דרגא לעילא מן דרגא סתים וגליא דבנש"י יש ב' בחי' סתים וגליא וכמו"כ בתו' יש שתי בחי' סתים וגליא ולמעלה יש ג"כ שתי בחינות גליא דקוב"ה היינו ס' ההשתל' מחכ' ולמטה דחכ' היא ראשית הגילוי ראשית ההשתל', וסתים דקוב"ה היינו אוא"ס שלמעלה מהחכ', והנה ע"י בחי' גליא דתו' נעשה הקשר דנש"י עם בחי' גליא דקוב"ה וע"י סתים דתו' היינו פנימי' התו' עי"ז נעשה הקשר דנש"י עם סתים דקוב"ה, ולכן עיקר הרפואה להסתר דש' אלקים הוא ע"י פנימי' התורה דנת"ל דמצד שרש התו' בבחי' מעל לרקיע עי"ז מסיר ההעלמות וההסתרים ועיקרו הוא בפנימי' התו', שע"י מסיר גם ההעלמות דבי"ע ומטעם זה מצינו ברשב"י שע"י פנימי' התו' פעל השפעת גשמיות ג"כ כמ"ש בזוהר זימנא חוו צריכי עלמא למיטרא והוו קאזלו כו' לגבי רשב"י פתח ואמר הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כו' ועי"ז אתא מיטרא, דמה שחוני המעגל הי' צריך לזה כמה תפילות ובקשות ועבודה ויגיעה פעל רשב"י בכח תורתו מפני כי רשב"י הי' המקור דפנימי' התו' וע"י פנימי' התו' נמשך הגילוי למטה מטה וזהו דאי' בזוהר מאן פני האדון ד' צבאות דא רשב"י דהנה שם צבאות היינו השם שאמרה חנה ובזה הי' ההוספה של שאר הנביאים על משה דמשה המשיך הגילוי באצילות, דשם איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד אבל בבריאה לאו איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד אבל שאר הנביאים המשיכו הגילוי שגם בבריאה יהי' איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד ולכך רשב"י שהמשיך הגילוי למטה נק' ג"כ בשם זה כמאמ' ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו כסא כבודו הוא עולם הבריאה ומתעלה באצי' אך יש שבת עילאה ושבת תתאה שבת עילאה היינו העלאה מלמטלמ"ע, ושבת תתאה היינו ההמשכה מלמעלמ"ט, שיומשך אצי' בעולמות בי"ע ולכך קארי גם לר"ש שבת דהמשיך גילוי אצי' בבי"ע, וזהו ג"כ ענין ל"ג בעומר, דהנה ספיה"ע הם מ"ט ימים כנגד מ"ט שע' וספי' הוא ל' בהירות וזיכוך, ועיקר הבירור הוא ע"י הארת החכ' כמא' בחכ' אתבררו רק שנמשך ע"י הבינה, והנה ל"ב ימים הם כנגד ל"ב נתיבות החכ' ול"ג הוא כמו שנמשכים במל' כמ"ש בבחי' ע"פ ושלושים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה דקאי על מל' ול"ב נתי' החכ' הנמשכים בה וכשנמשך חכ' במל' שהוא התחברות חכ' עילאה בחכמה תתאה נמשך גילוי אור עליון ונמשך הגילוי בבי"ע, וכמא' חכמות בחוץ תרונה, דבהתחברות ח"ע וח"ת נמשך הגילוי מבחי' תרונה, שהוא ענין כתר דזה עיקר הכוונה להיות המשכת ח"ע במל' כמא' אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל דחכ"ע כמו שהוא למעלה לא זהו עיקר הכוונה כ"א שיומשך במל' ואזי השכל וידוע אותי שנמשך הגילוי מכתר, ועי"ז מסתלקת הפרסא בין אצי' לבי"ע, שזהו"ע עד הגל הזה כו' דשם אלקים ומילוי דמילוי הוא ל"ג אותיות וע"י רשב"י שהוא מחבר פנימי' התורה סתים וגליא דתורה עי"ז מסיר הפרסא המפסיק בין אצי' לבי"ע ונמשך גילוי אלקות למטה מטה.

בס״ד, ש״פ בהר, תר״ס, הנחה

וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושבי׳ ובגמ׳ ר״ה ד׳ ט׳ ע״ב אין דרור אלא לשון חירות א״ר יהודא כמדייר בי דיירא ומוביל סחורה בכל מדינה (פירש״י שברשותו לגור בכל מלון שירצה) והיינו מפני החירות הוא יכול לדור בכל מקום, ונמצא שהגמ׳ מפרש לשון דרור על שני אופנים, הא׳ לשון חירות, והב׳ לשון דירה, ושניהם עולים בקנה אחד, כי מחמת החירות הוא דר בכל מקום. ולהבין כ״ז למעלה מהו ענין חירות ומהו ענין דירה, הנה כתיב סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני, ופי׳ חולת אהבה שהחולה הוא מחמת העדר האהבה, וסיבת העדר האהבה מפני ההסתר דשם אלקים כי הנה כתיב כי שמש ומגן הוי׳ אלקים, כמו שהמגן מכסה ומסתיר על השמש, כן שם אלקים מכסה ומסתיר על שם הוי׳ הגם כי באמת אינו מסתיר כלל, כי אכן אתה אל מסתתר כתיב, ואיך שייך שאלקות יסתיר על אלקות, וכידוע שאין עצם מסתיר על העצם, ואדרבא זהו תכלית הגילוי בכדי שגם העולמות ישיגו גדולתו ית׳, אך זהו לאחר יגיעה גדולה בהשגה והבנה, ישיג שאין שם אלקים מסתיר, והוא תכלית הגילוי בעולמות, אבל כל זמן שאינו מתבונן בזה אז הוא מסתיר, ובריבוי ההסתר של העולמות מסתיר לגמרי עד שנמשך אחר תשוקת עוה״ז וחמדותיו ונעשה בבחי׳ נפרד לגמרי ח״ו מאלקות ונעדר האהבה של אלקות וזהו חולת אהבה. והנה ההסתר הזה הוא דוקא בזמן הגלות, דהנה כתיב אני ישנה ופי׳ בזוהר בגלותא, דגלות נמשל לשינה, כמו שינה בגשמיות הוא סתימת העין ונסתלק כח הראי׳ של הנפש המלובש בכלי העין הגשמי, ובאמת לא לבד שנסתלק כח הראי׳ אלא אפי׳ שאר כוחות הפנימים והנעלים כמו שכל ומדות וחושים הנעלים שמיעה ודיבור וכדומה כולם מסתלקים בעת השינה, וכוחות החיצונים כמו כח העיכול והדוחה שנמשכים מאיברי המזון שלאחר הפרסא של חצר הכבד, המה פועלים פעולתם ביותר בעת השינה, כי כל זמן שהוא ער ופועלים כחות הפנימים אז אין ביכולתם לפעול כ״כ ורק בעת השינה שנסתלקו כחות הפנימים, אז כחות החיצונים פועלים ביותר, וכמו״כ בנמשל ברוחניות, בזמן הגלות נסתלק כח הראי׳ של הנפש אלקית ויש בזה ב׳ בחינות, ראי׳ דחכמה שרואה מהות האין המהווה היש וכמאמר איזהו חכם הרואה את הנולד איך שנולד בכל עת מאין ליש ע״כ הוא רואה את עצם האין, וכמ״ש בתניא ח״ב פ״ג אילו ניתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות ורוחניות שבכל נברא השופע בו ממוצא פי הוי׳ ורוח פיו לא הי׳ גשמיות הנברא וחומרו וממשו נראה כלל, ויש בחי׳ שמיעה דבינה איך שע״י השגה והבנה גדולה באיכות התהוות יש מאין ומקרב הדבר ע״י ריבוי ההסבר, ונתאמת אצלו הענין במוחו כאילו רואה בעיניו, ובזמן הגלות מחמת התגברות דנפש הבהמית נסתלק ב׳ בחינות ראי׳ הנ״ל, כי כמו במשל מלובש כח הראי׳ בכלי העין הגשמי, כן מלובש כח הראי׳ דנפש אלקית בכח הראי׳ דנפש הבהמית, וכשמתגבר נפש הבהמית נסתם ונסתלק כח הראי׳ של נפש אלקית, וזהו שינה בגלות, וכמו במשל נסתלקו כל הכחות הנעלים, כמו״כ בנמשל ג״כ, דהנה כתיב בשוב הוי׳

את שיבת ציון היינו כחולמים, כמו החלום שרואה בחלומו שני דברים הפכים כי בהיותו ער אין השכל יכול לקבל זה, ורק בעת השינה שנסתלק כח השכל ונשאר רק כח המדמה ע"כ יכול להיות שני הפכים כמו"כ בעבדה בגלות יכול להיות שני הפכים כי בעת התפלה הוא מתבונן באחד ומתפעל באהבה ואחר התפלה חולף ועובר והי' כלא הי' * לא הי' רק כח המדמה ועצם השכל נסתלק, וע"כ גם האהבה והיראה שהי' לו בעת התפלה הי' רק דמיונות שוא, ולכן לאחר התפלה חולף ועובר, ומצד השינה שלמטה בנפש, גורם שינה למעלה ח"ו. דהנה בזוהר מקשה כתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, וכתיב עורה למה תישן הוי', ומשני כאן בע"ק וכאן בז"א, דבבחי' עתיק יומין ששם אינו נוגע מעשי התחתונים, ע"כ לא ינום ולא יישן ושומר ישראל תמיד, ומחמת זה כבשה אחת בין ע' זאבים והיא מתקיימת, וכתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים, והיינו מחמת מקיף דע"ק ששומר תמיד אבל בז"א שהם מקור למקור לעולמות שם נוגע מעשי תחתונים, וע"כ ע"י שינה למטה בנפש האדם, גורם שינה למעלה בז"א, וכ"ז בזמן הגלות, אבל בזמן המקדש לא הי' ההסתר דשם אלקים, דעל בהמ"ק כתיב וזה שער השמים, וכמו שער שהוא פתוח משמש כניסה ויציאה, כמו"כ לא הי' בבהמ"ק מסתיר שם אלקים והי' מאיר שם הוי', והעיקר בבית ראשון, וע"כ עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבהמ"ק, ומשם הי' מאיר גילוי אלקות בכל העולמות והי' העבודה במוח ולב כדבעי, אבל בזמן הגלות כתיב אלביש שמים קדרות (היינו הסתלקות האורות מהמדות) החשך יכסה ארץ (היינו הסתלקות האור במל') וכתיב אותותינו לא ראינו (היינו שאינו מאיר בעולמות דבר הוי') ומחמת זה נמשך אחר תשוקת עוה"ז ונעשה נפרד לגמרי ונעדר האהבה, וזה כי חולת אהבה אני. ובזה יובן מה שכתוב בתיקונים שכינתא מרעא בגלותא, דבגלות השכינה בבחי' חולה ח"ו כביכול. ולהבין זה דהנה שכינה נק' המל' משום ששוכנת בתחתונים, והמל' נק' בשם לב, דכתיב צור לבבי וחלקי אלקים (היינו מל' שם אלקים), והנה בלב הגשמי פעולתו להמשיך חיות לכל האברים, וכמאמר ליבא פליג לכל שייפין, דבלב יש שני חללים חלל הימיני מלא רוח חיים, דעיקר החיות שורה במוח, ומן המוח נמשך אל הלב בחלל הימיני, וחלל השמאלי שבלב מלא דם, ונתאחד שם בלב רוח החיים עם הדם, ומוליך הדם את רוח החיים ע"י גידים המובלעים בהם לכל האברים, ומקשר ומחבר יחד כל האברים זה בזה ואח"כ סובב והולך הדם מן האברים אל הלב ומתקשרים ומתחברים אל הלב, וזה הוא ענין דפיקו דליבא, כי פתיחת הלב הוא התפשטות החיות מן הלב אל האברים, וסגירת הלב הוא העלאת הדם מהאברים אל הלב, וכשאוכל האדם מאכל ונתבשל בקיבה, ונהפך לדם בכבד, ומשם נשתלח ללב, והרוחניות נתברר ועולה להמוח, כי כיון שהדם בריא ומזוכך הרי מוסיף חיות, ופועל פעולתו אשר מהמוח נמשך ללב, ומהלב לכל האברים, וחוזר ועולה מאברים אל הלב, אך כ"ז בזמן שהאדם בריא, אבל אם ח"ו יש איזה קלקול באבר (אוטם) שמונע ומעכב הילוך הדם מהלב לאברים, אז נפסק ונתבטל התקשרות

*) בכת"י חסר כב' תיבות.

והתחברות אברים זב"ז, וגם כיון שאין עולה הדם מהאברים להלב נפסק התחברות אברים אל הלב, וממילא נעשה קלקול גם בהלב, כיון שאין הלב יכול לפעול פעולתו שיתפשט הדם ממנו אל האברים, אז יתגבר חום הטבעי שבדם הלב ונעשה קלקול בלב, וממילא נעשה קלקול גם בהמוח כיון שאין הלב פועל פעולתו, אז גם במוח נעשה קלקול, וכשאוכל מאכלים הגם שנהפך לדם, כיון שאין זה דם בריא הוא מקלקל, וכ"ש כשאוכל דברים המזיקין אותו, וככל המשל הזה יובן ג"כ במל' הנק' לב העליון שהוא שולח חיות לכל העולמות והנבראים, ועיקר החיות נמשך לנשמות ישראל וכמו שמברכים אלקינו מלך העולם, שכדי להיות מלך העולם צריך להיות קודם אלקינו וכמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית, וכתיב אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי אנכי מי שאנכי עשיתי ארץ בשביל ואדם עלי', ואדם בשביל בראתי גימט' תרי"ג, שהמכוון בשביל נשמות שיקיימו תרי"ג מצות וכמ"ש במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, שסיבת הבריאה של כל הנבראים מחמת שיהי' נשמות בגופים מקיימים תורה ומצות וע"כ כיון שעיקר החיות נמשך לנשמות לכן הם נקראים אברים דשכינתא, וכמו במשל בלב יש שני חללים כמו"כ בנמשל בלב העליון ג"כ, כי כתיב לב חכם לימינו היינו ימין שבמל' מלא רוח חיים כמ"ש בס' יצירה אחת רוח אלקים חיים, ופי' בעץ חיים זהו בחי' חכמה וכמובן מהחכמה תחי' שחיות שייך לחכמה, וחלל השמאלי פי' ברמ"ז שם הבינה וזה סוד הדם (כי הדם זהו גבורות, ובינה מינה דינין מתערין בסופה), וכמו למטה ע"י מאכלים נהפך לדם, כמו"כ למעלה ע"י הבירורים והעלאת ניצוצות ניתוסף חיות, וכמ"ש מצמיח חציר לבהמה, ואיתא בזוה"ק שחציר נקראו המלאכים שעליהם נאמר יוצר משרתים שמתחדשים בכל יום ועולים ונכללים בבחי' המל', וזה שאיתא בהמה רבה דרביעא על אלף טורין ואכלה לון בגמיעא חדא, דבהמה רבה קאי על מל' דאצילות, ואלף טורין נק' מלאכים דבריאה, דבריאה היא בחי' אלף, דהשם המחי' עולם הבריאה הוא אל שדי דעולה המילוי עם הכולל בגימ' אלף, ואכלה לון בגמיעא חדא היינו כשהם נכללים במל' דאצי', ועי"ז ניתוסף חיות בלב העליון, שעי"ז נמשך רמ"ח אברי הנפש, כמו שיש אברי הגוף, כן יש אברי הנפש, דפי' אבר דבר הבולט ויוצא לחוץ דאיתא כיצד מעברין את הערים, ואמר שם בגמ' אית תני מאברין באלף ופי' הערוך לשון אבר בולט ויוצא לחוץ, כן בליטת והתפשטות חיות הנפש נק' אבר, ולמעלה זהו רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא, ומלכא פי' ז"א כי כל מצוה תלוי באות משם הוי', כמו שאומרים בק"ש שעל המטה אם פגמתי באות יו"ד בביטול ק"ש וכו' ובפרט בכל מצוה יש שם הוי' בשלימות, כי מצוה יש בה ו"ה משם הוי', ומ"צ בא"ת ב"ש זהו י"ה, וא"כ כל מצוה שייך לשם הוי', והוי' בז"א, וע"כ הם ממשיכים חיות בלב העליון, כי כתיב נר מצוה ותורה אור ופי' תורה אור הוא מקור האור, כמו בנפש כלליות החיות שורה במוח, והשראה הוא למעלה מבחי' התחלקות כמו"כ התורה היא בחכמה עילאה למעלה מגדר התחלקות לפרטים, ונר מצוה התחלקות האור לפרטים ברמ"ח אברים דז"א, וגם י"ל כי תורה אור, הוא למעלה מבחי' חכמה, כי בתורה כתיב מגלה עמוקות מיני חושך ופי' חשך

העלם עצמותו ית׳ שעליו נאמר ישת חשך סתרו, והתורה מגלה העלם עצמותו שיבוא לידי גילוי, ועפי״ז נפרש נר מצוה שהמצות הם כלים שנאחז בהם האור הזה, ופעמים איתא שמצות נק׳ מצות המלך היינו המצות כמו שהם למטה נק׳ בשם מצות המלך, דהנה על פסוק המלאך הגואל פי׳ בזוה״ק שזה קאי על מדת המל׳ שנק׳ בשם מלאך ושליח, ומצות נק׳ במדרש תנחומא ג״כ שלוחים, דאיתא שם על פסוק מלאכי אלקים עולים ויורדים דקאי על המצות, ואיתא שם הוו מכבדין את המצות שהם שלוחיי ושלוחו כמותו, דהנה בכדי שיהי׳ העלאה ממטה למעלה צריך להיות המשכה מלמעלה, וכמו שאומרים בקבלת שבת לכה דודי לקראת כלה, ששבת עולות העולמות צריך להיות לכה דודי ליתן כח על העלאה וכמו״כ להיות העלאות הבירורים צריך להיות המשכה מלמעלה, וזה ההמשכה ע״י המצות, ולכן נק׳ מצות בשם שליח ליתן כח ועוז להעלאה, ואז נקראים מצות המלך, וע״י העלאה זו מתעלים גם המצות. ולהבין בתוס׳ ביאור הנה איתא בזה״ק תלת שליטין אינון מוחא וליבא וכבדא, ואיתא בעץ חיים כמו שהלב שולח חיות לכל האברים כן הכבד שולח חיות לכל האברים, רק שהוא שולח חיות בחיצוניות האבר, דידוע דבכל אבר יש ג׳ מדריגות פנימיות וחיצוניות ואמצעית, שזה נק׳ ראש תוך סוף, וע״כ המאכל כשנתבשל בקיבה, אז נתהפך לדם בכבד, והכבד שולח הדם לכל אבר בחיצוניות שלו, והמובחר מהדם עולה ללב, והלב שולח הדם לאמצעית האבר, והמובחר עולה למוח, ושם נתברר בירור שלישי בתכלית הרוחניות ושולח לפנימיות האבר, ועל אלה ג׳ שרשים הנ״ל מוח לב וכבד, שורה נפש רוח נשמה, נפש בכבד, רוח בלב, נשמה במוח, ובעבודה נפש זה עבודת האדם בקבלת עול בלי טעם ודעת, שזה עבודה נמוכה שאין לו בזה שום חיות והתפעלות, והגם שמבואר בכמה מקומות שענין עבודה בקבלת עול זהו מדריגה גבוה מאד, ולפעמים איתא שזה מדריגה היותר נעלה בעבודה אך עכ״ז כיון שאין בזה שום טעם ודעת ואין לו חיות בעבודה, לכן נק׳ זה נפש, ובאמת י״ל דיש כמה מדריגות בקבלת עול, כמו למטה יש עבד שעובד לאדונו, ועושה רצון האדון בחשק נפלא ומייפה הדבר שעושה, ומוכרח לומר שיש לו תענוג בזה, דידוע דכל יפוי נמשך רק מכח התענוג שיש לו בזה, הגם שאינו יודע טעם האדון בזה, ולמה נצרך זה להאדון, עכ״ז מחמת רצון האדון עושה זאת בתענוג, ומוכרח לומר שהוא בטל בתכלית להאדון, כי באמת להתענג מתענוג הזולת קשה מאוד, אם לא שנתאחד עצם שלו בעצמיות האדון, ויש מדריגת עבד שעובד לאדונו ועושה מלאכתו רק בדרך כפי׳ והכרח, כי מצד עצמו עבדא בהפקירא ניחא לי׳ ורק מחמת יראת האדון פן יכנו בשבט כופה ומכריח א״ע לעשות הדבר שהאדון מצוה אותו, וכן בעבודה בנפש יש שעבודתו בלי שום טעם ודעת, רק מפני שיש מזה הדבר נחת רוח למעלה, שאמרתי ונעשה רצוני, ע״כ הוא ג״כ מתענג בזה למטה ועבודתו הוא בתענוג גדול מזה שנשלם רצון העליון, וכיון שמתענג בזה מוכרח לומר שהוא בטל במציאות, וזה באמת מדריגה היותר גבוה שאין למעלה ממנה, אך בכאן מדברים במי שעבודתו בקבלת עול בדרך כפי׳ ומצד עצמו הוא חפץ ומתאוה לכל הרצונות זרות וניחא לי׳ בהפקירא, ורק מיראתו פן יכנו בשבט, הוא כופה ומכריח א״ע להיות סור מרע ועשה

טוב (ענין השבט עי' בד"ה וכי ימכור איש את בתו לאמה דרוש דלאזני) ע"כ זהו מדרגה נמוכה הנק' נפש, וזהו נה"י שבנפש, כי עבודתו רק בבחי' הוד שזה ענין מודים אנחנו לך שזהו מדריגה היותר אחרונה, ונצח זהו להתגבר ולנצח עצמו להיות סור מרע וע"ט, להיות זהיר במעשה, ואין לו בזה שום התפעלות אהבה ויראה, רק בדרך ניצוח כל עבודתו, ואעפ"י שזה מדריגה נמוכה רק מעשה בלבד, עכ"ז מזה יעלה ויגיע לבחי' רוח בלב שזה עצם המדות חג"ת, וכמ"ש וצדקה תרומם גוי, שכל ענין הצדקה הוא הכפי' עי"ז תרומם למדרגת רוח, וע"ז נק' מעשה שפי' מעשה לשון כפי' (ע"ד גט מעושה) וכמ"ש משפט וצדקה ביעקב אתה עשית שצריך להיות משפט על הצדקה כי אם בתחילה ממלא כל תאותו, והמותר נותן לצדקה, אין זה עיקר הצדקה, רק עיקר מצות צדקה להיות שופט את נפשו ומהכרחיות שלו ליתן לצדקה זהו עיקר מצות צדקה, וע"י עשיות וכפיות המעשה תרומם ויגיע למדרגת רוח בלב, וזהו עצם המדות, ואז לא יחפוץ ברצונות זרות, ואדרבא מחמת האהבה ויראה שמאירים בנפשו חפץ ומשתוקק לרמ"ח מ"ע וירא מלעבור אפי' דקדוק קל של ד"ס וכמ"ש בתניא פ"ד דאהבה שורש רמ"ח מ"ע כי האוהב הוי' באמת וחפץ לדבקה בו באמת ואי אפשר לדבקה בו באמת כ"א בקיום רמ"ח פקודין וכו' והיראה שורש לשס"ה ל"ת כו', אך זהו רק גילוי המדות דנפש האלקית ונק' דחילו ורחימו טבעים, אך לא שנהפך מדות דנפש הבהמית, כי מהות נפש הבהמית עדיין בתקפו אז כי מצד גילוי המדות אין ביכולתו להפך הנה"ב, כיון שמהמדות יש יניקה לחיצונים, ואיך יכול להיות מהם בירור המדות, רק מצד גילוי המדות אז הנה"ב אצלו כישן בשעת התפלה וכשלומד כל היום נמצא כבינוני המתפלל כל היום וכמ"ש בתניא פרק י"ג, אבל לא התהפכות מרע לטוב כי התהפכות מרע לטוב נעשה דוקא ע"י חו"ב כי בחכמה כתיב ימותו ולא בחכמה, כי בחכמה אין שייך מיתה, וגם הבינה נק' עלמא דחירו, ופי' חירות, ממלאך המות שאין מזה יניקת חיצונים, והגם כי הולדות המדות מוכרח ג"כ להיות ע"י החו"ב כמ"ש בתניא פ"ג אך ע"י חו"ב זה אין יכול להיות התהפכות נה"ב, משני טעמים האחד כי ההתבוננות ללידת המדות הוא די בהתבוננות מעט רק לעורר המדות, וטעם השני כי זה ההתבוננות הוא רק לצורך עצמו מחמת קרבת אלקים לי טוב, וא"כ הרי זה במורגש, וע"כ אין יכול להיות מזה התהפכות, רק מצד עצם החו"ב יכול להיות התהפכות ואז יהי' אצלו דחילו ורחימו שכלים, וע"ז אמרז"ל אם אין בינה אין דעת, כי הדעת הוא כמ"ש למען דעת כל עמי הארץ, ר"ל עמי הארץ הם הגוף ונה"ב ודעת מלשון ויודע בהם אנשי סוכות ותרגומו ותבר בהון, ופי' שיהי' עמי הארץ נשברים ובטלים וע"ז אמרו אם אין בינה אין דעת שא"א להיות שבירת הנה"ב כ"א ע"י הבינה, וזה שכתוב בעץ חיים מדות אימא מבררתן, כמו למשל למטה הולד כשהוא בבטן אמו הוא בשליא ובפסולת הדמים, וע"י האם כשנולד אז נברר הולד מהשליא והפסולת ויוצא מזוכך ומבורר, כן למעלה שיהי' בירור והתהפכות המדות דנה"ב הוא ע"י אימא זהו בינה, וענין התהפכות מרע לטוב שמדברים בכאן, אין הכוונה על הרע דנה"ב, שזה א"א להפך כ"א ע"י תשובה ובעבודה וזה אהבה בכל מאודך, רק הכוונה על התהפכות הטוב שבנה"ב, כי

נה"ב הוא מקליפת נוגה וקליפת נוגה נק' רע, והענין כי מצד מדריגת רוח נה"ב בתקפו, ומתאוה לרצונות זרות, רק שהוא כפוף ובטל מחמת שמאיר אצלו מדות דנה"א, ולכן הוא כישן, אבל מהותו של נה"ב לא נתהפך ומתאוה לרצונות זרות, אבל ע"י החו"ב נתהפך שגם נפש הבהמית מתאוה אלקות, וע"י רוח מתעלה אח"כ לנשמה היינו כוונת המצות שנמשך מה שכתוב ותורה אור לפי ב' הפירושים שנתבאר למעלה, או שזה גילוי החכמה או גילוי אור העצמי שלמעלה מהחכמה, וכ"ז נמשך ומאיר ע"י מדריגת נשמה במוח.

ומעתה יובן ענין וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ, דהנה שנת החמשים הוא יובל והוא שער הנו"ן דבינה, והגם שמבינה אין יניקת החיצונים, מ"מ בינה מינה דינין מתערין בסופה, ע"כ צריך להמשיך וקדשתם היינו מבחי' חכמה כידוע דקדושה הוא בחכמה ובחכמה אין שייך שום יניקה לחיצונים כמ"ש ימותו ולא בחכמה וע"ז וקראתם דרור, שיהי' חירות ממלאך המות שלא יהי' יניקה לחיצונים, ובזה יהי' דרור ג"כ לשון דירה שיהי' דירה ומכון לשבתו ית' למטה כמו למעלה, כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ועכשיו אין הגילוי אפי' בעולמות הרוחנים, כ"א בי"ה משם הוי' שם מאיר בגילוי, וע"ז נאמר הנסתרות להוי' אלקינו, אבל בו"ה אין מאיר שמשם יש יניקת החיצונים כמ"ש לעיל, אבל כשיומשך מבחי' חכמה שזה וקדשתם אז יאיר גם בשם ו"ה וכמ"ש והי' ביום ההוא יהי' ואיתא בכתבי האריז"ל שלעתיד יהי' היינו שני פעמים י"ה, שגם ו"ה דשם הוי' יהי' במדריגת י"ה, וכיון שגם בו"ה דשם הוי' יאיר מבחי' י"ה דשם הוי' אז לא יהי' יניקה לחיצונים, ויהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה. ובזה יובן מה שאמר ר"י כמדייר בי דיירא ומוביל סחורה בכל מדינתא, דהנה בס' קהלת יעקב מפרש דמדינתא קאי על מדינות בי"ע, וזהו בכל מדינתא גם בעולמות בי"ע, ויש עוד פירוש דמדינתא קאי על מדת המל', ובמדת המל' חמש ספירות ראשונות מאיר שם תמיד גילוי אלקות, אבל בחמש ספירות אחרונות שם העלם והסתר, וזהו מוביל סחורה בכל מדינתא היינו גם בה' ספירות אחרונות יאיר גילוי אלקות ע"י שיהי' חירות מיניקת החיצונים ויהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה, וזהו יכול לדור בכל מקום שירצה.

בס"ד, ש"פ תצא, תר"ס, סירעברינקע,

ר"ד מא' היושבים דלובביץ

כי מי נח זאת לי את אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך, כן נשבעתי מקצוף עליך קאי על גילוי הקשת שיתגלה לע"ל כי אי' בזהר ע"פ וראיתי' לזכור ברית עולם כד ייתא משיחא מלכא כדין אתחזי האי קשת בגוונא נהורין שקאי על הגילוי שיהי' לע"ל לנש"י, דהנה מקצוף עליך ומגער בך הו"ע מה שכתו' בפ' הקודם בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך שהו"ע ההסתרת פנים בנש"י וההסתר פנים הוא מחמת הסיבה שכתי' בירמי' שתים רעות עשו עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות נשברים ומחמת פגם דאותי עזבו כו' נמשך מזה ההעלם והסתר האור והמי נח זאת כו' הוא תיקון על הפגם דמקור מים חיים ונעשה מזה כן נשבעתי מקצוף כו' שהו"ע הגילוי אוא"ס שיתגלה לעתיד לנש"י. והענין דהנה כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים ארבעה ראשים הו"ע הד' נחלים שלפעמים נק' בשם ראשים והו"ע מה שכתי' כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא כי במקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת שע"י שבוקעים את עפר הארץ עולין להיות נחלים, כי הארץ לעולם עומדת שהארץ עומד בגובה על המים וכמ"ש לרוקע הארץ על המים והים הוא מקיף את הארץ וע"י שמי הים בוקעים את עפר הארץ נמשכים להיות נחלים, ובכלל יש כאן ג' ענינים שהם נגד ג' עולמות בי"ע, הא' הם הד' נחלים הוא נגד עולם הבריאה דארבעה ראשים הוא נגד ד' מחנות שכינה דבריאה, והים הו"ע עולם היצי' שיצירה נק' בשם ים כמו שמצאנו בים דגים טהורים ודגים טמאים כן יש בעולם היצירה מלאכים טובים ומלאכים שהם להיפוך כי בעולם היצירה שם הו"ע עה"ד טו"ר ולכן מט"ט דעולם היצירה הוא מחצי' ולמע' טוב ומחצי' ולמטה כו' ועוד כי מלאכים שבעולם היצירה נק' נונא ימא ונמצא שים הו"ע יצירה, והמדרי' דבמקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת שהוא ע"י בקיעת עפר הארץ הוא נגד עולם העשי', ונהר יוצא מעדן כו' הוא נגד עולם האצי' שהוא למע' מג' עולמות בי"ע. והענין דהנה כתי' אתה הוא הוי' לבדיך אתה עשית את השמים כו' שאתה הב' הוא חסר ה' כי אתה הראשון הוא בה' שאתה קאי על עצמות א"ס שנק' אתה שהוא לנוכח שנמצא למטה כמו למע' ממש ש"ש שגור בפי כל אפי' בידי תינוקות וע"ה ונשים, וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא אני מהותו ועצמותו ממש הוא שוה למטה בארץ כמו למע' בשמים וזהו ואתה שהוא לנוכח כי אין שם חלוקי המדרי', ואין שייך לאמר ל' העלם על א"ס ב"ה כי העלם אין שייך לומר כ"א על דבר ששייך להיות בגילוי כמו אור ששייך לבא לבחי' גילוי רק מחמת שהוא אור גדול שאין העולמות יכולים לקבלו נק' לגבם העלם אבל א"ס ב"ה שאין שייך לבחי' גילוי אין שייך ג"כ לאמר עלי' העלם רק שנק' אתה שהוא מחמת מציאות הא"ס שנמצא בכ"מ בשוה וזהו ש"ש שגור בפי כל אפי' בתינוקות כו' הוא קאי על המציאות שנמצא בכ"מ, ולהיפוך השגה

בא"ס ב"ה אין שייך לומר אפי' על נשמות הגבוהות שאין יודעים מה מהותו כמו בנשמות הנמוכות, הוא קאי על אוא"ס שנק' הוא ל' העלם שהוא אור גדול שאין העולמות יכולים לקבל אותו ולכן הוא בהעלם ואינו דומה לא"ס ב"ה שנק' אתה לנוכח מחמת שקאי רק על מציאות הא"ס כי הוא אין שייך להעלם וגילוי ולכן נק' אתה משא"כ אוא"ס נק' הוא ל' העלם, ואף שבאמת אוא"ס ג"כ נמצא בכ"מ כי באמת אור הו"ע שאין בו התחלקות וישנו בכ"מ כי אפי' על ממכ"ע כתי' אני הוי' לא שניתי שהוי' קאי על ממכ"ע וכמו שיהבאר וכתי' עלי' לא שניתי והוא שנמצא בכ"מ בשוה ומה שנמצא חלוקי מדרי' בממכ"ע שאינו דומה אור המאיר בחכ' לאור המאיר בבינה וכמו"כ יש הפרש בין מוחין למדות ובין עולם האצי' לג' עולמות בי"ע הוא מחמת המקבלים שהמדרי' התחתונה אין יכולה לקבל האור המאיר במדרי' שלמע' הימנו אבל מצד האור עצמו אין חילוקים כלל שנמצא בכ"מ בשוה כי כיון שהוא אור רוחני וכל דבר רוחני אין שייך לאמר בו ענין הגבלה שכאן ימצא וכאן לא ימצא, ונמצא שאפי' בממכ"ע שהו"ע התלבשות אורות בכלים שמתלבשת תוך העולמות בפנימי', וג"כ נמצא בכ"מ וכש"כ סוכ"ע שנמצא בכ"מ אף שהוא בהעלם ומ"מ הוא יש בכ"מ, כי אפי' בממכ"ע ששם יש חילוקי מדרי' וג"כ יש שם ענין העלם האור כי הוא שמאיר בחכ' בקירוב מקום ובבינה בריחוק מקום שלגבי בינה אור החכ' הוא בהעלם ונמצא שאפי' בממכ"ע יש ג"כ העלם ונמצא בכ"מ וכמו"כ סוכ"ע אף שהוא בהעלם ומ"מ נמצא בשוה ומכש"כ אוא"ס שהוא למע' מסוכ"ע וממכ"ע שנמצא למטה כמו למע', ומ"מ נק' הוא מחמת העלמו שהעולמות אינן יכולים לקבלו והוא ל' העלם, ואינו דומה לא"ס שנק' אתה לנוכח אף שאינו מאיר ג"כ בגילוי כי הוא מחמת שהוא בעצמו למעלה מגדר גילוי והעלם ונק' אתה ע"ש שנמצא בכ"מ בשוה משא"כ אוא"ס נק' הוא בהעלם, והוי' קאי על אור האצי' שהוא בחי' ממכ"ע ונק' הוי' כי בכדי שיומשך גילוי אוא"ס שנק' הוא בהעלם להיות בגילוי להעולמות הוא דוקא ע"י ריבוי צמצומים שהו"ע ש' הוי' שיו"ד הו"ע צמצום וה' התפשטות כו' שע"י צמצום והתפשטות כו' נמשך הגילוי אוא"ס לעולמות והו"ע עולם האצי' ואומר אתה הוי' שעולם האצי' הוא מיוחד בא"ס ב"ה כי מדות דאצי' מיוחדים בא"ס ב"ה וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו' שגדולה וגבורה הו"ע מדות דאצי', ואפי' כלי המדות דאצי' מיוחדים ג"כ בא"ס ב"ה כי איהו וחיוהי איהו וגרמוהי חד כי הכלים דאצי' הם אלקות ממש והם הנק' כח הגבול שבא"ס וכדאי' בעבוה"ק ואנת הוא שלימותא דכולא א"ס ב"ה כשם שיש לו כח בבע"ג כן יש לו כח בגבול שאל"כ אנת מחסר שלימותא וכח הגבול שנמצא ראשון הוא כלים דאצי' שכלים דאצי' הוא כח הגבול שבא"ס וכיון שהוא הכח הגבול שבא"ס והוא ג"כ בבע"ג שאפי' הכלים דאצי' הם אלקות ממש ומיוחדים בא"ס ב"ה עצומ"ה וזהו אתה והוא והוי' לבדיך שמיוחדים בא"ס ב"ה שהוא לבדו הוא. ואתה עשית את השמים קאי על הג' עולמות בי"ע ולכן כתי' אתה חסר ה' ששם חסר הביטול שהעולמות בי"ע הם בבחי' פירוד, והענין דהנה כתי' בישעי' ואראה את אדנ' יושב על כסאו שרפים עומדים ממעל לו ואי' בגמ' שמנשה דן אותו שמשה רבך אמר כי לא יראני האדם

וחי ואתה אומר וארא כו' ואי' שם בגמ' ל"ק כאן באספה"מ כאן באספשא"מ פי' אספה"מ הוא זכוכית בהירה שאין שום דבר המסתיר עלי' וע"י רואין עצם הדבר בבחי' אור ישר, והנמשל הוא קאי על חכ' דאצי' שנק' אספה"מ ע"ש שמאיר שם אוא"ס בגילוי וכדאי' בתניא (פל"ה בהגה"ה) שאחד האמת ואין זולתו זה הוא מדרי' החכ' שבחכ' מאיר אוא"ס בגילוי כי חכ' הוא כח מה שהו"ע ביטול במציאות ומחמת הביטול אין מעלים ומסתיר על אוא"ס ומאיר שם בגילוי, ומשה אמר ג"כ ונחנו מ"ה שהי' בחי' מה דחכ' במדרי' החכ' ביטול במציאות ולכן אי' שנבואתו של משה הי' במדרי' החכ' ולכן אמר כי לא יראני האדם שבבחי' חכ' אין שם ענין ראי' והשגה והבנה כי אי' בע"ח שפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י ולא ידעתי הטעם פי' שהטעם שם הוא בבחי' לא ידעתי ששם הוא למע' מידיעה והשגה, כי עיקר ההשגה הוא בבינה וגם דוקא בחיצוני' בינה כי פנימי' בינה הוא ג"כ למע' מהשגה כי כשם שפנימי' אבא פנימי' ע"י כן פנימי' בינה הוא ג"כ פנימי' ע"י למע' מהשגה ועיקר השגה הוא בחיצוני' בינה מל' דתבונה ולכן כתי' במשה וראית את אחורי שהראהו לו קשר של תפילין שהוא בחי' אחוריים מל' דתבונה אותי' המח' אבל נבואת ישעי' הו"ע אספשא"מ שהוא זכוכית שיש עלי' דבר המסתיר ועי"ז אינו רואה עצם הדבר רק דמות הדבר בבחי' או"ח והו"ע מל' ח"ת לכן אמר וארא את אדנ' שהו"ע אספשא"מ כידוע ההפרש בין י' דשם הוי' לי' ד' אד' שי' ד' הוי' הו"ע אספה"מ ח"ע וי' ד' אד' הו"ע אספשא"מ ח"ת, כי כל הנביאים נתנבאו בכה שהו"ע כדמותינו אספשא"מ ח"ת ושם יש ענין השגה והבנה כי מל' הוא בחי' יש שהו"ע רוממות והתנשאות שאין מלך בלא עם, עם הוא מל' עוממות נפרדים שהם בבחי' פירוד וישות לכן יש שם השגה, ומה ראה ישעי' בנבוא' שרפים עומדים ממעל לו ואי' בזהר ע"ז שהוא ממעל לשכינתי' שכינתא הוא מל' דאצי' ושרפים עומדים כו' שהשגתם הוא גם למע' מבחי' מל' דאצי', וצ"ל האיך משיגים גם למע' משרשם שמל' דאצי' הוא שרש בי"ע והאיך עומדים ממעל לו כו' אך דהנה אימא עילאה מקננא בכורסי' אימא הוא בינה דאצי' ומקננא בכורסי' שהוא עוה"ב שהו"ע השגה והבנה ואנו רואים באדם שלומד שכל אחד הנה קודם שמבין את השכל אז שכלו תופס ומקיף אותו מכל צד ופינה לכן בעולם הבריאה ששם הו"ע השגה והבנה וכיון שבא לידי השגה לכן ביכולתם להשיג גם למע' ממדרי' שהוא מל' דאצי' ועומדים ממעל לו, וכמו שאנו רואים שאדם שלומד הלכה של תורה ומשיג אותה ומקיף אותה אף שההלכה הוא חכ' ורצונו של הקב"ה שחכ' הקב"ה הוא למע' מחכ' של האדם מ"מ כיון שנמשכה לידי השגה והבנה יכול אפי' שכל האדם ג"כ להשיג אותה, וכמו"כ בעולם הבריאה שהו"ע השגה והבנה ע"כ יכולים להשיג ג"כ למע' ממדרי', ומהו עבודתם שאו' ג"פ קק"ק הוי' צבאות אות הוא בצבא דילי' מחמת שמשיגים איך שא"ס קדוש ומובדל ע"כ בכדי שיהי' אות הוא כו' צריך להיות הג' צמצומים דקדוש ג"פ אבל חיות ואופני' דעולם היצי' ששם הוא העלם והסתר האוא"ס כי שם שית ספירין מקננא ביצי' שז"א הו"ע העלם והסתר האור וע"כ עבודתם הוא ג"כ ברעש גדול וכמ"ש

והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כי כל רעש הוא מצד העדר השגה שהוא העלם האור, וכידוע מישעי' ויחזקאל שהו"ע בן כרך ובן כפר שאינו דומה בן כרך שרואה את המלך לבן כפר שרואה את המלך שבן כרך מחמת שמכיר גדלות המלך ע"כ אינו מרעיש כ"כ משא"כ בן כפר שאינו יודע גדלות המלך לכן הוא מרעיש מצד ההעדר השגה וכן הענין ג"כ בחיות דיצי' שהרעש שלהם הוא מצד העלם והסתר אוא"ס, והוא מחמת שז"א מקננא ביצי' שהוא העלם והסתר, וי"ל עוד שלכן הוא ביצי' העלם האור מחמת ששם ביצי' הוא תערובות טו"ר שהרע גופא מעלים ומסתיר על האוא"ס שההעלם והסתר מחמת הרע הוא העלם גמור ואינו דומה להעלם והסתר שבא מחמת הצמצום שבאמת הצמצום הוא בשביל הגילוי אוא"ס ואינו העלם גמור משא"כ אם ההסתר הוא מצד ד"א המסתיר שהוא הסתר גמור ומחמת ההסתר לכן עבודתם הוא ברעש גדול, ומה השירה שלהם שאו' ברוך כבוד הוי' ממקומו ממקורו ושרשו כמו ממקומו הוא מוכרע ממקומו העצמי שדוקא מחמת העדר ההשגה העבודה הוא ברצוא ותשוקה יותר וממשיכים ע"י עבודתם מעצמות אוא"ס, וזהו שא' בגמ' חולין שהשרפים אומרים את ש' הוי' לאחר ג' תיבין קק"ק הוי' והאופנים אומרים את ש' הוי' לאחר ב' תיבין ברוך כבוד הוי' שדוקא מחמת העדר השגה ע"ז ממשיכים ממדרי' הגבוה יותר דוקא, והנה מי הים מלוחים ואינם ראוין לשתי' ולכן יורדי הים באניות לוקחים עמם מי נהרות ומעינות לשתי' מחמת שמי הים אינם ראוין לשתי' רק שע"י שבוקעים עפר הארץ ע"ז נמתקים ונעשה ראוין לשתי' ועוד שעי"ז נעשים להיות עוד במדרי' הגבוה שנק' מים חיים כי מקודם שיורדים אל הים הם ראוין לשתי' אבל אינן מים חיים וע"י בקיעת עפר הארץ נעשה מ"ח, כן בעולם היצירה שהו"ע ים העליון ועי"ז שנמשך ההעלם והסתר למטה בעולם העשי' עי"ז נתקן ונעשים בחי' מ"ח ונתתקן הפגם דאותי עזבו מקור מ"ח כי מ"ח הו"ע עולם האצי' ששם מאיר אוא"ס בגילוי רק שע"י הפגם דאותי עזבו מקור מ"ח והסיבה לזה הו"ע קיטרוג הלבנה שהו"ע מיעוט הירח ענין עה"ד טו"ר ועי"ז נעשה הפגם דאותי עזבו וזה נעשה ע"י ההעלם והסתר דעולם העשי' שהו"ע בקיעת עפר הארץ כי עולם העשי' נק' עפר כי עפר הוא דומם ודומם הוא מדרי' התחתונה מד' מדרי' דצח"ם כי בשם אנו רואים גילוי אור וחיות כי אפי' בצומח אנו רואים שנצמח מקטנות לגדלות ומכ"ש בחי ומדבר ששם רואין חיות שהם חיים אבל בדומם החיות הוא בהעלם וכן הו"ע עולם העשי' שהוא עולם השפל מכל ד' עולמות אבי"ע וע"י העלם דעולם העשי' מגיעים למדרי' מים חיים שנתתקן הפגם דאותי עזבו ומגיעים למדרי' הרביעית אף עשיתיו אף לרבות עולם האצי' ע"י עשיתיו עולם העשי', אשר זהו תכלית ירידת הנשמה בתוך הגוף שבאמת כתי' חי הוי' אשר עמדתי לפניו שהנשמה היתה עומדת בבחי' ביטול לגבי אוא"ס ב"ה עוד יותר ממלאכים עליונים ואפי' על מלאכים דבריאה אי' שעומדים בביטול ומכש"כ הנשמות, ותכלית ירידתה בגוף ונה"ב למטה בעולם העשי' הוא כדי לתקן הנצוצות שנפלו למטה שבשרשם הם נצוצות גבוהות מאד רק שנפלו למטה והאדם מתקן אותם ומעלה לשרשם, וזהו"ע שהאדם מקבל חיות מצומח וחי אף שהוא גבוה מהם שהוא בחי' מדבר

ואי' ע"פ כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה ולכן נברא באחרונה כדי שימצא הכל מן המוכן רק מחמת שבשרשם הם גבוהים הרבה מאד ממדרי' אדם שהאדם הוא מעולם התקון וצומח וחי הוא מתוהו שקדמה לתיקון רק שנפלה למטה ביותר בצו"ח וע"י שהאדם מברר אותם שע"י שאוכלם בכוונה הראוי' לו דהיינו כדי להתפלל ולעבוד את הוי' בכח האכילה ההיא או שהוא אכילת הצדיקים וכמו צדיק אוכל לשובע נפשו ובכלל הו"ע אכילת שבת שנק' טוב וכדאי' שבע"ש נחתין תרין שלהובי דאשא משלהבת י"ה ומבטשין לי' להההוא ק"נ ומפרידין הטוב מן הרע ואכילת שבת נק' אכילת הצדיקים, שעי"ז מברר אותם ומעלה לשרשן שקדמה למעלתו ועי"ז הוא מקבל חיות מאתן, וזהו"ע המצות שירדו ונתלבשו בדברים גשמי' כמו ציצית בצמר גשמי תפילין בקלף הגשמי ששרשם הם גבוה מאד וע"י שהאדם עושה אותן למצוה מעלה אותן לשרשן הקדום וע"י ההעלאה נמשך מזה הגילוי אוא"ס למטה, וזהו וצדקה כנחל איתן שצדקה בגשמי' שמחלק פרוטה הגשמי' לעני נמשך מזה הגילוי לע"ל שזהו ל' איתן שמשמעו לעתיד (אפעול יפעיל תפעיל) וזהו משכיל לאיתן האזרחי, האזרחי הוא מה שעתיד האזרח בישראל שהו"ע הגילוי שיהי' לעתיד הוא ע"י מעשה הצדקה דעכשיו, ול"ד צדקה כי כל המצו' נק' בשם צדקה וצדקה תהי' לנו כי נשמור את כל המצוה הזאת שע"י מצות בגשמי' נמשך מזה הגילוי לע"ל, ובל' הקבלה אזרחי קאי על ש' ע"ב שהוא למע' מב' שמות דס"ג ומ"ה, שס"ג הו"ע תוהו ומ"ה הו"ע תיקון שתוהו קדמה לתיקון שהשבירה הי' בז' תחתונות דש' ס"ג וידוע דשבה"כ הי' בכונה שהו"ע בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות שבנין דעולם התהו הי' ע"מ לסתור והשבה"כ דתהו הי' ע"מ לבנות עולם התיקון שמברר תהו וש' ע"ב הוא למע' מש' ס"ג ומ"ה ובכלל הו"ע עולם העקודים שלמעלה מעולם הנקודים ועולם הברודים וע"י המצות מעלה הדברים הגשמי' עוד למע' משרשן ומקורן ששרשן הוא בתהו ומעלה אותן למע' משרשן, ועי"ז יומשך הגילוי אוא"ס לעולמות התחתונים לע"ל בבחי' או"ח ע"י ההעלאה דמעהמ"צ וכמו המים ע"י שבוקעים את עפר הארץ ונעשה עוד בחי' מים חיים אף שהי' צריך להיות עוד גרוע מחמת שנתערב בעפרורית המים, רק שע"י הבקיעה עפר הארץ בבחי' או"ח נעשו ראוים לשתי' ובחי' מ"ח כן ע"י הבירורים דעכשיו נמשך הגילוי למטה, ועבודת הבירורים הו"ע המי נח שהו"ע המים רבים שהוא שעבוד הפרנסה וטרדות העבודה שמוטרד ומבולבל כל היום שזהו"ע מונע ומעכב אותו מלעבוד את הוי' ולהתפלל והוא עומד בנסיון שמסיר את המניעה ומעכבים, ועוסק בתורה ובתפלה שמתפלל תפלה בזמנה כדבעי ועוסק בתורה בהכרחיות כפי מה שהוא מוכרח, אשר זהו כוונת כל השליטה וממשלה שהע' שרים מושלים על נש"י בזמן הגלות הוא מחמת כדי שישראל יעמדו בנסיון ויוציאו הנצוצות קדושי' שנפלו בתוכם, וזהו שכתוב' את אשר שלט האדם באדם לרע לו שזהו השליטה דאדם דבליעל ששולט ומושל על אדם דקדושה הוא הכל לרע לו לרע לאדם דבליעל שעי"ז מוצאים הנצוצות קדושות שנפלו לתוכם בשבה"כ, ועי"ז שהו"ע המי נח נתתקן הפגם דאותי עזבו מקור מ"ח ונמשך קגילוי אוא"ס למטה בבחי' או"ח רק שהגילוי יומשך דוקא לעתיד כי עכשיו

אינו נמשך הגילוי למטה שהעבודה דעכשיו הוא רק כדי להוסיף אור באצי' רק מעט מזעיר נמשך למטה לנשמות הגבוהות דוקא, רק לעתיד דוקא יומשך למטה, וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני והי' ביום ההוא, הוא כמ"ש ונשגב הוי' לבדו ביום ההוא שהו"ע גילוי או"ס דוקא למטה שהוא לבדו הוא וכמ"ש אתה הוא הוי' לבדיך, ואו' והי' ביום כו' חצים אל הים הקדמוני שיומשך הגילוי למטה, ולהיפוך יהי' שהמדרי' עליונות יקבלו מדרי' התחתונה כו' שהוא הי' הכוונה דוקא שיומשך הגילוי למטה כי נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא וזהו יהי' לעתיד וע"י העלם והסתר דעולם העשי' שהו"ע עבודת הבירורים דעכשיו ובאמת זב"ז תלוי כי מחמת שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה כו' שיומשך הגילוי למטה ע"ז הי' ההעלם והסתר האור כדי שיומשך הגילוי או"ס אח"כ למטה. וזהו כי מי נח זאת לי כן נשבעתי מקצוף עליך שהגילוי שיומשך למטה הוא ע"י מי נח כו' בבחי' או"ח וזהו שא' בזהר שקאי על הקשת שיתגלה לעתיד שהקשת הוא ג"כ בבחי' או"ח כי ע"י שהשמש מכה בעננים ע"ז נעשה הקשת בבחי' או"ח כן הגילוי שיומשך למטה הוא בבחי' או"ח דוקא ע"י העלאה דמעשה המצות דעכשיו וזהו פי' הפסוק כי מי נח שהו"ע המים רבים ההעלם והסתר דעכשיו בעולם העשי' ועי"ז נעשה השבועה כן נשבעתי שהוא גילוי הקשת שהוא או"ס שיתגלה בבחי' או"ח למטה לעתיד.

בס"ד, ש"פ וירא, תרס"א, הנחה

והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו, ואי' ע"ז במד"ר נראין כאוכלין ראשון ראשון מסתלק, ואי' במגיד משרים דמ"ש ראשון היינו ראשון שבמאכל, דהנה אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו כו' ובכל דבר יש חיות רוחני והוא הראשון שבמאכל מעולה שבמאכל, והמלאכים דאברהם לא ניזונו מגשמיות המאכל כ"א מרוחניותו ועז"א ראשון ראשון מסתלק, שהרוחניות שבמאכל נסתלק ונתעלה באכילתם, ובזהר אי' ע"ז ויאכלו ודאי בגין דאינון אשא דאכלי אשא וקאכלי כו' מסטרא דלעילא, ת"ח כל מה דאכיל אברהם בטהרה איהו קאכיל, ובגין דא אקריב לון ואכלי, ואי' במק"מ דמ"ש דאינון אשא דאכלי אשא היינו שניזונו מהרוחניות שבמאכל, ומ"ש ת"ח כל מה דאכיל אברהם בטהרה הוה אכיל הייגו שע"י הכנה רבה דאברהם עי"ז הי' אפשר להם להיות ניזונים מהרוחניות שבמאכל, נמצא שבלא הסיוע דאברהם לא הי' אפשר להם להיות ניזונים מהרוחניות כו' כ"א ע"י שאברהם הי' מסייע להם באכילתם, וצ"ל על מה הי' צריך להסיוע דאברהם והלא כללות הענין דאכילה היינו שניזונים מהרוחניות שבמאכל, כמ"ש כי לא על הלחם

לבדו יחי׳ האדם כי על כל מוצא פי הוי׳ יחי׳ האדם, וכאו״א מישראל ניזון מהרוחניות שבמאכל, שע״י שאוכל בכונה לש״ש לעבוד הוי׳ ע״ז עולה הרוחני שבמאכל למקורו ושרשו ועי״ז נתחזק בהאדם הניצוץ אלקי שבו וא״כ כ״ש במלאכים * צריך לסיוע דאברהם דוקא, ועוד צ״ל למה לא הזכיר במלאכים ענין שתי׳ שהקשה אותם ג״כ והלא אין אכילה בלא שתי׳, דכמו שצריך לענין אכילה כמו״כ צריכים לשתי׳, וכמא׳ אכל ולא שתה אכילתו דם וא״כ למה לא הוזכר במלאכים דאברהם ענין שתיה, ואם מפני שבמלאכים לא שייך שתי׳ דהא דאין אכילה בלא שתי׳ היינו באדם אבל במלאכים א״צ לשתי׳, והלא ענין אכילה לא שייך ג״כ במלאכים, כ״א משום אזלת לקרתא עבדת כנמוסא וא״כ הי׳ צריך להיות שתי׳ ג״כ, ועוד שהרי מצינו ענין שתי׳ במדרי׳ יותר גבוהות מבמלאכים כמה דאי׳ בזהר ע״פ אכלו רעים כו׳ אכלו רעים לעילא היינו חו״ב שתו ושכרו דודים לתתא היינו ז״א ומל׳ וא״כ גם בז״א ומל׳ שהם באצי׳ שייך ג״כ ענין שתי׳ וכ״ש במלאכים שיש להם גופים ג״כ כמ״ש עושה מלאכיו רוחות משרתי׳ אש לוהט דקאי על גופות המלאכים, ועם היות שהם מבחי׳ אש ורוח רוחניים והם גופים רוחניים עכ״ז ה״ה גופים, וכ״ש שהי׳ צ״ל בהם ענין שתי׳, וגם הרי מצינו בפירוש שנא׳ במלאכים ענין שתי׳ כמ״ש ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם ואי׳ בזהר דקאי על מלאכים וצ״ל למה במלאכים דאברהם לא הוזכר ענין שתי׳, עוד צ״ל מ״ש בזהר דאכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא, והלא ההכרח לומר שגם בז״א יש ג״כ ענין אכילה ומהו״ע דאכלו רעים לעילא ושתו ושכרו דודים לתתא. אך הענין יובן בהקדם דבמאכל המחי׳ את האדם יש ב׳ בחי׳ הא׳ גשמיות המאכל שמחי׳ את גופו ונפשו החיונית שע״י שאוכל המאכל והוא מתברר ומתבשל בקרבו ונהפך לדם, כי הדם הוא הנפש הרי הדם נכלה בנפש החיונית ועי״ז פועל הקישור וחיבור של נפש החיונית עם הגוף, שהדם לגבי נפש החיונית הוא כמו שמן לאור הנר, דכמו שאור הנר צריך שמן ופתילה, וע״י שהשמן נכלה בהנר עי״ז אור הנר מאיר אור בהיר ובטוב, כמ״כ ע״י שהדם נכלה בנפש החיונית עי״ז נפש החיונית מחי׳ את הגוף בטוב, היינו שמתחזקים כחות הגוף ולבו ודעתו טובים עלי׳ כמ״ש ונשבע לחם ונהי׳ טובים, וזה נעשה ע״י גשמיות המאכל, ועוד יש במאכל הטעם הרוחני שבו ששרשו מטעמים הרוחנים העליונים, והטעם הרוחני העליון ירד ונתלבש בטעם הגשמי שבמאכל, וע״י שאוכל המאכל הרי הטעם הרוחני שבו עולה ונכלל בנה״א וממשיך חיות מנה״א, דהנה עיקר החיות הוא מנה״א וע״י שאוכל בכונה אזי׳ ע״י המוצא פי הוי׳ שבמאכל נמשך הנה״א בנפש החיונית דכמו שמגשמיות המאכל נעשה דם גשמי שנכלה בנפש החיונית כך מהמוצא פי הוי׳ שבמאכל שהוא ניצוץ דתתו ושרשו מבינה, נעשה דם רוחני שהו״ע אהי׳ בריבועו בגימט׳ דש׳ אהי׳ הוא בבינה, והוא נעשה מזון וחיות לנה״א שיומשך בנפש החיונית, וכמא׳ חמרא וריחא פקחין, עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלילא דעתאי, שע״י המאכל נתחזקים כחותי׳ וחושי׳ שאפשר לו להשיג השגות בתורה בטוב יותר, ואפשר לו להבין

במלאכים צריך : כ״ה בכת״י, ואוצ״ל: במלאכים מה צריך.

ענין אלקי כו', והיינו מהטעם הרוחני שבמאכל. אך הנה לפ"ז עוד ביותר אינו מובן למה לא שייך במלאכים ענין אכילה מאחר שגם הנה"א ניזונית מהטעם הרוחני שבמאכל ונשמות ה"ה למעלה במדרי' ממלאכים כ"ש שבמלאכים בודאי הי' צ"ל ענין אכילה, עוד צ"ל למה צריך לנה"א ליזון מהטעם הרוחני שבמאכל ולמה לא תוכל ליזון מהמזון דתו', שהרי התורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי, שהוא לחם רוחני וכתיב ותורתך בתוך מעי דהתו' הוא בחי' מזון לנפש, שע"י שלומד ההלכה ותופסה ומשיגה בשכלו ה"ה תופס ומשיג את דבר ה' המלובש בה כמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך וזה נעשה מזון לנפש, כי התו' נק' חיים כמ"ש כי אמרתך חייתני, עץ חיים היא למחזיקים בה, חיים הם למצאיהם, וא"כ הרי אפשר לנה"א ליזון מהמזון דתו' ולמה צריכה להטעם הרוחני שבמאכל, אך הענין דהנה לא כל הנשמה נתלבשה בגוף, כי הגוף אינו בערך שיכיל כל אור הנשמה, כ"א בהגוף אינו מתלבש כ"א הארה ומקצת הנשמה אבל עיקר ומהות הנשמה נשארת בבחי' מקיף על הגוף מלמעלה ואינה כ"א מוגדרת ששייכה לזה הגוף ובלשון הגמרא קורא לה מזלא כמא' אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, איהו היינו הארת הנשמה המלובשת בגוף, ומפני שהיא רק הארה וגם הגוף ונפש החיונית מעלים ומסתיר עלי' לכך לא חזי אבל מזלי' היינו עיקר ומהות הנשמה ועלי' אין הגוף מסתיר שאינה מתלבשת בגוף, ולכך חזי שיכולה לראות כל הגילויים העליונים, וב' בחי' אלו הו"ע יעקב וישראל דיעקב יו"ד עקב היינו הארת הנשמה המלובשת בגוף וישראל היינו עצם הנשמה שאינה מלובשת בגוף, והנה הארת הנשמה המלובשת בגוף היא מקבלת חיות ע"י המזון דטעם הרוחני שבמאכל, כי מפני שהיא מלובשת בגוף לכך היא יכולה לקבל חיות מהטעם הרוחני שבמאכל שמלובש בגשמיות המאכל, אבל עיקר ומהות הנשמה א"א לה לקבל חיות מהטעם הרוחני שבמאכל, מאחר שטעם הרוחני נתלבש בגשמיות, ועם שע"י האכילה הוא מתברר ונעשה רוחני עכ"ז ה"ה מיוחד בהגשמי לכך אין בכחו להחיות כ"א הארת הנשמה המלובשת בגוף אבל עיקר ומהות הנשמה א"א לה לקבל חיות ממנו, וע"ז צריך להמזון דתורה, ועם היות דהתורה נתלבשה ג"כ בענינים גשמיים עכ"ז הרי אי' בתניא באגה"ק דלבוש העשי' דתו' אינו כ"א בדרך מעבר, וגם בהתלבשותה בדברים הגשמיים דהיינו עצם ההלכה שבא בענינים גשמיים כמו המחליף פרה בחמור, שנים אוחזים בטלית, מ"מ הרי הוא לומד חכ' ורצונו של הקב"ה שמלובש בזה, שזהו ההפרש בין סתם אכילה לאכילה דתו', דבסתם אכילה ה"ה מתלבש בהדבר הגשמי, שאוכל המאכל הגשמי ועם היות שמברר הרוחני אך ה"ז ע"י שאוכל הגשמי משא"כ באכילה דתורה שאינו מתלבש בהגשמי כ"א שלומד חכ' ורצונו של הקב"ה שמלובש בזה, ולכך לימוד התו' אפשר להיות מזון לעיקר ומהות הנשמה, והטעם הרוחני שבמאכל הוא המזון להארת הנשמה המלובשת בגוף. ושרש הענין י"ל דהנה מה שהארת הנשמה המלובשת בגוף מקבלת חיות מהטעם הרוחני שבמאכל היינו מפני שהוא מגיצוצין דתהו ותהו קדם לתיקון, אך הנה ידוע דעם שתהו קדם לתיקון אבל בשרשו תיקון גבוה מתהו, שזהו הטעם שבכח לברר התהו אף שהוא למטה ממנו מפני שבשרשו גבוה יותר, כי בשרשו יעקב הבכור, דזהו"ע יעקב וישראל

דיעקב הוא בעל עולם האצי', והוא תיקון כמו שירד לברר את התהו, וישראל היינו עצם התיקון כמו שהוא בשרשו טרם שירד לברר את התהו וי"ל שזהו"ע מה שנק' שמו ישראל לאחר שנתאבק עם המלאך ונצח את עשו דאז המשיך מקיפין דתהו, ועי"ז נתעלה לשרשו, דתיקון ע"י שמברר תהו עי"ז מתעלה לשרשו ולכך אז נק' שמו ישראל, והנה כמ"כ הוא כאן דהארת הנשמה המלובשת בגוף דזהו מתיקון לאחר שירד לברר את התהו לכך היא יכולה לקבל חיות מהטעם הרוחני שבמאכל, משא"כ עיקר ומהות הנשמה שהו"ע עצם תיקון בשרשו, דהוא למעלה מתהו לכך א"א לה לקבל חיות מהטעם הרוחני שבמאכל כ"א ממזון דתורה, דהנה עיקר ומהות הנשמה צריך ג"כ מזון והוא על שני אופנים, הא' שיהי' גילוי מהות הנשמה דעם היות דגם הארת הנשמה המלובשת בגוף היא ג"כ מהמקיף, אך הנה בגילוי המקיף יש ב' בחי', הא' מה שהמקיף מוסיף חיות בפנימי', וכמא' לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ שהענין שחפץ בו הוא משכיל בו השכלות עמוקות ומבינו בטוב, והוא מה שהרצון מוסיף גילוי אור בשכל אך מ"מ ה"ז שכל, ולא רצון, וזהו מה שהמקיף מוסיף אור בפנימי ויש גילוי עצם המקיף, וכמ"כ הוא כאן דמה שהטעם הרוחני שבמאכל ממשיך חיות להארת הנשמה שמתחזק כח האלקי שבה היינו מה שהמקיף מוסיף חיות בפנימי וגילוי המקיף כו' הו"ע גילוי המקיף שנעשה ע"י התורה, היינו שנמשך חיות לנה"א וחיות הו"ע התפשטות העצם שנה"א מתגלה ומתפשט, שמאיר גילוי הנשמה, ועוד הוא פעולת התורה שתקבל עיקר ומהות הנשמה חיות מאוא"ס, דעם היות שתורה ונשמות הם שניהם מעצמות אך תורה למעלה במדרי' מנשמות, דתו' הרי אורייתא וקוב"ה כולא חד, שהיא קשורה ומיוחדת באוא"ס, אבל נשמות עם שהם מעצמות ונק' בנים כמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם, כמו שהבן נמשך מעצמו' האב, אך הרי נעשה מציאות בפ"ע, וכמ"כ נשמות עם שהם מעצמות הרי נעשו מציאות בפ"ע, ולכך צריכים למזון דתו' דאורייתא וקוב"ה כלא חד וע"י שישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, וע"י נמשך חיות להנשמה מא"ס. והנה עפי"ז יובן מה דאי' בגמ' עובר במעי כו' מלמדין אותו כל התורה כולה, וכשבא לצאת לאויר העולם בא מלאך וסוטרו על פיו ושוכח, דלכאורה אינו מובן והלא עיקר לימוד התו' הוא כמו שיורד למטה, ולמה כשהוא במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולה, וכשבא לצאת לאויר העולם שוכח, אך הענין דהנה הארת הנשמה מתלבשת בגוף כשנולד, אבל כשהוא במעי אמו ה"ה בבחי' מקיף עלי' כמ"ש שם מפ' בהלו נרו על ראשי נרו היינו הנשמה, והוא בבחי' על ראשי בחי' מקיף ועיקר חיותו הוא מהנפש החיונית והנה"א הוא רק בבחי' מקיף עלי', והיינו ששם מאיר גילוי המקיף ולכך המזון ג"כ בגילוי וזהו"ע מלמדין אותו כו', אך כשבא לצאת לאויר העולם שאז מתלבשת בו הארת הנשמה בפנימיותו וממילא המקיף מתעלם, ולכך המזון שלו ג"כ מתעלם וגם על הארת הנשמה יש העלם והסתר הגוף ונפש החיונית ולכך שוכח שהו"ע ההעלם ואח"כ צריך לעבודה ויגיעה בכדי שילמוד תורה, ומזונו ממוצא פי הוי' שבמאכל. והנה זהו"ע שבמלאכים לא שייך ענין אכילה, דהנה נת' שיש ב' מיני אכילה, מזון דטעם הרוחני שבמאכל, לא שייך במלאכים, דאינו שייך שני הבחי', דהמזון דטעם הרוחני

שבמאכל לא שייך במלאכים, דאינו שייך כ"א באדם מפני שהאדם כלול מגוף ונפש החיונית והוא צריך לגשמיות המאכל להחיות נפשו החיונית, וע"י שהמאכל מתברר תחלה ונהפך לדם, וה"ה יוצא מגשמיותו הקודם, ואח"כ נעשה רוחני יותר שנכלל בנפש החיונית ואזי נפרד החיות הרוחני שבו ונכלל בנפש משא"כ במלאכים שהם אין ביכולתם לברר גשמיות המאכל, וממילא אין ביכולתם להיות ניזונים מהרוחני' שבו, דהנה המאכל בכ"מ שנמשך ה"ה בא בלבוש גשמי והגשמיות אין ביכולתם לברר ולכך אין ביכולתם להיות ניזונים מהרוחניות שבמאכל, והמזון דתורה לא שייך במלאכים לפי שהתורה היא גבוה למעלה הרבה ממדריגתם ואינה בערך שתהי' להם מזון שאינו דומה לנשמות ותורה שהם בערך זל"ז כי שניהם מעצמות, משא"כ מלאכים אין התורה בערכם שתהי' להם מזון, ולכך ג"כ כשבקשו המלאכים התו' תנה הודך על השמים לא נתנו להם, אך במלאכים דאברהם כתי' ויאכלו והוא ע"י הסיוע דאברהם הי' מרכבה למדת החסד, שכל ההשפעות שבעולמות הוא מחסד דאצי', כמא' מכלכל חיים בחסד, שכל השפעות שבעולמות הוא מחסד, והנה השפעות אור האצי' להחיות רוח שפלים שנמשך בבי"ע נק' ג"כ בשם מאכל, וצריך להיות הבירור תחלה שנתחלק בקרבים עליונים שהם נו"ה כלי החסד, שהם שוחקות ומבררות ההשפעה דכמו שכלי האיצטומכא שמבררות המאכל ומפרידים הפנימי' מהחיצוני' שהחיצוני' הוא פסולת ונדחה לחוץ והפנימי' עולה ונעשה מזון וחיות לנפש כמ"כ הקרבים העליונים מפרידים הפנימי' מהחיצוני' דהפנימי' א"א לימשך בבי"ע, והחיצוני' נעשה שפע ומזון דבי"ע דעם שלגבי הפנימי' הוא פסולת עכ"ז לגבי בי"ע הוא נעשה מזון, וזהו"ע מה שאברהם האכיל והשקה לכל מפני היותו בחי' חסד דאצי' מקור ההשפעה, ולכך הי' בכחו להאכיל גם להמלאכים, ועיקר הסבה מה שבכחו להאכיל את המלאכים הוא ע"י והוא עומד עליהם תחת העץ, דהנה יש עץ החיים ועץ הדעת, עץ החיים הוא עצם אור האצי' ונק' אילנא דחיי, ועץ הדעת טו"ר הוא השפעת אור האצי' לאחר שנתחלק בקרבים עליונים והחיצונית נמשך לבי"ע, ובריבוי השתל' נעשה מזה המאכל הגשמי שע"י שהאדם אוכלו בכוונה לש"ש הרי הטעם הרוחני שבו עולה ונעשה מזון דנה"א, ובין עץ החיים ועץ הדעת יש פרסא המפסקת שעז"א יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים, בין מ"ע למ"ת מ"ע הו"ע עץ החיים, ומ"ת הו"ע תענוגים גשמיים עץ הדעת טו"ר, ואי' ע"ז בזהר כדין קרומא דפסק במעוהי דב"נ, שהוא חצר הכבד שמפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, שכח העיקרי של בירור המאכל הוא בחצר הכבד, לפי שחצר הכבד הוא ממוצע בין אברים הרוחניים לאברים הגשמיים, והוא כלול משניהם, לכך יש בכחו לברר המאכל הפנימי' מהחיצוני' וכמ"כ למעלה בפרסא המפסקת שם הוא כח העיקרו של הבירור, ושם הי' מעמד ומצב של אברהם, שזהו"ע והוא עומד עליהם כו', והוא עומד עליהם שהוא למעלה מהם בבחי' מקיף והשפיל עצמו לעמוד תחת העץ היינו תחת העץ דהיינו תחת העץ החיים, שהוא בפרסא המפסקת ועי"ז פעל בירור המאכל שנפרד הגשמיות מהרוחניות ועי"ז ויאכלו, דבלא סיוע דאברהם לא הי' יכולים ליזון מהרוחניות שבמאכל כי יכלו לברר הגשמיות כ"א ע"י שאברהם עומד תחת העץ דהיינו בפרסא

המפסקת עי"ז הי' יכולים להיות ניזונים מהרוחניות שבמאכל, וז"ש בזהר בגין דאתון אשא דאכלי אשא שניזונו מהרוחניות שבמאכל, בגין דקאכלי מסטרא דלעילא ת"ח כל מה דאכיל אברהם בטהרה איהו קאכיל דהיינו ע"י הסיוע דאברהם עי"ז הי' יכולים ליזון מהרוחני' שבמאכל וזהו והוא עומד עליהם שהוא למעלה והשפיל עצמו לעמוד תחת העץ בהפרסא המפסקת עי"ז ויאכלו. ועוד י"ל דענין אכילת המלאכים דאברהם הי' ע"ד ארי' דאכיל קורבנין דאי' בזהר ע"פ ותצא אש מלפני הוי' דא ארי' דאכיל קורבנין, דא אוריאל דאוריאל בגימט' אברהם, ואי' ברמ"ז דארי' דאכיל קורבנין שרשו מגבורות דבינה, כ"א אברהם המשיך שיהי' בכח ארי' דאכיל קורבנין אש שלמעלה לאכול הקרבנות דאברהם הו"ע חסד, חסד לאברהם, ובשרשו הו"ע רב חסד דאריך וחסד דקשוט, לכך הוא נותן כח בארי' דאכיל קורבנין שיאכל הקרבנות, וזהו"ע מה שהקרבן הי' צריך להיות בביהמ"ק דוקא שהו"ע מקיף דבית, וע"י כהן איש החסד, ובשרשו ענין כהנא רבא רב חסד, ועי"ז אפשר להיות העלאת הקרבנות, וכמ"כ י"ל הי' ענין אכילת המלאכים ע"ד ארי' דאכיל קורבנין, ואברהם נתן בהם כח שיוכלו להעלות ולברר המאכל, וזהו והוא עומד עליהם בבחי' מקיף ועי"ז נתן בהם כח לברר, וע"י האכילה דאברהם הי' אפשר להם אח"כ לאכול גם אצל לוט. ועפי"ז יובן מה שבמלאכים דאברהם לא הוזכר ענין שתי', והנה שתי' בכלל אכילה שאינו ענין בפ"ע כ"א בטל וטפל אל האכילה דעיקר המזון הוא האכילה שנהפך לדם והדם נכלה בנפש החיונית ועי"ז נמשך חיות נפש החיונית להחיות הגוף, וענין השתי' כ"א לעכל המאכל דבלא השתי' עיכול המאכל הוא קשה ורע, וע"י השתי' ממשיך המאכל במעי', ומרכך המאכל שיתפשט אנה ואנה, ונמצא פעולת השתי' הוא לרכך גשמיות המאכל וכמ"כ בהעדר השתי' נעשה התגברות החם והצמאון וצריך לשתי' לקרר הצמאון, ונמצא שפעולת האכילה עיקרה באברים שלפני הפרסא ששם עולה הדם כו', ופעולת השתי' עיקרה באברי המזון שלאחרי הפרסא כי היא הרי אינה בחי' מזון כ"א פעולתה לעכל המאכל, וזהו"ע מ"ש בזהר אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא דשניהם הם על ז"א, אלא דאכלו רעים לעילא היינו בז"א אדם העליון לפני הפרסא, ושם הוא פעולת האכילה דכמו שהמאכל הגשמי נהפך לדם והדם עולה בלב ומשם למוח ועי"ז נמשך חיות מן המוח להיות רוח חיים שבלב, כמ"כ ע"י אכלו רעים לעילא נעשה המשכת מוחין דאו"א בז"א בבחי' לב האדם העליון, ושתו ושכרו דודים לתתא היינו לאחר הפרסא דז"א, ששם הוא בירור המאכל ולכך שייך שם ענין שתי', וזהו מה שבמלאכים דאברהם לא נא' ענין שתי', דהשתי' ה"ה מצד גשמיות המאכל, אבל במלאכים דאברהם שהם ניזונו רק מהרוחניות שבמאכל לא הי' צריך ענין השתי' לרכך המאכל, וגם צמאון לא שייך בהם, כי הצמאון הוא ג"כ מפסולת המאכל והם הרי ניזונו מהרוחניות, אך הנה לפ"ז צריך להבין והלא מצינו ענין שתי' במלאכים, כמ"ש ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם, ואי' בזהר דקאי על מלאכים, וגם הרי שייך ענין צמאון במלאכים, וגם צ"ל איך יהי' שייך במלאכים שתי' וצמאון והלא נק' נוני ימא כדגים שבים שמובלעים במים ואיך יהי' צריכים לשתי' ויפול בהם ענין צמאון, וגם מהו"ע

שמתחילה א' כל חיתו שדי ואח"כ ישברו פראים כו', אך הענין דהנה יש ב' מיני שתי', הא' ששותה לרוות צמאונו וכמו השותה מים לצמאו כו', וזה נק' שתי', ויש עוד אופן והוא הנק' השקאה והיינו שאינו שותה מפני הצמאון כ"א מחמת טעם המשקה, וכמו השותה יין שאינו לצמאון כ"א לטעם המשקה וכמ"כ במים יש אשר לא ישתה מפני הצמאון כ"א מפני טעם המים, והנה ענין שתי' לצמאון זה אמנם לא שייך במלאכים שנק' נוני ימא אבל ענין השקאה ששותה לטעם המשקה זה שייך במלאכים וז"ש ישקו כל חיתו שדי דהיינו ההשקאה לטעם המשקה, אך מ"ש ישברו פראים צמאם, הענין דהנה כתי' הן אראלים צעקו חוצה וקאי על מלאכים בחי' בתי בראי, שיש מלאכים שנק' בתי גואי ויש שנק' בתי בראי, ובמלאכים בחי' בתי בראי בהם שייך ענין הצמאון דהם נתהוו מפסולת העליון הנברר, ופסולת למעלה הו"ע גבורות ולכך שייך בהם ענין החם וצמאון, וזה שנק' פראים כמ"ש פרא למוד מדבר, דמפני שרגילי' במדבר יש בהם ענין החם והצמאון יותר מבכל חיתו שדי, וכמ"כ המלאכים בחי' בראי נק' בשם פראים מפני היות בהם בחי' החם וצמאון, וזהו מה שבמלאכים דאברהם לא הוזכר בהם שתי', כי ענין השתי' לצמאון לא הי' שייך בהם שהי' בחי' נוני ימא, כ"א ענין ישקו כל חיתו שדי, וזה יש בהם שמבחי' אור החסד דאצי' בחי' שתו ושכרו דודים נמשך גם למלאכים דבי"ע וזה הי' שלא ע"י הבירור דאברהם, ומזה יובן ג"כ מה שמצינו לפעמים במלאכים ענין אכילה ג"כ, כמ"ש לחם אבירים אכל איש וארז"ל לחם שמה"ש ניזונין בו, אך הוא אופן ע"ד ישקו כל חיתו שדי, דהמן לא הי' בו פסולת כלל, והוא כמו ההשקאה ששותה לטעם המשקה שהיא נעשה בחי' מזון, ובחי' זו יש במלאכים כ"א החידוש הי' מה שאכלו אצל אברהם וזה הי' ע"י הסיוע דאברהם דהם מעצמם לא הי' יכולים לברר הרוחניות מהגשמיות כ"א ע"י והוא עומד עליהם תחת העץ שבירר הגשמיות מהרוחניות וע"ז ויאכלו שיכלו ליזון מהרוחניות שבמאכל.

בס"ד, ש"פ תשא תרס"ב, הנחה

ויאמר ה' אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים ואי' ע"ז במדרש ההי"ד ויגד לך תעלומות חכ' כי כפלים לתושיה, א"ל הקב"ה למשה אל תצטער בלוחות הראשונות ששברת שלא הי' שם אלא עשרת הדברות בלבד אני נותן לך לוחות שניות שבהם יהי' הלכות ומדרש' ואגדות ומשמע מזה שלוחות שניות גבוהים במעלה עליונה יותר מהראשונות, אך הלא הוא נגד הגמ' דעירובין דאי' שם אלמלא נשתברו הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל ואין כל אומה ולשון שולטת בהם שנא' חרות על הלוחות א"ת חרות אלא חירות ומשמע מזה דהלוחות הראשוני' הי' גבוהים במעלה מלוחות השניות

וכן משמע מלקו"ת האריז"ל דאי' שם שע"י חטא העגל נתמעט השגת משה שלא נשאר אלא חלק א' מאלף וזהו אלף זעירא דויקרא שנסתלקו ממנו האלף אורות ובשבת נותנים לו במתנה, וזהו שאנו אומרים בתפלת שבת ישמח משה במתנת חלקו, לך רד רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל שנק' בשם רגל שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו הגם שהם נק' בשם רגל מ"מ הם ממשיכים הגילוים מוחין ומקיפי' שיהי' מאיר למשה וזהו אשר אנכי בקרבו שהם ממשיכים את האנכי שהו"ע מוחין ומקיפי' שיהי' מאיר למשה כמו שאנו רואין עד"מ שהרגל הוא מגביה ונושא את הראש מפני שנעוץ תחלתן בסופן שנעיצת התחלה הוא בסוף דוקא יותר מבראש המתפשט וכמו"כ הוא בכאו"א מישראל שע"י מעשה המצות עי"ז נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, אני בצדק אחזה פניך שיהי' אחזה פניך בראי' והשגה ודביקות בפנימיות ועצמות א"ס בתפילה הוא ע"י צדקה דוקא ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי שעיקר כפי' ועשי' הוא בצדקה וכמו"כ הוא בכללות נש"י שהיו בבחי' רגל לגבי משה עי"ז הי' הגילוי למשה, ומשמע מזה שהלוחות ראשונו' הי' גבוהים מהשניות דאי' בלקו"ת מהאריז"ל שהאלף אורות שנתנו לו במ"ת וע"י חטא העגל נסתלקו ולא כתי' שחזרו ונתנו בלוחות שניות, ועוד שלוחות שניות הי' מעשה ידי משה כמ"ש פסל לך ולוחות ראשונו' היו מעשה הקב"ה ואינו דומה מעשה בו"ד אפי' מעשה ידי משה לידי מעשה הקב"ה והגם שהמכתב הי' מכתב אלקים אבל המעשה הי' ידי משה שגם זה גופא צ"ל למה הי' הלוחות שניות מעשה ידי משה וגם המכתב גופא אינו דומה שבלוחות הראשונו' נא' חרות על הלוחות אותיות החקיקה אבל בלוחות שניו' נא' וכתבתי אותיות הכתב שאותיות החקיקה הם מיניה וביה ולא דבר נוסף אבל אותיות הכתב הם דבר נוסף על העצם, ומשמע מכ"ז שהלוחות הראשונו' גבוהים מהשניים, אך בגמ' נדרים ג"כ משמע כן דאי' שם אלמלא חטאו ישראל לא הי' אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד וע"י שחטאו נתנו הלכות מדרש, ואגדות שנא' רוב חכ' רוב כעס וצ"ל שלכאורה חוטא נשכר שעי"ז שחטאו עי"ז נתנו רוב תורה, ורש"י פי' שמה שנתנו רוב חכ' הוא כדי להטריחם יותר צ"ל מהו הטרחא בתורה ובכלל מהו"ע כדי להטריחם יותר. ולהבין כ"ז צ"ל מ"ש אני הוי' לא שניתי ואתם בנ"י לא כליתם שהנביא מתמה מאחר שאני הוי' לא שניתי ולמה אתם בני יעקב לא כליתם דמההתבוננות דאני הוי' לא שניתי איך שבריאת והתהוות העולמות אינם פועלים שום שינוי בעצמות שאתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנבה"ע שכללות השתל' העולמות הוא רק זיו והארה בלבד, מלכותך מלכות כ"ע שכל עולמים הוא רק מבחי' מל' לבד שמלך שמו נק' עליהם שהוא רק הארה וכל הוא בגימט' חמישים שקאי על נ' אלפים יובלות שאפי' העליות דנ' אלפים יובלות הוא רק מהארה לבד לכו חזו מפעלות הוי' אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות שאפי' העלי' דחד חרוב הוא רק שם והארה, משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, שההילול והשבח דעולמות ונבראים ואפי' עולמות היותר עליונים שזהו עדי עד שהוא בל"ג ובבחי' א"ס הוא רק שמו הגדול שהוא מל' דא"ס שהוא מקור על הנבראים, וזהו שמכנים כל הגילוים עליונים בשם אור ולא בשם שפע

שההפרש בין אור לשפע הוא ששפע הוא השפעה עצמיות כמו שפעת מים שפע ימים שעצם המים נגררים ונמשכים ממקום למקום שכל שפע הוא השפעה עצמיות ולכן זה פועל שינוי בהמשפיע בין כשהעצם נמשך ובין כשנמשך הארה השייכה אל העצם פועל זה שינוי כמו בהשפעת השכל שיש שינוי בו שאינו דומה בין קודם ההשפעה ובין בעת השפעה ולאחר השפעה, והגם שהשפעת השכל בכלל הוא הארה כידוע ההפרש בין השפעה חיצוניות להשפעה פנימיות דהשפעת השכל הוא השפעה חיצוניו' שהוא רק הארה ולכן לא נעשה מציאות שכל אל המקבל אלא כשיש לו שכל בעצמו ניתוסף שכל משא"כ בהשפעה פנימיות להוליד בדומה לו נעשה מציאות שכל והיינו מפני שהעצם נמשך בהשפעה, מ"מ הוא הארה השייכה אל העצם שאינו ע"ד אור ומאור שהגם שהאור נמצא מהמאור והוא לפי אופן המאור מ"מ אין ערוך האור אל המאור מפני שהמאור הוא מציאות ומציאות דבר מה משא"כ האור אינו מציאות עצמי, ובאמת אינו מציאות כלל מצ"ע רק הוא כמו הגוון שהגוון מורה על העצם שגוון לבן מורה על מתיקות וגוון אדום מורה על חמיצות מ"מ הגוון אינו עצם רק שהוא מורה על העצם שהוא נתפס בחוש הראות כמו"כ הוא אור השמש שאינו מציאות כלל ובלתי מציאות לגבי מציאות (בל"א גאר נישט לגבי עפעס אזאך) הוא באין ערוך כלל, משא"כ בהשפעת השכל א"א לומר שאין ערוך, שכח השכל גופא הוא רק הארה והוא נמשך ממנו וא"א לומר עליו שהוא באין ערוך, וי"ל דמה שנק' הארה הוא לגבי הכח ההיולי העצמי או לגבי עצם הנפש אבל לגבי כח השכל שהוא חלק קטן ממנו כמו חלק עשירי או פחות יותר אבל הוא חלק ממנו ומה שלא נעשה מציאות שכל אצל המקבל היינו לפי שהוא הארה מכח ההיולי העצמי וכ"ש לגבי עצם הנפש אבל בלהוליד בדומה לו נעשה מציאות שכלי אצלו לפי שעצמות כח ההיולי נמשך וגם העצם הנפש נמשך בהשפעה זו, ומ"מ איך כשנדבר אם הוא חלק קטן ממנו או אפי' הארה רק השייכה אל העצם פועל בו שינוי שהוא מדוד ומוגבל שצריך להשפיע שמעצמו לא יהיה נשפע וגם הוא צריך לצמצם א"ע לפ"ע המקבל וגם הוא מוגדר שבעת שמשפיע שכל זה לא יוכל להמציא השכלות אחרות ולא ישיג השגות אחרות, וגם נתוסף אצלו אור כמ"ש ומתלמידי יותר מכולם לבד זה שיש תלמיד המחכים את רבו מצד הקושיות וההעלמות והסתרים אלא מעצם השפעה שמשפיע ניתוסף אצלו אור יותר כמו שאנו רואין שגם בעצמו אינו דומה אם לומד במח' לבד או אם לומד זה בדיבור שבמח' לבד אינו יודע הדבר היטב וכ"ש שאינו מיתוסף אצלו בהדבר משא"כ אם מדבר הדבר נתוסף אצלו בנביעת השכל תוספת אור יותר ובפרט כשמרחיב הדברים (בל"א ער רעד פארנאנדער) וכ"ש כשמשפיע אל הזולת ובהעדר ההשפעה נעשה אצלו גרעון משא"כ בשמש א"א לומר כל הדברים שא"א לומר שטרוד להאיר רק מחמת שהוא בהיר נמשך האור ממנו להאיר כמו אבנים טובות שהן בהירים א"א לומר שהם טרודים להאיר רק שנמשך מהם ממילא להאיר כמו"כ הוא באור השמש שמחמת שהוא בהירי נמשך האור ממנו להאיר וכמו"כ א"א לומר שהוא מוגדר שהרי הוא מאיר בכללות העולם, ואינו שייך לומר שע"י שהוא מאיר נתוסף אצלו וכשיש ענגים המסתירים אינו פועל גרעון כו', וכמו"כ הוא למעלה

שגם הגילוים הוא רק אור לבד וממילא אינו פועל בו שום שינוי ולא תוספת או גרעון ח"ו, ומה שמצינו למעלה ג"כ שע"י השפעה נעשה תוספת כמ"ש צאינה וראינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו שע"י יחוד ז"א ומל' וההשפעה מז"א למל' עי"ז נמשך העטרה בז"א מ"מ זהו ג"כ באור שז"א גופא הוא ג"כ אור ואינו כמו אור ומאור כי זהו בס' השתל' משא"כ בעצמות המאור אינו שייך שום שינוי שאינו שייך שום שינוי בעצמות, וזהו שהנביא מתמה אני הוי' לא שניתי ואתם בנ"י לא כליתם שמההתבוננות דאני הוי' לא שניתי איך שבריאת והתהוות העולמות אינם פועלים שום שינוי בעצמיות לפי שהוא רק הארה הי' צ"ל כלות הנפש שיהי' מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שלא ירצה לא געה"ת ולא געה"ע ואפי' עוה"ב, ועמך לא חפצתי שהוא כי עמך מקור חיים שהוא מקור התענוגים כי מה שעמך שהוא טפל ובטל לך לא ירצה בזה כ"א דוקא בעצמות א"ס ירצה לכלול (אויסגיין) ולא ירצה אפי' ההארה שמאיר בעולמות עליונים וכ"ז מה שהוא מקור על למטה כי מה צריך לרצות אם ההארה או העצם שהוא מקור לכל, והסיבה לזה מה שאינו פועל כלות הנפש הוא מפני שאתם בני יעקב שזהו מ"ש עקוב הלב מכל ואנוש הוא ואנוש הוא ל' חלישות שאינו יכול להתקשר לענין (אוועק געבן זיך צוא א ענין) בהתקשרות עד שיפעול התעוררו' הלב והוא מצד חלישות הנפש כמו שחולה אינו רוצה בשום דבר והיינו מפני שאינו מרגיש טוב טעם (א געשמאק) מפני חלישות הנפש כמו"כ מפני שאין לו טוב טעם באלקות אינו נתעורר הלב, כשל בעוני כחי שע"י העון נעשה מסך ומבדיל בין האלקות ובין הנפש, ולא דוקא עון ממש אלא הוא ל' עיוות ועקום מה שמעוות ומעקם דרכו לילך אחרי חומריות ותאוות הגוף ונה"ב עד שגם נה"א נסרך ונדבק שאינו יכול ליצא (ארויסגיין) משם, וזהו מ"ש ותרא את עני אבותינו במצרים אין עני אלא בדעת שהדעת הוא כולל חו"ג והוא סיבת אוי"ר שאינו יכול לתקוע דעתו בחוזק בהתקשרות שיפעול אוי"ר והסיבה לזה במצרים מצד מיצר ונרתק הגוף ונה"ב, וע"ז נתנו לישראל התורה שנק' עוז כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום ב' מיני שלום שלום בפשמ"ע ושלום בפמשמ"ט, שלום בפמשמ"ע היינו בנה"א שמאיר גילוי אוא"ס והיינו בשרש הנשמה כמו שהיא למעלה ששם מאיר גילוי אוא"ס והוא בבחי' דביקות ובבחי' ביטול בתכלית ושלום בפשמ"ט היינו בהארת הנשמה בהכחות דנה"א כמו שהיא מתלבשת בגוף ונה"ב שנותנת לה עוז, והיינו מפני שנש"י נמשכים מתורה כי ישראל הוא ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה כי ס' רבוא אותיות התורה הם כנגד ס' רבוא נש"י שנש"י נמשכים מהתורה ולכן נותנת בהם התורה עוז שיוכל להתגבר על הנה"ב והנה"ב לא יהי' מונע ומעכב אדרבא שהנה"ב יסכים ע"ז כי התורה נק' עוז ותושיה שהיא עוז להנה"א ותושיה לנה"ב והיינו כי הנה"א שייך לתורה לכן נותנת בו התורה עוז והנה"ב הוא היפך מזה לכן נותנת בו תושיה, ועוד מפני ששרש התורה הוא למעלה מתהו ותיקון כי שרשו מעקודים שלמעלה מנקודים וברודים ולכן נותנת תושיה להנה"ב ששרשו מתהו ולהנה"א נותנת עוז שהו"ע התיקון שבשרשו הוא קדום והגם שבסדר השתל' התהו קדם לתיקון מ"מ בשרשו התיקון קדם לתהו, וזהו כללות הטעם מה שהנה"א יכול

להתגבר על הנה״ב דלכאורה הנה״ב שרשו מתהו שקדם לתיקון, אך בשרש התיקון קדם והנה״א שרשו בתיקון לכן יכול להתגבר עליו שיהי׳ התגברות הנה״א על הנה״ב ויהי׳ חלישות הנה״ב ובכלל הוא שיהי׳ התגברות הנה״א על הנה״ב *.

בס״ד, ש״פ פקודי, תרס״ב, הנחה

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו׳, וצ״ל כפל הלשון משכן משכן העדות הל״ל אלה פקודי המשכן אשר פקד, ועוד צ״ל שינוי הלשון דמתחלה אמר משכן סתם ואח״כ משכן העדות, ולהבין כ״ז צלה״ק תחלה מה שמצינו בגמרא ובזהר דמשכן היינו משכון דאיתא בזהר (פ׳ בחוקותי) ע״פ ונתתי משכני בתוככם משכני דא שכינתא כו׳ משכונא דלי גבייכו, ובתיבת משכון יש ב׳ פירושים הא׳ הוא לשון עירבון שנותנים למלוה עירבון לבטוחות על החוב, והב׳ הוא מה שא׳ נותן לחבירו איזה חפץ יקר לזכרון דאף שיתרחקו זה מזה יזכור עליו ויחזור אליו, וכן אמר שם בזהר נטל כסופא דילי׳ ונחית להו לישראל אמר להון הא משכונא דילי גבייכו בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין, דאף דקוב״ה בגלותא סליק לעילא ולעילא בכל זאת נאמר ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וגו׳ ובתר הכי קאמר שם בזהר בשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרוניתא ועל ברא הוא סליק אגרין ונחית דרגין וסליק כתלין, ובד״כ קאי זאת על הגילוים עליונים דשבתות וימים טובים ובד״פ על ג׳ תפלות שבכל יום דאז הוא עת רצון למעלה, וצ״ל ג׳ מדריגות הללו אגרין ודרגין וכתלין, וגם צ״ל את הסדר הזה למה דוקא כאשר סליק אגרין אז נחית דרגין. ובכדי להבין כ״ז צלה״ק מה שמצינו בפסוק אנכי שלומי אמוני ישראל ועל פי פשוט קאי זאת על סרח בת אשר שהשלימה למספר דע׳ נפש דמתחלה כתיב כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו׳ כל נפש ששים ושש ואח״כ כתיב כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה שבעים והנה יוסף ובניו הרי ס״ט והיא השלימה למנין שבעים לחד דעה במדרש, והנה על פי הקבלה קאי זאת על מדת המל׳ שנקראת שלימותא דעשיראה דישראל קאי על ז״א דהוא בעל ט״ס והיא משלמת למנין עשר וצ״ל למה דוקא מדת המלכות משלמת לעשר הרי גם מבלעדי אחת משאר הספירות לא הי׳ ג״כ עשר, אך הענין הוא דהנה ידוע דאצילות הוא ממוצע בין המאציל לנבראים דבכדי שיתהוו עולמות ונבראים בעלי גרול דמהארץ לרקיע מהלך ת״ק שנה ובין כל רקיע לרקיע מהלך ת״ק שנה ואפילו מלאכים שרפים ואופנים המה ג״כ בע״ג כי יש גבול להשגתן כי כל השגה הוא בגבול כי בבלתי בע״ג אין

*) ע״כ נמצא תח״י.

שייך השגה וממילא גם בביטולם יש גבול כי הביטול הוא לפי אופן ההשגה, ואפילו מלאכים היותר נעלים שעומדים כעת בפעם הג' קדוש, שאמרו פ"א קדוש ועמדו בביטול אלפים שנה וכן בפעם הב' ועתה עומדים בפעם הג', מ"מ יש גבול להשגתן ולביטולם, וע"ז נאמר וצדקתך ירננו דעלייתם הוא בבחי' צדק מלכותא קדישא ולכן נקראים עומדים דידוע ההפרש בין עומדים למהלכים דעומדים הוא דהעלי' היא בבחי' גבול ומהלכים הוא דהעלי' היא בבחי' בל"ג וכו' וגם הנשמות קודם ירידתם לעוה"ז נקראו עומדים אך אחר שירדו ונתלבשו בגוף ונה"ב אז נקראו בשם מהלכים, ולכן בכדי שיתהוו מא"ס הבלתי בע"ג בבחי' גבול צריך להיות ממוצע והוא ע"ס דאצילות דהנה אצי' הוא הפרשת הארה ואינה התהוות חדשה רק גילוי מההעלם אך הגילוי הוא ירידה ממדריגתו הקודמת כי כל גילוי הוא לאחר שירד ממדריגתו אז הוא מתגלה, ובפרט מצד הכלים דאצי' שהם בבחי' גבול חכמה וחסד, והגם שהכלים ג"כ אינם התהוות חדשה רק גילוי ההעלם מ"מ הם מכח הגבול שבא"ס דא"ס שלימותא דכולא וכשם שיש לו כח בבלתי בע"ג כך יש לו כח בגבול ובעבוה"ק אמר זאת על ע"ס דאצי', והאמת הוא דגם בעצמות א"ס יש ג"כ כח הגבול והוא כח ההעלם שבא"ס, והכלים נתהוו מצד ההעלם כי מצד ההעלם יש מקום למציאות דבר מה ולכן הכלים הם מציאות דבר מה חכ' וחסד ופועלים ג"כ ציור ותמונה בהאור שיפעול לפי אופן הכלים וכמו שמצינו גבי משה שאמר מאין לי בשר שלא הי' יכול להשפיל א"ע בהשפעת הבשר ואפי' בשר ברוחניות לאחר הבירור שהוא אהבה כרשפי אש היה השפלה לגבי מדריגתו הנעלה שהי' בבחי' מה ולא הי' ביכולתו להשפיע רק מן שהוא מזונא דחוכמתא, לזאת אמר לו הקב"ה וירדתי ואצלתי מן הרוח אשר עליך וגו' דהנה השבעים זקנים היו פחותים ממדריגת מרע"ה ועל ידם הי' השפעת הבשר, וכמו"כ יובן שהתהוות הנבראים הוא ע"י ע"ס דאצילות שהוא ממוצע בין א"ס ב"ה המאציל להנבראים שמחכמה דאצי' נתהוו חכ' דבריאה ומחסד נתהווה חסד דבריאה, דהגם דבאמת חכמה דברי' אינה בערך חכמה דאצי' דאנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא דחכמה דאצי' אינה באופן חכמה ידיעא דבריאה, מ"מ חכמה דאצי' נעשה שרש ומקור לחכמה דבריאה ע"ד שאמרו חז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל דמתיקות התפוח הגשמי שרשה הוא ממתיקות המזל הרוחני הגם שאין ערוך ביניהם כלל מ"מ מאחר שהם בסוג אחד יכול הוא להיות לו למקור ושרש, דהנה יש כמה מיני מתיקות יש מתיקות דחיך אוכל יטעם ויש מתיקות בניגון ובזה גופא יש כמה מיני מתיקות לפי אופן הכלי זמר ולפי אופן המנגן, ויש מתיקות בדבר שכל ולפי אופן העמקות ודקות השכל כך הוא אופן המתיקות, והנה מובן שאין ערוך מתיקות הגשמי דחיך אוכל יטעם למתיקות הרוחני דדבר שכל כמו"כ יובן שאין ערוך מתיקות התפוח למתיקות הרוחני דהמזל ושרש המתיקות הוא מחסד דאצי' וכן מחסד דאצי' נתהווה חסד דבריאה ועז"נ ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן נהר היינו התפשטות הארה דעדן הוא ח"ע להשקות את הגן עדן דבריאה, וכן בחסד מכלכל חיים בחסד, והנה כללות אצי' נחלקת לשתי מדריגות היינו חו"ב וז"א ומלכות, והנה חו"ב הם למעלה מגדר עלמין וע"ז כתיב הנסתרות להוי' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו, הנסתרות

היינו חו"ב וכמו שאמרו רז"ל אלפיים שנה קדמה תורה לעולם, וה' היינו ז"א ומל' נגלות לנו וגו', כי המה שייכים לעולמות, ובד"פ יותר ז"א הוא למעלה מגדר עלמין לך הוי' הגדולה וגו' שהם בבחי' דביקות וביטול בלתי מציאות ניכרת ואיהו וחיוהי חד ובמ"א מבואר שאליהן אמר הוא אינון ואינון הוא ובס"י אמר אליהן ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת ומצד עוצם הביטול שלהם א"א שיתהוה מהם איזה מציאות דבר מה כי מבלתי מציאות א"א שיתהוה מציאות ועוד איידי דטרידי למבלע לא פלטי, ועיקר ההתהוות הוא מבחי' מל', וע"ד שמצינו במשה שאמר כבד פה וכבד לשון אנכי כבד פה מסטרא דתורה שבע"פ וכבד לשון מסטרא דתורה שבכתב דמצד מדריגתו הנעלה שהי' בבחי' ביטול במציאות ונחנו מה לא הי' יכול להשפיל א"ע בהשפעה הגם שהם ענינים גבוהים מ"מ לגבי מדריגתו נחשב להשפלה כי כל השפעה הוא יש ואור הנשפע הוא מציאות והוא הי' בבחי' ביטול לזאת לא הי' יכול להשפיע, ולכן אמר לו הקב"ה ואהרן אחיך יהי' נביאך, נביאך הוא מלשון ניב שפתים שע"י יומשך השפעת התורה, הגם דונחנו מה קאי גם על אהרן מ"מ אינו דומה ביטול דאהרן לגבי ביטול דמשה שהוא הי' בבחי' מה בעצם, ועוד מצד יתרון מעלת הענווה שהיתה בו שנאמר והאיש משה עניו מאד, וכמו"כ יובן דמז"א א"א שיתהוה איזה מציאות כ"א ע"י המל' דוקא, כי מל' היינו ההתגלות והישות דכל ספירה, כגון מל' שבחכמה הוא ההתגלות והישות דחכמה כי הט"ס שלמעלה מהמל' הם בבחי' ביטול לך הוי' הגדולה ואינם בבחי' מציאות ניכרת, ועיקר גילוי הישות הוא ע"י המל', או מל' שבחסד הוא ההתגלות והישות דחסד, וכמו שאנו רואים עד"מ כי מי שיש לו איזה אהבה לחבירו, כל זמן שאור האהבה ספונה וטמונה בלב אינה מציאות ניכרת אך כשמדבר עמו דברי אהבה או שנותן לו איזה דבר אז נתגלה מציאותה וכך יובן למעלה דעיקר ההתגלות הוא ע"י המל' דוקא, וזהו ההפרש מתורה שבכתב לתורה שבע"פ שכל ההלכות שבתורה שבע"פ נמצא גם בתורה שבכתב אבל הוא בקיצור נמרץ למשל ל"ט מלאכות דשבת נרמזים בתושב"כ באותיות אחדים דדברים הדברים אלה הדברים ובתורה שבע"פ נפרטו הפרטים דהמלאכות באופן כך וכך, כי מלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה ע"כ נתפרשו הפרטים בתורה שבע"פ דוקא, ונמצא מובן דעיקר ההתהוות הוא על ידי המלכות וזהו אנכי שלומי אמוני ישראל דמל' הוא שלימותא דעשיראה כי עיקר הכוונה נשלם על ידה דוקא, ולהבין מה שאמר אנכי שלומי כו', כי הנה כח ההתגלות שבמל' הוא בשרשה למעלה מהט"ס, כי אעפ"י שבסדר השתל' היא למטה מהט"ס מ"מ בשרשה נמשכת מעצמות א"ס כי נטוע ומושרש בעצמות א"ס להיות לו דירה בתחתונים דנתאווה לו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ועיקר הכוונה נשלמת ע"י המל' כי התהוות התחתונים הוא ע"י המל' וכמו"כ הגילוי אלקות בתחתונים הוא ג"כ ע"י המל', והכח הזה במל' הוא מפני שהיא מושרשת בעצמות א"ס כי נעיצת התחלה היא בסוף דוקא, ולכן אמר אנכי שלומי אמוני וכו' דהכח הזה הוא מאנכי מי שאנכי, וכמו שמצינו במדרש ע"פ אלה הדברים אשר דבר משה וכי מאין לו דבור למשה אלא בשעת מ"ת נתרפא, וצ"ל מהו הזכות שזכה בעת מ"ת לדבור הלא העדר הדבור שלו הי' מצד גודל מעלתו שהי' בבחי' מה בעצם, ולא כמו שאר

הוספות

נשים שהעדר הדיבור הוא להם לחסרון וא"כ מהו הזכות שזכה לדבור והלא
שעת מ"ת נתעלו כללות נש"י וא"כ מהו עלי' דמשה, אלא דעליתו הי' שהגיע
בחי' מדבר הוא כתר שלמעלה מבחי' חכ' כי מצד החכמה לא הי' יכול להשפיל
ע"ע בהשפעה אבל משבא לבחי' כתר (בשעת מ"ת מצד הגילוי דאנכי), אז
א לכלל דבור אף שהי' בבחי' ביטול במציאות, ובדוגמא כזאת מצינו ההפרש
בין יוסף לשאר השבטים שהם בחרו להם להיות רועי צאן מפני שהי' בבחי'
רכבה בחרו להם לרעות צאן להיות מובדל מענייני העולם כדי שלא יבלבלו
טרידו אותם אבל יוסף הי' מלך על הארץ ומנהיג על המדינה והי' עוסק
בתבי דחושבנא אף שהי' ג"כ בבחי' מרכבה, והטעם הוא כי המה הי' מרכבתא
תאה דבריאה ועולם הבריאה הוא מגדר עלמין ע"כ הי' יכול להיות בבחי'
רכבה אף שהי' מלך על הארץ, ובדוגמא כזאת יובן דמפני דנעיצת התחילה
א בסוף דוקא ע"כ התהוות היש הוא ע"י דוקא, וע"ז נאמר מי שם פה
אדם הלא אנכי הוי', אדם הוא אדם העליון ז"א דאצי' שהוא בבחי' ביטול
ד הוי' הגדולה כו' ומזה לא הי' יכול להיות התהוות היש, ופה לאדם היינו
התגלות והישות שהוא בחי' מל' הוא מצד אנכי הוי', ולכן אמר בזהר נטל
טופא דילי', כסופא היינו מל' שהמל' נקראת כסופא חפץ יקר שהיא מושרשת
עצמות ונחית להון לישראל ואמר דא תהוי משכנתא לגבייכו כי משכן היינו
חי' מל' מקדש אדני כוננו ידיך, ובפרט בקה"ק היתה שורה בגילוי מל'
צי' וזה הי' המשכון שע"י נמשכו כל הגילוים עליונים, אך להבין מהו
משכון בזמן הגלות, הענין הוא דהנה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם,
וכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד והיינו ע"י קבעומ"ש ועול
מ"צ כי מצות הם מצות המלך וע"ז ממשיכים מדת מלכותו ית' ועל ידה
שך כל הגילויים עליונים, והגם דרמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא וידוע
מספר הוא בז"א כי ז"א הוא בעל ט"ס טפ"ט פ"א ורת"ס היינו ג' כלים
מי אמצעי חיצון רמ"ג ה"ח המגדילים רמ"ח מ"מ עיקר הכוונה שיומשך
' דוקא, ומשו"ז נק' פיקודין לשון פקודי המלך כמו מלך שמצו' לעבדיו
ת איזה דבר ויש בזה חכמה עמוקה אך העבדים העושים רצונו איבם
ם החכמה בזה רק עושים מצד קב"ע וממילא נשלם חכמתו ורצונו, וכמ"ש
המצות מושרשים ברצון עליון ונמשכים בז"א ועיקר הכוונה שיומשכו
דוקא דהיינו שלא יעשה מצד הגילוי אורות רק מצד הציווי בקב"ע
ממילא נשלם, וע"י עשיית המצות בקב"ע ממשיכים מדת המל' וע"י
ל הגילוים, אך עכשיו דהשכינה היא בבחי' גלות שנתלבשה בע' שרים
מזה יש דקליפה דידוע ההפרש בין מל' לשאר הספירות כי הם בבחי'
מל' היא בדרך ריחוק המלך המרומם לבדו, ובאצי' הוא בבחי' יש
ך בריבוי השתל' נעשה מזה יש גמור דקליפה המגביה עצמה בחוצפא
א לאמר אני ואפסי עוד, לי יאורי ואני עשיתיני, מי הוי' אשר אשמע
דעתי את הוי', והגם דקרו לי' אלקא דאלקיא וכמצביא עביד בחיל
הביטול הוא קצת ואינו בבחי' הרגש והישות שלהם הוא במורגש,
נעים ומעכבים על הגילוי אלקות, אך הנה עיקר קבלת חיותם הוא

מהמקיף עליון רם על כל גוים הוי׳, שממית בידי׳ תתפש והיא בהיכלי מלך, אם צדקת מה תתן לו כו׳ כחשיכה כאורה שאינו תופס מקום כלל מעשי תחתונים, והנה כתיב אם תגביה כנשר משם אורידך נאום הוי׳ כו׳, וצ״ל מאחר ששם אינו נוגע מעשי תחתונים מפני מה משם אורידך, אלא הענין הוא דמה שמקבלים חיותם מהמקיף הוא רק מצד חיצונית המקיף אבל בפנימית המקיף הכוונה שיומשך דוקא למקום הראוי כמו שנאמר הלא אח עשיו ליעקב ואוהב את יעקב ואת עשיו שנאתי דאף במקום דאח עשיו ליעקב מ״מ ואוהב את יעקב דעיקר הכוונה הוא נש״י ותומ״צ, וע״ד שמצינו בגמרא חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי שצריך להגיע לבחי׳ מקום דלא ידע בין כו׳ ועכ״ז ארור המן וברוך מרדכי דוקא דמצד הפנימית הכוונה שיומשך דוקא במקום הראוי, ולכן אמר משם אורידך נאום הוי׳, דהוי׳ היינו הוי׳ שבעצמות ומצד פנימית ועצמות המקיף בא להם הירידה דשם הכוונה דוקא לנש״י ואז לא יוכלו לקבל מחיצונית המקיף, וע״ז אמר בזהר כד סליק ברעותא דמלכא על מטרוניתא וברא היינו שבעלות הרצון לפקוד שכינת עוזו ויש מונעים ומעכבים על הגילוי סליק אגרין היינו פנימית המקיף כי אגרין לשון הר גבוה גג, וסליק אגרין היינו בבחי׳ פנימית המקיף ששם הכוונה נש״י ותומ״צ, ונחית דרגין היינו ע״ס דאצי׳ מדרגא לדרגא, ועוד דרגין לשון שורות ומבואר במ״א ע״פ קורא הדורות מראש כי דורות קאי על ע״ס לשון דרי דרי וע״י נמשך האור בפנימית דוקא, וסליק כתלין היינו שיומשך הגילוי בבי״ע, דידוע שמעמד ומצב הקליפות הוא בבי״ע כי באצי׳ כתיב לא יגורך רע, ובבי״ע גופא חלוקים יצירה ועשי׳ מבריאה, כי בבריאה הוא רובו טוב ומיעוטו רע והרע אינו מעורב עם הטוב, וביצירה הוא מחצה על מחצה ובעשי׳ רובו רע ומעוטו טוב ומעורב הרע בהטוב וע״כ עיקר הגילוי הוא רק בטוב שבבריאה וזהו סליק כותלין כי יש כותל המפסיק בין רע לטוב, וזהו ההפרש בין שבת ויו״ט לששת ימי החול כי בימות החול נמשך האור מו״ק דעשי׳ ההארה מצומצמת ובשבת מאיר מוחין דאבא וביו״ט מוחין דאימא והגילוי הוא בטוב שבבריאה ויצירה ועשי׳ עולים ונכללים בבריאה אך למטה בעשי׳ א״א להיות נמשך מפני התערובות רע, והגם שנמשך האור מפנימית וע״ז אין מונע ומעכבים מ״מ מאחר שהעולם לא נתברר עדיין כי עתה זמן הבירורים א״א לימשך למטה, וע״ד שמצינו ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן מ״מ לא נפסקה לגמרי הגם דכתיב וירד הוי׳ על הר סיני מ״מ מאחר שלא הי׳ עוד עבודת הבירורים לא נפסקה זוהמתן לגמרי וזהו אלה פקודי המשכן משכן העדות, פקודי היינו מלשון ופקדת נוך והו פקידת שכינת עוזו הוא ע״י משכן דמשכן היינו משכון וזהו נטל כסופא דיי ונחית לישראל כו׳ שע״י המשכן שהיתה שם בגילוי מל׳ דאצי׳ נמשכו הגילוים. וזה הי׳ בזמן שביהמ״ק קיים ועכשיו הוא ע״י משכן העדות ע היינו תורה ומצות כדכתיב אלה העדות והחוקים שע״י קבעומ״ש וע״י התומ״צ ממשיכים מדת מלכותו ית׳ וע״י נמשך כל הגילוים, אך עכשיו בהעלם וע״ז מורה לשון עדות שעדות אינו שייך רק על דבר הנעלם

דבר הנראה אינו שייך עדות דאפילו בשבת ויו"ט שעולים ונכללים בבריאה מ"מ אינה מקבלת בגילוי והגילוי יהי' לעתיד לבא לאחר גמר כל הבירורים בנש"י למטה.

בס"ד, ש"פ ראה, תרס"ב, הנחה מא' השומעים

נא' על הדאציע

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו וכו', הנה נותן הוא ל' מתנה וצ"ל מה שייך על קללה ל' מתנה, אך הענין הוא דהנה שרש הענין של ברכה וקללה הוא ג"ע וגיהנום ולכן אמר את הברכה אשר תשמעו שהו"ע קיום המצות ואת הקללה אם לא תשמעו שלא יש קיום המצות, כדאי' בספרים שבשעה שהאדם עושה מצוה נשמתו היא בג"ע ובשעה שעובר עבירה נשמתו היא בגיהנום, והגם שאינו מרגיש לא בעת עשיית המצוה את הטוב ועונג של ג"ע ולא בעת העבירה את הצער ויגון של גיהנום זהו מפני שהגוף מעלים ומסתיר אבל האמת הוא כן שבשעה שעושה מצוה נשמתו היא בג"ע ובשעה שעובר עבירה כו', כי הנה הוא רוחני ואינו מוגדר בזמן ומקום והגם שהוא נתפס בגוף מ"מ אינו מוגדר בזמן ומקום, והראי' ע"ז ממה שבצדיקים הגדולים בעת השינה נשמתם עולה למע' ושואבת רוח חיים ובהקיצם משגתם תומ"י חוזרת אליהם הלא אינה בגדר זמן וממילא אינה בגדר מקום, וביותר מצינו ראי' ע"ז ממה דאי' על האריז"ל שאם הי' צריך לדבר עם נשמת אדם הי' ממשיכה אליו בעוד האדם חי ומדבר עמה הלא שהנפש אינו בגדר זמן ולא בגדר מקום, ולכן יכול להיות שבעת עברו עבירה נשמתו היא בגיהנום ומדה טובה מרובה שבשעה שעושה מצוה נשמתו היא בג"ע ועוה"ב ועוד למע' יותר. והענין הוא דהנה אי' בגמ' (סנהדרין ק' ע"א) עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק מלוא עומסו שנא' ברוך אד' יום יום יעמס לנו, ופריך וכי אפשר למימר הכי והכתיב מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן (זרת הוא שיעור שבין אצבע לאגודל), ומשני עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות ומשו"ה יוכלו לקבל, נמצא דהגמ' מפ' את הפ' דברוך אד' יום יום כו' על הגילוי דלעתיד, אך פי' הפשוט של הפ' משמע שקאי על זמן דעכשיו כמ"ש ברוך אד' יום יום כו' וכן ת"י בכל יום ויום טעין לנא ומוסיף לנו פיקודיא על פיקודיא, הלא דמפ' את הפ' על זמן דעכשיו. והנה ענין דמוסיף לנו פיקודיא על פיקודיא צ"ל לכאו' והלא כתי' לא תוסיפו כו' ולא תגרעו כו', אך הענין הוא ע"ד מ"ש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך שיש דברי' נעלמים ונסתרים בתו' ושאל שיגלה אותם אליו, דהנה הנהגת העולמות אינו שוה בכל דור ודור שבזמן הבית ראשון הי' מאיר גילוי אלקו' והי' גילוי

הנבואה ואח"כ היו בני נביאים שהיו לומדים א"ע לבוא למדרי' הנבואה ואח"כ היו תנאים ואמוראים שהו"ע משנה וגמ' שיש חילוקי מדרי' באופן הגילוי שמשנה ביצי' ותלמוד בבריא', שמשנה ביצי' הפי' הוא שממשיך את הגילוי אלקו' עד עולם היצי' ותלמוד בבריא' הפי' הוא שממשיך את הגילוי עד עולם הבריא' ומשו"ז יש חילוק באופן הגילוי למטה בעשי' ג"כ שמשנה ביצי' שההמשכה היא עד עולם היצי' הארה ממנו מאיר גם בעולם העשי' ותלמוד בבריא' שההמשכה אינה רק עד עולם הבריא' יתצמצם האור כ"כ עד שלמטה בעולם העשי' אינו מאיר לגמרי שום גילוי אור, וזהו ג"כ ענין הגדרי' וסייגי' שהתקינו חכמי הדור כי בדורות הראשונים הי' מאיר גילוי אלקו' ולא היו צריכים לזה ואח"כ כשנתמעט הגילוי אור היו צריכים להגדרים וסייגים, שהגדרים וסייגים היו בהעלם בתו' ואח"כ יצאו אל הגילוי, וזהו ג"כ ענין מה שת"י ומוסיף לנו פיקודיא על פיקודיא שזהו מה שהי' כבר בהעלם בתו' ואח"כ יצא מהעלם אל הגילוי, ועכ"פ הלא מפ' את הפ' על זמן דעכשיו ובגמ' מפ' על זמן דלעתיד, אך הענין הוא דיום שבפ' זה אינו קאי על יום של האדם דלמטה כ"א על יומו של הקב"ה שיומו של הקב"ה חשיב אלף שנה כמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כו' ויום יום קאי על בחי' התו' דבתו' כתי' ואהי' אצלו שעשועי' יום יום וכמא' אלפיים שנה קדמה תורה לעולם ובתו' יש ב' בחי' יום היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם והת"י מפ' על היום לעשותם והגמ' מפ' על למחר לקבל שכרם, ולהבין זה צריך להבין ענין ההמשכה שנעשה ע"י המצות דהנה כתי' ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגוויהו שיש ב' בחי' הוי', הוי' דלתתא והוי' דלעילא שבד"כ הוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע, דהנה התהוות העולמות והנבראי' הוא בדרך בריא' יש מאין ולאו דוקא עולמו' בי"ע אלא אפי' עולמו' העליונים התהוותם ג"כ בדרך בריא' יש מאין וכמ"ש בורא קדושים שאפי' בחי' חו"ב התהוותם הוא בדרך בריא' יש מאין שלא כדרך השתל' עו"ע, דענין השתל' עו"ע הוא שהעלול הי' כלול בעילתו ואח"כ יצא מהעלם אל הגילוי כמו בשכל ומדות שהמדות היו כלולים בשכל תחלה שהרי יש התפעלות שכלי שהו"ע מדות או הטיית שכלי שנוטה לחסד או לגבו' שהוא ג"כ ענין מדות אלא שאז הי' מאיר גילוי השכל ולכן הי' אז המדות בהעלם ואח"כ יצאו מההעלם לגילוי ונעשו מדות בלב, וכן ממדות למחשבה שאותיו' המח' היו כבר בחמדת הלב אלא שהיו בהעלם ואח"כ יצאו מהעלם אל הגילוי וביותר מובן זה מאותי' המח' ואותי' הדבור שאותי' המח' עצמן יצאו לגילוי באותי' הדבור אלא שבעודן במחשבתו היו בבחי' דקות ורוחני' ולא היו נרגשים אל הזולת ואח"כ יצאו לגילוי באותי' הדבור להיות נרגשים אל הזולת שכ"ז ענין השתל' עו"ע שהעלול הי' כלול בעילתו כמו בשכל ומדו' ומח' ודיבור, כמו"כ למע' הנה מהחכ' ולמטה הוא בדרך השתל' עו"ע שז"א ומל' היו כלולים בחכ' תחלה ואח"כ יצאו מהעלם אל הגילוי אבל התהוות החכ' מלמע' מהחכ' אינו בדרך השתל' עו"ע שאינו שייך לומר שהי' כלול תחלה אלא בדבר שבערך זל"ז אבל בדברי' שאינם בערך זל"ז אינו שייך לומר שהי' כלול תחלה, והעולמו' אינם בערך הא"ס כמ"ש והקדוש בשמים ובארץ שא"ס הוא קדוש ומובדל מעולמו' וכדי שיהיו

עולמו' הי' צ"ל צמצום תחלה שהו"ע הסתלקות האור הראשון לגמרי וזהו ג"כ ענין מה שהוי' ל' מהוה בראשו יו"ד שמורה על הצמצום ואח"כ נמשך רק הארה בעולמות שיהי' אח"כ ה' התפשטות וא"ו המשכה וה"א התפשטות, כמו"כ בחכ' הנה כתי' והחכ' מאין תמצא שאופן התהוותה הוא בדרך בריא' יש מאין שהחכ' היא ג"כ באין ערוך לגבי עצמותו ית' כמ"ש כולם בחכ' עשית שהחכ' היא כעשי' גשמי' לפניו ומ"ש מאין שהוא רק הארה שאינו נוגע אל העצמות, וזהו"ע ש' הוי' דממלא שעז"נ מה הנשמה ממלאה את הגוף אף הקב"ה ממלא את העולם ולכן יש ש' הוי' בכל עולם ועולם מלבד מה שהעולמות בכללותם נכללים בש' הוי' שיו"ד באצי' וה' בבריאה וא"ו ביצי' וה"א אחרונה בעשי' וכמו"כ כללות גילוי הקו הוא ע"י ש' הוי' הנה בכל עולם ועולם יש ש' הוי' שהו"ע הע"ס שבו, חכ' ובינה וז"א ומל', וכמו"כ בהנבראי' יש ג"כ ש' הוי' כמו בהאדם מלבד מה שבנפש יש ציור ש' הוי' כידוע הנה גם בגוף יש ציור אותי' ש' הוי' שהראש הוא ציור אות יו"ד וה' אצבעות היד הוא ה' ראשונה וה' אצבעות הרגל הוא ה' אחרונה והגוף הוא ציור אות וא"ו, וכמו"כ יש בהאדם עצמות וגידים בשר ועור שעצמות הוא בחי' חכ' כמארז"ל אב מזריע לובן שממנו עצמות וגידים הם בבחי' קוין שהוא ציור אות וא"ו ובשר ועור הם ב' לבושין שהוא כנגד ב' ההי"ן שה' ראשונה הוא כיסוי ולבוש לאות יו"ד וה"א אחרונה הוא כיסוי ולבוש לאות וא"ו, וכמו"כ יש ש' הוי' בכל נברא ונברא כמ"ש בתיקוני זוהר, וכמו"כ יש דצח"ם בכל עולם וד' יסודות ארמ"ע שהם כנגד ד' אותי' של ש' הוי' שכ"ז הוא מפני שהש' הוי' בא בהם בבחי' התלבשות בפנימיות לכן יש בהם ציור ש' הוי', וכמו"כ יש התחלקות בהעולמות באופן הגילוי שכמו שלמטה אינו דומה מעלת המדבר למעלת החי כמו"כ למע' אינו דומה הגילוי אלקו' שמאיר בעולם האצי' להגילוי שבעולם הבריאה שבאצי' מאיר גילוי המהות משא"כ בבריא', שזהו מפני שבאצי' הכלים הם ראויי' לקבל גילוי אור יותר מבבריא' שכ"ז הוא הוי' דממלא שהוא הוי' הב', והוי' הא' הוא הוי' דלעילא שעז"נ עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד שלמע' מגדר העולמות שהוא בחי' סוכ"ע שלא יש שם ענין ההתחלקו' שמקיף כולם בהשואה אחת וכמו העיגול שאין בו מע' ומטה וכמ"ש כולם בחכ' עשית שחכ' היא כעשי' גשמי' לפניו ובשרש הוא העיגול הגדול שלפני הקו שהקו הוא שנמשך לאחר הצמצום ובא בס' השתל' והעיגול הגדול שלפני הקו הוא שמקיף כולם בהשוא' א', והנה ע"י המצות ממשיכים מבחי' סוכ"ע כמ"ש אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי שהמצות הם רצון העליון שלמע' מהחכ' ולכן אמרו רז"ל גדולים מעשי הצדיקי' ממעשי שמים וארץ, דמעשה שמים וארץ הוא מש' הוי' דלתתא וע"י מעשי צדיקים ממשיכים מש' הוי' דלעילא דתרי"ג מצות דאוריי' וז' מצות דרבנן בגי' תר"ך שהם תר"ך עמודי אור שהו"ע הכתר ועטרה שעל גבי הראש שלמע' מבחי' המוחין וכמו הכתר שעושין מאבנים רק שהם אבנים טובים ומאירים כמו"כ המצות נתלבשו בדברים גשמיים וע"ז שעושין מהם מצוה וכדבעי למהוי נעשים בבחי' מעשים טובי' ומאירים, וזהו"ע עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד שמו בגימ' רצון שע"י המצות ממשיכים מבחי' ש'

הוי' דלעילא, ומה שאמר עמוד אור הוא כמו העמוד שמחבר הגג עם הרצפה כמו"כ ע"י המצות ממשיכים מבחי' סוכ"ע למטה שהו"ע יחוד סובב וממלא שבד"כ הוא ההמשכה מאוא"ס שלפה"צ ובד"פ ממשיכים בחי' הכתר שבכל עולם ועולם וזהו"ע היום לעשותם אך כ"ז הוא בהעלם והגילוי יהי' לעתיד בעוה"ב שהוא עולם התחי' כמארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ואלו שאין להם חלק לעוה"ב האומר אין תחיית המתים מן התו' הרי שעוה"ב הוא עולם ועולם וזהו"ע היום לעשותם, אך כ"ז הוא בהעלם והגילוי יהי' לעתיד הוא נשמות בלא גופים ולעתיד שיהי' עיקר הקיבול שכר יהי' אז נשמות בגופי' הוא לכאו' נשמה בלא גוף תוכל להשיג יותר מנשמה בגוף, אך הענין הוא כי הנה בג"ע כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן הוא בחי' חכ' ונהר הוא התפשטות מחכ' כמו הנהר שהוא התפשטות מהמעיין ויוצא להשקות את הגן והנה כל התפשטות הוא רק הארה וההתפשטות הוא מעדן שהוא בחי' חכ' שהוא בחי' ממכ"ע וצריך להיות שם בחי' כלים לקבל והנשמה היא בערך לקבל את הגלוי ולא הגוף משא"כ לעתיד יאיר בחי' סוכ"ע ששם הנשמה אינה בערך כמו הגוף ולכן יהיו שם נשמות בגופי', ובגופים דוקא כי הנה בגוף מאיר בחי' סוכ"ע כי כח העצמי הוא בעשי' דוקא רק שעתה ישנו בהעלם ולעתיד יהי' כח הסובב בבחי' גילוי. אך הנה צ"ל איך יוכל להיות הגילוי דסובב בעולם שהרי העולמות אינם בערך לקבל את הגילוי אור ולעתיד הלא יהי' גילוי הסובב בבחי' פנימי' מה שעכשיו הוא בהעלם הלא לע"ל יאיר בבחי' גילוי ובפנימי' ואיך יוכל להיות כזה, ע"ז א' רז"ל עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק מלא עומסו, דהנה עומסו הו"ע פיסת היד דג' פרקים יש ביד פרק העליון הסמוך לכתף והזרוע, ופיסת היד שעיקר היד הוא פיסת היד שלכן נק' יד ע"ש הי"ד פרקי' שיש בו שארבע אצבעות בכל א' יש ג' פרקים והאגודל יש בו ב' פרקים הרי י"ד, והנה הארת השכל מאיר ע"י היד שכדי שיבוא הארת השכל באותי' הוא ע"י היד וכמו"כ הוא כותב ספר בדיו על הקלף שע"י היד בא הארת השכל וגם רזין דרזין דאוריי' באותי' הכתב וכן שכל עמוק אשר לא יוכל לבוא באותי' הדבור יבא לגילוי ע"י היד שהו"ע הרמז כמא' די לחכימא ברמיזא, והכלי לזה הוא פיסת היד דוקא שהוא בחי' חב"ד שביד דהנה תלת פרקין שביד הוא כנגד חב"ד חג"ת נה"י והוא כמו שהיד מוגבה למע' שהפרק הסמוך לכתף הוא בחי' נה"י והזרוע הוא בחי' חג"ת ופיסת היד הוא בחי' חב"ד שביד וע"י עובר הארת השכל, וזהו ג"כ ענין מה שבתו' כתיב אשר צוה ה' ביד משה מפני שהתורה אינה בגדר עולמות שהיא קדמה לעולם וכדי שתבוא בעולם הוא ע"י משה דוקא שהוא כמו יד לתורה, כמו"כ למע' הנה כתי' חסד אל כל היום, אל הוא נהירו דחוכמתא וכדי שיהי' הגילוי למטה הוא ע"י חסד דוקא, חסד דרועא ימינא, וזהו ג"כ משארז"ל עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק מלא עומסו שכדי שיהי' גילוי הסובב בעולם שאינו בערכו כלל הוא ע"י עומסו דוקא וכמו הארת השכל שמאיר ע"י היד באותי' אף שהאותי' אינם בערך השכל כלל וזהו"ע אברהם אבר מה ש' מ"ה הוא בחכ' שאוא"ס מאיר בחכ' והכלי להגילוי הוא אברהם דוקא שהוא בחי' החסד, ומה שפריך בגמ' שם וכי אפשר למימר הכי והלא לכאו' הגילוי הוא ע"י מלא עומסו, אך

הענין הוא דענין המלא עומסו הוא רק כדי שיבוא הגילוי מלמע' אבל מ"מ הרי צריך להיות כלי לזה מלמטה כדי שיוכל לקבל ויובן זה ע"ד כמו בממלא שיש בזה ג"כ ב' ענינים צמצום האור שנתצמצם שיהי' בכללותו לפי אופן העולמות שהו"ע הקו קצר שלפי אופן העולמו' ומ"מ יש חילוק באופני הגילוים שבאצי' מאיר האור בגילוי יותר מבבריא' וכן צמצום האור שנתצמצם בכללותו לפי"ע עולם האצי' ומ"מ אינו דומה באצי' גופא הגילוי שבחכ' להגילוי שבבינה וכן הגילוי שבמוחין להגילוי שבמדות שהוא לפי אופן הכלים, כמו"כ יובן בבחי' סוכ"ע שהמלוא עומסו הוא רק כדי שיוכל הגילוי בהאור מלמע' שהוא כמו בממלא הו"ע צמצום האור ובסובב לא נתצמצם האור רק שע"י מלוא עומסו יבא בגילוי כמו שהוא וכמו בהארת השכל שעובר ע"י היד שלא נתצמצם לפי אופן היד שאם נתצמצם לפי אופן היד לא הי' במציאות שכל כלל כי ביד הרי לא יש שם רק כח התנועה ובכלל הוא כח המעשה כמו"כ למע' שע"י המלוא עומסו יבוא הגילוי למטה כמו שהוא אף שאינו בערך כלל יותר משאין ערוך הארת השכל לגבי היד מ"מ יבא בגילוי, אבל בכל זאת הרי צריכים להיות כלים ראויים כמו בממלא ששם ג"כ ישנם כלים ראויים אלא שאינו בדומה שהכלי' דממלא הם לפי"ע האור ובסובב הכלים אינם בערך האור וכמו בענין האור אינו דומה הגילוי דסובב להגילוי דממלא שבממלא האור בא בצמצום ובסובב הגילוי כמו שהוא כמו"כ בהכלים אינו דומה שבממלא הכלים הם לפי"ע האור ובסובב הכלים אינם בערך האור מ"מ הרי צריכים כלים ראויי' לקבל, ולכן פריך הלא שמים בזרת תכן שהגילוי בעולמות הוא רק מהאור שלאחר הצמצום ואיך יוכלו לקבל את הגילוי אור שלפה"צ, ומשני עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שבזה יהיו כלים לקבל את הגילוי והענין הוא דהנה כתי' ראשית חכ' קנה חכ' ובכל קנינך קנה בינה, חכ' ובינה הם תושב"כ ותושבע"פ כמ"ש שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך, אביך הוא בחי' חכ' שהיא נקודה כללית שאין בה התחלקות הפרטי' כמו"כ בטפת האב לא יש ציור האברים כלל וכמו"כ בתושב"כ הכל הוא בקיצור נמרץ, ובינה הוא תושבע"פ כמ"ש כי אם לבינה תקרא שבינה הו"ע התרחבות והתחלקו' לפרטים כמו"כ בתושבע"פ הוא בחי' הגדלת והתרחבות התורה שנתבארו כל הענינים, ומה שא' ע"ז קנה חכ' וכו' הוא שיהי' אופן לימוד התו' בדרך קני' שיהי' נקנה ונקלט בנפשו עסק התו' ויתאחד באור התו' או שקני' הוא שיהי' עסק התו' בקביעו' כמא' עשה תורתך קבע שיהי' כל כוונתו ורצונו בעסק התו' וכמו הקונה חפץ יקר שיש לו רצון וחשק פנימי' בהקני' ויקר אצלו מאוד כמו"כ בעסק התו' יהי' לו רצון עיקרי בזה שלא יעשה זה ברצון הטפל שיש רצון הטפל שהוא בדרך כפי' והכרח ורצון עיקרי הוא מה שהוא בחשק ועונג, וקנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה הוא בגימ' ש"י שהוא בחי' ש"י עולמות שהוא בחי' התורה שעי"ז הם כלים לקבל את הגילוי אור דהנה העולמות נתהוו מהאור שלאחר הצמצום לכן אינם כלים לקבל את הגילוי אור שלפני הצמצום אבל התו' שהיא למע' מבחי' העולמות כמא' אלפיים שנה קדמה תורה לעולם ואוריי' מחכ' נפקת ורק שבאה למטה ביד משה לכן ע"י יכולים לקבל את הגילוי אור שלפה"צ וכ"ז הוא לפי פי' הגמ' שפירשו על למחר לקבל

שכרם, והת"י מפ' על היום לעשותם שהוא במדרי' עליונה יותר דהנה ארז"ל יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, עוה"ב הוא עולם התחי' שהגילוי דעכשיו ע"י תומ"צ הוא למע' מהגילוי דלע"ל שלעתיד יהי' הגילוי דש"י עולמו' שהוא רק מחצה התחתון שבכתר אמנם ע"י המצות נמשך כללות הכתר דתרי"ג מצות דאוריי' וז' מצות דרבנן תר"ך עמודי אור, ולאו דוקא ע"י כללות כל המצות אלא אפי' במצוה פרטי' ממשיכים מכללות הכתר דמצוה הוא רצון העליון שהוא בחי' כתר אלא שצריך להיות עשיית המצוה בחיות ועונג בהדבר ובשמחה ש"מ שיהי' שמח מעצם עשיית המצוה שעי"ז ממשיך בחי' כללות הכתר דהנה בכתר יש ב' בחי' רצון וחפץ, חפץ הוא רצון שיש בו תענוג, ובמ"א אי' רצון ותענוג, ובזה שעושה את המצוה בבחי' עונג וחשק בהדבר עי"ז ממשיך מכללות הכתר, ולכן בקש משה שיכנס לארץ דלכאו' הלא משה קבל תורה מסיני וידע את טעמי התו' וסודותי' ולמה זה ביקש ליכנס בארץ אלא שענין טעמי התו' הוא כמו כוונת המצות שהוא ע"ד מלא עומסו שיהי' לעתיד שהו"ע מחצה התחתון, אבל ע"י מצות מעשיות עי"ז ממשיכים בחי' כללות הכתר, ומ"ש בארץ דוקא הוא מפני שנעוץ תחב"ס דוקא, ובזה יובן מ"ש ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, ברכה הו"ע המשכה וכולל כל המשכות הן הגילוי דלעתיד והן הגילוי דעכשיו שע"י המצות מ"מ אמר היום מפני שעיקר הגילוי הוא ע"י התומ"צ דעכשיו שלעתיד יהי' הגילוי רק ממחצה התחתון שבכתר וע"י המצות ממשיך כללות הכתר, ומ"ש וקללה דלכאו' מה שייך ל' מתנה על קללה הענין הוא דהנה כתי' יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע וצ"ל למה זה צ"ל בריאת הרע הלא למע' כתי' לא יגורך רע כמו"כ למטה צריך להיות ובערת הרע מקרבך ומדוע זה צריכי' לבריאת הרע, אך הענין הוא דהנה אי' במד"ר ע"פ וירא אלקי' את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, טוב זה יצר טוב מאוד זה יצה"ר שהיצה"ר לאחר הבירור הוא למע' יותר מטוב בעצם כאשר אתהפכא חשוכא לנהורא להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר יתהפך לטוב לאהי' את ה' וכמ"ש לבי ובשרי ירננו אל אל חי שהלב ובשר הגשמי ירנן וישבח ויתענג על אלקו' שהנה"ט יתהפך מאהבה זרה לאהבת ה' שאז יהי' כיתרון אור הבא מתוך החושך משום שחושך קדם לאור וקלי' קדמה לפרי ששורש הנה"ט הוא מתהו שקדם לתיקון רק שנפל למטה מטה ביותר משום שכל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר, כמו שמצינו בפני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל שמפני הארי' נעשה למטה בחי' ארי' הטורף ודורס ומפני שור נמשך למטה בהמה טהורה כמו"כ שרש הנה"ט הוא למע' יותר ולכן ע"י הבירור מעלים אותו לשרשו ונעשה עי"ז גילוי אור עליון יותר, וא' ע"ז היום דוקא כי הבירור הוא למטה בעשי' דוקא כמו התשובה שאיננה רק בעולם הזה, שבעוה"ב שהוא בחי' ג"ע שם לא יש בחי' תשובה מפני ששם מאיר גילוי הממלא וצריך לזה בחי' כלים דוקא והטוב אינו במקום הרע והרע אינו במקום הטוב ולכן א"א להיות שם הבירור אבל בעוה"ז מאיר גילוי הסובב ששם כחשיכה כאורה והרע במקום הטוב והטוב הוא במקום הרע לכן יכול להיות בזה ענין הבירור, והמצות הוא ענין מצות לא תעשה שע"י שכופה א"ע מדברים שנפשו של אדם מתאוה להם

ומחמדתן עי"ז ממשיך עיקר הגילוי דהנה על מצות עשה אמרו רז"ל אדם נותן מלוא עומסו למטה הקב"ה נותן לו מלוא עומסו למע' שמלוא עומסו ה"ע צדקה שהוא מצות עשה וממשיך עי"ז רק בחי' מלוא עומסו שהוא הגילוי דלעתיד שהוא רק ממחצה התחתון שבכתר אבל ע"י מצות ל"ת ממשיך מכללות הכתר והנה באמת ע"י מצות עשה ממשיך ג"כ בחי' כללות הכתר אך עיקר הגילוי הוא ע"י מל"ת, ומ"ש והקללה אם לא תשמעו הוא כשלא יקיים המצות שאז הוא בגיהנום והקליעה בזה הוא ג"כ שלא בערך כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים ונפש אויביך יקלענה בכף הקלע שמדמה זל"ז שכמו ששם הגילוי אור הוא שלא בערך כמו"כ הקליעה היא ג"כ שלא בערך ומ"ש הברכה והקללה הו"ע מצות ל"ת שעי"ז הוא עיקר הגילוי, ומ"ש והברכה אם תשמעון הענין הוא דהנה שמיעה הו"ע ביטול הרצון ובחי' קבעומ"ש כמ"ש דבר כי שומע עבדך דלכאו' הלא כולם שומעים ומהו כי שומע עבדך, אך ענין שמיעה הוא מה שמבטל דעתו ורצונו לשמוע דברי חבירו, כמו"כ עסק התומ"צ צריך להיות בבחי' קבעומ"ש כמו שאמר שמואל לשאול הלא שמוע מזבח טוב ששאול הלך אחר הטעם וחשב שיכול להיות הבירור בעמלק לכן אמר הקימותי את דבר הוי' שלקח ממיטב הצאן להקריב קרבן וא"ל שמואל הלא שמוע מזבח טוב שהעיקר הוא הקבעומ"ש, וצ"ל הקבעומ"ש תדיר בכל יום כמו שלמע' כתי' המחדש בטובו בכי"ת מע"ב וכמ"ש חדשים לבקרים כמו"כ למטה צריך להיות הקבעומ"ש תמיד, וזהו"ע יום יום יעמס לנו ל' אבי העמיס עליכם שהו"ע הקב"ע ועי"ז ממשיך מלמע' ג"כ ענין הנחת עצמותו כביכול שיהי' גילוי הסובב שאינו בערך העולמות כלל שיאיר בבחי' גילוי שצריך להיות לזה בחי' הנחת עצמותו כביכול, וזהו מ"ש ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה שהו"ע מצות עשה ומל"ת ששייך ע"ז ל' מתנה שנתן הקב"ה במתנה לישראל שע"י המצות ימשיכו גילוי בחי' כללות הכתר ומ"ש והברכה אם תשמעו הוא הקבעומ"ש שעי"ז ממשיך למע' ג"כ ענין הנחת עצמותו שיאיר גילוי בחי' הסובב למטה.

הוספה ג

ליקוט שיחות ורשימות

מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע

— אודות מאמרי שנות תר"ס—ס"ב * —

דער[1] יאָהר תרס"א איז בא די תלמידי ישיבת תומכי תמימים — וואָס האָבן שוין יעמאָלט גיציילט — כ"י — אַ מספר נכון, און האָבן גי־האָט אַ געוויסע ווירקונג אויף דעם עדת החסידים בכלל — איז דער יאָהר תרס"א גיווען אַ שנת עבודה מיט גאָר אַ גרויסע שקידה.

אין יאָהר תרס"א איז דער טאָטע גיווען דעם רוב יאָהר אין אויסלאַנד, זייענדיק אין אויסלאנד האָט ער מיר געשריבן בריף איבער דער הנהגה פון דער ישיבה, אינצלטע בריף זיינען בעקאַנט גיווארן צו די תלמידי ישיבת תומכי תמימים, און דאָס האָט אַריין גיטראָגן פרישע כחות און שקידה בלימוד החסידות.

די מאמרים וואָס דער טאָטע זאָגט אין די יאָהרן תרס"ב, ס"ג, ס"ד, תרס"ה, הן די אינצלטע מאמרים און הן די המשכים, די שמועסן פון די זמני שמחה, שמחת תורה און י"ט כסלו, און די צוויי קונטרסים וואָס זיינען אַרויס אין די יאָהרן תרס"ג תרס"ד זיינען אַ בעוויז אויף דעם מצב החסידים און תלמידי ישיבת תומכי תמימים אין יענער צייט.

יעדער איינער קאָן, לויט די פער־שידענע מאמרי חסידות, וואָס דער טאָטע האָט גיזאָגט אין דעם משך פון די צוועלף יאָהר תרנ"ד — תרס"ה, זיך בעקאָנען מיט דעם גאָר גרויסען שינוי פון התרחבות החסידות און עבודת החסידים, וואָס עס איז פאָרגיקומען פאָר דעם משך זמן.

די צוועלף יאָהר האָבן גימאָכט אַ הכשרה אויף מגדל זיין אַ דור דעה, וואָס זאָלען לערנען חסידות בעיון און האָבען אַ טיפן גישמאַק אין עבודה שבלב.

די[2] וואָס לערנען חסידות און האָבן אין דעם אַ פאָרשטענדעניש, זעהען אין דעם טאָטנס מאמרים פון די יאָהרן תרנ"ח—נט, תר"ס, אַ גרויסן

---

*) ההערות הבאות בחצאי ריבוע, ניתוספו ע"י המו"ל.

1) [נדפס בלקו"ד כרך ב' ע' 598.

2) נדפס שם ע' רחצ].

אונטערשייד, הן אין די עצם ענינים פון די מאמרים און הן אין דעם אופן פון די ביאורים און הסברים, פון יאָהר צו יאָהר.

די מאמרים פון יאָהר תרנ״ח ביז די מאמרים פון חג השבועות, זיינען אייגצעלנע מאמרים, און די ענינים פון די מאמרים זיינען אַזעלכע, וואָס מתחילים אין לימוד החסידות זאָלן דאָס אויך קאָנען בעגרייפן.

דעם מאמר פון חג השבועות תרנ״ח איז אַ טיפער מאמר, אָבער דאָך איז דאָס לפי ערך די תלמידי תומכי תמימים אין יענער צייט.

די מאמרים פון יאָהר תרנ״ט זיינען שוין פאַר אַזעלכע, וואָס פאַרשטייען טיפערע ענינים אין חסידות, און די מאמרים פון יאָהר תר״ס זיינען נאָך טיפערע ענינים.

אין יאָהר תר״ס האָבן אַ טייל תלמידי ישיבת תומכי תמימים שטאַרק גיטאָן אין די מאמרים, וואָס דער טאַטע האָט געזאָגט, און התלמיד מובהק החסיד הרב ר׳ אברהם דוד ז״ל פּויזנער מקלימאָוויטש האָט גישריבן הנחות אויף די מאמרים.

אויף וויפל בא דעם טאַטען איז גיזוען חשוב די הנחות וואָס התלמיד הרא״ד האָט גישריבן, איז צו זעהן דערפון וואָס ער פלעגט זיי דורכזעהען און אין פאַרשידענע ערטער גיזאָגט ווי צו פאַרריכטן, און דאָס איז דער טעם, וואָס אין יאָהר תר״ס האָט דער טאַטע וויניק גישריבן די מאמרים, וואָס ער האָט געזאָגט בשבתות השנה[3].

בשעה[4] החמישית נתאספו ידידינו אנ״ש כשלשה מנינים, כי הובטח אשר לרגלי חג הגאולה י׳ כסלו יאמר הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק דא״ח. עברה כחצי שעה והדירה מלאה מפה אל פה מאנ״ש שי׳.

הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק ישב בראש השלחן והתחיל הדבור אדות י׳ כסלו: המאסר הי׳ בשנת תקפז[5], וישב תפוס בוויטעבסק בבית החומה, אשר אח״כ קנהו הוד כ״ק אאזמו״ר מוהר״ש זצוקללה״ה נבג״ם זי״ע.

כשעה ארוכה דיבר על אדות אהבתו של הוד כ״ק אאזמו״ר אדמו״ר האמצעי לאנ״ש שי׳ וע״ד התעניגותו בטובתם הפרטית של האברכים הסמוכים על שלחן אביהם וחותניהם, לסדר להם סדרים באופן לימודם. ויאמר: מ׳זאגט, אז ווער עס איז אריין צום מיטעלען רבין פרעגען א גשמיות׳דיגע יחידות, פלעגט ער אים ליכטיג מאכען אין רוחניות, פלעגט אים במילא ווערען גוט אין גשמיות.

סיפר בארוכה על אדות השתדלותו של הוד כ״ק אדמו״ר האמצעי בדבר

---

3) בשנת תר״ס הי׳ עבודה מרובה בעניני הכלל, דבר הבית חרושת בדוברָאוונא, דבר תחום המושב, וכו׳.

4) [נדפס בקוני׳ ומעין ע׳ 14].

5) ראה „התמים״ חוברת ב׳ ע׳ פא.

הטבת פרנסתם של ישראל ואודות המושבות בפלך חערסאן אשר הקרקע נתנה הממשלה, ע"י השתדלותו, ואדמו"ר האמצעי הושיב שם אנשים והשיג האמצעים הדרושים לזה. גם בעצמו נסע לשם ושהה אתם עמם „א גאנצען זומער".

אח"כ אמר דא"ח: אתה אחד. ונת' העניז דגוי אחד בארץ שממשיכם בחי' אחד, יחיד אחד, והנוסח דתפלת מנחה דש"ק, שהוא עת רצון, הוא אתה אחד, ואמר דבעת רצון אז מזכירים את הגוי אחד והעבודה דגוי אחד פועלת עת רצון.

מוצאי[6] ש"ק מצורע, שה"ג תרס"ב, ליובאוויטש.

היום בשעה החמישית הייתי אצל הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק, תחלת תוכן נושא הדבור הי' על אודות המאמר, אור לארבעה עשר, שאמר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק תמול אחר מנחה, והסביר בעניז ההפרש בין המספר ארבעה עשר, שהוא יו"ד וד' הא לחמא עניא די אכלו, ד"י מספר י"ד, והמספר ט"ו יו"ד וה', יחודא תתאה, ויחודא עילאה עני ועשיר . . .

יותר משעה עבר בביאור הענין המבואר לעיל.

ה.[7] יד סיון (תרסב, סערעברינקא).

זה כשעה ששבתי מביקורי בגן הישן והעזוב ובאילנותיו הזקנים ברובם ככולם חורים גדולים ועמוקים המטילים פחד מאימת נחשים או עקרבים הגרים שמה, המסלות בין שדרות האילנות מלאות קוצים ודרדרים, ובכל פינות שאתה פונה בחצר ובגן — עזובה וחורבן.

אין פלא בדבר אשר המושב סערעברינקא בכלל וגנו בפרט חביב עלי מאד, כי הרבה זכרונות טובים מקיץ תרס — אשר גרנו אז בסערעברינקא — קשורים בו — ככתוב ברשימותי משנת תרס — ומה מאד ינעם לי ללכת במסילות ונתיבות שהלכנו אז ולשבת ע"ג הספסלים שישבנו אז, המזכירים אותי את פרטי הדבורים והשיחות ששמעתי — כי תוונא דליבא לא כתבי אינשי — ובבואי היום בשעה חצי השביעית נכספתי ללכת אל הגן.

כשעה וחצי התענגתי בהלוך ושוב ושבת בגן מסתכל ברקיע וטובע בזכרונותי, עד אשר שמעתי קולה של בתי הילדה חנה תחי' — נולדה כה מנ"א תרנט — קוראת: אבא אבא איכה, אבא אבא ענני, ותחזור על קריאתה זו פעמים ושלש.

הקריאה התאימה למחשבתי בשעה ההיא, בביאור מאמרו של הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק אשר הואיל להגיד בש"ק נשא העבר — בבקר קודם

6) [נדפס ב„התמים" ח"ג ע' כד [256].

7) נדפס בקונ' ומעין ע' 32 ואילך.

התפלה — ד"ה וירד ה' על הר סיני (המשך לד"ה והר סיני עשן) בההפרש שבין ההמשכה הנעשית ע"י העבודה דתומ"צ להההמשכה שע"י עבודת הלב בתפלה, דההמשכה שע"י תומ"צ היא כדוגמת הבן הגדול העוסק במסחרו של אביו להרבות הון ורכוש, וההמשכה שע"י עבודה שבלב בתפלה היא כדוגמת הקטן המתגעגע לאביו וקורא אבא אבא עננ.

עתה בקריאתה של ילדתי הרגשתי בעצמי את ביאורו של הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק אשר הואיל להסביר לי ביום ב דחג השבועות לעת ערב — ככתוב ברשימתי בארוכה — כי קריאת הבן הקטן אבא אבא גורם נחת רוח ומעורר העונג פנימי שלמעלה כבי' הרבה יותר באין ערוך מהנח"ר מן הבן הגדול העושה חיל רב בריבוי הון ועושר במשא ומתן שלו בעסקי אביו. הקריאה אבא אבא איכה אבא אבא עננ תלבבני, ואלך אחרי קולה ותחבקני ותאמר לי כי סבא וסבתא ואמא מחכים לי לסעודת הערב. וגם היא — אמרה בגאון והתפארות — תאכל עמנו, כי אחותה הצעירה הילדה חי' מושקא תחי' ישנה כבר ובכל דרך מסענו מליבאוויטש ישנה ואינה יודעת כלל כי כבר באנו אל הדאטשע, ותשחק מטוב לב . . .

* * *

במשך ארבעת הימים כמעט שכל האורחים שבאו לחג השבועות ועל שבת נשא נתקבלו על יחידות להוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק, שקבע זמני היחידות שתי פעמים ביום: משעה אחת עשרה עד השעה השני' ומשעה החמישית עד שעה עשירית לילה. והי' בדעתו הק' לעשות מסעו להדאטשע בשעה אחת עשרה בקר. אמנם זקני החסידים ר' מענדיל יצחק שו"ב — ליאזנאוו — מוויטעבסק, הר' שמרי' לאפקין מקרופקא, הר' שלום שלמה גיטלין ממינסק, הר' אברהם אבא סירקין מסאסניצא, הר' אהרן שלום חפץ מווידז בקשו את הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק שיואיל לחזור את המאמר וירד ה' על הר סיני עוד פעם, כי החוזרים ובראשם התלמידים הר' אברהם דוד והר' צבי מקלימאוויטש אינם יודעים אותו יפה. הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק מילא את בקשתם, ובשעה אחת עשרה בקר חזר את המאמר. בינתים באו כשלשה מניינים אורחים, וגם הם נכנסו ליחידות. בשעה חצי הרביעית ביקר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק את כבוד אמו הרבנית מרת רבקה בדירתה ושתה שם כוס חמין, ובשעה הרביעית נסענו לסערעברינקא.

כרגיל הנה החצר מלא אנשים: אורחים, תלמידים והרבה מאנשי העיר. מהם עומדים באולם ומביטים דרך החלונות ומהם עומדים צפופים אצל חלונות הזאל הקטן — מנין — ומשעה לשעה מתרבים הבאים והחצר מתמלא. בעמל רב יכל העגלון לעצור בעד הסוסים שהיו מתבהלים מההמון, ובפרט כשקראו פאַרט געזונט קומט געזונט.

הנסיעה היתה דרך רחובות שילעווע

וזאריעטשע ודרך הכפרים סלאבאדישץ חיימאווקע — (מלון על פרשת דרכים, אשר בעליו הראשון, כשבעים שנה מלפנים, הי׳ שמו ר׳ חיים ומאז המלון נקרא על שמו חיימאווקא) — ושובקעס, עיר רודניא, וכשבע פרסאות בדרך המלך — שאָסעע — (ההולך ממאסקווא לפטרבורג, דרך סמאלענסק וויטעבסק) — ואח״כ נוטים כחצי פרסא מן המסילה ובאים לסערעברינקא...

* * *

מרחוק נראה שני אנשים הולכי רגל יושבים על התל בצד הדרך להנפש. כשקרבנו אליהם ונסתכלתי בהם הכרתי את החסידים ר׳ פרץ הכהן ור׳ מנחם מענדיל הכהן המלמדים מבעשענקאוויטש. אמרתי להוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק ויצו לנסוע לאט ולעבור בקירוב למקום מושבם.

כשעברנו אצלם ראינו מחזה נהדר: ר׳ פרץ ור׳ מנחם מענדיל יושבים תחת אילן מיצל בטליתותיהם הקטנים וביארמאלקעס, בגדיהם העליונים נעליהם כובעיהם ומקלותיהם מונחים בצדם. ר׳ מנחם מענדיל נשען על אצילי ידיו כשהן נתמכים על שוקיו ועיניו עצומות, ושומע דברי חברו ר׳ פרץ היושב בעינים סגורות וחוזר מאמר חסידות בקול וניגון המיוחד לחזרת דא״ח, ובידיו יסביר, כרגיל בלימוד עיוני.

הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק צוה לעמוד רגעים אחדים, והם לא הרגישו בזה. כשנסענו הלאה אמר הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק שהם חוזרים את המאמר מי מדד בשעלו מים שנאמר ביום שני דחג השבועות.

ספרתי להוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק, כי אמרו לי הר״פ ורמ״מ — אשר בחג שבועות זה נמלאו שלשים ושלש שנים שהם הולכים לליובאוויטש. פעם הראשונה שבאו לליובאוויטש הי׳ בשנת תרלא. ומני אז הנה בכל שנה ושנה — גם בשנים אשר הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק לא הי׳ בביתו — הולכים הם רגלי לליובאוויטש. מכוונים לבא לשבת שלפני חג השבועות ומתעכבים עד אחר שבת הראשון שאחר מתן תורה וחוזרים — רגלי — לבתיהם.

כשעברנו דרך עיר רודניא והגענו אל השאָסעע — העובר דרך ככר השוק, חכו כבר שם הרבנים השו״בים נכבדי הבע״ב ושלשה המלמדים, ר׳ ירחמיאל, ר׳ יהושע ור׳ נתן יצחק עם תלמידיהם כחמשים נערים לפרוש בשלום הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק ולברכו. הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק צוה לעמוד, רגעים אחדים דיבר עם הרבנים והעומדים אצלם ויברכם בקיץ של מנוחה ופרנסה טובה, ונסע הלאה.

כנראה אשר מחזה ר׳ פרץ ורמ״מ עשה רושם גדול על הוד כ״ק אאמו״ר הרה״ק, וכשיצאנו את רודניא הואיל לאמר:

חמשת אלפים שש מאות וששים ואחת שנה ותשעה חדשים — שנה זו היא מעוברת — שלשה עשר ימים וחמש עשרה שעות וכך וכך מינוטין חכה שטח אדמה זה עד אשר יבואו

פרץ ומענדיל וישבו שמה לחזור דברי תורה, אשר בזה קיימו וגילו את רצונו ית׳ הנעלם במחשבה הקדומה דא״ק, מה שהי׳ חתום באוא״ס שלהאיר את העולמות דלפני הצמצום, ומה שהוא כמוס בהאוא״ס שלגלות עצמותו ית׳ ויתעלה. ועם זה הנה הרצון והידיעה שלמעלה אינה מכרחת את הבחירה החפשית אשר הקב״ה נותן לכל אחד ואחד. כבד לשער הקורת רוח שנעשית למעלה מענינים האלו וקשה לצייר הקנאה אשר הפרצופים העליונים מקנאים את הבעשענקאוויצער מלמדים. די רביים אין גן עדן פרייען זיך אויף אזעלכע קינדס־קינדער. די חסידישע מלמדים זיינען די אמת׳ע מאורי אור אין די אידישע הייזער. די חסידישע מלמדים בעלי עבודה זיינען די אברהם אבינו׳ס וואס בכל דור ודור, זיי זיינען די מפרסמי אלקותו ית׳ אין די אידישע הייזער. דער מיטעלער רבי האט מער מקרב געווען די מלמדים ווי די רבנים. דער מיטעלער רבי זאגט: מלמדים מאכן אידען פאר א כלי קיבול צו געטליכקייט.

הננו נוטים מהשאסעע ונוסעים ב״דרך רכה״ — ווייכע וועג — וכאשר עברנו את שדרות האילנות הננו רואים את הבית העומד על ההר, בית דירתנו בנאות דשא סערעברינקא, יתן השי״ת את בואינו להצלחה.

ר׳ גרשון הנפח הכין חמין וחלב על האיצטבא הגבוהה אשר מול ככר החצר ואחרי שתיית כוס חמין הלכתי לבקר את הגן, כאמור לעיל. ועתה הנני יושב וכותב והאויר טוב ושקט ומנוחה בכל.

———●———

יום ג׳ הנ״ל (סערעברינקא).

שעה ששית.

. . . בעוד שעה יבאו דודי הרמ״מ ורש״מ טריינין מנסיעתם, ומכינים אנחנו את עצמנו לשבת לשמוע דא״ח, ובטח אי״ה תהי׳ התועדות בקידושא רבא.

———

8) נדפס שם ע׳ 9-38.

9) ו. כב סיון].

———●———

מפתח ענינים*

ע"י

כ"ק אדמו"ר שליט"א

א

אברים: ואתם תהיו ר"ס (שיש בו עצם הארת המוחין).
אגודה: והי' אם ר"ס (מל'. התכללות).
אדם: מן המיצר ר"ס (מעלתו שכל). כבוד מל' (המשך. בחירה רק בא. כללי משא"כ מלאכים. מלוכה רק על הא.). זה היום (המשך). סמכוני ר"ס (נצרך לדצ"ח). כי אראה ר"ס (מבחי' יושר ע"כ בקומה זקופה התחלקות ראש ורגל משא"כ בע"ח).
אדנ', שם: עיי"ע שלוב.
אהבה. בכל לבבך נפשך מאודך: תפלה למשה תר"ס (ממכ"ע סוכ"ע ולמע' ממוס"ו).
אהבה: סמכוני ר"ס (ע"י התבוננות דמי ברא אלה. אהב"ת דאו"י או"ח). והי' אם ר"ס (אהוי"ר מעלתם זע"ז. התבוננות דכאו"א). ואתם תהיו ר"ס (א. טבעית אה"ר, לרות צמאון ביטל. א. דאברהם אהרן, עלי' המשכה. אהב"ת לאחר יר"ע).
אהרן: עיי"ע אהבה.
אויר, אוירא: עיי"ע טה"ע.
אומן: עיי"ע יש מאין.
אור וחשך: וראיתי אני ר"ב (טבע ולמע' מן הטבע).
אור כח חיות: בכ"ה בכסלו ר"ס (א. כח שם).
או"כ: צאו"ר ר"ס (פשוטים לגבי הכ. לבושים. גונים). כבוד מל' ר"א (עלי' וירידה. מהתעבות הא. נעשה הכ.).
אור: עיי"ע זריעה.
אין: עיי"ע יש מאין.
אין עוד: ולקחתם ר"א (א"ע וכל"ח, בי"ע אצי'. בחללו ש"ע).
אין עומדין — כובד ראש: עיי"ע תפלה.
אין ערוך: כבוד מל' ר"א (אצי' מאוא"ס עו"ע, בי"ע אי"ע).
אלעזר: סמכוני ר"ס (ר"א בן ערך. החדש הזה לכם, החרש הי' לבם).
אני הוי', פי' לשון זה: סמכוני ר"ס.
אני הוי' לא שניתי: צאו"ר ר"ס (כי האו"כ הם לבושים).
אצי' ובי"ע. חלוקם: דרש ר"ש ר"ס (אדם בהמה. מ"ה ב"ן). ולקחתם ר"א (חלוק בטולם). עיי"ע גחלים, יש מאין.
אבי"ע, בי"ע: זה היום ר"ב (בי"ע. נשמה, נ"ר וכלים דע"ס דבי"ע).
אצילות: צאו"ר ר"ס (ע"ס נק' לבוש, גוון). כי אראה (המשך. נק' ג"כ אור).

---

*) נעתק מ„מפתח ענינים למאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע", שנדפס ב„ספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד" (ברוקלין, תשכ"ו). ה„הגהות והערות על סש"ב" נעתקו מספר המפתחות הנ"ל (כא, א — כו, א). וגיתוספו כאן בשוה"ג הערות מהמו"ל.

ארוסין נישואין: עיי"ע תורה.
אש: סמכוני תר"ס (לבנה שחורה א"א ז"א). עיי"ע יסודות.
אתה: הקל קול ר"ס (א. הוא הוי' לבדך א. עשית).

ב

בגדים: עיי"ע לבושים.
בהמה: דרש ר"ש ר"ס (גם חיות הגוף הוא מפני שור). עיי"ע אדם.
בחירה: כבוד מל' ר"ס (רק באדם. אינה במלאכים. תלוי בשכל).
בטול: זה היום ר"ס (ב. להרצון. ב' אופנים בב. לבעהר"צ). ולקחתם רס"א (דבי"ע למע' מב. דאצי', שלמע' מאצי', כל"ח אין עוד). ועשו ארון רס"ב (ב. דנעשה ב. דשכל). עיי"ע אין עוד, קבלת עול.
בינה: ולקחתם רס"א (מי. בחי' שמתייחסת אל האצי' שלמע' מאצי'. פתח לע"ק).
ביהמ"ק, משכן: עיי"ע ג"ע.
בנימין: תקעו רס"א (שייכותו לבע"ת). עיי"ע יוסף.
בע"ת: ושבתה רס"ב (מעלתו. רובם ע"י התעוררות מצד הגוף ונה"ט). עיי"ע צדיקים, תשובה.
בריאה: בכ"ה בכסלו ר"ס (התהות תמיד כיון דחזקים כיום הבראם ונק' אמת). כבוד מל' רס"א (יש מאין. ב' טעמים ע"ז). עיי"ע התהות, יש מאין.
בריאה, עולם הב.: עיי"ע אבי"ע.
ברה"ע: עיי"ע התהות, יש מאין.
בריש הורנותא דמל' כו': מן המיצר ר"ס. עיי"ע טה"ע.
ברכה: ציון במשפט רס"ב (הודאה אהבה ב'. בשר גידים עצמות).
בשר: ציון רס"ב (ב. גידים עצמות. מל"כ. הודאה אהבה ברכה).

ג

גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלק'
אימתי כו': כבוד מל' רס"א (ב' פי').
גוונים: צאו"ר ר"ס (ע"ס ג. לבושים).
גוף, גוף ונפש: עיי"ע אברים, חיות *.
גחלים: מן המיצר ר"ס (לוחשות עוממות, אצי' בי"ע).
גידים: עיי"ע בשר.
גליף גליפו: עיי"ע בריש, טה"ע טה"ת.
גמ"ח: עיי"ע תורה ותפלה.
ג"ע ועולם: ועתה אם ר"ס (מהות דג"ר, מציאות דז"ת).
ג"ע: ועתה אם ר"ס (ביהמ"ק ע"ד ג"ע). ושבתה רס"ב (געה"ת רוחני שבארץ. דוחה רע. עלית הנשמה לשם בעת השינה ע"י תשובה. מברר מי המעינות שבוקעים קרקע הגן. לעבדה ולשמרה).
גשם: עיי"ע תורה.

ד

דבור: עיי"ע מלכות.
ד"ם: ואתם תהיו ר"ס (ממשיכים מעצמות).
ד"ע ד"ת: תפלה למשה ר"ס (ב' אופנים בעמידת הספירות. פני'

חיות: בערך חיים.

וחצוני הכתר. כשהכתר נמנה אין כו').

דעת: תפלה למשה ר"ס (כשהכתר נמנה אין כו'. עשיר).

דקנא: ואתם תהיו ר"ס (בא"א ז"א. באבא אין ד).

ה

הכונה בשמים — ימדה: צאו"ר — והי' אם ר"ס.

הדיוט: כי אראה ר"ס (מט"ט). ועתה אם ר"ס (ז"א, מל', עש"מ. פרסא).

הודאה: עיי"ע ברכה.

הליכה: עיי"ע מהלכים.

המתכלות: לך לך ר"ס (בעבודה. פסוד"ז). עיי"ע יונה.

השערה: ולקחתם ר"א (שלפה"צ והקו).

התהות: בכ"ה בכסלו ר"ס (ע"י כח דבוק במקורו). אתה זוכר ר"ב (ע"י המל'). עיי"ע אין ערוך, יש מאין, מל'.

התחדשות: ולקחתם ר"א (הכרח הה. בכל רגע). עיי"ע בריאה, התהוות, יש מאין.

התלבשות ומעבר: זה היום ר"ב.

התלבשות: צאו"ר ר"ס (דנפש בגוף, דאו"כ דע"ס). כי אראה (המשך). והי' אם ר"ס (ה. הפרצופים רק בז"ת).

התנוצצות: זה היום ר"ב.

ו

וידבר ה' אל משה דבר אל בנ"י ואמר: סמכוני ר"ס.

ולד: עיי"ע שבועה.

ז

ז"א: סמכוני ר"ס (בעתיקא אחיד היינו ז"ת. הארת המוחין בז"א בשבת יו"ט חול). והי' אם ר"ס (נער, הדיוט). עיי"ע מצות.

זריעה: והי' אם ר"ס (ז. מצות בנש"י ארץ חפץ).

זרקא: מן המיצר ר"א (מל').

זרת: והי' אם ר"ס (ה' תתאה. מל').

ח

חולי: סמכוני ר"ס (מקלקול הגוף או מהעדר הרצון. בעבודה. חולת אהבה ב' פי'. שיש ב"ס שאב"ס. שכינתא לב מרעא בגלותא. אש לבנה שחורה, רפואה ליב"ס לאב"ס. טו"מ דתורה. בגימט' מ"ט).

חומר וצורה ותיקון: ציון ר"ב (ביש. בנשמה).

חומרא: עיי"ע ד"ס, קדש עצמך.

חוש: עיי"ע ראי'.

חטא: עיי"ע עה"ד.

חי, חיים: תפלה למשה ר"ס (חי חיי החיים ולמע' מכ"ז).

חיים, חיות: דרש ר"ש ר"ס (גם ח. גוף הבהמות הוא מפני שור). אתה זוכר ר"ב (ע"י יראה).

חכמה. מדרי' בח.: תפלה למשה ר"ס (פני' אבא פני' עתיק, משא"כ חצו' אבא).

חכמה: עיי"ע שכל.

חנוכה: בכ"ה בכסלו ר"ס (נ"ח ונ"ש ובביהמ"ק. המשכה עלי'. בחצרות. משתשקע החמה עד שתכלה רגל תרמודאי. פך בחותמו של כה"ג. ח' ימים).

חצוניות פנימיות: עיי"ע כלים.
חשך: עיי"ע אור.

ט

טבע: עיי"ע שדי.
טהור: עיי"ע נשמה.
טה"ע טה"ת: ציון רס"ב (טה"ע ואויר קדמון). עיי"ע בריש.
טוב. טו"ר: ושבתה רס"ב * (תערובת טו"ר ע"י חטא עה"ד. בעולם. בטבעי בנ"א. תלוי בנהרות, בארץ).
טל: עיי"ע תורה.
טעם: כבוד מל' ר"ס (ענג, שכל).
טעמי מצות: זה היום ר"ס.

י

י', שם: מן המיצר רס"א (אין בו מצרנות).
הוי' ואלקים: עיי"ע גדול.
הוי': מן המיצר ר"ס (לפני הבריאה ב"פ י' ה'. זה מבקשים בתק"ש). עיי"ע שלוב.
יום: וראיתי אני רס"ב (ו' יומין תתאין עילאין, ושביעאה עליהון).
יוהכ"פ: ולקחתם רס"א (ישוב הא דאיתא דיגמה"ר די. הן בגילוי בפנים. להו"ע *). עיי"ע סדה"י.
יונה: לך לך רס"ב (יונתי — המדריגה). הראיני (המשך. — נאוה).
יוסף: תקעו רס"א (יוסף לי בן אחר. יצא בר"ה מביהא"ס. יוסף ובנימין).
יחו"ע יחו"ת: תקעו רס"א (בנין המל' בר"ה. יחודם). וראיתי אני רס"ב (ו"י תתאין עילאין ושביעאה עליהון).
יסודות. ד' י': זה היום ר"ס (ד"י, אבי"ע, חו"ב זו"ן).
יצחק: דרש ר"ש ר"ס (זיוג יצחק ורבקה, מ"ה ב"ן דכללות ולכן באריכות).
יראה: עיי"ע אהבה.
ירושה: עיי"ע תורה.
יש: ציון רס"ב (יש הראשון יש לו שייכות אל האין).
יש מאין ועו"ע: כבוד מל' רס"א (בי"ע אצי'). מן המיצר (המשך). ולקחתם (המשך).
יש מאין: בכ"ה בכסלו ר"ס (דלא כאומן וכלי כו'). מן המיצר רס"א (מעלת ימ"א). ולקחתם (המשך. ההתהות צ"ל בכל רגע ולא כאומן וכלי). ציון רס"ב (היש יש לו שייכות אל האין אף שהוא באין ערוך). עיי"ע בריאה.

כ

כהן: עיי"ע לבוש.
כולא קמי' כל"ח: עיי"ע אין עוד. בטול.
כח: עיי"ע אור.
כח הזריקה: עיי"ע רשימו.
כח העשי': עיי"ע בי"ע *.
כלים. חצוניות ופנימיות הכ.: כי אראה ר"ס.
כלים: עיי"ע או"כ. לבוש.
כסא: תקעו רס"א (כ. דין רחמים. זו"ן). ולקחתם (המשך).
כסה"כ: עיי"ע שלמה.
כתר. פנימית הכ. חצונית הכתר: עיי"ע דעת. ד"ע. עת"י. רצון.

---

*) כצ"ל בס' המפתחות.
להו"ע: = לא הועתק. נדפס בשוה"ג.
בי"ע: = בערך אבי"ע.

כתר: צאו״ר ר״ס (ב׳ כתרים ג׳ עטרות דמ״ת. מלאכים נש״י). ואתם תהיו ר״ס (ג׳ עטרות, ב׳ בחי׳ כ. ועצמות). עיי״ע התחדשות, רצון.

ל

לב: סמכוני ר״ס (לב והאברים, מל׳ ונש״י מצות. ב׳ חללים, חו״ב. הילוך הדם, שכינתא מרעא בגלותא).
לבוש: צאו״ר ר״ס (ע״ס דאצי׳). הראיני רס״ב (המשכה שבל. שבכלי). כה״ג משמש רס״ב (מעה״ד. משכל. תאוה גרוע).
לולב: ולקחתם רס״א (אחדות. להמשיך הדעת בנוקבא).
לך ה׳ הגדולה וגו׳ לך ה׳ הממלכה וגו׳ והעושר והכבוד: אתה זוכר רס״ב (הסדר. מל׳ בפ״ע).
לע״ל: עיי״ע ג״ע, עלי׳.

מ

מדידה, קו המדה: ולקחתם רס״א (סופר ספר ספור).
מדות: כי אראה ר״ס (מ. למטה, למע׳). עיי״ע ז״א, מוחין.
מה: עיי״ע שם.
מהלכים: צאו״ר ר״ס (שלב״ג דוקא).
מוחא לבא וכבדא: סמכוני ר״ס (בקיום המצות. נר״ן. נה״י חג״ת חב״ד). עיי״ע בשר.
מוחין ומדות. השתל׳ זמ״ז. המשכה ממל״מ: אתה זוכר רס״ב (עו״ע).
מותרות: עיי״ע ד״ס, קדש עצמך.
מחשבה: זה היום ר״ס (מח׳, כח המ., מח׳ דידיעת עצמו שהיא מח׳ אחת. לפה״צ).
מט״ט: כי אראה ר״ס (נער. שדי. מל׳ דאצי׳ או מלאך. קושית התוס׳ ביבמות. ממוצע, הדיוט).
מטר: עיי״ע תורה.
מי: סמכוני ר״ס (מי ברא אלה. אלקים).
מילה: ואתם תהיו ר״ס (פריעה לא ניתנה לאברהם).
מיצר: מן המיצר ר״ס (הנפש. דעצמות שאינו מתפשט). עיי״ע י׳.
מלאכים: מן המיצר ר״ס (עיקר עבודתם מדות). את קשתי רס״א (מוימ״ב, בכ״י. עשב, חיות).
מלוכה, מלך: מן המיצר ר״ס (מלוכה ממשלה, ברצון בע״כ). זה היום ר״ס (צ״ל איזה ערך עם העם). עיי״ע מלכות.
מל׳. בחי׳ במל׳: זה היום ר״ס (ג׳ מדרי׳ לפה״צ). את קשתי רס״א (שדה בהמה כסא).
מל׳ ושאר הספירות, חלוקם: אתה זוכר רס״ב (ימ״א עו״ע).
מל׳: מן המיצר ר״ס (ב׳ עליותי׳ בר״ה. צלע). הקל קול תר״ס (תפלה. סיבת החסרון במל׳). בכ״ה בכסלו ר״ס (שם. ב׳ פי׳ בארוממך אלקי המלך). כבוד מל׳ רס״א (אין בה צמיחה, עליתה היינו שעולה ממהות למהות. דבור. עיר אלק׳). מן המיצר (המשך. מרחב העצמי גילוי׳ במל׳). ולקחתם (המשך. גודל עליותי׳. זרקא תגא ברישא דאלף. בנינה ע״י ישראל ותורה דוקא). לך לך רס״ב (המשכה במל׳ בפני׳. ע״י הסתכלות בא״א. בעבודה). אלה פקודי רס״ב (אנכי שלומי אמוני ישראל. משכון). עיי״ע יסודות, לב.

מנוחה: תפלה למשה ר"ס (ב' בחי'. במוחין דוקא).
מנורה. הדה"נ: בכ"ה בכסלו ר"ס (הדה"נ לעורר הרצוא. שלוב אד' בהוי'. קודם שקה"ח).
מסירת נפש: ועשו ארון ר"ב (מ. ושכל. מ. באנשים פשוטים יותר).
מעבר: עיי"ע התלבשות.
מצות. בחי' בהם: סמכוני ר"ס (אברין דמלכא, מצות המלך, מצותי. נר"ן שבמ.). ואתם תהיו ר"ס (שערות דא"א כשמתפלגין בז"א, רמ"ח אברין דמלכא). את קשתי ר"א (שבדצח"ם שבנפש האדם. מ"ה ב"ן).
מצוה: זה היום ר"ס (גזירות למע' מטעם).
מצוה: עיי"ע ג"ע, זריעה, מוחא לבא וכבדא, תומ"צ.
מציאות: ציון במשפט ר"ב (מ. האין כמ. הנבראים). עיי"ע אני ה' לא, עולם.
מרירות, עצבות: סמכוני ר"ס (מ. בחיות דוקא).
מרכבה: דרש ר"ס (העלאת הניצוצות ואח"כ נושאות).
משה: צאו"ר ר"ס (מ. והזקנים). עיי"ע תפלה.
משפט: עיי"ע ציון.
משפיע: עיי"ע צמצום.
מ"ת: עיי"ע כתר.

נ

נבואה: כה"ג משמש ר"ב (הפשטת הבגדים, שכל).
נער: עיי"ע מט"ט.
נפש: לך לך ר"ב (התאחדות הנ. המשכת הנ. בראי' או בשאר חושים).
נה"א ונה"ב: לך לך ר"ב (עלית כאו"א).
נה"א: עיי"ע אדם, אהבה, נר, תפלה.
נצח, נה"י: אתה זוכר ר"ב (נ. מבלי הקדמת חסד י"ל שאין זה מבחי' מדות דתקון).
נקודה: מן המיצר ר"א (נ. סתם, נ. היולית).
נקודה, קו, שטח: מן המיצר ר"א (רשימו קו כלים. ש. דמקבל וש. העצמי).
נר: בכ"ה בכסלו ר"ס (נה"א נה"ב).
נשמה: כי ארזה ר"ס (הם מפני' הכלים. מעצמות האור). זה היום ר"ב (ע"ס דאצי' מאירים בע"ס דבריאה לצורך בריאת הנ. משא"כ שאר הנבראים. נעשה ל' רבים. מפני' הכלים. ג' בחי' דנ.). ציון ר"ב (טהורה בי"נ. העלי' לואתה משמרה). עיי"ע עבודה.
נשמה. ירידתה צורך עלי': וכה"ע ר"ב (ב' סיבות לעלי' ע"י הירידה). ציון ר"ב (לבוא לואתה משמרה).
נשמות ומלאכים. חלוקם: עיי"ע מלאכים.
נשמות ותורה: ועשו ארון ר"ב (כלים אורות).

ס

סגולה: צאו"ר — והי' אם — ואתם תהיו ר"ס.
סדה"י: ושבתה ר"ב (תשובה, תפלה, תורה, גמ"ח).
סוכ"ע וממכ"ע: תפלה למשה ר"ס (סו"מ ועצמות, לבבך נפשך מאודך. חה"ע חיי החיים ולמע' מהנ"ל). עיי"ע יחו"ע יחו"ת.

סופר: ולקחתם רס״א (ס. ספר וספור).
ספירות: תפלה למשה ר״ס (ב׳ אופנים בעמידתן. חלוקם. חצו׳ ופני׳. ד״ע ד״ת).
ספר: כבוד מל׳ ר״ס (ס. החיצונים. ע״ס דנוגה).

ע

עבודה: אתי מלבנון רס״ב (רוב הנשמות ע. בשמחה יראה בהעלם. נשמות הגבוהות להיפך). עיי״ע תורה ותפלה, תפלה.
עד שלא נבה״ע הי׳ הוא: מן המיצר ר״ס (ב״פ י״ה). הקל קול ר״ס.
עדות: ציון במשפט רס״ב (מצות, נש״י).
עולם. מציאותו, בטולו: והי׳ אם ר״ס (אחד מג״א ומאתים דתורה לבנ״ח).
עולם: עיי״ע בטול.
עלדאת״כ עלדאת״ג: וראיתי אני רס״ב (גם נבראים דעלדאת״כ הם מציאות יש דאין הלכה כרשב״ג).
עוה״ז: עיי״ע טו״ר *.
עונג, תענוג: סמכוני ר״ס (דאו״י דאו״ח או״פ ואו״מ בע.). לך לך רס״ב (ע. שבראי׳).
עו״ע: אתה זוכר רס״ב (מוחין ומדות). עיי״ע יש מאין, מוחין ומדות.
עין: עיי״ע ראי׳.
עיר: עיי״ע גדול ה׳.
עלי׳: מן המיצר ר״ס (ע. האו״כ או האורות. שבת ויו״ט או שינה ור״ה). עיי״ע בריש, נשמה.

טו״ר: בערך טוב.

עם: מן המיצר ר״ס (ל׳ עוממות. כהות, עכירות. בי״ע).
עה״ר. חטא עה״ד: ושבתה רס״ב (בחטא ע. נעשה תערובות טו״ר. הרפ״ח ניצוצין נפלו בד׳ נהרות).
עפר: עיי״ע יסודות.
עשי׳: עיי״ע אבי״ע.
עשיר: תפלה למשה ר״ס (משה ד״ע). עיי״ע שדי, תפלה.
עשרה מאמרות. עשה״ד: עיי״ע הדיוט.
עת״י: תפלה למשה ר״ס (פני׳ וחצו׳ ע״ק). עיי״ע פנימית אבא.

פ

פנימי, מקיף: עיי״ע כלים, סובב.
פנימית אבא פנימית עתיק: תפלה למשה ר״ס.

צ

צדיקים ובע״ת: תקעו רס״א (צו״ב. יוסף ובנימין. מ״ה ב״ן).
צדיקים: עיי״ע אהבה.
צבא השמים, צבא הארץ: בכ״ה בכסלו ר״ס (צה״ש חזקים כיום הבראם). סד״ה סמכוני ר״ס (כנ״ל. ולא כא׳ מהתוכנים כו׳). עיי״ע יש מאין.
צורה: עיי״ע חומר.
ציון: ציון רס״ב (יחידה. כח המס״נ).
צמיחה: עיי״ע זריעה.
צמצום: אתה זוכר רס״ב (צ. ממשפיע למקבל ומאין ליש).
צעקה: ולקחתם רס״א (צ. הקול, הלב).

ק

קבלת עול: זה היום ר״ס (פי׳ עומ״ש. הקדמה לקבלו גזרותי. דר״ה וכל השנה). זה היום ר״ס (דר״ה וכל השנה). עיי״ע מצות.

קבץ: וראיתי אני ר״ס (ממשיך מאני ה׳ לא שניתי).

קדוש: עיי״ע כתר.

קדש עצמך במותר לך: ואתם תהיו ר״ס (ממשיך מעצמות).

קו: תקעו ר״א (קו ורשימו. מעלתם זעג״ז). מן המיצר (המשך. נקודה קו שטח). עיי״ע מדידה.

קול: הראני ר״ב (צ״ל מזיגת אמ״ר. בעבודה). עיי״ע צעקה.

קליפות: כבוד מל׳ ר״ס (יא׳ דוקא. כי החיות אינו מתאחד).

ק״ש: הראני ר״ב (ע״כ — בכל מאדך — מצות כונה רצוא. מכאן ואילך — המשכה). עיי״ע תפלה.

קשעהמ״ט: ושבתה ר״ב (עניגה). עיי״ע תפלה.

ר

ראי׳ ושמיעה: הראיני ר״ב (ר. ש. למע׳. תומ״צ).

ראי׳: לך לך ר״ב (ר. ושאר חושים).

ראש: והי׳ אם ר״ס (ר. לא אתתקין. פי׳).

ר״ה: עיי״ע עלי׳.

רוח: עיי״ע יסודות.

רמז: הראיני ר״ב (ר. דבור. לבוש כלי. תומ״צ).

רפואה: עיי״ע חולי, תורה, תשובה.

רצוא: וכל העם ר״ב (דנה״א. דנה״ב).

רצון: הראיני ר״ב (ר. ושכל. בשרשם שניהם עצמים. חלוק בהמשכתם).

רשימו: תקעו ר״א (ע״ד זריקה). מן המיצר (המשך). עיי״ע נקודה קו שטח.

ש

שבועה: והי׳ אם ר״ס (משביעין אותו).

שבועות. חג הש.: עיי״ע כתר.

שביעאה: עיי״ע יום.

שבת. בחי׳ בש.: תפלה למשה ר״ס (דליליא דיומא). וראיתי אני ר״ב (עילאה, תתאה).

שבת: סמכוני ר״ס (ש. יו״ט חול, חלוק בהארת המוחין בז״א). עיי״ע עלי׳.

שדי: תפלה למשה ר״ס (ג׳ פי׳, ממכ״ע סוכ״ע עצמות).

שופר. תק״ש: תקעו ר״א (יחוד מ״ה וב״ן).

שינה: עיי״ע ג״ע, עלי׳.

שינוי: עיי״ע אני ה׳ לא.

שכל: צאו״ר ר״ס (שינוי סגולת ש. בנ״א לחכ׳ זו או אחרת. גוני ש. היולי אחד). עיי״ע מוחין, רצון.

שלוב הוי׳ באד׳ ואד׳ בהוי׳: בכ״ה בכסלו ר״ס.

שלמה: וראיתי אני ר״ב (כסא ש. ו׳ מעלות ושביעאה עליהון. ג׳ פי׳. ש. ל׳ שלמה *).

ג׳ שותפין בו׳ הק׳ נותן בו נשמה: ציון ר״ב (ג׳ שותפין בנשמה).

יגמה״ר: עיי״ע יוהכ״פ.

שם: בכ״ה בכסלו ר״ס (שם כח). תקעו ר״א (מ״ה ב״ן, מעלתם

---

*) ש׳ פתוחה.

זלג״ז. בכמה מדרי׳. קו ורשימו). עיי״ע הוי׳.
שמונה: בכ״ה בכסלו ר״ס (ז׳ ח׳). עיי״ע חנוכה.
שמיעה: עיי״ע ראי׳.
שמש: עיי״ע חנוכה.
שערות: ואתם תהיו ר״ס (מקומם). עיי״ע מצות.

ת

תהו: את קשתי ר״א (רפ״ח היינו ד״פ ע״ב שבעסמ״ב).
תומ״צ. חלוקם: סמכוני ר״ס (למע׳ מזמן וזמן). הראיני ר״ס״ב (דבור רמז).
תורה ותפלה: דרש ר״ש ר״ס (תו״ת דפני׳ הלב. קו ולמע׳ מהצמצום. יש קונה עולמו — חיי עולם — בשעה א׳ — תפלה). ושבתה ר״ס״ב (תו״ת וגמ״ח מעלתן זע״ז).
תורה: דרש ר״ש ר״ס (חכ׳ ולכן בקצור. זוג יצחק ורבקה קרבנות בארוכה הארת א״א). סמכוני ר״ס (בדרך סיפור. רפאות לשרך. טל ומטר. ירושה טל וע״י יגיעה מטר דת. אור דת. בהקדמת תשובה. חלוק דג״ש ראשונות כו׳ וכל השונה כו׳).
תכלת: תקעו ר״א (כליון אם אין בטול. בטול היש. ים בטול בעצם).
תלמיד: עיי״ע צמצום.
תענוג: עיי״ע עונג.
תפלה: הקל קול ר״ס (במל׳ דאצי׳ דעשי׳. ק״ש ושמו״ע העלאה והמשכה. צ״ל על החסרון דלמע׳. ג״ר יב׳ אמצעיות, ג׳ קוין ומילוי החסרון. יה״ר ובכ״ז אינו שינוי). תפלה למשה ר״ס (ת. עני עשיר דוד משה). לך לך ר״ס״ב (יסדר שבחו ש״מ — פסוד״ז — רק סדור ולא השגה). ושבתה ר״ס״ב (כבד ראש תשובה קשעהמ״ט תפלה ואח״כ תורה וגמ״ח). עיי״ע ק״ש, תורה.
תפלה למשה אה״א אד׳ מעון כו׳: תפלה למשה ר״ס (— תשב אנוש).
תשובה: תקעו ר״א (מעלת שזדונות נעשו כזכיות). ושבתה ר״ס״ב (מעלתה על תומ״צ. עלי׳ לג״ע ע״י ת. דוקא). עיי״ע צדיקים, צעקה, רפואה.

הגהות והערות על סש"ב

הנמצאות בסה"מ תר"ם—ם"כ

ספר של בינונים

פ"ב. ממעל: **זה היום** ר"ס (— אינו על ל' התניא — **חלק אלק' ממעל דפי' ממעל הוא בחי' עתיק כמ"ש בזהר**).

פכ"ג. בכ"ה בכסלו ר"ס (**בפכ"ג בענין תומ"צ ובפל"ה שגם המצות ביחוד גמור והוא כענין או"כ**).

פל"ה. עיין פכ"ג.

פל"ו. כל העוסק: **סמכוני** ר"ס (**בפל"ו כתב כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו כו' א"כ י"ל שגם ע"י גליא דתורה כו'**).

פמ"א. ואף שלהיות כונה זו — לעשות כמ"ש רצה"ע ב"ה והיינו יחודו — כמ"ש במ"א באריכות: **ואתם תהיו** ר"ס (**משמע מזה דההמשכה שע"י המצות אינה לרוות צמאונו. אה"ט היא בבחי' צמאון. אמיתית יחו"ע ע"י אה"ר ואה"ט מסייע כו' ובי' הענין כו'**).

אגה"ת

פ"ז. ונעשית בבחי' מרכבה אליהם. **סמכוני** ר"ס (**נראה הכוונה על נה"א**).

סמכוני ר"ס (**באגה"ת נר' דע"י תשובה הנ"ל מתנקה מהפגמים כו'**).

אגה"ק

סי"ח. אבל אה"ר זו [אהב"ת]: **ואתם תהיו** ר"ס (**אהב"ת באה לאחר יר"ע יראת הרוממות — אגה"ק סי"ח**).

ס"ך. והנה כמו"כ מזיווג כו': **זה היום** רס"ב (**והנה כמו כן מזווג זו"ן דבי"ע נבראו כו' על ידי הארת הנשמה כו' הנה הארת הקו כו' באור הנשמה כו' והארה דהארה מתלבשת בנ"ר כו' והארה כו' נראה דהתהוות הנבראים כו'**).

— נדפס לעיל ע׳ ע־עא —
פאקסימיליא מגוכי״ק אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע

התוועדות

שתוכנם הוא עבודתו של כל יהודי בכל מקום שהוא ובכל מצב שהוא, ועד שמצד עניני עבודתו אין הוא יכול לעזוב את מקומו ולנסוע למקום אחר, שיוכל לקבל שם הוראות בעניני עבודתו. ובפרט שמצד עניני עבודתו אין הוא יכול לנסוע למקום אחר, שיוכל לקבל שם הוראות בעניני עבודתו, כי אם עליו לעבוד את עבודתו במקום שהוא נמצא, ולא עוד אלא

פאקסימיליא מגוכי״ק אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע

— נדפס לעיל ע׳ קיז־קכ, קכג־קכד —

— נדפס לעיל ע׳ רודרן —

פאקסימיליא מגוכי״ק אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע

הם

פאקסימיליא מגזכי"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע
— נדפס לעיל ע' רסט־ער —

בשנה טו.

עיקר הכוונה בזה שיהודי צריך לדעת שאין שום מציאות בעולם חוץ מאלקות, ולכן אין שום מקום שיהודי יכול לברוח מאלקות, ולכן בכל מקום שיהודי נמצא הרי הוא נמצא אצל א

מפתח ענינים

א

אבא אימא (או"א): שלז (יחוד חיצוני, ע"י מו"מ באמונה). שמא (חיצוני, פנימי. שרש המשכתם).

אבן, אבנים: שיג (א. א' ב"ן).

אבות: ל (אברהם יצחק ויעקב, גמ"ח עבודה ותורה). לח (מרכבה). רסה (תורה ומצות ברוחניות).

אבר, אברים: ת (התפשטות חיות הנפש). תכד (יד, ע"ש הי"ד פרקין).

אברהם: קנ (אהבתו). קנו (גילוי ש' הוי', ע"י הפריעה). רסז (גופו לא הי' מסתיר. הגיע לגילוי ש' שדי). שעה (כלי לבחי' ה' אחד. המשכת בחי' ה' אחד. אברהם, אבר מ"ה). תי (חסד דאצי'. בכחו להאכיל גם למלאכים, עיקר הסיבה בזה). שם (והוא עומד עליהם). תיא (במלאכים אצלו לא נא' ענין שתי'). תכד (אבר מ"ה, שם מ"ה. כלי לגילוי או"ס שבחכמה).

אדם: ח (עיקרו שכל. מעלתו מדות ע"פ השכל). י (כלול מכל המדות והמדרי'. בחירה חפשית). יא (בחירה חפשית). לב (א. דעת. משא"כ בהמה). פד (קבלת חיותו מדצ"ח). שעג (מעלת ביטולו על ביטול דבהמה).

אדם קדמון (א"ק): מג (אדם דבריאה דכללות). שכח (התכללות הספי' בא"ק). שכט (פרצוף).

אהבה: פ (חולת אהבה). קנ (דאברהם, דאהרן). רא (ע"פ טו"ד, למע' מטו"ד. למעלה).

אהוי"ר: קלז (מעלתם זע"ז). קלח (שרש עיקר התעוררות אהוי"ר).

אהל מועד: שיב (המשכה מלמעלה למטה). שיג (תומ"צ).

אהרן: ע (הדלקת הנרות, עליית הנשמות). עא (כנ"ל, בעבודה). קנ (אהבתו. רב חסד. אותיות נראה. זקן אהרן. זקן אהרן בעבודה). שיד (שושבינא דמטרוניתא).

אומות העולם: שיד (שרשם).

אור: יז (אי"ע לגבי העצמות). קסב (ב' גוונים, בעבודה). קעז (אור. אצי'. הפרש ביניהם). שכב (בחי' עליון ותחתון). שכד (הארה והארה דהארה). שנט (בחי' העצמות וההתפשטות שבאור). שס (ג' מדרי'). שסב (אינו במציאות). שם (מעין המאור, בכחו להוות).

אור אין סוף (או"ס): קנד (שלפני הצמצום, ב' מדרי'). שכג (כנ"ל). של (ב' אופנים). שלב (כח הגילוי, כח ההעלם, כח הגבול). שמ (לפה"צ, עיגול הגדול, לבוש מלכות). שעד (המשכתו ע"י צמצום בנפש).

אור, כלי: ב (ב' מיני עליות). כא (ביטולם. חלוקם ע"ד אצי' ובי"ע). מג (כלים, נק' בשם בריאה). עט (יחוד האור. הכלי). שם (עליית האור. הכלי). קיג (כלים מגבילים את האורות). קכא (אופן התלבשותן זב"ז). קמז (אופן התהוותן). קעו (באור כלול כח הכלי). שם (כלי, בבחי' המשכה למטה). קעז (כלים, תיקונים להאור). רכט (דאצי'). רפט (שרש הכלי למעלה מהאור). שכ (אור, דבוק במקורו. כלי, אינו דבוק).

אור מקיף, אור פנימי: רעז (או"מ. או"פ).
אותיות: קעא (אבנים). שנא (הארה חיצוני'. למטה. למעלה). שעב (אבנים).
אותיות: ג (יו"ד, נקודה. חילוקם). רפה (ה"א, מקור כל ההשתל'. התבוננות בהנ"ל — בעבודה, פועל ביטול בב' אופנים).
איהו וחיוהי חד, איהו וגרמוהי חד: רפ (ע"י התורה).
אין: פב (אינו מושג בנבראים). פה (נק' שם). קעד (ב' מדרי'). שכג (ב' בחי'). שנח (ענינו).
אכילה, שתי': רפא (תורה שבכתב ותושבע"פ. אכל ולא שתה). תז (שתי' בז"א ומל'. במלאכים). תיח (א. סתם אכילה. ב. אכילה דתורה). תיא (שתי' בכלל אכילה).
אלה: פה (מדות).
אני: צה (אין. ולמע' יותר, עצמות א"ס).
אבי"ע: כב (בי"ע לגבי אצי', משל לגבי נמשל). לא (חלוק באופן הבירור בין נבראים דבי"ע ואצי'). לב (בריאה, פירוד. אצי', ביטול). שיז (ד' יסודות, ארמ"ע).
אצי': קיג (ירידת האור מאוא"ס המאציל). קיט (ספי'. לבושים). קכב (ע"ס, נק' אורות). קכג (ממוצע ביז המאציל לנבראים). קכו (כלים, פנימי' וחיצוני'). קלו (אור הא. בא בבחי' הסתר והעלם). קעה (השתל' הספי', עו"ע). קעז (כנ"ל). קעח-ט (כלים דאצי', אם הם דאצי' או נק' בריאה). קצג (ע"ס, במספר והגבלה). רכט (אורות וכלים). רלט (התהוותו מאוא"ס, יש מאין). רסג (ע"ס, שמות). רסד (א. האצלת הארה. ב. ל' אצלו וסמוך). רעד (רק כלים דאצי' נעשים נר"ן לבי"ע). שכו (גילוי עצמותו. אצלו וסמוך). שמז (המשכת הספי', מהות ממהות). שנד (ממוצע בין אוא"ס ועולמות). תב (הוי'). שם (כלים, כח הגבול). תי (השפעתו בבי"ע, נק' מאכל). תטז (ממוצע בין המאציל לנבראים). תיז (הפרשת הארה. כלים, כח הגבול. התהוותם). שם (חכמה ובינה).
אריך אנפין (א"א): קמה (רצון העליון). קמח (מוחא סתימאה).
ארץ: ריד (רצון). שט (רצוא. מל').
ארץ ישראל: ריד (ירושה, בעבודה). שעג (אבנים, בידי שמים).
ארמ"ע: כ (ד' אותיות דש' הוי'. עולמות אבי"ע). קעו (כל שבבחי' רוחני יותר, בבחי' עלי' יותר).
אתה: מג (עצמות א"ס). מה (אתה עשית גו'. אתה חסר ה"א). שכו (עצמות). תא (כנ"ל).

ב

בגד, בגדים: רצה (אחרי חטא עה"ד. שרש ענינם, הרגש). רצו (תאוות בגדים בעומק מתאוות אכו"ש). שם (שרשם מחכ').
בהמה: ל (שרשה ממרכבה). לא (בגימ' ב"ן). שעג (מעלת ביטולה על ביטול דאדם).
בחירה: י (אדם יש לו בחירה חפשית). יא (חפשית). יד (שייכותו לשכל וטו"ד). טו (כנ"ל). שם (בעצם הנשמה. בנשמה המלובשת בגוף).
בינה: קצח (ב' בחי'). רכא (ב' מדרי'). רעח (רצוא).
בירור: שמ (עניני הרשות. המצות.

שרש עלייתן. שמו (מלמעלמ"ט).
שמח (עניני הרשות). **תה** (ענינו הוצאת הניצוצי קדושה מגלותם).
בית המקדש: קלד (הגילוי שבו מש' הוי'). רמא (גילוי אלקות בעולם). ערה (הכל ראו גילוי אלקות). שיא (הדיבור העליון בבחי' גילוי). שנב (דירת קבע, בעבודה. משכן, דירת עראי). שצו (לא הי' הסתר דש' אלקים רק גילוי ש' הוי'). תכ (גילוי מל' דאצי'. אופן המשכת ענינו בזמן הגלות).
בכי': עח (למע' מהגבלות כלי השכל).
בנימין: קסג (יוסף ובנימין, מלמעלה למטה ומלמטלמ"ע. בע"ת נק' על שמם, ב' טעמים). קסד (בן ימין).
בעלי תשובה: קסט (שם ב"ן, התהפכות החשך. הגילוי בפנימי' ע"י שם מ"ה). שם (זדונות נעשו כזכיות).
בי"ע: קעט (נבראים נפרדים). קפ (התחדשות גמורה, ע"י רוממות דמל'). קצז (מעלת הביטול שלהם). רכח (ע"ס דבי"ע, ב' מדרי'). שכה (הכללים). תא (בי"ע, נחלים ים ארץ). תד (יצירה, וסיבת ההעלם. עבודה דנבראים שם). שם (עשי', עפר).
ברכה, ברכות: קמא (מאה ברכות). רמח (ברכה הלל ההפרש ביניהם). שנד (ברכת כהנים). שסג (ל' בריכה והמשכה). שסה (גילוי). שעז (בברכת המזון, מגדיל מיגדול).

ג

גוף ונפש: קל (ידיעת הנפש הוא ידיעת המציאות). רמט (גוף נק' סלע, ב' טעמים. שרשו).
גילוי, גילויים: קסא (דלמעלה, ע"י עבודה). תיג (נק' אור ולא שפע).
גלות: שצה (שינה).
גמילות חסדים: רצו (מעלתה על תורה ותפלה). שח (כנ"ל. עיקר הבירורים). שעט (כתר).
ג"ע: קלא (גילוי אלקות. ב' טעמים במעלת ג"ע על עולמות). קלב (ג"ע ועולם, הפרש ביניהם). רצט (שבארץ, ענינה).
גשם: צח (מלמטה). צט (בגימ' שמג, שבעתיים כאור ז' הימים).

ד

ד' מינים: רג (גילוי דר"ה ויוהכ"פ בפנימיות). רד (בחי' אחדות. המשכת הדעת בנוק').
דברי סופרים: קנד (בחי' סופר). קנה (שרש המשכתם. עריבים עלי).
דצח"מ: רי (דצ"ח, שרשו למע' יותר מחיות האדם). רמט (כנ"ל). שם (מעפר ומים). תכג (בכל עולם).
דור, דורות: תכא־ב (בית ראשון. בני נביאים. תנאים ואמוראים. חכמי הדור. וגדרים וסייגים שלהם).
דור הפלגה: שע (רצונם באופן קבלת החיות). שעד (כנ"ל). שעה (הכח להנ"ל).
דירה בתחתונים: ריג (ענינו). שלד (שרש המשכתו). שלה (ענינו למעלה). שמט (ענינו). שעא־ב (ע"י בחי' עיר ומגדול דקדושה). שעו (עיר אלקינו). שעז (מגדול דקדושה).
דם: שלט (ברוחניות, התלהבות).
דעת: לב (ד"ע וד"ת). נא (ב' אופנים בעמידתו. ההפרש ביניהם). נג (ד"ע וד"ת, בעבודה). שם (עשיר). נח (כנ"ל). צב (שבירה, בעבודה).
ד"ע, ד"ת: לב (אצי', בי"ע). נא

(ד״ת, ד״ע). נב (ד״ע, ד״ת). שסג (ד״ע).

דרור: שצה (א. חירות, ב. דירה). ת (כנ״ל).

ה

הדיוט: קלה (ב׳ פי׳).

הוא ושמו: מג (בחי׳ אוא״ס, בחי׳ התפשטות אוא״ס). מד (באצי׳. באוא״ס שלפה״צ). שם (הוא ושמו בלבד). שכו (הוא, אוא״ס). תב (הוא, אוא״ט העלם לגבי המקבלים).

הקב״ה: צה (מניח תפילין, ב׳ פי׳). שצו (סתים, גליא).

השפעה: קכו (פנימי׳ וחיצוני׳). רמג (מתוסף באיכותו, בראית פני המשפיע). תיד (פנימי׳, חיצוני׳).

השתל׳: סא (משפיע ומקבל). קעד (עו״ע, יש מאין).

התבוננות: פא (צ״ל נרגש בלב).

התהוות: קד (איכות ההתהוות מאין ליש). קעד (נק׳ יש מאין. הטעם לזה). קפב (השרש לזה, עצמות אוא״ס). קצה (צ״ל תמיד). שלו (עיקרו מהאור). שמ (התהוות היש מבחי׳ לבוש מל׳). שנ (מכל המדות. עיקרו מדת החסד). שנז (אופן התהוות היש, חומר צורה תיקון).

התכללות: קלז (מצד הביטול. בעבודה). קלט (מצד הביטול). ריז (במדות, ב׳ סוגים).

התפעלות: קלג (בריחוק מן העצם).

ז

ז׳ שמות שאינן נמחקין: עא (שילוב אד׳ בהוי׳). עב (שילוב הוי׳ באד׳). עג (אלק׳, ק״כ צירופים). פו (אלק׳, מי אלה. הסתרו אינו אמיתי ח״ו אלא סיבת הגילוי. בעבודה). קעב (התלבשות שם הוי׳ באלק׳, מקור לעולמות). רעד (הוי׳, גילוי. אלק׳, צמצום שיהי׳ מקור לעולמות). רעו (צמצום דהוי׳. דאלק׳). רעט (הוי׳ ואלק׳, אורות וכלים). שלו (הוי׳, מקור האורות. אלק׳, מקור הכלים).

זמן: נט (מקבל מלמע׳ מהזמן). צג (שרשו באצי׳).

זמן הבית, זמן הגלות: מג (זמן הבית, גילוי אוא״ס בבחי׳ מל׳).

זעיר אנפין (ז״א): קלד (שייך התלבשות). קלה (הדיוט).

זו״נ (יחוד ז״א ומל׳): שסו (ע״י יחודם, ברכה). תטו (ע״י יחודם, נמשך ההשפעה בז״א). תיח (ז״א, למע׳ מגדר עלמין. עיקר ההתהוות מבחי׳ מל׳).

ח

חולה: פ (א. חולי הבאה מקלקול. ב. חולת אהבה). פא (שיש בו סכנה. שאין בו סכנה). פז (עצה לזה, תורה). פח (סיבת החולי). צז־ח (שיש בו סכנה, שאין בו סכנה. רפואה לזה). קג (חסר שער הגו״ן דבינה). קד (הנ״ל, בעבודה). רפג (מחלה, יצה״ר, בעבודה). שצה (חולת אהבה. סיבתו).

חומר צורה תיקון: שנז (בד׳ יסודות ארמ״ע).

חכמה: כא (ביטול דחכ׳ ומל׳, חלוקם). לה (יו״ד, צמצום). ס (פנימי׳ אבא פנימי׳ עתיק). פח (רוח חיים). צד (חיצוני׳ ופנימי׳). קעו (בבחי׳ עלי׳, ב׳ טעמים). רנו (פנימי׳ וחיצוני׳). רנז (חכ׳ סתימאה, ב׳ בחי׳). של (כח החכ׳, ב׳ מדרי׳). שמב (אותיות שבחכ׳). שנה (ריחוק

הערך בין חכ׳ התורה לחכ׳ דעה״ד טו״ר). תג (אוא״ס בגלוי. ביטול במציאות). תכב (אופן התהוותו, יש מאין).

חכמה ובינה (חו״ב): ה (ראי׳ ושמיעה). כב (אין ויש). שם (בינה מרחיב חכמה). נ (בינה בחכ׳. וחכ׳ בבינה). קג (ראי׳ ושמיעה). רעח (בינה וחכ׳, רצוא ושוב). שצה (ראי׳ ושמיעה. בעבודה). שצט (פועל התהפכות הרע שבנה״ב לטוב). תג (פנימי׳ חו״ב, הוא פנימי׳ עתיק). תיז (דאצי׳, למע׳ מגדר עלמין). תכה (חו״ב, תושב״כ ותושבע״פ).

חמה ולבנה: כט (לבנה, מאירה — בריחוקה מהשמש). מב (לבנה, לית לה מגרמה כלום. שינויים במשך ימי החודש). עג (חמה. ענינו). שם (השתחוואה לחמה). עד (הנ״ל, בעבודה). עה (עצה להנ״ל). תיד (חמה, אופן זריחתו בעולם).

חנוכה: עג (נר חנוכה, המשכה מלמעלמ״ט. מצותה משתשקע החמה). עה (טמאו השמנים. נצחון החשמונאים ע״י מס״נ. כלי׳ רגלא דתרמודאי׳).

חסיד, חסידים: מ (שוהין ט׳ שעות בתפלה, עבודתם).

ט

טבע, נס: פו (משוקע). שנה (נס, גילוי אלק׳. טבע, אלקות בבחי׳ העלם).

טוב, רע: ש (תערובות, בדצח״מ). שב (בעבודת התפלה). שג (בבע״ח). שם (תערובות מצד הארץ). דש (תערובות מצד הנהרות). שצט (התהפכות הרע לטוב, ב׳ אופנים). תכו (בריאת הרע).

טל: צח (לא מיעצר. מלמעלה).

י

ידיעת החיוב, ידיעת השלילה: ק (גם ידיעת השלילה, אינו ידיעת המהות).

היו׳ (שם): א (ו״ה, גילוי בעולם). ג (ו״ה כמו י״ה לע״ל). עו (דלעילא. דלתתא). רעא (בעבודה בנפש האדם). רעח (המשכתו בעבודה בנפש האדם). שכו (עיקרו באצי׳). שמא (דבריאת העולם. דתורה). ת (י״ה ו״ה. ו״ה במדרי׳ י״ה). תב (אצי׳). תכב (דלעילא דלתתא, סוכ״ע וממכ״ע). תכג (בעולמות. בנבראים. באדם).

יום טוב: קג (הגילוי ביו״ט). תכ (כנ״ל).

יוסף: קסג (יצא בראש השנה מבית האסורים, ב׳ טעמים). קסד (עבודת התשובה).

יופי: רטז (ברוחניות). רנה (התכללות הגוונים).

ימות החול: תכ (המשכה מו״ק דעשי׳).

יעקב: שיד (ע׳ נפש). תח (יו״ד עקב). תט (עולם התיקון).

יפת תואר, יפת מראה: רטו (ענינם. תואר בעבודה). רטז (מראה בעבודה). שם (יפ״ת בעבודה).

יצחק: לג (יצחק ורבקה, יחוד שם מ״ה וב״ן). שם (אשה בשבילו, לא מכנעני). לד (יצחק ורבקה, יחוד מ״ה וב״ן כללי). לו (כנ״ל). מ (פרשת אליעזר הוכפלה בתורה).

יצחק, האריז״ל: קל (רוה״ק ע״י שמחה של מצוה). תכא (אופן דיבורו עם נשמת אדם).

יצ״ט, יצה״ר: רפג (חסד, גבורה.

יצה"ר, לפני ולאחרי חטא עץ הדעת). רפד (יצה"ר, לאחרי הבירור ע"י התורה). תכו (יצה"ר לאחרי בירורו למע' מטוב בעצם).
יראה: רלט (חיים). רסא (בעבודה. בהעלם). רסא־ב (בהעלם. בהתגלות).
ירושה: ק (ענינו).
ירידה צורך עלי': רה (ע"י ירידה דוקא). רסו (כנ"ל, אופן אחד). רסז (כנ"ל, אופן ב').
יש אין יש: קצ (למעלה). שכג (אין המתחלק לשתים).
יש מאין: רעא (אין, אינו מושג. עילה ועלול, יש מאין וההפרש).
ישועה: יב (ענינה).
ישראל: רצג (מעלים הג' קווין שהעולם עומד, לבחי' לא אדם הוא). תח (חלק מהנשמה שלמע' מהתלבשות בגוף). תט (עולם התיקון בשרשו).

כ

כח, אור, חיות: סה (כח, גילוי ההעלם ואינו הכרחי. אור, הכרחי. כח, למעלה). סו (הפרש בין כח ואור למע'). סט (אור למע'). שכ (ענינם).
כח, כחות: ג (משתלשלים זמ"ז). סד (על ידם מתגלים שרש הנפש). קיג (פעולתם רק ע"י התלבשותם בכלי הגוף). קעה (גילוי ההעלם דנפש).
כלי, כלים: קכה (פנימי' וחיצוני'). קמז (כח הגבול. אפשר להיות מזה התהוות הנבראים). רל (דאצי'. שבכתר. א"ק). שכז (דאצי'. דעקודים). שלח (פשוטים. מקבלים). שם (פנימי', חיצוני').
כנסת ישראל: ריח (רחל. אסתר).
כתר: יב (מפנימי' הכתר מקבלים רק הראויים לקבל). נג (לפעמים נמנה ולפעמים אינו נמנה במנין הע"ס). עב (השתלשלות הכתרים זמ"ז). קמו (רצון העליון). רכא (עתיק בעבודה). תכו (רצון. חפץ).

ל

לב: לח (פנימיות וחיצוניות). לט (כנ"ל). פז (חלל הימני). רכא (פנימי', ב' מדרי'). שצו (חלל הימני, השמאלי. דפיקו דליבא).
לוחות ראשונות, לוחות שניות: תיג (מעלתם זע"ז).
לע"ל: תכד (סוכ"ע, גילוי דלעתיד. בגופים ועולמות דוקא). תכה (אופן קבלת הגילוי מצד המקבלים).

מ

מאכל: תז (המחי' את האדם, ב' בחי'). תח (נשמה ניזונית מטעם הרוחני שבמאכל).
מדבר: שי (דיבור. ארץ, מדבר, וההפרש). שיא (דקליפה. דקדושה). שיב (התבוננות המביאה לעבודת מדבר). שם (מדבר סיני). שיג (תפלה).
מדות: ח (בלא שכל, יכול להיות יניקה לחיצונים. סיבתו). מ (מדות טובות. למעלה). נא (לידתן מבינה). נב (הנולדים מהשכל. שלמע' מהשכל). קכב (דלמטה. דלמע'). קלג (ז"א דאצי'). ריז (ב' מיני התכללות). רלד (נצח ענף החסד). שעח (למע', שייכים לעולמות. ג' בחי' בכל מדה).
מ"ה וב"ן: קסד־ו (מ"ה, ב"ן, ענינם. הפרש ביניהם). קצח (ב"ן, ביטול

שלו). שמו (דתיקון). שם (המשכת ש' מ"ה). שמז (המשכת שם מ"ד). שמח (העלאות דש' ב"ן). שם (תכלית הביטול דשם מ"ה, בעבודה).

מוח לב כבד: צ (ענינם. כבד, בעבודה). שסד (עצמות גידין בשר). שסה (הנ"ל בעבודה). שצח (ענינם, ברוחניות).

מוחין, מדות: קלא (מדות מתייחסים רק אל הזולת). שעט (מוחין לעצמו). תכב (המשכתם זל"ז, עו"ע).

מחשבה: כד (מח' וכח המח'). כה (כנ"ל, למע', ב' אופנים). פה (התבוננות צ"ל ע"י אותיות המח'). **מחשבה, דיבור, מעשה:** שיט (כח העשי', שרשו. שכל שבעשי'. עצם כח המעשה). שכה (עשי', לעילא). שלז (ב' מדרי'). שנא (מח' ודיבור, ההפרש). שנח (במח' האותיות בבחי' דקות ורוחניות). תכב (אותיות המח'. הדיבור).

מט"ט: קא (נער). קכד (שרו של עולם. נער. שדי). קכה (הדיוט). קכט (נעלא דשכינתא).

מלאכה: שלז (למע', המשכתו למטה, ב' אופנים).

מלאכים: ח (בעלי שכליים, אבל לא זהו עיקר עבודתם. שרפים). קד (חציר ועשב). קז (רצוא ושוב). רז (ב' בחי'). תי"א (אכילתם אצל אברהם, ב' אופנים). תטו (בתי בראי). שם (אכילה).

מלוכה: ח (מלוכה וממשלה, חלוקם. למע'). טז (על האדם דוקא). מב (מלוכה וממשלה). מג (מלוכה למע', גילוי אוא"ס במל').

מלכות: א (בנינה, זמנה וענינה). ד (גילוי למטה, תכלית הכוונה. ענינה). ו (כח המלוכה, ולמע'). ז (ענינה לאחרי הצמצום). כו (שרשה. באדם). מא (תפלה). מב (תפלה עני. לבנה שינויים). מו (המשכת הגילוי בה, ע"י חכ' ומדות). מח (תפלה דמל' דאצי'. דעשי'). נה (אלק' חיים, מלך עולם). נט (עלייתה ע"י המשכה מלמעלמ"ט). עב (ארוממך אלקי המלך. מלך יחיד חי העולמים). פג (השפעה בקירוב. בריחוק). שם (התבוננות בהנ"ל, בעבודה). קסא (התהוות היש). קפא (בנינה מגבורות). קפג (מהווה יש מאין, הכח לזה). שם (מעלתה על חכמה). שם (ריבוי התחלקות הנבראים). קפד (שרש ההתחברות, ועלייתה כל כך). קצ (עלייתה). קצב (מספר חשבון, וסיפור). קצט (בנינה. המתקת גבורות שלה). רכו (התהוות העולמות). רז (שדה. בהמה). ריג (ארץ). רכו (התהוות העולמות). רלה (מל', מדות העליונות, ההפרש ביניהם). רלו (צמצום דמל'). רלז (מל' ומדות באדם). רמה (ב' אופנים בקבלתה). רסג (מקיף, שם). שכא (עיקרו, אותיות וכלים). שנט (השפעה בבחי' ריחוק. בקירוב). שצו (שכינה. לב). שצז (לב). תטז (משלמת לע"ס). תיח (גילוי וישות דכל ספירה). שם (שרש כח ההתגלות שלה). שם (גילוי אלקות בתחתונים). תיט (באצי', יש דקדושה. בריבוי השתל', נעשה מזה יש גמור).

מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע: סד (שילוב הוי' באד' ואד' בהוי').

ממכ"ע, סוכ"ע: נד (ועצמות א"ס, בעבודה). שם (ממכ"ע, ענינו). נה (סוכ"ע, מס"נ תומ"צ). נז (ממכ"ע, מילוי החסרון). רה (סוכ"ע בממכ"ע). שיב (ממכ"ע. סוכ"ע). תה (בשניהם

שייך העלם אף שנמצאים בכ״מ). תכג (ממכ״ע, שם הוי׳ בעולמות. סוכ״ע, הוי׳ שלמע׳ מעולמות). תכה (בממכ״ע, ב׳ ענינים. הפרש באופן הגילוי דממכ״ע וסוכ״ע).

מסירת נפש: בח (אין טעם לזה בשכל). רצב (למע׳ משכל. עתה בנקל יותר).

מספרים: סג (מעלת ח׳ על ז׳).

מעבר, התלבשות: קב (ב׳ אופנים). קלב (הפרצופים זה בזה). רל (הפרש ביניהם).

מצוה, מצות: יט (שרשם. אופן עשייתן בקבעומ״ש דוקא). כט (העמידן על י״א. הפי׳ בזה). לה (כל מצוה, יחוד פרטי דמ״ה וב״ן). פט (איברין דשכינתא. ש׳ הוי׳ בא״ת ב״ש). שם (מצות המלך, מל׳). צ (כל מצוה, סגולה פרטית). שם (נפש שבמצות). צא (רוח שבמצות). צב (נשמה שבמצות). צה (כנ״ל). שם (עיקר כוונתן, נשמה שבמצות). קמ (גילוי שם הוי׳). קמא (רמזים על מצות העליונות). שם (זריעה). קמב (הגילוי דתר״ך עמודי אור רק ע״י עשיית ישראל). שם (בירורים). קמג (אוצר, ב׳ פי׳). קמה (יחוד ע״י המצות). שם (תרי״ג, ארחין דגלגלתא). קמו (שערות). שם (תרי״ג, כשמתפלגין בז״א דוקא). קמח (המכוון שבהם). קנ (אהבה רבה). קנד (יחוד קוב״ה ושכינתא). שם (מצותי, מצות ה׳). רז (עשייתו, בריאת מלאך). רח (עשיית המצוה, בירורים). רט־י (ברוחניות. ב׳ אופנים בפעולת הבירורים). ריב (במעשה, המשכת שם הוי׳). רסח (כלים. אשר קדשנו במצוותיו וצוונו). רסט (כולם שווים בזה). ער (בגשמיות דוקא). רעג (נק׳ צדקה). רצ (ב׳ מדרי׳). שיח (נק׳ צדקה). שלח (בירור ותיקון הכלים). שלח־ט (עניני הרשות, המצות, ההפרש בב׳ אופנים). שם (הבירורים שע״י המ.). שם (המשכת כתר מל׳). שמא (המשכת העצמות). שמט (המשכת שם מ״ה). שסג (שמירה). שסד (שמחה של מ.). שסז (עדות). שצז (הוי׳). שצח (מצות המלך. שליח). תה (נק׳ צדקה. גילוי לעתיד). תיג (נעשה מוחו ולבו זכים). תכד (סוכ״ע לעתיד בגלוי). תכו (כל מצוה המשכת כללות הכתר). תכז (מל״ת, ענינם).

מצרים: מו (עוני וקטנות). ער (מצרים הקדמה למ״ת). רפו (מצרים, מיצר מי, ברוחניות בעבודה).

מרירות: עט (מרירות, עצבות. הפרש ביניהם). שם (בעבודה).

משה: נט (תפלה למשה). קיב (השפעתו ע״י הע׳ זקנים. לא היו במדרי׳ משה, ב׳ טעמים). שיד (שושבינא דמלכא). תיח (א״א להשפיע, ב׳ טעמים. אהרן הממוצע שלו להשפיע). תיט (המעלה במה שזכה לדבור).

משכון: תטז (ב׳ פי׳). תיט (בזמן הגלות, בעבודה).

משכן: תכ (מלכות דאצי׳).

מתן תורה: קנא (ממלכת כהנים, ב׳ פי׳). קנב (סגולה וממלכת כהנים). קנג (ממלכת כהנים, מצות. גוי קדוש, קדש עצמך במותר לך). ערב (דברים פשוטים). שמג (כללות ענינו, דירה בתחתונים).

נ

נביא, נביאים: רצה (הפשטת

הלבושים). תג (אספשא"מ. נתנבאו בכה). תד (ישעי', בן כרך שראה את המלך. יחזקאל, בן כפר שראה את המלך).

נבראים: י (כ"א מהם נברא בטבע אחד לבד. אין להם בחירה משא"כ האדם). פג (אין התהוותן מעצמותן). פד (התהוותן מע"ס דאצי'). פח (קבלת חיותם). קה (הנצחית שבהם). קלא (כל השגתם הוא ידיעת המציאות). קלו (שרש התהוותם). קעב (ריבוי נבראים). קעג (מה גדלו, נבראים העליונים. מה רבו, נבראים שלמטה. שרש הריבוי) שכא (שרש התהוותן). שם (ב' מיני חיות בהם). שנב (דעדאת"כ, יחודא עילאה). שעא (ריבוי וגדלות). תכג (הוי').

נער: קיא (מט"ט).

נה"א, נה"ב: ע (נה"ב, הרצוא מצד שרשו). פא (אופן השפעתם זע"ז). קמג (מה שמשביעין לנה"א). רמט (נה"ב, שור כשב עז). רנ (נה"ב נק' סתר המדריגה, ב' טעמים). רנא (הפרש באופן עלייתם). רנט (נה"ב, שרשו. מעלה גם את נה"א). רסו (רצוא דנה"א, הרגש טוב טעם על האלקות). שם (רצוא דנה"א ע"י נה"ב). רסז (כנ"ל). תח (נה"א, צריך לטעם רוחני שבמאכל).

נרנח"י: כח (חי', יחידה). קמג (יחידה, אין נגדה שום העלם). רכא (חי', יחידה, בעבודה). רפו (נר"ן מתלבש בגוף). רפז (ח"י, למע' מהתלבשות בגוף. מזה הרהורי תשובה). שסז (בנר"ן שייך שבי'). שצט (נפש. רוח).

נה"י: צ (בעבודה). תב (כנ"ל).

נקודה קו שטח: קפד (נקודה). קפה (קו). קפו (שטח. נקש"ט למע'). קפח־ט (שטח, ב' בחי', למעלה).

נשך: מא (ברוחניות).

נשמה, נשמות: טו (נק' חיים). יח (שרשם. בהיותם למטה, ב' סוגי נשמות). נו (ירידתן צורך עלייתן, בעבודה). ע (נרות, רצוא). עא (דאצי', דבי"ע, אופן הבנתם ברוממות הא"ס). קעט (כלים דאצי'). רכח (נ. בהיותה למטה). רל (אור הנשמה דבריאה). רלב (התהוותן. עצם מהותן). שם (דאצי', דבי"ע). רסב (גבוהות, צ"ל יראה. רוב הנשמות, שמחה. טעם לזה). רסו (שרש כח המס"נ). רפו (ב' מדרי'). שה (בעת השינה, בג"ע שבארץ). שו (כנ"ל, טעם עלייתה לשם. ע"י תשובה דוקא). שנו (בבחי' יש). שסה (ג' שותפין שבנשמה). שסו (כנ"ל). תח (רק הארתה מתלבשת בגוף. עיקרה ומהותה נשארת בבחי' מקיף על הגוף). שם (ניזונית מטעם הרוחני שבמאכל). תט (עיקרה, צריך מזון, ב' אופנים). תיז (למע', עומדים. למטה, מהלכים). תכא (בעושה מצוה, נשמתו נמצאת בג"ע וכו').

נשמות ישראל: טו (נק' חיים). יח (שרשם. חלק אלקה ממעל. בדומה לעצמות. בחי' קדש. עליהם שייך ענין המלוכה, בהיותם מלובשים בגופים). פח (בשבילם נבה"ע. ממוצעים בין אלקות לנבראים). צו (איברין דשכינתא. אופן קבלת חיותם). קעב (כלים להשראת השכינה). ר (שרשם בעצמות). ריג (ארץ חפץ). רמ (שרשן). רמב (יונה). רמז (א. מוחין פנימיים, ב. הסתכלות,

בעבודה). רנג (אופן קבלתם, ראי' ושמיעה שלמעלה). רפז (המתלבשים בגוף מתקשרים ע"י תורה בהקב"ה. שלמע' מהתלבשות בגוף היא למע' מהתורה, ממשכת ממקור התורה בתורה, ב' אופנים). רפט (ממוצעים להמשיך ממקור התורה). רצ (למע' ממצות). שם (נק' ת"ח, בנינו של עולם, ב' טעמים). שי (שרשם). שסז (נק' עדות). תכ (קבלת חיותם מפנימי' המקיף).

נשמות ומלאכים: ע (פנימי' וחיצוני' הכלים). קט (ע"י ההילוך דנשמות, הילוך גם במלאכים, ב' טעמים). קכה (פנימי' וחיצוני' הכלים). רכו (שרשם). רלב (שרש התהוותן). שלז (נשמות, המשכת אור חדש. מלאכים, המשכת חיות בעולמות).

ס

סגולה: קלט (סגולה, רפואה, והפרש ביניהם. סגולה, סגל). קמב (אוצר).

סוכות, הג הסוכות: רג (עיקר הגילוי דר"ה ויוהכ"פ. במקיף בסוכה, בפנימי' ע"י הד' מינים).

סט"א: יא (י"א כתרין). יג (נק' מתים). לד (אין מהם השפעה להזולת). שעד (י"א — ולא עשר — ספירות).

ספירת העומר: שצד (מ"ט ימים, מ"ט שערים. ספיה"ע, בהירות וזיכוך).

ספירות: יא (בקדושה, עשר. בסט"א י"א. הטעם לזה). מו (בנפש האדם). מט (ב' אופנים בעמידתן). ס (חב"ד, עיקר השביתה). קיג (מדות). שטו (עשר ולא בלי גבול). שכז (התחלקית העשר ספי' גם למע' מאצי'). שכח (אופן התכללותם בעקודים. בא"ק).

ע

עבודה: קז (ע"פ טו"ד, ממכ"ע, נק' עמידה). קח (למע' מטו"ד, נק' הליכה). רסא (בשמחה, יכול להיות מזה הרגשת עצמותו, בכמה אופנים). רסב (יראה בהתגלות, שמחה בפנים. חילוקים במדרי' הנשמות). רעג (צורך גבוה). רעו (בשמות הוי', אלקים). שא (עובדי ה' בגופם, בנשמתם). שג (תכליתו, בירור וביעור בחי' הרע שבטוב).

עדות: שסז (מצות).

עולם, עולמות: ה (אצי' ובי"ע, ראי' ושמיעה). ו (אצי' ובי"ע). יז (כולם, אי"ע לגבי אוא"ס). קלב (התהוותו בכוונת המכוון). רכו (שרשם, ספי' המל'). רלד (התהוותן יש מאין). שיח (בבחי' העלם. בבחי' גילוי). שכט (התחלקות המדרי' שבהם, ע"י הקו). שלג (בבחי' התחלקות המדרי'. שרש התהוותן). שס (בעולם העשי' הגשמי, כח העצמות). תיג (שרש כל העולמות, ממל' דא"ס).

עוה"ז, עוה"ב: תכו (עוה"ז, עיקר הבירור).

עון: צו (א. סילוק השכינה, ב. האור אינו מאיר בבחי' מל'). שעט (אם יהיו חטאיכם כשנים גו'). תטו (מסך מבדיל בין האלקות להנפש).

עיגול, עיגולים: שכט (למעלה ומטה שבהם).

עו"ע: רלד (ענינו, בנפש. בעבודה. במדות). רלה (ע"ס).

עם: ה (עוממות וחשך).

עה"ד, עה"ח: ש (תערובות טו"ר). תי (עה"ח, אצי', עה"ד, בי"ע. פרסא בין עה"ח לעה"ד).
עקודים: שכח (התכללות הספי' שם).
עשיר: נז (גילוי בחי' עצמות א"ס).
עשן: שטז (ענינו. ברוחניות. עולם שנה נפש).
עשרה מאמרות: קיא (מילין דהדיוטא).
עתיק: סא (המשכתו).

פ

פאה: קסג (בעבודה).
פורים: ריט (למע' מיוהכ"פ. מס"נ דפורים). תכ (ארור המן וברוך מרדכי).
פנימיות, חיצוניות: קפה (במשפיע, נקודה כו'). רנו (דחכ'. דרצון).
פסח, חג הפסח: רפו (בחדש האביב).
פרסא: לט (למטה מאצי'). שם (צמצום הראשון ופרסא, חלוקם). קכט (בין אצי' ובי"ע).

צ

צדיק, צדיקים: קסח (שם מ"ה, תמיד בדביקות באלקות). שם (תשובה אצלם, מאיר גם בגוף). ערה (התחברות שמים וארץ, המשכת שם הוי'). שיח (צדקה). תכא (הגדולים בעת השינה נשמתם שואבת חיים, ובהקיצם משנתם תומ"י חיזרת אליהם).
צדקה: שסח (ושבי' בצדקה). שצט (מעשה, כפי'). תה (כנחל איתן).
ציון: שסז (מס"נ שבנשמה). שעב (בנפש).
צמצום: מה (הראשון, ב' טעמים). קסו (הראשון). רלז (כנ"ל). שכב (כנ"ל). שלב (כנ"ל).
צעקה: רז (קול מורכב, פשוט). רב (א. הקול, ב. הלב, בעבודה בנפש).

ק

קבלת עומ"ש: כ (קבעומ"ש וקבלת עול מצות, חלוקם). שם (ענינו). כג (קבלת עומ"ש ועומ"צ, ענינם). רכה (דכל השנה. דר"ה). רצא (קבעומ"ש. קבעומ"צ).
קדוש: קנה (קדוש. קדש).
קדושה: יא (ע"ס). יג (נק' חיים). יד (לקבל מקדושה, צ"ל ביטול). לד (השפעה). שעג (השפעה ע"י עיר ומגדול דקדושה).
קו: קסו־ז (גילוי מעין המאור). קסח (קו ורשימה, הפרש ביניהם). קעח (אופן המשכתו. סיבת גילויין). קצג (קו המדה). קצד (מקורו, ב' אופנים). רה (שרשו ואופן המשכתו). שכב (שרשו). שלא (מעלה ומטה שבו). שלב (שרשו. אופן המשכתו ע"י הצמצום). שלג (שרשו — כח המדידה שלו — מאוא"ס שלפה"צ).
קטן: רעט (אינו מוליד, מפני שלא נגמר עדיין המוחין שלו).
קרבן: לא (עליית חיות גוף הבהמה לשרשה, בירור שם ב"ן). תיא (בביהמ"ק דוקא).
ק"ש: קי (קבעומ"ש, קבעומ"צ). רצא (פ' ראשונה, בכל מאודך). רצג (כנ"ל, עושין רצונו של מקום). רצט (שעהמ"ט, ענינה). שנב (שמע בשכמל"ו, יחודא עילאה ותתאה). שעה (אחד ולא יחיד).

קשת: רו (התהוותן. סיבתו). תו (גילוי לעתיד). שם (בבחי' אור חוזר).

ר

ראי' שמיעה: רמג (ראי', התחברות האדם עם דבר גשמי דוקא). רנא (חכמה, בינה). רנב (ראי' תופס דבר גשמי דוקא, מתפשטת למרחוק יותר משמיעה). רנג (שייכים רק בע"ס ולא למעלה מזה). שם (ראי' שלמע' מאצי'). רנח (התלבשות כח הראי' בעין). רסט (ע"י ראי' הנחה גדולה בנפש יותר מע"י שמיעה. ראי' מתלבש בדבר גשמי דוקא משא"כ שמיעה). ערה (בראי' כולם שווים משא"כ בשמיעה — יש חילוקי מדריגות).

ראש השנה: א (בנין המל', ענינו). ב (בכסה, ב' פי'). ג (תקיעת שופר). כג (כל דבר תחר לקדמותו). כו (המשכת כתר מלכות). לה (חידוש כללות החיות). קסא (כל דבר חוזר לקדמותו). קסב (כסא דין. רחמים. בעבודה). קפב (בנין המלכות, תיקון גבורות). קצט (בנין המל'). ר (כנ"ל, ע"י תורה). רא (שופר). רכה (קבלת עול מלכות שמים). רכו (ביטול עצמי בהתגלות התעוררות המשכת המלוכה).

רבקה: לג (ענינה).

רחל: רטו (יפת תואר ויפת מראה).

ריח: קמא (עלמא דאתגליא, עולם הדיבור).

רמז: קמא (די לחכימא ברמיזא).

רנח (כנ"ל). רנט־ס (דבור ורמז, ב' חילוקים).

רצוא, שוב: רנד (תפלה תורה, והמיזוג ביניהם. רצוא קל יותר מהשוב).

רצון: ט (גם ברצון שלמע' מטו"ד יש טעם). מז־ח (למטה. למעלה). קמה (התפשטות הארה שחוץ לעצם). ריד (ע"פ טעם ודעת. למע' מטו"ד). רנו (פנימי' וחיצוני'). רנז (ב' אופנים בהמשכתו).

רשימה: קסז (העלם, נקודה). קסח (קו ורשימה, הפרש ביניהם). רה (ב' ענינים).

ש

שבועה: קמ (ענינו ברוחניות).

שבועות, חג השבועות: רפו (תבואתו, בעבודה).

שבט, שבטים: תיט (יוסף והשבטים, מרכבתא עילאה ותתאה).

שבת: נט (מעלי שבתא). עב (עליית העולמות). קג (הגילוי דשבת). רלא (גילוי האור בשבת. לבושי שבת צ"ל ממשי דוקא). ערה (התגלות שם הוי'). שטו (ג' סעודות). שם (קידוש, ע' תיבין). שנ (מעלא שבתא, ויומא שבתא). שצד (עילאה. תתאה). תה (אכילת שבת, נק' אכילת הצדיקים).

שדי (שם): נז (ג' פי' בזה). רסח (שרש הנס שמתלבש בטבע, ב' מדרי').

שופר: ג (תקיעת שופר, ענינה). ד (כנ"ל, בעבודת האדם). כז (בעבודה). קע (חיבור מ"ה ;ב"ן). קצ (תקיעתו, בעבודה). רא (בעבודה). רכז (תקיעת שופר, מקור הדיבור).

שיחה: לו (למע'. עמל שיחה). לז (תפלה).

שינה: שצה (פעולתו בכוחות). שצו (דלמטה, גורם שינה דלמעלה).

שכינה: פח (לב).

שכל: טו (נק' טעם, ב' פי'). קטז (מה שא' מתחכם בכמה חכמות יותר מהשני אי"ז חסרון בעצם שכלו כי אם שלא נמשך הארת גילוי עצם שכלו). קיז (אופן הגילויים מהשכל). קיח (גילויים, לבושים). תיד (כח הש. רק הארה לגבי כח ההיולי). שם (ע"י השפעה כו' מתוסף בשכל המשפיע).

שלמה: שנ (כסאו). שנג (שש מעלות, ענינם). שנד (וישב שלמה דוקא). שם (כסאו, תורה). שנה (השגתו).

שמים: שלד (עיגול הגדול).

שמעון בר יוחאי (רשב"י): שצד (מקור דפנימי' התורה. מחבר פנימי' עם נגלה).

שם, שמות: מד (חיות העולמות). סד (גילוי החיות על ידו). סה (למעלה). שכד (ב' בחי' שפחותים זמ"ז). שעו (לקנות לו שם).

שערה, שערות: קמז (יתרון מעלתם). קסו (המשכת החיות שבהם).

שר, שרים: קסה (ע' דקדושה, דקליפה. ביטול שלהם).

שרפים, אופנים: קצח (שרפים, השגתם. אופנים, השגתם והתפעלו'). תג (שרפים, ממעל לו).

ת

תבואה: רפה (תבואת ה', תבואת וא"ו). שם (שעורה, שיעור ה' ברוחניות. בעבודה).

תהו, תיקון: ע (תהו, ביטול בתכלית). רנ (אורות וכלים דתהו). שמה (יש. ביטול. ספי' דתהו, עמידתם זת"ז). שמו (מ"ה דתיקון). תה (תהו, בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות). תח (תיקון בשרשו גבוה מתהו).

תורה: לז (שרשה, ח"ע. קדמה לעולם. קול דתורה. עמל תורה). שם (תורה ותפלה, מי למעלה ממי). לח (יעקב). מח (בהקדמת תפלה שלפנ"ז, המשכה מלמעלמ"ט). צג (חכמתו ית', מסופר מבחי' עצמות אוא"ס). שם (שרשה). צד (סיפור דתורה). צז (רפואה פנימית). שם (למעלה מהפרסא). שם (ניתנה ע"ג אש שחורה). צח (ניתנה ע"ג אש לבנה). שם (טל ומטר שבתורה). שם (צ"ל ביגיעה). צט (מטר, רפואה לחולה שאין בו סכנה). ק (גלי' עדות על הסתים). קא (ותורה שם בישראל, פנימי' החכ'. פנימי' התורה). שם (טל ומטר שבתורה). קב (אור תורה וטל תורה). שם (ירושה). שם (בהקדמת התשובה). קג (רפואה). ר (שרשה עצמות). שם (תורה ונש"י). רנד (עיון וקריאה, העלאה והמשכה. הממוצע ביניהם). רס (אור). רעט (קול תורה, וא"ו דשם הוי'). רפ (לחם למעלה ולמטה). רפא (ברכו בתורה תחילה). רפז (מקשרת נשמה המלובשת בגוף עם

הקב"ה). שם (למטה. למעלה) שם (טנת"א שבתורה). רצא (פעולת העילוי בה, נקראת ע"ש הפועל). רצד (תשובה מלמעלמ"ט. תורה בבחי' ביטול, בכמה אופנים). רצז (מעלתה על תפלה). שז (כנ"ל). שמב (אותיות הת. לבוש הת.). שנד (ממוצע בין אוא"ס והעולמות. אור ושלמה שבת.). שנה (גם בבחי' חיצוני', יש כל הפנימי'). שעט (כתר). שצד (סתים וגליא). שם (פנימי' התורה, רפואה להסתר דשם אלקים). שצז (תורה אור, ב' פי'). תח (לחם. חיים). שם (אכילה). תט (למעלה מנשמות). שם (עובר במעי אמו לומדים כל התורה. ואח"כ משכחים אותו). תי (למעלה מהיות מזון למלאכים). תטו (עוז). שם (שלום בפמשמ"ע ופשמ"ט, בעבודה). תכב (ב' בחי' יום). תכו (טעמי תורה).

תורה, מצות: יט (על ידם, ממשיכים ענין המלוכה דהקב"ה). פט (עיקר חיות העולם). פט (נר מצוה. תורה אור, ב' פי'). צג (תורה למעלה מזמן ומקום). שם (שרשן). רנב (מצות בגשמיות דוקא משא"כ תורה). רנה (מי גדול ממי). רנו (תורה, חיות בהמצות. מצות, רצון העליון). של (בזה תלוי כל המשכת הרצון בעולמות, כולל ריבוי ההשפעה בעולם). שלה (המשכת עצמות א"ס, שם הוי'). שמג (דירה בתחתונים). שסב (גילוי בחי' עצמות). תכז (צ"ל בקבעומ"ש ובכל יום).

תושב"כ, תושבע"פ: כב (חכ' ובינה, קיצור ואריכות). צב (תושב"כ, דרך סיפור). רפב (לחם. מים. שניהם צריכים ברכה). שם (תושבע"פ, בירור עץ הדעת טו"ר. תושב"כ, ביטול). תיח (תושבע"פ, גילוי דתושב"כ בפרטיות). תכה (תושב"כ ותושבע"פ, חכמה ובינה).

תמיד, קרבן תמיד: שעט (משל ציבור).

תענוג: עז (אור חוזר. אור ישר. הפרש ביניהם). עח (אור פנימי. מקיף). פ (דלמעלה, ע"י אתכפי'). שם (או"ח). רמב (תענוג שבראי').

תפארת: פה (זיו). רפ (גם הכלי שלו, בחי' שם הוי').

תפלה: לז (תפלה ותורה. מי למעלה ממי). לט (בפנימיות הלב, למעלה מתורה. שיחה). מ (חסידים, שוהין ט' שעות בתפלה). מא (עיקר מצוותה מה"ת, כשחסר לו). מו (ממשיכים השפעה במל'). מז (שמו"ע. וק"ש לפני שמו"ע). שם (ג' ברכות ראשונות. י"ב ברכות אמצעיות). מח (דמל' דאצי'. דעשי'). נח (תפלת עשיר. ענינו למעלה). פט (העלאה מלמטלמ"ע בהקמת המצות. עליית נשמות ישראל). רמז (פסוד"ז). רעו (סולם). רעז (הקרבת נה"ב). שם (פסוד"ז. ברכת ק"ש). רעח (ק"ש, רצוא. שמונה עשרה, שוב). רצז (מעלתה על תורה). שם (בהקדמת התשובה). רחצ (לימוד התורה אחרי התפלה). שם (סולם. עלייתה ע"י המלאכים). שז (סולם.

בירור. מעלתה על תורה). שח (בהקדמת התשובה). שיג (בזמן הגלות, באריכות). שנד (ט״ו שבחים דישתבח). שעט (קרבן צבור, צ״ל בצבור. ספי׳ הכתר). שפ (צריך ג״כ צירוף דתורה וגמ״ח).

תשובה: רכ (סור מרע. עשה טוב. בקש שלום). רכא (תשובה עילאה). רכב (עולה של תשובה). רצז־ח (לפני התפלה). שעט (כשלג ילבינו).

תשרי: ריג (אותיות רשית).